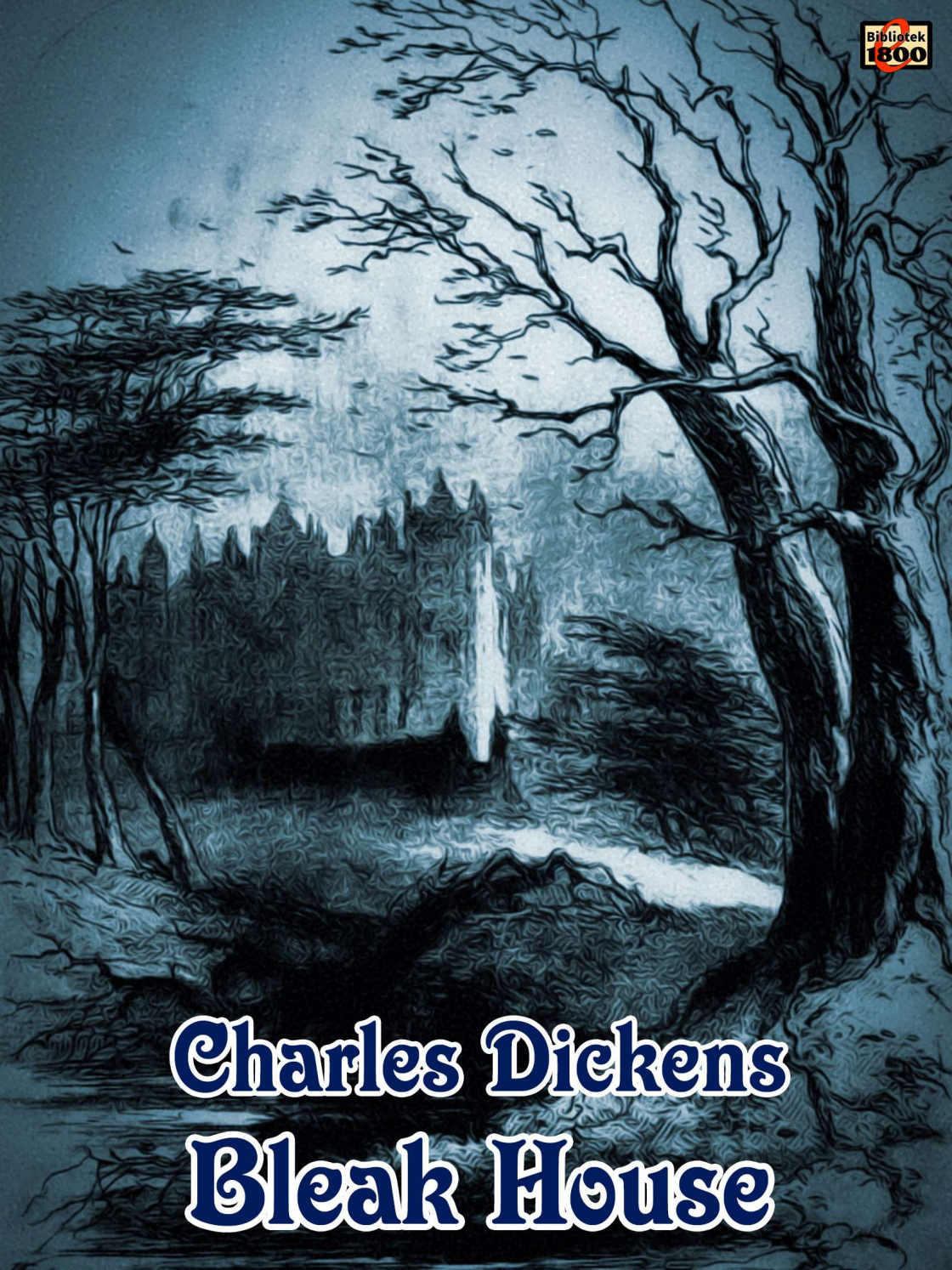
Bibliotek 1800
Charles Dickens
Bleak House

Charles Dickens

Bleak House

eBibliotek 1800

2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Charles Dickens: *Bleak House* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Charles Dickens: *Bleak House* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

1. I kanslerretten

London. Mikkels-terminen er lige forbi, og lordkansleren holder ret i Lincoln's Inn Hall. Råt novembervejr. Gaderne er så fulde af dynd, som om vandene først for ganske nylig havde trukket sig tilbage fra jordens overflade, og man ville slet ikke finde det underligt, hvis man mødte en fyrretyve fod lang Megalosaurus, der som et elefantagtigt firben traskede op ad Holborn Hill. Røgen sænker sig ned fra skorstenspiberne som en blød, sort støvregn, blandet med sodfnug, som er lige så store som fuldvoksne snefnug, der har klædt sig i sorg, fordi solen er død. Hundene er ikke til at skelne i mudderet; hestene går det ikke stort bedre med, for de er overstænkede lige til skyklapperne; fodgængerne er smittede af den almindelige misstemning, støder paraplyerne mod hinanden og taber deres fodfæste på gadehjørnerne, hvor titusinder af andre fodgængere lige siden dagens frembrud – hvis dagen virkelig er frembrudt – har snublet og gledet og hobet lag på lag af mudder, idet de standhaftigt har holdt sig på de samme punkter af stenbroen, hvor dyndet er vokset med renters rente.

Over alt er der tåge. Tåge op ad floden, hvor den bugter sig mellem grønne holme og enge; tåge ned ad floden, hvor den tilsølet ruller af sted mellem skibsrækkerne og udløbene for en stor og smudsig stads uhumskheder; tåge over græsgangene i Essex; tåge på bakkerne i Kent. Tåge, som sniger sig ind i kabysserne på kulbriggerne, som lægger sig på ræerne og samler sig mellem rigningen på de store skibe; tåge, som sætter

sig på rælingen af pramme og mindre både. Tåge i øjne og hals på gamle Greenwichpensionister, der hvæser ved kaminen i deres hospitalsstuer; tåge i røret og hovedet på den arrige skippers eftermiddagspibe nede i hans snævre kahyt; tåge, som bider hans lille, kuldegysende skibsdreng, der har vagt oppe på dækket, i fingre og tæer. Enkelte mennesker på broerne, som over brystværnet stirrer ned på en lavere himmel af tåge, mens de selv er omgivet af tåge, som om de svævede blandt tågede skyer i en luftballon.

Gasblussene pipper hist og her frem i gaderne gennem tågen, omtrent som en høstkarl eller plovkører undertiden ser solen pippe frem, når han færdes på de sumpede marker. Lamperne er i de fleste butikker blevet tændt to timer før tiden, hvilket gassen synes at vide, for den ser så gusten og sur ud.

Den barske eftermiddag er mest barsk, den tætte tåge er tættest og de tildyndede gader mest dyndede i nærheden af den blyhovedede gamle forstoppelse, den passende prydelse for tærsklen til en blyhovedet gammel korporation: Temple Bar. Og tæt ved Temple Bar, i Lincoln's Inn Hall, lige i tågens hjerte, sidder lordkansleren i sin høje kanslerret.

Aldrig kan tågen falde for tæt, aldrig kan dyndet og mudderet blive for dybt til den famlende og ravende tilstand, hvori denne høje kanslerret, denne den mest forpestede af alle gråhårede syndere, i dag viser sig for himlens og jordens øjne.

En sådan eftermiddag, om nogen sinde, bør lordkansleren sidde her – således som han også gør det – med en tåget glorie omkring sit hoved, blødt omgærdet med skarlagenrøde klæder og gardiner, mens han lytter til en tyk advokat med stort skæg, spæd stemme og et uendeligt aktstykke og fæster sine øjne på

lampen under loftet, hvor han ikke kan se andet end tåge. En sådan eftermiddag, om nogen sinde, bør en snes stykker af den høje kanslerrets advokater, således som nu, være tågefuldt beskæftigede på et af en uendelig sags ti tusinde stadier, mens de spænder ben for hinanden med et eller andet tvivlsomt præcedens, famler knædybt i formaliteter, støder hoveder, dækket med gede- og hestehårsparykker mod vægge af ord og appellerer til naturretten med så alvorlige ansigter, som om de var skuespillere. En sådan eftermiddag bør de forskellige underordnede sagførere i sagen, af hvilke nogle har arvet den efter deres fædre, som har tjent en formue ved den, være – således som de også er – opstillede i en række i en dyb, dunkel skakt – skønt man forgæves ville lede efter sandheden på bunden af den – imellem retsskriverens røde bord og advokatkåberne, med indlæg, kontraindlæg, replikker, duplikker, kendelser, tingsvidner, forbud, forligsudskrifter, bjerge af dyrt nonsens opstillede foran sig. Med føje er retten kun dunkelt oplyst med svage lys hist og her; med føje hænger tågen tungt over den, som om den aldrig ville trække bort; med føje mister de brogede ruder deres farve og udelukker enhver stråle af dagen. Med føje bliver de uindviede fra gaden, som titter gennem ruderne på døren, skræmt af salens ugleagtige udseende og langsomme dræven, der giver genlyd fra himlen over den udstoppede tronstol, hvorfra lordkansleren stirrer op på lampen uden lys, og hvor advokatparykkerne sidder fast på en tågebanke. Dette er kanslerretten, som har sine faldefærdige huse og sine ødemarker i ethvert grevskab, sine udtærede afsindige i ethvert galehospital og sine døde på enhver kirkegård, sine ødelagte sagsøgere, som med hæleløse støvler

og luvslidte klæder låner og tigger hos bekendte og ukendte; som forsyner pengemagten med midler i overflødighed til at udmatte retfærdigheden; som således tømmer pungen, tålmodigheden, modet og håbet, således forvirrer hjernen og knuser hjertet, at der ikke findes en eneste hæderlig mand blandt dens advokater, som ikke ville give, som ikke ofte har givet det råd: "De må hellere finde Dem i enhver mulig uret, der kan tilføjes Dem, end komme her!"

Hvem er vel denne skumle eftermiddag til stede i lordkanslerens ret, foruden lordkansleren, den plæderende advokat, nogle advokater, som aldrig plæderer og den ovenfor nævnte række af underordnede sagførere? Næppe stort andre end retsskriveren, som sidder neden for dommeren i paryk og kappe, og nogle af rettens betjente. De gaber alle, for der falder aldrig nogen sinde den mindste krumme morskab fra *Jarndyce-kontra-Jarndyce*, den foreliggende sag, af hvilken al saft og kraft allerede for mange år siden er presset ud. Stenograferne, rettens og dagbladenes referenter flygter sammen med de regulære tropper, hver gang Jarndyce-kontra-Jarndyce kommer for. Deres pladser er tomme. På en stol på den ene side af salen står, for des bedre at kunne kigge ind i helligdommen, der er omgivet af gardiner, et lille vanvittigt, gammelt fruentimmer med en krøllet hat. Hun er altid til stede i retten, lige fra den sættes til den hæves, og venter altid, at der skal blive afsagt en eller anden uforståelig dom til fordel for hende. Nogle siger, at hun virkelig er eller har været part i en sag, men ingen ved det rigtig, fordi ingen bryder sig om det. I en sypose medbringer hun noget pjus, som hun kalder sine dokumenter. Størstedelen deraf er svovlstikker og tørrede lavendler. En gulbleg fange

føres for tiende gang for skranken, for at han skal rense sig for den "foragt for retten", hvori han har gjort sig skyldig, men da han er en stakkels testamentseksekutor, der har overlevet alle sine medeksekutorer og er blevet forstyrret i hovedet over nogle regnskaber, som man ikke engang påstår, at han har kendt, er det ikke rimeligt, at han nogen sinde vil gøre det. Imidlertid er hans livsudsigter forspildte. En anden ødelagt klient, som til bestemte tider indfinder sig fra Shropshire for, når retten er hævet, at henvende sig til kansleren, og hvem det er umuligt at bringe til at fatte, at kansleren juridisk talt er uvidende om hans tilværelse, da han har tilintetgjort hans sag for over fem og tyve år siden, stiller sig på et godt sted og holder øje med dommeren for, så snart han rejser sig, med velklingende, klagende stemme at udbryde: "Mylord!" Nogle sagførerfuldmægtige og andre, der kender denne ulykkelige af udseende, blive tilbage i håb om at kunne more sig over ham og glemme det ubehagelige vejr en smule.

Jarndyce-kontra-Jarndyce dovner hen. Dette fugleskræmsel af en proces er i tidens løb blevet så indviklet, at intet levende menneske kan finde ud af den, og parterne selv allermindst, ligesom man også har opdaget, at to kanslerretsadvokater ikke kan tale om den i fem minutter uden at blive aldeles uenige om alt. Utallige børn er blevet født under denne sag. Utallige unge mennesker har giftet sig under den, og utallige gamle mennesker er døde under den. Personer i snesevis er på en vanvittig måde blevet trukket ind i Jarndyce-kontra-Jarndyce, uden at vide hvorfor eller hvordan. Hele familier har med processen arvet et traditionelt had til hinanden. Den lille sagfører eller indstævnte, der havde fået løfte om en ny

kæphest, når Jarndyce-kontra-Jarndyce blev pådømt, er vokset til, har selv købt sig en levende hest og er travet ind i den anden verden. Smukke kanslerretsmyndlinge er blevet til visne mødre og bedstemødre. En lang række af kanslere er blevet udnævnt og atter gået af. Legioner af indlæg i sagen er forvandlede til lutter dødsattester. Der er måske ikke tre Jarndycer tilbage på jorden, siden gamle Tom Jarndyce af fortvivlelse skød sig en kugle for panden i en cafe i Chancery Lane, men Jarndyce-kontra-Jarndyce slæber sig evindeligt håbløst af sted i sin dræbende kedsommelige gang for retten.

Jarndyce-kontra-Jarndyce er blevet en stående vittighed. Dette er det eneste gode, der er udsprunget af den. Den har været så manges død, men er kilde til løjer for folk af faget. Enhver assessor i kanslerretten har ekstraheret en stump af den. Enhver kansler har mødt i den for en eller anden, mens han var advokat. Gode ting er blevet sagt om den af rødnæsede, klumpfodede, gamle bisiddere i en speciel portvinskomité efter et middagsgilde i det juridiske akademi. Edsvorne skrivere har haft den at øve deres juridiske vittighed på. Den forrige lordkansler udnyttede den på en heldig måde: den berømte advokat Blowers havde en gang sagt, at det og det muligvis ville ske, når der regnede kartofler ned fra himlen, og hertil var det så, at lordkansleren havde svaret med denne rettelse: "eller når vi bliver færdige med Jarndyce-kontra-Jarndyce, mr. Blowers," – et indfald, som særligt kildrede Hans Herligheds scepter- og posebærere.

Hvor mange sagen uvedkommende personer Jarndyce-kontra-Jarndyce har udstrakt sin ødelæggende hånd efter for at forføre og bestikke dem, ville være et meget omfattende

spørgsmål at besvare. Lige fra assessoren, på hvis ståltråd hele ris af støvede stævninger i Jarndyce-kontra-Jarndyce ynkelig har vredet sig i mangfoldige skikkelser, til kopisten i rettens justitskontor, som har afskrevet sine ti tusinde kanslerrets foliosider, er intet menneskes natur blevet bedre ved den. Underfundighed, undvigen, udsættelse, afpresning og trusler under alle slags falske påskud kan aldrig medføre noget godt. Endog sagførernes skriverdrenge, som har opholdt de ulykkelige parter med fra umindelige tider at forsikre, at mr. Chizzle, Mizzle, eller hvad deres principaler nu hedder, havde uopsættelige forretninger lige til middag, har måske fået en moralsk forvridning af Jarndyce-kontra-Jarndyce. Sportelkassereren har tjent en god slump penge ved sagen, men tillige fået mistillid til sin egen moder og foragt for sin egen slægt. Chizzle, Mizzle med flere har fået den slemme vane at give sig selv det ubestemte løfte at ville overveje den resterende lille sag og se, hvad der kan gøres for Drizzle – som ikke er blevet godt behandlet – når Jarndyce-kontra-Jarndyce er blevet ekspederet. Opsættelser og afpresninger er i alle deres mangfoldige afarter blevet tykt udsåede af denne ulykkelige sag, og selv de, som har været mindst indviklede i den, er umærkeligt blevet fristede til på en letsindig måde at lade slette ting skøtte sig selv og gå deres egen slette gang og til den letsindige tro, at hvis det går galt med verden, så har det aldrig været hensigten, at det skulle gå rigtigt.

Således sidder, midt i dyndet og i hjertet af tågen, lordkansleren i sin høje kanslerret.

"Mr. Tangle," siger lordkansleren, der til sidst er blevet noget urolig over denne lærde herres veltalenhed.

"Mylord," siger Tangle. Tangle kender mere til Jarndyce-kontra-Jarndyce end alle andre. Man mener, at han ikke har læst andet, siden han kom ud af skolen.

"Er De snart færdig med Deres udvikling?"

"Mylord, nej – masser af punkter – det er min pligt at udvikle dem, Deres Herlighed," er det svar, som glider ud af Tangle.

"Der er vist flere andre advokater, som skal have ordet?" siger kansleren med et svagt smil.

Atten af Tangles lærde venner, hver bevæbnet med en lille ekstrakt på atten hundrede ark, farer op ligesom atten hamre i et pianoforte, gør atten buk og synker ned på deres atten mørke pladser.

"Så vil vi fortsætte sagen på onsdag fjorten dage," siger kansleren. for det foreliggende spørgsmål er kun et omkostningsspørgsmål, kun en knop på modersagens vældige stamme, og vil sikkert blive anerkendt med det allerførste.

Kansleren rejser sig. Advokaterne rejser sig. Arrestanten føres i en fart frem. Manden fra Shropshire råber: "Mylord!"

Scepter- og posebærerne påbyder harmfuldt tavshed og truer ad manden fra Shropshire.

"Vedrørende," fortsætter kansleren, der tænker på Jarndyce-kontra-Jarndyce, "den unge pige –"

"Undskyld, Deres Herlighed – dreng," siger Tangle for tidligt.

"Vedrørende," fortsætter kansleren med stærk betoning, "den unge pige og dreng, de to unge mennesker –"

Tangle er knust.

"Som jeg gav ordre til at møde her i dag, og som nu opholder sig i mit private værelse, så vil jeg se dem og overbevise mig om det hensigtsmæssige i at lade dem blive hos deres onkel."

Tangle kommer atter på benene.

"Undskyld, Deres Herlighed – han er død."

"Hos deres," siger kansleren og ser gennem sin dobbelte lorgnet på papirerne på sin pult, "hos deres bedstefader."

"Undskyld, Deres Herlighed – offer for en ubesindig handling – kugle for panden."

Pludselig rejser en ganske lille sagfører med en frygtelig basrøst sig, ganske opblæst, fra tågens baggrund og siger: "Tillader Deres Herlighed? Jeg møder for ham. Det er en langt ude beslægtet fætter. Jeg er for øjeblikket ikke forberedt på at oplyse retten om, i hvilket led han er fætter, men fætter er han."

Da den meget lille sagfører har ladet dette foredrag, der blev holdt, som om det var en ligtale, runge imellem loftsbjælkerne, synker han ned igen, og tågen kender ham ikke mere. Alle ser efter ham, men ingen kan få øje på ham.

"Jeg vil tale med begge de to unge mennesker," siger kansleren atter, "og overbevise mig om det hensigtsmæssige i, at de bor hos deres fætter. Jeg skal tage sagen for i morgen."

Netop som kansleren bukker for advokaterne, fremstilles arrestanten. Der kan umulig komme andet ud af hans sindsforvirring, end at han bliver sendt tilbage til arresten, hvilket også snart sker. Manden fra Shropshire vover igen et bønligt "Mylord!", men kansleren, der har fået øje på ham, er snildeligt smuttet bort. Alle andre smutter ligeledes hurtigt bort. Et batteri af blå poser stoppes fuldt af tunge akter og bæres bort af skrivere. Det lille vanvittige, gamle fruentimmer marcherer af med sine dokumenter. Den lumre retssal lukkes i lås. Kunne alle de uretfærdigheder, den har begået, og al den elendighed, den har voldet, blive lukket i lås med den og det

hele brændt op på et stort ligbål, nå, så meget des bedre for alle parter.

2. I den fine verden

Det er kun et glimt af den fine verden, som vi ønsker at få denne samme dyndede eftermiddag. Den er ikke så ulig kanslerretten, at vi jo ikke godt straks kan drage fra den ene skueplads til den anden. Både den fine verden og kanslerretten er ting, som støtter sig på præcedens og vedtægter. En søvnig Rip van Winkle, som har spillet underlige spil i en hel del tordenvejr. Sovende skønheder, hvem ridderen vil vække en dag, når alle de standsede spid i køkkenet begynder at dreje sig på en vidunderlig måde.

Det er ikke nogen stor verden. Selv i forhold til vor verden, der også har sine grænser, som Deres Højhed vil få at vide, når de har rejst den rundt og er kommet til randen af det tomme rum på den anden side af den, er den en meget lille plet. Der er meget godt i den. Der findes mange gode og brave folk i den. Den har sit bestemte sted, men det slemme ved den er, at den er svøbt ind i alt for meget vat og uld og ikke kan høre de større verdeners brusen og ikke kan se dem, mens de drejer sig omkring solen. Det er en sløvet verden, og dens vækst er undertiden sygelig af mangel på frisk luft.

Mylady Dedlock er vendt tilbage til sit hus i hovedstaden et par dage før sin forestående afrejse til Paris, hvor Hendes Nåde agter at tilbringe nogle uger. Derfra er det uvist, hvor hun tager hen. Det siger modebladet til trøst for pariserne, og det ved besked med alt, hvad der hører til den fine verden. At få noget at vide på anden måde ville ikke være fint. Mylady Dedlock har

været nede på, hvad hun i fortrolig samtale kalder, sit "sted" i Lincolnshire. Der er oversvømmelse i Lincolnshire. En bue af broen i parken er blevet undergravet og skyllet bort. Den tilgrænsende, lavt liggende grund er i en bredde af en fjerdingvej blevet en stillestående flod med tungsindige træer i stedet for øer og med en overflade, som hele dagen igennem overalt punkteres af den faldende regn. Mylady Dedlocks "sted" er uhyre kedeligt. Vejret har i mange døgn været så fugtigt, at træerne synes at være gennemblødte, og de skøre grene og kviste, der kappes af skovhuggerens økse, kan hverken knage eller brage, når de falder. Rådyrene, der ser ud, som om de var gennemtrukket af vand, efterlader pytter for hvert skridt, de går. Riflens knald taber sin skarphed i den fugtige luft, og dens røg går til vejrs i en sendrægtig lille sky hen mod den grønne, kratbevoksede høj, imod hvilken man endnu mere trøstesløst ser den faldende regn. Udsigten fra mylady Dedlocks vinduer er afvekslende bly- og tuschfarvet. Vaserne på stenterrassen i forgrunden opfanger regnen hele dagen, og de tunge dråber falder dryp, dryp, dryp, hele natten igennem på de brede fliser, som fra gamle tider af kaldes genfærdets gangsti. Om søndagen er den lille kirke i parken skimlet; prædikestolen af egetræ brister i en kold sved, og overalt lugter og smager det som af de gamle Dedlock'er i deres grave. Den eneste afveksling, den barnløse mylady Dedlock oplever dernede, er et barn, som hun fra sit kabinet gennem det tidlige tusmørke ser komme ud fra en skovfogeds hus, og forfulgt af et fruentimmer, løbe ud i regnen for at møde en glinsende skikkelse af en tilhyllet mand, der kommer ind gennem porten. Og dette syn gør hende kun

forstemt. Mylady Dedlock siger, at hun har været nær ved at kede sig ihjel.

Derfor er hun taget bort fra stedet i Lincolnshire og har overladt det til regnen, kragerne, kaninerne, rådyrene, agerhønsene og fasanerne. De afdøde Dedlock'ers portrætter synes, når husholdersken er gået igennem de gamle værelser for at lukke skodderne, at forsvinde ind i de fugtige vægge af ren melankoli. Men når de igen vil komme frem – det kan modebladet, der, ligesom den onde, er alvidende om det forbigangne og nærværende, men ikke om det tilkommende, endnu ikke sige.

Sir Leicester Dedlock er kun baronet, men der findes ingen mægtigere baronet end han. Hans slægt er lige så gammel som bjergene og uendelig mere agtværdig. Han nærer den almindelige mening, at verden nok kunne stå uden bjerge, men at det ville være forbi med den uden Dedlock'er. Han er ikke utilbøjelig til at indrømme, at naturen er en god ide – lidt simpel måske, når den ikke er indhegnet med dyrehavshegn – men en ide, der kun kan komme noget ud af ved de store landadelsslægters hjælp. Han er en meget samvittighedsfuld mand, fuld af foragt for al smålighed og lavhed og rede til inden den korteste frist at lide, hvilken død det skal være, hellere end at give grund til den mindste beskyldning mod sin redelighed. Han er en hæderlig, halsstarrig, sanddru, højsindet, fordomsfuld og aldeles urimelig mand.

Sir Leicester er godt og vel tyve år ældre end mylady. Han ser aldrig mere de fem og tres eller seks og tres, ja næppe engang de syv og tres. Han har engang imellem et anfald af podagra og går lidt stift. Han har et værdigt ydre med sit lysegrå hår og

kindskæg, sit fine kalvekrøs, sin snehvide vest og sin altid tilknappede blå frakke med blanke knapper. Han er meget ceremoniel, majestætisk, ved enhver lejlighed yderst galant mod mylady og nærer den dybeste beundring for hendes personlige yndigheder. Hans galanteri mod mylady, der har været uforandret det samme, lige siden han begyndte at gøre kur til hende, er det eneste lille skær af romantik ved ham.

Han giftede sig virkelig med hende af kærlighed. Man hvisker endnu om, at hun ikke engang var af familie, men det være nu, som det vil, så havde sir Leicester så megen familie, at han måske havde nok og mere til. Men hun havde skønhed, stolthed, ærgerrighed, uforskammethed og forstand nok til at udstyre en hel legion fine damer med. I forbindelse med disse egenskaber bragte rigdom og rang hende snart i vejret, og i mange år har mylady Dedlock nu været modebladets midtpunkt og toppen af den fine verdens træ.

At Alexander græd, da han ikke havde flere verdener at erobre, det ved eller burde dog enhver vide, da den sag er blevet temmelig tit omtalt. Da mylady Dedlock havde erobret sin verden, hengav hun sig ikke til en smeltende, men snarere til en frysende sindsstemning. En udtømt fatning, en udmattet ro, en ligegyldighed for anstrengelse, der ikke lader sig forstyrre af nogen som helst deltagelse, er hendes sejrs trofæer. Hun er fuldendt velopdragen. Kunne hun blive forflyttet til himlen i morgen, ville hun ventelig stige derop uden henrykkelse.

Hun har endnu skønhed, og er den end ikke i sin middagsglans, så er den dog heller ikke i sit efterår. Hun har et smukt ansigt, oprindelig af et præg, som snarere kunne kaldes meget tækkeligt end smukt, men som er blevet klassisk ved det

udtryk, som bevidstheden om hendes fornemme stilling har givet det. Hendes figur er elegant; hun ser højere ud, end hun er. Ikke som om hun virkelig er høj, nej, men som en velbårne Bob Stables tit har forsikret med dyre eder: "Der er blevet gjort det mest mulige ud af det, hun har." Den samme autoritet bemærker, at hun er fikset op til fuldkommenhed, og tilføjer, navnlig til ros for hendes "hårlag", at hun er det bedst røgtede kvindfolk i det hele stutteri.

Med alle disse sine fuldkommenheder er mylady Dedlock, heftigt forfulgt af modebladet, kommet fra Lincolnshire for at tilbringe nogle dage i hovedstaden før sin afrejse til Paris, hvor Hendes Nåde agter at tilbringe nogle uger. Derfra er det uvist, hvor hun tager hen. Og i hendes hus i hovedstaden indfinder sig denne dyndede, skumle eftermiddag en gammeldags, gammel herre, en notarius samt sagfører ved den høje kanslerret, der har den ære at være Dedlock'ernes juridiske konsulent, og som har lige så mange jernkasser med dette navn udenpå stående i sit kontor, som om baronetten var den skilling, hvormed taskenspilleren gør sine kunster, og som stadig kommer igen under hele forestillingen. Gennem forhallen op ad trappen, langs ad gangene, gennem værelserne, der er meget glimrende i sæsonen og meget stygge uden for denne – et eventyrland at besøge, men en ørken at leve i – føres den gamle herre af en pudret Merkurius ind til mylady.

Den gamle herre er noget rusten at se til, men siges at have melet sin kage ved aristokratiske ægteskabskontrakter og aristokratiske testamenter og at være meget rig. Han omgives af en gådefuld glorie af familiehemmeligheder, hvis tavse opbevarer han vides at være. Der gives adelige mausoleer, som i

århundreder har været rodfæstede i afsides lysninger i parken blandt de frodige træer og bregner, men som måske gemmer færre adelige hemmeligheder, end der vandrer omkring blandt menneskene, indesluttede i mr. Tulkinghorns bryst. Han er af, hvad man kalder den gamle skole – et udtryk, hvorved i almindelighed forstås enhver skole, der aldrig har været ung – og går med snævre benklæder, der ved knæene er bundet sammen med bånd, samt gamacher eller lange strømper. En ejendommelighed ved hans sorte klæder og sorte strømper, hvad enten de er af silke eller uld, er den, at de aldrig glinser. Stum, tætsluttende, følelsesløs for ethvert skinnende lys, ligner hans dragt ham selv. Han fører aldrig nogen samtale, når han ikke spørges til råds i sit fag. Han findes undertiden målløs, men ganske som hjemme, ved et hjørne af spisebordet på en eller anden herregård eller i nærheden af døren til en eller anden selskabssal, om hvilken modebladet er så veltalende, hvor alle kender ham, og hvor det halve pairskab standser for at sige: "God dag, mr. Tulkinghorn!" Han modtager disse hilsener med gravitetisk alvor og begraver dem blandt det øvrige, han har gemt i sin bevidsthed.

Sir Leicester Dedlock er inde hos mylady, og det glæder ham at se Tulkinghorn. Der er et udtryk af forældethed ved ham, hvad sir Leicester sætter pris på. Han modtager det som en slags hyldest. Han synes godt om Tulkinghorns klædedragt, også den indeholder en slags hyldest. Den er i højeste grad respektabel og giver ham på en måde udseende af en underordnet. Den gør ham på en måde til Dedlock'ernes hushovmester for deres juridiske hemmeligheder og kældermester for deres juridiske kælder.

Har Tulkinghorn selv nogen forestilling herom? Måske. Måske ikke, men der er den særlige omstændighed ved mylady Dedlock, at hun uvilkårligt må betragtes som en af førerne og repræsentanterne for sin lille verden. Hun holder sig selv for et uudforskeligt væsen, der ligger uden for sædvanlige dødeliges begreb og område – når hun ser sig i sit spejl, hvor hun virkelig også ser således ud. Og dog kender enhver lille, svag stjerne, der drejer sig rundt omkring hende, fra hendes kammerjomfru til direktøren for den italienske opera, hendes svagheder, fordomme, dårskaber, indbildninger og luner og lever af en lige så nøjagtig beregning og et lige så nøjagtigt mål af hendes moralske natur som det, dameskrædderen tager af hendes legeme. Skal en ny kjole, en ny skik, en ny sanger, en ny danser, et nyt smykke, en ny dværg eller kæmpe, et nyt kapel, hvilket som helst nyt bringes i mode, må man først og fremmest tænke på mylady Dedlock. Der findes ærbødige sjæle i en halv snes fag, om hvilke mylady Dedlock ikke aner andet, end at de kaster sig i støvet for hende, men som kan sige på en prik, hvorledes hun skal tages, som om hun var et barn; som ikke gør andet end amme hende, så længe de lever, som, idet de ydmygt lader som om de i dybeste ærbødighed går bagefter, fører hende og hele hendes trop i ledebånd; som, idet de fanger den ene, fanger dem alle på krogen og bærer dem bort, ligesom Lemuel Gulliver bar kongen af Lilliputs statelige flåde bort. "Vil De tale med vore folk, sir," siger juvelererne Blaze & Sparkle, idet de med "vore folk" mener lady Dedlock og de andre, "så må De huske på, at De ikke handler med sædvanlige kunder. Vore folk må De tage fra deres svageste side og deres svageste side er den og den." – "Vil De have denne artikel til at gå, mine herrer," siger silke- og

klædekræmmerne Sheen & Gloss til deres venner fabrikanterne, "må De komme til os, for vi ved, hvor vi skal finde de fine folk, og vi kan bringe den på mode." – "Vil De se dette kobberstik på mine høje forbindelsers borde," siger bibliotekaren Sladdery, "eller ønsker De at få denne dværg eller kæmpe forevist i mine høje forbindelsers huse, eller vil De sikre den og den forestilling mine høje forbindelsers protektion, må De have den godhed at overlade det til mig, for jeg har vænnet mig til at studere dem, der fører og leder mine høje forbindelser, og kan uden forfængelighed sige, at jeg kan vikle dem om min finger," og Sladdery, der er en skikkelig mand, overdriver slet ikke.

Skønt Tulkinghorn derfor måske ikke ved, hvad der for tiden foregår i det Dedlock'ske sind, er det dog også meget muligt, at han ved det.

"Myladys sag har jo igen været for kansleren, mr. Tulkinghorn?" siger sir Leicester og rækker ham hånden.

"Ja. Den har været for igen i dag," svarer Tulkinghorn med et af sine tavse buk for mylady, der sidder på en sofa ved kaminen og skygger for ansigtet med en håndskærm.

"Det ville være overflødigt at spørge," siger mylady med kedsommeligheden fra stedet i Lincolnshire endnu stadig udbredt over sig, "om der er sket noget."

"Nej. I dag er der ikke sket noget, som De vil kalde noget."

"Og det vil der aldrig," siger mylady.

Sir Leicester har intet imod en uendelig kanslerretsproces. Det er en langsom, kostbar, britisk, forfatningsmæssig ting. Han havde vistnok ikke nogen særlig interesse i denne proces, hvoraf myladys part var den eneste formue, hun bragte ham i

medgift, og han har en følelse af, at det er en latterlig omstændighed, at hans navn, navnet Dedlock, står i forbindelse med en sag, uden at give sagen navn. Men han opfatter kanslerretten, selv om den undertiden medfører udsættelse af retfærdighedens håndhævelse og lidt forvirring, som noget, der, ligesom så meget andet, af den højeste menneskelige visdom er blevet udtænkt for at tilvejebringe en, menneskelig talt, evig afgørelse af alt. Og han er samtidig af den mening, at han ved at støtte en klage over den kun vil opmuntre en eller anden person af de lavere klasser til på et eller andet sted at gøre oprør ligesom Wat Tyler.

"Da der er blevet fremlagt nogle få ny dokumenter," siger Tulkinghorn, "og da de er korte, og jeg går ud fra den besværlige regel altid at tillade mig at underrette mine klienter om ethvert nyt dokument i en sag" – forsigtig mand, den Tulkinghorn, som ikke påtager sig større ansvar end fornødent! – "og da jeg endvidere ser, at De rejser til Paris, så har jeg taget dem med her i min lomme."

Sir Leicester rejste for resten også til Paris, men modebladets henrykkelse gjaldt kun hans frue.

Tulkinghorn tager sine dokumenter frem, udbeder sig tilladelse til at lægge dem på en forgyldt talisman af et bord ved siden af mylady, sætter sine briller på og begynder at læse ved skinnet af en dæmpet lampe.

"I kanslerretten. Imellem John Jarndyce –"

Mylady falder ham i talen og beder ham forbigå så mange af de formelle rædsler, som han kan.

Tulkinghorn ser ud over sine briller og begynder atter længere nede. Mylady viser den største ligegyldighed. Sir

Leicester, der sidder i en lænestol, ser på ilden og synes at finde et majestætisk velbehag i de juridiske gentagelser og vidtløftigheder som henhørende til de nationale bolværker. Det er tilfældigvis varmt der, hvor mylady sidder, og tilfældigvis er håndskærmen smukkere, end den er nyttig, den er uvurderlig, men lille. Mylady, som flytter sig, får øje på dokumenterne på bordet, ser nærmere på dem, ser endnu nærmere på dem og spørger uvilkårligt:

"Hvem har afskrevet dette?"

Tulkinghorn standser pludselig, forundret over myladys heftighed og usædvanlige tone.

"Er det, hvad folk af Deres fag kalder en kontorhånd?" spørger hun, idet han atter på sin ligegyldige måde ser vist på ham og leger med skærmen.

"Ikke ganske. Sandsynligvis" – Tulkinghorn undersøger dokumentet, mens han taler – "er dette kontorsving tillært bagefter den oprindelige håndskrift. Hvorfor spørger De derom?"

"Åh, kun for at afbryde denne afskyelige ensformighed! Bliv ved, bliv ved!"

Tulkinghorn læser atter. Varmen tager til. Mylady skygger for sit ansigt. Sir Leicester er faldet i søvn, farer pludselig op og udbryder: "Hvad? Hvad siger De?"

"Jeg siger, at jeg er bange for," svarer Tulkinghorn, som hurtig har rejst sig, "at lady Dedlock er upasselig."

"Kun mat," mumler mylady med blege læber, "kun mat, men det er, ligesom det var dødens mathed. Tal ikke til mig. Ring og før mig til mit værelse!"

Tulkinghorn går ud i et andet værelse. Klokken ringer. Fødder skraber og tramper. Alt bliver stille. Omsider beder Merkurius Tulkinghorn gå ind igen.

"Nu er det bedre," siger sir Leicester og opfordrer sagføreren til at tage plads og læse for ham alene. "Jeg blev ganske forskrækket. Jeg har aldrig før set mylady blive afmægtig. Men luften er overordentlig trykkende, og hun har virkelig været nær ved at kede sig ihjel nede i Lincolnshire."

3. En rejse

– Jeg har særligt vanskeligt ved at skrive min del af disse blade, for jeg ved, at jeg ikke er opvakt. Det har jeg altid vidst. Jeg kan huske, at da jeg var en ganske lille pige, plejede jeg at sige til min dukke, når vi var alene sammen: "Nå, dukke, jeg er ikke opvakt, det ved du meget godt! Derfor må du have tålmodighed med mig, så er du sød!" Og så plejede hun at sidde opstillet i en stor lænestol med sit smukke ansigt og sine rosenrøde læber og stirre på mig – eller ikke så meget på mig, som på ingenting – mens jeg syede flittigt på min søm og fortalte hende alle mine hemmeligheder.

Min kære, gamle dukke! Jeg var sådan en undselig, lille tingest, at jeg sjældent vovede at åbne mine læber og aldrig vovede at åbne mit hjerte for nogen. Jeg kommer næsten til at græde ved at tænke på, hvilken trøst det plejede at være for mig, når jeg kom hjem fra skole, at løbe op på mit kammer og sige: "Å, du kære, trofaste dukke, jeg vidste godt, du ventede på mig!" Og derpå at sætte mig ned på gulvet, støtte mig på armen af hendes store lænestol og fortælle hende alt, hvad jeg havde oplevet, siden vi sidst skiltes. Jeg iagttog altid – men ikke hurtigt, ak nej! – i stilhed alt, hvad der foregik omkring mig, og troede, at jeg derved bedre ville kunne forstå det. Jeg har på ingen måde nogen hurtig fatteevne. Når jeg holder rigtig meget af et menneske, synes den rigtignok at blive klarere. Men selv dette er måske ikke andet end forfængelighed af mig at tro.

Så langt jeg kan huske tilbage, blev jeg, ligesom nogle af prinsesserne i eventyrene, – kun at jeg ikke var fortryllende, – opdraget af min gudmoder. I det mindste kendte jeg hende kun under det navn. Det var en god, god kone! Hun gik tre gange i kirke hver søndag, til froprædiken hver onsdag og fredag og til bibellæsning, hver gang der blev afholdt bibellæsning. Hun udeblev aldrig. Hun var smuk og ville, hvis hun en gang imellem havde smilet, have set ud som en engel, men hun smilte aldrig. Hun var altid alvorlig og streng. Hun var selv så god, tænkte jeg, at andre menneskers slethed gav hende et mørkt udseende hele hendes liv igennem. Jeg følte mig så forskellig fra hende, selv når jeg tog hensyn til forskellen mellem et barn og et voksent fruentimmer. Jeg følte mig så ringe, så ubetydelig og så underordnet, at jeg aldrig kunne være ligefrem imod hende, ja ikke engang kunne elske hende, som jeg gerne ville. Det gjorde mig meget mismodig at tænke mig, hvor god hun var, og hvor lidt jeg fortjente hendes godhed, og jeg nærede det inderlige ønske, at jeg måtte få et bedre hjerte, og talte meget ofte derom med den kære, gamle dukke, men jeg elskede aldrig min gudmoder sådan, som jeg burde have elsket hende, og som jeg følte, jeg måtte have elsket hende, hvis jeg havde været en bedre pige.

Dette gjorde mig vistnok mere frygtsom og tilbageholdende, end jeg var af naturen, og det gjorde min dukke til min eneste veninde. Hos den følte jeg mig glad, men endnu mens jeg var ganske lille, indtraf der noget, som forandrede dette.

Jeg havde aldrig hørt tale om min moder, ligesom heller aldrig om min fader, men jeg følte dog større interesse for min moder. Jeg har aldrig haft en sort kjole på, det jeg kan huske.

Man havde aldrig vist mig min moders grav, aldrig sagt mig, hvor den var, ja ikke engang lært mig at bede for nogen anden slægtning end min gudmoder. Jeg havde mere end en gang omtalt dette til mrs. Rachael, vort eneste tyende, som tog lyset fra mig, når jeg var gået i seng – det var også en god kone, men hun var barsk imod mig – og hun havde kun sagt: "God nat, Esther!" Og var gået sin vej.

Skønt der var syv piger i den skole, hvori jeg gik, og skønt de kaldte mig lille Esther Summerson, kom jeg dog ikke til nogen af dem. De var vistnok alle ældre end jeg, men der syntes samtidig at være en anden afstand imellem os end denne, foruden at de var langt mere opvakte end jeg og vidste langt mere end jeg. I den første uge, jeg gik i skole, bød en af dem til min store glæde mig hjem til sig til et lille selskab. Men min gudmoder skrev et stift afslag for mig, og jeg kom der aldrig siden. Jeg kom i det hele slet ikke ud.

Det var min fødselsdag. Skolen havde lov på andre fødselsdage, ikke på min. Andre fødselsdage blev højtideligholdt i hjemmet, hvilket jeg godt vidste, da jeg hørte pigerne fortælle hinanden om det. Min derimod aldrig. Min fødselsdag var den sørgeligste dag hele året igennem.

Jeg har sagt, at hvis min forfængelighed ikke fører mig bag lyset – hvilket godt kan være, da jeg måske er meget forfængelig uden at ane det, hvad jeg virkelig ikke gør – skærpes min fatteevne, når min kærlighed opmuntres. Mit sind er meget kærligt, og jeg ville måske endnu føle et sådant sår, hvis man kunne få sådant et sår mere end en gang, med denne fødselsdags skarphed.

Vi havde spist, og min gudmoder og jeg sad ved bordet foran kaminen. Uret dikkede, og ilden knitrede. Ingen anden lyd hørtes i huset, jeg ved ikke hvor længe. Jeg så tilfældigvis frygtsomt fra mit sytøj hen over bordet på min gudmoder og læste i hendes ansigt, der stirrede mørkt på mig: "Det ville have været langt bedre, lille Esther, om du ingen fødselsdag havde haft, om du ikke var bleven født!"

Jeg brast i gråd og sagde: "Å, kære gudmoder, sig mig, sig mig dog endelig, døde moder på min fødselsdag?"

"Nej," svarede hun. "Spørg mig ikke om mere, barn."

"Å, fortæl mig dog noget om hende. Gør det dog, kære gudmoder. Hvad gjorde jeg hende? Hvorledes mistede jeg hende? Hvorfor er jeg så forskellig fra andre børn, og hvorfor er det min skyld, kære gudmoder? Nej, nej, nej. Gå ikke bort. Tal til mig!"

Jeg følte en slags frygt, der var større end min sorg, og jeg havde taget fat i hendes kjole og knælede for hende. Hun havde hele tiden sagt: "Slip mig!" Men nu stod hun stille.

Hendes mørke ansigt havde en sådan magt over mig, at det standsede mig midt i min heftighed. Jeg havde rakt min skælvende, lille hånd op for at gribe hendes eller for at bede hende om tilgivelse med al den inderlighed, jeg ejede, men jeg trak den tilbage igen, da hun så på mig, og lagde den på mit bankende hjerte. Hun løftede mig op, satte sig på sin stol og sagde, idet hun stillede mig foran sig, langsomt med en kold, dæmpet stemme – jeg ser endnu hendes rynkede pande og udstrakte pegefinger:

"Din moder, Esther, er din skam, og du var hendes. Den tid vil komme, og det snart nok, da du bedre vil forstå dette og

tilmed føle det, som kun en kvinde kan føle det. Jeg har tilgivet hende," men hendes åsyn blev ikke mildere, "den synd, hun begik imod mig, og jeg taler ikke mere derom, skønt den var større, end du eller nogen, undtagen jeg, den fornærmede, nogen sinde vil få at vide. Bed for dig selv, ulykkelige barn, forældreløs og vanæret som du er fra den første af disse ulykkelige årsdage, bed daglig, at andres synder ikke må blive hjemsøgte på dig, således som der står skrevet. Glem din moder, og lad alle andre mennesker også glemme hende. Derved vil de vise hendes ulykkelige barn den største godhed. Gå så!"

Hun standsede mig imidlertid, da jeg ville adlyde hendes bud – hvor jeg var iskold! – og tilføjede:

"Ydmyghed, selvfornægtelse, flid er forberedelserne til et liv, der begyndt med en sådan skygge over sig. Du er forskellig fra andre børn, Esther, fordi du ikke som de er født i almindelig synd og forbandelse. Du står alene for dig selv."

Jeg gik op på mit kammer, listede mig i seng og lagde min dukkes kind mod min, der var våd af tårer, og mens jeg trykkede min eneste veninde til mit bryst græd jeg mig i søvn. Hvor ufuldstændig jeg end fattede min sorg, vidste jeg dog, at jeg aldrig havde voldt nogens hjerte nogen glæde, og at jeg ikke for nogen på jorden var det, dukken var for mig.

Ak Gud, at tænke sig, hvor mange timer vi siden tilbragte alene sammen, og hvor ofte jeg for dukken gentog historien om min fødselsdag og betroede den, at jeg ville søge, så meget jeg kunne, at gøre den fejl god igen, hvormed jeg var født – jeg vidste ikke helt, om jeg var skyldig eller uskyldig – og, når jeg blev stor, stræbe at være flittig, nøjsom og venlig og gøre noget

godt og vinde nogen kærlighed, om jeg kunne. Jeg håber, at det ikke er svaghed at udgyde disse tårer, når jeg tænker på det. Jeg er meget taknemmelig, jeg er meget glad, men jeg kan dog ikke helt hindre dem i at komme mig i øjnene.

Så! Nu har jeg tørret dem bort og kan atter fortsætte, som det sig hør og bør.

Jeg følte afstanden mellem min gudmoder og mig så meget mere efter den fødselsdag og indså så tydeligt, at jeg udfyldte en plads i hendes hus, som burde have været tom, at det faldt mig endnu vanskeligere at nærme mig hende, skønt jeg var hende inderligt taknemmelig i mit hjerte. Det samme følte jeg over for mine skolekammerater. Det samme følte jeg over for mrs. Rachael, der var enke, og hendes datter, af hvem hun var stolt, og som besøgte hende en gang hver fjortende dag. Jeg var meget tilbageholdende og stille og stræbte at være meget flittig.

En solklar eftermiddag, – jeg var lige kommet hjem fra skolen med mine bøger og min skolepose, mens min lange skygge var løbet ved siden af mig, og ville som sædvanlig liste mig op på mit kammer, – så min gudmoder ud af dagligstuedøren og kaldte mig tilbage. Inde hos hende fandt jeg – hvilket var meget usædvanligt – en fremmed. Det var en statelig herre med en meget vigtig mine, helt sortklædt, med hvidt halstørklæde, store guldsigneter, en guldlorgnet og en stor signetring på den lille finger.

"Det," sagde min gudmoder med dæmpet røst, "er barnet." Derpå sagde hun i den sædvanlige, barske tone: "Det er Esther, sir."

Herren satte sin lorgnet på for at se på mig og sagde: "Kom herhen, lille ven!" Han gav mig hånden, bad mig tage min hat af

og så hele tiden på mig. Da jeg havde opfyldt hans ønske, sagde han: "Ah!" Og siden: "Ja!" Derpå tog han lorgnetten af igen og gemte den i et rødt futteral, lagde sig tilbage i sin lænestol, drejede futteralet mellem hænderne og nikkede til min gudmoder, hvorpå min gudmoder sagde: "Nu kan du gå ovenpå, Esther!" Jeg nejede for ham og forlod dem.

Det må have været to år senere, og jeg var næsten fjorten år, da min gudmoder og jeg en frygtelig aften sad ved kaminen. Jeg var kommen ned klokken ni, som jeg altid gjorde for at læse i bibelen for hende, og læste i Johannes' evangelium om, hvordan frelseren bukkede sig ned og skrev i sandet med sin finger, da de havde ført synderinden hen til ham.

"Og da de fortsatte at spørge ham, rejste han sig og sagde til dem: Den, som er uden synd iblandt Eder, han kaste den første sten på hende!"

Jeg standsede ved, at min gudmoder rejste sig, lagde sin hånd på mit hoved og med forfærdelig stemme citerede et ganske andet sted i Bibelen:

"Våger derfor, på det at han, når han pludselig kommer, ikke skal finde Eder sovende. Og hvad jeg siger til Eder, siger jeg til alle. Våger!"

I samme øjeblik, ligesom hun stod foran mig og gentog disse ord, faldt hun om på gulvet. Jeg havde ikke nødig at råbe om hjælp. Hendes stemme havde lydt over hele huset og var blevet hørt ude på gaden.

Hun blev lagt på sin seng. I over en uge lå hun der, tilsyneladende kun lidt forandret, med den gamle, smukke, bestemte dunkelhed i sit ansigt, som jeg kendte så godt. Mangen en gang, om dagen og om natten, med mit hoved på

puden tæt ved hende, for at hun bedre kunne høre mig hvisken, kyssede og takkede jeg hende og tiggede om hendes velsignelse og tilgivelse og bønfaldt hende om at give mig om end kun det mindste tegn på, at hun kendte eller hørte mig. Nej, nej, nej. Hendes ansigt var ubevægeligt. Lige til det sidste øjeblik og endog bagefter var hendes mørke ansigt uforanderligt.

Dagen efter at min stakkels gudmoder var blevet begravet, viste den sortklædte herre med det hvide halstørklæde sig igen. Mrs. Rachael sendte bud efter mig, og jeg fandt ham siddende på det samme sted, som om han aldrig havde været borte.

"Mit navn er Kenge," sagde han; "De husker det måske, mit barn. Kenge & Carboy, Lincoln's Inn."

Jeg svarede, at jeg huskede, at jeg havde set ham en gang før.

"Vær så god at tage plads, her, tæt ved mig. Sørg ikke så meget, det er til ingen nytte. Jeg har ikke behov for at underrette Dem om, mrs. Rachael, der kendte den afdøde miss Barbaras forhold, at hendes indtægter dør med hende, og at denne unge dame nu, da hendes tante er død –"

"Min tante!"

"Det er virkelig ikke til nogen nytte at fortsætte med et bedrageri, når der intet er at vinde derved," sagde Kenge blidt. "Tante i virkeligheden, men ikke efter loven. Græd ikke! Skælv ikke! Mrs. Rachael, Deres unge veninde har uden tvivl hørt tale om – om – om – Jarndyce-kontra-Jarndyce?"

"Aldrig," sagde mrs. Rachael.

"Er det muligt," fortsatte Kenge og satte sin lorgnet på, "at vor unge veninde – jeg beder Dem, vær dog ikke så mismodig! – aldrig har hørt tale om Jarndyce-kontra-Jarndyce?"

Jeg rystede på hovedet og kunne ikke engang forstå, hvad han mente.

"Aldrig hørt tale om Jarndyce-kontra-Jarndyce?" sagde Kenge, idet han så ud over sin lorgnet hen på mig og drejede futteralet, som om han kælede for noget. "Ikke hørt tale om den største af alle kanslerretsprocesser? Ikke hørt tale om Jarndyce-kontra-Jarndyce, der – der i og for sig er et monument i kanslerrettens praksis? Enhver vanskelighed, enhver mulighed, enhver mesterlig fiktion, enhver procesform, der kendes ved denne ret, er atter og atter repræsenteret i denne sag? En sag, som kun kan findes i dette store og fri land. Jeg tør næsten sige, at de omkostninger, der hidtil er brugt i Jarndyce-kontra-Jarndyce, mrs. Rachael, –" jeg er bange for, at han henvendte sig til hende, fordi jeg så ud, som om jeg ikke var opmærksom – "løber op til ikke mindre end tresindstyve, halvfjerdsindstyve tusinde pund!" sluttede han og lagde sig tilbage i sin lænestol.

Jeg var helt ulykkelig over min uvidenhed, men hvad skulle jeg gøre? Jeg kendte så lidt til sagen, at jeg ikke forstod det mindste af, hvad han sagde.

"Og hun har virkelig aldrig hørt tale om denne sag?" sagde Kenge. "Forbavsende!"

"Miss Barbara, sir," svarede mrs. Rachael, "der nu er blandt keruberne –"

"Det er jeg sikker på," sagde Kenge artig.

"– ønskede, at Esther kun skulle lære, hvad der var hende tjenligt. Og andet har hun ikke lært her."

"Meget vel!" sagde Kenge. "I det hele taget meget rigtigt. Men til sagen," tilføjede han og henvendte sig til mig. "Da miss Barbara, der var Deres eneste slægtning – det vil sige sådan i

virkeligheden, for efter loven, må jeg tilføje, har De ingen – nu er afgået ved døden, og det naturligvis ikke kan ventes, at mrs. Rachael –"

"Gud, nej!" sagde mrs. Rachael hurtigt.

"Ganske rigtigt – at mrs. Rachael skulle bebyrde sig med Deres underhold, befinder De Dem i en stilling, der byder Dem at modtage et tilbud, som det var mig pålagt at gøre miss Barbara for omtrent to år siden, og som, skønt det det gang blev forkastet, dog kan gentages, under de beklagelige omstændigheder, som siden er indtruffet. Men jeg vil, hvis jeg nu indrømmer, at jeg i Jarndyce-kontra-Jarndyce og på anden måde repræsenterer en yderst menneskekærlig, men samtidig sær mand, stille mig selv blot og have overskredet min fagmæssige forsigtighed?" sagde Kenge, idet han atter lagde sig tilbage i sin lænestol og så rolig på os begge.

Han syntes at finde det største behag i klangen af sin egen stemme, hvilket heller ikke kunne undre mig, da den var blød og fyldig og gav hvert ord, han udtalte, en stor vægt. Han hørte sig selv med øjensynlig tilfredshed og slog undertiden sagte takt til sin egen musik med hovedet eller afrundede en sætning med hånden. Han gjorde et stærkt indtryk på mig, allerede nu, inden jeg fik at vide, at han efterlignede en stor lord, der var hans klient, og at han i almindelighed kaldtes Konversations-Kenge.

"Da mr. Jarndyce," fortsatte han, "kender den, jeg kan godt sige forladte stilling, hvori vor unge veninde atter befinder sig, tilbyder han at sætte hende i et institut af første rang, hvor hendes opdragelse vil blive fuldendt, hendes velvære sikret, hendes fornuftige ønsker forud opfyldt og hun selv i fuldeste

måde gjort skikket til at fyldestgøre sine pligter i den livsstilling, som det har behaget – skal jeg sige forsynet? – at vælge til hende."

Mit hjerte blev så fuldt både af det, han sagde, og af den rørende måde, hvorpå han sagde det, at jeg ikke var i stand til at tale, skønt jeg prøvede på det.

"Mr. Jarndyce," fortsatte han, "stiller ingen andre vilkår, end at han venter, at vor unge veninde aldrig vil forlade det omhandlede institut uden hans vidende og samtykke. At hun redelig vil stræbe efter at tilegne sig de kundskaber, af hvis anvendelse hun engang i tiden vil være afhængig, samt at hun vil vandre på dydens og ærens bane og – og – og så videre."

Jeg var endnu mindre end før i stand til at tale.

"Nå, hvad siger vor unge veninde?" fortsatte Kenge. "Giv Dem tid, giv Dem tid! Jeg venter på Deres svar, men giv Dem tid!"

Hvad den forladte pige, som blev givet et sådant tilbud, forsøgte at sige, skal jeg ikke gentage. Hvad hun sagde, ville jeg lettere kunne fortælle, hvis det var umagen værd. Hvad hun følte og vil føle lige til sin dødsstund, ville jeg aldrig kunne meddele.

Denne sammenkomst fandt sted i Windsor, hvor jeg, så vidt jeg vidste, havde tilbragt hele mit liv. Ottende dagen derefter forlod jeg det for, rigelig forsynet med alt nødvendigt, at køre med diligencen til Reading.

Mrs. Rachael var alt for god til at føle nogen bevægelse ved vor skilsmisse, men jeg var ikke så god og græd bitterligt. Jeg syntes, det var så sørgeligt, at jeg ikke havde fået hende til at holde mere af mig efter så mange års forløb. Da hun trykkede et koldt afskedskys på min pande – det lignede en vanddråbe fra

istappen over porten – det var en meget kold vinterdag – følte jeg mig så ulykkelig og angerfuld, at jeg klyngede mig til hende og sagde, at jeg vidste, det var min skyld, at hun nu så let kunne sige mig farvel!

"Nej, Esther," svarede hun, "det er din ulykkes skyld!"

Diligencen holdt uden for den lille havelåge – vi var ikke gået ud, før vi havde hørt den rumle – og der forlod jeg hende med et sorgfuldt hjerte. Hun gik ind, før mine kufferter var kommet op på diligencen, og lukkede døren. Så længe jeg kunne se huset, så jeg gennem tårer tilbage på det. Min gudmoder havde efterladt mrs. Rachael sine ringe ejendele; der skulle holdes auktion, og et gammelt kamintæppe med roser på, der altid var forekommet mig at være det skønneste i verden, jeg nogen sinde havde set, hang udenfor i frost og sne. Et par dage i forvejen havde jeg svøbt den kære, gamle dukke ind i dens tørklæde og i stilhed lagt den – jeg undser mig halvvejs ved at fortælle det – i havejorden under det træ, som skyggede for mit gamle vindue. Jeg havde ingen anden ledsager end min fugl, og den førte jeg med i et bur.

Da huset var ude af syne, sad jeg med fugleburet ved mine fødder og bøjede mig forover på det lave sæde for at se ud af det høje vindue og iagttog de rimbelagte træer og markerne, der var glatte og hvide af den sidste nats sne og solen, der var så rød, men dog varmede så lidt, og isen, der var så sort som metal der, hvor skøjteløberne havde fejet sneen bort. På sædet lige over for mig sad en herre, der så meget stor ud i de mange rejseklæder, han havde på, men han sad og stirrede ud af det andet vindue og lagde ikke mærke til mig.

Jeg tænkte på min afdøde gudmoder; på den aften, da jeg havde læst for hende; på, at hun havde set så mørk og alvorlig ud på sit leje; på det fremmede sted, hvor jeg skulle hen; på de mennesker, jeg ville træffe der, og hvorledes de mon så ud, og hvad de ville sige til mig, indtil en stemme i vognen fik mig til at fare op.

Den sagde: "Hvad pokker græder De for?"

Jeg blev så forskrækket, at jeg tabte mælet og kun kunne svare med en hvisken: "Jeg, sir?" for jeg vidste naturligvis, at det måtte have været herren i de mange rejseklæder, skønt han endnu stadig så ud af sit vindue.

"Ja, De!" sagde han og vendte sig om.

"Jeg vidste ikke af, at jeg græd," stammede jeg.

"Men De gør det, se engang!" Han bøjede sig over mod mig fra det modsatte hjørne af vognen, fo'r hen over mine øjne – men uden at det gjorde ondt – med et af sine store, lodne opslag og viste mig, at det var vådt.

"Se! Nu ved De, at De græder," sagde han. "Ikke sandt?"

"Jo, sir," svarede jeg.

"Men hvorfor græder De? Vil De måske nødig derhen?"

"Hvorhen, sir?"

"Hvorhen? Der, hvor De skal hen."

"Nej, jeg vil meget gerne derhen."

"Nå, så vær glad!"

Jeg fandt ham meget underlig eller i det mindste det, jeg kunne se af ham, for han var indhyllet lige til hagen, og hans ansigt var næsten skjult af en lodden hue med to brede, lodne remme på begge sider, der var bundet sammen under hagen, men jeg var atter blevet rolig og var ikke længere bange for

ham. Jeg sagde derfor, at jeg nok havde grædt, fordi min gudmoder var død, og fordi mrs. Rachael ikke havde været ked over at skilles fra mig.

"Pokker i vold med mrs. Rachael!" sagde herren. "Lad hende fare af sted i en storm på et kosteskaft."

Nu begyndte jeg at blive rigtig bange for ham og stirrede på ham med forbavselse. Men jeg syntes dog, at han havde venlige øjne, skønt han fortsatte at mumle i en opbragt tone og at bruge skældsord om mrs. Rachael.

Lidt efter åbnede han sin kavaj, der forekom mig stor nok til at gemme hele diligencen i, og stak sin arm ned i en dyb lomme.

"Se engang her," sagde han. "I dette papir," det var pynteligt sammenlagt, "er der et stykke af den bedste svesketærte, man kan få for penge, med tommetykt sukker udenpå, ligesom fedtet på en lammekotelet. Og her er en lille postej – en sand juvel både i størrelse og velsmag – der er lavet i Frankrig. Og hvad tror De, den er lavet af? Af fed gåselever. Det er en postej! Lad os nu engang se, om De kan spise disse sager."

"Tak, sir," svarede jeg, "mange tak, men tag mig det ikke ilde op, de er alt for kostbare for mig."

"Atter ekspederet!" sagde herren, hvilket jeg ikke forstod, og kastede begge dele ud af vinduet.

Han talte ikke mere til mig, før han steg ud af diligencen et kort stykke fra Reading, hvor han formanede mig til at opføre mig godt og være flittig; derpå gav han mig hånden, og jeg tilstår, at jeg følte mig lettere om hjertet, da han var borte. Vi forlod ham ved en milepæl; senere gik jeg ofte forbi den og i

lang tid aldrig uden at tænke på ham og halvvejs vente at møde ham. Men det skete aldrig, og efterhånden glemte jeg ham.

Da diligencen holdt, så en meget net dame op til vinduet og sagde:

"Miss Donny."

"Nej, Esther Summerson."

"Ganske rigtig," svarede damen. "Miss Donny."

Nu forstod jeg, at hun forestillede sig selv under dette navn, bad miss Donny om forladelse for min fejltagelse og viste hende på opfordring mine kufferter. Under opsyn af en meget pæn tjenestepige blev de sat op på en meget lille grøn vogn, i hvilken miss Donny, tjenestepigen og jeg derpå satte os ind og kørte bort.

"Alt er i stand til Dem, Esther," sagde miss Donny, "og Deres studieplan er blevet ordnet nøjagtig efter Deres formynder, mr. Jarndyces ønske."

"Hvem siger De?"

"Deres formynder, mr. Jarndyce."

Jeg var så forvirret, at miss Donny troede, at kulden havde været mig for stærk, og lånte mig sin lugteflaske.

"Kender De min – formynder, mr. Jarndyce?" spurgte jeg efter lang betænkning.

"Ikke personligt, Esther," svarede hun, "kun gennem hans konsulenter, d'hrr. Kenge & Carboy i London. Det er en ganske udmærket mand, den mr. Kenge. Han er ligefrem veltalende. Nogle af hans perioder er aldeles majestætiske!"

Jeg følte, at dette var meget sandt, men var alt for forvirret til at bryde mig derom. Min forvirring forøgedes end mere ved, at vi så hurtigt nåede vort bestemmelsessted, og jeg skal aldrig

glemme, hvor usikkert og uvirkeligt alting så ud den eftermiddag i Greenleaf, miss Donnys hus.

Men snart blev jeg fortrolig med det. Det varede ikke længe, før jeg havde levet mig så helt ind i det daglige liv i Greenleaf, at det forekom mig, som om jeg havde opholdt mig der en grumme lang tid og næsten snarere havde drømt om end virkelig ført mit fordums liv hos min gudmoder. Intet kunne være mere bestemt, mere nøjagtige og mere ordentlige end Greenleaf. Der var en vis tid til alt hele dagen, og alt skete til sit bestemte øjeblik.

Vi var tolv kostgængere, og der var to frøkner Donny, tvillinger. Man holdt det for givet, at jeg engang i fremtiden ville komme til at blive afhængig af min duelighed som guvernante, og jeg fik ikke alene undervisning i alt, hvad der blev undervist i Greenleaf, men blev også meget snart brugt som medhjælperske til at undervise andre. Skønt jeg i enhver anden henseende blev behandlet ligesom alle de andre elever, gjorde man dog denne ene undtagelse med mig lige fra begyndelsen af. Efterhånden som jeg begyndte at få flere kundskaber, underviste jeg også mere, og således fik jeg i tidens løb nok at gøre, hvilket var mig særdeles kært, fordi de søde pigebørn derved kom til at holde af mig. Til sidst blev enhver ny elev, når der kom et eller andet i vejen for hende, så sikker på – jeg ved sandelig ikke hvorfor – at blive gode venner med mig, at alle ny elever blev betroede til min omsorg. De sagde, at jeg var så venlig, men jeg er vis på, at det var dem, der var det. Jeg tænkte ofte på den beslutning, jeg havde truffet på min fødselsdag, at stræbe at være flittig, nøjsom og oprigtig og at gøre en eller anden noget godt og vinde nogen kærlighed, hvis

jeg kunne, og sandelig, sandelig, jeg skammede mig næsten ved at have udrettet så lidt og vundet så meget.

Jeg tilbragte seks lykkelige, fredelige år i Greenleaf. Der læste jeg, Gud være lovet! aldrig i noget ansigt på min fødselsdag, at det havde været bedre, hvis jeg ikke var født. Når denne dag kom, bragte den mig så mange tegn på kærlig erindring, at de pyntede mit værelse fra nytår til jul.

I disse seks år kom jeg aldrig derfra undtagen på besøg i omegnen i ferierne. Efter de første seks måneder eller så var gået, havde jeg fulgt miss Donnys råd at skrive til Kenge for at sige, at jeg var lykkelig og taknemmelig, og med hendes bifald havde jeg skrevet et sådant brev. Jeg havde fået et formelt svar med kvittering for modtagelsen, og hvori det hed: "Vi noterer indholdet deraf, som behørigt skal blive vor klient meddelt." Senere havde jeg undertiden hørt miss Donny og hendes søster tale om, hvor regelmæssigt mine kost- og skolepenge blev betalt, og omtrent to gange om året tillod jeg mig at skrive et lignende brev. Jeg fik altid med omgående post akkurat det samme svar, skrevet med den samme kontorhånd, og med Kenge & Carboys underskrift med en anden hånd, som jeg troede var Kenges.

Det forekommer mig så underligt, at jeg er nødt til at skrive alt dette om mig *selv*! Som om denne fortælling var en fortælling om *mit* liv, men min lille person skal nu snart træde i baggrunden.

Seks fredelige år – jeg ser, jeg siger det for anden gang – havde jeg tilbragt i Greenleaf og i mine omgivelser, ligesom i et spejl, set ethvert trin i min opvækst og udvikling der, da jeg en

november morgen modtog følgende brev. Jeg udelader dets dato.

Til Miss Esther Summerson.

Old Square, Lincoln's Inn.

Frøken,

Jarndyce-kontra-Jarndyce.

Eftersom vor klient, mr. Jarndyce, ifølge en kanslerretsordre er i færd med i sit hus at modtage en af bemeldte rets under ovennævnte sag sorterende myndlinger, hvem han ønsker at sikre en passende selskabsdame, har han pålagt os at underrette Dem om, at det ville være ham kært at kunne benytte sig af Deres tjeneste i den anførte egenskab.

Vi har draget omsorg for, at De vil blive frit befordret med kl. 8-diligencen fra Reading førstkommende mandag morgen til *Hvide Hest*, Piccadilly, London, hvor en af vore kontorister vil modtage Dem for at føre Dem til vort kontor.

Vi er, frøken,

Deres ærbødige

Kenge & Carboy.

Aldrig, aldrig skal jeg glemme den bevægelse, som dette brev fremkaldte i huset! Det var så kærligt af dem at bryde sig så meget om mig; det var så nådigt af den fader, som ikke havde glemt mig, at have gjort den forældreløses vej så jævn og let og at have bragt så mange ungdommelige naturer til at holde af mig, at jeg næppe kunne udholde afskeden. Ikke fordi jeg

ønskede, at de skulle være mindre modfaldne – det tvivler jeg meget på – men glæden og smerten og stoltheden og den ydmyge sorg derover var sådan blandede, at mit hjerte var ved at briste, samtidig med det var fuldt af henrykkelse.

Brevet gav mig kun få dages frist til at flytte. Hvert minut forøgede de beviser på kærlighed og godhed, som jeg modtog i disse fem dage; da den sidste morgen kom, og de førte mig igennem alle stuerne, for jeg skulle se dem for sidste gang, og da nogle udbrød: "Kære Esther, sig farvel til mig her ved min seng, hvor du første gang talte så venligt til mig!" Og da alle andre bad mig at skrive deres navne "Med hilsen fra Esther", og da de alle omringede mig med deres afskedsgaver og klyngede sig grædende til mig og udbrød: "Hvorledes vil det gå os, når den kære, kære Esther er borte!", og da jeg søgte at forklare dem, hvor føjelige og gode de alle havde været imod mig, og hvor jeg takkede og velsignede hver eneste en af dem, åh, hvor var da mit hjerte nedtrykt!

Og da de to frøkner Donny sørgede så meget over at skilles fra mig, og da tjenestepigerne sagde: "Gud velsigne Dem, miss, hvor De så kommer hen!", og da den grimme, halte, gamle gartner, som jeg troede næppe havde lagt mærke til mig i alle disse år, kom pustende efter diligencen for at forære mig en lille buket pelargonier og sagde, at jeg havde været hans øjnes lys – ja, det sagde den gamle mand virkelig – å, hvor var da mit hjerte nedtrykt!

Os da jeg så kom til den lille skole, og jeg pludselig så de fattige børn udenfor svinge deres hatte og huer, og en gråhåret herre og dame, hvis datter jeg havde været med til at undervise, og i hvis hus jeg havde været i besøg – de blev anset for de

stolteste mennesker i hele egnen – ikke tænkte på andet end at råbe: "Lev vel, Esther! Gid De må blive lykkelig!" – kunne det da være andet, end at jeg følte mig ligesom knust, da jeg sad i diligencen og mange, mange gange sagde: "Å, jeg er så taknemlig, jeg er så taknemlig."

Men jeg indså naturligvis snart, at jeg ikke kunne græde der, hvor jeg skulle hen, efter alt, hvad man havde gjort for mig. Derfor tvang jeg mig naturligvis til at hulke mindre og overtalte mig selv til at være rolig ved ofte at sige: "Nej, Esther, du må virkelig være ordentlig! Det passer sig ikke." Omsider kom jeg mig så temmelig, skønt jeg var bange for, at jeg var længere om det, end jeg burde have været, og da jeg havde kølet mine øjne med *eau de lavande*, var det på tide at se ud efter London.

Jeg var ganske sikker på, at vi allerede måtte være der, da vi endnu var to mil derfra, og da vi virkelig var der, at vi aldrig ville komme til det. Men da vi begyndte at blive skumplede på stenbroen, og især da det så ud, som om alle andre vogne skulle køre ind i os, og vi skulle køre ind i dem, da begyndte jeg at tro, at vi virkelig nærmede os målet for vor rejse. Meget kort efter holdt vi.

En ung herre, der havde oversprøjtet sig med blæk, tiltalte mig fra gaden og sagde: "Jeg er fra Kenge & Carboys, miss, i Lincoln's Inn."

"Tak, sir," sagde jeg.

Han var meget forekommende, men da han hjalp mig op i en droske efter først at have sørget for mine kufferter, spurgte jeg ham, om der var ildløs nogetsteds, for gaderne var så fulde af en tyk, brun røg, at man ikke kunne se en hånd for sig.

"Gud nej, miss," sagde han, "det er en londonsk ejendommelighed."

Jeg havde aldrig hørt tale om noget lignende.

"Tåge, miss," sagde den unge herre.

"Ja så!" sagde jeg.

Vi kørte langsomt gennem de smudsigste og mørkeste gader i verden – syntes jeg – og i en så rædsom tummel, at jeg ikke kunne fatte, hvordan folk kunne beholde forstanden, indtil vi kom ind i en pludselig stilhed under en gammel porthvælving og kørte over et torv hen til en sær krog på et hjørne, hvor man skulle op ad en stejl, bred trappe til indgangen, der lignede indgangen til en kirke. Og der var virkelig også en kirkegård udenfor under nogle buegange, for fra trappevinduet kunne jeg se ligstenene.

Her var Kenge & Carboys kontor. Den unge herre førte mig gennem et ydre kontor ind i Kenges værelse – der var ingen i det – og satte høfligt en lænestol hen ved kaminilden til mig. Derpå gjorde han mig opmærksom på et spejl, der hang på den ene side af kaminen.

"Hvis De skulle ønske at spejle Dem, miss, efter rejsen, for De skal forestilles for kansleren. Men det er vist ganske overflødigt," tilføjede den unge mand galant.

"Forestilles for kansleren?" spurgte jeg lidt forskrækket.

"Kun for formens skyld, miss," svarede den unge herre.

"Mr. Kenge er for øjeblikket i retten. Han sender Dem en hilsen og beder Dem nyde en lille forfriskning," – der stod tvebakker og en karaffel vin på bordet, – "og underholde Dem med avisen," hvilken den unge mand rakte mig, mens han talte. Derpå rørte han op i ilden og forlod mig.

Alting var så mærkeligt – og det så meget mere, som det var aften, på trods af det var dag, og lysene brændte med en hvid flamme og så så rå og kolde ud – at jeg læste ordene i avisen uden at fatte, hvad der stod, og greb mig i, at læste de samme ord flere gange. Da det ikke kunne nytte at blive ved på den måde, lagde jeg avisen fra mig, kastede et blik på min hat i spejlet for at se, om den sad ordentligt, og undersøgte værelset, som kun var halvt oplyst, og de dårlige, støvede borde, aktbunkerne og et bogskab, der var fuldt af de mest udtryksløst udseende bøger, der nogen sinde har haft noget at sige om sig selv. Derpå blev jeg ved at tænke og tænke og tænke, og ilden blev ved at brænde og brænde og brænde, og lysene blussede og spruttede. Der var ingen lysesaks, før den unge herre bragte en, som var meget smudsig, og alt dette varede i to timer.

Omsider kom Kenge. Han havde ikke forandret sig, men blev overrasket ved at se, hvor meget jeg havde forandret mig og han lod til at være ret velfornøjet dermed. "Da De nu skal tiltræde Deres post hos den unge dame, der i øjeblikket befinder sig i kanslerens private værelse, har vi ment det rigtigst, at De også indfinder Dem der, miss Summerson" sagde han. "De er vel ikke bange for kansleren?"

"Nej, sir," sagde jeg, "det tror jeg ikke," for ved nærmere eftertanke kunne jeg ikke indse, hvorfor jeg skulle være det.

Derpå bød Kenge mig armen, og vi gik omkring hjørnet under en buegang og ind ad en sidedør. Og derpå kom vi gennem en gang ind i et hyggeligt værelse, hvor en ung dame og en ung herre stod ved en stor, lydeligt bragende kamin. Mellem den og dem stod en skærm, på hvilken de støttede sig, mens de talte sammen.

Da jeg trådte ind, så de begge op, og jeg så, at den unge dame var sådan en dejlig pige, – ilden skinnede på hende – med fyldige, gyldne lokker, blide blå øjne og et klart, uskyldigt, tillidsfuldt ansigt!

"Miss Ada," sagde Kenge, "det er miss Summerson."

Hun gik hen imod mig med et velkomstsmil og med udstrakt hånd, men syntes straks at betænke sig og kyssede mig. Hun havde, kort sagt, et så naturligt, indtagende, fængslende væsen, at vi få minutter efter sad i vinduesfordybningen og talte så frit og fortroligt, som det vel var muligt. Der faldt en sten fra mit hjerte! Det var så glædeligt at vide, at hun kunne fatte tillid til mig og holde af mig! Det var så smukt af hende og så opmuntrende for mig!

Den unge herre var en langt ude beslægtet fætter af hende, fortalte hun, og hans navn var Richard Carstone. Det var en smuk, ung mand med et opvakt ansigt og et smukt smil, og efter hun havde kaldt ham hen, hvor vi sad, blev han stående og talte med os i en munter tone som en yngling, hvis hjerte ikke kender til sorger. Han var meget ung, i alt fald ikke over nitten år, men næsten to år ældre end hun. De havde begge mistet deres forældre og, hvad der var meget uventet og påfaldende for mig, aldrig set hinanden før den dag. At vi alle tre skulle mødes for første gang på et så mærkeligt sted, det var noget at tale om. Og vi talte derom, og ilden, der havde holdt op med at brage, blinkede, sagde Richard, med sine røde øjne ad os, ligesom en gammel, søvnig kanslerretsløve.

Vi talte sagte, fordi en gallaklædt herre med hårpung gik ind og ud, og hver gang dette var tilfældet, kunne vi i på afstand høre en drævende lyd, som han sagde stammede fra en af

advokaterne, der plæderede i vor sag for lordkansleren. Han sagde til Kenge, at kansleren ville være færdig om fem minutter, og straks efter hørte vi tummel og fodtrin, og Kenge sagde, at retten var hævet, og at Hans Herlighed var inde i værelset ved siden af.

Herren med hårpungen åbnede næsten i samme øjeblik døren og bad Kenge om at komme ind, hvorpå vi alle trådte ind i det næste værelse, Kenge i spidsen med min yndling – dette ord falder mig nu så naturligt, at jeg ikke kan nære mig for at skrive det – og der sad Hans Herlighed iført en simpel sort dragt, i en lænestol ved et bord tæt ved kaminen. Hans kåbe, der var kantet med dejlige guldgaloner, lå på en anden lænestol. Han kastede et forskende blik på os, da vi trådte ind, men hans væsen var både høfligt og venligt.

Herren med hårpungen lagde flere bunker akter på Hans Herligheds bord, og Hans Herlighed tog stiltiende en af dem frem og gav sig til at blade i den.

"Miss Clare," sagde lordkansleren, "miss Ada Clare?"

Kenge forestillede hende, og Hans Herlighed bad hende tage plads i nærheden af ham. At han straks beundrede hende og fattede godhed for hende, kunne jeg se med det sammen. Det rørte mig, at dette kedsommelige embedskontor skulle forestille et så skønt, ungt væsens hjem. Selv lordkansleren syntes kun at være et kummerligt vederlag for forældres kærlighed og stolthed.

"Den omhandlede Jarndyce," sagde lordkansleren, der stadig bladede i akterne, "er Jarndyce fra Bleak House."

"Ja, Jarndyce fra Bleak House, mylord," sagde Kenge.

"Det er et ubehageligt navn," sagde lordkansleren.

"Men dog intet ubehageligt sted, mylord."

"Og Bleak House ligger i –"

"Hertfordshire, mylord."

"Er mr. Jarndyce fra Bleak House ikke gift?"

"Nej, han er ikke, mylord," svarede Kenge.

En pause.

"Er den unge mr. Richard Carstone til stede?" spurgte lordkansleren og så hen mod ham.

Richard bukkede og trådte frem.

"Hm!" sagde lordkansleren og vedblev at blade.

"Mr. Jarndyce fra Bleak House," bemærkede Kenge med dæmpet stemme, "hvis jeg tør være så fri at minde Deres Herlighed derom, har skaffet en meget passende omgang f- "

"For mr. Richard Carstone?" syntes jeg – men jeg er ikke helt sikker derpå – at jeg hørte Hans Herlighed sige med en lige så dæmpet stemme og med et smil.

"For miss Ada Clare. Det er den unge dame, miss Summerson."

Hans Herlighed tilkastede mig et nådigt blik og hilste meget venligt igen.

"Miss Summerson er nok ikke i slægt med nogen part i sagen?"

"Nej, mylord."

Kenge bøjede sig forover, før disse ord endnu var helt udtalt, og hviskede. Hans Herlighed hørte efter med øjnene fæstet på papirerne, nikkede et par gange, vendte atter et par blade og så ikke mere på mig, før vi gik.

Kenge trak sig nu sammen med Richard tilbage til det sted, hvor jeg stod tæt ved døren, mens min kæledægge – det falder

mig så naturligt, at jeg ikke kan lade være at sige det – blev siddende hos lordkansleren, der sagte spurgte hende, som hun siden fortalte mig, om hun havde overvejet den foreslåede forandring, og om hun troede, at hun ville finde sig tilfreds hos mr. Jarndyce på Bleak House, og hvorfor hun troede det? Straks efter rejste han sig høfligt, tog afsked med hende og talte derpå et par minutter med Richard Carstone, ikke siddende, men stående og med større utvungenhed og færre ceremonier, som om han, skønt han var lordkansler, dog vidste, hvor ligefrem han burde være over for sådan en naturlig og oprigtig ung mand.

"Meget vel," sagde Hans Herlighed højt, "jeg skal udstede ordren. Mr. Jarndyce fra Bleak House har, så vidt jeg kan dømme," og dette sagde han, idet han så på mig, "valgt et meget godt selskab for den unge dame, og den hele ordning af sagen forekommer mig at være den bedste, som omstændighederne tillader."

Han tog venlig afsked med os, og da vi gik, følte vi os alle taknemlige, fordi han havde været så venlig og høflig, hvorved han visselig ikke havde tabt, men vundet i værdighed – det syntes vi i det mindste.

Da vi var kommet ud i buegangen, huskede Kenge på, at han måtte gå et øjeblik ind igen for at stille et spørgsmål, og lod os blive stående i nærheden af lordkanslerens vogn og tjenere, der ventede på, at han skulle komme tilbage.

"Nå," sagde Richard Carstone. "Nu er det overstået, – men hvor skal vi nu hen, miss Summerson?"

"Ved De det ikke?" spurgte jeg.

"Nej, slet ikke."

"Ved De det da ikke, kære Ada?" spurgte jeg.

"Nej, men ved De det ikke selv?"

"Nej, slet ikke."

Vi så på hinanden, halvt smilende over, at det gik os ligesom børnene i skoven, da i det samme et lille, underligt, gammelt fruentimmer med en fladtrykt hat og en sypose kom nejende og smilende hen til os med en meget vigtig mine.

"Å," sagde hun, "myndighederne i Jarndyce! Meget glad ved at have den ære! Det er et godt varsel for ungdom, håb og skønhed at være på dette sted uden at vide, hvad der skal komme ud deraf."

"Hun er gal," hviskede Richard i den tanke, at hun ikke kunne høre ham.

"Ja! gal, unge herre," svarede hun så hurtigt, at han blev helt forlegen. "Jeg har selv været kanslerretsmyndling. Dengang var jeg ikke gal," her nejede hun og smilte mellem hver sætning. "Jeg havde ungdom, håb, og jeg tror skønhed. Nu gør det kun så lidt til sagen. Ingen af de tre ting nyttede eller frelste mig. Jeg har den ære stadig at møde i retten med mine dokumenter. Jeg venter en dom. Snart. På dommedag. Jeg har opdaget, at det sjette segl, der omtales i Johannes' Åbenbaring, er lordkanslerens store segl. Det har længe været brudt. Modtag min velsignelse."

Da Ada var blevet lidt bange, sagde jeg for at snakke den stakkels dame efter munden, at hun skulle have så mange tak.

"Ja," sagde hun affektert, "det skulle jeg mene. Og der kommer Konversations-Kenge med *sine* dokumenter. Hvordan har Deres Velbårenhed det?"

"Meget godt, meget godt! Plag mig nu ikke, så skal De have tak!" sagde Kenge og gik i forvejen.

"På ingen måde," sagde den stakkels dame, idet hun holdt sig ved siden af Ada og mig. "Alt andet end plage. Jeg vil overdrage godser til Dem begge – og det kan da vel ikke kaldes at plage, skulle jeg mene? Jeg venter en dom. Snart. På dommedag. Det er et godt varsel for Dem. Modtag min velsignelse!"

Hun standsede neden for den stejle, brede trappe, men da vi så os om, mens vi gik op ad den, stod hun der endnu og sagde endnu stadig med et kniks og et smil imellem hver sætning: "Ungdom. Og håb. Og skønhed. Og kanslerret. Og Konversations-Kenge. Modtag min velsignelse!"

4. Menneskekærlighed på langt hold

Da vi var kommet ind i Kenges værelse, sagde han, at vi skulle tilbringe natten hos mrs. Jellyby, og vendte sig derpå om mod mig med de ord, at han holdt det for givet, at jeg vidste, hvem mrs. Jellyby var.

"Nej, jeg gør virkelig ikke, sir. Men måske mr. Carstone eller miss Clare –"

Men de vidste heller intet om mrs. Jellyby.

"Så? Mrs. Jellyby," sagde Kenge, der stod med ryggen mod kaminen og lod sine øjne glide hen over det støvede kamintæppe, som om det var mrs. Jellybys levnedsbeskrivelse, "er en dame af en mærkelig karakterstyrke og ofrer sig helt for almenheden. Hun har til forskellige tider helliget sig til en omfattende mangfoldighed af offentlige sager og er for øjeblikket, indtil noget andet fængsler hende, fuldkommen fordybet i Afrika med stadigt hensyn til den almindelige dyrkning af kaffebønnen – og de indfødte, samt den heldige anbringelse af vor egen overflødige befolkning ved bredderne af de afrikanske floder. Mr. Jarndyce, hvis inderligste attrå det er at række hånden til enhver gerning, der holdes for god, og som søges meget af filantroperne, har så vidt jeg ved, meget høje tanker om mrs. Jellyby."

"Og mr. Jellyby, sir?" spurgte Richard.

"Ja, ja, mr. Jellyby," sagde Kenge, "er – en – ja, jeg kan ikke beskrive ham bedre end ved at sige, at han er mrs. Jellybys mand."

"Et nul, sir?" spurgte Richard spørgende.

"Det siger jeg ikke," svarede Kenge alvorlig. "Det kan jeg virkelig ikke sige, for jeg kender ikke det mindste til mr. Jellyby. Jeg har, så vidt jeg ved, aldrig haft den fornøjelse at se ham. Han er måske en meget udmærket mand, men han bliver så at sige opslugt af sin hustrus mere glimrende egenskaber." Kenge meddelte os endvidere, at da vejen til Bleak House en aften som denne ville være meget lang, mørk og kedsommelig, og da vi allerede havde rejst langt, havde mr. Jarndyce selv foreslået denne ordning. Tidligt næste formiddag ville en vogn afhente os hos mrs. Jellyby.

Han ringede derefter med en lille klokke, og den unge herre kom ind. Kenge, der tiltalte ham med navnet Guppy, spurgte ham, om miss Summersons kufferter og det andet rejsegods var sendt, "derhen?" Mr. Guppy svarede ja og tilføjede, at der holdt en vogn udenfor for også at køre os derhen, så snart vi ønskede det.

"Så har jeg kun tilbage," sagde Kenge, idet han rakte os hånden, "at udtrykke min levende tilfredshed med – Deres tjener, miss Clare! – den afgørelse, hvormed denne dag er blevet sluttet, og mit levende – farvel, miss Summerson! – håb, at den i alle henseender vil føre til held – glæder mig at have haft den ære at gøre Deres bekendtskab, mr. Carstone! – velvære og fordel for samtlige vedkommende! Guppy, ledsag selskabet derhen."

"Hvor er dette "derhen", mr. Guppy?" spurgte Richard, mens vi gik ned ad trappen.

"Ingen vej at tale om," svarede Guppy, "bare om hjørnet af Thavies' Inn, ved De."

"Det kan jeg ikke sige, at jeg ved, da jeg kommer lige fra Winchester og er fremmed i London."

"Bare omkring hjørnet," sagde Guppy. "Vi drejer blot op ad Chancery Lane, derpå skrår vi over Holborn, og så er vi der akkurat om fire minutter. Dette er noget nær en londonsk ejendommelighed, ikke sandt, miss?" Han syntes ganske fornøjet over det for min skyld.

"Tågen er virkelig meget tæt," sagde jeg.

"Men den generer Dem vist ikke," sagde Guppy, idet han slog vogntrinnet op. "Tværtimod, De synes at have godt af den, i det mindste efter Deres udseende at dømme."

Jeg vidste, at han mente det ærligt med denne kompliment, og da han havde lukket vogndøren og sat sig op på bukken, lo jeg af mig selv, fordi jeg havde rødmet over den, og vi lo alle tre og snakkede om vor mangel på erfaring og vort manglende kendskab til London, indtil vi under en porthvælving drejede om til vort bestemmelsessted, en smal gade af høje huse, der lignede en cisterne til at gemme tågen i. Der stod en forvirret hob mennesker, de fleste børn, uden for det hus hvor vi holdt, og døren var forsynet med en halvrusten messingplade med indskrift: Jellyby.

"Bliv ikke bange," sagde Guppy, idet han så ind ad vognvinduet. "Det er bare en af de små Jellyby'er, der har fået hovedet ind mellem jernstængerne for et af kældervinduerne."

"Det stakkels barn," sagde jeg. "Lad mig endelig komme ud!"

"Tag Dem i agt, miss. De små Jellyby'er er altid på spil," sagde Guppy.

Jeg banede mig vej til den stakkels dreng, der var en af de smudsigste, små stakler, jeg nogen sinde har set. Han var meget hed, forskrækket og skrålede, fordi han havde fået halsen klemt inde mellem to jernstænger, mens en mælkemand og en politibetjent i den kærligste hensigt af verden forsøgte at trække ham tilbage ved benene i den tro, at hans hovedskal på denne måde lod sig trykke sammen. Da jeg, efter at have beroliget ham noget, så, at han var en lille dreng med et af naturen stort hoved, mente jeg, at hvor hans hoved kunne gå igennem, kunne måske hans krop følge efter, og sagde, at den bedste måde at få ham fri på var at skyde ham fremad. Dette blev optaget så gunstigt af mælkemanden og politibetjenten, at han øjeblikkelig ville være blevet skubbet ned i kælderen, hvis jeg ikke havde holdt fast i hans bluse, mens Richard og mr. Guppy løb ned gennem køkkenet for at fange ham, når han slap løs. Til sidst kom han lykkelig og vel ned og begyndte straks som en rasende at slå løs på Guppy med et tøndebånd.

Ingen af husets folk var kommet til stede under hele dette optrin undtagen en pige på trætøfler, der nedefra havde puffet til drengen med en kost, hvorfor ved jeg ikke, og det vidste hun rimeligvis heller ikke. Jeg tænkte derfor, at mrs. Jellyby ikke var hjemme, og blev meget forundret, da pigen viste sig i gangen uden trætøfler og, idet hun gik op til bagstuen på første sal foran Ada og mig, meldte os som: "De to unge damer, mrs. Jellyby!" På vejen kom vi forbi adskillige andre børn, som det var vanskeligt at undgå at træde på i mørket, og da vi kom ind til

mrs. Jellyby, faldt en af de små stakler med stor alarm et langt stykke – efter lyden at dømme – ned ad trappen.

Mrs. Jellyby, hvis ansigt ikke viste noget af den uro, som vi ikke kunne bare os for at vise i vore, mens det kære barns hoved forkyndte dets part ned ad trappen med et bump for hvert trin – Richard fortalte siden, at han havde talt syv foruden afsatsen – modtog os med den fuldstændigste sindsro. Det var en køn, meget lille, fyldig kone imellem fyrretyve og halvtreds med smukke øjne, som dog havde den underlige vane, at de syntes at se langt hen for sig, som om – her citerer jeg igen Richard – de ikke kunne se noget, der var nærmere end Afrika.

"Det glæder mig," sagde mrs. Jellyby med en behagelig stemme, "at have den fornøjelse at modtage Dem. Jeg har stor agtelse for mr. Jarndyce, og ingen, som han tager sig af, kan være mig ligegyldig."

Vi udtalte vor taknemlighed og satte os bag døren, hvor der stod en halt invalid af en sofa. Mrs. Jellyby havde et meget smukt hår, men var alt for optaget af sine afrikanske pligter til at børste det. Sjalet, som havde hængt løst om hende, faldt ned på hendes stol, da hun gik hen imod os, og da hun vendte sig om for atter at sætte sig, kunne vi ikke undgå at lægge mærke til, at bagstykkerne af hendes kjoleliv var langt fra at nå gammen, og at det åbne rum imellem dem var omgærdet med et gitterværk af snørebånd ligesom et lysthus.

Værelset, som var oversået med papirer der næsten optog det hele et stort skrivebord, der var dækket med lignende strøelse, var, tilstår jeg, ikke alene meget uordentligt, men meget smudsigt. Vi kunne ikke andet end lægge mærke hertil med øjnene, selv mens vi med ørene fulgte det stakkels barn, der var

faldet ned ad trappen, jeg tror ind i køkkenet, hvor en eller anden syntes at dæmpe dets gråd.

Men det, som især gjorde indtryk på os, var en sjusket og sygeligt udseende, men på ingen måde hæslig ung pige, der sad ved skrivebordet og tyggede på sin pen og stirrede på os. Jeg tror ikke, at nogen nogen sinde har været i så blækket en tilstand, og lige fra hendes uredte hår til hendes smukke fødder, der blev skæmmet af et par forslidte, hullede silkesko, som var trådt ned på hælene, syntes hun virkelig ikke at have nogen som helst ting på sig, lige fra en knappenål og opefter, der var, som – eller hvor den burde være.

"De finder mig, mine venner," sagde mrs. Jellyby, idet hun pudsede to store kontorlys i blikstager, der gjorde, at værelset havde en stærk lugt af smeltet tælle – ilden var gået ud, og der var intet i kaminen undtagen aske, et knippe brænde og en ildrager – "De finder mig, mine venner, som sædvanlig meget optaget, men det vil De undskylde. Den afrikanske plan sluger for øjeblikket hele min tid. Den bringer mig i brevveksling med offentlige selskaber og private individer overalt i landet, hvem deres medmenneskers vel ligger på hjerte. Det glæder mig at kunne sige, at planen går fremad. Vi håber om et år fra nu af at regne at have imellem halvandet og to hundrede kraftige familier, der dyrker kaffe og underviser de indfødte i Borriobula-Gha, på Nigerens venstre bred."

Da Ada ikke sagde noget, men så på mig, sagde jeg, at det måtte være glædeligt.

"Det er glædeligt," sagde mrs. Jellyby. "Det kræver opofrelsen af alle mine ringe evner, men det gør intet, bare det lykkes, og jeg bliver med hver dag mere sikker på, at det vil lykkes. Ved De

hvad, miss Summerson, det undrer mig næsten, at De aldrig har henvendt Deres tanker på Afrika."

Denne direkte henvendelse forekom mig så uventet, at jeg var i den største forlegenhed med, hvad jeg skulle svare. Jeg lod falde et vink om klimaet –

"Det skønneste klima i verden!" sagde mrs. Jellyby.

"Nej virkelig?"

"Ja, når man er forsigtig," sagde mrs. Jellyby. "Går De til Holborn uden at være forsigtig, kan De blive kørt over. Går De til Holborn og er forsigtig, bliver De aldrig kørt over. Det samme gælder om Afrika."

Jeg svarede: "Naturligvis," men tænkte mest på Holborn.

"Har De lyst," sagde mrs. Jellyby og lagde en masse aviser hen til os, "at læse nogle optegnelser herom og om planen i almindelighed, mens jeg slutter et brev, som jeg er i færd med at diktere min ældste datter, der er min sekretær –"

Den unge pige ved bordet holdt op at tygge på sin pen og gengældte vor hilsen på en halvt undselig, halvt tvær måde.

"– så er jeg færdig for øjeblikket," fortsatte mrs. Jellyby med et yndigt smil, "skønt mit arbejde aldrig bliver det. Hvor er du, Caddy?"

"Formelder mr. Swallow min kompliment og tillader –" sagde Caddy.

"Og tillader sig," dikterede mrs. Jellyby, "som svar på hans forespørgsel om den afrikanske plan, at underrette ham om – nej, Peepy! På ingen måde."

Peepy, – det var det navn, som det ulykkelige barn, der var faldet ned ad trappen, selv havde givet sig, – Peepy afbrød nu brevskrivningen ved at fremstille sig med et stykke plaster på

panden for at forevise sine stødte knæ, og Ada og jeg vidste ikke, hvad vi mest skulle beklage, enten stødene eller smudset. Mrs. Jellyby tilføjede med den ophøjede fatning, hvormed hun sagde alt: "Gå din vej, uartige Peepy!" og fæstede atter sine øjne på Afrika.

Da hun imidlertid straks igen gav sig til at diktere, vovede jeg, overbevist om, at det ikke ville forstyrre hende, at standse den stakkels Peepy, da han ville til at gå, og tage ham op på mit skød. Han så meget forundret ud over dette og over, at Ada kyssede ham, men faldt snart i søvn i mine arme, hulkende med længere og længere mellemrum, indtil han blev ganske stille. Jeg var så optaget af Peepy, at jeg gik glip af brevet i dets enkeltheder, men fik dog en sådan almindelig forestilling om Afrikas uhyre vigtighed og alle andre steders og tings afgjorte ubetydelighed, at jeg blev helt skamfuld over, at jeg før havde tænkt så lidt på det.

"Klokken er allerede seks!" udbrød mrs. Jellyby. "Og var spisetid skulle egentlig – skønt vi spiser til enhver tid – være klokken fem! Caddy, vis miss Clare og miss Summerson ind i deres værelser. De vil måske klæde Dem om? Jeg ved, at De vil undskylde mig, da jeg har så travlt. Å den slemme dreng! Sæt ham dog fra Dem, miss Summerson!"

Jeg udbad mig tilladelse til at beholde ham, idet jeg sagde, hvad der var sandt, at han slet ikke generede mig, og bar ham ovenpå og lagde ham på min seng. Ada og jeg fik to værelser ovenpå, der stod i forbindelse ved en mellemdør. De var i højeste grad bare og uordentlige, og gardinet for mit vindue var gjort fast med en gaffel.

"De ønsker måske noget varmt vand?" sagde miss Jellyby og så sig forgæves om efter en vandkande med hank.

"Ja, hvis det ikke er til ulejlighed," sagde vi.

"Åh, det er ikke ulejligheden, der er tale om. Spørgsmålet er kun, om der er noget."

Aftenen var så kold, og værelserne lugtede så muggent, at jeg tilstår, der var lidt trist, og Ada var nær ved at græde. Men snart lo vi igen, og havde travlt med at pakke ud, da miss Jellyby kom tilbage for at sige, at der desværre ikke var varmt vand, og kedlen var ikke til at finde, og komfuret ville ikke trække.

Vi bad hende ikke tale derom og skyndte os, det bedste vi kunne, for igen at komme ned i varmen, men alle de små børn var kommet op på trappeafsatsen udenfor for at se det fænomen, at Peepy lå på min seng, og vi blev stadig forstyrrede ved at se næser og fingre i de farligste stillinger imellem hængslerne. Det var umuligt at lukke døren til noget af værelserne. Min lås, der intet håndtag havde, så ud, som om den længtes efter at blive trukket op, og skønt håndtaget på Adas gik rundt med den største lethed, gjorde dette dog ikke mindste virkning på døren. Jeg sagde derfor til børnene, at de skulle komme ind og sidde artige ved mit bord, så ville jeg fortælle dem historien om den lille Rødhætte, mens jeg klædte mig på, hvilket de også gjorde, og de var så stille som mus, inklusive Peepy, der vågnede tidsnok, før ulven kom.

Da vi gik ned, så vi en krukke med den indskrift: "En gave fra Tunbridge Wells" stå i trappevinduet med en brændende væge i, og i stadsstuen ved en dør, der var sat i forbindelse med mrs. Jellybys værelse, stod en ung pige med et ophovnet ansigt indbundet i flonel og pustede til ilden og hostede ganske

skrækkeligt. Det røg kort sagt i den grad, at vi alle sad og hostede og græd for åbne vinduer i en halv time, i hvilken tid mrs. Jellyby med samme sindsro skrev det ene brev efter det andet om Afrika. At hun var således beskæftiget, var mig, må jeg tilstå, en stor trøst, for Ricard fortalte, at han havde vasket sine hænder i en buddingform, og at kedlen var blevet fundet på hans natbord, og han fik Ada til at le sådan, at jeg også kom til at le på den naragtigste måde.

Lidt efter klokken syv gik vi ned for at spise. Men efter mrs. Jellybys råd gik vi meget forsigtigt, for foruden at trappetæpperne var yderst dårligt satte på, var de samtidig så fulde af huller, at de dannede sande snarer. Vi fik en god torsk, oksesteg, en ret koteletter og budding, et fortræffeligt måltid, hvis det bare havde været en smule tilberedt, men det var næsten råt. Den unge pige med flonelsbindet vartede op og satte alting på bordet, som det bedst kunne falde sig, og lod det blive stående der på den første, den bedste plads, til hun igen satte det ud på trappen. Den person, jeg havde set i trætøfler, og som jeg tror var kokkepigen, kom hyppigt og diskuterede med hende ved døren, og der syntes at herske fjendskab imellem dem.

Endelig fik vi da spist, hvilket varede længe på grund af flere uheld, som f. eks. at fadet med kartoflerne ved en fejltagelse var blevet sat i kulkassen og længe ikke kunne findes, og at håndtaget på proptrækkeren fløj af og ramte den unge pige på hagen. Mrs. Jellyby var uforandret den samme og fortalte os en hel del underholdende ting om Borriobula-Gha og de indfødte og modtog så mange breve, at Richard, som sad ved siden af hende, så fire konvolutter på en gang i saucen. Nogle af disse

breve indeholdt forhandlinger i damekomiteer eller beslutninger, som var taget i dameforsamlinger. Andre forespørgsler fra folk, som på forskellige måder udtrykte deres deltagelse for kaffedyrkningen og de indfødte, atter andre forlangte svar, og flere gange sendte hun sin ældste datter fra bordet for at skrive disse. Hun var fuld af travlhed og opofrede sig utvivlsomt, som hun havde sagt, helt for sagen.

Jeg var en smule nysgerrig efter at få at vide, hvem den stille, skaldede herre med briller på var, som satte sig på den første, den bedste tomme stol, efter at fisken var taget bort, og som syntes passivt at finde sig i Borriobula-Gha, uden aktivt at bryde sig om denne nybygd. Da han ikke sagde et ord, kunne han, hvis han havde haft en anden hudfarve, for den sags skyld godt have været en indfødt. Først da vi havde rejst os fra bordet, og han var blevet ene med Richard, faldt det mig ind, at det mulig kunne være mr. Jellyby. Og det var det også. En snaksom ung mand ved navn mr. Quale, der havde et par blanke knuder, i stedet for tindinger, og alt håret børstet tilbage på hovedet, indfandt sig om aftenen og fortalte Ada, at han var filantrop, og at han kaldte mrs. og mr. Jellybys ægteskabelige forbindelse en forening mellem ånd og materie.

Denne unge mand havde en hel del at sige om Afrika og sin egen plan om at lære kaffekolonisterne at lære de indfødte at dreje pianoforteben og indrette en udførselshandel, og det var ham en glæde at hæve mrs. Jellyby til skyerne ved at sige: "Jeg skulle næsten tro, mrs. Jellyby, at De på en eneste dag har modtaget ikke færre end halvandet eller to hundrede breve om Afrika?" Eller: "Hvis jeg ikke husker fejl, mrs. Jellyby, så har De fortalt mig, at De på en gang har afsendt fem tusinde

cirkulærer fra et eneste postkontor?" hvorpå han stadig, ligesom en tolk, gentog mrs. Jellybys svar for os. Hele aftenen sad Jellyby i en krog med hovedet mod væggen, som om han var forstemt. Det lod til, at han, mens han var alene med Ricard, flere gange havde åbnet sin mund, som om noget lå ham på sinde, men stadig, til Richards største forbavselse, havde lukket den igen uden at sige et ord.

Mrs. Jellyby, der sad i en sand rede af makulatur, drak kaffe hele aftenen og dikterede af og til sin ældste datter. Hun førte ligeledes en diskussion med Quale, hvis jeg ikke tager fejl, om menneskeslægtens broderskab og udtrykte flere smukke tanker. Jeg hørte imidlertid ikke så opmærksomt efter, som jeg gerne havde villet, for Peepy og de andre børn kom og flokkede sig om Ada og mig i en krog af stadsstuen for at bede om en historie til, hvorfor vi satte os iblandt dem og fortalte dem hviskende om den bestøvlede kat, og jeg ved ikke hvad mere, indtil mrs. Jellyby tilfældigvis huskede på dem og sendte dem i seng. Da Peepy græd for at få mig til at bringe ham i seng, bar jeg ham ovenpå, hvor den unge pige med flonelsbindet for som en drage ind mellem rollingerne og væltede dem ned i deres små senge.

Derpå gav jeg mig til at bringe vort værelse lidt i orden og lokke en tvær ild, der var blevet tændt, til at brænde, hvilket den omsider også gjorde, og det ganske klart. Da jeg var kommet ned igen, mærkede jeg, at mrs. Jellyby betragtede mig med hånlige blikke, fordi jeg var så materiel, hvilket gjorde mig ondt, skønt jeg samtidig måtte indrømme, at jeg ikke stillede højere fordringer.

Det var næsten midnat, før vi fandt lejlighed til at gå i seng, og selv da blev mrs. Jellyby siddende blandt sine papirer, mens hun drak kaffe, og miss Jellyby tyggede på sin pen.

"Hvilket mærkeligt hus!" sagde Ada, da vi var kommet ovenpå. "Hvor det er underligt af min fætter Jarndyce at sende os herhen!"

"Ja, kære Ada," sagde jeg, "det gør mig helt fortumlet i hovedet. Jeg ville så gerne forstå det, men det er mig umuligt."

"Hvilket?" spurgte Ada med sit yndige smil. "Alt dette, kære Ada," svarede jeg. "Det er vistnok meget smukt af mrs. Jellyby at påtage sig alt det bryderi for en plan til fordel for de indfødte – og dog – Peepy og husvæsenet!"

Ada lo og lagde sin arm om min hals, mens jeg stod og så på ilden, og sagde, at jeg var en sød, stille, god en og havde vundet hendes hjerte. "De er så betænksom, Esther," sagde hun, "og dog så frejdig! Og De udretter så meget og gør dog alt så fordringsløst! De ville gøre endog dette hus til et hjem."

Naturlige, hjertenskære barn! Hun vidste ikke af, at hun roste sig selv, og at det var i sit eget hjertes godhed, at hun gjorde så megen stads af mig!

"Må jeg stille Dem et spørgsmål?" spurgte jeg, da vi havde siddet en stund foran kaminen.

"Ti for et," sagde Ada.

"Det er om Deres fætter, mr. Jarndyce. Jeg skylder ham så meget. Vil De ikke beskrive ham for mig?"

Idet Ada rystede sine gyldne lokker tilbage, vendte hun sine øjne mod mig med en så smilende forundring, at også jeg blev forundret, dels over hendes skønhed, dels over hendes overraskelse.

"Esther!" udbrød hun.

"Kære Ada!"

"Ønsker De, at jeg skal beskrive min fætter Jarndyce?"

"Jeg har aldrig set ham."

"Men jeg har jo heller aldrig set ham!" svarede Ada.

"Nå, det må jeg sige!"

Nej, hun havde aldrig set ham. Så ung som hun var, da hendes moder døde, huskede hun dog, hvordan denne fik tårer i øjnene, når hun talte om ham og hans ædle, højsindede karakter, på hvilken hun havde sagt, at man kunne stole frem for på nogen anden ting på jorden, og Ada stolede på den. Hendes fætter Jarndyce havde for et par måneder siden skrevet hende "et ærligt, ligefremt brev," og foreslået hende den ordning, som nu var truffet, og sagt, "at den med tiden måske kunne læge nogle af de sår, som den usle kanslerretsproces havde slået." Hun havde svaret og med taknemlighed modtaget forslaget, og Richard havde fået et lignende brev og givet et lignende svar. Han havde set mr. Jarndyce en gang, men også kun en gang, i skolen i Winchester, og fortalt Ada, mens de stod ved kaminen, hvor jeg traf dem, at han huskede ham som "en svær mand med røde kinder." Det var den eneste beskrivelse, Ada kunne give mig.

Jeg faldt således i tanker derover, at jeg, efter at Ada var faldet i søvn, blev siddende ved kaminen og grublede og grublede over Bleak House og over, at det kunne synes, som om det var så længe siden den foregående morgen. Jeg ved ikke, hvor mine tanker havde været henne, indtil de kaldtes tilbage ved en banken på døren.

Jeg åbnede den sagte og så miss Jellyby stå forfrossen udenfor med et knækket lys i en knækket lysestage i den ene og et æggebæger i den anden hånd.

"God aften," sagde hun tvært.

"God aften," sagde jeg.

"Må jeg komme ind?" spurgte hun mig kort og uventet i den samme tvære tone.

"Med fornøjelse, men væk ikke miss Clare."

Hun ville ikke sætte sig, men blev stående ved kaminen og dyppede sin blækkede finger i æggebægeret, der var fyldt med eddike, som hun smurte på blækklatterne i sit ansigt, mens hun hele tiden rynkede ansigtet og så meget mørk ud.

"Jeg ville ønske, Afrika var død!" sagde hun pludselig.

Jeg ville til at gøre indvendinger.

"Jo jeg ville!" sagde hun. "Tal ikke til mig, miss Summerson. Jeg hader og afskyr det. Det er et afskum!"

Jeg sagde, at hun var træt, og at det gjorde mig ondt. Jeg lagde min hånd på hendes hoved og rørte ved hendes pande og sagde, at nu var den hed, men i morgen ville den nok være afkølet. Hun stod endnu stadig og surmulede og rynkede panden ad mig, men lidt efter satte hun æggebægeret fra sig og gik hen til den seng, hvori Ada lå.

"Hun er meget smuk!" sagde hun med den samme rynkede pande og i den samme uhøflige tone.

Jeg nikkede med et smil.

"Forældreløs, ikke sandt?"

"Jo."

"Men kan formodentlig en mængde? Kan danse, spille og synge. Hun kan sagtens tale fransk og forstår sig på geografi og

globusser og brodering og alt muligt?"

"Utvivlsomt," sagde jeg.

"Det gør jeg ikke," svarede hun. "Jeg kan så godt som intet andet end skrive. Jeg skriver altid for moder. De burde skamme Dem ved at komme her i eftermiddags og se, at jeg ikke kan andet. Men det ligner Deres ondskab, og dog er jeg sikker på, at De synes meget godt om Dem selv!"

Jeg kunne se, at den stakkels, unge pige var nær ved at græde. Jeg satte mig derfor igen uden at tale og så på hende – håber jeg – med den samme mildhed, jeg følte for hende.

"Det er skammeligt," sagde hun, "det ved De godt. Hele huset er skammeligt. Børnene er skammelige. Jeg er skammelig. Fader er ulykkelig, og det er intet under! Priscilla drikker – hun drikker altid. Det er en stor skam og en stor usandhed af Dem, hvis De vil sige, at De ikke kunne lugte hende i dag. Det var lige så stygt som i et værtshus i dag, mens hun vartede op ved bordet, og det ved De godt!"

"Jeg ved det virkelig ikke, barn," sagde jeg.

"Jo De gør," sagde hun meget kort. "Sig ikke, at De ikke ved det, for De ved det!"

"Men mit kære barn," sagde jeg, "hvis De vil lade mig tale –"

"De taler jo, alt hvad De kan. Lyv ikke, miss Summerson."

"Kære barn," sagde jeg, "så længe De ikke vil høre på mig –"

"jeg bryder mig ikke om at høre på Dem!"

"Jo, De gør," sagde jeg, "for det modsatte ville være ufornuftigt af Dem. Jeg mærkede ikke noget til det, De fortæller mig, fordi pigen ikke kom mig nær ved bordet, men jeg tvivler ikke på, hvad De siger, og det gør mig ondt at høre det."

"Det skal De ikke gøre Dem til af," sagde hun.

"Nej, kære barn," sagde jeg, "det ville være meget tåbeligt."

Hun stod endnu ved sengen og bukkede sig nu, men endnu stadig med det samme misfornøjede ansigt, og kyssede Ada. Derpå gik hun sagte tilbage og stillede sig ved siden af min stol. Hendes bryst hævede sig på en smertelig måde, som jeg i høj grad beklagede, men jeg fandt det bedst at tie.

"Gid jeg var død!" udbrød hun. "Gid vi alle var døde! Det ville være langt bedre for os."

Straks derpå knælede hun på gulvet ved siden af mig, skjulte sit ansigt i min kjole, bad mig lidenskabeligt om forladelse og græd. Jeg trøstede hende og ville rejse hende op, men hun hulkede: Nej, nej, hun ville blive, hvor hun var.

"De har undervist pigebørn," sagde hun. "Gid De havde undervist mig, så kunne jeg have lært noget af Dem."

Jeg kunne ikke få hende til at sætte sig hos mig eller til at gøre andet end at flytte en pjaltet skammel hen til det sted, hvor hun knælede, og sætte sig på den og holde fast i min kjole ligesom før. Lidt efter lidt faldt den stakkels, udmattede pige i søvn, og da lykkedes det mig at løfte hendes hoved så meget i vejret, at det kunne hvile i mit skød, hvorpå jeg dækkede os begge til med sjaler. Ilden gik ud, og hele natten igennem sov hun således foran den med askefyldte kamin. I begyndelsen var jeg pinligt vågen – og søgte med lukkede øjne forgæves at løsrive mig fra dagens optrin. Omsider blev de lidt efter lidt utydeligere og løb imellem hinanden. Det blev efterhånden uklart for mig, hvem den sovende var, der støttede sig til mig. Snart var det Ada, snart en af mine gamle veninder i Reading, med hvem jeg ikke kunne tro, jeg så nylig havde taget afsked. Snart var det det lille vanvittige fruentimmer, der var blevet

træt af at neje og smile, snart en overordnet person i Bleak House. Til sidst var det ingen og jeg ingen.

Den stærblinde dag kæmpede endnu stærkt med tågen, da jeg åbnede mine øjne og mødte et smudsigt lille spøgelses, fæstede på mig. Peepy var kravlet ud af sin seng og havde listet sig ned i sit nattøj og var så kold, at hans tænder klaprede, som om de skulle slås i stykker.

5. Et morgeneventyr

Skønt morgenen var rå, og skønt tågen endnu syntes at være tæt – jeg siger syntes, for på ruderne lå der en sådan skorpe af snavs, at selv midsommersolen ville have taget sig dunkel ud gennem dem – fik jeg dog straks et så tilstrækkelig klart overblik over uhyggeligheden inden døre på den tid af dagen og var nysgerrig nok efter at se London til at finde, at det var et godt indfald af miss Jellyby, da hun foreslog, at vi skulle gå ud at spadsere.

"Det varer endnu en god stund, inden moder kommer ned," sagde hun, "og så er det endda et rent tilfælde, om frokosten er færdig en time derefter, sådan går de og vrøvler. Fader tager til takke med, hvad han kan få, og går på kontoret. Han får aldrig, hvad man kalder ordentlig frokost. Priscilla sætter brød og noget mælk, hvis der er noget, ud til ham om aftenen. Undertiden er der ingen mælk, og undertiden drikker katten den. Men jeg er bange for, De er træt, miss Summerson; De vil måske hellere lægge Dem?"

"Nej, jeg er slet ikke træt, min kære pige," sagde jeg, "jeg foretrækker at gå lidt ud."

"Ja, hvis det er tilfældet, vil jeg tage mit tøj på."

Ada sagde, at hun ville gå med, og kom snart på benene.

Jeg foreslog Peepy, da jeg ikke kunne gøre noget bedre for ham, at han skulle lade mig vaske sig og så gå i min seng igen. Heri fandt han sig med største føjelighed, og han stirrede på mig under hele processen, som om han aldrig før havde været

og aldrig mere kunne blive så forundret, idet han rigtignok samtidig så meget ulykkelig ud, skønt han ikke beklagede sig, og faldt atter i en tryg søvn, så snart det var forbi. I begyndelsen var jeg noget tvivlrådig, om jeg burde tage mig denne frihed, men jeg beroligede mig snart ved tanken om, at ingen i hele huset ville lægge mærke til det.

Travlheden med Peepy, mine egne forberedelser og den hjælp, jeg ydede Ada, gjorde mig snart gennemvarm. Miss Jellyby forsøgte at varme sig ved kaminen i skrivestuen, hvor Priscilla gjorde ild ved hjælp af en smudsig lysestage og derpå kastede lyset i ilden for at få den til at brænde bedre. Alt var i den selv samme stand, som vi havde forladt det om aftenen. Nedenunder var dugen ikke taget af bordet, men blev liggende til frokosten; brødkrummer, støv og makulatur oversvømmede hele huset; nogle tinkrus og en mælkekande hang på kælderrækværket; døren stod åben, og vi mødte kokkepigen på hjørnet, hun kom fra et værtshus og tørrede sig om munden. Hun sagde, at hun havde været ude for at se, hvad klokken var.

Men før vi mødte kokkepigen, mødte vi Richard, der dansede op og ned ad Thavies Inn for at varme sine fødder. Han blev behageligt overrasket ved at se os så tidlig på færde og sagde, at han med glæde ville gøre os følgeskab. Dermed tog han så Ada under armen, og miss Jellyby og jeg gik i forvejen. Jeg må tilføje, at miss Jellyby igen havde fået sit tvære væsen, og at jeg virkelig ikke havde troet, at hun syntes om mig, hvis hun ikke selv havde sagt det.

"Hvor skal vi hen?" spurgte hun.

"Hvor De vil," svarede jeg.

"Det er intet svar," sagde miss Jellyby og standsede pludselig.

"Før De os bare et eller andet sted, hvorhen De synes," sagde jeg.

Derpå trak hun meget hurtigt af sted med mig.

"Det er det samme," sagde hun. "De er mit vidne, miss Summerson, at jeg siger, det er det samme – men om så han og hans store, glinsende, knudrede pande kom hjem til os hver eneste aften, til han blev så gammel som Metusalem, kunne jeg dog ikke finde på noget at sige til ham. Hvor han og moder gør sig til nar!"

"Min kære pige!" indvendte jeg ved at høre dette udtryk og den kraft, hvormed miss Jellyby udtalte det. "Deres barnlige pligter –"

"Å, tal ikke om barnlige pligter, miss Summerson! Hvor er moders moderlige pligt blevet af? Gået publikum og Afrika i vold, tænker jeg! Lad derfor publikum og Afrika opfylde deres barnlige pligter, det er langt mere deres sag end min. Det forarger Dem sagtens! Meget vel, det forarger også mig! Så er vi begge forargede, og dermed basta."

Hun trak mig endnu hurtigere af sted.

"Men alligevel siger jeg, at han kan komme og komme og komme, og jeg vil dog ikke kunne finde på noget at sige ham. Jeg kan ikke forstå ham. Er der noget i verden, jeg hader og afskyr, så er det det, hvorom han og moder taler. Ja, det undrer mig, at brostenene udenfor vort hus kan have tålmodighed til at blive liggende der og være vidner til sådanne urimeligheder og modsigelser som alt dette højtravende vås ved siden af moders husstyrelse!"

Jeg kunne ikke tro andet, end at hun hentydede til Quale, den unge mand, der havde indfundet sig efter middagsmåltidet i

går, men jeg blev skånet for den ubehagelige nødvendighed at gå ind på dette emne, da Richard og Ada nu kom og satte efter os med lange skridt og lo og spurgte, om vi ville løbe om kap med dem. Ved denne afbrydelse forstummede miss Jellyby og gik sur og tvær ved siden af mig, mens jeg beundrede de lange rækker og masser af gader, de mange mennesker, der allerede færdedes i dem, de utallige vogne, der kørte frem og tilbage, de travle forberedelser med at stille op i butiksvinduerne og feje butikkerne og de mærkværdige skabninger i pjalter, som stjal sig til at rage i fejeskarnet efter knappenåle og andet affald.

"Nej se, kusine," sagde Richard med sin muntre røst til Ada bag ved mig, "vi kommer aldrig ud af kanslerretten! Vi er ad en anden vej kommet til vort mødested fra i går, og ved det store segl, der har vi atter den gamle dame!"

Rigtig, der stod hun lige foran os, nejende og smilende, og hun sagde med sin beskyttermine:

"Myndlingerne i Jarndyce-kontra-Jarndyce! Glæder mig særdeles!"

"De er tidligt ude," sagde jeg, da hun nejede for mig.

"Ja! Jeg spadserer gerne tidligt her. Før retten bliver sat."

"Her er så roligt. Jeg samler mine tanker til dagens forretninger," sagde den gamle dame affekteret. "Dagens forretninger fordrer megen eftertanke. Det er meget vanskeligt at følge retsplejen i kanslerretten."

"Hvem er det, miss Summerson?" spurgte miss Jellyby og trak min arm tættere ind til sig.

Den lille, gamle dames hørelse var mærkværdig skarp. Hun svarede straks selv for sig.

"En part i en sag, mit barn. Til Deres tjeneste. Jeg har den ære regelmæssig at indfinde mig i retten. Med mine dokumenter. Har jeg den fornøjelse at tale med en anden af de ungdommelige parter i Jarndyce-kontra-Jarndyce?" spurgte den gamle dame, og rettede sig med hovedet på siden efter en meget dyb nejen.

Richard, der gerne ville gøre sin ubetænksomhed fra den foregående dag god igen, forklarede godmodig, at sagen var miss Jellyby uvedkommende.

"Så!" sagde den gamle dame. "Hun venter ikke på en dom? Hun vil alligevel blive gammel, men ikke så gammel! Ak Gud, nej! Dette er haven ved Lincoln's Inn. Jeg kalder den min have. Det er en sand løvhytte om sommeren, hvor fuglene synger melodisk. Jeg tilbringer den største del af den lange ferie her. Med betragtninger. De finder vist den lange ferie overordentlig lang, ikke sandt?"

Vi sagde ja, da hun syntes at vente det af os.

"Når løvet falder af træerne, og der ingen flere blomster er til at binde buketter af til lordkanslerens ret," sagde den gamle dame, "er den lange ferie forbi, og det sjette segl, der omtales i åbenbaringen, hersker atter. Følg med og se min bolig. Det vil være et godt varsel for mig. Ungdom, håb og skønhed findes meget sjældent der. Det er længe, længe siden, at jeg havde besøg af nogen af dem."

Hun havde grebet min hånd og førte mig og miss Jellyby bort, og gav Richard og Ada tegn til at følge med. Jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle undskylde mig, og så efter Richard for at finde bistand. Men da det dels morede ham, og han dels var nysgerrig, og ingen af os kunne finde på råd til at blive den

gamle dame kvit uden at støde hende, fortsatte hun med at trække os med sig og han og Ada at gå bagefter, mens vor sælsomme vejviserske hele tiden med smilende nedladenhed fortalte os, at hun boede tæt ved.

Det var også ganske rigtigt, som det snart viste sig. Hun boede så tæt ved, at vi næppe havde snakket hende efter munden et par øjeblikke, før hun var hjemme. Efter at have ført os ud gennem en lille sideport standsede den lille dame helt uventet i en lille baggade, der førte til nogle gårde og stræder umiddelbart uden for kollegiets mur, og sagde: "Dette er mit logis. Behag at træde nærmere!"

Hun var blevet stående ved en butik, oven over hvilken der stod skrevet: "*Krook, Oplag af klude og glasskår*", og endvidere med store, fede bogstaver: "*Krook, Skibsinventariehandel*". På et sted i vinduet sås et billede af en rød papirmølle, hvor en vogn blev aflæsset en mængde sække med gamle klude. På et andet læstes: "*Ben købes*". På et tredje: "*Køkkenaffald købes*". På et fjerde: "*Gammelt jern købes*". På et femte: "*Makulatur købes*". På et sjette: "*Herre- og dameklæder købes*". Alt syntes her at blive købt og intet at blive solgt. Overalt i vinduerne stod en mængde smudsige flasker, såsom blanksværteflasker, medicinflasker, ingefærøl- og sodavandsflasker, picklesflasker, vinflasker og blækflasker, og ved at nævne de sidste husker jeg på, at butikken i forskellige mindre henseender havde udseendet af at ligge i et juridisk kvarter og ligesom at være et smudsigt påhæng og en forskudt slægtning af lovkyndigheden. Der var en stor mængde blækflasker. Uden for døren stod en lille, vaklende reol med nogle lurvede gamle bøger og med den påskrift: "Juridiske bøger, alle til 9 pence stykket". Nogle af de indskrifter, jeg har

nævnt, var skrevet med en kontorhånd ligesom de dokumenter, jeg havde set i Kenge & Carboys kontor, og de breve, jeg i så lang tid havde modtaget fra dette firma. Der var en iblandt dem, skrevet med samme hånd, som ikke vedkom butiksforretningerne, men meddelte, at en honnet mand på fem og fyrretyve år ønskede noget at afskrive, hvilket han lovede at gøre nøjagtigt og hurtigt, adresse: N. N., afleveres hos mr. Krook indenfor. Der hang forskellige brugte, både blå og røde poser. Lidt inden for butiksdøren lå bunker af gamle, skrumpne pergamentsruller og falmede, forkrøllede retsdokumenter. Jeg forestillede mig, at alle de rustne nøgler, hvoraf der sikkert lå flere hundrede dyngede sammen som gammelt jern, engang havde hørt til døre eller pengekasser i sagførerkontorer. Den masse klude, som dels væltede ind på og dels ud af skålen på en enarmet trævægt, som uden modvægt hang ned fra en af bjælkerne, kunne godt have været sønderrevne advokatkapper, og for at gøre billedet fuldstændigt behøvede man kun, som Richard hviskede til Ada og mig, mens vi stod og så på det, at tænke sig, at de ben, der lå opstablet henne i en krog og var pillet meget rene, var ben af klienter.

Da det endnu var tåget og mørkt, og butikken desuden lå i skygge af muren omkring Lincoln's Inn, ville vi ikke have kunnet se ret meget, hvis ikke en gammel mand med briller og en lodden hue havde gået omkring inde i butikken med en tændt lygte. Da han vendte sig om mod døren, fik han øje på os. Han var lille, ligbleg og vissen. Hovedet sank skævt ned mellem hans skuldre, og hans ånde strømmede i en synlig røg ud af hans mund, som om der var ild inden i ham. Hans hals, hage og øjenbryn var så overdækkede med en rimfrost af hvide hår og så

knudrede af årer og rynker, at han fra brystet og opefter lignede en gammel træstub i en snedrive.

"Hi, hi!" sagde den gamle mand og gik hen til døren. "Har De noget at sælge?"

Vi trak os naturligvis tilbage og så på vor førerske, der havde forsøgt at lukke gadedøren op med en nøgle, som hun havde taget op af lommen. Og Richard sagde nu til hende, at da vi havde haft den fornøjelse at se, hvor hun boede, ville vi anbefale os, da vi kun havde knap tid. Men det var ikke så let en sag at slippe fra hende. Hun blev så eksalteret og påtrængende indstændig i sine bønner om, at vi skulle gå et øjeblik ovenpå og se hendes lejlighed, og var på sin naive måde så opsat på at føre mig derind som en del af det gode varsel, hun ønskede, at jeg, hvad så de andre end ville gøre, ikke kunne andet end samtykke. Vi var sagtens alle mere eller mindre nysgerrige, for da den gamle mand føjede sine overtalelser til hendes og sagde: "Ja, ja, føj hende! Det varer ikke et minut! Gå ind gennem butikken, hvis gadedøren er i uorden!" gik vi i alt fald alle derind, opmuntret af Richards glade latter, og idet vi stolede på hans beskyttelse.

"Min husvært Krook," sagde den lille dame, og nedlod sig til at ænse ham fra sit ophøjede standpunkt og forestillede ham for os. "Naboerne kalder ham lordkansleren. Hans butik kaldes kanslerretten. Han er en meget excentrisk person. Han er meget sær. Jeg forsikrer Dem, han er meget sær!"

Hun rystede mange gange på hovedet og pegede med fingeren på panden for at tilkendegive, at vi måtte have den godhed at undskylde ham. "For," sagde den gamle dame meget

gravitetisk, "han er en smule – De ved nog–g-!" Den gamle mand hørte det og lo.

"Det er ganske sandt," sagde han, idet han gik foran med lygten, "at man kalder mig lordkansleren og min butik kanslerretten. Men hvorfor tror De, at man kalder mig lordkansleren og min butik kanslerretten?"

"Det ved jeg såmænd ikke," sagde Richard temmelig ligegyldig.

"Ser De," sagde den gamle mand, idet han standsede og vendte sig om, "man – hi, hi! Hvilket yndigt hår! Jeg har tre sække damehår neden under, men ikke nær så smukt og blødt som dette. Hvilken farve, hvilken fylde!"

"Det går ikke an, gode ven!" sagde Richard, tydelig misfornøjet med, at han havde trukket en af Adas fletninger gennem sin gule hånd. "De kan nok lade Dem nøjes med at beundre ligesom vi andre uden at tage Dem sådanne friheder."

Den gamle mand kastede ham et pludseligt blik, der endog bortvendte min opmærksomhed fra Ada, som var så vidunderlig dejlig, som hun stod der overrasket og rødmende, at hun syntes at fængsle selv den lille gamle dames ustadige opmærksomhed. Men da Ada lagde sig imellem og smilende sagde, at hun kun kunne føle sig stolt af en så ægte beundring, krøb Krook lige så pludselig sammen igen i sit tidligere jeg, som han var sprunget ud af det.

"Jeg har, ser De, så mange ting her," tog han atter til orde og holdt lygten i vejret, "og af så mangfoldige slags, og som alle – det tror naboerne, men de forstår sig ikke derpå – går til spilde og ødelægges, at det er derfor, at de har døbt mig og min bopæl sådan. Jeg har så mange gamle pergamenter og papirer på mit

lager. Jeg kan godt lide rust og skimmel og spindelvæv. Alt er fisk, som kommer i mit garn. Jeg kan ikke få mig til at skille mig ved noget, som jeg engang har fået fat på – det tror i det mindste naboerne, men hvad ved de om det? – eller til at forandre noget eller lade feje eller skure eller gøre rent eller reparere. Derfor har jeg fået kanslerøgenavnet. Men det kan være det samme. Jeg ser hver dag min fornemme og lærde kollega, når han sidder i retten. Han lægger ikke mærke til mig, men jeg lægger mærke til ham. Der er ikke stor forskel på os. Vi roder begge omkring i mudderet. Hi, hi, lady Jane!"

En stor grå kat sprang fra en hylde ned på hans skulder og forskrækkede os alle.

"Hi, hi! Vis dem, hvorledes du kradser. Hi, hi! Riv, mylady!" sagde han.

Katten sprang ned og sled med sine tigerkløer i en bunke pjalter med en lyd, så jeg kom til at bide tænderne sammen ved at høre den.

"Sådan river den i alt, hvad jeg pudser den på," sagde den gamle mand. "Jeg handler blandt andet også med katteskind, og den blev mig engang tilbudt. Det er et meget smukt skind, som De ser, men jeg lod den dog ikke flå. Det var ikke kanslerpraksis, vil De sige!"

Han havde imidlertid ført os igennem butikken og åbnede en dør, som gik ud til husets gang. Da han stod med hånden på låsen, sagde den lille gamle dame nådig til ham, før hun gik ud:

"Nu er det nok, Krook. De mener det godt, men De er så kedelig. Mine unge venner har knap tid. Selv har jeg heller ingen at undvære, da jeg meget snart skal møde i retten. Mine unge venner er myndlingerne i Jarndyce."

"Jarndyce!" sagde den gamle mand og studsede.

"Jarndyce-kontra-Jarndyce. Den store proces, Krook."

"Hi, hi!" udbrød den gamle mand i en tankefuld og forbavset tone og med endnu mere opspilede øjne end før. "Tænk bare!"

Han syntes pludselig at falde i så dybe tanker og undersøgte os så nysgerrigt, at Richard sagde:

"De synes at interessere Dem en hel del for de sager, der føres for Deres fornemme og lærde kollega, den anden kansler?"

"Ja," svarede den gamle mand åndsfraværende. "Ganske vist! Deres navn er sikkert –"

"Richard Carstone."

"Carstone?" gentog han, idet han langsomt fremhævede dette navn med sin pegefinger og de andre med forskellige fingre, mens han nævnte dem. "Ja. Og så var der også navnene Barbara og Clare og Dedlock, tror jeg."

"Han kender lige så meget til sagen som den virkelige, lønnede kansler," sagde Richard ganske forbavset til Ada og mig.

"Ja," sagde den gamle mand og kom langsomt til sig selv igen efter sin åndsfraværelse. "Ja! Tom Jarndyce – om forladelse, De er i slægt med ham, men han kendes ikke i retten under noget andet navn og var lige så godt kendt der, som – hun," – her nikkede han let til sin logerende – "nu er det – Tom Jarndyce så ofte herind. Han var kommet i vane med at løbe omkring, når sagen var for, eller man ventede, at den skulle komme for, og formane de små kræmmere til, hvad de så end gjorde, at undgå at komme i kanslerretten. "For," sagde han, "det er det samme som at blive malet i stumper på en langsom møllekværn. Det samme som at blive stegt over en langsom ild. Det samme som

at blive trådt ihjel af gæs. Det samme som at blive druknet dråbevis. Det samme som at blive vanvittig tomme for tomme." Han var så nær som mulig ved at have taget livet af sig på det selv samme sted, hvor den unge dame nu står."

Vi hørte med forfærdelse på ham.

"Han kom ind ad døren," sagde den gamle mand, mens han langsomt pegede på et indbildt fodspor i butikken, "den dag, han gjorde det – hele kvarteret havde flere måneder i forvejen sagt, at han ganske sikkert ville gøre det før eller senere – han kom ind ad døren den dag og gik den vej og satte sig på en bænk, som stod der, og bad mig – De kan nok tænke, at jeg dengang var en hel del yngre – hente ham en pægl vin. "For," sagde han, "jeg er så modløs, Krook! Min sag er for igen, og jeg tror, jeg er dommen nærmere, end jeg nogen sinde har været." Jeg havde ikke lyst til at lade ham være alene og overtalte ham derfor til at gå over i værtshuset på den anden side af gaden, og jeg gik bagefter og så ind ad vinduet og så ham sidde hyggeligt og godt i lænestolen ved kaminen med selskab omkring sig. Men næppe var jeg kommen her tilbage, før jeg hørte et skud knalde, så Lincoln's Inn genlød af det. Jeg løb ud, naboerne løb ud, tyve af os råbte på en gang: "Tom Jarndyce!"

Den gamle mand tav, stirrede vist på os, så ned i lygten, blæste lyset ud og lukkede lygten.

"At vi havde ret, har jeg ikke nødig at sige Dem. Hi, hi! Nå, hvor naboerne strømmede ind i retten den eftermiddag, mens sagen var for! Hvor min fornemme og lærde kollega og alle de andre rodede og mudrede væk som sædvanlig og gjorde sig umage for at se ud, som om de ikke havde hørt et ord om den sidste omstændighed ved sagen, eller som om den – å Gud ja! –

slet ikke kom dem ved, om de også tilfældigvis havde hørt noget om det."

Farven var fuldkommen veget fra Adas kinder, og Richard var næppe mindre bleg. Og når jeg skulle dømme efter, hvad jeg selv følte, trods sagen var mig ganske uvedkommende, kunne det heller ikke undre mig, at det for så uerfarne og uprøvede hjerter måtte være en rystelse at komme til at arve en langvarig elendighed, hvortil der hos mange mennesker knyttede sig så skrækkelige minder. Ligeledes blev jeg urolig for det indtryk, denne smertelige fortælling kunne komme til at gøre på den stakkels, halvt vanvittige skabning, der havde ført os herhen, men til min forundring syntes hun slet ikke at ænse den og viste os op ad trappen, idet hun med et overordnet væsens overbærenhed overfor en simpel dødelig underrettede os om, at hendes vært var "lidt – g – ser De!"

Hun boede øverst oppe i huset i et temmelig stort værelse, hvorfra hun kunne se et glimt af taget af Lincoln's Inn Hall. Dette syntes oprindelig at have været hendes vigtigste bevæggrund til at tage bopæl her. Hun kunne se det om natten, sagde hun, især i måneskin. Hendes værelse var rent, men meget, meget fattigt. Jeg lagde mærke til det tarvelige bohave. Nogle gamle portrætter af kanslere og advokater, der var rebet ud af bøger og var klistret på væggene med oblater, og hist og her nogle sy- og strikkeposer, "som indeholdt dokumenter", sagde hun. Der var hverken kul eller aske på kaminristen, og jeg så hverken klædningsstykker eller fødevarer. På en hylde i en åben skænk stod et par tallerkener, et par kopper osv., men alt sammen tørt og tomt. Der lå, forekom det mig, noget langt

mere rørende i hendes nødlidende udseende, end jeg tidligere havde fattet.

"Føler mig særdeles æret, forsikrer jeg," sagde vor stakkels værtinde med større anstand, "ved dette besøg af myndlingerne i Jarndyce. Og er Dem megen tak skyldig for varslet. Det er en afsides beliggenhed, men jeg er afhængig af beliggenheden. Det er nødvendigt for mig, når jeg skal gøre kansleren min opvartning. Jeg har boet her i mange år. Mine dage tilbringer jeg i retten, mine aftener og nætter her. Jeg finder nætterne lange, for jeg sover kun lidt og tænker meget. Det er naturligvis uundgåeligt, da jeg har en sag ved kanslerretten. Det gør mig ondt, at jeg ikke kan byde chokolade. Jeg venter snart at få dom i min sag, og så vil jeg sætte mit hus på en bedre fod. For øjeblikket bryder jeg mig ikke om at tilstå myndlingerne i Jarndyce – i største fortrolighed – at jeg undertiden har ondt ved at optræde passende. Jeg har frosset her. Jeg har følt noget mere skærende end kulde. Det har ingen ting at sige. Undskyld, at jeg bringer sådanne kedelige emner på bane."

Hun trak gardinet for det lange, lave kvistvindue til side og gjorde os opmærksom på en mængde fuglebure, som hang der, og hvoraf nogle indeholdt flere fugle. Det var lærker, irisker og bogfinker – jeg tror, der var mindst tyve.

"Jeg begyndte at skaffe mig disse små skabninger," sagde hun, "af en grund, som myndlingerne let vil fatte. For at give dem deres frihed, når min dom var faldet. Ja! Men de dør dog i fængslet. Deres liv, de stakler, er så kort i sammenligning med kanslerrettens forhandlinger, at de alle mere end en gang er uddød en for en. Jeg tvivler på, at en eneste af disse, skønt de alle er unge, vil opleve at blive fri! Meget sørgeligt, ikke sandt?"

På trods af at hun undertiden stillede et spørgsmål, syntes hun dog aldrig at vente svar, men fortsatte med at sladre, som om dette var en vane, hun havde lagt sig til i sin ensomhed.

"Ja," fortsatte hun, "undertiden er jeg, forsikrer jeg Dem, endog i tvivl med mig selv, om ikke også jeg, mens sagen endnu er uafgjort, og dette sjette eller store segl hersker, en dag findes stiv og livløs her, sådan som jeg har fundet så mange fugle!"

Som et svar på, hvad Richard så i Adas medlidende øjne, benyttede han lejligheden og lagde sagte og ubemærket nogle penge på kaminen. Vi gik alle nærmere hen til burene og lod, som om vi så på fuglene.

"Jeg kan ikke tillade dem at synge ret meget," sagde den lille gamle dame, "for – de finder det måske underligt – jeg bliver altid forstyrret ved tanken om, at de synger, mens jeg følger rettens forhandlinger. Og det er jo nødvendigt, at min ånd er så klar som muligt. En anden gang skal jeg sige Dem deres navne, men ikke nu. På så heldig en dag skal de synge, så meget de vil. Til ære for ungdom," et smil og et kniks, "håb," et smil og et kniks, "og skønhed," et smil og et kniks. "Så! Nu vil vi lade lyset strømme rigtig ind."

Fuglene begyndte at røre sig og kvidre.

"Jeg tør ikke lukke helt op for den friske luft," sagde den lille gamle dame. Luften var trykkende, og det ville have været godt, "fordi den kat, De så dernede – den såkaldte lady Jane – er så grisk efter deres liv. Den kan lure hele timer på taget udenfor. Jeg har opdaget," hviskede hun hemmelighedsfuldt, "at dens medfødte grusomhed skærpes af en misundelig frygt for, at de skal få deres frihed. Som følge af den dom, som jeg venter snart vil blive afsagt. Den er lumsk og ondskabsfuld. Jeg tror

undertiden halvvejs, at det ikke er en kat, men ulven i det gamle eventyr. Det er så vanskeligt at holde den borte fra døren."

Nogle tårnure i nærheden, som mindede den stakkels sjæl om, at klokken var halv ti, bragte en ende på vort besøg. Hun tog i en fart sin lille pose med dokumenter, som hun havde lagt på bordet, da hun kom ind, og spurgte, om vi også ville i retten? Og da vi svarede nej, og at vi på ingen måde ville opholde hende, åbnede hun døren for at følge os ned.

"Med et sådant varsel er det endnu mere nødvendigt end ellers, at jeg er til stede der, før kansleren kommer," sagde hun, "for han kunne måske tage allerførst fat på min sag. Jeg har en anelse om, at han vil tage allerførst fat på den i dag."

Da vi gik ned, fortalte hun os hviskende, at hele huset var fuldt af et sælsomt skrabsammen, som hendes vært havde købt stykkevis og ikke ville sælge – da han var lidt – g –. Det var på første sal, men hun var først blevet stående på anden sal og havde stiltiende peget på en mørk dør, som fandtes der.

"Der bor den eneste logerende foruden mig," hviskede hun. "Det er en juridisk afskriver. Børnene her i gaden siger, at han har solgt sig til fanden. Jeg ved ikke, hvad han kan have gjort med pengene. Tys!"

Hun syntes at være bange for, at den logerende kunne høre hende selv her, og idet hun gentog sit "tys!" gik hun på tærne, som om selve hendes fodtrin kunne sige ham, hvad hun havde sagt.

Da vi på tilbagevejen gik igennem butikken ligesom før, så vi den gamle mand stoppe en mængde pakker makulatur ned i en slags grube i gulvet. Han syntes at arbejde hårdt, sveden perlede på hans pande, og han havde et stykke kridt hos sig,

hvormed han satte et mærke på panelet, hver gang han stoppede en pakke ned.

Richard, Ada, miss Jellyby og den lille gamle dame var gået forbi ham, men lige som jeg ville gøre det samme, rørte han ved min arm for at standse mig og skrev bogstavet J på væggen på en meget underlig måde, idet han begyndte fra den forkerte ende og skrev opad. Det var et stort bogstav, ikke som et trykt, men netop sådan som enhver af skriverne på Kenge & Carboys kontor ville have skrevet det.

"Kan De læse det?" spurgte han mig med et skarpt blik.

"Ja vist, det er jo meget tydeligt."

"Hvad er det da?"

"Et J."

Med et blik på mig og et blik på døren slettede han det ud og satte et a i stedet – denne gang intet stort bogstav – og sagde: "Hvad er det?"

Jeg sagde det. Derpå slettede han det ud, skrev bogstavet R og stillede mig det samme spørgsmål. Og sådan blev han hurtigt ved, indtil han på den samme besynderlige måde, idet han stadig begyndte fra den forkerte side af bogstaverne, havde dannet ordet *Jarndyce*, uden at have ladet to bogstaver på en gang blive stående på væggen.

"Hvad siger det?" spurgte han.

Da jeg sagde ham det, lo han. På den samme sære måde, men med samme hurtighed skrev og slettede han derpå de enkelte bogstaver i ordene *Bleak House*. Disse læste jeg ligeledes med en vis forundring, og han lo igen.

"Hi, hi!" sagde den gamle mand, idet han lagde kridtet fra sig. "De ser, miss, at jeg har et ganske godt greb på at skrive

efter hukommelsen, skønt jeg hverken kan læse eller skrive."

Han så så ubehageligt og hans kat så ondskabsfuldt på mig, som om jeg kunne være i slægt med fuglene ovenpå, at jeg følte mig helt let om hjertet, da Richard viste sig i døren og sagde:

"Jeg vil da ikke håbe, miss Summerson, at De købslår om Deres hår? Lad Dem ikke friste. Tre sække fulde nede i kælderen er mere end nok til mr. Krook."

Jeg tøvede intet øjeblik med at sige Krook godmorgen og indhente mine venner udenfor, hvor vi skiltes fra den lille gamle dame, som gav os sin velsignelse med mange ceremonier og gentog sin forsikring fra den foregående dag om at ville testamentere Ada og mig godser. Før vi var kommet helt ud af disse stræder, så vi os tilbage. Krook stod med sine briller i sin butiksdør og så efter os med sin kat på skulderen. Dens hale stak op på den ene side af hans lodne hue ligesom en lang fjer.

"At man kan opleve sådant et eventyr en morgenstund i London!" sagde Richard med et suk. "Å, kusine, det er et sørgeligt ord, denne kanslerret!"

"Ja, det er det og har det været for mig, så længe jeg kan huske," svarede Ada. "Det smerter mig at skulle være en fjende – hvad jeg sagtens er – af en mængde slægtninge og andre, og at de skal være mine fjender – hvad de sagtens er – og at vi alle skal ødelægge hinanden uden at vide hvordan eller hvorfor, men hele vort liv igennem plages af tvivl og tvedragt. Da retten dog må være et sted, synes det højst underligt, at en redelig dommer, der mener det alvorligt, ikke i alle disse år har kunnet udfinde, hvor den er."

"Ja, kusine," sagde Richard, "det er godt nok underligt. Al denne tidsspildende, overflødige spillen skak er virkelig meget

påfaldende. At se denne højtidelige ret i går skride så adstadig til værket og så tænke sig parternes elendighed, gjorde mig ondt både i hoved og hjerte. Jeg fik hovedpine af forundring over, hvordan det kunne hænge sammen, når folk hverken var tosser eller kæltringer, og det skar mig i hjertet at tænke mig, at de muligvis kunne være begge dele. Men i ethvert tilfælde, Ada – må jeg kalde Dem Ada?"

"Naturligvis, fætter Richard."

"Men i ethvert tilfælde, Ada, vil kanslerretten ikke øve noget af sin slette indflydelse på os. Vi er Gud ske lov blevet ført sammen, takket være vor gode slægtning, og den kan nu ikke skille os ad!"

"Aldrig, håber jeg, fætter Richard!" sagde Ada blidt.

Miss Jellyby gav min arm et tryk og mig et betydningsfuldt øjekast. Jeg smilte igen til hende, og vi tilbagelagde resten af vejen meget muntre.

En halv time efter vor hjemkomst viste mrs. Jellyby sig, og i løbet af en time blev de forskellige sager, der hørte til frokosten, slæbt ind i spisestuen. Jeg tvivler ikke på, at mrs. Jellyby var gået i seng og stået op, som hun plejede, men hun bar ikke spor af at have klædt sig hverken af eller på. Hun havde meget at gøre ved frokosten, for morgenposten havde bragt en mængde breve om Borriobula-Gha, der, som hun sagde, ville skaffe hende en travl dag. Børnene tumlede omkring og ridsede minder om deres hændelser ind i deres skinneben, som var sande små almanakker for ulykkestilfælde, og Peepy savnedes i halvanden time og blev bragt hjem af en politibetjent. Den uforanderlige ro, hvormed mrs. Jellyby bar såvel hans fraværelse som hans gengivelse til familiekredsen, overraskede os alle.

Hun dikterede i al denne tid standhaftigt Caddy, og Caddy forfaldt hurtigt igen til den blækkede tilstand, hvori vi havde fundet hende. Klokken et kom en nedslået wienervogn efter os, og en arbejdsvogn efter vort rejsegods. Mrs. Jellyby gav os mange hilsener med til sin gode ven Jarndyce; Caddy forlod sin pult for at se os rejse, kyssede mig ude i gangen og stod på trappen og hulkede og tyggede på sin pen. Peepy var heldigvis faldet i søvn og blev skånet for skilsmissens smerte – jeg var ikke fri for en anelse om, at han var gået hen på Newgate torvet for at opsøge mig – og alle de andre børn kravlede op bag på wienervognen og faldt ned, og med ængstelse så vi dem ligge strøet omkring på stenbroen, da vi rullede bort.

6. Ganske som hjemme.

Det var klaret en del op og klarede endnu mere op, jo mere vi kom mod vest. Vi drog frem gennem solskinnet og den friske luft, mere og mere forundrede over de lange gader, de glimrende butikker, det stærke røre og de menneskemasser, som det gode vejr havde lokket frem ligesom brogede blomster. Lidt efter lidt begyndte vi at komme ud af den vidunderlige by og kørte gennem forstæder, som i mine øjne syntes selv at være store byer, indtil vi omsider kom ud på en rigtig landevej med vejrmøller, milepæle, fragtvogne, lugt af gammelt hø, dinglende skilte og vandingstrug, træer, marker og gærder. Det var herligt at se på det grønne landskab foran os og den umådelige hovedstad bag ved os, og når en fragtvogn med et spand smukke heste, udstafferet med røde dækkener og klingende klokker, kom forbi os med denne musik, kunne, tror jeg, vi alle tre gerne have sunget til klokkerne, så opmuntrende var vore omgivelser.

"Hele vejen har mindet mig om min navne Whittington," sagde Richard, "og den fragtvogn der fuldender maleriet. Halløj, hvad er der på færde?"

Vi holdt stille og fragtvognen ligeledes. Dens musik forandrede sig, da hestene var kommet til at stå og tabte sig i en sagte klingren, undtagen når en hest rystede sig og udsendte en lille byge klokketoner.

"Vor postillon ser efter fragtkusken," sagde Richard, "og fragtkusken kommer hen til os. God dag, min ven!"

Fragtkusken stod ved vogndøren. "Men hvad er det?" tilføjede Richard og så på manden. "Han har jo Deres navn på sin hat, Ada!"

Han havde alle vore navne på sin hat. Tre små breve var stukket inden for båndet, et adresseret til Ada, et til Richard og et til mig. Disse afleverede han til os hver især, efter først at have læst navnet højt. På Richards spørgsmål om, fra hvem de var, svarede han kort: "Fra herren, sir," og dermed satte han sin hat – der lignede en blød spølkum – på igen, smældede med pisken, kaldte atter sin musik til live og kørte bort under klokkernes klang.

"Var det mr. Jarndyces fragtvogn?" spurgte Richard vor kusk.

"Ja, sir," svarede han. "Den skal til London."

Vi åbnede brevene. De lød alle tre ens og indeholdt følgende ord, skrevet med en fast og tydelig hånd:

> Jeg venter, at vi i dag mødes frit og utvungent, og jeg foreslår derfor, vi hilser på hinanden som gamle venner og betragter det forbigangne som afgjort. Det vil muligvis være en lettelse for Dem, for mig er det det ganske vist, og dermed sender jeg Dem min bedste hilsen.
>
> *John Jarndyce.*

Jeg havde måske mere grund end nogen af mine rejsefæller til at blive forundret, da jeg ikke havde haft lejlighed til at takke den mand, der i så mange år havde været min velgører og eneste jordiske støtte. Jeg havde ikke tænkt på, hvordan jeg skulle takke ham, dertil var min taknemlighed alt for dybt rodfæstet i mit hjerte, men nu begyndte jeg at tænke på,

hvordan jeg skulle hilse på ham uden at takke ham og følte, at dette ville falde mig meget vanskeligt.

Brevene genkaldte hos Richard og Ada et uklart minde – uden at de dog egentlig vidste, hvorfra det hidrørte – om, at deres fætter ikke kunne lide at blive takket for det gode, han gjorde, og at han, hellere end at modtage nogen tak, valgte de sælsomste udveje og udflugter, ja undertiden endog løb sin vej. Ada huskede, at hun, da hun var en ganske lille pige, havde hørt sin moder sige, at han engang havde vist hende en overordentlig stor velgerning, men at han, da hun gik hen til hans hus for at takke ham, tilfældigvis fik øje på hende og flygtede ud af bagdøren og ikke lod høre fra sig i tre måneder. Dette førte til en længere samtale om samme emne, og den varede så at sige hele dagen, da vi næsten ikke talte om noget andet. Kom tilfældigvis et andet emne på bane, vendte vi dog snart tilbage til det første og spurgte hinanden, hvordan huset så ud, hvornår vi kunne være der, om vi enten straks eller først noget efter vor ankomst ville få Jarndyce at se, hvad han ville sige til os, og hvad vi skulle sige til ham. Om alt dette spurgte vi atter og atter hinanden.

Vejen var meget tung for hestene, men da gangstien var ret god, steg vi af og gik op ad alle bakkerne, og vi syntes så godt om det, at vi fortsatte med at gå, da vi var kommet op på den jævne jord på toppen. I den lille by Barnet ventede andre heste på os, men da de for nylig havde fået foder, måtte vi vente på dem og gik et langt stykke vej over en fælled og en gammel valplads, før vognen indhentede os. Disse ophold forsinkede rejsen sådan, at den korte dag var forbi og den lange nat

begyndt, før vi nåede byen Saint Albans, i hvis nærhed vi vidste, Bleak House lå.

Vi var imidlertid blevet så ængstelige og spændte, at selv Richard tilstod, da vi rullede hen over stenbroen i den gamle gade, at han følte en urimelig lyst til at vende om igen. Ada og jeg, hvem han, da aftenluften var skarp og kold, havde indpakket på det omhyggeligste, skælvede fra hoved til fod, og da vi drejede ud af byen omkring et hjørne, og Richard fortalte os, at postillonen, som længe havde delt vor spændte forventning, så sig om og nikkede, rejste vi os begge op i vognen, Richard understøttende Ada, for at hun ikke skulle falde ud, og stirrede ud over det flade land og gennem den stjerneklare nat efter vort bestemmelsessted. Oppe på en bakke lige for os tindrede et lys, og på dette pegede kusken med sin pisk og råbte: "Det er Bleak House!", hvorpå han satte sine heste i trav og kørte med en sådan fart, skønt det gik op ad bakke, at vognhjulene hvirvlede støvet fra vejen op om ørene på os som skum fra en vandmølle. Snart tabte vi lyset af syne, snart så vi det atter, tabte det igen af syne og så det på ny, indtil vi omsider drejede ind i en alle og travede hen mod det sted, hvorfra det klart strålede os i møde. Da vi kørte op for døren, blev der ringet med en klokke, og under klangen af dens dybe røst i den stille aften, nogle hundes fjerne gøen, en strøm af lys fra den åbne dør, de varme hestes dampen og vore egne hjerters hurtige banken steg vi ud i en ikke ringe forvirring.

"Velkommen, kære Ada, velkommen, kære Esther. Det glæder mig at se Dem! Hvis jeg havde en hånd til, Rick, ville jeg række Dem den!"

Den mand, som sagde disse ord med en tydelig, klar, gæstfri stemme, holdt en arm om Adas og en anden om mit liv, kyssede os begge på en faderlig måde og førte os igennem forstuen ind i et hyggeligt, lille værelse, der ligesom glødede af den blussende kaminild. Her kyssede han os atter og lod os, efter han havde taget sine arme til sig, sætte os ved siden af hinanden på en sofa, som var trukket hen til kaminen. Jeg følte mig overbevist om, at hvis vi havde sagt et ord til gengæld for hans venlighed, var han på øjeblikket løbet sin vej.

"Nå, Rick," sagde han, "nu har jeg en hånd fri. Et ærligt ment ord er lige så godt som en lang tale. Det glæder mig hjerteligt at se Dem. Lad, som om De var hjemme. Varm Dem!"

Richard greb begge hans hænder med en instinktmæssig blanding af ærbødighed og frimodighed og sagde kun – skønt med en inderlighed, der næsten forskrækkede mig, så bange var jeg for, at Jarndyce pludselig skulle forsvinde: – "De er meget venlig, sir! Mange tak skal De have!", lagde hat og overfrakke fra sig og gik hen til kaminen.

"Nå, hvordan synes De om rejsen? Og hvordan syntes De om mrs. Jellyby, kære pige?" sagde Jarndyce til Ada.

Mens Ada svarede ham, iagttog jeg hans ansigt, jeg har ikke nødig at sige med hvor megen interesse. Det var smukt, livligt, raskt og overordentlig bevægeligt, og hans hår var stålgråt. Jeg holdt ham for nærmere de tres, end de halvtreds, men han var rank, sund og kraftig. Lige fra det første øjeblik han havde talt til os, havde hans stemme vakt en forestilling hos mig om noget, som jeg ikke havde kunnet klare, men nu mindede noget hastigt i hans væsen og et venligt udtryk i hans øjne mig pludselig om den herre, som jeg den mærkelige dag for seks år

siden, da jeg rejste til Reading, havde truffet i diligencen. Jeg var sikker på, at det var ham. Jeg har aldrig i mit liv været så bange, som da jeg gjorde denne opdagelse, for han opfangede mit blik, og idet han syntes at læse mine tanker, så han således hen til døren, at vi troede, han ville gå.

Imidlertid blev han Gud ske lov, hvor han var, og spurgte mig, hvad jeg syntes om mrs. Jellyby.

"Hun anstrenger sig meget for Afrikas skyld," sagde jeg.

"Det er ædelt," svarede Jarndyce. "Men De svarer ligesom Ada" – jeg havde ikke hørt, hvad hun havde sagt. "De tænker begge noget andet."

"Det forekom os rigtignok," sagde jeg med et blik på Richard og Ada, som med øjnene opfordrede mig til at tale, "at hun måske ikke var en rigtig god husmoder."

"Naragtig?" udbrød Jarndyce.

Jeg blev atter bange.

"Nå, jeg ønsker at kende Deres virkelige mening, kære Esther. Jeg har måske med forsæt sendt Dem derhen."

"Det forekom os," sagde jeg nølende, "at det måske ville være rigtigste at begynde med hjemmets pligter. Når disse tilsidesættes og forsømmes, kan ingen andre pligter træde i deres sted."

"De små Jellyby'er," sagde Richard og kom til undsætning, "er virkelig – jeg må bruge et stærkt udtryk, sir – i en pokkers slet tilstand."

"Hun mener det godt," sagde Jarndyce hastigt. – "Vinden er østlig."

"Den var nordlig, da vi kom, sir," sagde Richard.

"Kære Rick," sagde Jarndyce og rørte op i ilden, "jeg tør sværge min ed på, den er østlig eller snart vil blive det. Jeg har altid en ubehagelig fornemmelse, når det blæser fra østen."

"Er det gigt, sir?" sagde Richard.

"Ja, det er det vist, Rick. Så de små Jell – jeg tænkte det nok – er i en – Gud jo, den er østlig!"

Mens han udtalte disse afbrudte sætninger, var han gået et par gange op og ned ad gulvet med ildrageren i den ene hånd, og havde purret sig i håret med den anden med en godmodig, på en gang så pudsig og så elskværdig ærgerlighed, at jeg er overbevist om, vi syntes bedre om ham, end det ville være os muligt at udtrykke med ord. Han bød Ada den ene og mig den anden arm, bad Richard tage et lys og ville allerede til at gå ud af stuen med os, da han i det samme vendte om igen.

"De små Jellyby'er! Kunne I da ikke – lod I det da ikke regne ned med svesker og kager og sådant noget?"

"Men fætter –" begyndte Ada hastig.

"Godt, min søde pige. Jeg kan godt lide det fætter. Fætter John var måske endnu bedre."

"Altså, fætter John! –" begyndte Ada smilende igen.

"Ha, ha! Ja, det er meget godt!" sagde Jarndyce inderlig fornøjet. "Det lyder så overmåde naturligt. Nå, hvad er det så, min ven?"

"Der regnede noget bedre ned end det, og det var Esther."

"Ja så. Hvad gjorde da Esther?"

"Jo, fætter John," sagde Ada og greb med sine hænder omkring hans arm og rystede på hovedet ad mig – jeg ville have hende til at tie – "Esther blev straks gode venner med dem. Esther plejede dem, lullede dem i søvn, vaskede dem og klædte

dem på, fortalte dem historier, købte legetøj til dem" – Den søde pige! Jeg var bare gået ud med Peepy, da han var blevet fundet, og havde foræret ham en lille, dårlig hest! – "og, fætter John, hun trøstede den ældste, den stakkels Karoline, så meget og var så betænksom og kærlig mod mig! – Nej, nej, jeg tåler ingen modsigelser! De ved godt, det er sandt!"

Den kære, varmt følende pige bøjede sig hen over sin fætter John og kyssede mig og sagde derpå dristigt, idet hun så ham lige i øjnene: "I ethvert tilfælde, fætter John, vil jeg takke Dem for den veninde, De har givet mig." Jeg blev til mode, som om hun opfordrede ham til at løbe bort, men han gjorde det ikke.

"Hvad var det, De sagde, at vinden var, Rick?" spurgte Jarndyce.

"Den var nordlig, dengang vi kom, sir."

"De har ret. Den er slet ikke østlig, det var min fejltagelse. Kom, pigebørn, kom og se Deres hjem."

Det var et af disse herlige, uregelmæssige huse, hvor man går op og ned ad trappe fra det ene værelse til det andet, hvor man støder på flere værelser, når man tror at have set alle dem, der er der, og hvor der er en overflødighed af små sale og gange, og hvor man finder endnu ældre små kabinetter med gittervinduer og slyngplanter, som trænger sig igennem vinduerne. Mit, som vi først kom ind i, var af denne slags med et loft, der gik i så mange krinkelkroge og havde flere hjørner, end jeg nogen sinde siden har set, og med en kamin – med et brændebål på ildstedet – der var omgivet af et gulv af skinnende hvide mursten, af hvilke der i hver eneste en blussede et miniaturbillede af ilden. Når man kom ud fra dette værelse, gik man to trin ned til en lille, nydelig dagligstue med udsigt til en blomsterhave, og

denne stue skulle for fremtiden tilhøre Ada og mig. Fra den gik man tre trin op til Adas sovekammer, der havde et smukt, bredt vindue med en dejlig udsigt – vi så et stort mørkt rum ligge under stjernerne – og en fordybning, hvori tre kære Adaer kunne være blevet borte. Fra dette værelse kom man ind i et lille galleri, med hvilket to stadsværelser stod i forbindelse, og derpå ad en lille trappe med flade trin og en i forhold til dens længde stor mængde afsatser ned i forstuen. Men når man i stedet for at gå ud af Adas dør vendte tilbage til mit værelse og gik ud af den dør, gennem hvilken man var kommet ind i det, og passerede nogle få krogede trin, som ganske uventet bøjede af fra trappen, kom man ind i gange, hvori der stod ruller, trekantede borde og en ægte ostindisk stol, der samtidig var sofa, kasse og sengested og i enhver henseende lignede en mellemting mellem et skelet af bambusrør og et stort fuglebur og var blevet bragt fra Ostindien, ingen vidste hvornår eller af hvem. Derfra kom man ind i Richards værelse, som var dels bibliotek, dels dagligstue og dels sovekammer og i virkeligheden syntes at være en hyggelig sammensætning af mange værelser. Fra dette gik man gennem en lille gang lige til det simple værelse, hvor Jarndyce sov hele året igennem for åbne vinduer, og hvor hans seng, uden omhæng, stod midt på gulvet, for at han kunne få endnu mere frisk luft, mens hans kolde bad ventede på ham i det tilstødende værelse. Derfra kom man ud i en anden gang, hvor der var bagtrapper, og hvor man kunne høre hestene blive striglet uden for stalden og kommanderet til at stå stille, når de gjorde alt for mange krumspring på den ujævne stenbro. Eller også kunne man, når man gik ud af en anden dør, gå lige ned til forstuen igen ad en

halv snes trappetrin og gennem en lav buedør, uden rigtig at fatte, hvordan man var kommet tilbage til det eller tidligere var kommet ud derfra.

Bohavet, der ligesom huset snarere var gammeldags end gammelt, var på en morsom måde uregelmæssigt. Adas sovekammer var lutter blomster i sirts og på papir, fløjl, broderi og brokadesbetræk på to stive, hofmæssige stole, der, hver opvartet af en lille page af skammel for større stads skyld, stod på hver sin side af kaminen. Vor dagligstue var grøn og indeholdt i glas og ramme på væggene en mængde forbavsende fugle, som stirrede ud på en virkelig ørred i futteral, der var så brun og glinsende, som om den var anrettet med sauce, på kaptajn Cooks død og på tefabrikationen i Kina, således som den var afbildet af kinesiske kunstnere. I mit værelse fandtes kobberstik af årets tolv måneder, såsom damer, der i kortlivede kjoler og med store hatte bjergede hø som repræsentanter for juni, og glatbenede herrer, der med deres trekantede hatte pegede op mod kirkespir som repræsentanter for oktober. Hele huset vrimlede af knæstykker i pastel, men de var så adsplittede, at jeg fandt broderen til en ung officer, der hang inde hos mig, i porcelænskammeret, og min smukke, unge brud med en blomst på brystet som gammel matrone inde i frokoststuen. I stedet for dem havde jeg fire engle fra dronning Annas regeringstid, der med nogen møje hævede en venlig herre i guirlander op mod himlen, og en komposition i broderi, forestillende frugter, en tekedel og et alfabet. Alt rørligt gods, lige fra klædeskabene til lænestolene, bordene, gardinerne, spejlene, ja til nålepuderne og lugteflaskerne på toiletbordene, viste den samme brogede mangfoldighed. De stemte ikke

overens i noget undtagen i deres pyntelighed, i linnedets skinnende hvidhed og i masser af rosenblade og lavendler, hvor som helst der var en skuffe, enten den så var stor eller lille. Oplyste, men hist og her af skyggende gardiner dæmpede vinduer, der skinnede ud på den stjerneklare nat. Lys, varme og hygge. Gæstfri klirren af forberedelser til måltidet. En ædel herres åsyn, der lagde lys over alt, hvad vi så, og netop blæst nok til at akkompagnere alt, hvad vi hørte, – det var de første indtryk, vi fik af Bleak House!

"Det glæder mig, at I synes om det," sagde Jarndyce, da han havde ført os tilbage til Adas dagligstue. "Det gør ikke store fordringer, men det er et hyggeligt, lille sted, og det bliver det endnu mere, når der færdes sådanne klare øjne i det. Der er kun en halv time, til vi skal spise. I vil af fremmede kun træffe en, det herligste væsen på jorden – et barn."

"Her er børn igen, Esther!" sagde Ada.

"Jeg mener ikke bogstavelig et barn, ikke et barn af år. Det er en voksen mand – han er i det mindste lige så gammel som jeg – men i enfold, livlighed, begejstring og uskyldig uforstand på alle verdslige sager er han ganske et barn."

Vi følte, at han måtte være meget interessant.

"Han kender mrs. Jellyby," sagde Jarndyce. "Han er musikalsk, dilettant, men kunne være blevet en mand af faget. Han er også kunstner, dilettant, men kunne være blevet en mand af faget. Han har været uheldig i sine forretninger, uheldig i sine bestræbelser og uheldig med sin familie, men det går ham ikke videre nær. Han er et barn."

"Når De taler om hans familie, mener De så, at han har børn?" spurgte Richard.

"Ja, Rick, et halvt dusin, ja flere, snarere et helt, tror jeg. Men han har aldrig taget sig af Dem, og hvordan kunne det være anderledes? Han trængte jo selv til nogen, der kunne tage sig af ham. Han er et barn, ser De!"

"Men hvordan er det gået børnene?"

"Netop, som man kunne vente," sagde Jarndyce, hvis ansigt nu pludselig blev mørkt. "Man siger, at den fattiges børn må gå for lud og koldt vand, og Harold Skimpoles børn har tumlet sig om i verden, som de bedst kunne. – Men nu springer vinden om igen, er jeg bange for. Jeg mærker det temmelig stærkt."

Richard mente, at huset lå meget udsat.

"Ja vist," sagde Jarndyce. "Det er sikkert årsagen. Bleak House lyder så koldt. Men følg nu med mig. Kom!"

Da vore kufferter var kommet, og jeg fik fat i mit tøj, var jeg påklædt på fem minutter, og mens jeg syslede med at gemme mit jordiske gods, kom en pige – ikke den, som opvartede Ada, men en anden – ind til mig med en kurv med to knipper nøgler, hver med en seddel på.

"Værsågod, miss, det er til Dem."

"Til mig?" sagde jeg.

"Det er husholdningsnøglerne, miss."

Jeg røbede min forundring, for med lidt forundring på sin side tilføjede hun: "Jeg skulle bringe Dem dem, når De var alene, for De er jo miss Summerson?"

"Ja, det er mit navn."

"Det store knippe er husholdningsnøglerne og det lille kælderdørsnøglerne. Hvis De vil fastsætte en tid i morgen tidlig, skal jeg vise Dem de skabe og døre, hvortil de hører."

Jeg svarede, at jeg skulle være færdig klokken halv syv, og da hun var gået, stirrede jeg på kurven, helt fortabt i storheden i det hverv, der blev mig betroet. Sådan fandt Ada mig, og hun udtrykte en så fortryllende tillid til mig, da jeg viste hende kurven, at det ville have været følelsesløst og utaknemligt af mig ikke at have følt mig opmuntret deraf. Vel vidste jeg, at det ikke var andet end venlighed af den kære pige, men jeg syntes dog godt om at blive drillet på en så behagelig måde.

Da vi var kommet ned, blev vi forestillede for mr. Skimpole, der stod foran kaminen og fortalte Richard, hvor meget han i sine skoledage havde holdt af at spille langbold. Det var en lille, væver mand med et temmelig stort hoved, men et fint ansigt og en smuk stemme, og der var udbredt et sandt trylleri over ham. Alt, hvad han sagde, var så frit og utvungent og blev sagt med en så indtagende munterhed, at det ligefrem var fortryllende at høre ham tale. Da han var mere smækker end Jarndyce og havde stærkere farve samt brunere hår, så han yngre ud. Ja, han så snarere ud som et svækket, ungt menneske end som en ældre mand, der havde holdt sig godt. Der var en vis magelig skødesløshed i hans væsen og selv i hans påklædning – hans hår var ikke ordnet med mindste omhu, og hans halstørklæde hang løst og flagrende, sådan som jeg har set kunstnere male det på deres egne portrætter – jeg kunne ikke løsrive mit indtryk af ham fra forestillingen om en romantisk yngling, der havde gennemgået en eller anden miskendelsesproces. Det forekom mig, at han ikke lignede en mand, der er rykket frem i livet ad årenes, bekymringernes og erfaringens sædvanlige landevej.

Af samtalen fik jeg at vide, at Skimpole havde studeret medicin og tidligere som læge opholdt sig ved en tysk fyrstes

hof. Han fortalte os imidlertid, at han altid havde været et sandt barn med hensyn til mål og vægt, og da han aldrig havde vidst andet om dem, end at de var ham modbydelige, havde han aldrig kunnet skrive recepter med den fornødne nøjagtighed i enkelthederne. Han havde, sagde han, i det hele ingen sans for enkeltheder. Og han fortalte os endvidere med megen lune, at når han enten skulle årelade fyrsten eller var blevet kaldt til en af hans folk, havde han i almindelighed ligget på ryggen i sengen og læst aviser eller tegnet skitser med blyant og kunne ikke komme. Da fyrsten til sidst var blevet ked heraf "og deri," sagde Skimpole, "havde han fuldstændig ret," var forbindelsen bleven hævet, og "da mr. Skimpole," tilføjede han med fortryllende munterhed, "ikke havde andet at leve af end kærlighed, forelskede han sig, blev gift og omgav sig med rosenrøde kinder." Hans gode ven Jarndyce og flere andre gode venner havde derpå, den ene efter den anden, hjulpet ham ind på forskellige livsbaner, men til ingen nytte, for han måtte vedkende sig de to snurrigste svagheder af verden. Den ene var den, at han intet begreb havde om tid, og den anden, at han intet begreb havde om penge. Som følge heraf holdt han aldrig en aftale, kunne aldrig varetage nogen forretning og kendte aldrig værdien af nogen ting! Nu vel! Sådan havde han slæbt sig gennem livet, og nu var han her! Han holdt meget af at læse aviser, meget af at tegne, meget af naturen og meget af kunsten. Alt, hvad han forlangte af samfundet, var, at det ville lade ham leve, og det var jo dog ikke så meget. Hans fornødenheder var kun få. Når han bare havde aviser, en venlig omgang, musik, lammesteg, kaffe, landskaber, frugt, nogle ark tegnepapir og en dråbe rødvin, forlangte han ikke mere. Han

var kun et barn i verden, men han græd ikke, fordi han ikke kunne få månen. Han sagde til verden: "Gå kun Deres forskellige veje, bær røde frakker, blå frakker, præstekjoler. Stik penne bag Deres øren. Bær forklæder. Sæt Deres hu til berømmelse, hellighed, handel, hvad I vil, men lad kun Harold Skimpole leve!"

Alt dette og mere til meddelte han os ikke alene med største liv og munterhed, men samtidig med en vis glimrende oprigtighed, idet han talte om sig selv, som om det var noget, der ikke kom ham ved, som om Harold Skimpole var en tredje person, som om han vidste, at Skimpole havde sine særheder, men dog også sine rettigheder, som det var samfundets sag at fyldestgøre, og som ikke turde tilsidesættes. Han var ganske fortryllende. Om jeg også dengang blev noget forvirret ved at forsøge på at forene det, han havde sagt, med det, jeg havde tænkt mig om livets pligter og ansvar, hvilket jeg langtfra er vis på, om jeg gjorde, blev jeg ganske sikkert forvirret derved, at jeg ikke helt kunne forstå, hvorfor han var fritaget for dem. At han var fritaget for dem, kunne jeg næppe tvivle på – derom var han ganske på det rene med sig selv.

"Jeg higer ikke efter noget," sagde mr. Skimpole på den samme utvungne måde. "Formue er intet for mig. Her er jeg nu i min ven Jarndyces fortræffelige hus og er ham taknemlig, fordi han ejer det. Jeg kan tegne det af og forandre det. Jeg kan sætte det i musik. Når jeg er her, ejer jeg det også og har hverken ulejlighed, udgifter eller ansvar. Min forvalter hedder, kort sagt, Jarndyce, og han kan ikke snyde mig. Vi har talt om mrs. Jellyby. Det er en skarpsynet kone med en kraftig vilje og umådeligt greb på forretningsenkeltheder, og hun kaster sig

over en sag med forbavsende varme! Jeg beklager ikke, at jeg ikke har nogen kraftig vilje eller hendes evne, så jeg kunne kaste mig over en sag med forbavsende varme. Jeg kan beundre hende uden misundelse. Jeg kan sympatisere med tingene. Jeg kan drømme om dem. Jeg kan lægge mig i græsset – når vejret er godt – og glide ned ad en afrikansk flod, omfavne alle de indfødte, jeg møder, og føle den dybe tavshed og aftegne den yppige, tropiske plantevækst lige så nøjagtig, som om jeg var der. Jeg ved ikke, om det er til nogen egentlig nytte, at jeg bærer mig sådan ad, men det er alt, hvad jeg kan gøre og gøre til gavns. Og når derfor Harold Skimpole, dette tillidsfulde barn, bønfalder dig, o verden, du, denne samling af praktiske, forretningsvante mennesker, om at lade ham leve og beundre menneskeslægten, så vis ham den kærlighed at indrømme ham hans bøn og tillad ham at ride på sin kæphest."

Det var tydeligt nok, at Jarndyce ikke havde ladet denne besværgelse uænset. Det fremgik tydeligvis af Skimpoles hele stilling her, uden at han havde haft nødig at sige, hvad han for nylig havde sagt.

"Det er kun Dem, I ædelmodige skabninger, som jeg misunder," sagde Skimpole, idet han tiltalte os, sine ny venner, uden dog umiddelbart at henvende sig til os. "Jeg misunder Dem Deres evne til at gøre det, I gør. Det var noget, jeg selv kunne have den største lyst til at gøre. Jeg føler ingen almindelig taknemlighed mod Dem. Det forekommer mig næsten, som om I burde være mig taknemlige, fordi jeg skaffer Dem lejlighed til at smage ædelmodighedens sødme. Jeg ved, at I synes godt derom. Så vidt jeg kan indse, er jeg kommet til verden udtrykkelig for at forøge Deres forråd af tilfredshed. Jeg

er måske født til at være Deres velgører ved at skaffe Dem lejlighed til at hjælpe mig i mine små forlegenheder. Hvorfor skulle jeg beklage min uduelighed til enkeltheder og jordiske forretninger, når den har så behagelige følger? Nej, jeg beklager den ikke."

Af alle hans spøgefulde udtalelser – spøgefulde, men dog hele tiden alvorligt mente – syntes ingen at være mere efter Jarndyces smag end denne. Jeg følte mig senere ofte fristet til at spørge mig selv, om det virkelig var påfaldende eller kun påfaldende for mig, at han, der sandsynligvis var det taknemligste af alle mennesker, ved den ringeste lejlighed kunne i den grad ønske at undgå andres taknemlighed.

Vi var alle henrykte. Jeg opfattede det som en velfortjent hyldest af Adas og Richards indtagende egenskaber, at Skimpole, skønt han så dem for første gang, kunne være så uforbeholden og gøre sig så megen umage for at vise sig så overordentlig behagelig. De, og navnlig Richard, syntes af lignende grunde naturligvis også godt derom og tog det som en ikke almindelig udmærkelse at finde en sådan tillid hos en så tiltrækkende mand. Og når han med sit tækkelige, livlige væsen og sin indtagende frimodighed på sin geniale måde stillede sine svagheder til skue, som om han havde sagt: "Jeg er et barn, ser I! I er beregnende mennesker i sammenligning med mig," – han fik mig virkelig til at se mig selv i dette lys – "men jeg er glad og uskyldig, glem Deres verdslige kunster og leg med mig!", så var virkningen unægtelig blændende.

Han var desuden så fuld af følelse og havde så fin en sans for, hvad der var smukt eller blidt, at han alene derved kunne have vundet et hjerte. Da jeg om aftenen var ved at skænke te, og Ada

spillede på pianoet i det tilstødende værelse og sagte nynnede en melodi for Richard, kom han og satte sig på sofaen i nærheden af mig og talte således om Ada, at jeg næsten blev forelsket i ham.

"Hun ligner morgenstunden," sagde han. "Med disse gyldne hår, disse blå øjne, disse friske blomster på kinderne ligner hun en sommermorgen. Fuglene her vil forveksle hende med en sådan. Vi vil ikke kalde et så yndigt, ungt væsen som hun, der er en glæde for hele menneskeslægten, fader- og moderløs. Hun er et barn af universet."

Jeg så Jarndyce stå tæt ved os med hænderne på ryggen og et opmærksomt smil på sit ansigt.

"Universet," sagde han, "er, frygter jeg, en temmelig ligegyldig fader."

"Det ved jeg dog ikke!" udbrød Skimpole.

"Ja, men da tror jeg, at jeg ved det."

"Nå, ja, De kender verden, som i Deres forstand er universet, og jeg kender intet til den, og derfor skal De have Deres vilje. Men fik jeg min," tilføjede han med et blik på søskendebørnene, "skulle der ikke findes torne af smudsige virkeligheder på en sådan sti. Den skulle være strøet med roser. Den skulle føre gennem lunde, hvor der hverken var forår, høst eller vinter, men stadig sommer. Alderdom eller forandring skulle aldrig formørke den. Det lumpne ord penge skulle aldrig udåndes i dens nærhed."

Jarndyce klappede ham på hovedet med et smil, som om han virkelig havde været et barn, og kastede, efter at han havde gjort et par skridt og var blevet stående et øjeblik, et blik på de unge søskendebørn. Hans udseende var tankefuldt, men havde et

kærligt udtryk, som jeg ofte – åh så ofte! – så igen, og som længe har være indgraveret i mit hjerte. Det værelse, hvori de opholdt sig, stod i forbindelse med det, hvori han var, og blev oplyst alene af kaminilden. Ada sad ved pianoet, og Richard stod ved siden af hende og bukkede sig ned imod hende. På væggen blandede deres skygger sig sammen, omgivet af sælsomme skikkelser, og ikke uden en spøgelsesagtig bevægelse på grund af den ustadige ild. Ada spillede så sagte og sang med en så dæmpet stemme, at blæsten, der fløj sukkende hen mod de fjerne bjerge, hørtes lige tydeligt som musikken – fremtidens hemmelighed og den lille nøgle, som øjeblikkets røst gav til den, syntes udtrykt i det hele billede.

Men det er ikke for at mindes dette billede, at jeg mindes dette optrin. For det første var jeg ikke helt blind for den modsætning i betydning og hensigt, der var imellem Jarndyces tavse blik på de to og Skimpoles strøm af ord i den samme anledning. Og dernæst forekom det mig, som om Jarndyces blik, skønt det kun et øjeblik hvilede på mig, betroede mig – og som om han vidste, at han betroede mig det, og så, at jeg forstod det – sit håb om, at Ada og Richard engang måtte træde i et inderligere forhold til hinanden.

Skimpole kunne spille piano og violoncel, og han var komponist – havde engang komponeret halvdelen af en opera, men var bleven ked af det – og foredrog det, han komponerede, med smag. Efter te fik vi en hel lille koncert, ved hvilken Richard – der var henrykt over Adas sang og sagde, at hun syntes at kende alle de sange, der i det hele var skrevet – Jarndyce og jeg var tilhørere. Kort efter savnede jeg først Skimpole og derpå Richard, og mens jeg undrede mig over, at

Richard kunne blive så længe borte og gå glip af så meget, stak den pige, som havde givet mig nøglerne, hovedet ind ad døren og sagde: "Har De ikke tid et minut, miss?"

Da jeg var kommet udenfor med hende, rakte hun hænderne i vejret og sagde: "Jeg skal hilse Dem fra mr. Carstone, miss, og bede Dem komme op på mr. Skimpoles værelse. Han er blevet grebet, miss!"

"Grebet?" sagde jeg.

"Ja, miss," sagde hun, "pludselig!"

Jeg blev bange for, at han var farlig syg, men bad hende naturligvis være rolig og ikke forstyrre nogen, hvorpå jeg, mens jeg fulgte ovenpå med hende, fattede mig tilstrækkelig til at overveje, hvilke midler der helst måtte bruges, hvis han var bleven ramt af et slagtilfælde. Hun åbnede en dør, og jeg trådte ind i et værelse, hvor jeg til min ubeskrivelige forbavselse i stedet for at finde Skimpole liggende på sengen eller på gulvet, fandt ham stående foran kaminen og smile til Richard, mens denne med et meget forlegent ansigt stirrede på en mand, der sad på sofaen i en hvid overfrakke og med glatte, men ikke ret mange hår på hovedet, som han glattede med et lommetørklæde.

"Gud ske lov, De kom, miss Summerson," sagde Richard hurtigt. "De kan give os et råd. Vor ven, mr. Skimpole, er – bliv ikke bange! – blevet arresteret for gæld."

"Og jeg har virkelig aldrig, kære miss Summerson," sagde Skimpole med sin behagelige oprigtighed, "været i en stilling, hvori den fortræffelige forstandighed og rolige besindighed, som enhver, der har haft den lykke at være sammen med Dem i et kvarter, må finde hos Dem, har været mere nødvendig."

Personen på sofaen, der syntes at have snue, udstødte en så lydelig snøften, at jeg for op.

"Er det en stor sum, De er arresteret for, sir?" spurgte jeg Skimpole.

"Det ved jeg virkelig ikke, kære miss Summerson," sagde han og rystede fornøjelig på hovedet. "Jeg synes, der blev nævnt nogle pund, shillings og halvpence."

"Det er fire og tyve pund, seksten shillings og halvottende pence," sagde den fremmede. "Det er det, det er."

"Og det lyder – det lyder på en måde," sagde Skimpole, "som en ringe sum?"

Den fremmede mand sagde intet, men snøftede på ny. Det var en så kraftig snøften, at den syntes at løfte ham op fra sofaen.

"Mr. Skimpole," sagde Richard til mig, "vil nødig henvende sig til min fætter Jarndyce, da han for nylig – jeg synes, sir, De sagde, at De for nylig havde –"

"Ak ja," svarede Skimpole smilende, "skønt jeg har glemt, hvor meget det var, eller hvornår det var. Jarndyce gjorde det gerne, men jeg har den epikuræiske følelse at foretrække hjælp fra en anden side. Jeg vil hellere," her så han på Richard og mig, "udvikle ædelmodigheden i en ny jordbund og i skikkelse af en ny blomst."

"Hvad synes De vil være det bedste, miss Summerson?" spurgte Richard mig afsides.

Før jeg svarede, tillod jeg mig det spørgsmål, hvad følgen ville blive, hvis pengene ikke skaffedes til veje. "Fængsel," sagde den fremmede mand, idet han koldblodig lagde sit lommetørklæde i sin hat, som stod på gulvet ved hans fødder. "Eller Coavinses."

"Tør jeg spørge, sir, hvad er –"

"Coavinses?" sagde den fremmede mand, "et hus."

Richard og jeg så atter på hinanden. Det var meget underligt, at arrestanten satte os og ikke Skimpole i forlegenhed. Han iagttog os med levende interesse, som dog, hvis jeg tør tillade mig en sådan modsigelse, ikke syntes at indeholde noget egenkærligt. Han havde vasket forlegenheden af sine hænder, og den var blevet vor.

"Jeg tænkte," sagde han, som om han godmodig ville hjælpe os på vej, "at da mr. Richard og hans smukke kusine er parter i en kanslerretsproces, der, efter hvad folk siger, vedrører en stor formue, kunne en af dem eller de begge underskrive eller udstede noget til pant eller sikkerhed. Jeg ved ikke, hvad det tekniske navn er, men jeg tænker, at det står i deres magt at udstede et eller andet dokument, som kunne bringe denne sag i orden."

"På ingen måde," sagde den fremmede mand.

"Så?" svarede Skimpole. "Det forekommer mig sært, skønt jeg ikke forstår mig på sådanne ting."

"Sært eller ikke sært," sagde den fremmede tvært, "så siger jeg endnu engang: På ingen måde."

"Vær rolig, gode ven, vær rolig!" Indvendte Skimpole venligt, mens han flygtigt tegnede en skitse af hans hoved på bindet af en bog. "Lad ikke Deres embede gøre Dem gnaven. Vi kan skille individet fra hans stilling. Vi er ikke så fordomsfulde at tro, at De i det private liv ikke skulle være en meget agtværdig mand med en hel del poesi i Deres natur, som De måske ikke selv ved af."

Den fremmede svarede kun med en fornyet voldsom snøften, men om det var for at modtage poesihyldesten eller for hånligt at afvise den, sagde han ikke.

"Nå, kære miss Summerson og kære mr. Richard," sagde Skimpole muntert, uskyldigt og tillidsfuldt, idet han med hovedet på den ene side så på sin tegning, "De ser mig aldeles ude af stand til selv at hjælpe mig og ganske i Deres vold! Jeg forlanger kun at være fri. Sommerfuglene er fri. Menneskene vil vist ikke nægte Harold Skimpole, hvad De indrømmer sommerfuglene."

"Kære miss Summerson," sagde Richard hviskende, "jeg har ti pund, som jeg fik af mr. Kenge. Jeg må se, hvad der kan udrettes dermed."

Jeg ejede femten pund og nogle shillings, som jeg i flere år havde sparet sammen af mine månedspenge. Jeg havde altid tænkt, at der kunne hænde mig et eller andet uheld, hvorved jeg kunne blive stødt ud i verden uden slægtninge og uden formue, og havde altid stræbt at lægge lidt til side for ikke at være ganske uden penge. Jeg fortalte Richard, at jeg ejede denne lille skat, men ingen brug havde for den nu, og bad ham så hensynsfuldt som muligt underrette Skimpole om, når jeg var gået for at hente den, at vi ville have den glæde at betale hans gæld. Da jeg kom tilbage, kyssede Skimpole mig på hånden og syntes at være ganske rørt, ikke for sin egen skyld – jeg lagde mærke til denne underlige modsigelse – men for vor, som om kun synet af vor glæde kunne gøre indtryk på ham. Da Richard bad mig, for, som han sagde, at give forretningen et pynteligere skær, at afgøre sagen med Coavinses, således som Skimpole nu

spøgefuldt kaldte ham, udbetalte jeg pengene og fik den fornødne kvittering. Også dette glædede Skimpole.

Hans komplimenter var så fine, at jeg rødmede mindre, end jeg måske ellers ville have gjort, og afgjorde det hele med den fremmede uden at gøre nogen fejl. Han stak pengene i lommen og sagde kort: "Godt, miss, så siger jeg Dem godaften!"

"Hør, min ven," sagde Skimpole, der stod med ryggen mod kaminen, "jeg kunne have lyst til at stille Dem et spørgsmål, hvis De ikke tager det ilde op." "Så spørg væk da."

"Vidste De i morges, at De skulle ud i dette ærinde?"

"Vidste det i går eftermiddags ved tetid."

"Tog det ikke appetitten fra Dem? Gjorde det Dem slet ikke urolig?"

"Ikke det mindste. Jeg vidste godt, at gik jeg fejl af Dem i dag, så ville jeg ikke gå fejl af Dem i morgen. En dag gør ikke stort til sagen."

"Men da De gik herned, var vejret så smukt," fortsatte Skimpole. "Solen skinnede, vinden blæste, lys og skygge jog hen over markerne, og fuglene sang."

"Det er der jo ingen, som nægter," sagde Coavinses.

"Nej. Men hvad tænkte De på undervejs?"

"Hvad vil De sige med det?" brummede Coavinses med et meget forbitret udtryk.

"Tænke! Jeg har nok at gøre og får lidt nok for det, til at jeg skulle tænke."

"Tænke!" – hans ansigt viste dyb foragt.

"Så De tænker slet ikke nu", fortsatte Skimpole, "for eksempel sådan omtrent: Harold Skimpole vil så gerne se solen skinne. Så gerne høre vinden blæse. Så gerne iagttage, hvordan lys og

skygge veksler. Så gerne høre fuglene, disse korsangere i naturens store domkirke. Og det forekommer mig, som om jeg skulle berøve Harold Skimpole hans del i disse goder, der er hans eneste arvelod!"

"– tænkte De slet ikke på sådan noget?"

"Nej – ikke – det – aller – mindste!" svarede Coavinses med en sådan tværhed, at han kun kunne give den det fornødne udtryk ved at lægge et langt mellemrum mellem hvert ord og ledsage det sidste med et kast med hovedet, som let kunne have forvredet hans hals.

"Højst forunderlig og højst mærkelig er tankegangen hos jer forretningsmennesker!" sagde Skimpole tankefuldt. "Tak, min ven; god nat."

Da vi allerede havde været så længe borte, at det måtte synes påfaldende, gik jeg straks ned og fandt Ada siddende ved kaminen med sit arbejde i samtale med fætter John. Snart indfandt også Skimpole sig, og straks efter ham kom Richard. Den øvrige del af aftenen havde jeg nok at gøre med at modtage den første undervisning i tokkodilje af Jarndyce, som holdt meget af dette spil, og af hvem jeg naturligvis ønskede at lære det så hurtigt som muligt for at blive i stand til at gøre den meget ringe nytte at kunne spille det med ham, når han ikke havde en bedre modspiller. Men når Skimpole spillede nogle brudstykker af sine egne kompositioner, eller når han, såvel ved pianoet og ved violoncellen som ved vort bord, ganske utvungent vedligeholdt sin glade stemning og sin lette konversation, forekom det mig, at både Richard og jeg syntes at have et indtryk af, at vi havde været arresterede siden middag, hvilket var meget underligt.

Det blev sent, før vi skiltes, for da Ada ville til at gå op, da klokken var elleve, satte Skimpole sig ved pianoet og fantaserede muntert om, at det bedste af alle midler til at forlænge livet var at stjæle et par timer fra natten. Klokken blev tolv, før han med sit lys og sit strålende ansigt forlod værelset, og jeg tror sikkert, at han, hvis han havde haft lyst til det, kunne have holdt os der til daggry. Mens Ada og Richard endnu tøvede nogle øjeblikke ved kaminen og stillede det spørgsmål, om mrs. Jellyby monstro var færdig med den dags diktering, kom Jarndyce, der havde været ude, ind igen.

"Å Gud, hvad er det, hvad er dog dette!" sagde han, idet han gned sit hoved og i sin godmodige vrede gik op og ned ad gulvet. "Hvad er det, man fortæller mig? Rick, min egen dreng, kære Esther, hvad har I gjort? Hvorfor gjorde I det? Hvordan kunne I gøre det? Hvor meget var det for hver? – nu vender vinden sig igen. Jeg mærker det i hele kroppen."

Ingen af os vidste rigtig, hvad vi skulle svare.

"Hør, Rick, hør! Jeg må have dette i orden, før jeg lægger mig. Hvor meget har I lagt ud? I skød jo pengene sammen! Hvorfor gjorde I det? Hvor kunne I gøre det? – Å Gud, ja den er stik østen – den må være østen!"

"Nej, sir," sagde Richard, "jeg tror ikke, at det ville være passende at sige Dem det. Mr. Skimpole betroede sig til os –"

"Gud velsigne Dem, min kære dreng, han betror sig til enhver!" sagde Jarndyce og blev pludselig stående, idet han gned sit hoved stærkt.

"Nej virkelig?"

"Ja. Og vil være i den samme forlegenhed igen om otte dage," sagde Jarndyce og gav sig igen til at gå med lange skridt, mens

han holdt et slukket lys i hånden. "Han er altid i den samme forlegenhed. Han blev født i den samme forlegenhed. Jeg tror såmænd, at avertissementet i avisen om, at hans moder var kommet i barselseng, lød: "Afvigte tirsdag nedkom i sin bolig Ulykkesgård mrs. Skimpole med en søn i knibe."

Richard lo hjerteligt, men tilføjede: "Alligevel vil jeg dog nødig, sir, enten rokke eller gøre brud på hans tillid, og når jeg overlader til Deres bedre kundskab at afgøre, om jeg bør bevare hans hemmelighed, håber jeg, at De vil betænke Dem, før De trænger mere ind på mig. Men gør De det, ved jeg naturligvis, at jeg har uret, og skal fortælle dem det hele."

"Nu vel!" udbrød Jarndyce og gjorde forskellige åndsfraværende forsøg på at stikke lysestagen i lommen. "Jeg – her! Tag den, min ven! Jeg ved ikke, hvad jeg ville med den. Det er alt sammen vindens skyld – den gør altid denne virkning på mig – jeg vil ikke trænge ind på Dem, Rick. De har måske ret. Men – at få fat på Dem og Esther og presse Dem som et par unge, bløde appelsiner! – det vil blæse en storm i nat!"

Han stak nu afvekslende sine hænder i lommen, som om han ville gemme dem der længe, og trak dem op igen og gned voldsomt sit hoved med dem.

Jeg vovede at benytte lejligheden til at lade falde et vink om, at da Skimpole i alle sådanne henseender ikke var andet end et barn –

"Hvad siger De, kære Esther?" sagde Jarndyce. "- ikke er andet end et barn," sagde jeg, "og så forskellig fra andre mennesker –"

"De har ret," sagde Jarndyce glad. "Deres kvindevid rammer målet. Han er et barn – et sandt barm jeg sagde Dem, husker De nok, da jeg første gang omtalte ham, at han var et barn."

"Ganske vist, ganske vist," sagde vi. "Og han er et barn, ikke sandt?" sagde Jarndyce og blev mere og mere fornøjet. "Jo, det var han," svarede vi.

"Når De tænker derpå, er det den største barnagtighed af Dem – af mig, ville jeg sige –" sagde Jarndyce, "et eneste øjeblik at holde ham for en mand. Han er ikke ansvarlig. At tænke sig Harold Skimpole med planer eller tanke om følger! Ha, ha, ha!"

Det var så behageligt at se skyerne svinde bort fra hans klare ansigt og ham selv så glad og vide, hvilket det var umuligt ikke at vide, at kilden til hans glæde var den godhed, som ikke kunne fordømme, mistro eller hemmeligt anklage nogen, at jeg så tårer i Adas øjne, mens hun istemte hans latter, og følte dem i mine egne.

"Hvilken flynder jeg dog er, at det var nødvendigt at minde mig herom. Hele sagen røber jo barnet fra begyndelsen til enden. Kun et barn kunne have valgt Jer to til sine fortrolige i sådanne sager! Kun et barn kunne være faldet på, at I havde de penge! Havde det været tusinde pund, ville akkurat det samme have været tilfældet!" sagde Jarndyce med strålende ansigt.

Vi indrømmede det alle ifølge vor nu vundne erfaring.

"Ja, ja!" sagde Jarndyce. "Men, Rick, Esther og De med, Ada, for jeg ved ikke engang, om Deres lille pung ville være sikker for hans mangel på erfaring, De må alle sammen love mig, at intet af den slags sker oftere. Ingen lån! Ikke så meget som en sixpence!"

Vi lovede det alle bestemt, Richard med et polisk blik på mig, idet han pegede på sin lomme, ligesom for at minde mig om, at vi ikke stod fare for at bryde vort løfte.

"Med hensyn til Skimpole," sagde Jarndyce, "så ville et dukkehus med et godt bord og nogle tinmennesker til at gøre gæld hos og låne penge af netop være det ene rigtige for ham. Han sover sagtens nu et barns søvn, og det er på tiden, at også jeg lægger mit snedigere hoved på min mere jordiske pude. God nat, mine venner, Gud velsigne Jer!"

Han tittede ind igen, før vi havde tændt vore lys, og sagde: "Jeg har set efter vindfløjen. Det var blind alarm medvinden. Den er sydlig!" Og han gik nynnende bort.

Da vi sladrede lidt sammen ovenpå, blev Ada og jeg enige om, at dette indfald med vinden var forstillelse, og at han brugte dette påskud til forklaring af enhver misstemning, han følte, hellere end han ville dadle den sande årsag eller nedsætte eller miskende nogen. Vi fandt dette meget betegnende for hans excentriske godhed og for forskellen mellem ham og de gnavne mennesker, som gør vejr og vind – især den ulykkelige vind, som han havde valgt i et helt andet øjemed – til skalkeskjul for deres gnavenhed.

Til min taknemlighed var der denne ene aften også kommet så megen hengivenhed for ham, at jeg håbede, jeg allerede begyndte at forstå ham gennem denne blandede følelse. De tilsyneladende uoverensstemmelser hos Skimpole eller mrs. Jellyby kunne jeg ikke vente at fatte, da jeg havde så lidt erfaring eller verdenskundskab. Heller ikke forsøgte jeg på det, for da jeg var blevet alene, beskæftigede mine tanker sig med Ada og Richard og med den tillid, jeg syntes at nyde med hensyn til dem. Min indbildningskraft, som blæsten måske havde gjort lidt overspændt, ville heller ikke samtykke i at være så aldeles uegenkærlig, skønt jeg gerne ville have bragt den dertil, hvis jeg

havde kunnet. Den vendte tilbage til min gudmoders hus og fulgte det dertil førende spor, idet den fremmanede uklare tanker, som undertiden havde glimtet frem der i mørket, om hvad Jarndyce kunne vide om min tidligste historie – ja endog muligheden af, at han var min fader – skønt denne ørkesløse drøm for længe siden var forsvundet.

Det var nu alt sammen forbi, huskede jeg på, da jeg rejste mig. Det sømmede sig ikke for mig at gruble over det forbigangne, men at handle med liv og lyst og et taknemligt hjerte. Jeg sagde derfor til mig selv: "Esther, Esther! Gør din pligt, min pige!" Og gav min lille kurv med husholdningsnøglerne et sådant stød, at de klang som små klokker og ringede mig håbefuldt i seng.

7. Genfærdets gangsti

Mens Esther sover, og mens Esther våger, er det endnu stadig vådt vejr nede på stedet i Lincolnshire. Regnen falder konstant, dryp, dryp, dryp på de brede fliser på den terrasse, som kaldes genfærdets gangsti. Vejret er så overmåde dårligt dernede i Lincolnshire, at selv den mest levende fantasi næppe kan fatte, at det vil blive smukt igen. Det er ikke, fordi der just findes noget særligt liv der på stedet, for sir Leicester er der ikke – og selv om han var der, ville han dog ikke udrette stort i den henseende – men i Paris sammen med mylady, og ensomheden sidder med mørke vinger og ruger over Chesney Wold.

Fantasien rører sig måske imidlertid hos de lavere dyr på Chesney Wold. Hestene i staldene – de lange stalde i en øde borggård af røde mursten, i hvilken der findes en stor klokke i et tårn og et ur med en stor skive, som duerne, der bygger i nærheden af den og som gerne vil sætte sig på den, altid synes at rådføre sig med – de ser måske undertiden i ånden nogle billeder af smukt vejr og er måske bedre kunstnere end staldkarlene. Den gamle, for sine sæt over grøfter og gærder så berømte rødskimmel, der vender sine store øjestene mod gittervinduet ved siden af dens spiltov, tænker måske på de grønne blade, der glinser der til andre tider, mens den menneskelige hjælper, der gør rent i en anden stald, ikke har sans for andet end sin møggreb og sin birkekost. Den grå, som står lige foran døren og utålmodigt raslende med grimeskaftet, spidser øren og drejer hovedet så længselsfuldt, når døren

bliver lukket op, og til hvem den, der åbner den, siger: "Hoa, Grå, stille! Der er ingen, som skal bruge dig i dag" – ved måske dette lige så godt som manden. Hele den tilsyneladende ligegyldige og uomgængelige halve snes, som står der i stalden, tilbringer måske, når døren er lukket, tiden med livligere samtaler, end der høres i borgestuen eller i kroen *Det Dedlock'ske Våben*, eller forkorter måske tiden med at danne – eller måske ødelægge – klepperten i løsspiltovet i krogen.

Også lænkehunden, der ligger og snuer i sit hus i borggården med det store hoved på sine poter, tænker måske på det varme solskin, når skyggen af staldbygningen trætter dens tålmodighed ved at flytte sig og på en vis tid af dagen ikke levner den noget andet tilflugtssted end skyggen af dens eget hus, hvori den sidder og puster og knurrer og længes højlig efter noget at slide i foruden sig selv og sin lænke. Sådan mindes den nu måske, halvt sovende og halvt blinkende, huset fuldt af selskab, vognskurene fulde af køretøjer, staldene fulde af heste og udbygningerne fulde af hestepassere, indtil den bliver ganske uvis om nutiden og kommer ud for at se, hvordan det står til. Da knurrer den, idet den utålmodigt ryster sig, måske i ånden: "Regn, regn, regn! Intet andet end regn- og intet herskab her!" Og går ind igen og lægger sig med en tungsindig gaben.

Sådan går det også hundene i hundegården på den anden side af parken, som har deres urolige anfald, og hvis jamrende stemmer, når vinden har været meget hårdnakket, ofte har lydt helt over i huset selv, oppe og nede og i myladys kabinet. Mens regndråberne plasker omkring dem i deres uvirksomhed, gennemstøver de måske hele omegnen. Og sådan er måske

kaninerne med deres forræderiske haler, mens de farer ind og ud af huler ved træernes rødder, fulde af forestillinger om de luftige dage, da det smælder dem om ørene, eller om de glædelige årstider, da der gives søde rødder at gnave. Den kalkunske hane, der altid foruroliges af en klassesorg – sandsynligvis julen – husker måske på denne sommermorgen, der uretmæssigt er blevet den berøvet, da den kom ud i den alle af fældede træer, hvor der var en lade og en hel mængde byg. Den misfornøjede gås, som bukker sig for at gå ind under den gamle, tyve fod høje porthvælving, gækker måske, hvis man bare forstod det, om at den hellere vil vralte omkring, når vejret er sådan, at porten kaster sin skygge på jorden. Dette være nu, som det vil, så er der ellers ikke megen synderlig fantasi, der rører sig på Chesney Wold. Findes der i et enkelt øjeblik nogen, så rækker den langt, ligesom enhver ringe larm på det gamle, genlyd givende sted, og fører i almindelighed til genfærd og gådefulde hemmeligheder.

Det har regnet så stærkt og regnet så længe, at den gamle husholderske, mrs. Rouncewell, flere gange har taget sine briller af og pudset dem for at overbevise sig om, at dråberne ikke sidder på glassene. Mrs. Rouncewell kunne ellers være blevet tilstrækkelig sikker i sin sag ved at høre regnen, men hun er lidt døv, hvilket dog intet kan få hende til at tro. Det er en pæn, gammel dame, smuk, gravitetisk og vidunderlig pyntelig, og hun har sådan en ryg og sådan en brystdug, at hvis det efter hendes død skulle vise sig, at hendes snørliv havde været en gammeldags kaminrist, ville ingen, som havde kendt hende, have grund til at blive forundret. Vejret bryder hun sig ikke stort om. Huset er der, hvordan vejret så er, og huset er, som

hun udtrykker sig, "det, hun ser efter." Hun sidder i sin stue – i en sidegang i nederste etage med et buevindue ud til en glat firkant, der i regelmæssige mellemrum er prydet med glatte runde træer og glatte runde stenblokke, som om træerne skulle til at bruge stenene til keglekugler – og hele huset hviler på hendes sjæl. Undertiden åbner hun det og kan have travlt og være ivrig, men nu er det lukket og hviler i en majestætisk søvn på mrs. Rouncewells brede, jernbundne bryst.

Det vanskeligste næst efter en umulighed er at tænke sig Chesney Wold uden mrs. Rouncewell, men hun har også været der i halvtredsindstyve år. Spørg hende på denne regnfulde dag om, hvor længe, og hun vil svare: "Halvhundrede år, tre måneder og fjorten dage, hvis det er himlens vilje, at jeg skal leve til tirsdag." Mr. Rouncewell døde nogen tid, før den smukke mode med piskene gik af brug, og lagde beskedent sin egen – hvis han tog den med – i et hjørne af kirkegården i parken i nærheden af den skimlede gravhvælving. Han var født i den nærmeste købstad, og det var hans Leicesters tid og tog sin begyndelse i sovekammeret.

Familien Dedlocks nuværende overhoved er en fortræffelig herre. Han forudsætter, at alle hans undergivne helt mangler individuelle karakterer, hensigter og meninger, og er overbevist om, at han fødtes til at gøre nødvendigheden af, at de har sådant, overflødig. Opdagede han det modsatte, ville han simpelt hen gå fra sans og samling og højst sandsynlig ikke komme til sig selv igen undtagen for at gispe og dø. Men han er dog en fortræffelig herre og mener, at det hører til hans stand at være det. Han holder meget af mrs. Rouncewell og siger, at hun er en agtværdig, pålidelig kone. Han giver hende altid hånden,

når han kommer til Chesney Wold, og når han rejser derfra, og skulle han blive syg eller styrte med hesten eller blive redet over eller, kort sagt, komme i en eller anden upassende stilling for en Dedlock, ville han, hvis han kunne tale, sige: "Lad mig ligge og send bud efter mrs. Rouncewell!" idet han ville føle sin værdighed sikrere i hendes end i nogen andens hænder.

Mrs. Rouncewell har kendt modgang. Hun har haft to sønner, hvoraf den ene gjorde dumme streger, lod sig hverve til soldat og aldrig mere kom igen. Selv nu ryster hendes rolige hænder, når hun taler om ham, og når hun siger, hvilken elskelig dreng, hvilken smuk dreng, hvilken lystig, godmodig, opvakt dreng han var! Hendes anden søn skulle have en plads på Chesney Wold og ville til sin tid være blevet forvalter, men endnu mens han gik i skole, faldt han på at lave dampmaskiner af stegepander og lære fugle selv at trække deres vand op med den mindst mulige anvendelse af kraft, idet han hjalp dem med et så listigt indrettet hydraulisk tryk, at en tørstig kanariefugl kun behøvede, bogstavelig talt, at sætte skulderen til hjulet, og arbejdet var gjort. Denne lyst voldte mrs. Rouncewell stor sorg. Hun følte, at den var et skridt i Watt Tyler – retningen, vel vidende, at sir Leicester så sådan på ethvert anlæg til en håndtering, for hvilken røg og en høj skorsten er væsentlig nødvendige. Men den ulykkelige, unge rebel – for resten en blid og udholdende yngling – viste intet omvendelsestegn, da han blev ældre, men da han tværtimod lavede en model til en maskinvæv, kunne hun ikke andet end under mange tårer råbe hans stridighed for baronetten. "Mrs. Rouncewell," sagde sir Leicester, "jeg kan, som De ved, ikke finde mig i at disputere med nogen om noget som helst emne. De gør bedst i at skille

Dem af med Deres dreng. De gør bedst i at sætte ham i et værksted. Jerndistriktet længere nord på er, mener jeg, den rigtige retning for en dreng med sådanne tilbøjeligheder." Længere nordpå gik han, og længere nordpå voksede han op, og hvis sir Leicester Dedlock nogen sinde så ham, når han kom til Chesney Wold for at besøge sin moder, eller siden tænkte på ham, så er det sikkert, at han kun regnede ham som hørende til en forening af flere tusinde sorte og barske sammensvorne, som havde for skik at drage ud ved fakkellys nogle nætter om ugen i ulovlige øjemed.

Ikke des mindre var mrs. Rouncewells søn vokset op efter kunstens og naturens løb, havde bosat sig og giftet sig og skaffet sin moder en sønnesøn, hvilken – efter at have udstået sin læretid og være kommet hjem fra en rejse i fjerne lande, hvorhen han var blevet sendt for at udvide sine kundskaber og fuldstændiggøre sin forberedelse til dette livs lykkespil – nu netop i dag står og støtter sig til kaminhylden i mrs. Rouncewells stue på Chesney Wold.

"Åh, jeg kan ikke blive ked af at sige, hvor det glæder mig at se dig, Watt. Endnu en gang må jeg sige, hvor det glæder mig at se dig, Watt!" siger hun. "Du er en smuk, ung knøs. Du ligner din stakkels onkel George. Ak!" Mrs. Rouncewells hænder begyndte som sædvanlig at dirre ved dette navn.

"Folk siger, at jeg ligner min fader, bedstemoder!"

"Du ligner også ham, min dreng, men dog mest din stakkels onkel George! Men din kære fader," her folder mrs. Rouncewell atter sine hænder, "hvordan går det ham?"

"Godt, bedstemoder, godt i enhver henseende."

"Pet glæder mig!" Mrs. Rouncewell holder meget af sin søn, men nærer dog en medlidende følelse for ham, omtrent som om han kunne være en meget hæderlig soldat, der var gået over til fjenden.

"Er han fuldkommen lykkelig?" spørger hun.

"Ja fuldkommen."

"Det glæder mig! Så han har altså oplært dig i sit fag og ladet dig rejse i fremmede lande og sådant noget? Nå, det må han forstå. Der er måske en verden uden for Chesney Wold, som jeg ikke forstår mig på, skønt jeg dog snart er temmelig gammel og desuden har set en hel del godt selskab!"

"Bedstemoder," siger den unge mand og skifter emne, "hvor det dog var en nydelig, ung pige, jeg for nylig så herinde hos Dem. Kaldte De hende ikke Rosa?"

"Jo, mit barn. Hun er datter af en enke nede i landsbyen. Nu til dags er det så vanskeligt at oplære tjenestepiger, at jeg har taget hende til mig som ganske ung. Hun er flink til at læse og skrive, og der bliver nok noget af hende. Hun foreviser allerede huset meget godt og spiser her ved mit bord."

"Jeg vil dog ikke håbe, at jeg har jaget hende bort?"

"Hun tror sikkert, at vi har familiesager at tale om. Hun er så beskeden, og det er en smuk egenskab hos en ung pige og sjældnere nu," siger mrs. Rouncewell, idet hun udvider sin brystdug til dens yderste grænser, "end den var i gamle dage."

"Vognhjul!" siger hun. Hendes sønnesøns yngre øren har længe hørt dem. "Hvad i al verden kan det være for vognhjul på en dag som denne?"

Et kort ophold, en banken på døren. "Kom ind!" En sortøjet, sorthåret, undselig landsbyskønhed kommer ind – så frisk i sin

rosenfarvede og dog fine blomstring, at de regndråber, der har lagt sig på hendes hår, ligner duggen på en nys afplukket blomst.

"Hvad er det for fremmede, Rosa?" spørger mrs. Rouncewell.

"Det er to unge mennesker i en gig, som ønsker at se huset – ja med Deres tilladelse, det sagde jeg dem også!" tilføjede hun, idet hun rask besvarede en afvisende bevægelse af husholdersken. "Jeg gik hen til forstuedøren og sagde dem, at det ikke var den rigtige dag og ikke den rigtige tid, men det unge menneske, der kørte, tog sin hat af i regnen og bad mig bringe dem dette kort."

"Læs det, kære Watt," siger husholdersken.

Rosa er så undselig, da hun rækker ham det, at de taber det begge to og er nær ved at støde panderne mod hinanden, da de tager det op. Rosa bliver endnu mere undselig.

"Mr. Guppy" er al den oplysning, kortet giver.

"Guppy!" gentager mrs. Rouncewell. "Mr. Guppy! Snak, ham har jeg aldrig hørt tale om."

"Ja, det sagde han også til mig," siger Rosa. "Men han lagde til, at han og den anden unge herre først i går aftes var taget fra London, de havde forretninger ved dommernes møde nogle mil herfra i morges, og da de snart var blevet færdige med deres sager og havde hørt så meget om Chesney Wold og slet ikke vidste, hvad de skulle bruge tiden til, var de kørt herover i regnen for at se det. De er sagfører. Han siger, at han rigtignok ikke er på mr. Tulkinghorns kontor, men at han meget godt tør bruge mr. Tulkinghorns navn, hvis det er nødvendigt." Da Rosa mærker, at hun har holdt en temmelig lang tale, bliver hun endnu mere undselig.

Nu hører Tulkinghorn på en måde med til huset og har nok desuden affattet mrs. Rouncewells testamente. Den gamle dame giver efter, samtykker i, at de fremmede opnår den gunst at få adgang, og lader Rosa gå. Sønnesønnen er imidlertid blevet grebet af en pludselig lyst til selv at se huset. Bedstemoderen, der synes godt om hans nysgerrighed, ledsager ham – skønt han, for ikke at gøre ham uret, slet ingen lyst har til at ulejlige hende.

"Tak skal De have!" siger Guppy, idet han i forstuen tager sin våde rejsekappe af. "Vi sagførere fra London har sjældent lejlighed til at komme ud, og når det en gang imellem sker, vil vi naturligvis gerne gøre så meget ud af det som muligt."

Den gamle husholderske viser med høflig, men streng holdning med hånden hen mod den store trappe. Guppy og hans ven går bag efter Rosa, mrs. Rouncewell og hendes sønnesøn går bag efter dem, og en ung gartner går foran for at lukke skodderne op.

Som det sædvanlig går folk ved en sådan lejlighed, bliver Guppy og hans ven hjerteligt kede deraf, før de godt har begyndt. De driver om på forkerte steder, ser på forkerte ting, bryder sig ikke om de rigtige, gaber hver gang et nyt værelse åbnes, røber stor melankoli og er åbenbart allerede helt ødelagte. I ethvert af de gemakker, hvori de kommer ind, sætter mrs. Rouncewell, der er lige så stiv som huset selv, sig afsides i en vinduesfordybning eller anden lignende krog og hører med værdig tilfredshed på Rosas forklaring. Hendes sønnesøn er så opmærksom, at Rosa bliver mere undselig og endnu smukkere. Således går de fra værelse til værelse og genopvækker de malede Dedlock'er i nogle få korte minutter, mens den unge gartner

lader lyset strømme ind, og sender dem igen tilbage til deres grave, når han atter lukker det ude. Det forekommer den nedslåede Guppy og hans utrøstelige ven, at der ingen ende er på Dedlock'erne, hvis familiestorhed synes at ligge i, at de i syv hundrede år intet har gjort for at udmærke sig.

Selv den lange sal på Chesney Wold klan ikke sætte Guppy i godt humør. Han er så modfalden, at han synker ned på dørtærsklen og næppe har åndsstyrke nok til at gå derind. Men et portræt, som hænger oven over kaminhylden og er malet af øjeblikkets mest moderne kunstner, virker på ham som et tryllemiddel. Han stirrer med ualmindelig opmærksomhed på det. Han synes at være tiltrukket og fortryllet af det.

"Men, min Gud," siger han, "hvem er det?"

"Maleriet," siger Rosa, "er den nuværende lady Dedlocks portræt. Det ligner udmærket og anses for at være mesterens bedste arbejde."

"Det var som pokker!" siger Guppy og stirrer lidt misfornøjet på sin ven. "Hende kan jeg aldrig have set. Og dog kender jeg hende! Findes det portræt som kobberstik, miss?"

"Nej. Sir Leicester har altid nægtet sin tilladelse til at lade det kopiere."

"Nå, jeg vil lade mig hænge, om det ikke er underligt, hvor godt jeg kender dette portræt! Så det er altså lady Dedlock?"

"Billedet til højre forestiller den nuværende sir Leicester Dedlock. Billedet til venstre er et portræt af hans fader, den forrige sir Leicester."

Guppy har ikke øje for nogen af disse magnater. "Det er mig ganske uforklarligt," siger han, idet han stadig stirrer på

billedet, "hvorfra jeg så godt kender dette portræt. Jeg tror helt sikkert, at jeg må have drømt om dette billede."

Da ingen af de tilstedeværende har nogen særlig deltagelse for Guppys drømme, bliver denne sandsynlighed ikke drøftet nærmere, men han fortaber sig så ganske i portrættet, at han bliver stående ubevægelig foran det, indtil den unge gartner atter har lukket skodderne, hvorpå han forlader værelset helt fortumlet, hvad der er et underligt, skønt tilstrækkeligt surrogat for interesse, og følger forvirret med ind i de andre værelser, som om han overalt ser sig om efter lady Dedlock.

Han ser ikke mere af hende. Han ser hendes værelser, som fremvises sidst, da de er så elegante, og han ser ud ad de samme vinduer, ad hvilke hun for ikke længe siden så ud på det vejr, som var nær ved at kede hende ihjel. Alt får ende, også huse, som folk gør sig så megen umage for at få at se, og som de er kede af, før de begynder at se dem. Han er blevet færdig med at se og den blomstrende landsbyskønhed med beskrivelsen, der altid slutter således:

"Terrassen nedenfor bliver meget beundret. Den kaldes på grund af et sagn i familien Genfærdets gangsti."

"Å fortæl os det sagn," siger Watt halvt hviskende.

"Jeg kender det ikke, sir."

"Det fortælles ikke til fremmede. Det er næsten glemt," siger husholdersken, idet hun nærmer sig. "Det har aldrig været andet end en familieanekdote."

"Undskyld, at jeg spørger Dem, madame, om det står i forbindelse med et portræt," siger Guppy, "for jeg forsikrer Dem, at jo mere jeg tænker på det portræt, des bedre kender jeg det, uden dog at vide hvorfra."

Sagnet står ikke i nogen forbindelse med et portræt, det kan husholdersken indestå for. Guppy er hende taknemlig for denne underretning og er hende desuden i det hele taget taknemlig. Han går med sin ven og bliver af den unge gartner ført ned ad en anden trappe, og snart efter hører man ham køre bort. Det er nu tusmørke. Mrs. Rouncewell kan stole på sine to unge tilhøreres tavshed, og dem kan hun nok fortælle, hvordan terrassen har fået det spøgelsesagtige navn. Hun sætter sig i en stor lænestol ved vinduet, som bliver mørkere og mørkere, og fortæller:

"I de slemme tider under kong Karl den første – jeg mener naturligvis de slemme tider, da oprørerne sammensvor sig mod denne fortræffelige konge – var sir Morbury Dedlock herre til Chesney Wold. Om der før den tid var noget sagn om et genfærd i familien, ved jeg ikke, men det er ikke usandsynligt."

Mrs. Rouncewell nærer denne mening, fordi hun tror, at en så gammel og anset familie har ret til et genfærd.

Hun regner et genfærd for et af de højere klassers privilegier, for en udmærkelse, menigmand intet krav har på.

"Sir Morbury Dedlock," siger mrs. Rouncewell, "var, hvad jeg egentlig ikke finder nødvendigt at sige, på den højsalige martyrs side. Men man tror, at hans frue, som ikke havde noget af familiens blod i sine årer, holdt med den slette sag. Hun skal have haft slægtninge blandt kong Karls fjender, have stået i brevveksling med dem og meddelt dem oplysninger. Når nogle af de landadelsmænd, som holdt med hans majestæt, kom sammen her, skal mylady altid have været nærmere ved døren til deres rådsforsamlingsværelse, end de troede. Hører du ikke ligesom en lyd af fodtrin ude på terrassen, Watt?"

Rosa sætter sig nærmere ved husholdersken.

"Jeg hører regnen dryppe på stenene," svarer den unge mand, "og jeg hører et underligt ekko – jeg må tro, at det er et ekko – som i høj grad ligner haltende skridt."

Husholdersken nikker alvorligt og fortsætter:

"Dels på grund af denne uenighed og dels af andre grunde levede sir Morbury og hans frue ikke godt sammen. Hun var en meget hovmodig dame. Hverken i alder eller sind passede de for hinanden, og de havde ingen børn sammen, som kunne forsone dem. Efter at hendes yndlingsbroder var blevet dræbt i borgerkrigen af en nær slægtning af sir Morbury, kom hun til at hade den slægt, hun havde giftet sig ind i. Når Dedlock'erne ville drage ud fra Chesney Wold i kongens sag, mener man, at hun mere end en gang har listet sig ned i staldene midt om natten og lammet deres heste, og sagnet siger, at hendes mand engang i en sådan time så hende snige sig ned ad trappen og fulgte bagefter ind i den stald, hvor hans egen yndlingshest stod. Der greb han hende om håndleddet, og ved at brydes med ham eller ved at falde, eller også ved at hesten blev bange og slog ud, blev hun lam i hoften og begyndte fra det øjeblik af at tæres hen."

Her dæmpede husholdersken sin stemme så meget, at den næsten blev til en hvisken.

"Hun havde været en dame med en smuk figur og ædel holdning. Hun klagede aldrig over denne forandring. Hun talte aldrig til nogen om, at hun var blevet krøbling eller led, men dag ud og dag ind søgte hun at vandre ude på terrassen og gik ved hjælp af en stok og stenrækværket op og ned, op og ned, i sol og i skygge, men hver dag med større vanskelighed.

Omsider så hendes mand – til hvem hun efter den nat ikke havde villet sige et ord – mens han stod ved det store vindue mod syd, hende en eftermiddag synke om på stenbroen. Han ilede ned for at løfte hende op, men hun stødte ham fra sig, da han bøjede sig ned til hende, og sagde med et stift og koldt blik på ham: "Jeg vil dø her, hvor jeg har gået. Og jeg vil gå her, selv når jeg ligger i min grav. Jeg vil gå her, til dette hus stolthed er ydmyget. Og når ulykke eller vanære nærmer sig det, lad så Dedlock'erne lytte efter mine skridt!"

Watt ser på Rosa. Rosa ser i dette tætte tusmørke halvt bange og halvt undselig ned på gulvet.

"Der og sådan døde hun. Og fra den tid stammer navnet genfærdets gangsti. Er fodtrinene et ekko, så er det et ekko, som kun høres, når det er blevet mørkt, og tit slet ikke høres i meget lang tid. Men fra tid til anden kommer det igen, og hver gang der indtræffer sygdom eller dødsfald i familien, lader det sig høre."

"– men vanæren, bedstemoder," siger Watt. "Vanæren nærmer sig aldrig Chesney Wold!" Hendes sønnesøn undskylder sig med et: "Det er sandt!"

"Sådan lyder sagnet. Men hvad lyden end betyder, så er det en ubehagelig lyd," siger mrs. Rouncewell og rejser sig fra sin stol, "og hvad man vel må lægge mærke til, er at den *må høres*. Mylady, som ikke er bange for noget, tilstår selv, at når den er der, må den høres. Man kan ikke lukke den ude. Der står et stort fransk stueur bag ved dig, Watt – det er sat derhen med forsæt – det dikker stærkt, når det går, og det kan spille. Du forstår dig jo på, hvordan sådanne ting skal behandles?"

"Så temmelig, bedstemoder."

"Sæt det i gang."

Watt satte det i gang med musik og det hele. "Kom nu herhen til myladys pude. Jeg ved ikke, om det allerede er mørkt nok, men lyt! Kan du høre lyden ude på terrassen, på trods af at uret nu både dikker og spiller?"

"Ja!"

"Det siger mylady også."

8. Om en mængde synder

– Mens jeg før daggry klædte mig på, morede det mig at kigge ud af vinduet, i hvis sorte ruder mine lys afspejlede sig ligesom to fyrtårne, og, mens alt udenfor endnu var indhyllet i nattens utydelighed, at iagttage, hvordan landskabet viste sig, efterhånden som det klarede op. Idet udsigten efterhånden åbnede sig og viste den skueplads, hvor blæsten var vandret hen i mørket, ligesom min hukommelse hen over mit liv, fandt jeg fornøjelse i at undersøge de enkelte genstande, der havde omgivet mig, mens jeg sov. I begyndelsen kunne de kun dunkelt skimtes i tågen, og oven over dem glimrede endnu enkelte stjerner. Da dette blege mellemrum var forbi, begyndte billedet så hurtigt at forme sig, og udfyldes, at jeg ved enhver ny undersøgelse kunne have fundet nok at se på i en hel time. Umærkeligt blev mine lys det eneste, der stak af imod morgenen. De mørke steder i mit værelse smeltede bort, og dagen skinnede klart på et livligt landskab, i hvilket den gamle klosterkirke ragede frem og med sit massive tårn kastede en blidere skygge på udsigten, end der syntes foreneligt med dens kantede præg. Men fra et barsk ydre udspringer ofte – det håber jeg at have lært – rene og blide indflydelser.

Alle dele af huset var i en sådan orden, og alle kom mig i møde med så megen opmærksomhed, at jeg ingen ulejlighed havde af mine to nøgleknipper, men jeg fik dog så travlt med at huske indholdet af enhver skuffe og ethvert skab og med at skrive optegnelser på en tavle om marmelader, pickles,

syltetøjer, flasker, glas, porcelæn og mange andre ting, og var samtidig selv sådan en pedantisk, gammeljomfruagtig, tosset, lille person, at jeg ikke ville tro, at det var frokosttid, da jeg hørte klokken ringe. Imidlertid skyndte jeg mig af sted og lavede te, da jeg allerede havde fået ansvar for tepotten, og da de alle stod temmelig sent op, og ingen var kommet ned endnu, syntes jeg, at jeg godt kunne smutte et øjeblik ned i haven for også at lære den at kende. Jeg fandt, at det var et yndigt sted. Foran lå den smukke alle, ad hvilken vi var kommet, og hvor vore vognhjul havde rodet så forskrækkeligt op i gruset, at jeg bad gartneren tromle det, og bagved var blomstergaven, og min yndling stod ved sit vindue og åbnede det for at smile ned til mig, som om hun ville have kysset mig i denne afstand. På den anden side af blomsterhaven var der en køkkenhave, så et vænge, derpå en sød lille stakkeplads og endelig en herlig ladegård. Huset selv, med sine tre gavle i taget, sine forskelligtformede vinduer, hvoraf nogle var så store, andre så små, men alle så smukke, sit gitterværk på den sydlige side med roser og gedeblad, og sit jævne, hyggelige, indbydende udsende, var, som Ada sagde, da hun kom mig i møde med sin arm under dets herres, hendes fætter John værdigt – en dristig ytring, skønt han kun kneb hende i hendes yndige kind for den.

Skimpole var lige så behagelig ved frokosten, som han havde været aftenen forud. Der stod honning på bordet, og det bragte ham til at holde et foredrag om bierne. Han havde intet mod honning, sagde han – hvilket jeg gerne troede, da han syntes at holde meget af den – men han måtte gøre indsigelse mod biernes indbildske anmasselser. Han kunne slet ikke indse, hvorfor den travle bi skulle opstilles som et mønster for ham.

Han mente, at bien fandt fornøjelse i at frembringe honning, ellers ville den vist ikke gøre det. Der var jo ingen, som forlangte det af den. Bien havde ikke nødig at gøre sine lyster til sådan en fortjeneste. Hvis enhver konditor ville surre sådan omkring i verden, tørne imod alt, hvad der kom ham i vejen, og egenkærlig opfordre enhver til at lægge mærke til, at nu gik han til sit arbejde og ikke ville forstyrres, ville verden blive ganske utålelig. Og i det hele taget, det var dog en latterlig stilling at blive røget ud af sine ejendomme med svovl, når man vel havde fået dem samlede. Man ville fatte meget ringe tanker om en manchestermand, hvis han spandt bomuld alene med et sådant formål. Han måtte tilstå, at han fandt, at dronebien var inkarnationen af en langt fornøjeligere og klogere tanke. Dronen sagde uden al affektation: "Undskyld, jeg kan virkelig ikke passe butikker, jeg lever i en verden, hvor der er så meget at se og så kort tid at se det i, at jeg må tage mig den frihed at se mig om og udbede mig, at en eller anden, som ikke bryder sig om at se sig om, vil sørge for mit underhold." Dette forekom Skimpole at være dronens moral, og det, syntes han, var en meget god moral, idet han derved forudsatte, at dronen levede på en venskabelig fod med arbejdsbien, hvilket, så vidt han vidste, den magelige fyr altid gjorde, når kun den vigtige skabning ville lade ham være i ro og ikke gøre sådant et væsen af sin honning!

Han forfulgte denne fantasi med den letteste fod hen over det mest afvekslende terræn og satte os alle i livlig stemning, skønt han selv syntes at mene, hvad han sagde. Da jeg forlod de andre for at varetage mine nye pligter, hørte de endnu på ham. Mine forretninger havde beskæftiget mig i nogen tid, og da jeg

på tilbagevejen gik igennem en af gangene med min nøglekurv på armen, kaldte Jarndyce mig ind i et lille værelse ved siden af sit sovekammer, som jeg fandt dels var et lille bibliotek med bøger og papirer og dels et helt lille museum for hans støvler, sko og hattefutteraler.

"Sid ned, min ven," sagde han. "Dette, må De vide, er Brummeriet. Når jeg er i dårligt humør, går jeg herind og brummer."

"Så kommer De her vist kun sjældent," sagde jeg.

"Å, De kender mig ikke. Når jeg er blevet skuffet eller ærgerlig over – vinden, og den er østlig, tager jeg min tilflugt hertil. Brummeriet er det mest benyttede værelse i hele huset. De kender endnu ikke halvdelen af mine luner. Men hvorfor skælver De, kære pige?"

Jeg kunne ikke lade det være, trods al umage, mens jeg var ene med denne venlige mand, mødte hans venlige blik og følte mig så lykkelig og så hædret. Mit hjerte var så fuldt.

Jeg kyssede hans hånd. Jeg ved ikke, hvad jeg sagde, eller om jeg sagde noget. Han blev forvirret og gik hen til vinduet, så jeg næsten troede, at han ville springe ud af det, indtil han vendte sig om, og jeg blev beroliget ved i hans øjne at se, hvad han var gået derhen for at skjule. Han klappede mig venligt på hovedet, og jeg satte mig ned.

"Så, så," sagde han. "Nu er det forbi, uh! Vær nu ikke så tosset."

"Det skal ikke ske igen," svarede jeg; "men i begyndelsen er det vanskeligt."

"Snak," sagde han, "det er let. Hvorfor ikke? Jeg hører tale om en god lille fader- og moderløs pige, som ingen beskytter har,

og jeg sætter mig i hovedet at ville være denne beskytter. Hun vokser til og mere end svarer til min gode mening om hende, og jeg vedbliver at være hendes formynder og ven. Hvad er der i alt dette? Så, så! Nu har vi opgjort vort gamle mellemværende, og jeg har atter Deres kære, tillidsfulde, trofaste ansigt for mig."

Jeg sagde til mig selv: "Esther, du overrasker mig, min ven! Det er virkelig ikke, hvad jeg ventede mig af dig!", og det gjorde en så god virkning, at jeg foldede mine hænder over kurven og ganske genvandt min fatning. Jarndyce, som viste sit bifald i sit ansigt, begyndte at tale så fortrolig til mig, som om jeg havde plejet at tale med ham hver morgen. Det forekom ham næsten, som om jeg havde gjort det.

"De forstår Dem naturligvis ikke på denne kanslerretssag, Esther?" sagde han.

Jeg rystede naturligvis på hovedet.

"Jeg kender ingen, som gør det," svarede han. "Juristerne har filtret den sådan sammen, at dens egentlige sammenhæng for længe siden er svundet bort fra jordens overflade. Den vedrører eller vedrørte engang et testamente og de derved bortskænkede kapitaler. Nu er der kun tale om omkostninger. Vi møder og forsvinder, edfæstes, optager tingsvidner, fremlægger indlæg og kontraindlæg, plæderer, forsegler, andrager, henviser, refererer og cirkulerer uafladelig omkring lordkansleren og hans drabanter og valser ind i armene på den skimlede død ene og alene for omkostningernes skyld. Det er spørgsmålet. Alt andet er på en eller anden mærkelig måde smeltet bort."

"Men sagen selv," sagde jeg for at føre ham tilbage, for han begyndte allerede at gnide sit hoved, "drejede sig jo om et testamente?"

"Ja vist, et testamente – dengang. En Jarndyce efterlod sig i en ulykkelig stund en stor formue og et stort testamente. Under spørgsmålet om, hvordan de ved dette bortskænkede kapitaler skulle styres, er den i følge dette testamente efterladte formue smuldret bort. Legatarierne efter testamentet er kommet i en så beklagelsesværdig stilling, at de, selv om de havde gjort den groveste forbrydelse, ville have været straffet nok ved at have fået disse penge testamenteret, og testamentet selv er et dødt bogstav. I hele denne beklagelige sag bliver alt, hvad alle, undtagen en mand, ved, henvist til denne ene mand, som ikke kender til det, for han skal finde ud af det. Af alt, hvad der i denne beklagelige sag har dynget sig op til hele vognmandslæs af dokumenter, skal alle have kopier og atter kopier – eller i det mindste betale for dem uden at få dem, hvilket er det sædvanligste, da ingen har brug for dem – og må gå forlæns og baglæns gennem en så djævelsk kontradans af gebyrer og omkostninger og vrøvl og bestikkelse, som der aldrig er blevet drømt om i en heksesabbats vildeste syner. Den ekstraordinære domstol sender spørgsmålet til den ordinære, og denne sender det atter tilbage igen. Den ordinære domstol erklærer, at den ikke kan gøre dette. Den ekstraordinære, at den ikke kan gøre dette. Ingen af dem kan så meget som sige, at den ingenting kan gøre, uden at den sagfører møder for a, og denne sagfører møder for b, og så fremdeles gennem hele alfabetet. Og sådan går alt år for år og slægt efter slægt, idet det idelig begynder forfra og aldrig kommer til ende. Og vi kan på ingen mulig måde komme ud af processen, for vi er gjort til parter i den og må fortsætte med at være parter i den, enten vi så vil eller ikke. Men man må ikke tænke på det! Da min grandonkel, stakkels

Tom Jarndyce, begyndte at tænke derpå, var det begyndelsen på enden!"

"Den mr. Jarndyce, hvis historie jeg har hørt?"

Han nikkede alvorligt. "Jeg var hans arving, og dette var hans hus, Esther. Dengang jeg kom hertil, var det rigtignok glædesløst. Han havde efterladt sporene af sin elendighed i det."

"Hvor forandret må det da ikke være nu!" sagde jeg.

"Før hans tid kaldtes det "gavlene", men han gav det dets nuværende navn og levede indelukket her, dag og nat grublende over de stygge aktbunker og håbede, trods umuligheden heraf, at skulle kunne løse sagens gåder og bringe den til ende. Imidlertid forfaldt huset. Vinden peb gennem de revnede mure, regnen trængte ned gennem det hullede tag, ukrudt spærrede adgangen til den rådne dør. Da jeg bragte hans lig tilbage hertil, forekom det mig, som om hjernen også var blevet sprængt ud af huset her, så ødelagt så det ud."

Han gik lidt op og ned ad gulvet efter at have sagt dette ved sig selv med en gysen. Derpå klarede han op igen, idet han så på mig, og kom hen og satte sig ned igen med hænderne i lommen.

"Jeg sagde Dem, at dette var Brummeriet, min ven. Hvor var det, jeg slap?"

Jeg svarede: "Ved den glædelige forandring, der var sket med Bleak House."

"Bleak House, rigtig. I London City har vi nogle ejendomme, der nu for en stor del ser ud ligesom Bleak House dengang – jeg sagde, vi har ejendomme, idet jeg tænkte på processen, men jeg burde have sagt omkostninger, for omkostningerne er den

eneste magt på jorden, der vil få noget ud af den eller kalde den andet end et øjensår og en hjertekvide. Det er en gade af faldefærdige, blinde huse, hvis øjne er blevet slået ud, og uden en eneste vinduesrude eller så meget som en vinduessprosse. Hvor de bare, nøgne skodder tumler ned fra deres hængsler og slår sig i stykker. Hvor jernrækværkerne skrælles bort i rustflager. Hvor stentrapperne uden for dørene – og hver dør kunne gerne være dødens dør – er overtrukket med evigvarende, grøn skimmel, og hvor selve de bjælker, som støtter ruinerne, rådner bort. Skønt Bleak House ikke hørte under kanslerretten, gjorde dets ejermand det dog, og det var stemplet med det samme segl. Sådan er aftrykkene af det store segl overalt i England, min ven. Det mindste barn kender dem!"

"Hvor det er forandret nu!" sagde jeg igen.

"Ja, det er det, og det er klogt af Dem at holde mig på den lyse side af maleriet." – tænk bare, jeg klog! – "dette er ting, jeg aldrig taler om eller engang tænker på, undtagen her i Brummeriet. Finder De det rigtigt at omtale Dem for Rick og Ada," vedblev han og så alvorlig på mig, "så må De gerne gøre det. Det overlader jeg ganske til Deres skøn."

"Jeg beder Dem, sir –" sagde jeg.

"Jeg synes, at De hellere skulle kalde mig formynder, min ven."

Jeg mærkede, at jeg var nær ved at blive overvældet igen – jeg beskyldte mig selv derfor: "Nå, Esther, Du ved, Du er det!" – da han lod, som om han sagde dette så henkastende, ligesom det havde været et indfald i stedet for en velovervejet venlighed. Men jeg rystede en lille bitte smule med husholdningsnøglerne

for at påminde mig selv og så roligt på ham, idet jeg foldede mine hænder endnu fastere om kurven.

"Jeg beder Dem, formynder," sagde jeg, "stol ikke for meget på mit skøn. Gid De ikke må tage fejl af mig. Jeg er bange for, at det vil ærgre Dem at høre, at jeg ikke er så opvakt, men sådan er det nu, og De ville snart opdage det, selv om jeg ikke var så ærlig at tilstå det."

Han syntes slet ikke at blive ærgerlig, tværtimod. Han sagde med et smil over hele ansigtet, at han kendte mig meget godt, og at jeg var opvakt nok til ham.

"Gid De måtte få ret, formynder," sagde jeg, "men jeg er bange for det modsatte."

"De er opvakt nok til at være vor gode lille kone her, min ven," svarede han spøgende. "Den lille, gamle kone i barnets – jeg mener ikke Skimpoles – vise:

> Sig, lille gamle kone, hvi strækker du dig så?
> Fra himlen spindelvævene jeg ned jo feje må.

De vil feje dem så omhyggeligt ned fra vor himmel under Deres husstyrelse, Esther, at vi med det første vil komme til at forlade Brummeriet og spigre døren til."

Dette var begyndelsen til, at jeg fik navn af den gamle kone, den lille, gamle kone, spindelvæv, mrs. Shipton, mo'r Hubbard, Dame Durden og så mange andre navne fra børneeventyrene, at mit eget navn snart gik tabt iblandt dem.

"Men tilbage til det, vi egentlig talte om," sagde Jarndyce. "Der er nu Rick, en prægtig ung fyr, som lover alt muligt godt. Hvad skal der blive af ham?"

Du gode Gud, at tænke sig, at jeg kunne blive spurgt til råds om sådant noget!

"Her er han nu, Esther," sagde Jarndyce og stak magelig hænderne i lommen og strakte benene ud. "Han må ind i en livsstilling. Han må træffe et valg. Der vil sagtens blive en hel del mere parykvrøvleri, det er det eneste navn, jeg ved at give den ting. Han er kanslerretsmyndling, min ven. Kenge & Carboy vil have noget at sige om det. Master den og den – en slags naragtig graver, der graver grave for indholdet af en sag i en bagstue i Chancery Lane – vil have noget at sige om det. Kansleren vil have noget at sige om det. Drabanterne vil have noget at sige om det også. De skal alle sammen betales ordentlig derfor. Den hele sag vil blive umådelig omstændelig, ordrig, utilfredsstillende og kostbar, og det kalder jeg med et almindeligt udtryk parykvrøvleri. Hvorfor menneskeslægten er blevet hjemsøgt med parykvrøvleri, eller for hvis synders skyld disse unge mennesker er faldet i en af dets snarer, det ved jeg ikke, men sådan er det."

Han begyndte igen at gnide sit hoved og lod falde et vink om, at han mærkede vinden. Men det var et glædeligt bevis på hans godhed for mig, at hvad enten han gned sit hoved eller gik op og ned ad gulvet eller gjorde begge dele, beholdt hans ansigt sit velvillige udtryk, hvis det vendte sig imod mit, og til sidst blev han atter i godt humør, stak hænderne i lommen og strakte benene ud.

"Måske vil det være bedst først og fremmest," sagde jeg, "at spørge mr. Richard om, hvad han har lyst til."

"Netop. Det er det, jeg mener. Hør engang, tal De med Deres takt og på Deres rolige måde jævnlig med ham og Ada om det og se, hvad I alle kan blive enige om. Vi kommer ganske sikkert til klarhed i sagen ved Deres hjælp, lille kone."

Jeg blev helt forskrækket over den vigtighed, der således blev tillagt mig, og over de mange ting, der blev betroet mig. Det havde slet ikke været min mening. Jeg havde tværtimod ment, at han skulle have talt med Richard, men jeg svarede naturligvis ikke andet, end at jeg skulle gøre mit bedste, skønt jeg var bange for, at han holdt mig for mægtigere, end jeg var, hvorover min formynder imidlertid kun opslog en behagelig latter.

"Kom!" sagde han, idet han rejste sig og skød sin stol tilbage. "Nu kan det, tænker jeg, være nok med Brummeriet for i dag. Kun et ord endnu, er der noget, De ønsker at spørge mig om, kære Esther?"

Han så så vist på mig, at jeg så vist på ham igen og følte mig overbevist om, at jeg forstod ham.

"Med hensyn til mig selv?" spurgte jeg.

"Ja."

"Formynder," sagde jeg, idet jeg vovede at lægge min hånd, som pludselig blev koldere, end jeg kunne ønske, i hans, "nej. Jeg er overbevist om, at var der noget, jeg burde eller skulle vide, ville det være overflødigt at bede Dem sige mig det. Hvis jeg ikke havde fuld fortrolighed til Dem, måtte jeg i sandhed have et hårdt hjerte. Jeg har intet at spørge Dem om, ikke en smule."

Han trak min hånd gennem sin arm, og vi gik for at opsøge Ada. Fra denne time følte jeg mig fuldstændig ligefrem, fuldstændig tilfreds med ikke at vide mere, helt lykkelig.

I begyndelsen førte vi et temmelig travlt liv på Bleak House, da vi skulle gøre bekendtskab med de mange familier i og uden for omegnen, der kendte Jarndyce. Det forekom Ada og mig, at enhver, der gerne ville have med anden mands penge at gøre,

kendte ham. Da vi en morgenstund begyndte at ordne hans breve i Brummeriet og skrev uden på nogle af dem for ham, blev vi forbavset ved at se, at hovedformålet for næsten alle hans korrespondancer var at danne komiteer for at indsamle og udgive penge. Damerne var lige så slemme som herrerne, ja endog værre, syntes jeg. De trængte sig på den lidenskabeligste måde ind i komiteer og indsamlede bidrag med en ganske overordentlig voldsomhed. Det forekom os, at nogle af dem måtte tilbringe hele deres liv med at uddele subskriptionskort efter hele vejviseren, shillingskort, halvkronekort, halvsovereignkort, pennykort. De ville have alt. De ville have klædningsstykker, de ville have lærredsklude, de ville have penge, de ville have kul, de ville have suppe, de ville have protektion, de ville have autografer, de ville have flonel, de ville have alt, hvad Jarndyce havde og ikke havde. Deres formål var lige så forskellige som deres ønsker. De ville opføre ny bygninger, de ville betale gæld på gamle bygninger, de ville give "de middelalderlige Mariaers søsterskab" bolig i en malerisk bygning, hvoraf en afbildning medfulgte. De ville give mrs. Jellyby et hædersbevis. De ville lade deres sekretærs portræt male og forære det til hans svigermoder, hvis kærlighed til ham var så velkendt. De ville samle sammen til alt muligt, tror jeg virkelig, fra fem hundrede tusinde gudelige skrifter til en livrente, og fra et mindesmærke af marmor til en sølvtepotte. De gav sig en mængde titler. De var Englands kvinder, Britanniens døtre, søstre af samtlige kardinaldyder hver især, Amerikas kvinder, damer med hundrede navne. De syntes idelig at være ivrigt optaget af valg og forberedelser til valg. Det forekom os i vor enfoldighed og i følge deres egne beretninger,

at de altid havde stemmer i titusindvis til deres rådighed. Men dog aldrig for nogen pris i verden kunne få deres kandidater sat igennem. Vi fik ganske ondt i hovedet af at tænke på, hvilket feberagtigt liv de i det hele taget måtte føre. Blandt de damer, som udmærkede sig mest ved denne rovbegærlige velgørenhed, hvis jeg tør bruge dette udtryk, var der en mrs. Pardiggle, der, efter mængden af hendes breve til Jarndyce at dømme, syntes at være en lige så vældig korrespondent som mrs. Jellyby selv. Vi mærkede, at vinden altid sprang om, når mrs. Pardiggle blev genstand for samtalen, og stadig afbrød Jarndyce og hindrede ham i at gå videre, når han havde ytret, at der fandtes to slags velgørende mennesker, nemlig dem, som kun udrettede lidt, men gjorde en hel del ståhej, og dem, som udrettede meget, uden at gøre mindste ståhej. Vi var derfor nysgerrige efter at se mrs. Pardiggle, fordi vi havde hende mistænkt for at være et forbillede på den første klasse, og blev glade, da hun en dag indfandt sig med sine fem unge sønner.

Det var en anselig dame med briller, en fremragende næse og en streng stemme. Hun så ud, som om hun måtte have meget plads. Og det måtte hun virkelig også, for med sine skørter væltede hun adskillige små stole, – der stod temmelig langt fra hende. Da kun Ada og jeg var hjemme, modtog vi hende frygtsomt, for hun syntes at komme ind ligesom et koldt vejr og at gøre de små Pardiggler blåfrosne. De fulgte bag efter hende i en række.

"Her, mine unge damer," sagde mrs. Pardiggle med stor tungefærdighed efter de første hilsener, "ser De mine fem sønner. De har måske set deres navne på en trykt subskriptionsliste – måske mere end en gang – der er i vor

agtede ven, mr. Jarndyces besiddelse. Egbert, min ældste søn – tolv år – er den dreng, som sendte sine lommepenge, fem shillings, tre pence, til Tockahupo-indianerne. Oswald, den næstældste – ti et halvt år – er det barn, som gav to shillings og ni pence til den store nationale æresgave til Smithers. Francis, den tredje – ni – en shilling, seks en halv pence. Felix, den fjerde – syv – otte pence til de pensionerede enker. Alfred, den yngste – fem – er frivillig gået ind i "glædens barnlige lænker" og har forpligtet sig til aldrig, så længe han lever, at bruge tobak."

Vi havde aldrig set så misfornøjede børn. Det var ikke alene, fordi de var gustne og runkne, – for det var de visselig også – men de så formelig glubske ud af misfornøjelse. Da Tockahupo-indianerne blev nævnt, kunne jeg godt have holdt Egbert for et af de ulykkeligste medlemmer af denne stamme, så vildt så han på mig. Alle disse drenges ansigter formørkedes, når deres bidrag blev nævnt, på en særegen hævngerrig måde, men hans var det allerværste. Jeg må imidlertid undtage den lille rekrut i glædens barnlige lænker, for hans jammer var sløv og ensformig.

"Jeg hører, De har været i besøg hos mrs. Jellyby?" sagde mrs. Pardiggle.

Vi svarede, at vi havde tilbragt en nat der.

"Mrs. Jellyby," vedblev damen, idet hun stadig talte i den samme demonstrerende, lydelige, skarpe tone, der gjorde et indtryk på min indbildningskraft, som om også den havde briller på – og jeg benytter denne lejlighed til at tilføje, at hendes briller blev så meget mindre indtagende, som hendes øjne var, hvad Ada kaldte "et kvalt menneskes øjne," hvormed

hun mente meget fremstående – "mrs. Jellyby er en af samfundets velgørere og fortjener en hjælpsom hånd. Mine drenge har bidraget til den afrikanske plan. Egbert halvanden shilling, hvilket var alle hans lommepenge i ni uger. Oswald en shilling, halvanden pence, ligeledes alle hans lommepenge i det samme tidsrum, og de andre i forhold til deres ringe midler. Ikke des mindre er jeg dog ikke enig med mrs. Jellyby i den måde, hvorpå hun behandler sine børn. Man har lagt mærke til det. Hendes børn er således udelukkede fra de formål, til hvis fremme hun hengiver sig. Hun har måske ret, hun har måske uret, men hvilken af delene det nu er, så er det ikke min fremgangsmåde med mine børn. Jeg tager dem med overalt."

Jeg overbeviste mig siden om, og det gjorde Ada med, at disse ord afpressede den ulykkelige ældste dreng et skarpt hyl. Han forvandlede det til en gaben, men det begyndte som et hyl.

"De holder morgenandagt med mig klokken halv syv om morgenen hele året rundt, selv midt i vinterens hjerte," sagde mrs. Pardiggle hurtigt, "og de er hos mig under dagens forskellige pligter. Jeg er skoledame, inspektionsdame, forelæsningsdame og uddelingsdame. Jeg er medlem af den lokale linnedkassekomite og af mange hovedkomiteer, og mine valgforberedelser alene er meget omfattende, – måske ingens er det mere. Men de ledsager mig overalt og får derved det kendskab til de fattige og den evne til at udføre velgørenhedshverv i almindelighed, kortlagt, den lyst til den slags gerninger, som længere hen i livet vil sætte dem i stand til at gavne deres medmennesker og skænke dem selv tilfredshed. Mine børn er ikke letsindige. De bruger alle deres lommepenge til subskriptioner under min vejledning, og de har overværet så

mange offentlige forsamlinger og hørt så mange forelæsninger, taler og forhandlinger, som det i almindelighed kun falder i få voksne menneskers lod. Alfred – fem – der, som sagt, af egen fri vilje er trådt ind i "glædens barnlige lænker", var et af de meget få børn, som ikke havde mistet sin samling efter et glødende foredrag på to timer af dirigenten."

Alfred gloede på os, som om han aldrig kunne eller ville glemme den aftens lidelser.

"De har måske, miss Summerson," sagde mrs. Pardiggle, "på nogle af de omtalte lister, der befinder sig i vor agtede ven, mr. Jarndyces besiddelse, lagt mærke til, at der efter mine to børns navne findes navnet O. A. Pardiggle, medlem af videnskabernes selskab, et pund. Det er deres fader. Vi følger i almindelighed denne skik. Jeg indfører mit bidrag først. Derpå tegner mine børn deres i forhold til deres ringe midler, og Pardiggle slutter troppen. Det er Pardiggle en fornøjelse at yde sin ringe skærv under min vejledning, og sådan går denne sag på en behagelig måde for os selv og, som vi håber, til bedste for andre."

Sæt, at Pardiggle skulle spise til middag med Jellyby, og sæt, at Jellyby efter bordet lettede sit hjerte for Pardiggle, mon Pardiggle da til gengæld ville gøre Jellyby en lignende fortrolig meddelelse? Jeg blev helt forvirret ved at gribe mig selv i disse tanker, men det faldt mig uvilkårligt ind.

"Det er en smuk egn her," sagde mrs. Pardiggle.

Vi var glade ved at kunne skifte emne og gik derfor hen til vinduet, hvor vi viste hende egnens skønheder, på hvilke hendes briller forekom mig at hvile med en vis nysgerrig ligegyldighed.

"Kender De mr. Gusher?" spurgte vor gæst.

Vi måtte tilstå, at vi ikke havde den fornøjelse.

"Det taber De ved, forsikrer jeg Dem," sagde mrs. Pardiggle med sit bydende væsen. "Han er en glødende, lidenskabelig taler – fuld af ild! Fra en vogn på denne plæne, der på grund af sin skråning af naturen synes indrettet til offentlige forsamlinger, ville han udnytte enhver anledning, De kunne nævne ham, i flere timer! Nå, mine unge damer," sagde mrs. Pardiggle, idet hun gik tilbage til sin stol og, ligesom ved en usynlig kraft, væltede et lille bord og min sykurv, der stod et langt stykke fra hende, "nå, mine unge damer, nu kender De mig, ikke sandt?"

Dette var et så forvirrende spørgsmål, at Ada så helt modfalden på mig, og min egen brødefulde samvittighed må vist have røbet sig ved farven på mine kinder.

"De kender, mener jeg," sagde mrs. Pardiggle, "det fremragende træk i min karakter. Jeg ved, at det er så fremragende, at det straks falder i øjnene. Jeg er let at forstå, ved jeg. Nu vel, jeg indrømmer uforbeholdent, at jeg er et forretningsmenneske. Jeg holder af strengt arbejde, jeg glæder mig ved strengt arbejde, jeg ved ikke, hvad træthed er."

Vi mumlede noget om, at det var meget forbavsende og meget glædeligt eller noget lignende. Jeg tror ikke, at vi vidste, hvorfor det var nogen af delene, men vi sagde det af høflighed.

"Jeg forstår mig ikke på, hvad det er at blive træt. Man kan ikke trætte mig, selv om man ville det," sagde mrs. Pardiggle. "Den masse anstrengelser – der ikke er anstrengelser for mig – den mængde forretninger – som jeg regner for intet – jeg underkaster mig, forbavser mig undertiden selv. Jeg har set mine børn og min mand blive aldeles udmattede af at være

vidne til det, mens jeg med sandhed kan sige, at jeg har været så munter som en lærke."

Kunne den ældste dreng med sit mørke ansigt se endnu mere ondskabsfuld ud, end han allerede gjorde i forvejen, så gjorde han det nu. Han knyttede sin højre hånd og gav i al hemmelighed sin kasket, som han holdt under den venstre arm, et slag.

"Dette skaffer mig en stor fordel, når jeg foretager mine kunder," sagde mrs. Pardiggle. "Når jeg mærker, at en person ikke har lyst til at høre på, hvad jeg har at meddele, siger jeg straks til denne person: "Jeg kan ikke trættes, min gode ven. Jeg bliver aldrig træt og agter ikke at holde op, før jeg er færdig." Det hjælper fortræffeligt! Jeg håber, miss Summerson, straks at få følgeskab af Dem på mine inspektionsrunder og snart også af miss Clare?"

Først søgte jeg at undskylde mig med, at jeg for øjeblikket havde ting at gøre, som jeg ikke kunne forsømme, men da det ikke nyttede, sagde jeg, at jeg ikke troede mig egnet til det. Jeg var så uerfaren i den kunst at lempe mig efter andre, der kunne være så højst forskellige fra mig, og at tiltale dem fra det rigtige standpunkt. Heller ikke havde jeg det fine kendskab til det menneskelige hjerte, som var så væsentlig nødvendigt til en sådan gerning, og desuden havde jeg selv så meget at lære, før jeg kunne undervise andre, jeg kunne ikke stole på mine gode hensigter alene. Af disse grunde mente jeg det rigtigst at være mine nærmeste omgivelser til så megen nytte som muligt og vise dem de tjenester, der stod i min magt, og først efterhånden og på en naturlig måde lade denne kreds af pligter udvide sig. Alt dette sagde jeg med intet mindre end selvtillid, for mrs.

Pardiggle var langt ældre end jeg, havde så megen erfaring og var så militærisk i sit væsen.

"De har uret, miss Summerson," sagde hun, "men De har måske ikke kræfter til strengt arbejde og den dermed forbundne anspændelse, og det gør en stor forskel. Har De lyst til at se, hvordan jeg udretter min gerning, er jeg netop, sammen med mine børn, på vejen til en teglbrænder her i nærheden, en meget slet person, og jeg skal gerne tage Dem med. Og miss Clare med, hvis hun vil gøre mig den ære."

Ada og jeg så på hinanden, og da vi alligevel skulle ud, modtog vi tilbuddet. Da vi kort efter kom tilbage efter at have taget vore hatte på, så vi børnene sidde og surmule i en krog, og mrs. Pardiggle feje omkring i værelset og vælte næsten alle de mindre sager.

Ada fortalte mig bagefter, at mrs. Pardiggle på hele vejen til teglbrænderens havde talt i den samme lydelige tone om en spændende kamp, hun for nogle år siden havde haft med en anden dame om at skaffe deres respektive kandidater en pension et eller andet sted fra. Der havde været en regn af stridsskrifter, løfter, fuldmagter og afstemninger, og samtlige vedkommende var kommet i fyr og flamme – undtagen de to pensionister, der endnu ikke var blevet valgt.

Jeg satte meget pris på at vinde tillid hos børn og plejede også i almindelighed at have held med mig i så henseende, men denne gang voldte det mig meget bryderi. Næppe var vi kommet uden for døren, før Egbert med en lille landevejsrøvers væsen forlangte en shilling af mig, fordi han var blevet "snydt" for sine lommepenge. Da jeg gjorde ham opmærksom på, hvor upassende det var for ham at bruge et sådant ord, navnlig i

forbindelse med hans moder – for han havde i en tvær tone tilføjet: "Af hende!" – kneb han mig i armen og sagde: "Så? Hvad bilder De Dem ind? Ville De måske synes godt om det? Hvorfor gør hun sådan en blæst og lader, som om hun giver mig penge, når hun dog tager dem fra mig alligevel? Hvorfor kalder hun dem mine lommepenge, når jeg dog aldrig må have lov til selv at bruge dem?" Disse irriterende spørgsmål ophidsede både ham selv og Oswald og Francis sådan, at de alle tre gav sig til at knibe mig, og det på en skrækkelig kyndig måde, idet de klemte så små stykker af mine arme mellem deres negle, at jeg næppe kunne bare mig for at skrige. Samtidig trådte Felix mig på foden, og glædens lænker, hvis små indtægter altid blev optaget forud, og som sådan faktisk var forpligtet til lige så vel at afholde sig fra kage som fra tobak" svulmede sådan op af sorg og raseri, da vi kom forbi en konditor, at han forfærdede mig ved at blive purpurrød. Jeg har aldrig lidt så meget hverken på sjæl eller legeme på en spadseretur med ungdommen som med disse unaturlige, tvungne børn, da de viste mig den opmærksomhed at være naturlige.

Jeg blev glad, da vi kom til teglbrænderens hus, skønt det hørte til en samling af usle hytter tæt ved et teglværk, med svinestier op til de sønderslåede vinduer og små haver, som ikke frembragte andet end pøle med stillestående vand. Hist og her var gamle tønder opstillet for at opfange regnvand eller klinet fast med mudder i nogle små damme ligesom store postejer af snavs. Ved dørene eller vinduerne stod eller drev nogle mandfolk og fruentimmer, de skænkede os ingen videre opmærksomhed, undtagen for at le til hinanden eller sige noget, idet de gik forbi, f. eks., at fine folk skulle passe sig selv

og ikke gøre sig ulejlighed og søle deres sko til for at komme og blande sig i simple folks sager.

Mrs. Pardiggle, der gik foran med et stærkt udtryk af moralsk fasthed og med megen veltalenhed udbredte sig over disse menneskers mangel på renlighedssans – skønt jeg ikke kunne indse, hvordan nogen af os ville have kunnet holde sig ren på et sådant sted – førte os ind i en hytte, hvor vi næsten fyldte hele værelset. Foruden os fandtes der i dette fugtige, modbydelige værelse en kone med et blåt øje. Hun sad med en lille gispende spædbarn på skødet foran ildstedet. En mand, der, tilsølet fra øverst til nederst af ler og mudder og med et meget forsviret udsende, lå på gulvet og røg tobak. En kraftig ung karl, der gav en hund et halsbånd på, og en fræk, ung pige, der vaskede tøj i noget smudsigt vand – de så alle på os, da vi kom ind, og konen syntes at vende ansigtet mod ildstedet for at skjule det blå øje. Ingen bød os velkommen.

"Nå, mine venner," sagde mrs. Pardiggle, men hendes stemme havde ingen venlig klang, syntes jeg. Den var alt for systematisk og forretningsmæssig. "Hvordan har I det så alle sammen? Her er jeg igen. Jeg sagde Jer jo, at I ikke kunne trætte mig. Jeg er en ven af strengt arbejde, og jeg holder mit ord."

"Nå," brummede manden, der lå på gulvet og støttede sit hoved på sin hånd, mens han stirrede på os, "er der ikke flere, der skal ind?"

"Nej, min ven," svarede mrs. Pardiggle og satte sig på en stol og væltede en anden, "vi er her alle sammen."

"Jeg syntes bare, at der ikke var kommet nok endnu," sagde manden med piben mellem tænderne og så på os.

Den unge karl og pigen gav sig begge til at le. To af den unge karls kammerater, som vort komme havde lokket hen til døren, og som var blevet stående der med hænderne i lommen, lo også støjende.

"I kan ikke gøre mig ked af det, godtfolk," sagde mrs. Pardiggle til de sidste. "Jeg elsker strengt arbejde, og jo strengere I gør det for mig, des kærere bliver det mig."

"Nå, så gør det mageligt for hende," brummede manden på gulvet. "Jeg vil have en ende på det. Jeg vil have ende på disse friheder, man tager sig med mit hus. Jeg vil ikke længere forfølges som en grævling. Nu skal De sagtens igen til at snuse omkring og udfritte os om vor levemåde. Jeg ved meget godt, hvad De vil. Godt! De skal ikke gøre Dem nogen ulejlighed dermed. Jeg skal spare Dem den. Om min datter vasker? Ja gu' vasker hun. Se på vandet! lugt til det! Det er det, vi drikker. Hvordan synes De om det, og hvordan synes De om genever i stedet? Om min stue er snavset – rigtig usund, og vi har haft fem snavsede og usunde børn, der alle er døde og borte. Så meget des bedre for dem og for os med. Om jeg har læst i den lille bog, De lod blive her? Nej, jeg har ikke læst i den. Der er ingen her, som kan læse i den, og hvis der også var nogen, som kunne, ville den dog ikke passe for mig. Det er en bog for pattebørn, og jeg er intet pattebarn. Hvis De ville forære mig en dukke, ville jeg da ikke lege med den. Hvordan jeg har opført mig? Jo, jeg har været fuld i tre dage og havde gerne drukket mig fuld den fjerde med, hvis jeg havde haft penge til det. Om jeg da aldrig vil gå i kirke? Nej, jeg vil aldrig gå i kirke. Der er ingen, som venter mig der, og klokkeren er alt for fin for mig.

Om hvordan min kone har fået det blå øje? Jo, det har jeg givet hende, og siger hun nej, så lyver hun."

Han havde taget piben af munden for at sige alt dette og vendte sig nu om på den anden side og gav sig igen til at ryge. Mrs. Pardiggle, der gennem sine briller havde set på ham med en tvungen selvbeherskelse, som i mine tanker kun tjente til at forøge hans modstand, trak nu en bog frem ligesom en politibetjent sin stav og tog den hele familie i forvaring. Jeg mener naturligvis i religiøs forvaring, men hun gjorde det virkelig, som om hun var en ubønhørlig, moralsk politibetjent, der slæbte dem alle på stationen.

Ada og jeg følte os meget uhyggelige til mode. Det var for os, som om vi var ubudne, påtrængende gæster, og vi fandt begge, at mrs. Pardiggle ville have været langt heldigere i sin færd, hvis hun ikke havde brugt en så mekanisk fremgangsmåde med at bemægtige sig folk. Børnene gloede og surmulede. Familien skænkede os ikke den mindste opmærksomhed, undtagen når den unge karl fik hunden til at gø, hvilket han gerne gjorde, når mrs. Pardiggle var mest højtidelig. Vi måtte med smerte indrømme, at der mellem os og disse mennesker var en jernskranke, som ikke kunne fjernes af vor ny bekendt. Af hvem eller hvordan den kunne fjernes, vidste vi ikke, men dette var tydeligt nok galt. Selv det, hun læste eller sagde, forekom os at være ilde valgt for sådanne tilhørere, selv om det var blevet dem meddelt med nok så lidt hovmod og nok så megen takt. Om den lille bog, som manden på gulvet havde omtalt, fik vi senere underretning, og Jarndyce sagde, at han tvivlede på, at Robinson Crusoe ville have læst den, selv om han ikke havde haft nogen anden på sin øde ø.

Under disse omstændigheder følte vi os meget lettede, da mrs. Pardiggle gjorde mine til endelig at ville rejse sig. Nu vendte manden på gulvet hovedet om igen og sagde vrantent:

"Nå, er De nu færdig?"

"For i dag er jeg færdig, min ven. Men jeg bliver aldrig træt. Jeg kommer til Dem igen, når turen kommer til Dem."

"Når De bare vil gå nu," sagde han, idet han med en ed lagde armene over kors og lukkede øjnene, "så må De for mig gøre, hvad De vil!"

Mrs. Pardiggle rejste sig og frembragte en hvirvelvind i den lille stue, som endog tobakspiben kun med nød og næppe undgik. Idet hun tog to af sine børn i hånden og befalede de andre at følge tæt bagefter, udtrykte hun det håb, at teglbrænderen og hele hans hus måtte have forbedret sig, når hun så dem næste gang, hvorpå hun gik hen til en anden hytte. Jeg håber, at det ikke er for hårdt af mig at sige, at hun heri, ligesom i alt andet, opførte sig med et ingenlunde vindende skin af at udøve menneskekærlighed en gros og af at drive handel dermed i stort omfang.

Hun troede, at vi kom bagefter, men så snart hun var vel ude af stuen, gik vi hen til konen, der sad ved ildstedet, for at spørge hende, om barnet var sygt.

Hun svarede ikke, men så kun på det, sådan som det lå der på hendes skød. Vi havde samtidig lagt mærke til, at når hun så på det, holdt hun for sit blå øje med hånden, som om hun ønskede at skille enhver tanke om støj, voldsomhed og mishandling fra det stakkels lille barn.

Ada, hvis bløde hjerte blev rørt ved dets udsende, bukkede sig ned til dets lille ansigt. I det samme hun gjorde dette, så jeg,

hvad det var, der var ved at foregå, og trak hende tilbage. Barnet var ved at dø.

"Å, Esther!" udbrød Ada og sank på knæ ved siden af det. "Se engang! Å, kære Esther, se dette lille væsen! Det lidende, stille, smukke, lille væsen! Det gør mig så ondt for det. Det gør mig så ondt for moderen. Jeg har aldrig før set et så ynkeligt syn! Å, den lille stakkel!"

En sådan medlidenhed, en sådan blidhed som den, hvormed hun grædende bukkede sig ned og lagde sin hånd på moderens, måtte have smeltet enhver moders hjerte. Konen så først forbavset på hende og brast derpå i gråd.

Jeg tog straks den lette byrde fra hendes skød, gjorde hvad jeg kunne, for at bringe barnet i en roligere og smukkere stilling, lagde det på en bænk og dækkede det til med mit lommetørklæde. Vi søgte at trøste moderen og hviskede til hende, hvad vor frelser havde sagt om børn. Hun svarede ikke, men sad og græd – græd meget.

Da jeg vendte mig om, så jeg, at den unge karl havde sluppet hunden ud og stod ved døren og så på os med tørre øjne, men stille. Også pigen var stille og sad i en krog og så ned på gulvet. Manden havde rejst sig. Han røg endnu sin pibe med en trodsig mine, men tav.

En grim, meget fattig klædt kvinde ilede ind, mens jeg så på dem, og sagde, idet hun gik lige hen til moderen: "Jenny, Jenny!" ved denne tiltale rejste moderen sig og faldt konen om halsen.

Også hun bar mærker af mishandling i sit ansigt og på sine arme. Der var intet andet smukt ved hende end deltagelsen, men nu, da hun sørgede med konen, og hendes egne tårer løb, trængte hun ikke til skønhed. Jeg siger sørgede, men hendes

eneste ord var: "Jenny, Jenny;" alt det øvrige lå i den tone, hvori hun sagde dem.

Jeg fandt det meget rørende at se disse to plumpe, pjaltede, mishandlede kvinder sådan forenet. At se, hvad de kunne være for hinanden. At se, hvordan de følte for hinanden, hvordan deres livs hårde prøvelser gjorde deres hjerter bløde, mens de led sammen. Jeg tror, at den bedste side hos sådanne mennesker næsten er skjult for os. Hvad den fattige er for den fattige, er kun lidt kendt undtagen af dem selv og af Gud.

Da vi syntes, det var bedst at gå og lade dem i fred, listede vi os bort, uden at andre end manden, der stod og støttede sig op til væggen, lagde mærke til det, og da han så, at der var knap plads for os til at komme forbi, gik han ud foran os. Han syntes at ville skjule, at han gjorde dette for vor skyld, men vi så det godt og takkede ham. Han svarede ikke.

Ada var så nedslået hele vejen hjem, og Richard, som vi traf ved vor hjemkomst, blev så ulykkelig over at se hende græde – skønt han senere i hendes fraværelse betroede mig, hvor smuk han også fandt hende i sådan en tilstand – at vi besluttede at gå tilbage om aftenen med nogle småting og gentage vort besøg i teglbrænderens hus. Vi talte så lidt som muligt til Jarndyce derom, men vinden sprang alligevel øjeblikkelig om.

Om aftenen ledsagede Richard os til skuepladsen for vor formiddagstur. På vejen derhen skulle vi forbi et støjende værtshus, hvor en mængde mandfolk havde flokket sig ved døren, og blandt dem og deltagende i et højrøstet klammeri var det lille barns fader. I kort afstand kom vi forbi den unge karl og hunden, der holdt hinanden med selskab. Søsteren stod og lo og snakkede med nogle andre fruentimmer på hjørnet af

hytterækken, men syntes at skamme sig og vendte sig om, da vi gik forbi.

I nogen afstand fra teglbrænderens hus lod vi vor ledsager blive tilbage og gik ene videre. Da vi kom til døren, fandt vi den kone, der havde bragt så megen trøst med sig, stå dér og se sig ængstelig om.

"Er det Dem, unge damer, er det Dem?" sagde hun hviskende. "Jeg holder udkig med min herre. Mit hjerte sidder mig i min hals. Hvis han opdagede, at jeg var hjemmefra, kunne han let tage livet af mig."

"Mener De Deres mand?" spurgte jeg.

"Ja, miss, min mand. Jenny sover af bare træthed. Hun har så godt som ikke et øjeblik haft barnet fra sit skød, den stakkel, i syv dage og nætter, undtagen når jeg har kunnet skille hende ved det et par minutter."

Idet hun gjorde plads for os, gik vi sagte ind og lagde, hvad vi havde bragt med, i nærheden af den usle seng, hvori moderen sov. Ingen havde forsøgt på at gøre stuen ren – det syntes næsten umuligt, at den kunne blive det, men den lille voksblege skikkelse, fra hvilken så megen højtidelighed udgik, var på ny blevet lagt til rette, vasket og pyntet med nogle stumper hvidt linned, og på mit lommetørklæde, som endnu lå over det stakkels barn, var der lagt en lille vellugtende urtekost af de samme ru, arrede hænder, så let, så ømt.

"Himlen lønne Dem!" sagde vi til hende. "De er en god kone."

"Jeg, unge damer?" svarede hun forundret. "Stille! Jenny, Jenny!" Moderen havde stønnet og rørt sig i søvne. Lyden af den velkendte stemme syntes at berolige hende. Hun blev atter stille.

Hvor lidt anede jeg, da jeg løftede mit lommetørklæde op for at betragte den udtærede skikkelse, der slumrede under det, og gennem Adas hår, mens medlidenheden bøjede hendes hoved, syntes at se en glorie skinne omkring barnet, – hvor lidt anede jeg da, ved hvis urolige barm dette klæde skulle komme til at ligge, efter at det havde dækket dette ubevægelige, fredelige bryst! Jeg tænkte kun på, at barnets engel måske ikke helt ville glemme den kone, der atter udbredte det med en så medlidende hånd, ikke helt ville glemme, hvordan hun, da vi havde sagt hende farvel og forladt hende ved døren, snart fuld af frygt for sin egen person lyttede og så sig om og snart i sin forrige trøstende tone sagde: "Jenny, Jenny!"

9. Tegn og varsler

– Jeg ved ikke, hvordan det går til, men det synes stadig at blive til, at jeg skriver om mig selv. Jeg har stadig i sinde at skrive om andre og stræber at tænke så lidt som muligt på mig selv, og jeg er også sikker på, at hver gang jeg griber mig i at komme tilbage til min egen historie, ærgrer jeg mig og siger: "Åh, du kedsommelige lille skabning, bare du kunne lade det være!" men det hjælper alt sammen ikke. Jeg håber, at De, som læser, hvad jeg skriver, vil indse, at når disse blade indeholder så meget om mig, så må det vel sagtens være, fordi jeg virkelig står i nogen forbindelse med dem og ikke kan lades ude af dem.

Min yndling og jeg læste, arbejdede og øvede os sammen og fandt så megen brug for vor tid, at vinterdagene fløj forbi os som lysvingede fugle. Richard underholdt os som oftest om eftermiddagen og altid om aftenen med selskab, og skønt han var en af de uroligste skabninger i verden, holdt han dog meget af at være sammen med os.

Han var meget, meget indtaget i Ada. Jeg mener det og kan lige så godt sige det straks. Jeg havde aldrig før set unge mennesker blive forelskede, men jeg opdagede det snart. Jeg kunne naturligvis ikke sige det eller vise, at jeg vidste noget om det. tværtimod, jeg var så adstadig og lod så rolig, at jeg undertiden, når jeg sad ved mit arbejde, spurgte mig selv, om jeg ikke begyndte at blive noget underfundig.

Men der var intet at gøre ved det. Alt, hvad jeg havde at iagttage, var at være stille, og jeg var så stille som en mus. Og de

var også så stille som mus – i ord, men den uskyldige måde, hvorpå de stolede mere og mere på mig, efter hånden som de blev hinanden mere hengivne, var så fortryllende, at jeg havde meget svært ved ikke at vise dem, hvor meget det interesserede mig.

"Vor kære, lille, gamle kone er sådan en fortræffelig gammel kone," kunne Richard, når han tidlig om morgenen gik mig i møde i haven, sige med sit behageligste smil og måske en ganske svag skygge af rødme, "at jeg ikke kan undvære hende. Før jeg begynder min travle dag med at slide i alle disse bøger og instrumenter og derpå at galopere op ad bakker og ned ad dale hele egnen rundt som en landevejsrøver, gør det mig så godt at komme og få en fornuftig spadseretur med vor venlige veninde, så her er jeg igen!"

"De ved, søde morlille," kunne Ada sige om aftenen, når hun lagde sit hoved på min skulder, og kaminilden skinnede i hendes tankefulde øjne, "at jeg ikke har lyst til at tale, når vi er kommet herop, men kun til at sidde lidt og gruble med Deres kære ansigt til selskab og lytte efter blæsten og tænke på de stakkels søfolk ude på søen –"

Å! Richard skulle måske være sømand. Vi havde meget ofte talt derom, og der var nu tale om at tilfredsstille hans ungdomslyst til søen. Jarndyce havde skrevet til en slægtning af familien, sir Leicester Dedlock, om at tage sig af Richard, og sir Leicester havde svaret meget nådig: At det ville være ham særdeles kært at fremme den unge mands lykke, hvis det skulle stå i hans magt, hvilket ikke var sandsynligt, og at mylady lod den unge herre, med hvem hun meget godt huskede, at hun var i slægt med langt ude, formelde sin kompliment og håbede, at

han altid ville opfylde sin pligt i den hæderlige stilling, for hvilken han måtte bestemme sig.

"Så jeg regner det for temmelig klart," sagde Richard til mig, "at jeg kommer til selv at bryde mig min bane. Men lige meget! Det har så mange måttet gøre og gjort før mig. Jeg ville kun ønske, at jeg havde kommandoen over en hurtigsejlende kaper og kunne bortføre kansleren og sætte ham på smal ration, indtil han afsagde dom i vor sag. Han ville blive mager, hvis han ikke gjorde sig umage!"

Med en fylde af liv, håb og munterhed, som næsten aldrig svigtede, forenede Richard en sorgløshed, der gjorde mig ganske forvirret, især fordi han på en meget morsom måde fejlagtig holdt den for klogskab. Den viste sig så underligt i alle hans pengeberegninger, at jeg ikke kan forklare den bedre end ved et øjeblik at vende tilbage til vort lån til Skimpole.

Jarndyce havde enten af Skimpole selv eller af Coavinses fået summen at vide og givet mig pengene med det pålæg at beholde min del af dem og levere Richard resten. De mangfoldige små, tankeløse udgifter, som Richard forsvarede med, at han havde fået sine ti pund tilbage, og de mangfoldige gange, han talte til mig, som om han havde sparet eller tjent dette beløb, ville ved en simpel addition udgøre en meget stor sum.

"Hvorfor ikke, kloge mo'er Hubbard?" sagde han til mig. Da han uden mindste overlæg fik lyst til at sætte fem pund over styr på teglbrænderen. "Jeg har jo rent ud tjent ti pund ved historien med Coavinses."

"Hvordan det?" sagde jeg.

"Jo, jeg blev af med ti pund, som jeg var meget glad ved at blive af med og aldrig ventede at se igen. Det vil De da ikke nægte?"

"Nej," sagde jeg.

"Godt. Så fik jeg ti pund –"

"Ja, de samme ti pund."

"Det kommer ikke sagen ved. Jeg har fået ti pund mere, end jeg ventede, og følgelig kan jeg også give dem ud uden at regne det så nøje."

På samme måde førte han, da han havde ladet sig overtale til at opgive sin opofrelse, idet han lod sig overbevise om, at den ingen nytte ville gøre, denne sum til indtægt og trak på den.

"Lad mig engang se," kunne han sige, "jeg sparede fem pund ved teglbrænderen, når jeg altså gør en lille sviptur til London og tilbage igen med ekstrapost og regner den til fire pund, har jeg sparet et pund. Og det er en meget god ting at spare et pund, skal jeg sige Dem, for hvad der er sparet, er fortjent."

Jeg tror, at Richards natur var så åben og ædel som nogens. Han var varm og modig og trods al sin ville uro så blid, at jeg efter få ugers forløb kendte ham som en broder. Hans blidhed var medfødt og ville have vist sig tydeligt nok endog uden Adas indflydelse, men påvirket af denne blev han den mest indtagende omgangsven, altid rede til deltagelse og altid så glad, sangvinsk og let i sind. Jeg er sikker på, at jeg, når jeg sad hos dem eller spadserede med dem og talte med dem og dag for dag lagde mærke til, hvordan de blev mere og mere forelsket i hinanden, men ikke talte derom, idet de begge to holdt denne kærlighed for den største af alle hemmeligheder, som måske endnu ikke anedes af dem selv – jeg er sikker på, at jeg da

næppe var mindre fortryllet end de og næppe mindre glad over den smukke drøm.

Sådan var det gået en tid lang, da Jarndyce en morgen ved frokosten modtog et brev og, efter at have læst udskriften, sagde: "Fra Boythorn! Ja så, ja så!" hvorpå han åbnede og læste det med øjensynlig tilfredshed, idet han, ligesom i en parentes, da han havde læst det halvt igennem, meddelte os, at Boythorn ville gøre os et besøg. Men hvem var Boythorn, tænkte vi alle. Og vi tænkte vist nok også alle på – i det mindste gjorde jeg det – om Boythorn ville volde nogen forstyrrelse i det, der var i gære.

"For over fem og fyrretyve år siden gik jeg i skole med denne krabat, denne Lawrence Boythorn," sagde Jarndyce og klappede brevet, idet han lagde det på bordet. "Han var dengang den mest hidsige dreng i verden, og han er nu den mest hidsige mand. Han var dengang den mest højrøstede dreng i verden, og han er nu den mest højrøstede mand. Han var dengang den hjerteligste og den mest trofaste dreng i verden, og han er nu den hjerteligste og den mest trofaste mand. Det er en frygtelig karl."

"Hvordan ser han ud, sir?" spurgte Richard.

"Meget godt, Rick. Han er en halv snes år ældre og et par tommer højere end jeg. Hovedet holder han bagover som en gammel soldat. Hans kraftige bryst er hvælvet, hans hænder ligner en grovsmeds, der har vasket sig, og hans lunger – der findes intet at sammenligne hans lunger med. Hvad enten han taler, ler eller snorker, får de bjælkerne i huset til at ryste."

Mens Jarndyce sad og godtede sig ved billedet af sin ven Boythorn, lagde vi mærke til det gunstige varsel, at der ikke var

mindste kendetegn til nogen forandring af vinden.

"Men mandens indre, mandens varme hjerte, mandens lidenskabelighed, mandens friske blod, Rick – og Ada og De, lille spindelvæv, med, for I har alle lod og del i de gæster, der kommer her! – det taler jeg om. Hans sprog er lige så klingende som hans stemme. Han bevæger sig altid i yderligheder, idelig i superlativer. I sin fordømmelse er han ren glubskhed. Efter hans ord at dømme skulle man tro, at han var et uhyre, og jeg tror også, at visse folk anser ham derfor. Så! Nu vil jeg ikke fortælle jer mere om ham. I må ikke undre jer over at se ham tage mig under sin beskyttelse, for han kan aldrig glemme, at jeg var en forknyt dreng i skolen, og at vort venskab begyndte med, at han slog to – han siger seks – tænder ind på min værste tyran før frokost. Boythorn og hans tjener," tilføjede han og henvendte sig til mig, "kommer her i eftermiddag, min ven."

Jeg sørgede for de nødvendige forberedelser til Boythorns modtagelse, og vi imødeså med nogen nysgerrighed hans komme. Eftermiddagen gik imidlertid, og han kom ikke. Middagstiden kom, og han indfandt sig stadig ikke. Måltidet blev udsat en time, men mens vi sad ved kaminen uden andet lys end ilden, gik forstuedøren pludselig op, og forstuen genlød af følgende, med største heftighed og en stentorstemme udtalte ord:

"Vi er blevet ført vild, Jarndyce, af den skændigste skurk, der fortalte os, at vi skulle gå til højre i stedet for til venstre. Det er den utåleligste slyngel på hele jordens overflade. Hans fader må have været den mest topmålte kæltring, siden han har kunnet få sådan en søn. Jeg kunne uden mindste samvittighedsnag lade den karl skyde på stedet!"

"Gjorde han det med forsæt?" spurgte Jarndyce.

"Jeg nærer ikke mindste tvivl om, at han har tilbragt hele sit liv med at føre rejsende vild!" svarede den anden. "Ved min sjæl og salighed, jeg holdt ham for den afskyeligste hund, jeg nogen sinde havde set, da han sagde mig, at vi skulle gå til højre. Og dog stod jeg ansigt til ansigt med den karl uden at slå hjerneskallen i stykker på ham!"

"Tænderne mener du," sagde Jarndyce.

"Ha, ha, ha!" lo mr. Lawrence Boythorn og fik virkelig huset til at dirre. "Så du har endnu ikke glemt det? Ha, ha, ha! Det var også en topmålt æsel! Ved min sjæl og salighed, den karls ansigt var, mens han var dreng, det sorteste billede af troløshed, fejhed og grusomhed, som kæltringer nogen sinde har stillet op som fugleskræmsel på en mark. Mødte jeg denne enestående despot på gaden i morgen, ville jeg fælde ham som et råddent træ!"

"Det tvivler jeg ikke på," sagde Jarndyce. "Men vil du nu ikke gå ovenpå?"

"På min ære, Jarndyce," svarede hans gæst, som syntes at se på sit ur, "havde du været gift, ville jeg hellere være gået tilbage ud af haveporten og være rejst til Himalaya-bjergenes fjerneste tinder end fremstillet mig på denne upassende tid."

"Ikke fuldt så langt, håber jeg," svarede Jarndyce.

"Ved mit liv og min ære, jo! Jeg ville ikke for nogen som helst jordisk løn have gjort mig skyldig i den frække uforskammethed at lade en husmoder vente på mig i al denne tid. Langt hellere havde jeg taget livet af mig! Langt hellere!"

Med disse ord gik de ovenpå, og straks efter hørte vi ham i soveværelset tordne: "Ha, ha, ha!" og atter: "Ha, ha, ha!" indtil

det dorske ekko i hele egnen syntes ligesom at blive smittet og le lige så lystigt som han eller som vi, da vi hørte ham le.

Vi følte os alle forud indtagne for ham. for denne latter og hans kraftige, sunde røst var ægte, og det var også den rundhed og fylde, hvormed han udtalte hvert ord, og selve raseriet af hans superlativer, der gik af ligesom kanoner, ladede med løst krudt, og ingen skade gjorde. Men vi var næppe forberedte på at se denne ægthed stadfæstet af hans ydre, da Jarndyce forestillede ham for os. Han var ikke alene en meget smuk, gammel mand – rank og kraftig, sådan som han var blevet beskrevet for os – med tykt, gråt hår, et fint formet ansigt, når han tav, en legemsbygning, der ville være blevet svær, hvis han ikke uafladelig havde været så ivrig, at han ingen ro undte sig, og en hage, der ville have fordoblet sig, hvis ikke den voldsomme kraft havde været, som den idelig skulle understøtte. Men han var samtidig en så ægte gentleman i sit væsen, så ridderligt høflig, hans ansigt strålede af et så blidt og venligt smil, og det syntes så klart, at han intet havde at skjule, men viste sig netop sådan, som han var – ude af stand til, som Richard sagde, nogen ting efter en lille målestok og fyrende med disse kanoner ladt med løst krudt, fordi han ikke havde noget andet slags håndvåben hos sig – at jeg ikke kunne bare mig for at se på ham, mens han sad ved bordet, med lige stor fornøjelse, hvad enten han smilende talte med Ada og mig eller af Jarndyce blev forledet til en stor salve af superlativer eller stak næsen i sky som en støver og udstødte sit forfærdelige: Ha, ha, ha!

"Du har vel taget din fugl med?" sagde Jarndyce.

"Det er minsandten den mest forbavsende fugl i Europa!" svarede den anden. "Det er den vidunderligste skabning! Jeg ville ikke sælge den fugl for ti tusinde guineas. Jeg har sikret den en livsforsørgelse, hvis den skulle overleve mig. Den er et sandt fænomen af forstand og hengivenhed. Og dens fader før den var en af de mest forbavsende fugle, som har levet!"

Genstanden for denne lovtale var en ganske lille kanariefugl, der var så tam, at Boythorns tjener kom ned med den på sin pegefinger, hvorpå den, efter at have flagret et par gange rundt i stuen, satte sig på sin herres hoved. At høre Boythorn udtale de uforsonligste og heftigste meninger, mens denne skrøbelige stump af en skabning sad på hans isse, var, syntes jeg, en slående illustration til hans karakter.

"Ved min sjæl, Jarndyce," sagde han, mens han kælent holdt et stykke brød op til kanariefuglen, for at den skulle pikke i det, "var jeg i dit sted, ville jeg gribe hver eneste bisidder i kanslerretten i struben den dag i morgen og ryste ham, til pengene trillede ud af hans lomme, og knoklerne raslede i hans krop. Jeg ville skaffe en afgørelse enten på den ene eller den anden måde. Vil du bemyndige mig til at gøre det, skal jeg med største fornøjelse gøre det for dig!" – i al denne tid åd den ganske lille kanariefugl af hans hånd. –

"Tak, Lawrence, men det er næppe kommet så vidt med processen endnu," svarede Jarndyce smilende, "at den ville blive synderlig fremmet, selv ikke ved den meget juridiske fremgangsmåde at ryste dommerbænken og hele advokaturen sammen."

"Der har aldrig været en så djævelsk kedel som denne kanslerret på hele jordens overflade!" sagde Boythorn. "En mine

under den en travl dag i retsterminen med alle dens dokumenter, kendelser og præcedenser og alle dens embedsmænd fra den højeste til den laveste, fra den øverste til den nederste, lige fra dens søn, den første bogholder, til dens fader, djævelen, samlede i den, og det hele sprængt i luften til atomer med ti tusinde centner krudt – det var det eneste, der kunne reformere den!"

Det var umuligt ikke at le af den alvorsfulde energi, hvormed han anbefalede dette kraftige middel til en reform. Da vi lo, lagde han hovedet tilbage og rystede sit brede bryst, og hele omegnen syntes at gentage hans ha, ha, ha! Det forstyrrede aldeles ikke fuglen, som syntes at føle sig fuldstændig sikker og hoppede omkring på bordet med det vævre hoved snart på den ene og snart på den anden side og vendte sine klare øjne mod sin herre, som om han selv ikke var andet end en fugl.

"Men hvordan kommer du og din nabo ud af det med den omtalte vejret?" spurgte Jarndyce. "Du har selv ikke undgået lovens garn."

"Den karl har anlagt sag imod mig for ufred, og jeg har anlagt sag imod ham for ufred," svarede Boythorn. "Ved himlen, det er den hovmodigste karl, der nogen sinde har været til. Det er moralsk umuligt, at hans navn kan være sir Leicester. Det må være sir Lucifer."

"Meget artigt mod vor fjerne slægtning!" sagde min formynder smilende til Ada og Richard.

"Jeg vil gerne bede miss Clare og mr. Carstone om forladelse," sagde vor gæst, "hvis jeg ikke af damens smukke ansigt og herrens smil så, at det ville være aldeles overflødigt, og at De holder Deres fjerne slægtning i en passende afstand."

"Eller han os," sagde Richard.

"Ved min sjæl!" udbrød Boythorn med en ny salve, "den karl er, og hans fader og bedstefader før ham, de halsstarrigste, hovmodigste, dummeste, mest tykhovedede tølpere, der ved en eller anden uforklarlig fejltagelse af naturen er blevet født til nogen anden livsstilling end til en spadserestoks! Hele denne familie består af de stiveste, mest indbildske og topmålte fæhoveder! Men lige meget, han skal ikke spærre min gangsti, selv om han så var halvhundrede baronetter, smeltet sammen til en, og boede på hundrede Chesney Wold'er, det ene inden i det andet, ligesom elfenbenskuglerne i et kinesisk spilleværk. Den karl lader sin forvalter, sin sekretær eller en anden person skrive til mig: "Sir Leicester Dedlock, baronet, formelder mr. Lawrence Boythorn sin kompliment og henleder hans opmærksomhed på den omstændighed, at den grønne gangsti til den gamle præstegård, som nu tilhører mr. Lawrence Boythorn, er sir Leicesters vejret, da den i virkeligheden udgør en del af Chesney Wolds park, og at sir Leicester finder det hensigtsmæssigt at afspærre den." Jeg skriver tilbage til den karl: "Mr. Lawrence Boythorn formelder sir Leicester Dedlock, baronet, sin kompliment og skal henlede hans opmærksomhed på den omstændighed, at han aldeles benægter rigtigheden af sir Leicester Dedlocks påstande i alle henseender og tilføjer med hensyn til gangstiens afspærring, at han nok gad se den mand, som turde vove at foretage den." Karlen sender en uforskammet slyngel med et øje for at lade opføre en port. Jeg bearbejder denne afskyelige skurk med en sprøjte, indtil ånden er nær ved at gå ud af livet på ham. Karlen opfører en port om natten. Jeg river den ned og brænder den om morgenen. Han

afsender sine drabanter, for at de skal gå frem og tilbage over gærdet. Jeg fanger dem i humane snarer, skyder dem ærter i benene, bearbejder dem med sprøjten, fast besluttet på at fri menneskeslægten for disse lumske kæltringer. Han anlægger sag for ufred, og jeg anlægger sag for ufred. Han sagsøger mig for vold og mishandling, og jeg imødegår ham og fortsætter med at øve vold og mishandling. Ha, ha, ha!"

Når man hørte ham sige alt dette med den ubeskriveligste energi, skulle man regner ham for det vredagtigste af alle mennesker, og når man til samme tid så ham se på fuglen, der nu sad på hans tommelfinger, og glatte dens fjer med sin pegefinger, skulle man have holdt ham for det blideste. Når man hørte ham le og så godmodigheden i hans ansigt, skulle man tro, at han ikke havde ringeste sorg, tvist eller uvenskab i verden, men at hele hans liv kun var en lystig spøg.

"Nej, nej," sagde han, "Jeg lader ikke mine gangstier spærre af nogen Dedlock! Skønt jeg villig indrømmer," her blev han øjeblikkelig mildere, "at lady Dedlock er den mest dannede dame i verden, hvem jeg ville yde enhver hyldest, som en simpel gentleman og ikke en baronet med et syv hundrede år tykt hoved kunne yde. Den mand, som trådte ind i sit regiment i en alder af tyve år og inden en uge udfordrede den mest bydende og indbildske nar af en chef, der nogen sinde har trukket livets ånde gennem en stram vest – og derfor blev kasseret – er ikke den mand, der lader sig træde på tærne af alle herrer Lucifer i verden, døde eller levende. Ha, ha, ha!"

"Og heller ikke den mand, der tillader, at hans protege bliver trådt på tærne?"

"Ganske vist ikke," sagde Boythorn og klappede ham på skulderen med en beskyttende mine, der havde noget vist alvorligt ved sig, skønt han lo. "Han vil altid holde med den forknytte dreng. Du kan stole på ham, Jarndyce! Men det er sandt, siden vi taler om denne ufred – undskyld, miss Clare og miss Summerson, den vidtløftighed, hvormed jeg har drøftet et så tørt emne – er der ikke kommet noget til mig fra dine folk, Kenge & Carboy?"

"Det tror jeg ikke. Vel, Esther?"

"Nej, formynder."

"Tak skal De have," sagde Boythorn. "Jeg fandt det nødvendigt at spørge, selv efter mit ringe kendskab til miss Summersons omtanke for alle hendes omgivelser. Jeg spurgte, fordi jeg, da jeg kommer fra Lincolnshire, naturligvis ikke har været i byen og tænkte, at der kunne være blevet sendt breve til mig hertil. Jeg er sikker på, at De vil aflægge rapport i morgen."

Jeg så ham så ofte i løbet af aftenen, som gik meget behageligt, iagttage Richard og Ada med en interesse og tilfredsstillelse, der gjorde hans smukke ansigt meget indtagende, mens han sad lidt fra pianoet og hørte på musikken – han behøvede ikke at sige, at han holdt lidenskabeligt af musik, for hans ansigt viste det – så jeg spurgte min formynder, mens vi sad ved tokkodiljebordet, om mr. Boythorn nogen sinde havde været gift.

"Nej," sagde han, "nej."

"Men han har haft det i sinde en gang?" sagde jeg.

"Hvordan har De opdaget det?" spurgte han med et smil.

"Jo, formynder," forklarede jeg, ikke uden at rødme lidt over, at jeg dristede mig til at udtale mine tanker, "der er noget så

blidt i hans væsen, alt vel overvejet, og han er så artig og mild imod os, og –"

Jarndyce så hen på ham.

Jeg tav.

"De har ret, lille kone. Han var en gang så godt som gift. Men det er længe siden, og kun en gang."

"Døde damen?"

"Nej – men hun døde for ham. Den tid har haft indflydelse på hele hans senere liv. Skulle De tro, at han endnu har hoved og hjerte fulde af romantik?"

"Jo, formynder, det kunne jeg nok have formodet. Men det er så let at sige det, efter at De har fortalt det."

"Han har ikke siden været, hvad han kunne have været," sagde Jarndyce, "og nu ser De ham i hans alder uden andre omgivelser end hans tjener og hans lille gule ven. De skal slå, min ven!"

Af min formynders væsen mærkede jeg, at ud over dette punkt kunne jeg ikke tale om dette emne uden at forandre vinden, og jeg gjorde derfor ikke flere spørgsmål. Jeg følte interesse, men ikke nysgerrighed. Da jeg om aftenen blev vækket af Boythorns lystige snorken, tænkte jeg lidt på denne gamle kærlighedshistorie og søgte at løse den vanskelige opgave at forestille mig gamle folk unge igen og udstyret med ungdommens ynde. Men jeg faldt i søvn, før det lykkedes mig, og drømte om de dage, jeg havde tilbragt i min gudmoders hus. Jeg kender ikke tilstrækkeligt til sådanne sager til at vide, om det i det hele er mærkeligt, at jeg næsten altid drømte om dette afsnit af mit liv.

Om morgenen modtog Boythorn et brev fra Kenge & Carboy, som underrettede ham om, at en af deres kontorister ville

indfinde sig hos ham om middagen. Da det var den dag i ugen, på hvilken jeg betalte regningerne, opgjorde mine bøger og afsluttede husholdningsregnskabet, blev jeg hjemme, mens Jarndyce, Richard og Ada nyttede det smukke vejr til en lille udflugt. Boythorn ville vente på kontoristen og derpå gå dem i møde.

Nå, jeg havde fuldt op at gøre med at undersøge kontrabøger, opsummere talrækker, betale penge og gemme kvitteringer, da mr. Guppy blev meldt og ført ind. Jeg havde haft en anelse om, at den kontorist, som skulle komme, måske kunne være denne unge herre, der havde modtaget mig ved diligencekontoret, og det glædede mig at se ham, fordi han stod i forbindelse med min nuværende lykkelige tilstand.

Jeg kendte ham næppe igen, så ualmindelig pyntet var han. Han havde et ganske nyt sæt klæder på, en glinsende hat, lilla handsker, et broget halstørklæde, en stor drivhusblomst i knaphullet og en tyk guldring på sin lillefinger, og desuden parfumerede han hele spisestuen med bjørnefedtpomade og andre vellugtende sager. Han stirrede på mig med en opmærksomhed, som gjorde mig helt forvirret, da jeg bad ham tage plads, til tjeneren kom igen, og mens han sad der i en krog med det ene ben over det andet, spurgte jeg ham, om han havde haft en behagelig rejse, og håbede, at mr. Kenge var rask, så jeg slet ikke på ham, men mærkede dog godt, at han stirrede på mig på samme forskende og nysgerrige måde.

Da han blev anmodet om at gå ovenpå til mr. Boythorn, sagde jeg, at frokostbordet ville være dækket til ham, når han kom ned igen, og at mr. Jarndyce bad ham tage til takke. Med en vis forlegenhed og med hånden på dørlåsen sagde han: "Har

jeg den ære at træffe Dem her, miss?" hvortil jeg svarede ja, og dermed gik han med et buk og et blik.

Jeg tænkte, at han var kejtet og undselig, for han var åbenbart meget forlegen, og jeg mente, at det bedste, jeg kunne gøre, var at blive, indtil jeg så om alt var sat frem for ham, og derpå overlade ham til sig selv. Frokosten kom kort efter ind, men blev stående længe på bordet. Samtalen med Boythorn var lang og samtidig stormende, måtte jeg tro, for hans vældige stemme hævede sig som en orkan og udskød formelige salver af forbitrelse.

Omsider kom Guppy tilbage, men så en del modfalden ud efter denne sammenkomst. "Å Gud, miss," sagde han, "sikken en barbar det er!"

"Vær så god at tage en forfriskning," sagde jeg.

Guppy satte sig ved bordet og begyndte skælvende at slibe forskærerkniven på gaflen, men stadig stirrende på mig – hvilket jeg var overbevist om uden at se på ham – på den samme mærkelige måde. Slibningen varede så længe, at jeg til sidst følte det som en slags pligt at se op for at bryde den fortryllelse, under hvilken han syntes at lide: Det så ud til, at det var ham umuligt at holde op igen.

Han så øjeblikkelig på maden og begyndte at skære for.

"Hvad ønsker De, miss? Skal De ikke have en bid?"

"Nej tak," svarede jeg.

"Må jeg ikke give Dem et ganske lille stykke, miss?" sagde Guppy og drak i en fart et glas vin.

"Nej, mange tak," sagde jeg. "Jeg er kun blevet for at sørge for, at alt var i orden. Er der ellers noget, De ønsker?"

"Nej, tusind tak, miss. Jeg har alt, hvad man behøver for at blive vel til mode – men jeg – vel til mode – det er jeg aldrig." Han drak to glas vin til, det ene efter det andet.

Nu syntes jeg, det var bedst at gå.

"Undskyld, miss," sagde Guppy og rejste sig op, da han så mig rejse mig. "Men vil De ikke beære mig med et minuts samtale i fortrolighed?"

Da jeg ikke vidste, hvad jeg skulle svare, satte jeg mig igen.

"Det efterfølgende er uden præjudice, ikke sandt, miss?" sagde Guppy, idet han ængstelig flyttede en stol hen til mit bord.

"Jeg forstår ikke, hvad De mener," sagde jeg forundret. "Det er et af vore juridiske udtryk, miss. De vil ikke benytte Dem deraf til at skade mig hos Kenge & Carboys eller noget andet sted. Skulle vor samtale ikke føre til noget, bliver jeg den, jeg er, og præjudiceres ikke i min stilling eller mine juridiske udsigter. Det er, kort sagt, i fortrolighed."

"Jeg har svært ved at fatte," sagde jeg, "hvad De kan have at meddele mig, som De kun har set en gang, i fortrolighed, men det ville gøre mig meget ondt at volde Dem nogen skade."

"Tak, miss. Det er jeg sikker på. Det er fuldkommen tilstrækkeligt." I al denne tid havde han enten gnedet sin pande med sit lommetørklæde eller gnedet den indvendige flade af sin venstre hånd med den indvendige flade af sin højre. "Hvis De tillader mig at drikke et glas vin til, miss, tror jeg, det vil hjælpe mig til at komme på gled uden en idelig kvælningsfornemmelse, der ikke kan andet end være ubehagelig for begge parter."

Han gjorde det og kom tilbage igen. Jeg nyttede lejligheden til at forskanse mig bag mit bord.

"Tillader De ikke, al jeg byder Dem et glas, miss?" sagde han, åbenbart styrket.

"Nej, tak," sagde jeg.

"Ikke et halvt? Et kvart? Nej. Så til sagen da. Mit nuværende honorar, miss Summerson, hos Kenge & Carboys er to pund om ugen. Da jeg havde den lykke at se Dem første gang, var det et pund og femten shillings, på hvilket standpunkt det længe havde holdt sig. Siden har en forhøjelse af fem shillings fundet sted, og en yderligere forhøjelse af fem shillings er blevet lovet efter et tidsrum af ikke over et år fra dato. Min moder har en lille formue i form af en livrente, af hvilken hun lever uafhængigt, men fordringsløst, i Old Street Road. Hun egner sig i høj grad til at være svigermoder. Hun blander sig aldrig i noget, elsker fred over alt og har et roligt sind. Hun har sine svagheder – hvem har ikke dem? – men jeg har aldrig set hende give efter for dem i selskab, hvor man trygt, kan betro hende vin, brændevin og maltøl. Min egen bopæl er et logi på Penton Place. Det er simpelt, men luftigt, med fri udsigt bagtil og holdes af alle for et af de sundeste steder. Miss Summerson! Mildest talt, tilbeder jeg Dem. Vil De have den godhed at tillade mig, om jeg så må sige, at producere en erklæring – at gøre Dem et tilbud?"

Han faldt på knæ. Jeg sad godt forskanset bag mit bord og blev ikke synderlig forskrækket, men sagde: "Rejs Dem straks op af denne latterlige stilling, hvis De ikke vil nøde mig til at bryde mit løfte og ringe med klokken!" "Hør mig ud, miss!" sagde Guppy med foldede hænder.

"Jeg kan ikke samtykke i at høre et eneste ord mere, medmindre De straks rejser Dem op og sætter Dem ved bordet, sådan som De burde, hvis De havde mindste forstand."

Han så ynkelig ud, men stod langsomt op og satte sig. "Men hvad skal den hån sige, miss," sagde han med hånden på hjertet, og idet han tungsindig rystede på hovedet ad mig hen over bakken, "at byde mad i et sådant øjeblik, hvor sjælen gyser tilbage for mad, miss?"

"Jeg beder Dem tale ud," sagde jeg; "De har forlangt, at jeg skulle høre Dem ud, og jeg beder Dem slutte."

"Det skal jeg, miss. Ligesom jeg elsker og ærer Dem, således skal jeg også adlyde Dem. Gid jeg kunne gøre Dem til genstand for dette løfte for alteret!"

"Det er aldeles umuligt, det kan der slet ikke være tale om!"

"Jeg ved," sagde Guppy og bøjede sig ud over bakken og stirrede på mig, hvad jeg atter på en så forunderlig måde mærkede, trods mine øjne ikke var rettet imod ham, med sit forrige stive blik. "Jeg ved, at fra et jordisk synspunkt set er mit tilbud efter al rimelighed kun ringe. Men, miss Summerson! Engel! – nej, ring ikke! – jeg er blevet oplært i en striks skole og kender er hel del til praksis i almindelighed. Skønt ung har jeg opsnuset vidner, skaffet sager og set meget af livet. Når jeg blev lyksaliggjort med Deres hånd, hvilke midler ville jeg da ikke finde til at fremme Deres tarv og Deres lykke? Hvad ville jeg ikke høre om ting, som i højeste grad vedrørte Dem? Nu ved jeg vistnok intet, men hvad ville jeg ikke kunne udrette, når De skænkede mig Deres tillid og drev mig fremad!"

Jeg svarede ham, at han appellerede til min tarv, eller hvad han holdt derfor, med lige så lidt held, som han havde

appelleret til min tilbøjelighed. Og jeg måtte nu tilkendegive ham mit ønske, at han ville have den godhed at gå sin vej straks.

"Grusomme miss, hør bare et ord til! Jeg tror, De må have set, at jeg blev såret af Deres yndigheder den dag, jeg hilste på Dem ved "Hvide Hest". Jeg tror, De må have opdaget, at jeg ikke kunne nægte disse yndigheder min hyldest, dengang jeg slog trinet op på vognen. Det var kun en svag hyldest, men den var ærligt ment. Jeg er om aftenen gået frem og tilbage uden for Jellybys hus for at skue de mursten, der en gang omsluttede Dem. Denne udflugt i dag, der var slet ikke unødvendig i anledning af det foregivne øjemed, blev udtænkt af mig alene for Deres skyld. Når jeg taler om tarv, er det kun for at anbefale mig selv og min ærbødige elendighed. Kærlighed gik og går forud for det."

"Det vil gøre mig ondt, mr. Guppy," sagde jeg, idet jeg rejste mig op og lagde hånden på klokkestrengen, "at vise Dem eller nogen ærlig mand den uretfærdighed at krænke en oprigtig følelse, hvor ubehageligt den end måtte blive udtalt. Har De virkelig villet give mig et bevis på Deres gode mening, indrømmer jeg, at jeg bør takke Dem derfor, hvor ubetimeligt og ilde anbragt det end kan have været. Jeg har kun ringe grund til at være stolt, og jeg er ikke stolt. Jeg håber, tror jeg, at jeg tilføjede uden egentlig at vide, hvad jeg sagde, at De nu vil gå, som om De slet ikke havde indladt Dem på denne store tåbelighed, og passe d'hrr. Kenge & Carboys forretningen"

"Et halvt minut, miss!" udbrød Guppy og standsede mig, idet jeg ville til at ringe. "Det har jo været uden præjudice?"

"Jeg skal aldrig tale derom," sagde jeg, "medmindre De selv i fremtiden måtte give mig grund til det."

"Et kvart minut, miss! For det tilfælde, at De skulle fatte bedre tanker – når eller hvor som helst, det gør intet til sagen, for mine følelser kan aldrig forandre sig – om noget af det, jeg har sagt – da vil William Guppy, Penton Place nr. 87 eller, hvis jeg skulle være flyttet eller død – af knuste forhåbninger eller lignende – adresse: Mrs. Guppy, Old Street Road nr. 302, være nok."

Jeg ringede, tjeneren kom, og Guppy gik efter at have lagt sit visitkort på bordet og gjort et modfaldent buk. Da jeg slog øjnene op, da han gik, så jeg ham stirre på mig endnu en gang, efter at han var kommet ud ad døren.

Jeg blev siddende over en time og gjorde mine bøger og regnskaber op og fik en hel del færdig. Derpå ordnede jeg min skrivepult, lagde enhver ting på sit sted og blev så fattet og vel til mode, at jeg syntes ganske at have glemt denne uventede hændelse. Men da jeg kom op på mit eget værelse, forbavsede jeg mig selv ved at begynde at le af den og forbavsede mig derpå selv endnu mere ved at begynde at græde over den. Kort sagt, jeg var i nogen tid lidt nervøs, og det var, som om en gammel streng var blevet plumpere berørt, end det havde været tilfældet siden min kære, gamle, begravede dukkes dage.

10. Afskriveren

På den østlige grænse af Chancery Lane eller nøjagtigere i Cooks Court, Cursitor Street, driver papirhandler Snagsby sin lovlige næringsvej. I skyggen af Cooks Court, der for det meste er skyggefuld, har han, lige siden han har udstået sin læretid og er gået i kompagni med Peffer, handlet med alle slags juridiske kontorartikler, såsom pergament i blade og ruller. Alle mulige sorter papir fra det fineste superroyal til trækpapir, stempler, kontorpenne, blæk, viskelæder, radérpulver, sy- og knappenåle, blyanter, lak og oblater, røde bændler og grønne silkelidser, lommebøger, almanakker, journaler og registre, sejlgarn, linealer, blækhuse af glas og bly, penneknive, sakse, syle og anden slags småt isenkram, kort sagt, med artikler, der er alt for talrige til at opregnes. Ved denne lejlighed blev Cooks Court på en måde revolutioneret ved den nymalede indskrift: *Peffer & Snagsby*, der fortrængte det ærværdige og ikke let læselige navn *Peffer* alene. For røgen, der er Londons vedbend, havde således omkranset Peffers navn og klynget sig til hans bolig, at den kærlige snylteplante ganske overvældede moderstammen.

Nu ses Peffer aldrig i Cooks Court. Man venter ikke at se ham der, for i næsten fjerdedelen af et århundrede har han hvilet på St. Andrews kirkegård i Holborn, hvor fragtvognene og droskerne som en eneste stor drage brøler forbi ham den hele dag og den halve nat. Lister han sig nogen sinde frem, mens dragen hviler, for atter at trække frisk luft i Cooks Court, indtil han mindes om at vende tilbage, når den sangvinske hane –

hvis begreber om dagslyset det ville være lærerigt at kendte, eftersom den så godt som intet kender til det af personlig iagttagelse – begynder at gale i den lille mælkekælder i Cursitor Street – besøger Peffer nogen sinde den halvmørke Cursitor Street, hvilket ingen af hans kolleger med sikkerhed kan nægte, kommer han der usynlig, og ingen bliver hverken klogere eller fattigere for det.

I hans levetid og ligeledes i Snagsbys læretid boede der hos Peffer i syv lange år i den samme papirhandlerlejlighed en lille kløgtig niece, som var noget vel stærkt sammenpresset om livet og havde en skarp næse, der ligesom en skarp efterårsaften, havde en vis tilbøjelighed til at blive frossen i spidsen. Blandt beboerne af Cooks Court gik det rygte, at denne nieces moder i datterens barndom hver morgen, drevet af en alt for kærlig omhu for, at hendes figur skulle opnå fuldkommenhed, snørede hende, med sin moderlige fod støttet mod sengestolpen for at kunne holde og hale så meget des fastere, samt at hun til indvortes brug foreskrev diverse pægle eddike og citronsaft, der tilsyneladende var gået op i patientens næse og temperament. Fra hvilken af rygtets tusinde tunger denne tossede fortælling end stammede, nåede eller påvirkede den dog aldrig den unge Snagsbys øren, for da han var kommet til skelsår og alder, bejlede han til og vandt den skønne genstand og indgik på en gang to kompagniskaber. Sådan er nu i Cooks Court, Cursitor Street, Snagsby og niecen et, og niecen plejer endnu sin figur, der, hvor forskellig sagen end kan være, dog for så vidt er kostbar, som der er såre lidt af den at se.

Mr. Og mrs. Snagsby har ikke alene kød og blod, men efter naboernes mening også stemme tilfælles. Denne stemme, der

synes at udgå fra mrs. Snagsby alene, høres meget ofte i Cooks Court, mr. Snagsby høres derimod kun sjældent, undtagen for så vidt han lader sig høre gennem disse fløjtetoner. Han er en blid, skaldet, frygtsom mand med et glinsende hoved og en purret busk sort hår, der stikker bagud, og han har anlæg til sagtmodighed og korpulence. Hvad enten han står i døren med sin grå butiksfrakke og sine sorte kattuns-overærmer på og ser på skyerne eller bag pulten i sin mørke butik med en tung lineal og beskærer pergament i sammen med sine to læredrenge, er han i ordets egentlige forstand en stille og fordringsløs mand. Under hans fødder stiger da ofte, ligesom fra en ulykkelig ånd, der ikke kan finde hvile i graven, veklager og jammerråb op, udstødt med den ovennævnte stemme, og når disse får en skarpere tone end sædvanlig, siger Snagsby somme tider til læredrengene: "Nu giver min lille kone nok Mary en lille overhaling."

Dette egennavn har, sådan som det bruges af Snagsby, mere end en gang fået de vittige hoveder i Cooks Court til at sige, at det egentlig burde tillægges mrs. Snagsby, da hun på grund af sin karakter med største føje kunne kaldes en mare. Det tilhører imidlertid og er, med undtagelse af halvtredsindstyve shillings om året og en meget lille kasse med nogle få klædningsstykker, det eneste, der tilhører en mager, ung pige – der af nogle menes at være døbt Mariane – fra et arbejdshus, som, skønt hun i sin opvækst blev sat i pleje af en kærlig velgører mod menneskeslægten og ikke kan andet end have udviklet sig under de gunstigste forhold, alligevel ofte "har kramper", hvilket sognet ikke kan gøre for.

Mary, der i virkeligheden er tre, fire og tyve år gammel, men ser godt og vel en halv snes år ældre ud, ænser ikke disse uforklarlige kramper og er så bange for at blive sendt tilbage til sin skytspatron, at hun hele tiden er beskæftiget, undtagen når hun findes med sit hoved i vandspanden, i kloakken, i vaskekedlen, i middagsmaden eller i hvad som helst andet, som er i nærheden af hende, når hun får sine anfald. Hun er en glæde for læredrengenes forældre og værger, som indser, at der kun er lille fare for, at hun skal vække ømme følelser i ungdommens bryst. Hun er en glæde for mrs. Snagsby, der altid kan finde noget at udsætte på hende. Hun er en glæde for mr. Snagsby, som regner det for en kærlighedsgerning at beholde hende. Papirhandlerens bolig er i Marys øjne et pragtens og overflødighedens tempel. Hun regner den lille stadsstue ovenpå, der altid holdes så at sige i papillotter og med forklæde på, for det eleganteste værelse i kristenheden. Den udsigt, man har fra det til Cooks Court på den ene side – ikke at tale om et glimt af Cursitor Street – og til sherifbetjenten Coavinses baggård på den anden, mener hun er enestående skønt. Dens oliemalede og med megen olie malede portrætter af mr. Snagsby, der ser på mrs. Snagsby, og af mrs. Snagsby, der ser på mr. Snagsby, er i hendes øjne mesterværker af Rafael eller Tizian. Mary har dog nogen løn for sine mange savn.

Mr. Snagsby henviser alt, hvad der ikke henhører til forretningens praktiske mysterier, til mrs. Snagsby. Hun styrer pengene, kives med skattekræveren, fastsætter tid og sted til andagtsøvelserne om søndagen, indrømmer Snagsby, fornøjelser og godkender intet ansvar med hensyn til, hvad hun finder for godt at indkøbe til middagsmaden, så hun er

normalmålestokken for naboernes koner et langt stykke ned ad Chancery Lane, ja selv i Holborn. Når der opstår en eller anden huslig fejde, opfordrer de alle som en deres mænd til at lægge mærke til hvilken forskel der er imellem deres – konernes – stilling og mrs. Snagsbys og deres – mændenes – opførsel og mr. Snagsbys. Rygtet, der altid som en flagermus sværmer omkring i Cooks Court og farer ud og ind af ethvert vindue, siger at mrs. Snagsby er skinsyg og nysgerrig, og at mr. Snagsby undertiden plages sådan fra hus og hjem, at han, hvis han blot havde så meget mod som en mus, ikke ville tåle det. Koner, der foreholder ham deres egensindige mænd som et lysende eksempel, ser i virkeligheden ned på ham, og ingen gør dette med større hovmod end en vis dame, hvis mand og herre er mere end mistænkt for nu og da at lægge sin paraply på hende som et revselsesredskab. Men disse ubestemte øretuderier kan naturligvis stamme fra, at Snagsby på sin vis er en kontemplativ og poetisk mand, der holder af at spadsere i Staple Inn om sommeren og iagttage, hvor landligt spurvene og bladene ser ud, samt at drive omkring i Rolls Yard søndag eftermiddag og, når han er i godt humør, gøre den bemærkning, at der engang har været gamle tider, og at man ganske sikkert ville finde en stenligkiste eller to under dette kapel, hvis man kun ville grave efter dem. Han trøster endvidere sin fantasi ved at tænke på de mange kanslere, vicekanslere og gehejmearkivarer, der er afgået ved døden, og han får sådan en forsmag af landet ved at fortælle de to læredrenge, at han har hørt sige, at der engang løb en bæk, "klar som krystal" midt ned ad Holborn, dengang "stenten" virkelig

var en stente, som førte lige ud til engene, at han aldrig bryder sig om at tage derud.

Dagen hælder, og gassen er tændt, men gør endnu ikke sin fulde virkning, for det er endnu ikke ganske mørkt.

Snagsby, der står i sin butiksdør og ser på skyerne, opdager, at en krage, der er sent ude, svæver mod vest hen under den blyfarvede stump himmel, der hører til Cooks Court. Kragen flyver lige tværs over Chancery Lane og Lincoln's Inns have hen mod Lincoln's Inns Fields.

Her bor Tulkinghorn i et stort hus, der tidligere har tilhørt en adelig slægt. Nu udlejes det i mindre lejligheder, og i disse sammenskrumpede brudstykker af gammel storhed gemmes sagførere, ligesom maddiker i nødder. Men dets kummerlige trapper, gange og forværelser er endnu tilbage, ja endog dets malede lofter, på hvilke allegorien med romersk hjelm og himmelsk draperi bugter sig mellem rækværker og piller, blomster, skyer og tykbenede drenge og får hovedet til at værke, hvilket altid synes mere eller mindre at være allegoriens hensigt. Her, blandt sine mange kasser mærket med højtklingende navne bor Tulkinghorn, når han ikke målløs opholder sig på en eller anden herregård, hvor jordens stormænd keder sig ihjel. Her sidder han i dag rolig ved sit bord, en østers af den gamle skole, som ingen kan åbne.

Sådan som han ser ud, sådan ser også hans værelse ud i denne eftermiddags tusmørke. Det er rustent, forældet, unddrager sig opmærksomheden og har råd til det. Svære, bredryggede, gammeldags mahognistole med hestehårsbetræk og tunge at løfte, forældede borde med edderkoppeben og støvede overtræk, kobberstykker af fornemme mænd fra den

foregående eller næstforegående menneskealder omgiver ham. Et tykt og smudsigt, tyrkisk tæppe dækker gulvet på det sted, hvor han sidder ved to lys i gammeldags sølvlysestager, men som kun udbreder et meget utilstrækkeligt lys i den store stue. Rygtitlerne på hans bøger er forsvundet ind i bindet. Enhver ting, hvorpå der kan sættes en lås, er forsynet med en sådan. Nøgler ser man ikke. Kun meget få løse papirer ligger fremme. Der ligger et manuskript tæt ved ham, men han ser ikke på det. Med et rundt blækhus og to afbrækkede stykker lak forfølger han stiltiende og langsomt den række uvisheder, der bevæger sig i hans tanker. Snart er blækhuslåget, snart det røde og snart det sorte stykke lak i midten. Det hjælper ikke. Tulkinghorn må samle det alt sammen sammen igen og begynde forfra.

Her, under det malede loft, hvorfra den forkortede allegori stirrer på ham, som om den ville styrte sig ned på ham, mens han viser den den største foragt, har Tulkinghorn både sin bolig og sit kontor. Han holder ingen folk, kun en midaldrende mand, i almindelighed med huller på albuerne, der sidder i et højt pulpitur i forstuen og sjældent er overlæsset med forretninger. Tulkinghorn er ingen almindelig mand. Han behøver ingen kontorister. Han er en stor bogholder for hemmeligheder og lader sig ikke sådan tappe. Hans klienter trænger til ham alene. Han er selv alt. Dokumenterne, som han skal have opsat, opsættes efter en forud meddelt, gådefuld instruks af særegne sagførere i Temple. Vil han have pyntelige afskrifter, så bestiller han dem hos papirhandleren. Udgiften betyder intet for sagen. Den midaldrende mand i pulpituret kender næppe mere til pair-skabets sager end den første den bedste gadefejer i Holborn.

Det røde stykke lak, det sorte stykke lak, blækhuslåget, et andet blækhuslåg og det lille sandhus. Så! Du i midten, du til højre, du til venstre. Denne uvished må bringes til ende nu eller aldrig. – Ja! Tulkinghorn rejser sig, retter sine briller, tager sin hat på, stikker manuskriptet i lommen, går ud og siger til manden med hullerne på albuerne: "Jeg kommer straks igen!" han siger ham sjældent udførligere besked.

Tulkinghorn går, ligesom kragen fløj, om ikke helt, så dog næsten lige så lige til Cooks Court til Snagsby, hvor alle juridiske dokumenter bliver afskrevet.

Klokken er fem eller seks om eftermiddagen, og en balsamisk duft af varm te svæver over Cooks Court. Den svæver over Snagsbys dør. Man er tidlig ved sin gerning der, spiser til middag halv to og til aften klokken halv ti. Snagsby ville netop stige ned i de underjordiske regioner for at drikke te, da han så ud af sin dør og opdagede den krage, som var sent ude.

"Er herren hjemme?"

Mary passer butikken, for læredrengene drikker te i køkkenet med mr. og mrs. Snagsby. Derfor kan modehandlerskens to døtre, der reder deres krøller foran de to spejle ved vinduerne på første sal i genbohuset, ikke drive læredrengene til vanvid, hvad de tåbeligt nok er overbevist om at kunne, men vækker kun en unyttig beundring hos Mary, hvis hår ikke har villet, ikke vil og aldrig nogen sinde kan vokse.

"Er herren hjemme?" siger Tulkinghorn.

Herren er hjemme, og Mary skal hente ham. Mary forsvinder, glad for at slippe ud af butikken, som hun med en blanding af rædsel og ærefrygt mener er oplagsstedet for lovens

frygtelige marterredskaber. Et sted, som ikke tør betrædes, når gassen er slukket.

Snagsby kommer, fedtet, varm, duftende og tyggende. Sluger en bid smørrebrød. Siger: "Ih, min Gud, sir! Mr. Tulkinghorn!"

"Jeg ønsker at tale et par ord med Dem, Snagsby."

"Med største fornøjelse. Gud, sir, hvorfor lod De mig ikke kalde hjem til Dem? Gå dog ind i stuen, sir." Snagsby er i en håndevending klaret op.

Det lille værelse, der lugter stærkt af pergament, er på en gang pakhus, bogholder- og afskriverkontor. Tulkinghorn sætter sig på en stol ved pulten.

"Jarndyce-kontra-Jarndyce, Snagsby."

"Ja, sir." Snagsby tænder gassen og hoster bag sin hånd i beskeden forventning om fortjeneste. Som en frygtsom mand har Snagsby vænnet sig til at hoste med en mængde forskellige udtryk for således at spare ord.

"De skrev nylig nogle dokumenter for mig i den sag."

"Ja, sir, det gjorde vi."

"I et af dem," siger Tulkinghorn, idet han ligegyldig – den tætte, tillukkede østers af den gamle skole! – føler i den forkerte frakkelomme, "er håndskriften ganske ejendommelig, og jeg synes godt om den. Da jeg netop gik forbi og troede, jeg havde det hos mig, så jeg herind for at spørge Dem – men jeg har det ikke hos mig. Lige meget, det kan godt vente til en anden gang – jo, her er det! – jeg ville spørge Dem, hvem der har afskrevet det?"

"Hvem der har afskrevet det?" siger Snagsby, idet han tager det, breder det ud på pulten og med en ejendommelig bevægelse med den venstre hånd ryster alle bladene fra

hinanden. "Vi lod det skrive ude, sir. Vi leverede netop dengang en stor mængde arbejde ud. Når jeg ser efter i min bog, kan jeg på øjeblikket sige dem, hvem der har skrevet det af."

Snagsby tager sin bog ned fra hylden, synker endnu engang på smørrebrødsbidden, der synes at være blevet siddende fast på halvvejen, skeler til dokumentet og lader sin pegefinger vandre ned ad en side i bogen "Jewby-Parker-Jarndyce."

"Jarndyce! Her er det, sir! Jeg burde have husket det. Det blev udleveret til en skriver, der bor på den anden side af gaden lige overfor,"

Tulkinghorn har set posten, fundet den før papirhandleren, læst den, mens pegefingeren gik nedad.

"Hvad kalder De ham? Nemo?" siger Tulkinghorn.

"Ja, Nemo. Her er det. To og fyrretyve foliosider. Udleveret onsdag aften klokken otte, tilbageleveret torsdag morgen klokken halv ti."

"Nemo!" gentog Tulkinghorn. "Nemo er latin og betyder ingen."

"Det må dog vist være nogen, sir," siger Snagsby med sin ærbødige hoste. "Det er en mands navn. Her kan De selv se, sir! To og fyrretyve foliosider. Udleveret onsdag aften klokken otte, tilbageleveret torsdag morgen klokken halv ti."

I øjenkrogen opdager Snagsbys, at mrs. Snagsby stikker hovedet ind ad butiksdøren for at få at vide, hvad det skal sige, at han er deserteret fra sin te. Snagsby henvender en forklarende hoste til mrs. Snagsby som for at sige: "En kunde, min ven."

"Klokken halv ti, sir," gentager Snagsby. "Disse afskrivere, som lever af tilfældigt arbejde, er nogle underlige kegler, og det

er måske ikke hans virkelige navn, men under dette navn går han. Nu husker jeg, sir, at han bruger det i en bekendtgørelse, som han slår op i King's Bench, kanslerretten og andre steder. De kender nok den slags dokumenter, sir, når folk søger arbejde."

Tulkinghorn kaster gennem det lille vindue et blik på bagsiden af sherifbetjenten Coavinses hus, hvorfra lysene skinner. Coavinses kaffestue ligger i baghuset, og skyggerne af flere herrer trænger forknyt gennem jalousierne. Snagsby benytter lejligheden til sagte at vende hovedet, se over sin skulder hen på sin lille kone og gøre undskyldende mundbevægelser af det indhold: "Tulkinghorn – rig – mægtig."

"Har De før givet denne mand arbejde?"

"Ja, sir! Arbejde for Dem."

"Ved at tænke på vigtigere sager har jeg glemt, hvor det var, De sagde, at han boede."

"Tværs over gaden. Rent ud sagt, sir, så bor han i –" her anstrenger Snagsby sig endnu engang for at synke, som om smørrebrødsbidden var uovervindelig – "i en kludebutik."

"Kan De vise mig stedet, når jeg går?"

"Med største fornøjelse, sir!"

Snagsby trækker sine overærmer og sin grå frakke af, sin sorte frakke på og tager sin hat ned fra knagen. "Åh, der er jo min lille kone!" siger han højt. "Vær så god, min ven, at sige til en af drengene, at han skal passe butikken, mens jeg går over gaden med mr. Tulkinghorn. Min kone, sir! Om to minutter er jeg her igen, kære kone."

Mrs. Snagsby nejer for sagføreren, går bag om disken, kigger efter dem gennem jalousiet, lister sig sagte ind i bagkontoret og

undersøger posterne i bogen, som endnu ligger opslået der. Det er meget mærkeligt.

"De vil finde stedet simpelt, sir," siger Snagsby, som går ærbødig ude på gaden og overlader sagføreren det smalle fortov, "og personen meget rå. Men det er i det hele taget nogle vilde karle. Det bedste ved denne mand er, at han ikke har behov for at sove. Han kan holde ud at arbejde, så længe det skal være."

Det er nu ganske mørkt, og gaslygterne skinner med fuld kraft. De støder mod skrivere, der bringer breve på posthuset, mod advokater og notarer, der går hjem for at spise til middag, mod prokuratorer, parter i sager og mod mængden i almindelighed, hvem århundreders lovkyndige visdom har lagt millioner hindringer i vejen for udførelsen af de simpleste forretninger i livet – trasker gennem positiv ret og naturret og den dermed beslægtede gåde: Gadesnavset, der dannes, ingen ved af hvad, og samler sig om os, ingen ved hvorfra eller hvordan, idet vi i almindelighed kun ved, at når der er for meget af det, finder vi det nødvendigt at skaffe det bort – og endelig når de en kludebutik og et oplagssted for ringeagtede varer, som ligger i skyggen af muren omkring Lincoln's Inn og som, sådan som den malede indskrift viser enhver, hvem det vedkommer, tilhører en mand ved navn Krook.

"Her er det, han bor, sir," siger papirhandleren.

"Nå, er det der, han bor," siger sagføreren ligegyldig. "Tak skal De have."

"Går De ikke derind, sir?"

"Nej, jeg gør ikke, nu går jeg hjem. God nat. Tak skal De have!" Snagsby løftede på hatten og vender tilbage til sin lille

kone og sin te.

Men Tulkinghorn går ikke hjem. Han går et kort stykke, vender om, kommer igen til Krooks bod og går lige ind. Den er skummel nok. Et langtandet lys står i vinduet, og en gammel mand og en kat sidder i baggrunden ved kaminen. Den gamle mand rejser sig og træder frem med et andet langtandet lys i hånden.

"Må jeg spørge, om Deres logerende er hjemme?"

"Mandfolket eller fruentimmeret, sir?" siger Krook.

"Mandfolket. Den person, der skriver af."

Krook har taget sin mand skarpt i øjesyn. Kender ham af udsende. Har en ubestemt følelse af hans aristokratiske anseelse.

"Ønsker De at tale med ham, sir?"

"Ja."

"Det er noget, jeg selv sjældent gør," siger Krook med et grin. "Skal jeg kalde på ham? Men det er ikke meget rimeligt, at han kommer!"

"Så vil jeg gå op til ham."

"Anden sal, sir. Tag lyset. Denne vej!" Krook bliver stående nedenfor med sin kat ved siden af sig og ser efter Tulkinghorn. "Hi hi!" siger han, da Tulkinghorn næsten er forsvundet. Sagføreren ser ned over rækværket. Katten åbner sin ondskabsfulde mund og snerrer ad ham.

"Stille, lady Jane! Vær artig mod fremmede, mylady! Ved De, hvad man siger om min logerende?" hvisker Krook, idet han går et par trin op ad trappen.

"Nå, hvad siger man da?"

"Man siger, at han har solgt sig til Fanden, men De og jeg ved det bedre – Fanden køber ikke. Jeg skal dog sige Dem noget. min logerende er så mørk og tungsindig, at jeg tror, han lige så gerne ville slutte den handel som enhver anden. Tir ham ikke, det er mit råd."

Tulkinghorn nikker og går videre. Han kommer til den mørke dør på anden sal. Han banker på, får intet svar, åbner døren og kommer til at slukke sit lys.

Luften i værelset er næsten dårlig nok til at kunne have slukket det, hvis han ikke havde gjort det. Det er et lille værelse, der næsten er sort af sod, fedt og snavs. På den rustne benrad af en kaminrist, der er sammenkneben i midten, som om fattigdommen havde slået sin klo i den, brænder en mat kulild. I krogen ved kaminen står et fyrretræs bord og en beskadiget skrivepult, en ørken, mærket med en regn af blæk. I en anden krog tjener en gammel vadsæk på en af de to stole til kommode eller klædeskab. Den er stor nok, den er næsten alt for stor, den falder sammen som et forsultent menneskes kinder. Gulvet er bart med undtagelse af en gammel måtte, der så godt som trævlet op ligger døende ved kaminen. Intet gardin tilhyller nattens mørke, men de afblegede skodder er trukket sammen, og gennem to kummerlige huller i dem synes hungeren at stirre ind som en valkyrie på den mand der ligger på sengen.

For lige foran kaminen på en lav seng, en uordentlig hob af et sammenvrøvlet kludetæppe, noget smalstribet bolster og groft sækkelærred, ser sagføreren, mens han står tøvende i døren, en mand ligge. Han ligger der, iført skjorte og benklæder, men med bare fødder. Han har et gustent udsende i det spøgelsesagtige skær af et lys, der har løbet, indtil den hele

længde af den endnu brændende tande har krummet sig og efterladt et tårn af et liglagen oven over sig. Hans hår er sammenfiltret og blander sig med hans skæg, der, ligesom smudsigheden og tågen, der omgiver ham, ligeledes er sammenfiltret og forsømt. Så slet og så smudsigt som værelset og så slet og smudsig som luften er, er det ikke let at afgøre, hvad det er for dunster, som tynger på sanserne, men igennem den almindelige sygelighed og væmmelighed og stanken af gammel tobaksrøg får sagføreren den bitre og flove smag af opium i munden.

"Halløj, min ven!" råber han og banker på døren med sin bliklysestage.

Han tror at have vækket sin ven, som ligger lidt bortvendt, men ganske sikkert med åbne øjne.

"Halløj, min ven, halløj!" råber han igen.

Idet han banker på døren, går det lys, der har løbet så længe, ud, så at han står der i mørke, mens de kummerlige øjne i skodderne stirrer ned på sengen.

11. Vor kære broder.

En sagte berøring på sagførerens hånd bringer ham til at fare sammen og sige: "Hvad er det?"

"Det er mig," svarer den gamle mand nede fra stuen, hvis ånde han mærker i sit øre. "Kan De ikke få ham vågen?"

"Nej."

"Hvad har De gjort ved Deres lys?"

"Det er gået ud. Her er det."

Krook tager det, går hen til kammen, bukker sig ned over de røde emmer og søger at få det tændt. Den døende aske har intet lys at undvære, og hans arbejde er frugtesløst. Efter forgæves at have kaldt på sin logerende går den gamle mand, mumlende noget om at ville hente et tændt lys ned i butikken. Af en eller anden grund venter Tulkinghorn ikke inde i stuen, men udenfor på trappen.

Det velkomne lys skinner snart på væggen, da Krook kommer langsomt tilbage med sin kat med de grønne øjne i hælene på sig. "Plejer det menneske i almindelighed at sove sådan?" spørger sagføreren med dæmpet stemme.

"Hi hi, det ved jeg ikke," svarer Krook, idet han ryster på hovedet og trækker øjenbrynene i vejret. "Jeg ved så godt som intet om hans levemåde, undtagen at han holder sig meget for sig selv."

Under denne hvisken går de ind sammen. Da lyset kommer ind, synes de store øjne i skodderne at formørkes og lukke sig. Derimod ikke øjnene i sengen. "Gud fri os!" udbryder

Tulkinghorn. "Han er død!" Krook slipper den tunge hånd, han har grebet, så pludselig, at armen dingler ud over kanten af sengen. De ser et øjeblik på hinanden.

"Send bud efter en doktor! Kald miss Flite herop, sir. Der er gift ved sengen! Kald dog på miss Flite!" siger Krook, hvis magre hænder udspiler sig over liget som en vampyrs vinger.

Tulkinghorn iler ud på trappeafsatsen og råber: "Miss Flite! Flite! Skynd Dem herop, hvem De så er! Flite!" Krook følger ham med øjnene og ser lejlighed til at liste sig hen til den gamle vadsæk og tilbage igen.

"Løb, Flite, løb! Den nærmeste doktor! Løb!"

Sådan taler Krook til et skrøbeligt, lille fruentimmer, der er hans kvindelige logerende. Hun kommer og forsvinder i et nu og vender kort efter tilbage, ledsaget af en knarvorn læge med en bred overlæbe, der er fuld af snustobak, og en bred skotsk udtale.

"Gud velsigne Dem," siger lægen, idet han efter en flygtig undersøgelse ser på dem. "Han er så død som Farao!" Tulkinghorn, der står ved den gamle vadsæk, spørger, om han længe har været død.

"Længe, sir?" siger lægen. "Han har rimeligvis været død en tre timers tid."

"Ja, så omtrent må jeg tro," bemærker en mørkladen, ung mand, der nu viser sig på den anden side af sengen.

"Er De også læge, sir?" spørger den første. Den mørkladne unge mand svarer ja.

"Så vil jeg gå," siger den første, "for så er jeg overflødig!" og med disse ord slutter han sit korte besøg og går.

Den mørkladne unge læge fører lyset frem og tilbage forbi ansigtet og undersøger omhyggeligt afskriveren, der har godtgjort sin hjemmel til sit navn ved i virkeligheden at være blevet til ingen.

"Jeg har kendt denne mand meget godt af udsende," siger han. "Han har købt opium af mig i halvandet år. Har nogen slægtning af ham været til stede?" tilføjer han med et blik på de tre andre tilstedeværende.

"Jeg er hans vært," siger Krook barsk og tager lyset af lægens udstrakte hånd. "Han sagde mig engang, at jeg var den nærmeste slægtning, han havde."

"Han er utvivlsomt død af en alt for stor dosis opium," siger lægen. "Værelset lugter stærkt af det. Der er endnu nok heri," vedbliver han, idet han tager en gammel tepotte fra Krook, "til at dræbe en halv snes mennesker."

"Tror De, han har gjort det med forsæt?" spørger Krook. "Taget for stor en dosis opium?"

"Ja!" Krook smækker næsten med læberne med en rædsom nysgerrigheds salvelse.

"Det kan jeg ikke afgøre, men jeg anser det ikke for rimeligt, da han havde vænnet sig til at tage så meget. Men det er noget, som ingen kan sige. Han var vel meget fattig?"

"Det var han formodentlig. Hans værelse – ser ikke rigt ud," siger Krook, som godt kunne have byttet øjne med sin kat, sådan lader han sit skarpe blik vandre om i stuen. "Men jeg har ikke en eneste gang været inde i det, siden han fik det, og han var alt for indesluttet til at omtale sine omstændigheder for mig."

"Skyldte han Dem husleje?"

"For seks uger."

"Den betaler han aldrig!" siger den unge mand og fortsætter sin undersøgelse. "Der er ingen tvivl om, at han er så død som farao, og efter hans udsende og tilstand at dømme, må jeg tro, at det er det bedste, der kunne ske ham. Og dog må han have set godt ud, da han var ung, ja, han har vist endog været smuk." Han siger disse ord ikke uden følelse, mens han sidder på sengekanten, med sit ansigt vendt mod det døde ansigt og med sin hånd ved den dødes hjerte. "Jeg husker, at jeg engang syntes, at der var noget i hans væsen, så barsk det også var, som tydede på et fald i livet. Forholder det sig således?" fortsætter han og ser sig om.

Krook svarer: "De kunne lige så gerne forlange, at jeg skulle beskrive de damer, hvis hår jeg har liggende i sække nedenunder. Jeg ved intet andet om ham, end at han har logeret hos mig i halvandet år og levede – eller ikke levede – af afskrivning."

Under denne samtale har Tulkinghorn stået afsides ved den gamle vadsæk med hænderne på ryggen og efter alt at dømme taget lige ringe del i de tre slags interesser, der viser sig ved sengen, nemlig den unge læges fagmæssige interesse for døden, der ikke står i forbindelse med hans bemærkninger om den afdøde som menneske. Den gamle mands salvelse og det lille skrøbelige fruentimmers rædsel. Hans ubevægelige ansigt er lige så udtryksløst som hans rustfarvede klæder. Man kan ikke engang sige, om han i al den tid har tænkt noget ved det, han er kommet til at overvære. Han har hverken vist tålmodighed eller utålmodighed, opmærksomhed eller åndsfraværelse. Han har ikke vist andet end sin skal. Man

kunne lige så let have sluttet sig til et musikalsk instruments stemning fra dets hylster, som til Tulkinghorns stemning fra hans hylster.

Han tager nu ordet og henvender sig på sin kolde, fagmæssige måde til den unge læge.

"Jeg så herind," siger han, "lige før De kom for at give den afdøde, hvem jeg aldrig har set, mens han levede, noget arbejde af den slags, som han gav sig af med. Jeg havde hørt ham omtale af min papirhandler, Snagsby i Cooks Court. Da ingen ved noget nærmere om ham, er det lige så godt at sende bud efter Snagsby. Nå ja," siger han til det lille skrøbelige fruentimmer, hvem han ofte har set i retten, og som nu med forskrækkede fagter tilbyder at hente papirhandleren, "måske er De så god!"

Mens hun er borte, opgiver lægen sin håbløse undersøgelse og tilhyller liget med kludetæppet. Krook og han veksler et par ord. Tulkinghorn siger intet, men bliver hele tiden stående ved vadsækken.

Snagsby kommer ilende i sin grå frakke og sine sorte overærmer. "Å Gud, å Gud!" siger han. "Er det kommet dertil? Gud fri os!"

"Kan De give værten her nogle oplysninger om den ulykkelige mand, Snagsby?" spørger Tulkinghorn. "Det lader til, at han skylder husleje. Og han skal jo desuden begraves."

"Ja," siger Snagsby med sin undskyldende hoste bag sin hånd, "jeg ved virkelig ikke, hvilket råd jeg skulle kunne give, uden at lade kommunalbuddet hente."

"Jeg taler ikke om råd, dem kan jeg selv –"

"Ganske vist ingen bedre," siger Snagsby ærbødigt.

"Jeg taler om at få en eller anden oplysning om hans familieforhold, om hvor han er kommet fra eller om andet, der vedrører ham."

"Jeg forsikrer Dem," siger Snagsby, "jeg ved ikke mere om, hvorfra han er kommet, end om –"

"– hvorhen han er gået, måske?" siger lægen for at hjælpe ham ud af forlegenheden.

Et ophold. Tulkinghorn ser på papirhandleren. Krook venter med gabende mund på, hvem der nu vil tale.

"Hans familieforhold!" siger Snagsby. "Selv om nogen sagde til mig: Snagsby, der ligger tyve tusinde pund til Dem i banken, hvis De bare vil nævne en af hans slægtninge, ville jeg ikke være i stand til det! For omtrent halvandet år siden – så vidt jeg ved, netop dengang, han logerede sig ind her i kludebutikken –"

"Det er rigtigt," siger Krook med et nik.

"For omtrent halvandet år siden," siger Snagsby med større sikkerhed, "kom han ind til os en formiddag efter frokost, og da han traf min lille kone i vor butik, leverede han hende en prøve på sin håndskrift og sagde, at han gerne ville have noget at afskrive og var, rent ud sagt" – et yndlingsudtryk af Snagsby, som han altid bruger med en slags demonstrerende frimodighed – "i stor forlegenhed! Min lille kone er i almindelighed ikke meget forekommende mod fremmede, især – rent ud sagt – når de er i forlegenhed. Men der var noget ved denne person, som gjorde indtryk på hende. Om det var, fordi han ikke var barberet, eller fordi hans hår trængte til at blive redt, eller om det var af andre fruentimmergrunde, må jeg overlade til Dem at afgøre, men hun modtog prøveskriften og ligeledes adressen. Min lille kone har intet godt øre for navne

og troede, at Nemo var det samme som Nimrod, hvorfor hun kom i vane med at sige til mig, når vi spiste: "Snagsby, du har endnu ikke skaffet Nimrod noget arbejde!" eller: "Snagsby, hvorfor giver du ikke Nimrod de otte og tredive kanslerrets-foliosider i Jarndyce-kontra-Jarndyce?", eller sådan noget. Og på den måde fik han efterhånden fast arbejde hos os, og det er omtrent alt, hvad jeg ved om ham, undtagen at han skrev raskt og ikke var bange for nattearbejde, så man, når man f. eks. gav ham fyrretyve foliosider at afskrive onsdag aften, kunne være sikker på, at han kom med dem torsdag morgen. Hvilket" – Snagsby slutter med høfligt at pege med sin hat hen til sengen, som om han ville sige – "jeg ikke tvivler om, at min ærede ven ville bekræfte, hvis han bare kunne."

"Var det ikke bedst at se efter," siger Tulkinghorn til Krook, "om han ikke har efterladt papirer, der kan meddele oplysninger? Der vil blive holdt ligskue, og De vil blive adspurgt. Kan De læse?"

"Nej, jeg kan ikke," svarer Krook med et pludseligt grin.

"Snagsby, se værelset efter for ham, ellers kan han let komme i forlegenhed. Da jeg nu engang er her, vil jeg vente, hvis De vil skynde Dem, og så kan jeg på hans vegne bevidne, at alt er gået rigtigt og ordentligt til. Vil De holde lyset for Snagsby, min ven, så kan han snart se, om der er noget, der kan være Dem til nytte."

"For det første er der en gammel vadsæk," siger Snagsby.

Ja vist, det er ganske rigtigt! Tulkinghorn synes ikke at have set den før, skønt han har stået ganske tæt ved den, og himlen ved, at der kun findes få andre ting.

Kludehandleren holder lyset, og papirhandleren leder ransagningen. Lægen støtter sig til kaminen, miss Flite titter og skælver henne ved døren. Den dygtige gamle elev af den gamle skole med sine kedsommelige sorte benklæder, der er bundet sammen ved knæene med bånd, sin store sorte vest, sin langærmede sorte frakke og sin visk af et blødt, hvidt halstørklæde, der er bundet i den sløjfe, som pair-skabet kender så godt, står nøjagtig på det samme sted og i den samme stilling som før.

Der findes nogle værdiløse klædningsstykker i den gamle vadsæk. Et bundt lånesedler, dette passertegn til fattigdommens landevej. Et stykke krøllet papir, der lugter af opium, og hvorpå der er kradset nogle løse optegnelser, som: "Tog den og den dag så mange gram." "Tog den og den dag så og så mange gram mere" – hvilke var påbegyndte for nogen tid siden, som om de skulle føres regelmæssigt, men som snart var ophørt igen, og endelig nogle få, smudsige avisstumper, der alle indeholdt beretninger om ligskuer. Ellers findes der intet. De ransager hjørneskabet og skuffen i det tilklattede bord. Intet sted findes mindste levning af et gammelt brev eller noget som helst skriftligt. Den unge læge undersøger afskriverens klæder. En kniv og nogle halvpence er alt, hvad han finder. Snagsbys forslag er dog, når det kommer til stykket, det mest praktiske, og kommunalbuddet må hentes.

Den lille skrøbelige logerende går altså efter kommunalbuddet, og de andre forlader værelset. "Lad ikke katten blive derinde," siger lægen, "det går ikke an!" Krook jager den ud foran sig, og den lister sig ned ad trappen, idet den krummer sin smidige hale og slikker sig om munden.

"God nat!" siger Tulkinghorn og går hjem til allegorien og sine egne betragtninger.

Imidlertid har nyheden udbredt sig i kvarteret. Grupper af dets indbyggere samler sig for at drøfte sagen, og iagttagelseshærens forposter, for det meste drenge, skydes hen til Krooks vindue, hvor de står i tæt klynge. En politibetjent har allerede været oppe i værelset og er gået ned igen til døren, hvor han står ligesom et tårn og kun en gang imellem nedlader sig til at se ned på drengene ved sin fod, men hver gang, han gør det, gyser de og trækker sig tilbage. Mrs. Perkins, som i flere uger ikke har talt et ord til mrs. Piper på grund af en ubehagelighed, der er opstået af, at den unge Perkins har "drukket" den unge Piper "en skalle", fornyer ved denne gunstige lejlighed deres venskabelige forhold. Opvarteren i værtshuset på hjørnet, der er privilegeret dilettant, idet han har officiel livserfaring og undertiden har med fordrukne folk at gøre, veksler fortrolige meddelelser med politibetjenten og ser ud som en uigennemtrængelig yngling, der ikke kan angribes af politistokke eller indespærres i politiarrester. Folk taler tværs over gaden ud af vinduerne, og barhovedede spejdere kommer ilende fra Chancery Lane for at få at vide, hvad der er på færde. Den almindelige mening synes at være, at det er en lykke, at Krook ikke blev ekspederet først, blandet med en smule naturlig ærgrelse over, at det dog ikke er sket. Midt under denne spænding kommer kommunalbuddet, der ellers i almindelighed regnes for en latterlig tingest, men nu ikke fri for at nyde en vis øjeblikkelig agtelse, om det end kun er som den mand, der skal se liget. Politibetjenten ser i ham kun en dum civilist, en levning fra de barbariske vægtertider, men

tillader ham dog adgang som noget, der må tåles, indtil regeringen får ham afskaffet. Spændingen øges, da den tidende går fra mund til mund, at kommunalbuddet er kommet og gået ind.

Noget efter kommer kommunalbuddet ud igen og forøger atter spændingen, som imidlertid var blevet noget slappet. Det hedder sig, at han søger vidner til ligskuet, som kan meddele ligsynsmanden og de edsvorne noget om den afdøde. Henvises øjeblikkelig til utallige mennesker, som aldeles intet kan meddele. Gøres endnu dummere ved uophørlig at få at høre, at mrs. Grens søn, "selv har været afskriver og kendt ham bedre end alle andre," hvilken søn af mrs. Gren ved nærmere efterspørgsel viser sig at være ombord på en kinafarer, der er sejlet for tre måneder siden, men dog kan nås ved telegrafen, hvis man henvender sig derom til admiralitetet. Kommunalbuddet går ind i forskellige butikker og stuer for at forhøre beboerne, men lukker altid døren efter sig og ophidser publikum ved afspærring, ophold og gennemgående dumhed. Politibetjenten smiler til opvarteren. Publikums nysgerrighed aftager, og der sker et omslag. Kommunalbuddet drilles ved hjælp af skingrende, ungdommelige stemmer med at have kogt en dreng, der synges brudstykker af en yndet vise herom og af det indhold, at der var blevet kogt suppe på drengen til arbejdshuset. Politibetjenten finder det omsider nødvendigt at støtte loven og gribe en sanger, som, da resten flygter, løslades på det vilkår, at han skal gå sin vej og ikke komme igen, et vilkår, han øjeblikkelig opfylder. Således lægger spændingen sig for denne gang, og den ufølsomme politibetjent – for hvem en smule opium mere eller mindre er intet – med den blanke hat,

det stive halsbind, den ubøjelige overfrakke, det brede bælte, ærmesnoren og alt andet tilbehør går langsomt sin gang med tunge trin, idet han slår de indvendige flader af sine hvide handsker imod hinanden og nu og da standser ved et gadehjørne for lejlighedsvis at se efter et eller andet, hvad enten det nu er et vildfarende barn eller et mord.

I nattens mørke farer det enfoldige kommunalbud omkring i Chancery Lane med sine stævninger, hvori hver edsvorens navn er stavet galt og intet stavet rigtigt uden buddets eget navn, som ingen kan læse eller har behov for at vide. Efter stævningerne er forkyndt og vidnerne indvarslet, går buddet hen til Krook for at holde en lille aftale, han har truffet med visse fattiglemmer, som straks føres ovenpå, hvor de giver de store øjne i skodderne noget nyt at stirre på.

Og hele denne nat står ligkisten ved siden af den gamle vadsæk, og den ensomme skikkelse på sengen, hvis livsbane har varet fem og fyrretyve år, ligger der uden større synlige spor efter sig end et forladt barn.

Næste dag er hele kvarteret på benene – det ligner et marked, som mrs. Perkins, der nu er blevet mere end forsonet med mrs. Piper, siger i en venskabelig samtale med denne fortræffelige kone. Ligsynsmanden skal holde ligsyn i *Den forgyldte Bas*, hvor musikforeningen holder møde to gange om ugen, og hvor præsidiet føres af en berømt musikalsk notabilitet overfor buffosangeren, den lille Swills, der, ifølge plakaten i vinduet, håber at hans venner vil flokke sig om ham og understøtte et talent af første rang. *Den forgyldte Bas* gør gode forretninger hele den formiddag. Selv børn trænger under den almindelige spænding i den grad til styrkning, at en kagesælger, som har

stillet sig op ved et hjørne af gården, siger at hans likørbonbons går af som røg, mens kommunalbuddet svæver imellem døren til Krooks etablissement og døren til *Den forgyldte Bas* og tilfredsstiller nogle diskrete sjæles nysgerrighed, af hvem han til gengæld trakteres med et glas ale.

På den fastsatte tid kommer ligsynsmanden, som de edsvorne venter på, og som modtages med en keglesalut fra den lukkede keglebane, som hører til *Den forgyldte Bas*. Ligsynsmanden kommer i flere værtshuse end noget andet levende menneske. Lugten af savspåner, øl, brændevin og tobaksrøg er i hans kald uadskillelig fra døden i dens rædsomste skikkelse. Han føres af buddet og værten ind i musikforeningens sal, hvor han lægger sin hat på pianoet og sætter sig i en lænestol for enden af et langt bord, som er sammensat af flere mindre borde, der er prydet med fedtede ringe sammenslynget i uendelige snirkler, som stammer fra kruse og glas. Så mange af de edsvorne, som kan trænge sig sammen ved bordet, sætter sig der, og de andre stiller sig hen blandt spyttebakker og tobakspiber eller læner sig til pianoet. Over ligsynsmandens hoved hænger en lille jernkrans, håndtaget til en klokkestreng, der næsten giver rettens majestæt udsende af, at den straks skal hænges.

"Råb de edsvorne op og tag dem i ed!" Mens denne ceremoni foregår, skabes der almindelig bevægelse af en pluskæbet lille mand med vældige flipper, et fugtigt øje og en inflammeret næse, der beskedent stiller sig ved døren, som om han hørte til det almindelige publikum, men dog synes at være fortrolig med salen. Man hvisker, at det er lille Swills, og man holder det for ikke usandsynligt, at han er kommet for at studere

ligsynsmanden og vil kopiere ham ved musikforeningens møde om aftenen.

"Nå, gentlemen," begynder ligsynsmanden.

"Stille der, stille!" siger kommunalbuddet, dog ikke til ligsynsmanden, skønt det kunne se sådan ud.

"Nå, gentlemen," fortsætter ligsynsmanden. "De er mødte her for at foretage en undersøgelse på grund af et menneskes død. Der vil blive aflagt forklaringer om de omstændigheder, der er i forbindelse med dette dødsfald, og De vil have at afgive Deres kendelse i overensstemmelse med – keglerne! Keglespillet må standses, bud! – med forklaringerne og intet andet. Det første, der er at gøre, er at syne liget."

"Gør plads der!" råber kommunalbuddet.

Derpå går de ud i et uordentligt optog, omtrent ligesom et svirende ligfølge, og foretager synsforretningen i Krooks bagstue på anden sal, fra hvilken nogle af de edsvorne vender sig blege og skyndsomt bort. Buddet er meget omhyggelig med, at to herrer, der dog ikke udmærker sig ved pyntelighed hverken med opslag eller knapper, men til hvis bekvemmelighed han har hensat et lille bord tæt ved ligsynsmanden, får alt det at se, der er at se. For de fører sådanne undersøgelser i pennen til efterretning for publikum, og han er ikke ophøjet over den almindelige menneskelige svaghed, men håber at læse på tryk, hvad "det virksomme og intelligente kommunalbud i distriktet, Mooney," sagde og gjorde, ja higer endog efter at se navnet Mooney omtalt i en lige så fortrolig og protegerende tone, som bøddelens navn ifølge de nyeste eksempler plejer at blive det.

Lille Swills venter på ligsynsmanden og de edsvornes tilbagekomst. Det samme gør Tulkinghorn. Tulkinghorn bliver modtaget med opmærksomhed og får plads i nærheden af ligsynsmanden, imellem denne høje embedsmand, et fortunaspil og kulkassen. Undersøgelserne fortsættes. De edsvorne underrettes om, hvordan genstanden for deres undersøgelse er død, men får ellers intet at vide om ham.

"Her er en berømt sagfører til stede, gentlemen," siger ligsynsmanden, "der var nærværende, da dødsfaldet blev opdaget, men han vil kun kunne gentage de forklaringer, der allerede er afgivet af lægen, værten, den logerende og papirhandleren, hvorfor det er unødvendigt at ulejlige ham. Er der ellers nogen, som ved noget mere?"

Mrs. Piper stødes frem af mrs. Perkins. Mrs. Piper edfæstes.

"Anastasia Piper, gentlemen. Gift kone. Nå, mrs. Piper – hvad har De at sige i sagen?"

Jo, mrs. Piper har en hel del at sige, fornemmelig i parenteser og uden tegnsætning, men ikke stort at forklare. Mrs. Piper bor i kvarteret – hvor hendes mand er snedker – og det har længe været velkendt blandt naboerne – to dage at regne, før Alexander James Piper blev hjemmedøbt, han er nu atten måneder og fire dage gammel, og så ondt havde dette barn for tænder, gentlemen, at vi ikke troede, han kunne leve – at klageren – sådan vil mrs. Piper absolut kalde den afdøde – skulle have solgt sig selv. Tror, det var klagerens udseende, dette rygte var kommet af. Ofte set klageren og syntes, at han så så glubsk ud og skulle ikke have lov til at gå løs, da børn jo er frygtsomme – og vil man ikke tro hende, håber hun, at mrs. Perkins må blive fremstillet, for hun er her og vil gøre sin mand

og sig selv og sin familie ære. – Har set klageren blive drillet og tirret af børnene – for børn er jo altid børn, og man kan ikke forlange af dem, især når de er af et lystigt gemyt, at de skal være nogle gamle metusalemmer, hvad man jo heller ikke selv har været. – På grund heraf og hans skumle udsende ofte drømt at se ham tage en spidshakke op af lommen og flække hovedet på Johnny – men det barn ved ikke, hvad frygt er, og har mange gange råbt efter ham. – Har imidlertid aldrig set klageren tage en spidshakke eller noget andet våben, langtfra. Har set ham skynde sig bort, når de løb og råbte efter ham, som om han ikke holdt af børn eller voksne mennesker – undtagen den dreng, der fejede fliserne lige overfor nede i gaden, som hvis han var her kunne sige dem, at han ofte har talt med ham. –

"Er den dreng her?" siger ligsynsmanden.

"Nej, sir," siger kommunalbuddet, "han er her ikke."

"Så gå og hent ham," siger ligsynsmanden. I den virksomme og intelligentes fraværelse taler ligsynsmanden med Tulkinghorn.

"Her er drengen, gentlemen!"

Der er han, meget tilsølet, meget hæs og meget pjaltet. Nå, dreng! – dog stop et øjeblik. Forsigtighed. Drengen må først svare på nogle foreløbige spørgsmål.

Navn, Jo. Intet andet, det han ved. Ved ikke, at enhver har to navne, aldrig hørt tale derom. Ved ikke, at *Jo* er en forkortelse af et længere navn. Synes, det er langt nok til *ham*. Han har intet at udsætte derpå. Stave det? Nej. *Han* kan ikke stave det. Ingen fader, ingen moder, ingen venner. Aldrig gået i skole. Hvor han får sin kost? Ved, at en kost er en kost, og ved, at det er syndigt at sige løgn. Husker ikke, hvem der har sagt ham det om kosten

eller om løgnen, men ved begge dele. Kan ikke så nøje sige, hvordan det vil gå ham, når han er død, hvis han lyver for de tilstedeværende, men tror, at han vil få en slem straf, og at det er løn som forskyldt, og derfor vil han sige sandhed.

"Det går ikke an!" siger ligsynsmanden med en tungsindig rysten på hovedet.

"Tror De ikke, De kan modtage hans forklaring?" spørger en opmærksom edsvoren.

"Det kan der ikke være tale om," svarer ligsynsmanden. "De har selv hørt drengen. "Kan just ikke så nøje sige" – går ikke an. Det kan ikke tages for gyldigt i retten. En skrækkelig fordærvelse. Før drengen bort."

Drengen føres bort til stor opbyggelse for tilhørerne, især for buffosangeren, den lille Swills.

Nå, er der flere vidner? Nej, ingen flere vidner.

"Meget vel, mine herrer! Her er en ubekendt mand, om hvem det er oplyst, at han i halvandet år har været vant til at tage store kvantiteter opium, fundet død af for meget opium. Tror De at have noget bevis, som kan foranledige Dem til den slutning, at han har begået selvmord, vil De komme til denne slutning. Anser De det derimod for et tilfældigt dødsfald, vil De afgive Deres kendelse i overensstemmelse dermed."

Kendelsen lyder på tilfældig død. Naturligvis. Mine herrer, de er dimitterede. Farvel!

Mens ligsynsmanden knapper sin overfrakke, giver han og Tulkinghorn det forkastede vidne audiens i en krog.

Denne vanartede skabning ved kun, at den døde mand, som han netop nu har genkendt på hans gule ansigt og sorte skæg, blev forfulgt og hujet efter i gaderne. Da drengen en kold

vinteraften havde stået og rystet af kulde i en gadedør tæt ved sin fejeplads, havde manden vendt sig om for at se på ham og var kommet tilbage og havde, efter at have udspurgt ham og hørt, at han ikke havde en eneste ven i verden, sagt: "Jeg ikke heller. Ikke en!", og så havde han givet ham penge til aftensmad og nattelogi. Siden havde manden ofte talt til ham og spurgt ham, om han sov godt om natten, om hvordan han kunne holde ud at sulte og fryse, og om han nogen sinde ønskede sig død, og havde gjort ham lignende underlige spørgsmål. Når manden ingen penge havde haft, havde han gerne plejet at sige: "I dag er jeg lige så fattig som du, Jo." Men når han havde haft nogle, havde han altid med glæde givet ham lidt.

"Han var meget god imod mig," siger drengen og tørrer sine øjne med sit pjaltede ærme. "Nu, jeg ser ham ligge udstrakt derhenne, ville jeg ønske, at han kunne have hørt mig sige det. Han var meget god imod mig, det var han!"

Da han sjokker ned ad trappen, stikker Snagsby, der har ventet på ham, ham en halv krone i hånden. "Hvis du ser mig gå forbi din fejeplads med min lille kone – jeg mener med en dame" – siger Snagsby med fingeren på næsen, "så lad dig ikke mærke med det!"

De edsvorne opholder sig lidt i *Den forgyldte Bas*. Noget efter er seks af dem indhyllede i en sky af tobaksrøg, som trænger ind i dagligstuen i *Bassen*. To spadserer til Hampstead, og fire har aftalt at gå på komedie til halv pris og spille plat og krone om østers. Lille Swills bliver trakteret af mange. På det spørgsmål, hvad han synes om forhandlingerne, siger han – han har nemlig sin styrke i almuetalemåder – at de er "fermt og propert besørgede." Da værten mærker, at lille Swills er så

yndet, anbefaler han ham på det varmeste til de edsvorne og publikum, fordi der er ingen, som kan synge en vise i kostume så godt som han, og tilføjer, at denne mands kostumer ville fylde en fragtvogn.

Sådan smelter *Den forgyldte Bas* efterhånden sammen med nattens skygger for atter ved gassens hjælp at bryde strålende frem iblandt dem. Da musikforeningen samles, indtager den før nævnte berømte, musikalske herre præsidiet med lille Swills foran sig. Deres venner flokkes om dem og understøtter talentet af første rang. Da man er på højden af aftenen, siger lille Swills: "Mine herrer, med Deres tilladelse vil jeg give en kort skildring af et optrin fra det virkelige liv, som foregik her i dag." Bliver stærkt applauderet og opmuntret. Går ud af salen som Swills, kommer tilbage som ligsynsmanden – men ligner ham ikke det mindste – beskriver forhøret med opmuntrende intervaller af klaverakkompagnement til det omkvæd: Med hans – ligsynsmandens – falderalle ralle ra, hej falfalderallera, faldera!

Omsider tier det klingrende piano, og de musikalske venner søger tilflugt hos deres hovedpuder. Der er ro omkring den ensomme skikkelse, som nu ligger i sin sidste jordiske bolig, og den bevogtes i nogle af nattens stille timer af de hule øjne i skodderne. Hvis denne fortabte mands moder, til hvis bryst han trykkede sig som lille barn med øjnene vendt mod hendes kærlige åsyn, og mens hans spæde hånd næppe vidste, hvordan den skulle omfatte den hals, hvortil den listede sig op, hvis denne fortabte mands moder have set ud i fremtiden, – hvilken umulighed ville dette syn da ikke have syntes at være! Hvis i lysere dage den ild, der nu er slukket i ham, nogen sinde har

brændt for en kvinde, som trykkede ham til sit hjerte, hvor er hun da nu, mens denne aske endnu er over mulde?

Der er alt andet end nattero hos mrs. Snagsby, hvor Mary myrder søvnen ved, som Snagsby tilstår, at få det ene krampetilfælde efter det andet. Grunden til disse anfald er, at Mary har et ømt hjerte og et modtageligt noget, der måske kunne være blevet til indbildningskraft, hvis der havde været lidt held med det. Det være nu, som det vil, så påvirkes dette noget så grueligt af Snagsbys fortælling ved tebordet om den undersøgelse, hvorved han har været til stede, at hun ved tetid kaster sig ind i køkkenet bag efter en flyvende hollænder af en ost og får et usædvanlig langvarigt anfald, som hun kun kommer sig af for at få et til og et til og så videre gennem en række af anfald med korte mellemrum, hvor hun på en rørende måde bønfalder mrs. Snagsby ikke at sige hende op, "selv om hun bliver borte i det," og opfordrer hele huset til at lægge hende ned på stenene og gå i seng. Og da Snagsby omsider hører hanen i den lille mælkekælder i Cursitor Street bryde ud i sin uegennyttige henrykkelse over daggryet, siger han derfor også med et dybt suk, skønt han er det tålmodigste af alle mennesker: "Jeg troede virkelig, du var død!"

Hvilket spørgsmål denne begejstrede fugl til fulde afkræfter ved at anstrenge sig i en ganske særlig grad, men hvorfor den vil gale sådan – skønt sådan galer jo også mennesker ved forskellige fremragende, offentlige lejligheder – over noget, der ikke er af mindste vigtighed for den. Det bliver dens sag. Nok er det, at daggryet kommer, morgenen kommer, middagen kommer.

Da går den virksomme og intelligente, der er blevet optaget i morgenbladene som sådan, med sit kompagni fattiglemmer til Krook og bærer vor kære, her afdøde broders lig til en indelukket, forpestet og væmmelig kirkegård, hvorfra farlige sygdomme meddeles vore kære, endnu ikke afdøde brødres og søstres legemer, mens vore kære brødre og søstre, som driver om på officielle bagtrapper – gid de var døde og borte! – er meget venlige og behagelige. Ind på en bestialsk plet jord, som en tyrk ville forkaste som en barbarisk vederstyggelighed, og som en kaffer ville gyse ved, bringer de vor kære, her afdøde broder for at give ham en kristelig begravelse.

Hvor huse skuer ned fra alle sider, undtagen hvor en dampende tunnel af en porthvælving giver adgang til jernporten, hvor alle livets afskyeligheder er i virksomhed tæt ved døden, og hvor alle dødens giftige elementer er i virksomhed tæt ved livet, der sænker de vor kære broder et par fod ned og udsår ham som smittestof, for han kan opstå som smittestof, som en hævnens ånd ved mange et sygeleje, som et skændselens vidnesbyrd for tilkommende århundreder om, hvordan civilisation og barbari gik hånd i hånd på denne hovmodige ø.

Kom, nat, kom, mørke, for I kan ikke komme for tidligt eller tøve for længe ved et sted som dette! Flygt, I flagrende lysstråler fra vinduerne på de fæle huse, og I, som synder derinde, gør det i det mindste uden at se på denne skrækkelige skueplads! Men I gasflammer, der brænder så mat oven over jernporten, hvorpå den forgiftede luft afsætter sit heksefedt, der er så slimet, når man rører ved det, flam op! Det er godt, at I råber til enhver, som går her forbi: "Se her!"

Om natten kommer en sammenkrøben skikkelse gennem porttunnelen til den udvendige side af jernporten. Den tager fat i porten og ser ind imellem jernstængerne. Sådan bliver den stående et lille øjeblik.

Med en gammel kost, den har taget med, fejer den da sagte trinnene og gør opgangen ren. Den gør det med megen iver og pyntelighed, titter igen ind og går så.

Jo, er det dig? Godt, godt! Skønt et forkastet vidne, der "just ikke så nøje kan sige", hvad der vil ske dig i større hænder end menneskers, raver du dog ikke ganske i bælgmørke. Der er noget, der ligner en fjern lysstråle i din grund hertil, som du mumler frem:

"Han var meget god imod mig, det var han!"

12. På vagt

Endelig er det holdt op at regne i Lincolnshire, og Chesney Wold har taget mod til sig. Mrs. Rouncewell er fuld af huslige bekymringer, for sir Leicester og mylady kommer snart hjem fra Paris, modebladet har opdaget det og meddelt det sørgende England denne glædelige nyhed, ligesom det også har hørt, at de vil modtage en glimrende og ophøjet kreds af "*l'élite du beau monde*" – modebladet er en stymper i engelsk, men stærk som en nyfødt kæmpe i fransk – på det ældgamle, gæstfri familiesæde i Lincolnshire.

Til ære for den glimrende og ophøjede kreds og samtidig for Chesney Wold er den nedstyrtede brobue i parken blevet istandsat, og vandet, som nu har trukket sig tilbage inden for sine rette grænser, tager sig ud i udsigten fra huset. Det klare, kolde solskin titter ned i kratskoven og ser bifaldende den skarpe blæst sprede løvet og tørre mosset. Hele dagen glider det hen over parken efter de bevægelige skygger af skyerne og jager efter dem, men fanger dem aldrig. Det ser ind ad vinduerne og farver familieportrætterne med lysstriber og pletter, som maleren aldrig har tænkt på. Tværs over myladys portræt over den store kamin kaster det en skråbjælke af lys fra venstre til højre, der slår kroget ned i kaminen og synes at skulle sprænge den.

Gennem det samme kolde solskin og den samme kolde blæst kører mylady og sir Leicester fra Paris i deres rejsevogn, med myladys kammerjomfru og sir Leicesters kammertjener i kærlig

forening på tjenersædet. Med klingren og piskesmælden og mange vældige demonstrationer af to barryggede heste og to kentaurer med blanke hatte, stive støvler og flyvende manker og haler rasler de ud af hotel Bristol på Vendôme-pladsen og traver mellem den uroligt belyste kolonnade i Rue de Rivoli og haven ved en hovedløs konges og dronnings palads hen over Place de la Concorde, Champs Elysées og gennem Triumfbuen.

Sandt at sige, kan de ikke komme hurtigt nok af sted, for også her har mylady været nær ved at kede sig ihjel. Koncerter, selskaber, operaen, teatret, køreture, intet er nyt for mylady Dedlock under den opslidte himmel. Endnu i søndags, da fattige stakler morede sig inden for murene, enten med at lege med børnene mellem de klippede træer og billedstøtterne i Tuileriernes have, eller med, en snes ved siden af hinanden, at spadsere i Champs Elysées, der blev endnu mere elysisk ved afrettede hunde og træheste, eller også, dog kun få i tallet, med at sive gennem Notre Dames skumle domkirke for at sige et par ord ved foden af en pille inden for lyskredsen af en lille rist, der er fuld af osende små vokskerter. Andre uden for de mure, der omgiver Paris, med at danse, gøre kur, drikke vin, ryge tobak, se på ligstene, spille billard, kort og domino, høre på markskrigerne, og med alt andet lignende ødelæggende, levende eller livløst uvæsen – endnu i søndags fattede mylady i kedsommelighedens fortvivlelse næsten et dødeligt had til sin kammerjomfru, fordi denne var i godt humør.

Hun kan derfor ikke komme hurtigt nok bort fra Paris. Sjæletræthed ligger både foran og bag ved hende. Hendes skytsånd har lagt en gjord af den rundt omkring den hele jord, men det ufuldkomne hjælpemiddel imod den er altid at flygte

fra det sted, hvor den sidst er blevet følt. Kast altså Paris langt bort og ombyt det med endeløse alléer af snedækkede træer! Og når Paris næste gang viser sig, må det være i et par miles afstand, så triumfbuen kun ser ud som en hvid plet, der glinser i solen, og selve byen kun som en høj på en slette, hvorfra to sorte, firkantede tårne hæver sig op, mens lys og skygge stiger skråt ned på den, ligesom englene i Jakobs drøm!

Sir Leicester er i almindelighed i en behagelig stemning og keder sig sjældent. Når han ikke har andet at gøre, kan han altid tænke over sin egen storhed. Det er en stor fordel for en mand at have et så uudtømmeligt stof. Efter at have læst sine breve lægger han sig tilbage i et hjørne af kareten og tænker på, hvor vigtig han er for samfundet.

"De har fået en usædvanlig mængde breve i dag," siger mylady efter en lang tids forløb. Hun er træt af at læse. Har næppe læst en side på de sidste tyve mile.

"Og dog er der intet i dem, aldeles intet."

"Det forekom mig, som om jeg så en af mr. Tulkinghorns lange udgydelser."

"De ser alt," siger Leicester med beundring.

"Åh!" sukker mylady. "Han er det kedsommeligste menneske, jeg kender!"

"Han sender – jeg beder Dem om forladelse – han sender," siger sir Leicester, idet han tager brevet frem og breder det ud, "et budskab til Dem. Jeg kom til at glemme det, da vi holdt for at skifte heste, netop som jeg var kommet til efterskriften. Jeg beder Dem om at undskylde mig. Han siger –" sir Leicester er så længe om at tage sin lorgnet frem og få den placeret, at mylady ser noget irriteret ud. "Han siger: "Med hensyn til

vejretten" – nej, om forladelse, det var ikke det. Han siger – ja! Nu har jeg det. Han siger: "Jeg beder formelde mylady min ærbødige kompliment og håber, at forandringen vil have gjort hende godt. Vil De have den godhed at sige – jeg ved, det vil interessere hende – at jeg har noget at meddele hende ved hendes hjemkomst om den person, som havde afskrevet det dokument i kanslerretssagen, der i så høj grad vakte hendes nysgerrighed. Jeg har set ham."

Mylady bøjer sig forover og ser ud ad vinduet.

"Det var det," tilføjer Leicester.

"Jeg kunne have lyst til at gå lidt," siger mylady, der stadig ser ud ad vinduet.

"Gå?" siger sir Leicester forbavset.

"Jeg kunne have lyst til at gå lidt," siger mylady med umiskendelig tydelighed. "Vil De lade vognen holde."

Vognen holder, den hengivne tjener stiger ned fra tjenersædet, åbner døren og slår trinet ned, idet han adlyder en utålmodig bevægelse af myladys hånd. Mylady stiger hurtig ud og går så hurtig bort, at sir Leicester trods al sin samvittighedsfulde høflighed ikke er i stand til at hjælpe hende, men bliver tilbage. Det varer et par minutter, før han kan indhente hende. Hun smiler, ser smuk ud, tager hans arm, spadserer et halvt kvarters tid med ham, keder sig og sætter sig atter ind i vognen.

Hjulenes rumlen og raslen fortsætter den største del af tre dage med mere eller mindre klokkeklingren og piskesmælden og flere eller færre vægtige demonstrationer af kentaurer og barryggede heste. Ægteparrets gensidige galanteri er i de hoteller, hvor det tager ind, genstand for almindelig beundring.

Skønt mylord godt nok er lidt gammel for mylady, og skønt han nok kunne være hendes elskværdige fader, opdager man dog straks ved første øjekast, at de elsker hinanden. Man ser, hvordan mylord med sit hvide hår står med hatten i hånden for at hjælpe mylady ind og ud af vognen. Man ser, hvordan mylady påskønner mylords galanteri med en bøjning med sit graciøse hoved og rækker ham sine fine fingre. Det er fortryllende!

Søen gør ingen komplimenter med store mænd, men tumler dem omkring som andet småt kryb. Den er især hård mod sir Leicester, hvis ansigt den giver et grønligt skær ligesom al gammel ost, og i hvis aristokratiske system den frembringer en sørgelig revolution. Den er naturens "radikale". Imidlertid forvinder hans værdighed det, efter han har gjort holdt for at komme sig, og han fortsætter rejsen med mylady til Lincolnshire.

Gennem det samme kolde solskin, der bliver koldere, jo mere dagen aftager, og gennem den samme skarpe blæst, der bliver skarpere, jo mere de adskilte skygger af nøgne træer smelter sammen i skoven, og jo mere genfærdets gangsti, hvis vestlige hjørne berøres af en ildmasse på himlen, hengiver sig til den kommende nat, – kører de ind i parken. Kragerne, der gynger i deres huse i elmetræsalléen, synes at afhandle vognens indhold, idet nogle er enige om, at det er sir Leicester og mylady, som kommer, og andre trættes med nogle misfornøjede, som ikke vil indrømme det, mens alle snart synes at holde spørgsmålet for afgjort og snart igen udbryder i en heftig debat, som rejses af en stridig og søvnig fugl, der med vold og magt vil have sin sidste indsigelse indført. Rejsevognen overlader det til dem at gynge og kævles og ruller hen til huset, hvor ilden skinner

varmt igennem nogle af vinduerne, skønt ikke igennem så mange, at det kan give den store, mørke facade et beboet præg. Men det vil den glimrende og ophøjede kreds snart gøre.

Mrs. Rouncewell har indfundet sig og modtager sir Leicesters sædvanlige håndtryk med et dybt kniks.

"God dag, mrs. Rouncewell. Det glæder mig at se Dem."

"Jeg håber, at have den ære at se Dem ved godt helbred, sir Leicester?"

"Ved fortræffeligt helbred, mrs. Rouncewell."

"Mylady ser meget vel ud," siger mrs. Rouncewell med et dybt kniks.

Mylady tilkendegiver uden mange ord, at hun er træt, men så vel, som hun tør håbe at være.

Men Rosa står et stykke bag ved husholdersken, og mylady, som ikke har mistet sin hurtige iagttagelsesevne, spørger:

"Hvad er det for en ung pige?"

"En ung elev af mig, mylady. Rosa."

"Kom herhen, Rosa!" lady Dedlock vinker ad hende, og det endog, som det synes, med interesse. "Men, barn, ved du også, hvor smuk du er?" siger hun, idet hun rører ved hendes skulder med to fingre.

Rosa svarer meget undseligt: "Nej, mylady!" og slår øjnene ned og slår øjnene op og ved ikke, hvor hun skal se hen, men ser kun så meget des smukkere ud.

"Hvor gammel er du?"

"Nitten år, mylady."

"Nitten år," gentager mylady tankefuldt. "Pas på, at man ikke ødelægger dig med smiger."

"Ja, mylady."

Mylady klapper hendes kinder med smilehullerne med de samme fine, behandskede fingre og går hen til foden af egetræstrappen, hvor sir Leicester venter på hende som hendes ridderlige livvagt. En gammel, kedelig Dedlock i legemsstørrelse stirrer ned fra sin ramme og ser ud, som om han ikke kunne blive klog på noget, hvilket sandsynligvis var hans sædvanlige åndstilstand i dronning Elisabeths dage.

Om aftenen i husholderskens stue kan Rosa ikke snakke om andet end lady Dedlock. Hun er så nedladende, så venlig, så smuk, så fin, har sådan en sød stemme og så bløde fingre, at Rosa kan mærke dem endnu. Mrs. Rouncewell siger ja til alt dette, ikke uden personlig stolthed, idet hun dog tager forbehold med hensyn til venligheden. Om den er hun ikke så helt enig med sig selv. Himlen forbyde, at hun skulle sige en stavelse for at nedsætte noget medlem af denne fortræffelige familie og mindst mylady, hvem hele verden beundrer, men hvis mylady ville være "lidt mindre stiv", ikke fuldt så kold og tilbageholdende, tror mrs. Rouncewell, at hun ville vinde i venlighed.

"Det er næsten synd," tilføjer mrs. Rouncewell – kun "næsten", da det grænser til gudsbespottelse at tro, at noget kunne være bedre, end det er, i noget så ophøjet som de Dedlock'ske sager, "at mylady ingen børn har. Hvis hun havde en datter, en voksen ung dame, der kunne optage hende, så tror jeg, hun ville få den eneste udmærkede egenskab, der endnu mangler hende."

"Ville det ikke have gjort hende endnu mere stolt, bedstemoder?" siger Watt.

"Mere og mest, mit barn," svarede husholdersken med værdighed, "er ord, som det ikke tilkommer mig at bruge – ja ikke engang at høre – når der er tale om at nedsætte mylady."

"Om forladelse, bedstemoder. Men stolt er hun, ikke sandt?"

"Hvis hun er det, så har hun også grund til det. Familien Dedlock har altid gode grunde."

"Nå ja," siger Watt, "så vil vi håbe, at den udsletter et vist sted i sin bønnebog om stolthed og forfængelighed, der kun gælder simple folk. Undskyld, bedstemoder! Det er kun spøg!"

"Sir Leicester og lady Dedlock er ikke passende genstande for spøg, barn!"

"Sir Leicester er ganske vist ikke til at spøge med, og jeg beder ham ydmygst om forladelse. Men tror du vel, bedstemoder, at der, fordi familien og dens gæster kommer hertil, er noget til hinder for, at jeg endnu opholder mig nogle dage i *Det Dedlock'ske Våben*, ligesom enhver anden rejsende?"

"Ikke det mindste, barn."

"Det glæder mig, for jeg har en ubeskrivelig lyst til at lære denne dejlige omegn nærmere at kende."

Han ser tilfældigvis på Rosa, som meget undselig slår øjnene ned. Men i stedet for at hendes blomstrende kinder gløder, burde det i følge den gamle overtro egentlig ringe for hendes øren, for myladys kammerjomfru taler i dette øjeblik meget ivrig om hende.

Myladys kammerjomfru er født et sted i det sydlige Frankrig og er to og tredive år gammel, en brunette med store øjne og sort hår, og hun ville have været smuk, hvis hun ikke havde haft noget katteagtigt ved munden og i det hele taget en uhyggelig stramhed i ansigtet, der gør kæberne alt for ivrige efter at vise

sig og panden alt for fremtrædende. Der er noget ubeskriveligt skarpt i hendes knoglebygning, og hun har en årvågen måde at se ud ad øjenkrogene på uden at vende hovedet, som overmåde godt kunne undværes, især når hun er i dårligt humør og i nærheden af knive. Disse mangler skinner så tydeligt igennem, trods hendes smagfulde påklædning og små smykker, at hun synes at gå omkring som en meget pæn, men ufuldstændigt tæmmet ulvinde. Foruden at hun er fuldkommen i alle de kundskaber, der hører til hendes post, er hun næsten englænderinde med hensyn til kendskab til sproget, så hun følgelig ikke mangler ord til at udøse sin galde over Rosa, fordi denne har tiltrukket sig myladys opmærksomhed. Hun udøser den også med en så bitter spot, da hun senere sætter sig til middagsbordet, at hendes bordkavaler, tjeneren, ordentlig føler sig lettet, da hun kommer til ske-stadiet, og for et øjeblik må holde inde, men det varer kun kort.

Ha, ha, ha! Hun, Hortense, der har været i myladys tjeneste i fem år, er stadig blevet holdt i afstand, og denne dukke, denne landsbytøs bliver kærtegnet af mylady, lige så snart hun er kommet ind af døren! Ha, ha, ha! "Men, barn, ved du også, hvor smuk du er?" – "Nej, mylady." – Ja rigtigt – "Og hvor gammel er du, barn? Og pas på, at man ikke ødelægger dig med smiger, barn." Hvor det er morsomt! Det er storartet.

Det er, kort sagt, så udmærket, at mademoiselle Hortense ikke kan glemme det, men endnu i flere dage derpå ved tjenerskabets måltider synker hen i en stum nydelse af disse fortrinlige løjer, en nydelse, der på hendes gemytlige måde viser sig ved et tillæg af stramhed i ansigtet, fortyndelse af læberne og skelen i blikket, hvilken stærke forhøjelse af hendes

elskværdige humør hyppig afspejles i myladys spejle, når mylady ikke færdes iblandt dem.

Alle spejlene i huset er nu i virksomhed, mange af dem efter en lang ferie. De afspejler smukke ansigter, affekterede ansigter, ungdommelige ansigter, ansigter på halvfjerds, som ikke vil finde sig i at være gamle, kort sagt, hele den samling af ansigter, der er kommet for at tilbringe et par uger på Chesney Wold, og som modebladet, en vældig jæger for herren, forfølger med en skarp næse, lige fra de første gang viste sig ved hoffet i St. James, indtil de bliver indhentet af døden. Stedet i Lincolnshire er lutter liv. Om dagen høres bøsser og stemmer i skovene, ryttere og køretøjer bringer liv på vejene i parken, tjenere og dagdrivere opfylder landsbyen og *Det Dedlock'ske Våben*. Når vinduesrækken i den lange selskabssal om aftenen viser sig gennem de fjerne åbninger imellem træerne, ligner den en række ædelstene indfattet i en sort hamme. Om søndagen bliver den lille kirke næsten opvarmet af det talrige, galante selskab, og den sædvanlige duft af det Dedlock'ske støv fortrænges af fine, vellugtende sager.

Den glimrende og ophøjede kreds indbefatter en ikke ringe masse af kundskab, forstand, mod, ære, skønhed og dyd. Og dog er der noget galt ved den. Hvad kan det være?

Modedårskab? Vi har ikke længere en kong George den fjerde – desværre! – til at angive tonen for modedårskaben. Der findes ingen stivede halstørklæder så store som håndklæder, ingen kortlivede kjoler, ingen falske lægge, ingen snørliv mere. Der findes ikke længere vrængbilleder af sådan udstafferede, kvindagtige spradebasser, der falder i afmagt i operaloger af overdreven henrykkelse og kaldes til live igen af andre sirlige

væsener, som holder dem langhalsede lugteflasker under næsen. Der findes ikke længere modenarre, som må have fire tjenere til at ryste dem ned i deres skindbukser, som er til stede ved enhver henrettelse, mens de føler samvittighedsnag over en gang at have spist en ært. Men findes der da alligevel ingen modedårskab blandt den glimrende og ophøjede kreds, modedårskab af en uheldigere slags, som er trængt ned under overfladen og som gør mindre uskyldige ting end at pynte sig med håndklæder eller standse fordøjelsen, hvorimod intet fornuftigt menneske kan have noget væsentligt at indvende?

Jo vist gør der. Det kan ikke skjules. Der findes i denne uge i januar på Chesney Wold nogle damer og herrer af den nyeste tone, som har fundet på en modedårskab, der ikke er slet så uskyldig, som af en blot affekteret mangel på bevægelse er blevet enige om at lapse sig med at snakke om, at simple folk sådan i al almindelighed mangler tro på realiteterne – netop som om det var så uforklarligt, at en simpel mand ikke længere vil tro på en falsk shilling, når han har fået at vide, at den er falsk! Men damerne og herrerne på Chesney Wold har stor lyst til at gøre de simple folk rigtig maleriske og rettroende ved at stille viserne på tidens ur tilbage og slette nogle få hundrede år ud af historien.

Der findes også damer og herrer af en anden, om end ikke så ny, så dog meget elegant tone, som er blevet enige om at overtrække verden med en glat fernis og skjule dens virkeligheder, for hvem alt må være smægtende og smukt. Som har opdaget den evige uvirksomhed. Som intet glæder sig over og intet sørger over. Som ikke lader sig forstyrre af ideer, for hvem endog de skønne kunster, der gør deres opvartning med

pudder i håret og går baglæns ligesom overkammerherren, må fremstille sig i svundne slægters kostumer og tage sig i agt for ikke at være alvorlige eller modtage noget indtryk af den levende tid.

Og så er der den i sit parti meget ansete mylord Boodle, der ved, hvad det vil sige at være minister, og efter bordet med megen gravitet fortæller sir Leicester, at han i sandhed ikke kan fatte, hvor nutiden vil hen. En debat er ikke, hvad en debat før plejede at være. Selv et kabinet er ikke, hvad det fordum var. Han ser med forbavselse, at hvis det nuværende ministerium skulle falde, ville kronens indskrænkede valg ved dannelsen af et nyt ligge imellem lord Coodle og sir Thomas Doodle, forudsat at det er en umulighed, at hertugen af Foodle kan forene sig med Goodle, hvilket må regnes for givet på grund af det brud, der opstod af sagen med Hoodle. Men når nu altså indenrigsministeriet og posten som underhusets leder overdrages til Joodle, finansministeriet til Koodle, kolonialministeriet til Loodle og udenrigsministeriet til Moodle, hvad skal man så gøre med Noodle? Man kan ikke tilbyde ham præsidentposten i statsrådet, for den er forbeholdt Poodle. Man kan ikke give ham førstedepartementet, det er næppe godt nok til Quoodle. Hvad bliver følgen? At landet strander, forliser og går i stykker – sådan som det gøres tydeligt for sir Leicesters fædrelandskærlighed – fordi man ikke kan forsørge Noodle!

På den anden side påstår Hans Højvelbårenhed, mr. William Buffy, parlamentsmedlem, i en samtale tværs over bordet med en anden, at landets skibbrud – hvorom der ikke er mindste tvivl – det er kun måden, hvorom der er tale – må tilskrives

Cuffy. Havde man behandlet Cuffy, som man burde, da han trådte ind i parlamentet, og hindret ham i at gå over til Duffy, ville man have ham fået allieret med Fuffy, og hvis man så samtidig havde sikret sig den vægt, der under en debat må tillægges Guffy, ville man ved valgene have kunnet arbejde med hjælp fra den rige Huffy og i tre grevskaber fået valgt Juffy, Kuffy og Luffy, samt endelig styrket sit ministerium ved de kundskaber og den forretningsdygtighed, ingen kan nægte Muffy, i stedet for at man nu er afhængig af Puffys velkendte lunefuldhed.

Om dette, ligesom om adskillige mindre punkter, er der forskellige meninger, men det står aldeles klart for den glimrende og ophøjede kreds, at talen kun kan være enten om Boodle og hans tilhængere, eller om Buffy og hans tilhængere. Disse er de store skuespillere, hvem skuepladsen er forbeholdt. Vistnok er der et folk, et vist stort antal statister, til hvem der undertiden skal holdes taler, og på hvem man gør regning, når man vil have et hurra eller et hør, ligesom i teatret, men Boodle og Buffy, deres tilhængere og slægtninge, deres arvinger, eksekutorer, administratorer og befuldmægtigede er de fødte første skuespillere, direktører og ledere, det er dem, der skal vise sig på scenen.

Også heri er der måske mere modedårskab på Chesney Wold, end den glimrende og ophøjede kreds vil have godt af i længden. For det går med de endog i højeste grad rolige og polerede kredse som med den kreds, troldmanden drager omkring sig, at sælsomme skikkelser bevæger sig uden for dem, dog med den forskel, at der i dette tilfælde, hvor de er

virkeligheder og ikke skyggebilleder, er større fare for, at de vil bryde ind.

Chesney Wold er imidlertid fuldt, så fuldt, at der hos de kun dårligt indkvarterede kammerjomfruer opstår en brændende harme over tilsidesættelse, som ikke lader sig slukke. Kun et værelse er tomt. Det er et tårnkammer af tredje rang med simpelt, men hyggeligt bohave, hvoriblandt en gammeldags lænestol. Det er Tulkinghorns værelse og overlades aldrig til nogen anden, da han kan komme til enhver tid. Endnu er han dog ikke kommet. Det er hans beskedne vane at gå fra landsbyen gennem parken, når vejret er godt, smutte ind i dette værelse, som om han ikke havde været ude af det, siden han sidst sås i det, bede en tjener underrette sir Leicester om, at han er kommet, for det tilfælde, at han vil ham noget, og ti minutter før middag at vise sig i skyggen af døren til biblioteket. Han sover i sit tårn med en klagende flagstang over hovedet og har en altan udenfor, hvor man hver morgen, når vejret er godt, og han er der, kan se hans sorte skikkelse gå en tur før frokost ligesom en større art krage.

Hver dag før middag ser mylady efter ham i det halvmørke bibliotek, men han er der ikke. Hver dag ved middagsbordet ser mylady efter den tomme plads, der ville være holdt åben til ham, hvis han var kommet for nylig, men der er ingen tom plads. Hver aften spørger mylady tilfældigvis sig kammerjomfru:

"Er mr. Tulkinghorn kommet?"

Hver aften lyder svaret: "Nej, mylady, endnu ikke."

En aften falder mylady, mens hendes hår bliver løst op, i dybe tanker efter dette svar, indtil hun ser sit eget grublende ansigt i

spejlet lige overfor og et par sorte øjne, der nysgerrigt iagttager hende.

"Hav den godhed at passe, hvad De skal," siger mylady da til Hortenses spejlbillede. "De kan se på Deres skønhed en anden gang."

"Undskyld! Det var Deres Nådes skønhed."

"Den skal De slet ikke se på."

Én eftermiddag lidt før solnedgang, da de strålende grupper af skikkelser, som i de sidste par timer har vakt liv på genfærdets gangsti, er forsvundet, og kun sir Leicester og mylady er tilbage på terrassen, kommer endelig Tulkinghorn. Han nærmer sig dem med sine sædvanlige, metodiske skridt, der aldrig er hurtigere, aldrig langsommere. Han bærer sin sædvanlige, udtryksløse maske – hvis det er en maske – og gemmer familiehemmeligheder i ethvert ledemod af sit legeme og i enhver fold af sine klæder. Om hele hans sjæl er helliget de store, eller om han ikke yder dem andet end de tjenester, han sælger dem, det er hans personlige hemmelighed. Han bevarer den, ligesom han bevarer sine klienters hemmeligheder. Han er i så henseende sin egen klient og vil aldrig røbe sig.

"God dag, hvordan har De det, mr. Tulkinghorn?" siger sir Leicester og rækker ham hånden.

Mr. Tulkinghorn har det meget godt. Sir Leicester har det godt. Mylady har det godt. Alt såre glædeligt. Sagføreren går med hænderne på ryggen ved siden af sir Leicester på terrassen. Mylady går på den anden side af ham.

"Vi havde ventet Dem tidligere," siger sir Leicester. En nådig bemærkning. Det samme som at sige: "Mr. Tulkinghorn, vi husker Deres tilværelse, også når De ikke er her for at minde os

om den. Vi skænker Dem et brudstykke af vor tanke, skal jeg sige Dem."

Tulkinghorn, som fatter det, bøjer hovedet og siger, at han er sir Leicester meget forbunden.

"Jeg var kommet før," forklarer han, "hvis jeg ikke havde haft så travlt med de forskellige sager mellem Dem og Boythorn."

"Det er en meget excentrisk mand," siger sir Leicester strengt. "En farlig mand i et samfund. En mand med en meget lav tænkemåde."

"Han er halsstarrig."

"Det er naturligt for en mand som han," siger sir Leicester og ser selv meget halsstarrig ud. "Det undrer mig aldeles ikke at høre det."

"Det eneste spørgsmål er, om De vil give efter i noget?"

"Nej, sir, nej. *Jeg* giver ikke efter!"

"Jeg mener ikke noget af vigtighed. Det ved jeg naturligvis, at De ikke gør. Jeg mener på et eller andet underordnet punkt."

"Mr. Tulkinghorn," svarer sir Leicester, "der kan ingen underordnede punkter være mellem mig og mr. Boythorn. Når jeg går videre og opdager, at jeg ikke kan indse, hvordan *noget*, der vedrører mig, kan være et underordnet punkt, så taler jeg ikke så meget med hensyn til mig selv som individ som med hensyn til den familiestilling, det er mig overdraget at hævde."

Tulkinghorn bøjer atter hovedet. "Jeg har altså mine ordrer. Mr. Boythorn vil volde os en del bryderi –"

"Det er sådanne menneskers særkende," afbryder sir Leicester ham, "at volde bryderi. En meget ubehagelig person, der ikke har respekt for noget. En person, som for et halvt hundrede år siden sandsynligvis ville være blevet tiltalt i Old

Bailey for et eller andet demagogisk skridt og strengt straffet – om ikke," tilføjer sir Leicester efter et øjebliks ophold, "hængt og parteret."

Sir Leicester synes at lette sit majestætiske bryst for en byrde ved at afsige denne dødsdom, som om dette var det glædeligste, der kunne hænde ham næst efter at se dommen fuldbyrdet.

"Men aftenen falder på," siger han, "og mylady forkøler sig. Lad os gå ind, min ven."

Idet de vender sig om mod forstuedøren, taler mylady Dedlock for første gang til Tulkinghorn.

"De har sendt mig et budskab om den person, hvis håndskrift jeg lejlighedsvis spurgte om. Det ligner Dem så ganske at have husket det. Jeg havde rent glemt det. Deres budskab mindede mig først om det igen. Jeg kan ikke fatte, hvad jeg kom til at tænke på ved at se den håndskrift, men jeg tænkte ganske sikkert på noget."

"Så?" siger Tulkinghorn.

"Ja," svarer mylady ligegyldigt, "det tror jeg ganske sikkert. Og de har virkelig gjort Dem den ulejlighed at opspørge den person, som havde afskrevet det – hvad var det nu for et dokument? – åh, vist det, De viste mig sidste gang, De var her?"

"Ja."

"Hvor det var underligt!"

De går ind i et skummelt værelse, der om dagen får sit lys fra to dybe vinduer. Det er nu tusmørke. Ilden skinner klart på væggen og mat på vinduesruderne, hvor det kolde landskab gyser i blæsten i den kolde afspejling af luen, og en grå tåge lister sig frem, den eneste rejsende foruden skymassen.

Mylady sætter sig i en stor lænestol i kaminkrogen, og sir Leicester tager plads i en anden lænestol lige overfor. Sagføreren står foran kaminen, holder sin hat i en arms længde fra sig, og skygger for sit ansigt. Han ser på mylady.

"Ja," siger han, "jeg forhørte mig om manden og fandt ham. Og hvad der er meget sælsomt, jeg fandt ham –"

"Det var da ikke en særlig mærkelig person?" siger lady Dedlock mat.

"Jeg fandt ham død!"

"Å nej da!" siger sir Leicester, ikke så forfærdet over denne omstændighed selv som over den omstændighed, at denne omstændighed bliver nævnet.

"Jeg kom til hans logi – et usselt, fattigt hul – og fandt ham død."

"Undskyld, mr. Tulkinghorn. Jeg finder, at jo mindre der tales –"

"Å, sir Leicester, lad mig høre historien ud" – det er mylady, der taler – "det er lige en historie, der passer til tusmørket. Det var skrækkeligt! Død!"

Tulkinghorn stadfæster det på ny ved en bøjning med hovedet. "Om ved sin egen hånd –"

"På min ære!" udbryder sir Leicester. "I sandhed!"

"Å, lad mig nu høre historien!" siger mylady.

"Som De ønsker, min ven. Men jeg må sige –"

"Nej, De må intet sige! Bliv ved, mr. Tulkinghorn."

Den galante sir Leicester giver efter, skønt det stadig forekommer ham, at det at bringe sådanne smudsigheder på bane blandt de højere klasser virkelig er – er –

"Jeg ville have sagt," tager sagføreren igen til orde med uforstyrret ro, "at hvad enten han var omkommet for sin egen hånd eller ikke, så stod det ikke i min magt at sige Dem det. Jeg må imidlertid ændre denne sætning ved at sige, at han utvivlsomt er død som en følge af sine egne handlinger, men om det er sket med frit overlæg, eller ved et tilfælde, vil aldrig med vished kunne oplyses. Juryen ved ligsynet udtalte, at han havde taget giften ved en ulykkelig hændelse."

"Og hvad slags menneske," spørger mylady, "var denne ynkværdige skabning?"

"Det er meget vanskeligt at sige," svarer sagføreren og rystede på hovedet. "Han havde levet så usselt og så så jammerlig ud med sin sigøjnerfarve og sit buskede hår og skæg, at jeg ville have holdt ham for den laveste af de lave. Lægen mente, at han engang havde set bedre ud og haft en bedre stilling."

"Hvad hed den ulykkelige mand?"

"Man kaldte ham, hvad han selv kaldte sig, men ingen vidste hans navn."

"Ikke engang den, der havde passet ham?"

"Der var ingen, som havde passet ham. Han blev fundet død. Det var mig, som fandt ham."

"Uden nogen tråd til mere?"

"Jo! Der fandtes," siger sagføreren grublende, "en gammel vadsæk, men – nej, der var ingen papirer."

Mens hvert ord af denne korte samtale er blevet udtalt, har lady Dedlock og Tulkinghorn uden mindste forandring i deres sædvanlige holdning set meget vist på hinanden, hvilket måske var naturligt under forhandlingen om et så ualmindeligt emne. Sir Leicester har set på ilden med det samme udtryk som den

Dedlock ude på trappegangen. Da historien er færdig, gentager han sin majestætiske protest, idet han siger, at da det er aldeles klart, at en tanke hos mylady umulig kan sættes i forbindelse med denne elendige stakkel – med mindre han skulle have givet sig af med at skrive tiggerbreve – håber han at blive fritaget for at høre mere om en sag, der er så langt under myladys stilling.

"Det er en sand bunke af rædsler," siger mylady og samler sin kåbe og sit pelsværk, "men de interesserer dog en et øjeblik! Vær så god, mr. Tulkinghorn, at lukke døren op for mig."

Tulkinghorn gør det med ærbødighed og holder den åben, mens hun går ud. Hun går tæt forbi ham med sit sædvanlige matte væsen og nedladende hovmod. De mødes atter ved bordet – næste dag igen – og igen mange efterfølgende dage. Lady Dedlock er stadig den samme udmattede guddom, omgivet af tilbedere og skrækkelig udsat for at blive kedet ihjel, endog mens hun præsiderer ved sit eget alter. Tulkinghorn er stadig det samme stumme gemme for adelige fortroligheder, så underlig på urette sted og dog altid fuldstændig hjemme. De synes at lægge så lidt mærke til hinanden, som to mennesker, der er under samme tag, vel kan det. Men om den ene stadig iagttager og mistror den anden, stadig lurer på opdagelsen af en eller anden stor forbeholdenhed. Om den ene stadig i enhver henseende er slagfærdig i forhold til den anden og ikke vil lade sig overrumple, hvad den ene ville give for at få at vide, hvor meget den anden ved – alt dette er for tiden skjult i deres hjerter.

13. Esthers beretning

– Vi holdt mange rådslagninger om, hvad Richard skulle være. Først uden Jarndyce, sådan som han havde ønsket, og senere i forening med ham, men det varede længe, før vi syntes at få noget ud af det. Richard sagde, at han havde lyst til, hvad det skulle være. Da Jarndyce udtalte den mening, at han muligvis allerede var for gammel til at gå ind i marinen, sagde Richard, at det havde han selv tænkt på, og han var måske også for gammel. Da Jarndyce spurgte ham, hvad han syntes om hæren, sagde Richard, at det havde han også tænkt på, og det var ikke så gal en plan. Da Jarndyce rådede ham til nøje at overveje og afgøre med sig selv, om hans gamle forkærlighed for søen kun var en barnlig lyst eller en virkelig tilbøjelighed, svarede Richard, at det havde han virkelig meget ofte overvejet, men han kunne ikke blive enig med sig selv.

"Hvor meget af denne ubestemthed i hans karakter," sagde Jarndyce til mig, "der må tilskrives den ubeskrivelige masse af uvisheder og udsættelser, som han lige fra sin fødsel har måttet døje, vil jeg ikke påtage mig at afgøre, men at kanslerretten blandt sine mange andre synder også er ansvarlig for noget heraf, kan jeg tydeligt se. Den har hos ham avlet eller styrket en vane til at udsætte, til at stole på dette, dette eller et andet tilfælde og forkaste alt som uafgjort, uvist og uklart. Selv hos langt ældre og stadigere folk kan karakteren forandres af de forhold, der omgiver dem. Det ville være for meget forlangt, at

en dreng skulle undgå det, når han under sin uddannelse er underkastet sådanne indflydelser."

Jeg følte, at dette var rigtigt, skønt jeg, hvis jeg tør sige, hvad jeg alligevel tænkte, fandt det meget beklageligt, at Richards opdragelse ikke havde modarbejdet disse indflydelser eller ledet hans karakter. Han havde været otte år i en latinskole og, som jeg hørte, lært at lave flere slags latinske vers til en beundringsværdig fuldkommenhed. Men jeg hørte aldrig, at nogen havde brudt sig om at finde hans tilbøjeligheder eller hans fejl eller om at give ham bestemte kundskaber. Han var blevet sat til at skrive vers og havde lært den kunst at lave dem til en sådan fuldkommenhed, at jeg tror, at han, hvis han var blevet i skolen, til han var blevet myndig, kun ville være blevet ved at lave vers og atter lave vers, med mindre han havde udvidet sine kundskaber tilstrækkeligt til at glemme denne færdighed. Men på trods af jeg ikke tvivlede om, at hans vers var meget smukke og nyttige og fuldt tilstrækkelige for mange livsøjemed, var jeg dog ikke helt sikker på, om Richard ikke ville have haft godt af, at nogen havde studeret ham en smule, i stedet for at han havde studeret dem så overordentlig meget, skønt jeg jo rigtignok ikke vidste og heller ikke ved, om de unge herrer i det gamle Rom eller Grækenland lavede vers i det samme omfang, eller om unge herrer i andre lande har gjort det.

"Jeg kan ikke tænke mig," sagde Richard grublende, "hvad jeg helst skulle være. Med undtagelse af, at jeg ikke vil være præst, er det alt sammen lige godt."

"Har De lyst til mr. Kenges fag?" spurgte Jarndyce.

"Det ved jeg ikke. Jeg holder meget af at ro. Sagførerfuldmægtigene tilbringer en hel del af deres tid på vandet. Det er en ypperlig livsstilling!"

"Læge –" foreslog Jarndyce.

"Der er det!" udbrød Richard.

Jeg tvivler på, at han nogen sinde før har tænkt på det.

"Der er det!" gentog Richard med største begejstring. "Endelig har vi fundet det: Dr. med!"

Vor latter kunne ikke få ham til at afstå fra det, skønt han selv lo hjerteligt. Han sagde, at han havde valgt sin livsstilling, og jo mere han tænkte derover, des mere følte han, at hans skæbne var klar. Lægekunsten var alle kunsters kunst for ham. Da jeg måtte tro, at han kun kom til denne slutning, fordi han var glad ved at blive fri for den ulejlighed at tænke, da han aldrig havde haft synderlig lejlighed til at finde ud af, hvad han duede til, spurgte jeg mig selv, om de latinske vers altid førte til det, eller om Richards eksempel stod alene i sin slags.

Jarndyce lod det være sig meget magtpåliggende at tale alvorligt med ham og foreholde ham, at han ikke måtte gøre sig illusioner i en så vigtig sag. Richard var altid lidt alvorlig efter disse samtaler, men sagde stadig til Ada og mig, "at alt var i orden," og begyndte så at tale om andre ting.

"Ved Gud!" udbrød Boythorn, der tog sig varmt af sagen – skønt jeg ikke har nødig at sige, at han ikke kunne gøre noget med lunkenhed, "det glæder mig at se en ung mand med lyst og kækhed ofre sig til dette ædle fag! Jo mere lyst der er forbundet dermed, des bedre for menneskeslægten, og des værre for de vindesyge daglejere og lumpne gøglere, der gør sig en glæde af at nedsætte denne berømmelige kunst i verdens øjne. Ved alt,

hvad der er lavt og foragteligt, lægerne behandles så skammeligt om bord i vore orlogsmænd, at jeg havde lyst til at knuse benene – begge ben – på samtlige medlemmer af admiralitetet og gøre det til en med deportation strafbar forbrydelse for enhver læge at helbrede dem, hvis systemet ikke blev forandret inden otte og fyrretyve timer!"

"Kunne du ikke indrømme dem otte dage?" spurgte Jarndyce.

"Nej! Ikke på nogen måde! Otte og fyrre timer! Kommunalbestyrelser, sogneforstanderskaber, kirkekollegier og lignende forsamlinger af grødhovedede klodrianer, der kommer sammen for at holde taler, for hvilke de, ved himlen! burde arbejde i kviksølvgruber i den korte rest af deres usle levedage, om ikke for andet, så for at hindre deres afskyelige engelsk fra at tilsøle et sprog, der tales i solens nærværelse – alle disse karle, som så lumpent benytter sig af den ædle iver hos mænd, der stræber efter kundskab til at belønne deres bedste leveårs uvurderlige tjenester, deres langvarige studier og deres kostbare undervisning med bagateller, der endog er for ringe til skriverdrenge, – alle den slags folk ville jeg lade halsen vride om på og deres hoveder opstille på anatomikamret til skue for hele fakultetet, for at dets yngre medlemmer ved egenhændig målning i deres unge dage kunne overbevise sig om, hvor tyk en pandeskal kan blive."

Denne heftige udtalelse sluttede han med at se på os med det venligste smil og igen og igen at tordne sit ha, ha, ha!, indtil enhver anden måtte være blevet aldeles udmattet af en sådan anstrengelse.

Da Richard stadig blev ved at sige, at han var fast i sit valg, efter forskellige tidsrum, som Jarndyce havde bestemt til

overvejelse, var udløbet, og da han fremdeles på den samme måde vedblev at forsikre Ada og mig, at "alt var i orden," syntes det hensigtsmæssigt at tage Kenge med på råd. Kenge kom derfor en dag for at spise til middag hos os, lagde sig tilbage i sin lænestol, drejede og vendte sin lorgnet, talte med velklingende røst og bar sig akkurat sådan ad, som jeg havde set ham gøre, da jeg var en lille pige.

"Ja så!" sagde han. "Ja. Godt! En meget god livsstilling, mr. Jarndyce. En rigtig god livsstilling."

"Studierne og forberedelserne bør drives med iver," sagde min formynder med et blik på Richard.

"Ganske vist. Med iver."

"Men da dette mere eller mindre er tilfældet med ethvert vigtigt arbejde," sagde Jarndyce, "gælder dette om ethvert valg."

"Unægtelig," sagde Kenge. "Og mr. Richard Carstone, som har vundet så meget hæder i de – skal jeg sige klassiske skygger? – hvori han har tilbragt sin ungdom, vil utvivlsomt vise den samme iver på den mere praktiske virksomhedsbane, han betræder, om han end ikke på denne vil udvikle sin færdighed i at lave vers i et tungemål, hvortil en digter, om jeg ikke tager fejl, fødes, ikke dannes."

"De kan være sikker på," sagde Richard med sin sædvanlige ligefremhed, "at jeg skal tage fat på det og gøre mit bedste."

"Meget vel, mr. Jarndyce!" sagde Kenge og nikkede blidt med hovedet. "Når nu altså mr. Richard forsikrer os, at han vil tage fat på det og gøre sit bedste, mener jeg, at vi bør undersøge, på hvilken måde han bedst kan nå målet for sin ærgerrighed. Med hensyn til at anbringe mr. Richard hos en eller anden berømt praktiserende læge, har De da nogen sådan for øje?"

"Ikke det jeg ved af, hvad, Rick?" sagde min formynder.

"Nej, det tror jeg ikke," sagde Richard.

"Ja så!" vedblev Kenge. "Altså med hensyn til stedet. Er det noget særligt at mærke i så henseende?"

"Nej," sagde Richard.

"Ja så!"

"Jeg kan nok ønske lidt afveksling," sagde Richard, – "en vid mark for erfaring, mener jeg."

"Det er unægtelig meget nødvendigt," svarede Kenge; "men det, tror jeg, lader sig let ordne, mr. Jarndyce. For det første må vi se os om efter en praktiserende læge med den fornødne dygtighed, og når vi har bekendtgjort vort ønske – og skal jeg tilføje vor evne til at betale et honorar? – vil den eneste vanskelighed for os være at vælge blandt et stort antal. Dernæst må vi iagttage de små formaliteter, der er en nødvendig følge af vor alder og af vort forhold som kanslerretsmyndling. Vi skal snart – skal jeg på mr. Richards egen sorgløse måde sige: "Tage fat på det?" – med største glæde. Det er en tilfældighed," sagde Kenge med et skær af tungsind i sit smil – "en af de tilfældigheder, som vi med vore ringe evner måske ikke kan fatte, at jeg har en fætter, som er læge. Han vil måske vise sig Deres valg værdig og være at overtale til at gå ind på dette forslag. Jeg kan lige så lidt indestå for ham som for Dem, men det er muligt!"

Da dette altid var en udsigt, blev man enig om, at Kenge skulle tale med sin fætter, og da Jarndyce tidligere havde haft i sinde at tage til London med os nogle få uger, blev det afgjort, at vi straks den næste dag skulle tiltræde vor rejse og forbinde Richards ærinde med den.

Boythorn forlod os imidlertid, og omtrent en uges tid derefter opslog vi vor bopæl i et muntert logi i nærheden af Oxford Street oven over en tapetserers udsalg. London var et stort underværk for os, og vi var ude flere timer ad gangen for at se dets mærkværdigheder, der forekom os mindre at kunne udtømmes end vi selv. Vi besøgte ligeledes med stor glæde alle de bedste teatre og så alle de stykker, som fortjente at ses. Jeg omtaler dette, fordi det var i teatret, at jeg begyndte at blive bange for Guppy.

Mens jeg en aften sad på første bænk i en loge ved siden af Ada, kom jeg tilfældigvis til at kaste blikket på parterret og opdagede da Guppy, som, med håret glattet ned over panden og med fortvivlelse malet i sit ansigt, stod og stirrede op på mig. Under hele forestillingen mærkede jeg, at han ikke så på skuespillerne, men stadig stirrede på mig og det altid med et omhyggeligt studeret udtryk af den dybeste elendighed og sorteste melankoli.

Dette ødelagde helt min fornøjelse for den aften, fordi det var så kedeligt og samtidig så latterligt. Men fra den aften kunne vi aldrig komme i teatret, uden at jeg så ham i parterret, altid med håret redt glat og flipperne bøjede ned og – med et præg af mathed over hele personen. Var han der ikke, når vi kom, og jeg allerede begyndte at håbe, at han ikke ville komme, og hengav mig lidt til min interesse for scenen, kunne jeg være sikker på at møde hans smægtende øjne, når jeg mindst ventede det, og de var fra dette øjeblik af stift fæstede på mig hele aftenen.

Jeg kan ikke sige, hvor ubehageligt dette var mig. Hvis han havde purret op i sit hår og rettet på sine flipper, ville det endda

have været galt nok, men bevidstheden om, at denne latterlige skikkelse konstant stirrede på mig, og det altid i denne forcerede fortvivlelse, pålagde mig en sådan tvang, at jeg hverken kunne le eller græde over stykket, eller tale eller røre mig. Det forekom mig umuligt at gøre noget på en naturlig måde. At undgå ham ved at trække mig tilbage i logen hverken kunne eller ville jeg, da jeg vidste, at Richard og Ada stolede på, at de havde mig ved siden af sig, og ikke kunne have talt så utvungent sammen, hvis de havde fået en anden ved siden af sig. Dér sad jeg så og vidste ikke, hvor jeg skulle vende mine øjne hen, for hvor jeg end vendte dem, vidste jeg, at Guppys blikke fulgte mig, og måtte tænke på den skrækkelige omkostning, det unge menneske satte sig i for min skyld.

Undertiden tænkte jeg på at betro mig til Jarndyce, men så var jeg bange for, at det unge menneske skulle miste sin plads og jeg blive skyld i hans ulykke. Undertiden tænkte jeg på at betro mig til Richard, men blev afskrækket derfra ved den mulighed, at han kunne komme i klammeri med Guppy og give ham et par blå øjne. Undertiden tænkte jeg på at se vredt på ham og ryste på hovedet ad ham, men det følte jeg, ikke jeg kunne gøre. Undertiden overvejede jeg, om jeg ikke skulle skrive til hans moder, men endte med den tro, at jeg kun ville gøre ondt værre ved at starte en brevveksling, og sådan kom jeg stadig til den slutning, at jeg ingenting kunne gøre. I al denne tid førte Guppys udholdenhed ham ikke alene regelmæssig hen i det teater, vi besøgte, men fik ham også til at vise sig blandt mængden, når vi gik ud, ja endog til at stige op bag på vor droske, hvor jeg er overbevist om, at jeg nogle gange så ham stå og balancere mellem de frygtelige pigge. Når vi var kommet

hjem, tyede han til en lygtepæl ud for vort logi. Da tapetsererens hus, hvor vi boede, lå på et gadehjørne, og da mit sovekammervindue var lige ud for lygtepælen, turde jeg ikke nærme mig det, når jeg var kommet ovenpå, for jeg ikke, sådan som det gik en måneskinsaften, skulle se ham stå støttet til lygtepælen og åbenbart forkøle sig. Havde Guppy ikke, til held for mig, været optaget om dagen, havde jeg i sandhed ingen ro fået, for ham.

Mens vi nød disse adspredelser, hvori Guppy deltog på en så mærkelig måde, blev den sag, som havde bragt os til byen, ikke forsømt. Kenges fætter hed Bayham Badger, havde god praksis i Chelsea og var ansat ved en offentlig stiftelse. Han var villig til at optage Richard i sit hus og lede hans studier, og da det lod til, at disse med fordel kunne foretages under Badgers tag, og da han syntes om Richard, og Richard syntes "godt nok" om ham, blev der truffet en overenskomst. Lordkanslerens samtykke blev indhentet, og alt blev ordnet.

Den dag, da kontrakten blev oprettet mellem Richard og Badger, skulle vi spise til middag hos denne. Det skulle "kun være et familieselskab," sagde mrs. Badgers billet, og vi fandt ikke andre damer end mrs. Badger selv. Hun sad i stadsstuen omgivet af forskellige genstande, som tydede på, at hun malede lidt, spillede lidt klaver, guitar og harpe, sang lidt, broderede lidt, skrev lidt vers og studerede lidt botanik. Det var en dame på omtrent et halvt hundrede år, ungdommeligt klædt og med en meget smuk ansigtsfarve. Når jeg til denne lille fortegnelse over hendes fuldkommenheder føjer, at hun sminkede sig lidt, mener jeg ikke dermed, at der var noget ondt i det.

Mr. Bayham Badger selv var en sirlig, glat, rødmosset herre med en spæd stemme, hvide tænder, lyst hår og forbavsede øjne, nogle år yngre, antager jeg, end mrs. Bayham Badger. Han beundrede hende i høj grad, men først og fremmest af den mærkelige grund – sådan forekom det i det mindste os – at hun havde været gift tre gange. Vi havde næppe sat os, før han helt triumferende sagde til Jarndyce:

"De vil vel næppe tro, at jeg er min kones tredje mand?"

"Nej virkelig?" sagde Jarndyce.

"Ja, den tredje!" sagde Badger. "Ser min kone vel ud til at have været gift to gange før, miss Summerson?"

"Nej, det gør hun rigtignok ikke," svarede jeg.

"Og det med to udmærkede mænd!" sagde Badger i en fortrolig tone. "Kaptajn Swosser af den kongelige marine, der var min kones første mand, var en udmærket officer. Min nærmeste forgænger, professor Dingos navn er berømt i Europa."

Mrs. Badger hørte, hvad han sagde, og smilede.

"Ja, min ven," svarede Badger til smilet, "jeg fortalte mr. Jarndyce og miss Summerson, at du har været to gange gift med to udmærkede mænd. Og det gik dem, som det plejer at gå folk, de ville næppe tro det."

"Jeg var kun tyve år," sagde mrs. Badger, "da jeg blev gift med kaptajn Swosser fra den kongelige marine. Jeg var i Middelhavet med ham og er en hel sømand. Tolvårsdagen efter mit bryllup med ham blev jeg gift med professor Dingo."

"– berømt i Europa," tilføjede Badger med dæmpet stemme.

"– og da Badger og jeg holdt bryllup," vedblev mrs. Badger, "blev vi viet på den samme dag i året. Jeg havde fået

forkærlighed for den dag."

"Så mrs. Badger er altså blevet viet til tre mænd – hvoraf de to var udmærkede mænd" sagde Badger, idet han samlede kendsgerningerne, "den en og tyvende marts klokken elleve om formiddagen." Vi tilkendegav alle vor beundring.

"Var det ikke, fordi mr. Badger er beskeden," sagde Jarndyce, "ville jeg tillade mig at rette ham og sige tre udmærkede mænd."

"Tak, mr. Jarndyce! Det er netop, hvad jeg altid siger til ham!" svarede mrs. Badger.

"Og hvad siger jeg til dig, min bedste?" sagde Badger, "At jeg uden affekteret at nedsætte den anseelse i mit fag, som jeg måske har skaffet mig – hvilket vor ven mr. Carstone vil få mangen en lejlighed til at dømme om – ikke er så ringe eller så ufornuftig at stille mit renomme ved siden af sådanne fremragende mænds som kaptajn Swosser og professor Dingo. Det vil måske interessere Dem, mr. Jarndyce," vedblev han, idet han førte os ind i det næste værelse, "at se dette portræt af kaptajn Swosser. Det blev malet efter hans hjemkomst fra den afrikanske station, hvor han havde lidt meget af klimatfeber. Min kone synes, at det er for gult. Men det er et smukt hoved, et meget smukt hoved."

Vi gentog alle: "Ja, et meget smukt hoved."

"Hver gang jeg ser på det," sagde Badger, "føler jeg, at det er en mand, jeg kunne have lyst til at se! Det viser til fulde den mand af første rang, som kaptajn Swosser uimodsigeligt var. På den anden side hænger professor Dingo. Jeg kendte ham godt – besøgte ham under hans sidste sygdom – en slående lighed. Over klaveret hænger min kone som mrs. Swosser. Over sofaen

hænger hun som mrs. Dingo. Af mrs. Bayham Badger "*in esse*" ejer jeg originalen og har ingen kopi."

Maden var imidlertid kommet på bordet, og vi gik ned. Det var et meget elegant måltid og blev meget fint serveret. Men kaptajnen og professoren løb endnu stadig rundt i Badgers hoved, og da Ada og jeg havde den ære at være underkastet hans særlige omsorg, fik vi vor rigelige part af dem.

"Vand, miss Summerson? Tillad mig! Ikke i det glas. Bring mig professorens bæger, James."

Ada beundrede nogle kunstige blomster under en glasklokke.

"Det er forbavsende, hvor de holder sig!" sagde Badger. "Min kone fik dem som foræring, mens hun var i Middelhavet."

Han opfordrede Jarndyce til at drikke et glas rødvin.

"Ikke den rødvin! Undskyld! Det er en højtidelig lejlighed, og ved højtidelige lejligheder sætter jeg en ganske særlig rødvin frem, som jeg tilfældigvis har. – James, kaptajn Swossers vin! – mr. Jarndyce, det er en vin, som kaptajnen bragte med sig en gang, vi vil ikke sige for hvor mange år siden. De vil finde den meget interessant. Det vil være mig kært at drikke et glas med dig, min ven. – Kaptajn Swossers rødvin til din frue, James! – skål, min ven!"

Da vi damer forlod bordet, tog vi mrs. Badgers første og anden mand med os. I stadsstuen fortalte hun os en biografisk skitse over kaptajn Swossers liv og fortjenester, før han blev gift, og en mere udførlig skildring af ham fra den tid, han blev forelsket i hende på et bal om bord i *Crippler*, som blev givet til ære for dette skibs officerer, mens det lå i Plymouths havn.

"Den kære, gamle *Crippler*!" sagde mrs. Badger og rystede på hovedet. "Det var sådant et stolt skib. Velholdt og tæt og støt

overalt, som kaptajn Swosser plejede at sige. Undskyld, hvis jeg en gang imellem skulle bruge et sømandsudtryk. Engang var jeg en hel sømand. Kaptajn Swosser elskede den skude for min skyld. Da den var blevet afmønstret, sagde han ofte, at hvis han var rig nok til at købe dens gamle skrog, ville han lade en indskrift male på de planker på skansen, hvor vi havde stået i kvadrille, for at vise det sted, hvor han faldt, beskudt langskibs for og agter – plejede kaptajn Swosser at sige – af mine jagere. Sådan kaldte han i sit sømandssprog mine øjne."

Mrs. Badger rystede på hovedet, sukkede og så sig i spejlet.

"Det var en stor forandring fra kaptajn Swosser til professor Dingo," vedblev hun med et vemodigt smil. "I begyndelsen følte jeg det meget. En fuldstændig omvæltning i min levemåde! Men vanen i forbindelse med videnskaben – især videnskaben – gjorde mig fortrolig med det. Da jeg var professorens eneste selskab på hans botaniske ekskursioner, glemte jeg næsten, at jeg engang var faret til søs, og blev nærmest lærd. Det er underligt, at professoren var den fuldkomneste modsætning til kaptajn Swosser, og at min nuværende mand ikke på mindste måde ligner nogen af dem!"

Vi fik derpå en fortælling om kaptajn Swossers og professor Dingos død, hvoraf fremgik, at de begge havde haft meget svære sygdomme. I fortællingens løb antydede mrs. Badger, at hun kun en gang havde været dødeligt forelsket, og at genstanden for denne vilde kærlighed, som aldrig mere lod sig kalde til live i sin ungdomsfriske begejstring, havde været kaptajn Swosser. professoren var endnu ved at dø tomme for tomme på den ynkeligste måde, og mrs. Badger ved at fortælle os, hvordan han med stor møje sagde: "Hvor er Laura? Lad

Laura give mig mit ristede brød og vin!" da herrernes indtræden overgav ham til graven.

Den aften lagde jeg mærke til, at Ada og Richard mere end før søgte hinandens selskab, hvilket var ganske naturligt, da de snart skulle skilles ad. Det undrede mig derfor ikke videre, da vi var kommet hjem og Ada og jeg gået ovenpå, at finde, at Ada var mere tavs end sædvanlig, skønt jeg vel ikke var forberedt på, at hun ville kaste sig i mine arme og tale til mig, idet hun skjulte sit ansigt.

"Kære Esther!" hviskede Ada. "Jeg har en stor hemmelighed at betro Dem!"

Ja vist, en mægtig hemmelighed, min lille ven!

"Hvad er det, Ada?"

"Å, Esther, De vil ikke kunne gætte det!"

"Skal jeg prøve derpå?"

"Å nej! Gør det ikke! Gør det ikke!" udbrød Ada, meget forskrækket over mit spørgsmål.

"Men hvad kan det da være?" sagde jeg, idet jeg lod, som om jeg tænkte efter.

"Det er om," sagde Ada hviskende, "det er om – min fætter Richard!"

"Nå, min egen ven," sagde jeg og kyssede hendes blanke hår, der var det eneste, jeg kunne se af hende, "hvad er der da på færde med ham?"

"Esther, De vil aldrig kunne gætte det!"

Det var så sødt at holde hende sådan klynget op til mig og at vide, at hun ikke græd af sorg, men af en glødende blanding af glæde, stolthed og håb, så jeg endnu ikke kunne få mig til at hjælpe hende på gled.

"Han siger – jeg ved nok, det er meget tåbeligt, vi er begge så unge – men han siger," her brast hun i tårer, "at han elsker mig, Esther."

"Gør han virkelig?" sagde jeg. "Nu har jeg aldrig hørt så galt! Men, min egen kæledægge, det kunne jeg have sagt Dem for uger og måneder siden!"

At se Ada løfte sit blussende ansigt op i glad overraskelse og holde mig om halsen og smile og græde og rødme og smile, var meget velgørende!

"Men, mit lille lam, anser De mig for en gås?" sagde jeg. "Det var jo så tydeligt som noget, at Deres fætter Richard har elsket Dem, jeg ved ikke hvor længe."

"Og De har ikke sagt et ord om det!" udbrød Ada og kyssede mig.

"Nej, kæreste Ada, jeg ventede på, at De skulle sige mig det."

"Men nu, da jeg har sagt Dem det, mener De vel ikke, at det er forkert af mig, vel?" spurgte Ada. Hun ville have lokket mig til at sige nej, om jeg så havde været den mest hårdhjertede duenna i verden. Da jeg endnu ikke var blevet dette, sagde jeg meget villig nej.

"Ja, og nu," sagde jeg, "ved jeg det altså for alvor."

"Ja, men det er endnu ikke det værste, sødeste Esther!" udbrød Ada, idet hun trykkede sig tættere til mig og atter skjulte sit ansigt ved mit bryst.

"Ikke det?" sagde jeg. "Er der noget, der er værre endnu?"

"Ja, det er der!", sagde Ada og rystede på hovedet.

"Da vil De da vel aldrig sige –!"

Men Ada så op og udbrød smilende gennem tårer: "Jo jeg gør! De ved, De ved, jeg gør det!" og derpå hulkede hun: "Af mit

ganske hjerte gør jeg det! Af mit ganske hjerte, Esther!"

"Jeg sagde smilende, at jeg også havde vidst dette lige så godt, som jeg havde vidst det andet! Og vi sad ved kaminen, og jeg måtte holde samtalen i gangen en stund alene, skønt den ikke var livlig, og Ada blev snart rolig og glad."

"Tror De, fætter John ved noget, kære Dame Durden?" spurgte hun.

"Medmindre fætter John er blind, mit lille lam," sagde jeg, "tror jeg, at fætter John ved omtrent lige så meget som vi."

"Vi ville gerne tale med ham, før Richard tager bort," sagde Ada frygtsomt, "og vi ville gerne bede Dem give os et godt råd og sige ham det. Måske har De ikke noget imod, at Richard kommer herind, Dame Durden?"

"Nå, så Richard er udenfor, min lille ven?" sagde jeg.

"Jeg ved det ikke rigtig," sagde Ada med en undselig naturlighed, som ville have vundet mit hjerte, hvis hun ikke havde vundet det for længe siden, "men jeg tror, han venter ved døren."

Det gjorde han naturligvis. De satte en stol på hver side af mig, fik mig imellem sig og syntes virkelig at være blevet forelskede i mig i stedet for i hinanden. De var så fulde af tillid og kærlighed til mig. Nogen tid hengav de sig til deres fantasier, uden at jeg afbrød dem, dertil var de mig alt for kære, og derpå begyndte vi efterhånden at tale om, hvor unge de var, og hvordan der måtte gå flere år, før denne tidlige kærlighed kunne blive til noget, og hvordan den kun kunne blive til deres lykke, når den var sand og varig og indgav dem den faste beslutning at opfylde deres pligt mod hinanden med stadighed, styrke og udholdenhed, den ene for den andens skyld. Nu vel!

Richard sagde, at han ville arbejde huden af sine fingrene for Ada, og Ada, at hun ville arbejde huden af fingrene for Richard, og de kaldte mig med alle mulige kælenavne, og sådan sad vi den halve nat og talte og lagde råd op. Endelig gav jeg dem, før vi skiltes, løfte om at tale med fætter John næste morgen.

Da denne var kommet, gik jeg derfor efter frokost til min formynder i det værelse, som i byen trådte i stedet for Brummeriet, og sagde ham, at det var blevet mig pålagt at meddele ham noget.

"Nå, lille kone," sagde han og lukkede sin bog, "når De har påtaget Dem dette hverv, kan der ikke være noget ondt i det."

"Det vil jeg ikke håbe, formynder. Jeg kan indestå for, at det ikke er nogen dyb hemmelighed. Det skete først i går."

"Så? Hvad er det da, Esther?"

"Formynder, husker De den dejlige aften, da vi kom til Bleak House? Da Ada sang i den mørke stue?"

Jeg ønskede at minde ham om det blik, han dengang havde sendt mig. Og tager jeg ikke meget fejl, så jeg også, at jeg gjorde det.

"Fordi –" sagde jeg lidt tøvende.

"Nå, min ven, overil Dem ikke."

"Fordi Ada og Richard har forelsket sig i hinanden og sagt hinanden det."

"Allerede?" udbrød min formynder, temmelig forbavset.

"Ja, og sandt at sige, formynder, så ventede jeg det."

"De gjorde pokker heller!" sagde han.

Han blev siddende et par minutter og tænkte sig om med sit på en gang så smukke og så venlige smil i det bevægelige ansigt. Derpå bad han mig lade dem vide, at han ønskede at tale med

dem. Da de kom, omfavnede han på sin faderlige måde Ada med sin ene arm og henvendte sig til Richard med kærlig alvor.

"Rick, det glæder mig at have vundet din tillid, og jeg håber at skulle bevare den. Da jeg tænkte på dette forhold imellem os fire, der i en så høj grad har bragt lys i mit liv og givet det ny tillokkelser og glæder, tænkte jeg mig vistnok, skønt i en fjern fremtid, muligheden af, at du og din smukke kusine her – bliv ikke undselig, Ada, bliv ikke undselig, barn! – kunne få lyst til at vandre gennem livet sammen. Jeg så og ser mange grunde, som kunne gøre det ønskeligt. Men det var i en fjern fremtid, Rick!"

"Vi ser også kun vort mål i en fjern fremtid, sir," svarede Richard.

"Det er godt," sagde Jarndyce, "det er fornuftigt. Hør mig nu, mine venner! Jeg kunne sige Dem, at I endnu ikke helt kender Dem selv. At der kan hændes tusinde ting, som kan skille Dem ad. At det er godt, at denne blomsterlænke, der har bundet Dem, let kan brydes, for ellers kunne den blive til en lænke af bly. Men det vil jeg ikke gøre. Den klogskab kommer altid tidsnok, når den kommer. Jeg tænker, at I om nogle år i Deres hjerter vil være det samme for hinanden, som I nu er. Alt, hvad jeg vil sige, idet jeg dog stadig går ud fra denne forudsætning, er, at skulle I forandre Dem, skulle I komme til den erkendelse, at I som mand og kvinde er blevet mere simpelt hen søskendebørn for hinanden, end I var som pige og dreng – din manddom må undskylde mig, Rick! – så må I ikke undse Dem ved at have tillid til mig, for der vil ikke være noget skrækkeligt eller ualmindeligt i det. Jeg er kun Deres ven og fjerne slægtning. Jeg har ingen myndighed over Dem. Men jeg ønsker

og håber at beholde Deres tillid, når jeg ikke gør noget for at forspilde den."

"Jeg er overbevist om," sagde Richard, "at jeg også taler i Adas navn, når jeg siger, at De har den stærkeste myndighed over os, en myndighed, der er rodfæstet i ærbødighed, taknemlighed og kærlighed og med hver dag bliver stærkere."

"Kære fætter John," sagde Ada med hovedet på hans skulder, "min faders plads kan ikke mere blive tom igen. Al den kærlighed og ærefrygt, jeg kunne have vist ham, er gået over på Dem."

"Holdt!" sagde Jarndyce. "Nu til vor forudsætning. Vi slår øjnene op og skuer forhåbningsfuldt ud i det fjerne! Verden ligger åben for dig, Rick, og det er højst sandsynligt, at sådan som du træder ind i den, sådan vil den også modtage dig. Stol ikke på andet end forsynet og din egen stræben. Skil aldrig de to ad, ligesom den hedenske kusk. Stadighed i kærlighed er en god ting, men siger intet og er intet uden stadighed i enhver stræben. Om du også ejede alle, både døde og levende, store mænds evner, ville du dog ikke udrette noget rigtigt, hvis du ikke mente det alvorligt og tog alvorligt fat. Tror du, at noget virkeligt held, det være sig i stort eller småt, nogen sinde er eller kunne være blevet, nogen sinde vil eller kan blive vristet fra lykken stødvis, så lad enten denne forkerte mening eller også Ada blive tilbage her."

"Jeg vil lade den forkerte mening blive tilbage her," svarede Richard smilende, "hvis jeg har haft den med – hvilket jeg ikke vil håbe – og bane mig vej til Ada i det forhåbningsfulde fjerne."

"Godt!" sagde Jarndyce. "Hvorfor skulle du vel også søge hende, hvis du ikke ville gøre hende lykkelig?"

"Jeg ville ikke gøre hende ulykkelig, ikke engang for hendes kærlighed," svarede Richard stolt.

"Godt sagt!" udbrød Jarndyce. "Hun bliver her i sit hjem hos mig. Elsk hende, Rick, i det virksomme liv ikke mindre end i hendes hjem, når du igen besøger det, og alt vil gå godt. Ellers vil alt gå slet. Det er enden på min prædiken. Jeg synes, at du og Ada skulle gå ud at spadsere."

Ada omfavnede ham ømt, og Richard trykkede hjerteligt hans hånd, hvorpå de gik ud af stuen, men de så dog straks efter ind igen for at sige, at de ville vente på mig.

Døren stod åben, og vi fulgte dem med øjnene, mens de gik igennem det tilstødende værelse, hvor solen skinnede. Med bøjet hoved, og mens hendes hånd hvilede på hans arm, talte Richard meget inderligt til hende, og hun så lyttende op på hans ansigt og syntes ikke at se noget andet. Så unge, så smukke, så fulde af håb og forjættelse gik de let gennem solskinnet, sådan som deres egne glade tanker måske dengang gennemvandrede de kommende år og gjorde dem lyse. Sådan kom de ind i skyggen og blev borte. Det var kun et lysglimt, der havde været så strålende. Værelset blev mørkt, da de gik ud, og solen blev dækket af skyer.

"Har jeg ret, Esther?" sagde min formynder, da de var borte.

Han, som var så god og så klog, han spurgte mig, om han havde ret!

"Rick kan måske herved tilegne sig den egenskab, han mangler, skønt der er så meget i ham, der er godt!" sagde Jarndyce og rystede på hovedet. "Jeg har ikke sagt noget til Ada, Esther. Han har altid sin veninde og rådgiverske i nærheden." Og han lagde kærlig sin hånd på mit hoved.

Jeg kunne ikke undgå at røbe, at jeg var rørt, skønt jeg gjorde alt for at skjule det.

"Stille, stille," sagde han. "Men vi må virkelig vogte os for, at vor lille kones liv ikke helt går hen med sorger for andre."

"Sorger? Kære formynder, jeg tror, jeg er det lykkeligste menneske på jorden!"

"Det tror jeg med," sagde han. "Men en eller anden kunne måske opdage, hvad Esther aldrig vil – at den lille kone vil blive erindret frem for alle andre!"

Jeg har glemt at fortælle, at der havde været endnu en person til stede ved familieselskabet. Det var ingen dame. Det var en herre, en mørkladen herre, en ung læge. Han var noget tilbageholdende, men jeg fandt ham meget forstandig og behagelig. I det mindste spurgte Ada mig, om jeg ikke gjorde det, og jeg svarede jo.

14. Holdning

– Richard forlod os allerede næste aften for at begynde sin ny løbebane og betroede Ada til min omhu med stor kærlighed til hende og stor tillid til mig. Det rørte mig dengang at tænke på, og det rører mig nu næsten endnu mere at mindes – siden jeg nu engang skal fortælle, hvad jeg har at fortælle – hvordan de begge tænkte på mig, selv i dette betydningsfulde øjeblik. Jeg var delagtig i alle deres planer både for den nærværende og for den tilkommende tid. Jeg skulle skrive til Richard en gang om ugen og aflægge en tro beretning om Ada, som skulle skrive til ham hver anden dag. Jeg skulle fra hans egen hånd modtage underretning om alle hans anstrengelser og sejre. Jeg skulle se, hvor fast og udholdende han ville være. Jeg skulle være Adas brudepige, når de skulle giftes og jeg skulle bo hos dem senere. Jeg skulle have alle nøglerne til deres hus, jeg skulle altid have det mere end godt.

"Og hvis processen *skulle* gøre os rige, Esther – hvilket jo kan ske, som De ved," sagde Richard for at sætte kronen på det hele.

En skygge for hen over Adas ansigt.

"Kæreste Ada," sagde Richard tøvende, "hvorfor ikke?"

"Den måtte hellere straks erklære os for fattige."

"Åh, det vil jeg ikke sige," svarede Richard, "men i ethvert tilfælde erklærer den ikke noget straks. Den har jo ikke erklæret det allermindste i, himlen må vide hvor mange år."

"Ja, det er kun alt for sandt."

"Ja, men," indvendte Richard og besvarede, snarere hvad hendes blik end hendes ord tydede på, "jo længere den varer, kære kusine, des nærmere må den være sin afgørelse, hvordan denne så end bliver. Er det ikke sandt?"

"Det må du bedst forstå, Richard. Men jeg er bange for, at hvis vi stoler på den, gør den os ulykkelige."

"Men, kære Ada, vi vil jo ikke stole på den!" udbrød Richard muntert. "Vi har bedre forstand, end at vi skulle stole på den. Vi siger kun, at *hvis* den skulle gøre os rige, har vi ikke nogen særlig indvending mod at være det. Retten er ifølge lovens højtidelige bestemmelse vor barske, gamle formynder, og vi bør tænke, at det, den giver os – når den giver os noget – også tilkommer os. Vi skal ikke gøre indvendinger mod det, der tilkommer os."

"Nej, men det er måske bedst at glemme det hele."

"Nå ja!" udbrød Richard. "Så vil vi glemme det hele. Dame Durden sætter sit bifaldende ansigt op, så er det glemt!"

"Dame Durdens bifaldende ansigt," sagde jeg, idet jeg så op fra den kasse, hvori jeg havde indpakket hans bøger, "var ikke synderlig synligt, dengang de kaldte det sådan, men hun giver dem medhold og finder, at det er det bedste, de kan gøre."

Dermed, sagde Richard, var det forbi, – men han begyndte straks efter, uden noget andet grundlag at bygge så mange luftkasteller, at de ville have været tilstrækkelige til at besætte den store kinesiske mur med. Han forlod os i den ypperligste stemning, mens Ada og jeg, forberedte os på at savne ham meget, begyndte vor rolige bane.

Ved vor ankomst til London havde vi gjort visit hos mrs. Jellyby, men ikke været så heldige at træffe hende hjemme, da

hun var gået et andet sted hen for at drikke te og havde taget miss Jellyby med. Foruden tedrikningen skulle der også holdes taler og skrives breve om fortjenstligheden af at kultivere kaffe og indfødte i nybygden Borriobula-Gha. Alt dette medførte utvivlsomt en så flittig brug af pen og blæk, at hendes datters del i forhandlingerne næppe ville kunne siges at være nogen egentlig ferie.

Noget senere, da mrs. Jellyby skulle komme tilbage, gjorde vi igen visit. Hun var i byen, men ikke hjemme, da hun straks efter frokost var gået til Mile End i et eller andet borriobulansk ærinde, som hun havde for et selskab, der kaldte sig den Østlondonske Grens Hjælpeforening. Da jeg ikke havde set Peepy ved vort forrige besøg – idet han ikke havde været noget sted at finde, og kokkepigen mente, at han var løbet med skraldemandens vogn – spurgte jeg nu igen efter ham. De østersskaller, som han havde bygget sig et hus af, lå endnu i gangen, men han var ikke til at opdage, og kokkepigen mente, at han var "gået ud med fårene". Da vi forundret gentog: "Fårene?" sagde hun: Å ja, på torvedagene fulgte han undertiden med dem helt ud af byen, og når han kom hjem, så han ud, så det ikke var til at beskrive.

Mens jeg næste formiddag sad ved vinduet med min formynder, og Ada havde travlt med at skrive, naturligvis til Richard, blev miss Jellyby meldt, og hun trådte ind med den selv samme Peepy, hvem hun på forskellige måder havde søgt at gøre præsentabel ved at tørre snavset hen i krogene af hans ansigt og hænder og gøre hans hår vådt og derpå frisere det voldsomt med fingrene. Alt, hvad det kære barn havde på, var enten for stort eller for småt til ham. Blandt de forskellige

modsatte prydelser han bar, havde han en kvækerhat og et par små barnehandsker. Hans støvler var et par fiskerstøvler i formindsket målestok, mens hans ben, der var så fulde af rifter på kryds og tværs, at de så ud som landkort, var bare neden under et par meget korte, ternede underbenklæder, der var kantet med to strimler af aldeles forskelligt mønster. De manglende knapper i hans ternede bluse var åbenbart erstattede med knapper af en af mr. Jellybys frakker, for de var af messing og overordentlig store. Højst mærkelige prøver på syning sås forskellige steder på hans klæder, hvor de var blevet lappet, og jeg genkendte samme hånd på miss Jellybys kjole. Hun havde imidlertid bedret sig meget i sit ydre og så meget smuk ud, men hun vidste godt, at stakkels lille Peepy, trods al hendes møje, ikke var andet end et mislykket forsøg, og hun viste det, da hun kom ind, ved den måde, hvorpå hun først så på ham og så på os.

"Å Gud!" sagde min formynder. "Stik østen!"

Ada og jeg bød hende hjerteligt velkommen og forestillede hende for Jarndyce, til hvem hun sagde:

"Jeg skal hilse fra moder, som håber, at De vil undskylde hende, da hun læser korrektur på planen. Hun er i færd med at sende fem tusinde nye cirkulærer om og ved, at det vil være Dem kært at høre det. Jeg har bragt et af dem med. Mange hilsener fra moder." Og dermed overrakte hun det tværtnok.

"Mange tak," sagde min formynder. "Det er meget venligt af mrs. Jellyby. Å Gud, hvilken ubehagelig vind!"

Vi gav os i lag med Peepy, tog hans kvækerhat af, spurgte ham, om han kunne huske os, osv. Peepy holdt først hånden for øjnene, men kom sig snart ved synet af en vandbakkelse og

tillod mig at tage ham op på mit skød, hvor han sad og gumlede nok så fornøjet. Efter Jarndyce havde trukket sig tilbage til det midlertidige Brummeri, åbnede miss Jellyby med sin sædvanlige ligefremhed en samtale.

"Det går stadig lige galt til i Thavies Inn," sagde hun. "Jeg har aldrig rist eller ro. Afrika! Jeg kunne ikke være værre faren, hvis jeg selv var en neger!"

Jeg prøvede på at sige noget trøstende.

"Å, det nytter ikke, miss Summerson, skønt jeg alligevel takker Dem for den gode hensigt. De ved, hvordan jeg bliver behandlet, og at jeg ikke lader mig besnakke. De selv vil ikke lade Dem besnakke, hvis De blev behandlet sådan. Peepy, gå hen og leg ulv under klaveret."

"Nej jeg gør ikke," sagde Peepy.

"Det er godt, du utaknemlige, uartige, egensindige dreng!" svarede miss Jellyby med tårer i øjnene. "Så skal jeg heller aldrig mere gøre mig ulejlighed med at pynte dig."

"Jo, nu skal jeg gå, Caddy," sagde Peepy, som virkelig var et godt barn og blev så rørt over sin søsters harme, at han straks gik.

"Det synes kun en bagatel at tage på vej for," sagde den stakkels miss Jellyby undskyldende, "men jeg er aldeles udmattet. Jeg skrev adresse på de nye cirkulærer til klokken to i morges. Den hele sag er mig så modbydelig, at jeg får hovedpine af den, så jeg ikke kan se ud af øjnene. Og se nu dette ulykkelige barn. Har der nogen sinde været mage til fugleskræmsel som han?"

Peepy sad i lykkelig uvidenhed om manglerne ved sit ydre på tæppet bag ved et af klaverbenene og så rolig ud fra sin hule hen

på os, mens han spiste sin kage.

"Jeg har ladet ham gå hen i den anden ende af stuen," vedblev miss Jellyby, idet hun trak sin stol nærmere hen til os, "fordi jeg ikke vil, at han skal høre vor samtale. Små gryder har også øren! Jeg ville have sagt, at det går os værre end før. Fader spiller snart fallit, og så, tænker jeg, kan moder være fornøjet. Ingen andre end hun er skyld deri."

Vi sagde, at vi håbede, det ikke stod så slemt med mr. Jellybys pengesager.

"Det hjælper ikke at håbe, skønt det er meget venligt af Dem!" svarede hun og rystede på hovedet. "Fader sagde endnu i morges – og skrækkelig ulykkelig er han – at han ikke kunne afværge uvejret. Og det skulle også undre mig, om han kunne. Når alle vore handlende sender os alt det juks, de vil, og tjenestefolkene gør, hvad de vil dermed, og jeg ikke må få tid til at gøre noget, og moder ikke bryder sig om noget, så gad jeg nok vide, hvordan fader skulle kunne afværge uvejret. Jeg siger rent ud, at var jeg fader, løb jeg fra det alt sammen!"

"Min kære pige," sagde jeg smilende, "Deres fader tænker naturligvis på sin familie."

"Ja, det gør han vel, miss Summerson, men til hvad glæde er hans familie for ham? Hans familie er ikke andet end regninger, snavs, uorden, støj, falden ned af trappen, forvirring og elendighed. Hans faldefærdige hus er fra den. Den ene ugedag efter den anden ligesom en eneste storvaskdag, kun at der intet bliver vasket!"

Miss Jellyby stampede i gulvet og tørrede sine øjne.

"Jeg beklager fader i den grad og er så vred på moder," sagde hun, "at jeg ikke kan finde ord til at udtrykke mig! Men jeg er

fast bestemt på ikke at finde mig i det. Jeg vil ikke være en slave hele mit liv igennem og vil ikke finde mig i, at Quale frier til mig. Jo, det var sandelig dejligt at blive gift med en filantrop. Som om jeg ikke havde fået nok af det!"

Jeg må tilstå, at jeg selv ikke kunne bare mig for at blive lidt vred på mrs. Jellyby ved at se og høre denne forsømte pige, da jeg vidste, hvor megen bitter, satirisk sandhed, der lå i hendes ord.

"Hvis vi ikke var blevet så gode venner, dengang De overnattede hos os," fortsatte miss Jellyby, "ville jeg have skammet mig ved at komme her i dag, for jeg ved godt, hvordan jeg må tage mig ud i Deres øjne. Men da vi altså kender hinanden, besluttede jeg at hilse på Dem, især da jeg rimeligvis ikke får Dem at se, når De næste gang kommer til byen."

Hun sagde dette så betydningsfuldt, at Ada og jeg så på hinanden i forventning om at få mere at høre.

"Nej," sagde miss Jellyby og rystede på hovedet, "det er slet ikke rimeligt. Jeg ved, jeg kan betro mig til Dem begge. De vil ikke røbe mig. Jeg er forlovet."

"Er det hemmeligt?"

"Men du gode Gud, miss Summerson," udbrød hun, idet hun forsvarede sig noget heftigt, skønt ikke opbragt, "hvordan kunne det være anderledes? De ved selv, hvordan moder er, og jeg vil ikke gøre stakkels fader endnu ulykkeligere ved at fortælle ham det."

"Men ville det ikke forøge hans sorger, hvis De giftede Dem uden hans vidende og samtykke, min kære pige?" sagde jeg.

"Nej," sagde miss Jellyby noget blidere, "det tror jeg ikke. Jeg ville søge at trøste og glæde ham, når han kom og så til mig, og

Peepy og de andre skulle skiftes til at være hos mig, så kunne der dog blive sørget lidt for Dem."

Stakkels Caddy havde i grunden et kærligt sind. Hun blev blidere og blidere, mens hun talte, og græd så meget over den uvante lille familieidyl, hun havde udmalet sig, at Peepy i sin hule blev helt rørt og lagde sig på ryggen med lydelige klager. Først da jeg havde fået ham til at kysse sin søster, igen taget ham på mit skød og vist ham, at Caddy lo – hun lo udtrykkelig derfor – fik vi ham glad igen, og selv da var det kun ved, at han fik lov til at tage den ene af os efter den anden om hagen og glatte vore ansigter med sin hånd. Til sidst stillede vi ham, da hans sindsstemning endnu ikke egnede sig for klaveret, på en stol, for at han skulle se ud ad vinduet, og miss Jellyby holdt ham i benet og fortsatte sine fortrolige meddelelser.

"Det begyndte med, at de besøgte os," sagde hun.

Vi spurgte naturligvis, hvordan det kunne være.

"Jo, jeg følte, at jeg var så kejtet, at jeg besluttede at forbedre mig i det mindste i den henseende og lære at danse. Jeg sagde derfor til moder, at jeg skammede mig over mig selv og måtte lære at danse. Moder så på mig på sin irriterende måde, som om jeg slet ikke var til stede, men jeg var nu engang fast besluttet på at lære at danse og gik derfor til mr. Turveydrops akademi i Newman Street."

"Og det var der –" begyndte jeg.

"Ja det var, og jeg er nu forlovet med mr. Turveydrop. Der er to mr. Turveydrop, fader og søn, men min Turveydrop er naturligvis sønnen. Jeg ville kun ønske, at jeg havde fået en bedre opdragelse og kunne blive ham en bedre kone, for jeg holder så meget af ham."

"Det gør mig ondt at høre det, tilstår jeg," sagde jeg.

"Gud ved, hvorfor det skulle gøre Dem ondt," sagde hun lidt hastig: "Men hvad enten det nu gør det eller ej, så er jeg forlovet med Turveydrop, og han holder meget af mig. Det er endnu en hemmelighed, også for hans familie, da den gamle mr. Turveydrop har andel i instituttet, og det kunne knuse hans hjerte eller volde ham en anden rystelse, hvis han pludselig fik det at vide. Gamle mr. Turveydrop er virkelig en meget fin mand, en meget fin mand."

"Ved hans kone det?" spurgte Ada.

"Gamle Turveydrops kone, miss Clare?" spurgte miss Jellyby og spilede øjnene vidt op. "Der findes ingen sådan person. Han er enkemand."

Vi blev her afbrudte af Peepy, hvis ben havde lidt så meget, fordi hans søster, uden at vide af det, havde trukket i det som i en klokkestreng, hver gang hun blev rørt, at det sorgfulde barn nu gjorde opmærksom på sine lidelser med en meget forknyt stønnen. Da han appellerede til min medlidenhed, og jeg kun var tilhører, påtog jeg mig at holde ham. Miss Jellyby blev ved, efter hun havde bedt Peepy om forladelse med et kys og forsikret ham, at hun havde gjort det uden at vide af det.

"Sådan står sagen! Selv om jeg også må gøre mig bebrejdelser, tror jeg dog endnu stadig, at skylden er moders. Vi gifter os, så snart vi kan, og så går jeg hen på kontoret til fader og skriver til moder. Det vil ikke gøre noget særligt indtryk på moder, for hende er jeg kun pen og blæk. En stor trøst er det, at jeg ikke vil få mere at høre om Afrika, når jeg er blevet gift. Ved den unge Turveydrop, at der findes et sådant sted i verden, så er det nok også alt."

"Det er jo ham, der er så fin?" sagde jeg.

"Ja, meget fin," sagde Caddy. "Han er næsten overalt berømt for sin holdning."

"Giver han undervisning?" spurgte Ada.

"Nej, han giver egentlig ikke undervisning i noget, men hans holdning er dejlig."

Caddy sagde endvidere efter megen tøven, og som om hun nødig ville frem med det, at der endnu var en ting, som hun ønskede, vi skulle vide, som vi burde vide, og som hun håbede, at vi ikke ville tage hende ilde op. Det var, at hun havde dyrket bekendtskabet med miss Flite, den lille halvtossede, gamle dame, og at hun ofte gik hen til hende tidligt om morgenen og var der sammen med sin forlovede et par minutter før frokosten, kun et par minutter. "Jeg selv går ellers også derhen," sagde Caddy, "men så kommer Prince der ikke. Den unge Turveydrop hedder Prince. Jeg kan rigtignok ikke lide det navn, fordi det lyder som et hundenavn, men han har naturligvis ikke selv givet sig det. Den gamle Turveydrop lod ham døbe Prince til minde om prinsregenten, hvem den gamle Turveydrop tilbeder på grund af hans holdning. Jeg håber, De ikke vil fatte onde tanker om mig på grund af disse små stævnemøder hos miss Flite, hvem jeg først besøgte sammen med Dem, for jeg holder af den stakkel for hendes egen skyld og tror, hun holder af mig. Hvis De så den unge Turveydrop, er jeg vis på, at De ville synes godt om ham – i det mindste er jeg sikker på, De ikke ville tænke noget ondt om ham. Nu skal jeg derhen og have time. Jeg vil ikke bede Dem om at gå med, miss Summerson," tilføjede Caddy, som havde sagt alt dette alvorligt og skælvende, "men hvis De vil gå med, vil det glæde mig meget."

Tilfældigvis havde vi aftalt med min formynder samme dag at gå hen til miss Flite. Vi havde fortalt ham om vort tidligere besøg, og vor fortælling havde moret ham, men der var altid kommet et eller andet i vejen, så at vi var blevet forhindrede i at gå derhen igen. Da jeg håbede, at jeg havde indflydelse nok på miss Jellyby til at kunne afholde hende fra at gøre et eller andet overilet skridt, når jeg kun fuldstændig gengældte den fortrolighed, den stakkels pige var så villig til at vise mig, foreslog jeg, at hun og jeg og Peepy skulle gå hen til akademiet og siden mødes med min formynder og Ada hos miss Flite, men alt sammen på de vilkår, at miss Jellyby og Peepy skulle følge tilbage med og spise til middag hos os. Da de begge med fornøjelse gik ind på det, pyntede vi Peepy en smule ved hjælp af et par knappenåle, noget sæbe og vand og en hårbørste og gik til Newman Street, som ikke lå langt borte.

Jeg så, at akademiet var indrettet i et meget smudsigt hus med en gammel porthvælving og med buster i alle vinduerne på trappegangen. I samme hus boede der, hvilket jeg kunne se af dørpladerne, en tegnelærer, en kulhandler – der var sikkert ingen plads til hans kul – og en litograf. Men på den dørplade, der havde forrangen for alle de andre, læste jeg: Mr. Turveydrop. Døren var åben, og forstuen spærret med et stort fortepiano, en harpe og flere andre instrumenter i kasser, alle i flyttefærdig tilstand og noget forlorne at se til ved dag. Miss Jellyby underrettede mig om, at akademiet den foregående aften havde været lånt ud til en koncert.

Vi gik ovenpå – det havde været et meget smukt hus, dengang en eller anden havde haft det hverv at holde det rent og luftigt, og ingen det hverv at ryge tobak i det hele dagen – og

ind i Turveydrops sal, der var bygget ud i en baggård og fik lys fra et vindue i loftet. Det var et værelse med stærk resonans og lugt som en hestestald. Langs med væggene stod bænke med hørsæder, og væggene selv var med regelmæssige mellemrum dekoreret med malede lyrer og små lampetter af slebent glas, der syntes at tabe deres gammeldags perler, ligesom træernes grene om efteråret taber deres løv. En del unge damer i en alder fra tretten til tre og tyve år var samlet derinde, og mens jeg så mig om iblandt dem efter deres lærer, tog Caddy mig ved armen og præsenterede "miss Summerson, – mr. Prince Turveydrop."

Jeg nejede for en lille, blond, ungdommelig mand, som havde blå øjne, og hvis hørgule hår var skilt i midten og krøllet i enderne rundt om hans ansigt. Han havde en lille violin, som vi i skolen plejede at kalde en stokfiol, under den venstre arm og den lille bue i den samme hånd.

Hans små dansesko var mærkværdig diminutive, og han havde et vist uskyldigt lidt kvindagtigt væsen, der ikke alene tiltalte mig, men også gjorde det underlige indtryk på mig, at det forekom mig, han måtte ligne sin moder, og at der næppe, mens hun levede, var blevet taget meget notits af hans moder.

"Det glæder mig særdeles at se miss Jellybys veninde," sagde han, idet han bukkede dybt for mig. "Jeg begyndte at blive bange for," tilføjede han med frygtsom ømhed, "at miss Jellyby ikke ville komme, da det allerede er over den sædvanlige tid."

"Jeg må bede Dem søge skylden hos mig, som har opholdt hende så længe, og jeg beder Dem tilgive mig," sagde jeg.

"Gud bevares," sagde han.

"Og lad mig nu endelig ikke forårsage forstyrrelse," tilføjede jeg.

Med denne undskyldning trak jeg mig tilbage til en plads mellem Peepy – som, godt kendt med lejligheden, allerede var klatret op på en bænk – og en gammel dame med et ansigt som en censor. Hun havde to niecer med og var meget opbragt på Peepys støvler. Derpå slog Prince Turveydrop strengene an på sin stokfiol med sine fingre, og de unge damer stillede sig op til dans. I samme øjeblik trådte gamle Turveydrop ind fra en sidedør i sin holdnings fulde glans.

Det var en tyk gammel herre med sminkede kinder, forlorne tænder, forlorent skæg og paryk. Han havde en lodden krave og vatteret bryst på sin frakke, som kun manglede en stjerne eller et bredt blåt bånd for at være fuldstændig. Han var snøret ind og stoppet ud og strammet op og stroppet ned så meget, som det var hum muligt at udholde. Han havde et sådant halstørklæde på – det pressede endog hans øjne ud af deres naturlige stilling – og hans hage og selv hans øren var så fordybede i det, at det så ud, som om han uundgåelig måtte bulne ud, når det blev løsnet. Under armen havde han en meget stor og tung hat, der fra pulden skrånede ned til skyggen, og i hånden et par hvide handsker, hvormed han børstede den, mens han stod og balancerede på det ene ben i en uovertræffelig, højskuldret, rundarmet, elegant stilling. Han havde stok, han havde lorgnet, han havde tobaksdåse, han havde ringe, han havde manchetter, han havde alt, undtagen naturlighed. Han så ikke ung ud, han så ikke gammel ud, han så ikke ud som nogen ting i verden undtagen som et mønster på holdning.

"Fader, en fremmed dame. Miss Jellybys veninde, miss Summerson."

"Beæret," sagde Turveydrop, "ved miss Summersons nærværelse!" da han bukkede for mig i sin indsnørede tilstand, troede jeg næsten at se folder i det hvide i hans øjne.

"Min fader," sagde sønnen afsides til mig med en ordentlig rørende tro på ham, "er en berømt personlighed. Min fader bliver højligt beundret."

"Begynd, Prince, begynd!" sagde Turveydrop, der stod med ryggen mod kaminen og viftede nedladende med sine handsker. "Begynd, min søn!"

På dette bud eller denne nådige tilladelse begyndte undervisningen. Prince Turveydrop spillede snart på fiolen, dansende dertil, og snart på pianoet, stående over det. Nynnede snart melodien med den smule ånde, han kunne undvære, mens han rettede en elev, men figurerede stadig samvittighedsfuldt med den mindst flinke i ethvert trin og enhver afdeling af turen og hvilede ikke et øjeblik. Hans udmærkede fader gjorde ikke andet end at stå foran kaminen som et mønster på holdning.

"Og han gør heller aldrig andet," sagde den gamle dame med censoransigtet. "Og dog, vil De tro det, er det hans navn, der står på dørpladen."

"Hans søn har jo samme navn som han," sagde jeg.

"Han ville ikke lade sin søn beholde et navn, hvis han kunne tage det fra ham. Se engang sønnens klæder!" De var rigtignok simple – luvslidte – næsten lurvede. "Men faderen må være pyntet og udmajet på grund af sin holdning."

Jeg blev nysgerrig efter at høre mere om denne person og spurgte derfor: "Giver han da undervisning i holdning?"

"Nu! – det har han aldrig gjort."

Efter et øjebliks overlæg sagde jeg, at han måske havde sin styrke i fægtning.

"Han kan vist slet ikke fægte."

Jeg så forundret og nysgerrig ud, og den gamle dame, der blev mere og mere opbragt på mesteren i holdning, mens hun udbredte sig over dette emne, gav hun mig nogle oplysninger om hans løbebane, som hun højt og helligt forsikrede mig var mildt fremstillede.

Han havde giftet sig med en from lille danselærerinde med tålelig gode informationer og plaget hende til døde eller i bedste fald ladet hende plage sig selv til døde for at skaffe ham penge til de udgifter, der var uundgåelig nødvendige til hans stilling. For på en gang at kunne fremvise sin holdning for de bedste mønstre og selv stadig have de bedste mønstre for øje, havde han fundet det nødvendigt at besøge alle offentlige steder, som var moderne, og hvor folk drev hen, at vise sig i Brighton og andre steder på de rigtige tider og føre et dagdriverliv i de bedste klæder. For at sætte ham i stand til det havde den kærlige danselærerinde slidt og slæbt, ligesom hun ville have slidt og slæbt lige til denne time, hvis hendes kræfter havde holdt så længe. For hovedtrækket i historien var, at trods mandens altopslugende egenkærlighed havde konen, overvældet af hans holdning, troet på ham lige til det sidste og på sit dødsleje i de mest rørende udtryk betroet ham til sin søn som en person, der havde det uudsletteligste krav på ham, og indprentet sin søn, at han aldrig kunne se op til ham med for

megen ærbødighed og stolthed. Sønnen, der havde arvet sin moders tro og altid haft "holdningen" for sig, havde levet og var vokset op i den samme tro og arbejdede nu, i en alder af tredive år, tolv timer om dagen for sin fader og så med ærefrygt op til ham på den gamle, indbildte tinde.

"Hvilken mine den karl giver sig!" sagde min referent, idet hun med målløs harme rystede på hovedet ad den gamle Turveydrop, mens han trak sine snævre handsker på, naturligvis uvidende om den hyldest, hun gav ham. "Han tror fuldt og fast, at han hører til aristokratiet! Og han er så nedladende mod den søn, han så skammelig fører bag lyset, at man skulle tro, han var den dydigste af alle fædre. Åh," sagde den gamle dame med uendelig heftighed, "jeg kunne bide dig!"

Jeg kunne ikke bare mig for at le, på trods af jeg hørte på den gamle dame med sand deltagelse. Det var vanskeligt at nære tvivl om hendes ord, når man så faderen og sønnen for sig. Hvad jeg ville have tænkt om dem uden den gamle dames beskrivelse, eller hvad jeg ville have tænkt om den gamle dames beskrivelse uden dem, kan jeg ikke sige. Det ene passede således til det andet, at man måtte føle sig overbevist.

Mens mine øjne endnu vandrede fra den unge Turveydrop, der arbejdede så strengt, til den gamle Turveydrop, der holdt sig så smukt, skred den sidste hen til mig og begyndte en samtale. Han spurgte mig først og fremmest, om jeg gav London den tillokkelse og udmærkelse at bo i det. Jeg fandt det imidlertid ikke nødvendigt at svare, at jeg meget godt vidste, at sligt i intet tilfælde stod i min magt, men sagde ham kun, hvor jeg boede.

"En så yndig og dannet dame," sagde han, idet han kyssede på sin højre handske og derpå udstrakte den mod eleverne, "vil se på de herværende mangler med overbærenhed. Vi gør vort bedste for at polere – polere – polere!"

Han satte sig ved siden af mig, idet han, som det forekom mig, gjorde sig umage for at sætte sig på bænken i samme stilling som billedet af hans ophøjede mønster på sofaen. Og han lignede det virkelig også meget.

"At polere – polere – polere!" gentog han og tog sig en pris og smækkede med fingrene. "Men vi er ikke – hvis jeg tør tale sådan til en dame, der både af naturen og kunsten er skabt til anstand," tilføjede han med det højskuldrede buk, som det syntes ham umuligt at gøre uden at hæve øjenbrynene og lukke øjnene – "vi er ikke, hvad vi før var i henseende til holdning."

"Ikke det?" sagde jeg.

"Vi er degenererede," svajede han og rystede på hovedet, hvilket han kun kunne gøre i en højst indskrænket grad inde i halstørklædet. "En nivellerende tidsalder er ikke gunstig for holdning. Den udvikler kun det vulgære. Måske taler jeg med en smule partiskhed. Det sømmer sig måske ikke for mig at sige, at jeg gennem adskillige år er blevet kaldt gentleman Turveydrop, eller at hans kongelige højhed prinsregenten, da jeg tog min hat af for ham, idet han kørte ud af pavillonen i Brighton – den skønne bygning – gjorde mig den ære at spørge: "Hvem er han? Hvem fanden er han? Hvorfor kender jeg ham ikke? Hvorfor bar han ikke tredive tusinde om året?" men det er kun små anekdoter – offentlig ejendom, frøken – men som og endnu undertiden gentages i de højere klasser."

"Nej virkelig?" sagde jeg.

Han svarede med det højskuldrede buk. "Hvor det, der er levnet os af holdning, endnu dvæler," tilføjede han. "England – ve dig, mit fædreland! – er degenereret meget og degenererer med hver dag. Der er ikke mange gentlemen tilbage. Vi er få. Jeg ser kun en slægt af vævere, som vil afløse os."

"Man skulle tro, at gentlemanslægten ville forplante sig her," sagde jeg.

"De er alt for god. De smigrer mig. Men nej – nej! Jeg har aldrig været i stand til at lære min stakkels dreng denne del af hans kunst. Himlen forbyde, at jeg skulle nedsætte mit elskede barn, men han har – ingen holdning."

"Han forekommer mig at være en fortræffelig lærer."

"Forstå mig vel, bedste frøken, han er også en fortræffelig lærer. Alt, hvad der kan læres, har han lært sig. Alt, hvad der kan læres andre, lærer han dem. Men der gives visse ting" – her tog han sig en pris og gjorde atter bukket, som om han ville sige: "Dette, for eksempel."

Jeg så hen til midten af værelset, hvor miss Jellybys forlovede, der nu tog sig af eleverne enkeltvis, havde et endnu strengere arbejde end før.

"Mit elskværdige barn," mumlede Turveydrop og rettede på sit halstørklæde.

"Deres søn er utrættelig," sagde jeg.

"Det er min løn at høre Dem sige det. I visse henseender træder han i sin salig moders fodspor. Hun var en opofrende skabning. Men, kvinde, elskværdige kvinde," sagde Turveydrop med et meget ubehageligt galanteri, "hvilket køn er ikke dit!"

Jeg rejste mig og gik hen til miss Jellyby, som nu var ved at tage sin hat på, og da dansetimen var forbi, var der en

almindelig tagen hat på. Når miss Jellyby og den ulykkelige Prince havde fundet lejlighed til at forlove sig med hinanden, ved jeg ikke, men denne gang fandt de sandelig ingen til at veksle så meget som en halv snes ord.

"Hør, min ven," sagde Turveydrop velvillig til sin søn, "ved du, hvad klokken er?"

"Nej, fader!" sønnen havde intet ur, faderen derimod et smukt guldur, som han trak op med en mine, der kunne være et mønster for menneskeslægten.

"Min søn," sagde han, "klokken er to. Husk på din skole i Kensington klokken tre."

"Jeg har tid nok, fader," sagde Prince. "Jeg kan i en fart tage mig en bid mad stående, før jeg går."

"Min kære dreng," sagde faderen, "du må skynde dig. Du vil finde det kolde lammebryst inde på bordet."

"Tak, fader. Går du nu?"

"Ja, min ven. Jeg får vel," sagde Turveydrop, idet han med beskeden selvbevidsthed lukkede øjnene og skød skuldrene i vejret, "vise mig lidt i byen, som jeg plejer."

"Du må helst få dig noget godt at spise ude et eller andet sted," sagde hans søn.

"Det agter jeg også, kære barn. Jeg vil tage mit lille måltid hos den franske restauratør i Opera-kolonnaden."

"Det var godt. Far vel, fader."

"Far vel, min søn. Gud velsigne dig!"

Turveydrop sagde dette så fromt, og det syntes at gøre hans søn så godt, for ved afskeden var han så fornøjet over ham, så ærbødig mod ham og så stolt af ham, at jeg næsten blev til mode, som om det var uvenligt mod den yngre ikke at kunne

tro ubetinget på den ældre. De få øjeblikke, som Prince brugte til at tage afsked med os – og især med en af os – forøgede det gunstige indtryk, hans næsten barnlige karakter havde gjort på mig. Jeg følte en godhed og deltagelse for ham, da han stak sin lille stokfiol i lommen – og med den ønsket om at blive lidt sammen med Caddy – og godmodig gik hen til sit kolde lammekød og sin skole i Kensington, og dette gjorde mig næppe mindre opbragt på faderen, end den gamle censordame var det.

Faderen åbnede døren for os og fulgte os bukkende ud på en måde, som jeg må indrømme var hans glimrende mønster værdig. I samme stil gik han kort efter forbi os på den anden side af gaden på vejen til den aristokratiske del af byen, hvor han ville vise sig blandt de andre få, endnu tilbageværende gentlemen. Nogle øjeblikke var jeg så optaget af det, jeg havde hørt og set, at jeg ikke var i stand til at tale til Caddy eller til at fæste min opmærksomhed på det, hun sagde til mig, især da jeg begyndte at tænke på det spørgsmål, om der var eller nogen sinde havde været en mand, der ikke var danselærer, som havde levet af og grundet sin anseelse på sin holdning. Dette blev så forvirrende og frembød muligheden af så mange Turveydrop'er, at jeg sagde til mig selv: "Esther, du må beslutte dig til helt at opgive dette emne og høre på Caddy," hvilket jeg da gjorde, og nu sladrede vi sammen hele den øvrige del at vejen.

Caddy fortalte mig, at hendes forlovedes opdragelse havde været så forsømt, at det ikke altid var let at læse hans småbreve. Hvis han ikke var så omhyggelig med sin stavning og ville gøre sig mindre umage for at få den rigtig, ville man komme bedre ud af det, men han brugte så mange overflødige bogstaver til

ganske korte ord, at de undertiden tabte deres engelske udsende. "Han gør det i den bedste hensigt," tilføjede Caddy, "men det gør ikke den virkning, han tilsigter, stakkels fyr!" Caddy gav sig nu til at udbrede sig over, hvordan nogen kunne forlange, at han skulle være boglærd, da han havde tilbragt hele sit liv i danseskolen og ikke gjort andet end undervise og rette, rette og undervise morgen, middag og aften! Og hvad gjorde det også ved sagen? Hun kunne skrive breve for dem begge, hvad hun vidste af egen dyrekøbt erfaring, og det var langt bedre, at han var god end lærd. "Desuden er jeg ingen dannet pige, der har ret til at gøre fordringer," sagde Caddy. "Jeg kan såmænd lidt nok. Det har moder sørget for."

"Der er også en anden ting, som jeg gerne ville tale med Dem om nu, da vi er alene," fortsatte Caddy, "men som jeg ikke ville have nævnt, hvis De ikke havde set Prince. De ved, hvordan vort hus er. Det nytter ikke, at jeg der vil søge at lære noget, som Princes kone kunne have gavn af at vide. Vi lever i et sådant mudder, at det ikke er muligt, og jeg er kun blevet endnu mere forknyt, hver gang jeg har forsøgt på det. Derfor øver jeg mig lidt – hvor tror De mon? Hos den stakkels miss Flite. Tidlig om morgenen hjælper jeg hende med at gøre rent i hendes værelse og fodre hendes fugle, og jeg laver hendes kaffe til hende – hun har naturligvis lært mig det – og laver den så godt, at Prince siger, det er den bedste kaffe, han nogen sinde har smagt, og at den vil fryde gamle mr. Turveydrop, der dog er meget egen med sin kaffe. Jeg kan også lave små buddinger, og jeg forstår mig på at købe en lammefjerding og te og sukker og smør og en hel del husholdningssager. I syning er jeg endnu ikke så dygtig," sagde Caddy med et blik på stopningerne på Peepys bluse, "men jeg

kan måske forbedre mig. Og siden jeg er blevet forlovet med Prince og har gjort alt dette, håber jeg, jeg har været bedre at komme til rette med og mere overbærende mod moder. I morges var jeg rigtignok først noget ærgerlig over at se Dem og miss Clare se så nette og pæne ud og at måtte skamme mig over både Peepy og mig selv, men i det hele taget håber jeg, at jeg er bedre at komme til rette med end før og mere overbærende mod moder."

Den stakkels pige, der var sat på så hård en prøve, sagde dette af hjertet og rørte mig. "Kære Caddy," svarede jeg, "jeg begynder at føle megen godhed for Dem, og jeg håber, vi skal blive venner." – "Å, gør De?" udbrød Caddy. "Hvor det ville gøre mig lykkelig!" – "kære Caddy," sagde jeg, "lad os fra nu af være venner og snakke rigtig ofte sammen om alle disse ting og se at finde den rette vej igennem dem." Caddy blev sjæleglad. Jeg sagde på min gammeldags måde alt, hvad jeg kunne, for at trøste og opmuntre hende, og jeg ville den dag ikke have været uvenlig mod den gamle Turveydrop for nogen ringere pris end et udstyr til hans svigerdatter.

Imidlertid var vi kommet hen til Krook, hvor gadedøren stod åben. På gadedøren var der opslået en plakat om, at et værelse var til leje på anden sal. Dette mindede Caddy om at fortælle mig, mens vi gik ovenpå, at et pludseligt dødsfald havde fundet sted her tillige med et ligskue, og at vor lille veninde var blevet syg af forskrækkelse derover. Da døren og vinduet til det ledige værelse stod åbne, så vi derind. Det var det samme værelse med den sorte dør, hvorpå miss Flite hemmelig havde henledt min opmærksomhed, da jeg sidste gang var der i huset. Det var et sørgeligt, øde sted, et trist, skummelt sted, som vakte en

underlig nedslåethed, ja endog frygt hos mig. "De ser så bleg ud," sagde Caddy, "og De er så kold!" jeg var til mode, som om værelset havde bragt mig til at fryse.

Vi havde gået langsomt, mens vi havde talt sammen, og min formynder og Ada var kommet før vi. Vi fandt dem i miss Flites kvistkammer, hvor de så på fuglene, mens en læge, der havde den godhed at tage sig af miss Flite med megen omhu og deltagelse, sad og talte muntert med hende ved kaminen.

"Jeg er færdig med mit besøg som læge," sagde han. "Miss Flite er meget bedre og kan, da hun nu engang har sat sig det i hovedet, møde i retten i morgen. Hun er blevet meget savnet der, hører jeg."

Miss Flite modtog komplimenten med velbehag og gjorde et almindeligt kniks for os alle.

"I sandhed beæret," sagde hun, "ved et nyt besøg af myndlingerne i Jarndyce-kontra-Jarndyce! Meget glad ved at modtage mr. Jarndyce fra Bleak House under mit ringe tag!" et særligt kniks. "Kære Fitz-Jarndyce", hun syntes at have givet Caddy dette navn og nævnede hende altid ved det, "dobbelt velkommen!"

"Har hun været meget syg?" spurgte Jarndyce den herre, vi havde truffet hos hende. Hun svarede straks for sig selv, skønt han havde gjort spørgsmålet i en hviskende tone.

"Ja, afgjort upasselig, meget upasselig!" sagde hun fortrolig. "Ingen smerter, ser De – uro. Ikke så meget legemlig, som nervøs, nervøs! Sandheden er," sagde hun med dæmpet stemme og skælvende, "at vi har haft et dødsfald her. Der var gift i huset. Jeg er meget modtagelig for sådanne skrækkelige ting. Det gjorde mig bange. Kun mr. Woodcourt ved, hvor bange. Min

læge, mr. Woodcourt!" bemærkede hun højtideligt. "Myndlingerne i Jarndyce-kontra-Jarndyce – mr. Jarndyce fra Bleak House – Fitz-Jarndyce!"

"Miss Flite," sagde Woodcourt med alvor i sin stemme, som om han henvendte sig til hende, mens han talte til os og lagde sin hånd på hendes arm: "Miss Flite beskriver sin sygdom med sin sædvanlige nøjagtighed. Hun blev bange over en tildragelse her i huset, som kunne have forskrækket en stærkere person, og blev syg af sorg og bevægelse. Hun sendte bud efter mig under den første forvirring over opdagelsen, skønt for sent til at jeg kunne bringe den ulykkelige mand hjælp, men jeg har søgt nogen erstatning for denne skuffelse ved at komme her siden og være hende til lidt nytte."

"Den menneskekærligste læge i hele fakultetet," hviskede miss Flite til mig. "Jeg venter en dom. På dommedag. Og vil da borttestamentere godser."

"Om et par dage," sagde Woodcourt og så på hende med et iagttagende smil, "vil hun være så rask, som hun før har været. Med andre ord, helt rask, naturligvis. Har De hørt om hendes held?"

"Noget ganske overordentligt," sagde miss Flite med et lyst smil. "De har aldrig hørt mage, min bedste! Hver lørdag overrækker Konversations-Kenge eller Guppy mig et papir med syv shillings. Shillings forsikrer jeg Dem. Altid det samme antal i papiret. Altid en for hver dag i ugen. Hvad siger De til det? I rette tid, ikke sandt? Jo. Hvorfra disse papirer kommer, siger De? Det er det store spørgsmål. Naturligvis. Skal jeg sige Dem, hvad *jeg* tror? Jeg tror," sagde miss Flite, idet hun trak sig tilbage med et meget kløgtigt smil og rystede meget betydningsfuldt

med sin pegefinger, "at lordkansleren, der ved, hvilken lang tid det store segl har været åbnet – for det har været åbnet i meget lang tid – tilstår mig dem. Indtil den dom, jeg venter, er faldet. Nå, det er jo meget rosværdigt. På denne måde at tilstå, at han er lidt langsom for et menneskeliv, hvor fint! Da jeg mødte i retten forleden dag – jeg møder der regelmæssigt – med mine dokumenter, bebrejdede jeg ham det, og han gik næsten til bekendelse. Det vil sige, jeg smilede til ham fra min bænk, og han smilte til mig fra sin bænk. Men det er en stor lykke, ikke sandt? Og Fitz-Jarndyce bruger pengene meget fordelagtigt for mig. Jeg forsikrer Dem, meget fordelagtigt!"

Jeg ønskede hende til lykke med denne heldige forøgelse af hendes indtægter og ønskede, at den måtte vare længe. Jeg grublede ikke over kilden, hvorfra den kom, eller undrede mig over, hvem det kunne være, der var så betænksom i sin menneskekærlighed. Min formynder stod og så på fuglene.

"Men hvad kalder De alle disse små fyre, frøken?" spurgte han med sin venlige stemme. "Har de navne?"

"Jeg kan svare ja for miss Flite," sagde jeg, "for hun lovede at fortælle os, hvad de hedder. Ikke sandt, Ada?"

Ada huskede det meget godt.

"Gjorde jeg?" sagde miss Flite. – "hvem er det, der er ved min dør? Hvad lurer De ved min dør efter, Krook?"

Husets gamle ejermand stødte døren op og viste sig i den med sin lodne hue i hånden og sin kat i hælene på sig.

"Jeg lurer ikke, miss Flite. Jeg ville netop til at banke på, da De kom mig i forkøbet."

"Lad Deres kat gå ned. Jag den bort!" udbrød den gamle dame forbitret.

"Å pyt! – der er ingen fare på færde, godtfolk," sagde Krook og så langsomt og vist på den ene af os efter den anden, indtil han havde set på os alle. "Den farer ikke i fuglene, når jeg er til stede, undtagen hvis jeg ville sige til den, at den skulle."

"De må undskylde min vært," sagde den gamle dame med værdig mine. "G., aldeles g.! Hvad vil De, Krook? Jeg har selskab."

"Hi, hi!" sagde den gamle mand. "De ved jo, jeg er kansleren?"

"Nå, og hvad så?"

"At kansleren ikke er kendt med en mr. Jarndyce, det er underligt, ikke sandt, miss Flite? Må jeg tage mig den frihed! – Deres tjener, sir. Jeg kendte gamle squire Tom. Så vidt jeg ved, har jeg aldrig set Dem før, ikke engang i retten. Og dog går jeg mangfoldige gange derhen i løbet af året, når man lægger dagene sammen."

"Jeg kommer der aldrig," sagde Jarndyce. "Jeg ville hellere gå – et andet sted hen."

"Ville De det?" spurgte Krook grinende. "De er noget streng mod min fornemme og lærde kollega, skønt det måske er ganske naturligt af en Jarndyce. Det brændte barn, sir! Hvad! De ser på min logerendes fugle, mr. Jarndyce!" den gamle mand var lidt efter lidt gået længere ind i værelset, indtil han nu rørte ved min formynder med sin albue og så ham lige op i ansigtet gennem sine briller. "Det er en af hendes særheder, at hun ikke vil sige navnene på disse fugle, når hun kan undgå det, skønt hun har opkaldt dem alle." Dette blev sagt hviskende. "Skal jeg remse dem op, Flite?" spurgte han højt, idet han blinkede til os og pegede på hende, mens hun vendte sig bort og lod, som hun fejede kaminristen.

"Som De vil," svarede hun hastig.

Den gamle mand så, efter et blik på os, op på burene og gennemgik listen.

"Håb, Glæde, Ungdom, Fred, Ro, Liv, Støv, Aske, Ødselhed, Mangel, Undergang, Fortvivlelse, Vanvid, Død, List, Dårskab, Ord, Paryk, Pjalter, Pergament, Rov, Præcedens, Skinke og Spinat. Det er hele samlingen," sagde den gamle mand, "og alle sammen er de indespærret af min fornemme og lærde kollega."

"Det er en skarp blæst!" mumlede min formynder.

"Når min fornemme og lærde kollega afsiger sin dom, skal de sættes i frihed," sagde Krook, idet han atter blinkede til os. "Og så," tilføjede han hviskende og grinende, "hvis det nogen sinde sker, hvilket det ikke gør, vil de fugle, som ikke har været i bur, hugge dem ihjel."

"Hvis vinden nogen sinde har været østen," sagde min formynder, idet han lod, som om han så ud af vinduet efter en vejrhane, "så er den det i dag."

Vi havde meget svært ved at komme bort fra huset. Det var ikke miss Flite, der holdt på os. Hun var et så rimeligt lille væsen til at tage hensyn til andres bekvemmelighed, som nogen kunne være. Det var Krook. Han syntes ikke i stand til at løsrive sig fra Jarndyce. Hvis han havde været bundet til ham, kunne han næppe have sluttet sig tættere til ham. Han foreslog at vise os sin kanslerret og alt det sælsomme sammensurium, den indeholdt. Under hele vor ransagningsforretning holdt han sig tæt til Jarndyce og opholdt ham undertiden under et eller andet påskud, indtil vi var kommet forbi, som om han blev plaget af lyst til at indlade sig på et eller andet hemmeligt emne, hvilket han dog ikke kunne beslutte sig til at omtale. Jeg kan ikke

forestille mig et ansigt og et væsen, som mere påfaldende ville udtrykke forsigtighed og ubestemthed i forening med en konstant higen efter at gøre noget, som han ikke kunne bestemme sig til at indlade sig på, end Krooks den dag. Han iagttog uafladelig min formynder. Han fjernede sjældent sine øjne fra hans ansigt. Gik han ved siden af ham, så han på ham med en gammel, hvid rævs snuhed. Gik han foran, så han sig tilbage. Blev vi stående, stillede han sig foran ham og syntes at studere ethvert træk i hans ansigt, mens han atter og atter for med hånden forbi sin åbne mund med et underligt udtryk af bevidsthed om magt og vendte øjnene og sænkede sine grå øjenbryn, indtil de syntes at lukke sig.

Da vi omsider, stadig ledsagede af katten, havde været omkring i hele huset og set hele oplaget af blandingsgods, som virkelig var mærkeligt, kom vi til den bageste del af butikken. Her så man en blækflaske og nogle stumper af gamle penne og nogle smudsige komedieplakater på en tom tønde, og på væggen var nogle store trykte alfabeter klistrede op.

"Hvad laver De her?" spurgte min formynder.

"Prøver på selv at lære mig at læse og skrive," svarede Krook.

"Nå, og hvordan går det?"

"Langsomt, dårligt. Det er svært i min alder."

"Det ville være lettere at lade sig undervise af en anden," sagde min formynder.

"Ja, men han kunne lære mig galt!" sagde den gamle mand med et underligt, mistroisk glimt i sit øje. "Jeg ved ikke, hvad jeg måske har tabt ved ikke at have kunnet det før, men jeg har ikke lyst til at tabe noget ved at lære det galt nu."

"Hvem, tror De, ville lære Dem det galt?"

"Det ved jeg ikke, mr. Jarndyce!" svarede den gamle mand, idet han skød brillerne op på panden og gned sig i hænderne. "Jeg tror ikke, at nogen ville gøre det, men jeg vil dog hellere stole på mig selv end på andre!"

Disse svar var i forbindelse med hans væsen så påfaldende, at de fik min formynder til at spørge Woodcourt, mens vi gik igennem Lincoln's Inn sammen, om Krook virkelig var sindsforvirret, sådan som hans logerende havde svaret?

Men den unge læge svarede nej, det havde han ingen grund til at tro. Han var overordentlig mistroisk, som den uvidende jo altid er, og altid mere eller mindre påvirket af genever, som han nød store kvantiteter, ligesom han selv og hans bageste butik, som vi måske havde lagt mærke til, også lugtede stærkt deraf, men han troede ikke, at han endnu var gal.

På hjemvejen vandt jeg i den grad Peepys kærlighed ved at købe ham en vejrmølle og to melsække, at han ikke ville lade nogen anden tage hans hat og hans handsker af ham og ikke ville sidde noget andet sted ved middagsbordet end ved siden af mig. Caddy sad på den anden side af mig ved siden af Ada, hvem vi, så snart vi var kommet hjem, havde fortalt den hele historie om forlovelsen. Vi gjorde meget af Caddy, og hun blev særdeles livlig, og min formynder var lige så oprømt som vi andre, og vi var alle meget muntre, indtil Caddy om aftenen kørte hjem i en droske med Peepy, der sov trygt, men holdt fast på sin vejrmølle.

Jeg har glemt at omtale, at Woodcourt var den samme mørkladne, unge læge, som vi havde truffet hos Badger, ligesom jeg heller ikke har omtalt, at Jarndyce indbød ham til middag den dag, eller at han kom, eller at Ada, da de alle var gået, og jeg

sagde til hende: "Nå, min egen ven, lad os nå snakke lidt sammen om Richard!" gav sig til at le og sagde: –

Men det gør intet til sagen, hvad min yndling sagde, tænker jeg. Hun var altid så spøgefuld.

15. Bell Yard

– Mens vi opholdt os i London, blev Jarndyce hele tiden overhængt af de mangfoldige overspændte damer og herrer, hvis adfærd så højlig havde forbavset os. Quale, der fremstillede sig kort efter vor ankomst, var med i alle disse overspændtheder. Han syntes at stikke de to blanke knuder i sine tindinger i alt, hvad der foregik, og at børste sit hår længere og længere tilbage, indtil selve rødderne var ved at flyve ud af hans hoved af umættelig filantropi. Alle formål var ham lige gode, men især var han altid rede, når talen var om at bringe en hædersbevisning i stand til en eller anden. Hans fornemste evne syntes at være evnen til uendelig beundring. Han kunne sidde, så længe det skulle være, og med den højeste nydelse bade sine tindinger i lyset af en stjerne af hvilken som helst rang. Da jeg først havde set ham aldeles overvældet af beundring for mrs. Jellyby, havde jeg troet, at hun var den alt andet fortrængende genstand for hans tilbedelse, men jeg opdagede snart min fejltagelse og så, at han var både page og trompeter for et helt optog af mennesker.

En dag kom mrs. Pardiggle med en subskription, og med hende Quale. Alt, hvad mrs. Pardiggle sagde, gentog Quale, og ligesom han før havde fremhævet mrs. Jellyby, sådan fremhævede han nu mrs. Pardiggle. Hun skrev et anbefalingsbrev til min formynder for sin veltalende ven mr. Gusher, der var en lasket herre med en fugtig overflade og et par øjne, der var så meget for små til hans måne af ansigt, at de

syntes oprindeligt at måtte være bestemt for en anden. Han var just ikke indtagende ved første øjekast, og dog havde han næppe sat sig, før Quale spurgte Ada og mig, ikke hviskende, om vi ikke fandt, at han var en sjælden mand – hvilket han vistnok var på grund af sin fedme, skønt Quale mente med hensyn til åndelig skønhed – og om den massive form af hans pande ikke var os påfaldende? Vi hørte, kort sagt, tale om en stor mængde forskellige slags kald blandt disse mennesker, men intet var i så henseende halvt så klart for os som det, at det var Quales kald at komme i henrykkelse over enhver andens kald, og at dette var det populæreste kald af dem alle.

På grund af sit kærlige hjerte og sit inderligste ønske om at gøre alt det gode, han var i stand til, var Jarndyce kommet ind i dette selskab, men han sagde os rent ud, at han alt for ofte følte, at det var et utilfredsstillende selskab, hvor kærligheden fik krampagtige former, og hvor velgørenheden blev trukket på som en reglementeret uniform af højttalende apostle i prisbillig navnkundighed, der var heftige i deres udtalelser og ustadige og forfængelige i deres virksomhed, som krøb på den laveste måde for de store, smigrede hinanden indbyrdes og var utålsomme mod dem, som hellere i stilhed ville redde de svage fra at synke end med en hel del støj og selvros hjælpe dem et lille stykke op, når de var faldet. Og da der blev foreslået en hædersbevisning til Quale af Gusher, der allerede havde fået en sådan, som var blevet foreslået af Quale, og da Gusher i halvanden time havde talt om denne sag i en forsamling, hvor iblandt også to fattigskoler for små drenge og piger, der særlig blev mindet om enken og hendes skærv og opfordret til at

bringe deres halvpence som velbehagelige ofre, da tror jeg, at vinden var østen i hele tre uger.

Jeg omtaler dette, fordi jeg nu igen kommer tilbage til Skimpole. Det forekom mig, som om hans utvungne tilståelser om barnagtighed og letsindighed i sammenligning med disse andre ting var en stor trøst for min formynder og vandt så meget lettere tiltro, eftersom det ikke kunne andet end være ham behageligt at finde et helt naturligt og oprigtigt menneske blandt så mange, der var det modsatte. Det skulle gøre mig ondt, om jeg mente, at Skimpole gættede dette og drog fordel deraf. Jeg blev virkelig aldrig klog nok på ham til at kunne vide det, men sådan som han var mod min formynder, var han sikkert også mod alle andre.

Han havde ikke været rigtig vel, og derfor havde vi, skønt han opholdt sig i London, ikke set noget til ham før nu. En formiddag indfandt han sig med sit glade væsen og var lige så munter som altid.

Nå, her var han, sagde han. Han havde haft gulsot, men rige folk fik ofte gulsot, og derfor havde han bildt sig ind, at han var formuende. Og det var han også på en måde – i sine rige tanker. Han havde på den mest ødsle måde gjort sin læge rig. Han havde altid givet ham det dobbelte, ja undertiden det firdobbelte honorar. Han havde sagt til lægen: Hør, kære doktor, det er en aldeles falsk indbildning af Dem at tro, at De besøger mig for intet. Jeg overøser Dem med penge – i mine rige tanker – hvis De bare vidste det! Og han mente det også, sagde han, så oprigtigt, at han syntes, at det omtrent var det samme, som om han virkelig havde gjort det. Havde han haft nogle af disse stumper metal eller tyndt papir, hvorpå man lægger så meget

vægt, at stikke doktoren i hånden, ville han have stukket ham dem i hånden. Men da han nu ikke havde dem, så satte han viljen i stedet for gerningen. Meget godt! Mente han det virkelig – var hans vilje ægte og oprigtig, og det var den – så forekom det ham, at den var det samme som mønt og ophævede forpligtelsen.

"Det kommer måske til dels deraf, at jeg ikke forstår mig på penges værdi," sagde Skimpole, "men sådan tænker jeg ofte. Det synes mig så rimeligt! Min slagter siger til mig, at han gerne vil have sin lille regning betalt. Det hører til den behagelige, ubevidste poesi i denne mands natur, at han altid kalder sin regning "lille", for at betalingen skal synes lettere for os begge. Jeg svarer slagteren: Hvis De vidste det, så er De allerede betalt. De havde ikke haft nødig at gøre Dem den ulejlighed at komme med regningen. De er betalt. Jeg mener det."

"Men sæt nu," sagde min formynder leende, "at han kun havde ment kødet, som står på regningen, i stedet for at have leveret det?"

"Kære Jarndyce, De overrasker mig. De sætter Dem i slagterens sted. En slagter, som jeg engang undte min søgning, gik ud fra det samme synspunkt. "Sir," sagde han, "hvorfor spiser De ungt lammekød til atten pence pundet?" – "Hvorfor, min gode ven?" sagde jeg, naturligvis forbavset over dette spørgsmål. "Fordi jeg holder af ungt lammekød." For så vidt var denne grund god nok. "Gid De da bare havde taget kødet på samme måde, som De tager pengene," sagde han. "Hør, min gode ven," sagde jeg, "lad os tale som fornuftige mennesker. Hvordan skulle det være gået til? Det var jo en umulighed. De havde lammekødet, men jeg havde ikke pengene. De kunne ikke

give kødet uden at sende det, hvorimod jeg kan give og virkelig giver penge uden at betale dem." Han kunne ikke svare et ord, og dermed var den sag forbi."

"Gik han da ikke rettens vej?" spurgte min formynder.

"Jo, det gjorde han," sagde Skimpole, "men dertil bragte hans heftighed ham, ikke hans fornuft. Men ved at nævne ordet heftighed kommer jeg til at tænke på Boythorn. Han skriver til mig, at De og damerne har lovet ham et kort besøg i hans ungkarlehus i Lincolnshire."

"Mine pigebørn er ganske indtaget i ham," sagde Jarndyce, "og jeg har lovet det på deres vegne."

"Naturen synes at have glemt at retouchere ham," sagde Skimpole til Ada og mig. "En lille smule vel larmende som havet, en lille smule vel heftig som en tyr, der har sat sig i hovedet at holde enhver farve for rødt, hvad? Men jeg indrømmer ham en slags forhammerfortjeneste."

Det ville have undret mig, om de to kunne have næret egentlig høje tanker om hinanden, da Boythorn lagde så stor vægt på mange ting, og Skimpole brød sig så lidt om noget, og da jeg desuden havde bemærket, at Boythorn mere end en gang havde været nær ved at buse ud med en eller anden stærk bemærkning, når Skimpole var blevet nævnt. Imidlertid indskrænkede jeg mig naturligvis til i forening med Ada at sige, at vi syntes godt om ham.

"Han har indbudt mig," sagde Skimpole, "og hvis et barn tør betro sig i sådanne hænder, hvilket nærværende barn opmuntres til at gøre ved at vide sig beskyttet af to kærlige engle, tager jeg derhen. Han har tilbudt at frankere mig frem og tilbage. Det vil sagtens koste penge? Nogle shillings? Eller

pund? Eller sådant noget? Men det er sandt, Coavinses. De husker jo nok vor ven Coavinses, miss Summerson?" han stillede dette spørgsmål uden mindste forlegenhed.

"Å ja!" sagde jeg.

"Coavinses er blevet arresteret af den store foged. Nu vil han aldrig mere gøre vold på solskinnet."

Jeg blev selvfølgelig forfærdet ved at høre dette, for jeg havde allerede med en alt andet end alvorlig tankeforbindelse genkaldt mig billedet af manden, sådan som han den aften havde siddet i sofaen og tørret sit hoved.

"Hans efterfølger fortalte mig det i går," sagde Skimpole. "Hans efterfølger er for øjeblikket i mit hus, som han har taget i besiddelse, synes jeg, han kalder det. Han kom i går på min blåøjede datters fødselsdag. Jeg foreholdt ham det. "Det er urimeligt og ubilligt," sagde jeg. "Tror De, De ville synes om, at jeg kom uindbuden på hendes fødselsdag, hvis De havde en blåøjet datter?" men han blev alligevel!"

Skimpole lo over denne morsomme dumhed og anslog let pianoet, som han sad ved. "Og han fortalte mig," sagde han og berørte tangenterne, "at Coavinses havde efterladt sig – tre børn – ingen moder. Og at da Coavinses' embede – var ilde anset – havde de unge Coavinser det meget dårligt."

Jarndyce rejste sig, gned sit hoved og gik op og ned ad gulvet. Skimpole spillede melodien til en af Adas yndlingssange. Ada og jeg så på Jarndyce, og det forekom os, som om vi vidste, hvad der foregik i hans sjæl.

Efter at have gået og stået og flere gange holdt op at gnide sit hoved og igen begyndt derpå igen, lagde min formynder

hænderne på tangenterne og afbrød Skimpoles spil. "Jeg kan ikke lide det, Skimpole," sagde han.

Skimpole, som helt havde glemt sagen, så forundret op.

"Manden var nødvendig," sagde min formynder, idet han gik frem og tilbage i det meget korte rum mellem pianoet og enden af værelset og strøg håret på sit baghoved i vejret, som om en stærk østenvind havde blæst det den vej.

"Når vi ved vore fejl og dårskaber, vor mangel på verdenskundskaber eller vore ulykker gør sådanne mennesker nødvendige, bør vi ikke hævne os på dem. Der var intet ondt ved hans embede. Han ernærede sine børn. Jeg kunne nok have lyst til at vide noget mere om det."

"Nå, om Coavinses?" udbrød Skimpole, som endelig opdagede, hvad han mente. "Intet er lettere. En vandring til hans hovedkvarter, og De kan få at vide, hvad De vil."

Jarndyce nikkede til os, som kun ventede på signalet. "Kom, lad os gå derhen, mine venner. Hvorfor ikke lige så godt derhen som ethvert andet sted?" Vi var snart færdige og gik. Skimpole gik med og var ganske henrykt over ekspeditionen. Det var så nyt og forfriskende for ham, sagde han, at det var ham, som spurgte efter Coavinses, i stedet for at Coavinses spurgte efter ham.

Han førte os først til Cursitor Street, hvor der var et hus med jernstænger i vinduerne, som han kaldte Coavinses' borg. Da vi var kommet ind i forstuen og havde ringet på en klokke, kom der en meget styg dreng ud fra et slags kontor og så på os ud over en låge, der var forsynet med pigge.

"Hvem vil De tale med?" spurgte drengen, idet han passede sin hage ned mellem to af piggene.

"Her var nok en betjent eller opsynsmand, eller hvad jeg skal kalde ham," sagde Jarndyce, "som er død?"

"Ja," svarede drengen, "hvad han?"

"Jeg ville gerne vide hans navn."

"Han hed Neckett."

"Og hans bopæl?"

"Bell Yard," svarede drengen. "Spækhøkeren til venstre. Spækhøkerens navn er Blinder."

"Var han – jeg ved ikke, hvordan jeg skal forme mit spørgsmål – var han ordentlig?"

"Om Neckett var?" sagde drengen. "Jo, det var han rigtignok. Han blev aldrig træt af at passe på. Han kunne sidde på en afviser otte, ti timer ad gangen, når han havde lovet at gøre det."

"Han kunne have gjort noget værre," hørte jeg min formynder sige til sig selv. "Han kunne have lovet at gøre det og ikke gjort det. Mange tak. Det var kun det, jeg ville vide."

Vi forlod drengen, som blev stående med hovedet på den ene side og armene på lågen, kælende for og suttende på piggene, og gik tilbage til Lincoln's Inn, hvor Skimpole, der ikke havde haft videre lyst til at opholde sig i nærheden af Coavinses, ventede på os. Derpå gik vi alle til Bell Yard, et smalt stræde et kort stykke derfra, og fandt snart spækhøkerbutikken. I den stod en gammel kone med et godmodigt udsende, hun lod til at have vattersot eller astma eller måske begge dele.

"Necketts børn?" sagde hun til svar på mit spørgsmål. "Jo meget rigtigt, miss. Tredje sal. Døren lige for trappen." Og dermed rakte hun mig en nøgle ud over disken.

Jeg så på nøglen og så på hende, men hun mente åbenbart, at jeg vidste, hvad jeg skulle gøre med den. Da det kun kunne være meningen, at det var nøglen til børnenes dør, gik jeg, uden at stille flere spørgsmål, og viste vej op ad trappen. Vi gik så stille, vi kunne, men de gamle brædder knagede under vore trin, og da vi kom op på anden sal, så vi, at vi havde forstyrret en mand, som stod der og så ud af sit værelse.

"Er det Gridley, De vil tale med?" sagde han, idet han fæstede sine øjne på mig med et forbitret blik.

"Nej, sir," svarede jeg, "jeg skal højere op."

Han så på Ada, på Jarndyce og på Skimpole, med det samme forbitrede blik på den ene efter den anden, idet de gik forbi ham. Jarndyce sagde goddag. – "God dag," sagde han kort og tvært. Det var en høj, mørk mand med et sorgbetynget hoved, hvorpå kun få hår var blevet tilbage, et rynket ansigt og fremstående øjne. Han havde et stridslystent udtryk og et tirrende og pirreligt væsen, der i forbindelse med hans legemsskikkelse, som endnu var stor og kraftig, skønt åbenbart i tilbagegang, gjorde mig noget urolig. Han havde en pen i hånden, og ved et glimt, jeg i forbigående så af hans værelse, lagde jeg mærke til, at det var fuldt af papirer.

Vi lod ham blive stående, hvor han stod, og gik op til det øverste værelse, og da jeg bankede på døren til det, sagde en spæd, skingrende stemme indenfor: "Vi er lukkede inde. Mrs. Blinder har nøglen."

Da jeg hørte dette, satte jeg nøglen i døren og åbnede den. I et fattigt værelse med skråt loft og meget lidt bohave var der en pusling af en dreng på en fem, seks år, som passede og tyssede på et svært barn på atten måneder. Der var ingen ild i kaminen,

skønt det var koldt, og begge børnene var indhyllet i nogle dårlige sjaler og tørklæder til værn mod kulden. Deres klædningsstykker var imidlertid ikke så varme, at deres næser ikke så røde og forfrosne og deres små skikkelser forkomne ud. Drengen gik op og ned ad gulvet og tyssede på barnet.

"Hvem har lukket jer inde?" spurgte vi naturligvis.

"Det har Charley," svarede drengen og blev stående for at stirre på os.

"Er Charley din broder?"

"Nej. Det er min søster Charlotte. Fader kaldte hende Charley."

"Er I flere foruden Charley?"

"Jeg," sagde drengen, "og Emma," – her klappede han barnet – "og Charley."

"Hvor er da Charley?"

"Ude at vaske," sagde drengen og begyndte atter at gå op og ned ad gulvet, hvorved han kom sengestedet alt for nær med barnets hue, da han med det samme ville se på os.

Mens vi stod og så på hinanden og på de to børn, kom en meget lille pige ind i stuen. Det var et barn i størrelse, men hendes ansigt havde et klogt og ældre udtryk – og et smukt ansigt var det oven i købet. Desuden havde hun en rigtig fruentimmerkappe på, der var alt for stor til hende, og tørrede sine arme på et rigtigt fruentimmerforklæde. Hendes fingre var hvide og rynkede af at vaske, og sæbeluden dampede endnu, mens hun tørrede sine arme af. Når dette ikke havde været, kunne hun have været et barn, der havde leget at vaske og på en fortræffelig måde efterlignet en fattig vaskerkone.

Hun var kommet løbende fra et eller andet sted i nærheden og havde skyndt sig så meget som muligt, hvorfor hun, skønt let til bens, var helt åndeløs og i begyndelsen ikke kunne tale, mens hun stod og pustede og tørrede sine arme og så rolig på os.

"Åh, der er Charley!" sagde drengen.

Barnet, som han passede, strakte armene ud og skreg, for at Charley skulle tage det. Den lille pige tog det med et voksent fruentimmere hele væsen, sådan som det hørte til forklædet og kappen, og stod og så på os med sin byrde, der klyngede sig kærligt til hende.

"Er det muligt," sagde min formynder, idet vi skød en stol hen til det lille væsen, for at hun skulle sætte sig med sin byrde, mens drengen ikke veg fra hende, men holdt hende i forklædet, "er det muligt, at dette barn arbejder for de andre? Læg dog for Guds skyld mærke dertil!"

Og det var også værd at lægge mærke til disse tre børn, der holdt sig så tæt til hinanden, og hvoraf de to ene og alene stolede på det tredje, som var så ungt og dog havde et udtryk af alder og adstadighed, der klædte den barnlige skikkelse så underligt.

"Charley!" spurgte Jarndyce. "Hvor gammel er du?"

"Over tretten år, sir," svarede barnet.

Jeg kan ikke beskrive den ømhed, hvormed han talte til hende i en halvt spøgende, men ikke des mindre medlidende og sørgmodig tone.

"Og du bor her ganske alene med disse små børn, Charley?" sagde min formynder.

"Ja, sir," svarede barnet og så ham tillidsfuldt ind i ansigtet, "siden fader døde."

"Men hvad lever du af, Charley?" spurgte min formynder, idet han et øjeblik vendte ansigtet bort.

"Siden fader er død, går jeg ud og arbejder. I dag har jeg været ude at vaske."

"Gud hjælpe dig, Charley," sagde min formynder. "Du er jo ikke høj nok til at nå op til vaskebaljen!"

"Jo, på trætøfler kan jeg godt," svarede hun rask. "Jeg har et par med høje hæle, som har tilhørt moder."

"Og hvornår døde moder?"

"Moder døde lige efter, at Emma var blevet født," sagde barnet med et blik på det lille ansigt, der hvilede ved hendes bryst. "Og så sagde fader, at jeg måtte være så god en moder imod hende, som jeg kunne. Og det prøvede jeg på og gjorde rent og passede barnet og vaskede, længe før jeg begyndte at gå ud. Og derfor kan jeg det nu. Det kan De jo nok forstå, ikke sandt?"

"Går du ofte ud?"

"Så tit jeg kan," sagde Charley og slog øjnene op og smilede. "Jeg tjener en sixpence eller en shilling."

"Lukker du altid børnene inde, når du går ud?"

"Ja, for at de ikke skal komme til noget. Mrs. Blinder går somme tider herop, og jeg kan måske også en gang imellem gøre et løb herop, og de kan jo lege, og Tom er ikke bange for at blive lukket inde, er du vel, Tom?"

"N-ej!" sagde Tom modigt.

"Når det bliver mørkt, bliver lygterne tændt nede i gården og gør det næsten lyst heroppe, næsten helt lyst. Ikke sandt, Tom?"

"Jo, Charley," sagde Tom, "næsten ganske lyst."

"Og han er så god," sagde det lille væsen – hvor moderligt, hvor kvindeligt! "Når Emma bliver søvnig, bringer han hende i seng, og når han selv bliver søvnig, går han også i seng. Og når jeg kommer hjem og tænder lyset og har en bid aftensmad, står han op igen og deler den med mig. Ikke sandt, Tom?"

"Jo, Charley, det gør jeg," sagde Tom. Og bevæget enten af dette glimt af den største glæde i hans liv eller af taknemmelighed og kærlighed til Charley, der var alt for ham, skjulte han sit ansigt i hendes kjole og gik fra at smile over til at græde.

Det var første gang, siden vi var kommet, at disse børn havde grædt. Den lille forældreløse pige havde talt om deres fader og om deres moder, som om hele denne sorg blev kuet af nødvendigheden af at fatte mod og af hendes barnlige vigtighed over at være i stand til at arbejde og af hendes travle væsen. Men nu, da Tom græd, så jeg to stille tårer liste sig ned ad hendes ansigt.

Jeg blev stående ved vinduet med Ada. Vi lod, som om vi så på tagryggene, de sværtede skorstenspiber og naboernes fattige blomster og fugle i deres små bure, indtil jeg mærkede, at mrs. Blinder nede fra butikken kom ind og talte med min formynder.

"Det er ingen stor sag at eftergive dem huslejen, sir," sagde hun. "Hvem kunne vel tage den af dem?"

"Godt, godt," sagde min formynder til os to. "Det er nok, at den tid vil komme, da denne gode kone vil mærke, at det var en stor sag, og at hun, da hun gjorde det mod den mindste af disse – kan dette barn," tilføjede han efter nogle øjeblikke, "blive sådan ved?"

"Jo, det tror jeg nok, hun kan," svarede mrs. Blinder og trak vejret tungt med lange mellemrum. "Hun er så ferm, som nogen kan være. Gud velsigne dem, sir. Hele gården talte om den måde, hvorpå hun passede disse to børn, efter moderen var død, og det var et sandt vidunder at se hende pleje faderen, da han blev syg. Ja det var såmænd. – "Mrs. Blinder," sagde han til mig, den allersidste gang han talte – han lå dér – "mrs. Blinder, det er nu lige meget, hvad jeg har været, men jeg har set en engel sidde her i stuen hele sidste nat hos mit barn, og jeg betror hende til vor fader!"

"Havde han intet andet embede?" spurgte min formynder.

"Nej," svarede mrs. Blinder, "han var ikke andet end underbetjent. Da han kom til at logere her, vidste jeg ikke, hvad han var, og jeg tilstår, at da jeg fik det at vide, sagde jeg ham op. Hans embede var ikke velset her i gården. De andre logerende syntes ikke om det. Det er heller ikke noget pænt embede, og de fleste har noget at udsætte på det. Gridley gjorde mange indvendinger imod det, og han er en god logerende, skønt hans tålmodighed er blevet sat hårdt på prøve."

"De sagde ham altså op?" sagde min formynder.

"Ja, jeg sagde ham op. Men da tiden kom, og jeg ellers ikke vidste noget ondt om ham, blev jeg tvivlrådig. Han var punktlig og flittig og gjorde, hvad han havde at gøre," sagde mrs. Blinder med et uvilkårligt blik på Skimpole, "og det er dog altid noget her i denne verden."

"Nå, og så lod De ham blive?"

"Ja, jeg sagde, at hvis han kunne blive enig med Gridley, ville jeg ordne det med de andre logerende. Gridley samtykkede knurrende, men samtykkede dog. Han knurrede altid imod

ham, men har siden været god mod børnene. Man kender ikke et menneske, før det er blevet prøvet."

"Er der mange, som har været gode mod børnene?"

"Ja, det er ikke gået dem så slemt, sir, men vistnok ikke så godt, som det ville være gået dem, hvis deres fader havde haft et andet embede. Mr. Coavins gav en guinea, og underbetjentene skød en lille sum sammen. Nogle af beboerne i huset, som altid havde gjort nar ad ham og trukket på skuldrene, når han gik forbi, satte en subskription i gang og – det er ikke gået dem så galt. Og sådan er det også med Charlotte. Nogle vil ikke give hende arbejde, fordi hun er en underbetjents barn. Andre, som giver hende arbejde, kaster det hen til hende. Nogle gør sig en fortjeneste af at give hende arbejde, trods hendes mangler, og betaler hende måske dårligere og forlanger mere af hende. Men hun er mere tålmodig, end andre ville være, og flink og altid villig til at anstrenge sig til det yderste og mere til. Og derfor siger jeg, at det ikke går dem så slemt, skønt det kunne være bedre."

Mrs. Blinder satte sig for bedre at kunne trække vejret. Der igen var blevet udtømt ved, at hun havde talt så meget, før hun helt havde fået det igen, og da Jarndyce ville til at tale til os, blev hans opmærksomhed vakt ved, at Gridley pludselig trådte ind i stuen.

"Jeg ved ikke, hvad De har her at gøre, mine damer og herrer," sagde han, som om vor nærværelse ærgrede ham, "men De må undskylde, at jeg kommer. Jeg kommer ikke her fer at snuse omkring. Nå, Charley! Nå, Tom! Nå, du små! Hvordan har vi det alle sammen i dag?"

Han bukkede sig kærtegnende ned over klyngen, og børnene anså ham åbenbart for deres ven, skønt hans ansigt beholdt sit barske udtryk, og hans væsen imod os var så plumpt, som det kunne være. Min formynder lagde mærke til det og respekterede det.

"Nej, her ville sandelig ingen komme for at snuse omkring," sagde han blidt.

"Måske, sir, måske," svarede den anden, idet han satte Tom på sit knæ og slog utålmodigt ud med hånden. "Jeg har ikke lyst til at diskutere med damer og herrer. Jeg har allerede fået så mange diskussioner på halsen, at de kan vare hele min levetid."

"De har sikkert tilstrækkelig grund," sagde Jarndyce, "til at være utålmodig og pirrelig –"

"Begynder De nu igen?" udbrød manden og blev overordentlig heftig. "Jeg er trættekær. Jeg er hidsig. Jeg er ikke høflig."

"Ikke synderlig, tilstår jeg."

"Sir," sagde Gridley, idet han satte barnet fra sig og gik hen imod ham, som om han ville slå ham. "Kender De noget til de ekstraordinære domstole?"

"Det gør jeg måske, til min sorg."

"Til Deres sorg?" sagde manden noget mildere. "I et hvert tilfælde beder jeg Dem om forladelse. Jeg er ikke høflig, det ved jeg. Jeg beder Dem om forladelse, sir!" udbrød han med fornyet heftighed, "i fem og tyve år er jeg blevet slæbt hen over glødende jern og har glemt, hvordan det er at træde på fløjl. Gå hen i kanslerretten og spørg, hvad det er for en stående vittighed, som undertiden opmuntrer dem i deres forretninger, og de vil sige Dem, at det morsomste, de har, er manden fra Shropshire.

Jeg," sagde han, idet han lidenskabeligt slog den ene hånd mod den anden, "er manden fra Shropshire."

"Jeg tror, at jeg og min familie også har den ære at tjene til nogen underholdning på det samme alvorlige sted," sagde min formynder rolig. "De har måske hørt mit navn – Jarndyce."

"Mr. Jarndyce," sagde Gridley med en slags plump hilsen, "De bærer Deres forurettelser roligere, end jeg kan bære mine. Og hvad mere er, jeg må sige Dem – og siger det ligeledes til denne herre og disse unge damer, hvis de er Deres venner – at hvis jeg bar mine forurettelser på en anden måde, end jeg gør, ville jeg blive gal! Det er kun ved at harmes over dem og ved at hævne mig i mit stille sind, at jeg er i stand til at beholde min forstand. Det er kun derved!" sagde han, idet han talte på en simpel, ligefrem måde og med stor heftighed. "De vil måske sige, at jeg er for irritabel, men jeg svarer, at det er min natur at være det, når jeg lider uret, og at jeg må være det. Der er ingen middelvej mellem at være det og at synke ned til den samme smilende tilstand gom det stakkels lille fjantede fruentimmer, der stadig møder i retten. Hvis jeg kun en gang lagde hænderne i skødet, gik jeg fra forstanden."

Den lidenskabelighed og hede, hvormed han talte, de krampagtige trækninger i hans ansigt og hans voldsomme fagter var meget pinlige at se på.

"Mr. Jarndyce," sagde han, "forestil Dem min sag. Så sandt der er en himmel over os, er min sag følgende. Jeg er den ene af to brødre. Min fader, en landmand, oprettede et testamente og efterlod sin gård med besætning osv. til min moder. Efter min moders død skulle alt tilfalde mig med undtagelse af et legat på tre hundrede pund, som jeg skulle udbetale til min broder. Min

moder døde, og min broder gjorde nogen tid efter fordring på sit legat. Jeg og nogle af mine slægtninge mente, at han allerede havde fået en del deraf i kost og husly og på anden måde. Pas nu vel på! Det var spørgsmålet og intet andet. For at se dette spørgsmål afgjort måtte jeg, da min broder udtog stævning, møde i denne fordømte kanslerret. Jeg blev tvunget derhen, fordi loven tvang mig og ikke ville tillade mig at gå noget andet sted hen. Sytten personer blev indstævnet i denne simple sag, og den kom først for efter to års forløb. Derpå blev den stående endnu i to år, mens assessoren – gid hans hoved må rådne af! – undersøgte, om jeg var min faders søn, hvorom der ikke var strid med nogen dødelig skabning. Han fandt da ud af, at der ikke var indstævnet nok – husk på, der var endnu kun sytten! – men at vi måtte have en til, som var glemt, og begynde alting forfra igen. Omkostningerne udgjorde allerede dengang – før sagen rigtig var begyndt! – tre gange så meget som legatet, hvilket min broder med glæde ville have givet slip på for at undgå flere omkostninger. Hele den formue, som jeg arvede, er gået til omkostningerne. Processen er gået fanden i vold ligesom alt det andet – og her står jeg endnu den dag i dag! Nå, mr. Jarndyce, ved Deres proces gælder det om tusinder og atter tusinder, mens min kun drejer sig om nogle hundreder. Men er min mindre tung eller lettere at bære, når hele mit udkomme afhænger af den og på en så skammelig måde er blevet ødelagt ved den?"

Jarndyce sagde, at han beklagede ham af sit ganske hjerte og ikke forlangte monopol på at blive uretfærdigt behandlet af dette ødelæggende system.

"Der er det igen!" udbrød Gridley med uformindsket harme. "Systemet! Overalt hedder det: Systemet. Jeg må ikke tage hensyn til individet. Det er systemet. Jeg må ikke gå hen i retten og sige: "Mylord, jeg beder Dem sige mig, om dette er ret eller uret? Er De dristig nok til at sige mig, at jeg er blevet retfærdigt behandlet, og at jeg derfor kan gå?" Mylord ved intet derom. Han sidder der for at hævde systemet. Jeg må ikke gå til prokurator Tulkinghorn og sige til ham, når han gør mig rasende ved at være så kold og rolig – hvilket de alle gør, for jeg ved, at De vinder ved det, mens jeg taber, ikke sandt? – jeg må ikke sige til ham, at jeg enten med det onde eller med det gode vil have noget vederlag for mine ødelæggende tab. Han er ikke ansvarlig. Det er systemet. Men hvis jeg ikke øver vold mod nogen af dem – hvilket måske dog bliver tilfældet! Jeg ved ikke, hvad der kan ske, når jeg til sidst bliver ude af mig selv! – så vil jeg i det mindste indstævne de individer, som har styret dette system imod mig til at møde mig ansigt til ansigt for den store, evige skranke!"

Hans heftighed var frygtelig. Jeg kunne ikke have troet et sådant raseri muligt, hvis jeg ikke selv havde set det.

"Jeg er færdig!" sagde han, idet han satte sig og tørrede sit ansigt. "Mr. Jarndyce, jeg er færdig! Jeg er hidsig, ved jeg. Jeg bør vide det. Jeg har været fængslet for foragt for retten. Jeg har været fængslet for at have truet prokuratoren. Jeg har været i forlegenhed for dette og været i forlegenhed for andet, og jeg kommer nok i forlegenhed igen. Jeg er manden fra Shropshire og gør undertiden mere end alene at more dem, skønt de også finder det morsomt at se mig blive arresteret og fremstillet som arrestant og så videre. Jeg ville have bedre af, siger de, at

beherske mig, men jeg svarer dem, at hvis jeg gjorde det, ville jeg gå fra forstanden. Engang var jeg et ganske godmodigt menneske, tror jeg, i det mindste siger folk i min hjemstavn det, men nu må jeg have denne ventil for den uret, jeg har lidt, hvis jeg ikke skal blive gal. "Det ville være langt bedre for Dem, mr. Gridley," sagde lordkansleren til mig i forrige uge, "ikke at spilde Deres tid her, men blive hjemme i Shropshire og give Dem af med noget nyttigt arbejde." – "Mylord, mylord, det ved jeg godt," svarede jeg ham, "og det ville have været langt bedre for mig aldrig at have hørt navnet på Deres høje embede, men desværre for mig kan jeg ikke gøre sket ugjort, og det, der er sket, driver mig herhen!" – og desuden," tilføjede han med et voldsomt udbrud, "vil jeg få Dem til at skamme sig. Jeg vil vise mig til det sidste i denne ret til dens skam, hvis jeg vidste, at jeg skulle dø og kunne blive båret derhen og havde en røst til at tale med, ville jeg dø der og sige: "I har så mange gange bragt mig herhen og sendt mig bort herfra. Bær mig nu ud med fødderne forrest!"

Hans ansigt var, måske i løbet af flere år, blevet så forhærdet i sit stridbare udtryk, at det ikke engang var mildere nu, da han var blevet rolig.

"Jeg kom for at tage disse småbørn med mig ned på mit værelse en times tid for at lade dem lege der," sagde han, idet han atter gik hen til børnene. "Det var ikke min hensigt at sige alt dette, men det har intet videre at betyde. Du er ikke bange for mig, Tom, vel?"

"Nej, jeg er ikke!"

"Det er godt, mit barn. Skal du gå, Charley? Ja? Så kom da, I små!" han tog det yngste barn på sin arm, og det fandt sig villig

i det. "Monstro vi ikke skulle kunne finde en honningkagesoldat nede? Kom, lad os se ad."

Han gentog sin tidligere plumpe hilsen, dog ikke uden at vise en vis respekt for Jarndyce, og gik med et buk for os ned på sit værelse, så begyndte Skimpole for første gang siden vor ankomst at tale i sin sædvanlige, muntre tone. Hvor det dog var behageligt, sagde han, at se, hvordan tingene i ro og mag lempede sig efter øjemedene. Der var nu denne Gridley, en mand med en stærk vilje og forbavsende energi – intellektuelt talt, en slags uharmonisk grovsmed – og han kunne let tænke sig, hvordan Gridley for flere år tilbage var vandret om i livet for at finde noget at bruge sin overflødige stridbarhed på – en slags Amor blandt tornene – indtil kanslerretten kom ham i vejen og skaffede ham netop det, han manglede. Og siden havde de stadig udgjort et par, ellers var han måske blevet en stor general og havde sprængt en mængde byer i luften eller en stor politiker og havde holdt alle slags taler i parlamentet. Men sådan som det var, var han og kanslerretten faldet over hinanden på det behageligste, og Gridley havde fra det øjeblik af så at sige været forsørget. Og nu Coavinses! Hvor smukt godtgjorde ikke stakkels Coavinses, faderen til disse fortryllende børn, den samme regel! Han, Skimpole, havde undertiden selv lidt under Coavinses' tilværelse. Han havde fundet Coavinses på sin vej. Han kunne have undværet Coavinses. Der havde været tider, da han, hvis han havde været sultan, og hans storvesir om morgenen havde sagt: "Hvad fordrer de troendes hersker af sin slaves hænder?" kunne være gået så vidt at svare: "Coavinses' hoved!" men hvordan viste forholdet sig nu at have været? At han i al denne tid havde givet en brav mand noget at fortjene. At

han havde været en velgører mod Coavinses, at han virkelig havde sat Coavinses i stand til at opdrage disse fortryllende børn på denne smukke måde, hvorved de udviklede disse sociale dyder, så hans hjerte var svulmet og tårerne kommet ham i øjnene, da han havde set sig om i værelset og tænkt: "Jeg var Coavinses' skytspatron, og hans små glæder var mit værk!"

Der var noget så fængslende i den lette måde, hvorpå han anslog disse fantastiske strenge, og han var et sådant spøgefuldt barn ved siden af den alvorlige barndom, vi havde set, at han endog fik min formynder til at smile, da denne vendte sig om imod os efter en lille privat samtale med mrs. Blinder. Vi kyssede Charley og tog hende ned med og blev stående udenfor for at se hende løbe hen til sit arbejde. Jeg ved ikke, hvor hun skulle hen, men vi så hende løbe, dette lille pigebarn, med sit store forklæde og sin store kappe, gennem en overdækket gang længst borte i gården og forsvinde i stadens kamp og larm ligesom en dugdråbe i oceanet.

16. Tom Eneboers Gang

Mylady Dedlock er på farten. Det forbavsede modeblad ved næppe, hvor det skal finde hende. I dag er hun på Chesney Wold. I går var hun i sit hus i byen. I morgen er hun måske udenlands, for så vidt modebladet er i stand til med sikkerhed at forudsige noget. Selv den galante sir Leicester har svært ved at holde skridt med hende, og det ville være faldet endnu vanskeligere, hvis ikke hans trofaste forbundsfælle i medgang og modgang – podagraen – var faret ind i det gamle egetræssovekammer på Chesney Wold og havde grebet ham i begge benene.

Sir Leicester modtager podagraen som en besværlig dæmon, men dog som en dæmon af aristokratisk rang. Alle Dedlock'er i lige nedstigende mandlig linje har haft podagra i et tidsløb, under og ud over hvilket den menneskelige hukommelse ikke vidner om andet. Det kan bevises. Andre menneskers forfædre er måske døde af gigt eller blevet smittet af syge almuefolks forpestede blod, men den Dedlock'ske familie har endog meddelt den nivellerende proces at dø noget eksklusivt ved at dø af familiepodagra. Den er gået i arv i denne berømmelige slægt ligesom sølvtøjet eller portrætterne eller stedet i Lincolnshire. Den hører til dens værdigheder. Sir Leicester er måske ikke fri for at nære den tanke, skønt han aldrig har udtalt den, at dødsenglen under opfyldelsen af sine nødvendige pligter vil sige til aristokratiets skygger: "Mylords og gentlemen,

jeg har den ære at præsentere Dem endnu en Dedlock, der er blevet befordret hertil af familiepodagraen."

Sir Leicester overgiver derfor sine familieben til familiesygdommen, som om han ejede sit navn og sin formue i kraft af denne feudale adkomst. Han føler, at det er at tage sig en upassende frihed med en Dedlock, at lægge ham på ryggen og krampagtigt knibe og stikke ham i ekstremiteterne. "Men," tænker han, "vi har alle fundet os i det, det hører med til os. Det har i flere århundreder været slået fast, at vi ikke skal gøre familiebegravelsen i parken interessant på mindre højtidelige vilkår, og jeg underkaster mig overenskomsten."

Og storartet tager han sig ud, mens han ligger i et hav af purpur og guld midt i den store sal foran sit yndlingsportræt af mylady, hvor brede striber af sollys skinner ind gennem den lange række vinduer og skifter med bløde slagskygger. Udenfor aflægger de majestætiske ege, der i århundreder har stået rodfæstede i det grønsvær, der aldrig har kendt plovjernet, men allerede var en vildtbane, dengang konger drog i kamp med sværd og skjold og på jagt med bue og pil, vidnesbyrd om hans storhed. Indenfor skuer hans forfædre ned på ham fra væggene og siger: "Enhver af os var en flygtig virkelighed her og efterlod sig sin malede skygge og svandt ind til et minde, lige så svagt som kragernes stemmer langt borte, der nu dysser dig i søvn," og de aflægger på samme måde deres vidnesbyrd om hans storhed. Og han er meget stor den dag. Og ve Boythorn og enhver anden dumdristig usling, som formastelig vil gøre ham så meget som en tomme jord stridig!

Mylady repræsenteres for øjeblikket hos sir Leicester af sit portræt. Hun er flagret til byen, men ikke i den hensigt at blive

der, og vil snart flagre tilbage igen til forbavselse for modebladet. Huset i byen er ikke rede til at modtage hende. Det er tildækket og kedeligt. Kun en pudret Merkurius gaber mismodig ved forstuevinduet, og han fortalte i går aftes en anden Merkurius af sit bekendtskab, der ligeledes er vant til godt selskab, at skulle dette væsen vare længe – hvilket det ikke kunne, da en mand med hans stemning ikke kunne udholde det, og man ikke kunne vente, at en mand med hans figur ville udholde det – så havde han på ære ingen anden udvej end at skære halsen over på sig!

Hvilken forbindelse kan der være mellem stedet i Lincolnshire, huset i byen, den pudrede Merkurius og den fredløse Jo med kosten, på hvem den fjerne lysstråle faldt, da han fejede kirkegårdstrappen? Hvilken forbindelse kan der have været imellem mangfoldige mennesker i de utallige fortællinger om denne verden, som, skønt de har været på de modsatte sider af store svælg, ikke des mindre er blevet bragt sammen på den mærkeligste måde?

Jo fejer sine fliser hele dagen uden at vide noget om denne forbindelse, hvis der er en sådan en til stede. Han giver et kort uddrag af sin åndelige tilstand, når han på et eller andet spørgsmål svarer: "Ved ikke noget af nogen ting." Han ved, at det er svært at holde skarnet borte fra fliserækken i smudsigt vejr og endnu sværere at friste livet ved at gøre det, men ikke engang det har nogen lært ham. Han har selv fundet ud af det.

Jo lever – det vil sige, Jo er endnu ikke død på et øde sted, der af ham og hans lige kendes under navn af Tom Eneboers Gang. Det er en mørk, skummel gyde, som alle pæne folk holder sig fra, og hvor de faldefærdige huse, da deres brøstfældighed

gjorde al anden beboelse umulig, blev taget i besiddelse af nogle dristige løsgængere, som derpå lejede dem ud til logerende. Om natten rummer nu disse vaklende boliger en sværm af elendighed. Ligesom snyltegæster af utøj viser sig på den ødelagte, menneskelige usling, sådan har disse ødelagte smuthuller avlet en væmmelig skare, der kryber ud og ind ad revner i mure og brædder, ruller sig, som maddiker, sammen for at sove, hvor regnen drypper ned, og kommer og går, henter og meddeler feber og strør mere ondt ud i ethvert af sine fodspor, end lord Coodle og sir Thomas Doodle og hertugen af Foodle og alle de fine herrer, der står ved roret, lige ned til Zoodie, magter at råde bod på i fem hundrede år, skønt de udtrykkelig er født til at gøre det.

To gange i den sidste tid har man i Tom Eneboers Gang hørt et brag og set en støvsky, ligesom ved sprængningen af en mine, og hver gang er et hus faldet sammen. Disse tildragelser har fremkaldt en artikel i aviserne og fyldt en seng eller to i det nærmeste hospital. Revnerne bliver, hvor de er, og blandt ruinerne findes der adskillige ret yndede nattekvarterer. Da flere andre huse er nær ved at gå samme vej, vil det næste brag i Tom Eneboers Gang blive et ordentligt et.

Denne ynkværdige ejendom ligger naturligvis under kanslerretten. Det ville være en fornærmelse endog mod en enøjet mands skarpsindighed at fortælle ham det. Om "Tom" efter folketroen er repræsentant for den oprindelige citat eller indstævnte i Jarndyce-kontra-Jarndyce, eller om Tom boede her som eneboer, dengang processen havde lagt gyden øde, indtil andre nybyggere sluttede sig til ham, eller om den nedarvede benævnelse er et omfattende navn på et tilflugtssted, der er

udelukket fra skikkeligt selskab og håbets område, det ved måske ingen. Jo i det mindste ved det ikke. "For jeg," siger Jo, "jeg ved ikke noget af nogen ting." Det må være en sælsom tilstand at være som Jo! At skubbe sig igennem gaderne, uden at kende nogen, og i den mørkeste uvidenhed om betydningen af de gådefulde sindbilleder, der i så talrig mængde findes over butikkerne, på gadehjørnerne, på dørene og i vinduerne! At se folk læse, se folk skrive, se postbudene aflevere breve og ikke have mindste forestilling om hele dette sprog – at være stærblind og stokdøv for hver stump af det! Det må være meget forvirrende at se det gode selskab gå i kirke om søndagen med salmebogen i hånden og tænke på – for Jo tænker måske dog undertiden – hvad alt dette vil sige og hvorfor det, hvis det har noget at sige for nogen, ikke har noget at sige for mig? At blive trykket og stødt og jaget af sted og virkelig at føle, at det kunne synes at være fuldstændig sandt, at jeg intet har at gøre her eller der eller noget sted, og dog at forvirres af den tanke, at jeg alligevel er her til stede og er blevet overset af enhver, indtil jeg blev til det, jeg er! Det må være en sælsom tilstand, ikke alene at høre, at jeg næppe er et menneske – som f.eks. når jeg fremstiller mig som vidne – men også ifølge mit eget kendskab til hele mit liv at måtte indrømme det! At se hestene, hundene og hornkvæget gå forbi mig og vide, at jeg i uvidenhed hører til dem og ikke til de overordnede væsener, der er skabt ligesom jeg, men hvis fine følelse jeg forarger! Jo's forestillinger om en kriminel sag eller en dommer, en biskop, en regering eller om den uvurderlige ædelsten forfatningen – hvis han bare kendte den – må være sælsomme! Hans hele fysiske og sjælelige liv er

vidunderlig sælsomt. Hans død det sælsomste af det alt sammen.

Jo kommer ud fra Tom Eneboers Gang og møder den sendrægtige morgenstund, som altid viser sig sent her, og gumler undervejs på sin smudsige brødskorpe. Hans vej går gennem mange gader, og da husene endnu er lukkede, sætter han sig for at spise frokost på trappen uden for døren til "Selskabet for Evangeliets Udbredelse i Fremmede Verdensdele" og giver den, da han er færdig, et strøg med sin kost til tak for dens gæstfrihed. Han beundrer bygningens størrelse og kan ikke indse, hvad den skal til. Han har ingen forestilling, den usle stakkel, om den åndelige nød på et koralrev i Sydhavet, eller om hvad det koster at drage omsorg for de dyrebare sjæle blandt kokosnødderne og brødfrugterne.

Han går hen til sin fliserække og begynder at feje den. Byen vågner. Det store drivhjul sættes i gang til sin daglige spinden og hvirvlen. Al den uforklarlige læsen og skriven, der har hvilet i nogle timer, tager atter fat. Jo og de andre underordnede dyr hjælper sig, så godt de kan, i denne ubegribelige blanding. Det er torvedag. De forblindede, overanstrengte, hidsede, aldrig vejledede stude søger hen til de forkerte steder og bliver drevet ud med slag og hug. Med røde øjne og frådende muler styrter de sig mod stenmure og gør ofte de uskyldige og ofte sig selv fortræd. Meget lig Jo og hans klasse. Meget, meget lig!

En trop musikanter kommer og spiller. Jo hører på dem. Det gør en hund også, en fårehyrdes hund, der venter på sin herre uden for en slagterbod og åbenbart tænker på de får, den i nogle timer har haft på sin samvittighed og nu lykkelig og vel er blevet kvit. Den synes at være i forlegenhed med et par stykker. Kan

ikke huske, hvor den har gjort af dem. Ser op og ned ad gaden, som om den halvvejs venter at se dem drive omkring der. Spidser pludselig øren og husker det hele. En rigtig landstrygerhund, der er vant til dårligt selskab og værtshuse. En frygtelig hund for fårene og rede til ved det mindste fløjt at fare hen over dem og rive en mundfuld uld ud af ryggen på dem, men dog en velopdragen, velafrettet, veludviklet hund, der har lært sine pligter at kende og ved, hvordan den skal opfylde dem. Den og Jo hører på musikken, sandsynligvis med omtrent lige meget dyrisk fornøjelse, ligesom de sandsynligvis også står på samme trin med hensyn til bevidste tankeforbindelser, attrå eller savn og sørgelige eller glædelige minder om ting, der ligger uden for sanserne. Men i enhver anden henseende står dyret langt over den menneskelige tilhører.

Slip denne hunds efterkommere løs i verden ligesom Jo, og om meget få år vil de udarte sig i den grad, at de vil miste deres gøen – men ikke deres bid.

Dagen forandrer sig, som den slæber sig frem, og bliver mørk og fugtig. Jo fægter den ud på sin fliserække imellem skarnet og vognhjulene, hestene, piskene og paraplyerne og samler sig kun en ringe sum til at betale sit uhyggelige ly i Tom Eneboers Gang med. Tusmørket falder på. Gassen begynder at vise sig i butikkerne. Lygtetænderen løber med sin stige langs med kanten af fortovet. En jammerlig aften begynder at nærme sig.

I sit kontor sidder Tulkinghorn og studerer en rekvisition til den nærmeste øvrighedsperson om en arrestordre den næste dag. Gridley, en misfornøjet part i en sag, har været der i dag og

opført sig på en temmelig foruroligende måde. Vi vil ikke svæve i angst for liv og lemmer, og derfor skal det slette menneske atter tvinges til at stille borgen. Fra loftet peger et uhyre af en romer, som der er blevet vendt op og ned på, med Samsons arm – der er gået af led og vender galt – skævt hen imod vinduet. Hvorfor skulle Tulkinghorn af en så intetsigende grund se ud af vinduet? Peger hånden ikke altid den vej? Derfor ser han heller ikke ud af vinduet.

Og om han også gjorde det, hvad glæde kunne han have af at se et fruentimmer gå forbi? Der er fruentimmere nok i verden, synes Tulkinghorn, kun alt for mange. De står bag alt, hvad der er bagvendt, men skaffer dog for den sags skyld juristerne noget at gøre. Hvad glæde kunne han have af at se et fruentimmer gå forbi, selv om hun gjorde det i al hemmelighed? De er jo alle så hemmelighedsfulde. Det ved Tulkinghorn meget godt.

Men de er ikke alle som det fruentimmer, der nu forlader ham og hans hus, og imellem hvis simple klædedragt og forfinede væsen der er stor uoverensstemmelse. Efter påklædningen at dømme synes hun at være et højere tjenestetyende, men i holdning og gang, som er tvunget og påtaget – for så vidt hun kan påtage sig nogen holdning og gang i de snavsede gader, hvor hun går med uvant fod – er hun en dame. Hendes ansigt er tilsløret, og dog røber hun sig selv så meget, at hun får flere end en af dem, der går forbi, til at vende sig om og se på hende.

Hun drejer ikke hovedet. Hvad enten hun er en dame eller en tjenestepige, har hun sit bestemte formål at gå efter. Hun drejer ikke hovedet, før hun kommer til den fliserække, hvor Jo

arbejder med sin kost. Han går over gaden efter hende og tigger. Men hun vender ikke hovedet, før hun er kommet over på den anden side.

Så vinker hun næsten umærkeligt ad ham og siger: "Kom herhen!"

Jo følger hende et par skridt ind i en stille gård.

"Er du den dreng, jeg har læst om i bladene?" spørger hun bag sit slør.

"Jeg ved ikke noget om, hvad bladene siger," siger Jo og stirrer forknyt på sløret. "Jeg ved ikke noget af nogen ting."

"Blev du ikke forhørt ved et ligsyn?"

"Jeg ved ikke noget af no... – hvor jeg blev bragt hen af betjenten, mener De?" siger Jo. "Hed drengen ved ligsynet Jo?"

"Ja."

"Det er mig!" siger Jo.

"Kom nærmere."

"Er det manden? Han, der var død?"

"Tys! Tal sagte! Ja. Så han virkelig så syg og dårlig ud, da han levede?"

"Ja," siger Jo.

"Så han – så han ud ligesom du?" siger fruentimmeret med væmmelse.

"Nej, slet så dårlig så han ikke ud, for jeg er en af de rigtige. Har De kendt ham?"

"Hvor tør du spørge mig, om jeg har kendt ham?"

"Om forladelse, mylady," siger Jo meget ydmygt, for selv han har fået en mistanke om, at det er en dame.

"Jeg er ingen dame. Jeg er en tjenestepige."

"Så er De også en rigtig pæn tjenestepige," siger Jo, uden mindste anelse om at have sagt noget fornærmeligt. Det var kun uskyldig beundring.

"Hør efter og ti! Tal ikke til mig og hold dig længere borte fra mig. Kan du vise mig alle de steder, der omtales i den beretning, jeg har læst? Det sted, hvor han fik skriveri fra, det sted, hvor han døde, det sted, hvor du blev bragt hen, og det sted, hvor han blev begravet? Kender du det sted, hvor han blev begravet?"

Jo svarer med et nik og har ligeledes nikket ved ethvert af de andre steder, der er blevet nævnt.

"Gå foran og vis mig alle disse skrækkelige steder. Bliv stående ved hver enkelt af dem, men tal ikke til mig, undtagen når jeg taler til dig. Se dig ikke om. Gør, som jeg siger, og jeg skal betale dig godt."

Jo hører opmærksomt efter, mens ordene bliver sagt. Tæller dem op på sit kosteskaft og finder dem noget vanskelige. Standser for at overveje meningen, finder den tilfredsstillende og nikker med sit buskede hoved.

"Jeg er klar," siger Jo. "Men ingen knuder! Jeg lader mig ikke holde for nar!"

"Hvad mener denne skrækkelige skabning?" udbryder tjenestepigen og gyser tilbage for ham.

"Mønt, lille jomfru!"

"Jeg forstår dig ikke. Men gå foran, og jeg vil give dig flere penge, end du nogen sinde har ejet."

Jo presser læberne sammen og fløjter, rykker i sit buskede hår, tager sin kost under armen og går foran, idet han

ufortrødent trasker med sine bare fødder hen over de hårde stene gennem gadeskarnet.

Cooks Court. Jo standser. Et ophold.

"Hvem bor her?"

"Han, som gav ham hans skriveri og mig en sølvskilling," siger Jo hviskende og uden at se sig tilbage over skulderen.

"Gå videre."

Krooks hus. Jo standser igen. Et længere ophold.

"Hvem bor her?"

"Her boede *han*," svarede Jo ligesom før.

Efter nogen tavshed spørger hun: "I hvilket værelse?"

"Deroppe på bagsalen. De kan se vinduet her fra dette hjørne. Deroppe! Der var det, jeg så ham ligge lig. Og der er værtshuset, hvor jeg blev bragt hen."

"Gå videre!"

Der er et længere stykke vej til det næste sted, men Jo, hvis mistanke nu er forsvundet, holder nøje vilkårene og ser sig ikke om. Ad mange omveje, der stinker af alle slags vederstyggeligheder, kommer de til den lille tunnel af en gård, til gaslygten, der nu er tændt, og til jerngitteret.

"Der blev han lagt i jorden," siger Jo, idet han tager fat i jernstængerne og ser ind imellem dem.

"Hvor? Åh, hvilket rædsomt sted!"

"Der!" siger Jo. "Derhenne. Imellem bendyngerne og tæt ved dette køkkenvindue. De lagde ham ikke særligt dybt og måtte trampe jorden sammen for at få kisten skjult. Jeg kunne godt feje den op for Dem med min kost, hvis porten var åben. Det er sikkert derfor, de holder den lukket. Den er altid lukket. Se

engang til den rotte!" råber Jo spændt. "Hi hi! Der løber den! Hi! Lige ned i jorden!"

Tjenestepigen farer ind i en krog – i en krog af den afskyelige porthvælving, hvis dræbende stank sætter sig fast i hendes klæder, strækker begge hænderne ud og betaler ham for at holde sig borte fra hende, for han er hende så modbydelig. Sådan bliver hun stående et øjeblik. Jo står og glor endnu, efter hun er kommet til sig selv igen.

"Er dette afskyelige sted en kirkegård?"

"Jeg ved ikke, hvad en kirkegård er for noget," siger Jo, stadig gloende.

"Er det indviet jord?"

"Hvad for noget?" siger Jo, meget forbavset.

"Er det indviet jord?"

"Jeg vil være forbandet, om jeg ved det," siger Jo og glor, "men jeg kan næppe tro det. Indviet?" gentager Jo, noget forvirret. "Det har ikke hjulpet stort, om den også var blevet det. Indviet? Jeg ved ikke noget af nogen ting!"

Tjenestepigen ænser lige så lidt det, han siger, som hun synes at ænse det, hun selv har sagt. Hun trækker sin handske af for at trække nogle penge op af sin pung. Jo lægger mærke til, hvor hvid og lille hendes hånd er, og hvilken pæn tjenestepige hun må være, siden hun kan gå med sådanne glimrende ringe.

Hun lader et pengestykke falde i hans hånd uden at røre ved den og gyser, da deres hænder nærmer sig hinanden. "Vis mig nu," tilføjer hun, "stedet endnu en gang!"

Jo stikker sit kosteskaft ind mellem jernstængerne og peger med største umage hen på det. Til sidst opdager han, idet han

vender sig om for at se, om han har gjort sig forståelig, at han er alene.

Det første, han gør, er at holde pengestykket op mod gaslygten, og han bliver overvældet ved at se, at det er gult – guld. Dernæst giver han det et bid i kanten for at prøve det, og derpå putter han det i munden for en sikkerheds skyld og giver sig til omhyggelig at feje trappetrinene og portgangen. Da han er færdig, går han til Tom Eneboers Gang, men standser undervejs ved de utallige gaslygter for at tage pengestykket frem og bider igen i det for yderligere at overbevise sig om, at det er ægte.

Den pudrede Merkurius mangler ikke selskab den aften, for mylady tager ud til en stor soiré og på tre eller fire baller. Sir Leicester sidder og keder sig på Chesney Wold uden noget bedre selskab end podagraen. Han beklager sig til mrs. Rouncewell over, at regnen plasker så ensformig på terrassen, at han ikke kan læse avisen, ikke engang ved kaminen i sit eget hyggelige påklædningsværelse.

"Sir Leicester måtte hellere have valgt den anden side af huset," siger mrs. Rouncewell til Rosa, "hans påklædningsværelse er på myladys side, og i alle disse mange år har jeg ikke hørt fodtrinene på genfærdets gangsti tydeligere end i aften."

17. Esthers fortælling

– Richard kom meget ofte for at se til os, mens vi opholdt os i London – skønt han snart var blevet forsømmelig med at skrive – og var på grund af sin opvakthed, sit gode humør, sin godmodighed og livlighed altid meget underholdende. Men skønt jeg kom til at holde mere og mere af ham, følte jeg dog, jo bedre jeg lærte ham at kende, mere og mere, hvor beklageligt det var, at han under sin opdragelse ikke var blevet vænnet til stadighed og anstrengt flid. Det system, der var blevet brugt på ham ligesom på hundrede andre drenge, der alle var forskellige i karakter og evner, havde sat ham i stand til i en fart at blive færdig med de opgaver, der blev ham pålagt, altid uden anstød og ofte med udmærkelse, men ligesom på en blind måde, der havde styrket hans tillid til de af hans evner, som det havde været mest ønskeligt at lede og udvikle. Det var store evner, uden hvilke intet højt standpunkt med føje kan nås, men ligesom ild og vand var de, skønt fortræffelige tjenere, meget dårlige herrer. Var de blevet ledet af Richard, ville de være blevet hans venner, men da Richard blev ledet af dem, blev de hans fjender.

Jeg nedskriver dette synspunkt, ikke fordi jeg tror, at dette eller noget som helst andet var sådan, fordi jeg fandt det sådan, men det var på den måde, jeg nu så det, og jeg vil gerne være aldeles uforbeholden med alt, hvad jeg tænkte og gjorde. Disse var nu mine tanker om Richard. Jeg syntes, jeg desuden ofte så, hvor meget ret min formynder havde haft i, hvad han havde

sagt, og at uvishederne og forhandlingerne ved kanslerretsprocessen havde givet hans natur noget af en spillers letsindighed, idet han følte, at han var med til et meget stort spil.

En eftermiddag indfandt Bayham Badger og hans kone sig hos os på en tid, da min formynder ikke var hjemme, og i samtalens løb spurgte jeg til Richard.

"Å, mr. Carstone," sagde mrs. Badger, "har det meget godt, og jeg forsikrer Dem, han er en meget stor gevinst for vort selskab. Kaptajn Swosser plejede at sige om mig, at jeg altid var bedre end land forude og dronningevind agter for kadetmessen, når forvalterens salte kød var blevet så sejt som den luv stikbovt i foremærssejl. Det var nu hans sømandsudtryk for sådan i almindelighed at sige, at jeg var en gevinst for ethvert selskab. Den samme anerkendelse kan jeg vistnok yde mr. Carstone. Men jeg – De vil måske finde det overilet af mig at sige det?"

Jeg sagde nej, da mrs. Badgers indsmigrende tone syntes at fordre et sådant svar.

"Og heller ikke miss Clare?" sagde hun blidt.

Ada sagde også nej, men så noget urolig ud.

"Ja, for ser De, mine kære venner – De tager det ikke ilde op, at jeg kalder Dem mine kære venner?"

Vi sagde: Nej naturligvis.

"For jeg regner Dem virkelig for mine kære venner," fortsatte hun. "De er så indtagende. De ser, mine kære venner, skønt jeg endnu er ung – eller måske er det kun en kompliment, min mand gør mig, når han siger det –"

"Nej," råbte Badger med en stemme, som om han skulle have modsagt noget i en offentlig forsamling, "nej på ingen måde."

"Meget vel," smilte mrs. Badger, "vi siger altså endnu ung."

"Naturligvis," sagde Badger.

"Skønt jeg endnu er ung, mine kære venner, har jeg dog haft mange lejligheder til at iagttage unge mennesker. Der var en hel del af dem om bord i den kære, gamle *Crippler*. Senere, mens jeg var i Middelhavet med kaptajn Swosser, benyttede jeg enhver lejlighed til at lære kadetterne at kende og til at gøre dem små tjenester. De har aldrig hørt dem blive kaldt de unge herrer og vil sandsynligvis ikke forstå hentydninger til, hvordan de pudsede deres ugentlige regnskaber af, men anderledes er det med mig, for hvem det blå hav har været et andet hjem, så at jeg blev en komplet sømand. Og så med professor Dingo."

"En europæisk berømt mand," mumlede Badger.

"Da jeg havde mistet min dyrebare første og var blevet gift med min dyrebare anden," sagde mrs. Badger, der omtalte sine forrige ægtemænd, som om de var dele af en charade, "fik jeg ligeledes lejlighed nok til at iagttage ungdommen. Professor Dingos forelæsninger blev hørt af en mængde studenter, og som en udmærket videnskabsmands kone, der selv søgte al den trøst i videnskaben, den kunne yde, blev det min stolthed at åbne vort hus for dem som en slags videnskabelig børs. Hver tirsdag aften var der limonade og skåret smørrebrød til alle dem, der måtte ønske at nyde disse forfriskninger. Og der var videnskab i videste omfang."

"Nogle mærkelige forsamlinger, miss Summerson," sagde Badger med dyb ærbødighed. "Der må have fundet en betydelig intellektuel friktion sted der under en sådan mands førerskab!"

"Og nu," fortsatte mrs. Badger, "da jeg er blevet gift med min dyrebare tredje, følger jeg fortsat den vane at gøre iagttagelser

som dem, jeg tilegnede mig i kaptajn Swossers levetid, og som i professor Dingos blev tillempet efter ny og uventede formål. Det er derfor ikke som en novice, at jeg har gjort mr. Carstone til genstand for mine iagttagelser, og jeg er meget nær ved at tro, mine kære venner, at han ikke med frit overlæg har valgt sin livsstilling."

Ada så nu så ulykkelig ud, at jeg spurgte mrs. Badger, hvorpå hun støttede denne formodning.

"Kære miss Summerson," svarede hun, "på mr. Carstones karakter og opførsel. Han har et så sorgløst sind, at han sandsynligvis aldrig vil finde det umagen værd at omtale, hvordan han egentlig er til mode, men hans fag keder ham. Han har ikke den positive interesse for det, som gør det til hans kald. Hvis han har dannet sig noget virkeligt skøn om det, skulle det være det, at det er trættende. Dette er nu ikke lovende. Unge mænd, der, som Allan Woodcourt, vælger det af en levende interesse for alt, hvad det kan udrette, vil finde en vis løn deri, skønt der er en hel del arbejde med meget ringe indtægt og mange år, der er rige på anstrengelser og skuffelser. Men jeg er fuldt og fast overbevist om, at dette aldrig vil blive tilfældet med mr. Carstone."

"Er mr. Badger af samme mening?" spurgte Ada frygtsomt.

"Ja, men sandt at sige, miss Clare," sagde Badger, "er denne opfattelse af sagen ikke opstået hos mig, før min kone omtalte den. Men da hun fremstillede den i dette lys, tog jeg den naturligvis under nøje overvejelse i bevidstheden om, at hendes ånd, foruden de medfødte fortrin, har haft den sjældne fordel at være blevet udviklet af to så udmærkede, ja jeg kan gerne sige berømte offentlige mænd som kaptajn Swosser af den

kongelige marine og professor Dingo. Den slutning, hvortil jeg er kommet, – er, kort sagt, mrs. Badgers slutning."

"Det var et af kaptajn Swossers mundheld," sagde mrs. Badger, "i sit billedlige sømandssprog at sige, at man, når man varmer beg, aldrig kan gøre det for varmt, og når man skal spule en planke, skal man spule den, som om man havde fanden i hælene på sig, og det forekommer mig, at den grundsætning, som udtales i dette mundheld, lige så vel gælder om det medicinske som om det nautiske fag."

"Om ethvert fag," indskød Badger. "Det var beundringsværdigt sagt af kaptajn Swosser, skønt sagt."

"Mens professor Dingo og jeg efter vort bryllup opholdt os i Devonshire," sagde mrs. Badger, "kunne folk ikke lide, at han skæmmede husene og andre bygninger ved at hugge små stykker af dem med sin lille geologiske hammer. Men professoren svarede, at han ingen anden bygning kendte end videnskabens tempel. Princippet er det samme, synes jeg." "Ganske det samme," sagde Badger. "Nydeligt udtrykt! Professoren sagde det samme, miss Summerson, under sin sidste sygdom, da han endelig – han fantaserede dengang – ville beholde sin lille hammer under hovedpuden og hugge efter tjenestefolkenes ansigter. Den herskende lidenskab!"

Skønt vi gerne havde givet afkald på den vidtløftighed, hvormed mr. og mrs. Badger fortsatte samtalen, følte vi dog begge, at det var uegennyttigt af dem at udtale deres mening, og at den sandsynligvis var rigtig. Vi blev enige om ikke at sige noget til Jarndyce, før vi havde talt med Richard, og da han skulle komme næste aften, besluttede vi at tale rigtig alvorligt med ham.

Da han derfor havde været lidt alene med Ada, gik jeg ind til dem og fandt min yndling, som jeg forud vidste, fuldstændig rede til at give ham ret i alt, hvad han sagde.

"Nå, hvordan går det, Richard?" sagde jeg og satte mig på den anden side af ham.

"Tak, ret godt," svarede Richard.

"Kan han give noget bedre svar, Esther?" udbrød min kæledægge triumferende.

Jeg søgte at se rigtig fornuftig på min kæledægge, men kunne naturligvis ikke.

"Ret godt?" gentog jeg.

"Ja," sagde Richard, "ret godt. Det er noget ensformigt og kedsommeligt, men lige så godt det som alt andet."

"Men, kære Richard!" indvendte jeg.

"Hvad er der i vejen?" sagde Richard.

"Lige så godt det som alt andet!"

"Jeg synes ikke, at der er noget ondt i det, Dame Durden," sagde Ada og så så tillidsfuldt forbi ham hen på mig. "Fordi han siger lige så godt det som alt andet, kan det jo gå overmåde godt, håber jeg."

"Å ja, det håber jeg med," svarede Richard, idet han ligegyldig strøg håret fra panden. "Når alt kommer til alt, er det måske ikke andet end en prøvelsestid, indtil vor proces bliver – så, der havde jeg nær glemt det. Jeg må jo slet ikke nævne processen. Forbuden grund! Å ja, det er også sandt. Lad os tale om noget andet."

Ada havde gerne gjort det, fuldt overbevist om, at vi havde bragt spørgsmålet på et tilfredsstillende standpunkt, men det

forekom mig, at det ikke kunne nytte noget at blive stående her, og derfor begyndte jeg igen.

"Nej, Richard, nej, kære Ada," sagde jeg, "tænk over, hvor vigtigt dette er for Dem begge, og hvilken æressag det er i forhold til Deres fætter, at De, Richard, mener det ganske alvorligt uden noget forbehold. Jeg synes virkelig, at vi gjorde bedst i at tale derom, Ada. Det vil snart være for sent."

"Å ja! Vi må tale om det," sagde Ada. "Men jeg synes, at Richard har ret."

Hvad kunne det nytte, at jeg så fornuftig ud, når hun var så smuk og så indtagende og holdt så meget af ham.

"Mr. og mrs. Badger var her i går, Richard," sagde jeg, "og de syntes tilbøjelige til at tro, at De ikke har nogen stor lyst til Deres fag."

"Så, nå ja, det forandrer rigtignok sagen, for jeg tænkte ikke, at de troede det, og jeg ville nådig skuffe eller ulejlige dem. Sagen er, at jeg ikke synes videre om det. Men det gør ikke noget, lige så godt det som noget andet."

"Hører De, Ada?" sagde jeg.

"Sagen er," fortsatte Richard halvt alvorlig og halvt spøgende, "at det ikke rigtig er efter min smag. Det ligger ikke rigtig for mig, og jeg får for meget af mrs. Bayham Badgers første og anden."

"Ja, det finder jeg nu meget naturligt!" udbrød Ada ganske henrykt. "Netop det samme, som vi begge sagde i går, Esther."

"Og desuden," vedblev Richard, "ligner i dag, i går og i morgen i dag alt for meget."

"Men jeg er bange for," sagde jeg, "at denne indvending kan gøres mod ethvert studium, ja mod livet selv, undtagen under

ganske ualmindelige forhold."

"Tror De det?" svarede Richard, endnu stadig tankefuld. "Måske! Ja! Men så, ser De," tilføjede han, idet han pludselig blev munter igen, "rejser vi jo uden om en cirkel. Lige så godt det som enhver anden ting. Det er ganske rigtigt. Lad os tale om noget andet!"

Men selv Ada med sit kærlige ansigt – og var det forekommet mig uskyldigt og tillidsfuldt, da jeg så det første gang i den mindeværdige novembertåge, hvor meget mere måtte det da ikke forekomme mig således nu, da jeg kendte hendes uskyldige og tillidsfulde hjerte – selv Ada rystede på hovedet og så alvorlig ud. Det forekom mig derfor, at der var en god lejlighed til at give Richard et vink om, at hvis han også undertiden var lidt ligegyldig for sit eget vedkommende, var jeg dog overbevist om, at han aldrig kunne være det for Adas, og at det hørte til hans kærlige omhu for hende ikke at ringeagte et skridt, som kunne få indflydelse både på hans og hendes liv. Dette gjorde ham næsten alvorlig.

"Kære mor Hubbard," sagde han, "det er netop sagen! Jeg har tænkt flere gange på det og er blevet helt vred på mig selv, fordi jeg har bildt mig ind at mene det så alvorligt og dog – egentlig talt – ikke gør det. Jeg ved ikke, hvordan det er, men der synes mig at mangle et eller andet at støtte sig til. Selv De kan ikke tænke Dem, hvor meget jeg holder af Ada, men i andre henseender kan jeg ikke bekvemme mig til udholdenhed. Det går for meget op ad bakke og tager så meget tid!" sagde Richard med et ærgerligt udtryk.

"Det er måske, fordi De ikke synes om det, De har valgt."

"Den stakkel, det undrer mig slet ikke!" sagde Ada.

"Ser du, min søde pige," sagde Richard, mens han lod hendes gyldne lokker glide gennem sin hånd, "jeg var måske lidt overilet eller misforstod måske min tilbøjelighed. Jeg kunne jo ikke vide det, før jeg havde forsøgt det. Men nu er det spørgsmålet, om det er umagen værd at gøre alt det, der er blevet gjort, om igen. Det ville se ud som at gøre store ophævelser over noget, der ikke er af videre vigtighed."

"Kære Richard," sagde jeg, "hvor kan De sige, det er noget, som ikke er af videre vigtighed?"

"Det mener jeg egentlig ikke heller," svarede han. "Jeg mener kun, at det måske ikke er noget af videre vigtighed, da jeg muligvis aldrig vil komme til at trænge til det."

Både Ada og jeg påstod ikke alene, at det ubetinget var umagen værd at gøre det om igen, der var blevet gjort, men at det *måtte* gøres om. Derpå spurgte jeg Richard, om han havde tænkt på et fag, der stemte mere overens med hans smag.

"Der, kære mrs. Shipton," sagde Richard, "der traf De det. Ja jeg har. Jeg har tænkt mig, at lovkyndigheden ville passe for mig."

"Lovkyndigheden!" gentog Ada, som om hun blev bange for dette ord.

"Hvis jeg kom på Kenges kontor," sagde Richard, "og blev indskrevet i lære hos ham, kunne jeg holde øje med – hm – den forbudne grund – og ville være i stand til at studere den og sætte mig ind i den og overbevise mig om, at den ikke blev forsømt, men blev ordentligt ledet. Jeg ville da kunne varetage Adas tarv og mit eget tarv – hvilket jo er et og det samme! – og jeg skulle pløje juristen Blackstone og alle disse fyre med den frygteligste iver."

Det var jeg nu ingenlunde så sikker på, og jeg så, hvordan hans grublerier over de ubestemte ting, der endnu først skulle komme ud af de længe forhalede forhåbninger, bredte en skygge over Adas ansigt. Men jeg fandt det bedst at opmuntre ham til enhver energisk plan og rådede ham kun til at overbevise sig om, at han var fuldstændig sikker i sin sag.

"Min bedste Minerva," sagde Richard, "jeg er lige så stadig som De. Jeg har taget fejl. Jeg vil ikke gøre det oftere, men blive en jurist, som man ikke ofte har set mage til. Det vil sige, ser De," tilføjede Richard og var igen usikker, "hvis det, når alt kommer til alt, virkelig er umagen værd at gøre så mange ophævelser over noget, der ikke er af videre vigtighed."

Dette fik os til med megen alvor at gentage, hvad vi allerede havde sagt, og til at komme til omtrent den samme slutning. Men vi lagde Richard det så indstændig på sinde ufortøvet at være åbenhjertig og frimodig mod Jarndyce, og han var af naturen en sådan hader af forstillelse, at han straks tog os med for at opsøge ham og aflægge en fuldstændig bekendelse. "Rick," sagde min formynder efter at have hørt opmærksomt på ham, "vi kan trække os tilbage med ære, og vi vil gøre det. Men vi må – for vor kusines skyld – vogte os for ikke at tage fejl igen. Derfor vil vi underkaste os en ordentlig prøvelse med hensyn til juraen, før vi bestemmer os. Vi vil se os for, før vi gør springet, og give os god tid!"

Richards energi var af en så utålmodig og lunefuld natur, at intet ville være ham kærere end straks på stedet at gå hen til Kenge og lade sig indskrive i lære hos ham. Men han underkastede sig dog med al anstand den forsigtighed, som vi havde vist ham var nødvendig, og slog sig til tåls med det. Lidt

efter var han i det ypperligste humør og talte, som om hans eneste uforanderlige forsæt lige fra hans barndom havde været det, han nu var opfyldt af. Min formynder var meget venlig og hjertelig imod ham, men noget alvorlig, så at Ada, da han havde taget afsked, og vi var i færd med at gå ovenpå for at lægge os, sagde:

"Fætter John, jeg håber, De ikke har fået mindre gode tanker om Richard?"

"Nej, min ven," sagde han.

"For det var jo så naturligt, at Richard kunne tage fejl i en så vanskelig sag. Det er ikke ualmindeligt."

"Nej, nej, min ven," sagde han, "vær bare ikke ulykkelig."

"Å, det er jeg slet ikke, fætter John!" sagde Ada med et muntert smil og med hånden på hans skulder, hvor hun havde lagt den, da hun sagde ham godnat. "Men jeg ville blive det, hvis De havde fattet mindre gode tanker om Richard."

"Kære Ada, jeg kunne kun fatte mindre gode tanker om ham, hvis han voldte dig nogen, om også nok så ringe sorg. Og selv da ville jeg være mere tilbøjelig til at gøre mig selv bebrejdelser, end den stakkels Rick, da det er mig, som har bragt Dem sammen. Men lad os ikke snakke mere om det! Alt dette har intet at sige! Han har tiden for sig og banen at gennemløbe. – Jeg fatte mindre gode tanker om ham! Nej, lille kusine. Du har det vist ikke heller, det tør jeg sværge på!"

"Nej, fætter John, jeg kunne, jeg ville ikke tænke noget ondt om Richard, om også hele verden gjorde det. Tvært imod, jeg tror, jeg kun ville få så meget bedre tanker om ham."

Hun sagde dette så roligt og ærligt med sine hænder på hans skuldre – begge hænder nu – og så ham op i ansigtet som et

billede af sandheden.

"Jeg tror," sagde min formynder og så tankefuldt på hende, "der må stå skrevet et sted, at mødrenes dyder undertiden skal hjemsøges på børnene lige såvel som fædrenes synder. God nat, min rosenknop. God nat, lille kone! Sov vel og drøm behageligt!"

Dette var den første gang, jeg så ham følge Ada med øjnene med ligesom en skygge over det kærlige udtryk. Jeg huskede godt det blik, hvormed han havde iagttaget Richard og hende, da hun havde siddet og sunget ved skinnet af ilden i kaminen; det var kun ganske kort siden, at han havde iagttaget dem, den gang de var gået gennem stuen, hvor solen havde skinnet, og ind i skyggen, men hans blik havde forandret sig, og det udtryk al tillid, han nu sendte mig, var ikke ganske så forhåbningsfuldt og ublandet, som det oprindelig havde været.

Ada roste den aften Richard mere for mig, end hun ellers havde gjort. Hun lagde sig til at sove med et lille armbånd om sin arm, han havde givet hende. Da jeg efter at hun havde sovet en times tid, kyssede hende på kinden og så, hvor rolig og glad hun så ud, bildte jeg mig ind, at hun drømte om ham.

Selv havde jeg den aften så lidt lyst til at sove, at jeg blev siddende oppe og arbejde. Det ville ikke have været umagen værd at omtale dette for dets egen skyld. Jeg var årvågen og temmelig nedslået. Jeg ved ikke hvorfor, i det mindste tror jeg ikke, at jeg ved hvorfor. Og dog ved jeg det måske, men jeg tror ikke, at det har noget at sige.

I ethvert tilfælde besluttede jeg at være så frygtelig flittig, at jeg ikke et øjeblik kunne få tid til at være nedslået. For jeg sagde naturligvis til mig selv: "Esther! Du nedslået, du?" og det var

næsten på tide, at jeg sagde det, for jeg – ja, jeg så mig virkelig i spejlet næsten grædende. "Som om der var noget, der kunne gøre dig nedslået, i stedet for at alt bør gøre dig glad, du utaknemmelige hjerte!" sagde jeg.

Kunne jeg have fået mig til at lægge mig til at sove, ville jeg straks have gjort det, men da jeg nu ikke kunne, tog jeg noget broderi til vort hus – jeg mener Bleak House – som jeg dengang havde travlt med, og gav mig i færd med det. Det var nødvendigt at tælle hvert sting i dette arbejde, og jeg besluttede at blive ved med det, til jeg ikke længere kunne holde øjnene åbne, og så først gå til sengs, snart mærkede jeg, at jeg var meget flittig, men jeg havde ladet min silke ligge nede i en bordskuffe i det midlertidige Brummeri, og da jeg ikke kunne arbejde uden den, tog jeg mit lys og gik sagte ned for at hente den. Til min store forundring sad min formynder der endnu og stirrede på gløderne i kaminen. Han var hensunket i dybe tanker. Hans bog lå uænset ved siden af ham. Hans sølvgrå hår hang uordentligt ned over hans pande, som om hans hånd havde famlet i det, mens hans tanker var andetsteds, og hans ansigt så lidende ud. Næsten forskrækket over at have truffet ham så uventet, blev jeg stående et øjeblik og havde også trukket mig tilbage uden at sige noget, hvis han ikke havde set mig og studset, mens han atter for tankeløs med hånden gennem sit hår.

"Esther!"

Jeg sagde, hvorfor jeg var kommet.

"Arbejder De så sent, min ven?"

"Jeg arbejder så længe i aften, fordi jeg ikke kan sove og gerne vil se at blive lidt træt. Men, kære formynder, De er også længe

oppe og ser nedtrykt ud. De har da vel ingen sorger, som holder Dem vågen?"

"Ingen, lille kone, som De let ville kunne fatte."

Han talte i en beklagende tone, der var mig så ny, at jeg, som om det kunne hjælpe mig til at fatte hans mening, ved mig selv gentog: "Som jeg let ville kunne fatte!"

"Vent et øjeblik, Esther," sagde han, "jeg sad netop og tænkte på Dem."

"Jeg håber, det ikke var mig, som voldte Dem sorg?"

Han slog ud med hånden og fik igen sit sædvanlige væsen. Forandringen var så mærkelig, og han syntes at fremkalde den med så meget selvbeherskelse, at jeg greb mig i atter ved mig selv at gentage: "Ingen, som jeg ville kunne fatte!"

"Lille kone," sagde mm formynder, "jeg tænkte på – det vil sige, jeg har tænkt på, så længe jeg har siddet her – at De burde vide alt, hvad jeg ved om Deres historie. Men det er meget lidt, så godt som intet."

"Kære formynder," sagde jeg, "dengang De tidligere talte til mig om det emne –"

"men siden," afbrød han mig alvorligt, "har jeg tænkt, at det er to ganske forskellige ting, at De har noget at spørge mig om, og jeg noget at sige Dem, Esther. Det er måske min pligt at meddele Dem det lidt, jeg ved."

"Når De tror det, formynder, så er det også rigtigt."

"Jeg tror det," sagde han meget mildt og venligt. "Nu tror jeg det, min ven. Hvis noget menneske, der fortjener en tanke, kan mene, at der er noget ufordelagtigt i Deres stilling, så er det ikke mere end rimeligt, at De frem for alle andre får den at se, som den er."

Jeg satte mig og sagde efter en smule anstrengelse for at være så rolig, som jeg burde: Et af mine tidligste minder er disse ord: "Din moder, Esther, er din skam, og du var hendes. Den tid vil komme, og det snart nok, da du vil forstå det bedre og føle det sådan, som ingen, undtagen en kvinde, kan føle det." Jeg havde skjult mit ansigt i mine hænder, mens jeg gentog ordene, men jeg så nu op med en bedre slags undseelse, håber jeg, og sagde ham, at ham skyldte jeg den lykke, at jeg fra min barndom og lige til denne time aldrig, aldrig havde følt det. Han rakte sin hånd op, ligesom for at afbryde mig. Jeg vidste alt for godt, at han aldrig ville takkes, og tav derfor.

"Ni år, min ven," sagde han efter at have tænkt sig lidt om. "Er gået, siden jeg fra en dame, der levede i ensomhed, modtog et brev, der var skrevet med en lidenskabelighed og varme, som gjorde det forskelligt fra alle andre breve, jeg nogen sinde havde læst. Det var skrevet til mig – sådan som det blev sagt mig med mange ord – måske fordi det var en særhed af brevskriversken at have denne tillid til mig, måske fordi det var en særhed af mig at retfærdiggøre denne tillid. Det omtalte et barn, et fader- og moderløst pigebarn, som dengang var tolv år gammelt, med lignende grusomme ord som de, der lever i Deres hukommelse. Det underrettede mig om, at brevskriversken havde opdraget dette barn i al hemmelighed siden dets fødsel, havde udslettet ethvert spor af dets tilværelse, og at det, hvis brevskriversken skulle dø, før barnet blev voksent, ville være aldeles venneløst, navnløst og ukendt. Det opfordrede mig til at overveje, om jeg i så tilfælde ville fuldende, hvad brevskriversken havde begyndt."

Jeg hørte stiltiende efter og så opmærksom på ham.

"Deres tidligste erindring, min ven, vil gengive Dem det dunkle lys, hvor igennem alt dette blev set og udtrykt af brevskriversken, og den forvrængede religiøsitet, som formørkede hendes sjæl med forestillinger om, at det var nødvendigt, at barnet afsonede en brøde, hvori det var ganske uskyldigt. Jeg følte medlidenhed med det lille væsens sørgelige liv og besvarede brevet."

Jeg greb hans hånd og kyssede den.

"Brevet pålagde mig, at jeg aldrig måtte se afsenderinden, der for længe siden havde afsondret sig fra alt samkvem med verden, men at hun nok ville modtage en pålidelig fuldmægtig fra mig. Jeg valgte mr. Kenge. Damen meddelte ham uopfordret, at hendes navn kun var påtaget, og at hun, hvis der i sådanne tilfælde kunne være tale om blodets bånd, var barnets tante. Mere ville hun aldrig – og han var aldeles overbevist om hendes beslutnings urokkelighed – sige for nogen pris. Og nu, min ven, har jeg sagt Dem alt."

Jeg holdt hans hånd nogle øjeblikke i min.

"Jeg så min myndling oftere, end hun så mig," tilføjede han i en munter tone, "og jeg fik altid at vide, at hun var elsket, nyttig og lykkelig. Hun gengælder mig det tyve tusinde gange og tyve til hver time på dagen!"

"Og endnu oftere," sagde jeg, "velsigner hun den formynder, der er en fader imod hende!"

Ved ordet fader så jeg atter bekymring i hans ansigt. Han undertrykte den ligesom før, og den forsvandt straks, men den havde været der og var fulgt så hurtig oven på mine ord, at det forekom mig, som om det var dem, der havde gjort så stærkt et indtryk på ham. Jeg gentog atter forundret ved mig selv: "Som

jeg let ville kunne fatte." Jeg fattede det ikke. Ikke i mange, mange tider.

"Modtag nu et faderligt godnat, min ven," sagde han og kyssede mig på panden, "og så i seng. Det er for sent til at arbejde og tænke nu. Det gør De jo for os alle hele dagen igennem, lille husholderske!"

Jeg hverken arbejdede eller tænkte mere den aften, men åbnede mit rørte hjerte for himlen, fuld af taknemlighed for dens forsyn og omsorg for mig og faldt i søvn.

Næste dag fik vi besøg, Allan Woodcourt indfandt sig for efter en tidligere aftale at tage afsked med os. Han skulle foretage en rejse til Kina og Ostindien som skibslæge og ville blive længe, længe borte.

Jeg tror, det vil sige, jeg ved, at han ikke var rig. Alt, hvad hans moder, der var enke, havde kunnet undvære, var blevet anvendt på hans uddannelse. Det var ikke indbringende for en ung læge uden formående bekendtskaber at praktisere i London, og skønt han nat og dag var til tjeneste for en stor mængde fattige mennesker og var et vidunder af dygtighed og velvilje imod dem, tjente han dog meget lidt derved. Han var syv år ældre end jeg. Ikke fordi jeg har grund til at omtale det, for det synes næppe at føre noget sted hen.

Han havde fortalt os, at han havde praktiseret i tre eller fire år, og havde han kunnet håbe at kæmpe tre eller fire år til, ville han ikke have foretaget den rejse, som nu forestod. Han havde besøgt os flere gange, og vi syntes, det var skade, at han skulle bort, da alle sagkyndige anså ham for udmærket dygtig, og nogle af de mest fremragende læger havde høje tanker om ham.

Da han kom for at sige os farvel, bragte han for første gang sin moder med. Hun var en smuk, gammel dame med klare, sorte øjne, men syntes at være stolt. Hun var fra Wales og havde for lang tid siden haft en stor mand til stamfader ved navn Morgen ap-Kerrig – fra et sted, hvis navn lød omtrent ligesom Gimlet – vridbor – hvis samtlige slægtninge var af en slags kongelig æt. Han syntes at have tilbragt sit liv med altid at klatre omkring mellem bjergene og holde slag, og en barde, hvis navn lød ligesom Grumlinwallinwer, havde sunget til hans pris i et digt, der, så vidt jeg kunne opfatte det, kaldtes Mewlinnwillinwodd.

Efter at mrs. Woodcourt havde udbredt sig over sin store slægtnings berømthed, sagde hun, at hvor hendes søn Allan end kom hen, ville han sikkert mindes sit stamtræ og aldrig under noget vilkår indgå en forbindelse, der var det uværdig. Hun foreholdt ham, at der i Ostindien fandtes mange smukke engelske damer, som var rejst derud på spekulation, og at der også var nogle iblandt dem, som havde formue, men at hverken personlige yndigheder eller rigdom kunne være nok for efterkommeren af en sådan række forfædre, når den ikke var forbundet med fornem fødsel, som altid burde være det første hensyn, han tog. Hun talte så meget om fødsel, at jeg et øjeblik halvvejs troede, og det med smerte – men hvor det er et ørkesløst indfald af mig at tænke på, hvad hun mente eller brød sig om!

Woodcourt syntes at være lidt nedslået over hendes snaksomhed, men var alt for god en søn til at lade hende mærke det, og omsider lykkedes det ham også at give samtalen en anden vending, så han kunne komme til at takke min

formynder for hans gæstfrihed og for de behagelige timer, han havde tilbragt i vort selskab. Mindet om dem, sagde han, ville følge ham overalt og altid blive opbevaret af ham som en skat. Og derpå rakte vi ham hånden, den ene efter den anden – det vil sige, de andre gjorde det – og jeg gjorde det, og derpå lagde han sine læber på Adas hånd og på min, og så drog han af sted på sin lange, lange rejse.

Jeg havde sandelig meget travlt den hele dag, skrev breve hjem for tjenestefolkene og billetter for min formynder og støvede hans bøger og papirer af og raslede med min nøglekurv, så det havde skik. Og mens jeg endnu havde travlt i tusmørket og sad og sang og arbejdede ved vinduet, hvem anden skulle da træde ind end Caddy, som jeg slet ikke havde ventet at se!

"Men, kære Caddy," sagde jeg, "hvilke dejlige blomster!"

Hun havde sådan en nydelig lille buket i hånden.

"Ja, ikke sandt, Esther?" svarede Caddy. "Det er de yndigste blomster, jeg nogen sinde har set."

"Er de fra Prins, lille ven?"

"Nej," svarede Caddy og rystede på hovedet og holdt dem hen til mig, for at jeg skulle lugte til dem, "ikke fra Prins."

"Nå, Caddy," sagde jeg, "så må De bestemt også have to kærester!"

"Hvad for noget? Ser De ud dertil?"

"Ser De ud dertil!" gentog jeg og kneb hende i kinden.

Caddy smilte kun til svar og satte sig, efter at hun havde fortalt mig, at hun var kommet for at blive en halv times tid, så ville Prins vente på hende omme på hjørnet. Hun sad og snakkede med Ada og mig ved vinduet, mens hun af og til atter holdt blomsterne hen til mig eller prøvede, hvordan de tog sig

ud i mit hår, da hun til sidst skulle til at gå, trak hun mig ind i mit værelse og stak dem i min kjole.

"Er de til mig?" spurgte jeg forundret.

"Ja," svarede Caddy med et kys. "De er blevet efterladt af en vis person."

"Efterladt?"

"Hos den stakkels miss Flite. En vis person, der har været meget god imod hende, skyndte sig bort for en times tid siden for at gå om bord i et skib og efterlod disse blomster. Nej, nej, tag dem ikke ud. Lad de nydelige blomster blive siddende," sagde Caddy og ordnede dem med omhyggelig hånd, "for jeg var selv til stede, og det skulle undre mig, om en vis person ikke med vilje lod dem blive tilbage."

"Ser de ud til det?" sagde Ada, idet hun trådte smilende frem bag ved mig og muntert slog armene om mit liv. "Åh, ja vist gør de, Dame Durden! De ser stærkt, meget stærkt ud til det, meget stærkt, min egen, kære ven!"

18. Lady Dedlock

– Det var ikke så let, som det i begyndelsen syntes, at få det indrettet sådan, at Richard kom på prøve hos Kenge, og deri havde Richard selv den største skyld: Så snart han fik lov til at forlade Badger, hvad øjeblik han ville, begyndte han at tvivle på, hvor vidt det i det hele var nødvendigt, at han forlod ham. Han vidste det virkelig ikke, sagde han. Det var ikke så galt et fag. Han turde ikke påstå, at det mishagede ham. Han syntes måske lige så godt om det som om ethvert andet – hvad om han prøvede det lidt endnu? Så lukkede han sig inde et par uger med nogle bøger og anatomiske præparater og syntes meget hurtigt at tilegne sig et betydeligt kundskabsforråd. Men da hans iver havde varet en måneds tid, begyndte den at kølnes, og efter at den var blevet ganske kold, begyndte den igen at blive varmere. Hans vaklen mellem jura og medicin varede så længe, at det blev midsommer, før han tog endelig afsked med Badger og tiltrådte sin prøvetid hos Kenge & Carboy. Til gengæld for al denne ubestemthed gjorde han sig nu til af at være fast besluttet på at arbejde for alvor "denne gang". Og han var så grundgodmodig og i et så ypperligt humør og så indtaget i Ada, at det virkelig var meget vanskeligt ikke at holde af ham.

"Mr. Jarndyce" – som, i forbigående sagt, i denne tid fandt, at vinden var hårdnakket østlig – "mr. Jarndyce," plejede Richard at sige til mig, "er den herligste mand på jorden, Esther! Alene for hans skyld bør jeg gøre mig al umage for at løse min opgave og få ende på sagen!"

Den tanke, at han med sit smilende ansigt og letsindige væsen og en fantasi, som kunne gribe alt, men ikke holde fast på noget, skulle tage fat for alvor, var en latterlig selvmodsigelse. Imidlertid fortalte han os af og til, at han gjorde sig sådan en umage, at han undrede sig over, at hans hår ikke blev gråt. Den måde, hvorpå han gjorde ende på sagen, var at han ved midsommertid kom til Kenge for at prøve, hvordan han syntes om det.

I al den tid var han ødsel, gavmild, i højeste grad letsindig, men fuldt overbevist om, at han var nøjeregnende og forsigtig. Omtrent på den tid, han skulle til Kenge, sagde jeg i hans påhør halvt spøgende, halvt alvorligt tilfældigvis til Ada, at han kunne trænge til en Fortunatuspung, da han tog så lidt hensyn til penge, hvortil han svarede:

"Du perle af en sød kusine, hører du denne gamle kone? Hvorfor siger hun det? Fordi jeg for et par dage siden gav en otte pund for en nydelig vest med guldknapper. Men hvis jeg var blevet hos Badgers, havde jeg været nødt til på et bræt at rykke ud med tolv pund til et eller andet hjerteskærende forelæsningshonorar. Følgelig tjener jeg med et rundt tal fire pund ved den omsætning."

Min formynder og han afhandlede ofte det spørgsmål, hvilke anstalter der skulle træffes for hans ophold i London, mens han eksperimenterede med lovkyndigheden, for vi var for længe siden taget tilbage til Bleak House, og det lå for langt borte til han kunne komme der mere end en gang om ugen. Min formynder sagde mig, at hvis Richard endelig skulle bestemme sig for juraen, ville han leje en lejlighed, hvor også vi kunne tage ind nogle dage ad gangen. "Men, lille kone," tilføjede han, idet

han gned sit hoved meget udtryksfuldt, "han har endnu ikke bestemt sig endeligt derfor." Forhandlingerne endte med, at vi lejede et pænt lille møbleret logi månedsvis i et roligt gammelt hus i Queen Square. Han begyndte straks med at give alle de penge, han havde, ud til de underligste små prydelser og overflødighedsgenstande til denne lille bolig, og hver gang Ada og jeg fik ham fra at gøre et eller andet indkøb, som han havde tænkt på, og som var mere end almindelig unødvendigt og kostbart, tog han prisen til indtægt og beviste, at han ved at udgive noget mindre til en anden ting sparede forskellen.

Mens alt dette endnu var uafgjort, blev vort besøg hos Boythorn udsattes, men da Richard omsider var flyttet ind i sin bolig, var der jo intet mere, som hindrede vor afrejse. Han kunne egentlig godt være fulgt med os på den tid af året, men han var helt indtaget i sin ny stilling og gjorde de kraftigste forsøg på at løse gåderne i den ødelæggende proces. Vi rejste derfor uden ham, og min yndling var henrykt over at kunne rose ham, fordi han var så flittig.

Vi havde en behagelig rejse til Lincolnshire med diligencen og en underholdende ledsager i Skimpole. Det viste sig, at alt hans bohave var blevet bortført af den person, han havde talt om på sin blåøjede datters fødselsdag, men han syntes ordentlig lettet ved tanken om, at det var borte. Stole og borde, sagde han, var nogle kedelige ting. Det var ensformige begreber, og der var ingen afveksling i udtrykket. Man blev flov ved at se på dem, og de blev selv flove ved, man så på dem.

Hvor behageligt var det derfor ikke, ikke at være bundet til visse borde og stole, men at flagre som en sommerfugl blandt lutter lejede møbler og flytte sig fra rosentræ til mahogni, og fra

mahogni til valnøddetræ, og fra den facon til denne, ligesom man fik lyst!

"Det morsomste er," sagde Skimpole med sin særegne sans for det latterlige, "at mine stole og borde ikke var betalt, og dog spadserer min vært ganske rolig væk med dem. Det er dog løjerligt! Der er noget grotesk deri! Møbelhandleren havde aldrig påtaget sig at betale min vært min husleje. Hvorfor ville min vært da strides med ham? Hvis jeg har en filipens på min næse, som støder min værts ejendommelige skønhedssans, så har min vært da ikke lov til at kradse min møbelhandler på hans næse, som der ingen filipens er på. Hans ræsonnement synes at være mangelfuldt."

"Altså," sagde min formynder godmodigt, "er det så temmelig klart, at den, der er gået i borgen for disse stole og borde, kommer til at betale dem."

"Ja netop!" svarede Skimpole. "Det er urimelighedens toppunkt i denne sag. Jeg siger til min vært: "Hør, min gode mand, ved De ikke, at min fortræffelige ven Jarndyce kommer til at betale alle disse ting, som De kører bort på denne udelikate måde? Tager De intet hensyn til hans ejendele?" men det gjorde han ikke."

"Og han afviste ethvert forslag?" sagde min formynder.

"Ja, afviste ethvert forslag. Jeg gjorde ham forretningsmæssige forslag. Jeg fik ham ind i min stue og sagde: "De er forretningsmand, ikke sandt?" hvortil han svarede ja. "Meget vel," sagde jeg, "lad os da gå forretningsmæssigt til værks. Her er blæk, penne og papir, og her er oblater. Hvad ønsker De? Jeg har boet i Deres hus i lang tid og, som jeg håber, til gensidig tilfredshed. Lad os derfor gå både venskabeligt og

forretningsmæssigt til værks. Hvad ønsker De?" til svar herpå brugte han det billedlige udtryk, der har noget østerlandsk ved sig, at han aldrig havde set, hvilken kulør mine penge havde. "Min elskværdige ven," sagde jeg, "jeg har aldrig penge." – "Vel, sir," sagde han, "hvilket tilbud vil De da gøre mig, hvis jeg indrømmer Dem frist?" – "Min gode mand," sagde jeg, "jeg forstår mig slet ikke på tid, men De siger, De er forretningsmand, og hvad De mener, der på forretningsmæssig måde lader sig udrette med pen, blæk, papir og oblater, det er jeg villig til at gøre. Gør Dem ikke betalt på en anden mands bekostning, det er så tåbeligt, men vis Dem som forretningsmand!" men det ville han ikke, og dermed var den vise ude."

Om dette også var nogle af ulemperne ved Skimpoles barnagtighed, så havde den dog tillige sine fordele. Undervejs havde han ypperligt mod på alle slags forfriskninger – hvoriblandt en kurv udsøgte drivhusferskener – men tænkte aldrig på at betale dem, og da kusken kom og forlangte drikkepenge, spurgte han ham venligt om, hvad han regnede for rigtig gode drikkepenge, og sagde, da denne havde svaret en halv krone for hver passager, at det i grunden var lidt nok, men overlod til Jarndyce at give ham den.

Det var dejligt vejr. Det grønne korn bølgede så smukt. Lærkerne sang så lystigt. Gærderne var fulde af vilde blomster. Træerne prangede med det tætteste løv. Bønnemarkerne, hen over hvilke vinden boltrede sig, fyldte luften med den sødeste vellugt! Sent om eftermiddagen kom vi til den købstad, hvor vi skulle forlade diligencen, en kedelig lille by med et kirkespir, en torveplads, et torvekors, en eneste solbeskinnet gade, en dam,

hvori en gammel hest svalede sine ben, og nogle søvnige mennesker, som stod eller lå i nogle små stumper skygge. Efter løvets raslen og kornets bølgen på hele vejen så den ud som en så stille, varm og ubevægelig lille by, rigtig en engelsk lille by.

I gæstgivergården fandt vi Boythorn til hest. Han ventede med en åben vogn for at køre os til sit hjem, der lå et par mil borte. Han blev overmåde glad ved at se os og steg med stor hurtighed af hesten.

"Ved himlen," sagde han efter at have hilst på os med den mest forekommende høflighed, "det er en skændig diligence! Den er det mest slående eksempel på et afskyeligt, offentligt køretøj, som nogen sinde har belemret jordens overflade. I dag er den kommet fem og tyve minutter for sent. Kusken burde hænges!"

"Er han kommet for sent?" sagde Skimpole, til hvem han tilfældigvis havde henvendt sig. "De kender min svaghed."

"Fem og tyve minutter! Seks og tyve minutter!" svarede Boythorn, idet han så på sit ur. "På trods af, at der var to damer i vognen, har den slyngel dog med vilje forsinket sin ankomst seks og tyve minutter. Med vilje! Det kan umuligt være tilfældigt! Men hans fader og hans farbroder var begge de skændigste kuske, der har siddet på en buk!"

Mens han sagde dette i den mest forbitrede tone, hjalp han os med største venlighed op i den lille vogn og var lutter smil og glæde.

"Det gør mig ondt, mine damer," sagde han, der stod han med blottet hoved ved vognen, da alt var færdigt, "at jeg må lade Dem gøre en halv mils omvej. Men den lige vej går gennem sir Leicester Dedlocks park, og på den karls ejendom har jeg svoret

aldrig at sætte mine eller nogen af mine hestes ben under det nuværende forhold imellem os, så længe der er liv i mig!" og her brast han, idet han greb min formynders hånd, i sin ejendommelige, frygtelige latter, der endog syntes at få den ubevægelige lille købstad til at ryste.

"Er Dedlocks hernede, Lawrence?" sagde min formynder, da vi kørte, og Boythorn travede ind på grønsværen ved siden af landevejen.

"Sir Dumrian Dødbider er her," svarede Boythorn. "Ha, ha, ha! Sir Dumrian er her og har til min store fornøjelse måttet krybe i køjen. Mylady" – når han nævnte hende, gjorde han altid en høflig bevægelse, som om han udtrykkelig ville undtage hende fra enhver andel i striden – "ventes, tror jeg, hver dag. Det undrer mig slet ikke, at hun udsætter sin ankomst så længe som muligt. Hvad der kan have bragt denne ophøjede kvinde til at gifte sig med denne stenstøtte og galionsfigur af en baronet, er en af de uigennemtrængeligste gåder, som nogen sinde har trodset den menneskelige forskning. Ha, ha, ha, ha!"

"Men vi tør dog vel sætte vore ben i parken, mens vi er her? Forbuddet udstrækker sig da ikke til os?"

"Jeg kan intet bånd pålægge mine gæster," sagde han og bøjede sit hoved hen mod Ada og mig med et høfligt smil, der klædte ham så smukt, "undtagen med hensyn til Deres afrejse. Det gør mig kun ondt, at jeg ikke kan have den fornøjelse at føre Dem omkring på Chesney Wold, der er et meget smukt sted. Men ved denne sommerdags lys, Jarndyce: Hvis De gør ejeren en visit, mens De opholder Dem hos mig, vil De sandsynligvis få en kold modtagelse. Han fører sig altid som et otte dages stueur, som en efterkommer af en slægt af otte dages stueure i

prægtige futteraler, der aldrig går og aldrig har gået – ha, ha, ha! – men han bliver ekstra stiv, tør jeg love for, mod sin ven og nabo Boythorns venner!"

"Jeg skal ikke sætte ham på prøve," sagde min formynder. "Han er sikkert lige så ligegyldig for den ære at gøre mit bekendtskab, som jeg for den ære at gøre hans. Luften i parken og den udsigt over huset, som enhver anden nysgerrig kan få at se, er mere end nok for mig."

"Godt," sagde Boythorn, "det glæder mig i grunden. Det passer mig også bedre. Her på egnen regner man mig for Ajax, der trodser lynet. Ha, ha, ha! Når jeg om søndagen kommer ind i vor lille kirke, venter en stor del af den ringe menighed at se mig synke forbrændt og sammenskrumpet om på flisegulvet under det Dedlock'ske mishag. Ha, ha, ha! Jeg er sikker på, han undrer sig over, at jeg ikke gør det, for han er det mest indbildske, flove, naragtige og hjerneløse fæ, der kan træde i et par sko!"

Da vi var kommet op på åsen af en bakke, vi var kørt opad, kunne vor ven vise os Chesney Wold selv, hvorved hans opmærksomhed blev bortledet fra dets ejer.

Det var en malerisk gammel bygning i en skøn park med herlige træer. Blandt disse og ikke langt fra borgen viste han os spiret af den lille kirke, han havde omtalt. Åh, hvor de højtidelige skove, over hvilke lys og skygge for hastigt hen, som om himmelske vinger svævede gennem sommerluften i venlige ærinder, hvor de glatte, grønne skrænter, det blinkende vand, haven, hvor blomsterne var så systematisk ordnede i klynger af de rigeste farver, tog sig dejlige ud! Bygningen med sine gavle og skorstene, tårne og tinder og mørke porthvælvinger og den

brede terrasse, mellem hvis rækværker der bugtede sig en stor flod af roser, som hobede sig op over vaserne, syntes med den lette fasthed og den rene, fredelige stilhed, der helt omgav den, knap at være virkelighed. På Ada og mig syntes dette især at gøre det mest gribende indtryk. Over alt, over hus, have, terrasse, grønne skrænter, vand, gamle ege, bregner, mos, atter skove og langt borte gennem åbningerne i skovene den fjerne himmel med solnedgangens purpurskær, syntes der at hvile en uforstyrrelig ro.

Da vi kørte ind i den lille landsby og forbi en lille kro, fra hvis facade et skilt med det Dedlock'ske våben hang ud over landevejen, hilste Boythorn på en ung mand, der sad på en bænk uden for kroen med nogle fiskesnører.

"Det er husholderskens sønnesøn, en mr. Rouncewell," sagde han, "og han er forelsket i en smuk pige oppe på gården. Lady Dedlock har fattet godhed for den unge pige og vil have hende om sin egen smukke person, en ære, som min unge ven slet ikke påskønner. Men da han ikke kan gifte sig endnu, selv om hans rosenknop ville, må han gøre gode miner til slet spil. Imidlertid kommer han her temmelig ofte et par dages tid ad gangen, for – at fiske. Ha, ha, ha, ha!"

"Er han og den smukke pige forlovede?" spurgte Ada.

"Ja, kære miss Clare, jeg tror nok, at de har forstået hinandens hensigter, men De vil sikkert snart selv få dem at se, og i så henseende må jeg vist hellere lære af Dem end De af mig."

Ada rødmede, men Boythorn travede forud på sin smukke grå hest, steg kort efter af ved sin egen dør og stod med udstrakt arm og blottet hoved rede til at modtage os, da vi kom.

Han boede i et smukt hus, den tidligere præstegård, med et buskads foran, en nydelig blomsterhave ved siden og en vel tilplantet frugt- og køkkenhave bagtil, som var omgivet af en ærværdig mur, der selv havde et modent og rødmosset udsende. Men alt der på stedet bar præg af modenhed og overflod. Den gamle lindeallé dannede en grøn hvælving. Selv skyggerne af æble- og kirsebærtræerne bugnede af frugt.
Stikkelsbærbuskene var så fulde, at grenene blev tynget ned til jorden. Jordbærrene og hindbærrene voksede lige så yppigt, og ferskenerne solede sig i hundredvis på muren. Blandt de udspændte net og vinduesrammerne, der blinkede og tindrede i solen, var der sådanne hobe af bønner og sukkerærter og agurker, at enhver fodsbred jord syntes at være en skat, mens duften af krydderurter og alle slags nyttige vækster – ikke at tale om engene, hvorfra høet blev kørt ind – forvandlede hele luften til en duftende buket. Der herskede en sådan ro og stilhed inden for den gamle røde murs velordnede enemærker, at endog de fjer, der var ophængt i kranse for at skræmme fuglene bort, næppe rørte sig, og muren havde en sådan modnende indflydelse, at hvor der hist og her højt oppe endnu sad et krumt søm eller en stump af en liste, skulle man snarere have troet, at de var blevet bløde på grund af de skiftende årstider, end at de var rustne og hensmuldrede ifølge søms og trælisters almindelige skæbne.

Huset var, skønt det var lidt uordentligt i sammenligning med haven, et ægte gammeldags hus med bænke inde ved skorstenen i køkkenet med murstensgulvet og med svære bjælker under lofterne. På den ene side af det lå det omtvistede, frygtelige stykke jord, hvor Boythorn dag og nat holdt en

bluseklædt skildvagt, hvis pligt det var i tilfælde af angreb at ringe med en stor klokke, løse en stor bulbider, der lå i et hundehus som hans staldbroder, og i det hele taget udbrede død og ødelæggelse blandt fjenderne. Men Boythorn havde desuden selv forfattet og på brædder, hvorpå hans navn stod med store bogstaver, ladet male følgende højtidelige advarsler: "Tag Dem i agt for bulbideren! Den er glubsk! *Lawrence Boythorn*." – "Muskedonneren er ladet med rådyrhagl. *Lawrence Boythorn*." – "Fodangler og selvskud ligger her både dag og nat. *Lawrence Boythorn*." – "Bemærk! Enhver uvedkommende, som dumdristig formaster sig til at betræde denne ejendom, vil blive revset og forfulgt med lovens yderste strenghed. *Lawrence Boythorn*." Disse indskrifter viste han os fra salsvinduet, mens hans fugl hoppede omkring på hans hoved, og han lo, "ha, ha, ha, ha!", mens han viste os dem, så jeg virkelig blev bange for, at han skulle komme til en ulykke.

"Men det er dog en hel del ulejlighed," sagde Skimpole på sin flotte måde, "når De alligevel ikke mener det alvorligt."

"Ikke mener det alvorligt?" svarede Boythorn med ubeskrivelig varme. "Hvis jeg havde kunnet håbe at tæmme en løve, ville jeg have købt en i stedet for bulbideren, og slippe den løs på den første den bedste utålelige røver, som ville vove at gøre indgreb i mine rettigheder. Hvis sir Leicester Dedlock vil samtykke i at afgøre denne strid ved tvekamp, så skal jeg møde ham med hvilke som helst våben, der har været kendt af mennesker i hvilket som helst århundrede eller land. Jeg mener det meget alvorligt og dermed basta."

Vi kom til hans hus en lørdag, og søndag morgen gik vi alle til den lille kirke i parken. Efter at være kommet ind i denne

ganske tæt ved det omtvistede jordstykke fulgte vi en smuk gangsti, som snoede sig mellem det yppige grønsvær og de smukke træer, indtil den førte os til våbenhuset.

Menigheden var særdeles lille og var næsten ene og alene bønder, med undtagelse af en hel del tjenestefolk fra herregården, af hvilke nogle allerede sad i deres stole, mens andre netop kom. Der var adskillige statelige tjenere og en fuldkommen type på en gammel kusk, der så ud som den officielle repræsentant for al den pomp og forfængelighed, der nogen sinde havde fået plads i hans karet, og der var også en meget nydelig udstilling af unge kvinder, blandt hvilke husholderskens smukke gamle ansigt og svære, ansvarsfulde skikkelse ragede frem. Den smukke, unge pige, som Boythorn havde talt om, sad tæt ved hende. Hun var så smuk, at jeg ville kunne have kendt hende på hendes skønhed, selv om jeg ikke havde set, hvordan hun rødmede under blikket fra den unge fiskers øjne, som jeg så ikke langt borte. Et ansigt, og det ikke behageligt, skønt det var smukt, syntes ondskabsfuldt at iagttage den unge pige, såvel som alt og alle, der var til stede. Det tilhørte et fransk fruentimmer.

Da klokken endnu ringede, og de fornemme folk endnu ikke var kommet, havde jeg tid til at kaste et blik på kirken, der lugtede af jord som en grav, og til at tænke på, hvilken skyggefuld, gammel, højtidelig lille kirke det var. Vinduerne, som overskyggedes af træer, gav kun et dæmrende lys adgang, som gjorde alle ansigterne blege og formørkede de gamle messingplader i flisegulvet og de af tid og fugtighed medtagne gravminder, men gjorde derimod solskinnet i det lille våbenhus, hvor en utrættelig ringer holdt klokken i gang,

ubeskriveligt klart. Dog snart gjorde et røre i retning af indgangsdøren, et udtryk af ærbødig ærefrygt i de landlige ansigter og en halvt venlig, halvt glubsk holdning, som Boythorn påtog sig ligesom for at give til kende, at han var fast bestemt på ikke at ænse noget menneskes nærværelse, mig opmærksom på, at de fornemme folk var ved at komme, og at gudstjenesten skulle begynde.

"Gak ikke i rette med din tjener, o herre, thi for dine øjne –"

Kan jeg nogensinde glemme mit hjertes hurtige slag, som blev fremkaldt af det blik, jeg mødte, da jeg rejste mig op? Kan jeg nogen sinde glemme, hvordan disse smukke, stolte øjne syntes at miste deres smægtende udtryk og fæste sig på mine? Det varede kun et øjeblik, indtil jeg igen – ligesom lettet, hvis jeg tør udtrykke mig sådan – slog mine ned mod min salmebog, men i den korte tid indprentede det smukke ansigt sig fuldstændigt i min hukommelse.

Og på en sælsom måde blev der vagt noget inden i mig, som stod i forbindelse med de ensomme dage hos min gudmoder, ja endog med de dage, da jeg havde stået på tåspidserne for at klæde mig på foran mit lille spejl, efter at have pyntet min dukke. Og dog havde jeg aldrig før i mit liv set denne dame. Det var jeg vis på.

Det var let at fatte, at den ceremonielle, podagristiske, gråhårede herre, der var den ene af de to personer, som sad i det store pulpitur, var sir Leicester Dedlock. Men hvordan hendes ansigt uvilkårligt kunne forekomme mig som et sønderbrudt spejl, hvori jeg så brudstykker af gamle minder, og hvordan jeg kunne blive så forlegen og ængstelig – for det var

jeg endnu – ved tilfældigvis at have mødt hendes øjne, det kunne jeg ikke fatte.

Jeg følte, at det var en urimelig svaghed af mig, og søgte at overvinde den ved at lægge nøje mærke til de ord, jeg hørte. Men da syntes jeg at høre dem blive udtalte – hvor sælsomt! – ikke med præstens, men med min gudmoders velkendte røst. Dette bragte mig til at tænke på, om lady Dedlocks ansigt lignede min gudmoders? Det kunne godt være, at der var en smule lighed imellem dem, men udtrykket var så forskelligt, og den strenge fasthed, der prægede min gudmoders ansigt, ligesom vejret præger sig i klippen, manglede så fuldkomment i det ansigt, jeg havde for mig, at det ikke kunne være den lighed, som havde slået mig. Jeg kunne heller ikke kunne på nogen måde huske det majestætiske og hovmodige i lady Dedlocks ansigt hos nogen, jeg havde kendt. Og dog syntes jeg – jeg, den lille Esther Summerson, det barn, der havde ført et så ensomt liv, og på hvis fødselsdag ingen havde glædet sig – at fremstå for mine egne øjne ligesom kaldt tilbage fra fortiden ved en eller anden tryllemagt hos denne fine dame, som jeg ikke alene ikke havde den fjerneste tanke om nogen sinde at have set, men som jeg aldeles sikkert vidste, jeg aldrig havde set før i denne time.

Over denne uforklarlige bevægelse kom jeg sådan til at skælve, at jeg endog følte det uhyggeligt at blive iagttaget af den franske kammerjomfru, skønt jeg kunne sige mig selv, at hun lige fra det øjeblik, hun var kommet ind i kirken, havde set sig spejdende om til alle sider. Efterhånden, skønt langsomt overvandt jeg dog min underlige spænding. Efter en lang tids forløb så jeg atter hen på lady Dedlock. Det var, mens

menigheden begyndte at synge før prædiken. Hun ænsede mig ikke, og min hjertebanken var hørt op og vendte kun tilbage nogle få øjeblikke, da hun senere en eller to gange iagttog Ada og mig gennem sin lorgnet.

Da gudstjenesten var forbi, gav sir Leicester – skønt han var nødt til at gå ved hjælp af en tyk stok – med meget omstændeligt galanteri lady Dedlock armen og fulgte hende ud af kirken til den phaeton, de var kommet i. Tjenestefolkene spredte sig derpå, og ligeså menigheden, hvilken sir Leicester, som Skimpole til Boythorns uendelige glæde sagde, hele tiden havde stirret på, som om han var en stor jordegodsejer i himlen.

"Det tror han, han er!" sagde Boythorn. "Det tror han fuldt og fast. Og det gjorde hans fader og hans bedstefader og hans oldefader med."

"Vil De tro," sagde Skimpole ganske uventet til Boythorn, "at jeg synes godt om at se en mand af den slags?"

"Virkelig?"

"Sæt nu, han havde lyst til at tage mig under sin beskyttelse? Det ville være meget rart! Jeg ville intet have imod det."

"Det ville jeg!" sagde Boythorn med stor kraft.

"Er det muligt?" svarede Skimpole i sin lette, glade tone. "Men det ville jo kun være at volde sig selv ulejlighed. Og hvorfor skal man volde sig selv ulejlighed? Nej, jeg er tilfreds med at tage tingene ganske naivt og barnligt, sådan som de kan falde, og jeg skaffer mig aldrig ulejligheder på halsen. Jeg kommer f.eks. hertil og finder en mægtig potentat, som kræver hyldest. Godt og vel! "Mægtige potentat," siger jeg, "her er min hyldest! Det er lettere at yde den end det modsatte. Her er den. Har De noget

godt at give mig, vil det glæde mig at modtage det." Og den mægtige potentat svarer: "Det er en fornuftig mand. Jeg finder, han passer godt til min fordøjelse og mit galdesystem. Han pålægger mig ikke den nødvendighed at rulle mig sammen som et pindsvin med piggene udad. Jeg udvides, jeg åbnes, jeg vender mit sølvfo'r ud ligesom Miltons skyer, og det er behageligst for os begge." Det er min mening om sådanne ting, barnligt talt."

"Men sæt nu, De i morgen kom et andet sted hen," sagde Boythorn, "og fandt modsætningen til den – eller til denne karl, hvad så?"

"Hvad så?" sagde Skimpole naturligt og ligefrem. "Akkurat det samme. "Højstærede Boythorn," ville jeg sige – nu kan De engang forestille vor indbildte ven – "højstærede Boythorn, De kan ikke lide den mægtige potentat? Meget vel, det kan jeg ikke heller." Jeg mener, at min opgave i samfundet består i at være føjelig, og det mener jeg er alles opgave i samfundet. Samfundet er, kort sagt, et harmonisk system. Den, De ikke kan lide, kan jeg derfor heller ikke lide. Og nu, fortræffelige Boythorn, lad os nu gå til bords."

"Men den fortræffelige Boythorn ville måske først sige," svarede vor vært, idet han svulmede op og blev ganske rød i hovedet, "jeg kunne tænke mig –"

"Ja, ja, det ville han sagtens."

"– han ville måske først sige" råbte Boythorn med et voldsomt udbrud og blev stående for at støde sin stok mod jorden. "Han ville måske først tillade sig at tilføje: "Kender De noget, som hedder grundsætninger, mr. Harold Skimpole?"

"Hvortil Harold Skimpole ville svare," sagde denne i sin muntre tone og med sit oprigtige smil: "Jeg har på ære ikke den fjerneste anelse derom! Jeg ved ikke, hvad det er, som De kalder sådan, eller hvem der har det. Har De det, og finder De behag deri, så skal det være mig en stor fornøjelse, og jeg lykønsker Dem af mit ganske hjerte. Men jeg kender ikke det mindste dertil, forsikrer jeg Dem, for jeg er ikke andet end et barn og gør hverken krav derpå eller savner det. Og derfor, ser De, ville den fortræffelige Boythorn og jeg dog til sidst gå til bords sammen."

Dette var en af de mange små samtaler imellem dem, som jeg altid ventede skulle ende, og som jeg er overbevist om også under andre omstændigheder ville have endt med en voldsom eksplosion fra vor værts side. Men han havde så ophøjede tanker om sin ansvarsfulde stilling som vor vært, og min formynder lo så hjerteligt af og med Skimpole som et barn, der hele dagen igennem pustede sæbebobler for at se dem gå i stykker, at det aldrig kom videre end til dette punkt. Skimpole, der altid syntes at være uvidende om, at han var kommet ind på et kildent territorium, gav sig da til at tage fat på en eller anden skitse af parken, som han aldrig gjorde færdig, eller til at spille brudstykker af melodier på pianoet eller synge brudstykker af viser, eller også at lægge sig på ryggen under et træ og se op mod himlen, hvilket han måtte tro, sagde han, var det, hvortil han var bestemt. Det passede så ganske for ham.

"Jeg finder stort behag," plejede han at sige til os, mens han lå på ryggen, "i virksomhed og anstrengelse. Jeg tror, jeg er en sand kosmopolit. Jeg har den største sympati for kosmopolitterne. Jeg ligger på et skyggefuldt sted som dette og

tænker med beundring på de dristige dødelige, som drager op til nordpolen eller trænger ind i hjertet af den hede zone. Lave sjæle spørger: "Hvad nytter det, at en mand drager op til Nordpolen? Hvad opnås der derved?" jeg kan ikke sige det, men hvad jeg kan sige er, at han måske – uden dog selv at vide af det – drager derop for at beskæftige mine tanker. Lad os vælge et yderligt eksempel, såsom slaverne i de nordamerikanske nybygder. De må vistnok arbejde strengt, de synes vistnok slet ikke om det, de gør vistnok i det hele taget ubehagelige erfaringer, men de befolker landskabet for mig. De giver det en vis poesi for mig, og det er måske et af de behageligere øjemed med deres tilværelse. Jeg påskønner det meget, hvis det er tilfældet, og det skulle ikke undre mig, om det virkelig var sådan."

Jeg spurgte mig altid ved disse lejligheder, om han nogen sinde tænkte på sin kone og børnene, og fra hvilket synspunkt de fremstillede sig for hans kosmopolitiske sjæl, men så vidt jeg kunne forstå, fremstillede de sig i det hele kun sjældent.

Det var nu lørdagen efter, mit hjerte havde banket i kirken, og hver dag havde været så klar og blå, at det havde været en sand fryd at strejfe omkring i skovene og se lyset skinne ned blandt de gennemsigtige blade og glimte mellem de yndige net, som træernes skygger dannede på jorden og stammerne, mens fuglene slog deres triller, og luften blev søvndyssende af insekternes summen. Vi havde især et yndlingssted, dybt inde mellem mos og fjorgammelt løv, hvor der lå nogle fældede træstammer, som barken var blevet skrællet af. Siddende her så vi gennem et grønt prospekt, som blev båret af tusinde naturlige støtter af hvidgrå træstammer, hen mod en fjern

udsigt, der tog sig så strålende ud ved sin modsætning til skyggen, hvori vi sad, og blev så dejlig på grund af det hvælvede perspektiv, gennem hvilket vi så den, at det var ligesom et glimt af et bedre land. Den lørdag sad vi, Jarndyce, Ada og jeg, der, indtil vi hørte tordenen brumme i det fjerne og de store regndråber rasle mellem løvet.

Det havde hele ugen igennem været meget lummert, men tordenbygen brød så pludselig løs, i det mindste her på dette afsides sted, at før vi nåede udkanten af skoven, kom skraldene og lynene slag i slag, og regnen øste ned mellem bladene, som om hver dråbe var en stor blyperle. Da det ikke gik an at blive stående mellem træerne, løb vi ud af skoven og op og ned ad de mosgroede stenter, der krydsede plantagehegnene ligesom to, ryg mod ryg satte stiger med brede tremmer, og skyndte os hen til det nærliggende skovfogedhus. Vi havde ofte lagt mærke til den mørke skønhed ved dette hus, der lå tæt beskygget af træer, hvordan vedbenden slyngede sig over det, og hvordan der var en stejl kløft tæt ved, hvor vi engang havde set skovfogedens hund dykke ned mellem bregnerne, som om de var vand.

Det var så mørkt inde i huset nu, da himlen var overtrukket, at vi kun utydeligt kunne se manden, som kom hen til døren, da vi søgte ly der, og satte to stole til Ada og mig. Alle gittervinduerne stod åbne, og vi sad lige inden for dørkarmen og iagttog uvejret. Det var et storartet skuespil at se, hvordan blæsten vågnede, bøjede træerne og drev regnen foran sig ligesom en røgsky, og at høre den højtidelige torden og se lynene og, mens vi med forfærdelse tænkte på de frygtelige magter, hvoraf vort ubetydelige liv var omgivet, at forestille os, hvor velgørende de var, og hvordan allerede den mindste blomst

og det mindste blad havde fået en friskhed af alt dette tilsyneladende raseri, der syntes at forynge hele verden.

"Er det ikke farligt at sidde på et så udsat sted?"

"Nej, kære Esther," sagde Ada roligt.

Ada sagde dette til mig, men det var ikke mig, som havde talt.

Min hjertebanken indfandt sig atter. Jeg havde aldrig hørt denne stemme, lige så lidt som jeg havde set ansigtet, men den greb mig på den samme sælsomme måde. Atter fremstod pludselig utallige billeder for mig.

Lady Dedlock havde søgt ly i huset, før vi var kommet, og trådte nu ud af den mørke stue. Hun stod bag min stol og havde lagt sin hånd på den, og da jeg vendte mig om, så jeg hende stå med sin hånd tæt ved min skulder.

"Har jeg gjort Dem forskrækket?" sagde hun.

Nej. Det var ikke skræk. Hvorfor skulle jeg blive forskrækket?

"Jeg tror," sagde lady Dedlock til min formynder, "jeg har den fornøjelse at tale med mr. Jarndyce."

"Deres hukommelse gør mig større ære, end jeg kunne tro, den ville, lady Dedlock," svarede Jarndyce.

"Jeg genkendte Dem i kirken i søndags. Det gør mig ondt, at en uenighed, der dog, så vidt jeg ved, ikke stammer fra sir Leicester, skal lægge os nogle tåbelige vanskeligheder i vejen for at vise Dem opmærksomhed."

"Jeg er kendt med forholdene," svarede min formynder med et smil, "og er Dem alligevel forbundet."

På en vis ligegyldig måde, der syntes at være blevet hende til vane, havde hun rakt ham hånden og talt i en tilsvarende ligegyldig tone, skønt med en venlig stemme. Hun var lige så

fuld af anstand, som hun var smuk, fuldstændig fattet og syntes mig helt at have udseende af at kunne tiltrække og underholde enhver, når hun fandt det for umagen værd. Skovfogeden havde bragt hende en stol, som hun sad på midt i døren imellem os.

"Er den unge herre blevet sat i vej, om hvem De skrev til sir Leicester, og hvis ønske det gjorde sir Leicester ondt ikke at se sig i stand til at fremme?" sagde hun over skulderen til min formynder.

"Ja, det håber jeg," svarede han.

Hun syntes at have agtelse for ham og endog at ville vinde ham. Der var noget højst indtagende i hendes stolte væsen, som blev mere fortroligt – jeg havde nær sagt, mere utvungent, men det ville næppe have været rigtigt – mens hun talte over skulderen til ham.

"Dette er formodentlig Deres anden myndling, miss Clare?"

Han forestillede nu Ada.

"Det uegennyttige i Deres Don Quixotiske karakter vil gå tabt," sagde lady Dedlock atter over skulderen til Jarndyce, "når det kun er forurettede skønheder, som denne, De søger at skaffe oprejsning. Men forestil mig," her vendte hun sig helt om mod mig, "også for denne unge dame."

"Miss Summerson er i sandhed min myndling," sagde Jarndyce. "For hende står jeg ingen lordkansler til ansvar."

"Har miss Summerson mistet begge sine forældre?"

"Ja."

"Hun kan ønske sig til lykke med sin formynder."

Lady Dedlock så på mig, og jeg så på hende og sagde, at det kunne jeg vistnok. Pludselig vendte hun sig bort fra mig med et

hastigt udtryk, der næsten røbede misfornøjelse eller mishag, og talte atter over skulderen til ham.

"Det er en lille evighed siden den gang, da vi tit mødtes, mr. Jarndyce."

"Ja, det er længe siden. I det mindste syntes jeg det, indtil jeg så Dem i søndags," svarede han.

"Hvad! Er også De blevet hofmand, eller finder De det nødvendigt at vise Dem som en sådan imod mig?" sagde hun lidt hånligt. "Det ry har jeg altså opnået."

"De har opnået så meget, lady Dedlock, at De sagtens må bøde lidt derfor, skønt ikke over for mig."

"Så meget!" gentog hun med et svagt smil. "Ja."

Med sit udtryk af overlegenhed og magt og tillokkelse, og jeg ved ikke hvad, syntes hun at regne Ada og mig for ikke stort andet end børn, og idet hun smilte sådan og siden så på regnen, var hun så rolig og så optaget af sine egne tanker, som om hun havde været ene.

"Jeg tror, De kendte min søster bedre end mig, mens vi var udenlands sammen?" sagde hun og så atter på ham.

"Ja, vi traf tilfældigvis oftere hinanden," svarede han.

"Vi gik hver sin vej," sagde lady Dedlock, "og havde kun lidt fælles, selv før vi blev enige om at skilles ad. Det var vistnok beklageligt, men det kunne ikke være anderledes."

Lady Dedlock sad atter og så på regnen. Uvejret begyndte allerede at fordele sig. Regnen faldt ikke længere så voldsomt. Det lynede ikke mere. Tordenen drønede blandt de fjerne bakker, og solen begyndte at spille på det våde løv og de faldende regndråber. Mens vi sad der, hensunket i tavshed, så vi en lille phaeton nærme sig i rask trav.

"Buddet kommer tilbage med vognen, mylady," sagde skovfogeden.

Da den holdt, så vi, at der sad to personer i den, og ud af den steg den franske kammerjomfru med nogle kåber og sjaler, og dernæst den smukke, unge pige. Den franske kammerjomfru med trodsig selvtillid, den smukke unge pige forvirret og nølende.

"Hvad er det?" sagde lady Dedlock. "To!"

"Jeg er for øjeblikket Deres kammerjomfru, mylady," sagde den franske, "og der kom bud efter en af Deres folk."

"Jeg var bange for, De havde ment mig," sagde den smukke unge pige.

"Jeg mente også dig, barn," sagde hendes frue roligt. "Giv mig det sjal om."

Hun bukkede sine skuldre en smule for at modtage det, og den smukke unge pige lagde det let på dets plads. Den franske kammerjomfru stod uænset og så til med sammenpressede læber.

"Det gør mig ondt," sagde lady Dedlock til Jarndyce, "at vi rimeligvis ikke kommer til at forny vort gamle bekendtskab. Men De må tillade mig at sende vognen tilbage efter Deres to myndlinger. Den skal straks være her."

Men da han på ingen måde ville modtage dette tilbud, tog hun venligt afsked med Ada – derimod slet ikke med mig – lagde sin hånd på den arm, som. Min formynder rakte hende, og steg op i vognen.

"Følg med, barn," sagde hun til den smukke pige, "jeg har brug for dig. Kør så!"

Vognen rullede bort, og den franske kammerjomfru blev stående, hvor hun stod, med de kåber, hun havde taget med, over armen.

Der findes næppe noget, hvori stoltheden finder sig så vanskeligt, som i andres stolthed, hun var unægtelig blevet straffet for sit bydende væsen, men den måde, hvorpå hun hævnede sig, var den mest påfaldende, det var muligt at tænke sig. Hun blev stående aldeles stille, indtil vognen var drejet ind i alleen, og derpå skød hun, uden mindste forandring i sine træk, sine sko af, lod dem blive liggende på det samme sted og gik ganske sindig ind i den samme retning gennem de vådeste steder i det vådeste græs.

"Er det unge fruentimmer vanvittigt?" spurgte min formynder.

"Å, nej, sir," svarede skovfogeden, som sammen med sin kone så efter hende. "Hortense er ikke af den slags. Hun er lige så klog som den bedste. Men hun er umådelig stiv og hidsig, frygtelig stiv og hidsig, og kan nu slet ikke finde sig i, hun er blevet sagt op og har fået andre over sig."

"Men hvorfor ville hun gå i alt det vand?"

"Åh, det var sagtens for at køle sig af," sagde manden.

"Eller måske tror hun, det er blod," sagde konen, "for hun går lige så gerne igennem det som igennem alt andet, tror jeg, når hidsigheden kommer over hende."

Få minutter efter kom vi temmelig tæt forbi herregården. Så fredelig den end havde taget sig ud, da vi første gang så den, tog den sig dog endnu fredeligere ud nu, da diamantdråber tindrede rundt omkring den, en sagte vind blæste, fuglene ikke længere tav, men sang lystigt og lydeligt, mens alt var forfrisket

af den nyfaldne regn, og den lille phaeton glinsede foran døren som en fevogn af sølv. Men endnu gik mademoiselle Hortense sindig og rolig, som en fredelig figur i landskabet, uden sko hen imod den gennem det våde græs.

19. Af sted

Det er under den lange ferie i Chancery Lanes regioner. De gode skibe *Loven* og *Retfærdigheden*, disse egebyggede, kobberforhudede og kobberboltede, ufortrødne, men ingenlunde hurtigsejlende klippere, ligger nu aftaklede. *Den flyvende hollænder* er med en skare af spøgelsesagtige klienter, der bønfalder alle dem, de møder, om at gennemlæse deres papirer, for tiden drevet himlen må vide hvorhen. Alle retterne er lukkede. De offentlige kontorer ligger i en dyb søvn. Westminster Hall selv er en dyb ensomhed, hvor nattergale kunne synge, og tilbederen af en anden gudinde end den, som sædvanlig tilbedes der, kunne flakke om.

Alle retterne ligner havne ved lavvande, hvor strandede foretagender, kontorer til ankers og ørkesløse kontorister, som ligger og driver på vaklende bænke, der ikke vil komme i ligevægt igen, før det atter bliver flod, – ligger højt og tørt oppe på den lange retsferies mudderbanke. Kontordørene er lukkede i snesevis, og breve og pakker afleveres skæppevis hos portneren. Imellem brostenene uden for Lincoln's Inn Hall ville der gro knæhøjt græs, hvis ikke gårdskarlene, som ikke har andet at gøre end at sidde i skyggen der med deres hvide forklæder over hovedet for at holde fluerne borte, rykkede det op og tankefulde tyggede på det.

Der er kun en dommer i byen, og selv han kommer kun to gange om ugen på sit kontor. Hvis kødstadsfolkene i de byer, hvor acciseretten holdes på hans tingrejser, bare kunne se ham

nu! Ingen allongeparyk, ingen røde skørter, intet pelsværk, ingen drabanter, ingen hvide stave, men kun en glatraget herre med hvide bukser og hvid hat, med dommeransigtet bronzeret af søluften og en strimmel bark skrællet af dommernæsen, og som på sin vandring ser ind til fiskehandleren og drikker ingefærøl, der er afkølet i is.

Englands advokatur er spredt over hele jordens overflade. Hvordan England kan bestå i fire lange sommermåneder uden sit advokatur – der er dets anerkendte tilflugt i modgang og dets eneste retmæssige stolthed i medgang – er her ikke tale om, men vist er det, at dette Britanniens skjold og rygstød ikke for tiden er til stede. Den lærde herre, som altid er så frygtelig opbragt over modpartens enestående fornærmelser mod hans klients følelser, at han aldrig synes at kunne komme sig efter det, har det meget bedre, end man kunne have ventet, – i Schweiz. Den lærde herre, som har det knusende fag at tilintetgøre enhver modstander med sine skumle bitterheder, er så lystig som en ål ved et fransk bad. Den lærde herre, som ved den ringeste lejlighed græder i pottevis, har ikke fældet tårer i de sidste seks uger. Den meget lærde herre, der har kølet sit ingefæragtige temperaments medfødte hede i damme og kilder af lovkyndighed, indtil han er blevet stor i veludviklede argumentationer til retsterminen, under hvilken han forvirrer den søvnige dommerbænk med juridisk hakkelse, der er uforståelig for den uindviede og for de fleste af de indviede med, strejfer med karakteristisk fryd over tørke og støv omkring i omegnen af Konstantinopel. Andre spredte brudstykker af det samme store palladium kan findes i Venezias kanaler, ved badene i Tyskland og på hele den engelske

kyst. Man møder næppe en i Chancery Lanes øde regioner. Når et sådant enkelt medlem af advokaturen flagrer hen over ørkenen og støder på en part i en sag, der ikke kan lade være at besøge skuepladsen for sine sorger, bliver de bange for hinanden og trækker sig tilbage, hver i sin skyggefulde afkrog.

Det er den varmeste retsferie, man har oplevet i mange år. Alle de unge kontorister er dødeligt forelskede og længes enhver efter sin rang efter salighed med den elskede genstand på de kongelige badesteder. Alle de ældre kontorister finder deres familier for store. Alle de herreløse hunde, som flakker om i retskollegierne og puster på trapper og andre tørre steder, hvor de søger efter vand, udstøder korte, fortvivlede hyl. Alle de blindes hunde på gaderne trækker deres herrer hen til pumper eller vælter dem over spande. En butik med markise, vandet fortov og en kumme med guld- og sølvfisk i huset er en helligdom. Temple Bar bliver så hed, at den for den tilgrænsende strand og Fleet Street er det samme som en varmebolt i en temaskine og får dem til at syde hele natten.

Der findes kontorer i nærheden af retskollegierne, hvor man kunne køle sig, hvis det kunne betale sig at købe kølighed for en sådan pris af kedsommelighed, men smågaderne i disse tilflugtssteders nærmeste nærhed synes at blusse. I Krooks gyde er der så varmt, at folk vender vrangen ud på deres boliger og sidder på stole på stenbroen, Krook er, selv blandt dem. Han fortsætter sine studier der med sin kat, som aldrig har det for varmt, ved siden af sig. I *Den forgyldte Bas* er koncerterne for tiden ophørte, og lille Swills er engageret i en have nede ved floden, hvor han optræder på en aldeles uskyldig måde og

synger komiske, uskyldige viser, der, som plakaten siger, ikke på fjerneste måde ville kunne støde selv den mest kræsne smag.

Over hele det juridiske kvarter hænger den lange retsferies ørkesløshed ligesom et stort slør af rust eller et gigantisk spindelvæv. Snagsby føler virkningen af det, ikke alene som en venlig og tænksom mand, men også i sin egenskab af papirhandler. I den lange retsferie har han bedre tid end ellers til at gruble i Staple Inn og arkivgården, og han gør de to lærlinge opmærksomme på, hvor herligt det i et sådant varmt vejr er at tænke sig, at man bor på en ø midt i det rullende og skummende hav.

Mary har denne eftermiddag i den lange retsferie travlt i den lille sal, hvor mr. og mrs. Snagsby har besluttet at modtage selskab. De ventede gæster er mere udvalgte end talrige, det er kun mr. og mrs. Chadband og ingen andre. Eftersom Chadband er meget tilbøjelig til både mundtligt og skriftligt at beskrive sig selv som et kar, holder fremmede ham undertiden fejlagtig for en mand, der står i forbindelse med bødkerprofessionen, men han hører, som han udtrykker sig, til "kleresiet". Chadband hører ikke til nogen bestemt trossekt og hans forfølgere mener, at han ikke har noget så særdeles mærkeligt at sige om det første af alle emner, at han jo gerne uden at bebyrde sin samvittighed kunne tie stille, men han har dog også sine tilhængere, og blandt dem er mrs. Snagsby.

"Min lille kone," siger Snagsby til spurvene i Staple Inn, "kan nok lide en dygtig portion religion."

Mary, som er gennemtrængt af den opløftende tanke om at skulle opvarte Chadband, om hvem hun ved, at han ejer den gave at kunne prædike fire timer i træk, gør altså den lille sal i

stand til teselskabet. Alt bohavet børstes og støves af, mr. og mrs. Snagsbys portrætter overtørres med et vådt klæde, det bedste tetøj tages frem, og der er et fortræffeligt forråd af lækkert, frisk brød, sprøde kringler, koldt, friskt smør, tynde skiver skinke, tunge og spegepølse og indbydende små rækker ansjoser i reder af persille, ikke at tale om nylagte æg, der skal bringes varme op i en serviet, og ristet brød med smør på. For Chadband er et temmelig tærende – forfølgerne siger slugende – kar og har en beundringsværdig færdighed i at bruge sådanne kødelige våben som kniv og gaffel.

Snagsby, der har sin bedste frakke på, efterser alle forberedelserne, hoster ærbødig bag sin hånd og siger til sin kone: "Hvad tid venter du dem, min ven?"

"Klokken seks," er svaret.

Snagsby svarer i den blideste tone og ganske tilfældigt, at "den er over seks."

"Du vil måske begynde uden dem?" lyder mrs. Snagsbys bebrejdende spørgsmål.

Snagsby ser ud, som om han kunne have stor lyst dertil, men siger med sin formildende hoste: "Nej, min engel, nej. Jeg tænkte kun på tiden."

"Hvad er tiden i sammenligning med evigheden?"

"Meget sandt, min ven. Men når man gør anstalter til te, så gør man det dog måske – mere i et timeligt øjemed. Og når der er fastsat en tid til at drikke te, er det altid bedst at være på pletten."

"At være på pletten!" gentager mrs. Snagsby strengt. "Som om mr. Chadband skulle møde for at bokses!"

"På ingen måde, min ven" siger Snagsby.

Men nu kommer Mary, som har set ud af sovekammervinduet, raslende og klaprende ned ad den lille trappe, ligesom genfærdet i folkesagnet, og melder, idet hun falder på næsen ind i salen, at mr. og mrs. Chadband har vist sig i gården. Da der straks efter ringes, påmindes hun af mrs. Snagsby om, under straf af øjeblikkelig at blive sendt tilbage til sin skytspatron, ikke at forsømme anmeldelsesceremonien. Stærkt rystet i sit nervesystem af denne trussel, lemlæster hun denne formular sådan, at hun melder: "Mr. og mrs. Sjattemand, eller hvad de nu hedder!" og styrter med en ond samvittighed ud af stuen. Chadband er en svær, gul mand med et fedt smil og i det hele taget med et udseende, som om hans system indeholdt en god slump tran. Mrs. Chadband er en alvorlig, tavs kone med et strengt ansigt. Chadband bevæger sig stille og forsigtigt, ikke ulig en bjørn, der har lært at gå oprejst. Han er meget forlegen med sine arme, som om de var ham til ulejlighed og han havde lyst til at krybe på alle fire, sveder stærkt på panden og taler aldrig uden at løfte sin svære hånd op, ligesom for at tilkendegive sine tilhørere, at han nu vil opbygge dem.

"Mine venner," siger han, "fred være med dette hus! Med dets herre, med dets frue, med de unge piger og med de unge mænd! Mine venner, hvorfor ønsker jeg fred? Hvad er fred? Er det krig? Nej. Er det kamp? Nej. Er det noget elskeligt og blidt og skønt og behageligt og rent og glædefuldt? O, ja! Derfor, mine venner, ønsker jeg fred over Dem og Deres."

Da mrs. Snagsby ser meget opbygget ud, finder Snagsby det hensigtsmæssigt at sige amen, hvilket bliver godt optaget.

"Nu, mine venner," fortsatte Chadband, "eftersom jeg er ved dette emne –"

Mary viser sig. Med en spøgelsesagtig basrøst og uden at flytte øjnene fra Chadband siger mrs. Snagsby frygtelig bestemt: "Gå!"

"Nu, mine venner," siger Chadband, "eftersom jeg er ved dette emne, som jeg udvikler på min beskedne må –"

Mary mumler ganske uforklarligt: "Sytten hundrede og to og firs." Spøgelsesrøsten gentager endnu højtideligere: "Gå!"

"Nu, mine venner," siger Chadband, "vil vi i en kærlighedens ånd undersøge –"

Men Mary gentager stadig sit: "Sytten hundrede og to og firs."

Mr. Chadband, der standser resigneret som en mand, der er vant til at blive forfulgt, og smægtende lægger sin mund i lave til sit fede smil, siger: "Lader os høre pigen! Tal, pige!"

"Det er sytten hundrede og to og firs: Han vil vide, hvad den shilling skulle til" siger Mary åndeløs.

"Til?" svarer Chadband; "for drosken!"

Mary siger, "at han absolut vil have en shilling og otte pence, eller også vil han klage." Mrs. Snagsby og mrs. Chadband er nær ved at blive højrøstede af harme, men Chadband dæmper larmen ved at løfte hånden op.

"Mine venner," siger han, "jeg mindes en uopfyldt pligt fra i går. Det er ikke mere end rimeligt, at jeg bøder derfor på en eller anden måde. Jeg bør ikke knurre. Betal de otte pence, Rachel!"

Mens mrs. Snagsby trækker vejret og ser på Snagsby, som om hun ville sige: "Hører du denne apostel?" og mens Chadband

gløder af ydmygelse og tran, betaler mrs. Chadband pengene. Det er Chadbands vane – ja det er hovedformålet for al hans stræben – at føre denne slags kredit- og debetregnskab i de mindste poster og fremkomme offentlig med det.

"Mine venner," siger Chadband, "otte pence er ikke meget. Det kunne godt have været en shilling og fire pence. Det kunne godt været en halv krone. O lader os være glade, glade! O lader os være glade!"

Med disse ord, der på grund af deres klang synes at være et uddrag af et vers, skrider Chadband hen til bordet, og før han tager en stol, hæver han sin advarende hånd.

"Mine venner," siger han, "hvad er det, vi nu ser udbredt for os? Forfriskninger. Har vi da behov for forfriskninger, mine venner? Ja vi har. Og hvorfor, mine venner? Fordi vi kun er dødelige, fordi vi kun er syndige. Fordi vi kun er af jorden, fordi vi ikke er af luften. Kan vi flyve, mine venner? Nej, vi kan ikke. Hvorfor kan vi ikke flyve, mine venner?"

Snagsby, der har fået mod ved det heldige udfald af sin kækhed, vover i en rask og lidt spydig tone at indskyde: "Ingen vinger," men bringes straks til tavshed af mrs. Snagsbys truende blik.

"Jeg siger, mine venner," vedbliver Chadband, der aldeles ikke indlader sig gå på af Snagsbys afbrydelse, "hvorfor kan vi ikke flyve? Er det, fordi vi er indrettet til at gå? Derfor er det. Kan vi gå, mine venner, uden kræfter? Det kan vi ikke. Hvad skal vi gøre uden kræfter, mine venner? Vore ben ville nægte at bære os, vore knæ ville slå sammen, vore ankler bøje sig, og vi ville falde. Hvorfra, mine venner, henter vi da, set fra et menneskeligt standpunkt, de for vore lemmer nødvendige

kræfter? Er det," siger Chadband med et blik på bordet, "fra brød i forskellige skikkelser, fra smør, som kernes af den mælk, der ydes os af koen, fra æg, som lægges af hønen, fra skinke, fra tunge, fra pølse og fra andet? Ja, derfra er det. Og lad os derfor nyde af de gode ting, der er satte for os!"

Forfølgerne nægtede, at det var noget særligt talent, at Chadband sådan stablede den ene trappeafsats af ord oven på den anden. Men dette kan opfattes som et bevis på deres faste forsæt at ville forfølge, eftersom enhver må have lagt mærke til, at den chadbandske veltalenhedsstil finder indgang vidt og bredt og bliver meget beundret.

Chadband, som imidlertid har sluttet for øjeblikket, sætter sig til bords og tager vidunderligt til sig. Forvandlingen af alle slags næringsmidler til olie synes at være en fra dette mønsterværdige kars konstitution så uadskillelig proces, at han, når han begynder at spise og drikke, synes at forvandle sig til en slags stor oliemølle eller en anden fabrik til tilvirkning af dette produkt en gros. Denne aften i den lange retsferie gør han så kolossale forretninger i Cursitor Street, at pakhuset synes at være aldeles fuldt, da arbejdet standser.

På dette tidspunkt hvisker Mary, der ikke har forsømt noget muligt eller umuligt middel til at bringe husvæsenet og sig selv i miskredit – vi skal således bemærke, at hun har opført tyrkisk musik på Chadbands hoved med tallerkener, og siden efter kronet denne herre med boller – på dette tidspunkt hvisker Mary til Snagsby, at der er nogen, som vil tale med ham.

"Da der er nogen, som vil tale med mig ude – rent ud sagt – i butikken!" siger Snagsby, idet han rejser sig, "vil det ærede selskab måske undskylde mig et halvt minut."

Snagsby går ned og finder de to læredrenge stirrende stift på en politibetjent, der holder en pjaltet dreng ved armen.

"Denne dreng," siger politibetjenten, "er ikke til at få af sted, skønt det er blevet ham sagt tit nok, at han skal flytte sig."

"Jeg flytter mig jo stadig, sir," udbryder drengen grædende og tørrer sine snavsede tårer af med sit ærme. "Jeg har stadig flyttet og flyttet mig, lige siden jeg blev født. Hvor skal jeg da flytte mig hen?"

"Han er ikke til at få af sted," siger betjenten rolig med et let, fagmæssigt kast med halsen, hvorved den samtidig kommer til at sidde mageligere i halsbindet, "på trods af at han gentagne gange er blevet advaret, og derfor er jeg nødt til at arrestere ham. Det er den stridigste lille slyngel, jeg har kendt. Han er ikke til at få af sted."

"Å, herre Gud, hvor skal jeg dog gå hen?" hyler drengen og river sig fortvivlet i håret og tramper med sine bare fødder på gulvet i Snagsbys gang.

"Kom ikke med sådan snak til mig, eller jeg gør kort proces med dig," siger betjenten og rusker forretningsmæssigt i ham. "Min instruks lyder på, at du skal flytte dig, og det har jeg sagt dig fem hundrede gange."

"Men hvorhen?" spørger drengen.

"Ja, ved De hvad," siger Snagsby tvivlrådig, "det synes rigtignok at være et spørgsmål. Hvorhen, hvad?"

"Det taler min instruks ikke om," svarer betjenten. "Den går kun ud på, at denne dreng skal flytte sig."

Hører du, Jo? Det kommer hverken dig eller nogen anden ved, at de store lys på den parlamentariske himmel i nogle år har undladt at give dig et eksempel på bevægelighed. Det er den

ene store recept, der er tilbage for dig – den dybe filosofiske forskrift – et og alt for din sælsomme tilværelse på jorden: Af sted med dig! Du skal på ingen måde rent bort, Jo, for derom kan de store lys ikke blive enige. Af sted med dig!

Snagsby siger intet i den henseende, ja, siger egentlig slet ingenting, men hoster sin mest fortvivlede hoste, der ikke tyder på nogen udvej i nogen retning. Imidlertid er mr. Og mrs. Chadband og mrs. Snagsby, der har hørt ordskiftet, kommet ud på trappen, og da Mary ikke er veget fra enden af gangen, er hele huset nu samlet.

"Spørgsmålet er kun," siger betjenten, "om De kender denne dreng, for det siger han, De gør."

Fra sit ophøjede standpunkt råber mrs. Snagsby: "Nej, han gør ikke!"

"Min lille kone!" siger Snagsby og ser op ad trappen. "Undskyld, min engel! Hav et øjeblik tålmodighed, min ven! Jeg kender noget til denne dreng, og i det, jeg ved om ham, kan jeg ikke sige, at der er noget ondt, men tværtimod måske det modsatte." Og nu fortæller papirhandleren betjenten sine Jo-fulde og sorgfulde erfaringer uden dog at omtale den halve krone, han har givet ham.

"Nå," siger betjenten, "for så vidt synes han at have sagt sandheden. Da jeg arresterede ham i Holborn, sagde han, at De kendte ham, hvorpå et ungt menneske blandt mængden, sagde, at han kendte Dem, og at De var en agtværdig borger, og hvis jeg ville henvende mig til Dem, så ville han møde. Det unge menneske synes ikke at holde ord, men – jo, der kommer det unge menneske!"

Ind træder Guppy, som nikker til Snagsby og med kontoristagtig ridderlighed tager til hatten for damerne.

"Jeg havde netop forladt kontoret, da jeg så dette opløb," siger Guppy til papirhandleren, "og da Deres navn blev nævnt, fandt jeg det rigtigst, at sagen blev undersøgt."

"Det var meget smukt af Dem," siger Snagsby, "og jeg er Dem meget forbunden."

"Jeg ved godt, hvor du bor," siger betjenten til Jo. "Du bor nede i Tom Eneboers Gang. Det er et pænt, uskyldigt sted at bo på, ikke sandt?"

"Jeg kan ikke bo på noget pænere sted, sir," svarer Jo. "Man ville nok vise mig vintervejen, hvis jeg ville flytte ind i et pænt, uskyldigt sted. Hvem ville leje et pænt, uskyldigt logi til sådan en af de rigtige som mig?"

"Du er nok meget fattig?" siger betjenten.

"Ja, jeg er rigtignok meget fattig," svarer Jo.

"Nu kan De selv dømme! Disse to halve kroner rystede jeg ud af ham," siger betjenten, idet han viser selskabet dem, "alene ved at lægge min hånd på ham."

"Det er det, der er tilbage, mr. Snagsby," siger Jo, "af en sovereign, som jeg fik forærende af en dame med slør på, der sagde, at hun var tjenestepige, og som kom til min fejeplads og bad mig vise sig dette hus og det hus, hvor han, som De gav noget at skrive for Dem, døde, og det sted, hvor han ligger begravet. Hun siger til mig, siger hun, "er du drengen fra ligsynet?" siger hun. Jeg siger "ja," siger jeg. Så siger hun til mig, "kan du vise mig alle disse steder?" siger hun, hvorpå jeg siger, "ja jeg kan," siger jeg. Og så siger hun til mig, "gør det," og jeg gør det, og hun giver mig en sovereign, og jeg tager den. Men

jeg har ikke haft synderligt godt af den sovereign," siger Jo med snavsede tårer, "for først måtte jeg betale fem shillings nede i Tom Eneboers Gang, før de ville bytte den for mig, og så stjal en ung fyr fem shillings fra mig, og en anden dreng kneb ni pence, og værten, han tog nu også sin del."

"Venter du nu virkelig, at nogen vil tro alt dette om denne dame og denne sovereign?", siger betjenten og ser på ham med ubeskrivelig foragt.

"Det ved jeg ikke. Jeg venter slet ikke noget, men hvad jeg siger, er sandt."

"Der ser De, hvordan han er," siger betjenten til tilhørerne. "Nå, mr. Snagsby, hvis jeg nu ikke arresterer ham denne gang, vil De så indestå for, at han flytter sig?"

"Nej!" råber mrs. Snagsby oppe fra trappen.

"Men, lille kone!" bønfalder hendes mand. "Jeg tvivler ikke på, at han jo nok flytter sig. Du ved, at du må gøre det," siger Snagsby.

"Jeg er altid føjelig," siger den ulykkelige Jo.

"Så gør det," siger betjenten. "Du ved, hvad du har at gøre. Gør det! Husk på, du slipper ikke så let næste gang. Pas på dine penge, og jo før du kan være et par mil borte, des bedre for alle parter."

Med dette afskedsvink, og idet han sådan i almindelighed peger på den nedgående sol som et passende sted at flytte hen til, siger betjenten sine tilhørere farvel og lader ekkoet i Cooks Court opføre en dæmpet musik for sig, mens han går bort med hatten i hånden for at få lidt frisk luft.

Men Jo's usandsynlige historie om damen og sovereignen har nu mere eller mindre vakt hele selskabets nysgerrighed. Guppy,

der har en forskende åndsretning i alt, hvad der henhører til vidneførsel, og som har lidt under den lange retsferies kedsommelighed, fatter en sådan interesse for sagen, at han indlader sig på et formelige krydsforhør, som damerne finder så underholdende, at mrs. Snagsby høfligt indbyder ham til at gå ovenpå og drikke en kop te, hvis han vil undskylde tebordets uordentlige tilstand, der er en følge af deres tidligere anstrengelser. Da Guppy giver sit samtykke, opfordres Jo til at følge med op til salsdøren, hvor Guppy behandler ham som vidne og klapper ham snart til en, snart til en anden skikkelse, ligesom en smørhandler sine smørklumper, og piner ham efter de bedste mønstre. Forhøret er heller ikke så forskelligt fra mange sådanne mønsterforestillinger, både deri, at det intet bringer for lyset, og deri, at det er langvarigt, for Guppy kender godt sit talent, og mrs. Snagsby indrømmer, at det ikke alene tilfredsstiller hendes granskende tilbøjelighed, men også hæver hendes mands etablissement højere op i juridisk henseende. Under dette skarpe forhør er parret Chadband, som udelukkende har været beskæftiget med tilvirkning af tran, blevet fuldt og længes efter at blive lænset.

"Nå," siger Guppy, "enten hænger denne dreng så fast ved dette her som ved skomagerbleg, eller også er her noget ganske ualmindeligt til stede, som overgår alt, hvad jeg har oplevet hos Kenge & Carboys."

Mrs. Chadband hvisker noget til mrs. Snagsby, som udbryder: "Hvad siger De?"

"I flere år!" svarer mrs. Chadband.

"Har kendt Kenge & Carboys kontor i flere år," siger mrs. Snagsby triumferende til Guppy. "Mrs. Chadband – denne

herres kone – hans velærværdighed mr. Chadband!"

"Å, ja så!" siger Guppy.

"Før jeg blev gift med min nuværende mand," siger mrs. Chadband.

"Var De måske part i nogen sag?" siger Guppy, idet han overfører krydsforhøret på hende.

"Nej."

"De har måske kendt en eller anden, der var part i en eller anden sag?" vedbliver Guppy, som er en stor ven af at forme sin samtale efter forensiske grundsætninger.

"Ikke heller det," svarer mrs. Chadband, der finder sig i spøgen med et barsk smil.

"Meget vel. Tillad mig, var det en dame af Deres bekendtskab, der havde forretninger – vi vil for øjeblikket ikke sige hvilke forretninger – med Kenge & Carboys kontor, eller var det en herre? Giv Dem tid. Vi kommer straks til det. Et mandfolk eller et fruentimmer?"

"Ingen af delene," siger mrs. Chadband ligesom før.

"Nå, et barn!" siger Guppy og tilkaster den beundrende mrs. Snagsby det skarpsindige, fagmæssige blik, som regelmæssig tilkastes britiske edsvorne. "Vil De måske have den godhed at sige os, hvad det var for et barn?"

"Endelig har De truffet det, sir," siger mrs. Chadband med et tvungent smil. "Ja, det var sandsynligvis før Deres tid, efter Deres ydre at dømme. Jeg havde opsyn med et barn ved navn Esther Summerson, som blev ført ud i livet af d'hrr. Kenge & Carboy."

"Miss Summerson!" udbryder Guppy spændt.

"Jeg kalder hende Esther Summerson," siger mrs. Chadband barskt. "I min tid kaldtes det pigebarn aldrig miss, men kun slet og ret Esther. "Esther, gør dette," og "Esther, gør hint!" og hun lærte at gøre det."

"Bedste frue," svarer Guppy og går tværs over gulvet i den lille stue, "det ringe individ, som nu taler til dem, modtog denne unge dame i London, da hun første gang kom hertil fra det institut, hvortil De hentydede. Und mig den glæde at trykke Deres hånd!"

Chadband, som omsider ser sit snit, giver sit sædvanlige signal og rejser sig op med et dampende hoved, som han tørrer med sit lommetørklæde. Mrs. Snagsby hvisker: "Stille!"

"Mine venner," siger Chadband, "vi har med mådehold" – hvilket visselig ikke var tilfældet for hans vedkommende – "nydt af de vederkvægelser, der er blevet os beredte. Gid dette hus må leve af landets fedme. Gid korn og vin må findes i overflødighed i det. Gid det må vokse, gid det må trives, gid det må blomstre, gid det må gå fremad i held, hæder og lyksalighed! Men, mine venner, har vi ikke nydt andet? Det har vi. Hvad har vi da nydt, mine venner? Åndelig husvalelse? Ja. Hvorfra har vi hentet denne åndelige husvalelse? Træd frem, min unge ven!"

Jo gør, sådan tiltalt, et slag tilbage og et slag fremad og et slag til hver side og stirrer på den veltalende Chadband med åbenbar uro.

"Min unge ven," siger Chadband, "du er for os en perle, du er for os en diamant, du er for os en ædelsten, du er for os en juvel. Og hvorfor, min unge ven?"

"Det ved jeg ikke. Jeg ved ikke noget af nogen ting."

"Min unge ven, det er fordi du ikke ved noget, at du er en ædelsten og en juvel for os. For hvad er du, min unge ven – er du et markens dyr? Nej. En af luftens fugle? Nej. En af havets eller flodens fisk? Nej. Du er en menneskelig dreng, min unge ven. En menneskelig dreng. O, herligt at være en menneskelig dreng! Og hvorfor herligt, min unge ven? Fordi du er i stand til at modtage visdommens lære, fordi du er i stand til at drage nytte af denne tale, som jeg nu holder til dit bedste. Fordi du ikke er en stok eller en stav eller en sten, eller en stenpille.

O rislende strøm af glæde så ren,
en dreng at være på menneskeben!

Og køler du dig i denne strøm nu, min unge ven? Nej. Hvorfor køler du dig ikke i denne strøm nu? Fordi du lever i en mørkhedens tilstand, fordi du lever i en dunkelhedens tilstand, fordi du lever i en syndighedens tilstand, fordi du lever i en trældommens tilstand. Min unge ven, hvad er trældom? Lad os i en kærlighedens ånd undersøge dette spørgsmål."

På dette truende stadium af foredraget farer Jo, der efterhånden synes at være blevet ganske forvirret, med sin højre arm hen over sit ansigt og gaber forfærdeligt. Mrs. Snagsby udtryller harmfuldt den tro, at han er et lem af ærkefjenden.

"Mine venner," siger Chadband, hvis forfulgte mund atter lægger sig i lave til sit fede smil, idet han ser sig om, "det er rimeligt, at jeg ydmyges. Det er rimeligt, at jeg prøves. Det er rimeligt, at jeg krænkes. Det er rimeligt, at jeg revses. Jeg snublede sidste sabbat, da jeg med stolthed tænkte på mit tre timer lange foredrag. Nu er regnskabet fordelagtigt opgjort, min kreditor har fået vederlag. O lader os være glade, glade! O lader os være glade!"

Stærk bevægelse fra mrs. Snagsbys side.

"Mine venner," siger Chadband, idet han til sidst ser sig om, "jeg vil ikke gå videre med min unge ven denne gang. Vil du komme i morgen, min unge ven, og spørge den gode dame, hvor du kan finde mig, for at jeg kan holde et foredrag for dig, og vil du komme som den tørstige svale den næste dag, og dagen efter den, og atter dagen efter den, og mange glade dage for at høre foredrag?" – dette siges med en studeagtig lethed. –

Jo, hvis nærmeste hensigt synes at være at slippe bort, nikker. Guppy kaster derpå en penny til ham, og mrs. Snagsby råber til Mary, at hun skal få ham sikkert ud af huset. Men før han går, giver Snagsby ham nogle madlevninger fra bordet, som han bærer bort under armen.

Dermed trækker Chadband – om hvem forfølgerne siger, at det intet under er, at han kan blive ved, så længe det skal være, at komme med sådant afskyeligt nonsens, men at man snarere må undre sig over, at han nogen sinde kan holde op efter først at have haft den frækhed at begynde – sig tilbage til privatlivet, indtil han atter anlægger en lille kapital af aftensmad i trantilvirkningen.

Jo flytter hen til Blackfriarsbroen, hvor han finder en steghed, stenet krog, i hvilken han kan holde sit måltid. Og der sidder han, gnavende og gumlende, og ser op på det store kors på St. Paulskirken, der tindrer oven over en rød og violetfarvet røgsky. Af drengens ansigt skulle man tro, at det hellige sindbillede i hans øjne sætter kronen på forvirringen i den store, forvirrede by, så gyldent, så højt oppe, så langt borte fra ham er det. Der sidder han, mens solen går ned, floden iler af sted, mængden glider forbi ham i to strømme, idet alt flytter sig

i et eller andet øjemed og mod et mål, indtil han purres op og får ordre til også at flytte sig derfra.

20. En ny logerende

Den lange ferie slentrer hen ad retsterminen til, ligesom en magelig flod langsomt ruller gennem en flad egn ned mod havet, og Guppy slentrer gemytlig med. Han har sløvet bladet i sin pennekniv og brækket spidsen af det ved at støde dette instrument ned i sin pult på alle mulige steder, ikke fordi han bærer nag til pulten, men fordi han må have noget at gøre, og det noget, som ikke gør ham nervøs, og hverken tærer alt for meget på hans legemlige eller åndelige kræfter. Han finder, at intet passer bedre for hans stemning end at gøre små svingninger på det ene ben af sin stol, stikke kniven i pulten og gabe.

Kenge & Carboy er væk fra byen. Fuldmægtigen har løst en jagtbevilling og er rejst hjem til sin fader, og Guppys to lønnede kolleger har orlov. Guppy og Richard Carstone deler derfor kontorets værdighed imellem sig, men Carstone er for tiden installeret i Kenges værelse, hvilket Guppy ærgrer sig over, og det i den grad, at han i de fortrolige øjeblikke, når han spiser en hummersalat til aften med sin moder, med bidende spydighed underretter hende om, at han er bange for, at kontoret næppe er godt nok til en laps, og at han, hvis han havde vidst, at der skulle komme en laps, ville have ladet det male.

Guppy mistænker enhver, der får en plads på Kenge & Carboys kontor, for ganske selvfølgeligt at nære sorte planer imod ham. Det er ham klart, at enhver sådan person ønsker at fortrænge ham. Hvis man spørger ham om, når, hvorfor eller

hvorledes, lukker han det ene øje og ryster på hovedet. På grund af disse dybsindige meninger gør han sig på den sindrigste måde uendelig umage for at lægge kontrakomplotter, hvor der intet komplot findes, og spiller det fineste parti skak uden modstander.

Det er derfor en kilde til megen fornøjelse for ham at se, at den ny stadig sidder og studerer i akterne i Jarndyce-kontra-Jarndyce, for han ved med sikkerhed, at der ikke kan komme andet end forvirring og skuffelse ud af dem. Hans fornøjelse deles af en tredje person, der ligeledes driver retsferien hen i Kenge & Carboys kontor, nemlig den unge Smallweed.

Om den unge Smallweed – der kaldes Smalhans for spøgende at antyde, hvem der i reglen er hans køkkenmester – nogen sinde har været dreng, er der stor tvivl om. Han er nu noget under de femten, men allerede et gammelt lem af lovkyndigheden. Man mener, at han nærer en lidenskab for en dame i en cigarbutik i Chancery Lane og for hendes skyld har brudt med en anden dame, med hvem han havde været forlovet i flere år. Han er et londonsk produkt af lille vækst og med visne træk, men man kan se ham på stor afstand på grund af hans meget høje hat. At blive en Guppy er genstanden for hans ærgerrighed. Han klæder sig efter denne herre, der beskytter ham, taler efter ham, går efter ham og støtter sig aldeles til ham. Han beæres med Guppys særlige fortrolighed. Denne ophøjede beskytter giver ham undertiden i vanskelige tilfælde i det private liv råd, hentet fra sin erfarings dybe brønd.

Guppy har set ud af vinduet hele formiddagen, efter at have prøvet alle stolene, den ene efter den anden, uden at have fundet nogen af dem magelig, og efter flere gange at have

stukket sit hoved ned i jernpengekassen, ligesom for at køle det. Smallweed er to gange blevet sendt af sted efter bruspulvere og har to gange blandet dem i de to kontorglas og rørt dem sammen med linealen. Guppy opstiller til Smallweeds overvejelse den paradoks, at jo mere man drikker, des tørstigere bliver man, og lægger håbløs sit smægtende hoved på vindueskarmen.

Mens Guppy sådan stirrer ud og ser på de utålelige mursten, opdager han et mandigt skæg, der dukker op fra buegangen nedenfor og vender sig hen imod hans ansigt. Til samme tid svæver en sagte fløjten gennem bygningen, og en dæmpet stemme råber: "Pst! Guppy!"

"Hvad for noget?" siger Guppy, idet han vågner. "Det er Jobling, Smalhans!" Smalhans' hoved ser nu også ud af vinduet og nikker ned til Jobling.

"Hvor kommer du fra?" spørger Guppy.

"Fra køkkenhaverne nede ved Deptford. Jeg kan ikke holde det ud længere. Jeg må lade mig hverve. Gid du ville låne mig en halv krone, jeg er min sæl så sulten!"

Jobling ser sulten ud og har samtidig udseende af at være gået i frø i køkkenhaverne nede ved Deptford.

"Hør, kast en halv krone herned, hvis du har en tilovers. Jeg trænger til at få lidt mad."

"Vil du ikke spise til middag med mig?" siger Guppy, idet han kaster pengestykket ned, som Jobling fanger nok så behændigt.

"Hvor længe skal jeg vente?" spørger Jobling.

"Ikke en halv time. Jeg venter bare her, til fjenden går," svarer Guppy med et kast med sit hoved ind efter.

"Hvilken fjende?"

"En ny, som skal indskrives i lære her. Vil du vente?"

"Kan du lade mig få noget at læse så længe?"

Smallweed foreslår "Juridisk Stat", men Jobling erklærer på det alvorligste, at han ikke kan udholde den.

"Du skal få avisen," siger Guppy. "Han skal bringe den ned til dig, men du gør bedst i ikke at lade dig se her omkring. Sæt dig på trappen og læs. Det er et roligt sted."

Jobling nikker. Den skarpsindige Smallweed bringer ham avisen og fæster af og til sit øje på ham fra trappeafsatsen, for han ikke skal blive ked af at vente og gå for tidligt. Omsider trækker fjenden sig tilbage, og Smallweed henter Jobling.

"Nå, hvordan har du det?" spørger Guppy og trykker hans hånd.

"Så så. Og du?"

Guppy svarer, at han ikke har stort at rose sig af, hvorpå Jobling vover det spørgsmål: "Hvordan har *hun* det?" dette optager Guppy som en fornærmelse og svarer: "Jobling, der gives strenge i det menneskelige hjerte –." Jobling beder om forladelse.

"Ethvert andet emne, blot ikke det," siger Guppy med skummel fryd over den uret, han har lidt. "For der findes strenge, Jobling –"

Jobling beder atter om forladelse.

Under denne korte samtale har den virksomme Smallweed, der hører med til middagsselskabet, med store bogstaver skrevet på et stykke papir: "Kommer straks." Denne kundgørelse for enhver, som den måtte vedkomme, stikker han fast bag brevkassen, hvorpå han, idet han sætter sin høje hat på under den samme hældningsvinkel, hvorunder Guppy bærer

sin, underretter sin beskytter om, at de nu godt kan gøre sig usynlige.

De går altså til et spisekvarter af den slags, som blandt sine kunder er kendte under navn af *Suppeknejper*, hvor opvartningspigen, en trivelig ung kvinde på de fyrretyve, synes at have gjort indtryk på den forfængelige Smallweed, som er en troldkyndig skifting, for hvem år er intet. Han er for tidlig nået til at eje århundreder af ugleagtig visdom. Hvis han nogen sinde har ligget i en vugge, synes han at have måttet ligge i den i spidskjole. Han har et gammelt, gammelt øje, den Smallweed. Han drikker og ryger ligesom en abekat. Hans hals er stiv i sit halsbind. Han lader sig aldrig holde for nar og er inde i alt, hvad det så er. Kort sagt, under sin opfostring er han blevet således ammet af den positive ret og naturretten, at han er blevet til en slags fossil nisse, og til forklaring af hans jordiske tilværelse fortæller man i alle de offentlige kontorer, at hans fader var John Doe og hans moder det eneste kvindelige medlem af familien Roe, samt at hans første fløjkjole blev syet af en blå prokuratorpose [Note 1)].

Ind i spisekvarteret, urørt af det forføreriske skue i vinduet af kunstigt blegede blomkålshoveder og fjerkræ, kurve med ærter og kølige agurker, samt stege, færdige til spiddet, fører Smallweed selskabet. Man kender ham der og bøjer sig for ham. Han har sit yndlingsaflukke. Han forlanger alle bladene. Han overfuser gamle patriarker, når de beholder dem længere end ti minutter, efter at han har bedt om dem. Det nytter ikke at sætte et brød hen til ham, hvis det ikke er helt, eller byde ham et andet stykke af en steg end det allerbedste. Med hensyn til sauce, er han hård som diamant.

Da Guppy kender hans tryllemagt og erfaring, rådfører han sig med ham om valget til denne dags festmåltid, mens opvartningspigen remser listen over retterne op, tilkaster ham et appellerende blik og siger: "Hvad tager De, Smallweed?" og da Smallweed i sin snedigheds dybde foretrækker "kalvesteg og skinke med snittebønner – og glem ikke farsen, Polly!" – hvilket han tilføjer med en overnaturlig blinken med sit ærværdige øje – forlanger Guppy og Jobling det samme, hvortil endnu kommer tre krus half-and-half. – Hurtig vender opvartningspigen tilbage med noget, som tilsyneladende er en model af det babelske tårn, men i virkeligheden en stabel af tallerkener og flade bliklåge. Smallweed, der synes godt om det, der sættes for ham, lægger en intelligent velvilje i sit gamle øje og blinker til hende. Og under en idelig kommen ind og gåen ud og løben omkring og klirren med glas og porcelæn og rumlen op og ned af hejseværket, som henter portionerne op fra køkkenet, og skingrende råb gennem talerøret efter flere portioner og en almindelig tilstrømning og damp af varme stege, hele og skåret i skiver, og en stærkt ophedet atmosfære, i hvilken de smudsige knive og duge synes at blomstre frivilligt ud i fedt- og ølpletter, tilfredsstiller det juridiske triumvirat sin appetit.

Jobling er mere tilknappet, end pyntelighed alene kræver. Hans hat er så ejendommeligt glinsende på skyggen, at man skulle tro, den havde været en yndlingsspadserevej for snegle. Det samme fænomen viser sig på visse steder af hans frakke og navnlig i sømmene. Han har helt det falmede udseende af en gentleman i dårlige omstændigheder, endog hans lyse skæg har et vist lurvet og modfaldent udtryk. Hans madlyst er så kraftig,

at den tyder på knappe rationer i den senere tid. Han gør så hurtig ende på sin tallerken kalvesteg og skinke, at Guppy byder ham en portion til. "Tak, Guppy," siger Jobling, "det kunne ikke være så galt."

Portionen kommer, og han giver sig i færd med den med god vilje. Guppy iagttager ham nu og da, indtil han er halvt færdig med sin anden tallerken og standser for at tage et opmuntrende drag af sit krus – der ligeledes er blevet fyldt igen – og strækker benene ud og gnider sig i hænderne. Og da Guppy ser ham i denne velbehagelige tilstand, siger han:

"Nu er du mand igen, Tony."

"Nej, ikke så ganske endnu. Sig hellere nyfødt."

"Vil du have mere grønt? Salat? Ærter? Kål?"

"Tak, Guppy, lidt kål kunne ikke være så galt."

Bestillingen gøres med det spydige tillæg af Smallweed: "Men uden grus, Polly!" og kålen kommer.

"Nu vokser jeg, Guppy," siger Jobling og bruger kniv og gaffel med fornøjelig stadighed.

"Glæder mig at høre."

"Ja, jeg er allerede omtrent femten," siger Jobling.

Han siger ikke mere, før han er færdig med sin opgave, hvilken han tilendebringer til samme tid, som Guppy og Smallweed tilendebringer deres, og gennemløber således banen på det mest glimrende, idet han vinder et forspring fra disse to med en portion kalvesteg og skinke med kål.

"Nå, Smalhans," siger Guppy, "hvad ville De nu foreslå til dessert?"

"Marvbudding," siger Smallweed øjeblikkelig.

"Ja, ja!" udbryder Jobling med et listigt blik. "Der traf De det! Tak, Guppy, en smule marvbudding kunne ikke være så galt."

Da marvbuddingen er kommet ind, tilføjer Jobling med et venligt smil, at han nu snart nærmer sig myndighedsalderen. På marvbuddingen følger efter Smallweeds ordre, "tre gange ost og brød," og oven på det "tre små romere." Da denne gæstebuddets tinde er nået, lægger Jobling sine ben op på bænken, læner sig til væggen og siger: "Nu er jeg fuldvoksen, Guppy. Jeg er kommet til skelsår og alder."

"Hvad mener du nu," siger Guppy, "om – du generer dig vel ikke for Smallweed?"

"Ikke det mindste. Jeg har den fornøjelse at drikke hans skål."

"Deres skål igen," siger Smallweed.

"Jeg ville have sagt, hvad mener du nu," vedbliver Guppy, "om at lade dig hverve?"

"Hvad jeg mener efter at have spist, er et, min kære Guppy, og hvad jeg mener, før jeg har spist, er et andet.

Men selv efter at have spist, stiller jeg mig selv det spørgsmål: "Hvad skal jeg tage mig til? Hvad skal jeg leve af? *Il fo mange*," siger Jobling og udtaler det sidste ord, som om det var det modsatte af få. "*Il fo manger*, som franskmanden siger, og mangering er lige så nødvendig for mig som for en franskmand, ja måske endnu mere."

Smallweed er afgjort for "endnu mere."

"Havde nogen sagt mig," vedbliver Jobling, "selv dengang du og jeg gjorde den udflugt til Lincolnshire, Guppy, og kørte over til Castle Wold –"

Smallweed retter ham – Chesney Wold.

"Chesney Wold. – Jeg takker min ærede ven for denne rettelse. – havde nogen dengang sagt mig, at jeg nu skulle være i den knibe, hvori jeg virkelig er – ja jeg tror, jeg var faret løs på ham," siger Jobling og nipper til sin toddy med et udtryk af fortvivlet resignation. "Jeg havde dunket ham i hovedet."

"Men du var dog allerede dengang i vinden, Tony, du talte ikke om andet i giggen."

"Guppy," siger Jobling, "jeg kan ikke nægte det. Jeg var i vinden. Men jeg håbede, at tingene skulle rette sig."

Hvor almindelig er ikke denne tillid til, at hvad der er krumt, nok vil rette sig, ikke fordi det bliver banket lige eller strakt lige, men at det nok vil rette sig af sig selv – netop ligesom når et dårekistelem stoler på, at verden nok vil blive trekantet!

"Jeg stolede så sikkert på, at tingene nok ville rette sig," siger Jobling med nogen ubestemthed i tonen og måske også i tanken. "Men jeg blev skuffet, det skete ikke. Og da det til sidst gik så vidt, at kreditorerne gjorde mudder på kontoret, og folk, som havde forretninger der, klagede over nogle lumpne bagateller af pengelån, så var det forbi med den stilling og med enhver ny stilling i faget, for hvis jeg ville tilbyde min tjeneste et eller andet sted i morgen, ville de gamle historier straks blive revet mig i næsen og lukke døren for mig. Hvad skulle jeg altså gøre? Jeg har holdt mig afsides og levet billigt dernede ved køkkenhaverne, men hvad nytter det at leve billigt, når man ingen penge har? Man kan lige så godt leve dyrt."

"Bedre," mener Smallweed.

"Ganske vist. Det er på moden, og moden og bakkenbarter har været mine svagheder, det må enhver gerne vide. Det er fornemme svagheder. Nå," vedbliver Jobling efter at have hilst

trodsigt på sin toddy, "hvad kan et menneske gøre andet, spørger jeg, end lade sig hverve?"

Guppy tager nu en mere levende del i samtalen for at sige, hvad et menneske efter hans mening kan gøre. Hans væsen er gravitetisk og imponerende som en mands, der kun har kompromitteret sig ved at blive offer for en øm hjertesorg.

"Jobling, jeg og vor fælles ven Smallweed –"

– Smallweed siger beskedent: "Deres velgående, mine herrer!" og drikker. –

"– har mere end en gang talt sammen om denne sag, efter at du –"

"sig: Blev fyret!" udbryder Jobling bittert. "Sig det kun, Guppy. Du mener det."

"Nej! Forlod kontoret," siger Smallweed hensynsfuldt.

"Efter at du forlod kontoret," siger Guppy, "og jeg har meddelt vor fælles ven Smallweed en plan, som jeg har tænkt på at foreslå dig. Du kender jo papirhandler Snagsby?"

"Ja, jeg ved godt, at der er en papirhandler af det navn. Men vi handlede ikke med ham, og jeg kender ham ikke."

"Men vi handler med ham, og jeg kender ham," siger Guppy. "Nu vel, i den sidste tid er jeg blevet bedre kendt med ham ved nogle tilfældige omstændigheder, som har gjort mig til gæst i hans hus. Disse omstændigheder er det ikke nødvendigt nærmere at udvikle. De står måske – eller står måske ikke i forbindelse med et emne, der måske – eller måske ikke – har udbredt en skygge over min tilværelse."

Da Guppy har den ubehagelige vane med pralende kummer at lokke sine gode venner ind på dette emne og derpå i det øjeblik, de rører ved det, at tale til dem med sønderknusende

alvor om strengene i det menneskelige hjerte, undgår Jobling og Smallweed denne faldgrube ved at tie stille.

"Sådan er det måske," gentager Guppy, "eller sådan er det måske ikke. Det hører ikke til sagen. Det er nok at sige, at både mr. Og mrs. Snagsby gerne vil vise mig en villighed, og at Snagsby i den travle tid har en hel del afskriveri. Han har alle Tulkinghorns og desuden andre gode forretninger. Jeg tror, at hvis vor fælles ven Smallweed blev ført som vidne, ville han kunne bevise det?"

Smallweed nikker og synes at være grådig efter at blive edfæstet.

"Nu, mine herrer edsvorne," siger Guppy – "jeg mener nu, Jobling – du vil måske sige, at dette kun er dårlige udsigter. Indrømmet. Men det er bedre end intet og bedre end at lade sig hverve. Du må have tid. Der må tid til, for at dine gamle historier kan gå i glemmebogen. Du kunne friste livet under langt dårligere vilkår end ved at skrive af for Snagsby."

Jobling er i færd med at afbryde ham, men den skarpsindige Smallweed standser ham med en tør hoste og de ord: "Hm! Shakespeare!"

"Denne sag har to brancher, Jobling," siger Guppy. "Denne er den første, og jeg kommer nu til den anden. Du kender Krook, kansleren, ovre på den anden side af gaden. Hør, Jobling," siger Guppy i sin opmuntrende, krydsforhørende tone, "du kender bestemt Krook, kansleren, ovre på den anden side af gaden?"

"Ja vist, jeg kender ham af udseende."

"Meget godt! Og du kender den lille Flite?"

"Enhver kender jo hende," siger Jobling.

"*Meget* godt. Nu har det i den sidste tid været en af mine forretninger at udbetale Flite et ugentligt beløb efter fradrag af hendes ugentlige husleje, hvilken sidste jeg i overensstemmelse med den instruks, jeg har fået, regelmæssig har udbetalt til Krook selv i hendes nærværelse. Dette har bragt mig i forbindelse med Krook og gjort mig bekendt med hans hus og hans levemåde. Jeg ved, at han har et værelse at leje ud. Du kan bo der for en meget billig leje under hvilket navn du vil og så uforstyrret, som om du var hundrede mile borte. Han stiller ingen spørgsmål og tager dig til logerende på et ord af mig – før klokken slår, hvis du vil. Og jeg vil sige dig en ting til, Jobling," siger Guppy, der pludselig har dæmpet sin stemme og atter er blevet fortrolig. "Det er en pudsig gammel fyr. Han rumsterer altid mellem en dynge papirer og slider og slæber for at lære sig selv at læse og skrive, men uden at komme videre, så vidt jeg kan se. Det er den pudsigste gamle fyr af verden. Det vil ganske sikkert være umagen værd at se ham en kende efter i sømmene."

"Du mener da vel aldrig –?" begyndte Jobling.

"Jeg mener," svarer Guppy og trækker på skuldrene med sømmelig beskedenhed "at jeg ikke kan blive klog på ham. Jeg spørger vor fælles ven Smallweed, om han ikke har hørt mig sige, at jeg ikke kan blive klog på ham?"

Smallweed aflægger det koncise vidnesbyrd: "Jo!"

"Jeg kender noget til faget og noget til livet, Tony, og det hænder mig kun sjældent, at jeg ikke mere eller mindre kan blive klog på et menneske. Men en sådan gammel lurendrejer som han, så snu, så tavs og så hemmelighedsfuld, skønt jeg ikke tror, at han altid er ædru, har jeg endnu ikke før truffet på. Han

må være meget gammel, ser du, og har ikke en sjæl om sig og skal være umådelig rig, og hvad enten han nu er smugler eller hæler, pantelåner uden bevilling eller ågerkarl – hvilket jeg alt sammen har fundet rimeligt til forskellige tider – så kunne det nok betale sig at komme til at kigge ham i kortene. Jeg indser ikke, hvorfor du ikke skulle indlade dig derpå."

Jobling, Guppy og Smallweed støtter alle tre deres albuer på bordet og deres hager på deres hænder og ser op mod loftet. Efter nogen tids forløb drikker de alle, lægger sig langsomt tilbage, stikker hænderne i lommen og ser på hinanden.

"Havde jeg bare min gamle energi, Tony," siger Guppy med et suk. "Men der findes strenge –"

Guppy aflæsser resten af den trøstesløse sætning i sin toddy og slutter med at afstå eventyret til Tony Jobling og underretter ham om, at i retsferien, og mens forretningerne ligger stille, er hans pung, "det vil sige tre eller fire eller endog fem pund" til hans tjeneste. "For aldrig skal det siges," tilføjer Guppy med eftertryk, "at William Guppy vendte sin ven ryggen."

Den sidste del af forslaget falder i så god jord, at Jobling siger rørt: "Guppy, du perle, din næve!" Guppy rækker den frem og siger: "Jobling, brave gut, her er den!" Jobling svarer: "Guppy, vi har nu været kammerater i adskillige år!" Guppy siger: "Det har vi, Jobling." Derpå trykker de hinandens hænder, og Jobling tilføjer i en følsom tone: "Tak, Guppy. Jeg ved ikke, om vi ikke skulle drikke et glas endnu for gammelt bekendtskabs skyld."

"Krooks sidste logerende døde der," henkaster Guppy.

"Gjorde han?"

"Der afgaves en kendelse: Tilfældig død. Men det bryder du dig da ikke om?"

"Nej," siger Jobling, "jeg bryder mig ikke derom, men han kunne lige så godt have lagt sig til at dø et andet sted. Det er fordømt sært, at han absolut skulle lægge sig til at dø på mit værelse!" Jobling ærgrer sig formelig over denne uforskammethed og kommer flere gange tilbage til den med udtalelser, såsom: "Der er dog steder nok til at dø på, skulle man synes!" Eller: "Jeg er vis på, at han ikke ville have syntes om, at jeg havde lagt mig til at dø i hans værelse!"

Men da overenskomsten nu engang er blevet indgået, foreslår Guppy at afsende den pålidelige Smallweed for at få at vide, om Krook er hjemme, for at de i så fald straks kan afslutte underhandlingen. Da Jobling samtykker, sætter Smallweed sig under den høje hat ag bærer den a la Guppy ud gennem spisesalen. Han kommer snart igen med den meddelelse, at Krook er hjemme, og at han gennem butiksdøren har set ham sidde i bagstuen og sove ligesom "klokken et."

"Så vil jeg betale," siger Guppy, "og vi vil gå hen til ham. Hvor meget bliver det, Smallweed?"

Smallweed, der tilkalder opvartningspigen med en trækning af sit ene øjelåg, svarer øjeblikkelig, som følger: "Fire gange kalvesteg og skinke er tre shillings, og fire gange kartofler er tre shillings fire pence og en gang kål er tre shillings seks pence, og tre gange marvbudding er fire shillings seks pence, og seks brød er fem shillings, og tre gange ost er fem shillings tre pence, og fire krus half-and-half er seks shillings tre pence, og fire små romere er otte shillings tre pence, og tre pence til Polly er otte shillings seks pence på en halv sovereign, Polly, giver atten pence tilbage!"

Uden i mindste måde at være blevet anstrengt af dette indviklede regnestykke, tager Smallweed med et koldblodigt nik afsked med sine venner og bliver tilbage for, hvis lejligheden kan falde sig, at vise Polly en smule beundrende opmærksomhed, samt for at læse bladene, der er så uhyre store i forhold til ham selv uden hat, at han, mens han har "Times" i hånden for at gennemløbe dens spalter, synes at være gået i seng og forsvundet under tæppet.

Guppy og Jobling spadserer til kludebutikken, hvor de finder Krook endnu stadig sovende ligesom "klokken et", det vil sige snorkende med hagen på brystet og aldeles følelsesløs for enhver ydre lyd, ja endog for en sagte rusken. På et bord ved siden af ham står blandt det sædvanlige skrammel en tom geneverflaske og et glas. Den usunde luft er så fyldt al denne drik, at selv kattens grønne øjne oppe på hylden ser drukken ud, som de åbner og lukker sig og gnistrer mod de fremmede.

"Halløj!" siger Guppy og rusker endnu en gang i den gamle mands slappe skikkelse. "Mr. Krook, halløj!"

Men det synes lige så let at vække en bylt gamle klæder, hvori der ulmer brændevinsvarme. "Har du set mage til sløvhed som den, som han er faldet i af drik og søvn?" siger Guppy.

"Hvis det er hans sædvanlige søvn," svarer Jobling noget urolig, "vil den rimeligvis en skønne dag komme til at vare for længe."

"Det ligner mere et apoplektisk anfald end en lur," siger Guppy og rusker igen i ham. "Halløj, Deres Herlighed! Han kunne jo blive bestjålet halvhundrede gange! Luk Deres øjne op!"

Med meget møje åbner han dem, men uden at synes at se sine gæster eller noget andet. Skønt han lægger benene over kors og folder hænderne og flere gange åbner og lukker sine tørre læber, synes han dog i enhver henseende at være lige så bevidstløs som før.

"I ethvert tilfælde er han levende," siger Guppy. "Hvordan har De det, mylord kansler? Jeg har taget en af mine venner med i et lille forretningsærinde."

Den gamle mand sidder endnu og smækker med læberne. Efter nogle minutters forløb gør han et forsøg på at rejse sig. De hjælper ham, og han vakler hen mod væggen og stirrer på dem.

"God dag, mr. Krook!" siger Guppy noget mismodig. "Hvordan har De det, sir? De ser rask ud, mr. Krook. Jeg håber, De befinder Dem vel?"

Den gamle mand drejer sig, idet han gør et meningsløst udfald mod Guppy eller mod ingenting, mat om og kommer til at vende ansigtet mod væggen. Sådan bliver han stående et par minutter støttet op til denne og vakler derpå gennem butikken hen til gadedøren. Luften, bevægelsen ude på gaden, tiden, der er gået, alt dette i forening bringer ham atter til sig selv. Han går med temmelig faste skridt tilbage, sætter den lodne hue til rette på sit hoved og ser på dem.

"Deres tjener, mine herrer. Jeg har fået mig en lille lur. Hi, hi! Det er undertiden svært at vække mig."

"Det er det rigtignok," svarer Guppy.

"Hvad, har De prøvet på det?" spørger den mistroiske Krook.

"Bare lidt," forklarer Guppy.

Den gamles øje falder nu på den tomme flaske, hvorpå han tager den, undersøger den og vender langsomt op og ned på

den.

"Ja så!" udbryder han ligesom nissen i eventyret. "Der er nogen, der har været næsvis her!"

"Jeg kan forsikre Dem, at vi fandt den sådan," siger Guppy. "Tillader De, at jeg skaffer Dem den fyldt igen?"

"Ja, det tillader jeg ganske vist," udbryder Krook, meget fornøjet. "Det gør jeg ganske vist! Det var også noget at spørge om! Få den fyldt her ved siden af – i *Den forgyldte Bas* – med lordkanslerens til fjorten pence. Folkene der kender mig."

Han pånøder Guppy den tomme flaske så indstændigt, at denne med et nik til sin ven påtager sig ærindet og skynder sig bort og tilbage igen med flasken, efter at den er blevet fyldt. Den gamle mand tager den i sine arme som et elsket barnebarn og klapper den ømt.

"Men," siger han med sammenknebne øjne efter at have smagt på den, "det er jo ikke af lordkanslerens til fjorten pence. Det er genever til atten pence!"

"Jeg troede, at det måske ville smage Dem bedre," siger Guppy.

"De er en adelsmand, sir," siger Krook med et drag af flasken, og hans glødende ånde strømmer ud imod dem som en lue. "De er en af landets baroner."

Idet Guppy benytter dette gunstige øjeblik, forestiller han sin ven under det improviserede navn mr. Weevle og meddeler hensigten med deres besøg. Krook med sin flaske under armen – han kommer aldrig ud over en vis grad af enten fuldskab eller ædruhed – giver sig tid til at undersøge den foreslåede logerende og synes tilfreds med ham. "Har De lyst til at se værelset? Det er nydelig hvidtet og skuret med grøn sæbe og

soda. Hi, hi! Det er den dobbelte leje værd, ikke at tale om mit selskab, når De har lyst til det, og sådan en kat til at holde musene borte."

Efter sådan at have rost værelset fører den gamle mand dem ovenpå, hvor de rigtignok finder værelset renere end sædvanlig og tillige med noget gammelt bohave, som han har gravet op af sine uudtømmelige pakrum. Om vilkårene bliver man snart enig, for lordkansleren kan ikke være streng mod Guppy, der jo står i forbindelse med Kenge & Carboy, Jarndyce-kontra-Jarndyce og andre berømte prætendenter til hans fagmæssige opmærksomhed, og man kommer overens om, at Weevle skal flytte ind den næste dag. Weevle og Guppy går derpå til Cursitor Street, hvor Weevle fremstilles for Snagsby, og hvor – hvad der er endnu vigtigere – mrs. Snagsbys velvilje og deltagelse sikres. Derefter opsøger de den udmærkede Smallweed, der i dette øjeblik venter på kontoret inden i sin høje hat, og skilles ad, da Guppy har forklaret, at han gerne havde sluttet sit lille traktement med en komediebillet, hvis der ikke fandtes strenge i det menneskelige hjerte, som gjorde ethvert teaterstykke til et hult spilfægteri.

Næste dag i tusmørket indfinder Weevle, ingenlunde tynget af løsøre, sig hos Krook og flytter ind i sit ny logi, hvor de to øjne i vinduesskodderne stirrer på ham, som om de var fulde af forundring. Dagen efter låner Weevle, der er en fingernem, sorgløs, ung fyr, nål og tråd af miss Flite, og en hammer af sin vært og giver sig til at indrette surrogater for vinduesgardiner og opslå surrogater for hylder og en slump småkroge til at hænge sine to tekopper, sin flødekande og sine øvrige småsager

og stentøjsvarer på, ligesom en skibbruden sømand, der indretter sig, så god han kan.

Men hvad Weevle sætter størst pris på af sine få ejendele – næst efter sit lyse skæg, for hvilket han nærer en hengivenhed, som kun skæg kan vække i en mands bryst – er en samling kobberstik af det ægte nationale værk: "Albions guddomme eller stjernevrimmel-galleri af britiske skønheder," der forestiller fornemme og moderne damer i alle kokette stillinger, som kunst i forening med kapital kan frembringe. Med disse herlige billeder, som under hans ensomhed blandt køkkenhaverne uværdigt blev opbevaret i en hatteæske, smykker han sit værelse, og da stjernevrimmelgalleriet har alle mulige slags fantasidragter på, spiller på alle mulige slags instrumenter, kæler for alle mulige slags hunde, betragter alle mulige slags udsigter og har en baggrund af alle mulige slags urtepotter og altaner, er effekten meget imponerende.

Men moden er Weevles svaghed, ligesom den var Tony Joblings. At låne bladet fra den foregående dag i *Den forgyldte Bas* om aftenen og læse om de strålende og ophøjede meteorer, der i enhver retning skyder hen over modehimlen, er en ubeskrivelig trøst for ham. At få at vide, hvilket medlem af denne eller hin strålende og ophøjede kreds, der i går udførte den strålende og ophøjede gerning at forene sig med den eller påtænker den ikke mindre strålende eller ophøjede gerning at forlade den i morgen, volder ham den inderligste nydelse. At blive underrettet om, hvad stjernevrimmelgalleriet foretager sig og agter at foretage sig, og hvilke stjernevrimmelbryllupper der er på tapetet, og hvilke stjernevrimmelrygter der er i omløb, er det samme som at blive kendt med menneskeslægtens

glorværdigste skæbner, Weevle vender fra disse efterretninger tilbage til stjernevrimmelportrætterne og synes at kende originalerne og være kendt af dem.

For øvrigt er han en rolig logerende, der er fuld af sindrige opfindelser og udveje, forstår at lave mad og vaske og snedkerere og udvikler omgængelige tilbøjeligheder, når aftenens skygger har bredt sig over gården. På den tid træder han, når han ikke har besøg af Guppy eller af et lille lys i hans lignelse, der er nær ved at slukkes under en mørk hat, ud af sit skumle værelse, hvor han har arvet den fyrretræs ørken af en med blækregn oversprøjtet pult, og taler med Krook, eller er "ganske ugenert", som de kalder det i gyden, overfor enhver, der har lyst til at føre en samtale, hvorfor også mrs. Piper, der giver tonen an i gyden, føler sig opfordret til at meddele mrs. Perkins, for det første, at hvis hendes Johnny skulle få bakkenbarter, ville hun ønske, at de måtte blive akkurat ligesom den unge mands, og dernæst: "Læg vel mærke til, hvad jeg siger, mrs. Perkins, og bliv for Guds skyld ikke forundret, hvis den unge mand engang i tiden arver gamle Krooks penge!"

21. Familien Smallweed

I et temmelig stygt og ubehageligt kvarter, skønt et af dets højere punkter kaldes Mount Pleasant – den smukke bakke – tilbringer nissen Smallweed, der er døbt Bartholomew og ved den huslige arne lyder benævnelsen Bart, den indskrænkede del af sin tid, hvorpå kontoret med tilbehør ikke har krav. Han bor i en lille smal gade, der altid er ensom, mørk og trist, indmuret på alle kanter som en grav, men hvor der dog endnu findes en stub af et gammelt træ, hvis duft er omtrent lige så frisk og naturlig som Smallweeds skær af ungdom.

I flere slægtled har der kun været et barn i familien. Små gamle mænd og koner har der været, men intet barn, før Smallweeds endnu levende bedstemoder blev åndssløv og således gav familien et barn. Med barnlige yndigheder, såsom fuldkommen mangel på iagttagelsesevne, hukommelse, forstand og interesse, og en evindelig tilbøjelighed til at falde i søvn over ilden og dumpe ned i den, har Smallweeds bedstemoder unægtelig bragt liv i familien.

Smallweeds bedstefader hører ligeledes til selskabet. Han er aldeles hjælpeløs for de nederste lemmers vedkommende og halvt om halvt for de øverstes, men hans ånd er usvækket. Den rummer endnu regnekunstens fire species og en lille samling af uimodsigelige kendsgerninger. Med hensyn til idealitet, ærefrygt, beundring og andre sådanne frenologiske egenskaber er den ikke blevet ringere, end den altid har været. Alt, hvad Smallweeds bedstefader har gemt i sin ånd, var larve fra først af

og er vedblevet at være larve til det sidste. I hele sit liv har han ikke udklækket en eneste sommerfugl.

Faderen til denne behagelige bedstefader var en hornhudet, tobenet, pengepugende edderkop, der spandt spindelvæv til at fange uforsigtige fluer i og skjulte sig i et eller andet hul, indtil de sad i nettet. Navnet på denne gamle hednings gud var rentes rente. Han levede af den og døde af den. Efter at han havde lidt et stort tab ved en honnet lille spekulation, hvor han havde regnet med, at tabet skulle være faldet på den anden side, knustes der noget – noget, der var nødvendigt til hans tilværelse, hvorfor det ikke kan have været hans hjerte – inden i ham, og det gjorde ende på hans løbebane. Da hans rygte ikke var godt, og han havde gennemgået et fuldstændigt kursus i en fattigskole med spørgsmål og svar om disse gamle folkeslag, der kaldes de amoritter og de hittitter, blev han ofte nævnt som et eksempel på det unyttige ved undervisning.

Hans ånd skinnede gennem hans søn, for hvem han altid havde prædiket om at drage tidlig ud i livet, og hvem han i en alder af tolv år havde sat på en vinkelskrivers kontor. Der udviklede den unge mand sine anlæg, der var af en forsulten og begærlig natur, og hævede sig efterhånden i diskonteringsfaget. Efter at være draget tidligt ud i livet og have giftet sig sent, blev han fader til tvillingparret Bartholomew og Judith Smallweed. I al den tid, der er gået til dette familietræs langsomme vækst, er huset Smallweed, der altid har været tidlig til at drage ud og sen til at gifte sig, blevet stadig stærkere i sin praktiske karakter, har lært at foragte alle adspredelser, lade hånt om alle historiebøger, eventyr, digte og fabler og bandlyse enhver slags letsindighed. Herfra stammer den glædelige omstændighed, at

der aldrig er blevet født den et barn, og at de små mandfolk og fruentimmer, som den har frembragt, har lignet gamle melankolske abekatte.

I en mørk, lille dagligstue, adskillige fod under gadens overflade – en barsk, hård, tvær dagligstue, der kun er prydet med det allergroveste af alle bordtæpper og den allerhårdeste af alle pladejerns tebakker, og som, dekorativt set, slet ikke er nogen dårlig allegorisk fremstilling af bedstefader Smaltweeds sjæl – i denne lille dagligstue og siddende i to store lænestole med hestehårs betræk, en på hver side af kaminen, fordriver mr. og mrs. Smallweed for øjeblikket de rosenfarvede timer. På arnestedet findes et par træfødder til potterne og kedlerne, som det er bedstefader Smallweeds sædvanlige forretning at passe, og imellem dem er der en slags messinggalge til stegning, med hvilken han ligeledes holder øje, når den er i brug. Neden under den ærværdige bedstefaders stolesæde og bevogtet af hans edderkoppeben er der en skuffe, som siges at indeholde rigdomme til et fabelagtigt beløb. Ved siden af ham ligger en løs pude, som han altid har ved sin side, for han kan have noget at kaste i hovedet på sin ærværdige ægtehalvdel, når hun gør en hentydning til penge – et punkt, hvori han er særdeles kilden.

"Men hvor er Bart?" spørger bedstefader Smallweed Judith, Barts tvillingsøster.

"Han er endnu ikke kommet hjem," siger Judy.

"Men det er dog hans tetid, ikke sandt?"

"Nej."

"Hvor meget mangler der i den?"

"Ti minutter."

"Hvad?"

"Ti minutter."

"Ja så," siger bedstefader Smallweed, "ti minutter."

Da bedstemoder Smallweed, der har siddet og mumlet og rokket med hovedet over træfødderne, hører tal blive nævnt, sætter hun dem i forbindelse med penge og skriger ligesom en afskyelig gammel papegøje uden fjer: "Ti tipunds noter!"

Bedstefader Smallweed kaster øjeblikkelig puden efter hende.

"Vil du holde din mund!" siger den gode, gamle mand.

Virkningen af dette kast er dobbelt. Det slænger ikke alene mrs. Smallweeds hoved mod den ene ørepude af hendes store lænestol og lader hendes natkappe, efter at hendes sønnedatter har rejst hende op igen, vise sig i en meget usømmelig tilstand, men anstrengelsen gør samtidig sin virkning på Smallweed, som kyler den tilbage i hans lænestol ligesom en knækket marionetdukke. Da den fortræffelige gamle mand således i dette øjeblik ikke er andet end en klædepose med en stor kalot på den øverste ende, ser han ikke videre livlig ud, før hans sønnedatter har underkastet ham den dobbelte operation at ryste ham som en stor flaske og at tumle og glatte ham som et stort dynevår. Sådan rystet til noget af et menneske igen, sidder han og den kvinde, der deler hans livs aften med ham, atter lige over for hinanden i deres store lænestole ligesom et par skildvagter, der for længe siden er blevet glemt på deres poster af den sorte sergent, døden.

Tvillingen Judy er et for disse to ægtefæller værdigt selskab. Hun er så utvivlsomt en søster til Smallweed jun., at om disse to blev æltet sammen til en, ville de dog næppe udgøre en ung person af sædvanlige dimensioner, mens hun samtidig har et så

stærkt præg af den omtalte lighed med abeslægten, at hun meget godt kunne vandre om på et lirekasselågs højslette uden at vække synderlig opmærksomhed som et ualmindeligt eksemplar, hvis hun blot fik en kjole med pailletter og en hue på. Under de nuværende forhold har hun imidlertid et simpelt, snævert skørt af brunt stof.

Judy har aldrig ejet nogen dukke, aldrig hørt tale om Askepot, aldrig leget nogen leg. Da hun var ti år gammel, kom hun et par gange i selskab med andre børn, men børnene kunne ikke komme ud af det med Judy, og Judy kunne ikke komme ud af det med dem. Hun syntes at være et dyr af en anden art, og på begge sider fandtes en instinktmæssig modvilje. Det er meget tvivlsomt, om Judy forstår at le. Hun har så sjældent set den ting ske, at der er stor sandsynlighed for det modsatte. Om en rigtig, ungdommelig latter har hun ingen anelse. Ville hun prøve på en sådan latter, ville hendes tænder være hende i vejen, eftersom hun, måske uden at vide af det, har formet enhver bevægelse i sit ansigt, efter en smudsig alderdoms mønster. Sådan er Judy.

Og hendes tvillingbroder ville ikke kunne spille top, om det så skulle koste hans liv. Han ved ikke mere om Tommeliden eller om sømanden Sindbad, end han ved om manden i månen. Han kunne lige så let forvandle sig selv til en bold eller en buk, som han kunne give sig til at spille bold eller springe buk. Men han har det forud for sin søster, at der i hans snævre verden af virkeligheder har dannet sig en åbning til de mere udstrakte regioner, der ligger inden for Guppys synskreds. Deraf kommer hans beundring for og lyst til at kappes med denne strålende troldmand.

Med et gongongagtigt drøn sætter Judy en af de pladejerns tebakker på bordet og stiller kopper og skåle på den. Brødet lægger hun i en blikkurv og smørret – men ikke for meget af det – på en lille tintallerken. Bedstefader Smallweed ser vist på teen, efter at den er skænket, og spørger Judy om, hvor pigen er.

"Mener du Charley?"

"Hvad?" fra bedstefader Smallweed.

"Mener du Charley?"

Dette rører ved en streng i bedstemoder Smallweed, der, som sædvanlig, har siddet og måbet over trefødderne og nu giver sig til at synge den gamle vise: "Over vandet! Charley over vandet, Charley over vandet, over vandet til Charley!" og bliver helt energisk. Bedstefader ser på puden, men er endnu ikke kommet sig efter sin sidste anstrengelse.

"Nå," siger han, da det er blevet stille igen, "hedder hun Charley? Hun spiser en hel del. Det var bedre at betale hende noget fast for hendes kost."

Judy ryster med sin broders blinken på hovedet og snerper munden sammen til et nej, men udtaler det ikke.

"Nej?" siger den gamle mand. "Hvorfor ikke?"

"Hun ville forlange seks pence om dagen, og vi kan gøre det for mindre," siger Judy.

"Er det sandt?"

Judy svarer med et meget indholdsrigt nik og råber, idet hun skraber smørret på brødet med største omhu for at undgå ødselhed og skærer brødet i skiver: "Charley, hvor er du?" frygtsomt træder en lille pige med et groft forklæde på, en stor

hat på hovedet og hænderne fulde af sæbevand og en gulvskrubbe i den ene af dem ind i stuen og nejer.

"Hvad bestiller du?" siger Judy og farer imod hende som en rigtig hvas, gammel heks.

"Jeg skurer bagstuen ovenpå, miss," svarer Charley.

"Lad mig se, du gør det ordentligt og ikke er doven. Jeg tåler ingen jasken. Skynd dig! Pak dig!" råber Judy og stamper i gulvet. "Man har langt mere ulejlighed af jer tøse, end man har nytte af jer."

På denne strenge matrone falder nu skyggen af hendes broder, der ser ind ad vinduet. Hun går hen og åbner gadedøren for ham.

"Nå, nå, Bart," siger bedstefader Smallweed, "er du der, hvad?"

"Ja, her er jeg," siger Bart.

"Igen været ude med din ven, Bart?"

Smalhans nikker.

"Spist til middag på hans regning, Bart?"

Smalhans nikker igen.

"Det var godt. Lev, så meget du kan på hans regning, og lad hans dårlige eksempel tjene dig til advarsel. Det er nytten af sådan en ven, den eneste nytte man kan have af ham," siger den ærværdige vismand.

Uden at modtage dette gode råd med alt for stor ærbødighed honorerer hans sønnesøn det dog med al den anerkendelse, der kan lægges i en let blinken og et nik, og sætter sig ved tebordet. De fire gamle ansigter bøjer sig derpå over tekopperne ligesom et selskab af spøgelsesagtige keruber, mens mrs. Smallweed konstant rokker med hovedet og småsnakker med trefødderne,

og gamle Smallweed flere gange må rystes som et stort, sort miksturglas.

"Ja, ja," siger den gode gamle, idet han kommer tilbage til sin visdomslære. "Det er sådanne råd, som din fader ville have givet dig, Bart. Du har aldrig set din fader, desværre for dig. Han var min ægte søn." Men om det var meningen, at han af den grund havde været behagelig at se til, vides ikke.

"Han var min ægte søn," gentager den gamle og lægger sit smørrebrød sammen på sit knæ, "en god bogholder og døde for femten år siden."

Mrs. Smallweed adlyder sit sædvanlige instinkt og udbryder: "Femten hundrede pund. Femten hundrede pund i en sort kasse. Femten hundrede pund under lås og lukke. Femten hundrede pund godt gemt." Hendes værdige ægtemand sætter sit smørrebrød fra sig og kaster øjeblikkelig puden efter hende, trykker hende flad mod siden af hendes lænestol og synker overvældet tilbage i sin egen. Når han har hjemsøgt mrs. Smallweed med en af disse advarsler, ser han særdeles imponerende ud, skønt ikke helt indtagende, for det første, fordi anstrengelsen skyder hans sorte kalot ned over det ene øje og giver ham et udtryk af spøgelsesagtigt lapseri. For det andet, fordi han mumler heftige forbandelser mod mrs. Smallweed, og for det tredje, fordi modsætningen mellem disse kraftige ytringer og hans kraftløse skikkelse giver ham udseende af at være en ugudelig olding, der gerne ville gøre ondt, hvis han kunne. Alt dette er imidlertid så almindeligt i den Smallweed'ske familiekreds, at det ikke gør noget indtryk. Den gamle bliver bare rystet og får sine indvendige fjedre puslede. Puden lægges på sin sædvanlige plads ved siden af ham, og den

gamle dame plantes, måske med sin kappe bragt i orden og måske ikke, tilbage i sin lænestol, klar igen til at kastes over ende som en kugle.

Denne gang går der nogen tid, før den gamle mand bliver tilstrækkelig kold til at kunne fortsætte sin tale, og selv da blander han den med forskellige opbyggelige fyndord til sit hjernes halvdel, som ikke holder samkvem med andel på jorden end trefødderne, f.eks.: "Hvis din fader havde levet længere, Bart, ville han være blevet en hel slump penge værd – du brandstok af en sladderhank! – men ligesom han begyndte at bygge det hus, hvortil han i mange år havde lagt grunden – du heks af en skade, en allike, en papegøje, hvad er det, du siger? – blev han syg og døde af feber, efter han stadig havde været en sparsommelig mand og fuld af omsorg for sine forretninger – jeg kunne have lyst til at kaste en kat efter dig i stedet for en pude, og jeg gør det også, hvis du bliver ved sådan at gøre dig til nar! – og din moder, der var en fornuftig kone og tør som en spån, svandt hen ligesom tønder, efter at du og Judy var født. – Du er en gammel so. Du er en brandstok af en so, du er et sohoved!"

Judy, der ingen interesse har for, hvad hun har hørt så tit, begynder at samle forskellige bifloder af te fra bunden af tekopperne og tepotten i en skål til den lille vaskekones aftensmåltid og kommer på samme måde alle de skorper og bidder af brødet, som husets strenge sparsommelighed har levnet, i den lille brødkurv.

"Men din fader og jeg var i kompagni sammen, Bart," siger den gamle, "og når jeg er død og borte, får du og Judy det alt sammen. Det er godt for jer begge, at I er draget tidligt ud i

livet, Judy til blomsterfaget og du på kontoret. I behøver ikke at bruge det. I kan nok skaffe jer brødet uden det og lægge mere til. Når jeg er død og borte, kan Judy igen tage fat på sine blomster, og du fremdeles blive på kontorvejen."

Af Judys udseende skulle man tro, at hun snarere havde med torne end med blomster at gøre, men hun er i sin tid blevet oplært i den kunstige blomsterfabrikations hemmeligheder. En skarp iagttager ville måske, når den ærværdige bedstefader omtaler sin bortgang, både i hendes og hendes broders øje læse lidt utålmodighed efter at få at vide, hvornår han vil gå bort, og en vis ærgerlig mening om, at det er på tiden, at han gør det.

"Hvis I nu alle er færdige," siger Judy og fuldender sine forberedelser, "vil jeg lade tøsen komme ind og få sin te. Hun ville aldrig blive færdig med den, hvis hun fik lov til at drikke den ude i køkkenet."

Charley bliver altså kaldt ind og sætter sig, under en svær ild af blikke, til sin spølkum og en druidisk ruin af smørrebrød. I virksomt opsyn med denne unge person synes Judy at opnå en sand geologisk alder og at skrive sig fra de fjerneste tider. Den systematiske måde, hvorpå hun farer løs mod hende og støder til hende med eller uden påskud, vidner i det hele taget om en så rent ud vidunderlig fuldkommenhed i pigehidsningens kunst, at den næsten overgår de allerældste praktikanters.

"Nå, stå nu ikke der og glo hele tiden," råber Judy, idet hun ryster på hovedet, stamper med foden og opfanger den ulykkelige piges blik, som hidtil har været beskæftiget med at lodde bunden af spølkummen, "men få din mad i dig og kom tilbage til dit arbejde."

"Ja, miss," siger Charley.

"Sig ikke ja," svarer miss Smallweed, "for jeg ved nok, hvordan I tøser er. Gør det uden at sige noget, så vil jeg begynde at tro dig."

Charley synker til tegn på sin lydighed en stor slurk te og splitter de druidiske ruiner af sådan, at miss Smallweed formaner hende til ikke at frådse, hvilket er så afskyeligt hos "sådanne tøser." Charley ville måske have fået endnu flere vanskeligheder, som "disse tøser" altid nok skal skaffe en, hvis det ikke i det samme havde banket på gadedøren.

"Se ad, hvem det er, og tyg ikke, når du lukker op!" råber Judy.

Mens genstanden for hendes opmærksomhed går ud i dette øjemed, nytter miss Smallweed lejligheden til at ryste smørrebrødslevningerne sammen og lade to eller tre smudsige tekopper løbe af stablen og ned i ebben i spølkummen som et vink om, at hun nu anser spisningen og drikningen for endt.

"Nå, hvem er der, og hvad er der på færde?" siger den hidsige Judy.

Det er en "mr. George," som kommer. Uden videre anmeldelse eller omstændigheder træder han ind i stuen.

"Puh!" siger han. "De har det varmt her. Altid ild på, hvad? Nå, måske gør De vel i at vænne Dem til heden." Det sidste siger George ved sig selv, idet han nikker til bedstefader Smallweed.

"Ha, ha! Er det Dem?" udbryder den gamle. "God dag. Hvordan har De det?"

"Så jævnt," svarer George og tager sig en stol. "Deres sønnedatter har jeg haft den ære at se før. Deres tjener, miss!"

"Det er min sønnesøn," siger bedstefader Smallweed. "Ham har De ikke set før. Han er på et kontor og ikke meget hjemme."

"Hans tjener med! Han ligner sin søster. Han ligner sin søster meget. Han ligner sin søster forbandet," siger George, idet han lægger et stærkt og ikke høfligt eftertryk på tillæg for det.

"Nå, hvordan behandler verden Dem, mr. George?" spørger bedstefader Smallweed og gnider sig langsomt på benet.

"Omtrent som sædvanlig. Som en kastebold."

Det er en sortsmudset, velbygget mand på et halvt hundrede år med et godmodigt ansigt, sorte, korte, krusede hår, klare øjne og et bredt bryst. Hans senefulde, kraftige hænder, der er lige så solbrændte som hans ansigt, er åbenbart blevet vænnede til et temmelig strengt liv. Hvad der er mærkeligt ved ham er, at han sidder forover på sin stol, som om han af gammel vane vil gøre plads for klædningsstykker eller oppakningsrekvisitter, han nu ganske har aflagt. Desuden er hans skridt afmålte og ville harmonere godt med en vældig sporeklirren. Nu er han glatraget, men hans mund sidder, som om hans overlæbe i flere år havde været fortrolig med et stort skæg, og den måde, hvorpå han af og til lægger den åbne flade af sin brede, brune hånd på den, vidner om det samme. I det hele taget ville man gætte på, at George engang i sin tid har været rytter.

George danner en særlig modsætning til familien Smallweed. Aldrig har en rytter fået et mindre passende kvarter. Det er den samme modsætning som mellem en pallask og en østerskniv. Hans udviklede legeme og deres forkrøblede skikkelser, hans brede væsen, der udfylder ethvert rum, og deres forknytte, sygelige holdning, hans højtklingende røst og deres skarpe, kummerlige toner danner de stærkeste og sælsomste kontraster. Sådan som han sidder midt i den uhyggelige dagligstue og bøjer sig lidt forover og med hænderne på lårene,

ser han ud, som om han, hvis han blev der længe, ville opsluge hele familien sammen med huset og dets fire værelser, det lille køkken og det hele.

"Gnider De Deres ben for at gnide liv i dem?" spørger han bedstefader Smallweed efter at have set sig om i stuen.

"Åh, dels er det en vane, mr. George, og – ja – dels hjælper det på blodomløbet," svarer han.

"Blodomløbet!" gentager George og lægger sine arme over kors på brystet og synes at blive dobbelt så stor. "Man skulle ikke tro, at der var synderlig meget blod i Dem."

"Ja, jeg er rigtignok gammel, men jeg kan dog endnu holde ørene stive. Jeg er ældre end hun," her nikker han til sin kone, "og se, hvordan hun er! – du brandstok af en sladderhank!", tilføjer han med en pludselig opblussen af forbitrelse.

"Stakkels gamle sjæl!" siger George og vender hovedet i den retning. "Skænd ikke sådan på den gamle dame. Se engang, hvor hun sidder der med sin stakkels kappe halvt af hovedet og sin stakkels stol helt forvrøvlet. Ret Dem, madame. Sådan! Tænk på Deres moder, mr. Smallweed," siger George, idet han vender tilbage til sin stol efter at have hjulpet hende, "hvis Deres kone ikke er Dem nok."

"De har sikkert været en god søn, mr. George," siger den gamle mand og skeler til ham.

Rødmen i Georges ansigt bliver dybere, da han svarer: "Nej, jeg har ikke!"

"Det undrer mig."

"Ja mig med. Jeg burde have været en god søn, og jeg tror også, at jeg havde viljen til at blive det, men jeg blev jeg ikke. Jeg

har været en fordømt dårlig søn, for at tale rent ud af posen, og ingen har haft ære af mig."

"Forbavsende!" udbryder den gamle mand.

"Men jo mindre vi taler om det, des bedre," vedbliver mr. George. "Hør nu, De kender akkorden: En pibe for de to måneders rente! Jo, det er rigtigt. De skal ikke være bange for at bestille piben. Her er den ny veksel, og her er renten for de to måneder, skønt det kniber for en mand i min stilling at få den skrabet sammen."

George sidder med korslagte arme og sluger familien og dagligstuen, mens Judy rækker bedstefader Smallweed to læderkasser. I den ene af disse gemmer han det dokument, han for nylig har modtaget, og op af den anden tager han et lignende dokument og rækker det til George, som lægger det sammen til en fidibus. Da den gamle mand gennem sine briller ser på hvert pennestrøg i begge dokumenter, før han udfrier dem af deres læderfængsel, og tæller pengene tre gange, ligesom han lader Judy i det mindste gentage hver et ord, hun siger, to gange, og er så rystende og langsom i tale og gerning, som nogen vel kan være, tager denne forretning meget lang tid. Da den er helt færdig, men heller ikke før, løsriver han sine ravneøjne og fingre og svarer på Georges sidste ord: "Bange for at bestille piben? Så pengekære er vi da heller ikke. Judy, skaf straks en pibe og det sædvanlige glas toddy til mr. George."

De muntre tvillinger, som har set lige ud for sig hele tiden, undtagen mens de fængsledes af synet af de sorte læderkasser, går bort sammen. De foragter gæsten lige højt og overlader ham til den gamle mand, omtrent ligesom et par bjørneunger kunne overlade en rejsende til bjørnefaderen.

"Og her sidder De nu hele den lange dag, hvad?" siger George med korslagte arme.

"Netop, netop," nikker den gamle mand.

"Og tager Dem slet intet for?"

"Jeg passer ilden – og det, der koges og steges –"

"ja, når der er noget."

"Ja, når der er noget."

"Læser De ikke eller lader læse for Dem?"

Den gamle mand ryster på hovedet med en skarp, triumferende snuhed. "Nej, nej. Vi har aldrig været læsere i vor familie. Det betaler sig ikke. Det er ikke andet end vrøvl, dovenskab og dårskab. Nej, nej!"

"Der er ikke stor forskel på Deres tilstand" siger den fremmede, men en tone for lavt for den gamle mands sløve hørelse, og ser fra ham hen på den gamle kone og tilbage igen. "Hør!" tilføjer han med tydeligere stemme.

"Jeg hører Dem."

"De foretager vel en eksekution hos mig, hvis jeg udebliver en dag over tiden?"

"Kære ven!" udbryder bedstefader Smallweed og strækker begge hænder ud for at omfavne ham. "Aldrig, nej aldrig, min kære ven! Men min ven i City, som jeg fik til at låne Dem pengene – han kunne måske nok gøre det."

"Nå, så ham kan De ikke svare for?" siger George og slutter sit spørgsmål i en mere dæmpet tone med de ord: "Å, du løgnagtige gamle slyngel!"

"Kære ven, han er ikke til at stole på. Jeg ville ikke tro ham. Han holder sig til sit pant, kære ven."

"Fanden skulle tro ham," siger George. Nu kommer Charley med en bakke med piben, en lille kardus tobak og toddyen, og George spørger hende: "Hvor kommer du fra? Du har ikke familieansigtet."

"Jeg tjener her, sir."

Rytteren, hvis han for øvrigt er rytter eller har været det, tager hendes hat af med en let berøring for så stærk en hånd og klapper hende på hovedet. "Du giver næsten huset et sundt udseende. Det trænger lige så meget til en smule ungdom som til frisk luft." Dermed affærdiger han hende og drikker en skål for Smallweeds ven i City – den eneste udflugt, som denne højagtede gamle herres fantasi kan svinge sig op til.

"Så De tror, at han ville være hård imod mig, hvad?"

"Ja, det tror jeg – det er jeg bange for, han ville. Jeg ved det fra over tyve gange," siger bedstefader Smallweed uforsigtigt.

Uforsigtigt, fordi hans bedagede bedre halvdel, der i nogen tid har snuet over ilden, øjeblikkelig vækkes og giver sig til at klage: "Tyve tusinde pund, tyve tyvepunds noter i et pengeskrin, tyve guineas, tyve millioner, tyve procent, tyve –" og derpå afbrydes af den flyvende pude, som gæsten, for hvem dette underlige eksperiment synes at være noget nyt, snapper væk fra hendes ansigt, efter at den har knust hende som sædvanlig.

"Du er en brandstok af et fjog. Du er en skorpion – en brandstok af en skorpion! Du er en afmægtig tudse. Du er en sladrende, snadrende kosteskafts heks, som skulle brændes!" gisper den gamle mand i sin stol. "Kære ven, vil De ikke ryste mig lidt?"

George, der først har set på den ene og så på den anden af dem, som om han ikke var rigtig klog, tager på denne

opfordring sin ærværdige ven i kraven og synes, efter at have halet ham op i hans stol så let, som om han var en dukke, at være uenig med sig selv, om han ikke skal ryste al evne til fremtidig pudekastning ud af ham og ryste ham selv i hans grav. Han modstår fristelsen, men rusker dog voldsomt nok i ham til at få hans hoved til at dingle som en Harlekins, sætter ham rask ned i hans stol igen og retter på hans kalot med sådant et tag, at den gamle mand blinker med begge øjnene et helt minut derefter.

"Å gud!" gisper Smallweed. "Det gjorde godt. Tak, kære ven, det gjorde godt. Å Gud, jeg er helt åndeløs, å Gud!" og Smallweed siger dette, ikke uden åbenbar frygt for sin kære ven, der endnu står og bøjer sig over ham og ser endnu større ud.

Den foruroligende skikkelse fjerner sig imidlertid efterhånden hen til sin stol, giver sig til at ryge i lange drag og trøster sig med den filosofiske betragtning: "Navnet på din ven i City begynder med et D., kammerat, og du har omtrent ret med forskrivningen."

"Sagde De noget, mr. George?" spørger den gamle mand.

Rytteren ryster på hovedet og fortsætter med at ryge, idet han bøjer sig forover med sin højre albue på det højre knæ og piben i den samme hånd, mens hans anden arm, der hviler på hans venstre ben, er krummet let i albuen på en martialsk måde. Imidlertid iagttager han gamle Smallweed med alvorlig opmærksomhed og vifter nu og da røgskyerne bort for tydeligere at kunne se ham.

"Jeg tror nok," siger han, idet han netop gør så stor og så lille forandring i sin stilling, at han frit og utvungent kan føre

glasset til sine læber, "at jeg er det eneste levende menneske – og døde med – der får så meget som en pibe tobak af Dem?"

"Ja, det er ganske sandt, jeg plejer ikke at se fremmede og jeg holder ingen selskaber, mr. George. Jeg har ikke råd til det. Men da De på Deres spøgefulde måde gjorde Deres pibe til et vilkår –"

"Å, det var ikke for værdiens skyld. Det er ikke store sager. Det var et indfald af mig, når jeg klemte den ud af Dem, fik jeg dog noget for mine penge."

"Å, De er snild, snild!" udbryder bedstefader Smallweed og gnider sig på benene.

"Ja, det har jeg altid været." Puf. "Det er et sikkert tegn på min snildhed, at jeg fandt vejen hertil." Puf. "Og at jeg er, hvad jeg er." Puf. "Jeg er kendt for min snildhed. Det er med det, jeg har svunget mig op."

"Vær ikke forknyt, sir. De kan endnu svinge Dem op."

George ler og drikker.

"Har De ingen slægtninge," spørger Smallweed, idet han blinker, "som enten ville betale denne lille kapital eller låne Dem et par gode navne, for jeg kunne overtale min ven i City til at give Dem en yderligere forstrækning? To gode navne vil være nok for min ven. Har De ingen sådanne slægtninge, mr. George?"

George ryger stadig roligt og svarer: "Selv om jeg havde det, ville jeg ikke ulejlige Dem. Jeg har været mine nærmeste til ulejlighed nok i mine dage. Det kan måske være en meget god bod for en landstryger, der har spildt den bedste tid af sit liv at vende tilbage til skikkelige folk, som han aldrig har gjort ære, og leve af dem, men jeg er ikke af den slags. Den bedste bod,

man efter min mening kan gøre, når man er løbet bort, er at blive borte."

"Men den naturlige kærlighed, mr. George."

"Til to gode navne, hvad?" siger George og vedbliver at ryge. "Nej. Af den slags er jeg heller ikke."

Bedstefader Smallweed er efterhånden gledet ned i sin stol igen, efter han sidste gang er blevet rettet, og er nu en bylt klæder med en stemme indeni, som kalder på Judy. Da denne hun kommer, ryster hun ham op som sædvanlig og får ordre til at blive i nærheden af ham. For han synes ikke villig til at ulejlige sin gæst med at gentage opmærksomheden. "Ha!" siger han, da han atter er kommet i lave. "Hvis De kunne have opsporet kaptajnen, mr. George, så havde Deres lykke været gjort. Havde De, da De første gang kom her efter vore avertissementer – når jeg siger vore, mener jeg avertissementerne fra min ven i City og et par andre, der lægger deres kapitaler an på den måde og er så venskabelige imod mig en gang imellem at give mig en håndsrækning med min smule fattigdom – havde De dengang kunnet hjælpe os, mr. George, havde Deres lykke været gjort."

"Jeg var villig nok til at se den "gjort," som De kalder det," siger George lidt uroligt, for efter Judys indtrædelse føler han på en måde blevet forstyrret af en fortryllelse, der næppe bør forveksles med beundring, men som nøder ham til at se på hende, mens hun står ved sin bedstefaders stol, – "men i det hele taget er jeg dog glad over, at det ikke skete."

"Men hvorfor det? Men – i alle brandstokkes navne, hvorfor det?" siger bedstefader Smallweed med tydelige tegn på forbitrelse – brandstokkene falder ham formodentlig ind, da

hans øjne i det samme fæster sig på den sovende mrs. Smallweed. –

"Af to grunde, kammerat."

"Men af hvilke to grunde, mr. George? I selve –"

"Vor city-vens navn?" siger mr. George og drikker ganske roligt.

"Som De vil. Hvilke to grunde?"

"For det første," svarer George, idet han stadig ser på Judy, som om det, da hun er så gammel og ligner sin bedstefader så meget, er ligegyldigt, til hvem af de to han taler, "fordi De herrer narrede mig. De bekendtgjorde, at mr. Hawdon – eller kaptajn Hawdon, hvis De siger med det gamle mundheld: En gang kaptajn, altid kaptajn – skulle få at høre noget, der ville være til hans fordel."

"Nå ja?" siger den gamle mand skarpt og med skingrende stemme.

"Ja, det ville vel ikke have været videre fordelagtigt for ham at være blevet kastet i fængsel af det hele diskontør- og prokuratorlav?"

"Hvor fra ved De det? Nogle af hans rige slægtninge havde måske betalt hans gæld eller i det mindste noget af den. Og desuden havde han narret os og skyldte os umådelige summer. Jeg ville hellere have kvalt ham end ikke få nogen erstatning. Når jeg sidder her og tænker på ham," svarer den gamle mand og strækker ti afmægtige fingre i vejret, "får jeg endnu lyst til at kvæle ham." Og i et anfald af raseri kaster han puden efter den uskyldige mrs. Smallweed, men den farer forbi hendes stol uden at gøre hende skade.

"De skal ikke fortælle mig," svarer rytteren, idet han et øjeblik tager piben ud af munden og lader sine øjne vende tilbage fra puden til det næsten udbrændte pibehoved, "at han levede lidt for raskt. Det ved jeg godt. Jeg har mange en gang været ved hans side, mens han i fuld galop stormede sin undergang i møde. Jeg var hos ham, både da han var syg og frisk, rig og fattig. Jeg lagde denne hånd på ham, da han, efter at have sat alt over styr, holdt sig en pistol for panden."

"Gid han havde trykket løs," siger den kærlige gamle mand, "og sprængt sit hoved i lige så mange stykker, som han skyldte pund bort!"

"Det ville rigtignok have gjort rabalder," svarer rytteren, "men han havde dog engang været ung, håbefuld og smuk, og det glæder mig, at jeg ikke, da han ikke længere var nogen af delene, fandt ham for at bringe ham til et *så* fordelagtigt endeligt. Det er grund nummer et."

"Jeg vil håbe, at nummer to er lige så god."

"Det er den dog ikke. Den er af en mere egennyttig natur. Havde jeg fundet ham, havde jeg måttet gå til den anden verden for at søge ham, for der var han."

"Hvorfra ved De, at han var der?"

"Fordi han ikke var her."

"Hvorfra ved De, at han ikke var her?"

"Lad nu ikke Deres gode humør gå samme vej som Deres penge," siger George og banker asken ud af sin pibe. "Han var druknet længe før, det er jeg overbevist om. Han gik over bord, om med vilje eller tilfældigt, ved jeg ikke, men måske Deres ven i City ved det. – kender De den melodi, mr. Smallweed?" tilføjer

han og fløjter en melodi til akkompagnement af den tomme pibe på bordet.

"Melodi? Nej! Vi hører aldrig melodier her."

"Det er sørgemarchen af Saul. Efter den føres soldaterne til graven, og derfor afslutter den sagen på en naturlig måde. Hvis Deres smukke sønnedatter – om forladelse, miss – nu vil have den godhed at gemme denne kridtpibe i to måneder, kan vi spare udgiften til en ny næste gang. God nat, mr. Smallweed!"

"Kære ven!" Den gamle mand rækker ham begge sine hænder.

"Så De tror, at Deres ven i City vil være hård imod mig, hvis jeg udebliver med betalingen?" siger rytteren og ser ned på ham som en kæmpe.

"Det er jeg rigtignok bange for, kære ven," svarer den gamle mand og ser op til ham som en pygmæ.

George ler, og med et blik på mr. Smallweed og en afskedshilsen til den håbefulde Judy skrider han ud af stuen og rasler med indbildte sabler og andet metallisk tilbehør, idet han går.

Efter disse venlige ord svæver hans ånd hen. Til de tænkningens fortryllende regioner, som dens dannelse og idrætter har åbnet for den, og atter driver han og mrs. Smallweed de rosenfarvede timer hen, som to uafløste skildvagter, der er blevet glemt af den sorte sergent.

Mens disse to troligt passer deres post, skrider George gennem gaderne med et slags massivt praleri og et temmelig alvorligt ansigt. Klokken er nu otte, og dagen nærmer sig sin ende. Han standser tæt ved Waterloo Broen, læser en komedieplakat og beslutter at gå i Astleys Teater. Efter at være kommet derhen, finder han stort behag i hestene og

rytterkunstnerne. Undersøger våbnene med kritisk øje, er misfornøjet med fægtningerne, da de vidner om mangel på færdighed i at bruge klingen, men bliver rørt over tankerne i stykket. I den sidste scene, hvor kejseren af Tatariet stiger op i en vogn og nedlader sig til at velsigne de forenede elskende ved at svinge det britiske flag over deres hoveder, bliver hans øjne våde af bevægelse.

Da skuespillet er forbi, går George igen over floden til den mærkelige egn mellem Haymarket og Leicester Square, der danner et tiltrækningspunkt for middelmådige hoteller og middelmådige udlændinge, boldhuse, boksere, fægtemestre, fodgardister, gammelt porcelæn, spillehuler, udstillinger og en stor, broget blanding af lurvethed og kryben i skjul. Midt inde i denne egn kommer han gennem en gård og en lang, hvidtet gang til en stor, grundmuret bygning, der består af nøgne vægge, gulv, loftsbjælker og tagvinduer, og på hvis facade, der står malet: *Georges Skydebane* etc.

Han går ind i Georges Skydebane etc., og i denne er der gasflammer – som nu til dels er slukkede – to hvide skiver til riffel- og bueskydning, fægteapparater og alle nødvendige hjælpemidler til den britiske kunst at bokse. Ingen af disse idrætter øves den aften i Georges Skydebane, der er så tom, at en grotesk lille mand med et stort hoved har den helt for sig selv og ligger og sover på gulvet.

Den lille mand er klædt omtrent som en bøssemager med et grønt bajsforklæde på og en hue på hovedet, og hans hænder og ansigt er smudsige af krudt og tilsølede af at lade geværer. Da han ligger i lyset foran en skinnende hvid skive, træder det sorte ved ham så meget stærkere frem. Ikke langt fra ham står det

stærke, plumpe, ukunstlede bord med en skruestik, hvorved han har arbejdet. Det er en lille mand med et ganske sammentrykt ansigt, der på grund af et vist blåplettet udseende, som den ene af hans kinder har, synes at være fløjet en eller måske flere gange i luften under kaldets udøvelse.

"Phil!" siger rytteren med en rolig stemme.

"Her!" råber Phil og kommer på benene.

"Hvordan er det gået?"

"Flovt som tyndtøl! Fem dusin riffel- og et dusin pistolskud. Og sigtningen!" Phil udstøder et hyl ved tanken om det.

"Luk butikken, Phil!"

Da Phil rører sig for at udføre denne befaling, ses det, at han er halt, skønt han godt kan gå meget hurtigt. På den plettede side af hans ansigt er øjenbrynet borte, men på den anden har han et sort, busket bryn, hvilken mangel på ensformighed giver ham et meget underligt og temmelig frastødende udseende. Der synes at være hændt hans hænder alt, hvad der kunne hænde dem, hvis han skulle beholde fingrene, for de er alle fulde af ar, skrammer og rynker. Han synes at være meget stærk og flytter svære bænke, som om han ikke ved, hvad tyngde er. Han humper på en forunderlig måde omkring banen med skulderen mod væggen og krydser hen til de genstande, han vil tage fat på, i stedet for at gå lige hen til dem, hvorved han har frembragt en fedtet stribe på alle fire vægge, der i daglig tale kaldes "Phils mærke."

Denne vogter af Georges Skydebane i Georges fraværelse slutter, da han har lukket indgangsdørene og slukket alle gasflammerne på en nær, sin gerning med at trække to madrasser med tilbehør ud af et træskab i en krog. Da disse

ting er bragt hen hver i sin ende af banen, reder rytteren sin seng og Phil sin.

"Phil," siger herren og går hen imod ham uden frakke og vest og ser endnu mere soldatermæssig ud i de bare skjorteærmer, "du blev jo fundet i en gadedør?"

"I en rendesten," svarer Phil, "vægteren snublede over mig."

"Landstrygerlivet faldt altså *dig* helt naturligt lige fra begyndelsen af?"

"Så naturligt som muligt."

"God nat!"

"God nat, herre!"

Phil kan ikke engang gå lige i seng, men finder det nødvendigt at skuldre sig hen til sin madras. Efter at have gjort et slag rundt på riffelbanen og set på månen, der nu skinner gennem tagvinduerne, går rytteren ad en kortere vej hen til sin madras.

22. Bucket

Allegorien i Lincoln's Inn Fields ser temmelig kølig ud, skønt aftenen er varm, for begge Tulkinghorns vinduer står vidt åbne, og værelset er højt, fuldt af træk og mørkt. Disse egenskaber er måske ikke videre ønskelige, når november kommer med tåge og slud eller januar med is og sne, men de har deres fortjenester i det lumre ferievejr. De gør det muligt for allegorien, skønt den har kinder som ferskener og knæ som blomsterknuder og rosenfarvede svulster i stedet for lægge på benene og muskler på armene, at se tålelig kølig ud den aften.

Der kommer en mængde støv ind ad Tulkinghorns vinduer, og endnu mere er der avlet mellem hans bohave og papirer. Det ligger tykt overalt. Når en luftning fra landet har forvildet sig, bliver forskrækket og farer om i blinde for at finde ud igen, kaster den lige så meget støv i øjnene på allegorien, som loven – eller Tulkinghorn, en af dens pålideligste repræsentanter – lejlighedsvis kan strø i øjnene på lægfolk.

I sit skumle magasin for støv, den universelle artikel, hvori hans papirer og han selv, alle hans klienter og alle jordens både levende og livløse ting opløser sig, sidder Tulkinghorn ved et af de åbne vinduer og gør sig til gode med en flaske gammel portvin. Skønt han er en hård mand, indesluttet i sig selv, tør og tavs, forstår han dog at sætte pris på gammel vin så godt som nogen. Han har et forråd af ubetalelig portvin liggende i en underfundig kælder, der er en af hans mange hemmeligheder. Når han, som i dag, spiser på kontoret og har fået sin bid fisk,

sin kotelet eller sin kylling hentet fra restaurationen, går han med et lys ned i de drønende regioner under den øde bygning og vender, meldt af en fjern dirren af tordnende døre og omgivet af en jordagtig atmosfære, tilbage med en flaske, af hvilken han skænker en strålende, halvhundrede år gammel nektar op, der rødmer i glasset over sin egen berømmelse og fylder hele værelset med duften af sydlige druer.

Tulkinghorn, der sidder i tusmørket ved det åbne vindue, gør sig til gode med sin vin, der, lige som om den hviskede til ham om sin halvhundredårige tavshed og ensomhed, gør ham endnu mere indesluttet. Uigennemtrængelig sidder han og drikker og ligesom modnes i al hemmelighed og grubler i dette tusmørke over alle de hemmeligheder, han kender, og som står i forbindelse med dunkle skove på landet og uhyre store, tomme, tillukkede huse i byen, og ofrer måske en tanke eller to på sig selv, sin familiehistorie, sine penge og sit testamente – der alt sammen er en hemmelighed for alle – og en på den pebersvend blandt hans bekendte – en mand af samme art som han selv og jurist oven i købet, og som førte det samme liv, til han blev fem og halvfjerdsindstyve år – der en sommeraften forærede sin hårskærer sit guldur og i al magelighed gik hjem til Temple og hængte sig. Fordi – blev det sagt – det hele pludselig forekom ham al for frygteligt ensformigt.

Men Tulkinghorn er ikke alene i aften, så han kan ikke overgive sig til sine grublerier så længe som ellers. Ved det samme bord, skønt på en stol, der beskedent og ubekvemt er skudt et stykke tilbage, sidder en skaldet, venlig, glinsende mand, som hoster ærbødigt bag sin hånd, hver gang sagføreren opmuntrer ham til at skænke i sit glas.

"Nå, Snagsby," siger Tulkinghorn, "fortæl mig denne sære historie en gang endnu."

"Som De befaler, sir."

"Da De var så god at komme herind i går aftes, fortalte De mig –"

"Jeg må bede Dem om forladelse, hvis det var en alt for stor frihed af mig, men jeg huskede, at De havde fattet en vis interesse for den person, og derfor troede jeg, at De mulig kunne – ønske – at –"

Tulkinghorn er ikke den mand, der skal hjælpe ham til en slutning eller indrømme noget, der vedrører ham selv, som en mulighed, og Snagsby lister sig derfor fra det ved med en kejtet hoste at sige: "Jeg må virkelig bede Dem undskylde."

"Det skal De slet ikke. De sagde, Snagsby, at De tog Deres hat og gik herhen, uden at have sagt noget om det til Deres kone. Det, mener jeg, var klogt, da sagen ikke er af så stor vigtighed, at den er værd at omtale."

"Nå ja, sir," siger Snagsby, "min lille kone er – rent ud sagt – noget nysgerrig af sig. Hun er nysgerrig. Den lille stakkel, hun er udsat for krampetilfælde og har godt af at have noget at tænke på, og derfor tænker hun også på alt, hvad hun kan få fat på, hvad enten det vedkommer hende eller ikke. Min kone har en meget levende indbildningskraft."

Snagsby drikker og mumler med en beundrende hoste: "Gud, hvilken udmærket vin!"

"Derfor beholdt De altså Deres besøg for Dem selv i går aftes?" siger Tulkinghorn. "Og i aften med?"

"Ja, sir, og i aften med. Min lille kone er for øjeblikket – rent ud sagt – i en gudfrygtig tilstand og deltager i en velærværdig

mr. Chadbands aftenanstrengelser, som De kaldes. Han har unægtelig en hel del veltalenhed til sin rådighed, men selv ynder jeg dog ikke hans foredrag videre. Men det gør intet ved sagen. Da min lille kone er optaget på den måde, kan jeg lettere liste mig herhen."

Tulkinghorn nikker. "Skænk i Deres glas, Snagsby."

"Mange tak, sir. Det er en ganske udmærket vin."

"Ja, den er halvtredsindstyve år gammel."

"Er den virkelig? Det undrer mig for resten ikke at høre. Den kunne være – næsten så gammel, det skulle være." Efter at have ydet portvinen denne tribut, hoster Snagsby en undskyldning, fordi han drikker noget så kostbart.

"Vil De ikke gentage endnu en gang, hvad drengen sagde?" spørger Tulkinghorn, idet han stikker hænderne i lommerne og lægger sig mageligt tilbage i sin lænestol.

"Med fornøjelse."

Og papirhandleren gentager nu nøjagtig, skønt noget vidtløftig, Jo's udsagn, men da han kommer til slutningen af sin fortælling, farer han pludselig op og bryder af med de ord: "Men jeg vidste ikke af, at der var nogen anden til stede her."

Snagsby bliver ulykkelig over at se en person med hat og stok i hånden stå med opmærksomt ansigt imellem ham og sagføreren et lille stykke fra bordet, fordi denne person ikke var til stede, da han selv kom, og heller ikke siden er kommet ind hverken gennem døren eller gennem noget af vinduerne. Der står et skab i stuen, men dets hængsler har ikke knirket, og heller ikke har der ladet sig høre fodtrin ude på gangen. Og dog står denne person der med sit opmærksomme ansigt og sin hat og stok i hånden og hænderne på ryggen som en rolig og stille

tilhører. Det er en kraftigt bygget, sort klædt mand af middelhøjde med et fast blik og gennemtrængende øjne. Med undtagelse af, at han ser på Snagsby, som om han skulle til at male hans portræt, er der ved første øjekast intet andet mærkværdigt ved ham end den spøgelsesagtige måde, hvorpå han er kommet til syne.

"Bryd Dem ikke om den herre," siger Tulkinghorn roligt. "Det er kun mr. Bucket."

"Ja så!" svarer papirhandleren og viser med en hosten, at han ikke har spor af anelse om, hvem mr. Bucket kan være.

"Jeg ønskede, at han skulle høre denne fortælling," siger sagføreren, "fordi jeg af visse grunde nok kunne have lyst til at vide noget mere om den, og han forstår sig så godt på sådanne ting. Hvad siger De nu til det, Bucket?"

"Det er ganske simpelt. Da vore folk har flyttet denne dreng, og han ikke er til at finde på sit gamle tilholdssted, kan vi, hvis mrs. Snagsby ikke har noget imod at gå med til Tom Eneboers Gang og vise mig ham, få ham herhen i mindre end et par timers tid. Jeg kan naturligvis også udrette det uden mr. Snagsby, men dette er den letteste måde."

"Bucket hører til opdagelseskorpset, Snagsby," siger sagføreren forklarende.

"Gør han virkelig, sir?" siger Snagsby, mens hans buskede hår synes at få en stærk tilbøjelighed til at rejse sig på hans hoved.

"Og hvis De ikke har noget særligt imod at følge med Bucket til det omtalte sted, vil jeg være Dem taknemlig, hvis De vil gøre det."

Mens Snagsby betænker sig et øjeblik, dykker Bucket ned på bunden af hans sjæl.

"De skal ikke være bange for at skade drengen," siger han, "det skal De ikke. Der er ingenting i vejen med ham. Vi vil kun bringe ham herhen for at stille ham nogle spørgsmål, som jeg ønsker at forelægge ham, og han skal blive betalt for sin ulejlighed og få lov til at gå igen. Det vil blive en god fortjeneste for ham, og jeg lover Dem, at De skal få at se, at der ikke overgår ham noget ondt. Vær ikke bange for at skade ham, det skal De ikke."

"Nå, jaja da, mr. Tulkinghorn," udbryder Snagsby glad og atter ved godt mod, "siden det er tilfældet –"

"ja, og hør engang, mr. Snagsby," vedbliver Bucket, idet han tager ham til side og klapper ham fortroligt på brystet og taler i en fortrolig tone. "De er verdensmand, ser De, og forretningsmand og en fornuftig mand. Det er det, de er."

"Jeg er Dem meget taknemlig for Deres gode mening," svarer papirhandleren, "men –"

"Det er det, De er, ser De. Det kan næppe være nødvendigt at sige til en mand som Dem, i Deres fag, der er et betroet fag og fordrer, at man holder øjnene åbne og tand for tunge og har hovedet på det rette sted – jeg havde engang en onkel i Deres fag – det kan næppe være nødvendigt at sige til en mand som Dem, at det bedste og klogeste er at holde småting som disse hemmelige. Indser De ikke det?"

"Jo, naturligvis," svarer papirhandleren.

"Jeg kan gerne betro *Dem*," siger Bucket med et vindende skin af åbenhjertighed, "at der, så vidt jeg kan forstå, synes at være formodning om, at den afdøde person havde krav på en smule formue, og at dette fruentimmer har gjort knuder med hensyn til denne formue, ser De nok."

"Nå!" siger Snagsby, men synes ikke at se det videre tydeligt.

"Det, *De* ønsker," vedbliver Bucket, idet han atter venskabeligt og beroligende klapper Snagsby på brystet, "er, at hver får det, der tilkommer ham. Det er det, De ønsker."

"Ja, det er rigtigt," svarer Snagsby med et nik.

"Og derfor og for samtidig at gøre en – kalder De det i Deres fag en kunde eller klient? Jeg har glemt, hvordan min onkel plejede at kalde det."

"Å, jeg siger i almindelighed kunde."

"De har ret!" siger Bucket og trykker ganske rørt hans hånd; "og derfor, og for samtidig at gøre en rigtig god kunde en tjeneste, vil De følge med mig i al stilhed til Tom Eneboers Gang og holde hele sagen hemmelig siden og aldrig tale om den til nogen. Det er omtrent Deres hensigt, hvis jeg har forstået Dem, ikke sandt?"

"Jo, De har ret," siger Snagsby.

"Nå, så er Deres hat her," svarer hans ny ven lige så kendt med hatten, som om han havde lavet den, "og hvis De er færdig, så er jeg det med."

De forlader Tulkinghorn uden mindste krusning på overfladen af hans uransagelige dybder, mens han drikker sin gamle portvin, og går ned på gaden.

"De skulle ikke tilfældigvis kende en meget smuk mand ved navn Gridley?" siger Bucket venskabeligt.

"Nej," siger Snagsby, idet han tænker efter. "Nej, jeg kender ingen af det navn. Hvorfor spørger De om det?"

"Å, egentlig ikke for noget. Det er kun, fordi han har ladet sin hidsighed løbe af med sig og truet nogle skikkelige folk. Han

skjuler sig for en arrestordre, jeg har imod ham. Det er rigtig beklageligt, at fornuftige mennesker kan bære sig sådan ad."

Undervejs opdager Snagsby som noget påfaldende, at hvor rask de også går, synes hans ledsager dog stadig på en uforklarlig måde at lure og tøve, og at han, hver gang han vil dreje af til venstre eller højre, lader, som om det er hans faste beslutning at gå lige ud, og først i det allersidste øjeblik drejer pludselig af. Nu og da lægger Snagsby mærke til, når de kommer forbi en politibetjent, at både denne og hans ledsager falder i dybe tanker, når de nærmer sig hinanden, og stirrer stift ud i luften. Enkelte gange kommer Bucket bag på et eller andet undersætsigt ungt menneske med en glinsende hat og det glatte hår snoet i en flad krølle på hver side af ansigtet og rører ved ham, næsten uden at se på ham, med sin stok, hvorpå det unge menneske vender sig om og fordufter øjeblikkeligt. For det meste iagttager Bucket alt med et ansigt, der er lige så uforanderligt som den store sørgering på hans lillefinger, eller den af ikke synderlig megen diamant, men af en hel del indfatning bestående brystnål, som han går med i sin skjorte.

Da de endelig kommer til Tom Eneboers Gang, standser Bucket et øjeblik på hjørnet og får en tændt blændlygte af den der posterede politibetjent, som derpå ledsager ham med sin egen blændlygte ved bæltet. Mellem sine to vejvisere går Snagsby midt ad en afskyelig gade uden rendestene, uden lufttræk, fuld af skarn og råddent vand – skønt gaderne ellers er tørre – og som er så oprørende for synet og lugten, at han, der dog hele sin levetid har boet i London, næppe vil tro sine egne sanser. Fra denne gade og dens dynger af ruiner udgår andre så væmmelige gader og gyder, at Snagsby bliver syg på legeme og

sjæl og føler sig til mode, som om han med hvert skridt synker dybere ned i helvedes afgrund.

"Gå lidt til siden her, mr. Snagsby," siger Bucket, idet en slags lurvet palankin bæres hen imod dem, omringet af en støjende hob. "Der kommer feberen op ad gaden!"

Mens den usynlige ulykkelige bæres forbi, flokker hoben, som har fulgt efter, sig om de tre fremmede lig en drøm af skrækkelige ansigter og forsvinder op ad stræder og ind i ruiner og bag ved mure og sværmer derpå med enkelte råb og en advarende, skingrende piben omkring dem, indtil de forlader stedet.

"Er det feberhusene, Derby?" spørger Bucket koldblodig og vender sin blændlygte mod en række stinkende ruiner.

Derby svarer ja, og at beboerne i flere måneder er "kreperede" i dusinvis og blevet båret bort, døde og døende "ligesom får, der har leversyge". Da Bucket, idet han går videre, siger til Snagsby, at han ser lidt forknyt ud, svarer Snagsby, at han er til mode, som om han ikke kunne indånde den rædsomme luft.

I flere huse spørger de om en dreng ved navn Jo, men da kun få personer i Tom Eneboers Gang er kendt under deres døbenavne, får Snagsby det spørgsmål, om han mener Guleroden eller Obersten eller Galgenkneblen eller den unge Mejsel eller Rottehunden eller Langskanken eller Teglstenen. Snagsby beskriver atter og atter den pågældende, men der er stadig lige modstridende meninger om originalen til hans portræt. Nogle mener, det må være Guleroden, andre, at det er Teglstenen. Obersten fremstilles, men det er slet ikke ham. Hver gang Snagsby og hans vejvisere står stille, flokker mængden sig om dem, og fra det smudsige dyb opstiger venlige

råd til Bucket. Hver gang de rører sig, og det røde lys i blændlygten skinner, spreder mængden sig og sværmer omkring dem op ad gaderne og ind i ruinerne og bag murene ligesom før.

Omsider opdages et smuthul, hvor den Seje eller Viskelæderet har tilhold om natten, og man tror, at Viskelæderet måske er Jo. En udveksling af beskrivelser mellem Snagsby og værtinden i huset – et fordrukkent ansigt, der er indbundet i en stor bylt og stirrer glødende frem blandt en bunke pjalter på gulvet i et hundehus, der er hendes private værelse – fører til stadfæstelse af denne slutning. Viskelæderet er gået hen til doktoren efter en flaske mikstur til en syg kone, men han vil snart være der igen.

"Men hvem har vi her i aften?" siger Bucket, idet han åbner en anden dør og holder blændlygten frem. "To drukne mandfolk, hvad? Og to fruentimmer? Mandfolkene er sikre nok," tilføjer han og skyder de sovendes arme fra deres ansigter for at se på dem. "Er det Deres mænd, barnlille?"

"Ja, sir," svarer det ene af fruentimmerne. "Det er vore mænd."

"Teglbrændere, hvad?"

"Ja, sir."

"Hvad bestiller I her? I har ikke hjemme i London."

"Nej, sir. Vi har hjemme i Hertfordshire."

"Hvor i Hertfordshire?"

"Ved Saint Albans."

"Kommet hertil på apostlenes heste?"

"Vi gik hertil i går. Der er intet arbejde at få i vor egn for tiden, men vi har ikke tjent noget ved at tage hertil og vil sikkert

heller ikke tjene noget derved."

"Det er ikke måden at tjene noget på," siger Bucket, idet han drejer hovedet hen i den retning, hvor de to sanseløse skikkelser ligger på gulvet.

"Nej, det er det rigtignok ikke," siger konen med et suk. "Jenny og jeg ved det kun alt for godt."

Skønt værelset er et par fod højere end døren, er det dog så lavt, at den højeste af gæsterne ville nå op til det sværtede loft med sit hoved, hvis han stod oprejst. Det er modbydeligt i enhver henseende. Selv tællepråsen brænder blegt og sygeligt i den uhumske luft. Der findes et par bænke til at sidde på og en lidt højere bænk til bord. Mændene ligger og sover der, hvor de er tumlet om, men konerne sidder ved lyset. Den kone, som har talt, har et ganske lille barn i sine arme.

"Hvor gammel kan det lille væsen vel være?" siger Bucket. "Det ser ud, som om det var født i går." Han er slet ikke barsk imod det, og idet han sagte vender sin lygte mod barnet, mindes Snagsby på en forunderlig måde om et andet, af lys omgivet barn, som han har set afmalet.

"Det er endnu ikke tre uger gammelt," siger konen.

"Er det Deres barn?"

"Ja."

Den anden kone, der stod bøjet over det, da de kom ind.

Bukker sig atter og kysser det, mens det ligger og sover.

"De synes at holde lige så meget af det, som om De selv var moder til det," siger Bucket.

"Jeg har været moder til en magen til det, men det døde."

"Ak, Jenny, Jenny," siger den anden kone til hende, "det var jo godt. Langt hellere tænke sig dem døde end levende, langt

hellere, Jenny!"

"Da er De dog vel aldrig så unaturlig," siger Bucket strengt, "at De vil ønske Deres barn dødt?"

"Vorherre skal vide, at De har ret," svarer hun, "nej, det er jeg ikke. Jeg ville værge det med mit eget liv mod døden, hvis jeg kunne, så godt som nogen fin dame."

"Så lad være at sige sådan noget," siger Bucket, atter formildet, "hvorfor gør De det?"

"Det kommer over mig," siger konen, hvis øjne fyldes med tårer, "når jeg ser ned på min dreng, mens han ligger sådan. Skulle han ikke vågne mere, ville jeg tage på vej, så De ville tro, at jeg var blevet tosset. Det ved jeg meget godt. Jeg var hos Jenny, dengang hun mistede sit barn – ikke sandt, Jenny? – og ved, hvor hun sørgede. Men se Dem engang om her. Se på dem!" Her kastede hun et blik på mændene, der lå og sov på gulvet. "Se den dreng, De venter på, og som er gået ud for at gøre mig en tjeneste. Tænk på de børn, hvormed de så tit har at gøre, og som De ser vokse op!"

"Ja, ja!" siger Bucket, "men når De giver ham en god opdragelse, vil han blive Deres trøst og sørge for Dem på Deres gamle dage, ikke sandt?"

"Jeg skal gøre, hvad jeg kan," svarer hun og tørrer sine øjne. "Men jeg er så træt i aften og har feber, og så har jeg tænkt på alle de ting, han går i møde. Min mand vil blive streng imod ham, og han vil få prygl og se mig få prygl og blive gjort bange for sit hjem og måske blive ført på afveje. Om jeg også arbejder aldrig så meget og aldrig så strengt for ham, har jeg dog ingen til at hjælpe mig, og hvis det en gang skulle gå galt med ham trods alt, hvad jeg kan gøre, og den tid skulle komme, hvor jeg

skulle sidde og våge over ham i hans søvn, efter at han var blevet hård og forandret – er det da så urimeligt, hvis jeg ville tænke på ham sådan, som han nu ligger på mit skød, og ønske, at han var død, ligesom Jennys barn døde?"

"Stille, stille!" siger Jenny. "Du er træt, Liz, og syg. Lad mig tage drengen."

Idet hun gør dette, skyder hun moderens kjole til side, men bringer den hurtig i orden igen over det sårede og forslåede bryst, som drengen har ligget ved.

"Det er mit døde barn," siger Jenny, mens hun går op og ned ad gulvet og tysser på drengen, "som er skyld i, at jeg holder så meget af dette, og det er mit døde barn, som er skyld i, at *hun* har det *så* kært, at hun kan komme til at tænke på, om det ikke var bedst for det, om det gik bort. Mens hun tænker på det, tænker jeg på, hvilke skatte jeg ville give for at få min kæledægge igen. Men i hjertet mener vi et og det samme, når vi bare vidste, hvordan vi skulle sige det!"

Idet Snagsby pudser sin næse og hoster sin deltagende hoste, høres fodtrin udenfor. Bucket lader sin lygte skinne ud på gangen og siger til Snagsby: "Nå, hvad mener De så om Viskelæderet? Kan vi bruge ham?"

"Det er Jo!" siger Snagsby.

Jo står forbavset i lysglansen, ligesom en pjaltet figur i en laterna magica, skælvende ved tanken om at have forbrudt sig mod loven ved ikke at have flyttet sig langt nok bort. Men da Snagsby giver ham denne beroligende forsikring: "Det er kun et stykke arbejde, som du får betalt, Jo," fatter han atter mod, og efter at Bucket har taget ham med udenfor for at slå en lille

fortrolig sladder af med ham, fortæller han sin historie på en tilfredsstillende måde, skønt ganske åndeløs.

"Jeg har aftalt det fornødne med drengen," siger Bucket, da han kommer ind igen, "og alting er i orden. Vi kan godt gå igen, mr. Snagsby."

Men det varer lidt, inden de kommer af sted.

For det første må jo fuldføre sit velvillige ærinde og overrække den medicin, han har hentet, og som han afleverer med den lakoniske anvisning: "Det skal alt sammen tages straks." For det andet må Snagsby lægge sit universalmiddel mod en umådelig mængde forskellige onder, en halv krone, på bordet. For det tredje må Bucket tage Jo ved armen lidt oven for albuen, så han kan gå sådan med ham foran sig. Uden dette ville hverken Viskelæderet eller nogen anden person kunne føres til Lincoln's Inn Fields på fagmæssig måde. Efter at dette er iagttaget, siger de godnat til fruentimmerne og går atter ud i den sorte og rådne Tom Eneboers Gang.

Ad de larmende veje, ad hvilke de er steget ned i denne grube, kommer de efterhånden op af den igen, mens hoben sværmer og fløjter og lusker omkring dem, indtil de når randen, hvor Derby igen får blændlygten. Her vender hoben hylende om, ligesom en forsamling af fængslende dæmoner, og ses ikke mere. Gennem de renere og luftigere gader, som aldrig er forekommet Snagsby så luftige og rene som nu, går og kører de, indtil de kommer til Tulkinghorns port.

Mens de går op ad den mørke trappe, siger Bucket, at han har gadedørsnøglen i lommen, og at det er overflødigt at ringe. Af en mand at være, der har så meget erfaring i sådanne ting, er

Bucket noget længe om at lukke døren op og gør samtidig lidt støj. Han giver måske signal til at træffe forberedelser.

Men til sidst kommer de dog ind i forstuen, hvor der brænder en lampe, og derfra ind i Tulkinghorns værelse. Han er der ikke, men hans to gammeldags lysestager er der, og der er tåleligt lyst i værelset.

Bucket, der endnu har sit fagmæssige tag i Jo og forekommer Snagsby at være udstyret med et uindskrænket antal øjne, går lidt længere ind i dette værelse, indtil Jo studser og standser.

"Hvad er det?" siger Bucket hviskende.

"Der står hun!" udbryder Jo.

"Hvem?"

"Damen!"

Én tæt tilsløret, kvindelig skikkelse står midt i stuen, hvor lyset falder på den. Den er aldeles ubevægelig og tavs. Skikkelsen vender ansigtet imod dem, men den ænser dem ikke og bliver stående ligesom en billedstøtte.

"Sig mig nu," siger Bucket, "hvoraf du ved, at det er damen."

"Jeg kender sløret," siger Jo stirrende, "og hatten og kjolen."

"Bliv rigtig sikker i din sag, Viskelæder," svarer Bucket og iagttager ham skarpt. "Se dig vel for."

"Jeg ser så sikker, som jeg kan, det er sløret og hatten og kjolen."

"Hvordan var De ringe, du taler om?" spørger Bucket.

"De stod i en ild her," svarer Jo og gnider fingrene på sin venstre hånd mod knoerne på den højre, men uden at vende øjnene fra skikkelsen.

Skikkelsen trækker den højre handske af og viser hånden.

"Nå, hvad siger du om det?" spørger Bucket.

Jo ryster på hovedet. "Slet ikke som de der. Det var heller ikke en hånd som den der."

"Hvad er det, du der står og snakker om?" siger Bucket, skønt åbenbart meget veltilfreds.

"Hånden var hvidere, finere og mindre."

"Nå, du vil nok snart fortælle mig, at jeg er min egen moder. – kan du huske damens stemme?"

"Ja, det tror jeg nok, jeg kan."

Skikkelsen taler. "Var den som denne? Jeg skal tale, så længe du vil have det, indtil du bliver sikker i din sag. Var det denne stemme, eller lignede den denne?"

Jo ser forfærdet på Bucket. "Ikke spor!"

"Hvordan kunne du da," indvender denne brave mand, "sige, at det var damen?"

"Fordi," siger Jo med en forvirret stirren, men uden i mindste måde at lade sig rokke i sin sikkerhed, "fordi det er del samme slør og den samme hat og den samme kjole. Det er hende, og det er ikke hende. Det er ikke hendes hånd og heller ikke hendes ringe og heller ikke hendes stemme. Men det er hendes slør, hendes hat og hendes kjole, og de bliver båret på samme måde, som hun bar dem, og det er den samme højde, som hun havde, og hun gav mig en sovereign, og jeg tog den."

"Nå," siger Bucket henkastende, "vi har rigtignok ikke haft synderlig nytte af dig, men det er det samme. Der har du fem shillings. Brug dem godt og kom ikke i fedtefadet." Bucket tæller sagte pengene fra den ene hånd i den anden ligesom regnepenge og lægger dem derpå i en lille stabel i drengens hånd, hvorpå han fører ham ud til gadedøren og lader Snagsby, der ingenlunde føler sig vel til mode under disse gådefulde

omstændigheder, alene tilbage med den tilslørede skikkelse. Men idet Tulkinghorn træder ind i stuen, bliver sløret slået til siden, og der viser sig nu et ret smukt fransk fruentimmer, hvis udtryk dog er temmelig skarpt.

"Mange tak, mademoiselle Hortense," siger Tulkinghorn med sin sædvanlige ro, "nu skal jeg ikke ulejlige Dem mere for dette væddemåls skyld."

"Men De vil dog have den godhed at huske på, at jeg for tiden ingen stilling har?"

"Ja vel!"

"Og beære mig med Deres indflydelsesrige anbefaling?"

"Naturligvis, mademoiselle Hortense."

"Et ord af mr. Tulkinghorn vil udrette så meget." – "det skal ikke mangle, mademoiselle." – "modtag forsikringen om min inderlige taknemlighed, sir." – "God nat." Mademoiselle går med et udtryk af medfødt artighed, og Bucket, hvem det, når det kniber, falder lige så naturligt at være ceremonimester som alt andet, følger hende, ikke uden galanteri, ned ad trappen.

"Nå, Bucket?" siger Tulkinghorn, da han er kommet tilbage.

"Det har alt sammen sin rigtighed, ser De, sådan som jeg forudsagde. Der er ingen tvivl om, at det var den anden med dennes klæder på. Drengen var nøjagtig med hensyn til farve og det hele. Jeg lovede Dem, mr. Snagsby, at han skulle få lov til at gå, uden at der skete ham noget ondt. Sig nu ikke, at jeg ikke har holdt ord!"

"De har holdt ord," svarer papirhandleren, "og hvis De ikke har brug for mig mere, mr. Tulkinghorn, tror jeg, at jeg, da min lille kone sikkert vil være ængstelig for mig –"

"Tak, Snagsby, nej, jeg har ikke mere brug for Dem" siger Tulkinghorn. "Jeg er virkelig i Deres gæld for al den ulejlighed, De allerede har haft."

"På ingen måde. Jeg anbefaler mig."

"Hør engang, mr. Snagsby," siger Bucket, der følger ham til døren og trykker hans hånd gentagne gange, "hvad jeg kan lide hos Dem er, at De er en mand, som det ikke nytter at ville pumpe. Se, det er det, De er. Når De ved med Dem selv, at De har gjort noget godt, så beholder De det hos dem selv, og dermed er den vise ude. Se, sådan er De."

"Det er vistnok sådan, jeg stræber efter at være."

"Nej, nej, De gør Dem selv uret. Det er ikke sådan, De stræber efter at være," siger Bucket og trykker hans hånd med megen hjertelighed, "det er sådan, De er. Det er det, jeg sætter pris på hos en mand."

Snagsby giver et passende svar og går hjem, så forvirret af aftenens tildragelser, at han er fuld af tvivl, om han virkelig er vågen og ude – fuld af tvivl, om de gader, hvor igennem han går, er virkelige – fuld af tvivl, om månen, der skinner oven over ham, er virkelig. Han får imidlertid snart vished i så henseende ved mrs. Snagsbys uimodsigelige virkelighed, der sidder oppe med hovedet i en komplet bikube af krøllepapirer og natkappe og to gange har sendt Mary hen til politistationen rend det officielle budskab, at hendes mand er blevet bortført, og som derefter i de sidste to limer med største anstand har gennemgået ethvert stadium af afmagt. Men, som den lille kone vemodig siger, hvad tak får hun for det!

23. Esthers beretning

– Efter seks behagelige ugers forløb kom vi hjem fra besøget hos Boythorn. Vi havde ofte været i parken og i skoven og var sjældent kommet forbi det skovfogedhus, hvor vi havde søgt ly, uden at have set derind og talt med skovfogedens kone, men til lady Dedlock havde vi ikke siden set noget til undtagen i kirken om søndagen. Der var fremmede på Chesney Wold, og skønt flere smukke ansigter omgav hende, havde hendes ansigt dog stadig beholdt den samme indflydelse på mig som i begyndelsen. Jeg ved ikke engang nu rigtig, om den var pinlig eller behagelig, om den trak mig mod hende eller fik mig til at gyse tilbage for hende. Jeg tror, jeg beundrede hende med en slags frygt, og jeg ved, at mine tanker altid i hendes nærværelse, ligesom de første gang havde gjort, vandrede tilbage til det fjerne tidspunkt i mit liv.

Mere end en søndag bildte jeg mig ind, at det, denne dame på en så mærkelig måde var for mig, var jeg også for hende, at jeg forstyrrede hendes tanker, ligesom hun indvirkede på mine, skønt på en anden måde, men når jeg listede mig til at kaste et blik på hende og så hende så fattet, så fjern og så utilgængelig, følte jeg, at det var en tåbelig svaghed. Ja, jeg følte, at min stemning overfor hende var svag og ufornuftig, og jeg gik derfor så meget i rette med mig selv, som det var mig muligt.

En omstændighed, som indtraf, før vi forlod Boythorns hus, gør jeg nok bedst i at meddele på dette sted.

Mens jeg en dag spadserede i haven med Ada, sagde man mig, at der var nogen, som ønskede at tale med mig, og da jeg kom ind i frokoststuen, så jeg, at det var den franske kammerjomfru, som havde trukket sine sko af og var gået gennem det våde græs den dag, da det tordnede og lynede. "Mademoiselle," begyndte hun og så vist på mig med sine alt for skarpe øjne, skønt hun for øvrigt havde et behageligt ydre og hverken talte frækt eller skelende, "jeg har taget mig en stor frihed, idet jeg er kommet her, men De, som er så god, mademoiselle, vil nok undskylde mig."

"De behøver ingen undskyldninger," svarede jeg, "hvis De vil tale med mig."

"Det er mit ønske, mademoiselle. Tusind tak for tilladelsen. Jeg tør altså tale, ikke sandt?" sagde hun i en rask, naturlig tone.

"Vær så god," svarede jeg.

"Mademoiselle. De er så god. Jeg har forladt mylady. Vi kunne ikke forliges. Mylady er så stolt, meget stolt. Pardon, mademoiselle. De har ret!" hendes hurtige fatteevne foregreb, hvad jeg måske ville have sagt, men som jeg endnu kun havde tænkt. "Det passer sig ikke for mig at komme her og beklage mig over mylady. Men jeg siger kun, at hun er stolt, meget stolt. Det ved alverden. Jeg skal ikke sige et ord mere."

"Vær så god at blive ved," sagde jeg.

"Det skal jeg, mademoiselle. Jeg takker Dem for Deres artighed. Jeg har en ubeskrivelig lyst til at få tjeneste hos en ung dame, som er god, dannet og smuk. De er god, dannet og smuk som en engel, mademoiselle. Ak, om jeg kunne opnå den ære at tjene Dem!"

"Det gør mig ondt –" begyndte jeg.

"De må ikke affærdige mig så kort, mademoiselle!" sagde hun med en uvilkårlig sammentrækning af sine smukke øjenbryn. "Lad mig håbe et øjeblik! Jeg ved, at denne stilling ville blive mere stille end den, jeg har forladt. Nu vel, det ønsker jeg kun. Jeg ved, at jeg ville få mindre løn her. Godt. Jeg er også tilfreds dermed."

"Jeg forsikrer Dem," sagde jeg, helt forlegen alene ved tanken om at have et sådant tyende, "jeg holder ingen kammerjomfru –"

"Å, mademoiselle, men hvorfor ikke? Hvorfor ikke, når De kan få en, som er Dem så hengiven, som vil være henrykt over at tjene Dem, som altid ville være så ærlig, så ivrig og så tro! Jeg ønsker af mit ganske hjerte at tjene Dem, mademoiselle. Tal ikke om penge i dette øjeblik. Tag mig, som jeg er – for intet!"

Hun var så mærkelig alvorlig, at jeg trak mig tilbage, næsten forskrækket for hende. Uden tilsyneladende i sin ivrighed at lægge mærke til det, trængte hun alligevel ind på mig og talte i en hurtig, dæmpet tone, men dog stadig med en vis anstand og sømmelighed.

"Mademoiselle, jeg kommer fra syden, hvor man er fyrig og elsker og hader meget stærkt. Mylady var for stolt for mig, og jeg var for stolt for hende. Det er slut – ude – forbi. Tag mig i Deres tjeneste, og jeg vil tjene Dem godt. Jeg skal gøre mere for Dem, end De nu forestiller Dem! *Chut*! Mademoiselle, jeg skal – lige meget, jeg skal gøre mit bedste i enhver henseende. Hvis De tager mig i Deres tjeneste, vil De ikke fortryde det. De vil ikke fortryde det, mademoiselle, og jeg skal tjene Dem godt. De ved ikke hvor godt."

Der var en mørk energi i hendes ansigt, som hun stod der og så på mig, mens jeg forklarede hende umuligheden af at fæste hende – uden at jeg fandt det nødvendigt også at sige hende, hvor lidt jeg ønskede at gøre det – så jeg syntes at se en kvinde fra Paris gader under rædselsherredømmet. Hun hørte på mig uden at afbryde mig og sagde derpå med sin smukke udtale og blideste røst:

"Jeg har altså fået svar, mademoiselle? Det gør mig ondt. Så må jeg et andet sted hen og søge, hvad jeg ikke har fundet her. Vil De tillade mig at kysse Deres hånd?"

Hun så endnu mere vist på mig, da hun greb den, og syntes under den flygtige berøring at lægge mærke til hver åre i den. "Jeg er bange for, at jeg overraskede Dem, mademoiselle, den dag, det tordnede?" tilføjede hun med et afskedskniks.

Jeg tilstod, at hun havde overrasket os alle.

"Jeg gjorde en ed, mademoiselle," sagde hun smilende, "og jeg ville indprente mig den for at holde den så meget des bedre. Og det skal jeg! Adieu, mademoiselle!"

Dermed endte vor samtale, hvilket jeg var meget glad for. Jeg tænker, at hun forlod landsbyen, for jeg så hende ikke oftere, og der hændtes intet videre, som kunne forstyrre vore stille sommerglæder, indtil seks uger var forbi, og vi rejste hjem.

På den tid og i mange uger efter den tid var Richard meget stadig i sine besøg. Foruden at han kom hver lørdag eller søndag og blev hos os til mandag, kom han undertiden også ganske uventet for at tilbringe en alten med os og vendte tilbage tidlig næste morgen. Han var lige så livlig som altid og fortalte os, at han var meget flittig, men jeg var dog ikke rolig for ham, da det forekom mig, at hans flid tog en fejlretning. Jeg kunne

ikke indse, at den førte til andet end til at vække skuffende forhåbninger med hensyn til den proces, der allerede havde været årsag til så megen sorg og ødelæggelse. Han var nu trængt ind i denne hemmeligheds kerne, sagde han os, og intet kunne være tydeligere, end at det testamente, ifølge hvilket han og Ada skulle arve, jeg ved ikke, hvor mange tusinde pund, til sidst måtte blive stadfæstet, hvis der var mindste fornuft og retfærdighed i kanslerretten – men hvor klang dette *hvis* ikke tvivlsomt i mine øren! – og at dette heldige udfald ikke kunne blive forhalet ret længe endnu. Han godtgjorde dette for sig selv med alle de trættende bevisgrunde, han havde læst, og hver enkelt af dem viklede ham endnu stærkere ind i denne indbildning. Han var endog begyndt at besøge retten og fortalte os, at han daglig så miss Flite der; de snakkede sammen, og han viste hende små opmærksomheder, og skønt han måtte le af hende, beklagede han hende dog af sit ganske hjerte. Men han tænkte aldrig på – nej aldrig, min stakkels, kære, sangvinske Richard, som dengang kunne være blevet så lykkelig og havde andre, langt bedre ting i vente! – hvilket skæbnesvangert bånd der knyttede sig mellem hans friske ungdom og hendes henvisnende alderdom, mellem hans fri forhåbninger og hendes indespærrede fugle, sultne kvistkammer og svækkede åndsevner!

Ada elskede ham for højt til at nære mistillid, hvad han end sagde eller gjorde, og skønt min formynder ofte klagede over østenvind og læste mere i Brummeriet, end han ellers plejede, iagttog han dog den strengeste tavshed i den henseende. Jeg besluttede derfor en dag, da jeg tog til London for efter Caddy Jellybys anmodning at mødes med hende, at bede Richard vente

på mig i diligencekontoret, for at vi kunne tale lidt med hinanden. Jeg fandt ham der, da jeg kom, og vi gik bort sammen arm i arm.

"Nå, Richard," sagde jeg, så snart jeg kunne begynde at tale alvorligt med ham, "begynder De nu at slå Dem til ro?"

"Å, ja, kære Esther. Det går nok."

"Ja, men er De kommet til ro?" sagde jeg.

"Hvad mener De med at komme til ro?" spurgte Richard med sit glade smil.

"Kommet til ro med lovkyndigheden."

"Å ja vist," svarede han, "med den går det godt nok."

"Det har De sagt før, kære Richard."

"Og det synes De, ikke er noget svar? Såmænd, det er det måske ikke heller. Kommet til ro? De mener, om jeg har taget nogen afgørende beslutning?"

"Ja."

"Nej, i den henseende kan jeg egentlig ikke sige, at jeg har slået mig til ro," sagde Richard med stærkt eftertryk på "ro", som om det var dette ord, der udtrykte vanskeligheden, "for man kan jo ikke slå sig til ro, så længe den sag endnu ikke er afgjort. Når jeg siger den sag, mener jeg naturligvis – den forbudne sag."

"Tror De da, at den nogen sinde vil blive afgjort?"

"Ja, det kan der ikke være mindste tvivl om."

Vi gik et lille stykke uden at tale, og straks efter tiltalte Richard mig på sin frimodige og hjertelige måde således:

"Kære Esther, jeg forstår Dem, og jeg ville ønske, at jeg var mere stadig af mig. Jeg mener ikke stadig med hensyn til Ada, for hende elsker jeg inderligt – mere og mere hver dag – men

stadig med hensyn til mig selv. Ja, jeg mener nu noget, som jeg ikke rigtig kan udtrykke, men De forstår mig jo nok. Hvis jeg var mere stadig, havde jeg holdt ud enten hos Badger eller hos Kenge & Carboy som den bitre død og allerede nu begyndt at være solid og systematisk og ikke haft gæld og –"

"Har De gæld, Richard?"

"Ja, en lille smule. Og jeg har også fået vel meget smag på at spille billard og alt sådan noget. Nu er det sagt. De foragter mig, Esther, ikke sandt?"

"Det ved De vist, jeg ikke gør."

"De er mere overbærende mod mig, end jeg ofte selv er," svarede han. "Kære Esther, jeg er ret et ulykkeligt menneske, fordi jeg ikke kan slå mig mere til ro, men hvordan skal jeg kunne det? Hvis De boede i et hus, som ikke var færdigt, ville De ikke kunne slå Dem til ro der. Hvis De var dømt til at lade enhver ting, De begyndte på, ufuldendt, ville De finde det vanskeligt at sysle alvorligt med noget, og dette er desværre tilfældet med mig. Jeg er født under denne ufuldendte strid med alle dens muligheder og omskiftelser. Den begyndte at gøre mig urolig, før jeg endnu rigtig kendte forskellen mellem en juridisk ret og en ret mad. Siden er den stadig blevet ved at gøre mig urolig, og her står jeg nu og ved med mig selv, at jeg ikke fortjener at elske min tillidsfulde kusine Ada."

Vi gik på et ensomt sted, og han holdt hånden for øjnene og gav sig til at hulke.

"Vær ikke så rørt, Richard," sagde jeg. "De har en ædel natur, og Adas kærlighed kan med hver dag gøre Dem mere værd til den."

"Alt det ved jeg, kære veninde," sagde han og trykkede min arm, "alt det ved jeg. De skal ikke bryde Dem om, at jeg er lidt blød nu, for alt dette har i nogen tid ligget mig på hjertet, og jeg har ofte villet tale med Dem om det, men undertiden har jeg manglet lejlighed og undertiden mod til det. Jeg ved, hvad tanken om Ada burde være for mig, men den er det ikke. Jeg er alt for ustadig selv til det. Jeg elsker hende inderligt, og dog gør jeg hver dag og hver time uret både mod hende og mig selv. Men det kan ikke vare evigt. Sagen vil dog engang komme for, og vi vil få en dom til vor fordel, og så skal De og Ada se, hvad jeg virkelig kan være."

Det havde skåret mig i hjertet at høre ham hulke og se tårerne trænge frem mellem hans fingre, men det havde dog angrebet mig langt mindre end det forhåbningsfulde liv, hvormed han sagde disse ord.

"Jeg har nøje undersøgt dokumenterne, Esther, og fordybet mig i dem i flere måneder," fortsatte han og genvandt øjeblikkelig sin munterhed, "og De kan være overbevist om, at vi sejrer. Udsættelser har der, det skal himlen vide, været nok af, men der er den allerstørste sandsynlighed for, at sagen snart får ende. Ja den står nu på retslisten. Til sidst vil alt gå, som det skal, og så skal De få at se!"

Da jeg tænkte på, hvordan han for nylig havde sat Kenge & Carboy i samme kategori som Badger, spurgte jeg ham, hvornår han agtede at lade sig indskrive i Lincoln's Inn.

"Er de nu der igen? Det tænker jeg slet ikke på, Esther," sagde han med lidt møje. "Jeg synes, jeg har fået nok af det. Ved at arbejde som en galejslave på Jarndyce-kontra-Jarndyce har jeg fået min tørst efter lovkyndigheden slukket og overbevist mig

om, at jeg ikke ville kunne udstå den. Desuden mærker jeg, at jeg bliver mere og mere urolig ved stadig at være på tildragelsernes skueplads. Og hvortil tror De da," vedblev Richard atter tillidsfuldt, "at min hu ganske naturligt har vendt sig?"

"Det kan jeg ikke tænke mig!" sagde jeg.

"Se ikke så alvorlig ud," svarede Richard, "for det er virkelig det bedste, jeg kan gøre. Det er ikke, fordi jeg behøver en fast livsstilling. Processen vil snart blive afgjort, og så er jeg forsørget. Nej, jeg opfatter det som et kald, der ifølge sin natur er mere eller mindre ustadigt og derfor passer for mine midlertidige vilkår, ja, jeg kan gerne sige, netop passer for Dem. Hvad tror De nu, det er, hvortil min hu så inderligt har vendt sig?"

Jeg så på ham og rystede på hovedet.

"Hvad andet," sagde Richard i en selvsikker tone. "End hæren?"

"Hæren?" sagde jeg.

"Ja hæren, naturligvis. Hvad jeg har at gøre, er at få en officersbestalling, og – ja, nu ved De det."

Og derpå beviste han mig af udførlige regnskaber i sin lommebog, at sæt, han havde gjort en gæld af f.eks. to hundrede pund i seks måneder uden at have været i hæren, og aldeles ingen gæld gjorde i et lignende tidsrum, efter at være kommet ind i hæren – hvilket han fuldt og fast havde besluttet – måtte dette skridt medføre en besparelse af fire hundrede pund om året eller to tusinde pund i fem år, hvilket var en betydelig sum. Og derpå talte han så ærligt og oprigtigt om det offer, han bragte ved for en tid at fjerne sig fra Ada, og om den alvor,

hvormed han higede – som jeg helt vel vidste, at han altid gjorde i sine tanker – efter at gengælde hendes kærlighed, sikre hendes lykke, overvinde sine egne fejl og blive et mønster på fasthed, at det vakte de pinligste følelser i mit hjerte. For jeg tænkte på, hvordan dette ville, hvordan dette måtte ende, når alle hans mandige egenskaber blev skimlet så hurtigt og sikkert af den ødelæggende meldug, som tilintetgjorde alt, hvorpå den lagde sig.

Jeg talte til Richard med al den alvor, jeg følte, og alt det håb, som jeg dengang ikke ganske kunne nære, og bønfaldt ham for Adas skyld ikke stole på kanslerretten. I alt, hvad jeg sagde, gav Richard mig gerne ret, idet han for hen over retten og alt andet og udkastede de lyseste skildringer af, hvilken karakter han ville blive – ak, når den sørgelige proces ikke længere havde ham i sine klør! Vi havde en lang samtale, men den drejede sig i det væsentligste kun om det samme.

Omsider kom vi til Soho Square, hvor Caddy Jellyby havde aftalt at ville vente på mig. Caddy var i haven midt på pladsen og ilede ud, så snart jeg viste mig, og efter et par spøgende ord forlod Richard os.

"Prins har en elev her tæt ved, Esther," sagde Caddy, "og har fået nøglen til haven til os. Hvis De derfor vil spadsere omkring med mig her, kan vi lukke os ind, og jeg kan da i ro og mag sige Dem, hvorfor jeg har længtes efter at se Deres kære, gode ansigt."

"Ja gerne, kære Caddy. Det kan jo ikke være bedre." Caddy lukkede altså, efter at hun kærlig havde klappet det kære, gode ansigt, som hun kaldte det, lågen og tog min arm og begyndte i al fortrolighed at spadsere omkring i haven.

"De må da vide, Esther," sagde Caddy, som så gerne ville betro sig til mig, "at efter De havde talt til mig om, at det var uret af mig at gifte mig uden moders vidende eller endog at lade moder længere være uvidende om min forlovelse med Prins – skønt jeg, oprigtig talt, ikke tror, at moder bryder sig videre om mig – fandt jeg det rigtigt at fortælle Prins Deres mening, for det første, fordi jeg så gerne vil rette mig efter alt, hvad De siger, og dernæst, fordi jeg ingen hemmeligheder har for Prins."

"Nå, og jeg håber, han billigede det, Caddy?"

"Å Gud, han ville billige alt, hvad De siger. De kan ikke tænke Dem, hvor høje tanker han har om Dem, Esther. Det ville være nok til at gøre enhver anden end mig skinsyg," sagde Caddy og smilede og rystede på hovedet. "Men mig glæder det kun, for De er den første veninde, jeg har haft, og den bedste veninde, jeg nogen sinde kan få, og ingen kan ære og elske Dem så højt, at det jo ikke glæder mig."

"Hør, Caddy, De er nok med i den almindelige sammensværgelse om at holde mig i godt humor. Nå, og så, lille ven?"

"Ja, nu skal jeg fortælle Dem det," sagde Caddy og lagde fortroligt sine hænder om min arm. "Vi talte en hel del om det, og så sagde jeg til Prins: "Prins, da miss Summerson –"

"Jeg vil håbe, at De ikke sagde miss Summerson?"

"Nej, det gjorde jeg heller ikke!" udbrød Caddy fornøjet og med strålende åsyn. "Jeg sagde Esther. Prins," sagde jeg, "da Esther så bestemt har den mening og har sagt mig det og altid giver mig et eller andet vink om det i disse venlige breve, som du så gerne vil høre mig læse for dig, så har jeg, hvis du også

synes det, besluttet at fortælle moder sandheden. Og jeg tror, Prins," sagde jeg, "at Esther ville finde, at jeg ville stå i et bedre og sandere og hæderligere lys, hvis du gjorde det samme overfor din fader."

"Ja, min ven," sagde jeg, "det finder Esther rigtignok."

"Der kan De se, jeg havde altså ret! Nå, det gjorde Prins noget urolig, ikke fordi han nærede mindste tvivl, men fordi han tager så meget hensyn til gamle mr. Turveydrops følelser, og han nærede frygt for, at gamle mr. Turveydrops hjerte skulle briste, eller at han skulle besvime eller blive overvældet på en eller anden rørende måde ved en sådan meddelelse. Han var bange for, at gamle mr. Turveydrop skulle optage det som en mangel på ærbødighed og få en alt for stærk rystelse. For mr. Turveydrops holdning er, som De ved, Esther, meget smuk, men hans følelser er overordentlig pirlige."

"Er de det, min ven?"

"Ja så overordentlig pirlige. Det siger Prins. De har nu voldt min kæledægge – jeg ville egentlig ikke have brugt dette udtryk til Dem, Esther," sagde Caddy undskyldende og blev ildrød i hovedet, "men jeg plejer altid at kalde Prins min kæledægge."

Jeg lo, og Caddy lo og rødmede og blev ved.

"Det har voldt ham, Esther –"

"Voldt ham, hvem, lille ven?"

"Å, De plageånd!" sagde Caddy smilende, mens hendes smukke ansigt stod i en glød. "Min kæledægge, siden De endelig vil vide det! – det har voldt ham uro i flere uger og bragt ham til af bare ængstelighed at udsætte det fra den ene dag til den anden. Til sidst sagde han: "Caddy, hvis miss Summerson, som har så høj en stjerne hos fader, ville være til stede, når jeg siger

det, tror jeg nok, at jeg kunne gøre det." Jeg lovede ham da at spørge Dem om det. Og desuden besluttede jeg," sagde Caddy og så forhåbningsfuldt, men frygtsomt på mig, "at jeg, hvis De ville samtykke deri, ville bede Dem om bagefter at gå med mig til moder. Det var det, jeg mente, da jeg skrev i min brev, at jeg havde en stor tjeneste og en stor hjælp at bede Dem om. Og hvis De kan sige ja, vil vi begge være dem meget taknemlige."

"Lad mig engang se, Caddy," sagde jeg, idet jeg lod, som jeg tænkte mig om. "Ja, jeg tror, at jeg kunne gøre mere end det, hvis det var nødvendigt. Jeg er til Deres og kæledæggens tjeneste, hvornår De vil."

Caddy blev helt henrykt over mit svar, hun var så modtagelig for den mindste venlighed eller opmuntring, og efter vi havde gået haven endnu et par gange rundt, mens hun trak et par helt ny handsker på og gjorde sig så strålende som muligt for ikke at gøre mesteren i holdning nogen unødvendig skam, gik vi lige til Newman Street.

Prins gav naturligvis undervisning. Vi fandt ham optaget af en ikke meget lovende elev – en klodset lille pige med et sløvt ansigt, en dyb stemme og en misfornøjet mama – hvis sag vistnok ikke blev mere håbefuld ved den forvirring, som vi satte hendes lærer i. Omsider var timen omme efter at have været så uharmonisk som mulig, og da den lille pige havde skiftet sko og fået sin hvide musselinskjole kvalt i sjaler, blev hun ført bort. Efter nogle forberedende ord, gav vi os til at opsøge den gamle Turveydrop, som vi fandt grupperet mellem hat og handsker, siddende som et mønster på holdning på sofaen i sit eget værelse, den eneste hyggelige stue i hele huset. Han syntes at have klædt sig på i ro og mag under pauserne i en let frokost,

hans toiletkasse, børste osv., alt sammen af den eleganteste slags, lå spredt rundt omkring.

"Fader, miss Summerson og miss Jellyby."

"Henrykt! Fortryllet!" sagde Turveydrop og rejste sig med sit højskuldrede buk. "Tillad!" her satte han stole frem. "Tag plads!" nu kyssede han fingerspidserne på sin venstre hånd. "Uendelig glad!" tilføjede han, idet han lukkede øjnene og bølgede frem og tilbage. "Mit lille tilflugtssted er blevet et paradis!" og med disse ord satte han sig atter på sofaen som den anden gentleman i Europa.

"Atter finder De os, miss Summerson," sagde han, "i færd med vore små kunster for at polere, at polere! Atter ansporer og belønner kønnet os med sin elskværdige nærværelses nedladenhed. Det er meget i disse tider – og skrækkeligt er de udartede, siden hans kongelige højhed prinsregentens, min høje patrons tider, hvis jeg tør driste mig til at tale sådan – at holdning ikke bliver så aldeles trådt under fødder af pakket, at den endnu kan sole sig i skønhedens smil, bedste frøken."

Jeg sagde intet, hvilket jeg fandt var det mest passende svar, og han tog sig en pris.

"Min kære søn," sagde Turveydrop, "du har fire timer i eftermiddag. Jeg vil råde dig til i en fart at tage et stykke smørrebrød."

"Tak, fader," sagde Prins, "jeg skal nok være præcis. Kære fader, må jeg bede Dem forberede Dem på noget, jeg har at sige Dem?"

"Store Gud!" udbrød mønsteret, bleg og forfærdet, da Prins og Caddy hånd i hånd i det samme knælede for ham. "Hvad er dette? Er det vanvid? Eller hvad er det?"

"Fader," svarede Prins meget ydmygt, "jeg elsker denne unge dame, og vi er forlovede."

"Forlovede!" skreg Turveydrop og lænede sig tilbage i sofaen og skyggede for øjnene med sin hånd. "En pil afskudt mod mit hjerte af mit eget barn!"

"Vi har været forlovede i nogen tid, fader," sagde Prins, "og da miss Summerson fik det at vide, rådede hun os til at sige det til Dem, og hun har haft den store godhed at indfinde sig her med os. Miss Jellyby er en ung dame, som har den største ærbødighed for Dem."

Turveydrop stønnede.

"Åh nej, fader, åh nej!" bad hans søn. "Miss Jellyby er en ung dame, som har den største ærbødighed for Dem, og vort første ønske er at kunne gøre Dem livet behageligt –"

Turveydrop hulkede.

"Å nej, fader!" udbrød hans søn.

"Dreng," sagde Turveydrop, "det er godt, at din moder, som nu er en engel i himlen, skånes for denne sorg. Stød til og skån mig ikke! Stød til, sir, stød til!"

"Å, tal ikke sådan, fader," bønfaldt Prins med tårer, "det går mig til hjertet. Jeg forsikrer Dem, at vort første og sidste ønske er at gøre Dem livet behageligt. Caroline og jeg skal ikke glemme vore pligter – min pligt er også Carolines, som vi så ofte har sagt til hinanden – og med Deres bifald og samtykke, fader, skal vi stræbe at gøre Dem livet behageligt."

"Stød til," mumlede Turveydrop, "stød til!"

Men det forekom mig dog, som om han syntes at høre efter.

"Kære fader," vedblev Prins, "vi kender godt de små behageligheder, som De er vant og berettiget til, og som det

altid skal være vor bestræbelse, vor stolthed først og fremmest at skaffe til veje. Når De vil lyksaliggøre os med Deres bifald og samtykke, vil vi ikke tænke på at gifte os, før De selv bestemmer det, og når vi er blevet gift, skal De naturligvis altid være vort første hensyn. De skal altid være vort hoved og vor herre her, og vi føler, hvor aldeles unaturligt det ville være af os, hvis vi undlod at erkende det eller forsømte at stræbe på enhver mulig måde at behage Dem."

Turveydrop gennemgik en svær indre kamp og rejste sig atter op i sofaen med kinder, der struttede ud over hans stive halsbind, et fuldkomment mønster på faderlig holdning.

"Min søn," sagde han, "mine børn! Jeg kan ikke modstå Deres bønner. Vær lykkelige!"

Hans huldsalighed, da han løftede sin tilkommende svigerdatter op og strakte hånden ud mod sin søn, som kyssede den med kærlig ærbødighed og taknemlighed, var det mest forbløffende syn, jeg nogen sinde har set.

"Mine børn," sagde han, og omfavnede Caroline med sin venstre arm, mens han med meget anstand støttede sin højre hånd på hoften, "min søn og min datter, Deres lykke skal være min omsorg. Jeg skal våge over Dem. I skal bo hos mig" – hvilket naturligvis skulle sige: Jeg vil altid bo hos Dem – "dette hus er fra nu af lige så meget Deres som mit. Betragter det som Deres hjem. Gid I må leve længe for at dele det med mig!"

Holdningens magt var så stor, at de virkelig blev lige så overvældede af taknemlighed, som om han, i stedet for at indkvartere sig hos dem for sin øvrige levetid, havde bragt et eller andet glimrende offer for deres skyld.

"Jeg selv, mine børn," vedblev han, "kan snart sammenlignes med efterårsløvet, og det er umuligt at sige, hvor længe de sidste spor af nobel holdning endnu vil være at finde i denne vævende og spindende tidsalder. Men så længe vil jeg opfylde min pligt imod samfundet og som sædvanlig vise mig i byen. Mine fornødenheder er få og simple. Mit lille værelse her, mine få toiletsager, min tarvelige frokost og mit lille middagsmåltid er alt, hvad jeg forlanger. Jeg overlader det til Deres kærlige hengivenhed at tilvejebringe disse fornødenheder. Selv påtager jeg mig resten."

De blev på ny overvældede af hans ualmindelige ædelmodighed.

"Min søn," fortsatte han, "med hensyn til de enkelte punkter, som du står tilbage i – holdningspunkter, som er mennesket medfødte og vel kan udvikles ved at dyrkes, men aldrig fremkaldes, hvor de ikke findes, kan du altid stols på mig. Jeg har været tro på min post siden hans kongelige højhed prinsregentens dage, og jeg skal ikke forlade den nu. Nej, min søn! Har du nogen sinde opfattet din faders stilling med stolthed, kan du være sikker på, at han aldrig vil gøre noget, som kunne sætte en plet på den. Til dig selv, Prins, hvis karakter er forskellig fra min – vi kan jo ikke alle være ens, og det ville heller ikke være godt, om vi var det – til dig siger jeg: Arbejd, vær flittig, tjen penge og udvid dine forretninger så meget som muligt."

"Det kan De være overbevist om, kære fader, at jeg skal gøre med den bedste vilje," svarer Prins.

"Jeg tvivler ikke om det. Dine egenskaber er ikke glimrende, mit kære barn, men solide og nyttige. Og til Dem begge, mine

børn, vil jeg i den kvindes ånd, som nu er en engel i himlen, og på hvis sti jeg, som jeg håber, var så lykkelig at kaste i det mindste nogle lysstråler, henvende disse ord: Pas huset, drag omsorg for mine simple fornødenheder, og Gud velsigne Dem begge!"

Gamle Turveydrop blev derpå til ære for, hvad der var sket, så overordentlig galant, at jeg sagde til Caddy, at hvis vi i det hele skulle til Thavies Inn den dag, måtte vi virkelig straks af sted. Vi anbefalede os derfor efter en meget kærlig afsked mellem Caddy og hendes forlovede, og undervejs var hun så glad og så fuld af lovtaler over gamle mr. Turveydrop, at jeg ikke for alt i verden kunne have sagt noget nedsættende om ham.

I vinduerne i huset i Thavies Inn var der plakater, som meldte, at det var at få til leje, og det så smudsigere, skumlere og ubehageligere ud end ellers. Den stakkels mr. Jellybys navn havde for kun et par dage siden stået på fallentlisten, og han var lukket inde i spisestuen med to herrer og en bunke blå prokuratorposer, regnskabsbøger og papirer og gjorde de mest fortvivlede anstrengelser for at blive klog på sine egne sager. De forekom mig aldeles at overstige hans fatteevne, for da Caddy af en fejltagelse førte mig ind i spisesalen, og vi overrumplede Jellyby, som med briller på næsen sad indeklemt i en krog bag det store spisebord og de to herrer, syntes han at have opgivet ævred og at være både målløs og sanseløs.

Da vi kom op på mrs. Jellybys værelse – alle børnene skrålede nede i køkkenet, og der var ingen tjenestefolk at se – fandt vi denne dame siddende midt i en vidtløftig korrespondance. Hun åbnede, læste og ordnede en mængde breve, og der lå en stor dynge konvolutter på gulvet. Hun var så fordybet i sit arbejde,

at hun i begyndelsen ikke kendte mig, skønt hun sad og stirrede på mig med sit ejendommelige, nysgerrige, klarøjede, åndsfraværende blik.

"Åh! Miss Summerson," sagde hun til sidst. "Jeg tænkte på noget helt andet! Jeg håber, De befinder Dem vel. Det glæder mig at se Dem. Har mr. Jarndyce og miss Clare det godt?"

Til svar udtrykte jeg det håb, at hendes mand også befandt sig vel.

"Nej, ikke ganske, min bedste," svarede hun meget roligt. "Han har været uheldig med sine forretninger og er lidt modfalden. Heldigvis er jeg så optaget, at jeg ikke har tid til at tænke på det. Vi har i dette øjeblik et hundrede og halvfjerdsindstyve familier, hver i gennemsnit på fem personer, som enten er afrejste eller som i en nær fremtid skal afrejse til Nigerens venstre bred."

Jeg tænkte på den ene familie, der var os så nær, og som hverken var afrejst eller skulle afrejse til Nigerens venstre bred, og undrede mig over, at hun kunne være så rolig. "Jeg ser, De har Caddy med. Det er blevet en sjældenhed at se hende her. Hun har næsten opgivet sine gamle forretninger og nøder mig til at holde en dreng."

"Jeg forsikrer, moder –" begyndte Caddy. "Nej, Caddy," faldt hendes moder hende blidt i talen, "du ved, at jeg holder en dreng, som nu spiser til middag. Hvorfor vil du så modsige mig?"

"Jeg ville ikke sige dig imod, moder, jeg ville kun sige, at du dog vist ikke ville have, at jeg skulle trælle hele mit liv igennem."

"Jeg tror sikkert, min ven," sagde mrs. Jellyby, som endnu stadig sad og åbnede breve, mens hun med sine klare øjne for

smilende hen over dem og ordnede dem, "at du har et eksempel på flid for dig i din moder. Og hvad kalder du at trælle? Havde du nogen sympati med menneskeslægtens skæbne, ville den hæve dig højt op over enhver sådan tanke. Men det har du ikke. Jeg har ofte sagt dig, Caddy, at du ikke har nogen sådan sympati." "Nej, ikke med Afrika, moder."

"Nej, naturligvis. Var jeg nu ikke så heldigt beskæftiget, miss Summerson," sagde mrs. Jellyby, idet hun et øjeblik lod sine øjne hvile på mig og overvejede, hvor hun skulle lægge det brev, hun lige havde åbnet, "ville dette gøre mig ondt og ærgre mig. Men jeg har så meget at tænke på med hensyn til Borriobula-Gha, og det er så nødvendigt, at jeg samler alle mine tanker om det, at jeg deri finder et hjælpemiddel."

Da Caddy her sendte mig et opfordrende blik, og mrs. Jellyby så lige gennem min hat og mit hoved langt ind i Afrika, syntes jeg, det var en god lejlighed til at komme frem med hensigten med mit besøg og vække mrs. Jellybys opmærksomhed.

"Det undrer Dem måske," begyndte jeg, "at jeg kommer her og forstyrrer Dem."

"Det glæder mig altid at se miss Summerson," svarede mrs. Jellyby, og fortsatte sit arbejde med et roligt smil, "skønt jeg jo nok kunne ønske, at hun havde større interesse for Borriobula-planen."

"Jeg er fulgt med Caddy," sagde jeg, "fordi Caddy med rette finder, at hun ingen hemmeligheder bør have for sin moder, og tror, at jeg kan opmuntre og hjælpe hende, skønt jeg rigtignok ikke ved hvordan, med at meddele det."

"Caddy," sagde mrs. Jellyby, idet hun et øjeblik standsede i sit arbejde og derpå, efter at have rystet på hovedet, atter fortsatte

det med himmelsk blidhed, "Caddy, du er i færd med at fortælle mig noget vrøvl."

Caddy løste sit hattebånd, tog hatten af og sagde, idet hun lod den dingle mod gulvet og græd hjerteligt: "Moder, jeg er forlovet."

"Å, du uartige barn!" sagde mrs. Jellyby med et åndsfraværende blik, mens hun gennemløb den sidst åbnede depeche. "Hvor du dog er en gås!"

"Jeg er forlovet, moder," hulkede Caddy, "med den unge mr. Turveydrop fra akademiet, og den gamle mr. Turveydrop, som sandelig er en meget fin mand, har givet sit samtykke, og jeg beder dig, moder, også at give os dit, da jeg aldrig kunne blive lykkelig uden det. Nej, det kunne jeg aldrig, aldrig!" hulkede Caddy, idet hun helt glemte sine vante klager og alt andet undtagen sin medfødte kærlighed.

"Der ser De atter, miss Summerson," sagde mrs. Jellyby med himmelsk renhed, "hvor godt det er at være så stærkt optaget som jeg og tvungen til at sammentrænge sine tanker om et punkt. Der har Caddy forlovet sig med en dansemesters søn og knyttet sig til mennesker, der ikke har mere sympati med menneskeslægtens skæbne, end hun selv har! Og det oven i købet nu, da en af vor tids første filantroper, mr. Gusher, har meddelt mig, at han virkelig har fået interesse for hende!"

"Moder, jeg har altid hadet og afskyet mr. Gusher!"

"Caddy, Caddy," svarede mrs. Jellyby og åbnede et andet brev med den største sindsro. "det tvivler jeg ikke på. Og hvor kunne det være anderledes, da du så aldeles mangler de sympatier, hvoraf han strømmer over! Hvis mine offentlige pligter ikke var mit yndlingsbarn, og hvis jeg ikke var optaget af omfattende

foranstaltninger efter en stor målestok, ville disse smålige enkeltheder bedrøve mig meget, miss Summerson. Men skal jeg lade dette slør, der stammer fra et enfoldigt skridt af Caddy – af hvem jeg ikke kan vente mig andet – lægge sig imellem mig og det store afrikanske fastland? Nej, nej, det gør jeg ikke!"

Jeg var så uforberedt på denne kulde, at jeg ikke vidste, hvad jeg skulle sige. Caddy syntes at være i samme forlegenhed. Mrs. Jellyby fortsatte med at åbne og ordne breve, mens hun af og til i en virkelig indtagende tone og med et fuldstændig roligt smil gentog: "Nej, nej."

"Moder," hulkede stakkels Caddy til sidst, "du er da vel ikke vred?"

"Caddy, det er virkelig tosset af dig at stille sådanne spørgsmål, når du har hørt, hvad jeg har sagt om min åndstilstand."

"Jeg håber, moder, at du giver dit samtykke og ønsker os til lykke."

"Det er dumt af dig, barn, at have gjort noget sådant, og det er slet af dig, da du burde have opofret dig for den store, offentlige plan. Men skridtet er gjort, og jeg holder en dreng, og der er intet videre at sige til det. Hør nu, Caddy," vedblev mrs. Jellyby – Caddy kyssede hende nemlig – "nu må du ikke sinke mig længere i mit arbejde, men lade mig ekspedere denne masse papirer!"

Jeg fandt, at jeg nu gjorde bedst i at tage afsked, men blev opholdt et øjeblik ved, at Caddy sagde:

"Har du noget imod, at jeg tager ham med herhen for at han kan hilse på dig, moder?"

"Men Caddy dog," udbrød mrs. Jellyby, som allerede var falden i fjerne tanker, "begynder du nu igen? Hvad for en ham?"

"Ham, moder."

"Caddy, Caddy!" sagde mrs. Jellyby, helt ked af sådanne småting. "Så må du bringe ham herhen en aften, som ikke er en af mine selskabsaftener eller en brancheaften eller en foreningsaften. Du må indpasse besøget efter min tid. Bedste miss Summerson, det var meget smukt af Dem at komme herhen for at hjælpe dette enfoldige barn på gled. Farvel! Når jeg siger Dem, at jeg denne formiddag har modtaget otte og firsindstyve ny breve fra fabriksarbejderfamilier, der ønsker at få underretning om enkelthederne i spørgsmålet om de indfødte og kaffedyrkningen, har jeg ikke behov for at gøre undskyldning for, at jeg har så lidt tid." Det undrede mig ikke, at Caddy var modfalden, da vi gik ned ad trappen, eller at hun på ny gav sig til at hulke ved min hals, eller at hun sagde, at hun langt hellere ville have taget mod skænd end behandles med en sådan ligegyldighed, eller at hun betroede mig, at hun var så fattig på klæder, at hun ikke vidste, hvordan hun skulle vise sig passende klædt på sin bryllupsdag. Efterhånden fik jeg hende dog opmuntret ved at dvæle ved de mange ting, hun kunne gøre for sin ulykkelige fader og for Peepy, når hun først havde fået sit eget hjem, og til sidst kom vi ned i det mørke og fugtige køkken, hvor Peepy og hans små brødre og søstre lå og skændtes på stengulvet, og hvor vi legede sådan med dem, at jeg, for ikke at blive revet helt i stykker, til sidst måtte ty til mine fehistorier. Af og til hørte vi højrøstet tale i stuen oven over os og nogle gange en voldsom rumsteren med bohavet, hvilket kom af, at den stakkels Jellyby, hver gang han gjorde et nyt

forsøg på at blive klog på sine egne sager, endte med at rive sig løs fra spisebordet og fare hen til vinduet for at styrte sig ned i gården.

Mens jeg om aftenen efter denne travle dag kørte roligt hjem, tænkte jeg en hel del på Caddys forlovelse og følte mig bestyrket i det håb, at den, trods den ældre mr. Turveydrop, ville gøre hende lykkeligere og bedre. Og om der også kun var ringe udsigt til, at hun og hendes mand nogen sinde ville opdage, hvad mønsteret på holdning virkelig var værd, var det jo også meget godt, hvem kunne vel ønske, at de skulle blive klogere? Jeg kunne ikke og skammede mig virkelig halvvejs over, at jeg ikke selv helt troede på ham. Og jeg så op på stjernerne og tænkte på rejsende i fjerne lande og de stjerner, som de så, og ønskede, at jeg altid måtte have den lykke og glæde efter ringe evne at kunne være en eller anden til nytte.

Da jeg kom hjem, var de som altid så glade for at se mig, at jeg kunne have sat mig til at græde af glæde. Alle i huset, fra den laveste til den højeste, viste mig et så glad ansigt og talte så muntert og ville så gerne gøre noget for mig, at jeg tror, der aldrig har været en så lykkelig lille skabning til i verden som jeg.

Vi blev så snaksomme den aften, idet Ada og min formynder fik mig til at fortælle dem alt om Caddy, at jeg fortsatte med at sladre og sladre i meget lang tid. Omsider gik jeg op på mit værelse, ganske undselig ved tanken om, at jeg havde kunnet lade munden løbe sådan, og da hørte jeg en sagte banken på min dør. Jeg sagde altså: "Kom ind!" og ind trådte en lille pige i en pyntelig sørgeklædning og nejede for mig.

"Undskyld, miss," sagde hun med blød stemme, "jeg er Charley."

"Men det er det jo også!" udbrød jeg, idet jeg bukkede mig forbavset ned til hende og gav hende et kys. "Hvor det glæder mig at se dig, Charley!"

"Undskyld, miss," vedblev Charley med samme bløde stemme, "jeg skal være Deres pige."

"Hvad siger du, Charley?"

"Undskyld, miss, jeg er en foræring til Dem og skal hilse fra mr. Jarndyce."

Jeg satte mig med min arm om Charleys skulder og så på hende.

"Og åh, miss," sagde Charley og klappede i hænderne, mens tårerne trillede ned ad hendes kinder med smilehullerne, "Tom går i skole og lærer så godt! Og lille Emma, hun er hos mrs. Blinder, som er så god imod hende! Og Tom, han skulle være sat i skole – og Emma, hun skulle være blevet hos mrs. Blinder – og jeg, jeg skulle have været her – allerede for længe siden, men Jarndyce syntes, at Tom og Emma og jeg havde bedre af først at vænne os lidt til at skilles fra hinanden, da vi var så små. Græd endelig ikke, miss!"

"Jeg kan ikke lade være, Charley."

"Nej, miss, jeg ikke heller. Og undskyld, miss, jeg skal hilse Dem fra Jarndyce og sige, at han nok tror, at De undertiden vil lære mig noget. Og Tom og Emma og jeg er så glade og så taknemlige, miss, og jeg skal gøre mig umage for at blive en rigtig god pige!"

"Kære Charley, glem aldrig, hvem der har gjort alt dette!"

"Nej, det skal jeg aldrig, og det vil Tom heller ikke, og Emma heller ikke. Det var alt sammen Dem, miss."

"Det ved jeg ikke noget af. Det var mr. Jarndyce!"

"Ja, miss, men det er alt sammen gjort for Deres skyld, og for at De skulle være mit herskab. Undskyld, miss, jeg er en lille foræring med hilsen fra ham, og det er alt sammen gjort for Deres skyld. Det skulle Tom og jeg altid huske på."

Charley tørrede sine øjne og tiltrådte straks sine pligter, idet hun gik omkring i værelset som en lille husmoder og lagde alt det sammen, som hun kunne få fat på. Men straks efter listede hun sig igen hen til mig og sagde:

"Å græd endelig ikke, miss!"

Og jeg sagde atter: "Jeg kan ikke lade være, Charley!"

Og Charley sagde atter: "Jeg ikke heller." Og således kom jeg dog til at græde af glæde, og det gjorde hun med.

24. En appelsag

Efter Richard og jeg havde haft den omtalte samtale, underrettede han Jarndyce om sin sindsstemning. Jeg tror næppe, min formynder egentlig blev overrasket ved at høre dette, skønt det voldte ham uro og ærgrelse. Han og Richard var ofte lukket inde med hinanden tidlig om morgenen og sent om aftenen og havde utallige sammenkomster med Kenge og arbejdede sig igennem en mængde ubehagelige forretninger. Mens de var sådan optaget, var min formynder, på trods af at han blev plaget stærkt af østenvind og gned sig så tit i hovedet, at ikke et eneste hår blev siddende på sin plads, lige så venlig mod Ada og mig som altid, men han iagttog en standhaftig tavshed. Og da vore ivrigste bestræbelser endog kun kunne aflokke Richard selv nogle flygtige forsikringer om, at alting gik ypperligt og at det nu endelig ville blive godt med ham, blev vor trykkede stemning ikke lettet synderligt ved hans hjælp.

I tidens løb fik vi dog at vide, at der var indgivet en ny ansøgning til lordkansleren for Richard som stående under hans værgemål, og jeg ved ikke hvad, hvilket havde medført en hel del snakken frem og tilbage. Lordkansleren havde i selve retten omtalt ham som en kedelig og lunefuld myndling og sagen var blevet udsat så mange gange og atter udsat og afvist og atter indsendt og afgivet til betænkning, at Richard til sidst begyndte at tro, at hvis han nogen sinde kom ind i hæren, ville det kun være som en veteran på halvfjerds eller firs år. Omsider blev han dog igen tilsagt til at møde for lordkansleren i dennes

private værelse, og der irettesatte lordkansleren ham meget alvor ligt, fordi han spildte sin tid og ikke vidste, hvad han ville – "Et ganske godt indfald, synes jeg," sagde Richard, "fra den side!" – og endelig blev hans ansøgning bevilget. Han meldte sig i krigsministeriet som ansøger til en fændrikbestalling. Købesummen blev deponeret, og Richard kastede sig nu på sin sædvanlige karakteristiske måde med heftighed over studiet af krigsvidenskaberne og stod op hver morgen klokken fem for at øve sig i hugning og fægtning.

Sådan afløste ferien retsterminen og retsterminen ferien vi hørte ind i mellem tale om Jarndyce-kontra-Jarndyce som stående på retslisten eller som slettet ud af denne, og den kom for, og den blev igen udsat. Richard, der nu var i huset hos en lærer i London, kunne ikke være så meget sammen med os som før. Min formynder iagttog endnu stadig den samme tilbageholdenhed, og sådan gik tiden, indtil bestallingen kom, og Richard fik befaling til at rejse til et regiment i Irland.

Han ankom hæsblæsende en aften med denne efterretning og havde en lang samtale med min formynder. Der gik hen ved en time, før min formynder stak hovedet ind i det værelse, hvor Ada og jeg sad, og sagde: "Kom ind, børn!" Vi gik ind til ham og fandt Richard, som vi sidst havde set i så godt humør, stående ved kaminen med et krænket og harmfuldt udtryk i sine miner.

"Rick og jeg er ikke ganske enige, Ada" sagde Jarndyce. "Nå, nå, Rick, sæt et lysere ansigt op til det."

"De er meget hård imod mig," sagde Richard, "og det så meget mere, som De har været så god imod mig i alle henseender og vist mig en overbærenhed, som jeg aldrig

tilfulde kan påskønne. Jeg kunne aldrig være kommet til ro uden Dem."

"Godt, godt!" sagde Jarndyce. "Jeg ønsker, at du skal komme endnu mere til ro."

"Jeg håber, De vil undskylde mig, når jeg siger" sagde Richard heftigt, men dog ærbødigt, "at jeg mener, jeg er den bedste dommer om mig selv."

"Jeg håber, du vil undskylde mig, min kære Rick. Når jeg siger," svarede Jarndyce med blid munterhed og godmodighed, "at det er ganske naturligt, at du tror det, men jeg tror det ikke. Jeg må gøre min pligt, Rick, ellers ville du aldrig bryde dig om mig, når du en gang bliver rolig, men for resten håber jeg du altid vil bryde dig om mig, hvad enten du er rolig eller ilter."

Ada var blevet så bleg, at han fik hende til at sætte sig i hans lænestol, og han tog selv plads ved siden af hende. "Det er intet, kære barn," sagde han. "Rick og jeg har kun haft en venskabelig strid, som vi må fortælle dig, da du er genstand for den. Nå, er du bange for, hvad der vil komme?"

"Ikke, når det kommer fra Dem, fætter John."

"Tak. Skænk mig nu et minuts rolig opmærksomhed uden at se på Richard. Og gør De ligeså, lille kone. Kære pige," her lagde han sin hånd på hendes, som lå på armen af lænestolen, "du husker nok den samtale, vi fire havde dengang, da den lille kone havde fortalt mig noget om en lille kærlighedshistorie?"

"Det er ikke rimeligt, at Richard eller jeg kan glemme Deres godhed den dag, fætter John."

"Jeg kan aldrig glemme den," sagde Richard.

"Og jeg heller ikke," sagde Ada.

"Så meget des lettere er det for mig at sige, hvad jeg har at sige, og så meget des lettere vil vi blive enige," svarede min formynder, hvis ansigt strålede af hans hjerter godhed og oprigtighed. "Ada, min lille fugl, du må vide, at Rick nu for sidste gang har valgt sin livsstilling. Alt, hvad han ejer af sikker formue, vil være opbrugt, når han er blevet fuldstændig ekviperet. Han har udtømt sine hjælpekilder og er fra nu af bunden til det træ, han har plantet."

"Det er ganske rigtigt, at jeg har udtømt mine nuværende hjælpekilder, og jeg er godt tilfreds med at vide det. Men det, jeg ejer af sikker formue, er ikke alt, hvad jeg ejer."

"Rick, Rick!" afbrød min formynder ham med en pludselig skræk i sit væsen og forandret stemme og strakte hænderne i vejret, som om han ville stoppe sine øren til. "Byg for Guds skyld ingen forhåbninger eller forventninger på familieforbandelsen. Hvad du end gør på denne side graven, så kast ikke et eneste blik på det skrækkelige skyggebillede, der har forfulgt os i så mange år. Heller må du låne, tigge eller dø!"

Vi blev alle forbavsede over hans heftighed. Richard bed sig i læben og holdt sit vejr og så på mig, som om han følte og vidste, at også jeg følte, hvor meget han trængte til denne advarsel.

"Kære Ada," sagde Jarndyce og genvandt sin venlige munterhed, "det er stærke ord, set som råd, men jeg bor på Bleak House og har set et syn her. Dog nok om det. Alt, hvad Richard har til at sætte sig i gang med på livets væddeløbsbane, står nu på spil. Jeg råder ham og dig, for hans og din egen skyld, at han forlader os under den forudsætning, at der intet bånd er imellem ham og dig. Jeg må gå videre. Jeg vil tale uforbeholdent. I skal være åbenhjertige mod mig, og jeg vil

være åbenhjertig mod Dem. Jeg beder Dem, at De for øjeblikket vil opgive enhver anden forbindelse imellem Dem end slægtskabets."

"Sig hellere straks, sir," svarede Richard, "at De opgiver al tillid til mig og råder Ada til at gøre det samme."

"Jeg vil hellere ikke sige noget af den slags, Rick, da jeg ikke mener det."

"De finder, at jeg har begyndt dårligt?" vedblev Richard. "Det har jeg også. Jeg ved det."

"Hvordan jeg håbede, at du skulle begynde og blive ved, det sagde jeg dig, da vi sidst talte derom," sagde Jarndyce i en hjertelig og opmuntrende tone. "Du har endnu ikke gjort denne begyndelse, men alle ting har deres tid, og din tid er endnu ikke gået, nej, den er snarere endnu ikke rigtig kommet. Gør nu for alvor en begyndelse. I to, mine meget unge venner, er søskendebørn og endnu intet mere. Hvad mere der skal komme, må naturligvis komme som en følge af anstrengelser, Rick, og ikke, før de *er* gjort."

"De er meget hård imod mig," sagde Richard, "hårdere, end jeg kunne have troet, De ville være."

"Min kære dreng, jeg er endnu hårdere mod mig selv, når jeg gør noget, som volder dig smerte. Du har midlet i dine egne hænder. Ada, det er bedst for ham, at han er fri. Rick, det er bedst for hende, allerbedst. Du skylder hende det. Kom! Hver enkelt af Dem vil gøre, hvad der er bedst for den anden, selv om De måske ikke synes, det er bedst for Dem selv."

"Hvorfor er det bedst?" spurgte Richard hastigt. "Det var det ikke, da vi åbnede vore hjerter for Dem. Da talte De ikke sådan."

"Siden har jeg gjort en og anden erfaring. Jeg dadler dig ikke, Rick – men siden har jeg gjort en og anden erfaring."

"De mener med hensyn til mig."

"Nå, ja, Dem begge," sagde Jarndyce venligt. "Tiden er endnu ikke kommet for Dem til at være bundet til hinanden. Det er ikke rigtigt, og jeg bør ikke tillade det. Kom, kom, mine unge søskendebørn, begynd forfra! Lad sket være sket og vend et nyt blad op, så kan De skrive Deres levnedsløb på det."

Richard så sorgfuldt på Ada, men sagde intet.

"Jeg har undgået at sige et ord til nogen af Dem eller til Esther før nu," sagde Jarndyce, "for at vi kunne være åbne som dagen og på lige vilkår. Jeg råder nu kærligt Dem begge til at skilles ad, og ikke være mere for hinanden, end De var, da De kom hertil. Overlad alt andet til tiden, sanddruheden og stadigheden. Hvis De handler anderledes, gør De uret og får mig til at have gjort uret ved at have bragt Dem sammen."

Der opstod en lang pause.

"Fætter Richard," sagde Ada og vendte ømt sine blå øjne mod hans ansigt, "efter hvad vor fætter John har sagt, synes jeg ikke, vi har noget valg. Du kan være ganske rolig for min skyld, for du efterlader mig her i hans varetægt og du kan være ganske sikker på, at jeg ikke vil komme til at ønske noget andet, når jeg lader mig lede af hans råd. Jeg – jeg tvivler ikke om, fætter Richard," sagde Ada lidt forvirret, "at du holder meget af mig, og jeg – jeg tror ikke, at du vil forelske dig i nogen anden. Men jeg ville gerne, at du skulle tænke dig godt om, ligesom jeg gerne ville, at du skulle blive rigtig lykkelig i alle henseender. Du kan stole på mig, fætter Richard. Jeg er ikke lunefuld, men jeg er ikke ufornuftig og ville aldrig dadle dig. Endog søskendebørn kan

det gøre ondt at skilles ad, og det gør mig virkelig meget, meget ondt. Skønt jeg ved, at det er til dit bedste. Jeg skal altid tænke kærligt på dig og ofte tale med Esther om dig, og – og måske du også undertiden vil tænke lidt på mig. Og nu," sagde Ada og gik hen til ham og rakte ham sin skælvende hånd, "er vi igen kun søskendebørn, Richard – en tid måske – og jeg beder om Guds velsignelse over min kære fætter, hvorhen han så går!"

Det var mig påfaldende, at Richard ikke kunne tilgive min formynder, at denne nærede den selv samme anskuelse om ham. Som han selv havde udtalt om sig selv for mig, og det i langt stærkere udtryk. Men det var ganske vist tilfældet. Jeg mærkede med stor sorg, at han fra dette øjeblik ikke var fri og åben mod Jarndyce som før. Denne havde givet ham al grund til at være det, men han var det ikke, og det var alene hans skyld, når der nu begyndte at opstå kulde imellem dem.

Over sin ekvipering og forberedelserne til afrejsen glemte han snart sig selv og endog sin sorg over at skilles fra Ada, som blev tilbage i Hertfordshire, mens han, Jarndyce og jeg tog ind til London en uges tid. Han tænkte på hende nu og da, stundom endog med tårer, og betroede sig da til mig med de bitreste selvbebrejdelser, men få minutter efter kunne han letsindigt fremmane et eller andet uklart middel, hvorved de begge skulle blive rige og lykkelige, og blev da atter livlig.

Det var en travl tid, og jeg travede hele dagen om med ham for at indkøbe en mængde ting, som han skulle have. Om de ting, han ville have købt, hvis han havde måttet bestemme selv, siger jeg intet. Han var fuldstændig åbenhjertig mod mig og talte ofte med så megen forstand og følelse om sine fejl og sine kraftige beslutninger og dvælede så gerne ved den opmuntring,

han hentede fra disse samtaler, at jeg ikke kunne være blevet ked af det, om jeg også havde villet.

I den uge kom en person, som tidligere havde været kavalerist, ofte hjem i vort logi for at hugge med Richard. Det var en smuk, rask mand med en fri, utvungen holdning, og Richard havde øvet sig med ham i nogle måneder. Jeg havde hørt så meget om ham, ikke alene fra Richard, men også af min formynder, at jeg med vilje blev inde i stuen med mit arbejde en formiddag, da han kom.

"God morgen, mr. George," sagde min formynder, som tilfældigvis var alene med mig. "Mr. Carstone vil straks være her. Det vil imidlertid glæde miss Summerson at gøre Deres bekendtskab. Vær så god at sætte Dem."

Han satte sig, lidt forvirret over min nærværelse, syntes jeg, og strøg sig, uden at se på mig, flere gange over overlæben med sin solbrændte hånd.

"De er punktlig som solen," sagde Jarndyce.

"Gammel militær, sir," svarede han. "Vanens magt. Kun en vane. Jeg er slet ikke forretningsmand."

"De har dog, så vidt jeg ved, et stort etablissement?"

"Åh, kan passere. Jeg har en skydebane, men den er kun så som så."

"Nå, og hvordan mener De, at mr. Carstone bliver som skytte og til at bruge kården?" spurgte min formynder.

"Ret god," svarede han og lagde armene over kors på sit brede bryst og så meget vigtig ud. "Hvis mr. Carstone ville lægge sig efter det med liv og sjæl, kunne han blive meget god."

"Men det gør han vel ikke?"

"I begyndelsen gjorde han det, men ikke siden. Ikke sådan rigtig med liv og sjæl. Han har måske noget andet i tankerne – en ung dame måske." Hans klare, sorte øjne så for første gang på mig.

"Det er ikke mig, han har i tankerne, mr. George," sagde jeg og smilede, "skønt De synes at have mig mistænkt derfor."

Hans brune kinder blev helt røde, og han gjorde et rytterbuk for mig. "Jeg håber, De ikke tager mig det ilde op, miss. Jeg hører til de ligefremme."

"Nej, slet ikke. Jeg optager det som en kompliment."

Havde han ikke set på mig før, så så han på mig nu, tre, fire gange hurtigt efter hinanden. "Undskyld, sir," sagde han til min formynder med en slags mandig undselighed, "men De gjorde mig den ære at nævne den unge dames navn –"

"Miss Summerson."

"Miss Summerson," gentog han og så atter på mig.

"Kender De det navn?" spurgte jeg.

"Nej, miss. Så vidt jeg ved, har jeg aldrig hørt det før. Men det forekom mig, at jeg havde set Dem et eller andet sted."

"Det tror jeg ikke," svarede jeg og løftede hovedet op fra mit arbejde for at se på ham. "Jeg husker meget godt ansigter."

"Det gør jeg også, miss!" svarede han, idet han mødte mit blik med sine store, sorte øjne og sin brede pande. "Hm! Hvordan kom jeg dog til at tænke på det?"

Da min formynder mærkede, at han rødmede trods sine brune kinder og blev forlegen over sine forsøg på at huske sig om, kom han ham til undsætning.

"Har De mange elever, mr. George?"

"Det er så forskelligt. For det meste er der for få til at leve af."

"Hvad slags folk kommer der da for at øver sig på Deres skydebane?"

"Alle slags, sir. Både indenlandske og udenlandske, fra gentlemen til læredrenge. Jeg har mere end en gang haft besøg af franske fruentimmer, der har vist sig som dygtige pistolskytter. Og så gale mennesker uden tal, naturligvis – men de kommer jo overalt, hvor dørene står åbne."

"Folk kommer da vel ikke med onde forsætter og for at ende med at øve sig på levende skiver, håber jeg?" sagde min formynder med sit venlige smil.

"Nej, af dem kommer der ikke ret mange, skønt det er hændet. De fleste kommer for at øve sig – eller af lediggang. Ti af den ene og en halv snes af den anden slags. Undskyld," sagde George, der sad stiv som en pind og støttede en albue på hvert knæ, "men De er nok part i en kanslerretssag, hvis jeg ikke har hørt fejl?"

"Ja, desværre!"

"Jeg har engang haft en af Deres kolleger."

"En part i en kanslerretssag?" svarede min formynder. "Hvordan gik det til?"

"Å, manden var så led og ked og forpint af således stadig at blive vist fra Herodes til Pilatus og fra Pilatus til Herodes igen, at han var nær ved at gå ud af sit gode skind. Jeg tror ikke, han tænkte på at sigte på nogen, men han var i en så opbragt og hævngerrig stemning, at han undertiden kom og betalte for et halvt hundrede skud og fyrede væk, til han blev ganske gloende. En dag, da der ingen var til stede, og han frygtelig forbitret havde talt om de forurettelser, han havde lidt, sagde jeg til ham: "Er denne skyden til skive en sikkerhedsventil, kammerat, så

godt og vel, men jeg synes dog ikke rigtig om, at De er så opsat derpå i Deres nuværende stemning. – Jeg så hellere, at De gav Dem af med andre ting." Jeg var på min post for at undgå et slag, da han var så opbragt, men han tog mig det ikke ilde op og holdt straks efter op med sin skydning, vi gav hinanden hånden og sluttede et slags venskab."

"Hvem var den mand?" spurgte min formynder ivrigt.

"Åh, fra først af var han en lille gårdejer i Shropshire, før de gjorde en hidsig tyr af ham," sagde George.

"Hed han ikke Gridley?" spurgte min formynder.

"Jo, det hed han."

Mr. George sendte mig atter en række hurtige, klare blik, mens min formynder og jeg, fulde af forundring over dette sammentræf, vekslede nogle ord med hinanden, og jeg forklarede ham, at vi kendte dette navn. Han gjorde igen et af sine soldaterbuk for mig til tak for, hvad han kaldte min nedladenhed.

"Jeg ved ikke," sagde han, idet han så på mig, "hvad det er, som bringer mig i vildrede, – men – det løber rundt for mig!" han for med en af sine svære hænder gennem sit stride, sorte hår, ligesom for at jage de usammenhængende tanker bort, og sad bøjet lidt forover med den ene hånd på brystet og den anden på sit ben, mens han stirrede mørkt ned mod gulvet.

"Det gør mig ondt at høre, at den samme sindstilstand har bragt denne Gridley i ny forlegenheder, og at han holder sig skjult," sagde min formynder.

"Det hører jeg," svarede George, idet han stadig grublede og stirrede ned mod gulvet.

"Ved De ikke hvor?"

"Nej, sir," svarede rytteren og slog øjnene op og vågnede af sine drømmerier. "Jeg ved ikke noget om ham, men det vil sagtens snart være forbi med ham. Man kan nok file væk på en stærk mands hjerte i en hel del år, men til sidst gør det dog sin virkning."

Richard afbrød samtalen. Mr. George rejste sig, gjorde atter et af sine soldaterbuk for mig, sagde min formynder farvel og gik tungt ud af stuen.

Dette var om formiddagen den dag, der var bestemt til Richards afrejse. Vi havde nu ingen flere indkøb at gøre. Jeg havde pakket alt hans tøj ind den foregående eftermiddag, og vi havde derfor fri til om aftenen, da han skulle rejse til Liverpool for at tage over til Holyhead. Da Jarndyce-kontra-Jarndyce atter skulle for den dag, foreslog Richard mig at gå med ham hen i retten og høre, hvad der foregik, og da det var den sidste dag, og han havde så stor lyst til at komme derhen, og jeg desuden aldrig havde været der, samtykkede jeg, og vi gik ned til Westminster, hvor retten blev holdt. Undervejs fordrev vi tiden med at træffe aftale om de breve, Richard skulle skrive til mig, og dem, jeg skulle skrive til ham, og med en stor mængde forhåbningsfulde planer. Min formynder vidste, hvor vi ville hen, og fulgte derfor ikke med os.

Da vi kom ind i retten, sad lordkansleren der med stor pomp og gravitet. På et rødt bord neden for ham lå scepteret og seglene sammen med en umådelig, flad buket, der lignede en lille have og fyldte hele retten med sin lugt. Neden for dette bord sad en lang række advokater med aktbunker på tæppet ved deres fødder, og endelig sås advokaturens øvrige medlemmer i parykker og kapper. Nogle var vågne, andre sov, og en af dem

talte, men ingen lagde synderlig mærke til, hvad han sagde. Lordkansleren lå tilbagelænet i sin store lænestol med albuen på dens udstoppede arm og støttede sin pande på sin hånd. Nogle af de tilstedeværende blundede, andre læste aviser, og atter andre gik omkring eller talte sammen i små grupper, men alle syntes at være i deres es og at have det særdeles godt og mageligt.

At se alting gå så glat og tænke sig parternes trange kår og død. At se alle disse statelige dragter og ceremonier og at tænke sig al den forødelse og mangel og tiggefærdige elendighed, som de repræsenterede. At huske på, at mens forhalede forhåbningers sygdom rasede i så mange hjerter, opførtes dette glimrende skuespil dag for dag og år for år med største orden og ro. At se lordkansleren og hele hans hær af lovkyndige drabanter se på hinanden og tilskuerne, som om ingen nogen sinde havde hørt, at det navn, under hvilket de her var forsamlede, overalt i England var en bitter spøg, en genstand for afsky, foragt og harme og kendt for at være noget så åbenbart slet, at intet mindre end et underværk kunne bringe noget godt ud af det for nogen – dette var så mærkeligt og selvmodsigende for mig, som ikke kendte til det, at jeg fandt det utroligt og ikke kunne fatte det. Jeg sad på den plads, Richard havde skaffet mig, og søgte at høre efter og så mig om, men der syntes ikke at være noget virkeligt i det hele optrin, undtagen den stakkels lille miss Flite, det vanvittige fruentimmer, der stod på en bænk og nikkede til det hele.

Miss Flite opdagede os snart og kom hen til os. Hun bød mig nådigt velkommen på sine enemærker og fremhævede med stor tilfredsstillelse og stolthed deres væsentligste tillokkelser.

Kenge kom ligeledes hen og talte med os og gjorde honnørs omtrent på samme måde og med en husejers indsmigrende beskedenhed. Det var vel ikke nogen rigtig god dag til et besøg, sagde han. Han ville have foretrukket den første dag i retsterminen, men det var jo imponerende.

Da vi havde været der en halv times tid, syntes den sag, der blev forhandlet – hvis jeg tør bruge et udtryk, der bliver så latterligt i en sådan forbindelse – at dø af sin egen flovhed, uden at komme til nogen afgørelse eller uden at nogen ventede, at den ville komme det. Lordkansleren kastede derpå et bundt akter fra sin pult ned til de herrer, der sad neden for ham, og en råbte: "Jarndyce-kontra-Jarndyce", hvorpå der opstod en almindelig mumlen, de omstående trak sig tilbage, og hele dynger og sække fulde af papirer blev hentede frem.

Jeg tror, den kom for til "yderligere påkendelse" på grund af nogle regninger og omkostninger, så vidt jeg kunne forstå, hvilket var dårligt nok. Men jeg talte tre og tyve herrer med paryk, som sagde, at de var engagerede "i den", uden at nogen af dem syntes at forstå sig stort bedre på den end jeg. De snakkede om den med lordkansleren og modsagde og berigtigede hverandre indbyrdes, og nogle sagde, at forholdet var sådan, andre, at det var sådan, og atter andre foreslog for spøg, at man skulle læse nogle tykke bind dokumenter op, og derover blev der yderligere mumlen og latter, og alle vedkommende var meget muntre, og ingen kunne blive klog på noget. Da en times tid var gået således, og en hel del foredrag begyndte og afbrudte, blev sagen, som Kenge udtrykte sig, "på ny hjemvist", og papirerne blev igen bundet sammen, før skriverne var færdige med at bringe dem.

Ved slutningen af disse håbløse forhandlinger så jeg på Richard og blev rystet ved synet af det udmattede udtryk i hans ungdommelige ansigt. "Det kan ikke vare evigt, Dame Durden. Bedre lykke næste gang!" var alt, hvad han sagde.

Jeg havde set Guppy komme med dokumenterne og lægge dem til rette for Kenge, og han havde set mig og gjort et fortvivlet buk for mig, hvorfor jeg ønskede at komme bort. Richard havde givet mig armen og var i færd med at gå bort med mig, da Guppy kom hen til os.

"Jeg beder Dem undskylde, mr. Carstone," sagde han hviskende, "og Dem med, miss Summerson, men der er en dame her, en veninde af mig, som kender Dem og gerne vil have den fornøjelse at hilse på Dem." Idet han sagde disse ord, så jeg, netop som hun var sprunget lyslevende ud af min hukommelse, mrs. Rachel fra min gudmoders hus stå for mine øjne.

"Hvordan har De det, Esther?" sagde hun. "Kan De huske mig?"

Jeg rakte hende hånden og svarede ja, skønt hun jo nok havde forandret sig noget.

"Det undrer mig, at De husker de tider, Esther," sagde hun med sin gamle barskhed. "Det er andre tider nu. Nå, det glæder mig at se Dem og at høre, at De ikke er for stolt til at kende mig." Men egentlig syntes det at ærgre hende, at jeg ikke var det.

"Stolt, mrs. Rachel?" spurgte jeg.

"Jeg er gift, Esther," svarede hun, idet hun køligt rettede mig, "og hedder nu mrs. Chadband. Nå, farvel, og gid det må gå Dem godt."

Guppy, som havde hørt opmærksomt på denne korte samtale, stønnede et suk i mine øren og banede sig og mrs. Rachel vej gennem den lille forvirrede hob af kommende og gående iblandt hvilke vi var, og som forandringen af forhandlingerne havde bragt sammen. Richard og jeg arbejdede os ligeledes frem, og jeg følte endnu det første gys over den uventede genkendelse, da jeg så mr. George komme hen imod os, men uden at se os. Han ænsede ikke de folk, der omgav ham, mens han stampede frem, men så over deres hoveder midt ind i retten.

"George!" sagde Richard, da jeg gjorde ham opmærksom på ham.

"Vel mødt, sir," svarede han, "og De med, miss. Kan De ikke vise mig en person, jeg søger? Jeg er ikke kendt med disse steder."

Han vendte sig om, mens han talte, og gjorde en bred plads for os, og standsede, da vi var kommet ud af trængslen, i en krog bag et stort, rødt gardin.

"Det er et lille, halvtosset, gammelt fruentimmer," begyndte han, "som –"

Jeg rakte fingeren i vejret, for miss Flite var tæt ved mig, da hun havde holdt sig ved siden af mig hele tiden og, som jeg til min store forvirring havde hørt, henvendt flere af sine lovkyndige bekendtes opmærksomhed på mig ved at hviske til dem: "Stille! Det er Fitz-Jarndyce der til venstre!"

"Hm!" sagde George. "Husker De ikke, miss, at vi i formiddags talte om en vis mand? – Gridley," tilføjede han hviskende.

"Jo," sagde jeg.

"Han holder sig skjult hos mig. Jeg kunne ikke sige det dengang. Han havde ikke givet mig lov til det. Han er nu på sin sidste march og har lyst til at se hende. Han siger, at de kan sympatisere med hinanden, og at hun har været ham næsten lige som en ven her. Jeg gik herned for at søge efter hende, for mens jeg sad hos Gridley i eftermiddags, syntes jeg at høre lyden af de dæmpede trommer."

"Skal jeg sige hende det?"

"Vil De være så god?" svarede han med et ligesom frygtsomt blik på miss Flite. "Det var et Guds forsyn, at jeg traf Dem, miss. Jeg tvivler på, jeg ville have vidst, hvordan jeg skulle have båret mig ad med den dame." Og han stak sin ene hånd ind på brystet og stod ret i en militær stilling, mens jeg hviskende underrettede den lille miss Flite om hans ærinde.

"Min hidsige ven fra Shropshire? Næsten lige så berømt som jeg selv!" udbrød hun. "Nå, det må jeg sige! Jeg skal med den største fornøjelse besøge ham."

"Han holder sig skjult hos mr. George," sagde jeg. "Stille! Dette er mr. George."

"Nej virkelig?" svarede miss Flite. "Meget stolt af at have den ære! En militær, en sand general!" hviskede hun til mig.

Stakkels miss Flite fandt det, som et bevis på sin agtelse for hæren, nødvendigt at være så høflig og artig og at neje så ofte, at det ikke var nogen let sag at få hende ud af retten. Da det endelig lykkedes, og hun tiltalte George som "general" til stor morskab for nogle dagdrivere, der stod og så på os, blev han så forlegen og bad mig så ærbødigt om "ikke at forlade ham," at jeg ikke kunne beslutte mig til at gøre det, især da miss Flite altid var så føjelig mod mig og desuden sagde: "Bedste Fitz-Jarndyce,

De følger naturligvis med." Da Richard syntes at være lige så villig til det og lige så meget at ønske, at de måtte komme lykkelig og vel af sted, samtykkede vi. Og da George fortalte os, at Gridley hele eftermiddagen, efter at have hørt om deres sammenkomst om formiddagen, havde talt om Jarndyce, skrev jeg i hast en billet til min formynder for at underrette ham om, hvor vi var gået hen og hvorfor. George forseglede den i en cafe, og vi sendte den af sted med et sikkert bud.

Derpå tog vi en droske og kørte til Leicester Square. Vi gik igennem nogle snævre gårde, for hvilke George gjorde undskyldninger, og kom snart til skydebanen, hvis dør var lukket. Da mr. George tog i klokkegrebet, som hang ved en kæde på dørstolpen, blev han tiltalt af en meget respektabel gammel herre med gråt hår og briller, en sort spencer og stor, guldknappet stok i hånden.

"Undskyld," sagde han, "er dette ikke mr. Georges skydebane?"

"Jo det er," svarede George og så op på de store bogstaver, hvormed denne indskrift var malet på den kalkede væg.

"Ja rigtigt," sagde den gamle, idet han fulgte hans øjne. "Mange tak! Har De ringet?"

"Mit navn er George, sir, og jeg har ringet."

"Ja så," sagde den gamle. "Så Deres navn er George? Så er jeg her lige så tidligt som De, som De ser. De har vist været hjemme hos mig for at kalde mig herhen?"

"Nej jeg har ikke, sir."

"Ja så," sagde den gamle herre. "Så var det Deres tjener, som kom efter mig. Jeg er læge og blev – for fem minutter siden – opfordret til at se til en syg i Georges skydebane."

"De dæmpede trommer," sagde George, idet han vendte sig om mod Richard og mig og rystede alvorligt på hovedet. "Det er ganske rigtigt, sir. Værs'god at træde indenfor."

Da døren i dette øjeblik blev åbnet af en højst underlig udseende lille mand med et grønt forklæde for og en hue på hovedet, og hvis ansigt, hænder og klæder var sværtede overalt, gik vi gennem en mørk gang ind i en stor bygning med nøgne vægge, hvor der fandtes skiver, geværer, sabler, og andre ting af den slags. Efter vi alle var kommet derind, blev lægen stående og syntes, idet han tog sin hat af, at forsvinde ligesom ved trylleri og at efterlade et andet og aldeles forskelligt menneske i sit sted.

"Hør nu engang, George," sagde manden, idet han vendte sig om imod ham og bankede ham på brystet med en stor pegefinger, "De ved, hvem jeg er, og jeg ved, hvem De er. De er en mand, som kender verden, og jeg er en mand, som kender verden. Mit navn er Bucket, jeg har en arrestordre mod Gridley. De har holdt ham skjult en lang tid og båret Dem godt ad dermed, og det gør Dem ære."

George så stift på ham, bed sig i læben og rystede på hovedet.

"Nå, George," sagde den anden og holdt sig tæt op til ham, "De er en fornuftig mand og en ordentlig mand, det er det, De er, det er der ingen tvivl om. Og læg mærke til, jeg taler ikke til Dem som en almindelig person, eftersom De har tjent Deres fædreland og ved, at når pligten kalder, må man lystre. Følgelig er De langt fra at gøre vrøvl. Hvis jeg havde behov for hjælp, ville De hjælpe mig, det ville De. Phil Squod, gå ikke og gnid dig sådan langs med banen" – den smudsige lille mand skubbede sig frem med skulderen mod væggen og fæstede sine truende

øjne på den fremmede – "for jeg kender dig, og jeg vil ikke have det."

"Phil," sagde George.

"Ja, herre."

"Vær stille."

Den lille mand blev stående med en dæmpet knurren.

"Mine damer og herrer," sagde Bucket, "De må undskylde, hvis noget af alt dette forekommer Dem ubehageligt, for mit navn er inspektør Bucket af opdagelsespolitiet, og jeg har en pligt at udføre. George, jeg ved, hvor min mand er, for jeg var oppe på taget i aftes og så ham igennem tagvinduet, og De var hos ham. Han er derinde, ikke sandt? Det er der, han er – på en sofa. Nu må jeg se min mand og sige ham, at han må betragte sig som arrestant. Men De kender mig og ved, at jeg ikke gerne tager ubehagelige forholdsregler. Når De vil give mig Deres ord som mand og tillige som gammel soldat, husk vel på det, så er der ingenting i vejen, og jeg skal lempe mig efter Dem, så meget det står i min magt."

"Jeg giver det," var svaret. "Men det var ikke smukt af dem, mr. Bucket."

"Snak, George! Ikke smukt?" sagde Bucket, idet han atter klappede ham på hans brede bryst og trykkede hans hånd. "Jeg siger jo ikke, at det ikke var smukt af Dem at gemme min mand så godt, vel? Vær derfor lige så retfærdig mod mig, gamle gut! Gamle William Tell! Gamle Shaw, livgardist! Han er et mønster for hele den britiske hær, mine damer og herrer. Jeg ville give en halvhundredepunds note til, at jeg så ud som den mand."

Da sagen havde nået dette standpunkt, foreslog George, at han først ville gå ind til sin kammerat, som han kaldte ham, og

tage miss Flite med, og da Bucket intet havde at indvende derimod, gik de og lod os blive siddende og stående ved et bord, der var fuldt af geværer. Bucket nyttede lejligheden til at indlade sig i en lille samtale med os, idet han spurgte mig, om jeg ikke, ligesom de fleste unge damer, var bange for skydevåben, og Richard, om han var en god skytte. Phil spurgte han, hvilken han anså for den bedste af riflerne, og hvad den vel kunne være værd fra ny af, og sagde ham til gengæld, at det var stor skade, han undertiden blev så hidsig, da han af naturen var så from, at han for den sags skyld godt kunne være en ung pige. Han søgte at gøre sig behagelig for alle.

Richard og jeg ville allerede til at liste os bort, da George kom ud og sagde, at hvis vi intet havde imod at se hans kammerat, ville vort besøg være ham meget kært. Næppe var disse ord kommet over hans læber, før der blev ringet med klokken, og min formynder viste sig, "for det tilfælde," som han sagde, "at han muligvis kunne gøre et eller andet for et stakkels menneske, der led under den samme ulykke som han selv." Vi gik alle fire ind i det rum, hvor Gridley var.

Det var et aflukke, som var skilt fra skydebanen med umalede brædder, og da skillerummet ikke var over en otte-ti fod højt og kun omgav det på siderne, men ikke foroven, kunne man se bjælkerne i skydebanens høje tag og tagvinduet, hvor igennem Bucket havde set ned. Solen stod lavt, og dens rødlige lys faldt ind ovenfra, men nåede ikke ned til gulvet. På en simpel sofa betrukket med sejldug lå manden fra Shropshire – klædt omtrent sådan, som da vi sidst havde set ham, men så forandret, at jeg først ikke i hans farveløse ansigt kunne finde nogen lighed med det, jeg huskede.

Selv i dette smuthul havde han skrevet og dvælet ved sine forurettelser den ene time efter den anden. Et bord og nogle hylder var fulde af beskrevne papirer, gamle penne og andre sådanne ting. Han og det lille vanvittige fruentimmer havde fundet hinanden i en rørende og samtidig rystende forening. Hun sad på en stol og holdt hans hånd. Ingen af os gik tæt hen til dem.

Men med det tidligere udtryk i hans ansigt af kraft og harme og modstand mod de forurettelser, som omsider havde fået bugt med ham, havde også hans stemme tabt sig. Den matteste skygge af en kraftig og strålende genstand gengiver det samme billede af den, som han i sin nuværende tilstand gengav af den mand fra Shropshire, med hvem vi engang havde talt. Han bøjede hovedet for Richard og mig og talte til min formynder.

"Mr. Jarndyce, det er meget smukt af Dem at komme og se til mig. Der vil sagtens ikke længe være noget at se på. De er en god mand, hævet over uretfærdighed, og Gud er mit vidne, at jeg har agtelse for Dem."

De trykkede varmt hinandens hænder, og min formynder sagde ham nogle trøstende ord.

"De vil måske finde det sært," svarede Gridley, "men jeg ville nødig have set Dem, hvis dette havde været vort første møde. Men De ved, hvordan jeg har kæmpet. De ved, at jog ganske alene værgede mig mod dem alle. De ved, at jeg sagde dem sandheden til det sidste og sagde dem, hvad de var, og hvordan de havde været imod mig. Derfor bryder jeg mig heller ikke om, at De ser mig hor som et vrag."

"De har mange gange vist Dem modig over for dem."

"Det har jeg," sagde han med et mat smil. "Jeg sagde Dem, hvordan det ville gå, når jeg holdt op at være sådan, og se nu! Se på os – se på os!" med disse ord stak han den arm, miss Flite holdt, længere ind under hendes og trak hende noget nærmere hen til sig.

"Det er enden på det. Af alle mine fordums venner, af alle mine fordums forhåbninger og bestræbelser, af hele den levende og døde verden er denne stakkels sjæl nu den eneste, som passer sammen med mig. Der er et bånd af mange lidelsesfulde år imellem os, og det er det eneste af alle de bånd, jeg har kendt på jorden, som kanslerretten ikke har brudt."

"Modtag min velsignelse, Gridley," sagde miss Flite med tårer. "Modtag min velsignelse!"

"Jeg troede i mit overmod, mr. Jarndyce, at de aldrig skulle kunne knuse mit hjerte. Jeg troede, at jeg kunne fortsætte at foreholde dem, hvilket gøglespil de drev, indtil jeg døde af en eller anden sygdom. Men nu er jeg slidt op. Hvor længe der sådan er blevet slidt på mig, ved jeg ikke. Det forekommer mig, som om jeg er sunket sammen i mindre end en time. Jeg håber, at de aldrig vil få det at vide. Jeg håber, at alle, som er her til stede, vil lade dem tro, at jeg døde, standhaftigt og vedholdende trodsende dem, sådan som jeg har gjort i så mange år."

Her tilbød Bucket, der sad i en krog, godmodig den trøst, han kunne yde.

"Nå, nå!" sagde han. "Tag ikke sådan på vej, mr. Gridley! De er kun en smule forknyt. Vi er jo alle sommetider lidt forknytte, også jeg. Hold op, hold op! De vil endnu mange gange komme til at blive hidsig imod dem alle til hobe, og jeg får nok den glæde at arrestere Dem en snes gange endnu."

Han rystede kun på hovedet.

"Ryst ikke på hovedet," sagde Bucket. "Nik! Det vil jeg hellere se Dem gøre. Gud velsigne Dem, hvilken kommers har vi to ikke haft sammen! Har jeg ikke igen og igen ført Dem til Fleet fængslet for foragt for retten? Er jeg ikke over tyve gange gået til kanslerretten ene og alene for at se Dem fare løs på kansleren som en bulbider? Husker De ikke, da De først begyndte at true advokaterne, og hvordan der blev taget flere klager ud imod Dem hver uge? Spørg den lille, gamle dame der. Hun har altid været til stede. Frisk mod, mr. Gridley!"

"Hvad agter De at gøre med ham?" spurgte George med dæmpet stemme.

"Det ved jeg endnu ikke," svarede Bucket i samme tone og fortsatte derpå sine opmuntringer, idet han højt sagde:

"Opslidt, mr. Gridley? Efter De har narret mig i al den tid og nødt mig til at kravle herop på taget som en hankat og forklæde mig som doktor for at komme ind til Dem? Det tyder dog ikke på, at De er opslidt, mener jeg. Men nu skal jeg sige Dem, hvad De mangler. De mangler åndskraft. Ser De, for at holde Dem oppe. Det er det, De mangler. De er vant til det, og De kan ikke undvære det. Det kunne jeg ikke selv. Nå, her er nu denne arrestordre, som er udtagen af mr. Tulkinghorn og siden blevet anmeldt i en halv snes grevskaber. Hvad mener De nu om at følge med mig i kraft af denne arrestordre og få Dem et rigtig varmt mundhuggeri med dommeren? Det vil gøre Dem godt, det vil forfriske Dem og øve Dem til en ny kamp med kansleren. Give tabt? Det forbavser mig at høre en mand med Deres kraft tale om at give tabt. Det må De ikke gøre. De er de halve løjer på markedet i kanslerretten. George, giv De mr. Gridley en

håndsrækning, og lad os se, om han ikke har det bedre, når han kommer op, end når han ligger."

"Han er meget mat," sagde rytteren med dæmpet stemme.

"Er han? Åh, jeg ville kun opmuntre ham. Jeg holder ikke af at se en gammel bekendt sådan give tabt. Intet ville opmuntre ham mere, end hvis jeg kunne gøre ham lidt arrig på mig. Han må gerne buldre løs på mig, lige så galt, han vil. Jeg skal såmænd aldrig gøre ham noget for det."

Taget rungede af et skrig fra miss Flite, som endnu klinger i mine øren.

"Nej, Gridley!" skreg hun, idet han sank tungt og roligt tilbage. "Ikke uden min velsignelse. Efter så mange år!"

Solen var gået ned, lyset havde efterhånden listet sig bort fra taget og skyggen sneget sig opad. Men for mig faldt skyggen af dette par, den ene levende og den anden død, tungere på Richards afrejse, end den mørkeste nats mørke. Og gennem Richards afskedsord hørte jeg stadig:

"Af alle mine fordums venner, af alle mine fordums forhåbninger og bestræbelser, af hele den levende og døde verden er denne stakkels sjæl nu den eneste, som passer sammen med mig. Der er et bånd af mange lidelsesfulde år imellem os, og det er det eneste af alle de bånd, jeg har kendt på jorden, som kanslerretten ikke har brudt!"

25. Mrs. Snagsby forstår det hele

Der er uro i Cooks Court. Den sorte mistanke skjuler sig i denne fredelige egn. De fleste af beboerne befinder sig i deres sædvanlige sindstilstand, hverken værre eller bedre, men Snagsby er forandret, og hans lille kone ved det.

For Tom Eneboers Gang og Lincoln's Inn Fields spænder sig lige som et par ustyrlige gangere for Snagsbys fantasis vogn, Bucket er kusk, og passagererne er Jo og Tulkinghorn, og hele ekvipagen hvirvler i vild fart gennem papirhandelen rundt om uret. Selv i det lille køkken, hvor familiemåltiderne indtages, rasler den i susende galop bort fra middagsbordet, så Snagsby glemmer at skære den første skive af den stegte lammefjerding med kartofler og bliver siddende og stirrer på køkkenvæggen.

Snagsby kan ikke blive klog på, hvad det er, han har haft at gøre med. Der er noget galt et eller andet sted, men hvad det er, hvad det vil blive til, hvem det vil gå ud over, og fra hvilken uanet kant det vil komme, se det er det, der piner ham. Hans uklare tanker om de hermelinskåber og grevekroner, de stjerner og hosebånd, som glimter gennem støvlaget i Tulkinghorns kontor, hans ærefrygt for de hemmeligheder, som ligger gemt hos denne den bedste og tavseste af alle hans kunder, hvem retskollegierne og hele det juridiske kvarter er enige om at bøje sig for. Hans erindring om Bucket fra opdagelseskorpset med pegefingeren og det fortrolige væsen, som det er umuligt at

undgå eller at afvise, alt dette overbeviser ham om, at han er med til en eller anden farlig hemmelighed, uden at vide, hvad den er. Og det frygtelige og mærkelige i denne tilstand er, at i hver time i hans daglige liv, hver gang butiksdøren åbnes, eller der trækkes i klokkestrengen, eller et bud træder ind, eller et brev bliver afleveret til ham, kan hemmeligheden fænge, springe og sprænge – kun Bucket ved hvem – i luften.

Af denne grund banker Snagsbys hjerte stærkt i hans brødefulde barm, hver gang et ukendt menneske kommer ind i butikken og siger: "Er mr. Snagsby til stede?" eller lignende uskyldige ord. Han lider så meget ved sådanne forespørgsler, at han, når de gøres af drenge, hævner sig ved at knipse efter deres øren over disken og spørge de unge hvalpe, hvad de vil sige dermed, og hvorfor de ikke straks kan tale rent ud af posen. Mindre håndgribelige mennesker og drenge vil absolut trænge sig ind i Snagsbys søvn og forfærde ham med uforklarlige spørgsmål, så at han ofte, når hanen i den lille mælkekælder på sin tossede måde begynder at skråle om morgenens komme, er i en krise af mareridt, hvoraf hans lille kone ryster ham op og siger: "Men hvad går der dog af manden?"

Den lille kone selv er ikke den mindste post af hans forlegenheder. At vide, at han stadig har en hemmelighed for hende. At han under alle omstændigheder må skjule og holde fast på en øm kindtand, som hendes kløgt altid er i færd med at trykke ud af munden på ham, giver Snagsby i mrs. Snagsbys dentistdiske nærværelse stor lighed med en hund, som vil skjule noget for sin herre og hellere ser hen i enhver anden retning end møder hans øje.

Disse forskellige tegn og symptomer, som mærkes af den lille kone, er ikke spildt på hende. De bringer hende til at sige: "Snagsby har noget på hjerte!" og sådan kommer mistanken ind i Cooks Court. Fra mistanke til skinsyge finder mrs. Snagsby vejen lige så naturlig og kort som fra Cooks Court til Chancery Lane. Og sådan kommer skinsygen ind i Cooks Court. Efter at have fundet derind – og den har altid gået og lusket omkring der – er den meget ivrig og virksom i hendes bryst og tilskynder hende til at foretage natlige undersøgelser af Snagsbys lommer, til hemmelige gennemlæsninger af Snagsbys breve, til lønlige ransagninger af journalen og hovedbogen, butiksskuffen og pengekassen, til at holde vagt ved vinduer, lure ved døre og sætte dette og denne galt sammen.

Mrs. Snagsby er så uafladelig på færde, at huset bliver spøgelsesagtigt på grund af knirkende brædder og knitrende klædningsstykker. Læredrengene begynder at tro, at en eller anden må være blevet myrdet i fordums dage. Mary nærer visse løse atomer af en forestilling – opsamlede i Tooting, hvor de fandtes svævende blandt de forældreløse børn – om, at der under kælderen ligger penge nedgravet, som bevogtes af en gammel mand med hvidt skæg, der ikke kan komme ud i syv tusinde år, fordi han har læst fadervor bagfra.

"Hvem var Nimrod?" spørger mrs. Snagsby konstant sig selv. "Hvem var den dame – det dyr? Og hvem er denne dreng?" da nu Nimrod er død, ligesom den vældige jæger, hvis navn mrs. Snagsby har givet ham, og da damen ikke kan bringes til stede, vender hun sit indre øje med fordoblet årvågenhed mod drengen. "Og hvem," siger mrs. Snagsby, for tusinde gang "er denne dreng? Hvem er denne –!" Og nu får hun en indskydelse.

Han har ingen respekt for mr. Chadband. Nej han har ikke, og det kunne han naturligvis heller ikke have under de smitsomme forhold. Han blev indbudt og stævnet af Chadband til at komme igen og få at vide, hvor han skulle gå hen for at høre foredrag af Chadband, men han kom ikke! Hvorfor kom han ikke? Fordi det blev forbudt ham at komme. Hvem forbød ham at komme? Ha, ha! Mrs. Snagsby forstår det hele!

Men lykkeligvis – og mrs. Snagsby smiler energisk og ryster energisk på hovedet – har Chadband i går mødt denne dreng på gaden, og da denne dreng er et emne som han ønsker at bruge til åndelig husvalelse for en udvalgt forsamling, har han fået fat i ham og truet ham med at ville overgive ham til politiet, hvis han ikke vil indgå på at opfylde den forpligtelse at møde i Cooks Court i morgen aften – "i morgen aften," gentager mrs. Snagsby for større eftertryks skyld og smiler igen og ryster atter på hovedet, og i morgen aften kommer denne dreng her, og i morgen aften vil mrs. Snagsby holde øje med ham og med en vis anden til, og: "Åh, du kan længe nok gå dine hemmelige veje", – siger hun med stolthed og foragt – "men mig kan du ikke narre!"

Mrs. Snagsby får ikke trommehinden i nogens øre til at dirre, men beholder sin plan hos sig selv. Hun ved nok, hvad hun gør. Den næste dag kommer. De velsmagende forberedelser til trantilvirkningen kommer, aftenen kommer. Ind kommer Snagsby i sin sorte frakke. Ind kommer Chadbands. Ind kommer – da det alt opslugende kar er blevet fyldt – læredrengene og Mary for at opbygges, og ind kommer til sidst Jo med ludende hoved og sin skraben ud fremad og sin skraben ud bagud og sin skraben ud til højre og sin skraben ud til

venstre og med en pjalt af en lodden hue, hvorpå han piller med sin snavsede hånd, som om den var en skabet fugl, han havde fanget, og som han ville plukke, før han spiste den rå – Jo, det seje emne, som Chadband vil bruge.

Mrs. Snagsby skruer et årvågent øje fast på Jo, da Mary fører ham ind i den lille stadsstue. Han ser på Snagsby, i det samme han træder ind. Aha! Hvorfor ser han på Snagsby? Snagsby ser på ham. Hvordan kan han gøre det, uden at mrs. Snagsby må forstå det hele? Hvorfor skulle ellers dette blik veksles imellem dem? Hvorfor skulle Snagsby ellers blive forlegen og fremhoste en betydningsfuld hoste? Det er klart som krystal, at Snagsby er denne drengs fader.

"Fred, mine venner," siger Chadband, idet han rejser sig og tørrer sveden af sit velærværdige ansigt, "fred være med os! Mine venner – hvorfor med *os*? Fordi," tilføjer han med sit fede smil, "den kan ikke være imod os, eftersom den må være for os. Fordi den ikke er hærdende, eftersom den er blødgørende. Fordi den ikke fører krig som falken, men kommer hjem til os som duen. Derfor, mine venner, fred være med os! Min menneskelige dreng, træd frem!"

Chadband udstrækker sin laskede lab, lægger den på Jo's arm og overvejer, hvor han skal anbringe ham. Jo, der er meget tvivlrådig om sin velærværdige vens hensigter og aldeles ikke sikker på, at der ikke vil passere ham noget ubehageligt, mumler: "Slip mig. Jeg har jo aldrig sagt Dem nogen ting. Slip mig!"

"Nej, min unge ven," siger Chadband blidt, "jeg slipper dig ikke. Og hvorfor? Fordi jeg er en høstmand, fordi jeg er en slider og en slæber, fordi du er overgivet til mig og er blevet et

kosteligt redskab i mine hænder. Mine venner, gid jeg må bruge dette redskab til Deres gavn, til Deres fordel til Deres vinding, til Deres vel, til Deres berigelse! Min unge ven, sæt dig på denne skammel."

Jo, som åbenbart er gennemtrængt af den forestilling, at den velærværdige gentleman vil klippe hans hår, skærmer sit hoved med begge arme og bringes med stor møje og alle mulige ytringer af uvilje i den forlangte stilling.

Da han omsider er blevet bragt i lave som en legedukke, stiller Chadband sig bag ved bordet, rækker sine bjørnelapper i vejret og siger: "Mine venner!" hvilket er løsenet for hele forsamlingen til at nedlade sig. Læredrengene fniser indvendigt og puffer til hinanden. Mary henfalder i en stirrende, sløv tilstand af dorsk beundring for Chadband og medlidenhed med det venneløse udskud, hvis tilstand ligner hendes så meget. Mrs. Snagsby lægger i stilhed sit løbekrudt. Mrs. Chadband sætter sig barsk ved kaminen og varmer sine knæ, da hun finder denne fornemmelse gunstig for modtagelsen af veltalenhed.

Tilfældigvis har Chadband den prædikestolsvane at fæste sit øje på et eller andet medlem af sin menighed og særlig at udvikle sit emne for denne person, som han da venter af og til vil lade sig bevæge til en grynten, stønnen, gispen eller anden hørlig ytring af indvendig rørelse, hvilken ytring af indvendig rørelse, gentaget af en eller anden aldrende dame i næste stol og sådan, ligesom ved en panteleg, gående rundt i en kreds af de mere bevægelige blandt de tilstedeværende syndere, virker på samme måde som bifaldsråb i parlamentet og holder Chadbands damp oppe. Af bare vane har Chadband, idet han siger: "Mine venner!" fæstet sit øje på Snagsby og skrider nu til

at gøre denne af skæbnen forfulgte papirhandler, der allerede er tilstrækkelig forvirret, til den umiddelbare modtager af foredraget.

"Vi har her iblandt os, mine venner," siger Chadband, "en hedning og en vantro, en indbygger af teltene i Tom Eneboers Gang og en vandrende på jordens overflade. Vi har her iblandt os, mine venner," og her tilkaster Chadband, idet han løser op for emnet med sin snavsede tommelfingernegl, Snagsby et trannet smil, som viser, at han ad bevisførelsens vej vil spænde ben for ham, hvis han ikke allerede er faldet, "en broder og en dreng uden forældre, uden slægtninge, uden kvæghjorder og fåreflokke, uden guld og sølv og ædelstene. Nu, mine venner, hvorfor siger jeg, at han er uden disse ejendele? Hvorfor? Hvorfor er han det?" Chadband stiller spørgsmålet, som om han ville forelægge Snagsby en ganske ny og yderst sindrig gåde og bede ham ikke at give tabt.

Snagsby, der er blevet yderst forvirret ved det gådefulde blik, han lige har fået af sin lille kone – omtrent på samme tid som Chadband nævnede ordet forældre – lader sig forlede til at gøre den beskedne bemærkning: "Det ved jeg sandelig ikke," ved hvilken afbrydelse mrs. Chadband stirrer, og mrs. Snagsby siger: "Fy!"

"Jeg hører en stemme," siger Chadband, "er det en spæd, svag stemme, mine venner? Jeg frygter nej, skønt jeg gerne ville håbe det –"

"A-h!" siger mrs. Snagsby.

"En stemme siger: Jeg ved det ikke. Så vil jeg sige Dem, hvorfor. Jeg siger: Denne her blandt os tilstedeværende broder er uden forældre, uden slægtninge, uden kvæghjorde og

fåreflokke, uden guld, sølv og ædelstene, fordi han er uden et lys, som skinner ned på nogle iblandt os. Hvad er det for et lys? Hvad er det? Jeg spørger Dem, hvad er det for et lys?"

Chadband trækker hovedet tilbage og standser, men Snagsby lader sig ikke narre endnu en gang til sin egen ødelæggelse. Chadband bøjer sig frem over bordet og borer det efterfølgende lige ind i Snagsby med den omtalte tommelfingernegl.

"Det er strålernes stråle, solenes sol, månernes måne, stjernernes stjerne, det er sandhedens lys."

Chadband rejser sig igen op og ser triumferende på Snagsby, som om han gerne gad vide, hvordan han er til mode oven på dette.

"Sandhedens lys," siger Chadband og rammer ham atter. "Sig ikke til mig, at det *ikke* er lampernes lampe. Jeg siger jer, det er det. Jeg siger jer en million gange, det er det. Det er det! Jeg siger jer, at jeg vil forkynde det for jer, hvad enten det behager jer eller ej. Ja, jo mindre det behager jer, des mere vil jeg forkynde det for jer, og det gennem en råber! Jeg siger jer, at om I sætter jer op derimod, skal I falde, skal I blive stødte, skal I blive slagne, skal I blive knækkede, skal I blive knuste!"

Da den nærmeste virkning af denne strøm af ord – som beundres af Chadbands tilhængere for deres styrke i almindelighed – ikke alene er at gøre Chadband ubehageligt varm, men samtidig at fremstille den uskyldige Snagsby som en forhærdet fjende af dyden med en pande af malm og et hjerte af diamant, bliver denne ulykkelige mand endnu mere forvirret og kommer i en forknyt tilstand og falsk stilling, da Chadband omsider tilfældigvis gør det rent af med ham.

"Mine venner," tager han atter til orde efter i nogen tid at have gnedet sit fedtede hoved – der ryger i en sådan grad, at han synes at tænde sit lommetørklæde, som også ryger efter hver gnidning, med det – "for at forfølge det emne, som vi med vore ringe gaver stræber at udvikle, vil vi i en kærlighedens ånd undersøge, hvad det er for en sandhed, som jeg har hentydet til. For, mine unge venner," her henvender han sig pludselig til læredrengene og Mary til deres store forfærdelse, "når doktoren siger mig, at jeg har godt af rabarber eller amerikansk olie, spørger jeg ganske naturligt, hvad er rabarber, og hvad er amerikansk olie. Jeg ønsker at blive underrettet om det, før jeg tager nogen af delene eller begge dele. Nu, mine unge venner, hvad er da denne sandhed? For det første – i en kærligheds ånd – hvad er den almindelige slags sandhed – arbejdsklæderne – den daglige dragt, mine unge venner? Er det bedrageri?"

"A-h!" fra mrs. Snagsby.

"Er det fortielse?"

En nægtende gysen fra mrs. Snagsby.

"Er det tilbageholdenhed?"

En meget lang og meget kløgtig rysten på hovedet af mrs. Snagsby.

"Nej, mine venner, der er intet af alt dette. Intet af disse navne hører sandheden til. Da denne unge, nu iblandt os tilstedeværende hedning – der nu, mine venner, er faldet i søvn, idet ligegyldighedens og fordærvelsens segl er trykket på hans øjenlåg. – Men væk ham ikke, for det bør mig at brydes og at kæmpe og at stride og at sejre for hans skyld – da denne unge, forhærdede hedning fortalte os en historie om en tyr og en hane og en dame og en sovereign, var *det* da sandhed? Nej! Eller hvis

det var det for en del, var det da hele sandheden? Nej, mine venner, nej!"

Hvis Snagsby kunne have modstået sin lille kones blik, der trængte ind i hans øjne, hans sjæls vinduer, og ransagede hele lejligheden, måtte han have været en anden mand, end han var. Han krøb sammen og hang med hovedet.

"Eller, mine ungdommelige venner," siger Chadband, idet han nedlader sig til deres fatteevnes standpunkt og med et mildt, temmelig tydeligt smil giver at forstå, at han derfor er gået et langt stykke nedad, "om herren i dette hus gik ud i staden og så der en ål og kom tilbage og ville råbe til dette hus moder og sige: "Fryd dig med mig, Sara, for jeg har set en elefant!" ville det være sandhed?"

Mrs. Snagsby brister i gråd.

"Eller tænk jer, mine ungdommelige venner, at han så en elefant og vendte tilbage og sagde: "Se, staden er tom. Jeg har kun set en ål," ville det være sandhed?"

Mrs. Snagsby hulker lydeligt.

"Eller tænk jer, mine ungdommelige venner," siger Chadband, ægget af denne klang, "at den endnu slumrende hednings unaturlige forældre – for forældre, mine ungdommelige venner, har han utvivlsomt haft – efter at have stødt ham ud til ulvene og gribbene og de vilde hunde og de unge gazeller og slangerne, gik tilbage til hedningernes boliger og tog for sig af deres piber, deres gryder, deres fløjter, deres dans, deres af malt tilberedte drikke, deres oksekød og deres høns, ville det være sandhed?"

Mrs. Snagsby svarer ved at gøre sig til et bytte for krampetrækninger, vel ikke et modstandsløst, men et skrigende

og grædende bytte, så Cooks Court genlyder af hendes jamren. Til sidst bliver hun kataleptisk og må bæres op ad den smalle trappe som et stort klaver. Efter ubeskrivelige lidelser, der volder den største forskrækkelse, erklæres hun af de ilbud, som udgår fra sovekammeret, for fri for smerte, skønt meget mat, under hvilke forhold Snagsby, der er blevet trådt under fødder og trykket flad ved klaverflytningen og er yderst frygtsom og svag, vover sig frem fra døren i stadsstuen.

I al denne tid er Jo blevet stående på det sted, hvor han er blevet vækket af støjen, og har uafladelig pillet på sin hue og puttet små stykker pelsværk i munden. Han spytter dem ud igen med en angergiven mine, for han føler, at det ligger i hans natur at være en uforbederlig synder, og at det ikke kan nytte noget, at han søger at holde sig vågen, da han dog aldrig vil komme til at vide noget af nogen ting. Og dog kan det godt være, Jo, at der findes endog for sjæle, der står de umælende så nær som din, en så gribende og rørende fortælling om. Ting, der på denne jord er blevet gjort for ringe folk, at den, når bare Chadband'erne ville gå af lyset og lade dig se den, når de kun ville lade være at forbedre den og betragte den som veltalende nok uden deres beskedne hjælp, – ville holde dig vågen, så du endnu kunne lære noget af den!

Jo har aldrig hørt tale om en sådan bog. Dens forfattere og den velærværdige Chadband er alle det samme for ham, undtagen for så vidt som han kender Chadband og hellere ville løbe en hel time for at undgå ham end høre ham tale i fem minutter. "Det nytter ikke, at jeg bliver her længere," tænker Jo. "Mr. Snagsby vil ikke tale med mig i aften." Og dermed lister han sig ned ad trappen.

Men nedenfor står den menneskekærlige Mary og holder sig ved rækværket af køkkentrappen for at afværge et endnu tvivlsomt anfald af dårlighed hos sig selv, som mrs. Snagsbys skrigen har fremkaldt. Hun har sin aftensmad, ost og brød i hånden til Jo, med hvem hun for første gang vover at veksle et par ord.

"Der har du noget at spise, stakkels dreng," siger Mary.

"Tak," siger Jo.

"Er du sulten?"

"Ja," svarer Jo.

"Hvad er der blevet af din fader og din moder?"

Jo standser midt i en bid og ser ganske forstenet ud. For den forældreløse myndling af den kristne helgen, hvis alter står i Tooting, har klappet ham på skulderen, og det er den første gang i hans liv, at en venlig hånd sådan er blevet lagt på ham.

"Jeg har aldrig vidst noget af nogen ting om dem," siger Jo.

"Og jeg heller aldrig om mine," udbryder Mary og undertrykker nogle for et anfald gunstige symptomer, idet hun synes at blive urolig over noget og forsvinder ned ad trappen.

"Jo," hvisker papirhandleren sagte, mens Jo tøver på trappetrinet.

"Her er jeg, mr. Snagsby."

"Jeg vidste ikke af, at du var gået. Der har du en halv krone igen, Jo. Det var meget rigtigt af dig ikke at sige noget om damen fra forleden aften, da vi var ude sammen. Det ville kun gøre skade. Du kan ikke være for tavs, Jo."

"Jeg er stum, herre."

Og dermed godnat.

En spøgelsesagtig skikkelse med strimler og natkapper følger papirhandleren fra det værelse, hvorfra han kom og glider efter ham. Og fra nu af bliver han, han kan gå, hvorhen han vil, ledsaget af en skygge foruden sin egen, der næppe er mere fast, næppe mere stille end denne. Og hvis han går ind i nogen som helst hemmelighedsfuld sfære, så skal de, der har med hemmeligheden at gøre, tage sig i agt. For den årvågne mrs. Snagsby er der også – ben af hans ben, kød af hans kød, skygge af hans skygge.

26. Skarpskytter

Vintermorgenen, som med matte øjne og smudsigt ansigt ser ned på Leicester Square, finder dets beboere uvillige til at rejse sig af deres senge. Mange af dem står ikke engang i den smukkeste årstid tidligt op, natfugle er de, som hviler, når solen står højt på himlen, men er lysvågne og spejder efter bytte, når stjernerne skinner. Bag snavsede gardiner og jalousier på øverste sal og på kvisten ligger i sin første søvn en røverbande, som skjuler sig mere eller mindre under falske navne, falsk hår, falske titler, falske smykker og falske historier. Herrer af det grønne bord, som af personlig erfaring kunne fortælle om udenlandske galejer og indenlandske trædemøller. Spioner fra stærke regeringer, som altid skælver af svaghed og jammerlig frygt. Bankerotte skurke, krystere, pralere, spillere, bedragere og falske vidner, nogle ikke fri for brændemærket under deres tilsølede flitterstads og alle grusommere end Nero og større forbrydere, end der findes i Newgate. For så slem djævelen også kan være i trøje eller bluse – og han kan være meget slem i begge dele – er han dog en mere underfundig, forhærdet og utålelig djævel, når han stikker en brystnål i skjorten, kalder sig en gentleman, holder på et kort eller en farve, spiller et parti billard og kender lidt besked til veksler og forskrivninger, end i nogen anden skikkelse, han påtager sig. Og i denne skikkelse kan Bucket træffe ham, når han vil, overalt i Leicester Squares bifloder.

Men vintermorgenen vil ham ikke noget og vækker ham ikke. Den vækker George og hans våbendrager. De rejser sig, ruller deres madrasser sammen og stuver dem væk. Efter George har raget sig ved et spejl af højst ringe omfang, går han med bart hoved og bryst ud til posten i den lille gård og kommer straks efter tilbage, skinnende af grøn sæbe, gnidning, skylregn og meget koldt vand. Mens han tørrer sig på et stort groft håndklæde og puster som en slags militær dykand, der lige er kommet op over vandspejlet, idet hans stride hår krøller sig tættere og tættere om hans solbrændte tindinger, jo mere han gnider det, så at det ser ud, som om det ikke lod sig glatte med et ringere tvangsredskab end en jernrive eller en hestestrigle – mens han gnider og puster og polerer og blæser og vender hovedet fra den ene side til den anden for mere bekvemt at skrælle huden af sin hals og bøjer kroppen forover for at holde vandet borte fra sine martialske ben, ligger Phil på knæ og gør ild på og ser sig om, som om det var vaskning nok for ham at se alt dette blive gjort og tilstrækkeligt styrkende for en dag at skue den overflod af sundhed, hans herre kaster fra sig.

Efter George er blevet tør, giver han sig til at børste sit hår så ubarmhjertigt med to stive børster på en gang, at Phil blinker af medfølelse. Da børstningen er endt, er George snart færdig med den pynteligere del af sit toilette. Han stopper sin pibe, tænder den og går, som han plejer, rygende op og ned, mens Phil, der breder en stærk duft af varmt brød og kaffe ud, laver frokosten. George ryger gravitetisk og marcherer med paradeskridt. Måske er denne morgenpibe helliget mindet om Gridley, der ligger i graven.

"Så du drømte altså om landet i nat, Phil?" siger George efter stiltiende at have gjort nogle slag frem og tilbage.

Phil har, i forbigående sagt, i en forbavset tone talt derom, da han kravlede ud af sin seng.

"Ja, herre."

"Hvad drømte du da?"

"Ja, jeg ved ikke rigtig, hvad det var," siger Phil og tænker sig om.

"Hvorfra ved du da, at det var om landet –?"

"På grund af græsset, tror jeg. Og svanerne ude på det," siger Phil efter at have tænkt sig lidt om.

"Hvad gjorde da svanerne på græsset?"

"De åd det vel," siger Phil.

Herren fortsætter igen sin march og tjeneren sine forberedelser til frokosten. Forberedelserne indskrænker sig til at dække det meget simple frokostbord til to og riste et par skiver skinke på den rustne kaminrist, men da Phil må skubbe sig et langt stykke hen ad banen for at hente hver enkelt ting, han skal bruge, og aldrig henter to ting ad gangen, tager det dog under disse omstændigheder tid. Omsider er frokosten færdig, og da Phil melder dette, banker George asken ud af sin pibe på kaminpladen, stiller piben hen i krogen ved kaminen og sætter sig til bords. Da han har forsynet sig, skrider Phil til værket; han sætter sig ved den nederste ende af det lille aflange bord og holder tallerkenen på sine knæ, enten det nu er af ydmyghed eller for at skjule sine sværtede hænder, eller fordi det er hans naturlige måde at spise på.

"Dine øjne," siger George, mens han bruger kniv og gaffel, "har da, så vidt jeg ved, aldrig set landet?"

"Jeg har en gang set engene," siger Phil og spiser fornøjet sin frokost.

"Hvor ligger de?"

"Jeg ved ikke, hvor de ligger, men jeg har set dem, herre, de var flade og fulde af tåge."

"Jeg er født på landet, Phil."

"Nej, virkelig, kommandant?"

"Ja, og opdraget der."

Phil trækker sit ene øjenbryn i vejret, og efter at have stirret ærbødig på sin herre for at vise sin nysgerrighed, synker han en stor slurk kaffe og fortsætter med at stirre på ham.

"Der findes ikke nogen fugl, hvis sang jeg ikke kender," siger George, "og ikke ret mange engelske blade eller bær, hvis navne jeg ikke kunne nævne, ikke ret mange træer, som jeg ikke endnu kunne klatre op i, om det skulle være. Jeg var en rigtig landsbyknøs. Min gode moder boede på landet."

"Hun må have været en smuk gammel dame, herre."

"Ja, og heller ikke så gammel endda for fem og tredive år siden. Men jeg tør vædde med, at hun i sit halvfemsindstyvende år ville være lige så rank og næsten lige så skulderbred som jeg."

"Døde hun, da hun var halvfems, herre?"

"Nej. Stille! Lad hende hvile i fred, Gud velsigne hende. Hvem har bragt mig til at tænke på landsbyknøse og landstrygere og døgenigte? Du! Så dine øjne har aldrig set landet – enge og drømme undtaget, hvad?"

Phil ryster på hovedet.

"Har du lyst til at se det?"

"Nej, det tror jeg egentlig ikke," siger Phil.

"Byen er nok for dig, hvad?"

"Ja, ser De vel, kommandant," siger Phil. "Jeg kender nu engang ikke til andet og skulle næsten tro, at jeg er for gammel til at tage fat på noget nyt."

"Hvor gammel er du da, Phil?" spørger bytteren og standser, idet han fører den dampende underkrop til sine læber.

"Jeg er noget med et fem i, det kan ikke være halvfems og heller ikke femten. Det må være et sted der imellem."

George, der sætter koppen langsomt fra sig uden at have smagt på dens indhold, begynder allerede smilende: "Men hvad pokker, Phil –" men standser, da han ser Phil tælle på sine fingre.

"Efter sogneregningen," siger Phil, "var jeg netop fem år, da jeg gik bort med kedelflikkeren. Jeg var sendt ud i et ærinde, og så så jeg ham sidde i et gammelt skur ved et bål ganske alene for sig selv, og så sagde han: "Kunne du have lyst til at følge med mig, min dreng?" hvortil jeg svarede: "Ja," og så fulgtes han og jeg og bålet hjem sammen til Clerkenwell. Det var en første april. Jeg kunne tælle til ti, og da det igen blev første april, sagde jeg til mig selv: "Nå, min dreng, nu er du et og fem til. Med tiden kom jeg til ti med fem til, og med to tiere med et fem til. Men da det gik så højt, blev det mig for meget, men af det ved jeg dog altid, at der er et fem deri."

"Åh," siger George og tager atter fat på sin frokost. "Men hvor blev kedelflikkeren af?"

"Han kom på hospitalet for drik, og fra hospitalet kom han i en glaskasse, har jeg hørt," svarede Phil hemmelighedsfuldt.

"Og på den måde avancerede du? Du overtog forretningen, Phil?"

"Ja, kommandant, jeg overtog den, sådan som den var. Runden var ikke lang – omkring Saffron Hill, Hatton gården, Clerkenwell, Smithfield osv. – en fattig egn, hvor folk bruger deres kedler, til de ikke længere kan flikkes. De fleste af de omvandrende kedelflikkere plejede at komme og logere hos os. Det var den bedste part af min mesters fortjeneste. Men de kom ikke til mig. Jeg var ikke som han. Han kunne synge en lystig vise for dem, det kunne jeg ikke. Han kunne spille et stykke for dem, på hvilken potte det skulle være, enten den så var af jern eller tin. Jeg har aldrig kunnet gøre andet med en potte end lappe den eller få den til at koge og har aldrig haft en tone i livet. Og desuden var jeg alt for grim, og deres koner beklagede sig over mig."

"Så må de have været fælt kræsne. Du kunne godt passere revy i en stor flok, Phil!" siger rytteren med et venligt smil.

"Nej, herre," svarer Phil og ryster på hovedet. "Nej, jeg kunne ikke. Jeg kunne nok gå an, da jeg løb bort med kedelflikkeren, skønt det heller ikke dengang var noget at rose sig af, men af at puste til ilden med min mund, mens jeg var ung, og ødelægge min hud og svide mit hår og sluge røgen, og af at være sært uheldig med at spilde smeltet metal på mig og mærke mig på den måde, og af at komme i slagsmål med kedelflikkeren, da jeg blev ældre, næsten hver gang han havde drukket for meget – hvilket var så godt som hver eneste dag – var min skønhed blevet sær, meget sær, selv dengang. Og siden har jeg stået ti år i en mørk smedje, hvor folkene spillede mig alle slags puds. Så blev jeg engang brændt halvt op i et glasværk og derefter sprængt ud af vinduet i fyrværkeriværkstedet, da jeg skulle

fylde raketter, og af alt dette er jeg blevet så grim, at jeg sagtens kunne lade mig se for penge!"

Idet Phil finder sig i sin skæbne med den største tilfredshed, udbeder han sig en kop kaffe til og siger:

"Det var efter den historie med raketterne, at jeg først fik Dem at se, kommandant, husker De nok?"

"Ja, jeg husker det, Phil. Du gik og spadserede i solen."

"Kravlede langs med en mur, herre –"

"Rigtigt, Phil – du skubbede dig frem –"

"Med nathue på hovedet!" udbryder Phil heftig.

"Med nathue."

"Og humpede af sted ved to stokke!"

"Ved to stokke. Og –"

"Og så blev De stående, ikke sandt," råber Phil, idet han sætter koppen fra sig og tager tallerkenen bort fra sine knæ, "og sagde til mig: "Hvad, kammerat, har du været i krig?" sagde De! Jeg sagde ikke synderlig til Dem dengang, kommandant, for jeg blev helt forbløffet over, at så stærk, sund og rask en mand som De ville blive stående og tale til sådan en halt krøbling som jeg. Men så sagde De, og De sagde det sådan ret lige ud af hjertet, at det var ligesom et glas varm toddy: "Hvilken ulykke er der hændt dig? Du er kommet slemt til skade. Hvad fejler du, gamle dreng? Frisk mod, fortæl os det hele!" Frisk mod! Ja, jeg fik frisk mod! Og så sagde jeg noget til Dem, og De sagde noget mere til mig, og jeg sagde noget mere til Dem, og De sagde noget mere til mig, og her er jeg nu, kommandant. Ja, her er jeg, kommandant!" råber Phil, der er sprunget op fra sin stol og uvilkårligt har begyndt at skubbe sig af sted. "Mangler der en skive, eller kan det trække søgning til huset, så lad kunderne

sigte på mig. De kan ikke ødelægge min skønhed. Jeg er til tjeneste. Kom an! Mangler De en mand til at bokse efter, så lad dem bokse efter mig. Lad dem kun dunke mig dygtigt i hovedet, jeg bryder mig ikke om det! Mangler de en vægt til at kaste med, så lad dem kaste med mig. Mig vil de ikke gøre skade. Der er blevet kastet med mig på alle mulige måder hele livet igennem!"

Under dette uventede foredrag, der holdes med energi og ledsages med oplysende fagter til hver enkelt af de omtalte legemsøvelser, skubber Phil Squod sig langs med de tre sider af skydebanen, hvorpå han pludselig vender sig om mod sin kommandant og støder efter ham med sit hoved til tegn på sin opofrende hengivenhed. Derpå begynder han at rydde af frokostbordet.

Efter at have leet hjerteligt og klappet ham på skuldrene hjælper George ham med disse forretninger og med at bringe banen i orden. Da det er gjort, haler han et par gange i håndvægtene, vejer sig derpå, og da han synes, at han bliver "noget for fed", øver han sig meget gravitetisk i at hugge med en pallask. Imidlertid har Phil sat sig til sit arbejde ved sit sædvanlige bord, hvor han skruer fra, skruer sammen og pudser og filer, puster ind i små huller og sværter sig mere og mere og synes at fæste og løsne enhver ting, der kan fæstet og løsnes på et gevær.

Herre og tjener bliver nu forstyrret af fodtrin ude på gangen, og det af fodtrin, der gør en usædvanlig støj, som tyder på et usædvanligt selskabs komme. Disse fodtrin, der mere og mere nærmer sig skydebanen, kommer fra en gruppe, som ved første

øjekast næppe lader sig forene med nogen anden dag i året end Guy-Fawkesdag, den 5. november.

Den består af en lam, hæslig skikkelse, der bæres i en lænestol af to mænd og ledsages af en mager kvinde med et ansigt som en indkneben maske, og om hvem man, hvis hun ikke havde holdt sine læber så tæt og trodsigt lukkede, mens stolen sættes ned på gulvet, godt kunne have troet, at hun straks ville have givet sig til at deklamere de folkelige vers til minde om den tid, da Gammelengland nær var blevet sprængt levende i luften. Men nu gisper skikkelsen i lænestolen: "Å Gud! Å Gud! Det er ude med mig!" og tilføjer: "Hvordan går det, kære ven, hvordan går det?" og George genkender i optoget den ærværdige mr. Smallweed, der er ude for at trække frisk luft og ledsages al sin sønnedatter Judy som livvagt.

"Mr. George, kære ven," siger bedstefader Smallweed, og tager sin arm bort fra en af sine bæreres hals, hvem han næsten har kvalt undervejs, "hvordan går det? Det undrer Dem at se mig, kære ven."

"Det ville næppe have undret mig mere at have set Deres ven fra City."

"Jeg går meget sjældent ud," stønner Smallweed. "Jeg har ikke været ude i flere måneder. Det volder så megen ulejlighed – og samtidig så mange udgifter. Men jeg længtes så meget efter at se Dem, min kære mr. George. Hvordan lever De, sir?"

"Meget godt," siger George, "og jeg vil håbe, at De gør ligeså."

"De kan ikke have det for godt, min kære ven." Smallweed tager begge hans hænder. "Jeg har taget min sønnedatter Judy med. Jeg kunne ikke andet. Hun længtes så meget efter at se Dem."

"Hm! Da bærer hun det med stor ro!" mumler George.

"Vi tog altså en drosche og satte en lænestol ind i den, og lige her på hjørnet løftede de mig fra vognen ned på stolen og bar mig herhen, så jeg kunne besøge min kære ven i hans eget etablissement! Dette," siger bedstefader Smallweed og peger på den bærer, der har svævet i fare for at kvæles, og som nu trækker sig tilbage for at bringe sit luftrør i orden, "er kusken. Han får ingen drikkepenge. De er efter overenskomsten indbefattede i kørslen. Denne person, den anden bærer, lejede vi her udenfor på gaden for et krus øl. Hvilket er to pence. Judy, giv ham to pence. Jeg var ikke sikker på, om De selv havde nogen arbejder her, kære ven, ellers havde vi ikke haft behov for at bruge denne person."

Bedstefader Smallweed hentyder med et meget forfærdet blik og et halvt undertrykt: "Å Gud, å Gud!" til Phil, og heller ikke er hans frygt, efter et flygtigt syn at dømme, uden grund, for Phil, som aldrig før har set genfærdet med den sorte fløjls kalot, er pludselig blevet stående med et gevær i hånden, omtrent med samme mine som en sikker skytte, der kunne være opsat på at puste Smallweed væk som en hæslig gammel fugl af krageslægten.

"Hør, Judy, mit barn," siger Smallweed, "giv personen hans to pence. Det er en del for meget for det, han har gjort."

Personen, der er et af disse mærkelige eksemplarer af menneskelige paddehatte, der af sig selv skyder frem i Londons vestlige gader, fuldt påklædte i en gammel rød trøje, samt med den mission at holde heste og kalde på vogne, modtager sin topence med alt andet end henrykkelse, kaster pengestykket op i luften, fanger det igen og forsvinder.

"Kære mr. George," siger Smallweed, "vil De ikke være så god at hjælpe til med at bære mig hen til ilden? Jeg er vant til ilden, og jeg er en gammel mand og fryser let. Å Gud!"

Slutningsudråbet vrides ud af den ærværdige herre ved den pludselighed, hvormed Squod, som en lampens ånd, snapper ham med lænestol og det hele og sætter ham ned foran kaminen.

"Å Gud," siger Smallweed stønnende. "Å himmel! Å. I guder! Kære ven, Deres arbejder er meget stærk – og meget hurtig. Gud, hvor han er hurtig! Judy, træk mig lidt tilbage. Jeg brænder mine ben," hvilket virkelig også samtlige tilstedeværende kan bevidne på grund af lugten af hans svedne uldne strømper.

Da den blide Judy har trukket sin bedstefader et lille stykke bort fra ilden og rystet op i ham, samt taget den sorte fløjls slukker fra hans øje, siger gamle Smallweed atter: "Å Gud!" og strækker igen begge sine hænder ud, idet han ser sig om og møder Georges blik.

"Kære ven! Hvor jeg er glad ved at træffe Dem! Og dette er altså Deres etablissement? Et dejligt sted, et sandt maleri! De mærker aldrig, at noget tilfældigvis går af her? Hvad, kære ven?" tilføjer bedstefader Smallweed uroligt.

"Nej, nej. Det skal De ikke være bange for."

"Og Deres arbejder. Han – å Gud! – han lader heller aldrig noget gå af uden at vide af det, vel?"

"Han har aldrig gjort andre end sig selv fortræd," siger George smilende.

"Men han kunne gøre det, ikke sandt? Han synes at have gjort sig selv en hel del fortræd og kunne derfor også gøre andre fortræd, hvad enten han så gjorde det med vilje eller ej. Mr.

George, vil De ikke sige til ham, at han skal lade sine djævelske skydegeværer ligge og gå sin vej?"

På et vink af rytteren trækker Phil sig tomhændet tilbage til den anden ende af skydebanen, og Smallweed giver sig, igen opmuntret, til at gnide sine ben.

"Og det går Dem godt, mr. George?" siger han til rytteren, der står lige foran ham med sin pallask i hånden. "De tjener penge, håber jeg?"

George svarer med et koldt nik og tilføjer: "Bliv ved. Jeg ved nok, at De er kommet for at tale om det."

"De er så munter, mr. George," svarer den ærværdige bedstefader. "Deres selskab er så behageligt."

"Ha, ha, ha! Bliv ved!" siger George.

"Kære ven – men den sabel ser så rædsom blank og skarp ud. Den kunne let komme til at såre en eller anden. Den får mig til at gyse, mr. George. – gid pokker havde ham!" siger den fortræffelige gamle afsides til Judy, mens rytteren fjerner sig et par skridt for at lægge pallasken fra sig. "Han skylder mig penge og kunne måske finde på at betale sin regning i denne morderhule. Gid den brandstok af din bedstemoder var her, og han ville barbere hendes hoved af!"

Da George kommer tilbage, lægger han armene over kors, ser ned på den gamle mand, der med hvert øjeblik glider længere og længere ned i sin lænestol, og siger roligt: "Nu til sagen."

"Ho!" udbryder Smallweed og gnider sig i hænderne med en snedig fnisen. "Ja. Nu til sagen. Til hvilken sag, min kære ven?"

"Til en pibe," siger George, som med største ro stiller sin stol hen i kaminkrogen, tager piben, stopper og tænder den og giver sig fredeligt til at ryge.

Dette hjælper til at forøge Smallweeds forlegenhed. Han finder det så vanskeligt igen at optage sit emne, hvilket det så er, at han bliver forbitret og hemmeligt kløver luften med en afmægtig hævngerrighed, der vidner om det inderlige ønske at turde rive og flænge Georges ansigt i stumper og stykker. Da den fortræffelige gamle herres negle er lange og blyfarvede, hans hænder magre og fulde af årer og hans øjne grønne og fulde af vand, og frem for alt, da han fortsætter med at glide ned i sin lænestol og at synke sammen til en formløs klump, får han selv i Judys dermed ellers så fortrolige øjne et så spøgelsesagtigt udsende, at denne ungmø farer løs på ham med mere end kærlighedens varme og ryster sådan op i ham og klapper og glatter ham på forskellige steder af hans krop og navnlig på den del af denne, der i selvforsvarskunstens teori ville kaldes for "brødkisten", at han i sin sørgelige nød udstøder lyde som en brolæggerjomfru.

Da Judy på denne måde har fået ham rejst op igen i hans stol med et blegt ansigt og en blåfrossen næse, strækker hun sin visne pegefinger ud og giver George et stød i ryggen. Da rytteren løfter hovedet i vejret, gør hun et stød efter sin højt agtede bedstefader og stirrer, efter sådan at have bragt dem sammen, stift på ilden.

"Ja, ja! Ho, ho! U-u-u-u-uh!" stammer bedstefader Smallweed, idet han æder sin harme i sig. "Kære ven!"

"Jeg vil sige Dem noget," svarer George. "Vil De tale med mig, må De snakke rent ud af posen. Jeg hører til de ligefremme og kan ikke finde mig i omveje. Jeg forstår mig ikke på Dem. Dertil er jeg ikke kløgtig nok. De passer ikke for mig. Når De sådan snor og snor Dem omkring mig," siger rytteren og tager igen

piben mellem læberne, "vil jeg være fordømt, om jeg ikke bliver til mode, som om jeg skulle kvæles!"

Og han puster sit brede bryst op i dets hele omfang, ligesom for at være sikker på, at han endnu ikke er kvalt.

"Er De kommet for at gøre mig et venskabeligt besøg," vedbliver George, "skal De have tak. Velkommen! Er De kommet for at se, om der findes nogle ejendele her på stedet, så se Dem om. De skal have lov til det. Og vil De sige mig noget, så sig det!"

Den blomstrende Judy giver, uden at vende sit blik bort fra ilden, sin bedstefader et spøgelsesagtigt stød.

"Ser De? Det er også hendes mening. Men hvorfor fanden det unge fruentimmer ikke vil sætte sig ned som et kristent menneske," siger George og fæster grublende sit øje på Judy, "det kan jeg ikke få i mit hoved."

"Hun bliver stående ved siden af mig for at passe på mig," siger Smallweed. "Jeg er en gammel mand, kære mr. George, og trænger til at blive passet. Jeg kan holde tæt. Jeg er ingen brandstok af en papegøje," snerrer han og ser uvilkårligt efter puden, "men jeg trænger til at blive passet, kære ven."

"Godt," svarer rytteren og drejer sin stol om mod den gamle mand. "Nå?"

"Min ven i City, mr. George, har haft nogle småforretninger med en af Deres elever."

"Så? Det gør mig ondt."

"Ja. Det er en smuk, ung krigsmand, mr. George, ved navn Carstone. Venner trådte til og betalte det hele nok så honnet."

"Gjorde de?" svarede mr. George. "Tror De, at Deres ven i City kunne have lyst til at høre et godt råd?"

"Det tror jeg nok, kære ven, når det kom fra Dem."

"Så ville jeg råde ham til ikke at gøre flere forretninger på det sted. Der er ikke mere at tjene ved det. Den unge herre er, så vidt jeg ved, aldeles udtømt."

"Nej, nej, kære ven. Nej, nej, mr. George. Nej, nej, nej, sir," indvender bedstefader Smallweed og gnider snedig sine tynde ben. "Ikke så aldeles udtømt, tænker jeg. Han har gode venner, og han er god for sin gage, og han er god for købesummen for sin bestalling, og han er god for sine udsigter til at vinde en proces, og han er god for sine udsigter til at få en kone og – å, ved De hvad, mr. George, jeg tror, at min ven endnu vil tage den unge gentleman for god for noget!" siger bedstefader Smallweed, idet han drejer på sin fløjlskalot og klør sig bag øret som en abekat.

George, der har sat sin pibe fra sig og lagt den ene arm over stoleryggen, slår tappenstreg på gulvet med den ene fod, som om han ikke finder sig rigtig opbygget ved den vending, samtalen har taget.

"Men for at gå fra det ene til det andet," siger Smallweed, "for at sætte lidt liv i samtalen, som en spøgefugl måske ville sige, for mr. George, at gå fra fændrikken til kaptajnen –"

"Hvad mener De nu?" spørger George, men standser med rynker i panden, idet han stryger mindet om sit skæg. "Hvilken kaptajn?"

"Vor kaptajn! Den kaptajn, vi to kender. Kaptajn Hawdon."

"Nå, så der har vi det!" siger George med en sagte fløjten, idet han mærker, at både bedstefaderen og sønnedatteren ser vist på ham. "Var det der, De ville hen? Nå, hvad så? Skynd Dem, jeg vil ikke længere lade mig kvæle. Tal!"

"Kære ven," svarer den gamle mand, "man spurgte mig – ryst lidt op i mig, Judy – man spurgte mig i går om kaptajnen, og jeg er endnu stadig af den mening, at kaptajnen ikke er død."

"Snak!" siger George.

"Hvad var det, De sagde, kære ven?"

"Snak!"

"Ho!" siger bedstefader Smallweed. "Om min mening kan De selv dømme, mr. George, når De hører, hvilke spørgsmål der blev stillet mig, og hvorfor de blev det. Hvad tror De nu, at den prokurator ønsker, som gjorde disse spørgsmål?"

"At tjene penge."

"Nej slet ikke."

"Så kan det heller ikke være nogen prokurator," siger George og lægger armene over kors med urokkelig bestemthed.

"Kære ven, det er en prokurator, og det en berømt prokurator. Han ønsker at se et eller andet brudstykke af kaptajn Hawdons håndskrift. Han bryder sig ikke om at beholde det. Han vil bare se det og sammenligne det med et dokument, som han har."

"Nå?"

"Ja, mr. George. Da han tilfældigvis huskede avertissementet om kaptajn Hawdon og de oplysninger, der måtte kunne gives om ham, søgte han det op og kom til mig, netop ligesom De gjorde, kære ven. Vil De række mig Deres hånd? Hvor jeg er glad for, at De kom den dag! Ellers var jeg jo gået glip af Deres venskab."

"Nå, mr. Smallweed?" siger George igen efter med en vis stivhed at have gennemgået ceremonien.

"Jeg havde intet sådant, jeg havde kun hans underskrift. Gid pest, pestilens, hungersnød og pludselig død må ramme ham!" siger den gamle mand, idet han forvandler et af sine få minder om en bøn til en forbandelse og knuger sin fløjlshue mellem sine harmfulde hænder. "Jeg har en halv million af hans underskrifter, tror jeg! Men De," tilføjer han åndeløs og taler blidt igen, mens Judy atter sætter kalotten på hans keglekugle af et hoved, "De, kære mr. George, har rimeligvis et eller andet brev eller papir, som kunne bruges. Det første det bedste kan bruges, hvis det kun er skrevet med hans hånd."

"Noget skriftligt fra ham har jeg måske."

"Kæreste ven!"

"Eller måske ikke."

"Ho!" siger bedstefader Smallweed modfalden.

"Men om jeg så havde hele skæpper fulde af det, ville jeg dog ikke forevise en stump af det, om den så ikke var større end til en patron, uden at vide hvorfor."

"Jeg har jo sagt Dem, hvorfor, kære mr. George."

"Det er ikke nok," siger rytteren og ryster på hovedet. "Jeg må vide mere."

"Vil De da følge med til prokuratoren? Kære ven, vil De følge med til ham?" trygler bedstefader Smallweed og tager et gammelt, magert sølvur med viser som benene på et skelet op af lommen. "Jeg sagde ham, at jeg sandsynligvis ville hilse på ham mellem ti og elleve i formiddag, og nu er klokken halv elleve. Vil De følge med til prokuratoren, mr. George?"

"Hm. Det kan jeg ikke have noget imod, skønt jeg ikke kan fatte, hvorfor det er Dem så magtpåliggende."

"Alt er mig magtpåliggende, hvis det muligvis kan hjælpe til at bringe noget for lyset om ham. Snød han os ikke alle til hobe? Skyldte ban os ikke umådelige summer? Magtpåliggende? Hvem kan noget om ham være mere magtpåliggende end mig? Det er ikke, kære ven," siger bedstefader Smallweed med dæmpet stemme, "fordi jeg vil have Dem til at røbe noget. Nej langtfra. De følger altså med?"

"Ja, straks. Men jeg lover intet."

"Nej, kære mr. George, nej."

"Og De vil lade mig køre med Dem derhen, uden at jeg skal betale noget derfor?" spørger George, idet han tager sin hat og sine tykke vaskeskinds handsker.

Denne spøg kildrer gamle Smallweed sådan, at han ler længe og sagte foran ilden, men selv mens han ler, skotter han over sin paralytiske skulder hen efter George og iagttager ham ivrigt, mens han tager hængelåsen fra et simpelt hjørneskab, søger her og der oppe på hylderne og til sidst tager noget frem, der rasler ligesom papir, lægger det sammen og stikker det ind på sit bryst. Nu støder Judy en gang til Smallweed, og Smallweed en gang til Judy.

"Jeg er færdig," siger rytteren, da han kommer tilbage. "Phil, bær du den gamle herre ned i hans vogn og kæl rigtig for ham."

"Å Gud! Vent et øjeblik!" siger Smallweed. "Han er så rask! Er De sikker på, at De kan gøre det med den fornødne forsigtighed, min gode mand?"

Phil svarer ikke, men tager stolen og dens læs og humper, tæt krystet af den nu målløse Smallweed, ud gennem gangen med en sådan fart, som om han havde det behagelige hverv at bære den gamle hen til den nærmeste vulkan. Da hans mere korte

ærinde imidlertid ender ved droschen, sætter han ham fra sig i den, hvorpå den lyshårede Judy tager plads ved siden af ham, mens lænestolen forskønner vognhimlen, og George sætter sig op på bukken. George bliver helt forbavset over det syn, der viser sig for ham, når han af og til kigger ned i droschen gennem vinduet bag hans ryg. For den barske Judy sidder stadig aldeles ubevægelig, hvorimod den gamle med kalotten nede over det ene øje hele tiden glider fra sædet ned i halmen og ser med sit andet øje op på George. Det udtrykker en hjælpeløs klage over, at hans ryg bliver skumplet.

27. Flere gamle soldater

George har ikke langt at køre med sine korslagte arme, for deres bestemmelsessted er Lincoln's Inn Fields. Da kusken standser hestene, stiger George ned og siger, idet han ser ind ad vinduet:

"Hvad, er det mr. Tulkinghorn, vi skal tale med?"

"Ja, min kære ven. Kender De ham, mr. George?"

"Å, jeg har hørt tale om ham – og set ham med, tror jeg. Men jeg kender ham ikke, og han heller ikke mig."

Derefter bliver Smallweed transporteret op ad trappen, hvilket går brillant ved rytterens hjælp. Han bæres ind i Tulkinghorns store stue og sættes ned på det tyrkiske tæppe foran kaminen. Tulkinghorn er for øjeblikket ikke til stede, men skal straks være der. Da den person, der har sit stade i forstuen, har sagt dette, rager han op i ilden og overlader til triumviratet at varme sig.

George er meget nysgerrig med værelset. Han ser på det malede loft, undersøger de gamle juridiske bøger, dvæler ved de fornemme klienters portrætter og læser navnene på kasserne op højt.

"Sir Leicester Dedlock, baronet," læser George tankefuldt. "Hvad! – *til Chesney Wold* – Hm!" George står længe og ser på disse kasser – som om de var malerier – og vender tilbage til kaminen, idet han gentager: "Sir Leicester Dedlock, baronet," og "til Chesney Wold."

"En masse penge værd, mr. George!" hvisker bedstefader Smallweed. "Mægtig rig!"

"Hvem mener de? Denne herre eller baronetten?"

"Denne herre, denne herre!"

"Det har jeg hørt, og han ved nok også et og andet, tør jeg vædde på. Heller ikke nogen dårlig bolig," siger George, idet han atter ser sig om. "Se engang til pengekassen der!"

Dette svar afbrydes ved Tulkinghorns komme. Der er naturligvis ingen forandring foregået med ham. Klæderne er rustrøde. Brillerne holder han i hånden, selve futteralet til dem er slidt. Hans væsen er indesluttet og tørt. Hans stemme hæs og dæmpet. Hans ansigt årvågent bag et gardin – i reglen ikke frit for at være hovmodigt, ja undertiden endog hånligt. Pairskabet har måske dog varmere tilbedere og trofastere tilhængere end Tulkinghorn, hvis alt var bekendt.

"God morgen, mr. Smallweed, god morgen!" siger han, idet han træder ind. "De har bragt sergenten med, ser jeg. Sid ned, sergent."

Mens Tulkinghorn trækker sine handsker af og lægger dem i sin hat, ser han med halvt lukkede øjne hen mod det sted, hvor rytteren står, og siger flygtig til sig selv: "Du kan bruges, min ven!"

"Sid ned, sergent," gentager han, idet han går hen til sit bord, som står på den ene side af kaminen, og tager sin lænestol. "Koldt og råt vejr i dag!" Tulkinghorn varmer skiftevis knoerne og sine håndflader ved ilden og mønstrer kløverbladet, der sidder i en lille halvkreds foran ham.

"Nå, nu kan jeg først mærke, hvad jeg duer til" – hvilket han måske kan i to betydninger – "mr. Smallweed." Judy har lige

rystet op i den gamle for at sætte ham i stand til at deltage i samtalen. "De har taget vor gode ven sergenten med, ser jeg."

"Ja, sir," svarer Smallweed med slavisk ærefrygt for sagførerens rigdom og indflydelse.

"Og hvad siger sergenten til denne lille forretning?"

"Mr. George," siger bedstefader Smallweed med en skælvende bevægelse med sin rynkede hånd, "det er den omtalte herre."

George bukker for Tulkinghorn. Men bliver for resten siddende ubevægelig og tavs, bøjet temmelig stærkt forover på sin stol, som om den fuldstændige oppakning til en mønstring hang på ham.

Tulkinghorn vedbliver: "Nå, George? – Deres navn er jo George?"

"Ja det er."

"Hvad siger De, George?"

"Undskyld," svarer rytteren, "men jeg ville gerne vide, hvad De siger."

"Mener De om Deres betaling?"

"Jeg mener i enhver henseende."

Dette virker så tirrende på gamle Smallweeds gemyt, at han pludselig udbryder: "Du er en brandstok af et fæ!" og lige så pludselig beder Tulkinghorn om forladelse, idet han undskylder denne uagtsomhed ved at sige til Judy: "Jeg tænkte på din bedstemoder, barn."

"Jeg troede, sergent," siger Tulkinghorn og læner sig tilbage i sin stol og lægger benene over kors, "at mr. Smallweed tilstrækkeligt havde forklaret Dem sagen. Imidlertid er den ikke vidtløftig. De tjente i sin tid under kaptajn Hawdon, plejede ham i hans sygdom og gjorde ham mange små tjenester,

hvorfor han viste Dem en del fortrolighed. Sådan er det, ikke sandt?"

"Jo," siger George med militær korthed.

"Derfor ejer De måske noget – lige meget hvilket. Regnskaber, instrukser, ordrer, et brev eller deslige – skrevet med kaptajn Hawdons hånd. Jeg ønsker at sammenligne hans håndskrift med en, som jeg har. Kan De skaffe mig lejlighed til det, skal De blive betalt for Deres umage. Tre, fire, fem guineas vil De vist finde passende."

"Glimrende, min kære ven!" udbryder bedstefader Smallweed og skruer sine øjne i vejret.

"Hvis ikke, så sig, hvor meget De efter Deres samvittighed som soldat kan forlange mere. Det er ikke nødvendigt at skille Dem ved håndskriften, hvis De ikke selv vil, skønt jeg jo helst ville eje den."

George bliver siddende nøjagtig i samme stilling, ser ned på gulvet, ser op på det malede loft og mæler ikke et ord. Den hidsige Smallweed kradser i luften.

"Spørgsmålet er," siger Tulkinghorn på sin metodiske, langsomme, lidenskabsløse måde, "for det første, om De har noget, der er skrevet med kaptajn Hawdons hånd?"

"For det første, om jeg har noget, der er skrevet med kaptajn Hawdons hånd," gentager George.

"For det andet, hvad De vil have for at vise det?"

"For det andet, hvad jeg vil have for at vise det," gentager George.

"For det tredje kan De selv dømme, om det i det hele ligner dette," siger Tulkinghorn og rækker ham pludselig nogle beskrevne ark papir, der er bundet sammen.

"Om det i det hele ligner dette. Vel," gentager George.

Alle tre gentagelser udtaler George ganske mekanisk, idet han ser lige på Tulkinghorn og ikke så meget som kaster et blik på det dokument i Jarndyce-kontra-Jarndyce, der er blevet leveret ham til gennemsyn – skønt han endnu holder det i sin hånd – men fortsætter med at stirre på sagføreren med et uroligt og grublende udtryk.

"Nå?" siger Tulkinghorn. "Hvad siger De så?"

"Ja," svarer George, der rejser sig og ser umådelig stor ud, "jeg ville helst, hvis De ikke tager mig det ilde op, slet ikke have noget dermed at gøre."

Tulkinghorn, der tilsyneladende er aldeles rolig, spørger: "Hvorfor ikke?"

"Jo," svarer rytteren, "når jeg ikke står under militær kommando, er jeg ikke forretningsmenneske. Blandt civilister er jeg, hvad man i Skotland kalder en klodrian. Jeg har ingen forstand på papirer. Jeg kan bedre udholde enhver anden ild end ilden af krydsspørgsmål. Endnu for en times tid sagde jeg til mr. Smallweed, at når jeg kommer i lag med den slags ting, bliver jeg til mode, som om jeg skulle kvæles. Og denne fornemmelse," siger George og ser på selskabet, den ene efter den anden, "har jeg netop i dette øjeblik."

Med disse ord gør han tre skridt fremad for at lægge papirerne på sagførerens bord og tre skridt tilbage for at indtage sin tidligere plads, hvor han bliver stående stift rettet, idet han snart ser ned på gulvet og snart op på det malede loft og holder hænderne på ryggen, ligesom for at hindre sig selv i at modtage flere dokumenter.

Under denne udæskning kommer Smallweeds yndlingsskældsord så langt frem på hans tunge, at han begynder ordene: "Min kære ven" med de tre første bogstaver af enstavelsesordet "brand" og forvandler således det possessive pronomen til "bramin", hvilket ord han er nær ved at få galt i halsen. Men da denne vanskelighed først er overvundet, formaner han på den ømmeste måde sin kære ven til ikke at være tankeløs, men at gøre, hvad en så udmærket mand forlanger, og gøre det med god vilje, da han kan være sikker på, at det er lige så hæderligt som fordelagtigt. Tulkinghorn henkaster kun lejlighedsvis en eller anden sætning, såsom: "De må selv bedst kunne dømme om Deres egen fordel, sergent." – "Tag Dem i agt, at De ikke gør skade hermed." – "Gør som De vil." – "Når De kun ved, hvad De vil, så er det nok." Disse ord udtaler han med et skin af fuldstændig ligegyldighed, mens han ser på papirerne, der ligger på bordet, og gør sig klar sig til at skrive et brev.

George ser mistroisk fra det malede loft ned på gulvet, fra gulvet hen på Smallweed, fra Smallweed hen på Tulkinghorn og fra Tulkinghorn igen op på det malede loft, mens han i sin forlegenhed ofte skifter det ben, han hviler på.

"Jeg kan forsikre Dem," siger han endelig, "skønt det ikke skal være for at fornærme Dem, at imellem Dem og mr. Smallweed her er jeg sandelig nær ved at kvæles halvhundrede gange. Ja jeg er sandelig. Jeg passer ikke til sådanne herrer som Dem. Tør jeg spørge Dem, hvorfor De ønsker at se kaptajnens håndskrift, hvis jeg kan finde en prøve på den?"

Tulkinghorn ryster roligt på hovedet. "Nej. Hvis De var forretningsmand, sergent, havde jeg ikke behov at sige Dem, at

der kan findes hemmelige, skønt i og for sig aldeles uskyldige grunde til mange sådanne ønsker i min forretning. Men er De bange for at volde kaptajn Hawdon nogen fortræd, kan De være ganske rolig i så henseende."

"Ja, han er død."

"Er han?" Tulkinghorn sætter sig ganske rolig til at skrive.

"Nå," siger rytteren efter en forlegen pause og ser ned i sin hat, "det gør mig ondt, at jeg ikke kan være Dem mere til tjeneste. Hvis jeg kunne gøre nogen en tjeneste med at få min mening om, at jeg helst vil være fri for at have noget at gøre med denne sag, stadfæstet af en af mine venner, der har bedre forstand på forretninger end jeg, og som også er en gammel soldat, ville jeg gerne rådføre mig med ham. Jeg – jeg er virkelig så aldeles kvalt i dette øjeblik," siger George og farer håbløst med hånden hen over sin pande, "at jeg tror, jeg kunne gøre mig selv en tjeneste dermed."

Da Smallweed hører, at denne autoritet er en gammel soldat, foreholder han rytteren så kraftigt hensigtsmæssigheden af at rådføre sig med ham og navnlig at oplyse ham om, at det er et spørgsmål om fem guineas eller mere, at George lover at gå hen til ham. Tulkinghorn udtaler sig hverken for eller imod. "Så vil jeg da med Deres tilladelse rådføre mig med min ven," siger rytteren, "og tage mig den frihed i løbet af dagen at komme igen med endeligt svar. Mr. Smallweed, hvis De vil bæres ned –"

"Om et øjeblik, min kære ven. Men vil De ikke først lade mig tale et par ord under fire øjne med denne herre?"

"Jo gerne, sir. De skal ikke skynde Dem for min skyld."

Rytteren trækker sig tilbage og giver sig atter til nysgerrig at se på de forskellige kasser.

"Var jeg ikke så svag som en brandstok af et pattebarn," hvisker bedstefader Smallweed og trækker sagføreren ned til sig ved frakken og skyder en halvt slukket, grøn ild ud af sine arrige øjne, "skulle jeg rive papiret fra ham. Han har det inde på sit bryst. Jeg så ham gemme det der. Judy så ham gemme det der. Tal, du surmulende billede af et skilt ved en spadserestoksbutik, og sig, at du så det!"

Denne heftige bevægelse ledsager den gamle med et sådant stød efter sin sønnedatter, at det overgår hans kræfter, og han glider ned fra stolen og trækker Tulkinghorn med sig, indtil han bliver standset af Judy.

"Vold kan jeg ikke tillade, min ven," siger Tulkinghorn koldblodigt.

"Nej, nej, det ved jeg, sir. Men det er ærgerligt og harmeligt – det er – det er værre end den snadrende, sladrende skade af din bedstemoder" – disse sidste ord gælder den uforstyrrelige Judy, der kun ser ind i kaminen – "at vide, at han har, hvad der ønskes, og ikke vil udlevere det! Han! En landstryger! Men det er det samme. I værste tilfælde skal han kun en kort tid have sin vilje. Til visse bestemte tider har jeg ham i en skruestik. Jeg skal klemme ham, sir. Vil han ikke gøre det med det gode, skal jeg få ham til at gøre det med det onde! – min kære mr. George," siger bedstefader Smallweed og blinker hæsligt til sagføreren, idet han slipper ham, "nu er jeg færdig til at lade mig hjælpe af Dem, min fortræffelige ven."

Tulkinghorn, der står på kamintæppet med ryggen mod ilden, iagttager med en slags dunkel glæde, der viser sig i hans ro, Smallweeds forsvinden og gengælder rytterens afskedshilsen med et let nik.

George mærker, at det er langt vanskeligere at blive af med den gamle, end det var at bære ham ned ad trappen, for da han igen er blevet sat op i sit køretøj, er han så snaksom om guineaerne og holder så kærligt fast ved hans knap – som om han, oprigtig talt, nærer den hemmelige lyst til at rive hans frakke op og stjæle fra ham – at det kræver en kraftanstrengelse fra rytterens side for at tilvejebringe en skilsmisse. Omsider lykkes det og han går alene videre for at opsøge sin rådgiver.

Gennem det klosterlige Temple og Whitefriars og ad Blackfriars vejen vandrer George adstadig hen til en gade, der består af små butikker, der ligger et sted i den nerveknude af veje fra Kent og Surrey og gader fra Londons broer, der mødes i det vidtberømte diligencehotel "Elefanten", som har måttet overgive sit tårn, dannet af tusinde kareter, til et jernbaneuhyre, der er stærkere end den og som kan hakke den til plukfisk i det øjeblik, den vover sig i kamp med det. Mod en af de små butikker, der må være en musikhandel, eftersom der hænger et par violiner, nogle papagenofløjter, en tamburin, en triangel og aflange stykker nodepapir i vinduet, retter George sine mandige skridt. Og da han nogle få skridt fra den ser en kone med et soldatermæssigt udsende og med overskørtet hæftet op komme ud med en balje og begynde at vaske og plaske på fortovet, gør han holdt og siger til sig selv: "Hun vasker urter som sædvanlig. Jeg har aldrig nogen sinde set hende sidde på bagagevognen, uden at hun vaskede urter!"

Genstanden for denne betragtning er i ethvert tilfælde for øjeblikket så optaget af at vaske urter, at hun ikke mærker George, før hun ser ham stå tæt ved sig, da hun rejser sig og

hælder vandet af sin balje ud i rendestenen. Den modtagelse, hun giver ham, er ikke smigrende.

"George, jeg ser Dem aldrig uden at ønske, at De var hundrede mile borte!"

Uden at svare på dette velkommen, følger rytteren med ind i musikhandelen, hvor damen sætter baljen på disken og støtter sine arme på den efter at have vekslet et håndtryk med ham.

"Jeg kan aldrig, George," siger hun, "være rolig et minut for Mat, når De er hos ham. De er så urolig og så ustadig –"

"ja, det ved jeg nok, mrs. Bagnet. Det ved jeg nok."

"De ved det nok!" siger mrs. Bagnet. "Hvad kan det hjælpe? Hvorfor er De det?"

"Det er sagtens dyrets natur," svarer rytteren godmodig.

"Så!" udbryder mrs. Bagnet i en skarp tone. "Men hvilken trøst kan jeg finde i dyrets natur, når dyret har lokket min Mat fra musikhandelen til New Zealand eller Australien?"

Mrs. Bagnet ser på ingen måde ilde ud. Hun er noget knoklet, lidt grovkornet og fregnet af solen og vinden, som har garvet håret over hendes pande, men kraftig, sund og klarøjet, en dygtig, rask, virksom kone med et ærligt ansigt og imellem fem og fyrretyve og halvtreds. Hun er renlig og så tarveligt, skønt meget ordentligt, klædt, at det eneste smykke, hun bærer, er hendes forlovelsesring, omkring hvilken hendes finger er vokset til en sådan størrelse, siden ringen blev sat på, at den ikke vil falde af, før den blander sig med mrs. Bagnets støv.

"Mrs. Bagnet," siger rytteren, "De har mit æresord! Jeg skal ikke gøre Mat nogen skade. I den henseende kan De stole på mig."

"Nå, ja. Det tror jeg også, at jeg kan, men bare Deres øjne alene kan gøre en urolig. Ak, George, George! Havde De bare slået Dem til ro og giftet Dem med Joe Pouchs enke, da han døde i Nordamerika, havde De fået kam til Deres hår."

"Ja, dengang havde jeg rigtignok udsigter," siger rytteren halvt smilende, halvt alvorligt, "men nu bliver jeg aldrig til en pæn mand. Joe Pouchs enke kunne jeg være tjent med – der var noget ved hende – men jeg kunne ikke beslutte mig til det. Ja, havde jeg været så heldig at træffe sådan en kone som hende, Mat fandt!"

Mrs. Bagnet, der i al sømmelighed synes at være helt utvungen overfor en god kammerat og for den sags skyld selv er en god kammerat, svarer på denne kompliment med at stænke George i ansigtet med et bundt suppegrønt, hvorefter hun bærer sin balje ind i den lille stue bag ved butikken.

"Hvad, Quebec, min dukke!" siger George, som efter forudgået indbydelse følger med derind. "Og lille Malta med! Kom og kys Deres gamle ven!"

Disse unge damer – som man ikke må tro virkelig er døbte med disse navne, skønt de altid kaldes sådan i familien efter deres fødesteder i de forskellige kaserner, sidder begge på trebenede skamler. Den yngste – der er mellem fem og seks år gammel – lærer bogstaverne i en ABC, og den ældste – der måske er otte eller ni år – underviser hende og syer med stor flid. Begge modtager jublende George og planter efter nogle kys og nogle hop deres skamler ved siden af ham.

"Men hvordan går det unge Woolwich?" siger George.

"Ja, det må De nok spørge om!" udbryder mrs. Bagnet og vender sig med glædens rødme på sit ansigt bort fra sine gryder

– for hun laver jo middagsmad. – "Vil De tro det? Han har fået en plads ved teatret sammen med sin fader og skal spille fløjte i et militært stykke."

"Godt gjort, min gudsøn!" råber George og slår sig på låret.

"Ja, det skulle jeg mene!" siger mrs. Bagnet. "Han er en brite. Det er det, Woolwich er. En brite!"

"Og Mat blæser væk på sin basun, og I er honnette civilister alle til hobe," siger George. "Huslige folk. Børnene vokser til. Mats gamle moder i Skotland og Deres gamle fader et andet sted, dem skriver I til og hjælper en smule, og – vel, vel! Jeg ved sandelig ikke, hvorfor I ikke skulle ønske mig hundrede mile bort, for jeg har ikke lod i alt dette!"

George falder i tanker foran kaminen i den hvidt skurede stue, hvor gulvet er strøet med sand, og hvor der lugter af kaserne, og som ikke indeholder det mindste overflødige eller nogen synlig plet af smuds eller støv lige fra Quebecs og Maltas ansigter til de blanke blikpotter og kasseroller på hylderne – George falder i tanker ved at sidde der, mens mrs. Bagnet har travlt, indtil Bagnet og unge Woolwich kommer hjem. Bagnet er en afskediget artillerist, høj og rank, med buskede øjenbryn og bakkenbarter, som ligner kokosnødtrevler, uden et hår på sit hoved og med forbrændt ansigtsfarve. Hans klingende, dybe, fyldige stemme er ingenlunde ulig tonerne af det instrument, han har helliget sig til. Ja man kan i det hele taget se et ubøjeligt, urokkeligt, malmkraftigt udtryk hos ham, som om han selv var basunen i det menneskelige orkester. Unge Woolwich er forbilledet og mønsteret på en ung trommeslager.

Både fader og søn hilser hjerteligt på rytteren, og da denne derpå har sagt, at han er kommet for at rådføre sig med Bagnet,

påstår Bagnet gæstfrit, at han ikke vil høre tale om forretninger før efter middagsbordet, og at hans ven ikke skal nyde godt af hans råd, før han har nydt godt af et stykke kogt flæsk med grønt til. Da rytteren giver efter for denne indbydelse, går han og Bagnet, for ikke at være til ulejlighed ved de huslige tilberedelser, ud sammen og slår nogle slag op og ned ad den lille gade, hvor de spadserer med afmålte skridt og korslagte arme, som om det var på en vold.

"George," siger Bagnet, "du kender mig. Det er min gamle tøs, som giver råd. Hun har hovedet, men jeg tilstår det aldrig for hende. Disciplinen må holdes ved lige. Vent, til urterne er kommet ud af hendes tanker, så skal vi rådslå. Det, den gamle tøs så siger, det – det skal du gøre."

"Det har jeg også i sinde, Mat. Jeg ville hellere bede hende om råd end et helt universitet."

"Universitet!" siger Bagnet i korte, basunagtige sætninger. "Hvilket universitet kunne vel – fra en anden verdensdel – uden at eje andet end en grå kavaj og en paraply – bane sig vej hjem til Europa? Den gamle tøs ville gøre det i morgen. Har en gang gjort det!"

"Ja, det har du ret i," siger George.

"Hvilket universitet," vedbliver Bagnet, "ville finde på at begynde en næringsvej med for to pence kridt – for en penny rødsten – for en halv penny sand – og resten af en sixpence i penge. Og dermed var det, at den gamle tøs begyndte vor nuværende handel."

"Det glæder mig at høre, at det går godt, Mat."

"Den gamle tøs lægger op. Har en strømpe et eller andet sted – med penge i. Jeg har aldrig set den. Men jeg ved, hun har den.

Vent, til hun ikke længere har urterne i tankerne, så hjælper hun dig nok på gled."

"Hun er guld værd," udbryder George.

"Hun er mere. Det var den gamle tøs, som opdagede mine musikalske anlæg. Jeg havde endnu stået i artilleriet, hvis den gamle tøs ikke havde været der. I seks år mishandlede jeg violinen, i ti år fløjten. Den gamle tøs sagde, at det ikke blev til noget. Meningen god nok, men mangel på bøjelighed. Prøv basunen! Den gamle tøs lånte en basun af kapelmesteren ved jægerkorpset. Jeg øvede mig i fæstningsgraven, gjorde fremgang, fik en anden, tjente mit brød ved det."

George siger, at hun blomstrer som en rose og ser så sund ud som et æble.

"Den gamle tøs er helt og holdent en smuk kone. Følgelig ligner hun helt og holdent en smuk dag. Bliver smukkere, jo ældre hun bliver. Jeg har aldrig set mage til den gamle tøs. Men jeg tilstår det aldrig for hende. Disciplinen må holdes ved lige."

De går derpå over til at tale om ligegyldige ting og spadserer op og ned ad den lille gade, stadig holdende trit, indtil Quebec og Malta kalder dem ind til flæsket og urterne, hvorover mrs. Bagnet, som en slags feltpræst, læser en kort bøn. Ved uddelingen af disse fødevarer udvikler mrs. Bagnet, ligesom under udførelsen af enhver anden husmoderlig pligt, et nøjagtigt system, idet hun til hver portion flæsk føjer en passende mængde kartofler, grønt, ja endog sennep, og rækker den færdig til hver især. Efter ligeledes at have skænket øllet af en kande og sådan forsynet selskabet med alt fornødent, skrider hun til at tilfredsstille sin egen madlyst, der er i en fuldkommen sund tilstand. Messeservicet, om det kan kaldes

sådan, er af horn og blik, der har gjort tjeneste i forskellige verdensdele. Navnlig hedder det om den unge Woolwichs kniv, der hører til østersarten og har en stærk tilbøjelighed til at lukke sig, hvilket tit driller den unge musiker, at den i forskellige hænder er gået gennem alle kolonierne.

Da man har spist, giver mrs. Bagnet, understøttet af de yngre poder, som selv polerer deres bægre, tallerkener, knive og gafler, sig til at gøre bordtøjet lige så blankt som før, efter først at have fejet kaminen, for at Bagnet og gæsten ikke skal sinkes i at ryge deres piber. Dette husholdningsarbejde medfører megen klapren af trætøfler i baggården og brug af en spand, som til sidst er så lykkelig at blive brugt til mrs. Bagnets egen afvaskelse. Og da den gamle tøs omsider kommer ind igen, helt forfrisket, og sætter sig til at sy, da og først da – idet man nemlig først da antager, at urterne ikke længere er i hendes tanker – opfordrer Bagnet rytteren til at sige, hvad han har på hjerte.

Dette gør George med stor forsigtighed, idet han lader, som om han taler til Bagnet, men, ligesom denne, hele tiden holder øjet fæstet på den gamle tøs. Hun sysler lige så forsigtig med sit sytøj. Efter at sagen er fremstillet helt, anvender Bagnet sin stående krigslist for at vedligeholde disciplinen.

"Er det det hele, George?" siger han.

"Ja, det er det hele."

"Du vil rette dig efter min mening?"

"Ja. Jeg vil ene og alene lade mig lede af den."

"Gamle tøs." Siger Bagnet, "sig ham min mening. Du kender den. Sig ham den."

Og hans mening er, at han ikke kan have lidt nok at bestille med folk, der er ham for kloge, og ikke kan være forsigtig nok med at blande sig i sager, som han ikke forstår sig på. At den simple regel er den, aldrig at gøre noget i mørke, ikke at deltage i noget underfundigt og hemmelighedsfuldt og aldrig at sætte sin fod, hvor han ikke kan se jorden. Dette er i korthed Bagnets mening, sådan som den gamle tøs udtaler den, og den letter således Georges sind ved at stadfæste hans egen mening og fjerne hans tvivl, at han beslutter sig til for denne ene gang at gøre en undtagelse og ryge en pibe til og sladre om gamle dage med hele den bagnetske familie i forhold til dens forskellige erfaringsgrader.

Derved sker det, at George ikke mere rejser sig i sin fulde højde, før den tid nærmer sig, da basunen og fløjten ventes af et britisk publikum i teatret, og selv da tager det tid for George i sin egenskab som husven at tage afsked med Quebec og Malta og liste en faddergave i skikkelse af en shilling i sin gudsøns lomme med mange gode ønsker for hans fremgang i livet. Det er derfor mørkt, da George atter vender ansigtet mod Lincoln's Inn Fields.

"Et familiehjem," mumler han undervejs, "gør, hvor lille det end er, at en mand som jeg føler sig forladt. Men det er godt, at jeg aldrig har gjort den svingning ind i ægteskabet. Jeg havde ikke duet til det. Jeg er, selv i min nuværende alder, sådan en landstryger, at jeg ikke ville kunne holde det ud med skydebanen en måned til ende, hvis det var en regelmæssig forretning, og jeg ikke camperede der som en sigøjner. Men der er ingen, som har skam af mig, og jeg falder ingen til byrde, det er dog altid noget. Det har jeg ikke gjort i mange år."

Dermed fløjter han det bort og fortsætter sin march.

Efter at være gået op ad Tulkinghorns trappe mærker han, at yderdøren og kontoret er lukket, men da rytteren ikke forstår sig synderligt på yderdøre, og trappegangen desuden er mørk, famler han endnu omkring i håb om at finde en klokkestreng eller selv at kunne lukke døren op, indtil Tulkinghorn – naturligvis ganske sagte – kommer op ad trappen og spørger i en vred tone: "Hvem er det? Hvad gør De her?"

"Om forladelse. Det er George, sergenten."

"Og kunne George, sergenten, da ikke se, at min dør var lukket?"

"Nej, jeg kunne ikke! i ethvert tilfælde så jeg det ikke," siger Rytteren noget stødt.

"Har De skiftet tanker? Eller er De endnu af samme mening?" spørger Tulkinghorn.

"Af samme mening."

"Det tænkte jeg nok. Det er godt! De kan gå. De er altså den mand," siger Tulkinghorn, idet han lukker sin dør op med nøglen, "i hvis smuthul Gridley blev fundet?"

"Ja, jeg er manden," siger rytteren og standser et par trin nede på trappen. "Og hvad så?"

"Hvad så? Jeg kan ikke lide de venner, De omgås. De skulle ikke være kommet inden for min dør i formiddags, hvis jeg havde kunnet ane, at De var den mand. Gridley? Et heftigt, morderisk, farligt menneske."

Med disse ord, der udtaltes i en for ham usædvanlig høj tone, går sagføreren ind i sine værelser og lukker døren efter sig med tordnende larm.

George er gnaven over denne affærdigelse, og det så meget mere, som en kontorist, der er kommet op ad trappen, har hørt de sidste ord og åbenbart mener, at de passer på ham. "Et pænt skudsmål at gå med," brummer rytteren med en hastig ed, idet han skrider ned ad trappen. "Et heftigt, morderisk, farligt menneske!" og ved at slå øjnene i vejret ser han, at kontoristen ser ned på ham og bemærker ham, da han går forbi en lygte. Dette forøger hans gnavenhed så meget, at han i fem minutter er i dårligt humør. Men han fløjter det væk ligesom alt det andet og marcherer hjem.

28. Jernværksejeren

Sir Leicester Dedlock er foreløbigt blevet herre over familiepodagraen og igen, ikke mindre bogstaveligt end figurligt talt, kommet på benene. Han opholder sig igen på sin gård i Lincolnshire, men vandet står atter op over de lavtliggende jorder, og kulde og fugtighed lister sig ind på Chesney Wold, hvor godt det end er forskanset, og hjemsøger sir Leicesters benpiber. De blussende bål af brændeknuder og stenkul – fra Dedlock'ske træer og antediluvianske skove – som luer i de brede, dybe kaminer og blinker i tusmørket til de vrede skove, der ærgrer sig over at se, hvordan træer ofres, kan ikke holde fjenden ude. Varmerørene, som slynger sig gennem hele huset, de tilstoppede døre og vinduer og skærmbrætterne og gardinerne kan ikke opveje ildens mangler og tilfredsstille sir Leicesters trang. Af den grund forkynder modebladet en morgenstund den lyttende jord, at lady Dedlock ventes med det første tilbage til byen i nogle uger.

Det er en sørgelig sandhed, at endog store mænd har fattige slægtninge. Ja, store mænd har ofte endog en mere end en rimelig part af fattige slægtninge, eftersom meget rødt blod af prima kvalitet ligesom simpelt blod, der er blevet ulovligt udgydt, vil råbe højt og vil høres. Sir Leicesters fætre i de fjerneste grader er lige så mange mord, for så vidt som de "råber mod lyset." Blandt disse findes der fætre, der er så fattige, at man næsten skulle driste sig til at tro, at det havde været bedre for dem, hvis de ikke havde været pletterede led af

den Dedlock'ske guldkæde, men straks var blevet lavet af almindeligt jern og anbragt i en underordnet tjeneste.

Tjeneste vil de imidlertid – med nogle få, indskrænkede forbehold: fin, men ikke fordelagtig – ikke gøre, da de besidder den Dedlock'ske værdighed. De gæster derfor deres rigere fætre, stifter gæld, når de kan, og lever lurvet, når de ikke kan. De finder – fruentimmerne ingen mænd og mandfolkene ingen koner – kører i lånte ekvipager og sidder til bords ved gæstebud, som de aldrig selv går, og slæber sig sådan gennem det fornemme liv. Den rige familiesum er blevet delt i så mange brøker, og de er den rest, som ingen ved, hvad han skal gøre med.

Der synes ingen ende at være på enere og nuller i sir Leicesters fætterskab. Fra mylord Boodle gennem hertugen af Foodle ned til Noodle udstrækker sir Leicester, som en strålende edderkop, sit slægtskabs tråde. Men mens han er statelig i fætterskabet med enerne, er han på sin ophøjede vis god og ædelmodig i fætterskabet med nullerne og udholder for tiden, trods fugtigheden, med en martyrs standhaftighed besøget af flere sådanne fætre og kusiner på Chesney Wold.

Blandt disse indtages den første plads af Volumnia Dedlock. En ung dame – på tresindstyve år – der er dobbelt fornemt beslægtet, da hun på mødrene side har den ære at være en fattig slægtning af en anden høj familie. Miss Volumnia, som i sit livs vår viste et smukt talent til at udskære små fine ting af kulørt papir, samt til at synge til guitaren på spansk og give franske gåder at gætte på herregårdene, har tilbragt tyve år af sin tilværelse imellem de tyve og fyrretyve på en ganske behagelig måde. Da hun derefter kom ud af tidsregningen og begyndte at

opfatte sine vokalpræstationer i det franske sprog som en plage for menneskeslægten, trak hun sig tilbage til Bath, hvor hun lever tarveligt af en årlig gave fra sir Leicester, og hvorfra hun af og til foretager genopstandelser på sine fætres herregårde. Hun har et udstrakt bekendtskab i Bath blandt forfærdelige gamle herrer med tynde ben og nankinsbukser og nyder stor anseelse i denne kedelige by, men på andre steder er hun lidt frygtet på grund af en uforsigtig ødselhed med sminke og en hårdnakket kærlighed til et forældet perlehalsbånd, der ligner en rosenkrans af små fugleæg.

I ethvert land i sund tilstand ville Volumnia egne sig til at komme på pensionslisten. Man har gjort alt for at få hende sat på den, og da William Buffy kom til roret, ventede man fuldt og fast, at hendes navn skulle blive opført med et par hundrede pund om året. Men William Buffy opdagede imod al forventning, at tiderne ikke var til at gøre dette, og det var det første klare tegn, sir Leicester så på, at landet var i færd med at gå i stykker.

Således er der nu også den højvelbårne Bob Stables, der kan lave varm mask med en dyrlæges færdighed og som er en bedre skytte end de fleste skovbetjente. Han har i nogen tid særlig ønsket at tjene sit fædreland i en post med gode indtægter, dog uden ansvar eller ulejlighed. I et velordnet statssamfund ville dette naturlige ønske hos en åndfuld ung mand af høj byrd snart kunne opnås, men da William Buffy kom til roret, opdagede han, at tiderne heller ikke var til, at han kunne bringe denne sag i stand, og dette var det andet tegn, sir Leicester så på, at landet var i færd med at gå i stykker.

Resten af fætterskabet er herrer og damer af forskellige aldre og egenskaber. De fleste af dem er venlige, skikkelige folk, hvem det sandsynligvis ville være gået godt i livet, hvis de havde kunnet overvinde deres slægtskab, men som det nu er, er det dem næsten alle til byrde, og de driver om på hensigtsløse, ubestemte baner og synes at være fuldt så forlegne med, hvad de skal gøre med sig selv, som andre med, hvad de skal gøre med dem.

I dette samfund – og hvor for resten ikke? – regerer mylady Dedlock som eneherskerinde. Smuk, elegant, talentfuld og mægtig i sin lille verden – for modeverdenen strækker sig ikke den *hele* vej fra pol til pol – bruger hun sin indflydelse i sir Leicesters hus i høj grad, hvor hovmodigt og ligegyldigt hendes væsen også er, til at danne og forfine den. Fætrene, selv de ældre blandt dem, som fik slagtilfælde, dengang sir Leicester giftede sig med hende, yder hende feudal hyldning, og den højvelbårne Bob Stables gentager daglig for en eller anden udkåret person mellem te og frokost, at hun er det bedst trænerede kvindfolk i det hele stutteri.

Disse er gæsterne i den lange selskabssal på Chesney Wold denne ubehagelige aften, da fodtrinene ude på genfærdets gangsti – der dog ikke kan høres inde i salen – kunne være fodtrinene af en afdød fætter, der var blevet lukket ude i kulden. Det er snart sengetid. Ilden i sovekamrene blusser klart overalt i huset og fremkalder genfærd af bistert bohave på væg og loft. Sovekammerlysestager strutter på bordet henne ved døren, og fætre og kusiner gaber på sofaerne. Kusiner ved pianoet, fætre ved bakken med sodavandet, fætre og kusiner, som rejser sig fra spillebordet, fætre og kusiner, der flokkes ved kaminen. På

den ene side af sin særlige kamin – for der findes to – står sir Leicester. På den modsatte side af det brede kamintæppe sidder mylady ved sit bord. Volumnia sidder som en af de mere begunstigede kusiner i en blød lænestol imellem dem. Sir Leicester ser med stolt mishag på sminken og perlehalsbåndet.

"Jeg har undertiden, ude på trappen," dræver Volumnia, hvis tanker måske allerede hopper op ad den og i seng efter en lang aften, fuld af intetsigende snak, "mødt en af de smukkeste piger, jeg har set."

"Det er en protegé af mylady," siger sir Leicester.

"Det tænkte jeg nok. Jeg var overbevist om, at et eller andet ualmindeligt øje måtte have udsøgt dette pigebarn. Hun er et sandt vidunder. Måske lidt dukkeagtig i sin skønhed," siger miss Volumnia, idet hun forbeholder sig sin egen, "men fuldkommen i sin slags. En så blomstrende farve har jeg aldrig set."

Sir Leicester synes med sit stolte, misfornøjede blik på sminken at sige det samme.

"Hvis der," siger mylady mat, "er noget ualmindeligt øje med i spillet, så er det mrs. Rouncewells og ikke mit. Rosa er hendes opdagelse."

"Deres kammerjomfru, formodentlig?"

"Nej! Mit alt! Kæledægge – sekretær – sendebud – jeg ved ikke hvad."

"De finder behag i at have hende om Dem, ligesom De ville finde behag i at have en blomst, en fugl, et billede eller en puddel – nej, dog vist ingen puddel – men en eller anden lige så smuk ting om Dem?" siger Volumnia sympatisk. "Ja, det er fortryllende! Og hvor rask denne herlige gamle sjæl, mrs.

Rouncewell, ser ud. Hun må være umådelig gammel, og dog er hun så rørig og så smuk! – det er virkelig den bedste veninde, jeg har!"

Sir Leicester finder det rigtigt og passende, at husholdersken på Chesney Wold er en mærkelig personlighed. Desuden nærer han en sand agtelse for hende og synes godt om at høre hende blive rost. Han siger derfor: "De har ret, Volumnia," hvilket Volumnia bliver overordentlig glad over at høre.

"Hun har jo ingen døtre?"

"Nej, hun har en søn. Egentlig har hun haft to."

Mylady, hvis kroniske sygdom, kedsomhed, Volumnia har forværret denne aften, kaster et mat blik hen på lysestagerne og udstøder et lydløst suk.

"Og det er et mærkeligt eksempel på den forvirring, som præger nutidens forhold, med dens udslettelse af alle skelnemærker, åbning af sluser og udryddelse af enhver forskel mellem folk," siger sir Leicester med en mørk majestæt, et mærkeligt eksempel herpå, "at jeg af mr. Tulkinghorn er blevet underrettet om, at mrs. Rouncewells søn er blevet opfordret til at træde ind i parlamentet."

Miss Volumnia udstøder et lille gennemtrængende skrig.

"Ja i sandhed," gentager sir Leicester. "I parlamentet."

"Nu har jeg aldrig hørt mage! Gode Gud, hvad er da manden?" udbryder Volumnia.

"Han kaldes, tror jeg – jernværksejer." Sir Leicester siger det langsomt og med værdighed og tvivl, som om han ikke er rigtig vis på, om han ikke skal kaldes blyværksejer, eller om det rette navn ikke er et andet ord, der betegner et andet forhold til et andet metal. Volumnia udstøder igen et lille skrig. "Han har

afslået opfordringen, hvis min underretning fra mr. Tulkinghorn er rigtig, hvilket jeg ikke tvivler om, da mr. Tulkinghorn altid er nøjagtig og pålidelig, men det formindsker alligevel ikke anomalien, der er rig på stof til sælsomme forbavsende betragtninger, forekommer det mig."

Da Volumnia rejser sig med et blik på lysestagerne, gør sir Leicester den store tur gennem salen og henter sit lys og tænder det ved myladys dæmpede lampe.

"Jeg må bede Dem blive her et øjeblik, mylady," siger han, mens han gør det, "for det individ, om hvem jeg taler, kom hertil i aften kort før bordet og bad i en meget passende billet – det var en meget passende og vel skreven billet, må jeg tilstå – om æren af en kort samtale med Dem og mig om den unge pige. Da det lod til, at han ønskede at tage bort igen endnu i aften, svarede jeg ham, at vi ville modtage ham, før vi gik i seng."

Miss Volumnia iler bort med et tredje lille skrig, idet hun ønsker sin vært og værtinde – Gud! – vel af med – hvad er det nu, han er? – jernværksejeren!

De andre fætre og kusiner spreder sig snart lige til den sidste. Sir Leicester ringer. "Meld mr. Rouncewell i husholderskens værelser min kompliment og sig, at jeg nu kan modtage ham."

Mylady, som har hørt på alt dette med tilsyneladende ringe opmærksomhed, ser på Rouncewell, idet han træder ind. Han er måske lidt over halvtreds, har en god figur ligesom sin moder og en klar stemme, en bred pande, hvorfra hans sorte hår har trukket sig tilbage, og et kløgtigt, men åbent ansigt. Han er anselig, sortklædt, temmelig fø'r, men kraftig og rask i sine

bevægelser, har et fuldstændig naturligt og utvungent væsen og er ikke på mindste måde forlegen ved at stedes til denne fornemme audiens.

"Sir Leicester og lady Dedlock, da jeg allerede har bedt Dem undskylde, at jeg ulejliger Dem, kan jeg intet bedre gøre end at være meget kort. Jeg takker Dem, sir Leicester."

Hovedet for Dedlock'erne har peget på en sofa imellem sig og mylady. Rouncewell tager ganske roligt plads der.

"I disse travle tider, da så mange store foretagender er i gang, har folk som jeg så mange arbejdere på så mange forskellige steder, at vi stadig må være på farten."

Sir Leicester kan nok lide, at jernværksejeren skal mærke, at der intet hastværk er her, her i dette ældgamle hus, der har slået rod i den rolige park, hvor vedbenden og mosset har haft tid til at modnes, og de knudrede og vortede elmetræer og de skyggefulde ege står dybt i hensmuldrende bregner og løv, og hvor den stumme solskive ude på terrassen i århundreder har angivet den tid, der lige såvel tilhørte enhver Dedlock – mens han var ti – som gården og jorderne. Sir Leicester sætter sig i en lænestol og stiller sin og Chesney Wolds ro med jernværksejerens rastløse fart.

"Lady Dedlock har haft den godhed," vedbliver Rouncewell med et ærbødigt blik og et buk hen imod hende, "at give en ung skønhed ved navn Rosa plads i sin nærhed. Nu er min søn blevet forelsket i Rosa og har bedt mig om mit samtykke til at forlove sig med hende, dersom hun vil have ham – hvilket jeg nok tror, hun vil. Jeg har ikke set Rosa før i dag, men jeg har tillid til min søns sunde forstand, selv i kærlighedssager. Jeg finder hende

efter mit bedste skøn ganske, som han har skildret hende, og min moder omtaler hende med megen ros."

"Som hun i enhver henseende fortjener," siger mylady.

"Det glæder mig at høre Dem sige det, lady Dedlock, og jeg har ikke nødig at udbrede mig om det værd, Deres gode mening om hende har for mig."

"Det," bemærker sir Leicester med ubeskrivelig storhed, for det synes ham, at jernværksejeren er lidt vel rask på det, "er aldeles unødvendigt."

"Aldeles unødvendigt, sir Leicester. Nu er min søn en meget ung mand og Rosa en meget ung pige. Således som jeg har banet mig min vej, skal min søn også bane sig sin, og der kan ikke være tale om, at han allerede kan gifte sig nu. Men giver jeg nu mit samtykke til, at han forlover sig med denne smukke pige, så holder jeg det for min pligt at være så oprigtig straks at sige – jeg er vis på, sir Leicester og lady Dedlock, at De vil forstå og undskylde mig – at jeg må gøre det til et vilkår, at hun ikke bliver på Chesney Wold. Før jeg derfor taler yderligere med min søn, må jeg tage mig den frihed at sige, at dersom det på nogen måde måtte være til ulejlighed eller ubehagelighed, at hun kom bort, vil jeg holde sagen hen med ham i enhver rimelig tid og lade den blive stående "ganske som den står."

Ikke blive på Chesney Wold! Gøre det til et vilkår! Alle sir Leicesters gamle mørke anelser om Wat Tyler og befolkningen i jernværksdistrikterne, der ikke gør andet end drage ud ved fakkellys, styrter som plaskregn ned over hans hoved, på hvilket de tynde grå hår, lige såvel som hans skæg, formelig rejser sig af harme.

"Skal jeg da forstå Dem således," siger han, "og skal mylady da forstå Dem således," han tager hende således særlig med, for det første af galanteri og dernæst af klogskab, da han har megen tillid til hendes forstand, "skal jeg da, mr. Rouncewell, og skal mylady da forstå Dem således, at De holder dette unge fruentimmer for at være for god til Chesney Wold eller tror, at hun kunne have skade af at blive her?"

"På ingen måde, sir Leicester."

"Det glæder mig," siger sir Leicester meget majestætisk.

"Hav den godhed, mr. Rouncewell," siger mylady, idet hun holder sir Leicester tilbage med en ganske svag bevægelse med sin lille hånd, som om han var en flue, "at forklare mig, hvad De mener."

"Med fornøjelse, lady Dedlock. Der er intet, jeg hellere vil."

Idet lady Dedlock vender sit rolige ansigt, hvis åndfuldhed imidlertid er alt for spillende og levende til at kunne skjules bag nogen påtagen, om end nok så tilvant ligegyldighed, mod den fremmedes kraftige, angelsaksiske træk. Der er et sandt billede på fasthed og udholdenhed, hører hun opmærksomt efter og bøjer af og til sit hoved.

"Jeg er en søn af Deres husholderske, lady Dedlock, og har tilbragt min barndom i dette hus. Min moder har levet her et halvt århundrede og vil utvivlsomt også dø her. Hun er et af de eksempler – og det måske så godt et eksempel som noget – på kærlighed, hengivenhed og troskab, som England med rette kan være stolt af, men hvoraf ingen klasse kan tillægge sig hele stoltheden eller hele fortjenesten, fordi et sådant eksempel vidner om stort værd på begge sider, hos den højere ikke mindre end hos den lavere."

Sir Leicester snøfter lidt ved at høre loven blive udlagt således, men af medfødt æresfølelse og sandhedskærlighed indrømmer lian villig, skønt stiltiende, rigtigheden af jernværksejerens sætning.

"Undskyld, at jeg siger, hvad der er så klart, men jeg ville ikke, at man på nogen måde skulle tro," siger denne, idet han næsten umærkeligt vender sit blik mod sir Leicester, "at jeg undser mig ved min moders stilling her eller lader det mangle på den skyldige ærbødighed for Chesney Wold og familien. Jeg kunne vistnok have ønsket – ja – jeg har ønsket det, lady Dedlock – at min moder efter så mange års forløb ville slå sig til ro og ende sine dage hos mig. Men da jeg har indset, at hendes hjerte ville briste, når dette stærke bånd blev løst, har jeg for længe siden opgivet denne tanke."

Sir Leicester bliver atter meget majestætisk ved tanken om, at mrs. Rouncewell kunne lade sig eskamotere bort fra sit naturlige hjem for at ende sine dage hos en jernværksejer.

"Jeg har," vedbliver den fremmede på en beskeden, klar måde, "været lærling og arbejder. Jeg har i mange år levet af dagløn og for størstedelen måttet opdrage mig selv. Min kone er en datter af en formand og ganske simpelt opdraget. Vi har tre døtre foruden den søn, om hvem jeg har talt, og da vi lykkeligvis har været i stand til at skaffe dem større fordele, end vi selv har haft, har vi opdraget dem godt, meget godt. Det har været en af vore første bestræbelser og glæder at gøre dem værdige til enhver stilling."

Der er lidt pral i hans faderlige tone her, som om han i sit hjerte tilføjede, "endog til stillingen på Chesney Wold," og derfor bliver sir Leicester ikke så lidt mere majestætisk.

"Alt dette er så almindeligt, lady Dedlock. I min egn og blandt den klasse, hvortil jeg hører. Ulige ægteskaber, som man kalder det, er derfor ikke så sjældne blandt os som andre steder. En søn betror undertiden sin fader, at han har forelsket sig f. eks. i en ung pige i en fabrik. Faderen, som engang selv har arbejdet i en fabrik, bliver meget mulig til at begynde med lidt ærgerlig. Han har måske haft andre planer med sin søn. Men når han har overbevist sig om, at den unge piges rygte er uplettet, vil han efter al rimelighed sige til sin søn: "Jeg må være fuldstændig sikker på, at det er dit alvor. Det er en alvorlig sag for Dem begge, og derfor vil jeg lade den unge pige opdrage i to år" – eller måske: "Jeg vil sætte den unge pige i samme skole som dine søstre i så og så lang tid, i hvilken du må give mig dit æresord på kun at ville se hende så og så ofte. Når I efter denne tids forløb begge endnu har samme tanker, vil jeg gøre mit til, at I kan blive lykkelige." Jeg kender flere sådanne tilfælde, mylady, og jeg synes, de viser mig, hvordan jeg nu selv bør gå til værks."

Sir Leicesters majestæt eksploderer, roligt, men frygteligt.

"Mr. Rouncewell," siger sir Leicester med sin højre hånd stukket ind på brystet – den højtidelige stilling, som han er malet i galleriet – "trækker De en parallel mellem Chesney Wold og en –" her overvinder han et kvælningsanfald – "en fabrik?"

"Jeg har ikke nødig at svare, sir Leicester, at de to steder er højst forskellige, men med hensyn til den sag, som der her er tale om, tror jeg dog nok, at der kan trækkes en parallel mellem dem."

Sir Leicester lader sit majestætiske blik glide ned langs med den ene side af den lange selskabssal og op igen langs med den anden, før han kan tro, at han er vågen.

"Ved De, at det unge fruentimmer, som mylady har om sig, har nydt undervisning i landsbyskolen?"

"Det ved jeg meget godt, sir Leicester. Det er en meget god skole, og den understøttes rigeligt af denne familie."

"Så, mr. Rouncewell," svarer sir Leicester, "er anvendelsen af det, De har sagt, mig uforståelig."

"Vil den blive forståeligere, sir Leicester, når jeg siger," jernværksejeren rødmer lidt, "at der i landsbyskoler, ikke læres alt, hvad der kunne være ønskeligt for min søns kone at vide?"

Ved dette spørgsmål kommer den Dedlock'ske tankegang i fart: Fra Chesney Wolds landsbyskole, så uskyldigt den ligger i dette minut, til den hele samfundsbygning. Fra den hele samfundsbygning til den uheldvarslende forestilling, at denne ærværdige bygning får frygtelige revner som følge af, at folk – jernværksejere, blyværksejere, og hvem ikke – ikke ænser deres katekismus, men hæver sig op over den stilling, hvortil de er kaldede, og som, efter sir Leicesters hurtige logik, nødvendigvis og for stedse er den stilling, hvori de tilfældigvis er fødte. Og derfra igen til, at disse folk opdrager deres børn ud over deres naturlige stillinger og således udsletter alle skelnemærker og åbner alle sluserne og så videre, og så videre.

"Undskyld, mylady. Tillad mig et øjeblik!" Hun har givet et svagt tegn på, at hun agter at tale. "Mr. Rouncewell, vore meninger om pligt, om stilling, om opdragelse, om – kort sagt, alle vore meninger er så diametralt modsatte, at en forlængelse af denne diskussion må være stødende for Deres følelser, som den er stødende for mine. Dette unge fruentimmer beæres med myladys opmærksomhed og yndest. Ønsker hun at unddrage sig denne opmærksomhed og yndest, eller hvis hun foretrækker

at stille sig under indflydelse af nogen, som ifølge sine særlige meninger måtte ville unddrage hende denne opmærksomhed og yndest, står det hende frit for at gøre det, hvis hun vil. Vi takker Dem for den ligefremhed, hvormed De har talt. Den vil i og for sig ingen indflydelse få på det unge fruentimmere stilling her. Yderligere kan vi ikke indlade os på vilkår. Og hermed vil vi – hvis De vil være så god – lade sagen hvile."

Den fremmede tier et øjeblik for at give mylady en lejlighed, men hun siger intet. Derpå rejser han sig og svarer:

"Sir Leicester og lady Dedlock, tillad mig at takke Dem for Deres opmærksomhed og kun at sige, at jeg alvorligt skal råde min søn til at overveje sin tilbøjelighed. God nat."

"Mr. Rouncewell," siger sir Leicester, og en gentlemans hele natur lyser ud af ham, "klokken er mange, og det er mørkt på landevejen. Jeg håber, at Deres tid ikke er så kostbar, at De vil tillade mylady og mig at tilbyde Dem gæstfrihed på Chesney Wold i det mindste for i nat."

"Det håber jeg med," tilføjer mylady.

"Jeg er Dem meget forbunden, men jeg må rejse hele natten, jeg skal i morgen til bestemt tid være et sted langt herfra."

Dermed tager jernværksejeren afsked. Sir Leicester ringer, og mylady rejser sig, da han går ud af salen.

Da mylady er kommet ind i sit kabinet, sætter hun sig tankefuld ved kaminen og ser, uden at ænse Genfærdets Gangsti, opmærksomt på Rosa, der skriver i et værelse indenfor. Straks efter kalder mylady på hende.

"Kom hen til mig, barn. Sig mig sandheden. Er du forelsket?"

"Å, mylady!"

Mylady iagttager hendes blussende ansigt og siger med et smil:

"Hvem er det? Er det mrs. Rouncewells sønnesøn?"

"Ja, mylady. Men jeg ved ikke, om jeg er forelsket i ham – endnu."

"Endnu, du lille tosse! Ved du, om han er forelsket i dig?"

"Jeg tror, han ganske godt kan lide mig, mylady."

Er det lady Dedlock, der står ved siden af landsbyskønheden og glatter hendes sorte hår moderligt og iagttager hende med tankefulde, deltagende øjne? Ja, det er.

"Hør mig, mit barn. Du er ung og sanddru, og jeg tror, du er mig hengiven."

"Det er jeg sandelig, mylady. Der er intet i verden, som jeg ikke ville gøre for at vise, at jeg er det."

"Og jeg tror ikke, at du allerede vil forlade mig nu, ikke engang for en elskers skyld."

"Nej, mylady, nej!" Rosa ser for første gang op, ganske forskrækket ved denne tanke.

"Stol på mig, mit barn. Vær ikke bange for mig. Jeg ønsker, at du skal blive lykkelig, og det vil jeg gøre dig, hvis jeg kan gøre nogen lykkelig på denne jord."

Rosa knæler grædende ved hendes fod og kysser hendes hånd. Mylady griber den hånd, hvormed hun har taget hendes, og drager den, mens hun fæster sine øjne på ilden, frem og tilbage mellem sine egne hænder og lader den langsomt falde. Da Rosa ser mylady således hensunket i tanker, trækker hun sig sagte tilbage, men myladys øjne er endnu stadig fæstede på ilden.

For at søge, efter hvad? Efter en hånd, som ikke mere er til, efter en hånd, som aldrig har været til, efter en berøring, der ligesom ved trylleri kunne have forandret hendes liv? Eller lytter hun efter genfærdets gang og tænker på, hvilket fodtrin den mest ligner? En mands? En kvindes? De klaprende fjed af et lille barns fødder, som kommer nærmere – nærmere – nærmere? Hun er tungsindig. Hvorfor skulle så stolt en dame ellers lukke dørene og sidde alene og forladt ved kaminen?

Volumnia tager bort næste dag, og samtlige fætre spredes til alle sider før middagsbordet. Ikke en fætter er der i hele flokken, som ikke forbavses over ved frokosttid at høre af sir Leicester om den udslettelse af skelnemærker, åbning af sluser og revnen af samfundsbygningen, som åbenbarer sig gennem mrs. Rouncewells søn. Ikke en fætter i hele flokken, som ikke er inderligt forbitret og sætter det i forbindelse med William Buffys svaghed, da han var ved roret, og ikke virkelig føler sig ved svig og uret berøvet en plads i landet – eller på pensionslisten – eller et eller andet hvad det nu er. Volumnia føres af sir Leicester ned ad den store trappe og er så veltalende over emnet, som om der var udbrudt en almindelig opstand i det nordlige England for at få fat i hendes sminkekrukke og perlehals bånd. Og således spredes fætrene og kusinerne med en klapren af kammerjomfruer og kammertjenere – for det hører til deres fætterskab, at de, hvor ondt de også kan have ved at holde sig selv, dog *må* holde kammerjomfruer og kammertjenere – for alle himlens fire vinde, og den eneste vinterlige vind, som blæser den dag, ryster løvet ned fra træerne omkring det øde hus, som om alle fætrene og kusinerne var blevet forvandlede til blade.

29. Den unge mand

Chesney Wold er lukket. Tæpper er rullede sammen i store bunker i kroge af uhyggelige værelser. Strålende damask gør bod i brunt shirting. Udskæringer og forgyldninger anlægger sorg, og de Dedlock'ske stamfædre trækker sig atter tilbage fra dagens lys. Rundt omkring gården falder bladene tykt – men aldrig hurtigt, for de kommer svævende med en død lethed, der er skummel og sendrægtig. Om gartneren også fejer og fejer plænen nok så meget og presser bladene sammen i trillebøre og triller dem bort, de ligger dog ankeldybt. Den pibende blæst hyler omkring Chesney Wold. Den skarpe regn plasker. Vinduerne klirrer, og skorstenene brummer. Tågen skjuler sig i alléerne, tilslører udsigterne og bevæger sig som et ligtog op ad skrænterne. Overalt i huset er der en kold, flov lugt ligesom lugten i den lille kirke, og det er, som om de døde og begravede Dedlock'er vandrer omkring der i de lange nætter og efterlader dunsten fra deres grave.

Men huset i byen, som sjældent er i samme stemning som Chesney Wold, sjældent glæder sig, når dette glæder sig, eller sjældent sørger, når dette sørger, undtagen når en Dedlock er død, huset i byen er vågent og stråler. Så varmt og lyst, som så stateligt et hus kan være. Duftende så fint af behagelig vellugt af drivhusblomster, der intet spor bærer af vinteren. Stille og dæmpet, så at kun urenes dikken og ildens knitren forstyrrer roligheden i værelserne, – synes det at indhylle sir Leicesters forfrosne benpiber i regnbuefarvet uld. Han er glad ved med

ophøjet tilfredshed at hvile foran den store kamin i salen, hvor han nedladende læser rygtitlerne på sine bøger eller beærer de skønne kunster med et bifaldende blik. For han har sine malerier, gamle og nye. Nogle af dem er af kostumebalskolen, hvori kunsten undertiden nedlader sig til at blive mester, og ville bedst kunne katalogiseres som "adskilligt" på en auktion, såsom: "Tre højryggede lænestole, et bord med dug, en langhalset flaske (indeholdende vin), et krus, en spansk kvindedragt, trekvart en face portræt af modellen miss Jogg og en rustning, indeholdende Don Quixote." Eller "en stenterrasse (revnet), en gondol i det fjerne, en venetiansk senatordragt, rigt broderet, hvidt tafteskostume med profilportræt af modellen miss Jogg, en krumsabel, stærkt beslået med guld og fæstet besat med juveler, kostbar maurisk dragt (meget sjælden) og Othello."

Tulkinghorn kommer og går jævnligt, da der er forretninger at afgøre, forpagtningskontrakter at forny osv. Han ser også mylady jævnligt, og han og hun er så fattede, så ligegyldige og ænser hinanden så lidt som nogen sinde ellers. Og dog kunne det være, at mylady er bange for denne mr. Tulkinghorn, og at han ved det. Det kunne være, at han forfølger hende ivrigt og hårdnakket, uden mindste selvbebrejdelse, anger eller medlidenhed. Det kunne være, at hendes skønhed og al den pragt og glans, der omgiver hende, kunne gøre ham endnu mere opsat på, hvad han er opsat på, og endnu mere ubøjelig i sin beslutning. Hvad enten han er kold og grusom, eller han er urokkelig i, hvad han har gjort sig til pligt, hvad enten han er opfyldt af kærlighed til magt, eller han er fast bestemt på ikke at ville have noget skjult for sig i den jord, hvor han hele livet

igennem har gravet mellem hemmeligheder, hvad enten han i sit hjerte foragter den glimmer, hvoraf han er en fjern stråle, eller han altid gemmer de forhånelser og fornærmelser, der er skjulte i hans stolte klienters venlighed – hvad enten han er noget af dette eller alt dette, kunne det nok være, at mylady hellere måtte have fem tusinde par af modeverdenens øjne fæstede på sig med mistroisk årvågenhed end det ene par øjne, der sidder i hovedet på denne rustne jurist med hans klud af et halstørklæde og hans falmede sorte benklæder, der er bundet med bånd ved knæene.

Sir Leicester sidder i myladys værelse – det værelse, hvor Tulkinghorn læste dokumentet i Jarndyce-kontra-Jarndyce op – og er særdeles mild. Mylady sidder – ligesom den dag – foran kaminen med sin vifte i hånden. Sir Leicester er særdeles mild, fordi han i sin avis har fundet nogle åndsbeslægtede bemærkninger om sluserne og samfundsbygningen. De passer så fortræffeligt på sagen med Rouncewell, at han udtrykkeligt er gået fra bogsalen til myladys værelse for at læse dem højt. "Den mand, der har skrevet denne artikel," siger han som indledning og nikker til ilden, som om han nikkede til manden fra et bjerg, "har et systematisk hoved."

Mandens hoved er imidlertid ikke så systematisk, at han jo keder mylady, der, efter slappe anstrengelser for at høre efter eller rettere sagt en slap hengiven af sig selv til at lade, som om hun hørte efter, bliver åndsfraværende og begynder at tænke over ilden, som om det var hendes ild på Chesney Wold, og hun aldrig havde forladt den. Sir Leicester, der ikke mærker noget, bliver ved at læse gennem sit dobbelte øjeglas, standser undertiden for at lægge det fra sig og udbryder i et bifaldende:

"Fuldkommen sandt!" – "Meget rigtigt." – "Den bemærkning har jeg ofte selv gjort," hvorved stedet, hvor han var, stadig bliver borte for ham, så at han atter må gennemløbe spalten for at finde det igen.

Sir Leicester læser endnu med uendelig værdighed og majestæt, da døren går op, og den pudrede Merkurius gør følgende sælsomme melding:

"Den unge mand, mylady, som hedder Guppy."

Sir Leicester standser, stirrer og gentager med drævende stemme:

"Den unge mand, som hedder Guppy?"

Idet han vender sig om, ser han den unge mand, som hedder Guppy, meget modfalden og ikke med noget synderligt tiltalende anbefalingsbrev i sit væsen og ydre.

"Men," siger sir Leicester til Merkurius, "hvad skal det sige, at du så pludselig melder en ung mand, der hedder Guppy?"

"Undskyld, sir Leicester, men mylady sagde, at hun ville tale med den unge mand, når han kom. Jeg vidste ikke, at De var her, sir Leicester."

Med denne undskyldning tilkaster Merkurius den unge mand, som hedder Guppy, et hånligt og forbitret blik, der tydeligt siger: "Hvorfor kommer du her og skaffer mig ubehageligheder?"

"Det er ganske rigtigt. Jeg gav ham denne befaling," siger mylady. "Lad den unge mand vente."

"På ingen måde, mylady. Da De har befalet ham at komme, vil jeg ikke opholde Dem." Sir Leicester trækker sig i sit galanteri tilbage, temmelig utilbøjelig til at modtage et buk af

den unge mand, da han går, majestætisk formodende, at det er en skomager med et påtrængende væsen.

Da tjeneren har forladt værelset, ser lady Dedlock bydende på sin gæst og måler ham fra hoved til fod. Hun lader ham stå ved døren og spørger ham, hvad han vil.

"At Deres Nåde vil unde mig en samtale," svarer Guppy forlegen.

"De er naturligvis den person, der har skrevet så mange breve til mig?"

"Adskillige, Deres Nåde. Adskillige, før Deres Nåde nedlod Dem til at beære mig med et svar."

"Og kunne De ikke bruge det samme middel til at gøre en samtale overflødig? Kan De det ikke nu?"

Guppy skruer munden sammen til et tavst "nej!" og ryster på hovedet.

"De har været ualmindelig påtrængende. Skulle det imidlertid vise sig, at det, De har at sige, ikke vedkommer mig, – og jeg forstår ikke, hvordan det kan det, ligesom jeg heller ikke venter, at det gør det – må De tillade, at jeg uden omstændigheder viser Dem bort. Hav nu den godhed at sige mig, hvad De har at sige."

Mylady vender sig med et ligegyldigt kast med viften atter om mod ilden og sidder næsten med ryggen til den unge mand, som hedder Guppy.

"Med Deres Nådes tilladelse," siger den unge mand, "vil jeg så nu gå til sagen. Hm! Jeg hører, som jeg skrev til Deres Nåde i mit første brev, til prokuratorfaget. Da jeg hører til prokuratorfaget, er jeg blevet vant til aldrig at kompromittere mig skriftligt, og jeg meddelte derfor ikke Deres Nåde navnet

på det firma, hvortil jeg hører, og hvor jeg har en ganske god stilling. Nu kan jeg i fortrolighed meddele Deres Nåde, at firmaets navn er Kenge & Carboy i Lincoln's Inn, hvilket måske ikke er Deres Nåde aldeles ubekendt på grund af dets forbindelse med kanslerretssagen Jarndyce-kontra-Jarndyce."

Myladys ansigt begynder at røbe opmærksomhed. Hun har ophørt at kaste med viften og holder den, som om hun hørte efter.

"Jeg kan nu straks sige Deres Nåde, at det ikke er vedrørende nogen sag fra Jarndyce-kontra-Jarndyce, der har gjort mig så længselsfuld efter at tale med Deres Nåde, hvilken opførsel vistnok har syntes og må synes påtrængende, ja næsten plump." Efter at have ventet et øjeblik på at modtage en forsikring om det modsatte, men uden at få nogen, fortsætter Guppy: "Havde det været Jarndyce-kontra-Jarndyce, var jeg gået lige til Deres Nådes konsulent, mr. Tulkinghorn. Jeg har den fornøjelse at kende mr. Tulkinghorn – i det mindste hilser vi hinanden, når vi mødes – og havde det været en sag af den natur, var jeg gået til ham."

Mylady drejer sig lidt og siger: "Vil De ikke hellere sidde?"

"Tak, Deres Nåde." Guppy sæter sig. "Nå, Deres Nåde," – Guppy ser på et lille stykke papir, hvorpå han har optegnet nogle små notitser til sit foredrag, men de synes at indvikle ham i det tykkeste mørke, hver gang han rådfører sig med dem. "Jeg – nå ja! Jeg overgiver mig ganske i Deres Nådes hænder. Ville Deres Nåde klage til Kenge & Carboy eller mr. Tulkinghorn over mit besøg, ville jeg komme i en meget ubehagelig stilling. Det indrømmer jeg ligefremt. Følgelig stoler jeg på Deres Nådes diskretion."

Med en hånlig bevægelse med hånden forsikrer mylady ham, at han ikke er en klage fra hende værdig.

"Tak, Deres Nåde," siger Guppy, "fuldkommen tilfredsstillende. Nå – jeg – for pokker! – sagen er, at jeg her har skrevet et par af de hovedpunkter op, jeg agtede at omtale, men de er forkortede, og jeg kan ikke finde ud af, hvad der menes. Hvis Deres Nåde vil tillade, at jeg går et øjeblik hen til vinduet, så –"

Da Guppy går hen til vinduet, snubler han over et par selskabsfugle, til hvilke han i sin forvirring siger: "Om forladelse!" dette hjælper ikke til at gøre hans notitser læseligere. Han bliver varm og rød, holder papiret snart tæt op til øjnene, snart et langt stykke fra dem og mumler: "C. S. Hvad betyder C. S.? Åh! E.S! Åh! Nu ved jeg det! Ja, ganske rigtig!" og dermed vender han oplyst tilbage.

"Jeg ved ikke," siger Guppy og bliver stående midtvejs imellem mylady og sin stol, "om Deres Nåde nogen sinde tilfældigvis har hørt tale om eller set noget til en ung dame ved navn miss Esther Summerson?"

Mylady ser vist på ham. "Jeg har for ikke længe siden set en ung dame af dette navn. Det var i dette efterår."

"Forekom det da ikke Deres Nåde, at hun lignede nogen?" spørger Guppy, idet han lægger armene over kors, holder hovedet på siden og klør sig i mundvigen med sine optegnelser.

Mylady ser nu hele tiden på ham.

"Nej."

"Lignede hun ingen af Deres Nådes familie?"

"Nej."

"Deres Nåde," siger Guppy, "kan vist næppe huske miss Summersons ansigt?"

"Jeg husker den unge dame ganske godt. Men hvad kommer det mig ved?"

"Jeg kan forsikre Deres Nåde, at jeg, i hvis hjerte miss Summersons billede står indpræget – hvilket jeg meddeler i al fortrolighed – mens jeg havde den ære at bese Deres Nådes herresæde Chesney Wold på en kort udflugt til Lincolnshire med en af mine venner, fandt en sådan lighed mellem miss Esther Summerson og Deres Nådes eget portræt, at den gjorde mig ganske fortumlet i hovedet, og det i den grad, at jeg i det øjeblik ikke vidste, at det var det, der gjorde mig fortumlet i hovedet. Og nu, da jeg har den ære at se Deres Nåde nærved – jeg har siden ofte taget mig den frihed at se på Deres Nåde i Deres ekvipage i parken, uden at De vidste af det, men jeg har aldrig set Deres Nåde nærved – er den virkelig endnu mere overraskende, end jeg havde troet."

Unge mand, som hedder Guppy! Der har været tider, da damer opholdt sig på befæstede borge og kunne byde over samvittighedsløse tjenere, og da ville dit stakkels liv ikke have været fire skilling værd, hvis disse smukke øjne havde set sådan på dig, som De ser på dig i dette øjeblik.

Mylady, der langsomt bruger sin lille vifte, spørger ham igen, hvorfor han mener, at hans sans for ligheder vedkommer hende.

"Deres Nåde," svarer Guppy, som atter konfererer med sit papir, "nu kommer jeg til det. De fordømte notitser. Nå! "Mrs. Chadband." Ja!" Guppy rykker sin stol lidt frem og sætter sig. Mylady hviler rolig i sin lænestol, skønt måske med en smule

mindre utvungen ynde end ellers, og forandrer ikke et øjeblik sit stive blik. "En – vent lidt!" Guppy konfererer atter. "E. S. To gange? Ja, ja! Nu er alting mig klart."

Guppy ruller papiret sammen som et redskab til at fremhæve sine ord med og vedbliver:

"Deres Nåde, der hviler en hemmelighed over miss Esther Summersons fødsel og første opdragelse. Jeg kender denne omstændighed på grund – hvilket jeg meddeler i fortrolighed – på grund af min stilling hos Kenge & Carboy. Som jeg allerede har sagt Deres Nåde, er miss Summersons billede indpræget i mit hjerte. Kunne jeg nu opklare denne hemmelighed for hende eller bevise, at hun er af god familie, eller bevise, at hun har den ære at være en fjern gren af Deres Nådes slægt og således har ret til at optræde som part i Jarndyce-kontra-Jarndyce, kunne jeg måske tilegne mig et slags krav på, at miss Summerson skulle optage mine tilbud med et mere gunstigt øje, end hun egentlig hidtil har gjort. Rent ud sagt, har hun slet ikke vist sig venlig."

Et harmfyldt smil gryer på myladys ansigt.

"Nu er det en højst mærkelig omstændighed, Deres Nåde," siger Guppy, "skønt en af de omstændigheder, som undertiden hænder os folk af faget – hvilket jeg godt kan kalde mig selv, for på trods af jeg endnu ikke har fået min eksamen, har Kenge & Carboy dog skænket mig mit lærebrev, efter at min moder af sine indtægter havde forstrakt pengene til stemplet, hvilket faldt hende tungt nok – en højst mærkelig omstændighed, siger jeg, at jeg er stødt på den person, der tjente hos den dame, som opdrog miss Summerson, før mr. Jarndyce tog sig af hende. Denne dame var en miss Barbary, Deres Nåde."

Er det dødens farve, som breder sig over myladys ansigt og afspejler sig i viften, der har en grøn silkebund, og som hun holder i sin hævede hånd, som om hun havde glemt den, eller er det en skrækkelig bleghed, der er kommet over hende?

"Har Deres Nåde hørt tale om en miss Barbary?"

"Jeg ved ikke rigtig. Jeg tror det!"

"Var miss Barbary i slægt med Deres Nådes familie?"

Myladys læber bevæger sig, men siger intet. Hun ryster på hovedet.

"*Ikke*? Måske ikke så vidt Deres Nåde ved? Men kunne være det?" ja. På ethvert af disse spørgsmål har hun bøjet hovedet. "Meget vel! Denne miss Barbary var yderst tavs – synes at have været overordentlig tavs af en kvinde at være, da kvinder i almindelighed – i det mindste i de simplere klasser – er tilbøjelige nok til at indlade sig i samtaler – og mit vidne har aldrig halt nogen forestilling om, hvorvidt miss Barbary havde nogen slægtning. En eneste gang, men kun den ene gang synes hun at have vist sig fortrolig overfor mit vidne i et enkelt punkt, og da fortalte hun hende, at den lille piges virkelige navn ikke var Esther Summerson, men Esther Hawdon."

"Min Gud!"

Guppy gør store øjne. Lady Dedlock sidder foran ham og ser stift på ham med den samme mørke skygge på sit ansigt, i den samme stilling med halvt åbne læber og lidt rynket pande, men for øjeblikket som en død. Han ser hende komme til sig selv, ser en skælven gå hen over hendes legeme, ligesom en krusning går hen over vandel, ser hendes læber dirre, ser hende blive roligere med en voldsom anstrengelse, ser hende tvinge sig til at mindes hans nærværelse og det, han har sagt. Alt dette sker så hurtigt,

at hendes udbrud og hendes døde tilstand synes at være forsvundet, som trækkene af de længe opbevarede lig, som undertiden findes i grave, forsvinder i et åndedræt, når de rammes af lyset som af en lynstråle.

"Deres Nåde kender navnet Hawdon?"

"Ja, jeg har hørt det før."

"Måske navnet på en fjern sidegren af Deres Nådes familie?"

"Nej."

"Nu, Deres Nåde, kommer jeg til det sidste punkt i sagen, for så vidt som jeg hidtil har fået den sammenstillet. Den er under udvikling, og jeg samler flere og flere materialer til den. Deres Nåde må da vide – hvis Deres Nåde ikke tilfældigvis allerede skulle vide det – at der i et hus, som tilhører en person ved navn Krook, i nærheden af Chancery Lane for nogen tid siden blev fundet en afskriver, som var død i stor elendighed. Over denne afskriver blev optaget en synsforretning, og denne afskriver var en anonym personlighed, idet hans navn var ukendt. Men for ganske nylig har jeg opdaget, at hans navn var Hawdon."

"Og hvad angår det mig?"

"Ja, Deres Nåde, det er spørgsmålet. Efter dette menneskes død hændte der nu en underlig historie. En dame viste sig, en forklædt dame, som undersøgte begivenhedernes skueplads og hans grav. Hun betalte en dreng, som fejede gaden, for at vise sig den. Skulle Deres Nåde ønske at se drengen for denne forklarings skyld, kan jeg skaffe ham til veje, når det skal være."

Den pjaltede dreng er mylady ganske ligegyldig, og hun ønsker ikke at se ham.

"Jeg forsikrer Deres Nåde, at det er en meget mærkelig kasus," siger Guppy. "Hvis De hørte ham tale om de ringe, der

funklede på hendes fingre, da hun trak handsken af, ville De finde det helt romantisk."

Der funkler diamanter på den hånd, som holder viften. Mylady leger med denne og får dem til at funkle endnu mere, og det igen med det udtryk, som i gamle dage ville have været så farligt for den unge mand, som hedder Guppy.

"Man troede, at han ikke efterlod sig en pjalt eller en stump papir, hvoraf man kunne se, hvem han var. Men det gjorde han dog. Han efterlod sig et bundt gamle breve."

Viften bevæger sig ligesom før. I al denne tid slipper hendes øjne ham ikke en eneste gang.

"De blev gemt. Og i morgen aften, Deres Nåde, får jeg dem."

"Og jeg spørger Dem endnu en gang, hvad angår det mig?"

"Hermed slutter jeg, Deres Nåde." Guppy rejser sig. "Hvis De tror, at der i denne kæde af omstændigheder – den utvivlsomme, stærke lighed mellem denne unge dame og Deres Nåde, hvilket er en positiv kendsgerning for en jury, at hun er blevet opfostret af miss Barbary – at miss Barbary har sagt, at miss Summersons rigtige navn er Hawdon – at Deres Nåde kender begge disse navne *meget godt* – og at Hawdon døde, som han gjorde – er tilstrækkeligt til at gøre Deres Nåde interesseret i, at man går nærmere ind på sagen, skal jeg bringe disse papirer herhen. Jeg ved ikke andet om dem, end at det er gamle breve. Jeg har ikke set dem. Jeg skal bringe disse gamle papirer herhen, så snart jeg får dem, og første gang gennemgå dem med Deres Nåde. Jeg har fortalt Deres Nåde min hensigt. Jeg har sagt Deres Nåde, at jeg ville komme i en ubehagelig stilling, hvis der blev ført klage, og alt dette har jeg meddelt Dem i strengeste fortrolighed."

Er det det eneste, Guppy har til hensigt, eller nærer han nogen anden plan ved siden af dette? Viser hans ord længden, bredden og dybden af den hensigt og mistanke, der har ført ham her hen, eller, hvad skjuler de? I den henseende er han mylady voksen. Hun kan se på ham, men han kan se på bordet og afholde sit vidneaflukkeagtige ansigt fra at røbe noget.

"De kan bringe brevene, hvis De vil," siger mylady.

"Deres Nåde er på ære ikke meget opmuntrende," siger Guppy lidt stødt.

"De kan bringe brevene," gentager hun i samme tone, "hvis De – har lyst til det."

"Det skal ske. Jeg anbefaler mig."

På et bord i nærheden af hende står en lille pragtfuld æske, der er beslået som et gammelt pengeskrin. Idet hun endnu stadig ser på ham, tager hun den og lukker den op.

"Jeg forsikrer Deres Nåde, at jeg ikke ledes af nogen bevæggrund af den natur," siger Guppy, "og jeg kunne ikke modtage noget. Jeg anbefaler mig og er Dem alligevel meget forbundet."

Dermed gør den unge mand sit buk og går ned ad trappen, uden at den hovmodige Merkurius føler sig opfordret til at forlade sin Olymp ved kaminen i forstuen for at lukke ham ud.

Sker der nu ikke noget i huset, som vækker sir Leicester, mens han varmer sig i sin bogsal og blunder over sin avis? Sker der nu ikke noget i huset, som får selve træerne på Chesney Wold til at strække deres knudrede arme i vejret, selve portrætterne til at rynke pande, selve rustningerne til at røre sig?

Nej! Ord, hulken og skrig er kun luft, og luften er således lukket inde i og således lukket ude af huset i byen, at mylady i sit kabinet måtte udstøde trompetklingende lyd, hvis endog kun en svag dirren skulle nå sir Leicesters øren, og dog stiger der et skrig inde i huset op fra en lidenskabelig skikkelse, som ligger på knæ.

"Å mit barn, mit barn! Du er ikke død i dit livs første time, som min grusomme søster sagde, men er blevet opfostret strengt af hende, efter at hun havde udslettet mig og mit navn af sin erindring! Mit barn, mit barn!"

30. Esthers fortælling

– Richard havde allerede været borte i længere tid, da vi fik en gæst, som tilbragte nogle dage hos os. Det var mrs. Woodcourt, der var kommet fra Wales for at opholde sig hos mrs. Badger og "efter sin søn Allans ønske" havde skrevet til min formynder, at hun havde hørt fra ham, og at han havde det godt "og sendte os alle sin bedste hilsen," hvorpå hun af min formynder var blevet indbudt til et besøg på Bleak House. Hun blev næsten tre uger hos os og var meget venlig, ja endog yderst fortrolig imod mig, så hun undertiden endog gjorde mig ganske urolig. Jeg vidste meget godt, at jeg ikke havde ret til at blive urolig, fordi hun skænkede mig sin fortrolighed, og jeg måtte tilstå, at det var ufornuftigt af mig, men trods al umage kunne jeg ikke lade det være.

Det var sådan en kløgtig lille dame, og hun plejede at sidde med foldede hænder og se så iagttagende ud, når hun talte til mig, at jeg måske fandt det noget trættende. Eller også var det måske, fordi hun var så rank og så sirlig, skønt jeg ikke tror, at det var det, da jeg fandt dette ganske morsomt. Heller ikke kan det have været udtrykket i hendes ansigt, som var meget livligt og smukt af en gammel dames at være. Jeg ved ikke, hvad det var, eller om jeg også ved det nu, troede jeg dog ikke dengang at vide det. Eller – men det gør intet til sagen.

Når jeg om aftenen ville gå op på mit sovekammer, bad hun mig som oftest følge med ind i hendes værelse, hvor hun satte sig ved kaminen i en stor lænestol, og der kunne hun blive

siddende og fortælle mig om Morgan ap-Kerrig, til jeg blev helt bange! Undertiden deklamerede hun nogle vers af Crumlinwallinwer og Mewlinnwillinwodd – hvis det er de rigtige navne, hvad det rimeligvis ikke er – og blev ganske begejstret af de tanker, de udtrykte, skønt jeg aldrig fik mere at vide om deres indhold, eftersom de var på walisisk, end at det var lovtaler over Morgan ap-Kerrigs stamtræ.

"De ser altså, miss Summerson," sagde hun da til mig med majestætisk triumf, "at dette er den formue, min søn har arvet. Hvor min søn så end er, kan han regne sig i slægt med ap-Kerrig. Han kommer måske aldrig til at eje penge, men han har det, der er bedre – ædel byrd."

Jeg nærede jo rigtignok lidt tvivl om, at man i Østindien eller Kina ville lægge en så overordentlig stor vægt på Morgan ap-Kerrig, men jeg udtrykte den naturligvis aldrig. Jeg plejede at sige, at det var en stor ting at være af så fornem familie.

"Ja, det er det, min ven," svarede mrs. Woodcourt da gerne. "Men det har sine ulemper. Min søns valg af en kone f.eks. Indskrænkes derved, men den kongelige families valg indskrænkes omtrent på samme måde."

Så klappede hun mig gerne på armen og glattede min kjole, ligesom for at forsikre mig, at hun trods den store afstand, der var imellem os, havde gode tanker om mig.

"Min salig mand," sagde hun ofte og sagde det altid lidt rart, for på trods af sit ophøjede stamtræ havde hun et meget kærligt hjerte, "nedstammede fra en fornem højlandsk slægt, Mac Coort'erne af Mac Coort. Han tjente sin konge og sit fædreland som officer i "de kongelige højlændere" og døde på valpladsen. Min søn er en af de sidste repræsentanter for to gamle familier,

og med himlens hjælp vil han bringe dem på fode igen og forene dem med en anden gammel familie."

Det nyttede ikke, at jeg søgte at skifte emne, hvilket jeg ofte gjorde – alene for at komme til at tale om noget nyt – eller måske fordi mrs. Woodcourt aldrig tillod mig at ændre det.

"De er så fornuftig, miss Summerson," sagde hun en aften, "og tager verden med en ro, der så langt overgår Deres alder, at det er en sand trøst for mig at tale med Dem om mine familiesager. De kender ikke meget til min søn, men De kender ham dog så meget, at De kan huske ham?"

"Ja, jeg husker ham godt."

"Jeg anser Dem for en menneskekender, og det ville være mig kært at høre Deres mening om ham."

"Å, mrs. Woodcourt," sagde jeg, "det er så vanskeligt."

"Hvorfor skulle det være så vanskeligt, min ven?"

"At have en mening –"

"efter et så kort bekendtskab, min ven? Det er sandt."

Det syntes jeg nu rigtignok ikke, da Woodcourt var kommet meget i vort hus og blevet ganske fortrolig med min formynder. Jeg sagde det og tilføjede, at han syntes at være meget dygtig i sit fag – det fandt vi alle – og at hans godhed og venlighed mod miss Flite var hævet over enhver ros.

"De er retfærdig imod ham!" sagde mrs. Woodcourt og trykkede min hånd. "De skildrer ham nøjagtig, som han er. Allan er et godt menneske og ulastelig i sit kald. Det siger jeg, skønt jeg er hans moder. Men dog må jeg tilstå, at han har sine fejl."

"Dem har vi jo alle."

"Nå ja! Men de fejl, han har, kunne og burde han rette," svarede den kløgtige gamle dame og rystede kløgtigt på hovedet. "Jeg holder så meget af Dem, at jeg vil betro Dem, min ven, som en tredje person, hvem det er aldeles uvedkommende, at han er ustadigheden selv."

Jeg svarede, at jeg næppe kunne have troet muligt, at han kunne være andet end stadig og ivrig i at lægge sig efter sit fag, når jeg skulle dømme efter det gode omdømme, man havde om ham.

"Der har De igen det, min ven," svarede den gamle dame, "men jeg mener ikke hans fag, må De vide."

"Ja så?"

"Nej," sagde hun. "Jeg mener hans opførsel i selskabslivet. Han viser sig altid opmærksom imod unge damer, og det har han gjort, siden han var atten år gammel. Men nu har han aldrig i virkeligheden brudt sig om nogen af dem og heller aldrig tænkt på at gøre noget ondt dermed, eller at vise andet end høflighed og godmodighed. Men det er dog ikke rigtigt, er det vel?"

"Nej," sagde jeg, da hun syntes at vente svar. "Og det kunne let blive misforstået."

"Ja, det kunne det vel."

"Derfor har jeg mangen en god gang sagt til ham, at han virkelig burde være forsigtigere både for sin egen og for andres skyld. Og han har også altid svaret: "Det skal jeg, moder, men du kender mig bedre end nogen anden og ved, at jeg ikke mener noget ondt dermed, mener – kort sagt, ingenting dermed," hvilket alt sammen er ganske sandt, men dog ikke noget forsvar. Da han imidlertid nu er rejst så langt bort og på

ubestemt tid og vil få lejligheder til at gøre gode bekendtskaber, kan alt dette betragtes som skrevet i glemmebogen. Men De," sagde den gamle dame, som nu var idel nik og smil, "hvad tænker De med hensyn til Dem selv?"

"Jeg, mrs. Woodcourt?"

"For ikke altid at være egenkærlig og tale om min søn, der er rejst bort for at søge sin lykke og få sig en kone – hvornår agter De at søge Deres lykke og få Dem en mand? Ha, ha! Nu bliver De rød!"

Jeg tror ikke, at jeg blev rød – i ethvert tilfælde var det ikke vigtigt, om jeg blev det – og jeg sagde, at jeg var fuldstændig tilfreds med min nuværende stilling og ikke ønskede at forandre den.

"Skal jeg sige Dem, hvad jeg altid tænker om Dem og den skæbne, der venter Dem?" spurgte mrs. Woodcourt.

"Ja, hvis De mener, at De er en god profet."

"Nå ja, det er, at De vil blive gift med en meget rig og meget værdig mand, der er langt ældre, måske fem og tyve år ældre end De. Og De vil blive en fortræffelig kone og meget elsket og meget lykkelig."

"Det var en god skæbne. Men hvorfor tror De det?"

"Min ven," svarede hun, "der er rimelighed for det. De er så flittig og så pæn og i en så ejendommelig stilling, at der er rimelighed for det, og det vil også ske. Og ingen vil ønske Dem mere oprigtig til lykke med et sådant giftermål end jeg."

Det var underligt, at dette kunne gøre mig ulykkelig, men det gjorde det. Det gjorde mig meget ulykkelig en hel del af natten. Jeg skammede mig sådan over min dårskab, at jeg ikke engang havde lyst til at betro Ada den, og det gjorde mig endnu mere

ulykkelig. Jeg ville have givet, hvad det skulle have været, for ikke at have nydt så megen fortrolighed af den klarøjede gamle dame. Men det var ikke til at undgå. Det gav mig de mest modstridende meninger om hende. Snart fandt jeg, at hun var en sladderhank, og snart, at hun var et mønster på sanddruhed. Nu havde jeg hende mistænkt for at være meget snedig, og i det næste øjeblik holdt jeg hendes ærlige walisiske hjerte for at være helt uskyldigt og naturligt. Og hvad kom det i det hele mig ved? Hvorfor kunne jeg ikke, når jeg om aftenen gik ovenpå med min nøglekurv, sætte mig ved hendes kamin og lempe mig efter hende, i det mindste lige så godt som efter enhver anden, og lade være at bryde mig om de uskadelige ting, hun sagde til mig? Når jeg følte mig tiltrukken af hende, sådan som det unægtelig var tilfældet, da det var mig så magtpåliggende, at hun skulle synes godt om mig, og jeg var glad over, at hun gjorde det, hvorfor ville jeg da, formelig med sorg, gruble over hvert enkelt af hendes ord og veje det på tyve vægtskåle? Hvorfor var det mig så pinligt, at hun var i vort hus og hver aften viste sig fortrolig imod mig, når jeg dog følte, at det på en måde var bedre og mere sikkert, at hun var der end ethvert andet sted? Det var disse forviklinger og modsigelser, som jeg ikke kunne forklare mig. Og om jeg også kunne – men jeg kommer tilbage til det, og det er ganske overflødigt at tale videre om det nu.

Da mrs. Woodcourt tog bort, gjorde det mig ondt at miste hende, men det var mig dog samtidig en lettelse. Og så kom Caddy Jellyby til os, og hun medbragte en sådan pakke nyheder fra sit hjem, at vi fik nok at tænke på.

For det første erklærede Caddy og ville i begyndelsen slet ikke sige andet, end at jeg var hendes bedste rådgiverske. Det, sagde min yndling, var nu slet ikke noget nyt, og det, sagde jeg naturligvis, var noget snak. Derpå fortalte Caddy os, at hun skulle have bryllup om en måned, og hvis Ada og jeg ville være hendes brudepiger, ville hun være det lykkeligste menneske på jorden. Det var rigtignok nyt, og jeg troede, at vi aldrig ville være blevet færdige med at tale derom, så meget havde vi at sige Caddy og Caddy at sige os.

Det lod til, at Caddys ulykkelige fader ved sine kreditorers nåde og barmhjertighed havde overstået sin fallit – "havde været i avisen," sagde Caddy – og på en eller anden måde var blevet sine sager kvit, uden at det var lykkedes ham at blive klog på dem, idet han havde afstået alt, hvad han ejede – hvilket ikke kunne være meget værd, skulle jeg tro, efter bohavets tilstand at dømme – og overtydet samtlige vedkommende om, at han ikke kunne gøre mere, den stakkel, så at han atter havde fået lov til at gå på kontoret og begynde forfra. Hvad han gjorde på kontoret, fik jeg aldrig at vide. Caddy sagde, at han var "toldbodkommissionær", og det eneste, jeg nogen sinde hørte om den forretning, var, at han, når han manglede flere penge end sædvanlig, gik ned til dokkerne for at søge dem, men sjældent eller aldrig fandt dem.

Så snart Caddys fader havde fået ro ved således at blive et klippet får, og de var flyttet til en møbleret lejlighed i hatten gården – hvor jeg senere fandt børnene beskæftiget med at pille krølhårene ud af stolesæderne og kvæle sig med dem – havde hun bragt en sammenkomst i stand mellem ham og den gamle Turveydrop. Og den stakkels Jellyby, der af naturen var blid og

beskeden, havde bøjet sig så ydmygt for Turveydrops holdning, at de var blevet de allerbedste venner. Efterhånden havde den gamle Turveydrop, efter som han var blevet fortrolig med tanken om sin søns giftermål, arbejdet sine faderlige følelser så højt op, at han gav sit nådige samtykke til, at det unge par kunne begynde at føre hus i danseskolen i Newman Street, når det ville.

"Og Deres fader, Caddy, hvad sagde han?"

"Å, stakkels fader," sagde Caddy, "græd kun og sagde, at han håbede, det ville gå os bedre, end det var gået ham og moder. Det sagde han ikke til Prins, men kun til mig alene. Og så sagde han: "Min stakkels pige, du har ikke fået nogen synderlig undervisning i at skaffe din mand et tiltrækkende hjem, men hvis det ikke er dit alvorlige forsæt at stræbe derefter, må du hellere myrde ham end gifte dig med ham, hvis du virkelig elsker ham."

"Hvordan fik De ham rolig, Caddy?"

"Ja, De kan nok indse, at det var meget sørgeligt at se stakkels fader så modfalden og høre ham tale så forskrækkeligt, og jeg kunne ikke bare mig for at briste i gråd. Men jeg svarede ham, at det var mit alvorlige forsæt, og at jeg håbede, vort hus skulle blive et sted, hvor han kunne komme om aftenen og finde lidt trøst, og at jeg håbede og troede, at jeg kunne være en bedre datter mod ham der end hjemme. Derpå talte jeg om, at Peepy skulle komme og blive hos os, og så begyndte fader igen at græde og sagde, at børnene var indianere."

"Indianere, Caddy?"

"Ja, vilde indianere. Og fader sagde" – her begyndte hun at hulke, stakkels pige, aldeles ikke som det lykkeligste menneske

på jorden – "at han var overbevist om, at det bedste, der kunne overgå dem, var, at de alle sammen blev skalperede."

Ada sagde, det var rart at vide, at det ikke var Jellybys alvor med disse morderiske meninger.

"Ja, jeg ved naturligvis godt, at fader ikke ville se sine børn vælte sig i deres blod; men han mener, at det er meget uheldigt for dem, at de er moders børn, og at det er meget uheldigt for ham, at han er moders mand, og det er også sandt, skønt det er unaturligt at sige det."

Jeg spurgte Caddy, om mrs. Jellyby vidste, at hendes bryllupsdag var bestemt.

"De ved nok, Esther, hvordan moder er," svarede hun. "Det er umuligt at sige, om hun ved det eller ikke. Det er blevet sagt hende tit nok, og når det bliver sagt hende, ser hun bare ganske rolig på mig, som om jeg var, jeg ved ikke hvad – et kirketårn langt borte," sagde Caddy med et pludseligt indfald, "og så ryster hun på hovedet og siger: "Å, Caddy, Caddy, hvilken plageånd du er!" og giver sig igen i færd med Borriobula-brevene."

"Men nu Deres garderobe, Caddy?" sagde jeg, for over for os pålagde hun sig ingen tvang.

"Ja, kære Esther," sagde hun og tørrede sine øjne, "jeg må jo gøre mit bedste, og jeg håber, at min kære Prins aldrig med bitterhed vil tænke på, at jeg kom til ham i en så mådelig forfatning. Havde talen været om et udstyr til Borriobula-Gha, ville moder have vidst, hvad der var at gøre og haft travlt nok med det. Men nu ved hun af intet og bryder sig om intet."

Caddy manglede aldeles ikke kærlighed til sin moder, men omtalte alt dette med tårer som en ubestridelig kendsgerning,

hvilket jeg også er bange for, det var. Det gjorde os så inderligt ondt for den stakkels kære pige, og vi fandt så meget at beundre i alt det gode hos hende, der havde overlevet et sådant tryk, at vi begge – jeg mener Ada og jeg – straks foreslog en lille plan, der gjorde hende henrykt. Det var, at hun skulle være hos os i tre uger, og jeg hos hende i otte dage. Og vi alle tre skulle lægge vore hoveder i blød og skære til og reparere og sy og spare og gøre alt, hvad vi kunne, for at bringe så meget som muligt ud af hendes klæder. Da min formynder syntes lige så godt om dette indfald som Caddy selv, fulgte vi hende næste dag hjem for at bringe sagen i orden og førte hende i triumf tilbage med os sammen med hendes kasser og alle de indkøb, der kunne presses ud af en tipunds note, som Jellyby formodentlig havde fundet i dokkerne, men i ethvert tilfælde havde foræret hende. Hvad min formynder ikke ville have givet hende, hvis vi havde opmuntret ham til det, ville være vanskeligt at sige, men vi fandt det rigtigst ikke at indlade os på mere end på hendes brudekjole og hat. Han samtykkede heri, og hvis hun nogen sinde havde været lykkelig, så var det, da vi satte os til at arbejde.

Hun var kejtet med sin synål, stakkels pige, og stak sig lige så meget i fingrene, som hun før havde plejet at blække dem. Nu og da kunne hun ikke bare sig for at rødme lidt, dels af smerte og dels af ærgrelse over ikke at kunne gøre det bedre, men det kom hun snart ud over og begyndte hurtigt at gøre fremskridt. Og sådan sad hun og min yndling og min lille pige Charley og en syjomfru fra byen og jeg dag ud og dag ind og arbejdede flittigt og muntert.

Men frem for alt var Caddy ivrig efter at lære "at holde hus", som hun sagde. Nå, du store himmel! Tanken om, at hun skulle lære at holde hus af en person med min udstrakte erfaring, var så pudsig, at jeg lo og rødmede og kom i en komisk forvirring, da hun foreslog det. Imidlertid sagde jeg: "Ja, Caddy, det skal stå Dem frit for at lære alt, hvad De kan lære af mig," og jeg viste hende nu alle mine bøger og metoder og fremgangsmåder. Man skulle have troet, at jeg viste hende noget helt vidunderlige opfindelser, sådan studerede hun dem, og den som havde set hende rejse sig op og følge med mig, når jeg klingrede med mine husholdningsnøgler, ville have tænkt, at der aldrig havde været en større bedrager end jeg med en blindere tilhænger end Caddy.

Med sådan at sy og gå i husholdningen og undervise Charley og spille tokkodilje om aftenen med min formynder og synge duetter med Ada gik de tre uger meget snart. Derpå tog jeg hjem med Caddy for at se, hvad der kunne udrettes der. Og Ada og Charley blev tilbage for at passe min formynder.

Når jeg siger, at jeg tog hjem med Caddy, mener jeg til den møblerede lejlighed på Hattongården. Vi gik nogle gange til Newman Street, hvor forberedelserne også var i gang efter en stor målestok for at forøge den gamle Turveydrops bekvemmeligheder, og efter en lille for på den billigste måde at stuve det nygifte par væk oppe på kvisten, men vort hovedformål var at få den møblerede lejlighed i en nogenlunde ordentlig stand til bryllupsfrokosten og forud at få mrs. Jellyby til nogenlunde at indse grunden til det.

Det sidste var det vanskeligste, fordi mrs. Jellyby og en sygelig dreng brugte dagligstuen til gaden – stuen til gården

var ikke andet end el kammer – og den lå fuld af makulatur og borriobulanske dokumenter, ligesom en uordentlig stald ligger fuld af strøelse. Mrs. Jellyby sad der hele dagen og drak stærk kaffe, dikterede og holdt møder. Den sygelige dreng, der forekom mig at have svindsot, spiste ude af huset. Når Jellyby kom hjem, sukkede han i almindelighed og gik ned i køkkenet, hvor han fik noget at spise, hvis pigen ville give ham noget, hvorpå han, da han altid mærkede, at han var i vejen, atter gik ud og spadserede omkring i Hattongården i regnen. De stakkels børn kravlede op og faldt ned rundt om i huset, sådan som de altid havde været vante til.

Da der ikke kunne være tale om med en frist af otte dage at fremstille disse ulykkelige små offerlam i nogen præsentabel tilstand, foreslog jeg Caddy, at vi på hendes bryllupsdag skulle gøre dem så glade, vi kunne, på kvistkammeret, hvor de alle sov, og indskrænke vore vigtigste bestræbelser til hendes moder og dennes værelse og en pæn frokost. Og mrs. Jellyby krævede virkelig også en hel del opmærksomhed, gitterværket på hendes ryg havde udvidet sig, siden jeg første gang så hende, og hendes hår lignede manken på en skraldemands hest. I den tanke, at det bedste middel til at bringe dette emne på bane ville være at forevise Caddys garderobe, indbød jeg en aften, da den sygelige dreng var gået, mrs. Jellyby til at se den, sådan som den lå bredt ud på Caddys seng.

"Bedste miss Summerson," sagde hun, idet hun med sin sædvanlige blidhed rejste sig fra sin pult, "det er virkelig nogle latterlige forberedelser, skønt det er et bevis på Deres godhed, at De tager del i Dem. Der ligger noget så ubegribeligt tåbeligt

for mig i den tanke, at Caddy skal giftes! Å Caddy, du tossede, tossede, tossede kræ!"

Ikke des mindre gik hun ovenpå med os og så åndsfraværende på klæderne. De fremkaldte kun en tydelig tanke hos hende, for roligt smilende, og rystende på hovedet, sagde hun: "Min gode miss Summerson, for den halve udgift kunne dette enfoldige barn være blevet udstyret til at rejse til Afrika!"

Mens vi gik ned igen, spurgte mrs. Jellyby mig, om denne brydsomme historie virkelig skulle gå for sig næste onsdag. Og da jeg svarede ja, sagde hun: "Skal mit værelse bruges, bedste miss Summerson? For det er mig aldeles umuligt at skaffe mine papirer bort."

Jeg tog mig den frihed at sige, at hendes værelse vistnok ville være nødvendigt, og at jeg troede, at papirerne måtte gemmes et andet sted. "Nå ja, kære miss Summerson, det må De bedst vide. Men Caddy har, ved at nøde mig til at holde en dreng, i den grad sat mig i forlegenhed, at jeg, overvældet som jeg er af offentlige sager, ikke ved, hvorhen jeg skal vende mig. Vi har desuden et foreningsmøde onsdag eftermiddag, og ulejligheden er overmåde stor."

"Det sker rimeligvis ikke oftere," sagde jeg smilende. "Caddy vil næppe holde bryllup mere end denne ene gang."

"Ja, ja, det kan vel være sandt nok," svarede mrs. Jellyby. "Så må vi vel se, hvordan vi bedst kan indrette det."

Det næste spørgsmål var, hvordan mrs. Jellyby s påklædning skulle være, og jeg fandt det helt mærkeligt at se hende, mens Caddy og jeg talte derom, se så ophøjet ned fra sin pult som en overmenneskelig ånd, der bærer over med store skrøbeligheder.

Hendes kjolers tilstand og den uorden, hvori hun holdt dem, forøgede ikke vor forlegenhed mindre, men omsider fandt vi dog på noget, som ikke var så aldeles forskelligt fra, hvad en almindelig moder kunne have på ved en sådan lejlighed. Den åndsfraværende måde, hvorpå mrs. Jellyby lod denne dragt prøve på sig af syjomfruen, og den blidhed, hvormed hun gjorde mig opmærksom på, hvor ondt det gjorde hende, at jeg ikke havde henvendt mine tanker på Afrika, svarede ganske til hendes øvrige opførsel.

Lejligheden var temmelig lille, men jeg tror, at hvis mrs. Jellybys familie havde været de eneste beboere af St. Pauls- eller St. Peterskirken, ville den eneste nytte, de ville have haft af bygningens rummelighed, have været den, at den ville have skaffet dem en hel del plads at gøre smudsig. Jeg tror ikke, at noget der i huset, som kunne gå i stykker, var helt, da disse forberedelser til Caddys bryllup blev truffet. At noget, som på nogen mulig måde kunne ødelægges, ikke var ødelagt. Eller at nogen ting i huset, som kunne modtage smuds, lige fra et lille barneknæ til dørpladen, ikke var så fuld af så meget smuds, som der kunne sidde på den.

Den stakkels Jellyby, som sjældent talte, og næsten altid, når han var hjemme, sad med hovedet op mod væggen, blev helt livlig, da han så, at Caddy og jeg stræbte at tilvejebringe en vis orden i al denne forstyrrelse og ødelæggelse, og tog sin frakke af for at hjælpe os. Men der trillede så mange vidunderlige ting ud af skabene, når de blev åbnede – stumper af mugne postejer, sure flasker, kapper af mrs. Jellybys, breve, te, gafler, umage støvler og sko af børnenes, pindebrænde, oblater, låg til stegepander, fugtigt sukker i alle mulige slags kræmmerhuse og

papirposer, skamler, kakkelovnsbørster, brød, hatte af mrs. Jellybys, bøger med smør på bindet, stumper af lys, der var blevet slukkede ved at vendes om i ødelagte lysestager, nødder, hoveder og haler fra rejer, bordmåtter, handsker, kaffegrums, paraplyer – at han blev ganske forskrækket og holdt op igen. Men han indfandt sig alligevel regelmæssigt hver aften og sad, uden frakke, med hovedet op mod væggen, som om han ville have hjulpet os, hvis han havde vidst hvordan.

"Stakkels fader!" sagde Caddy til mig aftenen før den store dag, da vi virkelig havde bragt en smule orden i tingene. "Det synes ukærligt at forlade ham, men hvad kunne jeg udrette, selv om jeg blev her, Esther? Siden jeg første gang så Dem, har jeg stadig tænkt derpå, men det kan ikke nytte. Moder og Afrika i forening vender op og ned på huset. Vi har aldrig et tjenestetyende, som ikke drikker. Moder ødelægger alt."

Jellyby kunne ikke høre, hvad hun sagde, men han lod til at være meget modfalden og fældede tårer, syntes jeg.

"Det skærer mig i hjertet for hans skyld!" hulkede Caddy, "jeg kan ikke lade være i aften at tænke på, hvor inderligt jeg håber at blive lykkelig med Prins, og hvor inderligt fader sikkert også håbede at blive lykkelig med moder. Hvilket skuffet liv!"

"Min kære Caddy!" sagde Jellyby og vendte sig langsomt om fra væggen. Det var første gang, tror jeg, at jeg hørte ham sige tre ord i sammenhæng.

"Ja, fader!" udbrød Caddy og gik hen til ham og omfavnede ham kærligt.

"Min kære Caddy," sagde Jellyby. "Tag aldrig –"

"Du mener da ikke Prins, fader?" stammede Caddy. "Må jeg ikke tage Prins?"

"Jo, mit barn," sagde Jellyby. "Tag kun ham. Men tag aldrig –"

Jeg omtalte i min beskrivelse af vort første besøg i Thavies Inn, at Richard havde sagt, at Jellyby efter bordet ofte havde lukket munden op uden at have sagt noget. Det var en vane, han havde. Han åbnede også nu flere gange munden og rystede tungsindigt på hovedet.

"Hvad er det, du vil, at jeg ikke må tage? Hvad er det, kære fader?" spurgte Caddy og kælede for ham med armene om hans hals.

"Tag aldrig mod nogen mission, mit kære barn."

Jellyby stønnede og lagde atter sit hoved op til væggen, og dette var den eneste gang, jeg hørte ham tilnærmelsesvis omtale sine tanker om det borriobulanske spørgsmål. Han havde sagtens tidligere været mere snaksom og livlig, men syntes at være blevet aldeles udtømt, før jeg lærte ham at kende.

Det så en lang tid ud den aften, som om mrs. Jellyby ikke ville holde op med at gennemse papirer og drikke kaffe. Klokken blev tolv, før vi kunne tage fat på stuen, og den rensning, som da var nødvendig, var så overvældende, at Caddy, der næsten var aldeles udmattet, satte sig midt i støvet og gav sig til at græde. Men hun tog snart mod til sig igen, og vi gjorde underværker, før vi gik i seng.

Om morgenen så stuen ved hjælp af nogle få blomster, en mængde sæbe og vand og lidt orden ganske hyggelig ud. Den simple frokost var et rart skue, og Caddy var fortryllende. Men da min yndling kom, syntes jeg, hvad jeg synes endnu, at jeg aldrig havde set så sødt et ansigt som min smukke kæledægges.

Ovenpå holdt vi et lille gilde for børnene og satte Peepy for bordenden, og vi viste dem Caddy i hendes brudekjole, og de

klappede i hænderne og råbte hurra, og Caddy græd ved tanken om at skulle forlade dem og trykkede dem atter og atter i sin favn, indtil vi kom med Prins for at hente hende, men da, må jeg desværre tilstå, bed Peepy ham. Nedenunder velsignede den gamle Turveydrop derpå med en ubeskrivelig holdning Caddy og gav min formynder at forstå, at hans søns lykke var hans eget værk, og at han opofrede vigtig, personlige hensyn for at sikre den. "Bedste sir," sagde han, "disse unge mennesker skal bo hos mig. Mit hus er stort nok til at rumme dem, og de skal ikke savne ly under mit tag. Jeg kunne have ønsket – De vil forstå hentydningen, mr. Jarndyce, for De kan huske min ophøjede velynder prinsregenten – jeg kunne have ønsket, at min søn havde giftet sig ind i en familie, hvor der var mere holdning, men himlens vilje ske!"

Mr. Og mrs. Pardiggle var med blandt gæsterne. Pardiggle var en mand med et halsstarrigt udseende, en hvid vest og kortklippet hår og talte altid med en lydelig basstemme om sin skærv eller mrs. Pardiggles skærv eller deres fem drenges skærv. Gusher, hvis hår som sædvanlig var børstet tilbage, og hvis knuder i tindingerne glinsede meget stærkt, var ligeledes til stede, ikke i skikkelse af en skuffet elsker, men som forlovet med en ung – i det mindste ugift – dame, en miss Wisk, som ligeledes var indbudt. Miss Wisks mission var, mente min formynder, at vise, at kvindens mission også var mandens mission, og at den eneste ægte mission såvel for manden som for kvinden var altid at foreslå resolutioner i offentlige forsamlinger. Gæsterne var få, men havde som man måtte vente det hos mrs. Jellyby, alle helliget sig til offentlige formål. Foruden dem, jeg allerede har nævnt, var der en overordentlig

smudsigt klædt dame, hvis hat sad helt skævt, og på hvis kjole sedlen med prisen endnu sad. Hendes hjem, fortalte Caddy mig, lignede en snavset ørken, til gengæld lignede den kirke, hun søgte, en basar. En meget kivagtig herre, som sagde, at det var hans mission at være alles broder, men som syntes at stå på en spændt fod med hele sin talrige familie, fuldstændiggjorde selskabet.

Selv den sindrigeste ville næppe have kunnet sammensætte et selskab, der passede mindre til en højtid som denne. En så lav mission som den huslige var det aller sidste, det ville have tålt, ja miss Wisk underrettede os, før vi satte os til frokosten, med stor harme om, at den forestilling, at kvindens mission væsentlig lå inden for hjemmets snævre kreds, var en bagtalelse fra hendes tyran, mandens side. En anden ejendommelighed var det, at ingen, som havde en mission – med undtagelse af Gusher, hvis mission, som jeg tror tidligere at have sagt, var at komme i henrykkelse over enhver andens mission – brød sig det mindste om nogen andens mission, idet det var en afgjort sag for mrs. Pardiggle, at den eneste ufejlbare fremgangsmåde var at styrte sig over de fattige og bruge velgørenhed imod dem ligesom en spændetrøje, og for miss Wisk, at den eneste praktiske ting i verden var kvindens emancipation fra hendes tyran, manden, mens mrs. Jellyby hele tiden sad og smilte med den indskrænkede synsevne, som ikke kunne se andet end Borriobula-Gha.

Dog jeg foregriber indholdet af vor samtale på hjemvejen, i stedet for først at få Caddy viet. Vi tog alle i kirke, og Jellyby førte hende til alteret. Om den mine, hvormed den gamle Turveydrop, med sin hat, hvis åbning vendte ud mod præsten

ligesom mundingen af en kanon, under den venstre arm og sine øjne trukket helt op i parykken, stod stiv og højskuldret bag os brudepiger under ceremonien, kan jeg ikke sige for meget. Miss Wisk, hvis ydre jeg ikke kan omtale som indtagende, og hvis væsen var barskt, lyttede med et hånligt ansigt til vielsesformularen som et led af kvindens forurettelser. Mrs. Jellyby så med sit rolige smil og sine klare øjne ud, som om hun var den af hele selskabet, hvem sagen mindst vedkom.

Vi kom i rette tid tilbage til frokosten, og mrs. Jellyby sad ved den øverste og Jellyby ved den nederste ende af bordet. Caddy havde i forvejen listet sig ovenpå for endnu engang at omfavne børnene og fortælle dem, at hun nu hed Turveydrop. Men i stedet for, at det skulle være en behagelig overraskelse for Peepy, fik det ham til at kaste sig på ryggen i et sådant anfald af sparkende sorg, at jeg, efter at være blevet kaldt ovenpå, ikke havde andet at stille op end at tiltræde Caddys forslag, at han skulle have plads ved frokostbordet. Han kom ned og blev sat på mit skød, men mrs. Jellyby kom aldeles ikke ud af fatning derover. Da hun ved synet af hans forklæde havde udbrudt: "Du uartige Peepy, hvilken afskyelig lille gris du dog er," forsvandt hun igen til Afrika. Han var for resten meget skikkelig med undtagelse af, at han endelig ville dyppe en Nora, som han havde taget ned med fra en ark, jeg havde foræret ham, før vi tog i kirke, på hovedet ned i vinglassene og derpå putte ham i munden.

Min formynder gjorde med sit kærlige sind og sin hurtige opfattelsesevne noget behageligt endog ud af dette uharmoniske selskab. Ingen af gæsterne syntes at tale om andet end om sit eget særlige emne, og ingen af dem syntes at være i

stand til at tale derom som en del af en verden, i hvilken der også var andet end dette, men min formynder fik det alt sammen til at blive til opmuntring for Caddy og til ære for dagen og lodsede os herligt igennem frokosten. Hvorledes vi ville være kommet ud af det uden ham, er jeg bange for at tænke på, for da hele selskabet foragtede bruden og brudgommen og den gamle Turveydrop, og da den gamle Turveydrop i kraft af sin holdning mente, at han var selskabet langt overlegen, var det hele jo ikke så lysteligt.

Omsider kom det øjeblik, da stakkels Caddy skulle bort. Alt hendes tøj var pakket på den vogn, der skulle køre hende og hendes mand til Gravesend. Det rørte os at se, hvordan Caddy klyngede sig til sit ynkelige hjem og med største ømhed hang om sin moders hals.

"Det gør mig meget ondt, at jeg ikke kunne blive ved at skrive efter diktat, moder. Jeg håber, at du nu tilgiver mig?"

"Å Caddy, Caddy," sagde mrs. Jellyby, "hvor ofte har jeg ikke sagt dig, at jeg har antaget en dreng? Dermed er det forbi."

"Er du da ikke det mindste vred på mig, moder? Sig, at du ikke er det, moder, før jeg går."

"Du tåbelige Caddy, ser jeg vred ud, eller har jeg lyst eller tid til at være vred? Hvor kan du tale sådan?"

"Sørg lidt for fader, når jeg er borte, moder!" Mrs. Jellyby lo ligefrem af dette indfald. "Du romantiske barn," sagde hun, idet hun klappede Caddy på ryggen. "Gå din vej. Vi er meget gode venner. Farvel, Caddy, og bliv rigtig lykkelig!"

Derpå klyngede Caddy sig til sin fader og lagde hans kind mod sin, som om han var et stakkels enfoldigt barn. Alt dette foregik i forstuen. Hendes fader slap hende, tog sit

lommetørklæde op af lommen og satte sig på trappen med hovedet op mod væggen. Jeg vil håbe, at han fandt nogen trøst hos væggen, jeg tror det næsten.

Og nu tog Prins hendes arm og vendte sig meget rørt og ærbødig om mod sin fader, hvis holdning i dette øjeblik var overvældende.

"Tak og igen tak, fader!" sagde Prins og kyssede ham på hånden. "Jeg er meget taknemlig for al din godhed og overbærenhed, og det, kan jeg forsikre dig, er Caddy med."

"Ja," hulkede Caddy.

"Min kære søn," sagde Turveydrop, "og kære datter, jeg har gjort min pligt. Svæver en salig kvindes ånd over os og skuer herned på os, da skal dette og eders kærlighed være min løn. I vil sikkert aldrig svigte Deres pligt, mine børn?"

"Aldrig, kære fader!" udbrød Prins. "Aldrig, aldrig, kære mr. Turveydrop!" sagde Caddy. "Det," svarede mr. Turveydrop, "er, som det skal være. Mine børn, mit hjem er Deres, mit hjerte er Deres, mit alt er Deres. Jeg vil aldrig forlade Dem. Kun døden skal adskille os. Min kære søn, du agter jo at blive en uge borte?"

"Ja, kære fader. I dag otte dage vender vi tilbage." "Kære barn," sagde Turveydrop, "jeg må selv under disse exceptionelle omstændigheder anbefale dig den strengeste punktlighed. Det er yderst vigtigt at holde informationerne sammen, og forsømmes eleverne, bliver de let stødt." "I dag otte dage er vi bestemt hjemme. Vi kommer til middag."

"Det er godt," sagde Turveydrop. "De vil finde Deres værelse opvarmet, kære Karoline, og middagsmaden skal stå færdig i mit. Jo, jo, Prins!" tilføjede han, idet han med et ophøjet udtryk foregreb en eller anden selvfornægtende indvending fra sin

søns side. "Du og din Karoline vil føle Dem fremmede i den øverste del al huset, og I skal derfor den dag spise nede hos mig. Og nu, Gud være med Dem!"

De kørte bort, og om jeg undrede mig mest over mrs. Jellyby eller over Turveydrop, ved jeg ikke. Ada og min formynder var lige så uvisse, da vi kom til at tale om det. Men før også vi kørte bort, fik jeg en meget uventet og veltalende kompliment af Jellyby. Han kom hen til mig i forstuen, tog begge mine hænder, trykkede dem med inderlighed og åbnede to gange sin mund. Jeg var så vis på hans mening, at jeg sagde ganske betuttet: "De er alt for god, sir. Tal dog ikke om det!"

"Jeg håber, at dette ægteskab bliver lykkeligt, formynder," sagde jeg, da vi tre var på hjemvejen.

"Det håber jeg med, lille kone. Tålmodighed! Vi får at se."

"Er vinden østlig i dag?" vovede jeg at spørge.

Han lo hjerteligt og svarede "nej."

"Men den har vist været det i formiddags?" sagde jeg.

Han svarede atter "nej," og denne gang svarede min søde pige ligeledes tillidsfuldt "nej" og rystede på det yndige hoved, som med sine friske blomster i del gyldne hår lignede våren selv. "Du forstår dig rigtignok på østenvinden, min stygge yndling," sagde jeg og kyssede hende i min beundring – jeg kunne ikke lade være med det.

Nå ja! Det var kun Deres kærlighed til mig, det ved jeg meget godt, og det er længe siden. Jeg må skrive det, selv om jeg måske siden sletter det ud igen, for det volder mig så megen glæde. De sagde, at der ikke kunne være østenvind, hvor en vis person var til stede, og at der var solskin og sommerluft, hvor Dame Durden var.

31. Sygeplejerske og patient

Jeg havde ikke været mange dage hjemme igen, da jeg en aften gik op på mit eget værelse for at se over Charleys skulder og se, hvordan det gik hende med hendes skrivebog. Det faldt Charley så vanskeligt at skrive. Hun syntes ikke at have nogen medfødt magt over en pen, hvorimod enhver pen syntes at blive så underligt levende i hendes hånd og at gå skævt og krumt og sprutte og standse og gøre omveje ligesom et æsel. Det var morsomt at se, hvilke gamle bogstaver Charleys unge hånd skrev. De var så runkne og indfaldne og rystende, og den så buttet og rund. Og dog var Charley ualmindelig snild til andre ting og havde de nemmeste små fingre, som jeg nogen sinde havde set.

"Nå, Charley," sagde jeg, idet jeg så på et O, der var trekantet, firkantet og vanskabt på alle mulige måder, "det går jo bedre. Når det lykkes dig at få det rundt, så har du nået fuldkommenheden."

Derpå skrev jeg et, og Charley skrev et, men pennen ville ikke lukke Charleys rigtigt, den slyngede det sammen i en knude.

"Det skal du ikke bryde dig om, Charley. Det kommer nok med tiden."

Charley lagde pennen, da siden var skrevet fuld, åbnede og lukkede sin lille hånd, der havde fået krampe, så halvt stolt, halvt tvivlende til siden og rejste sig og nejede for mig.

"Mange tak, miss. Undskyld, miss, kender De en fattig kone, som hedder Jenny?"

"En teglbrænders kone, Charley? Ja."

"Hun kom hen og talte til mig, da jeg for lidt siden var ude, og sagde, at de kendte hende. Hun spurgte mig, om jeg ikke var den unge dames lille pige – det var Dem, miss, hun mente – og jeg svarede jo."

"Jeg troede, at hun med sikkerhed havde forladt denne egn."

"Det havde hun også, men hun er kommet tilbage til det sted, hvor hun før boede – hun og Liz. Har De kendt et – andet fattigt menneske, som hedder Liz, miss?"

"Jeg tror det, Charley, men ikke af navn."

"Det sagde hun også. De er begge to kommet tilbage og har søgt arbejde vidt og bredt."

"Har de søgt arbejde vidt og bredt, Charley?"

"Ja, miss." Havde Charley blot kunnet gøre bogstaverne i sin skrivebog lige så runde som de øjne, hvormed hun så mig op i ansigtet, ville de have været fortræffelige. "Og dette stakkels menneske kom her til huset i tre eller fire dage i håb om at få et glimt at se af Dem – det var alt, hvad hun ønskede, sagde hun – men De var borte.

Da var det, at hun så mig. Hun så mig gå omkring her," sagde Charley med en glad og stolt latter, "og syntes, at jeg så ud til at være Deres pige!"

"Gjorde hun virkelig, Charley?"

"Ja, miss, det gjorde hun virkelig." Og idet hun atter lo henrykt, gjorde hun sine øjne endnu mere runde og så så alvorlig ud, som det sømmede sig min pige. Jeg kunne ikke blive ked af at se Charley nyde denne store værdighed, mens hun stod foran mig med sit ungdommelige åsyn og sit

adstadige væsen, og hendes barnlige overgivenhed nu og da brød frem på den morsomste måde.

"Men hvor så du hende da?" spurgte jeg.

Min lille pige hang med hovedet, da hun svarede: "Ved doktorens udsalg, miss." For Charley gik endnu med sin sorte kjole.

Jeg spurgte, om teglbrænderens kone var syg, men Charley svarede nej. Det var en anden, der var det. En i hendes hus, som var gået ned til St. Albans, hvorhen vidste hun ellers ikke. En fattig dreng, sagde Charley. Ingen fader, ingen moder, slet ingen til at tage sig af ham. "Ligesom det kunne være Tom, hvis Emma og jeg var døde efter fader," sagde Charley, hvis øjne fyldtes med tårer.

"Og hun hentede medicin til ham, Charley?"

"Hun sagde, at det samme havde han en gang gjort for hende."

Min lille piges ansigt var så ivrigt, og hendes hænder var foldede så tæt sammen, mens hun stod og så på mig, at det ikke faldt mig vanskeligt at læse hendes tanker. "Nå, Charley," sagde jeg, "jeg synes, at du og jeg ikke kan gøre noget bedre end at gå hen til Jenny og se, hvad der er på færde."

Den hurtighed, hvormed Charley hentede min hat og mit slør, og efter at have hjulpet mig med at klæde mig på, fæstede sit varme sjal pynteligt på sig, så hun så ud som en lille gammel kone, vidnede godt nok om hendes villighed. Charley og jeg gik altså ud, men uden at tale om det til nogen, det var en kold, vild aften, og træerne gøs i blæsten. Det havde regnet tæt og tungt hele dagen. Imidlertid regnede det dog ikke netop nu. Himlen var til dels klaret op, men meget mørk, selv oven over vore

hoveder, hvor nogle få stjerner skinnede. I nord og nordvest, hvor solen var gået ned for tre timer siden, viste der sig et blegt, dødt lysskær, der både var smukt og højtideligt, og deri var nogle lange skylinjer indvævede, ligesom et hav, der var stivnet i samme øjeblik, som det havde været ved at svulme. Hen ad London til hvilede et mørkerødt skær over hele det sorte øde, og modsætningen mellem disse to belysninger og den forestilling, som det røde lys fremkaldte om en overnaturlig ild, der skinnede på alle de usynlige bygninger i byen og på alle dens mange tusinde forundrede indbyggeres ansigter, var så højtideligt, som man kunne tænke sig.

Den aften havde jeg ingen tanke – ingen, det er jeg fuldkommen vis på – om, hvad der snart skulle overgå mig. Men jeg har altid siden husket, at da vi blev stående ved haveporten for at se op på himlen, og da vi derpå gik videre, havde jeg et øjeblik en ubeskrivelig følelse af, at jeg var noget andet, end jeg dengang virkeligt var. Jeg ved, at det var da og der, at jeg havde den fornemmelse. Jeg har siden altid sat den i forbindelse med dette sted og denne tid, med de fjerne stemmer i byen, en hunds gøen og lyden af vognhjul, der kom ned ad den opkørte bakke.

Det var en lørdag aften, og de fleste af de folk, som hørte til det sted, hvor vi skulle hen, svirede i et eller andet værtshus. Vi fandt stedet roligere, end jeg tidligere havde set det, men lige så usselt. Teglovnene brændte, og en kvælende damp strømmede os i møde med et blegt, blåt skær.

Vi kom til huset. Der stod et mat lys i vinduet, der var tilstoppet med klude. Vi bankede på døren og gik ind. Moderen til det lille døde barn sad på en stol på den ene side af en

kummerlig ild ved sengen, og foran hende lå, med hovedet op til skorstenen, en pjaltet dreng og krøb sammen på gulvet. Under sin arm holdt han, ligesom en lille bylt, et brudstykke af en lodden hue, og når han søgte at varme sig, rystede han så voldsomt, at den skrøbelige dør og vinduet rystede med. Stuen var endnu mere beklumret end før og havde en usund og ejendommelig lugt.

Jeg sagde straks, da vi kom ind, og inden jeg fik slået mit slør til side, nogle venlige ord til konen, men i det samme sprang drengen vaklende op og stirrede på mig med et mærkeligt udtryk af forbavselse og rædsel.

Hans bevægelse var så hurtig, og at jeg var årsag til den, var så klart, at jeg blev stående stille.

"Jeg vil ikke mere gå til kirkegården," mumlede drengen, "jeg går ikke derhen, siger jeg."

Jeg løftede mit slør, og konen hviskede med dæmpet stemme til mig: "Bryd Dem ikke om ham. Han kommer snart til sig selv igen," og derpå sagde hun til ham: "Jo, Jo, hvad er der på færde?"

"Jeg ved, hvorfor hun kommer!" skreg drengen,

"Hvem?"

"Den dame der. Hun er kommet for at få mig til at gå med sig til kirkegården. Jeg kan ikke lide den. Hun vil også have mig begravet der." Gysene kom over ham igen, og idet han støttede sig til væggen, fik han hytten til at ryste.

"Han har hele dagen snakket om sådant noget, madame," sagde Jenny sagte. "Men hvor du stirrer! Det er min dame, Jo!"

"Er det?" svarede drengen tvivlende og så på mig, idet han holdt armen op for sine brændende øjne. "For mig ser hun ud

som den anden. Det er ikke hatten, og heller ikke er det kjolen, men for mig ser hun ud som den anden."

Min lille Charley havde med sit alt for tidlige kendskab til sorg og sygdom taget sin hat og sit sjal af og gik nu stille hen til ham med en stol, og som en gammel sygeplejerske, med undtagelse af, at ingen sådan kunne have vist ham Charleys ungdommelige ansigt, der syntes at vinde hans tillid, fik hun ham til at sætte sig på den.

"Hør," sagde drengen, "sig du mig, er denne dame ikke den anden dame?"

Charley rystede på hovedet, mens hun samlede hans pjalter omkring ham og varmede ham, så godt hun kunne.

"Åh," mumlede drengen, "så er hun det vist heller ikke."

"Jeg kom for at se, om jeg kunne være dig til nogen nytte," sagde jeg. "Hvad fejler du?"

"Jeg har frosset," svarede drengen med hæs stemme, mens hans indfaldne øjne stirrede hen på mig, "og så er jeg blevet stegt, og så har jeg frosset, og så er jeg igen blevet stegt mange, mange gange i en time. Og hele mit hoved er så søvnigt, og alting løber rundt med mig – og jeg er så tørstig – og mine ben er ikke så meget ben, som de er pine."

"Hvornår kom han hertil?" spurgte jeg konen.

"I morges traf jeg ham uden for byen. Jeg har set ham før inde i London. Har jeg ikke, Jo?"

"Tom Eneboers Gang," svarede drengen.

Hver gang han fæstede sin opmærksomhed eller sine øjne på noget, varede det kun ganske kort. Han begyndte snart igen at sænke hovedet og rulle med det og tale, gom om han kun var halvt vågen.

"Hvornår kom han fra London?" spurgte jeg.

"Jeg kom fra London i går," svarede drengen, der nu var ophidset og hed. "Jeg går et sted hen."

"Hvor skal han hen?" spurgte jeg.

"Et sted," svarede drengen med tydeligere stemme. "Siden den anden gav mig den sovereign, er der blevet flyttet med mig og flyttet med mig, mere end nogen sinde før. Mrs. Snagsby passer altid på mig og jager mig bort – hvad har jeg gjort hende? – og de passer alle sammen på mig og jager mig bort. Hver enkelt af dem gør det lige fra det øjeblik, jeg står op, og til det øjeblik, jeg går i seng. Og jeg vil et sted hen. Det er der, jeg vil hen. Hun fortalte mig nede i Tom Eneboers Gang, at hun var fra St. Albans, og derfor fulgte jeg den vej. Den er lige så god som en anden."

Han sluttede stadig med at henvende sig til Charley.

"Hvad skal der blive af ham?" sagde jeg og trak konen til side. "Han kan ikke gå i denne tilstand, selv om han havde et mål og vidste, hvor han ville hen!"

"Det ved jeg ikke mere om end de døde," svarede hun med et medlidende blik på ham. "De døde ved det måske bedre, hvis de bare kunne sige det. Jeg har beholdt ham her hele dagen ene og alene af medlidenhed og givet ham suppe og medicin, og Liz er gået ud for at se, om ingen vil tage imod ham – min søde lille unge ligger her i sengen – det er hendes barn, men jeg kalder det nu mit – men jeg kan ikke beholde ham her ret længe, for kommer min mand hjem og finder ham her, kaster han ham på døren og kunde måske gøre ham fortræd. Tys! Der kommer Liz tilbage!"

Endnu mens hun talte, kom den anden kone hastigt ind, og drengen rejste sig, ligesom om han vidste, at man ventede, at han skulle gå. Hvornår det lille barn vågnede, og hvornår og hvordan Charley kom hen til det, tog det op af sengen og begyndte at gå op og ned ad gulvet med det for at tysse på det, ved jeg ikke. Men hun gjorde alt dette på en stille, moderlig måde, som om hun igen boede med Tom og Emma på mrs. Blinders kvistkammer.

Veninden havde været både her og der, men var blevet vist fra det ene sted til det andet, og kom lige så klog tilbage, som hun var gået. Til at begynde med var det for tidligt til at drengen kunne blive modtaget på det mest passende tilflugtssted, og til sidst var det for sent. Den første betjent havde sendt hende til den anden, og denne igen sendt hende til første, og sådan var det gået frem og tilbage, så at det forekom mig, at de begge måtte have fået deres pladser på grund af deres færdighed i at omgå deres pligter i stedet for at opfylde dem. Og efter alt dette sagde hun nu med hurtigt åndedræt: "Jenny, din mand er på vejen hjem, og min er ikke langt borte, og Gud hjælpe drengen, for vi kan ikke gøre mere for ham!" De skød nogle få halvpence sammen og stak ham dem i en fart i hånden, hvorpå han med et halvt tankeløst, halvt taknemligt udtryk i ansigtet slentrede ud af huset.

"Giv mig barnet, min lille pige," sagde dets moder til Charley, "og jeg siger Dem så mange tak! God nat, gode Jenny! Hvis min mand ikke bliver vred, unge dame, skal jeg nok ved lejlighed se ned til ovnen, hvor drengen rimeligvis er." Hun skyndte sig bort, og kort efter så vi hende stå i døren og tysse på sit barn, og se ængstelig hen ad vejen efter sin halvfulde mand.

Jeg turde ikke opholde mig og tale med nogen af disse koner for ikke at bringe dem i forlegenhed, men jeg sagde til Charley, at vi ikke måtte lade drengen dø. Charley, som vidste langt bedre end jeg, hvad der var at gøre, og hvis snarrådighed lignede hendes åndsnærværelse, gik foran mig, og det varede ikke længe, før vi havde indhentet Jo.

Han havde utvivlsomt begyndt sin rejse med en lille bylt, som enten var stjålen eller tabt, for han bar endnu stadig sit usle brudstykke af en lågen hue som en bylt under armen og gik barhovedet i regnen, der nu faldt tæt. Da vi kaldte på ham, blev han stående og udtrykte atter frygt for mig, da jeg nærmede mig. Han blev stående med sine glødende øjne fæstede på mig og holdt endog op med at gyse.

Jeg sagde til ham, at han skulle følge med os, så ville jeg sørge for, at han fik husly om natten.

"Jeg mangler ikke husly," sagde han; "jeg kan ligge mellem de varme mursten."

"Men ved du da ikke, at folk dør der?" spurgte Charley.

"De dør overalt," svarede drengen. "De dør, hvor de logerer – hun ved, hvor jeg viste hende det – de dør bunkevis nede i Tom Eneboers Gang. De dør mere, end de lever, efter hvad jeg har set." Derpå hviskede han hæst til Charley: "Når hun ikke er den anden, så er hun heller ikke den udenlandske. Er der da *tre*?"

Charley så lidt forskrækket på mig, og jeg blev også lidt forskrækket, da drengen stirrede sådan på mig.

Men han vendte sig om og fulgte med, da jeg vinkede ad ham, og da jeg sådan mærkede, at han adlød mig, gik jeg lige hjem. Det var ikke langt, kun op ad en bakke, og vi kom kun forbi et menneske. Jeg tvivlede på, at vi kunne komme frem

uden hjælp, da drengens gang var så usikker og vaklende, men han klagede ikke og var mærkelig ligegyldig for sig selv.

Efter at have ladet ham blive et øjeblik i forstuen hvor han krøb sammen i et hjørne af vinduesbænken og stirrede med en kulde, der næppe kunne kaldes forundring, på den hygge og det lys, der omgav ham, gik jeg ind i dagligstuen for at tale med min formynder. Der fandt jeg Skimpole, der var kommet med diligencen, som han så ofte gjorde, uden at melde sig i forvejen eller tage noget klædningsstykke med, da han altid lånte alt, hvad han brugte.

De gik straks ud med mig for at se til drengen. Også tjenestefolkene havde flokket sig i forstuen, og han sad der og rystede på vinduesbænken ligesom et såret dyr, der er blevet fundet i en grøft. Charley stod ved siden af ham.

"Det er et sørgeligt tilfælde," sagde min formynder efter at have stillet ham et par spørgsmål og undersøgte hans øjne. "Hvad siger De, Harold?"

"De gør bedst i at jage ham på porten."

"Hvad siger De?" spurgte min formynder næsten barskt.

"Kære Jarndyce," svarede Skimpole. "De ved, hvad jeg er. Jeg er et barn. Bliv kun vred på mig, hvis jeg fortjener det. Men jeg har en medfødt modbydelighed for den slags ting. Det havde jeg hele tiden, mens jeg praktiserede som læge. Han er ikke til at stole på, ser De. Han har en meget slem slags feber."

Skimpole var gået ind i dagligstuen igen og sagde dette i sin luftige tone, mens han sad på klaverstolen, og vi stod ved siden af ham.

"De vil sige, at det er barnagtigt," tilføjede Skimpole og så muntert hen på os. "Nå, det kan gerne være, men jeg er et barn

og gør ikke påstand på at være andet. Sætter De ham ud på landevejen, så sætter De ham kun der, hvor han var før, ikke sandt? Han er ikke værre faren ved det, og De kan jo også godt hjælpe ham lidt. Giv ham en sixpence eller fem shillings eller halvsjette pund – De er en regnemester, det er jeg ikke – og skil Dem af med ham."

"Og hvad skal han så gøre?" spurgte min formynder.

"Så sandt jeg lever," svarede Skimpole og trak på skuldrene, "har jeg ikke den fjerneste forestilling om, hvad han så skal gøre. Men han gør det ganske sikkert alligevel."

"Er det dog ikke en skrækkelig tanke," sagde min formynder, hvem jeg i en hast havde underrettet om de to koners frugtesløse bestræbelser, "at havde dette ulykkelige væsen været en domfældt forbryder, ville hospitalsdøren stå på vid gab for ham, og han ville være blevet plejet lige så godt som enhver anden dreng i det hele rige."

"Kære Jarndyce," svarede Skimpole, "De vil tilgive et enfoldigt spørgsmål, – hvorfor er han da ikke en domfældt forbryder?"

Min formynder blev stående og så på ham med en pudsig blanding af morskab og harme.

"Vor unge ven kan vist ikke mistænkes for nogen finfølelse, så vidt jeg tror," sagde Skimpole ligefremt. "Det forekommer mig, at det ville være klogere, ligesom også på en vis måde agtværdigere, hvis han udviklede en eller anden fejlagtig energi, der kunne bringe ham i fængsel der ville være noget kækkere og følgelig også noget mere poetisk deri."

"Jeg tror ikke," svarede min formynder og gik op og ned, "at der på den hele jord gives mage til barn som De."

"Nej virkelig? Ja så! Men jeg tilstår det, jeg ved ikke, hvorfor vor unge ven på sit standpunkt ikke skulle gøre sig så poetisk, som han kan. Han er utvivlsomt født med appetit, ja, når hans helbredstilstand er bedre, har han sandsynligvis en fortræffelig appetit. Meget vel. På vor unge vens sædvanlige spisetid, højst rimelig ved middagstid, siger vor unge ven i virkeligheden til samfundet: "Jeg er sulten! Vil De være så god at tage Deres ske og made mig?" samfundet, der har påtaget sig den almindelige ordning af hele det skesystem og siger, at det har en ske til vor unge ven, kommer ikke frem med denne ske, og vor unge ven siger derfor: "De må virkelig undskylde, at jeg tager den." Dette forekommer mig at være et eksempel på en fejlagtig energi, der indeholder en vis grad af forstand, og jeg kan ikke tro andet, end at jeg i så fald ville føle en større interesse for vor unge ven som et eksempel på et sådant tilfælde, end det er mig muligt at føle for en stakkels simpel landstryger, hvilket enhver kan være."

"Imidlertid," tillod jeg mig at sige, "bliver det værre med ham."

"Imidlertid," sagde Skimpole, "bliver det, som miss Summerson med sin sunde, praktiske sans siger, værre med ham, og jeg råder Dem derfor til at jage ham på porten, før det bliver endnu værre med ham."

Det venlige ansigt, hvormed han sagde disse ord, tror jeg aldrig, jeg kan glemme.

"Jeg kunne naturligvis, lille kone," sagde min formynder til mig, "sikre mig hans optagelse på rette sted, alene ved at gå derhen og fordre det, skønt det er slemt, at det skal være nødvendigt i hans forfatning. Men det bliver sent, vejret er dårligt, og drengen er allerede udmattet. Oppe på det sunde

loftskammer oven over stalden står der en seng. Der vil vi lade ham blive til i morgen, så kan han blive pakket ind og flyttet. Det vil vi gøre."

"Åh," sagde Skimpole med hænderne på tangenterne, "vil De nu igen gå ud til vor unge ven?"

"Ja," svarede min formynder.

"Hvor jeg misunder Dem Deres natur, Jarndyce!" udbrød Skimpole med spøgefuld beundring. "De ænser ikke sådanne ting, lige så lidt som miss Summerson gør det. De er altid rede til at gå, hvorhen det skal være, og gøre, hvad det skal være. Sådan er det at ville! Jeg ved ikke, hvad det er at ville eller ikke ville – kun hvad det er ikke at kunne."

"De kan da vel ordinere noget til drengen?" spurgte min formynder og så sig halvt vred tilbage, kun halvt vred, for han syntes aldrig at anse Skimpole for et tilregneligt væsen.

"Jeg så en flaske kølende medicin i hans lomme, kære Jarndyce, han kan ikke bruge noget bedre end den. De kan lade stænke lidt vineddike der, hvor han skal sove, og holde kammeret jævnt koldt og ham selv jævnt varm. Men det ville være en ren uforskammethed af mig at give noget råd. Miss Summerson har en sådan detailkundskab og er så dygtig, at hun ved mere end tilstrækkeligt."

Vi gik nu ud i forstuen, og Charley forklarede Jo, hvad vi havde i sinde. Han hørte på det med den sløve ligegyldighed, som jeg tidligere havde lagt mærke til, og så udmattet på alt, hvad der blev foretaget, som om det skete til bedste for en helt anden. Da tjenestefolkene havde medlidenhed med hans ynkelige tilstand og var meget villige til at hjælpe, fik vi snart loftskammeret i stand, og nogle af folkene bar ham godt

indpakket over den våde gård. Det var smukt at se, hvor gode de var imod ham, og hvordan det syntes at være en almindelig mening blandt dem, at de ved ret ofte at kalde ham "gamle ven" kunne sætte mod i ham igen. Charley ledede det hele og gik frem og tilbage mellem loftskammeret og hovedbygningen med de uskyldige, oplivende og styrkende midler, som vi fandt det rådeligt at give ham. Min formynder så selv til ham, før han blev ladt alene til natten, og meddelte mig, da han vendte tilbage til Brummeriet for at skrive et brev, som et bud fik befaling til at aflevere næste morgen ved daggry, at han syntes at være blevet noget roligere og at have lyst til at sove. Hans dør var blevet lukket udvendigt, sagde han, for det tilfælde, at han skulle blive vild, men der var sørget for, at han ikke kunne gøre alarm, uden at det blev hørt.

Da Ada måtte holde sig inde på vort værelse på grund af en forkølelse, var Skimpole blevet alene i al denne tid og havde underholdt sig med at spille brudstykker af rørende melodier og undertiden at synge til dem med megen følelse og udtryk. Da vi kom ind til ham i dagligstuen, sagde han, at han ville synge en lille romance for os, der var faldet ham ind i anledning af vor unge ven og han sang nu ganske fortræffeligt en sang om en bondedreng,

> som, stødt i verden ud så vide, vandred' frem,
> berøvet slægt og venner, fjernt fra sit kære hjem.

Det var en sang, sagde han, som altid fik ham til at græde. Han var overordentlig munter den øvrige del af aftenen, "for han måtte formelig kvidre," lød hans henrykte ord, "når han tænkte på, af hvilket heldigt talent for forretninger han var omgivet." Af sit glas toddy drak han "på god bedring for vor

unge ven!" og mente, at det var ham forbeholdt, ligesom Whittington, at blive borgmester i London. I så tilfælde ville han oprette Jarndyce-skolen og Summerson-fattighuset og indføre en lille årlig pilgrimsvandring for kommunalbestyrelsen til St. Albans. Han tvivlede ikke på, sagde han, at vor unge ven var en fortræffelig dreng på sin måde, men hans måde var ikke Harold Skimpoles måde. Hvad Harold Skimpole var, havde Harold Skimpole selv til sin forundring opdaget, da han første gang gjorde hans bekendtskab. Han havde modtaget sig selv med alle sine fejl og holdt det for en sund filosofi at gøre så meget som muligt ud af den handel, og han håbede, at vi ville gøre det samme.

Charleys sidste beretning gik ud på, at drengen var rolig. Fra mit vindue kunne jeg se den lygte, man havde ladet blive hos ham, brænde uforstyrret, og jeg gik i seng, meget glad ved tanken om, at han havde fået nattely.

Lidt før daggry vågnede jeg ved, at der var et stærkt røre og mere snak end sædvanligt i huset. Mens jeg klædte mig på, så jeg ud af vinduet og spurgte en af vore folk, som havde været blandt den foregående aftens barmhjertige samaritaner, om der var noget galt på færde. Lygten brændte endnu i loftsvinduet. "Det er drengen, miss," sagde han. "Er det værre med ham?" spurgte jeg. "Han er væk, miss."

"Død!"

"Død, miss? Nej, han er gået sin vej." På hvilken tid af natten han var gået bort eller hvordan eller hvorfor, syntes det at være aldeles umuligt at udforske. Da døren var i samme stand, som vi havde forladt den i, og lygten stod i vinduet, måtte man tro, at han var undveget gennem en lem i gulvet, der stod i

forbindelse med et tomt vognskur nedenunder. Men hvis så var, måtte han have lukket den efter sig igen, og det så ikke ud til, at den havde været åbnet. Intet som helst savnedes. Da vi havde overbevist os herom, hengav vi os alle til den sørgelige tanke, at feberraseriet måtte være kommet over ham om natten, og at han, lokket af en eller anden indbildt ting eller forfulgt af en eller anden indbildt rædsel, havde sneget sig bort i hjælpeløs tilstand. Dog når jeg siger, at vi alle hengav os til denne tanke, må jeg herfra undtage Skimpole, der flere gange sagde, at det var faldet vor unge ven ind, at han var en farlig husfælle, da han havde en smitsom feber, og at han derfor, drevet af en medfødt opmærksomhed, havde taget flugten.

Enhver undersøgelse blev foretaget, og ethvert sted ransaget. Teglovnene blev undersøgte, husene gennemstøvede, de to koner taget i forhør, men de vidste intet om ham, og ingen kunne tvivle på, at deres forundring var ægte. Vejret havde i nogen tid været alt for fugtigt, og om natten havde det regnet alt for stærkt til man med nytte kunne følge noget fodspor. Hække og grøfter, gærder og høstakke blev i en vid omkreds undersøgte af vore folk for at være sikker på, at drengen ikke lå afmægtig eller død et eller andet sådant sted, men der var intet at se, som kunne tyde på, at han havde været der i nærheden.

Der blev søgt i fem dage efter ham, skønt jeg dermed ikke vil sige, at man så allerede holdt op dermed, men kun, at min opmærksomhed da blev optaget på en meget mindeværdig måde.

Mens Charley om aftenen igen sad ved sin skrivebog og jeg overfor hende ved mit arbejde, mærkede jeg, at bordet rystede,

og da jeg slog øjnene op, så jeg, at min lille pige skælvede fra hoved til fod.

"Charley," sagde jeg, "fryser du?"

"Ja, jeg tror det næsten, miss," svarede hun. "Jeg ved ikke, hvad det er. Jeg kan ikke holde mig stille. Jeg mærkede det allerede i går, miss, omtrent på denne tid. Bliv ikke bange, men jeg tror, jeg er syg."

Jeg hørte Adas stemme udenfor og skyndte mig hen til døren mellem mit værelse og vor smukke dagligstue og lukkede den i lås, netop tidsnok, for hun bankede på dem, mens min hånd endnu hvilede på nøglen.

Ada bad mig lukke sig ind, men jeg svarede: "Ikke nu, kæreste Ada, gå, der er intet i vejen. Jeg skal straks være hos Dem." Ak, det varede længe, meget længe, før min yndling og jeg igen kom sammen.

Charley blev syg og var i tolv timer meget dårlig. Jeg flyttede hende ind i mit værelse, hvor jeg lagde hende på min seng, og satte mig ved siden af den for at pleje hende. Jeg meddelte min formynder alt, og hvorfor jeg troede det nødvendigt, at jeg afspærrede mig og fremfor alt ikke så min yndling. Først kom hun meget ofte til døren og kaldte på mig og gjorde mig endog, med hulken og tårer, bebrejdelser, men jeg skrev et langt brev til hende, hvori jeg sagde, at hun tog modet fra mig, og bønfaldt hende, så sandt hun elskede mig og ønskede, at jeg skulle vedligeholde min sindsro, ikke komme nærmere end i haven. Derefter indfandt hun sig neden for vinduet, endog tiere, end hun var kommet til døren, og havde jeg lært at elske hendes kære, søde stemme, før vi havde været skilt fra hinanden, hvor meget højere lærte jeg da ikke at elske den nu, når jeg stod bag

gardinet og lyttede og svarede, men ikke så meget som så ud. Hvor lærte jeg ikke at elske den siden, da den strengere prøvelsestid kom!

Der blev redt en seng til mig i vor dagligstue, og ved at lade døren stå åben gjorde jeg nu, da Ada var flyttet bort fra denne del af huset, de to værelser til et og holdt dem sådan altid friske og luftige. Alle tjenestefolkene inden og uden døre havde så meget godhed for mig, at hver enkelt af dem med den største glæde ville være kommet til mig på enhver tid af dagen eller natten uden mindste frygt eller ulyst, men jeg holdt det for bedst kun at vælge et pålideligt fruentimmer, der aldrig måtte se Ada, og som jeg var sikker på ville gå og komme med al mulig forsigtighed. Ved hjælp af hende kunne jeg gå ud og trække frisk luft i selskab med min formynder, når vi ikke behøvede at være bange for at møde Ada, og jeg savnede intet med hensyn til opvartning lige så lidt som nogen anden henseende.

Stakkels Charley var meget syg, og det blev værre og værre. Hun svævede i dødsfare og lå hårdt angrebet i mangen en lang dag og nat. Men så tålmodig var hun, så lidt klagede hun, og hun blev holdt oppe af så blid en styrke, at jeg meget ofte, når jeg sad ved siden af hende og holdt hendes hoved i mine arme – for sådan kunne hun undertiden finde ro, når hun ikke kunne finde det i nogen anden stilling – opsendte en tavs bøn til vor fader i himlen om, at jeg ikke måtte glemme den lære, som denne lille søster gav mig.

Jeg var meget nedtrykt ved tanken om, at Charleys smukke ydre ville blive forandret og skæmmet, selv om hun kom sig – for hun var sådant et dejligt barn med sit lille søde ansigt med smilehullerne – men denne tanke ophørte, efterhånden som

hendes tilstand blev farligere. Da hun havde det dårligst, og hendes fantasi atter forvildede sig hen til sorgen ved hendes faders sygeleje og til de små børn, kendte hun mig dog for så vidt, at hun blev liggende rolig i mine arme, når hun ikke kunne finde ro andetsteds. Da tænkte jeg ofte på, hvordan jeg skulle kunne fortælle de to andre børn, at det barn, der af sit trofaste hjerte havde lært at være en moder for dem i deres nød, var død!

Til andre tider kendte Charley mig godt og talte til mig, og hun sagde da, at hun sendte Tom og Emma sin hilsen, og at hun var vis på, at Tom ville blive et godt menneske. Hun fortalte mig også om, hvad hun, så godt hun havde kunnet, havde læst for sin fader for at trøste ham. Om det unge menneske, der blev båret ud for at begraves, og som var sin moders eneste søn, og at hun var enke. Og om høvedsmandens datter, som blev vækket på sit dødsleje af den nådige hånd. Hun fortalte mig, at da hendes fader var død, havde hun i sin første sorg knælet og bedet, at han måtte blive kaldt tilbage på samme måde til sine stakkels børn, og at hun, hvis hun ikke kom sig, men også skulle dø, troede, at Rom sikkert nok ville tænke på at opsende den samme bøn for hende. Og da skulle jeg vise Tom, hvordan nogle mennesker i gamle dage var blevet kaldt tilbage til livet, alene for at vi kan lære at håbe, at vi skal blive optaget i himlen!

Men under alle omskiftelser i Charleys sygdom mistede hun ingen af de blide egenskaber, jeg har omtalt. Og mange, mange gange om natten tænkte jeg på den sidste ophøjede tro på den vågende engel og på den sidste endnu mere ophøjede tillid til Gud, som hendes stakkels foragtede fader havde næret.

Charley døde ikke. Langsomt og vaklende kom hun ud over det farlige punkt, efter længe at have holdt sig på dette, og

begyndte at bedres. Det håb, som jeg først ikke havde turdet nære, nemlig at Charley nogen sinde igen ville blive Charley i sit ydre, begyndte nu at vokse og blomstrede mere og mere frem, indtil jeg til sidst igen så hende få sit forrige udsende igen.

Det var en glad morgen, da jeg kunne fortælle Ada alt dette, mens hun stod udenfor i haven, og det var en glad aften, da Charley og jeg omsider drak te sammen i værelset ved siden af. Men den samme aften følte jeg mig iskold.

Til lykke for os begge begyndte jeg først, da Charley var kommet i seng igen og sov trygt, at tænke på, at jeg kunne være blevet smittet af hendes sygdom. Jeg havde ikke haft vanskeligt ved at skjule, hvad jeg mærkede, mens vi drak te. Nu vidste jeg allerede godt, at jeg hurtigt ville træde i Charleys fodspor.

Imidlertid var jeg så rask, at jeg kunne stå tidlig op næste morgen og gengælde min yndlings opmuntrende hilsen nede fra haven og tale med hende lige så længe som ellers. Men jeg var ikke fri for at have en følelse af, at jeg havde gået omkring i de to værelser det meste af natten, en lille smule fra mig selv, skønt jeg vidste, hvor jeg var, og undertiden havde jeg en underlig følelse af fylde, som om jeg blev alt for stor.

Om aftenen følte jeg mig så ilde tilpas, at jeg besluttede at forberede Charley, hvorfor jeg sagde: "Nu får du jo kræfter igen, Charley, ikke sandt?"

"Jo!" udbrød Charley.

"Kræfter nok, til at jeg kan betro dig en hemmelighed?"

"Mere end kræfter nok til det, miss!" udbrød Charley. Men midt i sin glæde blev Charley lang i ansigtet, for hun læste hemmeligheden i mit ansigt og rejste sig fra den store lænestol,

kastede sig i mine arme og sagde: "Å, miss, det er Tom skyld!" og en hel del mere af sit taknemlige hjertes fylde.

"Hør nu, Charley," sagde jeg efter at have ladet hende give sine følelser luft et øjeblik, "hvis jeg bliver syg, så har jeg i menneskelig henseende mest tillid til dig. Og er du ikke lige så rolig og fattet for mit vedkommende, som du har været det for dit eget, kan du ikke svare til den."

"Å, lad mig bare græde lidt endnu, miss," sagde Charley. "Å Gud, å Gud! Lad mig græde lidt endnu – å Gud!" – hvor kærligt og fromt hun udtalte disse ord, mens hun klyngede sig til min hals, kan jeg aldrig tænke på uden tårer – "så skal jeg nok blive god."

Jeg lod da Charley græde lidt endnu, og det gjorde os begge godt.

"Stol nu kun på mig, så meget De vil, miss," sagde Charley roligt. "Jeg venter på, hvad De har at sige mig."

"Det er meget lidt for øjeblikket, Charley. Jeg vil i aften fortælle din læge, at jeg tror, jeg ikke er rask, og at du skal pleje mig."

Det stakkels barn takkede af ganske hjerte. "Og når du i morgen hører miss Ada i haven, og jeg ikke skulle kunne gå hen til vinduesgardinet, som jeg plejer, så må du gå derhen, Charley, og sige, at jeg sover – at jeg var blevet træt og sover endnu. Og hold stadig værelset, som jeg har holdt det, Charley. Og lad ingen komme ind!"

Charley lovede det, og jeg lagde mig, da jeg følte mig så tung i hovedet. Jeg talte med lægen om aftenen og bad ham om, at han endnu ikke ville tale til nogen i huset om mit ildebefindende. Jeg mindes dunkelt, at denne nat smeltede

sammen med dagen og denne igen med natten, men den første morgen var jeg dog endnu i stand til at gå hen til vinduet og tale med min yndling.

Den næste morgen hørte jeg hendes kære stemme udenfor, og jeg bad med nogen møje Charley gå hen og sige, at jeg sov. Jeg hørte hende sagte svare: "Forstyr hende Ikke for alt i verden, Charley!"

"Hvordan ser min stolthed ud i dag, Charley?" spurgte jeg.

"Ulykkelig, miss," svarede Charley og tittede gennem gardinet.

"Men jeg ved, at hun er meget smuk i dag."

"Ja, det er hun, miss," svarede Charley. "Hun ser nu herop til vinduet."

Med sine klare, blå øjne, Gud velsigne Dem, der altid så yndigst ud, når de sådan var vendt opad!

Jeg kaldte Charley hen til mig og overdrog hende det sidste hverv.

"Hør, Charley, når hun får at vide, at jeg er syg, vil hun søge at komme herind, men så sandt du holder af mig, må du hindre hende i det, hvad det så skal koste! Hvis du blot en eneste gang lader hende komme herind for at se et øjeblik til mig, så dør jeg."

"Det skal ikke ske, det skal ikke ske!" lovede hun.

"Jeg tror dig, kære Charley. Og kom nu og sid lidt hos mig og rør ved mig med din hånd, for jeg kan ikke se dig, Charley. Jeg er blind."

32. Mødetiden

Det er aften i Lincoln's Inn – denne vildsomme og besværlige lovens skyggedal, hvor sagsøgere og sagvoldere i keglen kun finder lidet dagslys – og lys er blevet slukkede i kontorerne, og skrivere er tumlede ned ad de skrøbelige trætrapper og har spredt sig til alle sider. Klokken, som ringer ni, er hørt op med sin ynkelige klagesang over ingenting; portene er lukkede, og nattevagten, en højtidelig vogter med et vældigt sovehjerte, holder vagt i sit aflukke. Fra flere rækker trappevinduer blinker træge lygter dunkelt ad stjernerne ligesom naturrettens øjne. Denne surøjede Argus med en bundløs lomme for hvert øje og et øje på hver lomme. Hist og her viser søvnige tællepråse i smudsige kvistværelser, hvor det er, at en eller anden kløgtig forretningsmand endnu slider og slæber for at skjule faste ejendomme i garn af fåreskind – for ethvert dokument i kanslerretten må være skrevet på pergament – i et gennemsnitsforhold af et dusin får for hver tønde land, over hvilken biagtige vindskibelighed disse deres slægts velgørere endnu ruger, skønt kontortiden er forbi, for at de til sidst skal kunne aflægge et nogenlunde godt regnskab for hver dag.

I nabogyden, hvor lordkansleren i klude- og glasskårbutikken bor, hersker der en almindelig lyst til øl og aftensmad. Mrs. Piper og mrs. Perkins, hvis respektive sønner med en kreds af deres bekendte har været optaget af at lege skjul og således i flere timer ligget i baghold i Chancery Lanes sidegader og gennemstrejfet slettelandet på samme alfarvej til stor ulejlighed

for de forbigående, mrs. Piper og mrs. Perkins har for ganske nylig vekslet lykønskninger, fordi børnene er kommet i seng, og tøver endnu på dørtrinet ved et par afskedsord. Krook og hans logerende og den omstændighed, at Krook altid er fuld, samt den unge mands testamentariske udsigter er som sædvanlig det stående emne for deres samtale. Men de har ligeledes noget at sige om den harmoniske forsamling i *Den forgyldte Bas*, hvor klangen af pianoet gennem de halvt åbne vinduer lyder ud i gården, og hvor lille Swills, efter som en sand Yorick at have holdt alle elskere af harmoni i en konstante latter, nu synger bas i et flerstemmigt nummer og beder sine venner og velyndere at lytte, lytte, lytte til vandfaldet! Mrs. Perkins og mrs. Piper snakker sammen om en berømt ung dame, som assisterer ved de harmoniske forsamlinger og har en plads for sig selv på den skrevne plakat i vinduet, idet mrs. Perkins vil vide, at hun har været gift i halvandet år, på trods af at hun er blevet anmeldt som miss. M. Melvilleson, den berømte sirene, og at hendes spæde dreng hemmeligt hver aften bringes til *Den forgyldte Bas* for at få sin naturlige næring under forestillingerne, "og jeg ville da hellere," siger mrs. Perkins, "tjene mit brød ved at sælge svovlstikker." Mrs. Piper er pligtskyldigst af samme mening, idet hun mener, at en privat stilling er bedre end offentligt bifald, og takker himlen for sin egen – og følgelig også for mrs. Perkins' – agtværdighed. Da opvarteren fra *Den forgyldte Bas* nu viser sig med et skummende krus, modtager mrs. Piper dette og går ind efter først at have sagt godnat til mrs. Perkins, der har stået med sit eget krus i hånden, lige siden det blev hentet fra det samme herberg af den unge Perkins, før han blev jaget i seng. Og nu høres der en lyd af skodder, som bliver lukket, og

der mærkes en lugt som af tobaksrøg, og i de øverste vinduer ses der stjerneskud, som desuden tyder på gåen til hvile. Politibetjenten begynder nu at støde på døre, prøve låse, være mistroisk overfor bylter og gøre sin runde med den tanke, at alle enten stjæler eller bestjæles.

Luften er trykkende, skønt den fugtige kulde trænger ind til marv og ben, og et lille stykke oppe i luften svæver en sendrægtig tåge. Det er en smuk, dampende aften, som kan sætte liv i slagterhusene, de usunde næringsveje, kloakkerne, det dårlige vand og kirkegårdene og giver den, der fører registeret over dødsfaldene, lidt ekstraarbejde. Det er måske noget i luften eller måske er det noget i ham selv, der er galt, men Weevle, alias Jobling, er meget ilde til mode. Han kommer og går tyve gange i en time mellem sit eget værelse og den åbne gadedør, og det har han gjort, lige siden det blev mørkt siden kansleren lukkede sin butik, hvilket han gjorde meget tidligt i aften, har Weevle været oppe og nede og nede og oppe med en stram, godtkøbs fløjlskalot på hovedet, som gør hans skæg ganske uformeligt.

Og det er ikke mærkeligt, at Snagsby også er ilde til mode, for det er han altid, mere eller mindre trykket af den hemmelighed, som tynger på ham. Drevet af den gåde, hvori han er delagtig, uden dog at være medvider, opsøger Snagsby hele tiden efter, hvad der synes at være dens kilde – klude- og glasskårsbutikken i gyden. Den har en uimodståelig tiltrækningskraft for ham. Selv nu nærmer Snagsby sig den, idet han drejer om ved *Den forgyldte Bas* for at gå ned gennem gyden og ud i Chancery Lane og således tilendebringe sin aftenvandring på ti minutter fra sin egen dør og tilbage igen.

"Hvad behager, mr. Weevle?" siger papirhandleren og bliver stående for at snakke. "Er De der?"

"Ja," svarer Weevle, "her er jeg, mr. Snagsby."

"Trækker frisk luft ligesom jeg, før De går i seng?"

"Ja, men der er rigtignok ikke meget luft at få her, og den, der er, er ikke synderlig forfriskende."

"Meget sandt. Synes De ikke," siger Snagsby, idet han bliver stående for at snuse og ligesom smage lidt på luften, "synes De ikke, mr. Weevle, at der – rent ud sagt – lugter noget fedtet her, sir?"

"Jo, jeg har selv lagt mærke til, at der er en underlig lugt her. Det er vel af karbonaden i *Den forgyldte Bas*."

"Karbonade, tror De? Åh! – karbonade, hvad?" Snagsby snuser og smager på ny. "Ja, det tror jeg med. Men kokkepigen i *Bassen* kunne vist trænge til at blive set lidt efter i sømmene. Hun har brændt sine karbonader! Jeg tror ikke," Snagsby snuser og smager og spytter derpå og tørrer sig om munden, "jeg tror ikke – rent ud sagt – at De var helt friske, da de kom på panden."

"Det er meget muligt. Det er et usundt vejr."

"Ja, og jeg finder, at det virker trykkende på humøret."

"Ja, jeg synes min sandten, at jeg får kvalme af det!" svarer Weevle.

"Ja, ser De, De fører et ensomt liv og bor i et ensomt værelse, hvorover der hviler en sort tildragelse," siger Snagsby og ser forbi den andens skulder ind i den lange mørke gang og træder derpå et skridt tilbage for at se op ad huset. "Jeg kunne ikke bo alene i det værelse sådan som De. Jeg ville blive så ængstelig og fortumlet i hovedet om aftenen, at jeg hellere ville gå herned til

døren og blive stående her end sidde deroppe. Men De har rigtignok ikke set det i Deres værelse, som jeg så der. Det er en forskel."

"Jeg ved mere end nok derom."

"Det er ikke behageligt, vel?" vedbliver Snagsby. "Krook burde tage hensyn til det i huslejen, og det håber jeg også, han gør."

"Jeg ville ønske det, men jeg tvivler om det."

"Finder De huslejen høj?" spørger papirhandleren. "Den er høj her i nabolaget. Jeg ved ikke rigtig, hvorfra det kan komme, men lovkyndigheden synes at skrue prisen på alt i vejret, hvormed jeg dog ikke vil have sagt et eneste ord mod den videnskab, der skaffer mig det daglige brød."

Weevle ser op og ned ad gyden og derefter hen på papirhandleren. Snagsby, der tankeløs følger hans øje, ser i vejret efter en stjerne eller lignende og hoster en hoste, der viser, at han ikke rigtigt ved, hvordan han skal slippe fra denne samtale.

"Det er en mærkelig omstændighed," siger han og gnider sig langsomt i hænderne, "at han har været her –"

"Hvad for en han?" afbryder Weevle ham.

"Den afdøde, naturligvis," siger Snagsby, idet han snor sit hoved og sit højre øjenbryn hen mod trappen og tager fat i en af den andens knapper.

"Nå han!" svarer den anden, som om han ikke syntes rigtig om dette emne. "Jeg troede, vi var færdige med ham."

"Jeg ville kun have sagt, at det er en mærkelig omstændighed, at han skulle komme og bo her og blive en af mine afskrivere, og at De derpå skulle komme og bo her og ligeledes blive en af mine afskrivere, hvilket ingenlunde er Dem til nogen skam, nej

langtfra, for jeg har kendt afskrivere, der er kommet på kontoret hos bryggere og er blevet meget ansete, ja overordentligt ansete."

"Ja, det er en mærkelig tilfældighed," svarer Weevle og kaster igen et blik op og ned ad gyden.

"Det synes at være ligesom en skæbne," siger papirhandleren.

"Ja."

"Ja netop. En sand skæbne, en sand skæbne. Ja, nu må jeg vist sige Dem godnat, mr. Weevle." Snagsby siger disse ord, som om han er utrøstelig over at skulle gå, skønt han har pønset på ethvert middel til flugt, siden han har holdt op med at tale, "ellers søger min lille kone efter mig. God nat, sir!"

Hvis Snagsby skynder sig hjem for at spare sin lille kone den ulejlighed at søge efter ham, kan han være ganske rolig i så henseende. Hans lille kone har hele tiden holdt øje med ham på hjørnet af *Den forgyldte Bas* og lister sig nu bag efter ham med et lommetørklæde om hovedet, samt beærer Weevle og hans dør med et meget spejdende blik, idet hun går forbi.

"De vil i ethvert tilfælde kunne genkende mig, frue," siger Weevle til sig selv, "men jeg kan ikke gratulere Dem til Deres udseende med hovedet sådan bundet sammen i en bylt, hvem De så er. Men kommer det menneske dog aldrig?"

Mennesket nærmer sig, mens han taler. Weevle truer blidt ad ham med fingeren, trækker ham ind i gangen og lukker gadedøren. Derpå går de ovenpå, Weevle med tunge, Guppy – for det er ham – med meget lette trin. Efter at have lukket sig inde taler de sagte med hinanden.

"Jeg troede, at du i det mindste var gået fanden i vold i stedet for herhen," siger Tony.

"Jeg sagde jo henimod ti."

"Ja, du sagde rigtignok henimod ti. Men efter min regning er den ti gange ti – klokken er hundrede. Jeg har aldrig i mit liv tilbragt mage til aften!"

"Hvad har der da været i vejen?"

"Det er netop det. Ingenting har der været i vejen. Men jeg har dampet og røget her i denne gemytlige gamle kasse, til jeg er blevet så hjerteklemt, at man kunne købe mit liv for fire skilling. Der er nu for det første det velsignede lys!" siger Tony og peger på den døsigt brændende prås, der står på hans bord med en lang tyv i.

"Det lader sig let rette," bemærker Guppy og tager lysesaksen.

"Så?" svarer hans ven. "Ikke så let, som du tror. Det har stået og ulmet sådan, lige siden det blev tændt."

"Men hvad går der dog af dig, Tony?" spørger Guppy og ser på ham med lysesaksen i hånden, idet han sætter sig med albuen på bordet.

"William Guppy," svarer den anden, "jeg er bange. Det er vist dette utålelige, kedelige og selvmorderiske hul og den gamle satan nedenunder, der er skyld i det." Weevle skyder modfalden lysesaksebakken fra sig med albuen, støtter hovedet i sin hånd, lægger fødderne op på kamingitret og ser på ilden. Guppy ryster lidt på hovedet og sætter sig i en magelig stilling ved bordet.

"Var det ikke Snagsby, der talte med dig, Tony?"

"Jo, og gid fanden – jo vist var det Snagsby," siger Weevle og forandrer således sætningen.

"Om forretninger?"

"Nej, ikke om forretninger. Han kom kun her forbi og blev stående for at vrøvle."

"Jeg syntes nok, det var Snagsby, og da jeg fandt det bedst, at han ikke så mig, ventede jeg, til han var gået."

"Der er du igen. Altid så tavs og hemmelighedsfuld! Hvis vi havde i sinde at begå et mord, kunne vi min sandten ikke gå mere hemmeligt til værks med det!"

Guppy lader, som om han smiler, og ser, for at give samtalen en anden retning, med virkelig eller påtagen beundring på stjernevrimmelens galleri og ender ved lady Dedlocks portræt over kamingesimsen, hvor hun er fremstillet på en terrasse med en piedestal på terrassen og en vase på piedestalen og hendes sjal på vasen og et vidunderligt stykke pelsværk på sjalet og hendes arm på det vidunderlige stykke pelsværk og et armbånd om armen.

"Det ligner lady Dedlock storartet," siger Guppy. "Det er en talende lighed."

"Ja, gid det var så vel!" brummer Tony uden at forandre stilling. "Så kunne jeg da få mig en ordentlig konversation."

Da Guppy nu mærker, at hans ven ikke er til at bringe i mere omgængeligt humør, holder han af fra denne unyttige kurs og gør ham forestillinger.

"Tony," siger han, "jeg kan bære over med dårligt lune, for ingen ved bedre end jeg, at det kan komme over ethvert menneske, og ingen har måske mere ret til at vide det end den, der går med et utaknemligt billede i sil hjerte. Men alt har sin grænse, når talen er om et ulykkeligt menneske, og jeg tilstår, Tony, at jeg ikke finder dit væsen ved nærværende lejlighed gæstfrit, ikke engang kavalermæssigt."

"Det er stærke ord, William Guppy."

"Det kan gerne være, men det er mit alvor."

Weevle indrømmer, at han har haft uret, og beder William Guppy ikke at tænke mere på det, men da William Guppy har vundet denne fordel, kan han ikke slippe den, uden endnu en tid at spille den fornærmede.

"Nej, Tony," siger han, "du burde virkelig vogte dig for at såre en mand, der bærer et utaknemligt billede i sit hjerte, og som aldeles ikke finder sig lykkelig ved de strenge, der dirrer ved den svageste berøring. Du, Tony, har i dig selv alt, hvad der egner sig til at bedåre øjet og tiltale smagen. Det ligger ikke – til lykke måske for dig, og gid jeg kunne sige det samme om mig selv – det ligger ikke i din karakter at flagre omkring en enkelt blomst. Hele haven står dig åben, og dine luftige vinger bærer dig igennem den. Men dog, Tony, være det langt fra mig uden grund at såre dine følelser på mindste måde."

Tony beder atter om, at dette emne ikke må blive drøftet videre, og siger med eftertryk: "Hold op, William Guppy!" Guppy samtykker med det svar: "Af mig selv var jeg aldrig begyndt, Tony!"

"Og så," siger Tony, idet han rører op i ilden, "så var det denne hersens pakke breve. Er det ikke helt mærkeligt, at Krook har sat klokken tolv i nat til at levere os den?"

"Jo, hvorfor gjorde han det?"

"Hvorfor gør han sådan noget? Det ved han ikke. Han sagde, at det var hans fødselsdag i dag, og at han ville udlevere den klokken tolv i nat. Til den tid har han drukket sig blind. Han har været i lag med det hele dagen."

"Da vil jeg dog håbe, at han ikke har glemt aftalen?"

"Glemt? Nej, det kan du stole på. Han glemmer aldrig noget. Jeg har talt med ham i aften, omtrent klokken otte – jeg hjalp ham med at lukke butikken – og da havde han brevene i sin lodne hue. Han tog den af og viste mig den. Da butikken var lukket, tog han dem ud af huen, som han hængte på stoleryggen, og vendte og drejede dem foran ilden. Kort efter hørte jeg ham nynne, ligesom blæsten, den eneste vise, han kan – den om Bibo og gamle Karon, og at Bibo var fuld, da han døde, eller sådan noget. Siden har han været så stille som en gammel rotte, der sover i sit hul."

"Og du skal derned klokken tolv?"

"Ja. Og, som jeg sagde dig, da du kom, det forekommer mig som et helt hundrede."

"Hør. Tony," siger Guppy med benene over kors, "han kan vel endnu ikke læse, hvad?"

"Læse! Han lærer aldrig at læse. Han kan skrive alle bogstaverne og kender de fleste af dem, når han ser dem. Så vidt er han kommet under min vejledning, men han kan ikke sætte dem sammen. Han er for gammel til at få snittet på dem nu – og alt for drikfældig."

"Tony," siger Guppy og flytter det ene ben over på det andet og tilbage igen, "hvordan tror du, at han har stavet navnet Hawdon sammen?"

"Han har aldrig stavet det sammen, men du ved, hvilket mærkeligt øje han har, og at han har vænnet sig til at kopiere alene efter øjemål. Han skrev det efter, åbenbart efter udskriften på et brev, og spurgte mig, hvad det ville sige."

"Tony, tror du, at brevene var skrevet med en mandfolke- eller en fruentimmerhånd?"

"En fruentimmerhånd. Halvhundrede mod en – en damehånd. Den er temmelig skæv, og enden af bogstavet "n" er lang og afjaget."

Under denne dialog har Guppy siddet og bidt sig i sin tommelfingernegl og har som oftest skiftet tommelfinger, hver gang han har skiftet ben. Idet han er i færd med at gøre dette, kommer han til at se på sit frakkeærme. Det tiltrækker sig hans opmærksomhed. Han stirrer forfærdet på det.

"Hvad i al verden foregår der her i huset i aften? Er der ild i en skorsten?"

"Ild i en skorsten?"

"Ja, se, hvor soden falder. Se her på min arm! Og se der på bordet! Det fordømte kram, det lader sig ikke blæse bort – det klæber fast ligesom tykt fedt!"

De ser på hinanden, og Tony går lyttende hen til døren og et lille stykke op ad trappen og et lille stykke ned ad den. Han kommer tilbage og siger, at alt er roligt, og fortæller, hvad Snagsby havde sagt om karbonaden i *Den forgyldte Bas*.

"Var det samme gang," tager Guppy atter til orde, mens han stadig ser på sit ærme med en mærkelig modbydelighed, mens de fortsætter samtalen og støtter sig hver til sin side af bordet med hovederne ganske tæt ved hinanden, "han fortalte dig, at han havde taget pakken med brevene ud af sin logerendes vadsæk?"

"Ja, det var dengang. Hvorpå jeg skrev en linje til min gamle ven, Hans Højvelbårenhed mr. William Guppy, for at underrette ham om sammenkomsten i nat og råde ham til ikke at vise sig før, eftersom vor gamle satan er en fiffikus."

Modeverdenens lette, livlige tone, som Weevle ellers i almindelighed bruger, trykker ham så meget i aften, at han opgiver både den og sit skæg og synes, efter at have set sig om over sin skulder, atter at blive et offer for sin hjerteklemmelse.

"Du skal altså tage brevene med dig til dit værelse for at læse og sammenligne dem og sætte dig i stand til at forklare ham det hele. Det er jo aftalen, Tony?"

"Du kan ikke tale for sagte. Ja. Del var det, han og jeg blev enige om."

"Ved du hvad, Tony –"

"Du kan ikke tale for sagte," siger Tony endnu en gang. Guppy nikker med sit kløgtige hoved, stikker det endnu længere frem og giver sig til at hviske.

"Jeg vil sige dig noget. Det første, der er at gøre, er at lave en anden pakke, der ser ud som den virkelige, for at du, hvis han skulle forlange at se den, mens jeg har den, kan vise ham den eftergjorte."

"Men sæt nu, at han opdager, at den er falsk, så snart han ser den – hvilket med hans indtrængende skrue af et øje er fem hundrede gange rimeligere end det modsatte?"

"Så må vi være frække. Brevene tilhører ikke og har aldrig tilhørt ham. Det har du opdaget og har for en sikkerheds skyld overgivet dem til mig, en af dine juridiske venner. Tvinger han os til det, kan de jo fremlægges, ikke sandt?"

"Jo-o," lyder Weevles langtrukne indrømmelse.

"Men, Tony," indvender hans ven. "Hvordan er det, du ser ud? Du tvivler da vel ikke på William Guppy? Du har da vel ikke mistanke?"

"Jeg ved ikke andet, end hvad jeg ved, William," svarer den anden alvorligt.

"Og hvad ved du da?" spørger Guppy lidt højere. Men da hans ven atter siger: "Jeg siger dig, du kan ikke tale for sagte," gentager han sit spørgsmål uden nogen lyd, idet han kun med læberne former ordene: "Hvad ved du?"

"Jeg ved tre ting. For det første ved jeg, at vi sidder her og hvisker i den dybeste hemmelighed, som om vi var et par sammensvorne."

"Godt," siger Guppy, "og det må vi hellere være end et par tossehoveder, hvilket vi ville være, hvis vi gjorde andet, for det er den eneste måde at få det udrettet det på, som det er os magtpåliggende at få udrettet. For det andet?"

"For det andet er det ikke blevet mig påvist, at det, når alt kommer til alt, vil kaste noget af sig."

Guppy løfter øjnene op mod lady Dedlocks portræt og svarer: "Tony, det må du overlade til din vens ære. Foruden at det egner sig til at fremme denne vens lykke med hensyn til de strenge i den menneskelige sjæl, som – som ikke skal sættes i en kvalfuld dirren ved nærværende lejlighed – er din ven intet fæ. Hvad er det?"

"Det er klokken på St. Paulskirken, der slår elleve. Luk dine øren op, så vil du høre alle byens klokker slå."

Begge sidder og lytter stiltiende til de metalstemmer, som nær og fjernt genlyder fra tårne af forskellig højde i toner, der er mere forskellige end deres beliggenhed. Da de omsider tier, synes alt at blive endnu mere gådefuldt og stille end før. En ubehagelig følge af denne hvisken er, at den synes at fremkalde en tavs atmosfære, der opfyldes af gengangere af en lyd – en

forunderlig knagen og pikken, en raslen af klædningsstykker uden noget legeme indeni og trin af rædsomme fødder, der ikke ville efterlade spor på strandsandet eller vintersneen. De to venner er blevet så nervøse, at luften bliver fuld af disse genfærd, og de skotter over skulderen for at se, om døren er lukket.

"Nå, Tony," siger Guppy, idet han flytter sig nærmere hen til kaminen. "Du ville have sagt, for det tredje?"

"Det er slet ikke en behagelig sag at lægge planer mod en død mand i den stue, hvori han er død, især når man tilfældigvis bor i den."

"Men vi lægger jo ikke planer imod ham, Tony."

"Måske, men jeg synes dog ikke om det. Bo du her alene for dig selv og se så, hvordan du ville være til mode."

"Døde mennesker, Tony," vedblev Guppy undvigende, "har der jo været i de fleste værelser."

"Det ved jeg godt, men i de fleste værelser lader man dem i fred, ligesom – ligesom de også lader en i fred."

De to ser atter på hinanden. Guppy siger noget om, at de måske viser afdøde en tjeneste. I det mindste håber han det. Der opstår et trykkende ophold, indtil Weevle ved at røre op i ilden får Guppy til at fare sammen, som om det var hans hjerte, hvori der blev rørt op.

"Hvad, der hænger jo mere af den afskyelige sod!" siger han. "Lad os lukke vinduet op og trække frisk luft. Her er alt for trykkende."

Han lukker op, og de støtter sig begge mod vindueskarmen, halvt inde i og halvt ude af værelset. Nabohusene er alt for tæt ved til de kan se noget af himlen uden at dreje halsen og se lige i

vejret, men de synes at blive lettere om hjertet ved at se lys hist og her i nogle smudsige vinduer og ved lyden af vognhjul i det fjerne og ved det ny indtryk af, at der er røre blandt menneskene. Guppy, der pikker lydløst på vindueskarmen, fortsætter sin hvisken i en melodramatisk tone.

"Det er sandt, Tony, glem ikke gamle Smallweed," hvormed han mener den yngre af dette navn. "Jeg har ikke betroet ham noget om denne sag, ved du. Hans bedstefader er alt for snu. Det hører til familien."

"Ja, jeg ved det. Det skal jeg ikke glemme."

"Og," fortsætter Guppy, "tror du nu virkelig, at Krook også har fået fingre i andre dokumenter, sådan som han har rost sig af for dig, efter at I er blevet perlevenner?"

Tony ryster på hovedet. "Jeg ved ikke. Kan næppe tro det. Hvis vi kommer fra denne sag uden at vække hans mistanke, vil jeg sagtens få mere at vide. Hvor kan jeg vide det, uden at have set dem, når han ikke selv kender dem? Han staver konstant enkelte ord sammen af dem og skriver dem med kridt på bordet eller på væggen i butikken og spørger om, hvad det er, og hvad det er, men det er meget muligt, at hans hele oplag fra øverst til nederst ikke er andet end det makulatur, han har købt det for. Det er en fiks ide hos ham, han tror at eje dokumenter. Efter alt, hvad han fortæller mig, må jeg tro, at han i den sidste fjerdepart af dette århundrede kun har været optaget af at lære at læse dem."

"Men hvordan er han først kommet på denne tanke? Det er spørgsmålet," siger Guppy med det ene øje lukket efter en smule juridisk overvejelse. "Han har måske fundet papirer mellem noget, han har købt, og så har han på grund af den

måde, hvorpå, og stedet, hvor de var skjulte, sat sig i sit kloge hoved, at de var meget værd."

"Måske er han blevet narret ved en eller anden handel eller er muligvis blevet forstyrret i hovedet ved i så lang tid at stirre på det, han virkelig har fået fat i, eller af druk eller af at drive om i kanslerretten og altid høre tale om dokumenter," svarer Weevle.

Mens Guppy sidder i vindueskarmen og nikker med hovedet og i stilhed vejer alle disse muligheder mod hinanden, vedbliver han tankefuldt at famle på den og måle den med sin hånd, indtil han pludselig tager denne til sig.

"Hvad fanden er det?" siger han. "Se mine fingre!"

De er plettede af en tyk, gul væske, der er modbydelig for følelse og syn og endnu modbydeligere for lugten. Det er en stillestående, væmmelig olie, der har noget uvilkårligt frastødende ved sig og får dem begge til at gyse.

"Hvad er det, du har gjort? Hvad har du hældt ud af vinduet?"

"ingenting, forsikrer jeg dig! Aldrig så længe jeg har boet her!"

"Jo, se her – og se her!" da han kommer derhen med lyset, driver og drypper det langsomt ned ad muren i hjørnet af vinduet og samler sig i en lille, væmmelig pyt.

"Det er et rædsomt hus," siger Guppy og lukker vinduet "lad mig få noget vand, ellers hugger jeg min hånd af."

Han vasker, gnider og skrubber sig og snuser og vasker sig igen så længe, at han kun har fået tid til at styrke sig med en snaps og stå et øjeblik ved kammen, da klokken i St. Paulskirkens tårn slår tolv, og alle de andre klokker også slår tolv i deres tårne af forskellig højde i den mørke luft og med deres mangfoldige toner. Da alt er stille igen, siger Tony:

"Endelig er den aftalte time kommet. Skal jeg gå?"

Guppy nikker og giver ham et "lykkedunk" i ryggen, dog ikke med den vaskede hånd, skønt det er den højre.

Han går, og Guppy søger ved kaminen at fatte sig på at måtte vente længe. Men allerede efter et par minutters forløb knager trappen, og Tony kommer hurtigt tilbage.

"Har du fået dem?"

"Fået dem? Nej. Den gamle er der ikke."

Han er blevet så frygtelig forskrækket i det korte mellemrum, at hans rædsel smitter den anden, som farer hen mod ham og spørger med høj røst: "Hvad er der på færde?"

"Jeg kunne ikke få ham til at høre og åbnede derfor sagte døren og så ind. Og den brændte lugt er der – og soden er der – og fedtet er der – men han er der ikke!" – Tony slutter disse ord med ængstelig stønnen.

Guppy tager lyset. De går ned, mere døde end levende, og støder, idet de holder fast ved hinanden, døren op til den bageste butik. Katten er gået tæt hen til dem og står og hvæser – ikke ad dem, men ad noget, der ligger på gulvet foran kaminen. Der er kun meget lidt ild tilbage på kaminristen, men der er en ulmende, kvælende dunst i stuen og et sort lag fedt på væggene og loftet. Stolene, bordet og flasken, der så sjældent mangler på bordet, alt står, som det plejer. På ryggen af en stol hænger den gamle mands frakke og hue.

"Se!" siger Tony, idet han med skælvende finger gør sin ven opmærksom på, disse genstande. "Jeg sagde dig det. Da jeg sidst så ham, tog han sin hue af og den lille pakke breve ud af den og hængte huen på stoleryggen – hans frakke hang der allerede, for den havde han trukket af, da han gav sig i færd med

at sætte skodder for – og da jeg gik, stod han og vendte og drejede brevene i sin hånd netop på det sted, hvor disse sorte smuler ligger på gulvet."

Hænger han et eller andet sted? – de ser op. – nej.

"Se!" hvisker Tony. "Ved foden af denne stol ligger der en snavset stump rødt sejlgarn af den slags, man bruger til at binde penne sammen med. Det var bundet om brevene. Han løste det langsomt op, idet han skelede og smilte til mig, før han begyndte at vende og dreje dem, og kastede det derhen. Jeg så det falde."

"Hvad er der i vejen med katten?" siger Guppy. "Se engang på den."

"Den er rimeligvis blevet gal. Og det er intet under på dette afskyelige sted."

De går langsomt nærmere og undersøger alle disse ting. Katten bliver der, hvor de har fundet den, og hvæser stadig ad noget på gulvet foran kaminen og imellem de to stole. Hvad er det? Hold lyset hen til det!

Der er en lille brændt plet på gulvet. Der ligger asken af en lille bunke brændt papir, men den er ikke så let som ellers, for den synes at være ligesom gennemtrukket af noget fugtigt, og der ligger – er det et lille forkullet og splintret stykke brænde med hvid aske, eller er det et stykke kul? O rædsel. Det er ham! Og dette, fra hvilket de løber bort så hurtigt de kan, idet de slukker lyset og støder hinanden ud på gaden, er alt, hvad der er tilbage af ham.

"Hjælp, hjælp! Kom for Guds skyld herind!"

Der kommer folk nok, men ingen kan hjælpe. Lordkansleren i denne gyde er, sin titel tro under sin sidste handling, død den

samme død som alle lordkanslere og alle autoriteter på alle mulige steder af alle mulige navne, hvor der bruges falske foregivender og øves uretfærdighed. Kald døden, med hvilket navn De vil, Deres Højhed, giv, hvem De vil, skylden, eller sig, om De vil, at den kunne være forebygget. Det er evig den samme død – medfødt, medbåren, avlet af de fordærvede væsker i selve det fordærvede legeme, den og ingen anden – selvantændelse og ingen anden af alle de dødsmåder, der gives.

33. Uventede arveprætendenter

Atter indfinder de to herrer, som ikke udmærkede sig netop pyntelige opslag og knapper, og som havde været til stede ved det sidste ligsyn i *Den forgyldte Bas*, sig med forbavsende hurtighed – de er nemlig med åndeløs hast hentet af den virksomme og intelligente kommunalbud – anstiller undersøgelser overalt i gården og smutter ind i dagligstuen i *Bassen*, hvor de skriver med griske små penne på silkepapir. Snart nedskriver de i nattens timer, hvordan kvarteret omkring Chancery Lane i går omtrent ved midnatstid kom i den heftigste spænding og bevægelse ved følgende foruroligende og rædsomme tildragelse. Snart gør de opmærksom på, at man utvivlsomt vil huske, hvordan publikum for nogen tid siden blev sat i en pinlig stemning på grund af et gådefuldt opiumsdødsfald, som indtraf på første sal i et hus, der blev brugt som klude-, glasskår- og skibsinventarbutik af et excentrisk, forfaldent og gammelt individ ved navn Krook, og hvordan Krook ved et mærkeligt sammenstød blev forhørt ved det ligsyn, der, som man vil huske, dengang blev holdt i *Den forgyldte Bas*, en velstyret restaurant, der mod vest støder umiddelbart op til det omhandlede sted, og hvor en meget respektabel vært, James George Bogsby, driver sin næringsvej. Snart udvikler de – med så mange ord som muligt – hvordan beboerne af den gyde, hvor den tragiske tildragelse, der er

genstand for nærværende beretning, fandt sted, den foregående aften i nogle timer havde mærket en ejendommelig lugt, en lugt, som en enkelt gang havde været så gennemtrængende, at Swills, en buffosanger, som i denne egenskab er engageret af J. G. Bogsby, selv fortalte vor referent, at han havde sagt til miss M. Melvilleson, en dame med musikalsk talent, som ligeledes af J. G. Bogsby er engageret til at synge på en række koncerter, harmoniske forsamlinger eller møder, og som opføres i *Den forgyldte Bas* under Bogsbys ledelse i overensstemmelse med George den Andens lov, – at Swills havde fundet sin stemme alvorligt angrebet af atmosfærens urene tilstand, ved hvilken lejlighed han spøgefuldt havde sagt, "at han lignede et posthorn i frostvejr, da der ikke var en ren tone i ham," hvilken Swills forklaring i et og alt blev stadfæstet af to intelligente, gifte, kvindelige personer, der bor i samme gyde, og som er kendt under navnene respektive mrs. Piper og mrs. Perkins. De havde begge lagt mærke til de forpestede dunster og ment, at de strømmede ud fra den af Krook beboede lejlighed. Alt dette og en hel del mere skriver de to herrer, som har indgået et venskabeligt kompagniskab på grund af den sørgelige katastrofe, ned på stedet, og gårdens ungdommelige befolkning, der i en fart er kommet på benene, klatrer op ad vinduesskodderne uden for dagligstuen i *Den forgyldte Bas* for at se det øverste af deres hoveder, mens de er beskæftiget med dette arbejde.

Hele gaden, både voksne og børn, er søvnløse den nat og føler sig forpligtet til at stikke alle deres mange hoveder sammen og tale om det af skæbnen hjemsøgte hus og se på det. Miss Flite er modigt blevet frelst ud af sit kammer, som om det havde stået i

lys lue, og har fået en seng i *Bassen*, der ikke slukker sin gas eller lukker sin dør hele natten, for ethvert almindeligt røre er til fordel for *Bassen* og gør, at gyden trænger til styrkelse. Huset har ikke siden ligsynet gjort så meget i den mavestyrkende artikel genever med kryddernelliker eller i varm cognacstoddy. Så snart kældersvenden hørte, hvad der var sket, smøgede han sine skjorteærmer helt op til skuldrene og sagde: "Vi får søgning!"

Under den første forskrækkelse fo'r den unge Piper af sted efter sprøjterne og vendte triumferende tilbage i kort galop, siddende oven på sprøjten *Phønix*, i hvilket fabelagtige dyr han af alle kræfter holdt sig fast midt iblandt hjelme og fakler. En hjelm er blevet tilbage, og efter omhyggelig at have undersøgt alle revner og sprækker spadserer den langsomt frem og tilbage uden for huset i selskab med en af de to politibetjente, som ligeledes skal våge over det, og enhver i gården, som har en sixpence i lommen, nærer en umættelig længsel efter at vise dette kløverblad gæstfrihed i en flydende skikkelse.

Weevle og hans ven Guppy er inden for skranken i *Bassen* og kan få alt, hvad skænkestuen i *Bassen* indeholder, når de bare vil blive der. "Det er ikke tid," siger Bogsby, "til at knibe på skillingen," skønt han dog ser noget skarpt efter den inden for disken. "Bestil blot, mine herrer, og De skal få alt, hvad De vil nævne."

Sådan opfordrede, nævner de to herrer, og særlig Weevle, så mange ting, at de i aftenens løb ender med at finde det Vanskeligt at nævne nogen ting med tilstrækkelig tydelighed, skønt de endnu stadig meddeler enhver ny gæst en eller anden skildring af, hvilken nat de har oplevet, og hvad de har sagt, og

hvad de har tænkt, og hvad de har gjort. Imidlertid kommer den ene eller den anden af politibetjentene ofte hen til døren, som han skyder op, så langt som hans arm kan nå, og ser ind fra mørket udenfor. Ikke fordi han nærer nogen mistanke, men han vil dog nok vide, hvad de tager sig for derinde.

Sådan går natten sin blytunge gang og finder stadig gyden ude af sengen til uvant tid, idet den trakterer og bliver trakteret og opfører sig som en gyde, der uventet har fået en lille arv. Således forsvinder natten omsider med langsomt vidende fjed, og lygtetænderen, der går sin runde, hugger, som en despotisk konges skarpretter, de små ildhoveder af, der har formastet sig til at ville formindske mørket. Således kommer dagen, hvad enten den vil eller ikke.

Og dagen kan, selv med sine sløve, londonske øjne, se, at gyden har været oppe hele natten. Foruden de ansigter, der er faldet i søvn på borde, og de hæle, der hviler på hårde gulve i stedet for i senge, bærer selve gydens murstensfysiognomi et træt og udmattet præg. Og nu kommer omegnens kvarter, der er vågnet og har begyndt at høre tale om, hvad der er hændt, strømmende halvt påklædt til for at stille spørgsmål, og de to politibetjente og hjelmen, der i deres ydre er langt mindre modtagelige for indtryk end gyden, har nok at gøre med at passe på døren.

"Du milde Gud, mine herrer!" siger Snagsby, som nu kommer. "Hvad er det, jeg hører?"

"Det er sandt," svarer den ene politibetjent. "Det er det, det er. Og se nu til, at De flytter Dem."

"Ih, du milde Gud," siger Snagsby, der bliver skubbet noget ublidt tilbage. "Jeg var her ved døren i aftes imellem ti og elleve

og talte med den unge mand, som logerer her."

"Så?" svarer politibetjenten. "Så kan De træffe den unge mand indenfor ved siden af. Og se nu til, at I kan flytte jer, nogle af jer i alt fald."

"Han er da vel ikke kommet til skade?"

"Nej. Hvad skade skulle han vel være kommet til?"

Snagsby, der i sin forstyrrede sindstilstand aldeles ikke kan svare herpå eller på noget andet spørgsmål, går til *Den forgyldte Bas*, hvor han finder Weevle døsende ved te og ristet brød og overvældet af sindsbevægelse og tobaksrøg.

"Og mr. Guppy ligeledes!" udbryder Snagsby. "Gud, Gud! Hvilken skæbne der dog synes at være i alt dette! Og min lil..."

Snagsby taber mælet, idet han vil sige ordene "min lille kone." For da han ser denne fornærmede kvinde skride ind i *Den forgyldte Bas* på denne time af morgenstunden og blive stående foran ølsprøjten, som en anklagende ånd fæstende sine øjne på ham, bliver han stum.

"Min ven," siger Snagsby, da hans tunge atter er løsnet, "vil du ikke nyde noget? En lille dråbe – rent ud sagt – shrub [Note 2)], f.eks.?"

"Nej," svarer mrs. Snagsby.

"Du kender jo disse to herrer, min engel?"

"Ja!" svarer mrs. Snagsby med et stift kniks for dem, men stadig med øjnene fæstet på Snagsby.

Den ulykkelige Snagsby kan ikke udholde dette. Han tager sin kone ved hånden og fører hende hen til den ene side bag en fustage.

"Lille kone, hvorfor ser du sådan på mig? Lad dog være med det!"

"Jeg råder ikke for mine øjne," svarer mrs. Snagsby, "og hvis jeg også kunne, ville jeg dog ikke."

Snagsby svarer med sin blide hoste: "Vil du virkelig ikke, min ven?" og grubler. "Det er en skrækkelig hemmelighed, min engel!" men endnu er han lige ulykkelig over sin kones blik.

"Ja," svarer mrs. Snagsby, "det er en skrækkelig hemmelighed."

"Lille kone," beder Snagsby i en ynkelig tone, "tal dog for Guds skyld ikke til mig med dette udtryk,og se ikke så forskrækket på mig! Jeg beder dig lade det være. Gode Gud, tror du, at jeg ville volde nogens selvantændelse?"

"Det kan jeg ikke sige noget om," svarer hun.

Efter at have kastet et hastigt blik på sin ulykkelige stilling kan Snagsby heller ikke sige noget derom. Han er ikke i stand til at nægte, at han jo kan have haft noget at gøre dermed. Han har haft noget – han ved ikke hvad – at gøre med så meget gådefuldt i denne retning, at han mulig, uden selv at vide af det, kan være indviklet i denne sag. Han tørrer mat panden og gisper.

"Mit liv, mit alt," siger den ulykkelige papirhandler, "ville du have noget imod at sige, hvorfor du, der ellers er så fintfølende og forsigtig i din opførsel, er kommet herhen til et værtshus før frokosttid?"

"Hvorfor er du kommet her?" spørger hun.

"Ene og alene for at indhente oplysninger om den sørgelige ulykke, der har ramt den gamle mand, som er – brændt op." Snagsby har gjort en pause for at undertrykke en stønnen. "Og så ville jeg have fortalt dig det hele ved tebordet, min engel."

"Ja, det ville du vist! Du fortæller mig jo alting."

"Alt – min lil..."

"det ville være mig kært," siger mrs. Snagsby efter at have set på hans tiltagende forvirring med et strengt og mørkt smil, "hvis du ville følge hjem med mig. Du har bedre af at være der end noget andet sted."

"Ja, det er kun alt for sandt, min engel. Jeg kan gå, når du vil."

Snagsby kaster et fortvivlet blik omkring i skænkestuen, siger godmorgen til Weevle og Guppy, forsikrer dem, hvor meget det har glædet ham at se dem uskadte, og følger sin kone hjem. Før aften bliver hans tvivl om, hvorvidt han ikke kan være ansvarlig for en eller anden ufattelig del af katastrofen, næsten til vished ved mrs. Snagsbys vedholdende stive blik. Hans sjælelige lidelser er så store, at han nærer dunkle forestillinger om at overgive sig til retfærdigheden og forlange at blive frikendt, hvis han er uskyldig, og straffet efter lovens yderste strenghed, hvis han er skyldig.

Efter at Weevle og Guppy har nydt deres frokost, går de hen i Lincoln's Inn for at foretage en lille spadseretur på pladsen og drive så mange tømmermænd ud af deres hoveder, som en sådan lille morgenvandring kan.

"Tiden kan ikke være heldigere, Tonny," siger Guppy, "til et par ord imellem os om et punkt, hvorom vi så snart som muligt må blive enige."

"Hør, ved du hvad, William G.!" svarer Weevle og iagttager sin kammerat med røde øjne. "Er det noget om et komplot, kan du spare dig ulejligheden. Jeg har fået nok af det og vil ikke have mere med det at gøre. Med det første skal man nok se, at der går ild i dig, så at du springer i luften med et knald."

Dette supponerede fænomen er Guppy så ubehageligt, at hans stemme skælver, da han i en moraliserende tone tager til genmæle: "Tonny, jeg havde troet, at det, vi har oplevet i nat, ville være et vink til dig om aldrig mere at blive personlig, så længe du lever." Hvortil Weevle svarer: "William, jeg havde troet, at det ville være et vink til dig om aldrig mere at komplettere, så længe du lever." Hvortil Guppy siger: "Hvem kompletterer?" hvortil Jobling svarer: "Det gør du!" hvortil Guppy siger: "Nej, jeg gør ikke." Hvortil Jobling atter udtaler: "Jo, du gør!" hvortil Guppy siger: "Hvem siger det?" hvortil Jobling siger: "Det gør jeg!" hvortil Guppy svarer: "Ja så!" hvortil Jobling siger: "Ja jeg gør!" og da de begge nu er blevet noget varme, fortsætter de stiltiende deres gang for igen at blive afkølet. "Tony," siger derpå Guppy, "hvis du havde ladet din ven tale ud i stedet for at fare op imod ham, så ville du ikke have misforstået ham. Men du har et hidsigt sind og bruger ikke din eftertanke. Da du i dig selv, Tony, har alt, hvad der egner sig til at fortrylle øjet –"

"Pokker i vold med øjet! Snak rent ud af posen!" da Guppy mærker, at hans ven stadig er i en gnaven og materiel stemning, udtrykker han kun sin sjæls finere følelser ved den krænkede tone, hvori han fortsætter:

"Tony, når jeg siger, at der er et punkt, som vi så snart som muligt må blive enige om, siger jeg dette ganske bortset fra ethvert, om end nok så uskyldigt komplot. Du ved, at det hører til faget, at man i enhver sag, som bringes for retten, i forvejen bliver enig om, hvilke omstændigheder vidnerne skal bevise. Er det også nu ønskeligt eller ikke, at vi ved, hvilke omstændigheder der skal bevises ved undersøgelsen af denne ulykkelige gamle mo… – mands dødsmåde?" Guppy havde nær

sagt mogul, men finder mand mere passende til forholdene. "Hvilke omstændigheder?"

"De omstændigheder, der vedkommer denne undersøgelse. De er" – Guppy opregner dem på sine fingre – "hvad vi vidste om hans levemåde. Hvornår du sidst så ham. I hvilken tilstand han da var. Den opdagelse, vi gjorde, og hvordan vi gjorde den."

"Ja," svarer Weevle, "det er omtrent rigtigt."

"Vi gjorde opdagelsen, fordi han på sin excentriske måde havde fastsat en sammenkomst med dig til klokken tolv om natten, hvor du skulle forklare et skrevet dokument for ham, hvilket du så ofte havde gjort, eftersom han ikke kunne læse. Jeg, som tilbragte aftenen hos dig, blev kaldt til, osv. Da undersøgelsen alene vil dreje sig om de omstændigheder, der er forbundet med dødsfaldet, tror jeg, at du vil være enig med mig i, at det ikke vil være nødvendigt at gå uden for disse?"

"Nej, det vil det vistnok ikke."

"Og dette er vel ikke et komplot?"

"Nej, hvis det ikke er noget værre end dette, du vil, tager jeg mine ord tilbage."

"Og nu, Tony," siger Guppy, idet han atter tager hans arm og spadserer langsomt af sted med ham, "nu gad jeg nok i al venskabelighed vide, om du har tænkt over, hvor fordelagtigt det ville være, hvis du fortsatte med at bo der?"

"Hvad mener du?" siger Tony og bliver stående.

"Om du har tænkt over, hvor fordelagtigt det ville være, hvis du fortsatte med at bo der?"

"Hvor? Der?" spørger Tony og peger hen mod kludebutikken.

Guppy nikker.

"Jeg vil ikke tilbringe en nat til der for alt, hvad du kunne byde mig," siger Weevle med et forfærdet blik.

"Er det også dit alvor, Tony?"

"Mit alvor? Ser jeg ud, som om det ikke var mit alvor? Jo, jeg føler, at det er mit alvor. Jeg ved, at det er mit alvor," siger Weevle med en aldeles ægte gysen.

"Altså vejer muligheden eller sandsynligheden – for sådan må det opfattes – for, at du aldrig ville blive generet ved at besidde de effekter, der indtil for kort tid siden tilhørte en gammel mand, som slet ingen slægtninge synes at have haft. Og visheden om, at du ville blive sat i stand til at finde ud af, hvad han virkelig har haft gemt der, – aldeles intet i dine øjne imod forrige nat, hvis jeg forstår dig rigtig?"

"Nej, aldeles intet. At kunne tale så koldblodig om, at et menneske skulle bo der!" udbryder Weevle harmfuldt. "Flyt du selv derind."

"Jeg, Tony!" siger Guppy beroligende. "Jeg har ikke boet der og ville heller ikke kunne få logi der nu, hvorimod du allerede har det."

"Det er ganske til din tjeneste," svarer hans ven, "og – uh! – du kan flytte derind, hvornår du vil."

"Så vil du altså på dette standpunkt af sagen opgive det hele?"

"Du har aldrig," svarer Tony med den mest overbevisende sikkerhed, "sagt et sandere ord i hele dit liv. Ja, det vil jeg."

Mens de taler sådan sammen, kommer der en droske, og på bukken af den viser en meget højpuldet hat sig for publikum. Inde i drosken og følgelig ikke så iøjnefaldende for mængden, skønt tilstrækkelig iøjnefaldende for de to venner, – for vognen holder næsten for deres fødder – sidder den ærværdige mr.

Smallweed og mrs. Smallweed sammen med deres sønnedatter Judy. Hele selskabet bærer præg af hastværk og spænding, og idet den højpuldede hat, der overskygger Smallweed jun., stiger ned, stikker Smallweed sen. hovedet ud af vinduet og bræger til Guppy:

"God dag, hvordan har De det?"

"Hvad kan dog Smalhans og hans familie ville her på denne tid af dagen?" siger Guppy til sin ven.

"Bedste sir," råber bedstefader Smallweed, "vil De gøre mig en tjeneste? Vil De og Deres ven være så venlige at bære mig ind i værtshuset der, mens Bart og hans søster slæber af sted med deres bedstemoder? Vil de gøre en gammel mand den tjeneste?"

Guppy ser på sin ven, og de stiller sig op for at bære den ærværdige byrde til *Den forgyldte Bas*.

"Der har du din takst," siger patriarken med et bistert grin til kusken og truer ad ham med sin afmægtige næve. "Forlang en penny mere af mig, og jeg skal tage lovlig hævn over dig. Tag endelig forsigtigt på mig, kære unge mand. Tillad, at jeg tager Dem om halsen. Jeg skal ikke klemme Dem mere end hårdt nødvendigt. Å Gud! Å himmel! Å mine ben!"

Det er godt, at der ikke er langt til *Bassen*, for Weevles ansigt får et apoplektisk udseende, før de er kommet halvvejen. Imidlertid udfører han uden nogen alvorligere forværrelse af disse symptomer end udstødelsen af visse hæse lyd, der tyder på et besværet åndedræt, sin del af æreshvervet, og den venlige gamle mand bliver efter sit eget ønske sat ned i dagligstuen i *Den forgyldte Bas*.

"Å Gud!" gisper Smallweed, idet han ser sig åndeløs omkring fra en lænestol. "Å himmel! Å min ryg, mine ben! Å, hvor jeg

pines og plages! Sæt dig, du dansende, svansende, kravlende, skravlende vrøvl af en papegøje! Sæt dig!"

Denne lille henvendelse til mrs. Smallweed bliver fremkaldt af en tilbøjelighed hos denne ulykkelige gamle dame til, hver gang hun er på benene, at humpe omkring og fare løs på livløse ting og akkompagnere sig selv ligesom i en heksedans. En nervøs svækkelse har sandsynligvis lige så meget del i disse livstegn som nogen fjollet hensigt hos den stakkels gamle kone, men ved denne lejlighed er de så særdeles levende, som hun danser om foran en lænestol, mage til den, i hvilken gamle Smallweed sidder, at hun først holder op, efter at hendes børnebørn har tvunget hende ned i den, mens hendes husbond og herre imidlertid med stor tungefærdighed har tiltalt hende med det kærlige skældsord "et svinehoved af en skade," hvilket gentages forbavsende mange gange.

"Bedste sir," fortsætter bedstefader Smallweed derpå og henvender sig til Guppy, "der er hændt en ulykke. Har nogen af Dem hørt tale om den?"

"Ja, det var jo os, som opdagede den!"

"De opdagede den. De opdagede den begge! Bart, det var dem, som opdagede den!"

De to opdagere stirrer på Smallweederne.

"Mine kære venner," kvækker bedstefader Smallweed og strækker begge hænder ud, "De skal have tak, fordi De har opfyldt det sørgelige hverv at opdage asken af min kones broder."

"Hvad?" siger Guppy.

"Min kones broder, kære ven, og eneste slægtning. Vi stod ikke på nogen god fod med hinanden, hvilket nu må beklages,

men han ville aldrig stå på en god fod med os. Han holdt ikke af os. Han var excentrisk, meget excentrisk. Medmindre han har efterladt sig et testamente, hvilket ikke er rimeligt, bliver jeg eksekutor i boet. Jeg er kommet for at våge over efterladenskaberne. De må forsegles og bevares. Jeg er kommet," gentager bedstefader Smallweed, idet han med alle ti fingre på en gang hager luften ind til sig, "for at våge over efterladenskaberne."

"Hør, Smalhans," siger den i sine forventninger skuffede Guppy, "jeg synes, at De gerne kunne have sagt, at den gamle mand var Deres onkel."

"De var begge så tavse, når hans navn kom på tale, og jeg troede, at De helst så, at jeg også var det," svarer den gamle ræv med et hemmeligt blink i det ene øje. "Og desuden var jeg ikke stolt af ham."

"Og det kom heller ikke Dem ved, hvad han var eller ikke," siger Judy, ligeledes med et hemmeligt blinkende øje.

"Han ville aldrig kendes ved mig, mens han levede," bemærker Smalhans, "og derfor ved jeg heller ikke, hvorfor jeg skulle kendes ved ham,"

"Nej, han omgik os aldrig – hvilket er beklageligt," afbryder den gamle mand ham, "men jeg er kommet for at våge over efterladenskaberne og gennemse papirerne. Vi skal nok godtgøre vor adkomst. Den er i min konsulents hænder. Mr. Tulkinghorn har haft den godhed at påtage sig at være min konsulent, og der gror ikke græs under fødderne på ham, kan jeg sige Dem. Krook var min kones eneste broder. Hun havde ingen andre slægtninge end Krook og Krook ingen andre

slægtninge end min kone. Jeg taler om din broder, du brandstok af en skarnbasse, som blev syv og tresindstyve år gammel."

Mrs. Smallweed begynder straks at virre med hovedet og at istemme: "Syv og tresindstyve pund, syv shillings og syv pence. Syv og tresindstyve tusinde poser penge! Syv og tresindstyve hundrede tusinde millioner pakker sedler!"

"Er der ingen, der vil række mig et pottemål?" udbryder hendes forbitrede mand og ser sig hjælpeløs om uden at kunne opdage et kastevåben, som han kan nå. "Vil ingen være så god at give mig en spyttebakke? Vil ingen give mig noget rigtig hårdt, som jeg kan kaste i hovedet på hende? Din heks, din kat, din hund, din brandstok af en skrålhals!" med disse ord kaster Smallweed, der er blevet skruet op til den højeste grad af arrighed af sin egen veltalenhed, i mangel af alt andet Judy efter hendes bedstemoder, idet han med al den kraft, han kan opdrive, skyder denne ungmø hen mod den gamle dame og derpå synker sammen i stolen som en klud.

"Åh, er der ingen, som vil ryste op i mig?" siger stemmen inde fra den mat sprællende bylt, hvori han er faldet sammen. "Jeg er kommet for at våge over efterladenskaberne. Ryst op i mig og kald på politibetjenten, der holder vagt uden for det nærmeste hus, for jeg kan give ham underretning om efterladenskaberne. Min konsulent vil straks være her for at tage sig af dem. Deportation eller galgen for enhver, der vover at røre ved dem!" Mens hans kærlige børnebørn stiller ham op og lader ham gennemgå den sædvanlige oplivelsesproces, gentager han endnu stadig som et ekko: "Ef – efterladenskaberne! Efterladenskaberne!"

Weevle og Guppy ser på hinanden. Den første, som om han har opgivet det hele, den sidstnævnte med et flovt ansigt, som om han dog lige til nu havde næret nogle svage forhåbninger. Men der er intet at stille op mod de Smallweed'ske arvekrav. Tulkinghorns fuldmægtig kommer ned i kontoret for at underrette politiet om, at Tulkinghorn indestår for, at alting har sin rigtighed med hensyn til slægtskabsforholdet, og at papirerne og effekterne til rette tid og på behørig måde vil blive tagne i besiddelse. Smallweed får straks lov til at hævde sin ret ved at blive båret hen til en sentimental visit i sidehuset og op i miss Flites forladte værelse, hvor han tager sig ud som en grim rovfugl, med hvilken hendes fuglesamling for nylig er blevet forøget.

Da denne uventede arvings komme snart bliver bekendt i gyden, tjener også det til fordel for *Bassen* og holder gyden i ånde. Mrs. Piper og mrs. Perkins finder det hårdt for den unge mand, hvis der virkelig ikke skal tilskrives ham noget, og synes, at der burde tildeles ham en smuk foræring af boet. Som medlemmer af den ungdommelige kreds, der er en skræk for alle fodgængere i Chancery Lane, smuldrer den unge Piper og den unge Perkins hele dagen hen som aske bag posten og porthvælvingen, mens en vild hujen og skrålen finder sted over deres levninger. Lille Swills og miss M. Melvilleson indlader sig i venlig samtale med deres beskyttere i erkendelsen af, at disse usædvanlige tildragelser nedbryder skrankerne mellem kunstnere og ikke kunstnere. Bogsby fremhæver "den yndede sang om *Kong Død*! med kor af hele selskabets personale," som ugens harmoniske hovednummer og melder på plakaten, at "I.G.B. har følt sig opfordret til at gøre dette, skønt med en stor

ekstraudgift, på grund af et i skænkestuen af et stort antal ærede tilhørere meget almindeligt udtrykt ønske og som en hyldest af en nylig stedfundet sørgelig tildragelse, der har vakt så megen opmærksomhed." Der er et punkt med hensyn til den afdøde, hvorpå gyden er særlig spændt, nemlig om der vil blive brugt en ligkiste af almindelig størrelse, da der er så lidt at gemme i den, men da bedemanden i løbet af dagen erklærer i skænkestuen i *Bassen*, at han har fået ordre til at bestille "en seks fods", lægger den almindelige ivrighed sig, og man finder, at gamle Smallweeds opførsel gør ham megen ære.

Uden for gyden og et langt stykke fra den hersker der ligeledes stærk spænding, for videnskabsmænd kommer for at tage stedet i øjesyn, og på hjørnet afsætter kareter læger, der kommer i samme hensigt, og der høres mere lærd snak "om antændelige luftarter," end man nogen sinde har drømt om. Nogle af disse autoriteter – og det naturligvis de viseste – påstår med harme, at den afdøde ikke havde lov til at dø på den angivne måde. Og skønt de af andre autoriteter mindes om et vist forhør til bevis for sådanne dødsmåder, hvilket findes trykt i sjette bind af naturvidenskabelige afhandlinger, samt om en ikke aldeles ukendt bog om den engelske retslægevidenskab og ligeledes om det italienske tilfælde med grevinde Cornelia Baudi, udførligt beskrevet af Bianchini, en kannik i Verona, som skrev et lærd værk og i sin tid af og til omtaltes, som om han havde glimt af fornuft i sig, samt endvidere om d'hrr. Foderé og Mère, to fordømte franskmænd, der havde undersøgt grevindens sag, og endelig om et stadfæstende vidnesbyrd af monsieur le Cat, en i sin tid berømt fransk kirurg, der havde været så uhøflig at bo i et hus, hvori et sådant tilfælde var

indtruffet, ja endog at skrive en beretning derom – så opfatter de dog Krooks halsstarrighed i at forlade verden ad en sådan bivej som aldeles uforsvarlig og personlig fornærmelig. Jo mindre gyden forstår af alt dette, des bedre synes den om det, og des mere gør den sig til gode med lageret i *Den forgyldte Bas*. Derpå kommer en tegner for et billedblad med en allerede tegnet forgrund og med figurer til alt, lige fra et skibbrud på kysten af Cornwall til en mønstring i Hyde Park eller en folkeforsamling i Manchester. Og i mrs. Perkins egen, nu evigt mindeværdige stue aftegner han Krooks hus i naturlig størrelse, ja meget større, idet han gør et sandt tempel af det, og på samme måde tegner han, efter at have fået tilladelse til at kigge ind i det skæbnesvangre værelse, dette, som om det var tre fjerdingvej langt og femten favne højt, hvilket i særdeleshed henrykker gyden. I al denne tid farer de ovenomtalte herrer ind og ud af ethvert hus og overværer de videnskabelige diskussioner – går overalt hen og hører på alt – og smutter dog stadig ind i dagligstuen i *Bassen* og skriver med de griske små penne på silkepapiret.

Omsider kommer ligsynsmanden og hans forhør ligesom forrige gang, med undtagelse af, at ligsynsmanden kæler for denne sag som noget usædvanligt, og privat siger til de edsvorne, at "huset her ved siden af, mine herrer, synes at være et ulykkeligt hus, et af skæbnen mærket hus, men sådan går det undertiden, og det er en gåde, som vi ikke kan forklare!" hvorpå den "seks fods" bringes ned og bliver meget beundret.

I alle disse forhandlinger har Guppy så ringe del, undtagen da han aflægger sit vidnesbyrd, at han går omkring som et privat individ og kun kan se på det hemmelighedsfulde hus

udvendig fra, mens han har den ærgrelse at se Smallweed sætte en hængelås for døren, og bittert må indrømme, at han er lukket ude. Men før disse forhandlinger er afsluttede, det vil sige, aftenen efter katastrofen, har Guppy noget at sige, som må siges til lady Dedlock.

Den unge mand, som hedder Guppy, fremstiller sig med nedtrykt hjerte og den brødefulde, flove bevidsthed, som frygt og nattevågen i *Den forgyldte Bas* har avlet, omtrent klokken syv om aftenen i hovedstadsresidensen og beder om at få Hendes Nåde i tale. Merkurius svarer, at hun skal i selskab. Kan han ikke se, at vognen holder for døren? Jo, han ser vognen holder for døren, men han ønsker alligevel at få mylady i tale.

Merkurius har, som han kort efter meddeler en opvartende kavalermæssig kollega, stor lyst til "at knubse den unge mand," men hans ordre er bestemt. Han siger derfor tvært, at den unge mand kan gå op. Der lader han den unge mand vente i en stor, just ikke alt for stærkt oplyst sal, mens han melder ham.

Guppy ser ind i alle de skyggefulde kroge, og i skyggerne på loftet og gulvet og opdager overalt små dynger kul eller aske. Straks efter hører han en raslen. Er det –? Nej, det er intet genfærd, men smukt kød og blod, iført en glimrende dragt.

"Jeg må bede Deres Nåde om forladelse," stammer Guppy meget modfalden. "Det er et ubelejligt øjeblik –"

"Jeg sagde Dem jo, at De kunne komme, når De ville." Hun tager en stol og ser vist på ham ligesom forrige gang.

"Jeg takker Deres Nåde. Deres Nåde er meget forekommende."

"De kan tage plads." Hendes tone er ikke meget forekommende.

"Jeg ved ikke, Deres Nåde, om det er umagen værd, at jeg sætter mig og opholder Dem, for jeg – jeg har ikke fået de breve, som jeg omtalte, da jeg havde den ære at gøre Deres Nåde min opvartning."

"Er de alene kommet for at sige mig det?"

"Alene derfor, Deres Nåde." Guppy er ærgerlig og urolig, men han bliver endnu mere trykket ved synet af hendes glimrende og skønne ydre. Hun kender helt godt dets indflydelse og har studeret det alt for nøje til at skulle spilde et gran af dets virkning på nogen. Mens hun ser så vist og så koldt på ham, føler han ikke alene, at han ikke har den allermindste tråd til, hvad hun tænker på, men også, at han med hvert øjeblik ligesom fjernes længere og længere fra hende.

Hun vil intet sige, det er klart. Altså må han.

"Kort sagt, Deres Nåde," siger Guppy ligesom en ynkelig, bodfærdig tyv, "den person, af hvem jeg skulle have haft brevene, er pludselig død –." Han standser. Lady Dedlock fuldender roligt sætningen.

"Og brevene er blevet tilintetgjorte sammen med personen?"

Guppy havde gerne sagt nej, om han havde kunnet, hvilket han ikke er i stand til at skjule.

"Jeg tror det, Deres Nåde."

Bare han havde kunnet se den mindste gnist af håb i hendes ansigt nu! Men nej, han ville ikke have kunnet se noget sådant, selv om hendes blændende ydre ikke havde gjort ham aldeles fortumlet.

Han fremstammede et par kejtede undskyldninger for sit mislykkede forsøg.

"Er det alt, hvad De har at sige mig?" spørger lady Dedlock efter at have ladet ham tale ud.

Guppy mener ja.

"De må være ganske vis på, at De ikke ønsker at meddele mig noget mere, da dette er den sidste gang, De vil have lejlighed til det."

Guppy er ganske vis derpå. Og han nærer virkelig for øjeblikket ingenlunde noget sådant ønske.

"Det er nok. Jeg fritager Dem for enhver undskyldning. God aften!" og hun ringer på Merkurius, for at han skal lukke den unge mand, som hedder Guppy, ud.

Men i dette hus er der tilfældigvis i samme øjeblik en gammel mand, som hedder Tulkinghorn. Og denne gamle mand, der med sine sagte skridt er gået op til bogværelset, har i dette øjeblik lagt sin hånd på låsegrebet – træder ind – og står lige over for den unge mand, idet denne vil til at gå.

Et blik imellem den gamle mand og damen, og et sekund ruller det forhæng op, som ellers altid er nede. Mistanken, ivrig og skarp, ser ud. Et sekund til, atter ned.

"Jeg beder om forladelse, lady Dedlock. Jeg beder tusinde gange om forladelse. Det er så mærkeligt at træffe Dem her på denne tid. Jeg troede ikke, at der var nogen her. Jeg beder om forladelse!"

"Bliv!" i en ligegyldig tone kalder hun ham tilbage. "Vær så god at blive her. Jeg skal i selskab. Jeg har intet mere at sige denne unge mand."

Den forvirrede unge mand bukker og går, og udtaler det ærbødige håb, at mr. Tulkinghorn fra Lincoln's Inn Fields befinder sig vel.

"Hvad, hvad?" siger sagføreren og betragter ham under sine sammentrukne øjenbryn, skønt han ikke har nødig at se sig to gange for. "Fra Kenge & Carboy, ikke sandt?"

"Kenge & Carboy, mr. Tulkinghorn. Navnet Guppy."

"Ganske rigtigt. Jo tak, mr. Guppy, jeg befinder mig meget vel."

"Det glæder mig. De kan ikke befinde Dem for godt for fagets æres skyld."

"Tak, mr. Guppy."

Guppy lister bort. Tulkinghorn, som i sin rustrøde sorte dragt danner en prægtig modsætning til lady Dedlocks strålende skønhed, følger hende ned ad trappen til hendes vogn. Da han vender tilbage, gnider han sig om hagen og vedbliver at gnide sig en hel del om den i løbet af aftenen.

34. Skruen strammes

"Nå," siger George, "hvad mon dette egentlig er? Er det en løs eller en skarp patron? Et knald eller en kugle?"

Et åbnet brev er genstanden for rytterens tanker og synes at volde ham meget hovedbrud. Han ser på det på afstand, ser på det nær ved, holder det i sin højre hånd, holder det i sin venstre hånd, læser det med hovedet på den ene side, læser det med hovedet på den anden side, trækker øjenbrynene sammen, løfter dem i vejret, men kan alligevel ikke blive klog på det. Han glatter det på bordet med sin svære næve, og mens han i dybe tanker går op og ned ad skydebanen, gør han af og til holdt foran det for på ny at tage det i øjesyn. Men selv det hjælper ikke. "Er det," fortsætter George grublende, "en løs eller en skarp patron?"

Phil Squod er i nogen afstand optaget af en pensel og en malerpotte, i færd med at male skiverne hvide, mens han i marchtakt og på tambur- og pibermaner sagte fløjter, at han må og vil tilbage til den pige, han har forladt.

"Phil!" Rytteren vinker og kalder på ham.

"Giv agt, Phil! Hør efter."

"Ja vel, kommandant, ja vel."

> Tillad mig at minde Dem om – skønt jeg, som De selv ved, ikke er juridisk forpligtet til det – at den på Dem for den sum 97 pund 4 sh. 9 p. af mr. Matthew Bagnet trukne, af Dem accepterede to måneders veksel forfalder i morgen,

og at De må være forberedt på at betale den, når den bliver Dem præsenteret.

Deres

Josva Smallweed.

"Hvad mener du om det, Phil?"

"Ikke noget godt, herre."

"Hvad?"

"Jeg mener," svarer Phil og gør tankefuldt et kryds i sin pande med penselskaftet, "at det aldrig er noget godt, når man bliver krævet for penge."

"Du må vide, Phil," siger rytteren og sætter sig på bordet, "at jeg først og fremmest har betalt, ja, jeg kan godt sige mere end halvdelen af denne sum i renter."

Phil tilkendegiver, ved med en højst uforklarlig vridning af sit fortrukne ansigt at skubbe sig et par skridt tilbage, at han ikke tror, at sagens forhold er blevet bedre ved denne omstændighed.

"Og du må desuden vide, Phil," siger rytteren, idet han standser hans overilede slutninger med en bevægelse med sin hånd, "at det altid har været en stiltiende overenskomst, at denne veksel skulle kunne, hvad man kalder, fornyes. Og fornyet er den blevet uendelig mange gange. Hvad siger du nu?"

"Jeg siger, at jeg tror, det nu har en ende med disse fornyelser."

"Så? Ja! Jeg er næsten selv af samme mening."

"Josva Smallweed, er det ham, som blev båret herind i en lænestol?"

"Ja, netop!"

"Herre," siger Phil med megen værdighed, "han er som en blodigle i sine lyster, som en skrue og en skruestik i sine handlinger, som en slange i sine bugter og som en hummer, hvad kløer angår."

Efter sådan udtryksfuldt at have udtalt sin mening vender Squod tilbage til den skive, han har under arbejde, og tilkendegiver kraftigt gennem sit omtalte musikalske organ, at han vil og må vende tilbage til den unge dame, der svæver for hans tanker. Efter at have lagt brevet sammen går George hen mod ham.

"Der er en udvej, kommandant," siger Phil og ser listigt på ham, "til at klare den sag."

"Sagtens ved at betale pengene? Ja gid jeg kunne." Phil ryster på hovedet. "Nej, så galt er det da heller ikke. Der gives en udvej," siger Phil med et meget artistisk sving med penslen – "sådan en lille pæn fallit."

"Fallit?" Phil nikker.

"Det ville være en smuk udvej! Ved du, hvad der i så tilfælde ville blive af Bagnets? Ved du, at de ville blive ødelagte ved at betale min gamle gæld? Du er mig en net fyr," siger rytteren og ser med ikke ringe harme på ham med sine store øjne, "en rigtig net fyr, Phil!"

Phil, der ligger på knæ foran skiven, er netop i færd med på det alvorligste, skønt ikke uden mange allegoriske strøg med sin pensel og glatninger med sin tommelfinger af den hvide overflade omkring randen, at forsikre, at han havde glemt Bagnets ansvar og ikke ville så meget som krumme et hår på noget af denne værdige families medlemmers hoved, da der hørtes fodtrin i den lange gang udenfor, og en munter stemme

spørger, om George er hjemme. Med et blik på sin herre kravler Phil op og siger: "Her er herren, mrs. Bagnet! Her er han!" og den gamle tøs træder ind, ledsaget af Bagnet.

Den gamle tøs viser sig aldrig på nogen tid af året i anden spadseredragt end i en grov og meget slidt, men meget ren, grå klædeskåbe, der utvivlsomt er det samme klædningsstykke, som er blevet så mærkeligt for Bagnet ved at have banet det vej hjem til Europa fra en anden verdensdel i selskab med mrs. Bagnet og en paraply. Dette sidste trofaste påhæng er også altid en del af den gamle tøs kostume, når hun er ude. Den har ingen her i verden kendt farve og til håndtag en rynket trækrog, hvis spids eller næb er indlagt med en metalgenstand, som ligner en lille model af et okseøje over en gadedør eller et af de aflange glas i et par briller. Denne prydelse har imidlertid ikke den sejhed i at holde sig på sin post, som man kunne ønske hos en ting, der så længe har stået i forbindelse med den britiske hær. Den gamle tøs paraply er noget tykmavet og synes at trænge til snørliv, hvilket udseende muligvis kan udledes derfra, at den i en række af år har gjort tjeneste hjemme som hjørneskab og på rejser som vadsæk. Hun slår den aldrig op, da hun nærer den største tillid til sin prøvede kåbe med dens rummelige hætte, men bruger i almindelighed instrumentet som en stav, hvormed hun udpeger de stykker kød og de knipper grønt, som hun vil købslå om, eller vækker sælgerens opmærksomhed ved et venskabeligt puf med den. Uden sin torvekurv, der er en slags vidjebrønd med baskende låg, går hun aldrig uden for en dør, og således omgivet af disse trofaste ledsagere, og et muntert udtryk i sit ærlige ansigt under den simple stråhat, træder hun frisk og rødmosset ind i Georges skydebane.

"Nå, George," siger hun, "hvordan har De det denne solklare morgenstund, gamle kammerat?"

Med et venligt håndtryk trækker mrs. Bagnet dybt vejret efter sin gang og sætter sig ned for at hvile sig. Da hun har en fra ophøjede stillinger ovenpå bagagevogne og andre lignende steder opnået færdighed i med lethed at kunne hvile sig, hvor det skal være, tager hun plads på en plump bænk, løser sine hattebånd, skyder hatten tilbage, lægger armene over kors og synes at have det nok så godt.

Imidlertid har Bagnet vekslet håndtryk med sin gamle våbenbroder og med Phil, hvem mrs. Bagnet ligeledes skænker et godmodigt nik og smil.

"Nå, George," siger mrs. Bagnet hastigt, "her er vi da, Livsenstræet og jeg" – hun omtaler ofte sin mand med navnet Livsenstræ, fordi dette var et øgenavn, som han, da de gjorde hinandens bekendtskab, havde i regimentet på grund af den overordentlige hårdhed og sejhed – "vi har blot set herind for at bringe alting i rigtighed som sædvanlig med denne hersens kaution. Giv ham den ny veksel at underskrive, og han underskriver den som en mand."

"Jeg ville netop være kommet til Dem i formiddag i den samme anledning," siger rytteren tøvende.

"Ja, vi troede jo nok, at De ville komme, men vi gik tidligt ud og lod Woolwich, den kære dreng, blive hjemme for at passe på sine søstre, og kom så til Dem, som De ser. For Livsenstræet, han har så meget at gøre nu og får så lidt bevægelse, så han kan have godt af at røre sig lidt. Men hvad er der i vejen, George?" spørger mrs. Bagnet og afbryder sin muntre tale. "De ligner jo ikke Dem selv!"

"Jeg er heller ikke helt mig selv," svarer rytteren, "der er gået mig noget imod, mrs. Bagnet."

Hendes hurtige øje fatter straks sandheden. "George!" siger hun og rækker pegefingeren i vejret. "Sig ikke, at der er noget galt på færde med Livsenstræets kaution! Gør det ikke, George, for børnenes skyld!"

Rytteren ser på hende med et uroligt ansigt.

"George," siger mrs. Bagnet og bruger begge armene for eftertrykkets skyld, mens hun nu og da lader sine flade hænder falde ned på knæene, "har De ladet noget gå galt med Livsenstræets kaution og ladet ham i stikken, så at måske alting bliver solgt for os – og jeg ser "solgt" stå i Deres ansigt, George, så tydeligt, som om det var prentet – så har De begået en skammelig handling og narret os grusomt. Jeg siger grusomt, George, hører De?"

Bagnet, der ellers er så ubevægelig som en post eller en lygtepæl, lægger sin brede højre hånd på sit skaldede hoved ligesom for at skærme det mod et styrtebad og ser urolig på sin kone.

"George," siger den gamle tøs, "jeg undrer mig over Dem! George, jeg skammer mig over Dem! George, jeg kunne aldrig have troet, at De ville have gjort det! Jeg har jo nok altid kendt Dem som en rullende sten, hvorpå der ikke gror mos, men jeg havde aldrig troet, at De kunne tage den smule mos, Bagnet og børnene havde at ligge på. De ved, hvilken stræbsom, ordentlig mand han er. De ved, hvordan Quebec og Malta og Woolwich er, og jeg havde aldrig troet, at De ville eller kunne have hjerte til at være sådan imod os. Å, George, hvor kunne De gøre det?"

Da mrs. Bagnet tier, tager Bagnet sin hånd fra sit hoved, som om styrtebadet var forbi, og ser mistrøstig på George, der er blevet ganske bleg og sørgmodigt ser på den grå kåbe og stråhatten.

"Mat," siger rytteren med dæmpet stemme til ham, men idet han stadig ser på hans kone, "det gør mig ondt, at du tager dig det så nær, da jeg dog håber, at det ikke er så slemt, som det lader. Jeg har rigtignok i morges fået dette brev" – han læser det højt – "men jeg håber, at det endnu kan ændres. Og nu det om den rullende sten, det er sandt. Jeg er en rullende sten, og jeg tror fuldt og fast, at jeg aldrig har rullet den noget godt til, på hvis vej jeg er kommet rullende. Men det er umuligt, at en gammel landstryger af kammerat kan holde mere af din kone og dine børn, end jeg gør, Mat, og jeg håber, at du vil se så tilgivende på mig, som du kan. Tro ikke, at jeg har skjult noget for dig. Det er først et kvarter siden, jeg fik brevet."

"Gamle tøs," mumler Bagnet efter et kort ophold, "vil du ikke sige ham min mening?"

"Å, hvorfor," svarer mrs. Bagnet, halvt leende og halvt grædende, "giftede han sig ikke med Joe Pouchs enke i Nordamerika? Så var han ikke kommet i alle disse forlegenheder."

"Den gamle tøs har ret," siger Bagnet, "hvorfor gjorde du ikke det?"

"Å, hun har vel nu fået sig en bedre mand, håber jeg," svarer rytteren. "Men i ethvert tilfælde står jeg nu her og er ikke gift med Joe Pouchs enke. Hvad skal jeg gøre? Du ser her alt, hvad jeg har skrabet sammen. Det er ikke mit. Det er dit. Sig et ord, og jeg sælger hver stump. Havde jeg kunnet håbe, at den

fornødne sum så noget nær ville være kommet ud af det, havde jeg for længe siden solgt det hele. Tro ikke, at jeg vil lade dig eller dine i stikken, hellere ville jeg sælge mig selv. Gid jeg," siger rytteren og slår sig modfalden for brystet, "kendte nogen, der ville købe sådant et gammelt, forslidt stykke møbel."

"George," siger den gamle tøs, "ved nærmere eftertanke fortjener De dog ikke så meget at dadles, undtagen for så vidt De begyndte på denne næringsvej uden at have midlerne til det."

"Og det lignede mig!" bemærker den bodfærdige rytter og ryster på hovedet. "Det ligner mig, ved jeg."

"De burde ikke have forlangt kautionen, George, og burde heller ikke have fået den, alt vel overvejet. Men gjort gerning står ikke til at ændre. De har altid været en ærlig og oprigtig karl, skønt lidt flygtig af Dem. På den anden side må De tilstå, at det er naturligt, at vi er ængstelige, når sådant noget hænger os over hovedet. Og dermed skal alt være glemt og tilgivet, George."

Idet mrs. Bagnet rækker ham den ene af sine ærlige hænder og sin mand den anden, rækker George dem hver en af sine og holder fast på dem, mens han taler.

"Jeg forsikrer jer begge, der er intet, som jeg ikke ville gøre for at betale denne veksel. Men alt, hvad jeg har kunnet rage og skrabe sammen, er hver anden måned gået med til at forny den. Vi har levet tarveligt nok her, Phil og jeg, men banen bringer ikke fuldt så meget ind, som jeg havde ventet, og er ikke – er, kort sagt, ikke meget værd. Det var ikke rigtigt af mig at overtage den? Nej, det var det ikke. Men jeg blev på en måde lokket til dette skridt og troede, at det skulle gøre mig stadig og

bringe mig i vej, og I må bære over med, at jeg nærede sådanne forventninger, og jeg er jer inderlig taknemlig og skammer mig af hjertet over mig selv." Med disse slutord trykker George begge de hænder, han holder i sine, hvorpå han slipper dem og træder tilbage i en bredbrystet, rank stilling, som om han havde aflagt sit sidste skriftemål og øjeblikkelig skulle skydes med al militær honnør.

Mrs. Bagnet siger nu, at der straks må tages hensyn til brevet, at det er rådeligst, at George og Bagnet straks gør Smallweed deres opvartning, og at hovedformålet er at frelse Bagnet, som ingen penge har. Da George er aldeles enig med dem heri, sætter han hatten på og laver sig til at marchere til fjendens lejr med Bagnet.

"Bryd dem ikke om et fruentimmers hastige ord, George," siger hun til sidst og klapper ham på skulderen. "Jeg betror Dem mit gamle Livsenstræ og er vis på, at De bringer ham ud af hans knibe."

Rytteren svarer, at det er venligt sagt, og at han nok enten på den ene eller den anden måde skal bringe Livsenstræet ud af kniben, hvorpå mrs. Bagnet, der atter er klarøjet, med sin kappe, kurv og paraply går hjem til sin øvrige familie, og kammeraterne vandrer bort i håb om at formilde Smallweed.

Det er meget tvivlsomt, om der gives to mennesker i England, der ville komme mindre skikkeligt fra en underhandling med Smallweed, end George og Matthew Bagnet, ligesom også, om der trods deres krigeriske holdning, brede, firkantede skuldre og tunge skridt gives et par mere enfoldige og med livets Smallweed'ske sager mindre fortrolige børn. Mens de med stor værdighed skrider gennem gaderne,

mener Bagnet, at det er et venskabsstykke at bringe mrs. Bagnets sidste udfald på bane, da han mærker, at hans ven er så tankefuld.

"George, du kender den gamle tøs. Hun er så sød og mild som mælk. Men kom til hende om børnene eller mig, og hun knalder af som krudt."

"Det gør hende ære, Mat!"

"George, den gamle tøs – kan ikke gøre noget – som ikke gør hende ære. Mere eller mindre."

"Hun er lige så meget værd som hendes vægt i guld," svarer rytteren.

"Guld?" siger Bagnet. "Jeg vil sige dig noget. Den gamle tøs vejer tolv lispund og seks pund. Tror du, jeg ville tage den vægt – i noget som helst metal – for den gamle tøs. Nej. Hvorfor? Fordi den gamle tøs er af et langt kostbarere metal – end det allerkostbareste metal."

"Det har du ret i, Mat."

"Da hun tog mig – og modtog ringen – tog hun tjeneste med mig og børnene – med hoved og hjerte, for livstid. Hun mener det så ærligt og er sin fane så tro – rør os med en finger – og hun træder i gevær. Om også den gamle tøs brænder på – engang imellem – når pligten kalder – så overse det, George, for hun er trofast."

"Gud velsigne hende, Mat!" svarer rytteren. "Jeg har kun så meget des højere tanker om hende derfor."

"Du har ret!" siger Bagnet med begejstring, men uden at slappe stramheden i en eneste muskel. "Du kan have nok så høje tanker om den gamle tøs – så høje som klippen ved Gibraltar – og de er dog for lave."

Disse lovtaler fører dem til bedstefader Smallweeds hus. Døren bliver åbnet af den alderstegne Judy, der, efter med ikke synderligt gunstige blikke, men snarere med et ondskabsfuldt grin at have målt dem fra top til tå, lader dem blive stående der, mens hun rådfører sig med oraklet, om hun skal lade dem komme ind eller ej. Oraklet har vel givet sit samtykke, eftersom hun vender tilbage med de ord på sine honninglæber, "at De kan gå ind, hvis De har lyst." Med denne autorisation skrider de over dørtærsklen og finder Smallweed med sine fødder i skuffen under lænestolen, ligesom det kunne være i et papirbad, og mrs. Smallweed med puden over sig, ligesom en fugl, der ikke må synge.

"Kære ven," siger Smallweed og strækker sine magre, kærlige arme ud. "God dag! Hvordan har De det? Hvad er det for en ven, De har med, kære ven?"

"Jo," svarer George, der i begyndelsen ikke er i stand til at være synderlig venlig, "det er jo Matthew Bagnet, der har vist mig en tjeneste i den sag, vi to har sammen, ved De nok."

"Nå! Mr. Bagnet? Ja så!" den gamle mand ser på ham under sin hånd. "Håber, De har det godt, mr. Bagnet? Smuk mand, mr. George! Militær holdning!"

Da der ikke bydes dem stole, tager George en til Bagnet og en til sig selv. De sætter sig, Bagnet, som om han ikke var i stand til at bøje sig andetsteds end i hofterne.

"Judy," siger Smallweed, "hent piben."

"Å, jeg tror ikke," siger George, "at hun har nødig at ulejlige sig, for sandt at sige, har jeg ikke lyst at ryge i dag."

"Ikke det?" svarer den gamle mand. "Judy, hent piben."

"Sagen er den, mr. Smallweed," vedbliver George, "at jeg er i temmelig dårligt humør. Det forekommer mig, at vor ven i City har gjort knuder."

"Å Gud, nej!" siger Smallweed. "Det gør han aldrig."

"Ikke det? Nå, det glæder mig at høre, for jeg troede, at det måske var hans værk. Det er det, som jeg vil tale om. Dette brev, som De nok kender."

Smallweed smiler meget stygt, da han genkender brevet.

"Hvad er meningen med det?"

"Judy," siger den gamle mand, "har du piben? Lad mig få den. Hvad meningen er, gode ven?"

"Ja! Hør nu, mr. Smallweed," siger rytteren, idet han tvinger sig til at tale venligt og fortroligt, som han kan, mens han holder det åbne brev i den ene hånd og støtter den andens svære knoer på sit lår, "der er omsat en god slump penge imellem os, og vi sidder nu ansigt til ansigt og kender jo begge meget godt den overenskomst, som altid har fundet sted. Jeg vil gøre, som jeg altid har plejet og regelmæssigt har gjort, og forny vekslen. Jeg har aldrig fået et brev som dette fra Dem og er lidt ked af det, fordi min ven, Matthew Bagnet, der, som De ved, ikke har pengene – "

"Det ved jeg ikke," siger den gamle mand rolig.

"Gid pokker havde Dem – det, mener jeg – jeg siger Dem det jo, ikke sandt?"

"Å jo, De siger mig det," svarer bedstefader Smallweed. "Men jeg ved det ikke."

"Nå," siger rytteren og behersker sig, "så ved *jeg* det."

Smallweed svarer med den mest glimrende sindsro: "Nå! Det er noget ganske andet!" og tilføjer: "Men det gør intet til sagen.

Mr. Bagnets stilling bliver i ethvert tilfælde den samme."

Den ulykkelige George søger at jævne sagen i mindelighed og formilde Smallweed ved at snakke ham efter munden. "Det er netop det, jeg mener. Som De siger, mr. Smallweed, Matthew Bagnet vil rimeligvis i ethvert tilfælde komme i klemme. Men, ser De, det gør hans gode kone urolig og mig med, for mens jeg ikke er andet end en forfløjen døgenigt, hvem spark falder naturligere end halvpence, så er han en ordentlig familiefader, skal jeg sige Dem. Og hør nu, mr. Smallweed," siger rytteren og bliver mere tillidsfuld, mens han på denne soldatermæssige måde søger at ordne sine forretninger, "skønt De og jeg på en vis måde er ganske gode venner, ved jeg dog nok, at jeg ikke kan forlange, at De helt skal lade min ven Bagnet slippe."

"Å Gud! De er alt for beskeden. De kan *forlange*, hvad det skal være af mig, mr. George." – der er en vis varulveagtig spøgefuldhed hos bedstefader Smallweed i dag.

"Men De kan nægte mig det, mener De? Eller måske ikke så meget De som vor ven i City? Ha, ha, ha!"

"Ha, ha, ha!" gentager Smallweed i en så hård tone og med så mærkværdigt grønne øjne, at Bagnets medfødte værdighed bliver endnu mere forøget ved at se på den ærværdige mand.

"Nå," siger den sangvinske George, "det glæder mig at se, at vi kan spøge om det, for jeg vil gerne have denne sag bragt i orden på en venskabelig måde. Her er nu min ven Bagnet, og her er jeg. Vi vil afgøre sagen på stedet som sædvanlig, hvis De synes, mr. Smallweed. Og De vil lette min ven Bagnets og hans families sind en hel del, hvis De bare vil sige ham, hvad De mener."

"Å, du gode himmel! Å!" udbryder her en eller anden skingrende i en spottende tone, medmindre det skulle være den skæmtsomme Judy, som ganske vist viser sig at være stum, da de forbavsede gæster ser sig om, men som for nylig har gjort et hånligt og spottende kast med sin hage. Bagnets værdighed bliver endnu større.

"Men jeg synes, mr. George," siger nu gamle Smallweed, der hele tiden har holdt piben i hånden, "jeg synes, De spurgte mig om, hvad meningen var med brevet?"

"Ja, det gjorde jeg," svarer rytteren i sin utvungne tone, "men jeg bryder mig ikke videre om at få det at vide, når blot sagen kommer i orden."

Smallweed, der vogter sig for at sigte efter rytterens hoved, kaster piben i gulvet og slår den i stykker.

"Det er det, jeg mener. Jeg vil knuse Dem. Jeg vil smuldre Dem. Jeg vil støde Dem til pulver. Gå fanden i vold!"

De to venner rejser sig og ser på hinanden. Bagnets værdighed har nået sit højeste punkt.

"Gå fanden i vold!" gentager den gamle mand. "Jeg vil ikke vide mere af Deres rygen tobak og letfærdige tale. De er jo en uafhængig dragon, ikke sandt? Gå til min sagfører – De husker nok, hvor han bor. De har været der før – og vis Deres uafhængighed! Det er det bedste råd, jeg kan give Dem. Luk gadedøren op, Judy, og vis de skrålhalse ud. Råb om hjælp, hvis de ikke vil gå. Vis dem ud!"

Han råber dette så højt, at Bagnet skyndsomst lægger sin hånd på sin kammerats skulder og får denne, inden han er kommet sig af sin forbavselse, ud af gadedøren, som øjeblikkelig smældes i af den triumferende Judy. Aldeles

forvirret bliver George lidt stående og ser på, dørhammeren. Bagnet går, ligesom en skildvagt, op og ned uden for det lille dagligstuevindue og ser ind ad det. Hver gang han går forbi, åbenbart pønsende på et eller andet.

"Nå, Mat," siger George, da han er kommet til sig selv igen, "vi må prøve det med prokuratoren. Hvad synes du om den slyngel?"

Bagnet, der standser for at kaste et afskedsblik ind i dagligstuen, svarer med en hovedrysten, som gælder den indvendige bemærkning: "Havde min gamle tøs været her – skulle jeg have sagt ham besked!" efter således at have skudt sit skarpeste skyts af, sætter han sig i trit og marcherer af med rytteren, skulder mod skulder.

Da de melder sig i Lincoln's Inn Fields, er Tulkinghorn optaget og kan ikke fås i tale. Han vil overhovedet ikke tale med dem, for da de har ventet en hel time, og fuldmægtigen har underrettet ham derom, bringer denne dem det intet mindre end opmuntrende budskab tilbage, at Tulkinghorn ikke har noget at sige dem, hvorfor de gør bedst i ikke at vente. Vente gør de imidlertid med den militære taktiks udholdenhed, og omsider kommer den klient ud fra Tulkinghorns værelse, som har været inde.

Klienten er en smuk, gammel dame. Ingen anden end mrs. Rouncewell. Husholdersken på Chesney Wold. Hun kommer ud fra helligdommen med en rigtig gammeldags nejen og lukker sagte døren efter sig. Hun behandles med udmærkelse her, for fuldmægtigen træder frem for at føre hende igennem det yderste kontor og lukke op for hende. Den gamle dame takker

ham for hans artighed, men ser i det samme de ventende kammerater.

"Undskyld, sir, men er De herrer ikke militære?"

Da fuldmægtigen med øjet henviser spørgsmålet til dem selv, og George ikke vender sig fra almanakken over kaminen, påtager Bagnet sig at svare: "Jo, madame, forhenværende."

"Jeg tænkte det nok. Jeg er sikker på det. Mit hjerte bliver varmt ved synet af Dem. Det gør det altid, når jeg ser folk som Dem. Gud velsigne Dem! De må undskylde en gammel kone, men jeg havde selv engang en søn, som gav sig til at være soldat. En smuk, rask knøs var han og god, trods al sin letsindighed, skønt visse folk ville sætte ondt for ham hos hans stakkels moder. Undskyld, at jeg har ulejliget Dem. Gud velsigne Dem, mine herrer."

"Det samme ønsker jeg Dem!" svarer Bagnet med en oprigtig, god vilje.

Der er noget meget rørende i den gamle dames stemme og den skælven, som er bredt ud over hendes pyntelige, gamle skikkelse. Men George er så optaget af almanakken oven kaminen – han udregner måske de kommende måneder efter den – at han ikke vender sig om, før hun er gået, og døren har lukket sig efter hende.

"George," hvisker Bagnet brummende, da han endelig vender sig bort fra almanakken, "tab ikke modet! En soldat må aldrig give tabt. Frisk mod, kammerat!"

Efter at fuldmægtigen atter er gået ind for at sige, at de endnu er der, og de har hørt Tulkinghorn svare utålmodigt: "Så lad dem komme ind!" Går de ind i den store sal med det malede loft, hvor de finder ham stående med ryggen til kaminen.

"Nå, godtfolk, hvad vil De mig? Jeg sagde Dem jo, sergent, da jeg sidst så Dem, at jeg ikke ønsker Deres selskab her?"

Sergenten, som i det sidste par minutter har fået sin sædvanlige holdning tilbage, forklarer, at han har fået dette brev, har været hos Smallweed og er blevet vist herhen.

"Jeg har intet at sige Dem," svarer Tulkinghorn. "Når De gør gæld, må De betale den eller også tage mod følgerne. De har vel ikke behov for at komme herhen for at lære det!"

Sergenten må desværre tilstå, at han ikke har pengene.

"Meget vel, så må den anden mand – denne mand, hvis det er ham – betale dem for Dem."

Sergenten må desværre tilføje, at den anden mand heller ikke har pengene.

"Meget vel, så må De betale dem i fællesskab eller også begge bøde for det. De har fået pengene og må betale dem tilbage. De kan ikke stikke andre folks kapitaler i lommen og slippe fra det uden ansvar."

Sagføreren sætter sig i sin lænestol og rører op i ilden. George håber, at han vil have den godhed at –

"Hør, sergent, jeg har intet at sige Dem. Jeg kan ikke lide Deres venner og vil ikke se Dem her. Denne sag hører ikke til min praksis, for skønt mr. Smallweed har været så god at tilbyde mig disse forretninger, har jeg dog til syvende og sidst intet at gøre med Dem. De må gå til Melchisedech i Cliffords Inn."

"Jeg må bede Dem om forladelse," siger George, "fordi jeg trænger således ind hos Dem imod Deres ønske, hvilket næsten er lige så ubehageligt for mig, som det kan være for Dem, men vil De ikke lade mig sige Dem et ord under fire øjne?"

Tulkinghorn rejser sig med hænderne i lommen og går hen i en af vinduesfordybningerne! "Skynd Dem, jeg har ingen tid at spilde!" midt under denne ypperligt påtagne ligegyldighed kaster han et skarpt blik på rytteren og ordner det sådan, at han selv kommer til at stå med ryggen mod lyset, mens den anden vender ansigtet mod det.

"Nå ja, sir," siger George, "den mand, jeg har taget med, er den anden person, der er indviklet i denne ulykkelige sag – af navn, kun af navn – og min eneste hensigt er at forebygge, at han kommer i ulejlighed for min skyld. Det er en meget respektabel mand med kone og børn, og han har tidligere stået i det kongelige artilleri –"

"Jeg giver ikke en pris tobak, min gode ven, for hele det kongelige artilleri med officerer, menige, krudtkarrer, vogne, heste, kanoner og ammunition."

"Det er rimeligt nok, sir. Men jeg ville give meget til, at Bagnet og hans kone og børn ikke kom i ulykke for min skyld. Og kunne jeg hjælpe dem ud af denne sag, ville jeg gerne uden godtgørelse udlevere det, De ønskede af mig forleden dag."

"Har De det med?"

"Ja jeg har."

"Sergent," vedbliver sagføreren i sin tørre, lidenskabsløse tone, som det er langt håbløsere at have at gøre med end selv med den største heftighed, "tag Deres beslutning, mens jeg taler, for De hører mit sidste ord. Når jeg har talt ud, har jeg sluttet denne sag og tager den ikke oftere op igen. Læg vel mærke til det. De kan lade det, De siger at have taget med, blive her et par dage, hvis De vil, og De kan også tage det med Dem hjem igen, hvis De vil. Lader De det blive her, kan jeg gøre dette

for Dem: Jeg kan bringe denne sag på sin gamle fod igen og desuden give Dem den skriftlige forsikring, at Bagnet på ingen måde skal blive generet, før De er blevet klemt til det yderste – at Deres midler skal være udtømte, før kreditoren tyr til hans. Derved er han så godt som frelst. Har De bestemt Dem?"

Rytteren stikker hånden ind på brystet og svarer med et langt suk: "Jeg må gøre det, sir."

Dermed sætter Tulkinghorn sine briller på, sætter sig ned og skriver forsikringen, som han langsomt læser op og forklarer for Bagnet, der hele tiden har stirret op i loftet og nu igen lægger sin hånd på sit skaldede hoved under dette ny mundtlige styrtebad og synes i højeste grad at trænge til den gamle tøs for at udtrykke sine tanker igennem hende. Derpå fremtager rytteren af sin brystlomme et sammenlagt papir, som han uvillig lægger foran sagføreren. "Det er kun et tjenestebrev. Det sidste, jeg fik fra ham."

Se på en møllesten, George, for at iagttage, om der foregår nogen forandring i dens udtryk, og De vil snarere finde en sådan der end i Tulkinghorns åsyn, da han åbner og læser brevet. Han lægger det sammen igen og gemmer det i sin pult med et ansigt så ubevægeligt som døden.

Heller ikke har han andet eller mere at sige eller gøre end at nikke på den samme kolde, uhøflige måde og i al korthed at tilføje: "De kan gå. Følg disse folk ud!" da de er blevet fulgt ud, går de hjem til Bagnet for at spise til middag.

Kogt oksekød med grønt i stedet for kogt flæsk med grønt forrige gang, og mrs. Bagnet deler maden ud på samme måde og krydrer den med sit gode humør, for hun er af den sjældne slags mennesker, der modtager det gode uden at lade falde

noget vink om, at det kunne være bedre, og får et lysglimt ud af enhver lille mørk plet i sin nærhed. Ved denne lejlighed er denne plet Georges mørke pande, for han er usædvanlig tankefuld og forstemt. I begyndelsen stoler mrs. Bagnet på, at Quebecs og Maltas kærtegn skal oplive ham, men da hun mærker, at disse unge damer finder, at deres gamle ven ikke er den sædvanlige lystige, gamle ven, vinker hun det lette infanteri bort og overlader ham i ro og mag at slappe af på den fri plads ved den huslige arne.

Men han slapper ikke af. Han bliver i sluttet kolonne, mørk og forstemt. Under den langvarige rengørings- og sammenlægningsproces, under hvilken han og Bagnet forsynes med deres piber, er han ikke bedre, end han var ved bordet. Han glemmer at ryge, ser på ilden og falder i tanker, lader sin pibe gå ud og opfylder Bagnets bryst med sorg og uro ved at vise, at tobakken ikke smager ham.

Da mrs. Bagnet derfor kommer ind igen, rødmosset efter sin afvaskning i den forfriskende vandspand, og sætter sig til sit arbejde, brummer Bagnet: "Gamle tøs!" og med et tegn giver hende en opfordring til at finde ud af, hvad der er i vejen.

"Men, George," siger mrs. Bagnet, mens hun rolig træder sin nål, "hvor De er i dårligt humør!"

"Er jeg? Ingen god selskabsbroder? Nej, jeg er bange for det."

"Han er slet ikke som den gamle ven, moder!" udbryder lille Malta.

"Det er vel, fordi han ikke er rask, moder!" tilføjer Quebec.

"Ja, det er rigtignok et slemt tegn ikke at være som den gamle ven!" svarer rytteren og kysser småpigerne. "Men jeg er bange for, det er sandt," tilføjer han med et suk. "De små har altid ret!"

"George," siger mrs. Bagnet, "hvis jeg kunne tro, De var tvær nok til endnu at tænke på, hvad en hidsig, gammel soldaterkone – der gerne kunne have bidt sin tunge af bagefter og næsten burde have gjort det – sagde til Dem i morges, så ville jeg nu være i forlegenhed med, hvad jeg skulle sige til Dem."

"Kære, gode veninde," svarer rytteren, "det har jeg glemt for længe siden."

"For ved De hvad, George, jeg sagde ikke andet og ville ikke sige andet, end at jeg betroede mit Livsenstræ til Dem og var vis på, at De ville hjælpe ham igennem. Og De har hjulpet ham igennem som en brav karl!"

"Tak, mange tak for Deres gode mening om mig." Idet rytteren giver mrs. Bagnets hånd et venligt tryk, henvendes hans opmærksomhed på hendes ansigt. Efter at have set på det et øjeblik, mens hun arbejder med sin nål, ser han hen på den unge Woolwich, der sidder i en krog, og vinker denne piberdreng hen til sig.

"Se der, min dreng," siger George, idet han meget blidt glatter moderens hår med sin hånd, "der ser du en god, kærlig pande! Lys og klar af kærlighed til dig. Lidt angrebet af sol og vejr ved at følge med din fader og passe på dig, men frisk og sund som det modne æble på træet."

Bagnets ansigt udtrykker, så vidt dets træede stof tillader det, den højeste grad af bifald.

"Den tid vil komme, min dreng," vedbliver rytteren, "da din moders hår vil være gråt og hendes pande fuld af rynker – og da vil hun være en smuk gammel kone. Sørg for, mens du er ung, at du, når den tid kommer, kan tænke: "*Jeg* har ikke sat hende et gråt hår i hendes kære hoved; *jeg* har ikke været skyld i en

sorgfuld fure i hendes ansigt!" For af alle de mange ting, du kan tænke på, når du er blevet mand, vil dette være den bedste tanke for dig, Woolwich!"

George slutter med at rejse sig fra sin stol og sætte drengen på den ved siden af moderen, idet han med lidt hastværk siger, at han vil ryge et par drag af sin pibe ude på gaden.

35. Esthers fortælling

– Jeg lå syg i flere uger, og mit livs sædvanlige gang blev ligesom til en gammel erindring, hvilket dog ikke så meget var en virkning af tiden som af den forandring i alle mine vaner, der fremkaldtes af min hjælpeløse og uvirksomme tilstand. Jeg havde ikke været ret mange dage indespærret i sygeværelset, før alt andet syntes at have trukket sig tilbage i en fjern afstand, hvor der var lidt eller ingen adskillelse mellem de forskellige stadier af mit liv, som i virkeligheden havde været skilte fra hinanden ved flere år. Det forekom mig, at jeg var kommet over en mørk indsø og havde ladet alle mine oplevelser tilbage på den sunde kyst.

Skønt det i begyndelsen voldte mig megen uro at tænke på, at mine husholdningspligter ikke blev varetaget, lå de dog snart lige så langt tilbage som de ældste af mine gamle pligter i Greenleaf eller som de sommereftermiddage, da jeg med min mappe under armen og min barnlige skygge ved min side gik hjem fra skolen til min gudmoders hus. Jeg havde ikke før vidst, hvor kort livet virkelig var, og i hvor lille et rum ånden kunne presse det sammen.

Mens jeg var meget syg, blev mit sind i høj grad uroligt over den måde, hvorpå disse inddelinger af tiden smeltede sammen. På en gang et barn, en ældre pige og den lille kone, som jeg havde været så glad ved at være, følte jeg mig ikke alene trykket af de sorger og forlegenheder, der fulgte med disse stillinger,

men samtidig af den store møje, som de uendelige forsøg på at bringe dem i forbindelse med hverandre, voldte mig.

Af samme grund er jeg næsten bange for at hentyde til det tidsrum i min sygdom – det syntes kun at være en lang nat, men det indeholdt sikkert flere både dage og nætter – da jeg arbejdede mig op ad kæmpetrapper og, sådan som jeg havde set en orm gøre det i en havegang, stadig, idet jeg stødte på en eller anden hindring, måtte vende om og på ny arbejde mig op. I visse mellemrum vidste jeg meget godt, og jeg tror også, at jeg som oftest havde en uklar forestilling derom, at jeg lå i min seng, og at jeg talte med Charley, mærkede, at hun rørte ved mig, og kendte hende meget godt, og dog kunne jeg høre mig selv klage: "Åh, endnu flere af disse uendelige trapper, Charley – flere og flere – jeg tror, de når helt op til himlen." og opad arbejdede jeg mig igen.

Tør jeg hentyde til det endnu værre tidspunkt, da det forekom mig, at der et sted i et stort mørkt rum var et slags luende halsbånd eller ring eller stjernekreds, hvoraf jeg var en af perlerne. Åh, hvor jeg bad om at måtte blive løst fra de øvrige, og hvor det voldte mig en ubeskrivelig kval og elendighed at høre til den skrækkelige tingest.

Måske bliver jeg mindre kedelig og mere forståelig, jo mindre jeg taler om disse fantasier. Jeg kalder dem ikke tilbage for at gøre andre sorgfulde, eller fordi jeg selv nu i mindste måde sørger ved at mindes dem. Men det kan måske være, at vi ville være bedre i stand til at lindre sådanne sælsomme hjemsøgelser, hvis vi kendte lidt mere til dem.

Den hvile, som fulgte, den lange, søde søvn, den velsignede ro, da jeg i min svaghed var alt for rolig til at tænke på mig selv

og kunne have hørt, at jeg skulle dø, uden at det ville have fremkaldt nogen anden følelse hos mig end en medlidende kærlighed til dem, som jeg lod tilbage – denne tilstand kan måske fattes af flere. I denne tilstand var jeg, da jeg første gang gøs tilbage for lyset, da det atter strålede mig i møde, og med en grænseløs glæde, for hvilken ingen ord er begejstrede nok, følte, at jeg ville få mit syn igen.

Jeg havde hørt Ada græde ved døren dag og nat. Jeg havde hørt hende sige til mig, at jeg var grusom og ikke holdt af hende. Jeg havde hørt hende bede og bønfalde om at måtte komme ind for at pleje og trøste mig og ikke mere forlade mit leje, men når jeg havde kunnet tale, havde jeg kun svaret: "Aldrig, min søde pige, aldrig!" og atter og atter pålagt Charley at holde min yndling borte fra værelset, hvad enten jeg skulle leve eller dø. Charley havde været mig tro i denne nødens tid og med sin lille hånd og sit store hjerte holdt døren fast lukket til.

Men nu, da mit syn blev stærkere, og det herlige lys hver dag strålede klarere og klarere for mig, kunne jeg læse de breve, som min veninde hver morgen og aften skrev til mig, og kunne trykke dem til mine læber og lægge min kind på dem uden frygt for at gøre hende skade. Jeg kunne se min lille pige gå så varsomt og omhyggeligt omkring i de to værelser og sætte alt på plads og atter fra det åbne vindue tale så glad til Ada. Jeg kunne fatte stilheden i huset og den omtanke, den udtrykte hos alle dem, der altid havde været så gode imod mig. Jeg kunne græde i mit hjertes overvældende lyksalighed og være lige så glad i min svaghed, som jeg havde været i mine sunde dage.

Efterhånden begyndte mine kræfter at vende tilbage. I stedet for at ligge med en så sælsom ro og iagttage, hvad der blev gjort

for mig, som om det blev gjort for en anden, for hvis skyld jeg nærede en stille sorg, hjalp jeg nu selv lidt med og det mere og mere, indtil jeg kunne begynde at hjælpe mig selv og igen fik kærlighed til og interesse for livet.

Hvor godt husker jeg ikke den glade eftermiddag, da jeg blev rejst op i sengen og støttet med puder for at have den store fryd at drikke te med Charley! Den lille skabning, der åbenbart var kommet til verden for at pleje de svage og syge, var så lykkelig og havde så travlt og afbrød så ofte sine tilberedelser for at lægge sit hoved til mit bryst og kæle for mig og med glædestårer udbryde, at hun var så glad, så glad, at jeg nødtes til at sige: "Hvis du bliver således ved, Charley, må jeg lægge mig ned igen, min lille ven, for jeg er mattere, end jeg troede." Og så blev Charley så stille som en mus og flyttede sit strålende ansigt fra det ene sted til det andet i de to værelser, fra skyggen hen i det guddommelige solskin og fra solskinnet hen i skyggen, mens jeg i stilhed iagttog hende. Da hun var færdig med alle sine tilberedelser, og det nydelige tebord med de små lækkerier, som skulle friste mig, og den hvide dug og blomsterne, og det alt sammen, så kærligt og smukt ordnet til mig af Ada, var blevet stillet hen ved min seng, følte jeg mig stærk nok til at sige noget til Charley, som ikke var nyt for mine tanker.

Først takkede jeg Charley for den orden, der var i værelset, som var så luftigt og friskt, så pynteligt og frit for hver en plet, at jeg næppe kunne tro, jeg havde ligget så længe i det. Dette henrykte Charley, og hendes ansigt strålede endnu klarere end før.

"Og dog, Charley," sagde jeg, idet jeg så mig om, "savner jeg noget, som jeg er vant til."

Stakkels lille Charley så sig også om og rystede på hovedet, som om der intet manglede.

"Er alle billederne der, hvor de plejede at være?" spurgte jeg hende.

"Ja, hvert eneste et, miss," svarede Charley.

"Og møblerne, Charley?"

"Ja, undtagen at jeg har flyttet lidt om på dem for at få mere plads, miss."

"Og dog," sagde jeg, "savner jeg en ting. Åh, nu ved jeg, hvad det er, Charley! Det er spejlet."

Charley rejste sig fra bordet, idet hun lod, som om hun havde glemt noget, og gik ind i det andet værelse, og der hørte jeg hende hulke.

Jeg havde meget ofte tænkt på det. Nu var jeg sikker. Jeg kunne takke Gud for, at det nu ikke rystede mig. Jeg kaldte Charley tilbage, og da hun kom – først lod hun, som om hun smilte, men da hun nærmede sig mig, så hun nedtrykt ud – tog jeg hende i mine arme og sagde: "Det har ikke stort at sige, Charley. Jeg håber, at jeg meget godt kan undvære mit gamle ansigt."

Jeg kom snart så vidt, at jeg kunne sidde oppe i en stor lænestol og endog gå – lidt svimmel – ind i det andet værelse, støttende mig til Charley. Også her var spejlet borte, men derfor blev det, jeg havde at bære, ikke tungere.

Min formynder havde for længe siden villet besøge mig, og der var nu ingen fornuftig grund til, at jeg skulle nægte mig denne glæde. Han kom en formiddag, og da han var kommet ind, kunne han først kun holde mig i sine arme og sige: "Kære, kære pige!" jeg havde længe vidst, hvilken dyb kærlighedens og

ædelmodighedens kilde hans hjerte var, og opvejede ikke en plads i dette rigeligt min ubetydelige smerte og forandring? "Ak jo!" tænkte jeg. "Han har set mig og holder endnu mere af mig end før. Han har set mig og er endog kærligere imod mig, end han før var. Hvad har jeg da at sørge over?"

Han satte sig på sofaen ved siden af mig og støttede mig med sin arm. Et lille øjeblik sad han med hånden for ansigtet, men fik igen sit sædvanlige væsen, da han tog den bort. Der har aldrig været, kan aldrig have været et elskeligere væsen.

"Lille kone," sagde han, "hvor det har været en tung tid! Og så har den lille kone samtidig været så stivsindet!"

"Det var kun i den bedste hensigt, formynder," sagde jeg.

"Naturligvis i den bedste. Men Ada og jeg har været meget ulykkelige. Deres veninde Caddy har været her tidlig og sildig. Alle her i huset har ganske tabt hovedet, ja i sin ængstelse for dem har endog stakkels Rick skrevet, og det oven i købet til *mig*!"

Jeg havde læst om Caddy i Adas breve, men ikke om Richard, og jeg sagde ham det.

"Ja, det forstår sig," svarede han. "Jeg syntes, det var bedst ikke at tale om det til hende."

"Og De siger, at han har skrevet til *Dem*," sagde jeg med det samme eftertryk, som han havde brugt. "Som om det ikke faldt af sig selv, at han gjorde det, som om han kunne skrive til nogen bedre ven."

"Det tror han, at han kunne, min kære pige, og til mange bedre. Sandheden er, at han skrev til mig under et slags forbehold, idet han ikke kunne skrive til Dem med noget håb om at få svar, han skrev koldt, hovmodigt, harmfuldt. Vi må

bære over med det, kæreste lille kone. Skylden er ikke hans. Jarndyce-kontra-Jarndyce har gjort ham forstyrret i hovedet og ødelagt mig i hans øjne. Så galt og værre end det har jeg set før, og det tit og mange gange. Selv om to engle var parter i den sag, tror jeg, at den ville forandre deres natur."

"Den har ikke forandret Deres, formynder."

"Å jo, såmænd har den så, lille ven," sagde han smilende. "Den har gjort søndenvinden østlig, jeg ved ikke hvor ofte. Rick mistror mig, går til jurister og hører, at han må mistro mig, at jeg har modsatte interesser, adkomster, der strider mod hans, og jeg ved ikke alt. Hvorimod himlen skal vide, at hvis jeg kunne komme ud af de bjerge af parykker, der i så lang tid har båret mit ulykkelige navn, hvilket jeg ikke kan, eller jævne dem ved at tilintetgøre min egen oprindelige ret, hvilket jeg heller ikke kan, og hvilket ingen menneskelig magt, så vidt jeg tror, vil kunne, ville jeg øjeblikkelig gøre det. Jeg ville hellere give stakkels Rick hans egentlige natur tilbage end have alle de penge, som afdøde, på hjerte og sjæl af kanslerrettens hjul knuste parter i alle deres sager har efterladt ukrævede hos generalkassereren, og det er penge nok til at der kunne støbes en pyramide af dem til minde om kanslerrettens alt overgående slethed."

"Er det muligt, formynder," spurgte jeg forbavset, "at Richard har været mistroisk mod Dem?"

"Ak, min kære ven, det ligger i sådanne misbrugs fine gift, at de avler sådanne sygdomme. Hans blod er smittet, og tingene mister deres naturlige udsende i hans øjne. Det er ikke hans skyld."

"Men det er en skrækkelig ulykke."

"Det er en skrækkelig ulykke, lille kone, konstant at komme ind under påvirkningen af Jarndyce-kontra-Jarndyce. Jeg kender ingen større. Lidt efter lidt er han blevet forledet til at stole på det forrådnede rør, som giver alle hans omgivelser noget af sin råddenskab. Men igen siger jeg af min ganske sjæl, vi må have tålmodighed med stakkels Rick og ikke dadle ham. Hvilken mængde skønne, friske hjerter som hans har jeg ikke i min tid set blive ødelagte på samme måde!"

Jeg kunne ikke lade være med at udtrykke min forundring og sorg over, at hans kærlige, uegennyttige planer kun havde båret så ringe frugter.

"Det må vi ikke sige, Dame Durden," svarede han muntert. "Ada er blevet lykkeligere, håber jeg, og det er meget. Jeg troede, at jeg og disse to unge væsener kunne være venner i stedet for mistroiske fjender, og således for så vidt modarbejde processen og blive den for stærk. Men det var for meget forlangt. Jarndyce-kontra-Jarndyce var gardinet om Ricks vugge."

"Men tør vi ikke håbe, at en smule erfaring vil lære ham, hvor falsk og ødelæggende den ting er?"

"Vi *vil* håbe det, kære Esther, og at han vil lære det, før det bliver for sent. I ethvert tilfælde må vi ikke være for strenge imod ham. Der findes desuden ikke mange modne og gode mennesker, som ikke ville blive væsentligt forandrede og forværrede i tre – i to – ja, i et år, hvis de blev kastet ind i den et som parter i en af dens sager. Hvordan kan vi da undre os over stakkels Rick? En ung mand, der er så uheldig," her blev hans stemme mere dæmpet, som om han tænkte højt, "kan først ikke tro – og hvem kan vel det? – at kanslerretten er, hvad den er. Han venter ivrig og heftig, at den vil fremme hans tarv og

bringe hans sager til en afgørelse. Den forhaler, skuffer, prøver, piner ham, opslider hans sangvinske forhåbninger og hans tålmodighed tråd for tråd, men endnu stadig sætter han sin lid til den, bygger sin fremtid på den og finder hele sin verden troløs og hul. Nå, nå, nå! Nok derom, min ven!"

Han havde hele tiden støttet mig, og hans ømhed var mig så kær, at jeg lagde mit hoved på hans skulder, jeg holdt af ham som en fader. Under den lille pause, der nu opstod, besluttede jeg på en eller anden måde at få en sammenkomst med Richard, når jeg igen var kommet til kræfter, og at prøve at bringe ham til fornuft.

"Der gives bedre emner end disse," sagde min formynder, "når man er så glad som vi over vor kære piges helbredelse. Og jeg har et ærinde at udrette. Hvornår må Ada komme og besøge Dem, gode Esther?"

Også jeg havde tænkt på det, en smule i forbindelse med de fraværende spejle, men ikke meget, for jeg vidste, at min kærlige veninde ikke ville blive anderledes, fordi mit udsende var anderledes.

"Kære formynder," sagde jeg, "da jeg har lukket hende ude så længe – skønt hun i sandhed er det samme som lyset for mig –"

"Det ved jeg nok, Dame Durden, ja det ved jeg."

Han var så god, hans kærtegn udtrykte en så inderlig medlidenhed og hengivenhed, og hans stemme bragte en sådan trøst i mit hjerte, at jeg standsede lidt, helt ude af stand til at blive ved. "Ja, ja, De er træt," sagde han. "Hvil Dem lidt."

"Da jeg har holdt Ada borte så længe," begyndte jeg lidt efter, "kunne jeg nok have lyst til at have min vilje endnu lidt længere, formynder. Det er bedst, at jeg kommer bort herfra, før jeg ser

hende. Hvis Charley og jeg kunne tage et eller andet sted ud på landet, så snart jeg kan tåle at røre mig, og tilbringe en uges tid der for at samle kræfter i den styrkende luft og under forventningen om den glæde atter at have Ada ved min side, så tror jeg, at det ville være det bedste for os."

Jeg håber, at det ikke var en svaghed af mig, at jeg ønskede at blive lidt mere vant til mit forandrede udseende, før jeg så den dyrebare pige, som jeg længtes så brændende efter, men sandt er det. Jeg gjorde det. Var det en svaghed, vidste jeg, at han ville bære over med den.

"Vor forkælede lille kone," sagde min formynder, "skal have sin vilje, endog i sin ubøjelighed, skønt jeg godt ved, at det vil koste tårer dernede. Og se her! Her aflægger Boythorn, ridderlighedens hjerte, sådanne glubske løfter, som endnu aldrig før er blevet aflagte på papir, om, at hvis De ikke vil komme og flytte ind i hans hus, som han udtrykkelig af den grund allerede har forladt, så vil han ved himmel og jord rive det ned og ikke lade en sten blive tilbage."

Og min formynder rakte mig et brev, hvori Boythorn, uden nogen almindelig begyndelse såsom: "Min kære Jarndyce," straks udbrød i de ord: "Jeg sværger, at hvis miss Summerson ikke kommer og tager hele mit hus, som jeg rømmer for hende i dag klokken et, i besiddelse –" og derpå med den største alvor og i de stærkeste udtryk afgav den ovennævnte mærkværdige erklæring. Vi satte ikke mindre pris på brevskriveren, fordi vi lo af brevet, og blev enige om, at jeg den næste dag skulle skrive et takkebrev og modtage hans tilbud, der var mig meget velkomment, for af alle de steder, jeg kunne have tænkt mig, var jeg ikke så gerne taget hen til noget som til Chesney Wold.

"Nå, lille husholderske," sagde min formynder og så på sit ur, "min tid blev mig strengt foreskrevet, da jeg gik herop, eftersom De ikke må udmatte Dem for meget, og den er nu udløbet lige til det sidste minut. Jeg har en bøn til. Den lille miss Flite havde ikke så snart hørt et rygte om, at De var syg, før hun gik herned – fem mil, stakkels sjæl, i et par dansesko – for at spørge til Dem. Det var en Guds lykke, at vi var hjemme, ellers var hun gået tilbage igen."

Den gamle sammensværgelse for at glæde mig! Alle syntes at være delagtige i den!

"Hør nu, kæledægge," sagde min formynder, "hvis det ikke ville være for trættende for Dem at lade den lille uskyldige skabning komme ind til Dem en eftermiddag, før De frelser Boythorns ellers til undergang viede hus fra sløjfning, tror jeg, at de ville gøre hende stoltere og mere tilfreds med sig selv, end jeg, skønt mit ophøjede navn er Jarndyce, kunne gøre hende i hele min levetid."

Jeg tvivler ikke på, at han vidste, at der i denne stakkels nedbøjede skabnings tarvelige fremtoning ville være noget, som ville tale som en blid formaning til min sjæl. Jeg følte det, mens han talte til mig. Jeg kunne ikke sige ham det hjerteligt nok, hvor gerne jeg ville modtage hende. Jeg havde altid beklaget hende, men aldrig så meget som nu. Jeg havde altid glædet mig over min ringe evne til at trøste hende i hendes ulykker, men aldrig, aldrig halvt så meget som nu.

Vi aftalte en tid, da miss Flite skulle komme med diligencen og spise til middag med mig. Da min formynder forlod mig, vendte jeg mit ansigt mod væggen og bad om tilgivelse, hvis jeg, omgivet af sådanne velsignelser, havde forstørret den lille

prøvelse, jeg skulle underkastes, for mig selv. Den barnlige bøn fra den gamle fødselsdag, da jeg havde higet efter at blive flittig, tilfreds og trofast og gøre nogen noget godt og selv vinde nogen kærlighed, hvis jeg kunne, vendte tilbage i mine tanker med en bebrejdende følelse for al den glæde, jeg siden havde nydt, og for alle de kærlige hjerter, der siden var blevet mig hengivne. Var jeg svag nu, hvad havde denne nåde da gavnet mig? Jeg gentog den gamle barnlige bøn med dens gamle barnlige ord og mærkede, at den atter bragte mig fred.

Nu kom min formynder hver dag. Efter en uges tid kunne jeg gå omkring i vore værelser og føre lange samtaler med Ada bag gardinet. Men jeg så hende aldrig, for jeg havde endnu ikke mod til at se det kære ansigt, skønt jeg let kunne have gjort det, uden at hun havde set mig.

På den fastsatte dag kom miss Flite. Den stakkels lille skabning løb ind i mit værelse, idet hun glemte sin sædvanlige værdighed, faldt mig om halsen og kyssede mig en snes gange og udbrød af sit hjertes inderste: "Min kære Fitz Jarndyce!"

"Ak Gud," sagde hun og stak sin hånd i sin sypose, "jeg har intet andet end dokumenter her, min kære Fitz Jarndyce. Jeg må låne et lommetørklæde."

Charley gav hende et, og den gode skabning brugte det også, for hun holdt det for øjnene med begge hænder og sad således og fældede tårer i de næste ti minutter.

"Hvilken glæde, min kære Fitz Jarndyce!" sagde hun. "Ikke den mindste smerte. Glæde over at se Dem rask igen. Glæde over at have den ære at måtte komme ind og se til Dem. Jeg holder langt mere af Dem end af kansleren. Skønt jeg

regelmæssigt indfinder mig i retten. Det er sandt, min bedste, siden jeg taler om lommetørklæder –"

Her så miss Flite på Charley, der havde hentet hende på det sted, hvor diligencen stoppede. Charley så på mig og syntes ikke at have lyst til at følge hentydningen.

"Meget rigtigt," sagde miss Flite, "meget sandt! Højst uforsigtigt af mig at tale derom, men, min kære Fitz Jarndyce, jeg er bange for, at jeg undertiden er – mellem os sagt, De kan ikke tænke Dem det – lidt – hvad man kalder forstyrret," sagde miss Flite og rørte ved sin pande. "Ikke andet."

"Hvad ville De have sagt mig?" Spurgte jeg og smilede, da jeg så, hvor gerne hun ville blive ved. "De har vækket min nysgerrighed, og nu må De tilfredsstille den."

Miss Flite så på Charley for at hente råd i denne vigtige sag, og Charley sagde: "Ja, så gør De bedst i at sige det," hvorover miss Flite blev umådelig glad.

"Hvor vor unge veninde er skarpsindig," sagde hun til mig i sin hemmelighedsfulde tone. "Diminutiv, men meget skarpsindig! Nå ja, min ven, det er en smuk anekdote, ikke andet. Men alligevel finder jeg den fortryllende. Hvem anden fulgte os vel ned ad vejen fra diligencen end en fattig person med en meget ugentil hat –"

"Det var Jenny, miss," sagde Charley.

"Netop!" miss Flite indrømmede det med den største blidhed. "Jenny. Ja! Og hvad fortæller hun vor unge veninde andet, end at der har været en tilsløret dame i hendes hus, som har spurgt til min kære Fitz Jarndyces befindende og taget et lommetørklæde med sig som et lille minde, alene fordi det havde tilhørt min

elskværdige Fitz Jarndyce? Var det ikke meget indtagende af den tilslørede dame?"

"Med forlov, miss," sagde Charley, på hvem jeg havde set noget forbavset, "Jenny siger, at da hendes barn døde, lod De et lommetørklæde blive liggende, som hun tog og gemte sammen med barnets tøj, dels, tænker jeg, fordi det havde tilhørt Dem, miss, og dels fordi det havde ligget over barnet."

"Diminutiv," hviskede miss Flite og gjorde en mængde bevægelser mod sin egen pande for at udtrykke forstand hos Charley, "men overordentlig skarpsindig! Og så klar! Hun er klarere end nogen advokat, jeg nogen sinde har hørt."

"Ja, Charley," sagde jeg, "jeg husker det nok. Nå, og så?"

"Ja, miss," sagde Charley, "det lommetørklæde tog damen. Og Jenny ønsker, at De skal vide, at hun ikke ville have skilt sig ved det for en hel bunke penge, men at damen tog det og lod nogle penge ligge i stedet for. Jenny kendte hende slet ikke, miss."

"Men hvem kan det dog have været?" spurgte jeg.

"Min ven," sagde miss Flite og nærmede med et hemmelighedsfuldt blik sine læber til mit øre, "efter min mening – men sig det ikke til vor diminutive veninde – var det lordkanslerens kone. Han er gift, skal jeg sige Dem. Og jeg hører, at hun gør ham livet skrækkeligt surt. Kaster hans herligheds dokumenter på ilden, når han ikke vil betale juvelerens regning."

Jeg tænkte ikke videre på den dame dengang, da jeg troede, at det måske havde været Caddy. Desuden blev min opmærksomhed optaget af min gæst, der var forfrossen og sulten efter rejsen, og da vor middagsmad kom ind, måtte hun have lidt hjælp, mens hun pyntede sig med et ynkeligt, gammelt

livbånd og et par slidte, ofte stoppede handsker, som hun havde taget med i et stykke papir. Desuden skulle jeg præsidere ved festmåltidet, der bestod af en ret fisk, en stegt kylling, kage, grønt, budding og madeira, og det var så fornøjeligt at se, hvor godt det smagte hende, og med hvor mange omstændigheder og ophævelser hun gjorde det besked, at jeg snart ikke kunne tænke på andet.

Da vi var færdige, og vor lille dessert stod for os, pyntet af min yndling, som ikke ville overlade nogen anden tilsynet med noget, der tilberedtes til mig, var miss Flite så snaksom og glad, at jeg kunne nære håb om at få hende til at fortælle sin historie, da hun altid gerne ville tale om sig selv. Jeg begyndte med at sige: "De har i mange år gjort lordkansleren Deres opvartning, ikke sandt, miss Flite?"

"Jo, i mange, mange år, min bedste, men jeg venter en dom. Snart."

Selv i hendes håb lå der en ængstelighed, som gjorde mig det tvivlsomt, om det havde været rigtigt af mig at røre ved dette emne, og jeg besluttede derfor ikke at tale videre om det.

"Min fader ventede en dom," sagde miss Flite. "Min broder. Min søster. De ventede alle en dom. Den samme, som jeg venter."

"De er alle –"

"ja. Naturligvis døde," sagde hun.

Da jeg mærkede, at hun ville blive ved, syntes jeg, at jeg gjorde hende en større tjeneste ved at gå ind på emnet end ved at undgå det.

"Ville det ikke være klogere," spurgte jeg, "ikke længere at vente på denne dom?"

"Jo, det ville det naturligvis."

"Og ikke længere besøge retten?"

"Det ville det naturligvis også. Det er så opslidende altid at vente på noget, som aldrig kommer, min bedste Fitz Jarndyce! Opslidende, forsikrer jeg Dem, det går lige ind til marv og ben!"

Hun viste mig sin arm, og den var virkelig frygtelig mager.

"Men stedet har noget skrækkeligt tiltrækkende. Stille! Tal ikke derom til vor diminutive veninde, når hun kommer ind. Det kunne let gøre hende bange. Med god grund. Stedet har noget grusomt tiltrækkende. Man kan ikke forlade det. Og man må vente."

Jeg søgte at overbevise hende om, at dette ikke var tilfældet, og hun hørte også tålmodigt på mig, men havde straks sit svar på rede hånd.

"Ja, ja, ja! Det tror De, fordi jeg er lidt forstyrret. Meget dumt at være lidt forstyrret, ikke sandt? Og ligeledes meget forvirrende. For hovedet. Jeg mærker det. Men jeg er kommet der i så mange år og har lagt mærke til alting. Det er scepteret og seglet, der ligger på bordet."

Hvad troede hun da, at de kunne udrette, spurgte jeg.

"Trække," svarede miss Flite. "Trække folk til, min bedste. Trække freden ud af dem. Forstanden ud af dem. Skønheden ud af dem. Deres gode egenskaber ud af dem. Jeg har mærket, at de endog har trukket min ro fra mig om natten. De kolde, glinsende djævle!"

Hun klappede mig flere gange på armen og nikkede godmodigt, som om det var hende magtpåliggende, at jeg skulle indse, at jeg ikke skulle være bange for hende, fordi hun

talte så mørkt og betroede mig disse rædsomme hemmeligheder.

"Lad mig engang se," sagde hun. "Jeg vil fortælle Dem, hvordan det er gået mig. Før de begyndte at trække mig til sig – ja før jeg havde set dem – hvad var det da, jeg plejede at gøre? At spille på tamburin? Nej. At tamburere. Jeg og min søster gav os af med tambureren. Fader og vor broder var bygmestre. Vi boede sammen. Levede meget pænt, min bedste! Først blev fader tiltrukken – langsomt. Hjemmet blev trukket med ham. Få år efter var han en hidsig, tvær, vredladen fallent, uden et venligt ord eller blik til nogen. Før havde han været ganske anderledes. Han blev trukket i gældsfængsel. Der døde han, derpå blev vor broder trukket af sted – hurtigt – til drikfældighed og pjalter, og død. Så blev min søster trukket bort. Stille! Spørg ikke om hvortil! Derpå blev jeg syg og elendig og hørte, som jeg så ofte før havde hørt, at i alt dette var kanslerretten skyld. Da det var blevet bedre med mig, gik jeg hen og tog uhyret i øjesyn. Og da opdagede jeg sammenhængen og følte mig så tiltrukket, at jeg måtte blive der."

Efter at være blevet færdig med denne korte fortælling, som hun meddelte i en dæmpet, mat tone, som om rystelsen endnu var ganske ny for hende, fik hun efterhånden sin sædvanlige godmodige vigtighed tilbage.

"De tror mig ikke helt! Nå ja! De vil nok tro mig med tiden. Jeg er lidt forstyrret. Men jeg har lagt mærke til alting. Jeg har i disse mange år set mange ny ansigter komme inden for scepterets og seglets område, uden at de selv vidste af det. Således som min faders kom der. Som min broders. Som min søsters. Som mit eget. Jeg hører Konversations-Kenge og de

andre sige til de ny ansigter: "Der er den lille miss Flite. De er ung her og må lade Dem forestille for den lille miss Flite." Meget godt. Stolt af den ære! Og vi ler alle. Men jeg ved, hvorledes det vil gå. Jeg ved langt bedre end de, hvornår tiltrækningen er begyndt. Jeg kender tegnene, min bedste. Jeg så Dem begynde hos Gridley. Og jeg så dem ende. Bedste Fitz Jarndyce," her talte hun atter med dæmpet stemme, "jeg har set dem begynde hos vor ven, myndlingen i Jarndyce-kontra-Jarndyce. Gid nogen ville holde ham tilbage. Ellers bliver han trukket sin undergang i møde."

Hun så nogle øjeblikke stiltiende på mig, mens et smil efterhånden bredte sig ud over hendes ansigt, og som om hun frygtede for at have været for mørk, og idet sammenhængen i hendes forestillinger syntes at tabe sig, sagde hun høfligt, mens hun nippede til sit glas vin: "Ja, min bedste, som jeg sagde, jeg venter en dom. Snart. Så sætter jeg mine fugle i frihed og borttestamenterer godser."

Hendes hentydning til Richard og den sørgelige opfattelse, som udtalte sig i hendes stakkels, udmagrede skikkelse og trådte frem gennem al hendes usammenhængende snak, gjorde et dybt indtryk på mig. Men til lykke for hende var hun nu atter idel venlighed og strålede af nik og smil.

"Men, min bedste," sagde hun muntert og strakte sin hånd ud for at lægge den på min, "De har jo slet ikke gratuleret mig i anledning af min læge. Nej, ikke en eneste gang!"

Jeg måtte tilstå, at jeg ikke ret forstod, hvad hun mente.

"Min læge, mr. Woodcourt, der var så omhyggelig med mig. Skønt hans hjælp blev ydet uden mindste vederlag indtil

dommens dag. Jeg mener den dom, som vil løse scepterets og seglets trylleri over mig."

"Mr. Woodcourt er så langt borte nu," svarede jeg, "at jeg troede, tiden til en sådan lykønskning var forbi."

"Men, barn," sagde hun, "er det muligt, at De ikke ved, hvad der er sket?"

"Nej," sagde jeg.

"Ikke, hvad alle mennesker har talt om, min elskede Fitz Jarndyce?"

"Nej. De glemmer, hvor længe jeg har været syg."

"Sandt, min bedste, for øjeblikket – sandt. Jeg må skænde på mig selv. Min hukommelse er, ligesom alt andet, blevet trukket ud af mig af det, jeg før sagde. Meget stærk indflydelse, ikke sandt? Nå, der har fundet et skrækkeligt skibbrud sted i de ostindiske farvande."

"Har mr. Woodcourt lidt skibbrud?"

"Bliv ikke bange. Han er i sikkerhed. Et frygteligt optrin. Døden i alle skikkelser. Flere hundrede døde og døende. Ild, uvejr og mørke. Mangfoldige af de druknende kastede op på en klippe. Der og under det hele var min læge en helt. Rolig og modig i alle forhold. Frelste mange menneskers liv, klagede aldrig over sult og tørst, indhyllede de nøgne i de klæder, han havde tilovers, overtog føringen, viste dem, hvorledes de skulle bære sig ad, ledede dem, plejede de syge, begravede de døde og bragte til sidst de stakkels overlevende i sikkerhed. De ulykkelige, udmagrede skabninger så godt som tilbad ham. De kastede sig for hans fødder, da de var kommet i land, og velsignede ham. Hele landet genlyder af det. Vent lidt! Hvor er

min pose med dokumenter? Jeg har det der, og De skal selv læse det."

Og jeg læste hele den skønne tildragelse, skønt dengang kun meget langsomt og ufuldstændigt, for mine øjne var så dunkle, at jeg ikke kunne se ordene, og jeg græd så meget, at jeg mange gange var nødt til at lægge den lange fortælling, hun havde klippet ud af en avis, fra mig. Jeg følte mig så stolt af alene at have kendt den mand, der havde udført så ædle og modige gerninger. Jeg følte en så glødende begejstring over hans hæder. Jeg beundrede så højt, hvad han havde gjort, at jeg misundte de skibbrudne, der havde kastet sig for hans fødder og velsignet ham som deres frelser. Jeg følte, at ingen – hverken en moder, en søster eller en hustru – kunne ære ham mere end jeg. Ja, det gjorde jeg virkelig. Min stakkels lille gæst forærede mig meddelelsen, og da hun, før det begyndte at blive mørkt, rejste sig for at tage afsked, for at hun ikke skulle gå glip af den diligence, med hvilken hun skulle vende tilbage, var hun endnu ganske opfyldt af skibbruddet, som jeg endnu ikke var blevet rolig nok til at kunne fatte i alle enkeltheder.

"Min bedste," sagde hun, mens hun omhyggeligt pakkede sit livbånd og sine handsker ind, "min kække læge burde have en pair-titel. Og han får den nok. Tror De ikke også?"

At han havde fortjent den, jo. At han vil få den, nej.

"Hvorfor ikke, Fitz Jarndyce?" spurgte hun temmelig skarpt.

Jeg svarede, at det ikke var skik i England at skænke mænd pair-titler, fordi de havde udmærket sig ved fredelige gerninger, hvor store disse end kunne være, undtagen enkelte gange, fordi de havde opdynget meget betydelige kapitaler.

"Du milde Gud, hvor kan De tale således? De ved jo dog, at alle Englands største prydelser med hensyn til kundskaber, poesi, menneskekærlighed og forbedringer af enhver slags optages i adelsstanden! Se Dem om, min bedste, og tænk på det. Nu tror jeg, at det er Dem, der er lidt forstyrret, når De ikke ved, at dette er den store grund, hvorfor pair-titlerne aldrig vil uddø her i landet!"

Jeg er bange for, at hun troede, hvad hun sagde, for i visse øjeblikke var hun meget tåbelig.

Jeg må nu åbenbare en lille hemmelighed, som jeg hidtil har søgt at skjule. Jeg havde undertiden troet, at Woodcourt elskede mig, og at han, hvis han havde været mere formuende, ville have sagt mig det, før han rejste. Jeg havde undertiden troet, at det ville have glædet mig, hvis han havde gjort det. Men hvor meget bedre var det ikke nu, at dette ikke var sket! Hvor ville jeg ikke have lidt, hvis jeg havde måttet skrive til ham, at det stakkels ansigt, han engang havde kendt som mit, aldeles havde forladt mig, og at jeg ganske fritog ham for hans forpligtelse mod en person, som han aldrig havde set.

Det var langt bedre, som det var, idet jeg nådig blev skånet for en stor smerte, kunne jeg atter i mit hjerte bede min barnlige bøn om at blive alt det, han så herligt havde vist sig at være, og der var intet at gøre om. Ingen lænke for mig at bryde eller for ham at bære på, og jeg kunne med Guds hjælp gå min beskedne gang på pligtens vej, og han kunne gå sin stoltere gang på dens bredere bane og skønt vi ikke fulgtes ad på rejsen, kunne jeg dog stræbe efter ved dens slutning at møde ham uegenkærlig, uskyldig og bedre, end den gang hans øjne havde hvilet på mig med velbehag.

36. Chesney Wold

– Charley og jeg foretog ikke vor rejse til Lincolnshire alene, for min formynder, som havde besluttet ikke at tabe mig af syne, før jeg var lykkelig og vel under Boythorns tag, ledsagede os. Vi var to dage undervejs. Ethvert vindpust, enhver vellugt, blomsterne, bladene og græsset, enhver forbifarende sky, kort sagt, alt i naturen forekom mig dejligere og mere vidunderligt end nogensinde før. Dette var min første vinding af min sygdom, og hvor lidt havde jeg ikke mistet, når hele den store verden var så fuld af fryd for mig!

Da min formynder straks ville vende tilbage, fastsatte vi på henrejsen den dag, min dyrebare veninde skulle komme til mig. Jeg skrev et brev til hende, som jeg gav ham med, og han forlod os en halv time efter ankomsten til vort bestemmelsessted en smuk aften i forsommeren.

Hvis en god fe havde bygget dette hus til mig med sin tryllestav, og jeg havde været hendes yndlingsguddatter, kunne der ikke være blevet taget større hensyn til mig. Der var truffet så mange forberedelser for min skyld og taget et sådant kærligt hensyn til mine små lyster og tilbøjeligheder, at jeg gerne kunne have sat mig en halv snes gange ganske overvældet, før jeg havde set halvdelen af værelserne. Jeg gjorde imidlertid, hvad bedre var, og viste i stedet derfor Charley dem alle. Charleys henrykkelse bragte mig ro, og efter at vi havde spadseret lidt i haven, og Charley havde udtømt hele sit forråd af beundrende udtryk, følte jeg mig så rolig og glad, som jeg burde være. Det

var mig en stor trøst efter te at kunne sige til mig selv: "Nu, min gode Esther, synes jeg, du er blevet fornuftig nok til at kunne skrive et takkebrev til din vært." Han havde efterladt et velkomstbrev til mig, så lyst som hans eget ansigt, og betroede sin fugl til min varetægt, hvilket jeg vidste var det største vidnesbyrd om hans tillid. Jeg skrev følgelig en billet til ham i London og fortalte ham, hvordan alle hans yndlingsplanter og træer havde det, og hvordan den mest forbavsende af alle fugle havde kvidret husets velkommen til mig på den gæstfrieste måde, og at den, efter at den til min lille piges ubeskrivelige henrykkelse havde siddet og sunget på min skulder, nu sad på sin pind i den sædvanlige krog af sit bur, men om den drømte, kunne jeg ikke sige. Da jeg var færdig med min billet og havde sendt den på posthuset, gav jeg mig i færd med at pakke ud og sætte i orden og sendte Charley i god tid i seng. Jeg sagde til hende, at jeg ikke havde brug for hende mere den aften.

For jeg havde endnu ikke set i spejlet eller forlangt at få mit eget igen. Jeg vidste, at dette var en svaghed, som måtte overvindes, men jeg havde stadig sagt til mig selv, at jeg først ville begynde på det, når jeg var kommet derhen, hvor jeg nu var. Derfor havde jeg længtes efter at blive alene, og derfor sagde jeg nu, da jeg var alene på mit værelse: "Hvis du vil være glad, Esther, og have nogen ret til at turde bede om at være oprigtig, så må du holde ord, min ven." Jeg var fast besluttet på at holde det. Men jeg satte mig dog først lidt ned for at tænke på alle de goder, der var faldet i min lod. Og derpå læste jeg min bøn og tøvede lidt endnu.

Mit hår var ikke blevet klippet af, skønt det mere end en gang havde svævet i fare. Det var langt og tykt. Jeg løsnede det og gik

derpå hen til spejlet på natbordet. Et lille musselinsgardin var trukket for det. Jeg trak det til side og blev et øjeblik stående og så gennem et sådant slør af mit eget hår, at jeg ikke kunne se nogen anden genstand. Derpå strøg jeg mit hår bort og fæstede blikket på billedet i spejlet, opmuntret ved at se, hvor roligt de så på mig. Jeg var blevet meget forandret – ja, meget, såre meget. Først var mit ansigt mig så fremmed, at jeg tror, jeg kunne have holdt mine hænder for det og være faret tilbage, når den opmuntring ikke havde været. Meget snart blev jeg fortroligere med det og da så jeg bedre end straks, hvor stor den forandring var, der var foregået med det. Den var ikke sådan, som jeg havde ventet, men jeg havde ikke ventet noget bestemt, og jeg er sikker på, at enhver forandring ville have overrasket mig.

Jeg havde aldrig været nogen skønhed og aldrig selv holdt mig for en sådan, men jeg havde dog været meget forskellig fra, hvad jeg nu var. Det var nu alt sammen borte. Himlen var mig så god, at jeg kunne lade det fare med få, bitre tårer og stå der ganske taknemlig og ordne mit hår.

En ting gjorde mig urolig, og jeg tænkte længe på det, før jeg faldt i søvn. Jeg havde glemt Woodcourts blomster. Da de var visnet, havde jeg tørret dem og lagt dem i en bog, som jeg holdt meget af. Ingen vidste dette, ikke engang Ada. Jeg vidste ikke rigtig, om jeg havde ret til at gemme, hvad han havde sendt en så helt forskellig person – om det var ædelmodigt imod ham at gøre dette, for jeg kunne have elsket ham og være blevet ham inderligt hengiven. Omsider kom jeg til den overbevisning, at jeg kunne beholde dem, hvis jeg kun gemte dem som et minde om noget, der uigenkaldeligt var forsvundet og aldrig mere

måtte kaldes tilbage for at ses i noget andet lys. Jeg håber, at dette ikke vil synes en ringe sag. Jeg mente det såre alvorligt.

Jeg sørgede for at være tidligt oppe næste morgen og stå foran spejlet, da Charley kom listende ind på tåspidserne.

"Men Gud, miss!" udbrød hun og for tilbage. "Er det Dem?"

"Ja, Charley" svarede jeg og vedblev rolig at sætte mit hår. "Og jeg har det godt og er meget glad."

Jeg så, at der faldt en sten fra Charleys hjerte, men en endnu større var faldet fra mit. Nu vidste jeg det værste og fandt mig med ro i det. Jeg skal ikke i løbet af min fortælling skjule de svagheder, som jeg ikke helt kunne overvinde, men de veg snart fra mig, og den gladere sindsstemning blev mig tro.

Da jeg gerne ville vinde mine kræfter og mit gode humør fuldstændig tilbage, før Ada kom, lagde jeg nu i forening med Charley en mængde småplaner om at være ude i fri luft hele dagen. Vi skulle gå ud før frokost og spise tidligt til middag, atter gå både før og efter middag og spadsere i haven, når vi havde drukket te, gå tidligt i seng og stige op på hver bakke og undersøge hver vej, sti og mark i omegnen. Styrkende og forfriskende lækkerier fik jeg nok af, for Boythorn gode husholderske trippede altid omkring med noget at spise eller drikke, ja hun hørte ikke så snart, at jeg hvilede mig i parken, før hun kom trippende ud efter mig med en kurv, mens der fra hendes venlige ansigt strålede en forelæsning om, hvor vigtigt det var hyppigt at nyde noget. Og så var der en kleppert, som var udtrykkelig bestemt til, at jeg skulle ride på den, en tyk og fed kleppert med en kort hals og manken helt ned over øjnene, og som – når den ville – kunne gå i en så let og magelig pasgang, at den var en sand skat. Efter ganske få dages forløb

kom den hen til mig, når jeg kaldte på den, åd af min hånd og fulgte mig, hvor jeg gik. Vi blev så gode venner, at gik den dovent og noget tvært med mig ned ad en skyggefuld sti, havde jeg kun brug for at klappe den på halsen og sige: "Det undrer mig, Stubbs, at du ikke traver, da du dog ved, hvor meget jeg holder af det. Gør mig den tjeneste at bruge dine ben, for ellers går du og bliver dum og falder i søvn." Den rystede så et par gange komisk på hovedet og satte sig i trav, mens Charley blev stående og lo så inderligt glad, at hendes latter klang som musik. Jeg ved ikke, hvem der havde givet Stubbs dens navn; men det passede lige så naturligt til den som dens lodne hårlag. Engang spændte vi den for en lille vogn og kørte triumferende en mils vej med den hen ad de grønne stier, men pludselig, mens vi hævede den til skyerne, syntes den at tage ilde op, at den var blevet ledsaget af en kreds af pinagtige små myg, der havde sværmet omkring dens øren hele vejen uden at den syntes at kunne komme blot en tomme fra dem, og blev stående for at tænke derpå. Jeg tror, at den kom til den overbevisning, at det ikke var til at udholde, for den nægtede på det bestemteste at røre sig, indtil jeg gav Charley tømmen og steg ud og gik. Nu fulgte den efter mig med en slags trodsig godmodighed, idet den stak sit hoved under min arm og gned sit øre mod mit ærme. Forgæves sagde jeg: "Nå, Stubbs, efter hvad jeg kender til dig, er jeg vis på, at du vil gå, når jeg sætter mig op at køre lidt." for så snart jeg gik fra den, stod den atter stille. Følgelig måtte jeg gå foran ligesom før, og på den måde kom vi hjem til stor morskab for hele landsbyen,

Charley og jeg havde sandelig al grund til at kalde den den venligste af alle landsbyer, for efter en uges tids forløb var

folkene så glade ved at se os gå forbi, skønt det skete mange gange om dagen, at der var hilsende ansigter i ethvert hus. Jeg havde tidligere kendt mange af de voksne og næsten alle børnene, men nu syntes endog kirketårnet at have et fortroligt og kærligt udsende. Blandt mine venner var der en gammel kone, som boede i en stråtækt hytte, der var så lille, at når vinduesskodden blev drejet om på sine hængsler, dækkede den hele facaden. Denne gamle kone havde en sønnesøn, som var sømand, og jeg skrev et brev til ham for hende, og øverst oppe i det aftegnede jeg kaminkrogen, hvor hun havde opfostret ham, og hvor hans gamle skammel endnu indtog sin gamle plads. Hele landsbyen holdt det for det vidunderligste mesterværk i verden, men da der kom et svar tilbage hele den lange vej fra Plymouth, hvori han fortalte, at han ville tage billedet med sig hele den lange vej til Amerika og atter skrive fra Amerika, fik jeg al den ære, som egentlig tilkom postvæsnet, og fortjenesten for det hele system.

Ved således at være så meget i luften, lege med så mange børn, sladre med så mange mennesker, blive budt ind i så mange småhuse, fortsætte Charleys undervisning og hver dag skrive lange breve til Ada fik jeg næppe tid til at tænke på den smule tab, jeg havde lidt, og var næsten altid i godt humør. Kom jeg også engang imellem til at tænke et øjeblik derpå, havde jeg kun behov for at tage fat på et eller andet for at glemme det. Engang følte jeg det mere, end jeg havde håbet nogensinde at skulle føle det, idet et barn sagde: "Moder, hvorfor er damen ikke mere en smuk dame, sådan som hun før var?" da jeg dog mærkede, at barnet ikke holdt mindre af mig for det, men strøg medlidende sin bløde hånd hen over mit ansigt, opmuntrede

dette mig snart igen. Der indtraf mange små hændelser, som til min store trøst viste mig, hvor naturligt det er for kærlige hjerter at være tænksomme og fintfølende mod dem, der står under dem. En sådan lille hændelse rørte mig i særdeleshed. Jeg kom tilfældigvis ind i den lille kirke, netop som en vielse havde fundet sted, og det unge par skulle til at skrive under i kirkebogen. Brudgommen, som først fik pennen, satte et plumpt kors som sit mærke, og bruden, som kom efter ham, gjorde ligeså. Nu havde jeg, da jeg var der forrige gang, lært bruden at kende, ikke alene som stedets smukkeste pige, men samtidig som den, der havde udmærket sig i skolen, og jeg kunne derfor ikke bare mig for at se lidt forundret på hende. Hun kom hen til mig og hviskede, mens tårer af kærlighed og beundring stod i hendes øjne: "Han er et rart, godt menneske, miss, men kan ikke skrive endnu – han skal først lære det af mig – og jeg ville ikke for alt i verden gøre ham flov!" Hvad havde jeg da at være bange for, tænkte jeg ved mig selv, når en sådan sjælsadel fandtes hos en daglejers datter?

Luften åndede frisk og oplivende på mig, og sundhedens farve udbredte sig over mit ny ansigt, ligesom den havde udbredt sig over mit gamle. Charley var vidunderlig at se til, så strålende og rødmosset var hun, og vi nød begge den hele dag og sov trygt den hele nat.

I Chesney Wolds park havde jeg et yndlingssted, hvor der stod en bænk, fra hvilken man havde en dejlig udsigt. Skoven var blevet ryddet og udluftet for at hjælpe på denne udsigt, og det lyse, solbestrålede landskab nedenfor var så smukt, at jeg satte mig der i det mindste en gang om dagen. En malerisk vej, som kaldtes Genfærdets Gangsti, tog sig fordelagtig ud fra

dette ophøjede punkt, og det mærkelige navn og et gammelt sagn i den Dedlock'ske familie, som Boythorn havde fortalt mig, blandede sig med udsigten og forøgede dens skønhed med en hemmelighedsfuld tiltrækningskraft. Der var også en skrænt her, som var berømt for sine violer, og da det var Charleys daglige fornøjelse at plukke vilde blomster, fik hun snart stedet lige så kært som jeg.

Det ville være overflødigt at undersøge, hvorfor jeg aldrig nærmede mig herregården og endnu mindre gik derind. Familien var der ikke, havde jeg hørt, og ventedes heller ikke. Jeg var langtfra ligegyldig for bygningen. Tværtimod sad jeg ofte på dette sted og tænkte på, hvordan værelserne mon hang sammen, og om ekkoagtige fodtrin virkelig nogen sinde, som sagnet sagde, gav genlyd på genfærdets ensomme gangsti. Den ubeskrivelige følelse, som lady Dedlock havde fremkaldt hos mig, kan måske have gjort noget til, at jeg, selv under hendes fravær, holdt mig borte fra gården. Hendes ansigt og skikkelse knyttede sig naturligvis til den, men jeg kan dog ikke sige, at dette skræmte mig bort fra den, skønt der var noget, som gjorde det, og sådan havde jeg da af en eller anden eller måske af ingen grund ikke nærmet mig den eneste gang lige til den dag, hvortil min fortælling nu kommer.

Jeg sad og hvilede mig på min yndlingsplads efter en lang spadseretur, og Charley plukkede violer et lille stykke fra mig, og mens jeg så på Genfærdets Gangsti, der lå i en mørk skygge af murværk langt borte, og udmalede mig den kvindelige skikkelse, som man sagde besøgte det, så jeg en skikkelse nærme sig gennem skoven. Udsigten var så lang og blev formørket sådan af løvet, og skyggerne af grenene på jorden

gjorde den så meget mere utydelig, at jeg først ikke kunne skelne, hvad det var for en skikkelse, men lidt efter lidt viste det sig at være en kvinde – en dame – lady Dedlock. Hun var alene og nærmede sig det sted, hvor jeg sad, med langt hurtigere skridt, end det ellers var hendes vane.

Jeg blev forvirret over at være hende så nær og havde gerne rejst mig for at gå videre. Men jeg kunne ikke. Jeg sad uden at røre mig, ikke så meget på grund af hendes hastige, bedende bevægelser, ikke så meget på grund af hendes hurtige gang og udstrakte hænder, ikke så meget på grund af den store forandring i hendes væsen – al den hovmodige kulde var borte – som på grund af noget i hendes ansigt, som jeg havde længtes efter og drømt om, da jeg var et lille barn. Noget, jeg aldrig havde set i noget andet ansigt. Noget, jeg aldrig før havde set i hendes.

Jeg blev angst og mat, og jeg kaldte på Charley. Lady Dedlock blev øjeblikkelig stående og fik atter næsten det samme udseende, som jeg tidligere havde kendt.

"Jeg er bange for, jeg har forskrækket Dem, miss Summerson," sagde hun, idet hun nu langsomt nærmede sig. "De kan endnu næppe være kommet til kræfter. De har været meget syg, ikke sandt? Det har gjort mig ondt at høre."

Jeg kunne lige så lidt have fjernet mine øjne fra hendes blege ansigt, som jeg kunne have rørt mig fra den bænk, hvorpå jeg sad. Hun rakte mig sin hånd, og dens isnende kulde, der stod i en sådan modsætning til den tvungne fatning i hendes træk, forøgede den fortryllelse, som overvældede mig. Jeg kan ikke sige, hvorom mine hvirvlende tanker drejede sig.

"De er atter i bedring?" spurgte hun venligt.

"Jeg følte mig fuldstændig rask indtil for et øjeblik siden, lady Dedlock."

"Er det Deres pige?"

"Ja."

"Vil De ikke sende hende i forvejen og gå hjemad til Deres bolig med mig?"

"Charley," sagde jeg, "gå hjem med dine blomster, så kommer jeg straks bagefter."

Med sit bedste kniks bandt Charley rødmende sine hattebånd og gik. Da hun var gået, satte lady Dedlock sig på bænken ved siden af mig.

Jeg kan ikke finde ord til at udtrykke den sindsstemning, hvori jeg kom ved at se mit lommetørklæde, hvormed jeg havde tilhyllet det døde barn, i hendes hånd.

Jeg så på hende, men jeg kunne ikke se hende, jeg kunne ikke høre hende, jeg kunne ikke trække vejret. Mit hjerte bankede så voldsomt og vildt, at jeg var til mode, som om det skulle briste. Men da hun trykkede mig til sit bryst, kyssede mig, græd over mig, beklagede mig og kaldte mig tilbage til mig selv, da hun faldt på knæ og råbte til mig: "Åh, mit barn, mit barn! Jeg er din syndige og ulykkelige moder! Åh, søg at tilgive mig!" – da jeg så hende for mine fødder på den bare jord i stor sjælekval, da følte jeg trods min stormende bevægelse et udbrud af taknemlighed mod Guds forsyn, fordi jeg var blevet sådan forandret, at jeg aldrig kunne volde hende skam ved noget spor af lighed, fordi ingen nu kunne se mig og hende og i fjerneste måde tænke sig noget nært bånd mellem os.

Jeg løftede min moder op, idet jeg bønfaldt hende om ikke at bøje sig så sorgfuldt og ydmygt for mig. Jeg sagde det med

usammenhængende ord, for foruden den forvirring, hvori jeg var kommet, gjorde det mig bange at se hende for mine fødder. Jeg sagde eller søgte i det mindste at sige, at hvis det tilkom mig, hendes barn, at tilgive hende, så gjorde jeg det og havde gjort det i mange, mange år. Jeg sagde hende, at mit hjerte strømmede over af kærlighed til hende, at det var en naturlig kærlighed, som intet af, hvad der var sket, havde forandret eller kunne forandre. At det ikke sømmede sig for mig, som nu for første gang hvilede ved min moders bryst, at kræve hende til regnskab, fordi hun havde skænket mig livet, men at det var min pligt at velsigne hende, om også hele verden vendte hende ryggen, og jeg bad hende om tilladelse til det. Jeg holdt min moder i min favn og hun mig i sin, og her i de stille skove, i sommerdagens tavshed syntes vore to hjerter at være det eneste, som ikke havde ro.

"Til at velsigne og anerkende mig som moder er det alt for sent," hulkede hun. "Jeg må vandre min mørke bane alene, og den vil føre mig, hvorhen den skal. Fra den ene dag, undertiden fra den ene time til den anden ser jeg ikke vejen for mine brødefulde fødder. Dette er den jordiske straf, jeg har bragt over mig selv, og jeg bærer og skjuler den."

Selv mens hun tænkte på sine lidelser, omgav hun sig med sit vante udtryk af stolt ligegyldighed ligesom med et slør, skønt hun snart lagde det til side igen.

"Jeg må skjule denne hemmelighed, hvis den på nogen måde kan skjules, om end ikke ganske for min egen skyld. Jeg elendige og vanærede skabning har en mand!"

Disse ord udtalte hun med en dæmpet, fortvivlet gråd, hvis lyd var frygteligere end noget skrig. Idet hun skjulte sit ansigt

med sine hænder, sank hun ned fra min favn, som om hun ville, at jeg ikke måtte røre ved hende, ligesom jeg hverken ved overtalelser eller de kærligste bønner kunne få hende til at rejse sig. Hun svarede: Nej, nej, nej, kun således kunne hun tale til mig. Alle andre steder måtte hun være stolt og hovmodig, her ville hun ydmyges og beskæmmes i de eneste naturlige øjeblikke i sit liv.

Min ulykkelige moder meddelte mig, at hun under min sygdom nær var blevet vanvittig. Først da havde hun fået at vide, at hendes barn levede. Hun havde tidligere ikke kunnet ane, at jeg var dette barn. Hun var fulgt efter mig herned for kun en eneste gang i sit liv at tale med mig. Vi kunne aldrig omgås, aldrig tale med hinanden her i denne verden. Hun rakte mig et brev, som kun jeg måtte læse, og sagde, at når jeg havde læst og tilintetgjort det – ikke så meget for hendes skyld, da hun intet ønskede, som for hendes mands og min egen – måtte jeg regne hende for død. Kunne jeg af den sorg, hvori jeg så hende, tro, at hun elskede mig med en moders kærlighed, bad hun mig gøre det, for da ville jeg måske tænke på hende med større medlidenhed, når jeg så, hvad hun led. Hun havde givet slip på ethvert håb, enhver hjælp. Hvad enten hun skjulte sin hemmelighed til sin død, eller den blev opdaget, og hun bragte skam og vanære over det navn, hun havde fået, så var denne kamp dog kun hendes alene, og ingen kærlighed kunne nærme sig hende, intet menneskeligt væsen yde hende hjælp.

"Men har hemmeligheden hidtil været sikker?" spurgte jeg. "Er den sikker nu, kæreste moder?"

"Nej. Den har været meget nær ved at blive opdaget og frelstes kun ved et tilfælde. Den kan blive røbet ved et andet

tilfælde – i morgen, om det skal være."

"Frygter De nogen bestemt person?"

"Stille! Skælv og græd ikke så meget for mig, jeg fortjener ikke disse tårer," sagde min moder og kyssede mine hænder. "Ja, jeg frygter en person meget."

"En fjende?"

"Det er i alt fald ikke en ven. En mand, der er alt for lidenskabsløs til at være nogen af delene. Det er sir Leicesters juridiske konsulent, mekanisk tro uden hengivenhed og meget skinsyg over den fordel, den forrettighed og anseelse, det giver at være herre over fornemme huses hemmeligheder."

"Aner han noget?"

"Meget."

"Dog ikke, at det er Dem?" spurgte jeg forskrækket.

"Jo! Han er altid årvågen og altid i nærheden af mig. Jeg kan måske nøde ham til at holde sig rolig, men jeg kan aldrig gøre mig fri for ham."

"Kender han da så lidt til medlidenhed eller anger?"

"Hverken til det eller til vrede. Han er ligegyldig for alt undtagen for sit kald, og hans kald er at få fat i hemmeligheder og vedligeholde den magt, de skaffer ham, uden at nogen deler den med ham eller gør ham den stridig."

"Kunne De ikke betro dem til ham?"

"Det ville jeg aldrig prøve på. Den mørke vej, jeg har vandret i så mange år, vil ende, hvor den skal. Jeg går den alene, hvordan den så bliver. Dens afslutning er måske nær, den er måske fjern. Så længe vejen varer, får intet mig til at forlade den."

"Er det Deres faste beslutning, kæreste moder?"

"Ja! Længe har jeg overbudt dårskab med dårskab, stolthed med stolthed, hån med hån, uforskammethed med uforskammethed og trodset mange forfængeligheder med mange flere. Jeg vil trodse denne fare i livet og i døden, om jeg kan. Den har lukket sig omkring mig næsten lige så skrækkeligt, som disse skove har lukket sig omkring huset, men min bane igennem den er den samme. Jeg har kun en. Jeg kan kun have en."

"Mr. Jarndyce –" begyndte jeg, da hun i det samme hurtigt spurgte:

"Aner han noget?"

"Nej, nej! Vær overbevist om, han aner intet." Og jeg meddelte hende, hvad han havde fortalt mig om det, han kendte til min historie. "Men han er så god og forstandig, at han måske, hvis han vidste –"

Min moder, som hidtil ikke havde forandret sin stilling, førte sin hånd op til mine læber og afbrød mig.

"Åbenbar ham alt. Du har mit fulde samtykke til det – en ringe gave fra en sådan moder til hendes forurettede barn, men tal ikke til mig om det. Endnu har jeg nogen stolthed tilbage."

Jeg forklarede, så godt jeg dengang kunne, eller så vidt jeg nu kan huske – for min sorg og bevægelse var så stor, at jeg næppe forstod mig selv, skønt hvert ord, der udtaltes af den moders stemme, som var mig så ukendt og så trist, som jeg i min barndom ikke havde lært at elske og genkende, som aldrig havde sunget mig i søvn, aldrig givet mig en velsignelse, aldrig vakt noget håb hos mig, gjorde et dybt indtryk på min hukommelse – jeg forklarede, siger jeg, eller søgte at forklare, at jeg kun havde ment, at Jarndyce, der havde været mig den

bedste af fædre, måske ville være i stand til at skaffe hende råd og trøst. Men min moder svarede nej, det var umuligt. Ingen kunne hjælpe hende. Den ørken, der lå foran hende, måtte hun gennemvandre alene.

"Mit barn, mit barn!" sagde hun. "For sidste gang! For sidste gang disse kys! For sidste gang disse arme om min hals! Vi mødes aldrig mere. For at kunne håbe at udrette, hvad jeg søger at udrette, må jeg være, hvad jeg har været så længe. Dette er min bøn og min dom. Hører du tale om den glimrende, lykkelige, smigrede lady Dedlock, så tænk dig din elendige moder med sin onde samvittighed under denne maske! Tænk på, at virkeligheden ligger i hendes lidelser, i hendes samvittighedskvaler, i at hun i sit hjerte myrder den eneste kærlighed og sandhed, det evner at føle! Og tilgiv hende da, om du kan, og bed himlen tilgive hende, hvilket den aldrig kan!"

Vi holdt endnu nogle øjeblikke hinanden omfavnede, men hun var så fast, at hun tog mine hænder bort og lagde dem mod mit bryst, hvor hun slap dem med et sidste kys, og gik fra mig ind i skoven. Jeg var alene, og rolig og stille neden for mig i solen og skyggen lå den gamle borg med sine terrasser og småtårne, over hvilken der, den første gang jeg så den, havde syntes at hvile en sådan ro, men som nu lignede en forhærdet og ubarmhjertig iagttager af min moders elendighed.

Skønt jeg var lammet og lige så mat og hjælpeløs, som jeg nogen sinde havde været i mit sygeværelse, holdt dog nødvendigheden af at forebygge en opdagelse, ja selv den fjerneste mistanke, mig oprejst. Jeg tog sådanne forholdsregler, at jeg kunne skjule for Charley, at jeg havde grædt, og tvang mig selv til at tænke på enhver hellig forpligtelse, jeg havde til at

være årvågen og fattet. Det varede ikke så kort, før jeg kunne fatte mig eller undertrykke ethvert udbrud af smerte, men efter en times tids forløb følte jeg mig bedre og mærkede, at jeg turde vende tilbage. Jeg gik meget langsomt hjem og sagde til Charley, der stod i døren og ventede på mig, at jeg var blevet fristet til at forlænge min spadseretur, efter at lady Dedlock havde forladt mig, og var meget træt og ville lægge mig. Da jeg havde lukket mig inde i mit værelse, læste jeg brevet. Jeg så tydeligt af det, at jeg ikke var blevet forladt af min moder. Hendes ældste og eneste søster, min barndoms gudmoder, der havde opdaget livstegn hos mig, da jeg var blevet lagt hen som død, havde i sin strenge pligtfølelse, uden at ønske eller håbe, at jeg måtte leve, opfostret mig i den dybeste hemmelighed og ikke set min moders ansigt siden. Så skjult var jeg blevet holdt her i verden, at min moder, indtil for ganske kort siden, ikke havde vidst andet, end at jeg aldrig havde åndet – var blevet begravet – aldrig havde haft liv – aldrig båret et navn. Da hun første gang havde set mig i kirken, havde hun studset og tænkt på, hvordan hendes barn ville have set ud, hvis det var kommet levende til verden og var vedblevet at leve, men det havde dengang også været alt.

Hvad brevet videre meddelte mig, vil jeg ikke gentage her. Til sin tid og på sit sted vil det fremkomme i min fortælling.

Det første, jeg gjorde, var at brænde, hvad min moder havde skrevet, og endog at sprede asken. Jeg håber, at man ikke vil finde det så meget unaturligt eller slet af mig, at jeg derpå blev dybt nedtrykt ved tanken om, at jeg nogen sinde var blevet opfostret, eller at det forekom mig, at det ville have været bedre og lykkeligere for mange mennesker, om jeg aldrig havde åndet.

At jeg gruede for mig selv som den, der var en fare og muligvis en vanære for min egen moder og en stolt families navn, og at jeg blev så forvirret og rystet, at jeg fik den tro, at det havde været rigtigst og havde været tilsigtet, at jeg skulle dø, og det var urigtigt og ikke tilsigtet, at jeg nu var i live.

Disse følelser nærede jeg virkelig dengang. Jeg faldt i søvn af udmattelse, og da jeg vågnede, græd jeg på ny ved tanken om, at jeg endnu var til her i verden med min byrde af sorg for andre. Jeg forfærdedes for mig selv ved atter at tænke på hende, mod hvem jeg var et vidne, på Chesney Wolds ejer, på den ny og skrækkelige mening af de gamle ord, der nu drønede for mit øre ligesom brændingen på kysten: "Din moder, Esther, var din skam, og du er hendes. Den tid vil komme – og det snart nok – da du bedre vil forstå dette og samtidig føle det, som kun en kvinde kan føle det." Med dem vendte de andre ord tilbage: "Bed hver dag, at andres synder ikke må blive hjemsøgte på dit hoved." Jeg kunne ikke gøre mig rede for, hvad jeg fejlede, men jeg var til mode, som om hele brøden og skammen var på min side, og som om hjemsøgelsen var nær.

Dagen blev til en skummel, skyfuld og tungsindig aften, og endnu kæmpede jeg med den samme sorg. Jeg gik alene ud, og efter at have spadseret lidt i parken og iagttaget de mørke skygger, som faldt på træerne, og den ustadige flugt af flagermusene, som undertiden næsten rørte ved mig, følte jeg mig for første gang tiltrukket af herregården. Jeg havde måske ikke nærmet mig den, hvis den stemning, jeg nu var i, ikke havde gjort mig svag. Nu derimod fulgte jeg den sti, som førte tæt forbi den.

Jeg vovede ikke at dvæle eller se op, men gik forbi terrassehaven med dens duftende vellugt, dens brede gange, pynteligt holdte bede og glatte plæner, og jeg så, hvor smuk og alvorlig den var, og hvordan der var spor af tiden og vejret i de gamle stenrækværker og brystværn og de brede, udhulede trappetrin, og hvordan mosset og vedbenden voksede op ad dem og rundt omkring det gamle stenfodstykke til solskiven, og jeg hørte springvandet plaske. Derpå førte vejen forbi lange rækker af mørke vinduer, der blev afbrudt af tårne og buer af excentriske former, hvor gamle stenløver og groteske uhyrer rejste børster og snerrede ad aftenskumringen oven over de våbenskjolde, de holdt i deres kløer. Herfra snoede vejen sig ind under en porthvælving og over en borggård, hvor hovedindgangen var – jeg ilede hurtigt af sted – og forbi staldene, hvor der syntes at lyde dybe stemmer, hvad enten det var blæsten, som susede gennem en tæt masse af vedbend, der klyngede sig fast til en høj, rød mur, eller vejrhanens dæmpede klagen eller hundenes gøen eller et urs langsomme slag. Idet jeg nu mærkede en sød lugt fra lindetræer, hvis løv jeg hørte rasle, fulgte jeg stien hen til den side, der vendte mod syd, og der, oven over mig, var rækværkerne på Genfærdets Gangsti og et oplyst vindue, som måske var min moders.

Vejen var brolagt her ligesom terrassen ovenfor, og mine fodtrin, som hidtil havde været lydløse, begyndte nu at give genlyd mod fliserne. Uden at standse for at se efter noget, men idet jeg dog så alt, skred jeg rask fremad og ville snart være kommet forbi det oplyste vindue, hvis mine fodtrin ikke pludselig havde mindet mig om, at sagnet om Genfærdets Gangsti indeholdt en skrækkelig sandhed. At det var mig, som

skulle bringe ulykke over dette stolte hus, og at mine advarende fjed endog nu hjemsøgte det. Grebet af en endnu større rædsel for mig selv, som bragte mig til at gyse, løb jeg bort fra mig selv og fra alt, fulgte den samme vej tilbage, ad hvilken jeg var kommet, og standsede ikke, før jeg nåede haveporten, og parken lå skummel og sort bag ved mig.

Først da jeg var blevet alene på mit værelse om aftenen, begyndte jeg at indse, hvor urimelig og utaknemlig denne tilstand var. Der var også et muntert brev fra min yndling, som skulle komme næste dag, og det var så fuldt af kærlig forventning, at jeg måtte have været af marmor, hvis det ikke havde rørt mig. Fra min formynder fandt jeg ligeledes et brev, hvori han bad mig sige Dame Durden, om jeg nogetsteds skulle se den lille kone, at de havde surmulet på det ynkeligste i hendes fraværelse. Husholdningen gik rent i stå, da ingen kunne tage sig af nøglerne, og enhver, som hørte til huset, sagde, at det ikke længere var det samme hus, og var i færd med at gøre oprør for at få hende tilbage. To sådanne breve på en gang bragte mig til at tænke på, hvor meget jeg blev elsket, og hvor glad jeg burde være. Derved kom jeg atter til at tænke på hele mit tidligere liv, og dette bragte mig i en bedre stemning.

For jeg indså meget godt, at jeg ikke kunne være bestemt til at dø, da jeg ellers ikke ville have levet, ikke at tale om, at et så lykkeligt liv da ikke ville være blevet mig til del. Jeg indså meget godt, hvor mange ting der i forening havde fremmet mit vel, og at om fædrenes synder også stundom hjemsøges på børnene, indeholdt disse ord dog ikke den mening, jeg om morgenen havde frygtet for. Jeg vidste, at jeg var lige så uskyldig i min fødsel som en dronning i sin, og at min himmelske fader lige så

lidt ville straffe mig, fordi jeg var blevet født, som belønne en dronning derfor. Denne dags rystelse havde overbevist mig om, at jeg, endog snart, trøstig kunne finde mig i den forandring, der var foregået med mig. Jeg gentog mine beslutninger og bad, at jeg måtte styrkes i dem, mens jeg udøste mit hjerte for mig selv og for min ulykkelige moder og følte, at morgenens mørke var ved at svinde. Det hvilede ikke over min søvn, og da den næste dags lys vækkede mig, var det borte.

Min dyrebare veninde skulle komme klokken fem om eftermiddagen. Jeg vidste ikke, hvordan jeg bedre skulle få mellemtiden til at gå end ved at spadsere et langt stykke ad den vej, hun skulle komme, og Charley, jeg og Stubbs – Stubbs sadlet, for vi kørte aldrig med den siden den ene store tur – gjorde derfor en lang udflugt på den omtalte vej og tilbage igen. Efter vor hjemkomst holdt vi en stor mønstring over huset og haven og sørgede for, at alt var i den smukkeste stand, og slap fuglen ud som en vigtig del af det hele.

Der var endnu over to timer til, at hun kunne komme, og jeg må tilstå, at jeg i dette mellemrum, der forekom mig meget langt, var i en pinlig spænding med hensyn til mit forandrede udsende. Jeg elskede min yndling alt for højt, til at jeg ikke skulle ængstes mere over det indtryk, det ville gøre på hende, end for nogen anden. Denne ængstelse stammede ikke fra, at jeg selv var i mindste måde nedslået derover, men, tænkte jeg, var hun også helt forberedt derpå? Ville hun ikke, når hun første gang fik mig at se, blive lidt rystet og skuffet? Ville hun måske ikke søge efter sin gamle Esther og ikke finde hende? Måtte hun måske ikke først vænne sig til mig og begynde det hele forfra?

Jeg kendte de forskellige udtryk i den søde piges ansigt så godt, og det var et så ærligt ansigt i al dets elskværdighed, at jeg forud var sikker på, at hun ikke ville kunne skjule sine tanker for mig. Jeg overvejede, om jeg ganske kunne indestå for mig selv, hvis det røbede en af disse formodninger, hvilket var så højst sandsynligt.

Jo, jeg troede nok, at jeg kunne. Efter den foregående aften troede jeg at kunne det. Men at vente og vente og længes og længes og tænke og tænke var en så dårlig forberedelse, at jeg besluttede atter at gå ud på vejen og møde hende.

Jeg sagde derfor til Charley: "Charley, jeg vil gå alene hen ad vejen til hun kommer," og da Charley syntes om alt, hvad jeg syntes om, gik jeg og lod hende blive hjemme.

Men før jeg kom til den anden milepæl, havde jeg så ofte fået hjertebanken ved at se støv i det fjerne – på trods af, jeg vidste, at det ikke var og endnu ikke kunne være diligencen – at jeg besluttede at vende om og gå hjem igen. Og da jeg var vendt om, blev jeg så bange for, at diligencen skulle komme bag på mig, at jeg løb den største del af vejen for ikke at blive indhentet.

Men da jeg så var kommet lykkelig og vel hjem, måtte jeg sige mig selv, at der havde jeg båret mig nydeligt ad! Nu var jeg hed og rød i ansigtet og havde således gjort ondt værre i stedet for bedre.

Endelig, mens jeg endnu troede, at der var i det mindste et kvarter tilbage, råbte Charley ud til mig i haven, hvor jeg stod og rystede: "Nu kommer hun, miss! Der er hun!"

Det var ikke min hensigt, men jeg løb op på mit værelse og skjulte mig bag døren. Der stod jeg og skælvede, selv da jeg

hørte min yndling komme derop og udbryde: "Esther, kære, elskede veninde, hvor er De? Lille kone, kære Dame Durden!"

Hun løb ind og ville være løbet ud igen, men fik mig i det samme at se. Å, den søde pige! Det kære, gamle blik, lutter kærlighed, lutter venlighed, lutter hengivenhed. Intet andet i det – nej, intet, intet!

Hvor jeg følte mig lykkelig, da jeg knælede ned på gulvet, mens min søde, skønne veninde, ligeledes knælende, trykkede mit arrede ansigt mod sin yndige kind, badede det med sine tårer og kys, vuggede mig frem og tilbage som et barn, kaldte mig med ethvert ømt navn, hun kunne komme på, og trykkede mig til sit trofaste hjerte.

37. Jarndyce-kontra-Jarndyce

Hvis den hemmelighed, jeg havde at skjule, havde været min alene, måtte jeg have åbenbaret den for Ada, før vi havde været ret længe sammen. Men den var ikke min alene, og jeg følte, at jeg ikke engang havde ret til at betro min formynder den, medmindre meget vigtige omstændigheder skulle indtræde. Det var en tung byrde at bære alene, men min pligt syntes mig at være tydelig, og lyksalig over min venindes kærlighed manglede jeg ikke tilskyndelse eller opmuntring for at opfylde den. Skønt mindet om min moder ofte, når Ada sov, og alt var stille, holdt mig vågen og gjorde natten sørgelig, gav jeg dog ikke igen efter for det, og Ada fandt mig sådan, som jeg havde plejet at være, undtagen naturligvis i den specielle henseende, som jeg har sagt nok om, og som jeg ikke agter for det første at omtale videre, hvis jeg kan undgå det.

Den møje, jeg havde med at være fuldstændig fattet den første aften, da Ada, mens vi sad ved vort arbejde, spurgte mig, om familien var på herregården, og jeg måtte svare: Ja, jeg troede det, for lady Dedlock havde talt med mig i skoven for to dage siden, – var stor og blev endnu større, da Ada spurgte mig om, hvad hun havde sagt, og da jeg svarede, at hun havde været venlig og deltagende, og da Ada, mens hun anerkendte hendes skønhed og elegance, opholdt sig over hendes stolte væsen og bydende, kolde mine. Men Charley hjalp mig, uden at vide af det, idet hun fortalte, at lady Dedlock kun havde opholdt sig to nætter på gården under sin rejse fra London til en anden stor

gård i nabogrevskabet og var taget bort igen tidlig om morgenen, efter at vi havde set hende på vor udsigt, som vi kaldte det. Charley stadfæstede det gamle ordsprog om små gryder, må jeg tilstå, for hun hørte mere på en dag, end der ville være kommet mig for øre i en hel måned.

Vi skulle opholde os en måned i Boythorns hus. Min kæledægge havde næppe været der otte glade dage, sådan som det står for min hukommelse, da Charley en aften, efter at vi havde hjulpet gartneren med at vande blomster, og ligesom lysene var blevet tændt, viste sig med en vigtig mine bag Adas stol og vinkede mig hemmelighedsfuldt ud af stuen. "Undskyld, miss," sagde Charley hviskende og med et par øjne, der ikke kunne være større og rundere. "Der er nogen, som ønsker at tale med Dem i *Det Dedlock'ske Våben*."

"Men, Charley," svarede jeg, "hvem kan ville tale med mig i værtshuset?"

"Det ved jeg ikke, miss," sagde Charley, idet hun stak hovedet frem og foldede hænderne fast om sit forklædebånd, hvilket hun altid gjorde, når hun godtede sig over en hemmelighed, "men det er en herre, miss, og han sender Dem sin ærbødige hilsen og beder Dem komme uden at tale videre derom."

"Hvis hilsen, Charley?"

"Hanses, miss," svarede Charley, hvis grammatiske kundskaber skred fremad, skønt ikke meget hurtigt.

"Men hvordan kommer du til at være bud, Charley?"

"Undskyld, miss, jeg er ikke buddet," svarede min lille pige. "Det var Grubble."

"Hvem er da Grubble, Charley?"

"Mr. Grubble, miss?" svarede Charley. "Ved De ikke det, miss? *Det Dedlock'ske Våben*, W. Grubble," hvilket Charley fremsagde, som om hun stavede sig langsomt til det efter skiltet.

"Hvad, værten, Charley?"

"Ja, miss. Hans kone er en meget smuk kone, men hun har brækket sin ankel og har aldrig fået den sat rigtig sammen igen. Og hendes broder er den savskærer, der har været i fængsel, og som man nu tror drikker sig ihjel i øl."

Da jeg ikke vidste, hvad der var på færde, og var noget ængstelig af mig nu, fandt jeg det bedst at gå derhen, hvorfor jeg bad Charley skynde sig og hente mig hat, slør og sjal, og jeg gik ned ad den lille bakkede gade, hvor jeg var lige så meget hjemme som i Boythorns have.

Grubble stod i skjorteærmer i døren til sin meget renlige, lille kro og ventede på mig. Da han så mig komme, tog han sin hat af med begge hænder og viste mig, mens han bar den omtrent som den var et jernskib – den så ud til at være lige så tung – gennem den sandbestrøede gang ind i sin bedste stue, et pynteligt værelse med tæppe på gulvet, flere blomster i vinduerne end egentlig behageligt, et koloreret kobberstik af dronning Karoline, diverse konkylier, en hel del præsenterbakker, to udstoppede og tørrede fisk i glaskasser, og enten et mærkværdigt æg eller et mærkværdigt græskar – men jeg ved ikke, hvad det var, og tvivler også på, at ret mange vidste det – hængende under loftet. Jeg kendte meget godt Grubble af udsende, da han så ofte stod i sin dør. Det var en før, midaldrende mand med et venligt ansigt, og som aldrig syntes, at han var husligt og hyggeligt påklædt, når han ikke havde hat

og kravestøvler på, men han gik aldrig med frakke, undtagen når han skulle i kirke.

Han pudsede lyset, trådte et skridt tilbage for at se, hvordan det tog sig ud, og gik baglæns ud af stuen, ganske uventet for mig, som ville have spurgt ham om, hvem der havde bedt ham sende bud efter mig. Idet døren til værelset lige overfor gik op, hørte jeg nogle stemmer, der klang kendte for mine øren, men så tav de pludselig. Nogle raske skridt nærmede sig det værelse, hvori jeg var, og hvem anden stod for mig end Richard!

"Kære Esther!" sagde han. "Min bedste veninde!" Og han var så varm og inderlig, at jeg under den første overraskelse og glæde over hans broderlige hilsen næppe kunne få vejret så meget, at jeg kunne sige ham, at Ada havde det godt.

"Der svarer De netop på mine tanker – altid den samme gode, kære pige!" sagde Richard og førte mig hen til en stol og satte sig ved siden af mig.

Jeg tog mit slør lidt til side, men ikke helt.

"Altid den samme kære, gode pige!" sagde Richard lige så hjerteligt som før.

Nu slog jeg sløret helt tilbage og sagde ham, idet jeg lagde min hånd på hans arm og så ham lige i ansigtet, hvor meget jeg påskønnede hans venlige ord, og hvor inderligt jeg glædede mig over at se ham, og det så meget mere på grund af den beslutning, jeg havde taget under min sygdom, og som jeg nu meddelte ham.

"Kære veninde," sagde Richard, "der er ingen, hvem jeg mere ønsker at tale med end Dem, da jeg så gerne vil, at De skal forstå mig."

"Og jeg, Richard," sagde jeg og rystede på hovedet, "ville så gerne, at De skulle forstå endnu en til."

"Da De hentyder så ligefrem til John Jarndyce," sagde Richard, "mener De vel ham."

"Ja, naturligvis."

"Så kan jeg lige så godt straks sige, at det glæder mig, da det netop er i så henseende, at jeg mest ønsker at blive forstået. Af Dem, husk vel på det. Af Dem, min veninde! Jeg skylder hverken John Jarndyce eller nogen anden regnskab."

Det gjorde mig ondt at høre ham tale i den tone, og han mærkede det.

"Nå, nå, kære veninde," sagde han, "vi vil ikke tale videre om det for øjeblikket. Jeg har stor lyst til i al stilhed at gå op til Deres landsted med Dem under armen og overraske min fortryllende kusine. Det tillader da vel Deres loyalitet imod John Jarndyce?"

"Kære Richard," svarede jeg, "De ved, at De ville være hjerteligt velkommen i hans hus – Deres hjem, hvis De ville betragte det sådan, og De er lige så hjerteligt velkommen her."

"De taler som den bedste af alle små koner!" udbrød Richard glad.

Jeg spurgte ham, hvordan han syntes om sin stilling.

"Å, ganske godt! Det går an. Den er lige så god som enhver anden, for en tid, jeg tror næppe, at jeg vil have videre interesse for den, når jeg først slår mig til ro, men så kan jeg jo sælge min bestalling og – men det er ikke umagen værd at tale om disse kedsommelige ting i dette øjeblik."

Så ung og så smuk og i alle henseender så ganske det modsatte af miss Flite og dog hende så frygteligt lig i det

mørke, ivrige, forskende udtryk, der fo'r hen over ham!

"Jeg er for tiden i byen med permission," sagde Richard.

"Så?"

"Ja. Jeg er rejst over for at varetage mit – mit kanslerretstarv før den lange ferie," sagde Richard og fremtvang et sorgløst smil. "Omsider begynder vi da at få denne gamle proces ordentlig i gang."

Intet under, at jeg rystede på hovedet!

"Som De siger, det er intet fornøjeligt emne." Den samme skygge for ligesom før hen over hans ansigt. "Lad det drive for alle fire vinde for i aften – puf! Væk! Hvem tror De, der er fulgt med mig?"

"Var det ikke Skimpoles stemme, jeg før hørte?"

"Akkurat! Han er mig til større trøst, end nogen anden ville være. Hvor han dog er et fortryllende barn!"

Jeg spurgte Richard, om nogen vidste, at de var fulgtes ad herned. Hvortil han svarede nej, ingen. Han havde hilst på det kære gamle barn – sådan kaldte han Skimpole – og det kære gamle barn havde fortalt ham, hvor vi var, og han havde sagt det kære gamle barn, at han så gerne ville se os, og det kære gamle barn havde straks fået lyst til det samme, og så havde han taget ham med. "Og han er – dermed taler jeg ikke om nogle småudgifter, jeg har haft for ham – tre gange så meget værd i guld, som han vejer. Det er sådan en lystig fyr. Han er så ophøjet over verdslige hensyn. Livlig og ungdommelig!"

Jeg kunne rigtignok ikke se noget bevis på Skimpoles ophøjethed over verdslige hensyn i den omstændighed, at han lod Richard betale for sig. Han kom nu ind og gav vor samtale en anden retning. Han var henrykt over at se mig. Havde, sagde

han, med nogle mellemrum i seks uger fældet søde tårer af glæde og deltagelse for min skyld. Havde aldrig været så glad som ved at høre om min bedring, begyndte at fatte blandingen af godt og ondt her i verden. Følte, at han så meget mere påskønnede, at han var rask, når han vidste, at en anden var syg, vidste ikke, om det ikke måske var indrettet således, at A skulle skele, for at B kunne glæde sig så meget mere over, at han så lige, eller at C gik på træben, for at D kunne være så meget mere tilfreds med sit kød og blod i en silkestrømpe.

"Bedste miss Summerson, her er nu vor ven Richard," sagde han, "fuld af de lyseste fremtidsudsigter, som han fremmaner af kanslerrettens mørke. Er det nu ikke henrivende, begejstrende, fuldt af poesi! I gamle dage oplivedes skovene og de ensomme steder for hyrden ved Pans og nymfernes indbildte fløjten og dansen. Nærværende hyrde, vor sværmeriske Richard, opliver de kedsommelige retssale ved at lade Fortuna og hendes følge danse igennem dem til en domskonklusions melodiske toner. Det er meget morsomt, ser De! En eller anden knarvorn brumbasse siger måske til mig: "Hvas nytter disse juridiske og naturretlige misbrug? Hvordan vil De forsvare Dem?" Jeg svarer: "Min brummende ven, jeg forsvarer Dem ikke, men De er mig meget kærkomne. En ung hyrde, en ven af mig, forvandler Dem til noget for min enfoldighed højst tiltrækkende." Jeg siger ikke, at det er derfor, at De er til – for jeg er et barn blandt jer verdenskloge brumbasser og står hverken Dem eller mig selv til ansvar for noget – men det kan måske dog være så."

Jeg begyndte for alvor at tro, at Richard næppe kunne have fundet nogen farligere ven end ham. Det gjorde mig urolig, at

han på en tid, da han have stort behov for faste grundsætninger og formål, skulle have denne tiltrækkende letsindighed og opsættelse af enhver ting, denne luftige ligegyldighed for alt, hvad der kunne kaldes grundsætning og formål, i sin nærhed. Jeg troede at kunne forstå, hvordan en natur som min formynders, der havde verdenserfaring og var nødt til at se på de usle omsvøb og stridigheder, der var forbundet med familieulykken, kunne finde en umådelig trøst i Skimpoles tilståelser om sine skrøbeligheder og hans uskyldige oprigtighed, men jeg kunne ikke tro, at den var så naturlig, som den syntes, eller at den ikke ligeså godt som enhver anden rolle og for at undgå ulejlighed kun var til for at lette Skimpoles hang til lediggang.

De gik begge tilbage med mig, og da Skimpole havde forladt os ved porten, gik jeg sagte ind og sagde: "Kære Ada, her er en herre, som vil hilse på dig." Det var ikke vanskeligt at læse i det blussende, forbavsede ansigt. Hun elskede ham inderligt, og både han og jeg vidste det. Det var en meget gennemsigtig sag dette, at de kun mødtes som søskendebørn.

Jeg begyndte næsten at tro om mig selv, at jeg ligesom var ond i min mistanke, men jeg var ikke så ganske sikker på, at Richard elskede hende rigtig af hjertet. Han beundrede hende og ville, om det er jeg overbevist, med den største stolthed og varme have fornyet deres ungdommelige forbindelse, hvis han ikke havde vidst, hvor meget hun ville agte det løfte, hun havde givet min formynder. Men ikke des mindre nærede jeg den pinlige forestilling, at den indflydelse, som herskede over ham, endog strakte sig hertil, at han ville udsætte sine oprigtigste og alvorligste bestræbelser i denne, ligesom i alle andre

henseender, indtil hans sind var blevet lettet for Jarndyce-kontra-Jarndyce. Ak, hvad Richard ville være blevet uden denne pest, skal jeg aldrig få at vide!

Han sagde Ada ærligt og ligefrem, at han ikke var kommet for at gøre noget hemmeligt brud på de betingelser, han – næsten alt for villigt og tillidsfuldt – havde indgået med Jarndyce, men var kommet for åbenlyst at se hende og mig og forsvare sig med hensyn til hans nuværende forhold til Jarndyce. Da det kære gamle barn straks ville indfinde sig hos os, bad han mig bestemme en tid den næste dag, da han ved en åben samtale med mig kunne retfærdiggøre sig, hvorfor jeg foreslog at spadsere med ham i parken klokken syv. Kort efter kom Skimpole og underholdt os en times tid. Han forlangte udtrykkelig at se lille Coavinses – hvormed han mente Charley – og sagde hende med en patriarkalsk mine, at han havde givet hendes afdøde fader alt det arbejde, han havde kunnet, og hvis en af hendes små brødre ville skynde sig at komme ind i samme fag, håbede han, at han endnu ville være i stand til at skaffe ham en del arbejde.

"For jeg bliver altid fanget i disse garn," sagde Skimpole og så strålende hen på os over et glas vin og vand, "men bliver stadig løst ud igen. Der er altid nogen, der gør det for mig. Selv kan jeg ikke gøre det, ved De nok, da jeg aldrig har penge. Men en eller anden gør det. Jeg kommer ud ved en andens hjælp. Jeg er ikke som stæren, jeg kommer ud. Men hvis De vil spørge mig, hvem denne anden er, ville jeg ikke kunne sige dem det. Lad os drikke denne ukendtes skål. Gud velsigne ham!"

Richard kom lidt sent næste morgen, skønt jeg ikke havde længe at vente, og vi gik ud i parken. Luften var klar og dugget

og himlen aldeles skyfri. Fuglene sang dejligt. De glimrende dugperler mellem bregnerne, græsset og løvet var herlige at se. Skovens yppighed syntes at være blevet tyve gange større siden i går, ret som om naturen i den stille nat, mens den tilsyneladende havde været dysset så trygt i søvn, gennem de mindste enkeltheder i ethvert vidunderligt blad havde været endnu mere årvågen end sædvanlig for at forherlige denne dag.

"Det er et yndigt sted," sagde Richard, idet han så sig om. "Her høres ingen af retssagernes skrigende dissonanser!"

Men der kom en anden forstyrrelse.

"Ved De hvad, kære veninde," sagde Richard, "når jeg får mine sager i orden, tror jeg, at jeg tager herned og slår mig til ro."

"Ville det ikke være bedre, at De straks slog Dem til ro?"

"Nej, det er ikke så let en sag at slå sig til ro nu eller i det hele at foretage sig noget bestemt nu. Det lader sig kort sagt ikke gøre. Jeg i det mindste kan ikke gøre det."

"Hvorfor ikke?" spurgte jeg.

"Det ved De nok, Esther. Hvis De boede i et hus, der ikke var færdigt, hvis tag måske i morgen, i overmorgen, i næste uge, næste måned, næste år skulle tages ned eller sættes op, eller som skulle rives ned i bund og grund eller bygges op helt fra nyt af, så ville De have ondt ved at finde hvile eller ro. Sådan går det også mig. Nu? Der findes intet nu for mig, der fører proces."

Jeg kunne næsten have troet på den dragende kraft, om hvilken min stakkels lille, fjollede veninde havde udbredt sig, da jeg atter så det mørke blik fra den foregående aften. Skrækkelige tanke, også dette indeholdt en skygge af den ulykkelige mand, som var død!

"Kære Richard," sagde jeg, "det er en dårlig begyndelse på vor samtale."

"Det vidste jeg, at De ville sige, Dame Durden."

"Ikke alene jeg, kære Richard. Det var ikke mig, som engang advarede Dem imod at støtte noget håb på familieforbandelsen."

"Nu kommer De atter tilbage til John Jarndyce!" sagde Richard utålmodigt, "nå, ja, vi må dog nærme os ham sent eller tidligt, da han er hovedemnet for det, jeg har at sige; og det er derfor lige så godt, at det sker straks. Kære Esther, hvor kan De være så blind? Ser De ikke, at sagen vedkommer ham selv, og at det kan være meget godt for ham at ønske, at jeg ikke vidste eller brød mig noget om den, men at det måske ikke ville være fuldt så godt for mig?"

"Å, Richard," indvendte jeg, "er det muligt, at De kan have hørt og set ham, at De kan have boet under hans tag og kendt ham, og dog, selv til mig på dette ensomme sted, hvor ingen kan høre os, kan få så uværdig en mistanke over Deres læber?"

Han rødmede stærkt, som om hans medfødte højmodighed følte et bebrejdende stik. Han tav lidt, før han med dæmpet stemme svarede:

"Esther, jeg er overbevist om, at De ved, at jeg ikke har nogen lav tænkemåde, og at jeg indser, at mistro og mistænksomhed er jammerlige egenskaber hos et menneske i min alder."

"Det ved jeg meget godt," svarede jeg. "Der er ikke noget, jeg er så sikker på."

"Sikken en sød pige," udbrød Richard. "Og det ligner Dem, fordi det trøster mig. Jeg trængte til at finde lidt trøsteligt i

denne sag, for det er i bedste tilfælde en slem sag, hvilket jeg da ikke har nødig at fortælle Dem."

"Jeg ved nok," sagde jeg, "jeg ved lige så godt, Richard – hvordan skal jeg udtrykke mig – lige så godt som De, at sådanne miskendelser er fremmede for Deres natur. Og jeg ved lige så godt som De, hvad det er, der forandrer den sådan."

"Nå, søster, nå," sagde Richard lidt muntrere, "De er i ethvert tilfælde upartisk imod mig. Hvis jeg er så uheldig at blive påvirket af denne indflydelse, er han det måske med. Hvis den har omspundet mig lidt, har den måske også omspundet ham lidt. Jeg siger ikke, at han ikke er en hæderlig mand uden for al denne forvikling og uvished. Det er jeg sikker på, at han er. Men den smitter alle. De har hørt ham sige det halvhundrede gange. Hvorfor skulle han da slippe fri?"

"Fordi han," svarede jeg, "er en ualmindelig karakter og med fasthed har holdt sig uden for kredsen, Richard."

"Å, fordi og fordi!" sagde Richard på sin livlige måde. "Det kunne dog muligvis være ret klogt og snildt at vise en sådan tilsyneladende ligegyldighed. Den kan bringe andre parter til at blive forsømmelige med at varetage deres tarv, og folk kan dø, enkelte punkter gå i glemmebogen, og mange ting indtræffe, som kan være ret belejlige."

Jeg var så grebet af medlidenhed med Richard, at jeg ikke kunne gøre ham flere bebrejdelser, ikke engang med et blik. Jeg huskede på min formynders overbærenhed med hans fejl, og hvor fuldstændigt uden nag han havde talt om dem.

"Esther," fortsatte Richard, "De må ikke tro, at jeg er kommet for at gøre hemmelige beskyldninger mod John Jarndyce. Jeg er kun kommet for at retfærdiggøre mig. Hvad jeg siger, er at

alting gik meget godt, og at vi kom meget godt ud af det sammen, så længe jeg var dreng og slet ikke tænkte på denne proces. Men så snart jeg begyndte at få interesse for den og give mig af med den, blev forholdet helt anderledes. Da opdagede John Jarndyce, at Ada og jeg måtte bryde med hinanden, og at jeg ikke passede for hende, hvis jeg ikke forandrede min forkastelige adfærd. Jeg vil ikke købe mig til John Jarndyces gunst på disse urimelige forligsvilkår, som han ingen ret har til at foreskrive mig. Hvad enten det behager ham eller ikke må jeg hævde mine og Adas rettigheder. Jeg har tænkt meget på det, og dette er den overbevisning, hvor jeg er kommet til."

Den kære, stakkels Richard! Han havde rigtignok tænkt meget over det. Hans ansigt, hans stemme, hans væsen, alt viste det kun alt for tydeligt.

"Jeg meddelte ham derfor ærligt og oprigtigt – De må nemlig vide, at jeg har skrevet til ham om alt dette – at vi var modstandere, og at vi hellere måtte være det åbenlyst end hemmeligt. Jeg takkede ham for hans velvilje og beskyttelse, men han måtte gå sin egen vej, og jeg min. Sagen er, at vore veje ikke er de samme. Ifølge et af de mest omtvistede testamenter ville jeg arve meget mere end han. Jeg vil ikke sige, at det er det testamente, hvorpå det egentlig kommer an, men det er nu engang til stede, og det får nu gå med det, som det kan."

"Jeg har ikke brug for at høre af Deres mund, kære Richard," sagde jeg, "hvad De har skrevet. Jeg havde hørt det i forvejen uden noget vredt eller hårdt ord."

"Nej, virkelig?" svarede Richard i en blidere tone. "Det glæder mig at have sagt, at han var en hæderlig mand uden for denne ulykkelige sag. Men det siger jeg altid, og jeg har aldrig tvivlet

på det. Jeg ved godt, kære Esther, at min opfattelse synes Dem meget ukærlig, og at den også vil forekomme Ada sådan, når De fortæller hende, hvad vi har talt om, men var De trængt sådan ind i sagen som jeg, mens jeg var hos Kenge – vidste De blot, hvilke masser af beskyldninger og af kontrabeskyldninger, af formodninger og kontraformodninger den indeholder, ville De finde mig forholdsvis mådeholden."

"Måske," sagde jeg. "Men tror De, Richard, at der blandt alle disse mange dokumenter findes synderlig sandhed og retfærdighed?"

"Der er sandhed og retfærdighed et steds i sagen, Esther –"

"eller var engang for længe siden."

"Er – er – må være der," vedblev Richard heftigt, "og den må bringes for lyset. Men at gøre Ada til stikpenge og tavshedsløn er ikke midlet til det. De siger, processen forandrer mig. John Jarndyce siger, at den forandrer, har forandret og vil forandre enhver, som har nogen lod eller del i den. Des større ret er der følgelig på min side, når jeg vil gøre alt, hvad jeg magter for at bringe den til ende."

"Tror De virkelig, at ingen andre i alle disse mange år har gjort alt, hvad De har magtet? Er vanskeligheden blevet mindre, fordi det så ofte er slået fejl?"

"Det kan ikke vare evigt," svarede han, idet der blussede en heftighed op hos ham, som igen fremkaldte det forrige, sørgelige minde hos mig. "Jeg er ung og udholdende, og viljekraft og dristighed har mangen en gang gjort vidundere. Andre har kun halvt kastet sig over sagen. Jeg opofrer mig for den. Jeg gør den til mit livs formål."

"Åh, kære Richard, så meget des værre!"

"Nej, nej, nej, frygt ikke for min skyld," svarede han kærligt. "De er en sød, god, forstandig, klog, velsignet pige, men De har Deres fordomme. Jeg kommer nu igen tilbage til John Jarndyce. Se, kære Esther, dengang han og jeg stod på den fod med hinanden, som han fandt så ønskeligt, stod vi ikke på nogen naturlig fod."

"Er uenighed og fjendskab da noget naturligt for Dem?"

"Nej, det siger jeg ikke. Jeg mener, at hele denne sag sætter os på en unaturlig fod, hvormed naturlige forhold ikke kan forenes. Det er en anden grund til at påskynde den. Når den er endt, finder jeg måske, at jeg har taget fejl af John Jarndyce. Mit hoved bliver måske klarere, når jeg er blevet fri for den, og jeg vil måske da indrømme rigtigheden af det, De har sagt i dag. Meget vel! Så vil jeg tilstå det og give ham oprejsning."

Alting skulle udsættes til dette indbildte tidspunkt! Alting så længe holdes i forvirring og uklarhed!

"Hør nu, bedste af alle fortrolige," sagde Richard, "jeg ønsker, at min kusine Ada skal vide, at jeg ikke er egensindig, lunefuld og uretfærdig overfor John Jarndyce, men at jeg har grunde og hensigter at støtte mig til. Jeg ønsker at skildre mig for hende gennem Dem, da hun har så meget agtelse og ærbødighed for sin fætter John, og fordi jeg ved, at De vil fremstille min fremgangsmåde i et mildt lys, selv om De misbilliger den, og – og, kort sagt," tilføjede Richard, der havde tøvet noget ved disse sidste ord, "fordi jeg – jeg ikke vil fremstille mig i denne trættekære, stridslystne, mistroiske skikkelse for en så tillidsfuld pige som Ada."

Jeg sagde ham, at han havde lignet sig selv mere i disse sidste ord end i, hvad han ellers havde sagt.

"Ja," indrømmede Richard, "det kan være sandt nok, kære veninde. Jeg føler det næsten. Men jeg skal nok engang i tiden vise mig, som jeg virkelig er. Det kan De være rolig for."

Jeg spurgte ham, om dette var alt, hvad han ønskede, at jeg skulle meddele Ada.

"Ikke ganske," svarede han. "Jeg bør ikke skjule for hende, at John Jarndyce svarede på mit brev på sin sædvanlige måde, idet han tiltalte mig som "min kære Rick," søgte at overbevise mig om min urigtige opfattelse og forsikrede mig, at han altid skulle vedblive at være den samme imod mig. – det er naturligvis alt sammen så meget godt, men forandrer dog ikke sagen. – Jeg ønsker ligeledes, at Ada skal vide, at jeg, om jeg også kun sjældent ser hende, varetager lige såvel hendes som mit eget tarv – idet vi to sejler i den samme båd – og at jeg håber, at hun ikke af de løse rygter, der måtte komme hende for øre, vil danne sig den forestilling, at jeg er letsindig eller ufornuftig. Nej, tværtimod. Jeg har altid processens tilendebringelse for øje og lægger altid mine planer i den retning. Da jeg nu er blevet myndig og har gjort det skridt, jeg har gjort, holder jeg mig fritaget for ethvert ansvar over for John Jarndyce, men da Ada stadig er kanslerretsmyndling, vil jeg dog endnu ikke opfordre hende til at forny vor forbindelse. Hvis De vil sige hende alt dette på Deres betænksomme måde, gør De mig en stor og væsentlig tjeneste, bedste Esther, og jeg skal da give Jarndyce-kontra-Jarndyce på hovedet med endnu større kraft. Jeg forlanger naturligvis ikke, at noget skal holdes hemmeligt på Bleak House."

"Richard," sagde jeg, "De nærer meget tillid til mig, men jeg er bange for, at De ikke vil tage imod råd af mig."

"I denne retning kan jeg det umuligt. I enhver anden skal jeg med glæde gøre det."

Som om der fandtes nogen anden retning i hans liv. Som om hele hans bane og karakter ikke var gennemtrængt af en og samme farve!

"Men jeg tør måske stille Dem et spørgsmål, Richard?"

"Det skulle jeg mene," svarede han smilende, "hvem skulle vel turde det, hvis De ikke turde?"

"De siger jo selv, at De ikke fører noget synderlig ordentligt liv?"

"Hvor skulle jeg kunne det, bedste Esther, når jeg ingenting har i orden?"

"Er De i gæld igen?"

"Ja, naturligvis," svarede Richard, forbavset over min enfoldighed.

"De siger, naturligvis?"

"Ja, kære barn. Jeg kan ikke kaste mig helt og holdent over en ting, uden at det koster penge. De glemmer eller ved måske ikke, at Ada og jeg skal arve noget ifølge det ene eller det andet testamente. Spørgsmålet drejer sig kun om den større eller den mindre sum. I ethvert tilfælde falder der noget af til mig. Gud velsigne Dem, De fortræffelige pige," sagde Richard og gjorde sig ordentlig lystig over mig, "det går nok! Jeg skal nok klare den sag!"

Jeg så så tydeligt den fare, hvori han svævede, at jeg i Adas, i min formynders, i mit eget navn brugte de indstændigste bønner, jeg kunne udtænke, for at advare ham imod den og vise ham nogle af hans fejltagelser. Han hørte tålmodig og venlig på alt, hvad jeg sagde, men det sprang tilbage fra ham uden at gøre

mindste virkning. Jeg kunne ikke undre mig over det efter den måde, hvorpå han i sin forudindtagede stemning havde modtaget min formynders brev, men jeg besluttede dog endnu at prøve på, hvad Ada var i stand til.

Da vor spadseretur derfor havde bragt os tilbage til landsbyen, og jeg var kommet hjem til frokost, forberedte jeg Ada på den forklaring, jeg havde at give hende, og sagde hende nøjagtig, hvorfor jeg troede, at Richard gjorde sig selv ulykkelig og spredte hele sit liv for vinden. Det gjorde hende naturligvis meget nedtrykt, skønt hun stolede langt, langt mere end jeg på, at han ville rette sine fejl, og hun skrev straks følgende lille brev til ham:

> Kæreste fætter!
> Esther har underrettet mig om alt, hvad du har sagt hende i morges. Jeg skriver dette for i mit eget navn på det indstændigste at gentage alt, hvad hun har sagt, og for at lade dig vide, at jeg er overbevist om, at du sent eller tidligt i vor fætter John vil se et mønster på sanddruhed, redelighed og godhed og dybt, dybt angre, at du – om også mod din vilje – har gjort ham stor uret.
>
> Jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal udtrykke, hvad jeg dernæst ønsker at sige dig, men jeg håber, at du vil opfatte det sådan, som det er ment. Jeg nærer frygt for, kæreste fætter, at det til dels er min skyld, at du nu skaffer dig så meget sorg – og rammer sorgen dig, rammer den også mig. Hvis dette skulle være tilfældet, eller hvis du tænker for meget på mig ved det, du foretager dig, så bønfalder jeg dig på det indstændigste at lade det fare. Du kan ikke gøre noget for min skyld, som ville gøre mig halvt så glad,

som hvis du ville vende ryggen til den skygge, vi begge er fødte i. Bliv ikke vred på mig, fordi jeg siger dette. Kære, gode Richard, for min skyld, for din egen og af en naturlig modbydelighed for den kilde til sorg, som har gjort sit til at gøre os begge forældreløse, mens vi var så unge, beder jeg dig: Lad det fare. Vi har nu al grund til at vide, at der intet godt, intet håb er deri. At der ikke kan komme andet end sorg af det.

Kære fætter, det er overflødigt for mig at tilføje, at du er fuldstændig fri, og at du højst sandsynligt vil finde en, som du vil elske langt højere end din første ungdomsdrøm. Jeg er overbevist om, hvis du tillader, at jeg siger det, at den, du vælger, langt ville foretrække at følge din skæbne vidt og fjernt, om end den bliver nok så beskeden, og se dig glad, opfylde din pligt og gå frem på den bane, du selv har valgt, fremfor håbet om at blive, ja endog for at være meget rig sammen med dig, når det skulle betales med årlange udsættelser og ængstelse og ligegyldighed for andre ting. Du vil måske undre dig over, at jeg kan sige dette så tillidsfuldt, da jeg har så lidt kundskab og erfaring, men jeg ved det med vished, fordi jeg føler det.

Din inderligt hengivne

Ada.

Dette brev førte meget snart Richard til os, men frembragte kun lidt om i det hele nogen forandring hos ham. Vi måtte gerne prøve, hvem der havde ret, og hvem uret. Han skulle vise os det, vi skulle få det at se. Han var livlig og varm, som om Adas ømhed havde glædet ham, men jeg kunne kun med et suk

håbe, at brevet ville gøre et dybere indtryk på hans sind, når han læste det igen.

Da de skulle blive sammen med os den dag og havde bestilt pladser med diligencen for at vende tilbage næste morgen, søgte jeg lejlighed til at tale med Skimpole, og da vi var så meget ude i den fri luft, fandt jeg let en sådan og sagde da, at det var forbundet med et stort ansvar at opmuntre Richard.

"Ansvar, bedste miss Summerson?" gentog han, idet han omfattede ordet med sit venligste smil. "Jeg er det sidste menneske i verden, på hvem dette ord kan passe. Jeg har aldrig i mit liv været ansvarlig for noget. Jeg kan ikke være det."

"Jeg er dog bange for, at det er noget, som enhver er nødt til at være," sagde jeg noget frygtsomt, for han var langt ældre og langt klogere end jeg.

"Nej virkelig?" sagde Skimpole. Han modtog denne ny oplysning med spøgefuld overraskelse. "Men enhver er dog vel ikke nødt til at være solvent? Det er jeg ikke, det har jeg aldrig været. Se engang, kære miss Summerson," sagde han og tog en håndfuld småpenge op af lommen, "her er nu en slump penge, men jeg har ingen forestilling om, hvor mange der er. Jeg kan ikke tælle. Det kan være, at der er fire shillings og ni pence, og det kan også være, at der er fire pund og ni shillings. Man siger mig, at jeg skylder mere bort end det. Det er meget muligt. Jeg skylder alt det bort, som godmodige mennesker vil tillade mig at skylde bort. Når de ikke siger stop til mig, hvorfor skulle så jeg gøre det? Der har De Harold Skimpole i det små. Er det ansvarlighed, så er jeg ansvarlig."

Det utvungne væsen, hvormed han gemte pengene igen og så på mig med et smil på sit fine ansigt, som om han havde omtalt

en lille mærkelighed hos en ganske anden og en ham egentlig ganske fremmed person, fik mig næsten til at tro, at han virkelig intet havde at gøre dermed.

"Når De nævner ansvarlighed," fortsatte han, "bliver jeg tilbøjelig til at sige, at jeg aldrig har haft den lykke at kende nogen, hvem jeg kunne holde for så vederkvægende ansvarlig som De. De forekommer mig at være en sand prøvesten for ansvarlighed. Når jeg ser Dem, kære miss Summerson, så opsat på at holde det hele lille ordentlige system, hvis midtpunkt De er, i den mest fuldkomne gang, bliver jeg tilbøjelig til at sige mig selv – ja, jeg siger det virkelig meget ofte til mig selv – *det* er ansvarlighed."

Efter disse ytringer var det vanskeligt at forklare, hvad jeg mente, men jeg gik dog så vidt, at jeg sagde, at vi alle håbede, han ville fraråde og ikke støtte Richard i de sangvinske planer, han nu nærede.

"Med største fornøjelse," svarede han, "hvis jeg bare kunne. Men, kære miss Summerson, jeg forstår ikke at forstille mig eller bruge list. Når han tager mig ved hånden og fører mig op igennem Westminster Hall i et luftigt optog efter Fortuna, så må jeg følge med. Når han siger: "Skimpole, dans med!" så må jeg danse med. Den sunde menneskeforstand ville ikke gøre det, ved jeg godt, men jeg har ingen sund menneskeforstand."

"Det er meget uheldigt for Richard."

"Synes De? Sig ikke det! Lad os engang sætte, at han holder omgang med den sunde menneskeforstand – en fortræffelig mand – en hel del rynket – skrækkelig praktisk – småpenge nok i hver lomme til at kunne bytte en tipunds note – linjeret regnskabsbog i hånden – ser i det hele taget ud som en

bødemester. Vor kære Richard, der er sangvinsk, heftig, springer over hindringer, brister af poesi ligesom en ung blomsterknop, siger til den meget hæderlige omgangsfælle: "Jeg ser en gylden udsigt for mig. Den er meget strålende, den er meget smuk, den er meget munter. Nu springer jeg over landskabet for at komme hen til den!" den hæderlige omgangsfælle giver ham øjeblikkelig et dunk i hovedet med den linjerede regnskabsbog, svarer ham ganske bogstaveligt og prosaisk, at han ikke kan se noget sådant. Viser ham intet andet end gebyrer, bedrageri, hestehårsparykker og sorte kapper. Det, ser De nu selv, er en sørgelig forandring – ganske vist i allerhøjeste grad forstandig, men ubehagelig. Sådan kan jeg ikke bære mig ad. Jeg har ingen linjeret regnskabsbog. Jeg har i min krop ingen af de dele, hvoraf en rodemester er sammensat. Jeg er aldeles ikke hæderlig og ønsker heller ikke at være det. Sært måske, men sådan er det!"

Det var unyttigt at sige mere, hvorfor jeg foreslog, at vi skulle indhente Ada og Richard, der gik et lille stykke foran os, og ganske opgav Skimpole. Han havde om formiddagen været ovre på herregården og beskrev nu med meget lune familieportrætterne. Der var sådanne vældige hyrdinder blandt de hedengangne ladyer Dedlock, fortalte han os, at fredelige hyrdestave forvandledes til angrebsvåben i deres hænder. I snørliv og med pudder i håret vogtede de strengt deres fåreflokke og påklæbede deres skønhedspletter for at forfærde simple folk, ligesom andre stammers høvdinger bruger krigsmaling. Der var en sir N. N. Dedlock med et feltslag, en sprængt mine, røgstøtter, lynglimt, en brændende by og en stormet skanse, alt sammen i fuld virksomhed mellem

bagbenene på hans hest, sagtens for at vise, hvor lidt en Dedlock ænsede sådanne småting. Han skildrede den hele slægt, som om den øjensynlig i levende live havde været, hvad han kaldte "udstoppede mennesker" – en hel samling, med glasøjne, opstillede på den sindrigste måde på deres forskellige knager og pinde, meget korrekte, men ganske uden liv og altid godt gemt i deres glaskapsler.

Jeg kunne ikke nu være så rolig, når nogen hentydede til dette navn, at det jo ikke var en lettelse for mig, da Richard med et udbrud af forundring ilede bort for at hilse på en fremmed, som han havde set langsomt nærme sig os.

"Gud," sagde Skimpole, "Vholes!"

Vi spurgte, om det var en ven af Richard.

"Hans ven og juridiske konsulent," svarede Skimpole. "Har De lyst, kære miss Summerson, til at se sund menneskeforstand, ansvarsfølelse og hæderlighed forenede på et sted – ønsker De at se en eksemplarisk mand – da er Vholes manden."

Vi vidste ikke, sagde vi, at Richard fik hjælp af nogen mand af dette navn.

"Da han kom ud af sin juridiske barndom," svarede Skimpole, "tog han afsked med vor konverserende ven Kenge og indlod sig, tror jeg, med Vholes. Ja, jeg ved, at han gjorde det, for jeg forestillede ham for Vholes."

"Havde De kendt ham længe?" spurgte Ada.

"Vholes? Bedste miss Clare, jeg havde akkurat det samme kendskab til ham, som jeg har haft til adskillige mænd af hans fag. Han havde gjort et og andet på en meget forekommende, høflig måde – taget skridt, tror jeg, at det kaldes – hvilket endte med, at han skred til at tage mig. En tredje mand havde den

godhed at træde til og betale pengene, en sum af noget og fire pence. Jeg har glemt, hvor mange pund og shillings det var, men jeg ved, at det endte med fire pence, fordi det dengang forekom mig så snurrigt, at jeg kunne skylde nogen fire pence – og derefter førte jeg dem sammen. Vholes bad mig forestille ham, og jeg føjede ham deri. Og nu da jeg kommer til at tænke derpå," han så forskende på os med sit frimodigste smil, som om han pludselig havde gjort en opdagelse, "gav Vholes mig nok stikpenge! Han gav mig noget, som han kaldte provision. Var det en fempunds note? Ved De hvad, jeg tror bestemt, det var en fempunds note!"

Han fik ikke tid til yderligere at overveje dette punkt, for Richard kom ophidset tilbage og forestillede Vholes – en gusten mand med tynde læber, der så ud, som om de var kolde, røde pletter i hans ansigt, høj og mager, omtrent halvhundrede år gammel, højskuldret og duknakket. Sort klædt, som han var, med sorte handsker og tilknappet lige op til hagen, var det mærkeligste ved ham hans livløse væsen og det langsomme, faste blik, hvormed han iagttog Richard.

"Jeg håber, at jeg ikke forstyrrer Dem, mine damer," sagde Vholes, og nu opdagede jeg, at han endvidere udmærkede sig ved en vis indvortes måde at tale på. "Jeg har aftalt med mr. Carstone, at han altid skal få at vide, når hans sag står på retslisten, og da en af mine skrivere i går aftes underrettede mig om, at den ganske uventet var blevet fastsat til i morgen, tog jeg selv i morges med diligencen hertil for at konferere med ham."

"Ja," sagde Richard ivrigt og med et triumferende blik på Ada og mig, "nu snegler vi ikke så langsomt af sted som før. Vi

begynder at tage fart! Vi må leje en vogn for at kunne komme over til poststationen og tage med diligencen i aften!"

"Som De vil, sir," svarede Vholes. "Jeg er ganske til Deres tjeneste."

"Lad mig se engang!" sagde Richard og så på sit ur. "Når jeg nu springer ned til kroen, pakker min vadsæk og bestiller en gig, eller hvad der ellers er at få, har vi endnu en time tilovers, før vi skal af sted. Jeg kommer tilbage og drikker te. Kusine Ada, vil du og Esther tage jer af mr. Vholes, mens jeg er borte?"

Og væk var han i sin ivrighed og sit hastværk og forsvandt snart for os i tusmørket. Vi andre gik hen ad til huset.

"Er mr. Carstones nærværelse nødvendig i morgen?" spurgte jeg. "Kan den nytte noget?"

"Nej, miss," svarede Vholes, "ikke det jeg ved."

Både Ada og jeg beklagede derfor, at han ville tage bort, kun for at blive skuffet.

"Mr. Carstone har nu engang gjort sig det til grundsætning selv at varetage sit tarv," sagde Vholes, "og når en klient har gjort sig noget til grundsætning, og det ikke er umoralsk, bliver det min pligt at gennemføre det. I forretninger vil jeg gerne være nøjagtig og åben. Jeg er enkemand med tre døtre – Emma, Jane og Caroline, og mit ønske er at opfylde mine pligter for at kunne efterlade dem et godt navn. Dette synes at være et smukt sted, miss."

Da disse ord henvendtes til mig, svarede jeg ja og opregnede egnens væsentligste skønheder.

"Nej virkelig?" sagde Vholes. "Jeg er så lykkelig at kunne understøtte min gamle fader i Tauntondalen, hans fødested, og

beundrer meget den egn. Jeg havde ikke troet, at der var så tiltrækkende her."

For at holde samtalen i gang spurgte jeg Vholes, om han kunne have lyst til altid at leve på landet.

"Der, miss," svarede han, "tager De mig på det ømme sted. Mit helbred er ikke godt – min fordøjelse er nemlig meget svækket – og havde jeg kun mig selv at tage hensyn til, ville jeg tage min tilflugt til landlivet, i særdeleshed da forretninger altid har hindret mig i at omgås godt selskab i almindelighed og særlig damerne, hvad der altid har været mit inderligste ønske. Men da jeg har mine tre døtre, Emma, Jane, Caroline, og min gamle fader, har jeg ikke råd til at være egenkærlig. Vel har jeg nu ikke længere ansvar for at sørge for en kær bedstemoder, der døde i sit hundrede og andet år, men der er endnu stadig nok tilbage til at gøre det uundgåeligt nødvendigt at møllen holdes i gang."

Det krævede nogen opmærksomhed at høre, hvad han sagde, på grund af hans indvortes tale og livløse væsen.

"De må undskylde, at jeg har nævnt mine døtre," sagde han. "Det er min svaghed. Jeg ville så gerne efterlade de stakkels pigebørn en lille formue og et godt navn."

Vi kom nu til Boythorn hus, hvor tebordet stod dækket og ventede på os. Kort efter kom Richard, fortravlet og urolig, og hviskede noget til Vholes, mens han bøjede sig over hans stol. Vholes svarede højt – eller næsten så højt, tror jeg, som han altid plejede at svare: "De vil skaffe vogn til mig? Det kommer mig ud på et. Som De vil. Jeg er ganske til Deres tjeneste."

Skimpole skulle blive til om morgenen for at bruge de to pladser, der allerede var betalt, og da Ada og jeg var nedslåede

både over Richards væsen og over at skulle skilles fra ham, viste vi så tydeligt, som vi på en høflig måde kunne, at vi ville overlade Skimpole til *Det Dedlock'ske Våben* og trække os tilbage, når de rejsende var borte.

Da Richards glade stemning rev alting med sig, gik vi alle sammen op på bakken oven for landsbyen, hvor Richard havde bestilt en gig til at vente på sig, og hvor vi fandt en mand stående med en lygte ved siden af den magre, lysegule hest, der var spændt for giggen.

Jeg skal aldrig glemme de to, som de sad der ved siden af hinanden, oplyste af lygten. Richard lutter overgivenhed, ild og latter, med tømmen i hånden, og Vholes ganske stille, med sorte handsker, tilknappet mens han så på ham, som om han så på sit bytte og forheksede det. Det hele billede af denne varme, mørke aften, kornmodene, den støvede landevej indhegnet af hække og høje træer, den magre, lysegule hest, som spidsede øren, og den fart, hvormed de kørte af sted til Jarndyce-kontra-Jarndyce, står tydeligt for mine øjne.

Min elskede veninde sagde den aften til mig, at hvad enten det gik Richard heldigt eller uheldigt, hvad enten han fik venner eller blev venneløs, kunne det kun gøre den ene forskel for hende, at jo mere han trængte til et trofast hjertes kærlighed, des mere kærlighed ville dette ene trofaste hjerte have at give ham. Han tænkte jo på hende trods sine fejl, og derfor ville hun altid tænke på ham, aldrig på sig selv, når hun kunne opofre sig for ham, aldrig på sin egen glæde, når hun kunne fremme hans.

Mon hun holdt sit ord?

Jeg ser hen ad den vej, der lå foran mig, hvor afstanden allerede bliver kortere, og rejsens mål begynder at kunne øjnes,

og trofast og god, højt oppe over kanslerretsprocessens døde hav og alle de askedynger, det kaster op på land, synes jeg, at jeg ser min yndling.

38. En kamp

– Da den tid kom, da vi skulle vende tilbage til Bleak House, var vi der punktligt den fastsatte dag og blev modtaget med et overvældende velkommen. Jeg havde helt genvundet mit helbred og mine kræfter, og da jeg så husholdningsnøglerne ligge til mig på mit værelse, ringede jeg mig selv ind med en lille lystig kimen, som om jeg havde været et nyt år. "Atter pligten, pligten, Esther," sagde jeg, "og hvis du ikke er overmåde glad ved at opfylde den med endnu større villighed og tilfredshed end før, så bør du være det. Det er alt, hvad jeg har at sige dig, min ven!"

De første formiddage, der var så fulde af travlhed og forretninger, brugte jeg til opgørelse af så mange regnskaber, til så hyppige rejser frem og tilbage mellem Brummeriet og de andre dele af huset, så mange mønstringer af skabe og skuffer, sådan en ny begyndelse over det hele, at jeg ikke fik et øjeblik tilovers. Men da alt dette var overstået, og alt var kommet i orden, tog jeg til London nogle timer, hvilket noget i det brev, jeg havde tilintetgjort i Boythorn hus, havde bragt mig til i mit stille sind at beslutte.

Jeg gjorde Caddy til påskud for dette besøg og skrev i forvejen en brev til hende for at bede hende ledsage mig på en lille forretningsudflugt. Da jeg tog meget tidligt hjemmefra, kom jeg så tidligt til London med diligencen, at jeg havde hele dagen til min rådighed.

Caddy, som ikke havde set mig siden sin bryllupsdag, var så glad og venlig, at jeg næsten blev bange for, at jeg skulle gøre hendes mand skinsyg, men han var på sin vis lige så slem – lige så god, mener jeg, og det var, kort sagt, den gamle historie, ingen levnede mig den mindste mulighed til at gøre det allermindste fortjenstlige.

Den gamle Turveydrop lå til sengs, hørte jeg, og Caddy lavede hans chokolade, som en melankolsk lille lærling – det forekom mig underligt, at nogen kunne sættes i lære hos en dansemester – skulle bringe op til ham. Hendes svigerfader var særdeles venlig og opmærksom, fortalte Caddy mig, og de levede meget lykkeligt sammen. – når hun sagde, at de levede sammen, mente hun, at den gamle herre fik alt, hvad der var godt, og havde hele den gode beboelseslejlighed, mens hun og hendes mand tog til takke med, hvad de kunne få, og var stuvede sammen i et par hjørneværelser oven over stalden. –

"Men hvordan har Deres moder det, Caddy?" spurgte jeg.

"Jeg hører fra hende gennem fader, Esther, men ser kun sjældent noget til hende. Vi er gode venner, kan jeg Gud ske lov sige, men moder finder, at der er noget latterligt i at jeg har giftet mig med en dansemester, og er bange for, at det også skal ramme hende."

"Og Deres fader, Caddy?"

"Han kommer her hver aften," svarede Caddy, "og er så glad ved at sidde i krogen der, at det er en fornøjelse at se ham."

Jeg kastede et blik på krogen og så tydeligt mærket af Jellybys hoved på væggen. Det var en trøst at vide, at han havde fundet et sådant hvilested for det.

"Og De selv, Caddy," fortsatte jeg, "De har sikkert altid nok at gøre?"

"Ja, kære Esther, det har jeg rigtignok, for at betro Dem en stor hemmelighed, så øver jeg mig i dans for at kunne give undervisning I det. Prins helbred er ikke stærkt, og jeg ville så gerne kunne hjælpe ham. Med sine skoler hist og sine klasser her, sine private elever og lærlinge, har han virkelig alt for meget at gøre, den stakkel!"

Forestillingen om lærlingene forekom mig endnu så morsom, at jeg spurgte, om der var mange af dem.

"Fire," svarede Caddy. "En i huset og tre udenfor. Det er meget gode børn, kun vil de, når de kommer sammen, gerne lege – som børn jo altid vil – i stedet for at passe deres arbejde. Den lille dreng, som de så, valser derfor alene med sig selv i det tomme køkken, og de andre fordeler vi omkring huset, som vi bedst kan."

"Er det for at øve sig i trinnene?"

"Ja, på den måde øver de sig så og så mange timer ad gangen i de trin, da har for. De danser i akademiet og på denne tid af året udfører vi ture klokken fem hver morgen."

"Det er et besværligt liv!" udbrød jeg.

"Ja, kære Esther," svarede Caddy og smilte, "når lærlingene fra byen ringer os op om morgenen – klokken går ind i vort sovekammer for ikke at forstyrre den gamle mr. Turveydrop – og jeg åbner vinduet og ser dem stå på dørtrinet med deres små dansesko under armen, kommer jeg uvilkårligt til at tænke på skorstensfejeren."

Alt dette fremstillede rigtignok kunsten for mig i et sælsomt lys. Caddy glædede sig over virkningen af sin meddelelse og

fortalte mig muntert enkelthederne ved sine egne studier.

"For at spare udgifter, kære Esther, må jeg kunne spille lidt både på klaver og på violin og må derfor øve mig på disse to instrumenter såvel som i enkelthederne ved vor håndtering. Hvis moder havde været sådan som andre mennesker, havde jeg måske haft lidt musikalsk kundskab at begynde med. Men det havde jeg nu ikke, og denne del af arbejdet er i begyndelsen lidt afskrækkende, må jeg tilstå. Men jeg har et meget godt øre og er vant til kedsommeligheder – det kan jeg da i ethvert tilfælde takke moder for – og en god vilje trækker et svært læs, ved De nok." Med disse ord satte Caddy sig smilende ved et lille klingrende klaver og hamrede nok så kækt væk på en kvadrille. Derpå rejste hun sig godmodigt rødmende igen og sagde, mens hun stadig smilede: "Le ikke ad mig, så er De sød!"

Jeg kunne snarere have grædt, men gjorde ingen af delene og roste og opmuntrede hende af mit ganske hjerte, da jeg var overbevist om, at skønt hun kun var en dansemesters kone og i sin indskrænkede ærgerrighed alene tragtede efter selv at blive sat i stand til at give undervisning i dans, var hun slået ind på en naturlig og gavnlig bane af kærlig flid og udholdenhed, der var fuldt ud så god som hendes moders mission.

"Kære Esther," sagde Caddy glad, "De kan ikke vide, hvor De opmuntrer mig. Jeg kommer til at skylde Dem, De ved ikke hvor meget. Hvilke forandringer, Esther, selv i min lille verden! Husker De den første aften, da jeg var så uartig og så fuld af blækklatter? Hvem skulle da blandt alle andre muligheder og umuligheder have fundet på, at jeg nogen sinde skulle komme til at lære folk at danse?"

Da hendes mand, der havde forladt os, mens vi snakkede sådan sammen, nu kom tilbage. Før han skulle til at undervise lærlingene i balsalen, sagde Caddy, at hun var ganske til min rådighed. Men det glædede mig at kunne svare hende, at tiden til mit besøg endnu ikke var kommet, for det ville have været mig ubehageligt at skulle have taget hende med nu. Vi gik derfor alle tre ind til lærlingene, og jeg tog selv del i dansen.

Lærlingene var de snurrigste småfolk af verden. Foruden den melankolske dreng, som jeg håbede ikke var blevet det af at valse alene i det tomme køkken, var der to andre drenge og en lille snavset, halt pige i en florskjole, sådant et for tidligt udviklet pigebarn med en forjasket hat – ligeledes af flor – på hovedet og et par tyndsålede sko i en gammel, luvslidt fløjlssypose. Drengene var ynkelige, når de ikke dansede, og havde lommerne fulde af sejlgarn, springstene og pinde, og deres ben og fødder og navnlig hæle var i højeste grad klodsede. Jeg spurgte Caddy, hvorfor deres forældre havde valgt dette fag for dem. Men hun svarede at det vidste hun ikke. De skulle måske være lærere eller måske skuespillere. Deres forældre var alle sammen simple folk, og den melankolske drengs moder havde udsalg af ingefærøl.

Vi dansede en times tid med megen værdighed, og den melankolske dreng gjorde mirakler med sine underekstremiteter, hvilke syntes at have en vis fornøjelse, der dog aldrig gik op over bæltestedet, ud af det. Caddy havde, mens hun iagttog sin mand og åbenbart havde taget sig ham til mønster, erhvervet sig en ynde og ro, der tilhørte hende selv og i forening med hendes smukke ansigt og figur var ualmindelig klædelig. Hun lettede ham allerede meget ved disse unge

menneskers undervisning, og han skred sjældent ind, undtagen for at udføre sin del af turen, når han havde noget at gøre i den. Han spillede altid melodien. Det florsbarns affekterthed og nedladenhed mod drengene var et kosteligt syn. Og sådan dansede vi en stiv klokketime.

Da øvelsen var forbi, gjorde Caddys mand sig klar til at gå hen i en skole, og Caddy løb ud for at gøre sig i stand til at følge med mig. Imidlertid sad jeg i balsalen og iagttog lærlingene. De to drenge fra byen gik ud på trappen for at trække deres halvstøvler på og rykke drengen, der hørte til huset, i håret, hvilket jeg sluttede af hans indvendinger, og da de kom ind igen med trøjerne knappede til, inden for hvilke de havde stukket deres dansesko, tog de noget koldt kød og brød frem og bivuakerede under en malet lyre på væggen. Da den lille florspige havde proppet sine sandaler i syposen og taget et par nedtrådte sko på, rystede hun med et sæt hovedet ind i den forjaskede hat og svarede på mit spørgsmål, om hun holdt af at danse, med at sige: "Ikke med drenge," hvorpå hun bandt hattebåndet tværs over hagen og gik hånlig hjem.

"Det gør gamle mr. Turveydrop så ondt," sagde Caddy, "at han endnu ikke er færdig med at klæde sig på og ikke kan have den fornøjelse at se Dem, før De går. De er en af hans yndlinge, Esther."

Jeg svarede, at jeg var ham meget taknemlig, men troede det dog ikke nødvendigt at tilføje, at jeg med fornøjelse gav afkald på denne opmærksomhed.

"Han bruger så lang tid til at klæde sig på," sagde Caddy, "da så mange ser op til ham i så henseende, og han har sit renommé at holde ved lige. De kan ikke tænke Dem, hvor venlig han er

mod fader. Om aftenen taler han med fader om prinsregenten, og jeg har aldrig set fader more sig så godt."

Der var noget i denne skildring af, hvordan Turveydrop frydede Jellyby med sin holdning, som morede mig meget. Jeg spurgte Caddy, om han tog hendes fader ud med sig.

"Nej, det gør han ikke, men han taler med fader, og fader beundrer ham og hører til og synes godt om det. Jeg ved naturligvis godt, at fader ikke kan gøre krav på at have holdning, men de kommer så brillant ud af det med hinanden. De kan ikke tænke Dem, hvor godt de passer sammen. Jeg har aldrig før set fader snuse, men han tager regelmæssigt en pris af mr. Turveydrops dåse og bliver hele aftenen ved skiftevis at holde den for næsen og tage den bort igen.

At gamle Turveydrop nogen sinde under alle livets omskiftelser og forandringer skulle være kommet Jellyby til undsætning med Borriobula-Gha, forekom mig at være en af de morsomste af alle morsomheder.

"Og Peepy," sagde Caddy lidt tøvende, "som jeg var mest bange for – næst efter at jeg selv skulle få småfolk – skulle falde mr. Turveydrop til besvær, ham er han så mageløs imod. Han forlanger at se ham, kære veninde! Han lader ham bringe sig avisen op på sengen. Han giver ham skorpen af sit ristede brød at spise, lader ham gå småærinder for sig i huset, sender ham ned til mig efter småpenge. Kort sagt, og for ikke at gøre for langt vrøvl, jeg er en meget lykkelig kone og bør være taknemlig. Hvor skal vi hen, Esther?"

"Til Old Street Road. Jeg må tale et par ord med den kontorist, som modtog mig på diligencekontoret den dag, jeg kom til London og så Dem første gang, kære Caddy," svarede

jeg. "Nu, da jeg tænker på det, husker jeg, at det var den herre, som førte os til Deres hjem."

"Så er det jo ganske naturligt, at jeg ledsager Dem."

Til Old Street Road gik vi da og spurgte, om mrs. Guppy var hjemme. Mrs. Guppy, der boede til gaden og øjensynligt havde svævet i fare for at knække sig selv som en nød i dagligstuedøren ved at titte ud ad den, før der blev spurgt efter hende, fremstillede sig straks og bad os gå ind. Det var en gammel dame med en stor kappe, en temmelig rød næse og et temmelig ustadigt blik, men hun smilede over hele ansigtet. Hendes lille beklumrede kabinet var indrettet til at modtage besøg, og der hang et portræt af hendes søn i det, som, havde jeg nær skrevet, lignede bedre end virkeligheden selv. Det holdt så halsstarrigt fast på ham og ville på ingen måde lade ham slippe.

Men ikke alene portrættet var til stede. Vi traf tillige originalen. Han var meget broget klædt og sad ved et bord, hvor han læste i juridiske dokumenter med pegefingeren på panden.

"Miss Summerson," sagde han, idet han rejste sig, "dette er i sandhed en oase. Vær så god at sætte en stol til den anden dame, moder, og gå så af vejen."

Mrs. Guppy, hvis konstante smil gav hende et ganske skælmsk udsende, opfyldte sin søns ønske og satte sig derpå i en krog, idet hun med begge hænder holdt sit lommetørklæde mod sit bryst, som om det kunne være et omslag.

Jeg forestillede Caddy, og Guppy sagde, at alle mine venner var mere end velkomne, hvorpå jeg gik over til hensigten med mit besøg.

"Jeg har taget mig den frihed at sende Dem et brev."

Guppy indrømmede modtagelsen ved at tage den op af sin brystlomme, trykke den til sine læber og med et buk igen gemme den i lommen. Mrs. Guppy morede sig så kosteligt derover, at hun virrede med hovedet, mens hun smilede og stiltiende appellerede til Caddy med sin albue.

"Kunne jeg tale et par ord med Dem i enrum?" spurgte jeg.

Mage til Guppys moders overgivenhed i dette øjeblik tror jeg aldrig at have set. Hun lo ikke højt, men virrede med hovedet og rystede på det, holdt tørklædet for munden, appellerede til Caddy med sin albue, hånd og skulder og var i det hele så ubeskrivelig fornøjet, at hun kun med møje kunne føre Caddy gennem den lille fløjdør ind i sit sovekammer ved siden af.

"Miss Summerson," sagde Guppy, "De vil undskylde det kejtede væsen hos en moder, der altid tænker på sin søns lykke. Skønt moder ikke sjældent ved dette væsen kan vække pinlige tanker, ledes hun dog ene og alene af sin moderlige følelse."

Jeg ville næppe have troet, at nogen så pludselig kunne være blevet så rød eller have forandret sig så meget som Guppy gjorde, da jeg nu slog mit slør til side.

"Jeg udbad mig at turde tale nogle øjeblikke med Dem her," sagde jeg, "i stedet for at søge Dem hos mr. Kenge, da jeg, idet jeg mindedes, hvad De engang havde sagt mig, var bange for, at jeg måske ellers kunne volde Dem en eller anden ubehagelighed, mr. Guppy."

Jeg voldte ham såmænd allerede nu ubehageligheder nok. Jeg har aldrig set en sådan befippelse, en sådan forbavselse og skræk.

"Miss Summerson," stammede Guppy, "jeg – jeg beder Dem undskylde, men i vort fag hol – holdes det for nød – nødvendigt

at – være tydelig. De har hentydet til en lejlighed, miss, da jeg – da jeg havde den ære at gøre en tilståelse, som –"

Han syntes at få noget i halsen, som det var ham umuligt at synke. Han førte hånden op til den, hostede, skar ansigter, søgte atter at synke det, hostede igen, skar på ny ansigter, så sig om overalt i værelset og bladede i sine papirer.

"Jeg er blevet lidt svimmel, miss," forklarede han, "og lidt forstyrret i hovedet, jeg – hm – jeg får undertiden sådanne anfald!"

Jeg gav ham lidt tid til at fatte sig, og han brugte den til at holde sin hånd mod panden og tage den bort igen og til at skyde sin stol ind i krogen bag ved sig.

"Jeg ville sige, miss," sagde Guppy – "Gud, det er noget bronkitisk, tror jeg – hm! – sige, at De ved den lejlighed havde den godhed at afvise og forkaste en erklæring. De – De har måske intet imod at indrømme dette? Skønt her ingen vidner er til stede, ville det måske dog være en tilfredsstillelse for – for Deres sjæl – at gøre denne indrømmelse."

"Der kan ikke være mindste tvivl om, at jeg uden forbehold afslog Deres forslag."

"Tak, miss," svarede han og målte bordet med sine rystende hænder. "For så vidt er det tilfredsstillende, og det gør Dem ære. Hm – det er ganske bestemt bronkitis! – det må være noget i luftrøret – hm – De vil måske ikke tage mig det ilde op, hvis jeg ytrer – ikke fordi det er nødvendigt, for Deres egen sunde fornuft – ja enhvers sunde fornuft må indse det – hvis jeg udtaler, at denne erklæring fra min side var afgørende og endte dermed?"

"Det forstår jeg helt vel," sagde jeg.

"Måske – hm – det er vistnok ikke den formalitet værd, men det kunne dog muligvis være en tilfredsstillelse for Deres sjæl – måske ville De ikke have noget imod at indrømme dette, miss?"

"Det indrømmer jeg fuldt ud og med største glæde."

"Mange tak. Det er virkelig meget hæderligt. Jeg beklager, at min livsstilling i forbindelse med omstændigheder, hvorover jeg ikke er herre, sætter mig ude af stand til nogen sinde at komme tilbage til eller forny dette tilbud i nogen form eller skikkelse. Mon det altid vil være et med venskabelige – hm – følelser – sammenknyttet tilbageblik." Guppys bronkitis kom ham til undsætning og standsede hans udmåling af bordet.

"Jeg kan måske nu omtale, hvad jeg ønsker at sige Dem?" begyndte jeg.

"Det vil være mig en ære, forsikrer jeg," svarede Guppy. "Jeg er så overbevist om, at Deres klare forstand og rigtige følelser vil – vil holde Dem inden for de rette grænser – at jeg er overbevist om kun at ville kunne glæde mig over, hvad De måtte ønske at fremsætte."

"De var ved den lejlighed så god at hentyde –"

"Undskyld mig, miss," sagde Guppy, "men vi gør bedst i ikke at forlade omstændighedernes område for at gå over til hentydningernes. Jeg kan ikke indrømme, at jeg hentydede til noget."

"De sagde dengang," begyndte jeg igen, "at De muligvis var i besiddelse af midler til at fremme mit vel og min lykke ved "at opdage noget som vedkom mig". Jeg formoder, at De støttede denne tro på, at De vidste, at jeg var et forældreløst barn, der skyldte mr. Jarndyces kærlighed alt. Begyndelsen og enden på det, jeg er kommet for at udbede mig af Dem, mr. Guppy, er, at

De vil have den godhed at opgive enhver tanke om at tjene mig. Jeg har ofte tænkt herpå og især i den sidste tid, efter at jeg har været syg. Omsider besluttede jeg for det tilfælde, at De skulle mindes dette forsæt og på en eller anden måde iværksætte dette, at gå til Dem og forsikre Dem, at De tager aldeles fejl. De kan ikke gøre nogen opdagelse, der kunne være mig til mindste nytte eller glæde. Jeg kender min historie og kan forsikre Dem, at De aldrig kan fremme mit vel ved sådanne midler. De har måske også selv for længe siden opgivet denne plan. I så tilfælde må De undskylde, at jeg uden nødvendighed har ulejliget Dem. Hvis ikke, beder jeg Dem, idet jeg gentager min tidligere forsikring, fra nu af et opgive den. Jeg beder Dem gøre det for min sjælefreds skyld."

"Jeg må tilstå, at De udtrykker Dem med den forstandighed og rigtige følelse, som jeg tiltroede Dem, miss. Intet kan være mere tilfredsstillende end en sådan rigtig følelse, og har jeg bedømt nogen af Deres hensigter fejlagtig, er jeg villig til at gøre Dem min undskyldning derfor. Idet jeg nu herved gør Dem denne undskyldning, tillader jeg mig dog at udbede mig, at den, hvilket Deres forstandighed og rigtige følelse sikkert også vil indrømme nødvendigheden af, bliver opfattet således, at den alene vedrører nærværende samtale."

Jeg må lade Guppy, at hans tidligere opblæste væsen for en stor del havde tabt sig. Han syntes virkelig glad ved at kunne gøre noget, som jeg bad ham om, og lod til at blive undselig.

"Hvis De vil tillade mig at fuldende, hvad jeg har at sige, uden atter at begynde forfra," fortsatte jeg, da jeg så, at han ville tale, "vil De gøre mig en tjeneste. Jeg kommer til Dem i al hemmelighed, fordi De ved at gøre mig den tilståelse viste mig

en fortrolighed, som jeg i sandhed ønskede at agte, og som jeg også altid har agtet. Jeg har omtalt min sygdom. Jeg har sandelig ingen grund til at tage i betænkning at sige, at jeg meget godt ved, at de hensyn, som kunne have gjort det tvivlsomt, om jeg burde have bedt Dem om noget, er aldeles bortfaldet. Derfor fremkommer jeg med det ønske, jeg har udtalt, og jeg håber, at De vil have så meget godhed for mig, at De vil opfylde det."

Jeg må end yderligere vise Guppy den retfærdighed at sige, at han var blevet mere og mere undselig, og at han var meget generт og alvorlig, da han nu med glidende ansigt sagde: "Ved min ære, mit liv, min sjæl, miss Summerson, så sandt jeg lever, vil jeg opfylde Deres ønske! Jeg vil ikke gøre noget som helst skridt, der kunne stride imod det. I hvad jeg her lover vedrører den foreliggende sag," fortsatte Guppy hastigt, som om han gentog en velkendt formular, "siger jeg sandhed, den hele sandhed og intet uden sandhed, så sandt –"

"Jeg er fuldstændig rolig," sagde jeg og rejste mig, da han var kommet så langt, "og jeg takker Dem mange gange. Kære Caddy, jeg er færdig."

Guppys moder kom ind med Caddy og henvendte nu sin tavse latter og nikken til mig, hvorpå vi anbefalede os. Guppy fulgte os til døren, som et menneske, der enten ikke er rigtig vågen eller går i søvne, og mens vi gik, blev han stående der med stive blikke.

Men et minut derpå kom han bag efter os ned på gaden uden hat, så at hans lange hår fløj ham om ørene, standsede os og sagde ivrig:

"Miss Summerson. Ved min ære, ved min sjæl, De kan stole på mig!"

"Derom er jeg overbevist," svarede jeg.

"Undskyld, miss," sagde Guppy, idet han gik med det ene ben og blev stående med det andet, "men da denne dame – Deres eget vidne – er til stede, kunne det måske være en tilfredsstillelse for Deres sjæl – som det er mit ønske at berolige – hvis De ville gentage Deres indrømmelser."

"Nå ja, Caddy," sagde jeg til hende, "det vil måske ikke overraske Dem, kære veninde, når jeg siger Dem, at der aldrig har været nogen forbindelse –"

"forlovelse eller forpligtelse til ægteskab," sufflerede Guppy.

"Forlovelse eller forpligtelse til ægteskab," sagde jeg, "mellem denne herre –"

"William Guppy fra Penton Place, Pentonville," mumlede han.

"Mellem denne herre, mr. William Guppy fra Penton Place, Pentonville, og mig."

"Mange tak, miss," sagde Guppy. "Meget fuldstændigt – hm – undskyld – damens navn, såvel fornavn som familienavn?"

Jeg meddelte ham det.

"Gift kone, formoder jeg," sagde Guppy. "Gift kone, mange tak. Førhen Caroline Jellyby, ugift, dengang fra Thavies Inn i Londons City, men af det udensogns kvarter. Nu fra Oxford Street, Newman Street. Mange tak!"

Han løb hjem, men kom løbende tilbage igen.

"Med hensyn til den sag, De ved nok, gør det mig smerteligt ondt, at min livsstilling og omstændigheder, hvorover jeg ikke er herre, hindrer en fornyelse af, hvad der blev helt tilendebragt for nogen tid siden," sagde Guppy modfalden til mig, "men det

kunne ikke ske. Nu er forholdene jo anderledes, men – nå – ja –"

Jeg svarede, at det på ingen måde lod sig gøre. Sagen tillod ikke den fjerneste tvivl. Han takkede mig og løb hjem til sin moder – men kom atter tilbage.

"Det er unægtelig meget hæderligt af Dem, miss," sagde Guppy. "Kunne et alter blive oprettet i venskabets hjem – men ved min sjæl, De kan i enhver henseende stole på mig, undtagen når der er tale om den ømme lidenskab."

Kampen i Guppys bryst og de mange fagter, den fik ham til at gøre snart hen imod sin moders dør og snart til os, var mere end iøjnefaldende nok i den blæsende gade – især da hans hår trængte til at klippes – til at få os til at skynde os bort. Jeg gik med lettet hjerte, men da vi sidste gang så os om, gjorde Guppy endnu fagter i den samme urolige stemning.

39. Sagfører og klient

Navnet "*Mr. Vholes*" med inskriptionen: "*I stuen*" foran står på en dørstolpe i Symonds Inn i Chancery Lane, et lille blegt, glasøjet, jammerfuldt juridisk kollegium, der ligner en stor skarnfjerding med to afdelinger og en sigte. Det ser ud, som om Symond i sin tid har været en sparsommelig mand og opført sit kollegium af gamle bygningsmaterialer, som velvilligt tager imod tør råddenskab, snavs og alt, hvad der kan tænkes af stygt og forfaldent, og foreviger mindet om Symond med beslægtet lurvethed. På dette smudsige mindeskjold findes Vholes juridiske våbenmærke indtegnet.

Vholes kontor, der af tilbøjelighed unddrager sig lyset og ligger afsides, er presset sammen i en krog og blinker til en brandmur. Tre fod mørk gang med ujævnt gulv fører klienten til Vholes kulsorte dør i et hjørne, der er yderst mørkt den klareste sommermorgen og belemres af en sort skodde til en kældertrappe, imod hvilken de kunder, der kommer noget sent, i almindelighed støder deres pander. Vholes kontor er så lille, at den ene kontorist kan åbne døren uden at rejse sig fra sin stol, mens den anden, der sidder ved siden af ham ved samme pult, har lige så let ved at røre op i ilden. En lugt som af syge får, der blander sig med lugten af muggenhed og støv, stammer fra den aftenlige – og tit også daglige – forbrug af fåretælle i lys og fra gnidningen af pergaments bind og blade mod hinanden i fedtede skuffer. For øvrigt er atmosfæren flov og lummer. Værelset er ikke i mands minde blevet hverken malet eller

hvidtet, og de to kaminer ryger, så der overalt findes et lag løs sod, og de skumle, sprukne vinduer i deres plumpe rammer har kun et præg: En urokkelig beslutning om altid at være snavsede og lukkede, undtagen når de tvinges op. Dette forklarer det fænomen, at der i almindelighed i varmt vejr er stukket en fyrrepind ind i gabet på det svageste af dem.

Vholes er en meget respektabel mand. Han har ingen stor praksis, men han er en meget respektabel mand. De større sagførere, der har samlet sig eller er i færd med at samle sig formuer, indrømmer alle, at han er meget respektabel. Han forsømmer aldrig nogen udsigt til praksis, hvilket er et bevis på respektabilitet. Han gør sig aldrig nogen fornøjelse, hvilket er endnu et bevis på det samme. Han er tilbageholdende og alvorlig, hvilket er et tredje bevis. Hans fordøjelse er svækket, hvilket er meget respektabelt. Og han bjerger hø til sine tre døtre af det græs, som er kød. Og hans fader lever af ham.

Kansleren har for ti minutter siden sluttet retsterminen, og den lange ferie er begyndt. Vholes og hans unge klient er vendt tilbage til kontorhulen med samt adskillige blå poser, der i en fart er blevet stoppet fulde, så de har mistet enhver regelmæssig skikkelse, ligesom de store slanger, når de har proppet sig med føde. Vholes trækker, rolig og sindig, som en respektabel mand bør være, sine snævre sorte handsker af, som om han flåede sine hænder, tager sin stramme hat af, som om han skalperede sig selv, og sætter sig ved sin pult. Klienten kaster sin hat og sine handsker på gulvet, sparker til dem, uden at se efter dem eller ænse, hvor de kommer hen. Slænger sig, halvt sukkende, halvt stønnende i en lænestol, støtter sit værkende hoved på sin hånd og ser ud som et portræt af fortvivlelsen i dens ungdom.

"Igen intet sket!" siger Richard. "Intet, intet!" "Sig ikke: Intet sket," svarer den rolige Vholes. "Det er næppe ærligt."

"Men hvad er der da sket?" siger Richard og vender sig med et mørkt blik om imod ham.

"Det er måske ikke det hele spørgsmål," svarer Vholes. "Spørgsmålet kan drejes hen til, hvad sker der?"

"Og hvad sker der da?" spørger den modfaldne klient.

Vholes, der sidder med albuerne på pulten og roligt fører de fem fingerspidser på sin højre hånd hen mod de fem fingerspidser på sin venstre hånd og skiller dem igen ad og ser fast og langsomt på sin klient, svarer:

"En hel del sker der, sir. Vi har sat vore skuldre til hjulet, mr. Carstone, og hjulet går rundt."

"Ja, med Ixion bundet til det. Hvordan skal jeg få ende på de næste fire eller fem fordømte måneder?" udbryder den unge mand og rejser sig fra sin stol og går omkring i stuen.

"Mr. Carstone," svarer Vholes, der ikke lader sine øjne vige fra ham, hvor han så går. "De er så heftig, og det gør mig ondt for Dem. Undskyld, at jeg råder Dem til ikke at ærgre Dem så meget, ikke at være så opfarende, ikke at slide Dem selv sådan op. De burde have større tålmodighed. De burde beherske Dem."

"Jeg burde efterligne Dem, mr. Vholes, ikke sandt?" siger Richard, som atter sætter sig med et utålmodigt smil og hamrer med sine støvlehæle på tæppet.

"Mr. Carstone," svarer Vholes, der fortsætter med at se på klienten, som om han langsomt ville fortære ham med sine øjne og sin fagmæssige appetit; "jeg er ikke så formastelig, at jeg skulle opstille mig som et mønster til efterligning for Dem eller

noget andet menneske. Når jeg kun efterlader mine tre døtre et godt navn, er det mig nok, for mig selv forlanger jeg intet. Men siden De udtrykkeligt nævner mig, vil jeg indrømme, at jeg gerne ville give Dem lidt af min – ja, De er tilbøjelig til at kalde det ufølsomhed, og jeg skal såmænd ikke have noget derimod – lad os sige ufølsomhed."

"Mr. Vholes," siger klienten noget skamfuld, "jeg tænkte ikke på at beskylde Dem for ufølsomhed."

"Det tror jeg dog, De gjorde, om end uden at vide det. Meget naturligt. Det er min pligt at varetage deres tarv med koldt blod, og jeg kan godt forstå, at jeg i øjeblikke som det nærværende kan forekomme Dem ufølsom i Deres ophidsede stemning. Mine døtre kender mig bedre. Min gamle fader kender mig bedre. Men de har kendt mig meget længere end De, og kærlighedens tillidsfulde øje er intet mistroisk forretningsøje. Ikke fordi jeg beklager mig over, at forretningsøjet er mistroisk, nej tværtimod! Når jeg skal varetage Deres tarv, ønsker jeg at have ethvert muligt bånd på mig. Det er i sin orden, at jeg har det. Jeg søger undersøgelse. Men Deres tarv kræver, at jeg er kold og metodisk, mr. Carstone, og jeg kan ikke være anderledes. Nej, ikke engang for at gøre Dem til behag."

Efter at have kastet et blik på kontorkatten, som passer tålmodigt på et musehul, fæster Vholes igen sit trylleøje på sin unge klient og fortsætter med sin tilknappede, halvt hørlige stemme, som om der var en uren ånd inden i ham, der hverken vil komme frem eller tale rent ud af posen:

"Hvad De skal foretage Dem i retsferien, spørger De? Jeg skulle mene, at de militære har mange midler til at adsprede

sig. Havde De spurgt mig, hvad jeg ville foretage mig i ferien, kunne jeg langt lettere have svaret Dem. Jeg vil varetage Deres tarv. Jeg skal være at finde her, dag og nat, optaget af Deres tarv. Det er min pligt, og retsterminen og retsferien er mig lige gode. Hvis De vil rådføre Dem med mig om Deres tarv, vil De kunne træffe mig her til enhver tid. Andre folk af faget forlader byen. Det gør jeg ikke, ikke fordi jeg dadler dem derfor. Jeg siger kun, at jeg gør det ikke. Denne pult er Deres klippe!"

Vholes giver den et rap, og den lyder så hult som en ligkiste, men dog ikke for Richard. Der er opmuntring for ham i denne lyd. Måske Vholes ved det.

"Jeg ved meget vel, mr. Vholes," siger Richard mere fortrolig og venlig, "at De er den pålideligste mand af verden, og at have at gøre med Dem, er at have at gøre med en forretningsmand, der ikke lader sig blænde. Men sæt Dem i mit sted. Tænk Dem det urolige liv, jeg fører. Med hver dag kommer jeg dybere og dybere i forlegenhed, stadig håber jeg og stadig skuffes jeg, og ved med mig selv, at det bliver værre og værre med mig, uden at der er udsigt til, at det vil blive bedre. De ville også finde sagen noget mørk, hvis det var Dem."

"De ved," siger Vholes, "at jeg aldrig giver forhåbninger. Jeg sagde Dem det straks, og især i en sag som denne, hvor den største del af omkostningerne udredes af selve boet, ville jeg handle ubetænksomt mod mit gode navn, hvis jeg gav forhåbninger. Men når De siger, at der ikke er indtrådt nogen forandring til det bedre, må jeg sige nej til det."

"Hvad?" siger Richard livligere. "Hvordan vil De godtgøre det?"

"Mr. Carstone, De repræsenteres af –"

"De sagde for nylig – en klippe."

"Ja, en klippe. *Det* er noget. De bliver særligt repræsenteret og forsvinder ikke længere i andres tarv. Processen sover ikke. Vi vækker den, vi lufter den, vi fører den omkring. *Det* er noget. Det er ikke alt sammen Jarndyce i gerningen, om end i navnet. *Det* er noget. Ingen får nu udelukkende sin vilje. Og *det* er ganske vist noget."

Richard, hvis ansigt pludselig begynder at blusse, slår med sin knyttede hånd i pulten.

"Mr. Vholes, hvis nogen, da jeg første gang kom til John Jarndyces hus, havde sagt mig, at han ikke var den uegennyttige slægtning, han syntes at være, men at han var, hvad han efterhånden har vist sig at være, ville jeg ikke have kunnet finde ord, stærke nok til at afvise en sådan bagvaskelse med, kunne jeg ikke have forsvaret ham ivrigt nok. Så lidt kendte jeg dengang til verden! Derimod erklærer jeg Dem nu, at han for mig er processens inkarnation. At den, i stedet for at være et abstrakt begreb, er John Jarndyce. At jo mere jeg lider, des mere forbitret bliver jeg på ham. At enhver ny forhaling, enhver ny skuffelse kun er en ny fornærmelse fra John Jarndyces side."

"Nej, nej, tal ikke sådan. Vi må alle have tålmodighed. Desuden taler jeg aldrig ondt om folk, aldrig."

"Mr. Vholes," vedbliver den opbragte klient, "De ved lige så godt som jeg, at han ville have ladet sagen dø hen, hvis han havde kunnet."

"Han viste sig ikke aktiv," indrømmer Vholes med tilsyneladende ulyst. "Han var vistnok ikke aktiv. Men alligevel, men alligevel kan han have haft de bedste hensigter. Hvem kan læse i hjertet?"

"Det kan De," svarer Richard. "Tydeligt nok til at vide, hvilke hans hensigter var. Står vort gensidige tarv i indbyrdes strid eller ikke? Svar – mig – på – det?" siger Richard og ledsager de fire sidste ord med fire slag på sin tillidsklippe.

"Mr. Carstone," svarer Vholes, urokkelig i sin stilling og uden at blinke med sine grådige øjne, "jeg ville svigte min pligt som Deres juridiske rådgiver, jeg ville afvige fra min troskab mod Deres tarv, hvis jeg fremstillede dette tarv som faldende sammen med mr. Jarndyces. Det gør det ingenlunde. Jeg tillægger aldrig nogen bevæggrunde. Men jeg bør ikke gyse tilbage for en fagmæssig pligt, selv om den sår splid i familier. Jeg tror, at De nu rådfører Dem fagmæssigt med mig om Deres tarv? Ikke sandt? Og da svarer jeg, at det ikke falder sammen med mr. Jarndyces."

"Nej, naturligvis!" udbryder Richard. "Det har De jo for længe siden opdaget."

"Jeg ønsker ikke at tale mere end nødvendigt om en tredje person. Jeg ønsker at efterlade mit gode navn uplettet sammen med den smule formue, jeg muligvis skaffer mig ved min flid og udholdenhed, til mine tre døtre. Jeg ønsker ligeledes at leve i god forståelse med mine kolleger. Da Skimpole gjorde mig den ære – jeg vil ikke sige den store ære, for jeg nedlader mig aldrig til at smigre – at føre os sammen i dette værelse, sagde jeg, at jeg ikke kunne give nogen betænkning eller noget råd om Deres tarv, så længe dette tarv var noget andet medlem af faget betroet. Og jeg talte i sådanne udtryk, som det var min pligt at bruge om det højtagtede firma Kenge & Carboy. De fandt ikke des mindre for godt at unddrage dette firma varetagelsen af Deres tarv og at overgive det til mig. Når jeg engang af mit

ganske hjerte," siger Vholes med en bestemt mands alvor, "lykønsker Dem med, at De er kommet i besiddelse af formuen, skylder De mig intet undtagen det lille mellemværende af omkostninger, som da finder sted imellem sagfører og klient og ikke indeholdes i de takserede omkostninger, der udredes af boets masse. Jeg fordrer intet andet af Dem end godkendelse af min ivrige og virksomme opfyldelse – ikke en søvnig og rutinemæssig opfyldelse. Så megen ære kræver jeg af min fagmæssige pligt. Når mit hverv er udført heldigt, og alt imellem os forbi."

Vholes tilføjer sluttelig som et slags tillæg til denne udtalelse af sine grundsætninger, at da mr. Carstone nu vender tilbage til sit regiment, vil han måske have den godhed at give ham en a konto anvisning på tyve pund på sin agent.

"Der har nemlig i den sidste tid været mange små konsultationer og møder," tilføjer Vholes, idet han blader i sin dagbog, "og den slags ting løber op, og jeg tilstår gerne, at jeg ikke er nogen kapitalist. Da vi trådte i forbindelse med hinanden, sagde jeg Dem åbenhjertigt – det er en grundsætning hos mig, at der aldrig kan være for megen åbenhjertighed mellem sagfører og klient – at jeg ikke var nogen kapitalist, og at De, når kapital var Deres formål, hellere måtte lade Deres dokumenter blive i Kenges kontor. Nej, her finder De ingen af kapitalens fordele eller ulemper. Denne" – Vholes giver atter pulten et hult slag – "er Deres klippe. Den giver sig ikke ud for mere."

Klienten, hvis modfaldenhed umærkeligt er blevet mindre, og hvis ubestemte forhåbninger igen er blusset op, tager pen og blæk og skriver anvisningen, dog ikke uden at ængstes ved

tanken om den dato, den er kommet til at bære, og hvor der måske kun er sparsomt med aktiver hos agenten. Imidlertid ser den på legeme og sjæl tilknappede Vholes vist på ham. Imidlertid passer Vholes kat på musehullet.

Til sidst giver klienten Vholes hånden og beder ham for alt i verden at gøre sit yderste for at "slæbe" ham gennem kanslerretten. Vholes, som aldrig giver håb, lægger sin flade hånd på klientens skulder og svarer med et smil: "Altid her, personligt eller skriftligt vil De altid træffe mig her, sir, med skulderen mod hjulet." Dermed skilles De, og da Vholes er blevet alene, fører han forskellige småposter fra sin dagbog over i sin anvisningsbog til bedste for sine tre døtre. Sådan ville også en vindskibelig ræv eller bjørn opgøre sit regnskab over gæs eller vildfarende rejsende med et vist hensyn til sine unger, hvilket dog ikke skal være til forklejnelse for de tre knoklede, magre og tilknappede møer, der bor sammen med fader Vholes i en jordhytte i en fugtig have i Kensington.

Da Richard fra den døsige skygge i Symonds Inn er trådt ud i solskinnet i Chancery Lane, vandrer han tankefuld videre, drejer ind i Lincoln's Inn og går hen i skyggen af træerne der. På mangen en sådan vandrer er disse træers spillende skygger ofte faldet, for mange sådanne bøjede hoveder, forbidte negle, sænkede øjne, langsomme skridt, ustadige og drømmende blikke, forødere og forødte er livet blevet surt. Denne vandrer er endnu ikke lurvet, men det kan nok komme. Kanslerretten, som ikke kender til anden visdom end præcedensernes, er meget rig på sådanne præcedenser, og hvorfor skulle en være så forskellig fra ti tusinde?

To par øjne, der ikke er uvante med den slags mennesker, ser efter ham, som han grublende går over pladsen og forsvinder i skyggen af den sydlige porthvælving. Guppy og Weevle er ejerne af disse øjne, og de har stået og lænet sig til det lave stenbrystværn under træerne og talt med hinanden. Han er gået tæt forbi dem, men har ikke set andet end jorden.

"William," siger Weevle og glatter sit skæg, "der går en antændelse for sig der! Det er ikke selvantændelse, men det er en ulmende antændelse, er det."

"Ja," siger Guppy, "han var ikke til at holde borte fra Jarndyce og er sagtens i gæld til op over ørene. Jeg har aldrig kendt synderligt til ham. Han var så stor på det som et "monument", mens han var på prøve hos os. Gud ske lov, at jeg er blevet fri for ham, både som kontorist og klient! Men, Tony, det, jeg talte om, var: Hvad er de i færd med?"

Guppy lægger igen armene over kors og støttet sig igen til brystværnet, som om han ville fortsætte en vigtig samtale.

"De er endnu stadig i færd med det," siger Guppy, "optager bestandig inventar, undersøger papirer og gennemroder den ene bunke pjalter efter den anden."

"Og Smalhans hjælper dem?"

"Smalhans har forestillet Kenge, at hans bedstefaders forretninger var alt for besværlige for den gamle, og at han kunne forbedre sin stilling ved at overtage dem. Der var opstået lidt kulde mellem mig og Smalhans, fordi han var så indesluttet. Men han sagde, at det var dig og mig, der havde begyndt med det, og da jeg ikke kunne svare ham noget herpå – for han havde ret – bragte jeg vort bekendtskab på den gamle fod. Deraf ved jeg, hvad de er i færd med."

"Har du slet ikke været derinde?"

"Tony," sagde Guppy, lidt forlegen, "oprigtig talt, jeg gider ikke komme i det hus undtagen i dit selskab, og jeg har derfor ikke været der, og derfor foreslog jeg dette stævnemøde, for at vi kunne hente dine sager. Nu slår timen, Tony!" – Guppy bliver hemmelighedsfuld og rørende veltalende: – "det er nødvendigt, at jeg endnu en gang indskærper dig, at omstændigheder, hvorover jeg ikke har rådighed, har gjort en sørgelig forandring i mine kæreste planer og hos det ubesvarede billede, som jeg tidligere omtalte til dig, min ven. Dette billede er søndersplittet, og den afgud sunket i støvet. Mit eneste ønske med hensyn til de formål, som jeg agtede at gennemføre der i gyden ved din venskabelige hjælp, er nu, at de må blive overladte til sig selv og begravet i glemslens dyb. Tror du, det er muligt, finder du det i det hele rimeligt – jeg spørger dig om det, Tony, som min ven – ifølge dit kendskab til denne egensindige og snedige gamle person, der faldt som et offer for det – selvantændelige element. Tror du, Tony, i det hele ved nærmere eftertanke, at det kan være rimeligt, at han kan have gemt de breve et eller andet sted, og at de ikke blev tilintetgjorte den aften?"

Weevle tænker sig om. Ryster på hovedet. Tror det ikke.

"Tony," siger Guppy, idet de går hen til gyden, "hør mig endnu en gang som min ven. Uden at indlade mig på yderligere forklaringer, vil jeg gentage, at afguden er sunket i grus. Jeg har intet andet formål at fremme nu end begravelse i glemslens dyb. Det har jeg forpligtet mig til. Det skylder jeg mig selv, det skylder jeg det søndersplittede billede, samt de omstændigheder, hvorover jeg ikke er herre. Hvis du med så

meget som med en mine, som med et øjekast tilkendegav mig, at du et eller andet sted i dit forrige logi så papirer ligge, der så meget som lignede de omhandlede papirer, ville jeg kaste dem i ilden på mit eget an- og tilsvar."

Weevle nikker. Stolt i sine egne tanker af at have udtalt alt dette med en halvt forensisk, halvt romantisk mine, ledsager han med værdighed sin ven til gyden.

Aldrig har den, så længe den har været gyde, haft en sådan Fortunatuspung af sladder, takket være alt det, der foregår i klude- og glasskårbutikken. Hver morgen klokken otte bringes den ældre Smallweed ned til hjørnet og bæres ind, ledsaget af sin kone, Judy og Bart, og regelmæssigt hver dag bliver de der til klokken ni om aftenen, kun styrkende sig med de just ikke alleroverflødigste sigøjnermåltider fra spiseværten, og rumsterende, søgende, ragende, gnavende og dykkende ned imellem den salig afdødes efterladte skatte. Hvad det er for skatte, holder de så hemmeligt, at gyden går fra forstanden. I sit vanvid udmaler den sig guineas, som strømmer ud af tepotter, puncheboller, der flyder over af kroner, gamle lænestole og madrasser, der er udstoppede med banknoter. Den får fat i sixpenny-historien – med koloreret titelkobber – om de bekendte gniere Daniel Dancer og hans søster og om Elwes fra Suffolk – og overfører alle kendsgerningerne på Krook. To gange har hele gyden, da skraldemanden er blevet kaldt ind for at bortføre et læs gammelt papir, aske og glasskår, samlet sig og stirret ned i kurvene, mens de bæres ud. Mangen en gang ser man de to herrer, som skriver på silkepapiret, luske om i nabolaget, skyende hinanden, eftersom deres forrige kompagniskab er opløst. *Bassen* skaffer snildt den

fremherskende nysgerrighed genklang på de harmoniske aftener. Lille Swills modtages med bifald for, hvad der i faget er kendt under navn af "roulade"-allusioner til emnet, og samme kunstner improviserer begejstret i de almindelige partier. Selv miss Melvilleson fremhæver i den genopstandne caledoniske melodi: "Vi nikker så småt" den sætning, at "hunde holder af væske" – af hvilken natur denne vederkvægelse så end kan være – med et sådant skælmeri og en sådan drejning af hovedet hen mod den nærmeste dør, at man øjeblikkelig forstår, at hun dermed vil vise, at Smallweed gerne vil finde penge, og hver aften beærer hende med et dobbelt da capo. Trods alt dette opdager gyden intet, og den er, som mrs. Piper og mrs. Perkins nu meddeler den forrige logerende, hvis komme er løsenet til en almindelig sammenstimlen, i en uafbrudt gæring for at opdage alt og mere til.

Weevle og Guppy, på hvem hvert øje i gyden vogter, banker i en højst populær tilstand på døren til den salig afdødes hus. Men da de tværtimod gydens forventning lukkes ind, bliver de straks upopulære og menes ikke at føre noget godt i deres skjold.

Skodderne er mere eller mindre tillukkede overalt i huset, og i stuetagen er der mørkt. Efter at de af den yngre Smallweed er blevet ført ind i den bageste butik, kan de, da de kommer lige fra dagslyset, først ikke se andet ond mørke og skygger, men skelner efterhånden dog den ældre Smallweed, der sidder i sin lænestol på randen af en brønd eller grav af makulatur, den dydige Judy, der graver deri som en kvindelig graver, og mrs. Smallweed på den flade grund i nærheden, indesneet i en bunke af sønderrevet, trykt eller beskrevet papir, der lader til at

være de sammenhobede komplimenter, som i dagens løb er blevet kastede efter hende. Hele selskabet, Smalhans med, er sværtet af støv og snavs og har et djævleagtigt udseende, som ikke forskønnes ved værelsets ydre. Der er endnu flere pjalter og ragerier i det end før, og det er, om muligt, endnu smudsigere, ligesom det også er spøgelsesagtigt på grund af sporene af den døde beboer og hans skriverier med kridt på væggene.

Da de fremmede træder ind, lægger gamle Smallweed og Judy samtidig armene over kors og standser deres ransagning.

"Aha!" hvæser den gamle. "Hvor går det, mine herrer? Kommer for at hente Deres sager, mr. Weevle? Det er godt, det er godt. Ha, ha, ha! Vi var ellers blevet nødt til at sælge Deres tøj for pakhusleje, hvis De havde ladet det blive her ret længe endnu. De føler Dem vist ganske som hjemme her igen? Glæder mig at se Dem."

Idet Weevle takker ham, lader han øjet løbe om i stuen. Guppys øje følger Weevles øje, Weevles øje vender tilbage uden at indeholde noget nyt budskab. Guppys øje vender tilbage og møder gamle Smallweeds øje. Denne forekommende gamle herre brummer endnu, ligesom et optrukket instrument, der løber ud: "Hvordan går det, sir, hvordan – går – det?" og da han er løbet ud, synker han hen i en grinende tavshed, mens Guppy farer sammen ved at se Tulkinghorn stå i mørket lige overfor med hænderne på ryggen.

"En herre, der har haft den godhed at påtage sig at være min konsulent," siger bedstefader Smallweed. "Jeg er rigtignok en alt for ringe klient for en så berømt mand, men han er så god!"

Guppy giver hemmeligt sin ven et vink om at se sig endnu en gang for og gør et dybt buk for Tulkinghorn, der gengælder det

med et let nik. Tulkinghorn ser til, som om han ikke havde andet at gøre og var ganske fornøjet over denne ny forretning.

"Her er en del effekter," siger Guppy til Smallweed.

"For det meste kun pjalter og skramleri, bedste ven, pjalter og skramleri! Jeg og Bart og Judy ville gerne forfatte en fortegnelse over, hvad der var umagen værd at sælge, men så langt er vi ikke kommet endnu, så – langt – er vi ikke – kommet – endnu!"

Smallweed er igen løbet ud, og imidlertid er Weevles øje, ledsaget af Guppys øje, løbet rundt i værelset og vendt tilbage igen.

"Ja, sir," siger Weevle, "nu vil vi ikke opholde Dem længere, hvis De vil tillade os at gå ovenpå."

"Hvorhen De vil! Lad, som De var hjemme, lad, som De var fuldstændig hjemme!"

Mens de går op ad trappen, løfter Guppy sine øjenbryn spørgende i vejret og ser på Tony. Tony ryster på hovedet. De finder hans forrige værelse i en meget uhyggelig og ubehagelig tilstand. Asken af en ild, som brændte den mindeværdige aften, ligger endnu på den rustne rist i kaminen. De har modbydelighed for at røre ved noget derinde og blæser først støvet af, før de rører ved det. Heller ikke er det dem om at gøre at forlænge deres besøg, hvorfor de pakker det ubetydelige løsøre ind så hurtigt som muligt, mens de taler i en hviskende tone.

"Se engang her," siger Tony og farer tilbage. "Der kommer den skrækkelige kat ind ad døren!"

Guppy trækker sig tilbage bag en stol. "Smalhans har fortalt mig noget om den. Den fo'r omkring og kradsede og bed om sig den aften som en drage, og luskede derefter om oppe på

tagryggen en fjorten dages tid, indtil den, mager som en benrad, drattede ned gennem skorstenen. Har du nogen sinde set mage til bæst? Den ser ud, som om den vidste besked med det hele, hvad? Ser næsten ud som Krook. Væk! Herud med dig, dit utyske!"

Lady Jane, der står i døren med sin tigeragtige snerren og sin krølle af hale, viser ingen lyst til at adlyde, men da Tulkinghorn snubler over den, spytter den på hans ben og flytter sin krumme ryg op ad trappen med en forbitret ed, muligvis for igen at luske om på tagryggen og vende tilbage gennem skorstenen.

"Mr. Guppy," siger Tulkinghorn, "må jeg ikke tale et ord med Dem?"

Guppy er optaget med at tage stjernevrimmelgalleriet af britiske skønheder ned fra væggen og gemme disse kunstværker i deres gamle, dårlige hatteæske. "Sir," svarer han rødmende, "det er altid mit ønske at vise mig høflig mod ethvert medlem af faget og især, kan jeg forsikre, mod et så kendt medlem af det som Dem, ja jeg kan tilføje, et så udmærket medlem som Dem. Ikke des mindre må jeg betinge mig, mr. Tulkinghorn, hvis De ønsker at tale et ord med mig, at det da sker i min vens nærværelse."

"Nej virkelig?" siger Tulkinghorn.

"Ja. Mine grunde er aldeles ikke af nogen personlig natur, men de er mere end tilstrækkelige for mig selv."

"Naturligvis, naturligvis." Tulkinghorn er lige så ubevægelig som kaminen, som han rolig har nærmet sig. "Sagen er ikke af den vigtighed, at jeg skal gøre Dem den ulejlighed at stille betingelser, mr. Guppy." Han standser her for at smile, og hans

smil er lige så kedeligt og luvslidt som hans benklæder. "Man må ønske Dem til lykke, mr. Guppy. De er en heldig ung mand."

"Å ja såmænd, mr. Tulkinghorn. Jeg klager ikke."

"Klager? Fornemme venner, fri adgang til store huse og elegante damer! Der er folk i London, mr. Guppy, som ville give deres øren for at være i Deres sted."

Guppy, der ser ud, som om han gerne ville give sine egne mere og mere rødmende øren for, i det mindste i dette øjeblik, at være i disse menneskers sted, svarer: "Når jeg passer mit fag og gør, hvad ret er mod Kenge & Carboy, vedkommer mine venner og bekendte hverken Dem eller noget andet medlem af faget, mr. Tulkinghorn ikke undtaget. Jeg er ikke forpligtet til at forklare mig yderligere, og med al agtelse for Dem, og uden fornærmelse – jeg gentager det, uden fornærmelse –"

"Selvfølgelig!"

"– agter jeg heller ikke at gøre det."

"Meget vel," siger Tulkinghorn med et roligt nik. "Jeg ser af disse portrætter, at De føler en levende interesse for den fine verden?"

Han henvender disse ord til den forbavsede Tony, som indrømmer rigtigheden af denne venlige beskyldning.

"En dyd, som kun få englændere mangler," vedbliver Tulkinghorn. Han har stået ved kaminen med ryggen til dens forrøgede gesims og vender sig nu om med sin lorgnet for øjnene. "Hvem er det? Lady Dedlock. Ha! Et meget godt portræt på sin måde, men det mangler karakter i udtrykket. Far vel, mine herrer, far vel!"

Da han er gået, skynder Guppy, der sveder stærkt, sig med at tilendebringe indpakningen af stjernevrimmelgalleriet og

slutter med lady Dedlock.

"Tony," siger han hastigt til sin forbavsede kammerat, "lad os skynde os med at få pakket ind og komme bort herfra. Det ville være forgæves længere at skjule for dig, Tony, at en hemmelig forståelse og omgang har fundet sted imellem mig og et af medlemmerne af det heraldiske aristokrati, som jeg her holder i min hånd. Den tid kunne være kommet, da jeg ville have åbenbaret dig det. Nu kommer den aldrig. Det skyldes såvel den ed, jeg har aflagt, som det søndersplittede billede og de omstændigheder, hvorover jeg ikke er herre, at det hele bliver begravet i glemslens dyb. Jeg bønfalder dig som min ven ved den interesse, du altid har vist for den fine verden, og ved de små forskud, hvormed jeg har set mig i stand til at tjene dig, at begrave det, uden at gøre noget spørgsmål!"

Denne opfordring udtaler Guppy i en tilstand, der ikke er langt fra forensisk vanvid, mens hans ven røber en forvirret stemning ikke alene i sit hovedhår, men endog i sit omhyggeligt plejede skæg.

40. Nationalt og privat

England har i nogle uger været i en skrækkelig tilstand. Lord Coodle ville træde ud, sir Thomas Doodle ville ikke træde ind, og da der med undtagelse af Coodle og Doodle ikke er andre, som på nogen måde kan komme i betragtning, har der ingen regering været. Det er en Guds lykke, at det fjendtlige møde mellem disse to mænd, som en gang syntes uundgåeligt, ikke fandt sted, for havde begge pistolkugler truffet, og Coodle og Doodle taget livet af hinanden, må man tro, at England var kommet til at vente på at blive regeret, indtil den unge Coodle og Doodle, som for tiden gik med bluse og kasket, var blevet voksne. Den forfærdelige nationale ulykke blev imidlertid afværget ved, at lord Coodle i rette tid gjorde den opdagelse, at hvis han i debattens hede havde sagt, at han foragtede og afskyede hele sir Thomas Doodles lave fremgangsmåde, havde han dermed kun villet sige, at partistridigheder aldrig skulle bringe ham til at nægte den sin varmeste beundring, mens det på den anden side viste sig, at sir Thomas Doodle havde indskrevet lord Coodle i sit hjerte som et dydens og ærens spejl for efterkommerne. Ikke des mindre har England i adskillige uger været i den sørgelige forlegenhed at måtte undvære en lods – som sir Leicester Dedlock så rigtigt bemærkede – der kunne byde uvejret trods. Det vidunderlige ved sagen er, at England ikke har syntes at bryde sig stort om det, men er vedblevet at spise og drikke og tage og give til ægte, ligesom den gamle verden gjorde før syndflodens dage. Men Coodle kendte

faren, og Doodle kendte faren, og alle deres tilhængere og følgesvende indså tydeligt faren. Omsider har sir Thomas Doodle ikke alene nedladt sig til at træde ind, men også gjort det til gavns, idet han har medtaget alle sine nevøer, fætre og svogre. Der er altså endnu håb for det gamle skib.

Doodle har fundet, at han bør søge sin tilflugt hos nationen – væsentligt i skikkelse af sovereigns og øl. I denne forvandlede tilstand er han brugelig på en hel del steder på en og samme tid og kan på en og samme tid søge sin tilflugt hos en stor del af nationen. Idet Britannia er meget optaget af at putte Doodle i lommen i skikkelse af sovereigns og med at synke Doodle i skikkelse af øl og med at bande sig sort i ansigtet på, at hun ikke gør nogen af delene – åbenbart til hendes herligheds og moralitets fremme, får sæsonen i London pludselig ende, eftersom alle doodleiter og coodleiter spreder sig for at understøtte Britannia i disse religiøse øvelser.

Som følge heraf forudser husholdersken på Chesney Wold, mrs. Rouncewell, hvorvel hun endnu ikke har fået nogen nærmere instruks, at familien kan ventes om kort tid med et temmelig stort tillæg af fætre og andre, som på nogen måde kan fremme det store konstitutionelle værk. Og derfor griber den gamle, statelige dame tiden i pandehåret og fører den op og ned ad trapperne, langs hen ad gallerierne og gangene og gennem værelserne for at påse, at alting er i stand, inden den er blevet synderligt ældre. At gulve er bonede blanke, tæpper lagt på, gardiner støvet af, senge redt og puslede, køkken og spisekammer gjort klare til batalje og forberedte således, som det sømmer sig den Dedlock'ske værdighed.

Denne sommeraften, netop som solen går ned, er forberedelserne tilendebragte. Kedsommelig og højtidelig tager den gamle bygning sig ud med sine mange værelser, men uden andre beboere end de malede skikkelser på væggene. Sådan kom og gik de, kunne den levende Dedlock'ske ejer af Chesney Wold have tænkt, idet han gik forbi dem. Sådan har de tænkt, som jeg nu tænker, på den kløft, de ville gøre i dette stamgods ved deres bortgang. Fundet det, sådan som jeg nu finder det vanskeligt at tro, at det kunne eksistere uden dem. Sådan er de gået bort fra min verden, som jeg går bort fra deres, når jeg lukker den polerede dør. Sådan har de intet efterladt, der har savnet dem, og sådan er de døde.

Gennem nogle af de glødende vinduer, der udenfor er skønne at se til og i denne solnedgangens time indfattede, ikke i sandsten, men i herlige kammer af guld, strømmer det fra andre vinduer udelukkede lys ind, rigt, ødselt, overstrømmende, ligesom sommerens overflod i landet. Da tør de frosne Dedlock'er op. Sælsomme bevægelser viser sig i deres ansigter, når løvets skygger spiller på dem. En tyk dommer i et hjørne forledes til at blinke. En stirrende baronet med en kommandostav i hånden får en kløft i sin hage. Ned i en stenhård hyrdindes barm stjæler der sig en stråle af lys og varme, som ville have gjort den godt for hundrede år siden. En af Volumnias stammødre med højhælede sko, "og som ligner hende meget" – hun har for fulde to århundreder siden kastet ligesom en skygge af denne jomfruelige skabning foran sig – får en glorie om hovedet og bliver en helgen. En hofdame fra Charles den Andens hof med store, runde øjne og tilsvarende

yndigheder synes at bade sig i glødende vand, der kruser sig, mens det gløder.

Men solens ild er ved at blive slukket. Allerede nu mørknes gulvet, og skyggen stiger langsomt op ad væggene og river Dedlock'erne bort ligesom alderdom og død. Og nu falder en hæslig skygge fra et gammelt træ på myladys portræt over den store kamingesims, så det blegner og forskrækkes og ser ud, som om en stor arm holdt et slør eller en hætte hen mod hende, ventende på en lejlighed til at tilhylle hende. Højere og mørkere stiger skyggen op ad væggen – nu er der kun et rødt skær tilbage på loftet – nu er ilden gået ud.

Hele horisonten, der fra terrassen så ud, som om den var så nær, har højtideligt flyttet sig bort og forvandlet sig til et fjernt fantom. Lette tåger stiger op, duggen falder, og al den søde vellugt i haven svæver tungt i luften. Nu slutter skovene sig sammen i store masser, som om de hver for sig var et væld igt træ. Og nu står månen op for at adskille dem og for at glimte hist og her i vandrette striber bag deres stammer og forvandle alleen til en stenbro af lys imellem høje, fantastiske, brudte kirkehvælvinger.

Nu står månen højt på himlen, og det store hus, der mere end før trænger til beboelse, er som et legeme uden liv. Det er endog rædsomt, når man lister sig igennem det, at tænke på de levende mennesker, der har sovet i de ensomme sovekamre for ikke at tale om de døde. Det er skyggernes tid, hvor enhver krog er en hule, og ethvert trin en faldgrube. Hvor de brogede ruder afspejles i blege og matte afskygninger på gulvene, hvor de svære bjælker på trappegangene kan antages for, hvad det skal være, undtagen for, hvad de i virkeligheden er. Hvor der på

rustningerne falder et svagt lys, som ikke let kan skelnes fra en hemmelig bevægelse, og hvor de lukkede hjelme vækker frygtelige anelser om hoveder inden i dem. Men af skyggerne på Chesney Wold er skyggen på myladys portræt i den store sal den første til at komme og den sidste til at lade sig forstyrre. I denne time og denne belysning forvandler den sig til opløftede, truende hænder og truer det smukke ansigt ved ethvert vindpust, der rører sig.

"Hun er ikke rask," siger en rideknægt i mrs. Rouncewells audiensgemak. "Mylady? Men hvad fejler hun da?"

"Åh, mylady har kun haft det dårligt, siden hun var her sidst – jeg mener ikke med familien, men da hun var her som en slags trækfugl. Mylady har ikke været synderligt ude, men har for det meste holdt sig inde på sit værelse."

"Chesney Wold, Thomas," svarer husholdersken med stolt venlighed, "skal nok kurere mylady! Der findes ingen bedre luft og ingen sundere jordbund i hele verden!"

Thomas har måske sin egen mening om den sag. Lader sandsynligvis falde et vink om den ved den måde, hvorpå han stryger sit glatte hoved fra nakkehulen til tindingerne, men undlader dog at udvikle den yderligere og går ned i borgestuen for at gøre sig til gode med en kold kødpostej og ale.

Denne rideknægt er lodsfisken foran den ædlere haj. Næste aften kommer sir Leicester og mylady med deres største følge, og samtidig med dem kommer fætrene og kusinerne og andre gæster fra alle streger på kompasset. Fra nu af strømmer i nogle uger gådefulde mennesker uden navn fra og til og svæver omkring i alle de dele af landet, hvortil Doodle for tiden tager

sin tilflugt i gyldne og maltstærke strømme, men de er kun personer med et uroligt sind og gør aldrig noget nogetsteds.

Ved disse nationale lejligheder finder sir Leicester fætrene og kusinerne nyttige. En bedre mand end den højvelbårne Bob Stables til at møde jægerne ved middagstid kan der umuligt gives. Brugbarere herrer end de andre fætre til at ride hen til valgforsamlinger og afstemningslokaler og vise sig på Englands side ville det være vanskeligt at finde. Volumnia er lidt enfoldig, men hun er af ægte blod. Der findes mange, som sætter pris på hendes livlige konversation, hendes franske charader, der er så gamle, at de i tidernes kredsløb næsten er blevet ny igen, på den ære at føre den skønne Dedlock til bords, eller vel endog på det privilegium at danse med hende. Ved disse nationale lejligheder kan det være en fædrelandskærlig tjeneste at danse, og Volumnia ser man stadig hoppe omkring til fordel for et utaknemligt og pension ikke bevilgende fædreland.

Mylady gør sig ikke stor umage for at underholde de talrigt forsamlede gæster og viser sig, da hun endnu stadig er upasselig, sjældent før langt op ad dagen. Men ved alle de sørgelige middagsmåltider, blytunge frokoster, basiliskballer og andre melankolske fester er alene synet af hende en trøst. Sir Leicester selv holder det for en ren umulighed, at noget i nogen retning kan savnes af nogen, der har haft den store lykke at være blevet modtaget under hans tag, og han bevæger sig i selskabet i en ophøjet, tilfreds tilstand som en pragtfuld vandkøler.

Daglig traver fætrene gennem støv og galoperer hen ad grønsværen ved landevejen til valgforsamlinger og afstemningslokaler – med hjorteskinds handsker og jagtpiske,

når det er til en valgkreds på landet, og med glacéhandsker og fiskebensstokke, når det er til en valgforsamling i en købstad – og bringer daglig rapporter tilbage, over hvilke sir Leicester udbreder sig ved middagsbordet. Daglig får Volumnia sig en lille kusineagtig passiar med sir Leicester om nationens tilstand, hvoraf han er tilbøjelig til at uddrage den slutning, at hun er et fornuftigere fruentimmer, end han havde anset hende for.

"Hvordan går det?" siger miss Volumnia og folder sine hænder. Er vi sikre?""

Den vigtige sag er nu nær ved at være tilendebragt, og Doodle vil om nogle få dage ty bort fra landet. Sir Leicester har netop vist sig i den store sal efter bordet som en klar skinnende stjerne, omringet af skyer af fætre og kusiner.

"Volumnia," siger sir Leicester, som har en liste i hånden, "det går os tåleligt."

"Kun tåleligt!"

Skønt det er sommervejr, lader sir Leicester dog stadig lægge i kaminen om aftenen. Han indtager sin sædvanlige plads ved skærmen i nærheden af den og gentager med megen fasthed og en lille smule mishag, der ligesom siger: Jeg er ingen almindelig mand, og når jeg siger tåleligt, må dette udtryk ikke opfattes i sin almindelige betydning: "Volumnia, det går os tåleligt."

"I det mindste er der da ingen opposition imod *Dem*," påstår Volumnia tillidsfuldt.

"Nej, Volumnia. Dette forvirrede land er i mange henseender gået fra forstanden, må jeg desværre sige, men –"

"Så vanvittigt er det dog ikke. Det glæder mig at høre."

Volumnias sidste ord har igen bragt hende i yndest. Med en nådig bøjning af hovedet synes sir Leicester at sige til sig selv: "Et fornuftigt fruentimmer i det hele taget, skønt undertiden noget vel fremfusende."

Med hensyn til spørgsmålet om opposition var den skønne miss Dedlocks bemærkning virkelig overflødig, da sir Leicester ved sådanne lejligheder altid afgiver sin egen kandidatur som en fordelagtig en gros bestilling, der prompte skal udføres. To andre små pladser i underhuset, der tilhører ham, behandler han som detailbestillinger af mindre vigtighed. Han nøjes med at sende kandidaterne af sted med en tilkendegivelse til håndværksfolkene: "I må have den godhed at lave to parlamentsmedlemmer af disse materialer og sende mig dem tilbage, når de er færdige."

"Jeg må desværre sige, Volumnia, at folket på mange steder har vist en slet ånd, og at denne opposition mod regeringen har været af en bestemt og uforsonlig natur."

"De elendige!" siger Volumnia.

"Ja," fortsætter sir Leicester med et blik på de fætre, der ligger omkring på sofaer og ottomaner, "endog på mange, eller rettere sagt, på de fleste af de steder, hvor regeringen er gået af med sejren over et koteri –"

Man lægger, forbigående sagt, mærke til, at for coodleiterne er doodleiterne altid en tillukket klike, ligesom coodleiterne altid i doodleiternes øjne indtager den samme stilling.

"– selv på disse steder har partiet – jeg oprøres på mine landsmænds vegne ved at være nødt til at meddele dem det – ikke triumferet, uden at være blevet sat i uhyre omkostninger. Flere," siger sir Leicester og betragter fætrene med tiltagende

værdighed og svulmende harme, "flere hundrede tusinde pund."

Hvis Volumnia har en fejl, er det den, at hun er en lille smule naiv, idet denne naivitet, der ville have passet overordentlig godt til et skærf og en barnekrave, ikke så ganske harmonerer med sminken og perlehalsbåndet. Men tilskyndet af denne naivitet, siger hun:

"Hvortil?"

"Volumnia!" siger sir Leicester med sin alvorligste alvor.

"Nej, nej, jeg mente ikke hvortil," udbryder Volumnia med sit lille yndlingsskrig. "Hvor jeg er dum! Jeg mener, hvor skammeligt!"

"Det glæder mig," svarer sir Leicester, "at De mener, hvor skammeligt!"

Volumnia iler med at udtale den mening, at disse skændige mennesker burde tiltales for højforræderi og tvinges til at understøtte partiet.

"Det glæder mig, Volumnia," gentager sir Leicester, uden at ænse disse formildende udtalelser, "at De mener, hvor skammeligt. Det er en skændsel for vælgerne. Men da De, skønt kun af uagtsomhed og uden at have til hensigt at ville gøre mig et så ufornuftigt spørgsmål, spurgte mig hvortil, vil jeg svare Dem. Til nødvendige udgifter. Og jeg stoler på, at De med Deres sunde forstand, Volumnia, hverken her eller andetsteds vil drøfte dette emne."

Sir Leicester holder det for magtpåliggende at sætte et knusende ansigt op imod Volumnia, fordi der hviskes om, at disse nødvendige udgifter i et par hundrede valgpetitioner på en ubehagelig måde vil blive sat i forbindelse med bestikkelse,

og fordi nogle vanartige spottefugle som følge heraf har foreslået, at den sædvanlige bøn for det høje parlament skal udelades af. Liturgien, og menigheden i stedet derfor opfordres til at bede for seks hundrede og halvtredsindstyve mænd, der befinder sig i en højst svagelig helbredstilstand.

"Mr. Tulkinghorn," siger Volumnia efter at have givet sig lidt tid til at fatte sig efter den sidste tugtelse, "mr. Tulkinghorn har sagtens slidt sig fordærvet."

"Jeg ved ikke," siger sir Leicester og åbner øjnene, "hvorfor mr. Tulkinghorn skulle slide sig fordærvet. Jeg ved ikke, hvad hans forpligtelser er. Han er ikke kandidat."

Volumnia havde troet, at han måske kunne være blevet brugt. Sir Leicester kunne ønske at vide, af hvem og hvortil. Volumnia, der igen bliver forlegen, siger af en eller anden – til at give råd og træffe anstalter. Sir Leicester ved ikke, at nogen af Tulkinghorns klienter har trængt til hans hjælp.

Lady Dedlock, der sidder ved et åbent vindue med hånden på karmen og ser ud på aftenens skygger, der breder sig ud over parken, synes at være blevet opmærksom, da sagførerens navn blev nævnt.

En smægtende fætter med overskæg og i en meget skrøbelig tilstand fortæller nu fra sit leje, at han har hørt, at Tulkinghorn er rejst ned til dette jernværk for at afgive en juridisk betænkning, og at det, da valgkampen er forbi i dag, ville være yderst morsomt, om Tulkinghorn kom med den efterretning, at coodleiternes kandidat var slået af marken.

Merkurius, der byder kaffe om, underretter sir Leicester om, at Tulkinghorn er kommet og er i færd med at spise til middag.

Mylady vender et øjeblik hovedet ind i stuen og ser derpå igen ud ligesom før.

Volumnia er henrykt over at høre, at hendes fryd er kommet. Han er så original, sådan en underlig skabning, sådant et storartet menneske til at vide alt og aldrig at røbe nogen! Volumnia er vis på, at han må være frimurer. Hun er vis på, at han står i spidsen for en loge, går med et lille forklæde og bliver ligefrem tilbedt med lysestagerne og murskeen.

"Han har ikke været her en eneste gang," tilføjer hun, "siden jeg er kommet. Jeg har virkelig været nær ved at tro, at mit hjerte skulle briste af længsel efter denne ustadige skabning. Jeg var næsten blevet enig med mig selv om, at han var død."

Det er måske enten på grund af aftenens tiltagende mørke, eller fordi der er mørke i mylady selv, men der hviler en skygge over hendes ansigt, som om hun tænkte: "Gid han var!"

"Mr. Tulkinghorn," siger sir Leicester, "er altid velkommen her og altid forsigtig, hvor han så er. En meget brugbar mand og med rette agtet."

Den skrøbelige fætter mener, at han er "umådelig rig."

"Han nyder unægtelig anseelse," svarer sir Leicester. "Han bliver naturligvis godt honoreret og omgås de højeste klasser som ligemand."

Alle farer op, for tæt ved knalder et geværskud.

"Store Gud, hvad er det!" udbryder Volumnia med sit lille visne skrig.

"En rotte," siger mylady, "der blev skudt."

Ind træder Tulkinghorn, fulgt af Merkur med lamper og lys.

"Nej, nej," siger sir Leicester, "lad dem kun blive borte. Har De noget mod tusmørket, mylady?"

Tværtimod, mylady foretrækker det.

"Og Volumnia?"

Åh, Volumnia kender intet så dejligt som at sidde og passiare i mørke.

"Så bring dem ud igen. Undskyld, Tulkinghorn. Hvordan har De det?"

Tulkinghorn nærmer sig med sin sædvanlige utvungne holdning, yder i forbigående mylady sin hyldest, trykker sir Leicesters hånd og synker ned i en lænestol lige over for baronettens lille avisbord. Sir Leicester er bange for, at mylady, der ikke er rigtig rask, skal forkøle sig ved det åbne vindue. Mylady takker ham, men vil helst blive siddende der for den friske lufts skyld. Sir Leicester går hen til hende, ordner hendes sjal om hende og vender tilbage til sin plads. Tulkinghorn tager sig imidlertid en pris tobak.

"Nå," siger sir Leicester, "hvordan gik så den valgkamp?"

"Jammerligt lige fra begyndelsen. Der var ikke mindste udsigt. De andre satte begge deres folk igennem. Deres parti, sir Leicester, blev slået i bund og grund med tre mod en."

Det hører til Tulkinghorns mesterlige klogskab ingen politisk mening at have, nej, slet ingen mening. Derfor siger han "Deres" og ikke "vort" parti.

Sir Leicester er majestætisk opbragt. Volumnia har aldrig hørt mage. Den skrøbelige fætter mener, at det er den bestukne pøbels skyld. "Det er det samme sted, ved De nok," fortsætter Tulkinghorn i det hurtigt tiltagende mørke, da der igen er blevet roligt, "hvor man ville have stillet mrs. Rouncewells søn."

"Et forslag, hvilket han, som De dengang meget rigtig underrettede mig om, havde sømmelighed og forstand nok til

at afslå," svarer sir Leicester. "Jeg kan ikke sige, at jeg på nogen måde billiger de meninger, som mr. Rouncewell udtalte, dengang han var her en halv times tid, men der lå en følelse for det passende i hans beslutning, som jeg med fornøjelse indrømmer."

"Hm!" siger Tulkinghorn. "Den hindrede ham dog ikke i at være meget virksom under dette valg."

Sir Leicester gisper, før han taler. "Har jeg forstået Dem? Sagde De, at mr. Rouncewell havde været meget virksom under dette valg?"

"Ualmindelig virksom."

"Imod –"

"Ak Gud ja, imod Dem. Han er en rigtig god taler. Klar og kraftig. Han gjorde en knusende virkning og har stor indflydelse. Under forhandlingerne rev han alle med sig."

Skønt ingen kan se sir Leicester, er det dog klart for hele selskabet, at han stirrer majestætisk.

"Og han blev virksomt understøttet," siger Tulkinghorn, "af sin søn."

"Af sin søn?" gentager sir Leicester med gruopvækkende høflighed.

"Ja, af sin søn."

"Den søn, som ønskede at gifte sig med det unge fruentimmer i myladys tjeneste."

"Ja, han har kun den samme."

"På ære," siger sir Leicester efter en forfærdelig pause, "ved min ære, ved mit liv, ved mit gode navn og mine grundsætninger, da er samfundets sluser sprængte, og vandene

har udslettet landemærkerne for den sammenhængsramme, hvorved tingene holdes sammen!"

Almindeligt udbrud af fætterlig og kusinelig harme. Volumnia finder, at det virkelig er på høje tid, at en, der har magten, træder til og gør noget alvorligt. Den skrøbelige fætter mener, at landet løber fanden i vold.

"Jeg udbeder mig," siger sir Leicester åndeløs, "at vi ikke dvæler yderligere ved denne omstændighed. Kommentarer er overflødige. Tillad, mylady, at jeg med hensyn til dette unge fruentimmer ytrer –"

"Jeg agter ikke," siger mylady i en dæmpet tone, "at skille mig ved hende."

"Det mente jeg heller ikke. Jeg glæder mig ved at høre Dem sige det. Jeg ville have sagt, at da De holder hende for værdig til Deres beskyttelse, burde De bruge Deres indflydelse til at forebygge, at hun falder i disse farlige hænder. De kunne vise hende, hvor megen vold der i en sådan forbindelse ville blive gjort på hendes pligter og grundsætninger, og De kunne bevare hende til en bedre skæbne. De kunne foreholde hende, at hun sandsynligvis i sin tid ville finde en mand på Chesney Wold, af hvem hun ikke ville blive slæbt bort fra sine forfædres altre."

Dette fremsætter han med den uforanderlige høflighed og ærbødighed, han iagttager, når han taler til sin kone. Hun bevæger kun hovedet til svar. Månen er ved at stå op, og der, hvor hun sidder, er der en lille stribe af koldt, blegt lys, hvori hendes hoved ses.

"Man bør imidlertid huske på," siger Tulkinghorn, "at disse mennesker på deres vis er meget stolte."

"Stolte?" sir Leicester vil næppe tro sine øren.

"Det skulle ikke undre mig, om de alle gav slip på den unge pige – ja, kæresten og alle de andre – i stedet for at hun gav slip på dem, hvis hun blev på Chesney Wold under sådanne omstændigheder."

"Ja," siger sir Leicester med skælvende stemme, "De må bedst vide det, mr. Tulkinghorn. De har jo opholdt Dem blandt dem."

"Sir Leicester," svarer sagføreren, "jeg fremfører virkelig kun en kendsgerning. Jeg kunne fortælle Dem en historie – med lady Dedlocks tilladelse."

Hendes hoved samtykker, og Volumnia er henrykt. En historie! Åh, endelig vil han dog fortælle noget! Volumnia håber, at der er et spøgelse i den.

"Nej. Virkeligt kød og blod." Tulkinghorn tier et øjeblik og gentager med lidt eftertryk indpodet på sin sædvanlige ensformighed, "virkeligt kød og blod. Disse enkeltheder har jeg først for nylig fået at vide, sir Leicester. De er meget korte. De oplyser, hvad jeg har sagt. For øjeblikket fortier jeg navnene. Jeg håber ikke, at lady Dedlock vil finde min adfærd upassende."

Ved skinnet af ilden, som kun brænder svagt, kan man se ham skele hen mod måneskinnet. I måneskinnet ses lady Dedlock aldeles ubevægelig.

"En af denne mr. Rouncewells kolleger, en mand, der, efter hvad jeg har hørt, var i aldeles tilsvarende omstændigheder, var så heldig at have en datter, som tiltrak sig en fornem dames opmærksomhed. Jeg taler om en virkelig fornem dame. Ikke alene i forhold til ham, men gift med en mand af Deres stand, sir Leicester."

Sir Leicester siger nedladende: "Ja vel, mr. Tulkinghorn," og viser derved, at hun da må have antaget meget betydelige

moralske dimensioner i en jernværksejers øjne.

"Damen var rig og smuk og syntes godt om den unge pige, behandlede hende meget venligt og havde hende altid om sig. Men under al sin storhed bar denne dame på en hemmelighed, som hun havde holdt skjult i mange år. I sin ungdom havde hun nemlig været forlovet med en ung ødeland – en kaptajn i hæren – som ingen havde godt af at komme i forbindelse med. Hun blev ikke gift med ham, men blev moder til et barn, hvis fader han var."

Ved skinnet af ilden kan man se ham skele hen til måneskinnet. I måneskinnet ses lady Dedlock i profil, aldeles ubevægelig.

"Da kaptajnen var død, troede hun sig sikker, men en kæde af omstændigheder, som jeg nu ikke vil omtale, ledte til en opdagelse. Sådan som historien er blevet mig fortalt, begyndte det en dag med en uforsigtighed fra hendes side, hvorved hun blev overrumplet, hvilket viser, hvor vanskeligt det er, selv for en fast karakter – og hun havde en meget fast karakter – altid at være på sin post. Der blev stor huslig sorg og forbavselse, kan de nok tænke. Jeg overlader til Dem, sir Leicester, at forestille Dem mandens smerte. Men det er ikke det punkt, hvorpå det her kommer an. Da mr. Rouncewells kollega fik det at vide, tillod han lige så lidt, at den unge pige blev æret og beskyttet, som han ville have tilladt, at hun var blevet trådt under fødder for hans øjne. Så stor var hans stolthed, at han førte hende bort, ligesom det kunne have været fra synd og vanære. Han fattede ikke det mindste til den ære, der vistes ham og hans datter ved damens nedladenhed. Han afskyede den unge piges stilling, som om damen havde været den laveste af alle lave. Det er

historien. Jeg håber, at lady Dedlock vil undskylde dens sørgelige natur."

Der findes forskellige anskuelser om indholdet, som mere eller mindre strider mod Volumnias. Dette skønne, unge væsen kan ikke tro, at der nogen sinde har været en sådan dame til, og vil slet ikke indlade sig på historien. Flertallet hælder til den skrøbelige fætters mening, der kan sammenfattes i de få ord: "Ligegyldig sag – Rouncewells fordømte kollega ikke værd at beskæftige sig med!" sir Leicester tænker på Wat Tyler og ordner en række tildragelser efter en plan af sin egen opfindelse.

Samtalen er i det hele taget ikke livlig, for man har været længe oppe om aftenen, siden de nødvendige udgifter på andre steder begyndte, og det er den første aften i lang tid, familien har været alene. Klokken er over ti, og sir Leicester beder Tulkinghorn ringe efter lys. Da er måneskinsstrømmen svulmet op til en sø, og da rører lady Dedlock sig for første gang og rejser sig og går hen til et bord efter et glas vand. Blinkende fætre flokkes ligesom flagermus om lysskæret for at række hende det. Volumnia, der altid er rede til noget bedre, når det kan skaffes, tager et andet, hvoraf et lille pænt nip tilfredsstiller hende. Lady Dedlock går med anstand og fatning og skuet af beundrende øjne langsomt sin vej ved siden af den nymfe, der ingenlunde bliver skønnere ved denne modsætning.

41. I Tulkinghorns værelse

Tulkinghorn kommer op på sit tårnkammer, lidt stakåndet af turen derop, skønt denne er foregået i al magelighed. Der er et udtryk i hans ansigt, som om han havde lettet sit sind for en vigtig sag og på sin indesluttede måde var tilfreds. At sige om en så alvorlig og strengt reserveret mand, at han triumferer, ville være at gøre ham lige så stor uret som at tro, at han var tynget af kærlighed eller følsomhed eller nogen anden romantisk svaghed. Han er adstadigt tilfreds. Han føler måske en stærkere viden om magt, idet han løselig omfatter det ene af sine årespændte håndled med den anden hånd og holder det på ryggen, mens han går lydløst op og ned ad gulvet.

I værelset findes et rummeligt skrivebord, hvorpå der ligger en stor bunke papirer. Lampen er tændt, hans læsebriller ligger på pulten, lænestolen er rullet hen til den, og det ser ud, som om han havde tænkt på at bruge en times tid til disse krav på hans opmærksomhed, før han går i seng. Men tilfældigvis er han ikke oplagt til forretninger. Efter at have kastet et blik på de dokumenter, der ligger og venter på ham, åbner han glasdøren og går ud på altanen. Der vandrer han atter langsomt frem og tilbage og afkøler sig, hvis for øvrigt en så kold mand kan trænge til afkøling, efter den historie, han har fortalt nedenunder.

Der var en tid, da lige så kløgtige mænd som Tulkinghorn vandrede om på tårntinder ved stjernernes skin og så op på himlen for at læse deres skæbne der. Skarer af stjerner er

synlige i aften, skønt deres tindren fordunkles af månens glans. Søger han efter sin egen stjerne, mens han går metodisk frem og tilbage på altanen, kan det kun være en meget bleg stjerne, da den repræsenteres af en så falmet skikkelse hernede. Gransker han sin skæbne, er den måske skrevet med andre skrifttegn nærmere ved ham.

Mens han skrider hen ad altanen med sine øjne formodentlig lige så højt oven over sine tanker, som de er oven over jorden, standses han pludselig uden for glasdøren af et par øjne, der møder hans egne. Der er temmelig lavt til loftet i hans værelse, og i den øverste del af den dør, der er lige over for glasdøren, er der ruder. Inden for den er der rigtignok endnu en stofdør, men da det er varmt i vejret, har han ikke lukket den, da han kom ind. De øjne, der møder hans, ser ude fra gangen gennem ruderne. Han kender dem godt. Blodet er i mange lange år ikke strømmet så pludseligt og varmt op i hans kinder som nu, da han genkender lady Dedlock.

Han går ind i værelset, og hun går også derind og lukker begge dørene efter sig. Der er en vildhed – er det af frygt eller harme? – i hendes øjne. Men i sin holdning og alle andre henseender ser hun ud, som hun så ud dernede for to timer siden.

Er det frygt, eller er det harme nu? Han kan ikke blive klog på det. Blegheden kan skyldes begge følelser, de kan begge være lige intensive.

"Lady Dedlock?"

Først siger hun ikke et ord, ikke engang da hun langsomt er sunket ned i lænestolen ved bordet. De ser på hinanden som to billeder.

"Hvorfor har De fortalt min historie i så mange menneskers påhør?"

"Det var nødvendigt for mig, lady Dedlock, at underrette Dem om, at jeg kendte den."

"Hvor længe har De kendt den?"

"Jeg har haft mistanke om den i lang tid – kendt den fuldstændig i kort tid."

"I måneder?"

"Dage."

Han står foran hende med den ene hånd på en stoleryg og den anden inden for den gammeldags vest og kalvekrøset, netop sådan, som han ved enhver lejlighed har stået foran hende siden hendes bryllup. Den samme stive høflighed, den samme rolige ærbødighed, der lige så godt kunne være trods. Den hele mand er den samme mørke, kolde genstand i den samme afstand, som intet har formindsket.

"Er det sandt, det om den stakkels pige?"

Han bukker let og bøjer hovedet frem, som om han ikke ganske har forstået spørgsmålet.

"De ved, hvad De fortalte. Er det sandt? Kender hendes slægtninge også min historie? Er den allerede blevet bysnak? Skrives den med kridt på murene, og udråbes den på gaderne?"

Altså harme, frygt og undseelse! Alle disse følelser strides i hende. Hvilken magt denne kvinde har til at kue disse rasende lidenskaber! Tulkinghorns tanker får denne form, mens han ser på hende. Hans buskede grå øjenbryn trækker sig en hårsbred mere sammen under hendes blik.

"Nej, lady Dedlock. Det var kun en hypotese, som jeg fremsatte, fordi sir Leicester, uden selv at vide af det, udtrykte

sig så hovmodigt. Men det ville blive til virkelighed, hvis de vidste – hvad vi ved."

"De ved det altså ikke endnu?"

"Nej."

"Kan jeg frelse den stakkels pige fra ulykke, før de får det at vide?"

"Derpå, lady Dedlock, kan jeg ikke give noget tilfredsstillende svar."

Og med den største nysgerrighed og interesse tænker han, idet han iagttager kampen i hendes bryst: "Denne kvindes kraft og styrke er forbavsende!"

"Sir," siger hun, idet hun for øjeblikket nødes til at tvinge sine læber med al den energi, hun ejer, for at kunne tale tydeligt, "jeg vil udtale mig mere bestemt. Jeg vil ikke tvivle på, at Deres hypotese er rigtig. Jeg anede den og indrømmede dens sandhed lige så godt som De, da jeg så mr. Rouncewell her. Jeg vidste godt, at havde han været i stand til at se mig sådan, som jeg var, ville han have ment, at den stakkels pige var plettet, fordi hun et øjeblik, skønt helt uskyldigt havde været genstand for min store velvilje. Men jeg føler interesse for hende, eller, som jeg egentlig bør sige – da jeg ikke længere hører hjemme her – jeg følte interesse for hende, og hvis De kan tage så meget hensyn til den kvinde, De holder under Deres fod, at De vil huske derpå, vil hun i høj grad påskønne Deres barmhjertighed."

Tulkinghorn, der er opmærksomheden selv, afviser dette med et ydmygt skuldertræk og trækker øjenbrynene sammen.

"De har forberedt mig på min skændsel, og jeg takker Dem også derfor. Er der noget, De forlanger af mig? Er der nogen fordring, jeg kan indløse, eller nogen forlegenhed eller sorg,

hvorfor jeg kan fri min mand ved at indrømme rigtigheden af Deres opdagelse? Jeg vil her på stedet skrive alt, hvad De vil diktere mig. Jeg er rede til at gøre det."

"Og hun gør det," tænker juristen, idet han iagttager den faste hånd, hvormed hun griber pennen.

"Jeg vil ikke ulejlige Dem, lady Dedlock. Jeg beder, skån Dem selv."

"Jeg har længe anet dette. Jeg ønsker hverken selv at skåne mig eller at blive skånet. De kan ikke gøre noget værre imod mig, end De alt har gjort. Gør nu, hvad der står tilbage."

Deres trang til at passe på hinanden kunne nu være forbi, men de kan dog ikke lade være at iagttage hinanden, og stjernerne iagttager dem begge gennem den åbne glasdør. Langt borte i måneskinnet slumrer skovene, og det rummelige hus er lige så stille som det trange. Det trange! Hvor er i denne fredelige nat den graver og den spade, der er bestemte til at føje den sidste store hemmelighed til de mange hemmeligheder i Tulkinghorns tilværelse? Er manden endnu ikke født, er spaden endnu ikke smedet? Underlige spørgsmål at gruble over, underligere måske ikke at gruble over dem under de vågende stjerner i en sommernat.

"Om anger, samvittighedsnag eller nogen anden af mine følelser," fortsætter lady Dedlock straks efter, "siger jeg ikke et ord. Var jeg ikke stum, ville De være døv. Derfor ikke mere herom. Det passer ikke for Deres øren."

Han lader, som om han ville udtale en forsikring, men hun afviser den hånligt med sin hånd.

"Jeg kommer for at tale med Dem om helt andre ting. Mine smykker er alle i deres gemmer, hvor man vil finde dem. Sådan

også mine klæder og alle kostbarheder, jeg har haft. Behag at sige, at jeg tog nogle rede penge, men ikke nogen stor sum. For at undgå at blive røbet, har jeg ikke taget mine egne klæder på. Jeg er gået min vej for fra nu af at forsvinde. Meddel dette. Det er den eneste bøn, jeg har til Dem."

"Undskyld mig, lady Dedlock," siger Tulkinghorn urørt. "Jeg er ikke sikker på, om jeg forstår Dem. De er gået –"

"For at forsvinde for alle her. Jeg forlader Chesney Wold i nat. Jeg går endnu i denne time."

Tulkinghorn ryster på hovedet. Hun rejser sig, men uden at flytte en hånd fra stoleryggen eller vesten og kalvekrøset ryster han på hovedet.

"Vil De hindre mig i at gå, som jeg har sagt?"

"Lady Dedlock!"

"Ved De, hvilken lettelse min forsvinden vil være?"

"Lady Dedlock!"

Uden at værdige ham et svar, går hun hen til den indre dør og har den allerede i hånden, da han, uden at røre hånd eller fod eller at hæve sin stemme, siger til hende: "Hav den godhed, lady Dedlock, at blive og høre mig, eller også ringer jeg på alarmklokken og vækker huset, før De er kommet ned på trappegangen og da må jeg udtale mig for enhver gæst og tjener, hver mand og kvinde, der er til stede."

Han har overvundet hende. Hun stammer, skælver og fører forvirret hånden op til hovedet. Ringe tegn, – disse, hos enhver anden. Men når et så øvet øje som Tulkinghorns opdager vankelmodighed hos en personlighed som denne, fatter han straks, hvad det vil sige. Atter siger han: "Hav den godhed at

høre mig, lady Dedlock," og peger på en stol. Hun tøver, men han peger igen, og hun sætter sig.

"Forholdet imellem os er af en uheldig natur, lady Dedlock, men da jeg ikke har skabt det, vil jeg ingen undskyldninger gøre for det. Den stilling, jeg indtager lige over for sir Leicester, er Dem så velkendt, at jeg næppe kan tænke mig andet, end at jeg for længe siden må være forekommet Dem som den person, der ganske naturligt måtte gøre denne opdagelse."

"Sir," svarer hun, uden at se op fra gulvet, på hvilket hendes øjne nu er fæstet, "jeg må hellere gå. Det havde været langt bedre, om De ikke havde holdt mig tilbage. Jeg har intet mere at sige."

"Undskyld, lady Dedlock, at jeg endnu har lidt at tilføje, som De må høre."

"Så ønsker jeg at høre det ved den åbne dør. Jeg kan ikke ånde her, hvor jeg sidder."

Idet hun går derhen, røber hans skinsyge blik en øjeblikkelig mistanke om, at hun vil springe ud, støde mod karme og gesimser og ende sit liv på terrassen nedenfor, men ved at iagttage hendes skikkelse, sådan som hun står ved glasdøren og ser ud på, ikke op til stjernerne – de stjerner, som står lavest på himlen – bliver han rolig. Ved at vende sig om, da hun flyttede sig, er han kommet til at stå lidt bag ved hende.

"Jeg har endnu ikke været i stand til, lady Dedlock, at komme til en for mig selv fyldestgørende beslutning om, hvad jeg har at gøre. Imidlertid må jeg bede Dem holde Deres hemmelighed skjult sådan, som De har gjort så længe, og ikke undre Dem over, at jeg gør det samme."

Han standser, men hun svarer ikke.

"Undskyld, lady Dedlock. Det er en vigtig sag. Beærer De mig med Deres opmærksomhed?"

"Ja."

"Jeg takker Dem. Jeg burde have vidst det af det, jeg kender til Deres karakterstyrke. Jeg burde ikke have stillet dette spørgsmål, men jeg har den vane at sikre mig mit terræn skridt for skridt, mens jeg går videre. Det eneste hensyn i denne ulykkelige sag er sir Leicester."

"Hvorfor," spørger hun med dæmpet stemme og uden at flytte sit blik fra de fjerne stjerner, "hvorfor holder De mig da tilbage i hans hus?"

"Fordi han er dette hensyn. Jeg har ikke nødig at sige Dem, lady Dedlock, at sir Leicester er en meget stolt mand. At han stoler fuldstændigt på Dem. At månens fald ned fra himlen ikke ville forbavse ham mere end Deres fald fra Deres ophøjede stilling som hans hustru."

Hun trækker vejret hurtigt og tungt, men står lige så rolig, som han nogen sinde har set hende i hendes glimrende kreds.

"Jeg forsikrer Dem, lady Dedlock, at hvis jeg ikke havde denne sag i min hånd, så kunne jeg lige så godt have håbet, at jeg med egne kræfter og egne hænder kunne rykke det ældste træ her på dette gods op med rode, som jeg kunne rokke Deres indflydelse hos sir Leicester og sir Leicesters tillid til Dem. Og selv nu med denne sag i min hånd tøver jeg. Ikke fordi han kunne nære nogen tvivl om dens rigtighed, men fordi der ikke gives noget, som kan forberede ham på stødet."

"Heller ikke min flugt? Tænk vel på det."

"Deres flugt, lady Dedlock, ville udbrede den hele sandhed nær og fjernt. Det ville være umuligt at frelse familiens ære en

eneste dag. Det er der ikke tale om."

Der er en rolig fasthed i dette svar, som ikke tilsteder nogen indvending.

"Når jeg taler om sir Leicester som det eneste hensyn, er det, fordi han og familiens ære er et. Sir Leicester og baronetværdigheden, sir Leicester og Chesney Wold, sir Leicester og hans forfædre og hans stamgods er uadskillelige, det har jeg ikke nødig at sige Dem."

"Bliv ved!"

"Derfor," siger Tulkinghorn og fortsætter sin udvikling med sit slæbende foredrag, "har jeg meget at tage hensyn til. Sagen må om muligt dysses ned. Hvordan kan dette ske, når sir Leicester bringes til vanvid eller lægges på sit dødsleje? Hvis jeg gav ham dette stød i morgen tidlig, hvad kunne da forklare den forandring, der straks ville foregå med ham? Hvad kunne være skyld deri? Hvad kunne have gjort Dem uenige? Da ville det straks blive skrevet med kridt på murene og udskreget på gaderne, og De må huske på, at det ikke ville vedkomme Dem alene, til hvem jeg intet hensyn kan tage i denne sag, men også Deres mand, lady Dedlock."

Han bliver tydeligere, mens han taler, men ikke et atom eftertrykkeligere eller livligere.

"Der findes endnu et synspunkt," fortsætter han, "hvorfra sagen viser sig. Sir Leicester elsker Dem næsten til vanvid. Han ville måske ikke være i stand til at overvinde dette vanvid, selv om han vidste, hvad vi ved. Jeg opstiller en yderlighed, men det kunne dog være muligt. I så tilfælde ville det være bedre, at han ikke fik noget at vide. Bedre for den sunde menneskeforstand, bedre for ham, bedre for mig. Jeg må tage alt dette med i

beregningen, og sammenlagt gør det det meget vanskeligt at træffe en beslutning."

Hun står og ser ud på de samme stjerner, uden at sige et ord. De begynder at blegne, og det synes, som om Deres kulde gennemisner hende.

"Min erfaring lærer mig," siger Tulkinghorn, som imidlertid har stukket hænderne i lommen og som en maskine fortsætter sin forretningsmæssige overvejelse, "min erfaring lærer mig, lady Dedlock, at De fleste mennesker, jeg kender, ville have gjort bedst i at lade ægteskabet fare. Det ligger på bunden af de tre fjerdedele af Deres sorger. Det tænkte jeg, da sir Leicester giftede sig, og det har jeg altid tænkt siden. Dog ikke mere derom. Jeg må nu lade mig lede af omstændighederne. Imidlertid må jeg bede Dem være tavs, ligesom jeg skal være det."

"Skal jeg fortsætte med at slæbe mig gennem mit nuværende liv og bære på dets kvaler efter Deres forgodtbefindende fra den ene dag til den anden?"

"Ja, jeg er bange for det, lady Dedlock."

"Anser De det for nødvendigt, at jeg sådan skal stå bunden til skampælen?"

"Jeg er sikker på, at det, jeg tilråder, er nødvendigt."

"Jeg skal altså blive på denne brogede skueplads, på hvilken mit elendige bedrageri så længe er blevet opført, og den skal styrte sammen under mig, når De giver tegnet?"

"Ikke uden foregående vink, lady Dedlock. Jeg skal ikke gøre noget skridt uden i forvejen at advare Dem."

Hun stiller alle sine spørgsmål, som om hun gentog dem efter hukommelsen eller gennemgik dem i søvne.

"Vi skal mødes som sædvanlig?"

"Ja som sædvanlig, hvis De ikke har noget imod det."

"Og jeg skal skjule min brøde sådan, som jeg har gjort det i så mange år?"

"Sådan som De har gjort det i så mange år. Jeg ville ikke selv have gjort denne hentydning, lady Dedlock, men jeg kan nu minde Dem om, at Deres hemmelighed ikke kan blive tungere for Dem, end den har været, og hverken bedre eller værre, end den har været. Jeg kender den jo rigtignok, men jeg tænker, at vi aldrig helt har troet hinanden."

Hun bliver stående et øjeblik i den samme stivfrosne stilling, før hun spørger:

"Er der mere, som skal siges i aften?"

"Ja," svarer Tulkinghorn metodisk og gnider sig sagte i hænderne, "jeg kunne ønske at være sikker på, at De billiger min plan, lady Dedlock."

"Det kan De være vis på."

"Godt. Og endelig kunne jeg ønske for en forsigtigheds skyld at minde Dem om, at jeg, hvis det skulle blive nødvendigt at omtale sagen til sir Leicester, under hele vor samtale udtrykkelig har sagt, at sir Leicesters følelser og ære og familiens gode navn var mine eneste hensyn. Jeg ville have prist mig lykkelig ved også at have kunnet tage hensyn til lady Dedlock, hvis omstændighederne havde tilstedet det, men det gør de desværre ikke."

"Jeg må takke Dem for Deres troskab."

Både før og efter hun har sagt dette, er hun blevet stående i dybe tanker, men endelig rører hun sig og vender sig om mod døren, urokket i sin medfødte og tillærte holdning.

Tulkinghorn åbner begge dørene, ganske som han ville have åbnet dem i går eller for ti år siden, og gør sit gammeldags buk, da hun går. Det er ikke noget almindeligt øjekast, han får af dette smukke ansigt, idet det forsvinder i mørket, og det er ikke nogen almindelig bevægelse, skønt den kun er højst ringe, som gengælder hans høflighed. Men, tænker han, da han er blevet alene, denne kvinde har pålagt sig en ikke almindelig tvang.

Han ville vide dette så meget bedre, hvis han så hende skride gennem sine værelser med håret kastet vildt tilbage fra ansigtet, hænderne sammenfoldede bag om hovedet, og hendes skikkelse kroget som af smerte. Han ville overbevises så meget mere om det, hvis han så hende ile op og ned ad gulvet i flere timer uden at udmattes, uden at standse, fulgt af de trofaste fodtrin ude på Genfærdets Gangsti. Men han lukker den kølige natteluft ude, trækker rullegardinet ned og går i seng. Da stjernerne går ned, og den blege dag titter ind i tårnkamret og finder ham så meget ældre, ser han ud, som om graveren og spaden begge var bestilte og snart vil blive sat i arbejde.

Den samme blege dag kigger ind til sir Leicester, der i en majestætisk nedladende drøm tilgiver det bodfærdige land, og ind til fætrene, der træder ind i forskellige offentlige bestillinger, som fortrinsvis består i at hæve lønning, og ind til den kyske Volumnia, der skænker en medgift af halvhundrede tusinde pund til en hæslig gammel general med munden fuld af forlorne tænder, som et piano med alt for mange tangenter, og som længe har været Baths beundring og ethvert andet samfunds skræk. Også ind i kamre oppe under taget kigger den og ind i udhuse og stalde, hvor den ydmygere ærgerrighed drømmer om salighed i portnerlejligheder og i helligt ægteskab

med Will eller Sally. Op står den klare sol og drager alting op med sig, Willerne og Sallyerne, de i jorden skjulte dunster, de hængende blade og blomster, fuglene og dyrene og krybene, gartnerne for at feje den duggede plæne og rense det smaragdfarvede fløjl, som tromlen glider hen over, røgen fra det store køkkenbål, som snor sig lige og højt op i den lyse luft. Op stiger til sidst flaget over Tulkinghorns hoved og forkynder muntert, at sir Leicester og lady Dedlock befinder sig i deres glade hjem, og at der er gæstfrihed på slottet i Lincolnshire.

42. I Tulkinghorns kontor

Fra det Dedlock'ske stamgods bølgende enge og vidtstrakte egeskove drager Tulkinghorn til Londons flove hede og støv. Den måde, han bevæger sig på imellem disse to steder, er en af hans hemmeligheder. Han går ind på Chesney Wold, som om det lå ved siden af hans kontor, og vender tilbage til sit kontor, som om han aldrig havde været borte fra Lincoln's Inn Fields. Han forandrer ikke sin klædedragt før rejsen eller taler om denne bagefter. Han svævede ud fra sit tårnkammer i morges, ganske som han nu sent i tusmørket svæver ind i sin egentlige bopæl.

Som en smudsig londonsk fugl blandt de andre fugle, der bygger på disse behagelige sletter, hvor alle får forvandles til pergament, alle geder til parykker og alle græsgange til avner, vender den røgtørrede, visne jurist, – der bor iblandt mennesker uden at omgås dem, der er blevet gammel, uden at have kendt en glad ungdom, og som så længe har været vant til at bygge sin snævre rede i huller og kroge af den menneskelige natur, at han har glemt dens bredere og bedre områder, – med langsomme skridt tilbage til sit hjem. I den ovn, opført af en ophedet stenbro og ophedede huse har han bagt sig tørrere end sædvanligt, og tænker i sin tørstige sjæl på sin halvhundrede år gamle, bløde portvin.

Lygtetænderen hopper op og ned ad sin stige på Tulkinghorns side af Lincoln's Inn, da denne de adelige mysteriers yppersteпræst kommer til sin egen øde gårdsplads.

Han går op ad trappen til yderdøren og er i færd med at glide ind i den skumle forstue, da han på et trappetrin møder en bukkende og ydmyg lille mand. "Er det Snagsby?"

"Ja, sir. Jeg begyndte næsten at tro, De ikke kom, og ville derfor til at gå hjem igen."

"Så? Hvad er det? Hvad vil De mig?"

"Å, sir," siger Snagsby, idet han af ærbødighed for sin bedste kunde holder sin hat mod siden af hovedet, "jeg ønskede så gerne at sige Dem et ord."

"Kan De sige mig det her?"

"Ja meget godt."

"Så sig det da." Sagføreren vender sig om, lægger sine arme på jernrækværket oppe på trappen og ser på lygtetænderen, der tænder nede i gården.

"Det er," siger Snagsby i en hemmelighedsfuld, dæmpet tone, "det er – rent ud sagt – om den fremmede."

Tulkinghorn ser på ham med en vis forundring. "Hvilken fremmede?"

"Det fremmede fruentimmer. Fransk, hvis jeg ikke tager fejl. Jeg kender ikke selv det sprog, men efter hendes væsen og ydre at dømme, må jeg tro, at hun er fransk. I ethvert tilfælde ganske vist udenlandsk. Hende, der var oppe hos Dem, da mr. Bucket og jeg havde den ære at gøre Dem vor opvartning den aften med gadefejerdrengen."

"Ja vist, ja vist. Mademoiselle Hortense."

"Så, sir? Jeg er ikke kendt med udenlandske navne i almindelighed, men jeg tvivler ikke om, at dette er det rigtige."

"Men hvad kan De da have at sige om hende, Snagsby?" spørger Tulkinghorn.

"Ja, sir," svarer papirhandleren og skygger for sin meddelelse med sin hat, "det falder mig noget vanskeligt. Min huslige lyksalighed er meget stor – i det mindste så stor, som det med rimelighed kan forlanges – men min lille kone er noget tilbøjelig til skinsyge. Rent ud sagt, er hun overmåde tilbøjelig til at blive skinsyg. Og, ser De, et udenlandsk fruentimmer af et smukt ydre. Der kommer ind i butikken og stadig driver om – jeg skulle være den sidste til at bruge stærke udtryk, når jeg kunne undgå det – men som driver om – på gaden – det, ved De nok, er – ikke sandt? Jeg overlader ganske til Dem at bedømme det."

"Men hvad mener De egentlig?" spørger Tulkinghorn.

"Ja netop, sir," svarer Snagsby. "Jeg vidste nok, at De ville indse det og undskylde det begrundede i *mine* følelser, når henses til min lille kones velkendte pirrelighed. Det udenlandske fruentimmer, ser De, opfangede, da hun er ualmindelig klog, den aften ordet Snagsby, spurgte sig for, fik adressen at vide og indfandt sig ved middagstid. Nu er vor unge tjenestepige Mary lidt bange af sig og får let krampe, og da hun blev forskrækket over den fremmedes øjne, der er så vilde, og over den skrattende tone, hvori hun taler, og som egner sig til at forurolige et skørt hoved, gav hun efter for sin skræk, i stedet for at stå imod, og tumlede ned ad køkkentrappen fra det ene krampetilfælde til det andet. Krampetilfælde, hvortil jeg ikke tror, at der nogetsteds ses mage, undtagen i vort hus. Følgelig blev der til al lykke nok at gøre for min lille kone, så jeg kunne være alene om at gå ud i butikken. Da sagde hun, at eftersom mr. Tulkinghorn altid blev nægtet hjemme for hende af sin kommis, ville hun gøre sig den

fornøjelse stadig at indfinde sig hos mig, indtil hun kom ind til ham. Siden den tid har hun, som jeg begyndte at sige, drevet om, sir," Snagsby gentager ordet med patetisk eftertryk, "på gaden. Det skulle ikke undre mig, om det allerede havde forvoldt de sørgeligste fejltagelser hos naboerne, ikke at tale om – hvis det var muligt – hos min lille kone, skønt Gud skal vide, at jeg aldrig før har haft nogen anden forestilling om et udenlandsk fruentimmer end i forbindelse med i et bundt koste og et pattebarn, og nu og da med en tamburin og ørenringe, – nej aldrig, forsikrer jeg Dem!"

Tulkinghorn har hørt opmærksomt på denne tale og spørger, da papirhandleren er færdig: "Er dette alt, Snagsby?"

"Ja, det er alt," siger Snagsby og slutter med en hoste, som tydelig tilføjer: "Og det er mere end nok for mig."

"Jeg ved ikke, hvad mademoiselle Hortense kan ville eller tænker på, medmindre hun er afsindig," siger sagføreren.

"Selv om hun var det, ville det dog ikke være nogen trøst at få et eller andet våben i skikkelse af en udenlandsk dolk boret ind i sin familie."

"Godt, godt. Der skal blive gjort ende derpå. Det gør mig ondt, at De er blevet plaget af hende. Hvis hun kommer igen, så send hende til mig."

Med mange buk og korte, undskyldende hostninger tager Snagsby, lettere om hjertet, afsked. Tulkinghorn går ovenpå og siger ved sig selv: "De fruentimmer er ikke skabte til andet end til at volde bryderi overalt i verden. Som om det ikke var nok at have med fruen at gøre, kommer nu også oven i købet kammerjomfruen! Men med *den* tøjte skal jeg i det mindste gøre kort proces."

Med disse ord åbner han sin dør, famler sig frem ind i sine skumle værelser, tænder lys og ser sig om. Det er for mørkt til han kan se ret meget af allegorien oven over sit hoved, men den påtrængende romer, der uafladelig falder ned fra himlen og peger med sin fremstrakte hånd, er dog temmelig tydelig i færd med sin gamle gerning. Uden at vise ham nogen synderlig opmærksomhed tager Tulkinghorn en lille nøgle op af lommen, åbner en skuffe, hvori der ligger en anden nøgle, som passer til et skrin, hvori der ligger en tredje, og kommer således til kældernøglen, hvorpå han laver sig til at stige ned til den gamle vins regioner. Han nærmer sig allerede døren med et lys i hånden, da der høres en banken.

"Hvem er det? – aha, frøken, er det Dem? De kommer som kaldet. Jeg har for nylig hørt tale om Dem. Nå, hvad vil De?"

Han sætter lyset på kamingesimsen i kontoristens værelse og banker med nøglen på sin indskrumpede kind, mens han henvender dette velkommen til mademoiselle Hortense. Denne katteagtige person med de tæt sammenpressede læber, og hvis øjne skotter fra siden hen til ham, lukker sagte døren, før hun svarer.

"Jeg har haft meget svært ved at træffe Dem."

"Så?"

"Jeg har været her meget ofte, men har altid fået det svar: Han er ikke hjemme, han er engagé, han er det eller det. De kan ikke få ham i tale."

"Meget rigtigt og meget sandt."

"Ikke sandt. Løgn!"

Undertiden får mademoiselle Hortenses væsen en heftighed, som har en sådan lighed med en legemlig faren løs på dens

genstand, at denne genstand uvilkårlig farer sammen og træder et skridt tilbage. For øjeblikket er dette tilfældet med Tulkinghorn. Skønt mademoiselle Hortense, idet hun næsten lukker øjnene, men dog stadig skotter fra siden af med dem, kun smiler hånligt og ryster på hovedet.

"Nå, frøken," siger sagføreren og banker på kamingesimsen med nøglen, "har De noget at sige, så sig det."

"De har ikke behandlet mig godt. De har vist Dem lav og lumpen."

"Lav og lumpen, hvad?" svarer sagføreren og gnider sig på sin næse med nøglen.

"Ja. Hvorfor skal jeg sige Dem det? De ved det kun alt for godt. De har lokket – narret mig til at give Dem oplysninger. De har ladet mig vise Dem den af mine kjoler, som mylady måtte have haft på den aften. De har opfordret mig til at komme her med den på for at træffe denne dreng. Sig, er det ikke tilfældet?" Mademoiselle Hortense farer endnu engang løs.

"Du er en heks, en heks!" synes Tulkinghorn at tænke, idet han ser mistroisk på hende. Derpå svarer han: "Ja, min pige, ja. Jeg betalte Dem for det."

"De betalte mig!" gentager hun med bitter hån. "To sovereigns! Jeg har ikke givet dem ud, jeg vil ikke have dem, jeg foragter dem, jeg kaster dem fra mig!" hvilket hun bogstaveligt gør, idet hun tager dem op fra sit bryst og slænger dem med en sådan heftighed hen ad gulvet, at de springer op igen, før de triller hen i krogen, hvor de bliver liggende efter at have snurret rundt i en rasende hvirvel.

"Ja, De har betalt mig! Ih, min Gud, å ja!" Tulkinghorn gnider sig i hovedet med nøglen, mens hun giver sig luft i en spottende

latter.

"De må være rig, mit smukke barn," siger han roligt, "siden De sådan kaster Deres penge bort."

"Jeg er rig," svarer hun, "jeg er meget rig på had. Jeg hader mylady af mit ganske hjerte. Det ved De."

"Ved det? Hvorledes skulle jeg vide det?"

"Fordi De meget godt vidste det, før De bad mig om at give Dem de oplysninger. Fordi De meget godt vidste, at jeg var en-r-r-r-ragé!" det synes at være umuligt for mademoiselle at snurre tilstrækkeligt på ret i dette ord, uagtet hun understøtter sit energiske foredrag ved at knytte begge sine hænder og bide alle sine tænder sammen.

"Nå, så det vidste jeg?" siger Tulkinghorn.

"Ja. Jeg er ikke blind. De havde sikret Dem mig, fordi De vidste det. De havde ret! Jeg afskyr hende." Mademoiselle lægger armene over kors og tilkaster ham disse ord over sin ene skulder.

"Efter at have sagt mig dette, hvad har De så mere at sige, mademoiselle?"

"Endnu har jeg ingen tjeneste fået. Skaf mig en plads. Skaf mig en god kondition. Kan eller vil De ikke dette, så brug mig til at forfølge hende, jage hende, beskæmme og vanære hende. Jeg skal hjælpe Dem, og det med en god vilje. For det gør De dog. Det ved jeg godt."

"De synes at vide en hel del," siger Tulkinghorn.

"Om jeg gør? Anser De mig for så enfoldig som et barn, at jeg skulle tro, jeg var kommet herhen den aften med den kjole på ene og alene for at træffe sammen med den dreng og derved afgøre et lille væddemål, en paré? – å Gud, ja!" i dette svar lige

til ordet paré inklusive har mademoiselle været ironisk høflig og blid, men er derpå gået over til den bitreste og mest udfordrende hån, idet hun næsten i et og samme øjeblik lukker og opspiler sine sorte øjne.

"Lad os engang se, hvordan sagen egentlig står," siger Tulkinghorn og ser med den uforstyrreligste ro på hende.

"Ja, lad os det," siger mademoiselle med mange vrede og korte nik med hovedet.

"De kommer her for at gøre en mærkværdig beskeden fordring, som De for nylig har fremsat, og når den ikke indrømmes Dem, vil De komme igen."

"Ja igen," siger mademoiselle med endnu flere forbitrede og korte nik, "og igen og atter igen og mange gange igen, ja stadig!"

"Og De vil ikke alene indfinde Dem her, men måske også i mr. Snagsbys hus? Og når dette besøg heller ikke lykkes, vil De måske komme igen?"

"Og igen," gentager mademoiselle med krampagtig bestemthed, "cg atter igen. Og mange gange igen, ja stadig."

"Meget vel! Men nu råder jeg Dem, mademoiselle Hortense, til at tage lyset og samle Deres penge op. De finder Dem formodentlig bag pulten derhenne i krogen."

Hun kaster kun et hånligt smil over sin skulder og bliver stående med korslagte arme.

"De vil ikke, hvad?"

"Nej, jeg vil ikke!"

"Så er De så meget fattigere, og jeg så meget rigere! Se engang her, frøken, det er nøglen til min vinkælder. Det er en stor nøgle, men nøglerne til fængslerne er større. Her i denne

stad findes der forbedringshuse – med trædemøller for fruentimmer – portene er meget stærke og tunge, og nøglerne til dem utvivlsomt også. Jeg er bange for, at en dame med Deres livlige sind ville finde det ubehageligt at se en af disse nøgler blive drejet om bag efter sig for en længere tid. Hvad mener De?"

"Jeg mener," svarer mademoiselle, uden at røre sig og i en klar, næsten forbindtlig tone, "at De er en elendig usling."

"Sandsynligvis," siger Tulkinghorn roligt. "Men jeg spørger ikke om, hvad De mener om mig. Jeg spørger om, hvad De mener om fængslet?"

"Intet. Hvad vedkommer det mig?"

"Ikke så lidt endda, frøken," siger sagføreren, idet han sindigt lægger sit lommetørklæde fra sig og glatter sit kalvekrøs, "loven er så despotisk her, at den skrider ind for at forebygge, at nogen af vore engelske borgere mod sit ønske forulempes selv af en dames besøg. Og når han klager over, at han bliver således forulempet, slår loven sin klo i den påtrængende dame og indespærrer hende i et fængsel under streng tugt. Drejer nøglen om, efter hende, frøken." Her gør han en oplysende bevægelse med kældernøglen.

"Nej virkelig?" svarer mademoiselle i den samme forbindtlige tone. "Det er morsomt! Men hvad vedkommer det mig?"

"Min smukke veninde," siger Tulkinghorn, "aflæg endnu et besøg her eller hos mr. Snagsby, og De skal erfare det."

"I så tilfælde vil De måske sende *mig* i fængsel?"

"Måske."

Det ville være en modsigelse, om en person i mademoiselles behagelige, spøgefulde tilstand havde givet sig til at fråde, men

ellers kunne en vis tigeragtig udvidelse af munden have tydet på, at en lille smule mere kunne have bragt hende til det.

"Med et ord, frøken," siger Tulkinghorn, "jeg vil nødig være uhøflig, men indfinder De Dem nogen sinde oftere uindbudt enten her eller der, overgiver jeg Dem til politiet. Det er meget ugalant, men stridige mennesker fører det på en ubehagelig måde gennem gaderne, bundet fast på en bærebør, lille jomfru."

"Det skal vi få at se," hvisker mademoiselle, idet hun udstrækker hånden. "Jeg vil dog se, om De vover at gøre det!"

"Og hvis," fortsætter sagføreren uden at ænse hende, "hvis jeg skaffer Dem den gode kondition at blive indespærret i et fængsel, vil det vare nogen tid, før De atter får Deres frihed."

"Det skal vi få at se!" gentager mademoiselle med sin forrige hvisken.

"Og nu," vedbliver sagføreren, "gør De bedst i at gå. Tænk Dem to gange om, før De kommer igen."

"Tænk De," svarer hun, "to gange to hundrede gange!"

"De blev afskediget af Deres frue, ved De nok," tilføjer Tulkinghorn, idet han følger hende ud på trappen, "fordi De var det ustyrligste og genstridigste af alle fruentimmer. Bliv nu et nyt menneske, og lad det, jeg har sagt Dem, tjene Dem til advarsel. For hvad jeg siger, det mener jeg, og hvad jeg truer med, det gør jeg."

Hun går ned uden at svare eller se sig om. Da hun er gået, går også han ned, og efter at være kommet tilbage med sin med spindelvævsovertrukne flaske giver han sig til i ro og mag at nyde dens indhold, idet han lægger hovedet tilbage i lænestolen og af og til opfanger et glimt af den standhaftige romer, der peger ned fra loftet.

43. Esthers fortælling

– Det gør kun lidt til sagen, hvor meget jeg tænkte på min moder, som havde pålagt mig for fremtiden at regne hende som død. Jeg vovede ikke at nærme mig hende eller at sætte mig i skriftlig forbindelse med hende, for min forestilling om den fare, hvori hun tilbragte sit liv, kunne kun sammenlignes med min frygt for at forøge denne fare. Ved tanken om, at alene min tilværelse var en uforudset fare på hendes bane, kunne jeg ikke altid være herre over den rædsel for mig selv, som havde grebet mig, dengang jeg lærte hemmeligheden at kende. Jeg vovede aldrig at nævne hendes navn. Jeg var til mode, som om jeg ikke engang turde høre det. Når samtalen undertiden i min nærværelse tog en sådan retning, hvilket den ofte gjorde på en ganske naturlig måde, gjorde jeg mig umage for ikke at høre. Jeg talte i tankerne, gentog ved mig selv et eller andet ligegyldigt for at tænke på noget andet eller gik ud af stuen. Jeg husker, at jeg ofte bar mig sådan ad, selv hvor der ikke kunne have været nogen fare ved, at der blev talt om hende, men jeg gjorde det på grund af den frygt, jeg nærede, for at høre noget, som kunne lede til at hun blev røbet og røbet ved mig.

Det gør kun lidt til sagen nu, hvor ofte jeg genkaldte mig tonen i min moders stemme, spurgte mig selv, om jeg atter skulle få den at høre, hvilket jeg længtes så inderligt efter, eller tænkte på, hvor underligt og sørgeligt det var, at den kunne være så ny for mig. Det gør kun lidt til sagen, at jeg var opmærksom på enhver nævnelse af min moders navn. At jeg

igen og igen gik forbi døren til min moders hus i byen og holdt så meget af det, men var bange for at se på det. At jeg en gang sad i teatret, da min moder var til stede, og at hun så mig, og vi var så langt skilte fra hinanden i det store selskab af alle klasser, at ethvert bånd, enhver fortrolighed imellem os syntes at være en drøm. Det er alt sammen – alt sammen forbi. Min lod er blevet så lyksalig, at jeg kun kan fortælle lidt om mig selv, som ikke er en fortælling om godhed og ædelmodighed hos andre. Jeg kan gerne forbigå dette og fortsætte min fortælling.

Da vi igen var kommet i ro hjemme, havde Ada og jeg mange samtaler med min formynder, for hvilke Richard var genstanden. Min søde pige sørgede dybt over, at han kunne gøre deres kærlige fætter så stor uret, men hun var Richard så tro, at hun ikke kunne bringe det over sit hjerte at dadle ham, ikke engang derfor. Min formynder var overbevist herom og knyttede aldrig noget bebrejdende ord til hans navn.

"Rick tager fejl, min ven," sagde han tit til hende. "Nå, nå, vi har alle taget fejl, og det mere end en gang. Vi vil stole på, at du og tiden vil bringe ham til fornuft."

Senere hen fik vi vished om, hvad vi dengang kun anede, nemlig, at han ikke stolede på tiden, før efter han havde gjort flere forsøg på at åbne Richards øjne, havde skrevet til ham, talt med ham og brugt ethvert uskyldigt overtalelsesmiddel, som hans kærlige hjerte kunne udtænke. Vor stakkels ynkværdige Richard var døv og blind for alt. Havde han uret, ville han gøre sin uret god igen, når kanslerretssagen var endt. Famlede han i mørket, kunne han intet bedre gøre end af alle kræfter søge at fjerne de skyer, som forvirrede og formørkede så meget. Processen var jo skyld i mistanker og misforståelser. Nå ja,

derfor ville han se at få ende på processen og gennem den komme til en klar overbevisning. Dette var hans uforanderlige svar. Jarndyce-kontra-Jarndyce havde i den grad gjort sig til herre over hele hans natur, at det var umuligt at fremstille noget hensyn for ham, som han ikke ved en eller anden forvreden slutning brugte som en ny bevisgrund til forsvar for, at han handlede, som han gjorde. "Så at det endog er skadeligere," sagde min formynder, "at gøre det stakkels menneske forestillinger end at lade ham sejle sin egen sø."

Jeg benyttede lejligheden til at udtrykke min tvivl om, at Skimpole var nogen god rådgiver for Richard.

"Rådgiver?" svarede min formynder leende. "Hvem ville vel rådføre sig med Skimpole?"

"Opmuntrer ville måske være et bedre ord," sagde jeg.

"Opmuntrer!" svarede min formynder igen. "Hvem ville vel lade sig opmuntre af Skimpole?"

"Ikke engang Richard?" spurgte jeg.

"Nej," svarede han. "En sådan hensynsløs, uberegnende spindelvævsnatur er en trøst og en adspredelse for ham. Men at et barn som Skimpole skulle kunne råde, opmuntre eller indtage en alvorlig stilling over for nogen, det kan der ikke være selv den fjerneste tanke om."

"Men, fætter John," sagde Ada, "hvordan er han blevet sådant et barn?"

"Hvordan han er blevet sådant et barn?" spurgte min formynder og gned sig lidt forlegen i hovedet.

"Ja, fætter John."

"Åh," svarede han langsomt og gned sig heftigere og heftigere i hovedet, "han er lunter følelse og – modtagelighed og – og

følsomhed – og – fantasi. Og disse egenskaber er ikke blevet tilbørligt udviklede hos ham. De mennesker, som beundrede ham for dem i hans ungdom, lagde sagtens for megen vægt på dem og for lidt på enhver opdragelse, der kunne have bragt dem i ligevægt, og sådan er han blevet, som han er. Nå?" sagde min formynder, idet han pludseligt standsede og så forventningsfuldt på os. "Hvad siger I to til det?"

Ada sagde med et blik på mig, at hun syntes, det var skade, at han voldte Richard så mange udgifter.

"Ja, det er sandt," svarede min formynder hurtigt. "Det må ikke ske. Jeg må forebygge det."

Og jeg sagde, at jeg fandt det beklageligt, at han havde kunnet gøre Richard bekendt med Vholes for at få en gave af fem pund.

"Har han gjort det?" sagde min formynder med en flygtig skygge af ærgrelse. "Men der har De manden! Der er aldeles ikke noget egennyttigt deri hos ham. Han har ikke anelse om penges værd. Han præsenterer Rick og bliver derpå gode venner med Vholes og låner fem pund af ham. Han har sikkert selv fortalt Dem det, min ven?"

"Ja vist," svarede jeg.

"Sagde jeg det ikke nok?" udbrød min formynder helt triumferende. "Der har De manden! Havde han ment noget ondt dermed eller vidst, at der var noget ondt deri, ville han ikke have fortalt det. Han fortæller det, ligesom han gjorde det, af ren enfoldighed. Men De skal se ham i hans eget hjem, så vil De bedre kunne forstå ham. Vi må gøre Harold Skimpole et besøg og advare ham i så henseende. Herre Gud, mine venner, han er jo kun et barn!"

I overensstemmelse med denne plan tog vi kort tid efter ind til London og fremstillede os ved Skimpoles dør.

Han boede et sted, kaldet Polygonen, i Somerstown, hvor dengang en mængde ulykkelige spanske flygtninge vandrede omkring, indhyllede i store kapper og rygende af små papirscigarer. Om han som en følge af, at hans ven "nogen" altid betalte hans husleje for ham, var en bedre lejer, end man skulle have troet, eller om hans uduelighed til forretninger gjorde det særlig vanskeligt at kaste ham ud, ved jeg ikke, men han havde boet i det samme hus i flere år. Det var i en forfaldenhedstilstand, som ganske svarede til vor forventning. Flere af sprosserne i kældervinduerne var borte, vandkarret faldet i staver, dørhammeren løs, håndtaget til klokken revet af for længe siden efter strengenes rustne tilstand at dømme, og smudsige fodspor på gadedørstrappen var det eneste kendetegn på, at der boede nogen der.

En sjusket, blomstrende pige, der syntes at briste ud gennem rifterne i sin kjole og revnerne i sine sko, ligesom et overmodent bær, svarede på vor banken med at åbne døren ganske lidt og stoppe gabet til med sit legeme. Da hun kendte Jarndyce – både Ada og jeg syntes, at hun åbenbart satte ham i forbindelse med modtagelsen af sin løn – formildedes hun øjeblikkeligt og tillod os at gå ind. Da låsen på døren var itu, gav hun sig derpå til at lukke den ved hjælp af kæden, som heller ikke var i nogen videre god stand, og spurgte os, om vi ikke ville gå ovenpå.

Vi gik op på første sal uden endnu at se andet bohave end de smudsige fodspor. Jarndyce gik uden videre i omstændigheder ind i et værelse, og vi bagefter. Det var temmelig skummelt og

ingenlunde pænt, men udstyret med en underlig slags lurvet yppighed, med en stor skammel, en sofa med mange puder, en lænestol, ligeledes med mange puder, et piano, bøger, tegneapparater, noder, aviser og nogle få skitser og malerier. En knækket rude i et af de smudsige vinduer var klistret til med papir, men der stod et lille fad med drivhusferskener, et andet med druer, et tredje med kager og en flaske med let vin på bordet. Skimpole selv lå i en slåbrok på sofaen og drak en stærkt duftende kaffe af en gammel porcelæns kop – det var ved middagstid – mens han så på nogle gyldenlakker ude på altanen.

Han lod sig ikke i mindste måde forstyrre af vort komme, men rejste sig og modtog os på sin sædvanlige luftige måde. "Her er jeg, som De ser!" sagde han, da vi havde taget plads ikke uden en vis møje, da de fleste af stolene var i stykker. "Dette er min tarvelige frokost. Nogle mennesker skal have oksekød og lammesteg til frokost. Ikke jeg. Når jeg har min fersken, min kop kaffe og min rødvin, er jeg fornøjet. Jeg bryder mig ikke om dem for deres egen skyld, men fordi de minder mig om solen. Der er intet af solen ved oksekød og lammesteg. Kun dyriske tilfredsstillelser!"

"Dette er vor vens konsultationsværelse – eller ville i det mindste være det, hvis han skrev recepter – hans helligdom, hans atelier," sagde min formynder til os.

"Ja," sagde Skimpole og vendte sit glade ansigt om imod os, "dette er fuglens bur. Her er det, at den bor og synger. Undertiden rykker de dens fjer ud og stækker dens vinger, men den synger, den synger!"

Han rakte os ferskenerne, idet han i en strålende tone gentog: "Den synger! Ikke nogen ærgerrig sang, men den synger dog!"

"De er meget gode," sagde min formynder. "Er det en foræring?"

"Nej! En eller anden venlig gartner sælger dem. Da hans bud bragte dem i aftes, spurgte han, om han skulle vente for at få pengene for dem tilbage. "Nej, min ven," svarede jeg, "det tror jeg ikke – hvis Deres tid har nogen værd for Dem." Og det havde den rimeligvis, for han gik sin vej."

Min formynder tilkastede os et smil, som om han ville spørge os: "Er det muligt at være nøjeregnende med dette barn?"

"Dette er en dag," sagde Skimpole, "som altid vil blive husket her. Vi vil kalde den St. Clares og St. Summersons dag. De må se mine døtre. Jeg har en blåøjet datter, som er min skønhedsdatter, jeg har en følsomhedsdatter, og jeg har en komediedatter. De må se dem alle sammen. De vil blive henrykte."

Han ville allerede til at kalde på dem, men min formynder standsede ham og bad ham vente et øjeblik, da han gerne først ville sige ham et ord. "Kære Jarndyce," svarede han muntert, idet han gik tilbage til sin sofa, "så mange øjeblikke, De ønsker. Tiden spiller ingen rolle her. Vi ved aldrig, hvad klokken er, og bryder os heller aldrig om at vide det. Det er ikke på den måde, man kommer frem i livet, vil De sige? Ganske vist. Men vi kommer heller ikke frem i livet og giver os ikke ud derfor."

Min formynder så atter på os, idet han tydeligt nok sagde: "Hører I ham?"

"Hør, Harold," begyndte han, "det ord, jeg har at sige, vedrører Rick."

"Den kæreste ven, jeg har!" svarede Skimpole hjerteligt. "Han burde vel ikke være min kæreste ven, da han ikke står på en god fod med Dem. Men han er det, jeg kan ikke gøre for det. Han er så fuld af ungdommelig poesi, og jeg elsker ham. Selv om De ikke kan lide det, kan jeg. Dog ikke lade det være. Jeg elsker ham."

Den indtagende frimodighed, hvormed han gjorde denne erklæring, syntes virkelig uegennyttig og fængslede min formynder, ja måske, i det mindste for øjeblikket, Ada med.

"Elsk De ham kun, så meget De vil," svarede Jarndyce, "men vi må skåne hans lomme, Harold."

"Nå, hans lomme? Nu kommer De til noget, jeg ikke forstår mig på." Han rystede på hovedet og smilte ad Ada og mig med en sindrig tilkendegivelse af, at han aldrig ville kunne bringes til at forstå sig derpå.

"Når De sådan rejser omkring med ham," sagde min formynder rent ud, "må De ikke lade ham betale for Dem begge."

"Kære Jarndyce," svarede Skimpole, hvis geniale ansigt strålede over det komiske i denne ide, "hvad skal jeg gøre? Vil han have mig et sted hen, må jeg af sted. Og hvordan kan jeg betale? Jeg har jo aldrig penge. Og om jeg også havde penge, så forstår jeg mig ikke på dem. Sæt, at jeg siger til en mand, hvor meget? Sæt, al manden siger: Syv og seks pence? Jeg ved ikke, hvad syv og seks pence vil sige. Det er mig umuligt at forfølge emnet med mindste hensyn til manden. Jeg går ikke hen og spørger travle folk om, hvad syv og seks pence hedder på

portugisisk – hvilket jeg ikke forstår. Hvorfor skulle jeg da gå hen og spørge dem om, hvad syv og seks pence er i penge – hvilket jeg heller ikke forstår?"

"Ja," sagde min formynder, ingenlunde misfornøjet med dette ukunstlede svar, "men når De vil rejse med Rick, skal De låne pengene af mig – uden i mindste måde at sige noget om det og overlade udregningen til ham."

"Kære Jarndyce, jeg vil gøre, hvad det skal være, for at føje Dem, men det forekommer mig at være en tom form – en overtro. Og desuden forsikrer jeg Dem, miss Clare, og Dem, bedste miss Summerson, at jeg troede, at mr. Carstone var umådelig rig. Jeg troede, at han kun havde behov for at transportere et eller andet, udstede en forskrivning eller en anvisning eller en veksel, kort sagt, et eller andet dokument for at nedkalde en skylregn af penge."

"Nej, sådan er det ikke," sagde Ada. "Han er fattig."

"Nej, virkelig? Det overrasker mig."

"Og da han ikke bliver rigere ved at stole på et råddent rør." Sagde min formynder, mens han eftertrykkeligt lagde sin hånd på ærmet af Skimpoles slåbrok, "må De tage Dem nøje i agt for at opmuntre ham til at have lid til det."

"Kære, gode ven, og bedste miss Summerson og bedste miss Clare, hvordan kan jeg det? Det er forretninger, og jeg forstår mig ikke på forretninger. Det er ham, som opmuntrer mig. Han dukker op fra store forretningsbedrifter, fremstiller de lyseste udsigter for mig som udbyttet og opfordrer mig til at beundre dem. Jeg beundrer dem – som lyse udsigter. Men jeg forstår mig ikke på dem, og det siger jeg ham."

Da Skimpole hørte, at hans forhør, som han kaldte det, nu var forbi, gik han med strålende ansigt ud for at hente sine døtre – hans sønner var til forskellige tider løbet bort – og min formynder var ganske henrykt over den måde, hvorpå han havde hævdet sin barnlige karakter. Kort efter kom han tilbage med tre unge damer og sin hustru, der engang havde været en skønhed, men nu var en skrantende, spidsnæbbet invalid, der led af en mængde forskellige upasseligheder.

"Dette," sagde Skimpole, "er min skønhedsdatter, Aretusa – spiller og synger stumper og stykker ligesom hendes fader. Dette er min følsomhedsdatter, Laura – spiller lidt, men synger ikke. Dette er min komediedatter, Kitty – synger lidt, men spiller ikke. Vi tegner alle sammen lidt, komponerer lidt, og ingen af os har mindste forstand på tid eller penge."

Mrs. Skimpole sukkede, syntes det mig, som om hun gerne havde strøget denne post i fortegnelsen over familiens fuldkomne enheder. Det forekom mig ligeledes, at hun i særdeleshed rettede sit suk mod min formynder, og at hun benyttede enhver lejlighed til at drage et nyt.

"Det er interessant," sagde Skimpole og vendte sine livlige øjne fra den ene af os til den anden, "og underligt tiltrækkende at efterspore familieejendommeligheder. I denne familie er vi alle børn, og jeg er det yngste."

Døtrene, der syntes at holde meget af ham, morede sig over dette faktum, især komediedatteren.

"Det er sandt, mine børn," sagde Skimpole, "er det ikke? Sådan er det, og sådan må det være, fordi det, som der står om hundene i visen, "er vor natur." Her er nu miss Summerson med herlige administrative evner og en forbavsende detailkundskab.

Det vil sikkert klinge underligt I hendes øren, ar vi ikke forstår os på karbonade her I huset. Men vi gør det ikke, ikke det mindste. Vi kan slet ikke lave mad. Nål og tråd forstår vi heller ikke at bruge. Vi beundrer de mennesker, som har den praktiske klogskab, vi mangler, men vi kives ikke med dem. Hvorfor skulle de da kives med os? Leve og lad leve, siger vi til dem. Lev I af jeres praktiske klogskab, og lad os leve af dem!"

Han lo, men syntes, som altid at være fuldstændig ærlig og virkelig at mene, hvad han sagde.

"Vi har medfølelse, mine roser," sagde Skimpole, "medfølelse for alt. Ikke sandt?"

"Jo fader!" udbrød de tre døtre.

"Det er egentligt vort familiedepartement i denne livets hvirvel," sagde Skimpole. "Vi kan se og have interesser, og derfor ser vi og har interesser. Hvad kan vi gøre mere? Der har nu min skønhedsdatter været gift i tre år. Nu var det, set fra det statsøkonomiske synspunkt vistnok urigtigt, at hun giftede sig med et barn og fik to andre til, men det var meget behageligt. Vi havde vore små festligheder og udvekslede sociale anskuelser. En dag bragte hun sin unge mand her hjem med, og de og deres små puslinge har deres rede ovenpå. En gang med tiden vil Følsomheden og Komedien også bringe deres mænd her hjem og ligeledes få deres reder ovenpå. Sådan slår vi os igennem. Vi ved ikke hvordan, men det sker dog."

Hun så I sandhed meget ung ud til at være moder til ti børn, og jeg kunne ikke andet end beklage både hende og dem. Det var tydeligt nok, at de tre døtre var vokset op, som de bedste kunne og lejlighedsvis havde fået sådan en smule opdraget, som kunne gøre dem skikkede til legetøj for deres fader i hans

ledige timer. Hans sans for det maleriske var blevet taget på råd ved de forskellige måder, hvorpå de bar deres hår, idet skønhedsdatteren bar sit I den klassiske stil, følsomhedsdatteren sit ypperligt og bølgende, komediedatteren sit I den skælmske stil med en hel del livlig pande og en mængde fejende små lokker grupperet omkring øjenkrogene. De var klædte på en tilsvarende måde, men meget skødesløst og uordentligt.

Ada og jeg talte med disse unge damer og fandt en og vidunderlig lighed imellem dem og deres fader. Imidlertid talte Jarndyce – der havde gnedet sig voldsomt i hovedet og ladet falde et vink om en forandring af vinden – med mrs. Skimpole i en krog, og vi kunne ikke undgå at høre en klingren af penge. Skimpole havde tidligere tilbudt at følge med os hjem og var gået ud for at klæde sig på.

"Mine roser," sagde han, da han kom tilbage, "sørg godt for Deres moder. Hun er rigtig dårlig i dag. Når jeg følger hjem med mr. Jarndyce et par dages tid, kommer jeg til at høre lærkerne synge og bevarer mit gode humør. Det er blevet sat på prøve, som I ved, og ville atter blive det, hvis jeg blev hjemme."

"Den slemme mand," sagde komediedatteren.

"Netop på den tid, da han vidste, at fader lå ved siden af sine gyldenlakker og så på den blå himmel," klagede Laura.

"Og da luften var så fuld af høets duft," sagde Aretusa.

"Det røbede mangel på poesi hos manden," sagde Skimpole godmodigt. "Det var plumpt. Der var et savn af humanitetens finere nuancer deri! Mine døtre har i høj grad forarget sig over en skikkelig mand –"

"Ikke skikkelig, fader. Umuligt!" påstod de alle tre.

"En ubehøvlet karl, et slags sammenrullet menneskeligt pindsvin," fortsatte Skimpole, "der er bager her i nabolaget, og af hvem vi havde lånt et par lænestole. Vi ville gerne have et par lænestole, men havde dem ikke, os dem, og vi sled dem op. Da de var slidt op ville han ville låne os dem. Nå, denne knarvorne person lånte os dem, og vi sled dem op. Da de var slidte op ville han have dem tilbage. Han fik dem tilbage. Dermed var han tilfreds, vil De sige. Aldeles ikke. Han gjorde indvendinger over, at de var slidte op Jeg ræsonnerede med ham og foreholdt ham hans vildfarelse. "Kan De, min ven," sagde jeg, "i Deres alder være så halsstarrig at påstå, at en lænestol er en ting, man sætter op på en hylde og ser på? At det er en genstand til at beskue til at opmåle i afstand – til at iagttage fra et synspunkt?" han var urimelig, ikke til at overtale og førte et højrøstet sprog. Jeg, der var lige så rolig, som jeg er i dette minut, appellerede endnu en gang til ham. Jeg sagde: "Hør nu, min gode mand, hvor forskellige vore forretningsevner end kan være, er vi dog alle børn af en stor moder, naturen. På denne blomstrende sommermorgen ser De mig her" – jeg lå på sofaen – "med blomster foran mig, frugter på bordet, den skyfri himmel oven over mig, luften fuld af vellugt, sende på naturen. Ved vort fælles broderskab beder jeg Dem ikke skyde den tåbelige skikkelse af en opbragt bager frem imellem mig og en så ophøjet genstand!" Men han gjorde det, han skød denne latterlige skikkelse frem, og han gør det og vil gøre det igen. Og derfor er jeg glad ved at komme af vejen og følge hjem med min ven Jarndyce."

Det syntes at undgå hans opmærksomhed, at mrs. Skimpole og døtrene blev tilbage og måtte tage imod bageren, men dette

var en så gammel historie for dem alle, at det var noget, der faldt af sig selv. Han tog afsked med sin familie med en ømhed, der var lige så let og utvungen som ethvert andet forhold, hvori han viste sig, og kørte bort med os med den største sindsro. Da vi gik ned, fik vi lejlighed til gennem en åbenstående dør at se, at hans eget værelse var et palads i sammenligning med resten af huset.

Jeg ventede ikke og kunne ikke vente, at der, før denne dag var til ende, skulle ske noget, der i øjeblikket var meget overraskende for mig, og som jeg aldrig vil glemme på grund af de følger, det medførte. Vor gæst var så munter undervejs, at jeg ikke kunne gøre andet end høre på ham og undre mig over ham, og heller ikke var jeg alene herom, for Ada gav efter for den samme fortryllelse. Min formynder syntes, at vinden, som havde truet med at blive stående stik østen, da vi kørte fra Somerstown, var gået helt rundt, før vi var kommet et par mile derfra.

Enten nu Skimpoles barnlighed i andre henseender var tvivlsom eller ikke, glædede han sig dog som et barn ved forandring og klart vejr. Uden at være blevet træt af alle sine indfald undervejs, var han inde i dagligstuen før nogen af os andre, og mens jeg syslede lidt med mit husvæsen, hørte jeg ham ved pianoet synge omkvæd i snesevis til italienske barkaroler og tyske drikkeviser.

Kort før bordet var vi alle samlede, og han sad endnu stadig ved pianoet og pillede på sin måde små musikpassager og talte ind imellem om at gøre nogle skitser af den gamle, ødelagte verulamiske mur, som han havde begyndt på for et par år siden,

men var blevet ked af, færdige i morgen, da et kort blev bragt ind, og min formynder læste højt i en forbavset tone:

"Sir Leicester Dedlock!"

Gæsten stod i stuen, mens denne drejede sig rundt med mig, og før jeg var i stand til at røre mig. Havde jeg kunnet det, var jeg styrtet ud. I min svimmelhed havde jeg ikke engang åndsnærværelse nok til at gå hen til Ada ved vinduet eller til at se dette eller vide, at det var der. Jeg hørte mit navn blive nævnt og så, at min formynder forestillede mig, før jeg kunne flytte en stol.

"Vær så god at tage plads, sir Leicester."

"Mr. Jarndyce," sagde sir Leicester, idet han bukkede og satte sig ned, "jeg har den ære at komme her –"

"Det er mig, som De beviser en ære, sir Leicester."

"Jeg takker – at komme her på min rejse fra Lincolnshire for at udtale min beklagelse af, at nogen, om også nok så gyldig grund, jeg måtte have til at finde mig fornærmet af en mand – som De kender, og som har været Deres vært, og hvem jeg derfor ikke videre vil omtale – har kunnet hindre Dem, endsige damer under Deres ledsagelse og beskyttelse, i at se de ubetydeligheder på min gård Chesney Wold, der måtte kunne behage en uddannet og forfinet smag."

"De er meget elskværdig, sir Leicester, og såvel på disse damers som på mine egne vegne takker jeg Dem ret meget."

"Er det muligt, mr. Jarndyce, at den omtalte herre, hvem jeg af tidligere anførte grunde afholder mig fra videre at omtale – er det muligt, mr. Jarndyce, at han kan have gjort mig den ære at misforstå min karakter i den grad, at han har kunnet give Dem den tro, at De ikke ville være blevet modtaget af mit

tyende i Lincolnshire med den urbanitet, den høflighed, som det er pålagt det at vise alle de damer og herrer, som indfinder sig der i huset? Jeg tillader mig blot at påstå, at det modsatte ville være tilfældet."

Min formynder affærdigede med finhed hans tale uden at give noget mundtligt svar.

"Det har smertet mig, mr. Jarndyce," vedblev sir Leicester med vægt. "Jeg forsikrer Dem, det har smertet – *mig* at høre af husholdersken på Chesney Wold, at en herre, som var i Deres selskab, den gang De besøgte den del af grevskabet, og som syntes at have en udviklet sans for de skønne kunster, ligeledes af en eller anden lignende grund har ladet sig afskrække fra at undersøge familieportrætterne med den ro, den opmærksomhed, den omhu, som han muligvis kunne have ønsket at skænke Dem, og som De muligvis kunne have fortjent." Med disse ord tog han et kort frem og læste med megen værdighed og lidt forlegenhed gennem sin lorgnet: "Mr. Hirrold – Herald – Harold – Skampling – Skumpling, jeg beder om forladelse – Skimpole."

"Dette er mr. Harold Skimpole," sagde min formynder, tydeligt forundret.

"Ja så," udbrød sir Leicester, "det glæder mig at træffe mr. Skimpole og at have lejlighed til at kunne personligt udtale min beklagelse. Jeg håber, sir, at De, når de atter er i min egn, ikke vil pålægge Dem en lignende tvang."

"De er meget forekommende, sir Leicester Dedlock. Med denne opmuntring skal jeg ganske sikkert have den ære og fornøjelse igen at besøge Deres smukke hus. Ejerne af sådanne steder som Chesney Wold er offentlige velgørere. De har den

godhed at opbevare en mængde skønne ting til småfolks beundring og glæde, og ikke at nyde godt af den beundring og glæde, De tilvejebringer, er en utaknemlighed mod vore velgørere."

Sir Leicester syntes at finde stor behag i denne ytring. "De er kunstner?"

"Nej," svarede Skimpole. "Et menneske uden nogen som helst stilling. Kun kunstelsker."

Sir Leicester syntes at finde endnu større behag i dette. Han håbede at måtte være så heldig at være på Chesney Wold, når Skimpole næste gang kom til Lincolnshire. Skimpole erklærede, at han følte sig æret og smigret.

"Mr. Skimpole omtalte," fortsatte sir Leicester, idet han atter henvendte sig til min formynder, "til husholdersken, der, som han måske ved, er et gammelt tjenestetyende i familien og denne meget hengiven –"

"Det var, da jeg forleden gik igennem huset, dengang jeg besøgte miss Summerson og miss Clare," forklarede Skimpole.

"At den ven, med hvem han tidligere havde opholdt sig der, var mr. Jarndyce." Sir Leicester bukkede for den, der bar dette navn. "Og derved er jeg kommet til kundskab om den omstændighed, som jeg har udtalt min beklagelse over. At dette skulle ske for nogen gentleman, mr. Jarndyce, men navnlig en gentleman, som tidligere har kendt lady Dedlock, og som endog kan gøre krav på et fjernt slægtskab med hende, og for hvem hun, som mylady selv har sagt mig, nærer stor højagtelse, det forsikrer jeg Dem, smerter – *mig* meget."

"Tal ikke mere derom, sir Leicester," svarede min formynder. "Jeg, som vi alle, det er jeg overbevist om, påskønner Deres

opmærksomhed særdeles meget. Fejltagelsen var virkelig på min side, og jeg burde gøre undskyldning for den."

Jeg havde ikke en eneste gang set op. Jeg havde ikke set gæsten og syntes ikke engang at have hørt samtalen. Det undrer mig, at jeg kan huske den, for den syntes ikke at gøre noget indtryk på mig, mens den fandt sted. Jeg hørte dem tale, men mit sind var så forvirret, og min instinktmæssige angst for denne mand gjorde hans nærværelse så trykkende for mig, at det forekom mig, som om jeg ikke kunne høre noget for tummelen i mit hoved og mit hjertes banken.

"Jeg omtalte sagen til lady Dedlock," sagde sir Leicester, idet han rejste sig, "og mylady underrettede mig om, at hun havde haft den fornøjelse at veksle nogle ord med mr. Jarndyce og hans myndlinger ved et tilfældigt møde med Dem under Deres ophold der i egnen. Tillad, mr. Jarndyce, at jeg for Dem og disse damer gentager den forsikring, jeg allerede har givet mr. Skimpole. Visse omstændigheder forbyder mig unægtelig at sige, at det ville være mig kært at høre, at mr. Boythorn havde beæret mit hus med sin nærværelse, men disse omstændigheder indskrænker sig alene til ham selv og udstrækker sig ikke videre."

"De kender min tidligere mening om ham," sagde Skimpole til os. "En elskværdig tyr, der absolut vil have at enhver farve skal være rødt."

Sir Leicester Dedlock hostede, som om det var ham en umulighed at høre mere om et sådant individ, og tog afsked med megen omstændelighed og høflighed. Jeg skyndte mig så snart som muligt op på mit værelse og blev der, til jeg havde genvundet min fatning, som var blevet i høj grad forstyrret. Da

jeg var kommet ned igen, følte jeg mig taknemlig ved at mærke, at de kun drillede mig med, at jeg havde været undselig og stum over for den store baronet fra Lincolnshire.

Jeg var nu blevet enig med mig selv om, at den tid var kommet, da jeg måtte meddele min formynder, hvad jeg vidste. Muligheden af, at jeg kunne komme sammen med min moder, at jeg kunne blive ført ind i hendes hus, ja selv af, at Skimpole, hvor fjernt et forhold jeg end stod i til ham, kunne modtage venlighed og opmærksomhed af hendes mand, var så pinlig, at jeg følte, jeg ikke længere kunne undvære hans hjælp.

Da vi havde sagt hinanden godnat, og Ada og jeg, som sædvanlig havde snakket lidt sammen i vort værelse, gik jeg igen ned og opsøgte min formynder imellem hans bøger. Jeg vidste, at han altid læste på denne tid, og da jeg kom nærmere, så jeg lyset fra hans læselampe skinne ud på gangen.

"Må jeg komme ind, formynder?"

"Ja gerne, lille kone. Hvad er der på færde?"

"Intet. Jeg syntes kun, at jeg gerne ville udnytte disse rolige øjeblikke til at tale et par ord med Dem om mig selv."

Han satte en stol hen til mig, lukkede sin bog og lagde den fra sig og vendte derpå sit venlige ansigt om mod mig. Jeg kunne ikke undgå at lægge mærke til, at det havde det underlige udtryk, som jeg en gang tidligere havde set i det – den aften, da han sagde, at jeg ikke kunne meddele ham noget, som han ikke ville have interesse for.

"Hvad der vedrører Dem, kære Esther," sagde han, "vedrører os alle. De kan ikke være villigere til at tale end jeg til at høre."

"Det ved jeg, formynder, men jeg trænger så meget til Deres råd og hjælp. Åh, De ved ikke, hvor meget jeg trænger til det i

aften."

Min alvor lod til at komme ham noget uventet og endog at gøre ham lidt urolig.

"Eller hvor jeg har længtes efter at tale med Dem," sagde jeg, "lige siden den fremmede herre var her i dag."

"Den fremmede herre, min ven! Sir Leicester Dedlock?"

"Ja."

Han lagde sine arme over kors og så på mig med den dybeste forbavselse, mens han ventede på, hvad jeg dernæst ville sige. Jeg vidste ikke, hvordan jeg skulle forberede ham.

"Men, Esther," sagde han med et smil, "vor gæst og De er de to sidste mennesker på jorden, mellem hvem jeg ville tro, at der kunne være nogen forbindelse."

"Ja, formynder, det ved jeg godt, og det samme ville jeg have troet indtil for ganske kort siden."

Smilet veg fra hans ansigt, og han blev mere alvorligt end før. Han gik hen til døren for at se, om den var lukket og satte sig igen foran mig.

"Formynder," sagde jeg, "husker De, at lady Dedlock talte til Dem om sin søster dengang, da vi blev overrumplede af tordenvejret?"

"Ja, naturligvis."

"Og husker De, at hun og hendes søster var blevet uenige – at De var gået hver sin vej?"

"Naturligvis."

"Hvorfor skiltes De ad, formynder?"

Hans ansigt blev helt forandret, da han så på mig. "Hvad er det for spørgsmål, barn? Det har jeg aldrig vidst. Ingen andre end de selv har nogen sinde vidst det, så vidt jeg ved. Hvem kan

sige, hvad disse to smukke og stolte kvinders hemmeligheder er? De har set lady Dedlock. Havde de set hendes søster, ville De vide, at hun var lige så bestemt og stolt som denne."

"Å, formynder, jeg har set hende mange, mange gange!"

"Set hende?"

Han tav et øjeblik og bed sig i læben. "Altså, Esther, da De for lang tid siden talte til mig om Boythorn, og jeg sagde Dem, at han en gang havde været meget nær ved at blive gift, og at damen ikke døde, men døde for ham, og at den omstændighed havde haft sin indflydelse på ham i hele hans senere liv, da vidste De det hele og vidste, hvem damen var!"

"Nej, formynder," svarede jeg, forskrækket over det lys, som dunkelt begyndte at gry for mig. "Nej, jeg ved det ikke endnu."

"Lady Dedlocks søster."

"Men hvorfor," kunne jeg næppe spørge ham, "hvorfor, formynder, sig mig, hvorfor skiltes de?"

"Det var et skridt fra hendes side, og hun gemte grundene til det i sit ubøjelige hjerte. Han formodede siden – men det var ikke mere end en formodning – at en eller anden fornærmelse, som hendes hovmod havde lidt under hendes uenighed med søsteren, havde såret hende over alle grænser; men hun skrev til ham, at hun fra dette brevs dato var død for ham – hvilket hun bogstavelig også var – og at denne beslutning var hende aftvunget af hendes kendskab til hans stolte sind og overspændte æresfølelse, hvilke egenskaber også lå i hendes natur. Af hensyn til disse fremtrædende egenskaber hos ham, såvel som af hensyn til dem hos hende selv bragte hun dette offer, sagde hun, og ville leve med det og dø med det. Hun

gjorde begge dele, frygter jeg. Så meget er vist, at hverken han eller nogen fra den time mere hørte fra hende eller så hende."

"Å, formynder, hvad har jeg gjort!" udbrød jeg, idet jeg gav efter for min smerte. "Til hvilken sorg har jeg ikke været den uskyldige årsag!"

"De, Esther?"

"Ja, formynder. Den uskyldige, men derfor dog sikre årsag. Denne ensomt boende søster er det første, jeg kan mindes."

"Nej, nej!" råbte han og fo'r op.

"Jo, formynder, jo! Og hendes søster er min moder!"

Jeg ville have meddelt ham hele min moders brev, men han ville ikke høre det dengang. Han talte så kærligt og forstandigt til mig og udmalede alt, hvad jeg kun ufuldkomment havde tænkt og håbet, så klart for mig, at jeg, hvor gennemtrængt jeg end i så mange år havde været af en brændende taknemmelighed imod ham, troede, at jeg aldrig havde elsket ham så højt, aldrig i mit hjerte takket ham så inderligt som jeg gjorde den aften. Og da han havde fulgt mig til mit værelse og kysset mig ved døren, og da jeg omsider lagde mig til at sove, var det min tanke, hvordan jeg nogen sinde kunne blive flittig nok, nogen sinde blive god nok, nogen sinde på min ringe vis kunne håbe at glemme mig selv nok og være opofrende nok for ham og vise ham, hvor inderligt jeg velsignede og ærede ham.

44. Brevet og svaret

– Næste morgen kaldte min formynder mig ind i sit værelse, og da meddelte jeg ham det, der ikke var blevet sagt den foregående aften. Der var ikke andet at gøre, sagde han, end at bevare hemmeligheden og at forebygge lignende sammenkomster som den i går. Han fattede mine følelser og delte dem. En person, som han ikke havde behov for at nævne, var det ham ikke muligt at råde eller hjælpe. Han ville ønske, at det havde været muligt, men det lod sig ikke gøre. Hvis hendes mistro til den sagfører, hun havde nævnt, var vel begrundet, og om det kunne han næppe tvivle, så frygtede han for en opdagelse. Han kendte noget til ham både af udseende og omtale, og det var sikkert, at han var en farlig mand. I hvad der så måtte hænde, gentog han mange gange for mig, var jeg lige så uskyldig som han og evnede lige så lidt at forebygge det.

"Heller ikke indser jeg," sagde han, "hvordan nogen kan tænke på Dem, kære Esther, i denne sag. Der kan være mistanke uden denne forbindelse."

"Ja nok hos sagføreren," svarede jeg. "Men jeg er kommet til at tænke på to andre personer siden jeg er blevet ængstelig." Og derpå fortalte jeg ham alt om Guppy, der kunne have næret nogle ubestemte formodninger, dengang jeg ikke anede, hvad hans mening var, men på hvis tavshed jeg dog efter vor sammenkomst troede trygt at kunne stole.

"Det er godt," sagde min formynder, "så tænker vi foreløbig ikke på ham. Men hvem er den anden?"

Jeg mindede ham om det franske fruentimmer og den ivrighed, hvormed hun havde tilbudt mig sin tjeneste.

"Ja!" svarede han tankefuldt. "Det er en mere foruroligende person end kontoristen. Men når alt kommer til alt, min ven, ville hun kun søge sig en ny kondition. Hun havde set Dem og Ada kort i forvejen, og det var derfor ganske naturligt, at hun tænkte på Dem. Hun tilbød jo kun at tjene Dem som kammerjomfru. Andet var det ikke."

"Men hendes væsen var så påfaldende."

"Ja, hendes væsen var påfaldende, dengang hun tog sine sko af og fandt så stort behag i en kølig spadseretur, der kunne være blevet hendes død. Det ville være et unyttigt selvplageri at lægge sådanne tilfældigheder og muligheder sammen. Der findes kun meget få uskyldige omstændigheder, som ikke kan få en farlig betydning ved at ses fra et sådant synspunkt. Vær rolig lille kone. De kan ikke være noget bedre end Dem selv. Vær dette trods denne kundskab, ligesom De var det, før De fik den. Det er det bedste, De kan gøre for alle. Da jeg nu deler hemmeligheden med Dem –"

"Og letter den så meget for mig, formynder," sagde jeg.

"– vil jeg være opmærksom på, hvad der foregår i denne familie, for så vidt jeg kan iagttage den langtfra. Og skulle den time komme, da jeg kan række en hånd ud for at yde en person, som det er bedst ikke at nævne, ikke engang her, den mindste tjeneste, skal jeg ikke undlade at yde hende den for hendes datters skyld."

Jeg takkede ham af mit ganske hjerte. Da jeg ville gå ud af døren, bad han mig blive et øjeblik. Jeg vendte mig straks om og så igen det samme udtryk i hans ansigt, og da, jeg ved ikke

hvordan, faldt det mig pludseligt ind som en ny og fjern mulighed, at jeg forstod det.

"Kære Esther," sagde min formynder, "jeg har længe haft noget i mine tanker, som jeg ønskede at sige Dem."

"Virkelig?"

"Jeg har lidt vanskeligt ved at komme til det og har det endnu. Jeg ville gerne, at det skulle blive sagt med ro og overvejet med ro. Har De noget imod, at jeg skriver det til Dem?"

"Kære formynder, hvor kunne jeg have noget imod, at De skriver noget til mig?"

"Så se da på mig, min ven," sagde han med sit livlige smil. "Er jeg i dette øjeblik lige så rolig og ligefrem – synes jeg at være lige så åben, lige så ærlig og gammeldags, som jeg ellers plejer at være?"

Jeg svarede ganske alvorlig "ja," og det med den strengeste sandhed, for hans øjeblikkelige forlegenhed var borte og hans venlige, forstandige, mandige væsen vendt tilbage.

"Ser jeg ud, som om jeg skjulte noget, mente andet, end hvad jeg sagde, eller i det hele tog noget forbehold, lige meget i hvilken henseende?" spurgte han med sine klare øjne fæstede på mine.

Jeg svarede, at det gjorde han da ikke.

"Kan De fuldt ud tro mig og ganske stole på, hvad jeg siger, Esther?"

"Ja ubetinget," sagde jeg af mit ganske hjerte.

"Kære pige, ræk mig Deres hånd."

Han greb den og sagde, idet han lagde sin arm om mit liv og så ned på mit ansigt med den samme ægte friskhed og trofaste

mine, den gamle beskyttende mine, som strakt, havde gjort dette hus til et hjem for mig: "Siden den vinterdag i diligencen har De fremkaldt en forandring hos mig, lille kone. De har siden den tid fra først til sidst ikke voldt mig andet end glæde."

"Å, formynder, hvad har De ikke gjort for mig siden den tid?"

"Men," sagde han, "det skal ikke omtales nu."

"Det kan aldrig glemmes."

"Jo, Esther, det må glemmes nu, glemmes for en tid. De skal nu kun tænke, at intet kan gøre mig anderledes, end som De nu kender mig. Kan De føle Dem sikker på det, min ven?"

"Ja, jeg kan," svarede jeg.

"Det er meget, det er alt. Men jeg bør ikke straks tage Dem på ordet. Jeg vil ikke skrive om dette noget i mine tanker, før De er blevet fuldstændig enig med Dem selv om, at intet kan gøre mig anderledes, end De nu kender mig. Tvivler De på mindste måde derom, vil jeg aldrig skrive det. Er De derimod efter modent overlæg blevet sikker på det, så send Charley i dag otte dage om aftenen ind til mig efter "brevet". Men er De ikke helt sikker i Deres sag, så send hende ikke. Husk på, at jeg stoler på Deres sanddruhed i denne som i enhver anden henseende."

"Formynder, jeg er allerede vis i min sag. Jeg kan lige så lidt forandre min overbevisning, som De kan forandre Dem for mig. Jeg skal sende Charley efter brevet."

Han trykkede min hånd og sagde ikke mere. Og der blev ikke talt et ord mere om denne samtale hverken af ham eller mig hele ugen igennem. Da den fastsatte aften kom, sagde jeg til Charley: "Gå hen og bank på mr. Jarndyces dør og sig, at du kommer fra mig – efter brevet." Charley gik trappe op og trappe ned gennem gangene – siksakvejen i det gammeldags hus

forekom mine lyttende øren meget lang den aften – og kom lidt efter tilbage gennem gangene og trappe ned og trappe op og bragte brevet. "Læg det der på bordet, Charley," sagde jeg. Charley lagde det på bordet og gik i seng, og jeg sad og så på det uden at tage det og tænkte på mange ting.

Jeg begyndte med min mørke barndom og gennemgik de frygtsomme dage indtil den tunge tid, da min tante lå død med sit bestemte ansigt så koldt og stift, og da jeg følte mig mere ensom hos mrs. Rachael, end om jeg slet ingen i verden havde haft at tale med eller se på. Jeg gik over til de forandrede dage, da jeg blev så lykkelig at finde venner rundt omkring mig og at blive elsket. Jeg kom til den tid, da jeg første gang så min søde pige og vandt den søsterlige kærlighed, som blev mit livs ynde og skønhed. Jeg mindedes den første varme velkomststråle, der havde skinnet ud igennem disse vinduer på vore forventningsfulde ansigter og aldrig siden var blegnet. Jeg levede mit lykkelige liv der om igen. Jeg gennemgik min sygdom og min helbredelse. Jeg så mig selv så forandret og dem, der omgav mig, så uforandrede, og al denne lykke udstrålede som et lys fra en hovedfigur der stod for mig i det brev, som lå på bordet.

Jeg åbnede det og læste det. Det var så inderligt i sin kærlighed til mig, i den uegennyttige advarsel, det gav mig, og i den omhu, det viste mig i hvert ord, at mine øjne alt for ofte blev blændede til at jeg kunne læse meget ad gangen. Men jeg læste det tre gange igennem, før jeg lagde det fra mig. Jeg havde forud troet at kende dets indhold, og jeg havde ret. Det spurgte mig, om jeg ville være husmoder på Bleak House.

Det var intet kærlighedsbrev, skønt det udtalte så megen kærlighed. Det var skrevet sådan, som han til enhver tid ville have talt til mig. I hver linje så jeg hans ansigt, hørte jeg hans stemme, og følte jeg indflydelsen af hans kærlige, skærmende væsen. Det talte til mig, som om vi havde byttet plads, som om alle gode gerninger havde været mine, og alle de følelser, de havde vakt, hans. Det dvælede ved, at jeg var ung, og han over livets bedste år. At han havde nået en moden alder, mens jeg var et barn. At han skrev til mig med sølvgråt hoved og vidste alt dette så godt, at han foreholdt mig det til moden overvejelse. Det sagde mig, at jeg ikke ville vinde noget ved et sådant ægteskab og ikke tabe noget ved at afslå det, for intet nyt forhold kunne forøge den ømhed, han nærede for mig, og hvad min beslutning end blev, var han sikker på, at den ville være den rigtige. Men han havde på ny overvejet dette skridt efter vor sidste fortrolige samtale og besluttet sig til at gøre det, når det kunne tjene til ved et ringe eksempel at vise mig, at hele verden villig ville forene sig for at gøre den strenge spådom fra min barndom til usandhed. Jeg var den sidste, som kunne vide, hvilken lykke jeg ville bringe ham, men herom ville han ikke sige mere, for jeg måtte altid huske på, at jeg intet skyldte ham, men at han var i min gæld for såre meget. Han havde ofte tænkt på vor fremtid, og idet han forudså, at den tid måtte komme, og frygtede for, at den ville komme snart, da Ada – som nu næsten var myndig – skulle forlade os, og vore nuværende livsforhold opløses, havde han vænnet sig til at tænke over dette forslag. Og nu kom han frem med det. Men selv om jeg følte, at jeg nogen sinde kunne give ham den bedste ret, han kunne få til at være min beskytter, selv om jeg følte, at jeg med glæde og rette kunne

blive hans dyrebare ledsagerinde i de dage, han havde tilbage, ophøjet over enhver ringere tilfældighed og forandring end døden, selv da ville han ikke, at jeg uigenkaldeligt bandt mig, så længe dette brev var mig så nyt. Selv da måtte jeg have tid til overvejelse. I dette eller i det modsatte tilfælde ville han være uforandret i sit gamle forhold, i det gamle navn, hvormed jeg kaldte ham. Og hans lyse Dame Durden og lille husholderske ville altid være den samme. Dette vidste han.

Dette var det væsentligste indhold af brevet, der var skrevet med en retsindighed og værdighed, som om han virkelig var min ansvarlige formynder og upartisk fremstillede et tilbud fra en ven, imod hvem han i sin redelighed fremhævede alt, hvad der kunne fremhæves imod ham.

Men han lod intet vink falde om, at han havde tænkt på det samme skridt, mens jeg så bedre ud, men havde afholdt sig derfra, eller om, at han, efter at mit gamle ansigt var borte, og der ikke længere var noget tiltalende ved mig, kunne elske mig lige så højt som i mine smukkere dage. Lige så lidt var der hentydet til, at opdagelsen af min fødsel havde gjort indtryk på ham, at hans højmodighed hævede sig over min grimhed og den skam, jeg havde arvet, eller at jo mere jeg trængte til en sådan troskab, des tryggere kunne jeg stole på ham til det sidste.

Men jeg, jeg vidste det helt vel nu. Det stod for mig som slutningen af den velgørende fortælling, jeg havde fulgt, og jeg følte, at jeg kun havde en ting at gøre. At ofre mit liv for hans lykke, var kun at bringe ham en kummerlig tak, og hvad andet havde jeg ønsket mig forleden aften end ny midler til at takke ham?

Og dog græd jeg meget, ikke alene i mit hjertes fylde efter at have læst brevet, ikke alene over det sælsomme ved denne udsigt – for jeg havde, sælsomt nok, anet indholdet – men som om noget, der ikke havde noget bestemt navn eller var et bestemt begreb, var gået tabt for mig. Jeg var meget glad, meget taknemlig og forhåbningsfuld, men jeg græd meget.

Lidt efter gik jeg hen til mit gamle spejl. Mine øjne var røde og opsvulmede, og jeg sagde: "Esther, kan det være dig?" jeg er bange for, at ansigtet i spejlet ville til at svare igen ved denne bebrejdelse, men jeg truede med fingeren ad det, og det lod være.

"Det ligner mere det fattede udtryk, som du trøstede dig med, min ven, dengang du viste mig forandringen!" sagde jeg og begyndte at løsne mit hår. "Når du er husmoder på Bleak House, må du være så munter som en fugl. Ja, du bør egentlig altid være munter, og lad os derfor lige så? Godt straks begynde derpå."

Jeg blev nu ganske rolig ved at gøre mit hår i stand. Endnu hulkede jeg lidt, men det var, fordi jeg havde grædt, ikke, fordi jeg græd nu.

"Og sådan, min gode Esther, er du da lykkelig for livstid. Lykkelig ved dine bedste venner, lykkelig ved dit gamle hjem, lykkelig ved, at det står i din magt at gøre en hel del godt, og lykkelig ved den bedste mands ufortjente kærlighed."

Jeg kom pludselig til at tænke på, hvordan jeg ville være blevet til mode, og hvad jeg ville have gjort, hvis min formynder havde giftet sig med en anden. Det ville have været en forandring! Det viste mit liv i sådan en ny og tom skikkelse, at jeg klingrede med

mine husholdningsnøgler og gav dem et kys, før jeg lagde dem i deres kurv.

Derpå gav jeg mig, mens jeg ordnede mit hår foran spejlet, til at tænke på, hvor ofte jeg havde overvejet, at de dybe spor af min sygdom og omstændighederne ved min fødsel kun var nye grunde, hvorfor jeg burde være flittig, flittig, flittig – nyttig, venlig, tjenstvillig på enhver redelig, bramfri måde. Det var også en passende tid nu til at sætte sig til at gnave og græde! Og når det i begyndelsen var forekommet mig så underligt – selv om det kunne tjene til en undskyldning for at græde, hvilket det dog ikke kunne – at jeg en dag skulle blive husmoder på Bleak House, hvorfor var det da egentlig så underligt! Andre mennesker havde jo tænkt derpå, om også jeg ikke havde det. "Husker du ikke, min lille ven," sagde jeg til mig selv, idet jeg så mig i spejlet, "hvad mrs. Woodcourt sagde, før disse ar kom her, om at jeg ville blive gift –"

Det var måske navnet, som genkaldte dem – de tørrede blomster – i min hukommelse. Det var bedst ikke at gemme dem længere. De var kun gemt til minde om noget, der var aldeles borte og forsvundet, men det var bedst ikke at gemme dem længere.

De lå i en bog, der tilfældigvis var inde i det andet værelse, vor dagligstue, som adskilte Adas kammer fra mit. Jeg tog et lys og gik sagte ind for at hente den. Da jeg havde fået den i hånden, så jeg gennem den åbne dør min skønne yndling ligge og sove, og jeg listede mig ind for at kysse hende.

Det var svagt af mig, ved jeg godt, og jeg kunne ikke have nogen grund til at græde, men jeg lod en tåre falde på hendes kære ansigt og en til og en til. Endnu svagere var det, at jeg tog

de visne blomster ud af bogen og trykkede dem et øjeblik til hendes læber. Jeg tænkte på hendes kærlighed til Richard, skønt blomsterne vistnok ikke havde noget at gøre dermed. Derpå bar jeg dem ind i mit eget kammer og brændte dem i lyset, og snart var de støv.

Da jeg næste morgen kom ind i frokoststuen, fandt jeg min formynder ganske som sædvanlig, lige så åben, frimodig og utvungen som ellers. Da der ingen tvang var i hans væsen, var der det heller ikke i mit – det tror jeg da i det mindste. Jeg var flere gange sammen med ham om formiddagen både inde og ude, uden at nogen tredje var til stede, og jeg fandt det ikke usandsynligt, at han ville tale til mig om brevet, men han sagde ikke et ord.

Sådan gik det den næste og den næste formiddag og i det mindste den hele uge, i hvilken Skimpole blev hos os. Jeg ventede hver dag at min formynder ville tale til mig om brevet, men han gjorde det ikke.

Da jeg nu begyndte at blive urolig, troede jeg at jeg burde skrive et svar. Jeg prøvede atter og atter derpå inde på mit kammer om aftenen, men jeg kunne ikke skrive et svar, der begyndte, som et godt svar skulle begynde, og jeg besluttede derfor hver aften at vente en dag endnu. Og jeg ventede syv dage til, men han sagde ikke et ord.

Da Skimpole var rejst bort, skulle vi tre en eftermiddag ud at køre, og da jeg var blevet påklædt, før Ada kom ned, traf jeg min formynder, der vendte ryggen til mig og stod og så ud af dagligstuevinduet.

Han vendte sig om, da jeg trådte ind, og sagde smilende: "Nå, er det Dem, lille kone, hvad?" og så igen ud ad vinduet.

Jeg havde besluttet at tale til ham nu. Jeg var, kort sagt, gået ned i dette øjemed. "Formynder," sagde jeg temmelig forlegen og skælvende, "når ønsker De at få svaret på det brev, Charley kom efter?"

"Når det er færdigt, min ven."

"Det er færdigt, tror jeg."

"Skal Charley bringe det?" spurgte han spøgende.

"Nej, jeg har selv taget det med, formynder," svarede jeg.

Jeg slog mine arme om hans hals og kyssede ham, og han spurgte, om det var husmoderen på Bleak House, og jeg svarede ja, men det gjorde ingen forandring for øjeblikket, Vi kørte alle ud sammen, og jeg sagde intet til min kæledægge om det.

45. Tillidshvervet

– En morgen, da jeg var færdig med at klingre med mine nøgleknipper, og min yndling og jeg spadserede omkring i haven, vendte jeg tilfældigvis mine øjne hen mod huset og så en lang, tynd skygge, der lignede mr. Vholes, gå derind. Den samme morgen havde Ada talt til mig om sit håb, at Richard ville tabe sin iver for kanslerretsprocessen ved at fordybe sig så stærkt i den, og for nu ikke at dæmpe den søde piges glade stemning sagde jeg intet om Vholes skygge.

Straks efter kom Charley svævende let mellem buskene og trippende hen ad gangene, rosenfarvet og smuk, som om hun havde været en af Floras tjenerinder i stedet for min pige, og sagde: "Undskyld, miss, vil De ikke være så god at gå indenfor til mr. Jarndyce?"

Det var en af Charleys ejendommeligheder, at hun, når hun havde et ærinde at overbringe, begyndte så snart hun så den person, hvem det gjaldt, om det også var aldrig så langt borte, straks at udrette det. Derfor så jeg Charley bede mig med sin sædvanlige formular: "At gå indenfor" til Jarndyce, længe før jeg hørte hende, og da jeg hørte hende, havde hun sagt det så ofte, at hun var ganske åndeløs.

Jeg sagde til Ada, at jeg ville skynde mig at komme tilbage, og spurgte undervejs Charley, om der ikke var en herre inde hos Jarndyce, hvortil Charley, hvis grammatik, som jeg til min skam må tilstå, aldrig gjorde min undervisningsdygtighed nogen

synderlig ære, svarede: "Jo, miss, ham, som kom ud på landet til os med mr. Richard."

En fuldstændigere modsætning end den mellem min formynder og Vholes, tror jeg ikke, der kan tænkes. Da jeg kom ind, sad de ved et bord og så på hinanden, den ene så åben, den anden så indesluttet; den ene så rank og bred over brystet, og den anden så duknakket og smalskuldret; den ene sigende, hvad han havde at sige, med en så fyldig, velklingende stemme, og den anden holdende det for sig selv på en så kold, gispende, fiskeagtig måde, at det syntes mig, jeg aldrig havde set to mennesker, der havde så lidt tilfælles.

"De kender jo mr. Vholes, kære Esther," sagde min formynder, skønt just ikke, må jeg tilstå, med den allerstørste mildhed.

Vholes rejste sig, behandsket og tilknappet som sædvanlig, og satte sig ned igen, netop ligesom han havde sat sig i giggen ved siden af Richard. Da han ikke havde Richard at se på, så han lige ud for sig.

"Mr. Vholes," sagde min formynder og mønstrede hans sorte skikkelse, som om han var en ildevarslende fugl, "kommer med dårlige efterretninger om vor meget uheldige Rick." Han lagde et stærkt eftertryk på "meget uheldige," som om disse ord hentydede til hans forbindelse med Vholes.

Jeg satte mig imellem dem. Vholes sad ubevægelig med undtagelse af, at han med sin sorte handske hemmeligt pillede på en af de røde finner i sit gule ansigt.

"Og da De og Rick heldigvis er gode venner, kunne jeg ønske at høre Deres tanker, min ven," fortsatte min formynder. "Hav den godhed at tale rent ud, mr. Vholes."

"Jeg har sagt, miss Summerson," svarede Vholes, "at jeg som mr. C.s fagmæssige rådgiver har grund til at tro, at hans omstændigheder for øjeblikket er i en forviklet tilstand, ikke så meget med hensyn til summens størrelse som med hensyn til den ejendommelige og påtrængende natur af de forpligtelser, han har pådraget sig, og de midler, han har til at dække eller fyldestgøre dem. Jeg har trukket mange små sager i langdrag for ham, men der findes en grænse for den slags historier, og den har vi nået. Jeg har af min egen lomme givet adskillige forskud for at jævne disse ubehageligheder, men jeg må nødvendigvis imødese tilbagebetaling, da jeg ingenlunde giver mig ud for kapitalist og ernærer en fader i Tauntondalen og desuden søger at samle en lille uafhængig formue til tre søde pigebørn som jeg har hjemme. Jeg er bange for, at da mr. C.s omstændigheder er således, vil det ende med, at han skaffer sig tilladelse til at skille sig ved sin bestalling, hvilket det i ethvert tilfælde er ønskeligt, at hans slægtninge får at vide."

Vholes, som havde set på mig, mens han talte, sænkede sig nu atter ned i den tavshed, han næppe kunne siges at have brudt, så kvalt havde hans stemme været, og så igen lige ud.

"At tænke sig det stakkels menneske endog uden hans nuværende hjælpekilder!" sagde min formynder til mig. "Men hvad kan jeg gøre? De kender ham, Esther. Han ville ikke modtage nogen hjælp af mig nu. At tilbyde ham den eller lade falde et vink derom, ville være det samme som at drive ham til en yderlighed, selv om intet andet gjorde det."

Derpå tiltalte Vholes mig igen.

"Det, mr. Jarndyce siger, er utvivlsomt rigtigt, miss, og deri ligger vanskeligheden. Jeg ser ikke, at der er noget at gøre. Jeg

siger ikke, at der skal gøres noget. Langtfra. Jeg kommer kun hertil under fortrolighedens segl og omtaler det for at alt kan ske åbenlyst, og for at det ikke bagefter skal hedde, at alt ikke skete åbenlyst. Mit ønske er, at alt må ske åbenlyst. Min attrå går ud på at efterlade mig et godt navn. Hvis jeg kun tog hensyn til mit eget tarv, ville jeg ikke være her. Hans indvendinger ville, som de selv ved, være uovervindelige. Dette er ikke noget fagmæssigt besøg. Det kan ikke lægges nogen til last. Det vedkommer mig ene og alene som medlem af samfundet, som fader – og som søn," sagde Vholes, der nær havde glemt dette punkt.

Det forekom os, at Vholes jo ikke havde sagt andet, end hvad der var sandhed, og at det var meget naturligt, at han gerne ville dele det ansvar med os – hvis der var et sådant – som kendskabet til Richards stilling syntes at pålægge. Jeg kunne kun foreslå, at jeg ville rejse ned til Deal, hvor Richard dengang kantonnerede for at tale med ham og om muligt afværge det værste. Uden at tage Vholes på råd med i dette punkt, tog jeg min formynder til side for at foreslå ham det, mens Vholes spankulerede langsomt hen til kaminen og varmede sine lighandsker.

Den besværlige rejse tjente straks min formynder til indvending, men da han ingen anden havde til det, og jeg kun alt for gerne ville underkaste mig denne besværlighed, fik jeg hans samtykke. Nu stod kun tilbage at blive af med Vholes.

"Ja, sir," sagde Jarndyce, "miss Summerson vil tale med mr. Carstone, og vi vil håbe, at hans stilling endnu kan forandres til det bedre. De tillader, at jeg lader sætte lidt frokost frem til Dem."

"Jeg takker, mr. Jarndyce," sagde Vholes og strakte sit lange, sorte kjoleærme ud for at hindre, at der blev ringet på klokken. "Jeg skal intet have. Jeg takker Dem, ikke en bid. Min fordøjelse er meget svækket, og jeg er med kniv og gaffel i hånden kun en stakkel. Hvis jeg på dette tidspunkt af dagen tog nogen solid føde til mig, ved jeg ikke, hvilke følgerne ville blive. Da alt nu er sket åbenlyst, vil jeg med Deres tilladelse tage afsked."

"Og jeg ville ønske, mr. Vholes, at De og vi alle kunne tage afsked med den sag," sagde min formynder bittert.

Vholes, hvis sorte farve var trængt så dybt ind i ham fra hoved til fod, at den formelig havde dampet foran ilden og udbredt en meget ubehagelig lugt, gjorde en kort bøjning med hovedet til den ene side og rystede langsomt på det.

"Vi, hvis ærgerrighed det er at blive regnede som hæderlige praktikanter, kan kun sætte skulderen til hjulet. Vi gør det. I det mindste gør jeg det, og jeg ønsker at tro det bedste om alle mine kolleger. De må huske, miss, ikke at omtale mig under Deres samtale med mr. C.?"

Jeg lovede ham at undgå det omhyggeligt.

"Det er godt, miss. God morgen, mr. Jarndyce." Vholes lagde sin dødningehandske, hvori der næppe syntes at være nogen hånd, først på mine og dernæst på min formynders fingre og førte derpå sin lange, tynde skygge ud af stuen. Jeg forestiller mig, hvordan den uden på diligencen tilbagelagde hele det solklare landskab mellem os og London og kastede sig som en nattefrost over kornet, mens den gled af sted.

Det var naturligvis nødvendigt at sige til Ada, hvorhen jeg rejste, og hvorfor jeg rejste, og hun blev naturligvis ængstelig og modfalden. Men hun var Richard alt for tro til at udtale andet

end undskyldende og beklagende ord, og i en endnu kærligere ånd skrev hun et langt brev til ham, som jeg lovede at tage med.

Charley skulle være min rejsekammerat, skønt jeg intet rejseselskab ønskede og gerne havde ladet hende blive hjemme. Vi rejste alle til London samme eftermiddag og tog der to pladser i diligencen. Ved vor sædvanlige sengetid rullede Charley og jeg ned til kysten sammen med postsækken, der skulle til Kent.

Det var en nats rejse i de diligence-tider, men vi havde postkareten for os selv og fandt ikke natten synderlig kedelig. Den gik for mig sådan, som den vel ville være gået for de fleste mennesker under lignende omstændigheder. I det ene øjeblik var rejsen håbefuld, i det næste håbløs, syntes det mig. Snart troede jeg, at jeg dog måske kunne udrette noget godt, og snart undrede jeg mig over, at dette kunne være faldet mig ind. Nu syntes det at være noget af det fornuftigste i verden, at jeg var rejst, og så igen forekom det mig som den største urimelighed. I hvilken tilstand jeg ville finde Richard, hvad jeg skulle sige til ham, og hvad han ville svare mig, optog skiftevis mine tanker under disse to stemninger, og hjulene syntes at spille den samme melodi – hvorefter indholdet af min formynders brev lempede sig – den hele nat igennem.

Endelig kom vi ind i Deals smalle gader, og meget skumle var de i den rå, tågede morgenstund. Den lange, flade strandbred med de små, uregelmæssige bindingsværkshuse, dens masser af gangspil, store både, skure og nøgne, høje stænger med blokke og tove og sandede, øde pletter, der var tilgroet med græs og ukrudt, havde et så kedeligt udseende, at jeg syntes, jeg aldrig havde set noget kedeligere. Havet hævede sig under en

tyk, hvid tåge, men ellers viste der sig intet, med undtagelse af nogle enkelte rebslagere, der var tidligt på benene og med deres hamp om livet så ud, som om de, trætte af deres egen tilværelse, spandt sig selv til tovværk.

Men da vi var kommet ind i et varmt værelse i en ypperlig gæstgivergård og, efter at have fået os vasket og klædt om, satte os til en tidlig frokost – for det var for sent til at tænke på at gå i seng – begyndte Deal at få et mere muntert udseende. Vort lille værelse lignede en kahyt, og dette morede Charley meget. Derpå begyndte tågen at lette ligesom et tæppe, og en mængde skibe, hvis nærhed vi ikke havde anet, viste sig for os. Jeg ved ikke, hvor mange sejlere der efter opvarterens sigende for tiden lå der. Nogle af disse skibe var af storartede dimensioner. Et af dem var en svær ostindiefarer, som for nylig var kommet hjem, og da solen trængte frem gennem skyerne og tegnede sølvklare pletter på det sortladne hav, var det et skønt syn at se, hvordan disse skibe skiftevis blev lyse og mørke og efterhånden helt skiftede udseende imellem den vrimmel af både, som gik fra land ud til dem og atter fra dem ind til land igen. Der var nu en fylde af liv og bevægelse omkring dem.

Den svære ostindiefarer var især genstand for vor opmærksomhed, fordi den var kommet ind om natten. Den var omringet af både, og vi talte om, hvor glade folkene om bord i den måtte være ved at komme i land. Charley ville samtidig høre om sørejsen og om heden i Ostindien og slangerne og tigrene, og jeg fortalte hende, hvad jeg vidste i så henseende, og samtidig, at folk på sådanne rejser undertiden led skibbrud og blev kastede op på klipper, hvorfra de blev reddet ved en mands uforfærdethed og menneskekærlighed. Da Charley spurgte mig

om, hvordan det kunne gå til, fortalte jeg hende, hvordan vi hjemme havde hørt om sådant et tilfælde.

Jeg havde tænkt på at sende Richard et brev og underrette ham om, at jeg var kommet, men det forekom mig dog langt bedre at gå hen til ham uden indledning. Da han var indkvarteret i kasernen, var jeg ikke ganske sikker på, om det lod sig gøre, men vi gik ud for at undersøge sagen. Da vi kiggede ind ad kaserneporten, fandt vi alt stille derinde på den tid af morgenen, og jeg spurgte en sergent om, hvor Richard boede. Han gav mig en mand med, som gik op ad nogle trapper uden tæpper, bankede med knoerne på en dør og forlod os.

"Hvem er det?" råbte Richard indenfor. Jeg lod derfor Charley blive stående ude på den lille gang og sagde, idet jeg nærmede mig den halvt åbnede dør: "Kan jeg komme ind, Richard? Det er kun Dame Durden."

Han sad og skrev ved et bord imellem et stort virvar af klæder, blikkasser, bøger, støvler og vadsække, der lå strøet rundt omkring på gulvet. Han var kun halvt påklædt – i civile klæder, så jeg, ikke i uniform – hans hår var ikke redt, og han så lige så forstyrret ud som hans værelse. Alt dette så jeg, efter han hjertelig havde budt mig velkommen, og jeg havde sat mig ved siden af ham, for da han hørte min stemme, var han straks sprunget op og havde trykket mig i sine arme. Den kære Richard! Han var altid den samme imod mig. Lige til – ak, det stakkels, stakkels menneske! – lige til det sidste modtog han mig altid med noget af sit gamle glade, ungdommelige væsen.

"Gode Gud! Min kære lille kone!" sagde han. "Hvordan kommer De her? Hvem kunne vente at se Dem her? Der er da vel ikke noget galt på færde? Ada er da rask?"

"Helt rask og yndig som altid, Richard."

"Nå!" sagde han og lagde sig tilbage på sin stol. "Min stakkels kusine! – jeg var ved at skrive til Dem, Esther."

Hvor han, selv i sin smukke ungdoms fylde, så mat og udtæret ud, mens han lænede sig tilbage i stolen og klemte det beskrevne ark papir sammen i hånden.

"Har De gjort Dem den ulejlighed at skrive alt dette, uden at jeg alligevel må få det at læse?" spurgte jeg.

"Ak, min ven," svarede han med en modløs bevægelse, "De kan læse det overalt her i stuen. Alt er forbi her."

Jeg bønfaldt ham blidt ikke tabe modet og sagde ham, at da jeg tilfældigvis havde hørt, han var i forlegenhed, var jeg kommet for at rådslå med ham om, hvad der var at gøre.

"Det ligner Dem, Esther, skønt det er unyttigt og således dog ikke ligner Dem," svarede han med et tungsindigt smil. "Jeg har taget permission i dag – havde været borte om en time – og det er for at skjule, at jeg vil sælge min bestalling. Nå! Lad sket være sket. Sådan går denne stilling samme vej som de andre. Hvis jeg nu også havde været præst, havde jeg prøvet alle professioner."

"Så galt er det da vel heller ikke, Richard?" indvendte jeg.

"Jo, Esther, det er det. Jeg er så nær ved at være vanæret, at de, som har over mig at sige, som der står i vor katekismus, hellere vil være af med mig end beholde mig. Og de har ret. Bortset fra gæld og rykkere og alle slags ubehageligheder, er jeg heller ikke egnet til denne stilling. Jeg har kun tanke, hjerte, sjæl for en ting. Hvis sæbeboblen ikke var bristet nu," sagde han, mens han rev det brev, han havde skrevet, i små stykker og forstemt kastede dem bort, et for et, "hvordan kunne jeg da være fulgt med mit regiment ud af landet? Jeg ville være blevet

kommanderet i udenrigsk tjeneste, men hvordan kunne jeg have fulgt marchordren? Hvordan kunne jeg med mit kendskab til denne sag have stolet på Vholes, når jeg ikke altid stod bag ved ham?"

Han kunne formodentlig se på mit ansigt, hvad jeg ville til at sige, for han greb den hånd, jeg havde lagt på hans arm, og rørte ved mine læber med den, ligesom for at hindre mig i at tale.

"Nej, Dame Durden, to ting forbyder jeg, og må jeg forbyde. Den ene er John Jarndyce. Den anden ved De, hvad er. Kald det vanvid, om De vil, men jeg kan ikke gøre for det, jeg kan ikke være fornuftig. Men det er heller ikke vanvid, for det er det eneste formål, jeg har at stræbe efter. Det ville måske være visdom at opgive det nu, efter al den tid, sorg og møje, jeg har sat ind på det! Å ja, sand visdom. Og det ville desuden være meget behageligt for visse folk, men jeg gør det aldrig."

Han var i en sådan stemning, at jeg fandt det rigtigst ikke at styrke ham i hans beslutning ved at modsige ham. Jeg tog Adas brev frem og lagde det i hans hånd.

"Skal jeg læse det nu?" spurgte han.

Da jeg svarede ja, lagde han det på bordet og begyndte, støttende sit hoved på sin hånd. Han var ikke kommet langt, før han støttede sit hoved på begge sine hænder – for at skjule sit ansigt for mig. Kort efter rejste han sig, som om han ikke godt kunne se, og gik hen til vinduet. Her læste han brevet til ende mens han vendte ryggen til mig, og blev, efter han var færdig dermed og havde lagt det sammen, stående nogle minutter med det i hånden. Da han kom tilbage til sin stol, så jeg tårer i hans øjne.

"De ved naturligvis, Esther, hvad hun siger her?" Han talte i en blidere tone og kyssede brevet, da han stillet mig dette spørgsmål.

"Ja, Richard."

"Hun tilbyder mig," fortsatte han og bankede i gulvet med foden, "den lille arv, som om kort tid vil tilfalde hende – netop så lidt og så meget, som jeg har sat over styr – og beder og bønfalder mig om at modtage den, bruge den til at bringe mine sager i orden og blive i tjenesten."

"Jeg ved, at Deres vel er hendes hjertes kæreste ønske" sagde jeg, "og, kære Richard, Ada har et ædelt hjerte."

"Ja, det har hun. Gid – gid jeg var død!"

Han gik tilbage til vinduet, lagde sine arme på karmen og skjulte sit hoved i dem. Det rørte mig inderligt at se ham sådan, men da jeg håbede, at han ville blive endnu mere eftergivende, tav jeg. Min erfaring var meget indskrænket. Jeg var aldeles ikke forberedt på, at han fra denne bevægede tilstand ville gå over til at føle sig krænket.

"Og det er dette hjerte, som den samme John Jarndyce, der ellers ikke skal nævnes, gjorde sit til at fjerne fra mig!" sagde han harmfuldt. "Og den søde pige gør mig dette ædelmodige tilbud fra den samme John Jarndyces hus og med den samme John Jarndyces vidende og nådige samtykke som et nyt middel til at købe mig."

"Richard," udbrød jeg og stod hastigt op, "jeg vil ikke høre Dem udtale sådanne skammelige ord!" Jeg var for første gang i mit liv virkelig vred på ham, men det varede kun et øjeblik. Da jeg så hans unge, udtærede ansigt se på mig, lagde jeg min

hånd på hans skulder og sagde: "Kære Richard, i en sådan tone må De ikke tale til mig. Husk dog på!"

Han dadlede sig selv meget stærkt og sagde, at han havde haft stor uret og bad mig tusinde gange om tilgivelse. Det lo jeg over, men skælvede dog også lidt, da jeg var temmelig bevæget efter at have været så hidsig.

"At modtage dette tilbud, kære Esther," sagde han, idet han satte sig ved siden af mig og atter tog fat på vor samtale, "endnu en gang, tilgiv mig. Jeg er så nedtrykt – at modtage min dyrebare kusines tilbud er, som jeg ikke har nødig at sige Dem, aldeles umuligt. Desuden kunne jeg vise Dem breve og papirer, som ville overbevise Dem om, at alt er forbi her. Jeg er færdig med den røde kjole, det kan De stole på. Men i min ulykkelige tilstand er det mig dog en slags tilfredsstillelse at vide, at jeg fremmer Adas tarv, idet jeg fremmer mit eget. Vholes har sat sin skulder mod hjulet og må, Gud ske lov, skyde til det lige såvel til hendes som til min fordel!" hans sangvinske forhåbninger var igen på færde og opklarede hans ansigt, men de gjorde kun hans træk endnu sørgeligere for mig.

"Nej, nej!" udbrød Richard støjende. "Om også hver skilling af Adas lille formue tilhørte mig, skulle ikke det ringeste af den bruges til, at jeg kunne blive i en stilling, hvortil jeg ikke passer, som ikke kan tiltale mig, og som jeg er ked af. Den skulle blive brugt til noget, som lover et bedre udbytte, og hvor noget større står på spil for hende. Vær ikke urolig for min skyld. Jeg får nu kun en ting at tænke på, og Vholes og jeg skal arbejde på at fremme den. Jeg vil ikke være uden midler. Når jeg har solgt min bestalling, vil jeg kunne træffe forlig med nogle små ågerkarle, der nu vil have fuld betaling – det siger Vholes. Jeg vil

i ethvert tilfælde hæve et overskud, men det vil blive endnu større derved. Frisk mod! De skal få et brev fra mig til Ada, Esther, og I må begge nære bedre håb om mig og ikke tro, at det allerede skulle være så aldeles forbi med mig!"

Jeg vil ikke gentage, hvad jeg sagde til Richard. Jeg ved, at det næppe var meget morsomt, og ingen må et eneste øjeblik tro, at det var forstandigt. Det kom kun fra hjertet. Han hørte tålmodigt og opmærksomt på mig, men jeg indså, at det for øjeblikket ikke ville kunne nytte at gøre ham forestillinger om de to ting, han havde udtalt sig med forbehold om. Jeg indså samtidigt og var netop ved denne samtale kommet til klarhed over, at min formynder havde haft ret, når han mente, at det endog var mere skadeligt at bruge overtalelser overfor ham end at overlade ham til sig selv.

Jeg fandt derfor til sidst grund til at spørge Richard om han havde noget imod at vise mig, at alt virkelig var forbi her, eller om det kun var noget, han selv troede. Han viste mig uden tøven en brevveksling, hvoraf det fremgik, at hans afskedigelse var så godt som afgjort, og af hvad han sagde mig, fik jeg at vide, at Vholes havde genparter af disse papirer og stadig havde været indviet i hele sagen. Hele udbyttet af min rejse var, at jeg var kommet til kundskab herom, havde overbragt Adas brev og skulle tage tilbage til London sammen med Richard, hvilket vi aftalte. Idet jeg tilstod dette for mig selv, hvor nødig jeg end ville, sagde jeg, at jeg ville gå tilbage til gæstgivergården og vente på ham der. Han kastede en kappe om sig og fulgte mig til porten, og derpå gik Charley og jeg tilbage langs strandbredden.

På et sted undervejs opdagede vi en trængsel af mennesker, som med usædvanlig nysgerrighed stimlede sammen om nogle søofficerer, der kom i land med en båd. Jeg sagde til Charley, at dette rimeligvis var en af den svære ostindiefarers både, og vi blev stående for at se på den.

Herrerne gik langsomt i land og talte livligt med hverandre indbyrdes og med folkene, som omgav dem, og så sig om, som om de glædede sig over igen at være i England. "Charley, Charley!" sagde jeg, "følg med!" jeg skyndte mig så hurtigt af sted, at min lille pige blev helt forundret.

Først da vi havde lukket os inde i vort værelse og jeg fået tid til at trække vejret, begyndte jeg at tænke på, hvorfor jeg havde skyndt mig så stærkt. I et af de solbrændte ansigter havde jeg genkendt Allan Woodcourt, og jeg var blevet bange for, at han også havde genkendt mig. Jeg havde ikke lyst til, han skulle se, hvor forandret jeg var blevet. Jeg var blevet overrumplet, og mit mod havde svigtet mig.

Men det måtte ikke være så, og nu sagde jeg til mig selv: "Der er ingen grund, der er og kan slet ingen grund være til, at det nu skulle være værre for dig, end det før har været. Som du var i forrige måned, er du i dag. Hverken værre eller bedre. Dette er ikke din sædvanlige fasthed. Frem med den, frem med den!" Jeg skælvede stærkt – af at have løbet – og var i begyndelsen ikke i stand til at blive rolig igen, men lidt efter lidt blev det bedre, og jeg glædede mig meget over at mærke det.

De rejsende tog ind i gæstgivergården, og jeg hørte dem tale på trappen. Jeg var vis på, at det var de samme herrer, da jeg genkendte deres stemmer – Woodcourts, mener jeg. Det ville stadig have været mig en stor lettelse at tage bort, uden at give

mig til kende, men jeg havde besluttet det modsatte. "Nej, min ven, nej. Nej, nej, nej!"

Jeg løste min hat og slog mit slør op – skrev på et af mine kort, at jeg tilfældigvis var her sammen med mr. Richard Carstone, og sendte det ind til Woodcourt. Han kom straks, og jeg sagde til ham, at det glædede mig, at jeg tilfældigvis skulle være en af de første, der bød ham velkommen tilbage til England. Og jeg kunne se, at det gjorde ham meget ondt for mig.

"De har udstået skibbrud og farer, siden De forlod os, mr. Woodcourt," sagde jeg, "men vi kan næppe kalde det, der satte Dem i stand til at vise Dem så modig og nyttig, nogen ulykke. Vi læste om det med den største interesse. Det kom først til min kundskab gennem Deres tidligere patient, den stakkels miss Flite, mens jeg kom til kræfter efter min svære sygdom."

"Ah, den lille miss Flite," sagde han, "fører hun endnu stadig det samme liv?"

"Ja ganske."

Jeg var nu så veltilfreds med mig selv, at jeg ikke brød mig om sløret, men slog det helt til side.

"Hendes taknemlighed overfor Dem, mr. Woodcourt, er ligefrem yndig. Hun er en meget kærlig gammel en, det er jeg overbevist om."

"Så De – De synes det?" svarede han. "Det – det glæder mig."

"Jeg forsikrer Dem," sagde jeg, "at jeg blev dybt rørt over hendes glæde og deltagelse ved den lejlighed."

"Det gør mig ondt at høre, at De har været så syg."

"Ja, jeg var meget syg."

"Men nu er De kommet dem igen?"

"Jeg har helt genvundet min helbred og munterhed," svarede jeg. "De ved, hvor god min formynder er, og hvilket lykkeligt liv vi fører. Jeg har alt at være taknemlig for og intet i verden at ønske."

Jeg var til mode, som om han havde større medlidenhed med mig, end jeg før havde haft med mig selv. Det gav mig ny kraft, ny ro at mærke, at det var mig, som skulle give ham mod. Jeg talte til ham om hans ud- og hjemrejse, om hans fremtidsplaner og om hans mulige tilbagerejse til Ostindien. Han sagde, at den var meget tvivlsom. Han havde ikke haft mere lykke med sig der end her. Han var rejst ud som en fattig skibslæge og var ikke kommet hjem i bedre kår. Mens vi talte sammen, og mens jeg glædede mig over at have lettet – hvis jeg tør bruge det udtryk – det stød, som synet af mig havde givet ham, kom Richard ind. Han havde hørt, hvem der var hos mig, og de mødtes med hjertelighed.

Efter at de første hilsener var forbi, og mens de talte om Richards løbebane, lagde jeg mærke til, at Woodcourt så, at ikke alt med Richard var, som det skulle være. Han så ham i ansigtet, som om der lå noget i det, der voldte ham smerte, og mere end en gang så han på mig, ligesom for at få at vide, om jeg kendte sammenhængen. Og dog var Richard i en af sine sangvinske, livlige stemninger og meget glad over at se Woodcourt igen, hvem han godt havde kunnet lide.

Richard foreslog, at vi alle skulle følges ad til London, men Woodcourt kunne ikke gøre os følgeskab, da han endnu skulle blive lidt ved sit skib. Han spiste imidlertid til middag med os og blev efterhånden igen sig selv så lig, at jeg blev endnu mere fornøjet med mig selv ved tanken om, at jeg havde været i stand

til at lindre hans sorg. Dog var han ikke rolig med hensyn til Richard. Da diligencen næsten var færdig, og Richard løb ned for at se efter sit tøj, talte han til mig om ham.

Jeg var ikke helt sikker på, om jeg havde ret til at meddele hele hans historie, men jeg hentydede med nogle få ord til hans spændte forhold til Jarndyce, og hvordan han helt var indfanget af den ulykkelige kanslerretsproces. Woodcourt hørte det med deltagelse og beklagede ham.

"Jeg så, De iagttog ham temmelig nøje," sagde jeg. "Finder De ham så forandret?"

"Han er meget forandret," svarede han og rystede på hovedet.

Jeg følte for første gang blodet fare op i mine kinder, men det var kun en øjeblikkelig bevægelse. Jeg drejede hovedet til siden, og det var forbi.

"Det er ikke," sagde Woodcourt, "fordi han er blevet yngre eller ældre, mere mager eller mere kraftig, blegere eller mere rødmosset, at hans ansigt har fået et så ejendommeligt udtryk. Jeg har aldrig set et så mærkeligt blik hos et ungt menneske. Man kan ikke sige, at det er sorg eller mathed alene, men det er noget af begge dele og ligner en fortvivlelse, der vel endnu ikke helt er kommet til udvikling, men godt på vej til det."

"De tror da ikke, at han er syg?" spurgte jeg.

"Nej. Hans legeme ser kraftigt nok ud."

"At hans sind er uroligt, ved vi kun alt for godt," fortsatte jeg. "De tager jo til London, mr. Woodcourt?"

"I morgen eller i overmorgen."

"Der er intet, som Richard trænger så meget til som til en ven. Han har holdt af Dem. Besøg ham, når De er kommet til byen. Hjælp på ham ved at omgås ham engang imellem, når De

kan. De ved ikke, hvilken tjeneste De måske viser ham derved. De kan ikke forestille Dem, hvor meget Ada og mr. Jarndyce og jeg selv – hvor meget vi alle vil takke Dem."

"Miss Summerson," sagde han, mere rørt, end han i begyndelsen havde været, "jeg skal være ham en trofast ven! Jeg vil betragte ham som en pant på Deres tillid, og det skal være mig helligt!"

"Gud velsigne Dem!" sagde jeg, idet mine øjne fyldtes med tårer, men det syntes mig, at De havde lov til det, for tårerne gjaldt ikke mig selv. "Ada elsker ham – vi elsker ham alle, men Ada elsker ham sådan, som vi andre ikke kan det. Jeg skal meddele hende, hvad De har sagt. I hendes navn takker jeg Dem og beder Gud velsigne Dem!"

Lige som vi havde vekslet disse hastige ord, kom Richard tilbage og rakte mig armen for at føre mig til diligencen.

"Woodcourt," sagde han, "vi ses da i London?"

"Ses? Jeg har næppe nogen anden ven der end Dem. Hvor kan jeg træffe Dem?"

"Ja, det er sandt, jeg må jo have mig en eller anden bolig," sagde Richard grublende. "Å, lad det være hos Vholes i Symonds Inn."

"Godt! Snarest muligt."

De trykkede hinanden hjerteligt i hånden. Mens jeg sad i diligencen, og Richard endnu stod på gaden, lagde Woodcourt venskabeligt sin hånd på Richards skulder og så på mig. Jeg forstod ham og bevægede min hånd til tak.

Og af dette hans sidste blik, da vi kørte bort, så jeg, at det gjorde ham meget ondt for mig. Det glædede mig at se det. Jeg havde den samme følelse for mit gamle jeg, som de døde måske

har, hvis de nogen sinde igen besøger denne verden. Det glædede mig at blive ømt mindet, venligt beklaget og ikke at være helt glemt.

46. Stop ham!

Mørket hviler over Tom Eneboers Gang. Det har bredt sig mere og mere, siden solen gik ned i aftes, og er efterhånden bulnet ud, indtil det har opfyldt hvert tomt rum der på stedet. En tid lang brændte nogle pråse, ligesom livets lampe brænder i Tom Eneboers Gang, døsigt, døsigt i den væmmelige luft, og blinkede – igen ligesom denne lampe blinker i Tom Eneboers Gang – ad mange skrækkelige ting. Men nu er de slukkede. Månen har set på Tom med et sløvt, koldt blik, som om den derved ville vise en mat anstrengelse i hans øde egn, der er uskikket til liv og hærget af vulkansk ild, men den er skredet bort og gået ned. Den sorteste helhest i underverdenens stalde græsser i Tom Eneboers Gang, og Tom ligger i en dyb søvn.

Mange vældige taler er blevet holdt både i og uden for parlamentet om Tom, og mange varme disputer førte om, hvordan Tom kan bringes på fode, om han skal kastes ud på landevejen af politiet eller af kommunalbude eller ved klokkeklang eller ved tallenes magt eller ved korrekte smagsprincipper eller ved den høje kirke eller ved den lave kirke eller ved slet ingen kirke. Om han skal sættes til at kløve polemiske hår med sit hoveds krumme kniv, eller om han i stedet for skal sættes til at slå sten, og under al denne støj og alt dette støv er der kun en ting, som er helt tydeligt, og det er, at Tom kun kan, skal og bør frelses efter en eller andens teori, men efter ingens praksis. Og i denne håbefulde mellemtid går Tom hovedkulds sin undergang i møde med sit gamle, kække mod.

Men han får hævn. Endog vindene er hans sendebud, og de tjener ham i disse mørkets timer. Der er ikke en dråbe af Toms forpestede blod, som ikke udbreder smitsot et eller andet sted. Det vil endnu i nat smitte den udvalgte strøm – hvori kemikere ved analyse ville kunne finde det ægte adelskab – i et normannisk hus, og hans nåde vil ikke være i stand til at sige nej til denne vanærende forbindelse. Der gives ikke et atom af Toms slim, ikke en kubiktomme af nogen af de pestførende luftarter, hvori han lever, intet af hans lavhed og fornedrelse, ingen uvidenhed, synd eller råhed af dem, han kan begå, uden at de vil øve gengældelse gennem alle samfundsklasser lige op til den stolteste af de stolte og den højeste af de høje. Ja i sandhed, ved smitte, plyndring og fordærvelse opnår Tom sin hævn.

Det er et omtvistet punkt, om Tom Eneboers Gang er styggest om dagen eller om natten, men i kraft af det argument, at jo mere der ses af den, des mere oprørende må den være, og at ingen del af den, som overlades til indbildningskraften, på langt nær kan tænkes så slem, som den virkelig er, går dagen af med sejren. Dagen begynder nu at gry, og det ville sandelig være bedre for den nationale hæder, om solen undertiden gik ned i de britiske besiddelser, end at den nogen sinde skulle skinne på et så afskyeligt vidunder som Tom.

En brun, solbrændt mand, der på grund af søvnløshed synes at foretrække at vandre omkring, i stedet for at tælle timerne på et uroligt leje, kommer langsomt herhen i disse stille øjeblikke. Lokket af nysgerrighed, bliver han ofte stående og ser sig om, op og ned ad disse elendige stræder. Heller ikke er han kun

nysgerrig, for hans klare, sorte øje røber en medlidende interesse, og idet han ser sig om hist og her, synes han at fatte denne jammer og at have studeret den før.

På bredderne af den stillestående mudderkanal, der udgør hovedgaden i Tom Eneboers Gang, ses intet andet end de faldefærdige og tillukkede, tavse huse. Ingen andre vågne skabninger end manden selv viser sig, undtagen i en retning, hvor han ser en ensom kvindeskikkelse sidde på et dørtrin. Han går i den retning. Da han kommer nærmere, opdager han, at hun har gået en lang vej og er øm i fødderne og tilsølet. Hun sidder på dørtrinet som en, der venter, med albuen på sit knæ og hovedet på sin hånd. Ved siden af hende ligger en sejldugs pose eller bylt, som hun har båret. Hun sover formodentlig, for hun ænser ikke hans trin, da han kommer hen til hende.

Det ujævne fortov er så smalt, at da Allan Woodcourt kommer derhen, hvor fruentimmeret sidder, må han gå ud på gaden for at komme forbi hende. Idet han ser ned på hendes ansigt, møder hans øje hendes, og han bliver stående.

"Hvad er der i vejen?"

"Intet, sir."

"Kan De ikke få Dem banket op? Vil De lukkes ind?"

"Jeg venter, til De står op i et andet hus – et herberg – ikke her," svarer fruentimmeret tålmodigt. "Jeg venter her, fordi solen snart vil komme her og varme mig."

"De er vist træt? Det gør mig ondt at se Dem sidde her på gaden."

"Tak, sir. Det gør ikke noget."

En øvelse, han har i at tale med fattigfolk uden at forfalde til fornem nedladenhed eller barnagtighed – hvilket er den mest,

yndede fremgangsmåde. Mange mennesker anser det for meget kløgtig at tale som små abc-bøger til dem – har snart bragt ham på en god fod med konen.

"Lad mig se Deres pande," siger han og bukker sig ned. "Jeg er læge. Vær ikke bange. Jeg ville ikke for alt i verden gøre Dem noget ondt."

Han ved, at han ved at røre ved hende med sin øvede, dygtige hånd endnu lettere kan vinde hende. Hun gør lidt modstand og siger: "Det er intet," men han har næppe lagt sine fingre på det sårede sted, før hun vender det op mod lyset.

"Jo, det er et alvorligt stød. Huden er slemt i stykker. Det må være meget ømt."

"Det svier lidt, sir," svarer hun med en pludselig tåre på sin kind.

"Lad mig prøve, om jeg ikke kan hjælpe Dem lidt. Mit lommetørklæde vil ikke gøre Dem ondt."

"Å Gud nej, sir, det vil det vist ikke."

Han renser og tørrer det sårede sted, og efter at have undersøgt det omhyggeligt og trykket varsomt på det med sin flade hånd, tager han en lille forbindtaske op af lommen og forbinder det. Mens han er således beskæftiget, siger han med et smil over denne operationsstue, som han har indrettet på gaden:

"Deres mand er altså teglbrænder?"

"Hvorfra ved De det, sir?" spørger konen forbavset.

"Å, jeg må tro det på grund af lerpletterne på Deres pose og Deres kjole. Og jeg ved, at teglbrændere plejer at gå omkring og arbejde på akkord på forskellige steder, og jeg har desværre også set, at de har været onde mod deres koner."

Konen løfter hastigt sine øjne i vejret, ligesom for at sige nej til, at hendes sår har en sådan oprindelse. Men da hun føler hånden på sin pande og ser hans travle og dog rolige ansigt, slår hun dem stille ned igen.

"Hvor er han nu?" spørger lægen.

"Han kom galt af sted i aftes, men han søger mig i herberget."

"Han vil komme i værre forlegenhed, hvis han oftere misbruger sin store, tunge hånd sådan, som han har misbrugt den her. Men De tilgiver ham, så rå som han er, og jeg vil ikke sige andet om ham, end at jeg ønsker, at han fortjente det. Har De intet barn?"

Konen ryster på hovedet. "Et, som jeg kalder mit, men det er Liz'."

"Deres eget er død, kan jeg tænke. Den lille stakkel!"

Imidlertid er han blevet færdig og gemmer sin forbindtaske.

"De har da vel et fast hjem? Er det langt herfra?" spørger han, idet han godmodig lader, som om det kun er en ubetydelighed, han har hjulpet hende med, da hun rejser sig og nejer.

"Det er godt tolv mil herfra. Ved Saint Albans. De kender måske Saint Albans, sir? Jeg syntes, De studsede, som om De gjorde det?"

"Ja, jeg kender noget til det. Og nu vil jeg til gengæld stille Dem et spørgsmål. Har De penge til at betale Deres logi med?"

"Jo, jeg har." Og hun viser ham penge. På hendes mange, ydmyge taksigelser svarer han, at hvad han har gjort, har han gjort med en god vilje, siger hende farvel og går. Tom Eneboers Gang sover endnu, og intet rører sig.

Jo, noget rører der sig dog! Da han går tilbage til det punkt, hvor han opdagede konen på dørtrinet, ser han en pjaltet

skikkelse liste sig meget forsigtig langs med de smudsige mure – som selv den usleste tigger helst måtte undgå at røre ved – og forsigtig holde en hånd ud for sig. Det er et ungt menneske, hvis ansigt er indfaldent, og hvis øjne har et mat skær. Han er så opsat på at komme ubemærket frem, at ikke engang synet af en fremmed i hele klæder lader til at friste ham til at se tilbage. Han holder sin pjaltede albue for ansigtet, idet han går forbi på den anden side af gaden, og sniger og lusker sig frem med sin ængstelige hånd foran sig og sine formløse klæder hængende i laser om sig. Det ville være umuligt at sige, hvortil eller hvoraf de er lavede. I farve og stof ligner de en bunke blade af rådne moseplanter.

Allan Woodcourt bliver stående for at se efter ham og lægger mærke til alt dette med en uklar følelse af at have set drengen før. Han kan ikke huske, hvor eller hvordan, men han har en forestilling om en sådan skikkelse. Han tænker, at han har set den i et eller andet hospital, men kan dog ikke fatte, hvorfor den påtrænger sig hans hukommelse med en sådan styrke.

Efterhånden dukker han fra Tom Eneboers Gang ud i dagskæret, og mens han endnu tænker på skikkelsen, hører han nogen løbe bag ved sig, og da han vender sig om, ser han drengen, forfulgt af konen, komme farende hen imod sig.

"Stop ham! Stop ham!" skriger konen, næsten åndeløs. "Stop ham, sir!"

Han springer over gaden i vejen for drengen, men denne er ham for rask – drejer af – dukker sig – smutter bort under hans hænder – kommer frem en halv snes skridt på den anden side af ham og farer af sted. Men konen følger uafladelig i hælene på ham og råber: "Stop ham, å, stop ham!" Allan, der ikke kan tro

andet, end at han har stjålet hendes penge fra hende, forfølger ham og løber så stærkt, at han indhenter ham en halv snes gange, men hver gang drejer drengen af, dukker sig, smutter bort og farer atter af sted. At slå til ham, ville være det samme som at kaste ham til jorden og gøre ham fortræd, men det kan forfølgeren ikke overtale sig til, og sådan fortsættes den latterlige, hidsige jagt. Omsider tyr flygtningen i sin nød gennem en smal gyde ind i en gård, hvor der ingen gennemgang er. Her bliver han stoppet af en bunke råddent tømmer og fakler om og ligger og gisper ad sin forfølger, der står og gisper ad ham, indtil konen kommer til.

"Nå, Jo?" udbryder konen. "Endelig har jeg da fundet dig, hvad?"

"Jo," gentager Allan og undersøger ham opmærksomt, "Jo? Vent lidt! Rigtigt! Jeg kan huske, at denne knøs for en tid siden blev stillet for ligsynsmanden."

"Ja, jeg har set Dem engang ved et ligsyn," klynker Jo. "Men hvad gør det? Kunne De ikke derfor godt lade en stakkel som mig gå? Hvorfor vil De gøre mig ulykkelig? Jeg er blevet forfulgt, først af en og så af en anden af jer, til jeg er blevet til bare skind og ben. Ligsynet var ikke min skyld. Jeg havde ikke gjort noget. Han var så god imod mig, var han. Han var den eneste, jeg kunne tale til af alle dem, der gik over mine fliser. Jeg kunne da rimeligvis ingen lyst have til at se ham ligge død. Jeg ville bare ønske, at jeg selv lå død. Jeg ved såmænd heller ikke, hvorfor jeg ikke går hen og springer i vandet."

Han siger dette med en så ynkelig mine, og hans smudsige tårer synes at være så ægte, og som han ligger der i krogen op mod tømmeret, ligner han så meget en svamp eller en anden

usund udvækst som forsømmelse og urenlighed har avlet der, at Allan Woodcourt bliver mildt stemt imod ham.

"Hvad har den elendige skabning gjort?" spørger han konen, som kun svarer, mens hun mere forundret end vred ryster på hovedet ad den på jorden liggende skikkelse: "Gud, Jo. Å Gud, Jo, endelig har jeg da fundet dig!"

"Hvad har han gjort?" spørger Allan. "Har han stjålet fra Dem?"

"Nej, sir, nej. Stjålet fra mig? Han har aldrig gjort mig andet end godt, det er det underlige ved det."

Allan ser fra Jo hen på konen og fra konen hen på Jo, og venter på, at en af dem vil løse gåden.

"Men han fulgtes med mig," siger konen – "Å Gud, Jo! – han fulgtes med mig ned til Saint Albans og der blev han syg. En ung dame, herren velsigne hende for alt det gode, hun har gjort mig, tog sig af ham, da jeg ikke turde, og tog ham hjem med sig –"

Allan gyser tilbage for ham med en pludselig rædsel.

"Ja, ja. Hun tog ham hjem med sig og sørgede for ham, og som et utaknemligt uhyre løb han sin vej om natten og har ikke ladet høre fra sig siden, før jeg nu fik øje på ham. Og den samme unge dame, som var så smuk, fik sygdommen af ham, mistede al sin skønhed og ville næppe være til at kende igen som den samme unge dame, hvis det ikke var for hendes engleagtige sind og hendes smukke skabning og hendes søde stemme. Kender De den? Du utaknemlige skarn, ved du, at alt det er din skyld og kommer af hendes godhed imod dig?" spørger konen og begynder at rase imod ham, idet hun mindes alt dette og brister i en heftig gråd.

Drengen giver sig, ligesom i en plump bedøvelse over, hvad han hører, til at gnide sin smudsige pande med sin smudsige hånd og til at stirre mod jorden og ryste fra hoved til fod, så at det møre tømmer, som han støtter sig til, knager.

Med en rolig, men bestemt bevægelse holder Allan konen tilbage.

"Richard fortalte mig," stammer han – "jeg har hørt tale om det, mener jeg – bryd Dem ikke om, hvad jeg siger. Nu skal jeg straks være hos Dem."

Han vender sig bort og står en kort stund og ser ud gennem den mørke gyde. Da han kommer tilbage, har han genvundet sin fatning, undtagen for så vidt som han må kæmpe med en modbydelighed for drengen, der er så påfaldende, at den tiltrækker sig konens opmærksomhed.

"Du hører, hvad hun siger. Men rejs dig op, rejs, dig op!"

Skælvende og bævende rejser Jo sig langsomt op og står, sådan som hans stammefæller gerne plejer, når de er i forlegenhed, med siden mod tømmerbunken, støttende den ene af sine høje skuldre imod den og hemmeligt gnidende sin højre hånd mod den venstre og sin venstre fod mod den højre.

"Du hører, hvad hun siger, og jeg ved, det er sandt. Har du været her hele tiden siden?"

"Gid jeg må synke i jorden lige på stedet, om jeg har set Tom Eneboers Gang før i denne velsignede morgenstund," svarer Jo med hæs stemme.

"Hvorfor er du da kommet her nu?"

Jo ser sig om i den indespærrede gård, ser på sin forhørsdommer, men kun til knæene og svarer omsider:

"Jeg forstår mig ikke på nogen ting, og jeg kan ikke godt få noget arbejde. Jeg er meget syg og dårlig, og så tænkte jeg, at jeg ville vende tilbage hertil, mens alle sov, og skjule mig et sted, til det blev mørkt, og så gå hen og tigge lidt af mr. Snagsby. Han har altid været villig til at give mig noget, har han, men mrs. Snagsby, hun skælder mig altid ud – ligesom alle de andre."

"Hvor kommer du fra?"

Jo ser sig atter om i gyden, ser atter på sin forhørsdommers knæ og lægger til sidst med en vis hengivelse i sin skæbne siden af sit ansigt mod tømmerbunken.

"Hørte du ikke, at jeg spurgte dig, hvor du kom fra?"

"Jeg drev omkring, hvor jeg bedst kunne," svarer Jo.

"Sig mig nu," fortsætter Allan, idet han med en kraftanstrengelse for at overvinde sin modbydelighed går tæt hen til ham og med et udtryk af fortrolighed bøjer sig ned over ham, "sig mig nu, hvorfor du forlod huset, efter at den gode unge dame havde været så ulykkelig at fatte medlidenhed med dig og tage dig hjem med sig?"

Jo farer pludselig op af sin resignerede tilstand og erklærer med heftighed, vendt mod konen, at han aldrig har vidst noget om den unge dame, aldrig hørt noget til hende, aldrig gjort hende fortræd, hellere ville have gjort sig selv fortræd, hellere ville have ladet sit ulykkelige hoved hugge af end være kommet hende nær, og at hun havde været meget god imod ham, og under alt dette bærer han sig ad, som om han mener det, og slutter med en ynkelig hulken.

Allan Woodcourt ser, at det ikke er forstillelse. Han tvinger sig til at røre ved ham. "Hør, Jo, fortæl mig det ordentligt."

"Nej. Jeg tør ikke, ellers ville jeg godt."

"Men jeg må alligevel vide det. Tal, Jo!"

Efter to, tre sådanne opfordringer løfter Jo igen hovedet, ser sig atter om og siger med dæmpet stemme: "Nå, så vil jeg da fortælle Dem noget. Jeg blev ført bort. Så!"

"Ført bort? Om natten?"

"Ja!" Meget bange for, at nogen skal have hørt ham, ser Jo sig om og titter endog op ad tømmerbunken og ind imellem sprækkerne i den for at se, om genstanden for hans mistanke ikke er skjult på den anden side.

"Hvem førte dig bort?"

"Jeg tør ikke nævne ham," siger Jo. "Jeg tør ikke."

"Men for den unge dames skyld ønsker jeg at vide det. Du kan stole på mig. Ingen anden skal høre det."

"Ja, men jeg ved ikke," siger Jo og ryster frygtsomt på hovedet, "om *han* ikke hører det."

"Åh, han er her jo ikke."

"Ikke det? Han er overalt og alle steder på en gang."

Allan ser forlegen på ham, men opdager en virkelig mening og ærlighed på bunden af disse forvirrede ord. Han venter tålmodigt på et tydeligt svar. Og Jo, der lider under hans tålmodighed, hvisker ham til sidst fortvivlet et navn i øret.

"Ja så!" siger Allan. "Men hvad havde du da gjort?"

"Ingenting, sir. Aldrig gjort nogen verdens ting, som kunne bringe mig i forlegenhed, undtagen at jeg ikke ville flytte mig, og så ligsynet. Men nu flytter jeg mig. Jeg flytter hen på kirkegården. Der er jeg i færd med at flytte hen."

"Nej, nej, vi skal se, om vi ikke kan forebygge det. Men hvad gjorde han ved dig?"

"Lagde mig ind på hospitalet," svarede Jo hviskende, "til jeg fik lov til at gå. Så gav han mig lidt penge og sagde: "Tag dem," sagde han. "Ingen har brug for dig her," sagde hun. "Tag dem og gå din vej," sagde han. "Flyt dig," sagde han. "Lad mig aldrig se dig nærmere ved London end ti mil, eller du vil fortryde det." Og det kommer jeg også til, hvis han får mig at se, og han får mig at se, hvis jeg ikke synker i jorden," siger Jo til sidst og gentager ængstelig de tidligere formaninger og forhør.

Allan vakler lidt og siger derpå til konen, men stadig med et opmuntrende blik på Jo: "Han er ikke så utaknemlig, som De troede. Han havde en grund til at gå sin vej, om den end ikke var tilstrækkelig."

"Tak, sir, tak!" udbryder Jo. "Se så! Se, hvor streng De var imod mig. Men når De bare vil fortælle den unge dame alt, hvad manden sagde, så er alting godt. For De har også været meget god imod mig. Det ved jeg."

"Hør nu, Jo," siger Allan og ser på ham. "Følg med mig, så skal jeg skaffe dig et bedre sted at skjule dig end her. Selv om jeg går på den ene side og du på den anden side af gaden for ikke at vække opmærksomhed, så ved jeg dog meget godt, at du ikke løber din vej, når du lover mig det."

"Nej, det skal jeg ikke, undtagen jeg skulle se ham komme, sir."

"Godt. Jeg tager dig på ordet. Nu er den halve by ved at komme på benene, og om en times tid vil den hele by være lysvågen. Kom med! Far vel, min gode kone." "Farvel, sir, og endnu en gang så mange tak." Hun har siddet på sin pose med spændt opmærksomhed og rejser sig nu og tager den op.

Jo, som gentager: "Fortæl bare den unge dame, hvad manden sagde!" nikker og skraber og gyser og blinker og halvt smiler og halvt græder et farvel til hende og lister sig efter Allan Woodcourt tæt op til husene på den modsatte side af gaden. I denne orden kommer disse to fra Tom Eneboers Gang ud i solens klare stråler og den renere luft.

47. Jos testamente

Mens Allan Woodcourt og Jo går igennem gaderne, hvor de høje kirkespir og afstandene tager sig nære og tydelige ud i morgenlyset, at selve staden synes forynget af hvilen, overvejer Allan, hvor og hvordan han skal bringe sin ledsager under tag. "Det er virkelig underligt," tænker han, "at det i hjertet af en civiliseret verden skal være vanskeligere at skaffe denne skabning i menneskeskikkelse end en herreløs hund et sted at være." Men skønt det er underligt, er det derfor ikke mindre en kendsgerning, og vanskeligheden er der.

Først ser han sig ofte tilbage for at overbevise sig om, at Jo også virkelig følger med. Men han kan vende sine øjne, hvorhen han vil, så ser han ham stadig tæt ved husene på den anden side, idet han med forsigtig hånd baner sig vej fra mursten til mursten og hyppigt, mens han sådan lister sig frem, kaster et blik over til ham. Allan overbevises snart om, at han mindst af alt tænker på at smutte fra ham, og går videre, idet han med mindre delt opmærksomhed overvejer, hvad han skal gøre.

Ved synet af et kaffehus på et gadehjørne falder det ham ind, hvad der først er at gøre. Han bliver stående der, ser sig om og vinker ad Jo. Jo går over gaden og nærmer sig haltende og slæbende, idet han langsomt gnider knoerne på sin højre hånd inden i den hule flade af sin venstre og ælter snavs ved hjælp af en naturlig støder og morter. Hvad der er et lækkert måltid for Jo, bliver da sat for ham, og han begynder at slubre kaffen i sig

og at gumle på smørrebrødet, men som et skræmt dyr ser han sig om i alle retninger, mens han spiser og drikker.

Men han er så syg og dårlig, at endog appetitten har forladt ham. "Jeg tror, at jeg var nær ved at sulte ihjel," siger Jo, som snart sætter sin mad fra sig, "men jeg ved ikke noget af nogen ting – ikke engang det. Jeg har hverken lyst til at spise eller drikke." Og Jo står og gyser og stirrer forundret på frokosten.

Allan Woodcourt lægger sin hånd på hans puls og hans bryst. "Træk vejret, Jo!" – "Det går," siger Jo, "så tungt som en fragtvogn." Han kunne tilføje, "og rumler ligesom den," men han stammer kun: "Jeg skal nok flytte mig."

Allan ser sig om efter et apotek. Der er intet i nærheden, men et værtshus kan måske gøre samme eller bedre tjeneste. Han henter et lille mål vin og giver meget forsigtig drengen noget af det. Han begynder at blive bedre, næsten i samme øjeblik som vinen kommer over hans læber. "Vi kan gentage denne dosis om lidt, Jo," siger Allan efter at have undersøgt ham opmærksomt. "Så! Nu vil vi hvile os fem minutter endnu og så gå videre."

Mens drengen sidder på bænken inde i kaffehuset, går Allan Woodcourt op og ned udenfor og kaster af og til et blik ind til ham, uden at lade, som han iagttager ham. Der udfordres intet skarpt øje til at se, at han er blevet varmet op og vederkvæget. Hvis et så formørket ansigt kan opklares, så opklares hans noget, og lidt efter lidt spiser han den skive brød, han så håbløst havde lagt fra sig. Da Allan ser disse tegn på bedring, går han ind til ham for at indlade sig i en samtale med ham og lokker til sin ikke ringe forundring eventyret med den tilslørede dame med alle dets følger ud af ham. Jo gumler langsomt, mens han

langsomt fortæller. Da han er færdig med sin historie og sit smørrebrød, fortsætter de deres vandring.

I den hensigt at betro sin fordums patient, den ivrige lille miss Flite, sin forlegenhed med at finde et midlertidigt tilflugtssted for drengen, går Allan hen til den gyde, hvor han og Jo først har truffet hinanden. Men alt er forandret i klude- og glasskårbutikken. Miss Flite logerer der ikke længere. Den er lukket, og et kvindemenneske med hårde træk, og hvis alder er en gåde – men som i virkeligheden ikke er nogen anden end den tillokkende Judy – er knibsk og sparsom med sine svar. Da disse imidlertid er tilstrækkelige til at underrette den fremmede om, at miss Flite og hendes fugle bor hos en mrs. Blinder i Bell Yard, går han hen til dette nærliggende sted, hvor miss Flite, der står tidligt op for at kunne møde punktlig hos sin fortræffelige ven kansleren, kommer løbende ned ad trappen med velkomsttårer og åbne arme.

"Min kære læge!" udbryder miss Flite. "Fortjente, udmærkede, hæderlige embedsmand!"

Hun bruger nogle sære udtryk, men er så hjertelig, som den sundeste forstand kan være, ja mere, end den undertiden er. Allan, der har megen tålmodighed med hende, venter, til hun ikke har mere henrykkelse at skulle ud med, og peger så først på Jo, der står og skælver i døren, og siger, hvorfor han er kommet.

"Hvor kan jeg for øjeblikket få et logi til ham her i nærheden? De, som kender alting her og har så meget forstand, kan vist give mig et godt råd?"

Miss Flite giver sig, mægtig stolt af denne kompliment til at tænke efter, men det varer længe, før nogen klar tanke falder

hende ind. Hele mrs. Blinders lejlighed er lejet ud, og hun bor selv i den stakkels Gridleys værelse. "Gridley!" udbryder miss Flite og klapper i hænderne efter tyve gange at have gentaget dette ord. "Gridley! Ja! Naturligvis! Min dyrebare læge! General George vil hjælpe os ud af forlegenheden!"

Det ville ikke have nyttet noget at fordre nogen oplysning om general George, selv om miss Flite ikke allerede var løbet ovenpå for at hente sin indskrumpne hat og sit lille, dårlige sjal og væbne sig med sin sypose med dokumenter. Men da hun, efter at være kommet fuldt rustet ned igen, på sin usammenhængende måde har underrettet sin læge om, at general George, hvem hun ofte besøger, kender hendes kære Fitz-Jarndyce og har stor interesse for alt, hvad der vedrører hende, bringes Allan til at tro, at de er på den rette vej. Han opmuntrer derfor Jo med, at denne vandring snart vil være forbi, og så vandrer de til generalen. Lykkeligvis er det ikke ret langt.

Det ydre af Georges skydebane, den lange gang og det nøgne perspektiv bag ved den synes Allan at tegne godt.

Han opdager ligeledes noget lovende hos George selv, der skrider hen mod dem fra sin morgenøvelse med piben i munden og uden halsbind. Hans muskuløse, af pallasken og håndvægtene udviklede arme viser sig inden for de tynde skjorteærmer.

"Deres tjener," siger George med en militær hilsen, og smilende godmodigt over hele sit brede ansigt lige op til sit stride hår, henvender han sig derpå til miss Flite, som med megen majestæt og vidtløftighed udfører præsentationen. Han slutter den med et nyt "Deres tjener!" og en hilsen til.

"Undskyld, De er formodentlig sømand!" siger George.

"Jeg er stolt af at høre, at jeg ser sådan ud," svarer Allan, "men jeg er kun skibslæge."

"Nej virkelig? Jeg ville tro, at De var en ægte blåtrøje."

Allan håber, at George af den grund så meget desto villigere vil tilgive hans påtrængenhed, og især, at han ikke vil lægge sin pibe bort, hvilket han i sin høflighed har vist tegn til at ville gøre. "De er alt for god," svarer rytteren. "Da jeg af erfaring ved, at den ikke er miss Flite ubehagelig, og De heller intet har imod den, så –"

Han slutter sætningen med atter at tage piben i munden. Allan giver sig nu til at fortælle ham alt, hvad han ved om Jo, og rytteren hører efter med et alvorligt ansigt.

"Og det er knøsen?" spørger han og ser ned ad den lange gang hen til det sted, hvor Jo står og stirrer på den hvidtede forside med de store bogstaver, der ingen mening har i hans øjne.

"Ja," siger Allan. "Og jeg er i forlegenhed med ham, mr. George. Jeg vil nødig bringe ham til et hospital, selv om jeg straks kunne få ham ind på et, da jeg forudser, at han ikke ville blive der ret mange timer, selv om han kom derind. Den samme indvending gælder om arbejdshusene, selv om jeg havde tålmodighed nok til i en uendelighed at blive vist fra Herodes til Pilatus, hvilket for øvrigt er et system, som jeg heller ikke holder af."

"Det er der ingen, der gør," svarer George.

"Jeg er overbevist om, at han ikke ville blive et sådant sted, fordi han er gennemtrængt af stor skræk for den person, som har befalet ham at holde sig borte. I sin uvidenhed tror han, at denne person er overalt og ved alt."

"Undskyld," siger George, "men De har ikke nævnt denne persons navn. Er det en hemmelighed?"

"Drengen tror det, men navnet er Bucket."

"Bucket fra opdagelsespolitiet?"

"Ja."

"Den mand kender jeg," svarer rytteren efter at have pustet en røgsky ud og rettet sig, "og drengen har for så vidt ret, som han er en – snild krabat." George ryger meget dybsindig oven på dette og ser i tavshed på miss Flite.

"Mit ønske er nu, at mr. Jarndyce og miss Summerson i det mindste får at vide, at denne Jo, som fortæller en så underlig historie, igen er kommet til stede, og bliver satte i stand til at tale med ham, hvis de ønsker det. Derfor ville jeg gerne for øjeblikket skaffe ham et tarveligt logi hos skikkelige folk, der ville tage sig af ham. Skikkelige folk og Jo, mr. George," tilføjer Allan, følgende retningen af rytterens øjne ned ad gangen, "har ikke stået i noget nærmere bekendtskab, ser De nok. Deri stikker knuden. Kender De tilfældigvis nogen her i nabolaget, som ville beholde ham i nogen tid, når jeg betalte forud for ham?"

Idet han stiller dette spørgsmål, ser han en lille, smudsig mand med en underlig fortrukken skikkelse, der står ved siden af rytteren og ser denne op i ansigtet. Efter endnu et par drag af sin pibe skotter rytteren ned til den lille mand, og den lille mand blinker op til rytteren.

"Jeg kan forsikre Dem," siger George, "at jeg med største fornøjelse vil lade mig dunke i hovedet, når det skal være, hvis jeg kan gøre miss Summerson en glæde, og følgelig holder jeg det for et privilegium at vise denne unge dame enhver, om også

nok så ringe tjeneste. Vi er af naturen et par landstrygere, Phil og jeg. De ser, hvordan stedet er. Jeg vil med glæde overlade Dem en rolig krog her til drengen, hvis den svarer til Deres ønsker. Der bliver intet at betale, undtagen for kosten. Vi befinder os vel ikke i blomstrende omstændigheder her. Vi er udsat for at blive kastet på døren med et øjebliks varsel. Men sådan som stedet er, og så længe det varer, er det til Deres tjeneste."

Med en omfattende bevægelse med sin pibe stiller George hele bygningen til sin gæsts rådighed.

"Da De hører til lægestanden," tilføjer han, "anser jeg det for afgjort, at denne ulykkelige fyr ikke for tiden har nogen smitte ved sig?"

Det er Allan ganske sikker på.

"For det har vi haft nok af."

Hans sørgmodige tone finder genklang hos hans ny bekendt. "Imidlertid er det min pligt at sige Dem," tilføjer Allan, "at drengen er beklageligt svækket og angrebet, og at han måske – jeg vil dog ikke sige det med sikkerhed – er for medtaget til at kunne komme sig igen."

"Tror De, at han for øjeblikket er i fare?"

"Ja, det er jeg bange for."

"Så," svarer rytteren i en bestemt tone, "forekommer det mig – jeg er selv af naturen en landstryger – at før han kommer ind fra gaden, des bedre. Hejda, Phil! Bring ham herind!"

Squod krydser sig sidelæns ud for at udføre kommandoen, og rytteren lægger piben fra sig efter at have røget den ud. Jo føres ind. Han er ikke en af mrs. Pardiggles tockahupa-indianere. Han er ikke et af mrs. Jellybys lam, da han ikke står i

nogen forbindelse med Borriobula-Gha. Han forherliges ikke ved afstand og ubekendthed. Han er ingen ægte, udenlandsk født vild. Han er den sædvanlige, hjemmelavede artikel, smudsig, styg, modbydelig for alle sanser, i legemlig henseende en almindelig skabning fra de almindelige gader, kun i sjælelig henseende en hedning. Indenlandsk skarn tilsøler ham. Indenlandske snyltedyr fortærer ham. Indenlandske sår dækker ham. Indenlandske pjalter hænger på ham. Indenlandsk uvidenhed, produktet af engelsk jordbund og klima, sænker hans udødelige natur dybere ned end de dyr, der omkommer på marken. Træd frem, Jo, i farver, der ikke blænder! Fra isse til fod er der intet tiltrækkende ved dig.

Han trasker langsomt ind i Georges skydebane og står, jasket sammen som en bylt, og ser ned på gulvet. Han ser ud, som om han er sikker på, at de kun kan gyse tilbage for ham, dels på grund af det, han er, og dels på grund af det, han har været skyld i. Også han gyser tilbage for dem. Han er ikke af den samme klasse, ikke fra det samme sted i den skabte verden. Han hører ikke til nogen klasse eller noget sted, hverken blandt dyrene eller blandt menneskene.

"Se her, Jo!" siger Allan. "Det er mr. George."

Jo ransager stadig gulvet, ser derpå et øjeblik op og derpå atter ned.

"Han er god imod dig, for han vil give dig husly her."

Jo gør en drejning med den ene hånd, hvilket menes at skulle gælde for et buk. Efter at have tænkt sig lidt om og gynget på den fod, som han støtter sig på, mumler han, at han er "meget taknemlig."

"Du er ganske sikker her. Alt, hvad du nu har at gøre, er at være lydig og blive rask. Og husk på at sige os sandheden her, hvad du så gør, Jo."

"Gid jeg må synke i jorden, lige i jorden, hvis jeg ikke gør det," siger Jo med sin yndlingsstadfæstelse. "Jeg har aldrig nogen sinde gjort noget, undtagen hvad De ved, hvorfor jeg skulle komme i forlegenhed. Jeg har aldrig nogen sinde været i nogen forlegenhed, undtagen at jeg ikke vidste noget af nogen ting, og så at jeg sultede."

"Jeg tror dig. Hør nu på mr. George. Jeg ser, han vil tale til dig."

"Det var kun min hensigt, sir," siger George forbavsende bred og rank, "at vise ham, hvor han kan lægge sig og få sig en dygtig portion søvn. Se nu her!" Mens rytteren taler, fører han dem hen til den anden ende af skydebanen og åbner et af de små aflukker. "Se nu her. Her er en madras, og der kan du ligge, når du opfører dig skikkeligt, så længe mr. – om forladelse," han ser undskyldende på det kort, Allan har givet ham, "mr. Woodcourt tillader det. Bliv ikke bange, hvis du hører skud. De gælder skiven, ikke dig. Men der er endnu en ting, jeg ville foreslå," siger rytteren til sin gæst. "Kom herhen, Phil!"

Phil manøvrerer sig med sin sædvanlige taktik hen til dem.

"Der ser De en mand, som blev fundet i rendestenen, da han endnu kun var et lille barn. Følgelig må man vente, at han vil føle deltagelse for denne stakkels fyr. Gør du ikke, Phil?"

"Jo, jeg gør, herre," er Phils svar.

"Jeg har tænkt på," siger George med en slags martialsk tillidsfuldhed, som om han afgav sit votum i en krigsret, "at hvis

denne mand tog ham hen i et bad og lagde nogle få shillings ud til et par simple klædningsstykker til ham –"

"Mr. George, min betænksomme ven," siger Allan og tager sin pung frem, "det er netop denne tjeneste, jeg ville udbede mig."

Squod og Jo sendes straks bort i dette gode ærinde. Ganske henrykt over sit held, skynder miss Flite sig, det bedste, hun kan, til retten, da hun er meget bange for, at hendes ven kansleren ellers vil blive urolig for hende eller i hendes fraværelse kan afsige den dom, hun så længe har ventet på, idet hun siger: "Hvilket, som De, min kære læge og general, selv vil indse, ville være alt for latterlig: Uheldigt efter så mange års forløb!" Allan benytter lejligheden til at gå ud efter nogle lægemidler, som han får lige i nærheden, hvorpå han kort efter vender tilbage og finder rytteren gående op og ned ad skydebanen.

"Jeg må tro," siger George, "at De kender noget til miss Summerson?"

Ja, lader det til.

"De er ikke i slægt med hende?"

Nej, lader det til.

"Undskyld min tilsyneladende nysgerrighed. Jeg syntes, De følte en mere end almindelig interesse for dette ulykkelige væsen, fordi miss Summerson uheldigvis havde fattet interesse for ham. Det er i det mindste tilfældet med mig, kan jeg forsikre Dem."

"Og med mig også, mr. George."

Rytteren skotter til Allans solbrændte kind og klare, sorte øje, måler hurtig hans højde og legemsbygning og synes godt om ham.

"Mens De var borte, har jeg tænkt på, at jeg utvivlsomt kender de værelser i Lincoln's Inn Fields, hvor Bucket efter drengens forklaring førte ham hen. Skønt jeg ikke ved navnet, kan jeg dog hjælpe Dem til det. Det er Tulkinghorn. Det er det."

Allan ser spørgende på ham, idet han gentager navnet.

"Tulkinghorn. Det er navnet. Jeg kender manden og ved, at han tidligere har stået i forbindelse med Bucket i anledning af en afdød person, der havde fornærmet ham. Jeg kender denne mand. Til min sorg."

Allan spørger ganske naturligt, hvad det er for en slags mand.

"Hvad det er for en slags mand? Mener De at se til?"

"Nej, i den henseende tror jeg, jeg kender ham. Jeg mener: At have at gøre med. Hvad er det, sådan i almindelighed er for en mand?"

"Ja, så må jeg sige Dem," svarer rytteren og lægger armene over kors på sit brede bryst med en sådan forbitrelse, at han blusser og rødmer over hele ansigtet, "at det er en fordømt slem mand. Det er en sejpinende mand. Han er ikke mere af kød og blod, end en gammel karabin er det. Han er en mand, der har voldt mig mere uro og ængstelse og misfornøjelse med mig selv end alle andre mennesker tilsammen. Sådan en mand er Tulkinghorn."

"Det gør mig ondt," siger Allan, "at jeg har rørt ved et ømt sted."

"Ømt!" rytteren stiller benene langt fra hinanden, væder den indvendige flade af sin brede højre hånd og lægger den på sin indbildte knebelsbart. "Det er ikke Deres skyld, men De skal selv dømme. Han har fået magt over mig. Han er den mand, jeg

for nylig talte om, der kunne kaste mig på døren, når det skulle være. Han holder mig stadig i gyngen. Han vil hverken ende eller begynde. Når jeg har noget at betale ham eller en frist at bede ham om eller noget at gå til ham om, så hverken ser eller hører han mig – viser mig til Melchisedech i Cliffords Inn, og Melchisedech viser mig igen til ham – og sådan lader han mig gå og snuse og luske omkring sig, som om jeg var skabt af samme slags sten som ham selv. Jeg tilbringer nu omtrent halvdelen af mit liv med at luske og lure ved hans dør. Hvad bryder han sig om det? Ikke spor. Netop lige så meget som den gamle karabin, jeg sammenlignede ham med før. Han ærgrer og driller mig, til – åh! Snak! – jeg glemmer mig selv. – mr. Woodcourt, alt hvad jeg siger, er, at han er en gammel mand, men jeg er glad ved, at jeg aldrig får lejlighed til at spore min hest og ride imod ham på åben mark. For fik jeg den lejlighed i en af de stemninger, hvori han bringer mig, ville han gå fanden i vold!"

George er blevet så ophidset, at han finder det nødvendigt at tørre sin pande med sit skjorteærme. Selv mens han fløjter sin heftighed bort med nationalsangen, bliver dog nogle uvilkårlige rystninger med hovedet og bølgninger af brystet tilbage, ikke at tale om en tilfældig hastig ordning med begge hænder af hans åbent stående skjortelinning, som om den ikke stod åben nok til at hindre en kvælende følelse i at plage ham. Allan Woodcourt nærer, kort sagt, ikke stor tvivl om, at Tulkinghorn ville styrte på den omtalte mark.

Jo og hans ledsager kommer kort efter tilbage, og Jo hjælpes hen på sin madras af den omhyggelige Phil, hvem Allan, efter med egen hånd at have givet patienten medicin, meddeler alle

fornødne midler og forskrifter. Morgenen er nu rykket langt frem. Allan vender tilbage til sit logi for at klæde sig om og spise frokost og søger derpå Jarndyce for at betro ham sin opdagelse.

Jarndyce går alene tilbage med ham og siger ham i fortrolighed, at denne sag, der ligger ham så stærkt på sinde, må holdes meget hemmelig. For Jarndyce gentager Jo i det væsentlige, hvad han har sagt om morgenen, uden nogen synderlig afvigelse. Kun er hans fragtvogn tungere at trække og trækkes med en hulere lyd.

"Lad mig ligge i fred og ro her," stammer Jo, "og er der nogen, som kommer forbi der, hvor jeg plejede at feje, og vil sige til mr. Snagsby, at Jo, som han engang kendte, sender ham sin hilsen, så vil jeg være meget taknemlig. Jeg ville være endnu mere taknemlig, hvis jeg ikke var så ulykkelig."

Han gør i det næste par dage så mange hentydninger til papirhandleren, at Allan, efter at have rådført sig med Jarndyce, godmodig beslutter at gå til Cooks Court, og det så meget hellere, som fragtvognen synes at være nær ved at gå i stå.

Han går da over til Cooks Court. Snagsby står bag disken i sin grå frakke med overærmerne og undersøger en kontrakt på flere skind, der for nylig er kommet fra afskriveren. En umådelig ørken af kontorskrift og pergament med enkelte hvilesteder af nogle få store bogstaver for at afbryde den rædsomme ensformighed og frelse den rejsende fra fortvivlelse. Snagsby standser ved en af disse blækbrønde og modtager den fremmede med den hoste, han bruger som almindelig indledning til forretninger.

"Husker De mig ikke, mr. Snagsby?"

Papirhandlerens hjerte begynder at banke voldsomt, for hans gamle frygt har endnu ikke lagt sig. Det er alt, at han kan svare: "Nej, det kan jeg ikke sige, jeg gør. Jeg skulle næsten tro, at jeg, rent ud sagt, aldrig har set Dem før."

"Jo, to gange," siger Allan Woodcourt. "En gang ved en fattig sygeseng og en gang –"

"Nu kommer det endelig!" tænker den ulyksalige papirhandler, idet der går et lys op for ham. "Det har nået sit højdepunkt og vil nu briste!" Men han har åndsnærværelse nok til at føre sin gæst ind i det lille kontor og lukke døren.

"Er De gift?"

"Nej, jeg er ikke."

"Vil De ikke, skønt ugift," siger Snagsby med en tungsindig hvisken, "tale så sagte, som De kan? For jeg vil holde hele forretningen og fem hundrede pund oven i købet på, at min lille kone står og lytter et eller andet sted."

Inderlig modfalden sætter Snagsby sig på sin stol med ryggen mod pulten, idet han forsikrer:

"Jeg har aldrig selv haft nogen hemmelighed. Jeg kan ikke mindes nogen sinde at have søgt at bedrage min lille kone, siden hun kom til regeringen. Jeg ville ikke have gjort det. Rent ud sagt, jeg kunne ikke have gjort det, jeg turde ikke have gjort det. Men ikke des mindre er jeg indhyllet i hemmeligheder og gåder, indtil livet til sidst bliver mig til en byrde."

Hans gæst udtaler, hvor ondt det gør ham at høre det, og spørger, om han kan huske Jo. Snagsby svarer med en undertrykt stønnen.

"De kan ikke nævne noget individuelt menneskeligt væsen – mig selv undtagen – som min lille kone er mere opbragt og

forbitret på end Jo," siger han.

Allan spørger hvorfor.

"Hvorfor?" gentager Snagsby og griber i sin fortvivlelse fat i en busk hår bag på sit skaldede hoved. "Hvor skulle jeg vide hvorfor? Men De er ugift, og gid De længe må blive skånet for som gift mand at få et sådant spørgsmål rettet til Dem!"

Med dette velvillige ønske hoster Snagsby af sørgmodig hengivelse i sin skæbne og finder sig i at høre, hvad gæsten har at meddele.

"Så, der er det igen!" siger Snagsby, som på grund af sine følelsers inderlighed og sin halvt kvalte stemme mister al farve i sit ansigt. "Løs på det igen i en ny retning! En vis person pålægger mig på det højtideligste ikke at tale om Jo til nogen, ikke engang til min lille kone. Derpå kommer en anden vis person i Deres skikkelse og pålægger mig lige så højtideligt ikke at tale om Jo til den anden visse person mindst af andre personer. Det er jo en hel dårekiste! Det er Jo, rent ud sagt, Bedlam!" siger Snagsby.

Men det går dog bedre, end han havde ventet, da hverken minen under ham sprænges, eller den grube, hvori han er faldet, bliver dybere. Og da han har et blødt hjerte og bliver rørt af den beskrivelse, han hører af Jos stilling, lover han villigt at "se derhen" så tidlig på aftenen, som han i al stilhed kan. Han ser sig ganske stille om, da aftenen kommer, men det kan nok være, at mrs. Snagsby er lige så fiffig som han.

Jo bliver meget glad over at se sin gamle ven og siger, da de er blevet alene, at det er så overmåde smukt af Snagsby, at han er gået den lange vej for sådant et menneskes skyld som ham. Rørt

af det syn, han ser for sig, lægger Snagsby straks sin magiske balsam for alle sår, en halv krone, på bordet.

"Men hvordan har du det nu, min stakkels knøs?"

"Jeg er lykkelig, er jeg, mr. Snagsby, og trænger ikke til nogen ting. Jeg har det meget bedre, end De kan tro, mr. Snagsby. Jeg sørger kun over, at jeg gjorde det, men jeg gjorde det ikke med vilje, sir."

Papirhandleren lægger sagte en halv krone til på bordet og spørger ham, hvad det er, han har gjort.

"Mr. Snagsby," siger Jo, "jeg gik hen og smittede den dame, der var og dog ikke var den anden dame, og ingen af dem sagde nogen sinde noget til mig, fordi jeg havde gjort det, fordi de er så gode, og jeg har været så ulykkelig. Damen kom selv og så til mig i går, og hun sagde: "Ak, Jo," sagde hun, "vi troede, at vi havde mistet dig, Jo," sagde hun. Og dermed satte hun sig ned og smilte så venligt og sagde ikke et ord, ja så ikke engang på mig, fordi jeg havde gjort det, og jeg vendte mig ind mod væggen, gjorde jeg. Og mr. Jarndyce, han, så jeg, blev nødt til at vende sig om. Og mr. Woodcourt, han kommer og giver mig noget ind, der skal lindre mig, og det gør han altid, og når han kommer og bøjer sig over mig og taler så smukt, så ser jeg, at han græder."

Den rørte papirhandler lægger en halv krone til på bordet. Kun er gentagelse af dette ufejlbarlige middel kan lette hans følelser.

"Hvad jeg tænkte på, mr. Snagsby," fortsætter Jo, "var, om De måske kunne skrive rigtig stort og tydeligt."

"Jo, Gud ske lov, Jo," svarer papirhandleren.

"Rigtig ualmindelig stort og tydeligt?" siger Jo ivrig.

"Ja, min stakkels dreng."

Jo smiler af glæde. "Hvad jeg så tænkte på, var, at når jeg var blevet flyttet så langt, som jeg kunne flyttes, og ikke kunne flyttes længere, om De så måske ville være så god at skrive rigtig stort og tydeligt, så at enhver kunne se det, at jeg var inderlig ulykkelig over, at jeg havde gjort det, og at jeg ikke havde gjort det med vilje, og at, på trods af, at jeg ikke vidste noget af nogen ting, så vidste jeg dog, at mr. Woodcourt havde grædt derover og altid ville sørge derover, og at jeg håbede, at han ville kunne tilgive mig. Når skriften kunne gøres sådan, at den sagde det rigtig tydeligt, så gjorde han det måske nok."

"Den skal sige det, Jo. Meget tydeligt."

Jo smiler igen. "Mange tak. Det er meget smukt af Dem, og det gør mig langt bedre tilpas, end jeg var før."

Den blide papirhandler slipper med en uafbrudt og ufuldendt hoste sin fjerde halve krone – han har ikke før været i et tilfælde, der har udkrævet så mange – og laver sig til at gå. Og Jo og han skal ikke mødes mere på denne jord. Nej, aldrig mere.

For vognen, der er så tung at trække, har snart afsluttet sin rejse og slæber sig hen over stenet grund. Døgnet rundt arbejder den sig mat og forslidt op ad de ujævne skrænter. Ikke mange gange vil solen stå op og se den på dens besværlige vej.

Phil er med sit tilrøgede, sværtede ansigt på en gang sygeplejer og bøssemager ved sit lille bord i krogen, han ser sig ofte om og med et nik og en opmuntrende blinken med sit ene øjenbryn siger han: "Frisk mod, min gut, frisk mod!" ofte kommer også Jarndyce, og Allan Woodcourt er næsten stadig til stede, og begge tænker de såre tit på, hvor sælsomt skæbnen har indviklet dette udskud af menneskeslægten i så forskellige livs

væv. Rytteren er ligeledes en jævnlig gæst, der udfylder døren med sin kæmpeskikkelse og med sit overmål af liv og styrke synes at udbrede en øjeblikkelig kraft over Jo, der aldrig undlader at tale med højere røst til svar på hans opmuntrende ord.

Jo sover eller døser i dag, og Allan Woodcourt, der nylig er kommet, står hos ham og bøjer sig over hans udtærede legeme. Kort tid efter sætter han sig på kanten af sengen med ansigtet mod ham – netop således som han sad i afskriverens værelse – og rører ved hans bryst og hjerte. Vognen er nær ved at gå i stå, men arbejder sig dog endnu lidt længere frem.

Rytteren står stille og tavs i døren. Phil har standset en dæmpet, klingrende lyd og holder sin lille hammer i hånden. Woodcourt ser sig om med alvorlig deltagelse og opmærksomhed i ansigtet og giver med et blik til rytteren fil et vink om, at han skal bære sit bord ud. Når den lille hammer bliver brugt næste gang, vil der være en rustplet på den.

"Nå, Jo, hvad er der i vejen? Der er ikke noget at være bange for!"

"Jeg syntes," siger Jo, der er faret op og har set sig om, "at jeg igen var i Tom Eneboers Gang. Men der er ingen andre her end De, mr. Woodcourt?"

"Nej."

"Og jeg skal ikke tilbage til Tom Eneboers Gang, vel sir?"

"Nej."

Jo lukker sine øjne og mumler: "Mange tak!"

Efter nøje at have iagttaget ham et øjeblik lægger Allan sin mund til hans øre og siger med dæmpet, tydelig stemme til ham:

"Jo, har du nogen sinde kunnet en bøn?"

"Aldrig kunnet nogen ting, sir."

"Ikke så meget som en kort bøn?"

"Nej, slet ingenting. Mr. Chadband bad engang nos mr. Snagsby, og jeg hørte på det, men det lød, som om han talte til sig selv og ikke til mig. Han bad en hel del, men jeg kunne ikke blive klog på det mindste af det. Flere gange kom der andre herrer ned i Tom Eneboers Gang og bad, men de sagde næsten alle sammen, at de andre bad fejl, og det lod næsten altid, som om de talte til sig selv eller skældte de andre ud, og ikke talte til os. Vi kunne aldrig nogen ting. Jeg kunne aldrig blive klog på, hvad det var."

Han bruger lang tid til at sige dette, og kun en øvet og opmærksom tilhører ville kunne høre ham eller, hvis han havde hørt ham, forstå ham. Efter igen en kort tid at være faldet i søvn eller dvale, gør han pludselig en voldsom anstrengelse for at komme ud af sengen.

"Stille, Jo! Hvad er der?"

"Det er på tiden, at jeg går hen til kirkegården," svarer han med et vildt blik.

"Bliv liggende og tal med mig. Hvilken kirkegård, Jo?"

"Den, hvor de lagde ham, som var så god imod mig, ja, meget god imod mig var han. Det er på tiden, at jeg går hen til den kirkegård og beder om at blive lagt ved siden af ham. Jeg længes efter at gå derhen og blive begravet. Han plejede at sige til mig: "Jeg er lige så fattig som du i dag, Jo," sagde han. Jeg længes efter at sige ham. At jeg nu er lige så fattig som han og er kommet for at blive lagt ved siden af ham."

"Med tiden, Jo, med tiden."

"Ja, måske De heller ikke ville gøre det, hvis jeg selv gik. Men vil De love mig at lade mig bringe derhen og lægge mig ved siden af ham?"

"Ja, det vil jeg."

"Tak, mange tak. De må først få nøglen til porten, før De kan bringe mig derind, for den er altid lukket. Og der er en trappe der, som jeg plejede at feje. – Men det er blevet så mørkt, sir. Kommer der ikke lys?"

"Snart, Jo."

Snart. Vognen er gået helt i stykker, og den ubanede vej er næsten til ende.

"Jo, stakkels Jo!"

"Jeg hører Dem, i mørket, men jeg famler – famler – lad mig få Deres hånd."

"Jo, kan du sige, hvad jeg siger?"

"Jeg vil sige alt, hvad De siger, sir, for jeg ved, det er godt."

"*Fader vor*."

"*Fader vor!* – Ja det er meget godt."

"*Du, som er i himlen*."

"Er i himlen – kommer lyset?"

"Ja straks. *Helliget vorde dit navn!*"

"Helliget vorde – dit –"

Lyset skinner ned på den mørke, skumle vej.

Død!

Død, Deres Majestæt! Død, mylords og gentlemen! Død, Deres højærværdigheder og højuværdigheder af enhver klasse! Død, mænd og kvinder, fødte med himmelsk medlidenhed i Deres hjerter! Og således er der døende rundt omkring os hver dag.

48. Et slutningsoptrin

Stedet i Lincolnshire har atter lukket sine mange øjne, og huset i byen er vågnet. I Lincolnshire slumrer fortidens Dedlock'er i deres skilderirammer, og en sagte vind suser gennem den lange sal, som om de trak vejret ganske regelmæssigt. I byen ruller nutidens Dedlock'er i deres kareter med de gloende øjne gennem nattens mørke, og de Dedlock'ske Merkurer, med aske – eller pudder – på hovedet som et tegn på deres store ydmyghed, hendøser de søvnige formiddage ved de små vinduer i forstuen. Den fine verden – denne vældige klode af næsten fem miles omfang – er i fuld svingning, og planetsystemet arbejder ærbødigt i sin bestemte afstand.

Hvor trængslen er tættest, hvor lysene er klarest, hvor alle sanserne plejes med den største yppighed og forfinelse, der findes lady Dedlock. Hun findes altid på de strålende højder, som hun har stormet og indtaget. Skønt den tillid, hun før nærede til sig selv om at kunne skjule, hvad hun ville under sin stoltheds kåbe, er blevet rokket. Skønt hun ikke har nogen vished om, at hvad hun i dag er for sine omgivelser, vil hun også være i morgen, ligger det dog ikke i hendes natur at give efter eller tabe modet, når misundelige øjne hviler på hende. Man siger om hende, at hun i den sidste tid er blevet endnu smukkere og endnu hovmodigere. Den svagelige fætter siger om hende, at hun er smuk nok til at slå en hel butik fuld af smukke kvinder af marken – men hendes skønhed er noget

foruroligende – det er en forfærdelig kvinde – kunne sætte huset på den anden ende – Shakespeare.

Tulkinghorn siger intet. Nu, ligesom før, står han i dørkarme med sit sjattede, hvide halstørklæde løseligt slynget i en gammeldags sløjfe og modtager hyldest af pair-skabet uden at give svar. Af alle mandfolk er han den sidste, om hvem man ville tro, at han har indflydelse på mylady. Af alle kvinder er hun den sidste, om hvem man ville tro, at hun nærer nogen frygt for ham.

En ting har ligget hende stærkt på sinde siden deres sidste samtale i tårnkammeret på Chesney Wold. Hun har nu taget sin beslutning og vil gøre ende på det.

Det er formiddag i den store verden, eftermiddag efter den lille sol. Merkurerne har, trætte af at se ud af vinduet, slået sig til ro i forstuen og hænger med deres tunge hoveder, de pragtfulde skabninger, ligesom afblomstrede solsikker. Ligesom disse synes de også at gå i frø i deres puds og stads. Sir Leicester er til landets bedste faldet i søvn i biblioteket over en betænkning fra et parlamentsudvalg. Mylady sidder i det værelse, hvor hun gav den unge mand, som hedder Guppy, audiens. Rosa er inde hos hende og har skrevet og læst for hende. Rosa sidder nu med et broderi eller et andet lignende fint arbejde, og mens hun bøjer sig over det, iagttager mylady hende nøje.

"Rosa!"

Det smukke landsbyansigt ser klart op, men da det opdager, hvor alvorlig mylady er, bliver det forvirret og forundret.

"Se efter døren. Er den lukket?"

Ja. Hun går hen til den og kommer tilbage og ser endnu mere forundret ud.

"Jeg er i færd med at vise dig fortrolighed, barn, for jeg ved, at jeg kan stole på din hengivenhed, om end ikke på dm dømmekraft. Jeg vil ikke i mindste måde forstille mig for dig i dette her. Tal ikke til nogen om, hvad der foregår imellem os."

Den frygtsomme lille skønhed lover i al oprigtighed at vise sig pålidelig.

"Ved du," spørger lady Dedlock hende og giver hende et vink om at flytte sin stol nærmere, "ved du, Rosa, at jeg er anderledes imod dig, end jeg er imod nogen anden?"

"Ja, mylady. Meget venligere. Men jeg synes også ofte, at jeg kender Dem sådan, som De virkelig er."

"Du synes, at du kender mig sådan, som jeg virkelig er? Stakkels barn, stakkels barn!"

Hun siger dette med en slags hån – dog ikke mod Rosa – og sidder og grubler og ser drømmende på hende.

"Tror du, Rosa, at du er til trøst eller lettelse for mig? Tror du, at det er, fordi du er så ung og naturlig og så kærlig og taknemlig imod mig, at det kan være mig en glæde at have dig om mig?"

"Det ved jeg ikke, mylady. Jeg tør næppe håbe det. Men jeg ønsker af mit ganske hjerte, at det må være sådan."

"Det er sådan, du små."

Det smukke ansigt standses i sin glædesrødmen af det mørke udtryk i det smukke ansigt lige over for det. Det venter frygtsomt på en forklaring.

"Og hvis jeg nu i dag sagde: Gå! Forlad mig! ville jeg sige noget, som ville volde mig stor smerte og uro, barn, og gøre mig

meget ensom."

"Mylady, har jeg gjort Dem vred?"

"På ingen måde. Kom herhen."

Rosa bøjer sig ned på skamlen ved myladys fødder. Med den moderlige berøring fra den berømte jernværksejeraften lægger mylady sin hånd på hendes sorte hår og lader den blidt blive liggende der.

"Jeg har sagt dig, at jeg ønskede, du måtte blive lykkelig, og at jeg ville gøre dig lykkelig, hvis jeg kunne gøre nogen lykkelig her på jorden. Jeg kan det ikke. Der findes grunde, som jeg nu kender, grunde, hvori du ikke har nogen del, der gør det langt bedre for dig ikke at blive her. Du må ikke blive her. Jeg har besluttet, at du ikke skal blive her længere. Jeg har skrevet til din kærestes fader, og han kommer her i dag. Alt dette har jeg gjort for din skyld."

Den grædende unge pige kysser hendes hånd og siger, at hun ikke ved, hvad hun skal gøre, når de bliver skilt ad! Hendes frue kysser hende på kinden og giver intet andet svar.

"Bliv lykkelig, barn, under bedre forhold. Bliv lykkelig og elsket!"

"Ak, mylady, det er undertiden forekommet mig – tilgiv, at jeg er så fri – som om De ikke var lykkelig."

"Jeg!"

"Vil De blive lykkeligere, når De har sendt mig bort? Åh, betænk Dem, betænk Dem. Lad mig blive lidt endnu!"

"Jeg har sagt dig, mit barn, at jeg gør dette for din skyld, ikke for min egen. Jeg kan gøre dette for dig nu, senere måske ikke. Glem ikke det og røb ikke det, jeg har betroet dig. Gør *så* meget for min skyld, og dermed er alt forbi imellem os."

Hun river sig løs fra sin uskyldige pige og forlader værelset. Da hun langt ud på eftermiddagen atter viser sig på trappen, er hun i sin hovmodigste og koldeste stemning, så ligegyldig, som om enhver lidenskab, følelse og interesse for noget som helst var blevet ødelagt i verdens første tidsalder og var forsvundet fra dens overflade med dens øvrige uhyrer.

Merkurius har meldt mr. Rouncewell, hvilket er grunden til hendes komme. Rouncewell er ikke i biblioteket, men hun går derind. Sir Leicester er der, og hun vil først tale med ham.

"Sir Leicester, jeg ønsker – men De er optaget."

"Gud nej. Slet ikke. Det er kun mr. Tulkinghorn."

Altid til stede. Hjemsøger ethvert sted. Intet øjeblik er man sikker eller fri for ham.

"Jeg beder Dem undskylde, lady Dedlock. Tillader De, at jeg går?"

Med et blik, som tydeligt siger: "De ved jo, De har magt til at blive, hvis De vil," svarer hun ham, at det ikke er nødvendigt, og går hen mod en stol. Tulkinghorn flytter den med sit klodsede buk lidt hen mod hende og trækker sig tilbage i en vinduesfordybning lige overfor. Sådan som han nu står imellem hende og det blegnende dagslys i den nu stille gade, falder hans skygge på hende, og han formørker alt foran hende. Sådan formørker han også hendes liv.

Selv under de heldigste forhold er det en kedsommelig gade, hvor de to lange husrækker stirrer så bistert på hinanden, at en halv snes af de største bygninger synes langsomt at have stirret sig til sten, i stedet for oprindeligt at være blevet opført af dette materiale. Det er en så sørgelig, fornem gade, så fast besluttet på ikke at nedlade sig til livlighed, at dørene og vinduerne

iagttager en særegen skummel værdighed med sort maling og støv, og de rungende stalde bagved har et tørt og massivt udsende, som om de var bestemt til at huse stengangere under adelige billedstøtter. Indviklede smedejernsprydelser snor sig op ad trapperne i denne skrækkelige gade, og fra disse forstenede bure hvæser slukkere til forældede kærter ad den næsvise gas. Hist og her indtager en tynd, lille jernring, der er helliget mindet om hedengangen tran, og gennem hvilken raske drenge søger at kaste deres kammeraters huer – det eneste, hvortil den nu bruges – sin plads mellem det rustne løvværk. Ja selve trannen, der endnu dvæler med lange mellemrum i små, latterlige glaskrukker med en knop i bunden, der ligner en østers, blinker og surmuler hver aften ad nyere lys, ligesom dens høje og tørre herrer i overhuset. Det er derfor ikke meget, som lady Dedlock, der hun sidder på sin stol, kan ønske at se gennem det vindue, ved hvilket Tulkinghorn står. Og dog – dog sender hun et blik i denne retning, som om det var hendes hjertes attrå at få denne skikkelse fjernet.

Sir Leicester beder hende undskylde. Hun ville have sagt?

"Kun, at mr. Rouncewell er her – han har indfundet sig efter min opfordring – og at det er bedst, at vi gør ende på spørgsmålet om den unge pige. Jeg er led og ked af den hele sag."

"Hvad kan jeg gøre – for – at være Dem til nytte?" spørger sir Leicester i en meget tvivlende tone.

"Lad os tage imod ham her og få det afgjort. Vil De give befaling til, at man sender ham herop?"

"Vær så god at ringe, mr. Tulkinghorn. Mange tak. Bed," siger sir Leicester, der ikke straks kan huske forretningsudtrykket,

"bed denne – jernherre komme herop."

Merkurius går for at opsøge jernværksejeren, finder ham og fremstiller ham. Sir Leicester modtager nådig den jernholdige person.

"God dag, mr. Rouncewell? Vær så god at tage plads. Min retskonsulent, mr. Tulkinghorn. Mylady ønskede, mr. Rouncewell," sir Leicester overgiver ham behændigt med en højtidelig håndbevægelse til mylady, "ønskede at tale med Dem. Hm!"

"Det vil være mig en stor fornøjelse," svarer jernværksejeren, "at høre opmærksomt, hvad lady Dedlock vil gøre mig den ære at sige."

Da han vender sig om imod hende, synes han, at hun gør et mindre behageligt indtryk på ham end forrige gang. En fjern, hovmodig mine udbreder en kold atmosfære omkring hende, og i hendes holdning er der ikke som før noget, der opmuntrer til frimodighed.

"Tør jeg," siger lady Dedlock ligegyldig, "tør jeg være så fri at spørge, om der er foregået noget imellem Dem og Deres søn i anledning af hans forelskede griller?"

"Hvis jeg ikke tager fejl, lady Dedlock, så sagde jeg, da jeg sidst havde den fornøjelse at se Dem, at jeg alvorligt ville råde min søn til at overvinde denne – grille." Jernværksejeren gentager hendes udtryk med en vis vægt.

"Og det gjorde De?"

"Ja, naturligvis."

Sir Leicester nikker bifaldende og stadfæstende. Meget passende. Når denne jernherre havde sagt, at han ville gøre det, var det også hans pligt at gøre det. I denne henseende er der

ingen forskel mellem de ædle og do uædle metaller. Meget passende.

"Men har han da overvundet den?"

"Derpå kan jeg virkelig ikke give Dem noget bestemt svar, lady Dedlock. Jeg frygter nej. Rimeligvis ikke endnu. I vor livsstilling forbinder vi undertiden en bestemt hensigt med vore – griller, som gør det noget vanskeligt at få bugt med dem. Vi plejer gerne at mene det temmelig alvorligt."

Sir Leicester har en anelse om, at der ligger en skjult Wat Tylersk antydning i denne udtalelse, og puster lidt. Rouncewell er fuldstændig venlig og høflig, men lemper inden for disse grænser åbenbart sin tone efter modtagelsen.

"Jeg har nemlig," fortsætter mylady, "tænkt på denne sag – den er mig ubehagelig."

"Det gør mig meget ondt."

"Og på, hvad sir Leicester sagde derom. Jeg er aldeles enig med ham" – sir Leicester føler sig smigret – "og hvis De ikke kan give os den forsikring, at det er forbi med denne grille, må den unge pige helst forlade mig."

"Jeg kan ikke give nogen sådan forsikring, lady Dedlock, aldeles ikke."

"Så må hun helst tage bort."

"Undskyld, mylady," tager sir Leicester betænksomt ti orde, "men dette kunne måske dog blive til ufortjent skade for det unge fruentimmer. Vi har her et ungt fruentimmer," siger sir Leicester, idet han stormægtig udbreder sagen med sin højre hånd som et sølvservice, "der er så heldig at have tiltrukket sig en højtstående dames beskyttelse, omgivet af de forskellige fordele, som en sådan stilling medfører, og som uimodsigeligt

er meget store – jeg tror: uimodsigeligt meget store – for et ungt fruentimmer i sådanne livsforhold. Der opstår da det spørgsmål, bør dette unge fruentimmer berøves disse mange fordele og denne store lykke, ene og alene fordi hun," sir Leicester slutter sin sætning med en undskyldende, men værdig bøjning med hovedet mod jernværksejeren, "fordi hun har tiltrukket sig mr. Rouncewells søns opmærksomhed? Har hun fortjent denne straf? Er det retfærdigt imod hende? Er det efter vor tidligere overenskomst?"

"Undskyld," afbryder Rouncewell ham. "Tillader De, sir Leicester? Jeg tror at kunne afkorte samtalen. Slå alt dette af tankerne, beder jeg Dem. Hvis De kan huske noget så uvigtigt, hvilket jeg ingenlunde venter, vil De mindes, at min første tanke i sagen var, at det var mig ligefrem imod, at hun blev her."

At slå den Dedlock'ske bevågenhed af tankerne? Åh! Sir Leicester er forpligtet til at tro et par øren, der er gået i arv til ham gennem en sådan æt, – ellers ville han ikke have fæstet lid til, hvad de nu fortalte ham. Hvad var det, denne jernherre sagde?

"Det er overflødigt," siger mylady i sin koldeste tone, før han kan få gjort andet end trække vejret, fuld af forbavselse, "at gå ind på disse emner fra nogen af siderne. Pigen er en meget god pige. Jeg har aldeles intet at sige på hende, men hun er for så vidt følelsesløs for sine mange fordele og sin store lykke, som hun er forelsket – eller bilder sig det ind, den stakkels lille nar – og ikke er i stand til at påskønne dem."

Sir Leicester tillader sig at sige, at dette ganske forandrer sagen. Han havde kunnet være overbevist om, at mylady havde de allerbedste grunde til støtte for sin mening. Han er

fuldstændig enig med mylady. Det unge fruentimmer gør bedst i at tage bort.

"Som sir Leicester sagde, mr. Rouncewell, da vi sidste gang kedede hinanden med denne sag," fortsætter lady Dedlock med mat stemme, "kan vi ikke indlade os på vilkår med Dem. Uden vilkår og under de nærværende forhold er den unge pige aldeles ikke på sin plads her og gør bedst i at tage bort, hvilket jeg også har sagt hende. Ønsker De, at hun skal sendes tilbage til landsbyen, eller vil De tage hende med dem, eller hvad foretrækker De?"

"Hvis jeg tør tale uden omsvøb, lady Dedlock, så –"

"Med største fornøjelse."

"– ville jeg foretrække den fremgangsmåde, som snarest ville fri Dem fra denne byrde og bringe hende bort fra hendes nuværende stilling."

"Og for ligeledes at tale uden omsvøb," svarer hun med den samme kunstlede ligegyldighed, "ville jeg også foretrække den. Det er altså Deres mening at tage hende med Dem?"

Jernmanden gør et jernbuk.

"Vil De ikke ringe, sir Leicester?" Tulkinghorn træder frem fra sit vindue og trækker i klokkestrengen. "Jeg havde glemt dem. Mange tak." Han gør sit sædvanlige buk og går sagte tilbage igen. Den klokken hurtigt adlydende Merkurius viser sig, får befaling om, hvem han skal hente, svæver bort, henter den omtalte person og forsvinder.

Rosa har grædt og er ulykkelig. Da hun kommer ind, forlader jernværksejeren sin stol, lægger hendes arm i sin og bliver stående ved døren med hende, færdig til at gå.

"Du vil komme i en god stilling, som du ser," siger mylady i sin trætte tone, "og tager bort under en passende beskyttelse. Jeg har sagt, at du er en meget god pige, og du har intet at græde for."

"Det lader dog til," siger Tulkinghorn, der rækker sig lidt frem med hænderne på ryggen, "at hun græder, fordi hun skal bort."

"Ja, hun har ingen fin opdragelse fået, ser De," svarer Rouncewell lidt heftig, "og er en lille uerfaren tingest, der ikke har bedre forstand. Var hun blevet her, havde hun sikkert forbedret sig."

"Ja sikkert," lyder Tulkinghorns rolige svar.

Rosa hulker, at det gør hende så ondt at forlade mylady, og at hun har haft det så godt på Chesney Wold og hos mylady, og takker mylady så mange, mange gange. "Af sted med dig, du lille tosse," siger jernværksejeren, idet han afbryder hende med dæmpet stemme, skønt ikke vred. "Vær ved godt mod, hvis du holder af Wat!" Mylady giver hende blot tegn til at gå og siger: "Nå nå, barn! Du er et godt barn. Gå nu!" Sir Leicester har majestætisk gjort sig fri for sagen og fordybet sig i sin blå frakkes helligdom. Tulkinghorn, en utydelig skikkelse med gaden som baggrund, tager sig større og sortere ud i myladys øjne.

"Sir Leicester og lady Dedlock," siger Rouncewell efter nogle øjeblikkes pause, "jeg anbefaler mig med en undskyldning for igen, skønt ikke af egen drift, at have ulejliget Dem i denne kedelige sag. Jeg fatter helt vel, forsikrer jeg Dem, hvor kedelig en så ringe sag må være blevet for lady Dedlock. Hvis jeg nærer tvivl med hensyn til den måde, hvorpå jeg har behandlet den, er

det kun, fordi jeg ikke straks i al stilhed brugte min indflydelse til at tage min unge veninde her med mig. Men det forekom mig – ja, jeg kan godt sige, at det forøgede sagens vigtighed – at jeg skyldte Dem at forklare, hvordan alt stod, og oprigtigt at tage hensyn til Deres ønsker og bekvemmelighed. Jeg håber, De vil undskylde min mangel på kendskab til den fine verden."

Sir Leicester mener, at han er kaldet ud af sin helligdom ved disse ord. "Mr. Rouncewell," svarer han, "tal ikke derom. Retfærdiggørelser er, håber jeg, unødvendige på nogen af siderne."

"Det glæder mig at høre, sir Leicester, og hvis jeg til slutning turde hentyde til, hvad jeg tidligere har sagt om min moders lange forbindelse med familien og til det værd på begge sider, hvorom den vidner, så ville jeg fremhæve dette lille eksempel her ved min arm, der viser sig så kærlig og trofast i skilsmissens øjeblik, hvad min moder sikkert har sin andel i, skønt lady Dedlock naturligvis har gjort langt mere til det ved sin hjertelige interesse og venlige nedladenhed."

Selv om han mener dette ironisk, er det måske dog mere sandt, end han tror. Han fremhæver det imidlertid ikke ved nogen afvigelse fra sin ligefremme måde at tale på, skønt han, da han siger det, vender sig hen mod den del af det dunkle værelse, hvor mylady sidder. Sir Leicester rejser sig for at gengælde hans afskedshilsen, Tulkinghorn ringer igen, Merkurius kommer atter flyvende, og Rouncewell og Rosa forlader huset.

Derpå bringes der lys, og man ser stadig Tulkinghorn stå i sit vindue med hænderne på ryggen og mylady endnu stadig sidde med hans skikkelse foran sig, der lukker udsigten for hende

både til natten og til dagen. Hun er meget bleg. Tulkinghorn opdager det, da hun rejser sig op for at gå, og tænker: "Det har hun god grund til at være. Denne kvindes herredømme over sig selv er forbavsende. Hun har hele tiden spillet komedie." Men også han kan spille komedie – hans eneste, uforanderlige rolle – og idet han åbner døren for denne kvinde, ville halvhundrede par øjne, hvert halvhundrede gange skarpere end sir Leicesters, ikke kunne finde noget at udsætte på ham.

Lady Dedlock spiser i dag alene i sit værelse. Sir Leicester er blevet kaldet til underhuset for at komme Doodle partiet til undsætning og berede Coodle Koteriet et nederlag. Da lady Dedlock, endnu stadig dødbleg, sætter sig til bords, spørger hun, om han er gået. Ja. Om Tulkinghorn også er gået. Nej. Straks efter spørger hun, om han nu er gået. Nej. Hvad bestiller han? Merkurius tror, han skriver breve i biblioteket. Ønsker mylady at se ham? Alt andet end det.

Men han ønsker at se mylady. Efter nogle minutters forløb hedder det, at han sender sin kompliment og spørger, om det behager mylady at tage imod ham og tale et par ord med ham, når hun har spist. Mylady vil straks tage imod ham. Han kommer da og gør undskyldninger, fordi han, selv med hendes tilladelse, trænger sig ind, mens hun sidder til bords. Da de er blevet alene, tilkendegiver mylady ham med en bevægelse med hånden, at han skal holde inde med sådanne tomme talemåder.

"Hvad ønsker De, sir?"

"Mylady," siger sagføreren og sætter sig på en stol et lille stykke fra hende, mens han langsomt gnider sig op og ned, op og ned, op og ned ad sine rustfarvede ben. "Jeg er temmelig forundret over dette skridt, De har gjort."

"Nej virkelig?"

"Ja. Jeg var ikke forberedt dermed. Jeg holder det for en afvigelse fra vor overenskomst og Deres løfte. Det bringer os i en ny stilling, lady Dedlock. Jeg ser mig nødsaget til at sige, at jeg ikke billiger det."

Han holder op med sin gnidning og ser på hende med hænderne på sine knæ. Hvor ubevægelig og uforanderlig han også er, er der dog en ubeskrivelig frihed i hans væsen, der er ny og ikke undgår denne kvindes opmærksomhed.

"Jeg forstår Dem ikke rigtig."

"Jo, det gør De sikkert. Det tror jeg vist, De gør. Nå, nå, lady Dedlock, nu nytter det ikke at fægte og parere. De ved, De holder af den unge pige."

"Nå, og så?"

"Og De ved – og jeg ved det med – at De ikke har sendt hende bort af de grunde, De har opgivet, men for så meget som muligt at fjerne hende fra – undskyld, at jeg omtaler det som en forretningssag – enhver skam og blottelse, der truer Dem selv."

"Nå, og så?"

"Ja, lady Dedlock," svarer sagføreren og lægger benene over kors, "jeg misbilliger det. Jeg kalder det for et farligt skridt. Jeg ved, at det er unødvendigt og skikket til al fremkalde tanker, tvivl og rygter her i huset. Desuden er det et brud på vor overenskomst. De skulle nøjagtig være, som De før var, hvorimod det må være lige så klart for Dem selv, som det er det for mig, at De i aften har været højst forskellig fra, hvad De før var. Ja, lady Dedlock, det er aldeles indlysende!"

"Når jeg," begynder hun, "i bevidstheden om min hemmelighed –" men han afbryder hende.

"Lady Dedlock, dette er en forretningssag, og i forretningssager kan man ikke være tydelig nok. Den hemmelighed tilhører ikke længere Dem. Undskyld mig. Deri ligger netop fejlen. Den tilhører mig, som gemmer den for sir Leicester og familien. Var den Deres, lady Dedlock, ville vi ikke være her og føre denne samtale."

"Meget sandt. Når jeg i bevidstheden om denne hemmelighed gør, hvad jeg kan, for at skåne en uskyldig ung pige – især med hensyn til Deres egen hentydning til hende, dengang De fortalte min historie i de samlede gæsters påhør – fra at blive plettet af den skændsel, der truer mig, følger jeg en beslutning, jeg har taget. Intet og ingen i verden kan rokke den eller mig." Dette siger hun meget sindigt og tydeligt og uden at røbe større heftighed end han. Og han, han drøfter metodisk sin forretningssag, som om hun var et eller andet ufølsomt redskab, der bruges ved en forretning.

"Nej virkelig? De ser altså, lady Dedlock," svarer han, "at De ikke er til at stole på. De har fremstillet sagen med den største tydelighed og i bogstavelig overensstemmelse med kendsgerningerne, og De ser da selv, at De ikke er til at stole på."

"De mindes måske, at jeg udtrykte ængstelse i den samme henseende den aften, da vi talte sammen på Chesney Wold?"

"Ja," siger Tulkinghorn, idet han rolig rejser sig og stiller sig ved kaminen. "Ja. Jeg husker, lady Dedlock, at De omtalte denne pige, men det var, før vi afsluttede vor overenskomst, og både bogstavet og ånden i denne udelukkede enhver på min opdagelse støttet virksomhed fra Deres side. Derom kan der ikke være nogen tvivl. Med hensyn til at skåne pigen – af

hvilken vigtighed eller værdi er hun? Skåne! Lady Dedlock, her står et familienavn på spil. Man skulle tro, at Deres fremgangsmåde gik lige ud – hen over enhver ting, hverken til højre eller venstre, uden at tage hensyn på vejen, uden at skåne noget og trædende alt under fødder."

Hun har siddet og set på bordet. Hun slår øjnene op og ser på ham. Der er et alvorligt udtryk i hendes ansigt, og en del af hendes underlæbe sammenpresses under hendes tænder. "Denne kvinde forstår mig," tænker Tulkinghorn, idet hun atter slår øjnene ned. "Hun kan ikke skånes. Hvorfor skal hun da skåne andre?"

De tier. Lady Dedlock har intet spist, men nogle gange med fast hånd skænket sig noget vand og drukket det. Hun rejser sig fra bordet, tager en gyngestol, lægger sig tilbage i den og skygger for sit ansigt. I hendes væsen er der intet, som udtrykker svaghed eller vækker medlidenhed. Det er tankefuldt, mørkt, sammentrængt. "Denne kvinde," tænker Tulkinghorn, der står ved kaminen, atter som en mørk genstand, der lukker udsigten for hende, "er et studium."

Han studerer hende en tid lang i ro og mag uden at sige et ord. Også hun studerer i ro og mag noget. Hun er ikke den, der skal tale først, ja det synes så lidt sandsynligt, at hun ville gøre det, selv om han blev stående der til midnat, at han nødes til at bryde tavsheden.

"Lady Dedlock, den ubehageligste del af denne forretningssamtale er endnu tilbage, men det er en forretningssag. Vor overenskomst er brudt. En dame med Deres forstand og karakterstyrke må være forberedt på, at jeg erklærer den for brudt og fra nu af går min egen vej."

"Derpå er jeg fuldstændig forberedt."

Tulkinghorn bøjer hovedet. "Det er alt, hvad jeg har at ulejlige Dem med, lady Dedlock."

Idet han vil forlade værelset, standser hun ham ved at spørge: "Er dette det vink, jeg skulle få? Jeg ville nødig misforstå Dem."

"Ikke ganske det vink, De skulle have, lady Dedlock, eftersom det påtænkte vink forudsatte, at overenskomsten var blevet holdt. Men i virkeligheden er det det samme. Forskellen er kun af juridisk natur."

"De agter ikke at give mig andet vink?"

"Nej, lady Dedlock."

"Agter De i aften at bringe sir Leicester ud af hans vildfarelse?"

"Et bestemt spørgsmål!" siger Tulkinghorn med et svagt smil, og idet han forsigtig ryster på hovedet ad hendes beskyggede ansigt. "Nej, ikke i aften."

"I morgen?"

"Alt vel overvejet, må jeg nægte at svare på dette spørgsmål. Hvis jeg sagde, at jeg ikke med bestemthed ved hvornår, så ville De ikke tro mig, og det ville derfor ikke nytte noget. Det bliver måske i morgen. Jeg vil helst ikke sige mere. De er forberedt, og jeg vækker ingen forventninger, som omstændighederne måske ikke ville retfærdiggøre. Jeg anbefaler mig."

Hun tager hånden bort, vender sit blege ansigt om imod ham, da han stiltiende går hen til døren, og standser ham endnu en gang, da han vil åbne den.

"Agter De at blive længere her i huset? Jeg hørte, at De skrev inde i biblioteket. Går De derind igen?"

"Kun efter min hat. Jeg går hjem."

Hun bøjer snarere sine øjne end sit hoved, så ubetydelig og underlig er bevægelsen, og han fjerner sig. Da han er kommet ud af stuen, ser han på sit ur, men tror, at det går for langsomt. Ude på trappegangen står der et pragtfuldt taffelur, der, hvilket pragtfulde taffelure sjældent er, er berømt for sin nøjagtighed. "Hvad siger du da?" spørger Tulkinghorn og ser på det. "Hvad siger du?"

Hvis det nu sagde: "Gå ikke hjem!" hvilket berømt ur ville det ikke blive i fremtiden, hvis det i aften blandt alle de aftener, det har vist, sagde til denne gamle mand blandt alle de gamle og unge mænd, som har stået foran det: "Gå ikke hjem!" med sit skarpe, klare slag slår det tre kvarter til otte og giver sig igen til at dikke. "Men du går jo dårligere, end jeg havde troet om dig," siger Tulkinghorn med en bebrejdende mumlen til sit ur. "To minutter for langsomt? På den måde varer du ikke længe nok." Hvilket sjældent ur til at gengælde ondt med godt, hvis det til svar dikkede: "Gå ikke hjem!"

Han kommer ud på gaden og går videre med hænderne på ryggen i skyggen af de høje huse, af hvis hemmeligheder, forlegenheder, pantsættelser og alle slags kildne sager mange ligger gemt inden for hans gamle atlaskesvest. Han er indviet i selve murstenenes fortrolighed. De høje skorstenspiber telegraferer familiehemmeligheder til ham. Men dog hvisker ingen stemme i hele deres lange udstrækning til ham: "Gå ikke hjem!"

Gennem de simplere gaders røre og uro, gennem støjen og tummelen af mange fødder, mange stemmer, mens de blussende butikslamper lyser for ham, vestenvinden blæser ham af sted, og mennesketrængslen river ham med, drives han

ubarmhjertigt frem uden at møde noget, der mumler: "Gå ikke hjem!" da han omsider er kommet ind i sit skumle værelse for at tænde sit lys og ser sig om og lægger mærke til, hvordan romeren peger ned fra loftet, ligger der hverken i romerens hånd eller i de ham omgivende gruppers svæven noget nyt udtryk, der kan give ham den sidste advarsel: "Kom ikke derhen!"

Det er en måneskinsaften, men månen, der er i sidste kvarter, er først nu i færd med at stå op over Londons ørken. Stjernerne skinner, ligesom de skinnede ned på altanen på Chesney Wold. Denne kvinde, som han i den sidste tid så ofte har kaldt hende, skuer ud på dem. Det stormer i hendes sjæl. Hun er hjertesyg og kan ikke finde ro. De store værelser er alt for snævre og beklumrede. Hun kan ikke udholde deres tvang og vil spadsere alene i en nærliggende have.

Alt for lunefuld og bydende i alt, hvad hun foretager sig til at kunne vække nogen synderlig forundring hos sine omgivelser over, hvad hun foretager sig, går denne kvinde, let påklædt, ud i måneskinnet. Merkurius følger efter med nøglen. Efter at have åbnet haveporten overrækker han sin frue på hendes bud nøglen og får befaling til at gå. Hun vil spadsere der i nogen tid for at lindre sit smertefulde hoved. Hun bliver der måske en time for at lindre sit smertefulde hoved. Hun vil ingen ledsagelse have. Porten smækker med et skrald i på sin fjeder, og han forlader hende, mens hun går ind i skyggen af nogle træer.

En smuk aften, en stor, klar måne og en mængde stjerner. For at komme til sin kælder og åbne og lukke de rungende døre må Tulkinghorn gå over en lille fængselsagtig gård. Han ser

tilfældigvis op og tænker på, hvilken smuk aften det er, hvilken stor, klar måne, hvilken mængde stjerner! Og en stille aften er det.

En meget stille aften. Når månen skinner meget stærkt, synes der at udgå en stilhed og ensomhed fra den, som endog påvirker stærkt besøgte steder, der er fulde af liv. Det er ikke alene en stille aften på støvede landeveje og på bakketoppe, hvorfra man ser en vid strækning land hvile stadig roligere og roligere, mens det taber sig i en rand af træer mod himlen med et gråt genfærd af blomster mellem bladene. Det er ikke alene en stille aften i haver og skove og langs floden, hvor engene er friske og grønne, og strømmen tindrer mellem smukke småøer, mumlende damme og hviskende siv. Stilheden ledsager floden på dens bane, også hvor huse ligger i tætte klynger, hvor mange broer afspejles i den, hvor bolværker og skibe gør den sort og frygtelig. Den ledsager den videre, hvor den snor sig bort gennem lavninger, hvis barske fyrtårne står ligesom skeletter, der er skyllede i land, hvor den udvider sig gennem de kækkere, højereliggende egne, rige på kornmarker, vejrmøller og kirketårne, og den ledsager den, til den blander sig med det stedse svulmende hav. Det er ikke blot en stille aften ude på dybet og på kysten, hvor iagttageren står og ser på skibet, som med sine udspilede vinger kløver den lyssti, der synes kun at vise sig for ham. Overalt er der stille, selv i denne Londons ørken er der nogen ro. Dens spir og tårne og dens ene store kuppel bliver mere luftige. Dens tilrøgede tagrygge mister deres plumphed i det blege skær. Larmen i gaderne aftager og dæmpes, og fodtrinene på stenbroen går roligere deres gang. På disse Tulkinghorns områder, hvor hyrderne spiller på

kanslerretsfløjter i en og samme tone og med list og vold holder deres får inde i folden, indtil de har klippet dem helt tæt, taber enhver lyd sig i denne måneskinsaften i en fjern, brusende summen, som om staden var et uhyre glas, der dirrede.

Hvad er det? Hvem skød en bøsse eller en pistol af? Hvor var det?

De enkelte fodgængere studser, standser og stirrer omkring. Nogle vinduer og døre bliver lukkede op, og folk kommer ud for at se, hvad det er. Det var et stærkt knald, der gav genlyd og rullede. Det fik et hus til at ryste. Det siger i det mindste en mand, der gik forbi. Det har vækket alle nabolagets hunde, som gør voldsomt. Forskrækkede katte farer hen over gaden. Mens hundene endnu gør og hyler – en hund især hyler som en djævel – begynder kirkeurene at slå, som om også de var blevet skræmt op. Gadernes summen synes ligeledes at svulme op til et råb. Men det er snart forbi.

Før det sidste ur begynder at slå ti, indtræder der stilhed. Da det har slået, får den smukke aften, den store, klare måne og de mange stjerner atter fred.

Er der noget i vejen med Tulkinghorn? Hans vinduer er mørke og stille, og hans dør er lukket. Det må være noget usædvanligt, der kan bringe ham ud af hans skal. Man hverken hører eller ser noget til ham. Hvor stor kanonkraft mon der ville være nødvendig for at bringe denne rustfarvede gamle mand ud af hans urokkelige fatning? I mange år har den standhaftige romer, uden egentlig at mene noget dermed, peget ned fra loftet. Det er ikke rimeligt, at han har nogen ny mening dermed i aften. En gang pegende, peger han for altid, ligesom enhver anden romer eller endog brite, der er besjælet af en eneste ide.

Der er han ganske rigtig i sin umulige stilling og peger uden nytte hele natten igennem i måneskin og mørke, ved daggry, solopgang og højlys dag. Der er han stadig og peger ivrigt, uden at nogen bryder sig om ham.

Men lidt efter dagens komme kommer der folk for at gøre rent i værelserne. Og enten har romeren fået en ny, hidtil ikke udtrykt betydning, eller også bliver den forreste af de folk forstyrret i hovedet, for idet denne person ser op på hans udstrakte hånd og ned på, hvad der er neden under den, udstøder den et skrig! Og flygter. De andre, der ser ind ligesom den første, skriger og flygter ligeledes, og der bliver tummel i gaden.

Hvad er meningen? Intet lys får adgang til det mørke værelse, og folk, der ikke plejer at komme der, går derind og træder sagte, men tungt, og bærer en byrde ind i sovekammeret, hvor de lægger den ned. Man hvisker og undrer sig hele dagen igennem, ransager nøje enhver krog, forfølger omhyggeligt ethvert spor og optegner særdeles nøjagtigt ethvert stykke bohaves stilling. Alles øjne vender sig op imod romeren, og alle stemmer mumler: "Når han bare kunne sige, hvad han har set!"

Han peger på et bord, hvorpå der står en næsten halvfuld flaske og et glas sammen med to lys, der er blevet pustet ud kort efter at de blev tændt. Han peger på en tom lænestol og en plet på gulvet foran den, der næsten kan skjules med en hånd. Disse ting ligger umiddelbart inden for hans område. En ophidset indbildningskraft kunne tro, at der var noget så skrækkeligt ved dem, at de gjorde resten af kompositionen, ikke alene de opvartende, tykbenede drenge, men også skyerne, blomsterne og frugterne – kort sagt allegoriens hele krop og dej med al den

hjerne, der er i den – splittergal. Det sker vistnok, at enhver, der kommer ind i det mørke værelse og undersøger disse ting, ser op på romeren, der i alles øjne er klædt i hemmelighedsfuldhed og rædsel, som om han var et lamslået, stumt vidne.

Således vil det vistnok blive tilfældet, at der i mange kommende år vil blive fortalt spøgelseshistorier om den plet på gulvet, som det er så let at skjule og så vanskeligt at få bort, og at romeren, der peger ned fra loftet, så længe støv og edderkopper skåner ham, vil vedblive at pege med langt større betydningsfuldhed, end han havde i Tulkinghorns tid, og med en dræbende betydning. For Tulkinghorns tid er omme for altid, og romeren peger mod den morderiske hånd, der blev hævet imod ham, og således pegede romeren også hjælpeløst mod Tulkinghorn fra den aften til den morgen, mens han lå med ansigtet mod gulvet, skudt gennem hjertet.

49. Venskab og pligt

Hjemme hos Joseph Bagnet, også kaldet Livsenstræ, eksartillerist og for tiden basunblæser, er der indtruffet en stor, årlig anledning til gæstebud og fest: En fødselsdag i familien.

Det er ikke Bagnets fødselsdag. Dette tidsafsnit i den musikalske næringsvej betegner Bagnet kun ved at give børnene et ekstra smækkys før frokost, ryge sig en tillægspibe efter middag og om aftenen at gruble over, hvad hans stakkels gamle moder vel nu tænker på, et emne til uendelige tanker, så meget mere som hans moder alt for tyve år siden har forladt dette liv. Nogle mennesker tænker kun sjældent på deres fader, men synes i deres hukommelses bankbog at have transporteret hele deres kapital af barnlig kærlighed over på deres moder. Bagnet er en af dem. Hans høje påskønnelse af den gamle tøs fortjenester får ham sædvanligvis til at gøre substantivet godhed til et hunkønsord.

Det er ikke nogen af de tre børns fødselsdag. Disse dage får vel også en vis udmærkelse, men overskrider dog sjældent grænserne for nogle venlige hilsener og en budding. På unge Woolwichs sidste fødselsdag gav Bagnet, efter at have talt om hans vækst og fremskridt, sig rigtignok i et øjeblik, i hvilket han spekulerede over de forandrede tider, til at eksaminere ham i hans katekismus, idet han med største nøjagtighed gennemgik spørgsmålene nr. 1 og nr. 2: Hvad er dit navn? Og: Hvem gav dig dette navn? Men da hans hukommelse derpå svigtede ham, satte han i stedet for nr. 3 det spørgsmål: Og hvordan synes du

om dette navn? Hvilket han udviklede så opbyggeligt og belærende, at det derved fik et helt ortodoks udtryk. Dette var imidlertid en specialitet for denne særlige fødselsdag og ikke nogen almindelig højtidelighed.

Det er den gamle tøs fødselsdag, og den er den største, med det rødeste blæk understregede festdag i Bagnets almanak. Den glædelige dag højtideligholdes altid efter visse, af Bagnet for flere år siden vedtagne og foreskrevne former. I den inderlige overbevisning om, at det at have et par høns til middag er den højeste grad af kejserlig yppighed, går han uforanderlig denne dags morgen selv ud for al købe et par og bliver lige så uforanderlig taget ved næsen af sælgeren og får de ældste beboere af hvilket som helst hønsebur i Europa. Når han er kommet hjem med disse sejhedens triumfer, indpakkede i et rent blåt og hvidt bomulds tørklæde, opfordrer han flygtigt mrs. Bagnet til ved frokosten at sige, hvad hun vil have til middag. Ved et slumpetræf, som endnu aldrig vides at have svigtet, svarer mrs. Bagnet: Høns, hvorpå Bagnet øjeblikkelig under almindelig forbavselse og jubel tager sin pakke frem. Han fordrer endvidere, at den gamle tøs ikke må gøre andet den hele dag igennem end sidde i sin allerbedste kjole og lade sig opvarte af ham og børnene. Da han just ikke udmærker sig ved sin kogekunst, kan man let tænke sig, at dette snarere er en slags parade end en nydelse for den gamle tøs, men hun paraderer med al tænkelig godmodighed.

På den her omtalte fødselsdag er Bagnet blevet færdig med de sædvanlige foreløbige anstalter. Han har købt to eksemplarer af hønseslægten, der skal gøres i stand til at sættes på spiddet. Han har forbavset og glædet familien ved uventet at vise dem,

han leder selv deres stegning, og mrs. Bagnet, hvis raske fingre klør efter at forebygge, hvad hun ser går galt, sidder som æresgæst i sin galladragt.

Quebec og Malta breder dugen på spisebordet, mens Woolwich, der som det sømmer sig, gør tjeneste under sin fader, drejer spiddet med hønsene. Til disse ungdommelige medlemmer af køkkenetaten sender mrs. Bagnet af og til et vink, en rysten på hovedet eller et forvredet ansigt, når de gør noget galt.

"Halv to," siger Bagnet, "på minuttet. De må være færdige."

Med smerte ser mrs. Bagnet den ene af dem gå i stå over ilden og begynde at brændes.

"Du skal få et middagsmåltid, gamle tøs," siger Bagnet, "passende for en dronning."

Mrs. Bagnet viser godmodig sine hvide tænder, men røber, som hendes søn ser, så megen uro, at han af kærlighedens bud drives til at spørge hende med øjnene, hvad der er i vejen, og bliver sådan stående med opspilede øjne og glemmer hønsene endnu mere end før, uden at der er mindste håb o, at han igen vil komme til sig selv. Lykkeligvis opdager hans ældste søster årsagen til uroen i mrs. Bagnets barm og bringer ham med et advarende puf til sig selv. Da de standsede høns atter går rundt, lukker mrs. Bagnet, lettere om hjertet, øjnene.

"George ser ind til os," siger Bagnet, "klokken halv fem. På slaget. I hvor mange år har George set ind til os. På denne eftermiddag?"

"Ak, i så mange, som der skal til for at gøre en ung kone gammel, begynder jeg at tro. Netop så omtrent og ikke mindre," svarer mrs. Bagnet smilende.

"Lige meget," siger Bagnet. "Du ville være lige så ung, som du altid var, hvis du ikke var yngre. Hvilket du er, som enhver ved!"

Her giver Malta og Quebec sig til at klappe i hænderne og udbryder, at den gamle ven ganske sikkert bringer noget med til moder, og begynder at spekulere på, hvad det mon kan være.

"Ved du hvad, Livsenstræ," siger mrs. Bagnet, idet hun kaster et blik på dugen og blinker "salt!" til Malta med sit højre øje og ryster peberet væk fra Quebec med sit hoved. "Jeg er nær ved at tro, at George igen begynder at få sine gamle landstrygernykker."

"George deserterer aldrig. Lader ikke sin gamle kammerat i stikken. Vær kun ikke bange for det."

"Nej, det siger jeg ikke. Det tror jeg ikke, han gør. Men hvis han kunne komme ud af sin pengeforlegenhed, så tror jeg, at han gik sin vej."

Bagnet spørger: "Hvorfor?"

"Jo, jeg synes, George er noget utålmodig og urolig. Jeg siger ikke, at han ikke er lige så frimodig, som han altid har været. Han må naturligvis være frimodig, ellers ville han jo ikke være George, men han ærgrer sig og lader til at være i dårligt humør."

"Han holdes til ekstratjeneste af en prokurator, som kunne sætte fanden selv i dårligt humør."

"Der er noget i det," siger hans kone.

En yderligere fortsættelse af samtalen hindres for øjeblikket ved, at Bagnet ser sig nødt til at anvende al sin åndskraft på måltidet, der sættes lidt i fare ved, at hønsene på grund af deres tørre natur ikke vil give sauce, og da denne endelig frembringes, vil den ikke få smag og fastholder hårdnakket en vis hørfarve. Med lignende stridighed smuldrer kartoflerne på

gaflerne, når de skal pilles, idet de på alle kanter bulner ud fra deres midtpunkter, som om de led af jordskælv. Desuden er hønsenes ben længere end ønskeligt og noget skællede. Bagnet overvinder disse ulemper efter bedste evne og retter endelig an, og de sætter sig ved bordet, hvor mrs. Bagnet indtager gæstens plads ved hans højre side.

Det er godt for hende, at hun kun har en fødselsdag om året, for to sådanne overdådigheder med fjerkræ turde blive farlige. Alle slags finere sener og tråde, som hører til fjerkræenes natur, er hos disse eksemplarer udviklet i den sælsomme skikkelse af guitarstrenge. Deres lemmer synes at have slået rødder i brystet og kroppen på dem, ligesom gamle træer slår rødder i jorden. Deres ben er så hårde, at de vistnok må have brugt den største del af deres lange og møjsommelige liv til fodgængerøvelser og kapvandringer. Men uden at tænke på disse små mangler, er Bagnet opsat på, at hans kone skal nyde en alvorlig portion af de lækkerier, der står foran hende, og da den gode gamle tøs ikke for alt i verden nogen dag og mindst på en dag som denne ville volde ham et øjebliks misfornøjethed, udsætter hun sin fordøjelse for en meget mislig ulejlighed. Hvordan den unge Woolwich, uden at være af strudseæt, kan komme igennem hønselårene, er det hans ængstelige moder umuligt at fatte.

Efter måltidets slutning har mrs. Bagnet endnu en prøve at gennemgå, idet hun må sidde på parade, mens stuen bliver gjort ren, skorstenen fejet og bordtøjet visket af og poleret i baggården. Den henrykkelse og iver, hvormed de to unge damer udfører disse forretninger, efterlignende deres moder ved at opkilte deres skørter og skøjte ud og ind på små stilladser af træ bøfler, indgyder hende de lyseste forhåbninger med

hensyn til fremtiden, men en vis ængstelse med hensyn til det nærværende øjeblik. De samme årsager medfører en forvirring af tungemål, en skratten af stentøj, en raslen af blikkrukker, en visken med koste og en overdrevet ødselhed med vand, der i forening med de unge damers iver næsten er et alt for rørende syn til, at mrs. Bagnet kan blive siddende og se på det med den for hendes stilling nødvendige ro. Endelig er de forskellige renselsesprocesser lykkeligt og vel tilendebragte. Quebec og Malta viser sig smilende og tørre i andre klæder. Piber, tobak og noget at drikke sættes frem på bordet, og den gamle tøs får for første gang på denne festlige glædesdag fred i sin sjæl.

Da Bagnet indtager sin sædvanlige plads, står urviserne næsten på halv fem. Da de nøjagtig viser dette klokkeslæt, melder Bagnet:

"George! Præcis som en soldat!"

Det er George, og han har hjertelige lykønskninger til den gamle tøs – hvem han ved denne storartede lejlighed kysser – til børnene og til Bagnet. "Min bedste hilsen til alle!" siger han.

"Men, George, gamle fyr," udbryder mrs. Bagnet og ser nysgerrigt på ham. "Hvad fejler De? De er så bleg, George, og ser så nedslået ud. Ikke sandt, Livsenstræ?"

"George," siger Bagnet, "sig, hvad der er i vejen!"

"Jeg vidste ikke af, at jeg var bleg," svarer rytteren og farer med hånden hen over panden, "og jeg vidste heller ikke, at jeg så nedslået ud, og det ville jeg nødig. Men sagen er, at drengen, som jeg havde i logi, døde i går eftermiddags, og det har gjort mig meget ondt."

"Den stakkel!" siger mrs. Bagnet med en moders medlidenhed. "Er han død? Ak Gud, ak Gud!"

"Jeg ville ikke tale om det, for det er ikke noget at tale om på en fødselsdag, men De har jo selv fået det ud af mig, før jeg kunne sætte mig. Jeg var blevet munter i et minut," siger rytteren i en livligere tone, "men De er så rask af Dem, mrs. Bagnet."

"Du har ret! Den gamle tøs," siger Bagnet, "er så rask af sig. Som krudt."

"Og hvad mere er, hun er festens dronning, og vi vil holde os til hende," udbryder George. "Se engang, jeg har en lille brystnål med. Det er rigtignok kun en småting, men den kan dog altid være et minde. Det er det eneste gode, der er ved den, mrs. Bagnet."

George fremtager sin foræring, der hilses med beundrende hop og håndklap af den yngre slægt og med en slags ærbødig beundring af Bagnet.

"Jeg siger Dem hundrede tusinde gange tak for den, gamle kammerat," siger mrs. Bagnet med glædestrålende øjne, idet hun rækker ham hånden, "og skønt jeg undertiden har været en tvær soldaterkone imod Dem, George, er jeg dog sikker på, at vi i virkeligheden er gode venner. Hvis De vil, George, skal De nu selv stikke den fast, for at den kan bringe mig lykke."

Børnene flokker sig for at se derpå, og Bagnet bøjer sig i samme hensigt ud over den unge Woolwichs hoved med en så adstadig, træet, og dog så glad, barnlig interesse, at mrs. Bagnet ikke kan bare sig for at smile og sige: "Å, Livsenstræ, hvor du dog er en kostelig gammel fyr!" men det lykkes ikke rytteren at stikke brystnålen fast. Hans hånd ryster, han er nervøs og taber nålen. "Hvem skulle vel have troet det?" siger han, idet han fanger den i faldet og ser sig om. "Jeg er så

fortumlet i hovedet, at jeg ikke engang kan komme ud af så simpelt et stykke arbejde som dette."

Mrs. Bagnet mener, at imod et sådant tilfælde er intet middel så godt som en pibe, og får, efter selv i en fart at have stukket nålen fast, rytteren til at sætte sig på sin sædvanlige hyggelige plads og piberne bragte i virksomhed. "Kan det ikke gøre Dem i stand, George," siger hun, "så kast bare en gang imellem øjnene herover på Deres foræring, og de to ting i forening *må* gøre det."

"De vil selv kunne gøre det," svarer George, "det ved jeg meget godt. Men hvordan det nu er eller ikke, så er de mørke tanker blevet mig for stærke. Der var nu denne stakkels dreng. Det var sørgeligt at se ham dø, uden at kunne hjælpe ham."

"Hvad er det, De siger, George? De hjalp ham jo. De tog ham jo under Deres tag."

"For så vidt hjalp jeg ham jo rigtignok, men det var kun lidt. Jeg mener, at der lå han og døde uden at have lært stort andet end at kende sin højre hånd fra den venstre. Og det var kommet for vidt med ham til at man kunne hjælpe ham ud over det."

"Å, den stakkel!" siger mrs. Bagnet.

"Og derved," siger rytteren, der endnu ikke har tændt sin pibe og fører hånden hen over sit hår, "kom jeg til at tænke på Gridley. Ham var det også galt fat med skønt på en anden måde. Og så blandede de to sig sammen i mit hoved sammen med en flinthård gammel slyngel, der havde meget at gøre med dem begge. Og at tænke sig denne rustne karabin stående med skæft og løb i sin krog, hård, ligegyldig og tage alt så roligt – det fik kød og blod til at snurre, forsikrer jeg Dem."

"Mit råd til Dem," svarer mrs. Bagnet, "er, at De skal tænde Deres pibe og snurre på den måde. Det er sundere og

behageligere og langt bedre for helbredet."

"Ja, De har ret, det vil jeg gøre."

Og han gør det, skønt endnu stadig med en harmfuld alvor, der gør indtryk på de unge Bagnet'er og endog får Bagnet til at udsætte den ceremoni at drikke mrs. Bagnets skål, der ved disse lejligheder altid udbringes af ham selv i en eksemplarisk fin tale. Men da de unge damer har lavet, hvad Bagnet plejer at kalde "miksturen", og Georges pibe nu er tændt, holder Bagnet det for sin pligt at skride til aftenens skål. Han tiltaler det forsamlede selskab i følgende udtryk:

"George. Woolwich. Quebec. Malta. Det er hendes fødselsdag. Marcher en hel dag, I finder dog ikke hendes mage. Et glas på hendes velgående!"

Efter at skålen er blevet drukket med begejstring, takker mrs. Bagnet i et pynteligt foredrag af tilsvarende korthed. Dette mønster på veltalenhed indeholder de fire ord: "Og på Deres med!" hvilke hun slutter med et nik til dem alle, den ene efter den anden, og et ordentligt drag af miksturen. Men derefter tilføjer hun det aldeles uventede udråb: "Der står en mand!"

Der står virkelig til det lille selskabs største forbavselse en mand og ser ind ad dagligstuedøren. Det er en mand med et skarpt blik – en rask, kløgtig mand, der opfanger alle de øjekast, der sendes ham, enkeltvis og i forening, på en måde, der viser, at han er en mærkværdig mand.

"God dag, George," siger manden og nikker.

"Hvad, det er jo Bucket!" udbryder George.

"Ja," svarer manden, idet han træder ind og lukker døren. "Da jeg gik ned ad gaden her, blev jeg tilfældigvis stående og så på instrumenterne i butiksvinduet – en af mine venner vil gerne

have sig en brugt violoncel med god tone – og blev derved opmærksom på et selskab, der gjorde sig til gode, og jeg syntes jo nok, at det var Dem der i krogen. Jeg troede ikke at kunne tage fejl. Nå, hvordan går det Dem for tiden, George? Så jævnt godt? Og Dem, madame? Og Dem, sir? Å Gud!" siger Bucket og åbner sine arme, "der er jo også børn! Man kan gøre med mig, hvad det skal være, når man viser mig børn. Giv mig et kys, I søde unger. Har ikke behov for at spørge om, hvem Deres forældre er. Aldrig i mine dage set sådan en lighed."

Bucket, der ikke er uvelkommen, har sat sig ved siden af George og tager Quebec og Malta på skødet. "I smukke børn," siger Bucket, "giv mig et kys til. Det er det eneste, jeg ønsker. Gud velsigne jer, hvor I ser sunde ud! Hvor gamle kan disse to vel være, madame? Jeg tænker otte og ti år."

"De kommer det temmelig nær," svarer mrs. Bagnet.

"Jeg kommer det i almindelighed temmelig nær, for jeg holder så meget af børn. En af mine venner har haft nitten stykker, alle sammen med en kone, og hun er endnu lige så frisk og rød som morgensolen. Ikke i den grad som De, men hun kommer Dem min sæl nær! Og hvad kalder du dem, min snut?" fortsætter Bucket, idet han kniber Malta i kinderne. "Det er ferskener, er det. Gud velsigne dig! Og hvad mener du om fader? Tror du, at fader kunne anbefale en af Buckets venner en brugt violoncel med god tone, min ven? Mit navn er Bucket. Er det ikke et morsomt navn?"

Disse smigrerier har ganske vundet familiens hjerte. Mrs. Bagnet glemmer i den grad dagen, at hun selv stopper en pibe og skænker et glas til Bucket og opvarter ham gæstfrit. Det ville altid være hende kært at modtage en så behagelig person, men

hun fortæller ham, at da han er en ven af George, er hun især glad ved at se ham i aften, da George ikke har været i sit sædvanlige humør.

"Hvad?" udbryder Bucket. "Nu har jeg aldrig hørt mage! Hvad er der i vejen, George? De vil da vel aldrig fortælle mig, at De har været i dårligt humør? Hvorfor skulle De være i dårligt humør? De har jo intet på hjertet."

"Intet særligt," svarer rytteren.

"Det mener jeg med," siger Bucket. "Hvad kunne De vel have på hjertet? Og disse dæggelam, har de noget på hjertet? Nej, men med tiden vil de nok komme til at ligge unge fyre på hjertet og tage modet fra dem. Jeg er ingen stor spåmand, men så meget tør jeg dog nok forudsige."

Ganske henrykt, håber mrs. Bagnet, at Bucket selv har børn.

"Ja, skulle De tro det? Nej, jeg har ikke. Min kone og en logerende udgør min familie. Min kone holder lige så meget af børn som jeg og ville lige så gerne have nogle, men nej. Sådan går det. De jordiske goder er ulige fordelte, og mennesket bør ikke græmme sig derover. Hvor det er en nydelig baggård, madame. Er der nogen udgang fra den?"

Der er ingen udgang fra den gård.

"Så?" siger Bucket. "Det havde jeg dog troet. Men jeg har aldrig set en baggård, jeg har syntes bedre om. Tillader De, at jeg ser nærmere på den? Mange tak. Nej, der er ingen udgang."

Efter at have kastet sit skarpe blik rundt omkring i gården vender Bucket tilbage til sin stol ved siden af George og klapper George venskabeligt på skulderen.

"Hvordan er humøret nu, George?"

"Nu er det godt," svarer rytteren.

"Det var godt," siger Bucket. "Sådan skal det være! En mand med Deres smukke skabning og gode helbred bør aldrig være i dårligt humør. Det er intet bryst til at være i dårligt humør med, vel, madame? Og De har jo intet på hjertet, George. Hvad skulle De vel have på hjertet?"

Bucket, der i forhold til sine talegavers omfang og rigdom dvæler underlig længe ved denne talemåde, gentager den med et for ham ejendommeligt, lyttende udtryk i ansigtet flere gange, mens han tænder sin pibe. Men hans selskabelige sol overvinder snart denne korte formørkelse og skinner på ny.

"Og det er broder, mine små venner?" siger han til Quebec og Malta. "Og en smuk broder er han – halvbroder, ville jeg sige. For han er for gammel til at være Deres søn, madame."

"Da kan jeg i ethvert tilfælde bevidne, at han ikke er nogen andens," svarer mrs. Bagnet smilende.

"De overrasker mig! Men han ligner Dem rigtignok, det kan ingen nægte. Gud, han ligner Dem påfaldende! Men der ved panden, ser De, der har man hans fader!" Bucket lukker det ene øje og sammenligner ansigterne, mens Bagnet ryger med pudsigt velbehag.

Dette er en lejlighed for mrs. Bagnet til at underrette ham om, at drengen er Georges gudsøn.

"Er han Georges gudsøn?" svarer Bucket med største hjertelighed. "Så må jeg endnu en gang trykke Georges gudsøn i hånden. Gudfader og gudsøn gør hinanden ære. Hvad har De i sinde at sætte ham til? Han har anlæg for et eller andet instrument?"

Bagnet tager pludseligt ordet. "Spiller på fløjte. Dejligt."

"Vil De tro det, sir," siger Bucket, slået af denne omstændighed, "at som dreng spillede jeg selv på fløjte? Ikke efter kunstens regler, sådan som jeg må tro, at han gør det, men efter gehør. Gud velsigne Dem! "De britiske grenaderer" – det er en melodi, der kan gøre en englænder varm! Kan du ikke spille "de britiske grenaderer" for os, min gut?"

Intet kan være den lille kreds mere kærkomment end denne opfordring til unge Woolwich, der tager sin fløjte og spiller den oplivende melodi, under hvilken kunstpræstation Bucket ivrigt slår takten og aldrig undlader kraftigt at istemme omkvædet: "De brit-iske gra-a-naderer!" han viser, kort sagt, en sådan musikalsk smag, at Bagnet endog tager piben af munden for at udtale den overbevisning, at han er sanger. Han modtager denne beskyldning med megen beskedenhed og tilstår, at han engang har sunget lidt for at udtrykke sit hjertes følelser, men uden nogen forfængelig forestilling om at kunne more sine venner, hvorefter man beder ham om at synge lidt. For ikke at stå tilbage i selskabelighed samtykker han og giver dem: "Tro mig, at disse yndigheder." Denne sang, meddeler han mrs. Bagnet, mener han, har været hans kraftigste hjælp til at røre mrs. Buckets hjerte og få hende til at gå til alteret med ham – Bucket siger selv, til at lade knuden blive slået.

Denne livlige gæst er noget så nyt og behageligt, at George, der ikke har røbet nogen glad bevægelse, da han kom, mod sin vilje begynder at blive ganske stolt af ham. Han er så venskabelig, er en mand med så mange hjælpemidler og så let at komme ud af det med, at det altid er noget at have indført ham. Efter en pibe til påskønner Bagnet værdien af hans bekendtskab i den grad, at han udbeder sig æren af hans

selskab på den gamle tøs næste fødselsdag. Kan noget fæstne og fastholde den agtelse, Bucket har fattet for familien, endnu stærkere, er det opdagelsen af grunden til festen. Han drikker mrs. Bagnets skål med en varme, der nærmer sig henrykkelse, lover mere end taknemlig at indfinde sig om et år, noterer datoen i en stor sort brevtaske med et bånd omkring og udtaler det håb, at mrs. Bucket og mrs. Bagnet forinden vil blive ligesom søstre. Hvad er, som han selv siger, det offentlige liv uden private bånd? Han er på sin jævne vis en offentlig mand, men det er ikke i den sfære, at han finder sin lykke. Nej, den må søges inden for det huslige livs grænser.

Under disse omstændigheder er det naturligt, at han på sin side mindes en ven, hvem han skylder et så lovende bekendtskab. Og det gør han. Han holder sig ganske tæt ved ham. Hvilket emne samtalen så end drejer sig om, holder han ømt øje med ham. Han venter for at kunne gå hjem med ham. Han interesserer sig endog for hans støvler og iagttager selv disse opmærksomt, mens George sidder med benene over kors i krogen ved kaminen.

Omsider rejser George sig for at gå. I samme øjeblik rejser Bucket ved venskabets hemmelige sympati sig også. Han kæler til det sidste for børnene og glemmer ikke det hverv, han har påtaget sig for en fraværende ven.

"Så var det denne hersens brugte violoncel, sir – kunne De anbefale mig en sådan?"

"Snese," svarer Bagnet.

"Mange tak skal De have," siger Bucket og trykker hans hånd. "De er en ven i nøden. En god tone, husk vel på det! Min ven er en kender. Han filer væk på Mozart og Händel og alle de andre

store mestre som en udlært arbejder. Og De skal ikke sætte prisen alt for lavt. Vel vil jeg ikke, at min ven skal give for meget, men jeg mener på den anden side også, De skal have Deres procenter og vederlag for Deres tidsspilde. Det er ikke mere end rimeligt. Man skal jo leve."

Bagnet ryster på hovedet hen til den gamle tøs for at tilkendegive, at de har fundet en kostbar ædelsten.

"Hvis jeg nu så herind klokken halv elleve i morgen formiddag, kunne De så sige mig prisen på nogle violonceller med en god tone?" spørger Bucket.

Intet er lettere. Både mr. Og mrs. Bagnet lover at have alle fornødne oplysninger på rede hånd, ja lader endog falde et vink om muligheden af at have et par stykker til udvalg.

"Mange tak," siger Bucket, "mange tak. God nat, madame. God nat, I søde unger. Jeg er Dem meget taknemlig for en af de behageligste aftener, jeg har tilbragt i mit liv."

De er ham meget taknemlige for den fornøjelse, han har skaffet dem ved sit selskab, og sådan skilles de med mange ytringer af velvilje på begge sider. "Nå, George, gamle ven," siger Bucket, da han i butiksdøren tager hans arm, "kom så!" mens de går ned ad den lille gade, og Bagnet'erne ser efter dem, siger mrs. Bagnet til det værdige Livsenstræ, at Bucket "ligesom klynger sig til George og synes at holde rigtig meget af ham."

Da de nærmeste gader er smalle og dårligt brolagte, er det lidt ubekvemt at gå arm i arm. George foreslår derfor, at de skal gå hver for sig. Men Bucket, der ikke kan beslutte sig til at give slip på sit venskabelige tag, svarer: "Vent et halvt minut, George. Jeg ville gerne først tale med Dem." Straks efter haler

han ham ind i en skænkestue i et værtshus, hvor han stiller sig lige over for ham og sætter sin ryg mod døren.

"Nå, George, pligt er pligt, og venskab er venskab. Jeg lader nødig de to støde mod hinanden, når jeg kan undgå det. Jeg har søgt at få aftenen til at gå behageligt, og De må selv afgøre, om det er lykkedes mig. De må betragte Dem som arrestant, George."

"Som arrestant? Hvorfor?" spørger rytteren som lamslået.

"Hør engang, George," siger Bucket, idet han giver ham en synlig fremstilling af sagen med sin fede pegefinger, "pligten er, som De meget godt ved, en ting, og en samtale en anden. Det er min pligt at underrette Dem om, at hvad De siger, vil kunne blive brugt imod Dem. Vær derfor varsom med, hvad De siger, George. De har ikke tilfældigvis hørt tale om et mord?"

"Et mord!"

"Hør, George," siger Bucket og rører sin pegefinger betydningsfuldt, "læg vel mærke til, hvad jeg har sagt Dem. Jeg spørger Dem ikke om noget. De har været i dårligt humør i eftermiddag. Jeg siger, har De ikke tilfældigvis hørt tale om et mord?"

"Nej. Hvor er der sket et mord?"

"Hør, George, gå nu ikke hen og styrt Dem selv i ulykke. Jeg vil sige Dem, hvorfor jeg arresterer Dem. Der er sket et mord i Lincoln's Inn Fields – på en mand ved navn Tulkinghorn. Han blev skudt i aftes. Derfor arresterer jeg Dem."

Rytteren synker ned på en bænk bag ved sig, store dråber bryder frem på hans pande, og en ligbleghed breder sig over hans ansigt.

"Bucket! Det er ikke muligt, at mr. Tulkinghorn er blevet dræbt, og at De har *mig* mistænkt?"

"Det er ganske vist muligt, eftersom det er tilfældet. Gerningen blev begået i aftes klokken ti. De ved, hvor De var i aftes klokken ti, og vil sikkert være i stand til at bevise det."

"I aftes? I aftes?" gentager rytteren tankefuldt. Da rammer det ham som et lyn. "Store Gud, i aftes var jeg jo der!"

"Det har jeg hørt, George," svarer Bucket meget rolig, "ligesom også, De har været der meget ofte. Man har set Dem drive omkring der i nærheden, og man har mere end en gang hørt Dem skændes med ham, og det er muligt – jeg siger ikke, at det er sådan, men det er muligt – at man har hørt ham kalde Dem et truende, morderisk, farligt menneske."

Rytteren gisper, som om han ville indrømme det alt sammen, hvis han kunne tale.

"Hør, George, det er mit ønske, som det har været det hele aftenen, at lade det gå af i al ro. Jeg vil sige Dem rent ud, at sir Leicester Dedlock, baronet, har udlovet en belønning af hundrede guineas. Vi to, De og jeg, er altid kommet godt ud af det sammen, men jeg har fået en pligt at opfylde, og når man kan tjene disse hundrede guineas, kan *jeg* lige så godt tjene dem som en anden. Af alle disse grunde vil jeg håbe, at det er Dem klart, at jeg vil være fordømt, om jeg ikke arresterer Dem. Skal jeg kalde på hjælp, eller er sagen afgjort?"

George har fattet sig og står rank som en soldat. "Kom," siger han, "jeg er færdig!"

"George, vent lidt!" som om rytteren var et vindue, der skulle hænges gardiner for, tager han et par håndjern op af lommen. "Det er en alvorlig beskyldning, og dette er min pligt, George."

Rytteren blusser harmfuldt og tøver et øjeblik, men strækker så sine hænder ud, sluttede i hinanden, og siger: "Dér! Læg dem på!"

Bucket bringer dem øjeblikkelig i lave. "Hvordan er de? Er de magelige? Hvis ikke, så sig det, for jeg vil gerne gøre det så behageligt for Dem, som det kan forenes med min pligt, og jeg har et andet par i lommen." Disse ord siger han som en hæderlig handelsmand, hvem det er magtpåliggende at udføre et arbejde pynteligt og til sin kundes fuldkomne tilfredshed. "Går de an, som de er? Meget vel! Se engang, George," han tager en kappe frem fra en krog og begynder at hænge den om rytterens hals. "Jeg tænkte på Deres følelser, da jeg gik ud, og tog derfor denne med. Så! Er den ikke god?"

"Jo," svarer rytteren, "men gør mig den tjeneste at trække min hat ned over øjnene."

"Nej virkelig? Er det Deres alvor? Er det ikke synd? Den klæder Dem så godt."

"Jeg kan ikke se folk i øjnene med disse tingester på," svarer George hurtigt. "Træk for Guds skyld min hat ned."

Denne indstændige bøn opfylder Bucket, sætter sin egen hat på og fører sit bytte ud på gaden. Rytteren går med lige så faste skridt som ellers, skønt med hovedet mindre oprejst, og Bucket styrer ham med sin albue hen over fliserækker og omkring gadehjørner.

50. Esthers fortælling.

– Ved min hjemkomst fra Deal fandt jeg et brev fra Caddy, som underrettede mig om, at hendes helbred, der i nogen tid havde været meget svageligt, var blevet endnu dårligere, og at hun ville blive meget gladere, end hun kunne sige mig, hvis jeg ville komme og se til hende. Brevet indeholdt kun nogle få linjer, som hun havde skrevet på sit sygeleje, og lå inden i en anden til mig fra hendes mand, som inderligt understøttede hendes opfordring. Caddy var nu moder, og jeg gudmoder til et stakkels lille barn – et lille, magert kryb med et gammelt ansigt, der næsten ikke syntes at være andet end en huestrimmel og en lille, tynd, langfingret hånd, som altid lå knyttet under hagen. I denne stilling kunne det ligge hele dage med de klare pletter af øjne stående åbne og undre sig over – sådan som jeg plejede at forestille mig – hvoraf det kom, at det var så lille og magert. Når det blev flyttet, græd det, men ellers var det så tålmodigt, at det ikke syntes at nære noget andet ønske end at ligge stille og tænke. Det havde nogle underlige, små, mørke årer i ansigtet og nogle underlige, små, mørke striber under øjnene, ligesom svage minder fra stakkels Caddys blækkede dage, og var i det hele taget et ynkeligt lille syn for dem, der ikke var vant til det.

Men det var nok for Caddy, at *hun* var vant til det. De planer, hvormed hun under sin sygdom fik tiden til at gå, om lille Esthers opdragelse og lille Esthers giftermål og selv om sin egen alderdom, som bedstemoder til lille Esthers små Esthere, var et så smukt udtryk for hendes kærlighed til denne hendes

livs stolthed, at jeg let kunne lade mig friste til at omtale nogle af dem noget nærmere, hvis det ikke i tide var faldet mig ind, at jeg allerede havde skejet temmelig stærkt ud.

Altså tilbage til brevet. Caddy nærede en overtro om mig, der blev styrket hos hende lige siden den nat, da hun havde ligget og sovet med sit hoved i mit skød. Hun troede – ja, jeg kunne gerne sige, var overbevist om – at jeg gjorde hende godt, når jeg var hos hende. Skønt dette nu vistnok var en sådan indbildning af den kærlige pige, at jeg næsten undser mig ved at nævne den, kunne den godt have samme virkning som en sandhed, når hun virkelig var syg, og med min formynders samtykke rejste jeg derfor ind til Caddy, og hun og Prins gjorde så megen stads af mig, at der aldrig har været mage til det.

Den næste dag tog jeg igen ind til hende og ligeså den tredje. Det var en meget magelig rejse, for jeg havde kun nødig at stå lidt tidligere op om morgenen. Men da jeg havde aflagt tre besøg, sagde min formynder, da jeg om aftenen var kommet hjem, til mig:

"Nej, lille kone, det går ikke an. En dråbe vand kan hule en sten ved stadig at falde på den, og Dame Durden slides op ved stadig at køre med diligencen. Vi vil tage til London og flytte ind i vort gamle logi."

"Ikke for min skyld, kære formynder, for jeg føler mig aldrig træt."

"Nå, så for min skyld da, eller for Adas eller for begges. Det er nok en vis persons fødselsdag i morgen?"

"Ja, det er det rigtignok," sagde jeg og kyssede min yndling, som næste dag fyldte sit et og tyvende år.

"Godt," sagde min formynder, halvt spøgende og halvt alvorligt. "Det er en vigtig dag, som vil skaffe min smukke kusine adskilligt at gøre, for at hun kan sikre sig sin selvstændighed, og den vil gøre London til et mere bekvemt opholdssted for os alle. Vi tager altså til London, men der er endnu en ting, jeg vil spørge Dem om: Hvordan havde Caddy det?"

"Hun var meget dårlig, formynder. Jeg er bange for, det vil vare noget, før hun igen kommer til helbred og kræfter."

"Hvad kalder De noget?" spurgte min formynder tankefuldt.

"Nogle uger, frygter jeg."

"Ja så!" han begyndte at gå op og ned ad gulvet med hænderne i lommen, som om han nok havde troet det. "Men hvad siger De om hendes læge? Er det en dygtig mand?"

Jeg måtte tilstå, at jeg vel ikke vidste andet, men at Prins og jeg dog endnu samme aften var blevet enige om, at det ville være ønskeligt at høre hans mening stadfæstet af en anden.

"Nå ja, der er jo f. eks. Woodcourt."

Ham havde jeg ikke tænkt på, og jeg blev ganske overrasket. Et øjeblik syntes alt, hvad der havde været i mit hjerte om Woodcourt, at vende tilbage og forvirre mig.

"De har da intet at indvende mod ham, lille kone?"

"Imod ham, formynder? På ingen måde!"

"Og De tror heller ikke, at patienten vil have noget imod ham."

Det var så langt derfra, at jeg ikke tvivlede på, hun ville have den største tillid til ham og synes meget godt om ham. Jeg sagde, at hun kendte ham, for hun havde meget ofte set ham under hans venlige besøg hos miss Flite.

"Meget vel," sagde min formynder. "Han har været her i dag, min ven, og jeg vil tale med ham derom i morgen."

Under denne korte samtale mærkede jeg, at min søde pige – skønt jeg ikke ved hvordan, for hun tav, og vi vekslede intet blik – godt huskede, hvor muntert hun havde taget mig om livet, da Caddys hænder en gang havde bragt mig den lille afskedshilsen. Dette bragte mig til at opdage, at jeg burde meddele hende og Caddy med, at jeg snart skulle blive husmoder på Bleak House, og at jeg, hvis jeg opsatte denne tilståelse længere, i mine egne øjne ville blive mindre værdig til dets herres kærlighed. Da vi derfor var kommet ovenpå og havde ventet, til klokken var slået tolv, for at jeg kunne være den første til at lykønske min yndling på hendes fødselsdag og trykke hende til mit hjerte, udviklede jeg for hende, ligesom jeg havde udviklet for mig selv, hendes fætter Johns godhed og retskaffenhed og det lykkelige liv, der ventede mig. Hvis min yndling nogen sinde havde holdt mere af mig end ellers under hele vort samliv, så var det i sandhed den aften, og jeg var så glad over at se det og så styrket ved bevidstheden om at have handlet rigtig i at bryde denne sidste ørkesløse tavshed, at jeg var ti gange lykkeligere end før. For nogle timer siden havde jeg næppe tænkt, at der var noget mærkeligt i min tavshed, men nu, da det var overstået, var jeg meget lettere om hjertet.

Næste dag tog vi til London. Vi fandt vort gamle logi ledigt og var efter en halv times forløb i orden der, som om vi aldrig havde forladt det. Woodcourt spiste til middag hos os for at højtideligholde min yndlings fødselsdag, og vi var så muntre, som vi kunne være, med den store tomhed, som Richards fravær naturligvis medførte ved en sådan lejlighed. Efter den

dag var jeg i nogen tid – otte eller ni uger, så vidt jeg husker – meget om Caddy, og sådan gik det til, at jeg i det tidsrum så mindre til Ada end i noget andet, siden vi var kommet sammen, undtagen mens jeg selv havde været syg. Hun besøgte ligeledes ofte Caddy, men vi havde fuldt op at gøre med at opmuntre og adsprede hende, og vi talte ikke sammen på vor vanlige fortrolige måde. Når jeg kom hjem om aftenen, var vi vel sammen, men Caddys nattero blev forstyrret af smerter, og jeg blev jævnligt hos hende for at pleje hende.

Vi havde andre gæster end Ada. Først og fremmest havde vi Prins, som i de korte mellemrum mellem sine undervisningstimer plejede at liste sig ind og sætte sig ned med et ansigt fuld af kærlig ængstelse for Caddy og det lillebitte barn. Hvordan Caddys tilstand så end var, undlod hun aldrig at forsikre Prins, at hun var så godt som rask, hvilket jeg, himlen tilgive mig det, aldrig undlod at stadfæste. Dette satte gerne Prins i så godt humør, at han undertiden tog stokfiolen op af lommen og anslog en streng eller to for at forbavse barnet, men jeg så aldrig, at det i mindste måde lykkedes ham, for min spæde navne lagde aldrig mærke til det.

Dernæst var der mrs. Jellyby. Undertiden kom hun med sit sædvanlige åndsfraværende væsen og satte sig roligt ned, mens hun så milevidt ud over sit barnebarn, som om hele hendes opmærksomhed var optaget af en ung borriobulaner på hans hjemlige kyst. Lige så klarøjet, så ophøjet og så sjusket som altid, kunne hun da sige: "Nå, Caddy, hvordan har du det i dag, barn?" hvorpå hun blev siddende med et venligt smil uden at lægge mærke til barnet eller fortabe sig blidt i en udregning af det antal breve, hun havde modtaget og svaret på, eller

Borriobula-Ghas evne til at frembringe kaffe. Dette gjorde hun altid med en så ophøjet foragt for vor indskrænkede virkekreds, at det var umuligt at tage fejl af det.

Endvidere var der den gamle Turveydrop, som fra morgen til aften og fra aften til morgen var genstand for utallige forsigtighedsregler. Når barnet græd, blev det næsten kvalt, for at ikke den mindste støj skulle forstyrre ham. Når det var nødvendigt at lægge i kaminen om natten, skete det i al stilhed for ikke at afbryde hans søvn. Når Caddy trængte til en eller anden lille forfriskning, som fandtes i huset, undersøgte hun først omhyggeligt, om han måske ikke også trængte til den. Til gengæld for disse opmærksomheder indfandt han sig en gang om dagen i stuen og velsignede den næsten, idet han viste en sådan nedladenhed og protektion og bredte så huldsaligt sin højskuldrede nærværelses lys ud, at jeg, hvis jeg ikke havde vidst bedre, måtte have troet, at han havde været Caddys livs velgører.

"Min Caroline," plejede han at sige og bøjede sig over hende, "trøst mig med den forsikring, at De er bedre i dag."

"Tak, mr. Turveydrop, meget bedre," svarede Caddy.

"Henrykt, fortryllet! Og vor kære miss Summerson, hun er da vel ikke helt nedbøjet af udmattelse?" med hvilke ord han løftede sine øjenlåg i vejret og kyssede på fingeren ad mig, skønt det glæder mig at kunne sige, at han, efter at jeg var blevet så forandret, havde ophørt at være egentlig nærgående i sine opmærksomheder.

"Aldeles ikke," forsikrede jeg ham.

"Herligt! Vi må bære omsorg for vor kære Caroline, miss Summerson. Vi må intet spare, som kan give hende kræfter. Vi

må kæle for hende. Bedste Caroline," kunne han med den største højmodighed og nedladenhed sige til sin svigerdatter, "De må intet savne, elskede barn. Find på et ønske og tilfredsstil det, min datter. Alt, hvad dette hus, alt, hvad mit værelse indeholder, står til Deres tjeneste, min ven. Tillad ikke," kunne han undertiden tilføje i et udbrud af holdning, "tillad ikke, at hensyn til mine simple fornødenheder nogen sinde gør afbræk i Deres, min Caroline. Deres fornødenheder er vigtigere end mine."

Han havde indført en så længe hjemlet ret til denne holdning, at jeg flere gange så Caddy og hendes mand smelte hen i tårer ved disse kærlige selvopofrelser.

"Nej, elskede børn," kunne han indvende, og når jeg så Caddys magre arm om hans fede hals, efter at han havde sagt dette, smeltede jeg med, skønt ikke af samme grund. "Nej, nej! Jeg har lovet aldrig at forlade Dem. Vær kærlige og gode imod mig, anden løn forlanger jeg ikke. Nu, Gud velsigne De! Jeg går hen i parken."

Han ville trække lidt frisk luft der og skaffe sig appetit til sit middagsmåltid i hotellet. Jeg vil håbe, at jeg ikke gør den gamle Turveydrop uret, men jeg så aldrig noget bedre træk af ham end dem, jeg her med troskab har optegnet, alene med undtagelse af, at han ganske vist fattede godhed for Peepy og undertiden med megen majestæt tog drengen ud med sig at spadsere, idet han dog altid ved disse lejligheder sendte ham hjem, før han selv gik hen for at spise, en gang imellem med en halvpenny i lommen. Men selv denne uegennyttighed medførte en ikke ringe udgift, thi for at Peepy kunne være tilstrækkelig dekoreret til at gå hånd i hånd med professoren i holdning, måtte han

klædes op fra top til tå, hvilket Caddy og hendes mand måtte betale.

Den sidste af vore gæster var Jellyby. Når han kom om aftenen og med sin blide stemme spurgte Caddy, hvordan hun havde det, og derpå satte sig ned med hovedet op til væggen, syntes jeg virkelig særdeles godt om ham. Traf han mig puslende med en eller anden bagatel, trak han undertiden sin frakke halvt af, som om han ville hjælpe mig med et svært arbejde, men længere kom han aldrig. Hans eneste beskæftigelse var at sidde med hovedet op til væggen og se vist på det tankefulde barn, og jeg kunne ikke helt blive den forestilling kvit, at de forstod hinanden.

Jeg har ikke regnet Woodcourt med blandt vore gæster, da han nu regelmæssig besøgte Caddy som læge. Hun begyndte snart at blive bedre under hans behandling, men han var også så venlig, så dygtig, så utrættelig i den umage, han gjorde sig, at det sandelig ikke er til at undres over. Jeg så en hel del til Woodcourt i denne tid, skønt ikke så meget, som man skulle tro, for da jeg vidste, at Caddy var sikker i hans hænder, smuttede jeg ofte hjem, når han var i vente. Ikke des mindre mødtes vi jævnligt. Jeg var nu ganske på det rene med mig selv, men alligevel glædede jeg mig altid ved den tanke, at det gjorde ham ondt for mig, og at det endnu gjorde ham ondt for mig, troede jeg. Han gik Badger til hånde i hans praksis, der var meget udstrakt, og han havde endnu ikke lagt nogen plan for sin fremtid.

Da Caddy begyndte at komme sig, lagde jeg mærke til en forandring hos min søde pige. Jeg kan ikke sige, hvordan den fremstillede sig for mig, fordi jeg mærkede den i mange

enkeltheder, der hver for sig var intet og kun blev til noget, når de blev sammenlagt, men ved at lægge dem sammen så jeg, at Ada ikke var så frimodig munter imod mig, som hun plejede at være. Hendes ømhed imod mig var lige så kærlig og oprigtig som altid. Derom nærede jeg intet øjeblik nogen tvivl, men der hvilede en stille sørgmodighed over hende, som hun ikke betroede mig, og hvori jeg sporede en skjult sorg.

Det kunne jeg nu ikke forstå, og jeg var så ængstelig for min kæledægges lykke, at det voldte mig nogen uro, så at jeg ofte faldt i dybe tanker. I den overbevisning, at Ada skjulte dette noget for mig, for at det ikke også skulle skaffe mig sorg, faldt det mig ind, at hun selv var lidt sorgfuld over det, jeg havde fortalt hende om Bleak House.

Hvordan jeg kom til at tro, at det kunne være tilfældet, ved jeg ikke. Jeg havde ingen tanke om, at der lå noget egenkærligt hensyn til grund herfor. Jeg sørgede ikke for min egen skyld. Jeg var fuldkommen tilfreds og fuldkommen lykkelig. Men at Ada for min skyld kunne tænke på – skønt jeg selv havde opgivet alle sådanne tanker – hvad der en gang havde været, men nu var aldeles forandret, syntes at være så let at tro, at jeg troede det.

Hvad kunne jeg gøre for at berolige min yndling – overvejede jeg da ved mig selv – og vise hende, at jeg ingen sådanne følelser nærede? Nå ja, jeg kunne kun være så munter og flittig som mulig, og det havde jeg hele tiden stræbt at være. Dog da Caddys sygdom vistnok mere eller mindre havde forstyrret mine huslige pligter, skønt jeg altid havde været hjemme om morgenen for at sørge for min formynders frokost, og han hundrede gange havde smilet og sagt, at der måtte være to små koner, da hans lille kone aldrig savnedes – besluttede jeg at

være dobbelt flittig og glad. Jeg gik derfor omkring i huset, nynnende alle de melodier, jeg kunne, og jeg sad og syede og syede ganske fortvivlet og snakkede og snakkede morgen, middag og aften.

Og dog var der den samme sky mellem mig og min yndling. "Nå, Dame Trot," sagde min formynder og lukkede sin bog en aften, da vi alle tre var samlet, "Woodcourt har altså skaffet Caddy Jellyby hendes helbred tilbage?"

"Ja," svarede jeg, "og at blive betalt med en taknemlighed som hendes, er at blive gjort rig, formynder."

"Gid det var så vel," sagde han, "det ville jeg ret ønske."

Det gjorde jeg for den sags skyld med, og jeg sagde det.

"Ja, vi ville gøre ham så rig som en jøde, hvis vi vidste, hvordan. Ville vi ikke, lille kone?"

Jeg smilede og syede, og svarede, at det var jeg dog ikke så ganske vis på, da det måske kunne ødelægge ham, så at han ikke mere ville gøre så meget gavn, skønt der var mange, som kun dårligt kunne undvære ham, såsom miss Flite og Caddy og flere andre.

"Det er sandt," sagde min formynder, "det havde jeg nær glemt. Men vi ville gøre ham rig nok til at leve, mener jeg. Rig nok til at arbejde med nogenlunde sindsro. Rig nok til at have sit eget glade hjem og sine husguder – og sin husgudinde med måske."

Det var en helt anden ting, sagde jeg. Det måtte vi alle være enige om.

"Ja ganske vist, det må vi," sagde min formynder. "Jeg har meget tilovers for Woodcourt. Jeg agter ham meget højt og har i al stilhed udforsket ham om hans planer. Det er vanskeligt at

tilbyde at hjælpe en selvstændig mand med den slags stolthed, han har. Og dog ville jeg med glæde gøre det, hvis jeg kunne det eller vidste hvordan. Han synes halvt om halvt at have lyst til en rejse igen, men det er næsten ligesom at kaste en sådan mand bort."

"Den kunne måske åbne ham en ny verden," sagde jeg.

"Det kunne den måske," mente min formynder. "Jeg tvivler om, at han venter sig ret meget af den gamle verden. Ved De hvad, det er faldet mig ind, at han undertiden er til mode, som om en eller anden skuffelse eller ulykke havde ramt ham i den gamle verden. Har De aldrig hørt noget derom?"

Jeg rystede på hovedet.

"Hm," sagde min formynder, "så tager jeg vist fejl."

Da der opstod en lille pause, som jeg for min søde piges skyld mente helst måtte udfyldes, nynnede jeg, mens jeg syede, en melodi, som min formynder godt kunne lide.

"Tror De da, at mr. Woodcourt vil rejse igen?" spurgte jeg ham, da jeg roligt havde nynnet den helt igennem.

"Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg skal tro, men jeg holder det næsten for sandsynligt, at han vil prøve med et andet land i længere tid."

"Han vil sikkert tage alle vore bedste ønsker med sig, hvorhen han så går," sagde jeg. "Er de end ikke rigdomme, vil de dog i det mindste ikke gøre ham fattigere."

"Nej, lille kone, det vil de ikke."

Jeg sad på min sædvanlige plads, ved siden af min formynders stol. Den havde ikke været min sædvanlige plads før brevet, men nu var den det. Jeg så hen til Ada, der sad lige overfor, og da hun så på mig, opdagede jeg, at hendes øjne

fyldtes med tårer, og at tårer randt ned ad hendes kinder. Jeg syntes, at jeg kun havde nødig at være rolig og glad for en gang for alle at bringe min veninde ud af hendes vildfarelse og berolige hendes kærlige hjerte. Jeg var det virkelig.

Jeg lod derfor den søde pige støtte sig til min skulder – hvor lidt drømte jeg dog om, hvad der lå hende så tungt på hjertet! – og jeg sagde, at hun ikke var ganske vel, lagde min arm om hendes liv og førte hende ovenpå. Da vi var kommet op på vort værelse, og hun formodentlig ville fortælle mig, hvad jeg ventede at høre, opmuntrede jeg hende ikke til at betro sig til mig. Jeg anede ikke, at det var nødvendigt.

"Å, kære Esther," sagde Ada, "gid jeg dog kunne tale til dig og fætter John, når I er sammen!"

"Men, elskede Ada, hvorfor skulle du ikke det?"

Ada lod kun hovedet synke og trykkede mig tættere til sig.

"Du har da ikke glemt, lille ven," sagde jeg smilende, "hvilke rolige, gammeldags folk vi er, og hvordan jeg er blevet den tavseste af alle damer? Du har vist ikke glemt, hvor lykkeligt og fredeligt hele mit liv er afstukket for mig, og af hvem? Jeg er vis på, at du ikke har glemt, af hvilken ædel karakter, Ada. Det kan aldrig være tilfældet."

"Nej aldrig, Esther."

"Nu vel da, kære veninde, så kan der jo intet være til hinder for, at du taler til os!"

"Intet til hinder, Esther? Å, når jeg tænker på alle disse år og på hans faderlige godhed og omhu og på vort gamle forhold, hvad skal jeg så gøre, hvad skal jeg så gøre?"

Jeg så lidt forundret på mit barn, men fandt det bedst ikke at svare anderledes end ved at opmuntre hende, og gik derfor over

til mange små minder om vort samliv for at hindre hende i at sige mere. Da hun havde lagt sig til at sove, men ikke før, gik jeg tilbage til min formynder for at sige ham godnat, og derpå gik jeg igen ind til Ada og blev siddende en tid hos hende.

Hun sov, og mens jeg så på hende, forekom det mig, at hun havde forandret sig. Det var i den sidste tid mere end en gang forekommet mig. Selv nu kunne jeg ikke blive enig med mig selv om, hvordan hun havde forandret sig, men noget i hendes ansigts velkendte skønhed syntes mig anderledes. Min formynders gamle forhåbninger om hende og Richard steg sørgmodig op i min sjæl, og jeg sagde til mig selv: "Hun sørger for hans skyld," og kunne ikke fatte, hvordan denne kærlighed ville ende.

Når jeg var kommet hjem fra Caddy, mens hun havde været syg, havde jeg altid truffet Ada i færd med at sy, men hun havde stadig lagt sit sytøj bort, og jeg havde aldrig fået at vide, hvad det var. Noget af det lå tæt ved hende i en skuffe, som ikke var helt tillukket. Jeg åbnede ikke denne skuffe, men ville dog gerne have vidst, hvad det var for sytøj, for det var åbenbart ikke noget til hende selv.

Og da jeg kyssede min yndling, så jeg, at hun lå med den ene hånd under sin pude, så at den var skjult.

51. Oplysning

– Da Woodcourt var kommet til London, var han endnu samme dag gået til Vholes, for fra det øjeblik, jeg havde bedt ham være Richards ven, havde han ikke en eneste gang forsømt eller glemt sit løfte. Han havde fortalt mig, at han modtog dette hverv som en hellig pligt, og han var det altid tro i denne ånd.

Han traf Vholes i dennes kontor og underrettede ham om, at han havde aftalt med Richard, at han skulle indfinde sig der for at få hans adresse at vide.

"Ganske rigtigt," sagde Vholes. "Mr. C.s adresse er ikke hundrede mile herfra. Men vil De ikke tage plads?"

Woodcourt takkede, men han havde intet andet ærinde til ham end det allerede nævnte.

"Ganske rigtigt. Jeg tror," sagde Vholes, der endnu ikke meddelte ham adressen, men stadig stiltiende fordrede, at Woodcourt skulle tage plads, "jeg tror, De har indflydelse på mr. C., ja, jeg ved det."

"Det ved jeg ikke selv noget af," svarede Woodcourt, "men De må sagtens bedst vide det."

"Det hører til min fagmæssige pligt at studere og opfatte en mand, der betror mig sit tarv. Min fagmæssige pligt skal jeg ikke forsømme, når jeg kender den. Jeg kan måske, selv med den bedste vilje, forsømme den, når jeg ikke kender den, men ikke, når jeg kender den."

Woodcourt omtalte igen adressen.

"Giv mig lidt tid," sagde Vholes. "Bær et øjeblik over med mig. Mr. C. spiller om en betydelig indsats og kan ikke spille uden – har jeg nødig at sige hvilket?"

"Penge, formoder jeg?"

"For at være ærlig imod Dem – for ærlighed er min gyldne regel, enten jeg vinder eller taber ved den, og jeg taber i almindelighed – penge er ordet. Om udsigterne til mr. C.s spil giver jeg Dem ingen oplysninger, *ingen*. Det kan være meget uklogt af mr. C. at holde op efter at have spillet så længe og så højt. Det kan også være det modsatte. Jeg siger intet. Nej," sagde Vholes og lagde med bestemthed sin hånd fladt ned på pulten, "intet."

"De synes at glemme," svarede Woodcourt, "at jeg ikke har bedt Dem om at sige mig noget, og at jeg ingen interesse har for, hvad De siger."

"Undskyld," indvendte Vholes, "De er uretfærdig mod Dem selv! De skal ikke – skal ikke på mit kontor og med mit vidende – være uretfærdig mod Dem selv. De er interesseret i alt, hvad der vedrører Deres ven. Jeg kender den menneskelige natur for godt til et eneste øjeblik at indrømme, at en herre med Deres ydre ikke skulle være interesseret i, hvad der vedrører hans ven."

"Nu vel," svarede Woodcourt, "det kan være. Jeg er særlig interesseret i hans adresse."

"Nummer et tror jeg allerede at have nævnt. Skal mr. C. vedblive at spille om denne betydelige indsats, må han have kapital. Forstå mig vel! For øjeblikket er der kapital til stede. Jeg forlanger intet, der er kapital til stede. Men til fortsættelsen af spillet må der skaffes mere til veje, medmindre mr. C. skal kaste det bort, han allerede har vovet, hvilket ene og alene han må

overveje. Det er dette, som jeg benytter lejligheden til åbent at meddele Dem, som er mr. C.s ven. Uden selv at have kapital skal det altid være mig en fornøjelse at møde og handle på mr. C.s vegne til et sådant beløb af omkostninger, som man med sikkerhed kan gøre regning på kan bæres af boet, men heller ikke videre."

Woodcourt svarede temmelig barskt, at det glædede ham at høre.

"Jeg ønsker," sagde Vholes, "at efterlade mig et godt navn. Derfor benytter jeg enhver lejlighed til åbent at meddele en ven af mr. C., i hvilken stilling han er. For mit eget vedkommende siger jeg kun, at en arbejder er sin løn værd. Påtager jeg mig at sætte skulderen mod hjulet, så gør jeg det, og jeg fortjener, hvad jeg får. Jeg er her i dette øjemed. Mit navn står af den grund malet på min dør."

"Men mr. Carstones adresse, mr. Vholes?"

"Den er, som jeg tror allerede at have sagt, her ved siden af. På anden sal vil De finde mr. C.s værelser. Mr. C. ønsker at være i nærheden af sin fagmæssige rådgiver, og jeg er langt fra at have noget derimod, for han må gerne holde øje med mig."

Efter denne meddelelse sagde Woodcourt farvel og gik for at opsøge Richard, hvis forandrede udseende han nu begyndte at forstå alt for godt.

Han fandt ham i et skummelt, dårligt møbleret værelse, omtrent sådan som jeg for kort siden havde fundet ham i hans kvarter i kasernen, med undtagelse af, at han ikke skrev, men havde en bog foran sig, fra hvilken hans øjne og tanker var langt borte. Da døren tilfældigvis var åben, stod Woodcourt nogle øjeblikke foran ham, uden at blive opdaget. Han sagde siden, at

han aldrig kunne glemme det udtærede i Richards ansigt og det modfaldne i hans væsen, før han blev vækket af sin drøm.

"Woodcourt, kære ven!" råbte Richard og sprang op med udstrakte hænder. "De står der som et genfærd."

"Men som et venskabeligt genfærd, der kun, som man siger om genfærd, venter på, at der skal blive talt til det. Hvordan går det i den dødelige verden?" de satte sig nu tæt ved hinanden.

"Dårligt nok og langsomt nok," svarede Richard, "i det mindste med min del af den."

"Hvad er det for en del?"

"Kanslerretsdelen."

"Jeg har endnu aldrig hørt," svarede Woodcourt og rystede på hovedet, "at det er gået godt med den."

"Jeg ikke heller, og hvem har vel det? Woodcourt, det ville gøre mig meget ondt at blive misforstået af Dem, selv om jeg vandt i Deres agtelse derved. De må vide, at jeg intet godt har udrettet i den lange tid. Jeg har ikke haft til hensigt at gøre ondt, men jeg synes ikke at have været i stand til andet. Det kan være, at jeg havde gjort bedre i at holde mig ude af det garn, hvori min skæbne har indviklet mig, men jeg tror det ikke, skønt De sagtens snart vil høre en ganske anden mening derom, hvis De ikke allerede har hørt den. For at gøre en lang historie kort, jeg er bange for, at jeg har manglet et formål, men nu har jeg et formål, eller også har det mig, og det er for sent at tale mere derom. Tag mig, som jeg er, og tænk det bedste om mig."

"Det er et ord," sagde Woodcourt, "og gør De til gengæld det samme med mig."

"Å De," svarede Richard, "De kan øve Deres kunst for dens egen skyld. De kan lægge hånden på ploven uden at vende om og bringe et formål ud af enhver ting. De og jeg er højst forskellige væsener."

Han talte sørgmodigt og syntes atter udmattet.

"Nå!" udbrød han og rystede det af sig. "Alt får ende. Vi får se! De vil altså tage mig, som jeg er, og tænke det bedste om mig?"

"Ja, det vil jeg!" smilende, men med den dybeste alvor gav de hinanden hånden derpå, og for en af dem kan jeg indestå med hele mit hjerte.

"De kommer som en gave fra himlen," sagde Richard, "for jeg har endnu ikke set andre her end Vholes. Der er en ting, Woodcourt, som jeg gerne en gang for alle ville omtale lige straks. De kan næppe tænke det bedste om mig, hvis jeg ikke gør det. De ved vel, at jeg elsker min kusine Ada?"

Woodcourt svarede, at jeg havde omtalt det. "Hør nu," fortsatte Richard, "De må ikke tænke, at jeg er et udtryk for den mest topmålte egenkærlighed. Tro ikke, at jeg bryder mit hoved og halvvejs knuser mit hjerte med denne usle kanslerretsproces alene for mine egne rettigheders og interessers skyld. Adas er knyttet til mine, de kan ikke adskilles. Vholes arbejder for os begge. Tænk på det!"

Han var så ivrig, at Woodcourt gav ham de kraftigste forsikringer om, at han ikke gjorde ham uret.

"Jeg kan ikke," sagde Richard med noget rørende i den måde, hvorpå han dvælede ved dette punkt, skønt den var ligefrem og ukunstlet, "jeg kan ikke udholde den tanke at blive holdt for egenkærlig og lav af en oprigtig mand som Dem, der kommer med et så venligt ansigt. Jeg ønsker at se både Ada og mig selv

få, hvad der tilhører os. Jeg ønsker at gøre mit yderste for at hjælpe hende og mig selv til vor ret. Jeg vover, hvad jeg kan skrabe sammen for at rede både hende og mig selv ud af alle disse garn. Glem endelig ikke det!"

Da Woodcourt senere kom til at tænke på, hvad der var foregået, gjorde Richards ængstelse i dette punkt et så dybt indtryk på ham, at han dvælede særlig derved, da han fortalte mig om sit første besøg i Symonds Inn. Det vakte på ny en frygt, som jeg tidligere havde haft for, at min søde piges lille formue ville blive opslugt af Vholes, og at Richards selvforsvar i al oprigtighed netop angik dette. Det var ligesom jeg havde begyndt at pleje Caddy, at denne sammenkomst fandt sted, og jeg vender nu tilbage til den tid, da Caddy var kommet sig, og der endnu stadig var en sky imellem mig og min yndling.

Den morgen foreslog jeg Ada, at vi skulle gå hen og besøge Richard. Det overraskede mig lidt at se, at hun ligesom ikke rigtig vidste, hvad hun ville, og ikke var så strålende villig til det, som jeg havde ventet.

"Du er da vel ikke blevet uenig med Richard i den tid, jeg har været så meget borte?" sagde jeg.

"Nej, Esther."

"Måske har du ikke hørt fra ham?"

"Jo, jeg har hørt fra ham."

Hvilke tårer i hendes øjne, og hvilken kærlighed i hendes ansigt! Jeg kunne ikke blive klog på min yndling. Skulle jeg gå alene til Richard? Nej, Ada syntes, at det var bedre, at jeg ikke gik alene derhen. Ville hun da følge med? Ja, Ada syntes, at det var bedre, at hun fulgte med. Skulle vi gå straks? Ja, vi måtte

helst gå straks. Men jeg kunne ikke blive klog på min yndling, der havde tårer i øjnene og kærlighed i ansigtet!

Vi var snart klædt på og gik ud. Det var en skyfuld dag, og af og til faldt der nogle kolde regndråber. Det var en af de farveløse dage, hvor alt har et tungt og hårdt udsende. Husene rynkede pande ad os, støvet rejste sig imod os, røgen omslyngede os, intet lagde bånd på sig eller fik et mildt præg. Det forekom mig, som om min søde pige ikke var på sin plads i de ujævne gader, og jeg syntes, at der skred flere ligtog hen over den ubehagelige stenbro, end jeg nogen sinde før havde set.

Først skulle vi finde Symonds Inn, men ligesom vi ville til at spørge os for i en butik, sagde Ada, at hun troede, det var i nærheden af Chancery Lane. "I ethvert tilfælde går vi sagtens ikke meget af vor vej, når vi går derhen," sagde jeg. Vi gik altså til Chancery Lane, og der så vi ganske rigtigt stå skrevet: Symonds Inn.

Dernæst skulle vi finde nummeret, "eller også er mr. Vholes kontor tilstrækkeligt," huskede jeg på, "for mr. Vholes kontor er døren ved siden af," hvortil Ada svarede, at det måske var Vholes kontor der på hjørnet. Og det var det også. Nu opstod det spørgsmål, hvilken af de to døre ved siden af, det var. Jeg ville gå hen til den ene og min yndling til den anden, og min yndling havde ret igen. Vi gik derfor op på anden sal, hvor vi kom til Richards navn med store, hvide bogstaver på en dørfylding, der så ud som en ligbåre.

Jeg ville have banket på, men Ada sagde at det måske var bedre, at vi gik lige ind. Sådan kom vi da ind til Richard, som rugede over et bord, fuldt af støvede aktbunker, der forekom mig som støvede spejle, hvori hans sjæl afspejlede sig. Hvor jeg

vendte mit blik hen, så jeg det uheldsvangre ord, som opfyldte den: Jarndyce-kontra-Jarndyce. Han modtog os meget venligt, og vi satte os. "Hvis I var kommet lidt før," sagde han, "havde I truffet Woodcourt her. Der har aldrig været mage til godt menneske som Woodcourt. Han har tid til at se herind af og til, i stedet for at en anden med det halve af, hvad han har at gøre, ikke engang ville tænke på, at han ikke kunne komme. Og han er så munter, så livsfrisk, så forstandig, så alvorlig, så – alt, hvad jeg ikke er, at stuen opklares, hver gang han kommer, og bliver mørk, når han går igen."

"Gud velsigne ham," tænkte jeg, "for hans ordholdenhed imod mig."

"Han er ikke så sangvinsk, Ada," fortsatte Richard og kastede sit modfaldne blik på aktbunkerne, "som Vholes og jeg i almindelighed er, men han står også uden for sagen og er ikke indviet i dens hemmeligheder. Vi er trængt ind i dem, og det er han ikke. Man kan ikke forlange, at han skal kende synderligt til en sådan labyrint."

Da hans blik igen faldt på papirerne, og han med begge hænder for hen over sit hoved, så jeg, hvor hule og store hans øjne og hvor tørre hans læber var, og at alle neglene på hans fingre var forbidte.

"Tror De, dette er et sundt opholdssted, Richard?" spurgte jeg.

"Ja, min kære Minerva," svarede Richard med sit gamle, muntre smil, "det er hverken et landligt eller livligt sted, og når solen skinner her, kan De vædde temmelig højt på, at den skinner klart på en bar plet. Men det er dog for tiden ganske

brugbart. Det er i nærheden af kontorerne og i nærheden af Vholes."

"Måske ville en forandring –"

"– være mig tjenlig?" sagde Richard og fremtvang et smil, idet han udfyldte sætningen. "Det skulle ikke undre mig. Men den kan nu kun komme på en måde – eller rettere sagt, kun på en af to måder. Enten må det være ude med processen eller med parten. Men det skal blive processen, processen, min søde pige!"

Disse sidste ord henvendtes til Ada, der sad ham nærmest. Da hun havde vendt sit ansigt bort fra mig og hen mod ham, kunne jeg ikke se det.

"Det går meget godt," fortsatte Richard, "det vil Vholes kunne sige Dem. Vi driver virkelig værket med kraft. Spørg kun Vholes. Vi lader dem ikke have ro. Vholes kender alle deres krogveje, og vi er dem overalt på sporet. Vi har allerede forbavset dem. Vi skal vække denne rede af syvsovere, kan De tro!"

Hans håbefuldhed havde længe været mig pinligere end hans sørgmodighed. Den var så forskellig fra sand håbefuldhed, havde noget så vildt i sin beslutning om at håbe, var så grådig og ivrig og dog så bevidst tvungen og uholdbar, at den for længst havde rørt mit hjerte. Men kommentaren til den, der nu var uudsletteligt skrevet i hans smukke ansigt, gjorde den langt sørgeligere, end den havde plejet at være. Jeg siger uudsletteligt, for jeg var overbevist om, at selv om denne fordærvelige sag i samme time kunne være blevet endeligt afgjort i overensstemmelse med hans lyseste drømme, ville sporene af de for tidlige sorger, selvbebrejdelser og skuffelser,

den havde voldt ham, dog lige til hans dødsstund være blevet i hans træk.

"Synet af vor kære, lille kone," sagde Richard, mens Ada endnu stadig var tavs og stille, "er mig så naturligt, og hendes medlidende ansigt ligner så ganske ansigtet fra gamle dage –"

Ak, nej, nej. Jeg smilede og rystede på hovedet.

"Ligner så ganske ansigtet fra gamle dage," sagde Richard i sin hjertelige tone og greb min hånd med det broderlige venskab, der var så ganske uforandret, "at jeg ikke kan forstille mig for hende. Jeg vakler lidt, det er sandheden. Undertiden håber jeg, min ven, og undertiden – fortvivler jeg vel just egentlig ikke, men dog næsten. Jeg bliver," sagde Richard og slap blidt min hånd og gik hen over gulvet, "så træt!"

Han gik nogle få gange frem og tilbage og sank ned på sofaen. "Jeg bliver," gentog han mørkt, "så træt. Det er et så mattende, mattende arbejde!"

Han støttede sig på sin arm, idet han i en grublende tone sagde disse ord, og mens han stirrede ned på, gulvet, rejste min yndling sig, tog sin hat af, knælede ved siden af ham, så at hendes guldgule hår faldt som solskin på hans hoved, slyngede begge sine arme om hans hals og vendte sit ansigt om mod mig. Åh, hvilket kærligt, opofrende åsyn så jeg da ikke!

"Kæreste Esther," sagde hun ganske roligt, "jeg går ikke hjem igen."

Pludselig gik der et lys op for mig.

"Aldrig mere. Jeg bliver her hos min elskede mand. Vi har været gift i omtrent to måneder. Gå hjem uden mig, min egen Esther. Jeg går ikke mere hjem!" Med disse ord trak min yndling hans hoved ned på sit bryst og lod det hvile der. Og har jeg

nogen sinde i mit liv set en kærlighed, som intet uden døden kunne forandre, så jeg den dengang.

"Tal til Esther, kæreste," sagde Richard og brød tavsheden. "Fortæl hende, hvordan det gik til."

Jeg gik hende i møde, før hun kunne komme hen til mig, og sluttede hende i mine arme. Ingen af os talte, men med hendes kind mod min, brød jeg mig ikke om at høre noget. "Min veninde," sagde jeg, "min søster, min stakkels, stakkels pige!" jeg beklagede hende så inderligt. Jeg holdt meget af Richard, men følte trang til at beklage hende så inderligt.

"Kan du tilgive mig, Esther? Kan fætter John tilgive mig?"

"Elskede veninde," svarede jeg, "at tvivle et øjeblik om det er at gøre ham stor uret. Og jeg selv!" – Ja, jeg, hvad havde jeg at tilgive?

Jeg tørrede min hulkende yndlings øjne og satte mig ved siden af hende på sofaen, og Richard satte sig på den anden side af mig, og mens jeg mindedes denne så forskellige aften, da de første gang havde gjort mig til deres fortrolige og meddelt mig deres hemmelighed i den gladeste, mest henrykte tone, fortalte de mig, hvordan det var gået til.

"Alt, hvad jeg havde, var Richards," sagde Ada, "og da Richard ikke ville tage det, Esther, var der ikke andet for mig at gøre end at blive hans kone, hvis min kærlighed var ægte."

"Og De var så stærkt og kærligt optaget, fortræffelige Dame Durden," sagde Richard, "at vi slet ikke kunne komme til at tale med Dem på den tid! Og desuden var det ikke noget længe overvejet skridt. Vi gik ud en formiddag og blev viet."

"Og efter at det var sket, Esther," sagde min yndling, "tænkte jeg stadig på, hvordan jeg skulle sige dig det, og hvordan jeg

bedst skulle bære mig ad. Snart syntes jeg, at du straks burde vide det, og snart, at du ikke burde vide det, og at det burde skjules for fætter John, og jeg kunne ikke blive enig med mig selv og græmmede mig så meget."

Hvor egenkærlig må jeg ikke have været, siden jeg ikke før havde tænkt mig dette! Jeg ved ikke, hvad jeg nu sagde. Jeg var så nedtrykt, og dog holdt jeg så meget af dem og var så glad over, at de holdt af mig. jeg beklagede dem så inderligt og følte dog en slags stolthed over deres kærlighed til hinanden. Jeg har aldrig før haft en på en gang så smertelig og så glædelig følelse og ikke vidst, hvilken der var den fremherskende i mit hjerte. Men jeg var ikke til stede for at formørke deres vej. Det gjorde jeg ikke. Da jeg var blevet mindre tåbelig og mere fattet, tog min yndling sin vielsesring op fra sit bryst, kyssede den og satte den på. Da huskede jeg på den foregående aften og fortalte Richard, at hun siden sit giftermål havde båret den om natten, når ingen kunne se det. Rødmende spurgte Ada mig, hvoraf jeg vidste det? Og da sagde jeg Ada, at jeg havde set hendes hånd ligge skjult under puden, men mindst havde tænkt på, hvorfor. Og så begyndte de at fortælle mig, hvordan det var gået til, og jeg begyndte igen at blive glad og sørgmodig og tåbelig og skjulte mit simple gamle ansigt, det bedste jeg kunne, for ikke at tage modet fra dem.

Sådan gik tiden, indtil jeg måtte tænke på at vende tilbage, og dette øjeblik var det værste, for da blev min yndling helt modløs. Hun klyngede sig om min hals, gav mig ethvert kærligt navn, hun kunne tænke på, og vidste ikke, hvad der skulle blive af hende uden mig! Heller ikke gik det Richard stort bedre, og jeg selv, ja jeg ville være blevet den værste af os alle tre, hvis jeg

ikke strengt havde sagt til mig selv: "Hør, Esther, hvis du nu ikke er fornuftig, taler jeg aldrig mere til dig igen!"

"Nå, det må jeg tilstå," sagde jeg, "aldrig har jeg set sådan en kone. Jeg tror, hun slet ikke holder af sin mand. Der, Richard, tag for Guds skyld mit barn." Men jeg holdt hele tiden fast på hende og kunne have grædt over hende, jeg ved ikke hvor længe.

"Herved underretter jeg dette kære unge par om," sagde jeg, "at jeg kun går for at komme igen i morgen, og at jeg vil komme og gå indtil Symonds Inn bliver ked af at se mig. Jeg vil derfor ikke sige farvel, Richard, for hvad kunne det vel nytte, når jeg kommer så snart igen?"

Jeg havde nu overgivet min yndling til ham og ville gå, men jeg tøvede for at opfange endnu et blik fra det herlige syn, som jeg kun med blødende hjerte kunne skilles fra.

Jeg sagde derfor – i en livlig, travl tone – at hvis de ikke opmuntrede mig til at komme igen, var jeg ikke vis på, om jeg turde tage mig den frihed, hvorpå min søde pige så op, smilede svagt gennem sine tårer, og jeg tog hendes yndige ansigt mellem mine hænder og gav det et afskedskys og løb bort.

Men da jeg var kommet ned – å, hvor jeg da græd! Det forekom mig næsten, som om jeg havde mistet min Ada for stedse. Jeg følte mig så ensom og forladt uden hende, og det var så sørgeligt at gå hjem uden håb om at se hende der, at jeg var aldeles utrøstelig, mens jeg gik frem og tilbage i en mørk krog og hulkede og græd.

Lidt efter lidt fattede jeg mig, efter at jeg havde skændt på mig selv, hvorpå jeg tog en vogn og kørte hjem. Den stakkels dreng, som jeg havde fundet ved St. Albans, var kort i forvejen atter kommet til syne og lå og sloges med døden, ja var allerede

dengang død, skønt jeg ikke vidste det. Min formynder var gået ud for at spørge til ham og kom ikke hjem til spisetid. Da jeg var ganske alene, græd jeg lidt igen, skønt jeg dog ikke tror, at jeg i det hele taget opførte mig så grumme dårligt.

Det var ganske naturligt, at jeg endnu ikke kunne være helt vant til tabet af min yndling. Tre til fire timer var ingen lang tid efter så mange års forløb. Men min sjæl dvælede så længe ved de uhyggelige omgivelser, jeg havde forladt hende under, og jeg udmalede mig dem som så skumle og hårde, og jeg længtes så meget efter at være i hendes nærhed og på en eller anden måde at drage omsorg for hende, at jeg besluttede at gå derhen igen om aftenen, alene for at se op til hendes vinduer.

Det var tåbeligt, ved jeg godt, men det syntes jeg slet ikke, og jeg synes det heller ikke engang nu. Jeg gjorde Charley til min fortrolige, og vi gik ud i skumringen. Det var mørkt, da vi kom hen til min søde piges ny, fremmede hjem, og der var lys bag de gule rullegardiner. Vi gik forsigtig tre eller fire gange der forbi og undgik kun med nød og næppe at møde Vholes, der kom ud fra sit kontor og drejede hovedet for at se op, før han gik hjem. Synet af hans magre, sorte skikkelse og det forladte udseende af denne mørke krog stemte overens med min sindstilstand. Jeg tænkte på min søde piges ungdom, kærlighed og skønhed, der var indespærret i et rum, der var så upassende for dem, næsten som om det var på et fælt sted.

Der var meget ensomt og meget stille, og jeg tvivlede ikke om, at jeg jo trygt kunne liste mig ovenpå. Jeg lod Charley blive nede og gik op med lette trin, uden at forstyrres af noget skær af de matte tranlygter undervejs. Jeg lyttede nogle øjeblikke og troede i husets mugne tavshed at kunne høre deres unge

stemmers mumlen. Jeg lagde mine læber på ligbårefyldingen i døren som et kys til min veninde og gik sagte ned igen med den beslutning en af de første dage at tilstå dette besøg.

Og det gjorde mig virkelig godt, for skønt kun Charley og ha jeg vidste noget derom, var jeg til mode, som om det på en måde havde formindsket adskillelsen mellem Ada og mig og igen bragt os sammen i disse øjeblikke. Jeg gik hjem, endnu ikke ganske vant til forandringen, men dog bedre tilpas efter denne flagren omkring min yndling.

Min formynder var kommet hjem og stod tankefuld ved det mørke vindue. Da jeg kom ind, klarede hans ansigt op, og han gik hen til sin stol, men han opdagede udtrykket i mit ansigt, da jeg tog min.

"Lille kone," sagde han, "De har grædt."

"Ja, formynder," svarede jeg, "jeg er næsten bange for det. Ada har været så ulykkelig og er så nedtrykt, formynder."

Jeg lagde min arm på ryggen af hans stol og læste i hans øjne, at mine ord og mit blik på hendes tomme plads havde forberedt ham.

"Er hun gift, kære Esther?"

Jeg fortalte ham det hele, og at hendes første bøn havde været hans tilgivelse.

"Den har hun," sagde han. "Himlen velsigne hende og hendes mand!" Men ligesom den første tilskyndelse, jeg havde følt, havde været at beklage hende, sådan gik det nu også ham. "Stakkels pige, stakkels pige! Stakkels Rick! Stakkels Ada!"

Vi tav begge, indtil han sagde med et suk: "Ja, ja, kære veninde. Der bliver tommere og tommere på Bleak House."

"Men dets husmoder bliver tilbage, formynder." Skønt jeg var noget frygtsom for at sige dette, vovede jeg det dog på grund af den sørgmodige tone, hvori han havde talt. "Hun vil gøre alt, hvad hun kan for at oplive det."

"Det vil lykkes hende, kære veninde."

Brevet havde ikke gjort nogen forandring i vort gensidige forhold med undtagelse af, at pladsen ved hans side var blevet min. Det fremkaldte heller ingen nu. Han vendte sit klare blik mod mig, lagde sin hånd på sin gamle vis og sagde igen: "Det vil lykkes hende. Men alligevel bliver der dog mere og mere tomt på Bleak House, lille kone!"

Det gjorde mig ondt, at dette var alt, hvad der blev talt derom. Jeg følte mig skuffet. Jeg frygtede for, at jeg måske dog ikke ganske havde været alt, hvad jeg havde villet være efter brevet og svaret.

52. Genstridighed

– Kun en dag var forløbet, da Woodcourt tidlig om morgenen, som vi ville sætte os til frokosten, trådte hastigt ind med den overraskende efterretning, at der var blevet begået et skrækkeligt mord, for hvilket George var blevet grebet og sat i fængsel. Da han fortalte os, at sir Leicester havde udsat en stor belønning for morderens pågribelse, fattede jeg i min første forskrækkelse ikke årsagen, men nogle få ord til oplyste mig om, at den myrdede person var sir Leicesters retskonsulent, og øjeblikkelig kom jeg til at tænke på min moders frygt for ham.

Denne uforudsete voldsgerning mod et menneske, som hun så længe havde iagttaget og mistroet, og som så længe havde iagttaget og mistroet hende. Et menneske, for hvem hun kun havde haft ringe godhed, da hun altid i ham havde frygtet en farlig og hemmelig fjende, forekom mig så rædsom, at mine første tanker gjaldt hende. Hvor forfærdeligt at høre tale om en sådan dødsmåde uden at være i stand til at føle medlidenhed! Hvor skrækkeligt at tænke sig, at hun måske endog undertiden havde ønsket den gamle mand bort, der så hurtigt var blevet bragt fra liv til død!

Disse forvirrede tanker, som forøgede den sorg og frygt, jeg altid følte, når dette navn blev nævnt, satte mig i en sådan bevægelse, at jeg næppe kunne sidde stille på min plads ved bordet. Jeg var aldeles ude af stand til at følge samtalen, før jeg havde haft tid til at fatte mig. Men da jeg kom til mig selv igen og så, hvor rystet min formynder var, og hørte, at de talte med

venskab om den mistænkte mand, og mindedes enhver gunstig dom, vi havde fældet om ham på grund af det gode, vi vidste om ham, blev min deltagelse og frygt vagt så stærkt på hans vegne, at jeg igen kunne holde mine tanker samlet.

"Tror De det muligt, formynder, at der er grund til denne beskyldning imod ham?"

"Det *kan* jeg ikke tro, kære Esther. Denne mand, som vi har set være så åbenhjertig og medlidende, som med en kæmpes kræfter forener et barns blidhed, som ser ud til at være så modig en karl og samtidig er så naturlig og rolig, denne mand skulle med grund være beskyldt for en sådan forbrydelse? Jeg kan ikke tro det. Jeg ikke blot tror det ikke og vil ikke tro det, men jeg *kan* ikke tro det!"

"Jeg ikke heller," sagde Woodcourt. "Men hvad vi nu også tror eller ved om ham, vi bør dog ikke glemme, at han har skinnet imod sig. Han bar nag til den afdøde og har åbenbart omtalt det på mange steder. Han skal have udtalt sig med heftighed imod ham og har ganske vist udtalt sig sådan om ham til mig. Han indrømmer, at han var alene på skuepladsen for mordet få minutter efter, at det var blevet begået. Jeg tror fuldt og fast, at han er lige så uskyldig som jeg selv, men alle grunde til mistanke taler imod ham."

"Det er sandt," sagde min formynder og tilføjede, idet han henvendte sig til mig, "og det ville være at vise ham en meget dårlig tjeneste, min ven, hvis vi lukkede øjnene for sandheden i nogen henseende."

Jeg indså naturligvis, at vi måtte indrømme, ikke alene for os selv, men også for andre, hvor meget omstændighederne var imod ham, men trods dette vidste jeg – det kunne jeg ikke bare

mig for at sige – at deres vægt ikke ville bringe os til at svigte ham i nøden.

"Det forbyde Gud!" svarede min formynder. "Vi vil hjælpe, sådan som han selv hjalp de to stakkels mennesker, der nu er døde og borte." Han mente Gridley og drengen, som George havde givet husly.

Woodcourt fortalte os derpå, at rytterens medhjælper havde været hos ham før daggry efter at have flakket hele natten om på gaden som en vanvittig. Noget af det første, rytteren havde været bange for, var, at vi skulle tro ham skyldig, og han havde pålagt sit sendebud at skildre hans uskyldighed og forsikre os derom så højtideligt han kunne. Woodcourt havde kun kunnet berolige manden ved at love at ville gå ganske tidlig til os og overbringe disse forsikringer, og han tilføjede, at han nu selv ville besøge fangen.

Min formynder sagde straks, at han også ville gå til ham. Foruden at jeg syntes overmåde godt om den afskedigede soldat, nærede jeg den hemmelige interesse for, hvad der var sket. Som kun min formynder kendte. Det forekom mig at trække tættere sammen om mig. Det syntes at blive personligt vigtigt for mig, at sandheden kom for dagen, og at ingen uskyldig mistænkes, for var mistanken først kommet på vildspor, kunne den let fare endnu mere vild.

Kort sagt, jeg følte, at det ligesom var en pligt for mig at gå med dem. Min formynder søgte ikke at få mig derfra, og jeg gik med.

Det var et stort fængsel med mange gårde og gange, der lignede hinanden så meget og var så ens brolagte, at jeg på vejen igennem det syntes at få en klarere forestilling om den

kærlighed, som ensomme, fra det ene år til det andet inden for de samme døde mure indespærrede fanger har følt for blot et ukrudt eller et græsstrå – sådan som jeg havde læst. – I et hvælvet rum, der lignede en overjordisk kælder, og hvor væggene var så blændende hvide, at de gjorde de svære jernstænger i vinduerne og den jernbeslåede dør endnu sortere, end de i virkeligheden var, fandt vi rytteren stående i en krog. Han havde siddet på en bænk og havde rejst sig, da han havde hørt låsene blive åbnede og boltene tagne fra.

Da han så os, trådte han et skridt frem med sine sædvanlige tunge trin, hvorpå han blev stående og gjorde et let buk. Men da jeg gik nærmere hen til ham og strakte hånden ud imod ham, forstod han os på øjeblikket.

"Dette lettede en sten fra mit hjerte, forsikrer jeg Dem, miss og mine herrer," sagde han, idet han hilste på os med stor hjertelighed og trak vejret dybt. "Og nu bryder jeg mig ikke så meget om, hvordan enden bliver."

Han syntes næppe at være arrestant. Med sin koldblodighed og soldatermæssige holdning så han snarere ud til at være skildvagt i fængslet.

"Dette er et endnu simplere sted end min skydebane at modtage en dame på," sagde George, "men jeg ved, at miss Summerson tager til takke med lejligheden." Og da han førte mig hen til den bænk, han havde siddet på, satte jeg mig, hvilket syntes at være ham en stor tilfredsstillelse.

"Hør nu, George," bemærkede min formynder, "da vi ingen forsikringer forlanger fra Deres side, tror jeg heller ikke, at vi har nødig at give Dem nogle fra vor."

"Aldeles ikke. Jeg takker Dem af mit ganske hjerte. Hvis jeg ikke var uskyldig i denne forbrydelse, kunne jeg ikke se Dem i øjnene og bevare min hemmelighed under et så venligt besøg. Jeg påskønner det såre meget. Jeg hører ikke til de veltalende, men jeg påskønner det dybt, miss Summerson og mine herrer."

Han lagde et øjeblik sin hånd på sit brede bryst og bøjede hovedet mod os. Skønt han straks efter rettede sig igen, udtrykte han dog megen naturlig følelse ved disse simple midler.

"For det første," sagde min formynder, "må jeg spørge, om vi kan gøre noget for Deres personlige velvære, George? Er der noget, De ønsker, som kunne formindske ubehageligheden ved denne arrest?"

"Ja," svarede George, efter at have tænkt sig lidt om, "jeg er Dem ligefuldt meget taknemlig, men da tobak strider mod reglementet, kan jeg ikke sige, at der er noget."

"Med tiden vil De dog måske komme til at tænke på en eller anden bagatel. Når De gør det, George, så lad os det vide."

"Mange tak. Men en mand, der har tumlet sig om i verden på en sådan landstrygermaner som jeg, kommer i så henseende nok ud af det på et sted som dette."

"Dernæst vil vi tale om Deres sag," sagde min formynder.

"Ja netop," svarede George, idet han med stor fatning og en smule nysgerrighed lagde armene over kors på brystet.

"Hvordan står den?"

"Å, for tiden er den udsat. Bucket har ladet mig vide, at han sandsynligvis fra tid til anden vil forlange en række udsættelser, indtil sagen er blevet fuldstændigere. Hvordan den skal blive

fuldstændigere, indser jeg ikke selv, men det sørger Bucket nok for."

"Men Gud bevares, mand!" udbrød min formynder, overrasket og med sin gamle heftighed. "De taler jo om Dem selv, som om De var en anden!"

"Uden fortrydelse. Jeg påskønner meget Deres godhed. Men jeg indser ikke, hvordan en uskyldig mand skal finde sig i sådanne ting uden at løbe panden mod væggen, når han ikke vil se Dem fra dette standpunkt."

"Det er til en vis grad sandt nok," svarede min formynder formildet. "Men, gode ven, selv en uskyldig mand må træffe de sædvanlige forholdsregler til sit forsvar."

"Ganske vist, sir, og det har jeg også gjort. Jeg har sagt til dommerne: "Mine herrer, jeg er lige så uskyldig i denne gerning, som De selv er. Hvad der er blevet fremført mod mig som kendsgerninger, har sin fuldkomne rigtighed. Mere ved jeg ikke om det." Det agter jeg at fortsætte med at sige. Hvad kan jeg gøre mere? Det er sandheden."

"Men sandheden alene er ikke tilstrækkelig."

"Ikke det? Det er temmelig dårlige udsigter for mig!" svarede George godmodigt.

"De må have en sagfører," vedblev min formynder. "Vi må tage en dygtig prokurator."

"Jeg beder Dem undskylde," sagde George og trådte et skridt tilbage. "Jeg er Dem ligefuldt taknemlig. Men jeg må udtrykkelig bede mig fritaget for noget af den slags."

"Vil De ingen prokurator have?"

"Nej," George rystede eftertrykkeligt på hovedet. "Jeg takker Dem ligefuldt, men – ingen prokurator."

"Hvorfor ikke?"

"Jeg holder nu engang ikke af den race," sagde George. "Gridley gjorde det ikke heller. Og – hvis De tillader, at jeg siger det – og jeg havde næppe troet, De selv gjorde det."

"I civile sager," forklarede min formynder lidt forlegen, "i civile sager!"

"Ja så," svarede rytteren på sin korte måde. "Jeg kan overhovedet ikke døje den race!"

Idet han lod armene synke og forandrede stilling, stod han med den ene af sine svære hænder på bordet og den anden på hoften som et så fuldstændigt billede af en mand, der ikke lader sig rokke fra en én gang tagen fast beslutning. Det var forgæves, at vi alle tre søgte at overtale ham. Han hørte på os med den venlighed, som klædte hans frimodige væsen så godt, men blev åbenbart ikke mere bevæget af vore forestillinger, end hans fængsel blev det.

"Tænk Dem vel om, mr. George," sagde jeg. "Har De intet ønske med hensyn til Deres sag?"

"Jeg kunne vistnok ønske, miss, at blive stillet for en krigsret, men derom, ved jeg, kan der ikke være tale. Vil De have den godhed, miss, at skænke mig Deres opmærksomhed et par minutter, ikke mere, skal jeg søge at forklare mig så tydeligt, som jeg kan."

Han så på os alle tre, den ene efter den anden, rystede lidt på hovedet, som om han bragte det i lave i halsbindet og kraven på en stram uniform, og fortsatte efter et øjebliks overvejelse:

"Som De ved, miss, er jeg blevet belagt med håndjern, taget i forvaring og bragt hertil. Jeg er en brændemærket og vanæret mand, og her er jeg. Min skydebane er blevet ransaget af Bucket

fra øverst til nederst. Min smule ejendom – den er kun ringe – er der blevet vendt op og ned på, til den ikke kender sig selv mere, og som sagt, her er jeg. Det beklager jeg mig ikke videre over. Skønt jeg ikke for nogen umiddelbart begået brøde er indsat i dette kvarter, indser jeg dog meget vel, at hvis jeg ikke havde ført et sådant landstrygerliv i min ungdom, ville det ikke være sket. Det er sket. Dernæst kommer det spørgsmål, hvordan der rådes bod derpå?"

Han gned sig et øjeblik med en godmodig mine på sin brune pande og sagde undskyldende: "Jeg er en så stakåndet taler, at jeg må tænke mig lidt om." Lidt efter så han igen op og fortsatte:

"Hvordan der skal rådes bod derpå? Den ulykkelige afdøde var selv prokurator og havde et temmelig fast tag i mig. Jeg vil ikke gerne røre op i hans aske, men han havde, hvad jeg, hvis han levede, ville kalde et fandens fast tag i mig. Jeg synes ikke bedre om hans håndtering for den sags skyld. Havde jeg holdt mig fri for hans håndtering, var jeg også sluppet for dette sted. Men det er ikke det, jeg mener. Sæt nu, at jeg havde dræbt ham. Sæt nu, at jeg virkelig havde taget livet af ham med en af de nylig afskudte pistoler, som Bucket havde fundet i min bolig og – Gud bedre det! Kunne have fundet der hver dag, siden den blev min bolig. Hvad ville jeg da have gjort, så snart jeg var blevet sat fast her? Taget en prokurator."

Han standsede, da han i det samme hørte nogen rasle med låsene og boltene, og fortsatte først, da døren var blevet åbnet og atter lukket. Hvorfor den blev åbnet, skal jeg straks forklare.

"Jeg havde taget en prokurator, og han havde sagt – som jeg så ofte har læst i aviserne: – "Min klient siger intet, min klient

forbeholder sig sit forsvar – min klient gør dit, min klient gør dat." Godt! Denne race har ikke for skik at gå lige løs på en ting, sådan som jeg vil have det, eller at tænke, som andre mennesker tænker. Sæt, jeg er uskyldig og tager en prokurator. Det er lige så rimeligt, ja rimeligere, at han holder mig for skyldig, end at han ikke gør det. Hvad ville han nu i ethvert tilfælde gøre? Bære sig ad, som om jeg var skyldig. Lukke munden på mig, pålægge mig ikke at forsnakke mig, lægge skjul på omstændigheder, hugge vidneforklaringerne i stumper og stykker, chikanere og måske skaffe mig fri. Men, miss Summerson, bryder jeg mig om at blive fri på den måde? Eller vil jeg ikke hellere lade mig hænge på min egen måde – hvis De vil undskylde, at jeg taler om en så ubehagelig ting i damers nærværelse?"

Han var nu blevet varm af sit emne og havde ikke længere nødig at tænke sig om.

"Jeg ville hellere lade mig hænge på min egen måde. Og det vil jeg! Dermed skal det ikke være sagt" – her så han på os alle, med sine kraftige arme over kors, og hævede sine sorte øjenbryn – "at jeg er mere for at blive hængt end ethvert andet menneske. Hvad jeg mener, er, at jeg må blive helt og holdent frikendt eller også slet ikke. Når jeg derfor hører noget, som er sandt, blive fremført imod mig, så siger jeg, at det er sandt, og når de siger til mig: "Hvad De forklarer vil blive brugt," så svarer jeg dem, at det bryder jeg mig ikke om. Det må gerne blive brugt. Kan de ikke gøre mig uskyldig med den hele sandhed, vil de rimeligvis heller ikke kunne gøre det med mindre eller med andet. Og kan de det, har det ingen værd for mig."

Med et par skridt hen over stengulvet vendte han tilbage til bordet og sluttede.

"Jeg takker Dem, miss, og Dem begge, mine herrer, mange gange for Deres opmærksomhed og endnu mere for Deres deltagelse. Det er den simple forklaring af sagen, sådan som den viser sig for en menig rytter med en enfoldig pallaskforstand. Jeg har ikke opført mig videre godt i livet, selv om jeg har opfyldt mine pligter som soldat, og times der mig også det værste, kommer jeg dog så temmelig til at høste, hvad jeg har sået. Da den første forskrækkelse over at være blevet grebet som morder var overstået – og en landstryger, der har tumlet sig sådan som jeg, har ikke ret lang tid nødig til at få en forskrækkelse overstået – arbejdede jeg mig op sådan, som De nu ser mig. Og sådan vil jeg blive ved at være. Ingen slægtninge vil blive vanærede ved mig eller ulykkelige for min skyld, og – det er alt, hvad jeg har at sige."

Døren var blevet åbnet for en anden soldatermæssig mand, hvis udseende ved første øjekast var mindre fordelagtigt, og for en vejrslået, klarøjet, kernesund kone, der havde en kurv på armen og straks med største opmærksomhed hørte på alt, hvad George sagde. George havde modtaget dem med et fortroligt nik og et venligt øjekast, men uden nogen særlig hilsen under sit foredrag. Han trykkede nu hjerteligt deres hænder og sagde: "Miss Summerson og mine herrer, det er en af mine gamle kammerater, Josef Bagnet. Og det er hans kone, mrs. Bagnet."

Bagnet gjorde et stift, militært buk for os, og mrs. Bagnet nejede.

"De er mine gode venner," sagde George. "Det var i deres hus, jeg blev arresteret."

"Ved hjælp af en brugt violoncel," tog Bagnet til orde og kastede vredt med hovedet. "Med en god tone til en ven, som

det ikke kommer an på penge."

"Mat," sagde George, "du har noget nær hørt, hvad jeg har sagt til denne dame og disse to herrer. Jeg ved, at du finder det rigtigt." Efter nogen overvejelse henviste Bagnet dette punkt til sin kone. "Gamle tøs," sagde han. "Sig ham, om jeg finder det rigtigt. Eller ikke."

"Å, George," udbrød mrs. Bagnet, der imidlertid havde pakket sin kurv ud, hvori der var et stykke koldt, saltet flæsk, lidt te og sukker og et brød. "De burde vide, at han ikke gør det. De burde vide, at det er nok til at gøre et menneske tosset at høre Dem tale sådan. De vil ikke blive fri på den ene, og De vil heller ikke blive fri på den anden måde – hvad mener De med al den vælgen og vragen? Det er noget snak, George."

"Vær ikke så streng imod mig i min ulykke, mrs. Bagnet," sagde rytteren spøgende.

"Åh, pokker i vold med Deres ulykke," udbrød mrs. Bagnet, "når den ikke gør Dem fornuftigere end som så. Jeg har aldrig i mit liv skammet mig sådan ved at høre en mand våse, som ved i dag at høre Dem tale til disse fremmede folk. Prokurator? Hvad andet, end at der ville være for mange kokke, skulle hindre Dem i at tage en halv snes prokuratorer, når den herre råder Dem til det?"

"Det er en meget fornuftig kone," sagde min formynder. "Jeg håber, De overtaler ham, mrs. Bagnet."

"Overtaler ham?" svarede hun. "Gud velsigne Dem, nej. De kender ikke George. Se engang!" mrs. Bagnet slap sin kurv for at pege på ham med sine bare, brune hænder. "Der står han, så egensindig og bestemt en mand i fejl retning, som nogen sinde har gjort et menneskeligt væsen under himlen utålmodig! De

kunne lige så godt med Deres egne kræfter tage en ottefyrrepundiger på skulderen og eksercere med den som få den mand fra en ting, når han først har sat sig den i hovedet. Kender jeg ham måske ikke?" råbte mrs. Bagnet. "Kender jeg Dem ikke, George? Jeg vil ikke håbe, at De efter alle disse mange års forløb vil få et nyt sind imod mig?"

Hendes venskabelige harme gjorde en eksemplarisk virkning på hendes mand, der flere gange rystede på hovedet ad rytteren som en tavs opfordring til at give efter. Imidlertid så mrs. Bagnet på mig, og af hendes øjnes spillen kunne jeg se, at hun ville have mig til at gøre noget, skønt jeg ikke fattede, hvad det var.

"Men jeg har for mange år siden holdt op at tale til Dem, gamle kammerat," sagde mrs. Bagnet, idet hun pustede lidt støv af det saltede flæsk og igen så på mig; "og når den dame og de herrer først lærer Dem at kende så godt, som jeg gør, vil de også holde op at tale til Dem. Hvis De ikke er for stolt til at modtage en lille bid mad, så er her noget."

"Jeg modtager det og siger mange tak," svarede rytteren.

"Nå, så det gør De dog?" sagde mrs. Bagnet, der vedblev at brumme godmodigt. "Det undrer mig virkelig. Det er sært, at De ikke af bare egensindighed også vil sulte Dem ihjel, det ville kun ligne Dem. Måske sætter De Dem det i hovedet næste gang." Her så hun igen på mig, og af de øjekast, som hun skiftevis kastede på døren og på mig, fattede jeg nu, at hun ønskede, at vi skulle vente på hende uden for fængslet. Efter at jeg på lignende måde havde meddelt min formynder og Woodcourt dette, rejste jeg mig.

"Vi håber, De vil skifte mening, mr. George," sagde jeg, "og vi vil besøge Dem igen i håb om at finde Dem mere fornuftig."

"Mere taknemlig, miss Summerson, kan De ikke finde mig," svarede han.

"Men føjeligere, håber jeg," sagde jeg. "Og jeg beder Dem huske på, at opklaringen af denne hemmelighed og opdagelsen af den virkelige gerningsmand kan være af yderste vigtighed også for andre end Dem selv."

Han hørte ærbødigt på mig, men uden synderlig at ænse disse ord, som jeg udtalte vendt lidt bort fra ham, idet jeg gik hen til døren, mens han, som de siden hen fortalte mig, iagttog min højde og skikkelse, der lige pludselig syntes at interessere ham.

"Det er mærkeligt," sagde han, "og dog forekom det mig dengang sådan!"

Min formynder spurgte ham om, hvad han mente.

"Åh, da mit uheld førte mig hen til den døde mands trappe den aften, han blev myrdet, så jeg en skikkelse, der lignede miss Summerson, gå forbi mig i mørket. Jeg var lige ved at tale til den."

Et øjeblik følte jeg en sådan gysen, som jeg hverken før eller senere har følt, og som jeg håber aldrig oftere at komme til at føle.

"Den gik ned ad trappen, samtidig med, at jeg gik op ad den," sagde rytteren, "forbi det af månen oplyste vindue og havde en vid, sort kåbe på. Jeg opdagede en bred frynse på den. Men det har intet at gøre med denne sag, undtagen at miss Summerson i dette øjeblik lignede skikkelsen så meget, at jeg kom til at tænke på den."

Jeg kan ikke forklare mine følelser i dette øjeblik. Det er nok at sige, at den uklare forpligtelse, jeg fra først af havde følt til at følge undersøgelsen, var tiltaget, uden at jeg udtrykkelig havde vovet at gøre mig selv noget spørgsmål, og at jeg var harmfuld vis på, at der ikke var nogen som helst grund for mig til at være bange.

Da vi var kommet ud af fængslet, gik vi frem og tilbage et kort stykke fra porten, der lå på et afsides sted, og vi havde ikke ventet længe, før mr. og mrs. Bagnet ligeledes kom ud og hurtigt nærmede sig os.

Der stod en tåre i hver af mrs. Bagnets øjne, og hendes ansigt var rødt og sorgfuldt.

"Jeg lod ikke George mærke, hvad jeg tænkte derom, forstår De nok, miss," var hendes første ord, da hun kom hen til os, "men han er på en slem vej, den stakkels gamle fyr."

"Ikke med klogskab, forsigtighed og god hjælp," svarede min formynder.

"En mand som De må jo bedst vide det, sir," svarede mrs. Bagnet og tørrede øjnene med sømmen af sin kåbe; "men jeg er urolig for ham. Han har været så uforsigtig og sagt så meget, som han aldrig har ment. De edsvorne vil måske ikke forstå ham sådan, som Livsenstræet og jeg gør. Og så er der sådan en mængde slemme omstændigheder imod ham, og der vil blive ført så mange folk frem til at tale imod ham, og Bucket er så underfundig."

"Med en brugt violoncel. Og sagde, han blæste på fløjte, som dreng," tilføjede Bagnet meget højtidelig.

"Hør, jeg vil sige Dem noget, miss," sagde mrs. Bagnet; "og når jeg siger miss, mener jeg Dem alle. Kom herhen, i krogen

ved muren, så skal jeg sige Dem det."

Mrs. Bagnet førte os hen til et mere afsides sted og var i begyndelsen så åndeløs, at Bagnet udbrød: "Gamle tøs. Sig Dem det."

"Ja, miss," vedblev den gamle tøs og løste sine hattebånd for at få mere luft. "De kunne lige så let flytte Dover Castle som få George af pletten i dette punkt, medmindre De havde en ny kraft til at bevæge ham med. Og den har jeg opdaget!"

"De er en perle af en kone," sagde min formynder. "Bliv ved!"

"Ja hør nu, miss," fortsatte hun, mens hun i sin ivrighed og bevægelse klappede en halv snes gange i hænderne ved hver sætning, "det, han siger om, at han ingen slægtninge har, er noget snak. De ved ikke, hvor han er, men han ved nok, hvor de er. Han har flere gange sagt mere til mig end til nogen anden, og det var ikke for ingenting, at han en gang talte til min Woolwich om en moders hvide og rynkede hoved. Det gælder halvhundrede pund, at han den dag havde set sin moder. Hun lever og må straks bringes hertil."

Øjeblikkelig tog mrs. Bagnet nogle knappenåle i munden og begyndte at fæste sine skørter op lidt oven for den nederste kant af sin kåbe, hvilket hun tilendebragte med en overraskende hurtighed og færdighed.

"Livsenstræ," sagde mrs. Bagnet, "pas du børnene, gamle, og giv mig paraplyen! Jeg tager til Lincolnshire og henter den gamle dame herind."

"Men Gud velsigne konen!" udbrød min formynder med hånden i lommen. "Hvordan vil hun komme til det? Har hun penge?"

Mrs. Bagnet henvendte sig endnu en gang til sine skørter og fremtog en skindpung, i hvilken hun hastig eftertalte nogle shillings, hvorefter hun ganske beroliget lukkede den igen.

"Bryd Dem bare aldrig om mig, miss. Jeg er en soldats kone og vant til at rejse på min egen måde. Livsenstræ, gamle dreng," her kyssede hun ham, "et til dig og tre til børnene. Og nu af sted til Lincolnshire efter Georges moder!"

Og hun drog virkelig af sted, mens vi tre stod og så ganske forbavsede på hinanden. Hun skred fremad i sin grå kåbe med kraftige skridt, drejede om hjørnet og var borte.

"Mr. Bagnet," sagde min formynder, "vil De virkelig lade hende gå sådan?"

"Må så være," svarede han. "Gik en gang hjem. Fra en anden verdensdel. I den samme grå kåbe. Og med den samme paraply. Når den gamle tøs siger, jeg gør det. Så gør hun det."

"Da er hun også lige så ærlig og ægte, som hun ser ud til," svarede min formynder, "og det er umuligt at sige mere til hendes ros."

"Hun er fanebærer ved bataljonen Mageløs," sagde Bagnet og så på os over sin skulder og satte sig ligeledes i bevægelse. "Og der er ikke hendes lige."

53. Sporet

Bucket og hans tykke pegefinger er under de forhåndenværende omstændigheder i en dyb rådslagning med hinanden. Når Bucket har en sag af påtrængende vigtighed under overvejelse, synes hans tykke pegefinger at svinge sig op til samme værdighed som en *spiritus familiaris*. Han holder den for øret, og den hvisker oplysninger til ham. Han lægger den på læberne, og den påbyder ham tavshed. Han gnider sig på næsen med den, og den skærper hans lugtesans. Han truer med den ad den skyldige, og den forhekser denne til hans egen undergang. Augurerne i opdagelsestemplet forudsiger altid, at når Bucket og denne finger holder sådanne konferencer, vil det ikke vare længe, før man hører tale om en frygtelig hævner.

For øvrigt blidelig flittig i sine iagttagelser af den menneskelige natur, i det hele taget en velvillig filosof, der ikke er tilbøjelig til at være streng imod menneskeslægtens dårskaber, gennemsnuser Bucket et uhyre antal huse og strejfer om i en uendelighed af gader, tilsyneladende helt vansmægtende af mangel på et formål. Han er i den venligste stemning mod sine kolleger og drikker gerne med de fleste af dem. Han er rundhåndet med sine penge, forekommende i sit væsen, uskyldig i sin samtale – men gennem hans livs rolige strøm glider der en understrøm af pegefingre.

Tid og sted kan ikke binde Bucket. Som det abstrakte menneske er han her i dag og borte i morgen, men højst forskellig fra det, er han her igen den næste dag. I aften ser han

tilfældigvis på jernslukkeren ved døren til sir Leicester Dedlocks hus i byen, og i morgen tidlig vandrer han på altanen på Chesney Wold, hvor engang den gamle mand vandrede, hvis genfærd skal forsones med hundrede guineas. Skuffer, pulte, lommer, alt, hvad der har hørt ham til, undersøger Bucket. Nogle timer senere er han og romeren alene med hinanden og sammenligner deres pegefingre.

Det er rimeligt nok, at disse opgaver er uforenelige med hjemmets glæder, men det er sikkert, at Bucket ikke for tiden har tid til at komme hjem. Skønt han i almindelighed sætter stor pris på at være sammen med sin kone – en dame med et medfødt opdagersnilde, som uddannet ved fagmæssig øvelse, kunne have udrettet store ting, men nu er blevet stående på en dilettants standpunkt – holder han sig fjernt fra denne søde trøst. Mrs. Bucket er med hensyn til selskab og samtale afhængig af deres logerende, der til lykke er en elskværdig dame, for hvem hun føler godhed.

På begravelsesdagen samler en stor skare sig i Lincoln's Inn Fields. Sir Leicester Dedlock overværer personlig ceremonien. Strengt taget, er der kun tre andre menneskelige væsener med i følget, nemlig lord Doodle, William Buffy og den svagelige fætter, der er blevet taget med i tilgift, men antallet af utrøstelige kareter er umådeligt. Pair-skabet yder mere firhjulet sorg, end man nogen sinde har set der i sognet. Så stor er massen af våbenskjolde på karetdøre at man skulle tro, det heraldisk-genealogiske kollegium havde mistet fader og moder med et slag. Hertugen af Foodle sender en glimrende bygning af støv og aske med sølvhjulkapsler og patentaksler, alt af de nyeste opfindelser, og tre faderløse, seks fod høje orme, der står

bagpå i en klynge af jammer. Alle gallakuske i London synes at have fået sorg, og hvis den døde gamle mand i den rustrøde dragt ikke har tabt al smag for hestekød, hvilket synes umuligt, må denne blive højlig tilfredsstillet den dag.

Blandt bedemændene og ekvipagerne og læggene på så mange sorgfarvede ben sidder Bucket rolig skjult i en af de utrøstelige kareter og iagttager i al magelighed folkestimlen gennem jalousierne. Han har et skarpt øje for en folkestimmel – for hvad har han ikke det? – og idet han ser sig om hist og her, snart fra den ene og snart fra den anden side af kareten, nu op til vinduerne og nu hen imellem menneskehovederne, undgår intet ham.

"Nå, så der er du, min ægtemage?" siger Bucket til sig selv, henvendt til mrs. Bucket, der ved hans hjælp har fået plads på trappen til den afdødes hus. "Du tager dig sandelig meget godt ud, mrs. Bucket!"

Toget har endnu ikke sat sig i bevægelse, men venter på, at anledningen til det skal blive bragt ud. I den forreste våbenprydede karet bruger Bucket sine to tykke pegefingre til at holde jalousiet et hårs brede åbent, mens han ser ud.

Det taler en hel del for hans kærlighed som ægtemand, at han endnu stadig er optaget af mrs. Bucket. "Nå, så der er du, min ægtemage, hvad?" gentager han mumlende. "Og har din logerende med. Jeg lægger mærke til dig, mrs. Bucket. Jeg vil håbe, at du har det godt, min ven!"

Bucket siger ikke mere, men sidder med de opmærksomste øjne, indtil det ødelagte gemme for adelige hemmeligheder bæres ned, – hvor er alle disse hemmeligheder nu? Gemmer han dem endnu? Fløj de bort med ham på hin pludselige rejse?

– og indtil toget sætter sig i bevægelse, og Buckets udsigt forandres. Derpå sætter han sig i lave til en magelig køretur og noterer sig karetens udstyrelse for det tilfælde, at han skulle få brug for en sådan kundskab.

Der er forskel nok på Tulkinghorn, som er indelukket i sin sorte vogn, og på Bucket, der er indelukket i sin, forskel nok på det umådelige rum uden for det lille sår, der har dysset den ene, som skumples så tungt hen over stenbroen i gaderne, i den faste søvn, og på det smalle spor af blod, der holder den anden i den årvågne tilstand, som ytrer sig i hvert hår på hans hoved! Men et er ens for dem begge, ingen af dem lader sig forstyrre.

På sin ejendommelige, magelige måde bliver Bucket siddende til toget er forbi, og glider ud af vognen, da den lejlighed til det, hvorom han er blevet enig med sig selv, tilbyder sig. Han går til sir Leicester Dedlocks hus, der for tiden er ligesom et hjem for ham, hvor han går og kommer til enhver tid, når han lyster, hvor han altid er velkommen, hvor han kender hele personalet og bevæger sig i en gådefuld stor atmosfære.

Bucket behøver hverken at banke eller ringe. Han har ladet sig give en nøgle og kan gå ind, når han vil. Idet han går gennem forstuen, siger Merkurius: "Her er igen et brev til Dem, mr. Bucket. Det er kommet med posten."

"Igen et brev, hvad?" siger Bucket.

Skulle Merkurius tilfældigvis være fyldt af en længselsfuld nysgerrighed med hensyn til Buckets breve, da er denne snedige person ikke den mand, der skal tilfredsstille den. Bucket ser på ham, som om hans ansigt var et perspektiv af flere miles længde, og han i al magelighed tog det i øjesyn.

"De skulle ikke have en dåse hos Dem?" spørger Bucket.

Uheldigvis snuser Merkurius ikke.

"Kunne De ikke skaffe mig en pris et eller andet sted fra?" siger Bucket. "Mange tak. De gør intet til sagen, hvad det er. I den henseende er jeg ikke kræsen. Mange tak."

Efter sindigt at have forsynet sig af en dåse, der er blevet lånt nedenunder, og gjort mange ophævelser med at smage på tobakken først med den ene og så med den anden side af sin næse, erklærer Bucket efter modent overlæg, at den er af den rette sort, og går bort med brevet i hånden, skønt nu Bucket går op til det lille bibliotek inden for det større med et ansigt som en mand, der modtager flere snese breve om dagen, står han dog ikke i nogen udbredt brevveksling. Han er ingen stor skribent, men håndterer sin pen omtrent på samme måde, som han håndterer den politistav, han fører med sig for altid at have den parat, og afskrækker andre fra at brevveksle med sig som en mand, der er alt for oprigtig og ligefrem i kildne sager. Desuden har han ofte set breve gøre skade, når de er blevet fremlagt under et forhør, og har haft lejlighed til at opleve, at det var dumt at skrive dem. Af disse grunde har han meget lidt at gøre med breve både som afsender og som modtager, og dog har han i de sidste fire og tyve timer modtaget hen ved et halvt dusin.

"Og dette," siger Bucket, idet han breder det ud på bordet, "er skrevet med samme hånd og indeholder de samme to ord."

Hvilke to ord?

Han drejer nøglen om i låsen, løser op for sin, for så mange skæbnesvangre brevtaske, lægger et andet brev ved siden af det

første og læser: "*Lady Dedlock*," skrevet med kække bogstaver i dem begge.

"Ja, ja," siger Bucket, "men jeg kunne have tjent pengene uden denne anonyme oplysning."

Efter at have lagt brevene i brevtasken og atter snøret denne til, åbner han døren for at hans middagsmad sammen med en karaffel sherry kan blive bragt ind på en stadselig bakke. Bucket siger ofte i venskabelige kredse, hvor der ikke hersker tvang, at han holder mere af en mundfuld af den ægte, mørke, ostindiske sherry end af noget andet, man kan byde ham. Følgelig fylder og tømmer han sit glas, idet han smækker med læberne, men mens han fortsætter sin nydelse, får han et indfald.

Bucket åbner sagte forbindelseskøren imellem dette værelse og det ved siden af og ser derind. Værelset er tomt, og ilden næsten udbrændt. Buckets øje fæster sig, efter at have svævet som en due omkring i værelset, på et bord, hvorpå breve sædvanligvis lægges, lige som de kommer. Flere breve til sir Leicester ligger på det. Bucket går nærmere og undersøger udskrifterne. "Nej," siger han, "intet af dem er fra den hånd. Det er kun mig, det er skrevet til. Jeg kan sige det til sir Leicester Dedlock i morgen."

Dermed vender han tilbage for med god appetit at ende sit måltid og kaldes efter en kort lur ind i salen. Sir Leicester har modtaget ham der for flere aftener siden for at høre, om han har noget at melde. Den svagelige fætter, der er meget medtaget af begravelsen, er til stede sammen med Volumnia.

Bucket gør tre, tydeligt forskellige buk for disse tre personer, et hyldende buk for sir Leicester, et galant buk for Volumnia og et genkendende buk for den svagelige fætter, til hvem dette

ligesom henkastende siger: "De er en gadestryger, og De kender mig, og jeg kender Dem." Efter at have uddelt disse tre små prøver på sin takt gnider Bucket sig i hænderne.

"Har De noget nyt, betjent?" spørger sir Leicester. "Ønsker De måske en samtale med mig i enrum?"

"Nej, ikke i aften, sir Leicester Dedlock, baronet."

"For min tid," fortsætter sir Leicester, "står ganske til Deres rådighed, for at lovens fornærmede majestæt kan blive hævnet."

Bucket hoster og kaster et blik på den sminkede og med sit perlehalsbånd smykkede Volumnia, som om han ærbødig ville sige: "De er en smuk skabning, forsikrer jeg Dem. Jeg har set hundrede styggere på Deres alder, det har jeg min sandten!"

Den skønne Volumnia, der vist godt kender sine yndigheders humaniserende indflydelse, holder op med at skrive trekantede breve og ordner grublende perlehalsbåndet. Bucket lovpriser i sit stille sind dette smykke og finder det højst rimeligt, at Volumnia skriver digte.

"hvis jeg ikke," vedbliver sir Leicester, "skulle på det eftertrykkeligste have indskærpet Dem, betjent, at bruge hele Deres dygtighed i denne afskyelige sag, da ønsker jeg meget at nytte denne lejlighed til at afhjælpe denne forsømmelse, hvis jeg måtte have gjort mig skyldig heri. Tag intet hensyn til omkostningerne. Jeg er forberedt på at afholde enhver udgift. De kan ikke under udførelsen af den gerning, De har overtaget, pådrage Dem nogen, som jeg ikke er villig til at bære."

Bucket gør atter sir Leicesters buk som svar på hans rundhåndethed.

"Min sjæl," tilføjer sir Leicester med ædel varme, "har, som let vil kunne indses, endnu ikke fået sin ligevægt tilbage efter den

sidste djævelske tildragelse, og får den sandsynligvis heller aldrig. Men den er fuld af harme i aften, efter at være blevet den prøvelse underkastet at måtte overgive en trofast, ivrig og hengiven tilhængers levninger til graven."

Sir Leicesters røst skælver, og hans grå hår rejser sig på hans hoved. Tårer står i hans øjne. Den bedste del af hans natur er blevet vakt.

"Jeg erklærer højtideligt, at indtil denne forbrydelse er blevet opdaget og retfærdigt straffet, er jeg næsten til mode, som om der var en plet på mit navn. En mand, der har ofret mig en stor del af sit liv, en mand, som stadig har siddet ved mit bord og sovet under mit tag, går fra mit hus hjem til sit eget og fældes inden en time, efter at han har forladt mig. Jeg kan ikke sige, om han måske ikke er blevet forfulgt fra mit hus, ja måske fra først af kåret som offer på grund af sin forbindelse med mit hus, en forbindelse, som mulig har vakt formodning om, at han besad større formue og i det hele taget var en vigtigere person, end hans egen tarvelige levemåde gav grund til at tro. Kan jeg ikke med mine midler, min indflydelse og min stilling bringe samtlige medskyldige i en sådan forbrydelse for lyset, da mislykkes det mig at håndhæve min agtelse for denne mands minde og min troskab mod en mand, som var trofast imod mig."

Mens han med megen bevægelse og alvor afgiver denne forsikring og ser sig om i salen, som om han talte til en forsamling, iagttager Bucket ham med en værdighed, hvori der, når denne tanke ikke var så formastelig, kunne synes at ligge et skær af medlidenhed. "Dagens ceremoni," fortsætter sir Leicester, "dette slående eksempel på den agtelse, hvori min

afdøde ven" – han lægger eftertryk på ordet, for døden udjævner enhver forskel – "stod hos landets blomst, har, siger jeg, forværret det stød, jeg har lidt ved denne afskyelige og frække forbrydelse. Om det så var min broder, som havde udøvet den, ville jeg ikke skåne ham."

Bucket sætter et alvorligt ansigt op. Volumnia siger om den afdøde, at han var sådan en pålidelig og sød mand!

"De må sikkert føle det som et tab for Dem, miss," svarer Bucket deltagende. "Han egnede sig ganske til at være et tab."

Volumnia giver Bucket at forstå, at hendes følsomme sjæl er fast besluttet på aldrig at overstå det, at hendes nervesystem er opløst, og at hun ikke nærer mindste håb om nogen sinde mere at komme til at smile. Imidlertid lægger hun en trekantet billet, indeholdende en beskrivelse af hendes melankolske tilstand, sammen til hin frygtelige gamle general i Bath.

"Det kan sagtens ryste et skrøbeligt fruentimmer," siger Bucket sympatisk, "men det går nok over igen."

Volumnia ønsker fremfor alt at få at vide, hvad der går for sig? Om man tror at kunne få denne skrækkelige soldat overbevist, eller hvad det nu hedder? Om han har medskyldige, eller hvad det nu kaldes i det juridiske sprog? Og en del mere af et lignende uskyldigt indhold.

"Ja, ser De, miss," svarer Bucket og sætter fingeren i en overtalende bevægelse – og så stort er hans medfødte galanteri, at han nær havde sagt: Lille ven – "det er ikke nogen let sag at svare på disse spørgsmål for øjeblikket. Ikke i dette øjeblik. Jeg har, sir Leicester Dedlock, baronet," hvem Bucket i kraft af hans vigtighed drager med ind i samtalen, "forfulgt denne sag, morgen, middag og aften. Havde jeg ikke fået et par glas sherry,

tror jeg ikke, jeg kunne have lagt mit hoved sådan i blød, som jeg har gjort. Jeg kunne svare på deres spørgsmål, miss, men pligten forbyder det. Sir Leicester Dedlock, baronet, vil meget snart få at vide alt, hvad der er blevet opsporet. Og jeg vil håbe, at han vil finde," Bucket sætter atter et alvorligt ansigt op, "at det er til hans tilfredshed."

Den svagelige fætter håber, at en eller anden karl vil blive henrettet – for eksemplets skyld. Tror, der hører større indflydelse til nu for tiden at skaffe en mand i galgen end til at skaffe en mand en plads med ti tusinde om året. Tvivler ikke om, at det – for eksemplets skyld – er langt bedre at hænge den urette end slet ingen.

"De kender livet, sir, gør De," siger Bucket med en komplimenterende blinken med sit øje og en krumning af sin finger, "og De kan stadfæste, hvad jeg har sagt til denne dame. Til Dem er det nødvendigt at sige, at jeg har draget nytte af de oplysninger, jeg har indhentet. De forstår Dem på, hvad man ikke kan forlange, at en dame skal forstå sig på, og, Gud! især i Deres ophøjede stilling i samfundet, miss," siger Bucket, der bliver ganske rød over igen at have været ved at sige lille ven.

"Betjenten, Volumnia," siger sir Leicester, "er sin pligt tro og har fuldkommen ret."

Bucket mumler: "Glæder mig at beæres med Deres bifald, sir Leicester Dedlock, baronet."

"I sandhed, Volumnia," fortsætter sir Leicester, "det er ikke at give noget godt mønster til efterlignelse at gøre betjenten sådanne spørgsmål, som De har gjort ham. Han er den bedste dommer om sit ansvar. Hans ansvar er hans rettesnor. Og det sømmer sig ikke for os, der hjælper til med at give lovene, at

lægge hindringer i vejen for dem, der fuldbyrder dem, eller," tilføjer sir Leicester meget strengt, for Volumnia har været i færd med at tage ordet, før han har afrundet sin sætning, "eller som hævner deres fornærmede majestæt."

Volumnia forklarer i al ydmyghed, at hun ikke alene kan forsvare sig mod den nysgerrighed, som hun har tilfælles med sit køns letsindige ungdom, men også, at hun virkelig er nær ved at dø af sorg over og deltagelse for den dyrebare mand, hvis tab de alle beklager.

"Meget godt, Volumnia," svarer sir Leicester, "så kan De ikke være forsigtig nok."

Bucket benytter en pause til atter at lade sig høre.

"Sir Leicester Dedlock, baronet, jeg håber, at denne sag såvel skal gøre mig ære som vise sig at være tilfredsstillende for alle. Når jeg skildrer den som en smuk sag, miss," fortsætter Bucket med et alvorligt blik på sir Leicester, "mener jeg fra mit synspunkt. Set fra andre synspunkter, medfører sådanne sager altid større eller mindre ubehageligheder. Meget sælsomme ting kommer til vor kundskab om familier, miss, ting, som De, Gud velsigne Dem! ville holde for sande fænomener!"

Med sit lille uskyldige skrig tilkendegiver Volumnia, at det vil hun gerne tro.

"Ja, og det endog i fine familier, i høje familier, i store familier," siger Bucket, idet han atter alvorlig skotter hen til sir Leicester. "Jeg har før haft den ære at være blevet brugt i høje familier, og De gør Dem ingen forestilling om – da jeg vil endog gå så vidt at sige, at ikke engang De, sir," disse ord henvendes til den svagelige fætter, "gør Dem nogen forestilling om det spil, der undertiden drives."

Fætteren, der, overvældet af kedsomhed, har begravet sit hoved i sofapuderne, gaber: "Meget muligt."

Sir Leicester, der finder det på tiden at lade betjenten gå, blander sig her majestætisk i talen med de ord: "Meget vel, mange tak!", og med en håndbevægelse, der tilkendegiver ikke alene, at det er ude med samtalen, men også, at når høje familier forfalder til lave vaner, må de selv bære følgerne, tilføjer han nedladende: "De må ikke glemme, betjent, at jeg er til Deres rådighed, når De ønsker det."

Bucket – endnu stadig alvorlig – spørger, om det er belejligt i morgen tidlig, hvis han kommer så vidt, som han venter. Sir Leicester svarer: "Enhver tid er mig lige passende." Bucket gør sine tre buk og er i færd med at gå, da et glemt punkt falder ham ind.

"Om forladelse," siger han med dæmpet stemme, idet han forsigtig vender tilbage, "turde jeg spørge om, hvem der har slået kundgørelsen om belønningen op på trappegangen?"

"Jeg har ladet den slå op der," svarer sir Leicester.

"Ville det være en utilbørlig frihed, sir Leicester Dedlock, baronet, hvis jeg spurgte Dem om grunden?"

"Aldeles ikke. Jeg valgte trappegangen som en iøjnefaldende del af huset. Jeg tror ikke, at kundgørelsen kan træde stærkt nok frem for personalet. Jeg ønsker, at mine folk skal gennemtrænges af forbrydelsens afskyelighed, beslutningen om at straffe den og umuligheden af at undgå straffen. Imidlertid, betjent, har de på grund af deres nøjere kendskab til sagen nogen indvending –"

Bucket ser ingen nu. Da kundgørelsen engang er opslået, er det bedst ikke at tage den ned igen. Atter gentagende sine tre

buk, trækker han sig tilbage og lukker døren, mens Volumnia udstøder et lille skrig, der indleder en udtalelse om, at denne fortryllende rædsomme person er et sandt rædselskabinet.

Med sin lyst til selskab og sin lethed til at lempe sig efter alle samfundsklasser står Bucket kort efter foran forstuekaminen, der blusser klart og varmer på den tidlige vinteraften, og beundrer Merkurius.

"De holder vist seks fod og to tommer?" siger Bucket.

"Tre," siger Merkurius.

"Så meget? Men De er rigtignok også bredskuldret i forhold til det, så at De ikke ser så høj ud. De hører ikke til den tyndbenede slags. Er De nogen sinde blevet modelleret?" spørger Bucket og lægger et kunstnerisk udtryk i sit øje.

Merkurius er aldrig blevet modelleret.

"Da burde De virkelig lade Dem modellere. En af mine venner, hvem De snart vil høre omtale som billedhugger ved det kongelige kunstakademi, ville gerne give en køn skilling for at få lov til at aftegne Deres former. Mylady er nok ude, ikke sandt?"

"Ja, hun er i middagsselskab."

"Hun er nok for det meste ude hver dag?"

"Ja."

"Det er ikke så underligt!" siger Bucket. "Sådan en fin dame som hun, så smuk, så yndig, så elegant, er ligefrem som en frisk citron på et middagsbord. Hun forskønner alt, hvor hun kommer. Havde Deres fader samme fag som De?"

"Nej."

"Det havde min. Min fader var først page, så lakaj, derpå kældermester, derefter hushovmester og endelig

værtshusholder. Levede almindeligt agtet og døde savnet. Sagde med sit sidste åndedræt, at den tid, da han havde tjent, var den hæderligste del af hans løbebane, og det var den. Jeg har både en broder og en svoger, som tjener. Har mylady et godt sind?"

Merkurius svarer: "Så godt, som man kan vente det."

"Ah!" siger Bucket. "Lidt forkælet? Lidt lunefuld? Nå, herre Gud! Hvad kan man vente andet af damerne, når de er så smukke som hun? Og holder vi ikke netop derfor så meget des mere af dem. Hvad?"

Med hænderne i lommen på sine lyse, ferskenblomstfarvede knæbenklæder udstrækker Merkurius sine symmetriske silkeben med en galant mands mine og kan ikke nægte det. Nu høres lyden af vognhjul og en voldsom ringen på klokken. "Når man taler om solen," siger Bucket, "så skinner den."

Fløjdørene skydes op, og hun går gennem forstuen. Endnu meget bleg, er hun klædt i let sorg og bærer to dejlige armbånd. Enten er det deres eller armenes skønhed, som i særdeleshed tiltrækker sig Buckets opmærksomhed. Han ser på dem med et spejdende blik og klingrer med noget i sin lomme – måske halvpence.

Da hun i afstand er blevet opmærksom på ham, ser hun spørgende på den anden Merkurius, der har ledsaget hende hjem.

"Mr. Bucket, mylady."

Bucket gør et skrabud og træder frem.

"Venter De på at komme til at tale med sir Leicester?"

"Nej, mylady, jeg har talt med ham."

"Har De noget at sige mig?"

"Ikke for øjeblikket, mylady."

"Har De gjort ny opdagelser?"

"Nogle få, mylady."

Dette er kun i forbigående. Hun standser næppe engang og fejer alene op ad trappen. Bucket, der går hen til det nederste af denne, iagttager hende, mens hun går op ad de trin, ad hvilke den gamle mand gik ned til sin grav. Forbi morderiske grupper af billedstøtter, som med deres skyggevåben gentager sig selv på væggen. Forbi den trykte kundgørelse, som hun ser på, da hun går forbi den. Derpå er hun forsvundet.

"Det er virkelig en yndig kone," siger Bucket, idet han går. Tilbage til Merkurius. "Men hun ser lidt svag ud."

Er heller ikke rigtig stærk, fortæller Merkurius ham. Lider meget af hovedpine.

Virkelig? Det er skade! Bucket ville råde hende til at gå dygtig meget. Ja, hun går også, svarer Merkurius. Går undertiden i to timer, når hovedpinen er slem. Endog om aftenen.

"Er De også vis på, at De holder seks fod og tre tommer?" spørger Bucket. "Undskyld, at jeg afbryder Dem et øjeblik."

"Der er ikke mindste tvivl derom."

"De er så godt bygget, at jeg ikke ville have troet det. Skønt garderne regnes for at være smukke folk, er De dog ofte så små af bygning. – Så hun spadserer om aftenen? Dog vel kun, når det er måneskin?"

Ja vel. Når det er måneskin. Naturligvis. Å, naturligvis! Fortrolighed og enighed på begge sider.

"Selv går De nok ikke meget?" siger Bucket. "De har sagtens ikke synderlig tid til det?"

Desuden holder Merkurius ikke af at gå. Foretrækker at tage bevægelse til vogns.

"Det forstår sig," siger Bucket. "Det er noget andet. Nu, da jeg husker mig om," siger Bucket, mens han varmer sine hænder og ser velbehagelig på luen, "var hun nok ude at spadsere samme aften, som denne historie, gik for sig?"

"Ganske rigtigt! Jeg lukkede hende ind i haven på den anden side af gaden."

"Og forlod hende der. Ja, det gjorde De. Jeg så Dem gøre det."

"Da så jeg ikke Dem," siger Merkurius.

"Jeg havde hastværk, jeg ville besøge en gammel tante, som. Bor i Chelsea – den næstnæste dør fra det oprindelige gamle kaffehus – halvfemsindstyve år er den gamle dame, ugift og har lidt formue. Ja, jeg kom tilfældigvis forbi. Lad mig se, hvad kunne klokken vel være? Den var ikke ti."

"Halv ti."

"De har ret, det var den. Og tager jeg ikke fejl, var mylady indhyllet i en vid, sort kåbe med en bred frynse om?"

"Det var hun naturligvis."

Det var hun naturligvis. Bucket må vende tilbage til et lille arbejde ovenpå, men han må først veksle et håndtryk med Merkurius til tak for hans behagelige konversation, og vil han – det er alt, hvad han forlanger – vil han, når han får en halv time tilovers, tænke på at skænke billedhuggeren ved akademiet den til begge parters gensidige fordel?

54. En mine sprænges

Vederkvæget af søvnen, står Bucket tidlig op om morgenen og tager sig et overblik. Fikset op ved hjælp af en ren skjorte og en våd hårbørste – et instrument, hvormed han ved højtidelige lejligheder glatter de tynde lokker, han har tilbage efter et liv, fuldt af anstrengende studier – spiser Bucket en frokost, der består af to stykker lammekarbonade, te, æg, ristet brød og marmelade i et tilsvarende forhold, et godt grundlag at bygge videre på. Efter rigtigt at have gjort sig til gode med disse styrkende sager og i al stilhed konfereret med sin *spiritus familiaris*, beder han i fortrolighed Merkurius om "godhedsfuldt at sige sir Leicester Dedlock, baronet, at hvis han ser sig i stand til at tale med mig, ser jeg mig i stand til at komme til ham." Han får den nådige besked, at sir Leicester om ti minutter vil være færdig med sin påklædning og modtage Bucket i biblioteket, og Bucket går da til dette gemak, hvor han stiller sig foran kaminen med fingeren på hagen og ser på de brændende kul.

Tankefuld er Bucket, som den mand nok kan være, der har et vigtigt arbejde for, men fattet, tillidsfuld og sikker i sin sag. Efter udtrykket i hans ansigt at dømme kunne man holde ham for en berømt whistspiller, der skal spille om en høj indsats – hundrede guineas f. eks. – og vel har spillet i hånden, men samtidig skal hævde sin anseelse ved at spille sine kort lige til det sidste på den mesterligste måde. Bucket er ikke det mindste ængstelig eller forvirret, da sir Leicester træder ind, men

iagttager stiltiende baronetten, mens denne langsomt nærmer sig sin lænestol, med den samme værdighed som i går.

"Det gør mig ondt at have ladet Dem vente, betjent, men jeg er stået noget sildigere op end ellers i dag. Jeg er ikke rigtig rask. Den spænding og harme, hvoraf jeg for nylig har lidt, har været mig for stærk. Jeg er tilbøjelig til at få podagra." Sir Leicester havde nær sagt små upasseligheder og havde også sagt dette til enhver anden, men Bucket kender åbenbart sammenhængen, "og for nylig indtrufne omstændigheder har kaldt den frem."

Idet han sætter sig med stor møje og et udtryk af smerte, kommer Bucket lidt nærmere og bliver stående med en af sine store hænder på bordet.

"Jeg ved ikke, betjent," siger sir Leicester og løfter sine øjne op mod hans ansigt, "om De ønsker, at vi skal være alene. Det må De helt bestemme. Ønsker De det, godt og vel. Hvis ikke, ville det interessere miss Dedlock –"

"Ja, sir Leicester Dedlock, baronet," svarer Bucket, med sit hoved overtalende på den ene side og sin pegefinger hængende ved det ene øre som en ørenring, "vi kan i dette øjeblik ikke være for meget i enrum. De vil straks indse, at vi ikke kan være for meget i enrum. En dame, især en dame i miss Dedlocks ophøjede stilling i samfundet, kan under ingen omstændigheder være mig andet end behagelig, men uden hensyn til mig selv, må jeg tage mig den frihed at forsikre Dem, at jeg ved, at vi ikke kan være for meget i enrum."

"Det er tilstrækkeligt."

"Jeg er så vis derpå," fortsætter Bucket, "at jeg var i færd med at udbede mig Deres tilladelse til at dreje nøglen om i låsen."

"Meget gerne." Behændig og sagte iværksætter Bucket denne forsigtighedsforanstaltning, idet han lægger sig et øjeblik på knæ for at sætte nøglen sådan i låsen, at ingen kan se ind udefra.

"Sir Leicester Dedlock, baronet. Jeg sagde i går aftes, at jeg kun manglede meget lidt i at være til ende med denne sag. Jeg har nu fuldstændiggjort den og samlet beviser imod den person, som har udøvet forbrydelsen."

"Imod soldaten?"

"Nej, sir Leicester Dedlock, ikke mod soldaten."

Sir Leicester ser forbavset ud og spørger: "Er manden arresteret?"

Bucket svarer ham efter et ophold: "Det er en kvinde."

Sir Leicester lægger sig tilbage i sin stol og udbryder åndeløs: "Gode Gud!"

"Sir Leicester Dedlock, baronet," begynder Bucket og bøjer sig over ham, med den ene hånd på bordet, og brugende pegefingeren på den anden på en udtryksfuld måde, "det er min pligt at forberede Dem på en række omstændigheder, som kan, ja jeg går endog så vidt at sige, som vil volde Dem en rystelse. Men De er en gentleman, og jeg ved, hvad en gentleman er i stand til. Forestår der Dem et slag, så tænker De naturligvis på Deres familie. De spørger Dem selv, hvordan alle Deres forfædre lige op til Julius Cæsar – for ikke for øjeblikket at gå længere tilbage end til ham – ville have båret dette slag. De mindes snese af dem, som ville have båret det godt, og De bærer det selv godt for Deres skyld og for at hævde familiens ære. Det er sådan, De tænker, og det er sådan, De handler, sir Leicester Dedlock, baronet."

Sir Leicester, der ligger bagover i sin stol og griber fat om armene på den, sidder og ser på ham med et forstenet ansigt.

"Idet jeg nu," fortsætter Bucket, "sådan forbereder Dem, må det være mig tilladt tillige at bede Dem om ikke noget øjeblik at være urolig over, hvad jeg har fået at vide. Jeg ved så meget om så mange personer, både høje og lave, at en smule kendskab mere eller mindre ikke har det ringeste at betyde. Jeg tror ikke, at der gives noget træk på brættet, som ville overraske *mig*, og om jeg ved, at det ene eller det andet træk er blevet gjort, er en aldeles ligegyldig sag, da ethvert muligt træk – forudsat, at det gøres i forkert retning – ifølge min erfaring er sandsynligt. Derfor er det, at jeg siger, at De ikke må gå hen og lade Dem bringe ud af ligevægt, fordi jeg kender noget til Deres familieanliggender."

"Jeg takker Dem, fordi De forbereder mig," svarer sir Leicester efter en pause og uden at røre hånd, fod eller ansigtstræk, "jeg vil ikke håbe, at det er nødvendigt, skønt jeg gerne vil indrømme, at det er godt ment. Vær så god at blive ved og," sir Leicester synes at gyse tilbage for skyggen af hans skikkelse, "og tag Dem en stol, hvis De ikke har noget imod det."

Ikke det mindste. Bucket henter en stol og formindsker sin skygge. "Med denne korte indledning, sir Leicester Dedlock, baronet, kommer jeg til sagen. Lady Dedlock –"

Sir Leicester rejser sig i sædet og stirrer barsk på ham. Bucket sætter, som et formildende middel, fingeren i bevægelse.

"Lady Dedlock, ser De, bliver almindeligt beundret. Det bliver Hendes Nåde. Hun bliver almindelig beundret."

"Jeg ville meget foretrække, betjent," svarer sir Leicester stift, "at myladys navn helt udelades af denne samtale."

"Det ville jeg med, men – det er umuligt."

"Umuligt?"

Bucket ryster på sit ubarmhjertige hoved.

"Sir Leicester Dedlock, baronet, det er aldeles umuligt. Det, jeg har at sige, vedrører netop Hendes Nåde. Hun er den tap, hvorom alting drejer sig."

"Betjent," svarer sir Leicester med glødende øjne og dirrende læber, "De kender Deres pligt. Gør Deres pligt, men vogt Dem for at overskride den. Jeg tåler det ikke. Jeg ville ikke kunne udholde det. De bringer myladys navn i denne forbindelse på Deres eget an- og tilsvar. Myladys navn bør ikke letsindigt bruges af almindelige mennesker."

"Sir Leicester Dedlock, baronet, jeg siger, hvad jeg må sige, og ikke mere."

"Jeg håber, at det vil vise sig sådan. Meget vel. Bliv ved."

Idet Bucket betragter de harmfulde øjne, som nu undgår ham, og den harmfulde skikkelse, der skælver fra hoved til fod, men dog stræber at være rolig, føler han sig for med sin pegefinger og fortsætter:

"Sir Leicester Dedlock, baronet, min pligt byder mig at underrette Dem om, at den afdøde mr. Tulkinghorn i lang tid nærede mistillid og mistanke til lady Dedlock."

"Havde han vovet at lade sig i mindste måde forstå dermed til mig – hvilket han aldrig gjorde – havde jeg selv dræbt ham!" udbryder han og slår i bordet med sin hånd. Men endog midt i denne hede og harme afbryder han sig selv, standset af Buckets kløgtige øjne, mens denne langsomt bevæger sin pegefinger og

med en blanding af fortrolighed og tålmodighed ryster på hovedet.

"Den afdøde mr. Tulkinghorn var tavs og forsigtig, og hvad han egentlig tænkte på fra begyndelsen af, tør jeg ikke ganske påtage mig at sige. Men jeg ved af hans egen mund, at han i lang tid havde lady Dedlock mistænkt for af en håndskrift, som hun havde set her i dette hus og på en tid, da De selv var til stede, at have opdaget tilværelsen af en meget fattig person, der havde været hendes elsker, før De friede til hende, og burde have været hendes mand," Bucket standser og gentager sindigt, "burde have været hendes mand." Standser og gentager sindig, "burde have været hendes mand. Derom er der ikke mindste tvivl. Jeg ved af hans egen mund, at da denne person kort efter døde, havde mr. Tulkinghorn lady Dedlock mistænkt for at have besøgt hans usle logi og hans endnu uslere grav, alene og hemmeligt. Jeg ved af mine egne undersøgelser og af mine egne øjne og øren, at lady Dedlock gjorde et sådant besøg i sin kammerpiges klæder, for mr. Tulkinghorn brugte mig til at se Hendes Nåde efter i sømmene – undskyld, at jeg bruger det udtryk, vi i almindelighed bruger – og jeg så hende også for så vidt fuldstændig efter i sømmene. Jeg konfronterede pigen i kontoret i Lincoln's Inn Fields med et vidne, der havde været lady Dedlocks vejviser, og der kunne ikke være skygge af tvivl tilbage om, at hun uden den unge piges vidende havde taget hendes klæder på. Jeg søgte i går at bane vejen en smule for disse ubehagelige meddelelser ved at sige, at der undertiden foregik meget besynderlige ting, selv i høje familier. Alt dette er foregået i Deres egen familie og med Deres egen gemalinde. Det er min overbevisning, at mr. Tulkinghorn var optaget af

disse undersøgelser lige til sin dødstime, og at der endnu den aften i den anledning var ondt blod mellem ham og lady Dedlock. Forehold nu lady Dedlock dette, sir Leicester Dedlock, og spørg Hendes Nåde, om hun ikke, efter at han havde forladt hende, gik, iført en vid, sort kåbe med en bred frynse om, til hans kontor for at tale yderligere med ham."

Sir Leicester sidder som en billedstøtte og stirrer på den grusomme pegefinger, der sonderer hans hjertes livsblod.

"Forehold Hendes Nåde dette, sir Leicester Dedlock, baronet, fra mig, inspektør Bucket af opdagelsespolitiet. Og skulle Hendes Nåde gøre vanskeligheder med at indrømme det, så sig hende, at det ikke nytter noget. At inspektør Bucket ved det og ved, at hun gik forbi soldaten, som De kaldte ham – skønt han nu ikke længere står i tjenesten – og ved, at hun ved, at hun gik forbi ham på trappen. Nå, sir Leicester Dedlock, baronet, hvorfor fortæller jeg Dem nu alt dette?"

Sir Leicester, der har dækket sit ansigt med sine hænder, giver sig luft i en stønnen og beder ham standse et øjeblik. Lidt efter tager han hænderne bort og overholder sådan sin værdighed og ydre ro, skønt der ikke er mere farve i hans ansigt end i hans hvide hår, så at Bucket bliver lidt bange for ham. Der er noget frossent og stift i hans væsen, foruden dettes sædvanlige skal af hovmod, og Bucket mærker snart en usædvanlig langsomhed i hans tale og nu og da en underlig vanskelighed ved at begynde, der får ham til at udstøde uartikulerede lyd. Med sådanne lyd bryder han nu tavsheden, men får dog snart så megen magt over sig selv, at han kan sige, at han ikke fatter, hvorfor en så trofast og ivrig mand som den afdøde Tulkinghorn ikke skulle have meddelt ham noget om

denne smertelige, denne sørgelige, denne uventede, denne overvældende, denne utrolige efterretning.

"Forehold ligeledes Hendes Nåde dette, sir Leicester Dedlock, baronet," svarer Bucket, "og lad hende forklare det. De vil da erfare, at jeg skulle tage meget fejl, hvis det ikke havde været mr. Tulkinghorns hensigt at meddele Dem det hele, så snart han mente, at tidens fylde var kommet, og at han havde givet Hendes Nåde dette at forstå. Han kunne jo have villet meddele det den samme morgen, da jeg undersøgte hans lig. De ved ikke, hvad jeg agter at sige og gøre om fem minutter fra dette øjeblik, sir Leicester Dedlock, baronet, og hvis jeg nu pludselig blev revet bort, så ville De dog måske undre Dem over, at jeg ikke havde gjort det, ikke sandt?"

Sandt. Sir Leicester, der med en vis møje undgår denne påtrængende lyd, siger: "Sandt." I det samme høres en høj larm af stemmer i forstuen. Efter at have lyttet, går Bucket hen til døren, åbner den sagte og lytter igen. Derpå trækker han hovedet til sig og hvisker hastigt, men roligt: "Sir Leicester Dedlock, baronet, denne ulykkelige familiehistorie er kommet ud, som jeg ventede, at den ville, eftersom den afdøde mr. Tulkinghorn blev kaldt så pludselig bort. Den eneste udvej til at få den neddysset, er at lade disse folk, der nu skændes med Deres tjenere, komme herind. Ville De have noget imod – for familiens skyld – at blive siddende ganske stille, mens jeg ser dem efter i sømmene? Og vil De nikke en gang imellem, når jeg synes at bede Dem om det?"

Sir Leicester svarer utydeligt: "Betjent, gør, hvad De vil!" og med et nik og en skarpsindig krumning af pegefingeren glider Bucket ned i forstuen, hvor stemmerne snart dør hen. Han er

ikke længe om at vende tilbage med Merkurius og en anden, ligeledes pudret og med ferskenblomstfarvede knæbenklæder smykket guddom. De bærer en bærestol, hvori der sidder en affældig gammel mand, imellem sig. En mand til og to fruentimmer kommer bagefter. Efter at Bucket i en venlig og utvungen tone har befalet Merkurerne at sætte stolen på gulvet, lader han dem gå og lukker atter døren. Sir Leicester ser på dette angreb på hans hellige enemærker med en iskold stirren.

"De kender mig måske, mine herrer," siger Bucket i en fortrolig tone. "Jeg er inspektør Bucket af opdagelsespolitiet, er jeg, og dette," her stikker han den øverste ende af sin bekvemme lille politistav frem af brystlommen, "er min hjemmel. De ønskede at se sir Leicester Dedlock, baronet. Godt! Her ser De ham, og De må vide, at det ikke er enhver, hvem denne ære indrømmes. Deres navn, gamle herre, er Smallweed. Jeg kender det godt."

"Nå ja, De har aldrig hørt noget ondt om det!" råber Smallweed med skingrende stemme.

"De skulle tilfældigvis ikke vide, hvorfor svinet blev slagtet?" spørger Bucket med et fast blik, men uden at blive hidsig.

"Nej."

"Å, det blev slagtet, fordi det havde for meget af munden. Bring Dem ikke i den samme stilling, det ville ikke være dem værdigt. De plejer måske at omgås med døve folk?"

"Ja, min kone er døv."

"Det forklarer, hvorfor De stemmer Deres røst så højt.

Men da hun ikke er her til stede, så stem den et par oktaver lavere, og jeg vil ikke alene takke Dem, men det vil også klæde

Dem bedre. Denne anden mand er nok af prækefaget, ikke sandt?"

"Hans navn er Chadband," siger Smallweed og taler fra nu af i en langt mere dæmpet tone.

"Havde engang en ven og kollega af samme navn," siger Bucket og rækker hånden frem, "og synes følgelig godt om det, mrs. Chadband. Formodentlig?"

"Og mrs. Snagsby," tilføjer Smallweed.

"Manden er papirhandler og en af mine meget gode venner," siger Bucket. "Elsker ham som en broder! – Nå, hvad er der da på færde?"

"Mener De, hvorfor vi er kommet?" spørger Smallweed, lidt modfalden over denne pludselige vending.

"Ah, De ved, hvad jeg mener. Lad os da her i overværelse af sir Leicester Dedlock, baronet, høre, hvad der er på færde. Nå!"

Smallweed vinker ad Chadband og rådfører sig et øjeblik hviskende med ham. Chadband siger højt: "Ja, De først," og trækker sig tilbage til sin forrige plads.

"Jeg var mr. Tulkinghorns ven og klient," piber bedstefader Smallweed, "og gjorde forretninger med ham. Jeg havde nytte af ham, og han nytte af mig. Krook, der er død og borte var min svoger. Han var kødelig broder til en brandstok af en skade – med andre ord, til min kone. Jeg arvede alle Krooks efterladenskaber. Jeg undersøgte alle hans papirer og effekter. De blev alle gravet op i mit påsyn. Der fandtes en pakke breve, der havde tilhørt en afdød person og lå skjult længst inde på en hylde i lady Janes seng – hans kats seng. Han skjulte alle slags ting på alle mulige steder. Mr. Tulkinghorn ønskede at få dem og fik dem også, men jeg havde først set dem igennem. Jeg er

forretningsmand og kiggede i dem. Det var breve fra den logerendes kæreste, der underskrev sig Honoria. Ak Gud, Honoria er intet almindeligt navn, vel? Der er ingen dame her i huset, som underskriver sig Honoria, vel? Å nej, det tror jeg ikke. Nej, det tror jeg ikke! Og heller ikke med den samme hånd måske? Å nej, det tror jeg ikke!"

Her får Smallweed midt i sin triumf et anfald af hoste og afbryder sin tale med det udråb: "O himmel! Å Gud! Jeg bliver rystet i stykker!"

"Nå," siger Bucket efter at have ventet, til han er kommet til sig selv igen, "hvis De nu er færdig til at sige noget, der vedkommer sir Leicester Dedlock, baronet, så sidder denne herre der, som De ser."

"Har jeg ikke allerede sagt det, mr. Bucket?" udbryder Smallweed. "Vedkommer det ikke denne herre? Kommer kaptajn Hawdon og hans evigt elskende Honoria og deres barn oven i købet måske ikke ham ved? Nå, jeg vil vide, hvor disse breve er. Det vedkommer mig, selv om det ikke vedkommer sir Leicester Dedlock. Jeg vil vide, hvor de er. Jeg vil ikke have, at de sådan i al stilhed skal forsvinde. Jeg overlod dem til min ven og konsulent, mr. Tulkinghorn, ikke til nogen anden."

"Men han betalte Dem jo for dem, ved De nok, og det meget ordentligt," siger Bucket.

"Det bryder jeg mig ikke om. Jeg vil vide, hvem der har fået dem. Og jeg vil sige Dem, hvad vi fordrer – hvad vi alle sammen her fordrer. Vi fordrer større anstrengelser og flere undersøgelser af dette mord. Vi ved, hvem der var delagtig i det, og hvor bevæggrunden lå skjult, og de har ikke gjort nok. Hvis George, denne landstryger af en dragon, har haft del i det,

så var han kun medskyldig i det og sat ud derpå. De ved så godt som nogen, hvad jeg mener."

"Nu vil jeg sige Dem noget," siger Bucket, der øjeblikkelig forandrer sit væsen, idet han går tæt hen til ham og lægger en tryllekraft i sin pegefinger, "jeg vil være fordømt, om jeg tåler, at noget menneskeligt væsen i verden ødelægger min sag eller så meget som et halvt sekund griber ind i den. De fordrer større anstrengelser og flere undersøgelser? Det fordrer De? Ser De denne hånd, og tror De ikke, at jeg ved, hvornår det er tid at strække den ud og lægge den på den arm, der løsnede dette skud?"

Så stor er denne mands frygtede magt og så frygtelig tydeligt er det, at det ikke er et tomt praleri af ham, at Smallweed begynder at gøre undskyldninger. Bucket lader sin pludselige harme fare og afbryder ham.

"Hvad jeg vil råde Dem til, er, at De ikke bryder Deres hoved med dette mord. Det er min sag. Hold De øje med aviserne, og det skal ikke undre mig, om De med det første får noget at læse derom, når De ser Dem godt for. Og så er der disse breve. De ønsker at vide, hvem der har fået dem. Det kan jeg gerne sige Dem. Jeg har fået dem. Er det denne pakke?"

Smallweed ser med grådige blikke på den lille pakke, som Bucket tager frem af en gådefuld del af sin frakke, og indrømmer, at det er den samme.

"Hvad mere har De at sige?" spørger Bucket. "Men luk bare ikke Deres mund alt for højt op, for De ser slet ikke smuk ud, når De gør det."

"Jeg forlanger fem hundrede pund."

"Nej, De gør ikke. De mener halvhundrede."

Det viser sig imidlertid, at Smallweed virkelig mener fem hundrede.

"Jeg må da sige Dem, at det af sir Leicester Dedlock, baronet, er mig overdraget af tage denne ubetydelige sag – dog uden at indrømme eller love noget – under overvejelse," siger Bucket. Sir Leicester bøjer mekanisk sit hoved; "og De opfordrer mig til at tage et forslag om fem hundrede pund under overvejelse. Det er jo et aldeles urimeligt forslag. To gange halvhundrede pund ville allerede være galt nok, men dog altid bedre. Vil De derfor ikke hellere lade det blive ved to gange halvhundrede?"

Smallweed er aldeles overbevist om, at han helst ikke vil lade det blive derved.

"Så," siger Bucket, "vil vi høre mr. Chadband. Gud, mange gange har jeg hørt min kollega af dette navn, og en mere mådeholden mand, end han i enhver henseende var, har jeg aldrig truffet på."

På denne opfordring træder Chadband frem, og efter en smule slesk smilen og en smule tranpresning med de indvendige flader af sine hænder udtrykker han sig, som følger:

"Mine venner, vi – min hustru Rachel og jeg – er her i de riges og stores boliger. Hvorfor er vi her i de riges og de stores boliger, mine venner? Er det, fordi vi er indbudte? Er det, fordi vi er indbudte til at holde gilde med dem, fordi vi er indbudte til at fryde os med dem, fordi vi er indbudte til at spille på lut med dem, fordi vi er indbudte til at danse med dem? Nej. Hvorfor er vi da her, mine venner? Er vi i besiddelse af en syndig hemmelighed, og forlanger vi korn og vin og olie – eller, hvad der omtrent er det samme, penge – for at dølge den? Sandsynligvis, mine venner."

"De er forretningsmand, er De," svarer Bucket meget opmærksomt, "og følgelig vil De sige, hvad Deres hemmelighed er. De har ret. Det er det bedste, De kan gøre."

"Lad os derfor, min broder," siger Chadband med et snedigt øjekast, "skride til det i en kærlighedens ånd. Rachel, min hustru, træd frem!"

Den mere end villige mrs. Chadband træder således frem, at hun puffer sin mand til side og ser på Bucket med et hårdt, truende smil.

"Da De ønsker at vide, hvad vi vil," siger hun, "vil jeg sige Dem det. Jeg deltog i opdragelsen af miss Hawdon, Hendes Nådes datter. Jeg tjente hos Hendes Nådes søster, der tog sig den skam, Hendes Nåde havde bragt over hende, meget nær og foregav, endog for Hendes Nåde, at barnet havde været dødfødt, hvilket det også næsten var. Men det lever, og jeg kender det." Med disse ord, et smil og et bittert eftertryk på ordene "Hendes Nåde" lægger mrs. Chadband armene over kors og ser uforsonlig på Bucket.

"Jeg tænker nu," svarer denne, "at De venter Dem en tyvepunds note eller en foræring af omtrent samme værdi."

Mr. Chadband smiler kun og svarer ham hånligt, at han kan "tilbyde" tyve pence.

"Min ven papirhandlerens gode kone derhenne," siger Bucket og lokker mrs. Snagsby frem med fingeren. "Hvad er Deres ærinde?"

Mrs. Snagsby hindres i begyndelsen af tårer og klager fra at meddele sit ærindes natur, men efterhånden kommer det på en forvirret måde for lyset, at hun er en af krænkelser og fornærmelser overvældet kone, hvem Snagsby stadig har

skuffet, forladt og søgt at holde i uvidenhed, og hvis væsentligste trøst i alle hendes trængsler har været den sympati, hun havde fundet hos den afdøde Tulkinghorn, der havde vist så megen deltagelse for hende, da han engang i hendes mensvorne mands fraværelse havde indfundet sig i Cooks Court, at hun siden stadig havde betroet ham sine sorger. Alle, viser det sig, har med undtagelse af det tilstedeværende selskab, komplotteret imod mrs. Snagsbys fred. Der er nu Guppy, kontorist hos Kenge & Carboy, der først havde været så åben som middagssolen, men pludselig blev så indesluttet som midnatten, utvivlsomt under påvirkning af Snagsbys bestikkelser og overtalelser. Og så er der Weevle, guppys ven, der af samme årsag logerede så gådefuldt oppe i en gyde. Og der var den afdøde Krook og den afdøde Nimrod og den afdøde Jo, og de havde "alle sammen været med i det." Hvori, siger mrs. Snagsby ikke udtrykkeligt, men hun ved, at Jo var Snagsbys søn, ved det "så godt, som om det var blevet udbasuneret med en trompet," og hun fulgte Snagsby i hælene, da han sidste gang besøgte drengen, og når han ikke var hans søn, hvorfor ville han så besøge ham? Hendes eneste arbejde havde i længere tid kun været at følge Snagsby i hælene overalt, frem og tilbage, op og ned, og at lægge mistænkelige omstændigheder sammen – og enhver omstændighed, som var indtruffet, havde været meget mistænkelig. Og på den måde havde hun nat og dag forfulgt sit formål, at opdage og knuse sin falske ægtefælle. Derved var det sket, at hun havde bragt Chadbands sammen med Tulkinghorn og talt med Tulkinghorn om Guppys forandrede væsen og tilfældigvis gjort sit til at bringe de omstændigheder, hvori det tilstedeværende selskab er

interesseret, for lyset, mens hun endnu stadig er på den brede landevej, der skal ende med Snagsbys fuldstændige blottelse og en skilsmisse. Alt dette er mrs. Snagsby som en krænket hustru, som mrs. Chadbands veninde og Chadbands ven og som den, der sørger over den afdøde Tulkinghorn, kommet for at bevidne under fortrolighedens segl med al mulig forvirring og alle mulige og umulige forviklinger, men uden at have noget pekuniært øjemed eller nogen anden plan eller hensigt end den nævnte, idet hun her, som overalt, medbringer sin egen tykke atmosfære af støv fra sin skinsyges uophørligt snurrende mølle.

Under denne indledning, der varer temmelig længe, konfererer Bucket, der med et eneste blik har gennemskuet mrs. Snagsbys vineddike, med sin dæmon og skænker Chadbands og Smallweed sin skarpeste opmærksomhed. Sir Leicester Dedlock sidder ubevægelig med det samme islag på sig, alene med undtagelse af, at han et par gange ser på Bucket, som om han blandt hele menneskeslægten kun stolede på denne politiofficiant.

"Meget vel," siger Bucket. "Nu forstår jeg Dem, ser De, og da det af sir Leicester Dedlock, baronet, er mig overdraget at bringe denne ubetydelige sag i orden," her nikker sir Leicester atter mekanisk for at stadfæste denne erklæring, "kan jeg skænke den min upartiske og fuldstændige opmærksomhed. Jeg vil nu slet ikke hentyde til et komplot for at udpresse penge eller til noget af den slags, da vi alle sammen er erfarne mænd og kvinder, og det er vor hensigt at komme ud af det i mindelighed. Men jeg vil sige Dem, hvad der virkelig undrer mig. Det undrer mig, at De kunne tænke på at gøre sådan en

støj nede i forstuen. Det var så ganske imod Deres egen fordel. Det er det, jeg ikke kan fatte."

"Vi ville ind," siger Smallweed.

"Ja naturligvis ville De ind," indrømmer Bucket ligefrem, "men at en gammel mand i Deres alder – der virkelig kan kaldes ærværdig, læg vel mærke til det! – hvis forstand, som jeg slet ikke tvivler om, må være blevet skærpet ved tabet af hans lemmer, idet hele hans livskraft derved har sat sig fast i hans hoved, at sådan en mand, siger jeg, ikke tænker på, at når han ikke kan holde en sag som denne så hemmelig som mulig, er den ikke en bønne værd for ham, det er højst underligt! De ser selv, at Deres hidsighed er løbet af med Dem, og derfor har De tabt terræn."

"Jeg sagde kun, at jeg ikke ville gå, medmindre en af tjenerne først gik op til sir Leicester Dedlock," svarede Smallweed.

"Ganske rigtigt! Der var det, Deres hidsighed løb af med Dem. Hold den en anden gang bedre i tømme, så tjener De penge. Skal jeg ringe på tjenerne, for at De kan bære Dem ned?"

"Hvornår skal vi høre mere om dette?" spørger mrs. Chadband alvorlig.

"Gud glæde Deres hjerte, hvilket ægte fruentimmer De dog er! Altid nysgerrigt er Deres fortryllende køn!" svarer Bucket galant. "Jeg skal have den fornøjelse at hilse på Dem i morgen eller overmorgen og heller ikke glemme mr. Smallweed og hans forslag om de to gange halvhundrede."

"Fem hundrede!" udbryder Smallweed.

"Rigtig. Nominelt fem hundrede," Bucket har klokkestrengen i hånden, "og dernæst skal jeg nu på egne og husets herres vegne sige Dem farvel?" spørger han i en indsmigrende tone.

Da ingen har dristighed nok til at modsætte sig, at han gør det, gør han det, og selskabet går bort i samme orden, som det kom. Bucket følger det til døren og siger derpå med en alvorlig forretningsmine:

"Sir Leicester Dedlock, baronet, De må selv afgøre, om De vil købe Dem til tavshed i denne sag. Jeg ville i det hele taget råde til at købe den, og jeg tror, at den købes temmelig billigt. Denne lille, sure agurk af mrs. Snagsby er blevet brugt af alle deltagerne i spekulationen og har gjort en del mere skade ved at bringe løst og fast i forbindelse med hinanden, end om det virkelig havde været hendes hensigt at skade nogen. Mr. Tulkinghorn holdt alle disse heste under en tømme og kunne vistnok have kørt dem, som han ville, men han faldt hovedkulds ned fra bukken, og nu har de fået benene over skaglerne og trækker og haler alle sammen hver sin vej. Sådan er det, og sådan er livet. Når katten er ude, leger musene på bordet, og når isen bryder op, løber vandet. Og nu var det den person, som skulle arresteres."

Sir Leicester synes at vågne, skønt hans øjne har stået vidt åbne, og han ser vist på Bucket, mens denne rådfører sig med sit ur.

"Den person, som skal arresteres, er her i huset," fortsætter Bucket, idet han med fast hånd og tiltagende gemytlighed stikker uret i lommen igen, "og jeg agter at anholde hende i Deres nærværelse. De må ikke sige et ord eller røre Dem af stedet, sir Leicester Dedlock, baronet. Der skal ikke blive mindste støj eller forstyrrelse. Jeg skal komme tilbage i løbet af aftenen, hvis det er Dem belejligt, og søge at imødekomme Deres ønsker med hensyn til denne ulykkelige familiehistorie,

og den bedste måde den kan holdes hemmelig på. Vær nu endelig ikke ængstelig på grund af den forestående anholdelse. De skal fuldstændig lære sagen at kende fra først til sidst."

Bucket ringer, går hen til døren, hvisker noget til Merkurius, lukker døren igen og stiller sig bag ved den med korslagte arme. Efter et par minutters forløb går døren langsomt op, og et fruentimmer træder ind. Det er mademoiselle Hortense.

I samme øjeblik, hun er kommet indenfor, smækker Bucket døren i og sætter ryggen imod den. Denne pludselige larm bringer hende til at vende sig om, og nu først ser hun sir Leicester Dedlock sidde i en lænestol.

"Jeg beder om forladelse," mumler hun hastigt, "man sagde mig, at der ikke var nogen her."

Hendes skridt hen mod døren bringer hende ansigt til ansigt med Bucket. Pludselig farer en krampetrækning hen over hendes ansigt, og hun bliver så bleg som et lig.

"Det er min logerende, sir Leicester Dedlock," siger Bucket og nikker til hende. "Dette unge, udenlandske fruentimmer har logeret nogle uger hos mig."

"Hvad tror De, at sir Leicester bryder sig om det, min engel?" svarer mademoiselle i en spøgende tone.

"Ja, min engel," siger Bucket, "det skal vi få at se."

Mademoiselle Hortense iagttager ham med en gnavenhed i sit stramme ansigt, der efterhånden går over til et hånligt smil. "De er meget hemmelighedsfuld. Er De fuld?"

"Så temmelig ædru," svarer Bucket.

"Jeg er for nylig kommet med Deres kone til dette afskyelige hus. Deres kone forlod mig for nogle minutter siden. Man siger mig dernede, at Deres kone er heroppe. Jeg kommer op, men

Deres kone er ikke her. Hvad skal disse narrestreger til?" spørger mademoiselle med armene over kors, men med noget i sin mørke kind, der tikker som et ur.

Bucket truer kun med fingeren ad hende.

"Å min Gud, De er en stakkels tosse!" udbryder mademoiselle med et smil og kast med hovedet. "Lad mig nu komme ned igen, De store gris," tilføjer hun og stamper truende i gulvet.

"Hør, mademoiselle," siger Bucket i en kold, fast tone, "gå nu hen og sæt Dem der på sofaen."

"Jeg vil ikke sætte mig på noget," svarer hun med en skylregn af kast med hovedet.

"Hør, mademoiselle," gentager Bucket rolig, "gå nu hen og sæt Dem der på sofaen."

"Hvorfor?"

"Fordi jeg anholder Dem som anklaget for et mord, hvilket jeg ikke har nødig at fortælle Dem. Jeg vil gerne være høflig mod en af Deres køn og en udlænding oven i købet, hvis jeg kan. Kan jeg ikke, må jeg være grov, og der er endnu grovere karle udenfor. Hvordan jeg skal være, afhænger af Dem selv, og jeg råder Dem derfor som Deres ven, at De, før et halvt sekund er gået, sætter Dem der på sofaen."

Mademoiselle giver efter, idet hun i en sammentrængt tone, og mens det omtalte i hendes mørke kind tikker hurtigere og stærkere, siger: "De er en djævel."

"Se," fortsætter Bucket bifaldende, "nu er De artig og opfører Dem, som jeg kunne vente, at et ungt udenlandsk fruentimmer med Deres forstand ville gøre. Derfor vil jeg give Dem et godt råd, og det er: Tal ikke for meget. Der er ingen, som forlanger, at De skal sige noget her, og De kan ikke holde tungen for stille i

Deres mund. Kort sagt, jo mindre De parlerer, des bedre, ser De." Bucket er meget fornøjet over sin franske forklaring.

Med sin tigeragtige udvidelse af munden sidder mademoiselle, hvis sorte øjne udskyder deres ild imod ham, rank og i en stiv stilling på sofaen med knyttede hænder – og med knyttede fødder med, skulle man næsten tro – og mumler: "Å De, Bucket, De er en djævel!"

"Sir Leicester Dedlock, baronet," siger Bucket, "dette unge fruentimmer, min logerende, var på den tid, jeg før talte om, kammerpige hos Hendes Nåde, og da dette unge fruentimmer var meget opbragt og forbitret på Hendes Nåde, efter at hun var blevet sagt op –"

"Løgn!" råber mademoiselle. "Jeg sagde selv op."

"Hvorfor vil De nu ikke følge mit råd?" siger Bucket i en indstændig, næsten bønfaldende tone. "Jeg undrer mig over den uforsigtighed, hvori De gør Dem skyldig. De kommer til at sige noget, som vil blive brugt imod Dem, ser De. Det gør De ganske sikkert. Bryd Dem kun ikke om, hvad jeg siger, før det bliver sagt for retten. Jeg taler jo ikke til Dem."

"Opsagt!" råber mademoiselle rasende. "Og det af Hendes Nåde! En dejlig nåde, i sandhed! Jeg ødelagde jo mit gode navn og rygte hos sådan en skændig nåde!"

"Jeg undrer mig minsæl over Dem!" indvender Bucket. "Jeg troede virkelig, at de franske var en mere poleret nation. At høre et fruentimmer tage sådan på vej, når sir Leicester Dedlock, baronet, er til stede!"

"Han er en stakkels bedraget tosse!" råber mademoiselle. "Jeg spytter på hans hus, på hans navn, på hans dumhed," hvilket

hun alt sammen lader gulvtæppet forestille. "Å, hvilken stor mand han er! Å ja vist, stolt! Å Gud! Pyt!"

"Ser De, sir Leicester Dedlock," fortsætter Bucket, "dette hidsige udenlandske fruentimmer satte sig i sin arrighed ligeledes i hovedet, at hun havde fået et krav på den afdøde mr. Tulkinghorn, fordi hun ved den omtalte lejlighed havde været til stede i hans kontor, skønt hun blev rundelig betalt for sin tidsspilde og sin ulejlighed."

"Løgn!" råber mademoiselle. "Jeg afslog rent ud hans penge."

"Ja, vil De endelig parlere," siger Bucket i en parentes, "så må De også bære følgerne. Om hun nu blev min logerende, sir Leicester Dedlock, i den bestemte hensigt at udføre den gerning og narre mig, derom har jeg ingen mening, men hun har boet i mit hus i denne egenskab i al den tid, hun luskede om ved mr. Tulkinghorns kontor for at yppe klammeri og samtidig for at forfølge og halvt skræmme livet af en ulykkelig papirhandler."

"Løgn!" råber mademoiselle, "alt sammen løgn!"

"Mordet blev begået, og De ved, under hvilke omstændigheder. Nu beder jeg Dem følge mig opmærksomt et par minutter. Jeg blev hentet, og sagen overdraget mig. Jeg undersøgte stedet, liget, papirerne, kort sagt, alt. På grund af en underretning, jeg fik – af en kontorist der i huset – arresterede jeg George, da man havde set ham drive der omkring om aftenen omtrent på samme tid, som mordet var blevet udøvet, og hørt ham føre højrøstet samtale med den afdøde ved tidligere lejligheder, ja endog at true ham, hvilket vidnet godtgjorde. Hvis De spørger mig, sir Leicester Dedlock, om jeg fra først af holdt George for morderen, så svarer jeg i al

oprigtighed, nej, men han kunne desuagtet være det, og der var nok imod ham til at gøre det til pligt for mig at pågribe ham."

Idet Bucket med spænding – for så vidt en sådan kan vise sig hos ham – bøjer sig fremover og indleder det, han nu vil sige, med et spøgelsesagtigt slag i luften med sin pegefinger, fæster mademoiselle sine sorte øjne på ham med en mørk panderynkning og presser sine tørre læber tættere og fastere sammen.

"Jeg kom hjem om aftenen og traf dette unge fruentimmer ved bordet med min kone. Lige fra det øjeblik, hun havde lejet værelser hos os, havde hun ladet, som om hun gjorde særdeles meget af min kone, men den aften gjorde hun endnu mere af hende end ellers, ja overdrev det egentlig. Ligeledes overdrev hun sin ærbødighed og alt sådant noget for mr. Tulkinghorns minde, og mens jeg nu sad lige over for hende ved bordet og så hende med en kniv i hånden, for det mig ved den levende Gud som et lyn igennem hovedet, at hun havde gjort det."

Mademoiselle kan næppe høres, da hun hvisler ordene: "De er en djævel!"

"Men hvor," fortsætter Bucket, "havde hun nu været den aften, da mordet blev udøvet? Hun havde været i teatret, – hun havde virkelig været der, både før og efter gerningen. – Jeg vidste, at jeg havde med et forslagent hoved at gøre, og at beviset ville blive meget vanskeligt, og jeg lagde en fælde for hende – sådan en fælde, som jeg aldrig har lagt før, en spekulation, som jeg endnu ikke havde prøvet på. Vort hus er kun lille, men dette unge fruentimmers øren er skarpe, og da jeg derfor var kommet i seng, stoppede jeg lagenet i munden på min kone, for at hun ikke skulle skrige op af forundring, og fortalte hende det hele. –

Lad det fare min snut, eller også binder jeg fødderne sammen på Dem ved anklerne." Idet Bucket afbryder sig selv, har han lydløst nærmet sig mademoiselle og lagt sin tunge hånd på hendes skulder.

"Hvad er der nu i vejen med Dem?" spørger hun ham.

"Tænk ikke længere på at springe ud af vinduet. Det er det, der er i vejen med mig. Kom, tag min arm! Der er ikke grundt til at De rejser Dem. Jeg skal sætte mig ved siden af Dem. Nå, tag nu min arm. Jeg er en gift mand, ved De nok, og De kender jo min kone. Tag kun min arm!"

Hun søger forgæves med en pinlig lyd at væde de tørre læber, kæmper med sig selv og adlyder.

"Se så, nu er det, som det skal være. Sir Leicester Dedlock, baronet, denne sag ville aldrig være blevet til den sag, den er blevet til, hvis vi ikke havde haft mrs. Bucket, der er en kone, som ikke har sin mage blandt halvhundrede tusinde! For at gøre dette unge fruentimmer trygt, har jeg ikke sat min fod i vort hus siden, men dog så ofte, det har været nødvendigt, sat mig i forbindelse med min kone ved hjælp af hvedebrødet og mælkespanden. De ord, jeg hviskede til min kone, mens hun havde lagenet i munden, var: "Kan du stadig dysse hende i søvn ved naturlige fortællinger om min mistanke mod George og lignende, min ven? Kan du undvære hvile og holde vagt over hende dag og nat? Tør du påtage dig at sige: Hun skal ikke gøre noget uden mit vidende. Hun skal være min fange, uden at ane det. Hun skal lige så lidt slippe fra mig som fra døden, og hendes liv skal være mit liv, hendes sjæl min sjæl, indtil jeg har fanget hende, hvis hun er mordersken?" og min kone sagde, så

godt hun kunne for lagenet: "Bucket, det kan jeg!" og hun holdt ord som en mand!"

"Løgn!" afbryder mademoiselle ham. "Alt sammen løgn!"

"Sir Leicester Dedlock, baronet, hvordan slog nu mine beregninger til under disse omstændigheder? Da jeg gjorde regning på, at dette hidsige unge fruentimmer ville overdrive i andre henseender, havde jeg da ret eller uret? Jeg havde ret. Hvad forsøgte hun at gøre? Kan De tænke det? Hun søgte at vælte skylden for mordet over på lady Dedlock."

Sir Leicester rejser sig op fra stolen, men synker ned i den igen.

"Og hun opmuntredes til det ved at høre, at jeg stadig var her, hvilket skete med forsæt. Luk nu denne brevtaske op, sir Leicester Dedlock, hvis jeg tør være så fri at kaste den hen til Dem, og se på de breve, der er blevet mig sendt og som alle indeholder de to ord, *lady Dedlock*. Luk det op, der er adresseret til Dem selv, og som jeg opsnappede i morges, og læs de tre ord, "*lady Dedlock, morderske*", som det indeholder. Disse breve er regnet ned i hobetal. Hvad siger De nu til, at min kone fra sit kighul har set dette unge fruentimmer skrive dem alle sammen? Hvad siger De til, at min kone endnu for en halv time siden har fået fat i det tilsvarende blæk og papir? Hvad siger De til, at min kone har lagt mærke til, at dette unge fruentimmer selv bragte hvert et eneste et af dem på posthuset?" spørger Bucket med triumferende beundring for sin hustrus snilde.

To ting er i særdeleshed iøjnefaldende, da Bucket nærmer sig slutningen. For det første, ab han synes umærkeligt at tiltage sig en skrækkelig ejendomsret over mademoiselle, og dernæst, at selv den luft, hvori hun ånder, synes at indsnævres og

sammentrænges om hende, som om et tæt garn eller ligklæde drages tættere og tættere sammen om hendes åndeløse skikkelse.

"Der er ingen tvivl om, at Hendes Nåde var på stedet i det rædsomme øjeblik," siger Bucket, "og at min udenlandske veninde her så hende fra den øverste ende af trappen. Hendes Nåde, George og min udenlandske veninde var temmelig tæt i hælene på hinanden, men da dette ikke gør videre til sagen, vil jeg ikke opholde mig derved. Jeg fandt forladningen til den pistol, hvormed mr. Tulkinghorn var blevet skudt. Det var et stykke af den trykte beskrivelse over Deres gård Chesney Wold. Det har ikke stort at sige, vil De sige. Nej. Men når min udenlandske veninde her er i den grad tryg, at hun tror uden fare at kunne rive resten af dette blad i stykker, og når min kone lægger stykkerne sammen og finder, at forladningen mangler, så begynder det at se ud efter noget."

"Det er meget, lange løgne," afbryder mademoiselle ham. "De vrøvler en hel del. Er De snart færdig, eller vil De stadig blive ved at tale?"

"Sir Leicester Dedlock, baronet. Det sidste punkt i sagen, som jeg nu vil omtale, viser, hvor nødvendigt det er i vort fag at have tålmodighed og aldrig at overile sig. Jeg iagttog i går dette fruentimmer uden hendes vidende, mens hun så på begravelsen i selskab med min kone, som havde foreslået at tage hende med derhen. Jeg havde så meget at fælde hende med og så sådant et udtryk i hendes ansigt, og jeg blev så irriteret over hendes ondskab mod Hendes Nåde, og det var i det hele ret sådant et øjeblik til at bringe, hvad man kunne kalde gengældelse ned over hende, at havde jeg været en yngre mand

med mindre erfaring, havde jeg ganske sikkert grebet hende. Nu i går aftes, da Hendes Nåde, der bliver så almindeligt beundret, kom hjem og så ud – ak Gud! Man kunne næsten sige som Venus, der stiger op af havet, var det mig en så ubehagelig og urimelig tanke, at hun fik skyld for et mord, hvori hun var uskyldig, at jeg fik den største lyst til at gøre ende på historien. Men hvad var jeg da gået glip af? Jeg ville være gået glip af våbenet. Efter at ligtoget var taget bort, foreslog min arrestantinde her min kone, at de skulle tage med en omnibus et lille stykke vej ud på landet og drikke te på et meget pænt forlystelsessted. Tæt ved dette forlystelsessted er der nu en dam. Mens de drak te, rejste min arrestantinde sig for at hente sit lommetørklæde inde i det sovekammer, hvor hattene lå. Hun blev temmelig længe borte og kom lidt forpustet tilbage. Så snart de var kommet hjem, blev dette mig meddelt af min kone sammen med hendes iagttagelser om formiddagen. Jeg lod dammen ransage ved måneskin i overværelse af et par af vore folk, og lommepistolen blev fundet, før den havde ligget der ret mange timer. Og nu, lille ven, stik nu deres arm lidt længere ind under min og hold den stille. Jeg skal ingen fortræd gøre Dem."

I en snup lægger Bucket et håndjern om hendes arm. "Det var det ene," siger Bucket. "Nu det andet, min ven. Se så, nu er vi færdige."

Han rejser sig. Hun rejser sig med. "Hvor," spørger hun ham og formørker sine sorte øjne, indtil deres synkende låg næsten skjuler dem – og alligevel stirrer de, "hvor er Deres falske, troløse, forbandede kone?"

"Hun er gået i forvejen op på politikammeret," svarer Bucket. "Der vil De få hende at se."

"Gid jeg måtte kysse hende!" udbryder mademoiselle og fnyser som en tigerinde.

"De ville rimeligvis bide hende," siger Bucket.

"Ja, jeg ville!" svarer hun og spiler øjnene op. "Jeg kunne sønderslide hende led for led."

"Gud velsigne Dem, min tøs," siger Bucket med største ro, "det er jeg ganske forberedt på at høre. I fruentimmer bærer altid sådant et skrækkeligt nag til hinanden, når I er blevet uenige. De er vist ikke halvt så vred på mig, hvad?"

"Nej. Skønt De alligevel er en djævel."

"Snart engel og snart djævel, ikke sandt? Men jeg har min tjeneste at varetage, må De vide. Lad mig give Dem Deres sjal ordentligt på. Jeg har været kammerpige hos en hel del før nu. Er der noget i vejen med hatten. Der holder en droske udenfor."

Med et harmfuldt blik i spejlet sætter mademoiselle Hortense sig med et eneste kast med kroppen i den pynteligste stand og ser, sandt at sige, ualmindelig godt ud.

"Hør engang, min engel," siger hun efter nogle sarkastiske nik, "De er meget åndrig. Men kan De kalde ham til live igen?"

Bucket svarer: "Ikke så ganske."

"Det er sært. Hør endnu en gang. De er meget åndrig. Kan De gøre en hæderlig dame ud af *hende*?"

"Vær ikke så ondskabsfuld," siger Bucket.

"Eller en hovmodig kavaler ud af *ham*?" råber mademoiselle og peger med ubeskrivelig hån på sir Leicester. "Å, så se engang på ham! Det stakkels barn! Ha, ha, ha!"

"Stille, stille, denne parleren er jo endnu værre end den anden. Kom nu med!"

"De kan ikke gøre noget af alt dette? Så må De gøre, hvad De vil, med mig. Det er kun døden, og den er ens overalt. Lad os gå, min engel. Farvel, De gamle gråhårede mand. Jeg beklager Dem, og jeg foragter Dem!"

Med disse ord smækker hun tænderne sammen, som om hendes mund lukkedes med en fjeder. Det er umuligt at beskrive, hvordan Bucket får hende ud, men han udfører det på en for ham ejendommelig måde, han omgiver og gennemtrænger hende som en sky og svæver bort med hende, som om han var en moderne Jupiter og hun genstanden for hans kærlighed.

Efter at være blevet alene bliver sir Leicester siddende i samme stilling, som om han endnu hørte efter, og hele hans opmærksomhed var optaget. Omsider ser han sig om i det tomme værelse, og da han ser, hvor øde det er, rejser han sig vaklende op, skyder sin stol tilbage og går nogle skridt, idet han holder sig ved bordet. Derpå bliver han stående og ser op med nogle flere af hine uartikulerede lyd og synes at stirre på noget.

Himlen må vide, hvad han ser. Det er måske Chesney Wolds grønne skove, den stolte bygning, hans forfædres billeder, der bliver udslettede af fremmede. Politibetjente, der med plumpe hænder vender op og ned på hans kostbare arvestykker. Tusinder af fingre, der peger ad ham. Tusinder af ansigter, der smiler spottende ad ham. Men om også sådanne skygger svæver forbi ham og forvirrer ham, er der dog en skygge, som han selv i dette øjeblik kan nævne med en vis tydelighed, og til hvilken han alene henvender sine udstrakte arme og de hvide hår, han river af sit hoved.

Det er hende, i forbindelse med hvem han, når undtages, at hun i en lang årrække har været hovedfibren i hans værdigheds og stoltheds rod, aldrig har næret nogen egenkærlig tanke. Det er hende, hvem han har elsket, beundret, æret og gjort til genstand for verdens ærbødighed. Det er hende, som i den inderste kerne af alle hans livs tvungne formaliteter og vedtægter har været et indbegreb af levende ømhed og kærlighed. Alene her var han udsat for at blive ramt af den smerte, han nu føler. Han ser hende, næstens med udelukkelse af sig selv, og kan ikke udholde synet af hende, som hun er stødt ned fra den ophøjede plads, hun har indtaget med så megen ynde.

Og selv da han er i færd med at synke om, kan han endnu, idet han glemmer sig selv, udtale hendes navn med en vis tydelighed midt under denne stammende lyd og i en tone, der snarere er sørgmodig og medlidende end bebrejdende.

55. Flugt

Inspektør Bucket af opdagelsespolitiet har endnu ikke slået sit store slag, sådan som det ovenfor er fortalt, men styrker sig endnu ved søvn til sin mønstringsdag, mens en ekstrapostvogn ved nattetid kører ad de frosne, vinterlige veje fra Lincolnshire til London.

Jernbaner skal snart gennemskære hele denne strækning, og larmende og brusende skal lokomotivet med sit vogntog fare som et meteor hen over det vidtstrakte nattelandskab og bringe månen til at blegne, men endnu findes sådanne ting ikke i disse egne, skønt man ikke er ganske uforberedt på dem. Foreløbige arbejder er i gang. Opmålinger foretages. Jord afstikkes. Broer er påbegyndte, og deres endnu ikke forenede piller ser sørgmodigt på hinanden hen over floder og veje, ligesom et par elskende af mursten og kalk, hvis forening trues af hindringer. Brudstykker af dæmninger er kastet op og ligger som bratte skrænter med strømme af rustne vogne og trillebøre tumlende ned over sig. Trefødder af høje stænger ses på bakketoppen, som skal gennemskæres. Alt ser ud som et kaos, og som om det var overgivet til sørgelig håbløshed. Hen ad de frosne landeveje og gennem natten arbejder postvognen sig frem uden at tænke på nogen jernbane.

Mrs. Rouncewell, der i så mange år har været husholderske på Chesney Wold, sidder inde i vognen, og ved siden af hende mrs. Bagnet med sin grå kåbe og sin paraply. Den gamle tøs ville have foretrukket kuskesædet, hvor der er friskere luft, og

fordi det er en slags primitivt sæde, der stemmer mere overens med hendes sædvanlige rejsemåde, men mrs. Rouncewell er alt for omhyggelig for hendes bekvemmelighed til at hun kan tillade hende blot at foreslå det. Den gamle dame kan ikke gøre nok for den gamle tøs. Hun sidder med sit majestætiske væsen og holder hendes hånd, som hun, uden at ænse dens ruhed, ofte trykker til sine læber. "De er selv moder, kære sjæl," siger hun mange gange, "og De har opdaget min Georges moder."

"Åh, George," svarer mrs. Bagnet, "har altid været åbenhjertig mod mig, og da han var hjemme hos os og sagde til min Woolwich, at af alt, hvad min Woolwich kunne komme til at tænke på, når han var blevet mand, ville det trøsteligste være, at han aldrig havde bragt en sorgfuld rynke i sin moders ansigt eller sat hende et gråt hår i hovedet, da var jeg på grund af den tone, hvori han talte, sikker på, at noget nyt havde bragt ham til at tænke på hans egen moder. I tidligere tider havde han så ofte sagt til mig, at han havde opført sig slet imod hende."

"Aldrig, kære veninde!" svarer mrs. Rouncewell og brister i gråd. "Gud velsigne ham, aldrig! Han har altid været venlig og kærlig imod mig, min George! Men han havde et kækt mod og var lidt vild af sig og lod sig hverve til soldat og jeg ved godt, at han først ikke ville lade høre fra sig, før han blev officer, og da han nu ikke blev det, ved jeg, at han mente, han stod under os og ikke ville gøre os skam. For et løvehjerte har min George haft lige fra lille barn."

Den gamle dames hænder famler omkring ligesom fordum, mens hun skælvende mindes, hvilken rar dreng, hvilken smuk dreng, hvilken lystig, godmodig, opvakt dreng han var. Hvordan de alle holdt af ham nede på Chesney Wold. Hvordan

sir Leicester holdt af ham. Hvordan selv de mennesker, der havde været vrede på ham, tilgav ham, så snart han var borte, den stakkels dreng. Og nu at skulle se ham, og det i et fængsel! Og den brede brystsmække hæver sig, og den pyntelige, ranke, gammeldags skikkelse bøjer sig under sin byrde af kærlig sorg.

Med et godt, varmt hjertes instinktmæssige klogskab overlader mrs. Bagnet en kort tid den gamle husholderske til sine bevægede følelser – ikke uden at fare med hånden hen over sine egne moderlige øjne – og synger derpå i sin opmuntrende tone:

"Da jeg nu går udenfor for at kalde George ind til te – han ville nu endelig ryge sin pibe ud på gaden, så siger jeg til ham: "Men for himlens skyld, George, hvad fejler De dog i eftermiddag? Jeg har set så mange ting og set Dem temmelig ofte både i godt og i dårligt humør, såvel udenlands som hjemme, men aldrig har jeg set Dem så tungsindig og angerfuld."

"Ja, mrs. Bagnet," siger George, "det er, fordi jeg virkelig også er både tungsindig og angerfuld i eftermiddag, at De ser mig sådan."

"Hvad har De da gjort, gamle kammerat?" siger jeg. "Å, mrs. Bagnet," siger George, "hvad jeg har gjort, er blevet gjort for mange år siden, og det er bedst at lade være at prøve på at få det ændret. Hvis jeg nogen sinde kommer i himlen, vil det ikke ske, fordi jeg har været en god søn mod en moder, der er enke. Mere siger jeg ikke." Da nu George fortæller mig, at det er bedst at lade være at prøve på at få det ændret, får jeg sådan mine egne tanker, som jeg så tit har haft, og jeg lokker ud af George, hvordan det er gået til, at han har fået sådanne ting på hjerte

den eftermiddag. Da fortæller George mig, at han tilfældigvis i prokuratorens kontor har set en smuk gammel dame, som har mindet ham om hans moder, og han bliver ved at snakke om denne gamle dame, til han rent glemmer sig selv og maler mig hendes billede, sådan som hun så ud for mange år siden. Da George er blevet færdig, spørger jeg ham, hvem den gamle dame er, som han har set. Og George siger, at det er mrs. Rouncewell, der i halvhundrede år har været husholderske nede på Chesney Wold i Lincolnshire. George har ofte før fortalt mig, at han er fra Lincolnshire, og om aftenen siger jeg til mit gamle Livsenstræ: "Livsenstræ, det gælder fem og fyrre pund, det er hans moder"!"

Alt dette fortæller mrs. Bagnet nu i det mindste for tyvende gang i de sidste fire timer og kvidrer det frem som en slags fugl i en temmelig høj tone, for at den gamle dame kan høre det trods hjulenes raslen.

"Gud lønne Dem. Tak," siger mrs. Rouncewell. "Gud lønne Dem. Tak, De rare menneske!"

"Kære! Der tilkommer såmænd ikke mig nogen tak. De skal selv have tak, fordi De vil takke mig! Men glem ikke, at hvad De helst må gøre, når De ser, at George er Deres søn, er at få ham til – for Deres skyld – at modtage al mulig hjælp, for at han kan komme til sin ret og rense sig for en anklage, han er lige så uskyldig i som De eller jeg. Det nytter ikke, at han har sandheden og retfærdigheden på sin side. Han må også vinde loven og de lovkyndige for sig!" udbryder den gamle tøs, åbenbart i den overbevisning, at de sidste danner et særskilt lav, som for altid har sagt sig ud af kompagniskab med sandhed og retfærdighed.

"Han skal," siger mrs. Rouncewell, "få al den hjælp, der kan skaffes ham i denne verden, kære kone. Jeg vil sætte alt, hvad jeg ejer, og det med glæde, ind på at skaffe ham den. Sir Leicester vil gøre sit bedste. Jeg – jeg ved noget, kære kone, og vil bruge hele min overtalelsesevne som hans moder, der har været skilt fra ham i alle disse år og nu finder ham i fængsel."

Den stærke uro i den gamle husholderskes væsen, hendes afbrudte ord og den heftighed, hvormed hun vrider sine hænder, gør et mægtigt indtryk på mrs. Bagnet og ville have forbavset hende, hvis hun ikke havde udledet det fra hendes sorg over sønnens stilling. Og dog fatter mrs. Bagnet ikke, hvorfor mrs. Rouncewell, ligesom i åndsfraværelse, atter og atter mumler: "Mylady, mylady!"

Den kolde vinternat svinder mere og mere, dagen bryder frem, og vognen ruller gennem den tidlige morgentåge som et genfærd af en hedengangen vogn. Den har spøgelsesselskab nok i genfærd af træer og hække, der langsomt forsvinder og viger pladsen for dagens virkelighed. London nås, og de rejsende stiger ud, den gamle husholderske meget forvirret, mrs. Bagnet derimod ganske munter og rolig, hvilket hun også ville være, selv om hendes bestemmelsessted, uden foregående ny ekvipering, havde været Kap Det gode Håb, øen Ascension, Hongkong eller enhver anden militær station.

Men da de kommer til fængslet, hvor rytteren er indespærret, er det lykkedes den gamle dame med den lavendelblå kjole at iføre sig meget af den adstadige ro, der er dens sædvanlige ledsager. Hun ser ud som et vidunderlig alvorligt, bestemt og smukt stykke gammelt porcelæn, skønt hendes hjerte banker

stærkt, og hendes brystsmække kruses mere, end selv mindet om denne egensindige søn har kruset den i disse mange år.

Da de nærmer sig cellen, ser de døren stå åben og en opsynsmand i færd med at gå ud. Den gamle tøs beder ham rask ved et tegn ikke at sige noget, og med et samtykkende nik lader han dem gå ind, i det samme han lukker døren.

George, der sidder og skriver ved sit bord og tror, han er ene, slår derfor ikke øjnene op, men bliver siddende, hensunket i dybe tanker. Den gamle husholderske ser på ham, og hendes famlende hænder er mere end tilstrækkelige til at støtte mrs. Bagnets formodninger.

Ingen raslen af husholderskens kjole, ingen bevægelse, intet ord røber hende. Hun står og ser på ham, mens han bliver ved at skrive uden at ane noget, og kun hendes urolige hænder skaffer hendes følelser luft. Men de er meget veltalende. Meget, meget veltalende. Mrs. Bagnet forstår dem. De taler om taknemlighed, glæde, sorg, håb. Om en uudslukkelig kærlighed, der ikke er blevet opmuntret af nogen gengældelse, siden hin kraftige mand var yngling. Om at en bedre søn er blevet elsket mindre, mens denne søn er blevet elsket med så megen inderlighed og stolthed. Og de taler et så rørende sprog, at mrs. Bagnets øjne fyldes med tårer, som ruller tindrende ned ad hendes solbrændte kinder.

"George Rouncewell! Mit kære barn, vend dig om og se på mig!"

Rytteren springer op og falder sin moder om halsen og knæler for hende. Hvad enten det er af sen anger, eller det er af en tankeforbindelse, der trænger sig på ham, kort sagt, han

folder sine hænder ligesom barnet, når det læser sin bøn, hæver dem op mod hendes bryst, bøjer sit hoved og græder.

"Min George, min kæreste søn! Altid min yndling og endnu min yndling, hvor har du været i disse grusomt, lange år? Og hvilken mand han er blevet, hvilken smuk, kraftig mand! Han er så ganske blevet, hvad jeg vidste, at han måtte blive, hvis det behagede Gud at lade ham leve!"

I nogen tid kan hverken hun spørge eller han svare sammenhængende, og imidlertid har den gamle tøs vendt sig bort. Hun støtter sin ene arm på den kalkede væg og sin ærlige pande på armen, tørrer sine øjne med den tjenstdygtige grå kåbe og gør sig rigtig til gode som den allerbedste gamle tøs, hun er.

"Moder," siger rytteren, da de er blevet roligere, "skænk mig først og fremmest din tilgivelse! For jeg ved, hvor meget jeg trænger til den."

Hendes tilgivelse! Den skænker hun ham af sit ganske hjerte. Hun har altid tilgivet ham. Hun siger, at hun for mange år siden har skrevet i sit testamente, at han var hendes elskede søn George. Hun har aldrig tænkt noget ondt om ham, nej aldrig. Var hun død uden denne lyksalighed – og hun er nu en gammel kone og kan ikke vente at leve længe – ville hun have velsignet ham som sin elskede søn George med sit sidste åndedræt, hvis hun da havde været ved sin samling.

"Moder, jeg har været en ulydig søn imod dig, og jeg har fået min løn, men i de sidste år har jeg dog haft ligesom et glimt af et forsæt. Da jeg forlod hjemmet, brød jeg mig ikke meget – jeg er bange for, ikke ret meget – om det og gik min vej og lod mig

hverve. Jeg bildte mig ind, at jeg ikke brød mig om nogen, og at ingen brød sig om mig."

Rytteren har tørret sine øjne og gemt sit lommetørklæde, men der er en påfaldende modsætning mellem den måde, hvorpå han ellers plejer at udtrykke sig, og den tone, hvori han nu taler, og som undertiden afbrydes af et kvalt suk.

"Jeg skrev altså, som du jo kun alt for godt ved, moder, en linje hjem for at sige, at jeg havde ladet mig hverve under et andet navn, og med det drog jeg udenlands. I udlandet tænkte jeg på, at jeg ville skrive hjem næste år, når jeg havde fået det bedre. Da det år var omme, tænkte jeg måske ikke synderlig derpå. Og sådan gik det fra det ene år til det andet i en tjenestetid af ti år, indtil jeg begyndte at blive ældre og spørge mig selv, hvorfor jeg i det hele taget skulle skrive?"

"Jeg bebrejder dig intet, barn – men tænkte du slet ikke på, at det dog ville lette mit hjerte? Hvorfor ikke skrive et ord til din kærlige moder, som jo dog også begyndte at blive ældre?"

"Himlen tilgive mig, moder, men jeg syntes, at det kun kunne være en ringe trøst at høre fra mig. Du var æret og agtet, min broder begyndte, som jeg så, når jeg af og til læste i aviserne fra det nordlige, at samle sig formue og vinde berømmelse. Jeg derimod, jeg var kun en omflakkende, ustadig dragon, der ikke, som han, selv havde skabt sig sin lykke, men kun sin ulykke, som havde kastet alle sine tidligere fordele bort, glemt den smule, han havde lært, og ikke skaffet sig andet, end hvad der gjorde ham uegnet til det meste. Hvorfor skulle jeg da lade høre fra mig? Hvad kunne det nytte, efter at jeg havde ladet så lang tid gå hen? Du havde overstået det værste, moder. Jeg vidste, at du da – jeg var allerede blevet mand – havde sørget over mig og

grædt for mig og bedt for mig, og at smerten var forbi, eller i det mindste blevet mildere, og jeg foretrak at stå sådan i dine tanker."

Den gamle dame ryster sørgmodig på hovedet og griber en af hans kraftige hænder, som hun kærlig lægger på sin skulder.

"Nej, nej, jeg siger ikke, at det var sådan, moder, men kun, at jeg forestillede mig det sådan. Jeg sagde før, hvad kunne det nytte til? Ja, kære moder, det kunne vistnok have nyttet mig noget, men det forekom mig så lavt at tænke derpå. Du ville have opsøgt mig. Du ville have købt mig fri. Du ville have taget mig med til Chesney Wold. Du ville have bragt mig sammen med min broder og hans familie. I ville alle have gjort Jer umage for at gøre noget for mig og bringe mig i en net, borgerlig stilling. Men hvordan ville nogen af Jer kunne føle sig rolig for mig, når jeg ikke engang selv kunne være det? Hvordan kunne I andet end regne en ørkesløs dragon for en byrde og en skam for Jer, når han var en byrde og en skam for sig selv, undtagen når han fulgte sin fane? Hvordan kunne jeg have set min broders børn i ansigtet og driste mig til at vise mig som et eksempel for dem, jeg, der som en letsindig dreng var løbet bort fra mit hjem og havde været min moders sorg og ulykke? "Nej, George!" det var mine ord, moder, da jeg lod alt dette passere revy for mig. "Som du har redet, må du ligge"."

Mrs. Rouncewell retter sin statelige skikkelse og ryster med svulmende stolthed på hovedet ad mrs. Bagnet ligesom for at sige: "Det sagde jeg Dem nok!" denne giver sine følelser luft og udtrykker sin deltagelse for samtalen ved at give rytteren et stærkt puf mellem skuldrene med sin paraply, hvilken handling hun senere flere gange gentager i et slags kærligt vanvid, men

undlader aldrig efter enhver sådan demonstration på ny at tage sin tilflugt til den kalkede væg og den grå kåbe.

"Sådan kom jeg på den tanke, moder, at den bedste bod, jeg kunne gøre, var at ligge, som jeg havde redt, og at dø på dette leje. Og det havde jeg også gjort – skønt jeg har set dig mere end en gang nede på Chesney Wold, når du mindst tænkte på det – havde min gamle kammerats kone her ikke været og vist, at hun var mig for stærk. Men jeg takker hende for det. Jeg takker Dem for det af mit ganske hjerte, mrs. Bagnet."

Dette besvarer mrs. Bagnet med to puf.

Og nu foreholder den gamle dame sin søn George, sin egen, kære, genfundne dreng, hendes stolthed og glæde, hendes øjnes lys, hendes livs lykkelige aften og ethvert kærligt navn, hun kan tænke på, at han må lade sig lede af de bedste råd, der kan fås for penge og gode ord. At han må overdrage sin sag til de dygtigste prokuratorer, der kan opdrives. At han under disse alvorlige forhold må handle sådan, som det rådes ham, og ikke være egensindig, hvor stor ret han end kan have, men love kun at ville tænke på sin stakkels gamle moders sorg og ængstelse, indtil han er blevet fri, hvis han ikke vil knuse hendes hjerte.

"Moder, det er lidt nok at sige ja til," svarer rytteren og afbryder hende med et kys. "Sig mig, hvad jeg skal gøre, og jeg vil gøre en sen begyndelse og gøre det. De tager Dem jo nok af min moder, mrs. Bagnet, ikke sandt?"

Et meget stærkt puf med den gamle tøs' paraply.

"hvis De vil gøre hende bekendt med mr. Jarndyce og miss Summerson, vil hun se, at De tænker ligesom hun, og De vil give hende de bedste råd."

"Og George," siger den gamle dame, "vi må så snart som mulig sende bud efter din broder. Det er en fornuftig, dygtig mand, siger man, der kender til verden uden for Chesney Wold, skønt jeg ikke kender stort til den, og han kan være os til stor nytte."

"Moder," svarer rytteren, "er det for tidligt at bede om en tjeneste?"

"På ingen måde, min ven."

"Så vis mig en stor tjeneste. Lad ikke min broder få noget at vide?"

"OM hvad, min ven?"

"Om mig. Jeg kan virkelig ikke udholde det. Jeg kan ikke overvinde mig til det. Han har vist sig så forskellig fra mig og gjort så meget for at svinge sig op, mens jeg var soldat, at jeg ikke har malm nok i kroppen til at kunne tale med ham her på dette sted, mens en sådan beskyldning sidder på mig. Hvordan skulle en mand som han kunne have nogen glæde af en sådan opdagelse? Det er umuligt. Nej, skjul min hemmelighed for ham, moder. Vis mig en større godhed, end jeg fortjener, og skjul min hemmelighed for min broder fremfor ethvert andet menneske."

"Men dog ikke altid, kære George?"

"Måske ikke. Moder, skønt det godt kan hænde, at jeg også kommer til at bede dig derom, men skjul den nu, derom beder jeg indstændigt. Skal det nogen sinde siges ham, at hans udskud af broder igen er kommet til syne, vil jeg helst selv sige det og lade det afhænge af den måde, hvorpå han synes at optage det, om jeg skal avancere eller retirere."

Da han åbenbart nærer en rodfæstet følelse i dette punkt, og dybden af den genkendes i mrs. Bagnets ansigt, giver hans moder sit samtykke.

"I enhver anden henseende, kære moder, skal jeg være så føjelig og lydig, som du kan ønske. Kun i denne ene er jeg fast. Og nu er jeg rede til at tale med prokuratorerne. Jeg har nedskrevet," her kaster han et blik på sit skriveri på bordet, "en nøjagtig forklaring om, hvad jeg vidste om den afdøde, og hvordan jeg blev indviklet i denne ulykkelige sag. Det er indført kort og tydeligt, som i en parole-journal. Der står ikke et ord mere deri end nødvendigt. Jeg har haft i sinde at læse det op fra ende til anden, når jeg bliver opfordret til at sige noget til mit forsvar. Jeg ønsker, at jeg endnu må få lov til det, men nu har jeg ikke længere nogen egen vilje i denne henseende, og hvad der så bliver sagt eller gjort, lover jeg ikke at have nogen."

Da tingene for så vidt er blevet ordnet på en tilfredsstillende måde, og tiden er alt for stærkt fremskredet, foreslår mrs. Bagnet at bryde op. Igen og Igen hænger den gamle dame sig om sin søns hals, og igen og igen trykker rytteren hende til sit brede bryst.

"Hvor fører De min moder hen, mrs. Bagnet?"

"Jeg vil hen til familiens hus her i byen. Jeg har noget at gøre der, som straks må ske," svarer mrs. Rouncewell.

"Vil De køre derhen med min moder, mrs. Bagnet? Dog det ved jeg naturligvis, at De vil. Hvordan kunne jeg spørge derom?"

"Ja hvordan?" tilkendegiver mrs. Bagnet med paraplyen.

"Følg med hende, min gamle veninde, og tag min taknemlighed med Dem. Kys Quebec og Malta, fra mig, hils

min gudsøn, giv Livsenstræet et hjerteligt håndtryk og tag selv dette, og gid det var ti tusinde pund i guld!" med disse ord lægger rytteren sine læber på den gamle tøs' garvede pande, og døren lukker sig for ham i hans celle.

Den gamle husholderskes bønner kan ikke få mrs. Bagnet til at blive i vognen for selv at køre hjem i den. Efter muntert at være sprunget ud ved døren til det Dedlock'ske palæ og have hjulpet mrs. Rouncewell op ad trappen og trykket hendes hånd, trasker den gamle tøs af sted og kommer kort efter hjem i den bagnetske families skød, hvor hun giver sig til at skylle urter, som om intet var hændt.

Mylady opholder sig i det værelse, hvor hun har haft sin sidste samtale med den myrdede mand, og sidder, hvor hun sad den aften, og ser på det sted, hvor han stod på kamintæppet og iagttog hende så skarpt, da høres der en banken på døren. Hvem er det? Mrs. Rouncewell. Hvad har bragt mrs. Rouncewell så uventet til byen?

"Sorger, mylady, tunge sorger. Åh, mylady, tør jeg udbede mig en samtale med Dem?"

Hvad er det for en ny tildragelse, der bringer denne rolige gamle kone til at skælve sådan? Hvorfor mon hun, der er langt lykkeligere end hendes frue, som hendes frue så ofte har tænkt, stammer og ser sådan på hende med en så underlig mistillid?

"Hvad er der på færde? Sæt Dem ned og træk vejret."

"Å, mylady, mylady! Jeg har fundet min søn – min yngste, som for så lang tid siden gik bort og lod sig hverve. Og han er i fængsel."

"For gæld?"

"Nej, mylady, jeg ville med glæde have betalt enhver gæld for ham."

"Hvorfor er han da i fængsel?"

"Fordi han er anklaget for et mord, hvori han er lige så uskyldig som – som jeg er det. Anklaget for mordet på mr. Tulkinghorn."

Hvad mener hun med dette blik og denne bønfaldende bevægelse? Hvorfor nærmer hun sig? Hvad er det for et brev, hun har i hånden?

"Lady Dedlock, min kære frue, min gode frue, min kærlige frue. De må have hjerte til at føle med mig, De må have hjerte til at tilgive mig. Jeg var i familiens tjeneste, før De blev født. Jeg er den hengiven. Men husk på, at min søn er uretfærdigt anklaget!"

"Jeg anklager ham ikke."

"Nej, mylady, nej. Men andre gør det, og han er i fængsel og i fare. Å, lady Dedlock, kan De sige et ord for at rense ham, så sig det!"

Hvad kan dette være for et blændværk? Hvilken magt tror hun, at den person, som hun bønfalder, har til at afværge denne uretfærdige mistanke, hvis den er uretfærdig? Myladys smukke øjne stirrer på hende med forbavselse, næsten med frygt.

"Mylady, jeg rejste i aftes fra Chesney Wold for på mine gamle dage at finde min søn, og fodtrinene på Genfærdets Gangsti lød så uafbrudt og højtideligt, som jeg ikke har hørt dem lyde i mange år. Den ene aften efter den anden, efter at mørket er faldet på, har lyden klinget igennem Deres værelser, men i aftes var den skrækkeligst. Og da det blev mørkt om aftenen, mylady, fik jeg dette brev."

"Hvad er det for et brev?"

"Stille, stille!" Husholdersken ser sig om og svarer med en forskrækket hvisken: "Jeg har ikke talt et eneste ord derom, mylady. Jeg tror ikke, hvad der står i det. Jeg ved, det kan ikke være sandt. Jeg er fuldt og fast overbevist om, at det ikke er sandt. Men min søn er i fare, og De må have hjerte til at beklage mig. Ved De noget, som andre ikke ved, har De nogen mistanke eller i det hele nogen tråd eller nogen grund til at gemme det i Deres eget bryst, å, kære frue, så overvind denne grund og lad det blive kendt! Dette er næsten alt, hvad jeg anser for muligt. Jeg ved, De ikke er nogen hård dame, men De går altid Deres egne veje uden hjælp og er ikke fortrolig overfor Deres venner. Og alle de, der beundrer Dem – og det gør alle – kender Dem som den, der holder sig langt borte fra Dem, og hvem ingen ret tør nærme sig. Mylady, De har måske stolte eller harmfulde grunde til ikke at ville nedlade Dem til at sige noget, som De ved, men i så tilfælde beder jeg Dem: Tænk på en tro tjenerinde, som har tilbragt hele sit liv i denne familie, som hun elsker så inderligt, og giv efter og hjælp mig at rense min søn. Mylady, gode frue, jeg er så ringe på min plads, og De af naturen så ophøjet og fjern, at De måske ikke fatter, hvad jeg føler for mit barn, men jeg tager mig det så nær, at jeg har været så dristig at komme her for at bønfalde Dem om ikke at foragte os, hvis De kan vise os nogen ret eller retfærdighed i denne frygtelige tid!"

Lady Dedlock løfter hende op uden at sige et ord, før hun tager brevet af hendes hånd.

"Skal jeg læse dette?"

"Når jeg er gået, mylady, hvis De vil være så god, og husk så på, hvad jeg har bedt Dem om."

"Jeg ved intet, som jeg kan gøre. Jeg ved ikke, at jeg fortier noget, som kan vedkomme Deres søn. Jeg har ikke anklaget ham."

"Så meget mere, mylady, vil De beklage ham, som den, der er falskelig beskyldt, når De har læst brevet."

Den gamle husholderske går og lader hende beholde brevet. Hun er virkelig ikke af naturen nogen hård dame, og der har været den tid, da synet af denne ærværdige skikkelse, når den bønfaldt hende med så megen inderlighed, ville have rørt hende til den største medlidenhed. Men hun, som for længst er vant til at undertrykke enhver bevægelse og kue virkeligheden, for længst udlært i den ødelæggende skole, der indespærrer hjertets naturlige følelser, ligesom fluer i rav, og udbreder en og samme ensformige, kolde glans over det gode og det slette, det følsomme og ufølsomme, det bevidste og ubevidste, har lige til nu underkuet endog sin forundring.

Hun åbner brevet. På papiret er udbredt en trykt beretning om opdagelsen af liget, sådan som det lå med ansigtet ned mod gulvet og skudt gennem hjertet, og nedenunder står hendes eget navn skrevet med ordet "morderske" ved siden af. Papiret falder ud af hendes hånd. Hvor længe det har ligget på gulvet, ved hun ikke, men det ligger der, hvor det faldt, mens en tjener står foran hende og melder den unge mand, som hedder Guppy. Ordene er sandsynligvis blevet gentaget flere gange, for de runger i hendes øren, før hun begynder at forstå dem.

"Lad ham komme ind!"

Han kommer ind. Med brevet, hun har taget op fra gulvet, i hånden, søger hun at samle sine tanker. I Guppys øjne er hun

den samme lady Dedlock, der indtager den samme forberedte stolte, isnende stilling.

"Deres Nåde er måske ikke straks tilbøjelig til at undskylde dette besøg af en person, der aldrig har været Deres Nåde synderlig velkommen, hvorover han ikke beklager sig, da han må tilstå, at der tilsyneladende aldrig har været nogen særlig årsag, hvorfor han skulle være det, men jeg håber, at Deres Nåde ikke vil tage mig min frihed ilde op, når jeg har meddelt Dem mine grunde."

"Gør det."

"Tak, Deres Nåde. Jeg må da først forklare Deres Nåde" – Guppy sætter sig på kanten af en stol og lægger sin hat på gulvet – "at miss Summerson tilkendegav mig, efter at jeg sidste gang havde haft den fornøjelse at gøre Deres Nåde min opvartning, at det var hendes bestemte ønske, at jeg aldeles ingen skridt gjorde i nogen hende vedkommende sag. Og da miss Summersons ønsker altid er mig en lov, ventede jeg følgelig ikke, at jeg oftere skulle nyde den ære at gøre Deres Nåde min opvartning."

"Og dog er han her alligevel," siger lady Dedlock koldt.

"Og dog er jeg her alligevel," indrømmer Guppy, "og agter under fortrolighedens segl at meddele Deres Nåde, hvorfor jeg er her."

Det, siger hun, kan han hverken gøre for tydeligt eller for kort.

"Heller ikke kan jeg," svarer Guppy i en krænket tone, "for specielt bede Deres Nåde om specielt at lægge mærke til, at det ikke er nogen mig personlig vedkommende sag, som bringer mig herhen. Jeg har ingen egennyttige planer at fremme ved at

komme her. Havde jeg ikke givet mit løfte til miss Summerson, skulle jeg aldrig oftere været kommet over denne dørtærskel."

Guppy anser dette for et gunstigt øjeblik! Til at purre op i håret med begge hænder.

"Deres Nåde vil mindes, at jeg, da jeg sidst var her, løb mod en i vort fag meget fremragende personlighed, hvis tab vi alle beklager. Denne personlighed begyndte fra den tid af at trænge sig ind på mig på en måde, som jeg gerne kan kalde nærgående, og som stadig gjorde det overordentlig vanskeligt for mig at undgå mod min vilje at sige noget, der kunne stride mod miss Summersons ønsker. Selvros er ingen anbefaling, men jeg tør nok sige om mig selv, at jeg heller ikke er nogen dårlig forretningsmand."

Lady Dedlock ser på ham med et strengt, spørgende blik. Guppy vender straks øjnene bort fra hendes ansigt og ser et andet sted hen.

"Ja, det faldt mig så vanskeligt," vedbliver han, "at danne mig nogen forestilling om, hvad denne person havde i sinde at gøre i forbindelse med visse andre, indtil det tab indtraf, som vi alle beklager, at jeg blev ganske tummelumsk. Smalhans – et navn, hvormed jeg hentyder til en anden person, en af mine venner, som Deres Nåde ikke kender – begyndte ligeledes at blive så indesluttet og tvetydig, at man somme tider havde ondt ved at holde sine hænder fra hans hoved. Men ved at anstrenge mine ringe evner og ved hjælp af en fælles ven ved navn Tony Weevle – der har et højst aristokratisk gemyt og altid har Deres Nådes portræt hængende i sit værelse – har jeg nu fået grund til en frygt, hvorfor jeg er kommet for at advare Deres Nåde. Vil Deres Nåde for det første tillade mig at spørge, om De ingen

underlige fremmede har haft i dag? Jeg mener ikke fine fremmede, men sådanne fremmede som f. eks. Miss Barbarys forrige tjenestepige og en person, der ikke kunne bruge sine underekstremiteter, men måtte lade sig bære op ad trappen som en Guy Fawkes?"

"Nej."

"Da forsikrer jeg Deres Nåde, at der har været sådanne fremmede her, og at de er blevet modtaget, for jeg så dem ved døren og ventede på hjørnet af pladsen, til de kom ud igen, og gik bagefter en halv times omvej for at undgå dem."

"Hvad har jeg, eller hvad har De dermed at gøre? Jeg forstår Dem ikke. Hvad mener De?"

"Deres Nåde, jeg kommer for at advare Dem. Der er måske ingen grund til det. Meget vel. Så har jeg kun gjort mit bedste for at holde mit løfte til miss Summerson. Af hvad Smalhans har sagt og vi presset ud af ham, har jeg en stærk mistanke om, at de breve, som jeg skulle have bragt Deres Nåde, ikke blev tilintetgjort, dengang jeg troede, at de blev det, og at hvis der var noget at angive, er det blevet angivet, ligesom også, at de omtalte fremmede har været her i formiddags for at tjene penge derved, og at pengene er blevet tjente eller vil blive det!"

Guppy tager sin hat og rejser sig.

"Deres Nåde ved bedst, om der er noget eller intet i det, jeg har sagt. Men er der noget eller intet, så har jeg kun handlet i overensstemmelse med miss Summersons ønske om at lade tingene gå deres gang og så vidt muligt afværge, hvad jeg havde begyndt. Dette er mig nok. Hvis jeg har taget mig for stor en frihed ved at advare Deres Nåde, uden at der er nogen nødvendighed derfor, så håber jeg, at De vil søge at glemme

min dristighed, ligesom jeg vil søge at glemme Deres mishag. Jeg tager nu afsked med Deres Nåde og forsikrer Dem, at De ikke står i fare for, at jeg oftere skal gøre Dem min opvartning."

Hun næppe svarer på disse afskedsord med et blik, men noget efter at han er gået, ringer hun på klokken.

"Hvor er sir Leicester?"

Merkurius svarer, at han for øjeblikket har lukket sig inde i biblioteket og er alene.

Har der været fremmede hos sir Leicester i formiddag?

Flere, i forretninger. Merkurius giver den samme beskrivelse af dem som Guppy. Det er nok. Han kan gå.

Sådan! Alt er forbi. Hendes navn i disse mange munde. Hendes mand ved, hvordan han er blevet forurettet. Hendes skam vil blive offentliggjort – udbredes måske, mens hun sidder og tænker derpå – og i tilgift til det af hende så længe forudsete, af ham uforudsete lyn anklages hun af en usynlig anklager som sin fjendes morderske.

Hendes fjende var han, og hun har ofte, ofte ønsket ham død. Hendes fjende er han selv i sin grav. Denne skrækkelige beskyldning kommer over hende som en ny pinsel fra hans livløse hånd. Og da hun mindes, at hun hemmeligt var ved hans dør den aften, og at det kan blive udlagt, som om hun så kort i forvejen havde sendt sit mest yndede tyende bort alene for at undgå at blive iagttaget, gyser hun, som om bøddelens hænder allerede rørte ved hendes hals.

Hun har kastet sig ned på gulvet og ligger med håret vildt spredt og ansigtet begravet i puderne på en sofa. Hun rejser sig, løber frem og tilbage og kaster sig atter ned og rokker og stønner. Den rædsel, der er over hende, er ubeskrivelig. Var hun

virkelig mordersken, kunne den i øjeblikket næppe være dybere.

For ligesom hendes morderiske udsigt, hvor fint alle forberedelserne til gerningen end var truffet, allerede før udførelsen ville være blevet lukket med en kæmpestor udvidelse af den forhadte skikkelse, hindrende hende i at se følgerne af udåden, og ligesom disse følger ville have væltet sig frem i en ustandselig strøm i samme øjeblik, som skikkelsen var fældet, hvilket altid sker, når et mord er begået, sådan ser hun nu, at når hun plejede at tænke: "Gid dog et eller andet dræbende slag kunne ramme den gamle mand og rydde ham af vejen!" så var det kun ønsket om, at alt, hvad han holdt i sin hånd imod hende, måtte blive spredt for vindene og ført omkring på mange forskellige steder. Og denne syndige lettelse har hun også følt ved hans død. Hvad var hans død andet end fjernelsen af slutstenen til en skummel hvælving, og nu synker denne hvælving sammen i tusinde brudstykker, der sønderbrydes og knuses til støv!

Sådan overskygger og trænger det frygtelige indtryk sig på hende, at fra denne forfølger, hvad enten han er levende eller død – hvad enten han står hård og urokkelig foran hende i sin alt for vel erindrede skikkelse eller ligger ikke mindre hård og urokkelig i sin ligkiste – er der ingen frelse undtagen i døden. Forfulgt, flygter hun. Forviklingen af hendes skændsel, hendes frygt, anger og elendighed overvælder hende, og selv hendes stærke selvtillid bøjes og hvirvles bort som et blad for en vældig storm.

Hun skriver hurtigt følgende linjer til sin mand, forsegler dem og lader dem ligge på bordet.

"Søges eller beskyldes jeg for hans mord, så tro, at jeg er aldeles uskyldig. Tro ikke andet godt om mig, for jeg er ikke uskyldig i noget andet, De har hørt eller vil høre mig blive beskyldt for. Han forberedte mig den skæbnesvangre aften på, at han ville røbe min brøde for Dem. Da han havde forladt mig, gik jeg ud under påskud af at ville spadsere i haven, men i virkeligheden for at gå efter ham og for sidste gang bede ham ikke forlænge denne skrækkelige spænding, hvormed han havde holdt mig på pinebænken, De ved ikke hvor længe, men slå til næste morgen.

Jeg fandt hans hus mørkt og stille. Jeg ringede to gange på klokken, men ingen svarede, og jeg gik hjem.

Jeg har intet hjem mere. Jeg vil ikke længere falde Dem til byrde. Gid De i Deres retfærdige harme måtte være i stand til at glemme den uværdige kvinde, som De har spildt den ædelmodigste hengivenhed på – som skyer Dem, kun med en dybere undseelse end den, hvormed hun flygter for sig selv – og som skriver dette sidste farvel!"

Hun tilslører sig og klæder sig hurtigt på, lader alle sine smykker og penge tilbage, lytter, går ned i et øjeblik, da forstuen er tom, åbner og lukker den store dør og iler bort i den gennemtrængende, kolde blæst.

56. Forfølgelse

Lidenskabsløst, som det sømmer sig dets ophøjede race stirrer det Dedlock'ske palads på de andre sørgeligt store huse i gaden og viser intet ydre tegn på, at noget galt foregår inde i det. Kareter ruller, der bankes på døre. Verden veksler visitter. Gamle tryllersker med knoklede halse og ferskenfarvede kinder, der har et spøgelsesagtigt blomsterskær, når de ses ved dagens lys, – disse tillokkende skabninger ligner en sammensmeltning af døden og dagen – blænder menneskenes øjne. Ud fra de kolde stalde kommer let gyngende ekvipager, der styres af kortbenede kuske, som synker dybt ned i de dunbløde buklétæpper, og bagpå står skinnende Merkurer med paradestokke og trekantede hatte på tværs – et skue for engle.

Det Dedlock'ske palads forandrer sig ikke i sit ydre, og timer går, før dets ophøjede sløvhed forstyrres indenfor. Men den skønne Volumnia, der lider af den almindelig herskende sygdom kedsomhed og mærker, at denne skrøbelighed angriber hendes livsånder, vover omsider for en forandrings skyld at gå ned til biblioteket. Da hendes sagte banken på døren ikke frembringer noget svar, åbner hun den og titter ind, og da hun ingen ser derinde, træder hun nærmere.

Det hedder om den livlige Dedlock i den de gamles, græsbevoksede stad Bath, at hun lider af en brændende nysgerrighed, som tilskynder hende til ved alle passende og upassende lejligheder at svæve omkring med et i guld indfattet glas for øjet og ransage genstande af alle mulige slags. Så meget

er sikkert, at hun benytter lejligheden til at flagre som en fugl mellem sin slægtnings breve og papirer, snart pikkende lidt i dette dokument, snart med hovedet på siden skottende til dette, hoppende spejdende og rastløs omkring fra bord til bord med glasset for øjet.

I løbet af disse undersøgelser snubler hun over noget og ser, idet hun vender glasset i denne retning, sin slægtning ligge på gulvet som et fældet træ.

Volumnias lille yndlingsskrig får en fylde af virkelighed ved denne overraskelse, og huset kommer hurtigt i bevægelse. Tjenere farer op og ned ad trapper, der trækkes voldsomt i klokkestrenge, læger bliver hentet, og lady Dedlock søges overalt, men findes ikke. Ingen har hørt eller set noget til hende, siden hun sidst ringede på sin klokke. Hendes brev til sir Leicester findes på bordet, men det er endnu tvivlsomt, om han ikke har fået et andet budskab fra en anden verden, som kræver et personligt svar, og om ikke alle levende og døde sprog er som et for ham.

De lægger ham på hans seng, gnider, børster og vifter ham, giver ham is på hovedet og bruger alle genoplivelsesmidler. Dagen er imidlertid forsvundet, og det er blevet nat i hans værelse, før det rallende åndedræt lægger sig, eller hans stirrende øjne røber nogen bevidsthed om det lys, som nu og da føres forbi dem. Dog da denne forandring er indtrådt, bliver den ved, og lidt efter lidt nikker han, eller bevæger han sine øjne, ja endog sin hånd til tegn på, at han hører og forstår.

Han faldt denne morgen som en smuk, statelig herre, lidt svag, men med et anseligt ydre og et fyldigt ansigt. Nu ligger han på sin seng som en gammel mand med indfaldne kinder,

en affældig skygge af sig selv. Hans røst var blød og rund, og han havde længe været så overbevist om vægten og vigtigheden for menneskeslægten af ethvert ord, han sagde, at hans ord virkelig var kommet til at klinge, som om der lå noget i dem. Men nu kan han kun hviske, og det, han hvisker, klinger, som hvad det er – idel visvas og snak.

Hans yndede, trofaste husholderske står ved hans seng. Det er det første, han lægger mærke til, og det glæder ham åbenbart. Efter forgæves at have søgt at gøre sig forståelig ved at tale, gør han tegn for at få noget at skrive med, men så utydeligt, at man i begyndelsen ikke kan forstå ham. Det er hans gamle husholderske, der fatter, hvad han vil, og bringer ham en tavle.

Han tøver noget og kradser derpå langsomt med en hånd, der ikke ligner hans sædvanlige: "Chesney Wold?"

Nej, svarer hun ham, han er i London. Han var blevet syg i biblioteket i formiddags. Meget glad er hun over at være kommet til London for at kunne pleje ham.

"Deres ildebefindende har ikke videre at sige, sir Leicester. De vil være langt bedre i morgen, det siger alle lægerne," forsikrer hun, mens tårerne strømmer ned ad hendes smukke, gamle ansigt.

Efter at have kastet et blik omkring i stuen og med særlig opmærksomhed stirret på alle dem, der står ved sengen, hvor også lægerne befinder sig, skriver han: "Mylady."

"Mylady gik ud, sir Leicester, før De blev syg, og ved endnu intet om Deres ildebefindende!"

Han peger atter i stærk bevægelse på dette ord. De søger alle at berolige ham, men han peger igen. Mens de ser på hinanden

og ikke ved, hvad de skal sige, tager han atter tavlen og skriver: "Mylady, for Guds skyld, hvor?" og stønner bønfaldende.

Man finder det rådeligst, at den gamle husholderske giver ham lady Dedlocks brev, hvis indhold ingen kender eller kan have nogen formodning om. Hun åbner det for ham og breder det ud for at han kan læse det. Da han med megen anstrengelse har læst det to gange igennem, vender han det om, for at ingen skal se det, og ligger og stønner. Han falder ligesom i en døs, og det varer en time, før han igen slår øjnene op, mens han støtter sig på sin trofaste gamle husholderskes arm. Lægerne indser, at han har bedst af at være alene med hende, og holder sig afsides, når de ikke ligefrem er beskæftiget med ham.

Tavlen igen atter i brug, men det ord, han vil skrive, kan han ikke huske. Hans ivrighed, hans sorg herover er ynkelig at se på. Det ser ud, som om han skal blive vanvittig ved at føle, hvor meget det haster, og se sig ude af stand til at udtrykke, hvad han vil have udrettet, eller hvem han vil have hentet. Han har skrevet bogstavet B, men derved er han blevet stående. Pludselig sætter han, da hans jammer har nået sit højeste, et mr. foran det. Den gamle husholderske siger: "Bucket?" himlen være lovet! Det er det, han mener.

Bucket er dernede efter aftale. Skal han komme op?

Det er umuligt at tage fejl af, at sir Leicester brænder af længsel efter at se ham, og at han ønsker, at alle, undtagen husholdersken, skal forlade værelset. Det sker hurtigt, og Bucket kommer ind. Sir Leicester synes at være faldet ned fra sin ophøjede stilling for ene og alene at stole på denne mand blandt alle mennesker på jorden.

"Sir Leicester Dedlock, baronet, det gør mig ondt at se Dem i denne tilstand. Jeg håber, at De vil fatte mod. Jeg er vis på, at De for familiens æres skyld vil det."

Sir Leicester rækker ham hendes brev og ser ham stift ind i ansigtet, mens han læser det. Et lys synes at gå op for Bucket under læsningen med en bøjning af sin finger, mens hans øjne endnu følger ordene, tilkendegiver han: "Sir Leicester, jeg forstår Dem."

Sir Leicester skriver på tavlen. "Fuldstændig tilgivelse. Find –" Bucket standser hans hånd.

"Sir Leicester Dedlock, baronet, jeg skal finde hende. Men min søgen efter hende må begynde straks. Intet minut må spildes."

Med tankens hurtighed følger han sir Leicesters blik mod en lille kasse, der står på et bord.

"Skal jeg bringe Dem den, sir Leicester Dedlock, baronet? Gerne lukke den op med en af disse nøgler! Gerne. Den mindste nøgle? Ganske rigtigt. Tage banknoterne ud? Det skal jeg. Tælle dem? Det er snart gjort. Tyve og tredive er halvtreds, og tyve er halvfjerds og halvtreds er hundrede og tyve, og fyrretyve er hundrede og tres. Bruge dem til udgifter? Det skal jeg og naturligvis aflægge regnskab. Ikke spare på pengene? Nej, det skal jeg ikke."

Hurtigheden og sikkerheden i Buckets fortolkning af alle disse punkter grænser til det vidunderlige. Mrs. Rouncewell, der holder lyset, bliver svimmel af hans øjnes og hænders raphed, da han springer op, udrustet til sin rejse.

"De er vist Georges moder, ikke sandt, gamle dame?" siger Bucket afsides, med hatten allerede på hovedet, og idet han

knapper sin frakke.

"Jo, sir, jeg er hans sørgende moder."

"Det tænkte jeg nok, efter hvad han for nylig fortalte mig. Nå, så vil jeg sige Dem noget. De skal ikke længere sørge. Deres søn har det godt. Nå, giv Dem nu ikke til at græde, for det, De har at gøre, er at passe sir Leicester Dedlock, baronet, og det kan De ikke ved at græde. Deres søn har det godt, siger jeg Dem, og han sender Dem sin kærlige hilsen og håber, at De også har det godt. Han er blevet hæderligt frikendt, er han, uden at der hviler større plet på hans gode navn end på Deres, der sikkert er så rent som nyfalden sne. Det tør jeg holde et pund på. De kan tro mig, for jeg arresterede Deres søn. Og han opførte sig meget modig ved den lejlighed, og en smuk mand er han, og De er en smuk gammel dame, og I to er en moder og en søn, der kunne vises frem som et par modeller i et menageri. Sir Leicester Dedlock, baronet, det, De har overdraget mig, skal jeg sørge for. Frygt ikke for, at jeg skal skeje ud fra min vej, hverken til højre eller venstre. Jeg skal hverken lægge mig til at sove eller barbere mig, før jeg har fundet, hvad jeg nu går for at søge. Jeg skal sige alt, hvad der kan tænkes af venlighed og tilgivelse fra Dem? Og gid De snart må komme Dem, og disse familiehistorier blive jævnede, som, ak Gud, så mange andre familiehistorier er blevet det og vil blive det lige til tidernes ende."

Efter dette foredrag går Bucket, tilknappet og sagte sin vej. Ser vist ud for sig, som om han allerede gennemborede natten med sit blik for at opsøge flygtningen.

Det første, han gør, er at gå til lady Dedlocks værelser og undersøge dem for at finde et eller andet, om også nok så ringe

spor, der kan hjælpe ham på gled. Værelserne er nu mørke, og at se Bucket holde et vokslys op over sit hoved og i tankerne optage et inventarium over de mange sirlige genstande, der står i en så underlig modsætning til ham selv, er et syn – som ingen får at se, da han meget omhyggeligt har lukket sig inde.

"Det kan man kalde et stadseligt boudoir," siger Bucket. "Må have kostet en masse penge. Pæne sager at løbe bort fra, disse hersens. Hun må have haft kniven på struben."

Mens han åbner og lukker bordskuffer og ransager æsker og juvelskrin, ser han sit billede i forskellige spejle og anstiller moralske betragtninger derover.

"Man kunne let finde på, at jeg bevægede mig i de fine kredse og pyntede mig for at gå på bal" siger Bucket. "Jeg begynder næsten at tro, at jeg er en modejunker i livgarden uden at vide af det."

Mens han ser sig om overalt, har han åbnet en lille pyntelig kasse, der står i en dyb skuffe. Hans store hånd vender nogle handsker, som den næppe kan føle, så fine og bløde er de, og får fat på et hvidt lommetørklæde.

"Hm, lad os engang se på dig," siger Bucket og sætter lyset fra sig. "Hvorfor mon du sådan er blevet gemt for dig selv? Hvad kan grunden være til det? Tilhører du Hendes Nåde eller en anden? Der må dog vel stå et mærke på dig et eller andet sted, skulle man tro?"

Han finder det, mens han taler, "Esther Summerson."

"Ha, ha," siger Bucket og standser med fingeren ved øret. "Godt, jeg vil tage dig med."

Han ender sine undersøgelser lige så roligt og omhyggeligt, som han har begyndt på dem, efterlader alt nøjagtig, som han

har fundet det, smutter bort efter fem minutters forløb i det hele og går ud på gaden. Med et blik op mod de svagt oplyste vinduer i sir Leicesters værelse går han med raske skridt til den nærmeste holdeplads, vælger sig en hest og befaler kusken at køre til skydebanen. Bucket gør ikke fordring på at være en videnskabelig hestekender, men han anvender nu og da et par skilling på de vigtigste tildragelser i dette fag og indeslutter i almindelighed sine kundskaber i så henseende i den ytring, at når han ser en hest, der kan gå, kender han den.

Hans hestekendskab svigter ham heller ikke i dette tilfælde. Raslende hen over stenene med en farlig hurtighed, og dog med sine skarpe øjne fæstede på enhver luskende skabning, som han kommer forbi i de mørke gader, ja selv på vinduerne i de øvre etager, hvor folk er gået eller er ved at gå i seng, på alle de hjørner, han ruller forbi, på den tunge himmel og på jorden, der er dækket med et tyndt lag sne – for der kunne jo let vise sig noget, hvoraf han kunne drage nytte – jager han til sit bestemmelsessted, og det med en sådan fart, at hesten er nær ved at kvæle ham i en sky af damp.

"Spænd den fra et øjeblik, for at den kan puste ud til jeg kommer tilbage."

Han løber op ad den lange brædde gang og finder rytteren, der ryger sin pibe.

"Jeg tænkte nok, at jeg skulle træffe Dem, George, efter alt det, De har gået igennem, min dreng. Jeg har på ære ikke et ord at undvære nu, da det gælder om at frelse et fruentimmer. Miss Summerson, som var her, da Gridley døde – det var navnet, ved jeg – rigtigt! Hvor bor hun?" rytteren er for nylig kommet derfra

og giver ham adressen. "De vil ikke fortryde det, George. God nat!"

Han iler bort med en uklar forestilling om at have set Phil sidde ved den svage ild og stirre med gabende mund på ham, og galoperer atter af sted i en sky af damp.

Jarndyce, den eneste, der er oppe i huset, er i færd med at gå i seng. Han rejser sig fra sin bog, da han hører, at der bliver ringet så stærkt på klokken, og går i slåbrok ned til gadedøren.

"Bliv ikke bange, sir." Et øjeblik efter står hans gæst fortrolig ved siden af ham inde i forstuen, har lukket døren og holder hånden på låsegrebet. "Jeg har haft den fornøjelse at se Dem før. Inspektør Bucket. Se på dette lommetørklæde. Det er miss Esther Summersons. Selv fundet det i en af lady Dedlocks skuffer for et kvarter siden. Intet øjeblik at spilde. Det gælder liv eller død. De kender lady Dedlock?"

"Ja."

"Der er sket en opdagelse dér i dag. Familiehistorier er kommet for lyset. Sir Leicester fik et anfald – apopleksi eller epilepsi – kunne ikke komme rigtig til samling, og megen kostbar tid er gået tabt. Lady Dedlock forsvandt i eftermiddags og efterlod et brev til ham, som ser slemt ud. Løb det igennem. Her er det!"

Da Jarndyce har læst det, spørger han ham, hvad han mener om det.

"Ved ikke. Det tyder på selvmord. I ethvert tilfælde bliver der med hvert minut større og større fare for, at det vil ende dermed. Jeg ville give hundrede pund for hver time, der er gået siden i formiddags. Hør nu, mr. Jarndyce, sir Leicester har overdraget mig at finde hende, at frelse hende og bringe hende

hans tilgivelse. Jeg har penge og uindskrænket fuldmagt, men jeg må have noget mere. Jeg må tale med miss Summerson."

Urolig gentager Jarndyce: "Miss Summerson?"

"Ser De, mr. Jarndyce," Bucket har imidlertid med stor opmærksomhed studeret hans ansigt. "Jeg taler til Dem som til en mand med et menneskekærligt herte og under så påtrængende omstændigheder, som man ikke ofte oplever. Hvis det nogen sinde har været farligt at tøve, så er det nu, og hvis De nogen sinde ikke skulle kunne tilgive Dem selv at have været skyld i det, er det denne gang. Otte eller ti timer, hver, siger jeg Dem, hundrede pund værd i det mindste, er gået tabt, siden lady Dedlock forsvandt. Det er mig overdraget at finde hende. Jeg er inspektør Bucket. Foruden alt det andet, der hviler tungt på hende, tror hun også, at hun er mistænkt for et mord. Hvis jeg kommer alene til hende, kan hun, da hun er uvidende om, hvad sir Leicester har meddelt mig, let bringes til fortvivlelse. Men hvis jeg kommer i selskab med en ung dame, der svarer til beskrivelsen af en ung dame, hun har ømhed for – jeg spørger ikke og siger ikke mere end dette – vil hun tro, at jeg vil hende vel. Lad mig nærme mig hende og være i stand til at vise hende denne unge dame, da skal jeg frelse og overtale hendes, hvis hun lever. Lad mig nærme mig hende alene – en vanskeligere sag – og jeg vil gøre mit bedste, men jeg indestår ikke for, hvad det bedste vil blive. Tiden flyver. Klokken går til et. Når den slår et, er der gået en time til, og da er den tusinde pund værd, i stedet for hundrede."

Alt dette er sandt, og sagens påtrængende natur lader sig ikke drage i tvivl. Jarndyce beder ham blive der, mens han taler med miss Summerson. Bucket siger, at det kan han jo godt,

men ifølge sit sædvanlige princip gør han det ikke, men går med ovenpå og beholder sin mand i sigte. Han bliver stående ude på den mørke trappegang, lurende og spejdende, mens de taler sammen. Kort efter kommer Jarndyce og siger, at miss Summerson øjeblikkelig vil være hos ham og stille sig under hans beskyttelse for at følge med ham, hvorhen han vil. Bucket er meget tilfreds hermed og venter på hende ved døren.

Der stiger han i tankerne op i et højt tårn og ser sig vidt og bredt om. Han opdager mange ensomme skikkelser, der sniger sig gennem gaderne. Mange ensomme skikkelser på heder og landeveje og under høstakke. Men den skikkelse, han søger, er ikke iblandt dem. Andre ensomme skikkelser ser han på broer, hvor de står og stirrer over rækværket, eller i dunkle afkroge nede ved floden, og en mørk, mørk, uformelig genstand, der driver med strømmen og er endnu ensommere end alle de andre, holder fast på hans opmærksomhed med en druknendes tag.

Hvor er hun? Levende eller død, hvor er hun? Hvis lommetørklædet, som han lægger sammen og omhyggeligt gemmer, ved en tryllekraft blev sat i stand til at vise ham det sted, hvor hun fandt det, og det natlige landskab omkring hytten, hvor det tilhyllede det lille barn, – ville han da opdage hende der? Ude på sletten, hvor teglovnene brænder med blegblåt skær. Hvor stråtagene på de usle hytter, i hvilke murstenene formes, splittes ad af vinden. Hvor leret og vandet er hårdt frosset, og den mølle, den magre, blinde hest går rundt i hele dagen, ligner et redskab for menneskelige pinsler – der ses en ensom skikkelse skride hen over den øde, golde egn med den sørgelige verden foran sig, pisket af sneen og jaget af

vinden og ligesom udstødt fra ethvert selskab. Og det er skikkelsen af en kvinde, men i en elendig dragt, og aldrig er sådanne klædningsstykker blevet bragt gennem forstuen og ud af den store dør i det Dedlock'ske palads.

57. Esthers fortælling

– Jeg var gået i seng og faldet i søvn, da min formynder bankede på døren til mit værelse og bad mig straks stå op. På mit hastige spørgsmål om, hvad der var hændt, meddelte han mig efter et par indledende ord, at der var sket en opdagelse i sir Leicester Dedlocks hus. Min moder var flygtet; en person, der nu var i vort hus, var bemyndiget til at bringe hende den fuldstændigste forsikring om kærlig beskyttelse og tilgivelse, hvis han kunne finde hende, og bad, om jeg ville ledsage ham, i håb om, at mine forestillinger ville røre hende, hvis hans skulle slå fejl. Det var omtrent dette, jeg fattede, men jeg kom i en sådan forvirring af skræk, hastværk og sorg, at jeg trods alle mine bestræbelser først flere timer efter syntes at tilbagevinde den rette sindsstemning.

Ikke desto mindre klædte jeg mig hurtigt på uden at vække Charley eller nogen anden og gik ned til Bucket, der var den person hvem hemmeligheden var betroet. Da min formynder førte mig hen til ham, fortalte han mig dette og forklarede mig, hvordan han var kommet til at tænke på mig. Med dæmpet stemme læste Bucket ved skinnet af min formynders lys nede i forstuen et brev for mig, som min moder havde ladet ligge på sit bord, og ti minutter efter at jeg var blevet vækket, sad jeg ved siden af ham og rullede rask gennem gaderne.

Hans væsen var meget bestemt, og dog meget hensynsfuldt, mens han forklarede mig, at en stor del afhang af, om jeg var i stand til uden forvirring at svare på nogle spørgsmål, som han

ønskede at gøre mig. Han spurgte, om jeg ofte havde set min moder, hvem han kun omtalte som lady Dedlock. Hvornår og hvor jeg sidst havde alt med hende, og hvordan hun havde fået mit lommetørklæde. Da jeg havde givet ham svar, opfordrede han mig til særlig at overveje, om jeg vidste nogen, lige meget hvor, til hvem hun mulig i sin største nød ville betro sig. Jeg kunne ikke tænke mig nogen anden end min formynder, men nævnte dog til sidst også Boythorn. Jeg kom til at tænke på ham på grund af den ridderlige måde, hvorpå han havde nævnt min moders navn og af hensyn til, hvad min formynder havde meddelt mig om hans forlovelse med hendes søster og den forbindelse, hvori han, uden selv at vide af det, stod med hendes sørgelige historie.

Min ledsager havde standset kusken, mens vi førte denne samtale, så vi så meget des bedre kunne høre hinanden. Han lod ham nu køre videre og sagde mig, efter at have tænkt sig om et øjeblik, at han var blevet enig med sig selv om, hvordan han ville bære sig ad. Han ville gerne underrette mig om, hvad hans plan var, men jeg var endnu alt for fortumlet til at kunne fatte den.

Vi var ikke kørt ret langt fra vor bolig, før vi holdt i en sidegade uden for et med gasbelyst hus, der så ud som en offentlig bygning. Bucket førte mig derind og bad mig tage plads i en lænestol ved en blussende ild. Klokken var nu over et, som jeg kunne se på uret, der hang på væggen. To politiembedsmænd, der i deres pyntelige uniformer slet ikke så ud som folk, der var oppe hele natten, skrev rolig ved en pult, og der var i det hele taget meget stille i værelset, med undtagelse af

en fjern råben og banken på fjerne døre under jorden, som ingen syntes at skænke videre opmærksomhed.

En tredje mand i uniform, som Bucket kaldte på, og til hvem han hviskede noget, gik ud, og derpå rådslog de to andre med hinanden, mens en skrev efter Buckets dæmpede diktat. Det var en beskrivelse af min moder, de havde travlt med, for Bucket bragte mig den, da den var færdig, og læste den op for mig i hviskende tone. Den var meget nøjagtig.

Den anden politiembedsmand, som nøje havde lagt mærke til den, skrev den derpå af og kaldte en anden mand i uniform – der var flere sådanne i et værelse udenfor – ind, og han tog den og gik bort med den. Alt dette skete med den største hurtighed og uden at der blev spildt et øjeblik, men alligevel syntes ingen at have hastværk. Så snart papiret var sendt af sted, tog de to politiembedsmænd igen fat på deres stille skriveri, som de besørgede med pyntelighed og omhu. Bucket gik tankefuld hen og varmede sine støvlesåler ved kaminen.

"Er De godt pakket ind, miss Summerson?" spurgte han mig, idet hans øjne mødte mine. "Det er en fortvivlet barsk nat for en ung dame at være ude i."

Jeg svarede ham, at jeg var varmt påklædt og ikke brød mig om vejret.

"Det kan blive en lang rejse," sagde han, "men når den kun ender godt, får det være det samme, miss."

"Jeg beder himlen, at den må ende godt!" sagde jeg.

Han nikkede beroligende. "Hvad De så gør, må De ikke være bange. De må være rolig og fattet, hvad der så hænder. Det er bedst for Dem, bedst for mig, bedst for lady Dedlock, bedst for sir Leicester Dedlock, baronet."

Han var virkelig meget mild og venlig, og mens han stod ved kaminen og varmede sine støvler og gned sig i ansigtet med sin pegefinger, følte jeg en tillid til hans skarpsindighed, som beroligede mig. Klokken var endnu ikke et kvarter til to, da jeg hørte hovslag og vognhjul udenfor. "Nu, miss Summerson," sagde han, "kan vi tage bort."

Han bød mig sin arm, de to politimænd bukkede høfligt for mig, og uden for døren fandt vi en wienervogn med en postillon og postheste. Bucket hjalp mig op og satte sig selv på kuskesædet. Den mand i uniform, som han havde sendt bort efter vognen, rakte ham derefter en blændlygte, og efter at han havde givet kusken en kort instruks, rullede vi af sted.

Jeg var langt fra at være sikker på, at jeg ikke drømte. Vi rullede med en sådan fart gennem en mængde gader, at jeg snart tabte enhver forestilling om, hvor vi var, med undtagelse af, at vi flere gange var kørt over floden og endnu stadig kørte igennem et lavtliggende, tæt bebygget kvarter nede ved vandet, som blev gennemskåret af dokker og bassiner, mægtige pakhuse, svingbroer og skibsmaster. Omsider holdt vi på hjørnet af en lille smudsig sidegade, som blæsten fra floden ikke kunne rense, og ved skinnet af min ledsagers blændlygte så jeg ham i samtale med flere mænd, der lignede en blanding af politibetjente og søfolk. På den forfaldne mur, hvorved de stod, sad en plakat, hvorpå jeg kunne skelne ordene: "*Fundet druknet*", og disse og en indskrift om "druknendes redning," indgav mig den rædsomme mistanke, som vort besøg på dette sted kunne hentyde til.

Jeg havde ikke behov for at minde mig selv om, at jeg ikke var til stede for ved min svaghed at forøge undersøgelsens

vanskeligheder, formindske håbet om, at den kunne føre til noget, eller forhale den. Jeg var rolig, men hvad jeg led på dette skrækkelige sted, kan jeg aldrig glemme. Og dog var det ligesom en drøms rædsler. En mørk, tilsølet mand med lange støvler, der bulnede af vand og en tilsvarende hat blev kaldt op fra en båd og hviskede med Bucket, der gik ned med ham ad nogle glatte trappetrin, ligesom for at se på noget hemmeligt, han havde at påvise. De kom tilbage og tørrede deres hænder på deres klæder, efter at have rørt ved noget vådt, men det var, Gud være lovet, ikke, hvad jeg frygtede.

Efter yderligere rådslagning gik Bucket, hvem alle syntes at kende og bøje sig for, med de andre ind ad en dør og lod mig blive siddende i vognen, mens kusken gik frem og tilbage ved sine heste for at varme sig. Efter lyden at dømme begyndte floden at stige, og jeg kunne høre den bryde sig for enden af gaden med en sagte brusen hen imod mig, og den tanke gennemisnede mig, at den ville kaste min moder hen for hestenes hove.

Bucket kom ud igen, opfordrede de andre til årvågenhed, lukkede sin blændlygte og satte sig igen på kuskesædet. "Bliv ikke forskrækket, miss Summerson, fordi vi er kommet herned," sagde han. "Jeg må kun have alt sat i gang og vide, at det er i gang, ved selv at se efter. Af sted, min knægt."

Vi syntes at køre den samme vej tilbage, som vi var kommet, ikke fordi jeg i min forvirrede sindstilstand havde lagt mærke til nogen enkelt ting, men det var af gadernes udseende i almindelighed, at jeg troede det. Vi holdt igen et minut ved et kontor eller politikammer og kørte igen over floden. I al den tid havde min ledsager intet øjeblik været mindre årvågen, men da

vi var kommet over broen, syntes han om mulig at passe endnu mere på. Han rejste sig op for at se ud over rækværket. Han steg ned og gik tilbage efter en mørk, kvindelig skikkelse, der svævede forbi os og stirrede ned i den dybe, sorte afgrund af vand med et ansigt, som fik mit hjerte til at stå stille. Floden havde et frygteligt udseende, så skummelt og hemmeligt listede den sig af sted mellem de lave, flade bredder, så opfyldt var den af utydelige, rædsomme skikkelser, undertiden var skyggerne det værste, så dødningeagtige og hemmelighedsfulde. Mange gange har jeg set den siden både i solskin og måneskin, men aldrig har jeg kunnet frigøre mig for indtrykket fra den rejse. I mine tanker brænder lysene på broen altid dunkelt. Den skærende blæst svøber sig om den husvilde kvinde, vi kom forbi. De enslydende hjul snurrer rundt, og lyset fra vognlygterne ser blegt på mig som et ansigt, der hæver sig op fra det frygtelige vand.

Rumlende og skrumplende gennem de tomme gader, kom vi omsider fra stenbroen ud på de mørke, glatte veje og begyndte at lade husene ligge bag os. Efter nogen tids forløb genkendte jeg vejen til St. Albans. I Barnet stod irske heste til os, og vi skiftede og kørte videre. Det var meget koldt, og det flade land var hvidt af sne, skønt det ikke sneede nu.

"Denne vej er nok velkendt af Dem, miss Summerson?" sagde Bucket opmuntrende.

"Ja," svarede jeg, "har De fået noget at vide?"

"Intet, man kan stole på," sagde han, "men det er jo også tidligt endnu."

Han havde været inde i hver eneste kro, hvor der var lys – der var ikke få på den tid, da landevejene dengang var stærkt

befærdede af kvægdrivere – og var stået af vognen for at tale med bommændene. Jeg havde hørt ham bestille drikkevarer, klingre med penge og vise sig lystig og forekommende overalt, men hver gang han igen satte sig op på kuskesædet, fik hans ansigt igen sit årvågne, snedige udtryk, og han sagde hele tiden i den samme forretningsmæssige tone til kusken: "Af sted, min knægt!"

På grund af alle disse standsninger var klokken blevet mellem fem og seks, og vi var endnu nogle få mile fra St. Albans, da han kom ud fra en af disse kroer og bød mig en kop te.

"Drik det, miss Summerson, det vil gøre Dem godt. Nu begynder De at blive Dem selv igen, ikke sandt?"

Jeg takkede ham og sagde, at jeg håbede det.

"I begyndelsen var De, hvad man kalder, bedøvet," vedblev han, "og Gud! Det var ikke så underligt. Tal ikke så højt, bedste miss. Alting er i orden. Hun er foran."

Jeg ved ikke, hvad det var for et glædesudbrud, der kom eller var i færd med at komme over mine læber, men han rakte fingeren i vejret, og jeg tvang mig til at tie.

"Kom her igennem til fods i aftes omtrent klokken otte eller ni. Jeg hørte først om hende ved bommen ovre ved Highgate, men var ikke rigtig sikker på det. Vi har været på sporet af hende hele vejen, idet jeg snart fandt hende på det ene sted og snart tabte hende af syne på det andet, men nu er hun helt sikkert foran os. Tag de kopper, staldkarl, og er du ikke blevet oplært til smørhandelen, så pas på, om du kan fange en halv krone med din anden hånd. En, to, tre, der er den! Prøv nu en galop, min knægt!"

Vi kom snart til St. Albans og steg ud lidt før dag, ligesom jeg begyndte at ordne og fatte nattens begivenheder og virkelig at tro, at det ikke var en drøm. Efter at have ladet vognen blive holdende ved posthuset og bestilt friske heste, gav min ledsager mig armen, hvorpå vi gik hjemad.

"Da dette er Deres rigtige hjem, miss Summerson", bemærkede han, "gad jeg dog nok vide, om ikke en eller anden fremmed, der svarer til beskrivelsen, har spurgt om Dem eller mr. Jarndyce. Vel har jeg ingen tro på det, men det kunne dog vel være muligt."

Mens vi gik op ad bakken, så han sig om med et skarpt blik – dagen var nu ved at bryde frem – og minde mig om, at jeg var gået ned ad den en aften, som jeg havde grund til ikke at glemme, i følge med min lille pige og den stakkels Jo, som han kaldte Viskelæderet.

Jeg kunne ikke fatte, hvor fra han vidste dette.

"De kom forbi en mand dernede på vejen, ved De nok," sagde Bucket.

Ja, også dette huskede jeg meget godt.

"Det var mig," sagde Bucket. Og da han så min forundring, fortsatte han:

"Jeg kørte ned i en gig den eftermiddag for at søge efter denne dreng. De kunne have hørt lyden af mine hjul, da De kom ud for selv at søge efter ham, for jeg så Dem og Deres lille pige gå opad, mens jeg trak hesten ned. Ved at stille et par spørgsmål om ham i byen fik jeg snart at vide, i hvilken slags selskab han var, og mens jeg kørte til teglværket, så jeg Dem tage ham med hjem."

"Havde han begået nogen forbrydelse?"

"Han var ikke beskyldt for noget," svarede Bucket og løftede koldblodig på hatten, "men jeg tror ikke, at han var særdeles ren. Nej. Hvad jeg ville ham, gik netop ud på at få denne selv samme sag om lady Dedlock holdt hemmelig. Han havde ladet munden løbe mere end tilbørligt om en lille tilfældig tjeneste, som han var blevet betalt for af den afdøde mr. Tulkinghorn, og det gik på ingen mulig måde an at lade ham spille det spil. Da jeg derfor havde advaret ham om at forlade London, besluttede jeg en eftermiddag at advare ham om vedblivende at holde sig borte derfra nu, da han en gang var kommet derfra, og gå længere bort og se sig vel for, så jeg ikke fik fat på ham, hvis han vendte tilbage."

"Den stakkels dreng!" sagde jeg.

"Stakkel nok," indrømmede Bucket, "og ulejlighed nok, og aldrig langt nok borte fra London. Jeg blev ganske forbløffet, kan jeg forsikre Dem, da jeg så ham blive ført ind i Deres hjem."

Jeg spurgte ham, hvorfor?

"Hvorfor, bedste miss?" sagde Bucket. "Naturligvis ville der da ingen ende være på hans mund. Han kunne lige så godt være blevet født med en på halvanden alen og et stykke til."

Skønt jeg nu husker denne samtale, var jeg dog dengang så fortumlet i hovedet, at jeg næppe var i stand til at fatte, at han indlod sig på disse enkeltheder for at adsprede mig. I den samme venlige hensigt talte han åbenbart ofte til mig om ligegyldige ting, mens hans ansigt havde travlt med det ene formål, vi havde for øje. Han dvælede endnu stadig ved dette emne, da vi trådte ind ad haveporten.

"Ah," sagde Bucket, "så er vi da her, og et pænt, afsides sted er det. Minder en om landstedet i visen, der kendes på røgen,

"som så yndig sig bølged." De er tidligt på færde med køkkenilden, og det vidner om gode tjenestefolk, men det, som man bør passe på med tjenestefolk, er, hvem der kommer og besøger dem. Man ved aldrig, hvad de har for, når man ikke ved dette. Og en ting endnu, bedste miss. Hvis De finder en ung mand bag køkkendøren, skal De lade denne unge mand arrestere som mistænkt for at have skjult sig i et ulovligt øjemed."

Vi stod nu foran huset. Han så opmærksomt og nøje ned i gruset efter fodspor, før han løftede øjnene op til vinduerne.

"Lader De altid denne ældre, unge herre bo i det samme værelse, når han er her i besøg, miss Summerson?" spurgte han med et blik på Skimpoles sædvanlige værelse.

"De kender mr. Skimpole!" sagde jeg.

"Hvad er det, De kalder ham?" svarede Bucket og holdt hånden bag øret. "Er det Skimpole? Jeg har tit godt villet vide, hvad hans navn vel kunne være. Skimpole. Ikke John, og heller ikke Jakob?"

"Harold," sagde jeg ham.

"Harold! ja, det er en sær snegl, denne Harold," sagde Bucket og så udtryksfuldt på mig.

"Det er en ejendommelig karakter."

"Intet begreb om penge. Men han tager dem dog."

Jeg svarede uvilkårligt, at Bucket kendte ham nok.

"Jeg vil sige Dem noget, miss Summerson," vedblev han. "Deres sind vil have godt af, at De ikke holder alt for fast ved et punkt alene og derfor vil jeg snakke med Dem for en forandrings skyld. Det var ham, der viste mig, hvor Viskelæderet var. Jeg besluttede den aften at gå hen til døren og

spørge efter Viskelæderet, hvis det ikke kunne være anderledes, men da jeg dog først ville prøve et træk eller så, hvis et sådant var på brættet, kastede jeg en lille sten op på vinduet der, hvor jeg så en skygge. Så snart Harold havde åbnet det, og jeg set et glimt af ham, tænkte jeg: Der har du din mand. Jeg talte derfor først godt til ham om, at jeg nødig ville forstyrre familien, efter at den var gået i seng, og at det var beklageligt, at menneskekærlige unge damer husede landstrygere, og da jeg derpå var blevet rigtig klog på ham, sagde jeg, at jeg ville regne en fempunds note for vel brugt, hvis jeg kunne fri huset fra Viskelæderet uden alarm eller ulejlighed. Så sagde han, idet han nok så lystig trak øjenbrynene i vejret: "Det nytter ikke at tale om en fempunds note til mig, min ven, da jeg er et sandt barn i sådanne ting og ikke forstår mig på penge." Jeg fattede naturligvis, hvad det ville sige, at han tog det så let, og da jeg nu var ganske vis på, at han var min mand, svøbte jeg noten om en lille sten og kastede den op til ham. Godt. Han ler og stråler og ser så uskyldig ud, som man kan tænke sig det, og siger: "Men jeg kender ikke disse tings værdi. Hvad skal jeg gøre med den?"

"Give den ud, sir, siger jeg. "Men jeg bliver narret," siger han, "man giver mig ikke rigtigt tilbage på den. Jeg taber den, jeg får ingen nytte af den." Gud, De har aldrig set mage til ansigt som det, han satte op, da han stak den i lommen! Naturligvis sagde han mig, hvor jeg kunne finde Viskelæderet, og jeg fandt ham."

Jeg anså dette for meget troløst imod min formynder fra Skimpoles side og for at overskride de sædvanlige grænser for hans barnlige uskyldighed.

"Grænser, kære miss?" svarede Bucket. "Hør, miss Summerson, jeg vil give Dem et råd, som Deres mand vil finde

nyttigt, når De lykkelig og vel er blevet gift og har fået børn. Når en person fortæller Dem, at han er så uskyldig, som han kan være med hensyn til penge, så pas vel på Dem, for det er en afgjort sag, at han vil se at få fingre i dem, når han blot kan. Når en person forsikrer Dem: "I verdslige ting er jeg et barn," kan De være sikker på, at denne person kun stræber at holde sig fri for ansvar, og at De dermed har fået hovednummeret i hans repertoire. Selv er jeg nu ikke poetisk, undtagen når det gælder at synge en vise i et godt lag, men jeg er en praktisk mand, og den erfaring har jeg gjort: Fast eller løs i en ting, fast eller løs i alle. Det er reglen, og den har jeg aldrig set slå fejl, lige så lidt som De eller nogen anden vil få det at se. Og med denne advarsel til de godtroende, kære frøken, vil jeg tage mig den frihed at trække i denne klokkestreng og vende tilbage til vor forretning."

Jeg tror ikke, at den noget øjeblik havde været ude af hans sind, lige så lidt som af mit, eller ude af hans ansigt. Alle folkene blev så forbavsede over at se mig så uventet på denne tid af dagen og i et sådant selskab, og deres forundring formindskedes ikke ved mine spørgsmål. Ingen havde imidlertid været der. Der kunne ikke være tvivl om, at dette var sandhed.

"Så, miss Summerson," sagde min ledsager, "kan vi ikke skynde os for meget med at komme hen til huset, hvor disse teglbrændere er at finde. De fleste spørgsmål der overlader jeg til Dem, hvis De vil have den godhed at stille dem. Den naturligste måde er Deres egen måde."

Vi satte os øjeblikkelig igen i bevægelse. Da vi kom til huset, fandt vi det lukket og tilsyneladende forladt, men en af

naboerne, som kendte mig og kom ud, mens jeg søgte at blive hørt, underrettede mig om, at de to koner og deres mænd nu boede sammen i det andet hus af ubrændte mursten, der lå i udkanten af det stykke land, hvor teglovnene var, og hvor de lange rækker mursten blev tørrede. Vi spildte ingen tid, men gik straks hen til dette sted, som var nogle hundrede skridt borte, og da døren stod på klem, skubbede jeg den op.

Kun tre af dem sad ved frokosten, og barnet lå og sov i en seng i en krog. Det var Jenny, det døde barns moder, som var fraværende. Den anden kone rejste sig op, da hun så mig, og mændene, skønt tvære og tavse som sædvanlig, nikkede som tegn på, at de genkendte mig. De vekslede et blik, da Bucket trådte ind bag efter mig, og det undrede mig at se, at konen åbenbart kendte ham.

Jeg havde naturligvis bedt om tilladelse til at gå ind. Liz, det eneste navn, jeg kendte hende under, rejste sig for at overlade mig sin stol, men jeg satte mig på en bænk ved ilden, og Bucket tog plads på kanten af sengestedet. Nu, da jeg skulle tale og var kommet mellem mennesker, med hvem jeg ikke var nærmere kendt, følte jeg, at jeg blev forvirret og svimmel. Det faldt mig meget vanskeligt at begynde, og jeg kunne ikke bare mig for at briste i tårer.

"Liz," sagde jeg, "jeg har rejst en lang vej hele natten og i snevejr for at opspørge en dame –"

"Der har været her, som De ved," faldt Bucket mig i talen, idet han henvendte sig med et roligt, venligt ansigt til den hele klynge. "Det er den dame, som den unge dame mener. Den dame, som var her i aftes, som De ved."

"Og hvem har sagt Dem, at nogen har været her?" – spurgte Jennys mand, som tvært havde holdt op at spise for at høre efter og nu målte ham med øjnene.

"En mand ved navn Michael Jackson i en blå bomuldsfløjlsvest med en dobbelt rad perlemorsknapper," svarede Bucket øjeblikkelig.

"Han gjorde bedst i at passe sig selv, hvem han så er," brummede manden.

"Han har nok intet arbejde, så vidt jeg ved," sagde Bucket, idet han undskyldte Michael Jackson, "og så går munden på folk."

Konen havde ikke sat sig på stolen, men stod og famlede med sin hånd på dens knækkede ryg, mens hun så på mig. Jeg tror, at hun gerne ville have talt med mig i enrum, hvis hun havde turdet. Hun stod stadig i den samme rådvilde stilling, da hendes mand, som spiste med et stykke brød og flæsk i den ene og sin foldekniv i den anden hånd, slog hårdt i bordet med knivskaftet og befalede hende med en ed at passe sig selv og sætte sig ned.

"Jeg ville overmåde gerne have talt med Jenny," sagde jeg, "da jeg er sikker på, at hun ville have sagt mig alt, hvad hun vidste om denne dame, som det er mig så magtpåliggende – De kan ikke tænke Dem, hvor magtpåliggende – at finde. Kommer Jenny snart? Hvor er hun?"

Konen havde stor lyst til at svare, men manden sparkede igen med en ed til hendes fod med sin svære støvle. Han overlod det til Jennys mand at sige, hvad han fandt for godt, og efter et tvært ophold vendte denne sit buskede hoved om imod mig.

"Jeg ser ikke videre gerne, at fine folk kommer i mit hus, hvad jeg tror, De før har hørt mig sige, miss. Jeg lader Deres huse være i fred, og det er underligt, at De ikke kan blive fra mit. Der ville vist blive et fælt ståhej, hvis jeg ville besøge Dem. Alligevel beklager jeg mig dog ikke så meget over Dem som over andre, og jeg vil også nok give Dem et høfligt svar, skønt jeg siger Dem i forvejen, at jeg ikke lader mig trække ud af min hule som en grævling. Om Jenny kommer snart? Nej, hun gør ikke. Hvor hun er? Hun er gået til London."

"Gik hun i aftes?" spurgte jeg.

"Om hun gik i aftes? Ja, hun gik i aftes," svarede han med et gnavent kast med hovedet.

"Men var hun her, da damen kom? Og hvad sagde damen til hende, og hvor er damen gået hen? Jeg beder Dem være så god at sige mig det," sagde jeg, "for det er af største vigtighed, at jeg får det at vide."

"Hvis min mand ville lade mig tale og ikke bruge onde ord" – begyndte konen frygtsomt.

"Din mand," sagde hendes mand, idet han med langsomt eftertryk mumlede en forbandelse, "vil knække din hals, hvis du blander dig i, hvad der ikke kommer dig ved."

Efter en pause vendte den fraværende kones mand sig om mod mig og svarede med sin sædvanlige brummende uvillighed:

"om Jenny var her, da damen kom? Ja, hun var her, da damen kom. Hvad damen sagde til hende? Nå, jeg vil fortælle Dem, hvad damen sagde til hende. Hun sagde: "Kan De huske, at jeg engang kom til Dem for at tale med Dem om den unge dame, som havde besøgt Dem? Kan De huske, at det var mig, som gav

Dem noget for et lommetørklæde, som hun havde glemt?" jo, det kunne hun nok huske, og det kunne vi alle. Godt da var denne unge dame nu deroppe i huset? Nej, hun var ikke oppe i huset. Godt da, så hør! Damen var på en rejse ganske alene, så underligt som det også kom os for, og kunne hun hvile sig en times tid eller så der, hvor De nu sidder? Ja, det kunne hun, og det gjorde hun. Så gik hun – det kunne være omtrent tyve minutter over elleve eller også tyve minutter over tolv, for vi har intet ur her at rette os efter. Hvor hun gik hen? Jeg ved ikke, hvor hun gik hen. Hun gik den ene vej, og Jenny gik den anden. Den ene gik lige til London, og den anden lige bort den modsatte vej. Det er det hele. Spørg denne mand. Han hørte og så det alt sammen. Han ved det!"

Den anden mand gentog: "Det er det hele."

"Græd damen?" spurgte jeg.

"Hun gjorde fanden heller," svarede den første mand. "Hendes sko var dårlige, og hendes klæder var dårlige, men selv fejlede hun ikke noget, det jeg kunne se."

Konen sad med korslagte arme og med øjnene fæstede på gulvet. Hendes mand havde drejet sin stol lidt for at kunne se hende i ansigtet og lod sin hånd, der var svær som en hammer, ligge på bordet, ligesom rede til at udføre sin trussel, hvis hun ikke adlød ham.

"Jeg håber, De ikke har noget imod," sagde jeg, "at jeg spørger Deres kone, hvordan damen så ud?"

"Nå," sagde han brummende til hende. "Du hører, hvad hun siger. Gør det kort og svar hende."

"Syg," svarede konen. "Bleg og udmattet. Meget syg."

"Talte hun meget?"

"Ikke meget, men hendes stemme var hæs."

Mens hun svarede, så hun hele tiden på sin mand, ligesom for at bede ham om tilladelse til at tale.

"Var hun afmægtig?" spurgte jeg. "Spiste eller drak hun her?"

"Bliv ved!" sagde manden til svar på hendes spørgende blik. "Svar hende og gør det kort."

"Hun fik lidt vand, miss, og Jenny hentede noget brød og te til hende. Men hun rørte det næppe."

"Og da hun gik herfra –" begyndte jeg, da Jennys mand i det samme utålmodigt afbrød mig.

"Da hun gik herfra, gik hun lige nord på ad landevejen. Spørg Dem for undervejs, hvis De ikke tror mig, og se, om det ikke er sandt. Og nu er visen ude. Det er det hele."

Jeg kastede et blik på min ledsager, og da jeg så, at han allerede havde rejst sig og var færdig til at gå, takkede jeg dem for, hvad de havde meddelt mig, og tog afsked. Konen så vist på Bucket, da han gik ud, og han så ligeledes vist på hende.

"Hør, miss Summerson," sagde han, mens vi hurtig gik bort, "De har Hendes Nådes ur. Det er en afgjort sag."

"Så De det da?" udbrød jeg.

"Så godt som," svarede han. "Hvordan kunne han ellers have snakket om sine "tyve minutter over," og om, at han intet ur havde at rette sig efter? Tyve minutter! Han plejer ikke at regne sin tid så nøjagtig. Regner han efter halve timer, er det det allerhøjeste, og derfor, ser De, har enten Hendes Nåde givet ham uret, eller han har taget det. Jeg tror, at hun har givet ham det. Men hvorfor gav hun ham det? Hvorfor gav hun ham det?"

Han gentog flere gange dette spørgsmål ved sig selv, mens vi ilede af sted, og syntes at vakle mellem en mængde svar, der

steg op i hans sjæl.

"Hvis vi havde tid tilovers," sagde Bucket, "hvad der er det eneste, vi ikke har i dette tilfælde, så kunne jeg måske få det ud af konen, men det er en alt for tvivlsom mulighed at stole på under de nuværende forhold. De holder skarpt udkig med hende, og enhver nar ved, at en stakkels skabning som hun, forslået og sparket og stødt og puffet fra hoved til fod, følger den mand, der mishandler hende, gennem tykt og tyndt. Der stikker noget under. Det er skade, at vi ikke fik den anden kone i tale."

Jeg beklagede det overordentlig, for hun var meget taknemlig, og jeg var sikker på, at hun ikke ville have modstået mine bønner.

"Det er muligt, miss Summerson," sagde Bucket grublende, "at Hendes Nåde sendte hende til London med en eller anden underretning til Dem, og at hendes mand fik uret for at lade hende gå. Det er mig ikke så tydeligt, som jeg kunne ønske, men dog altid tydeligt nok. Jeg har ingen lyst til at spilde sir Leicesters penge på disse lømler og indser heller ikke, at det for tiden ville nytte os noget. Nej. Vor vej, miss Summerson, går derfor lige ud – aldeles lige ud – og endnu stadig tand for tunge!"

Vi gik endnu en gang til mit hjem, for at jeg i en hast kunne skrive en billet til min formynder, og derpå skyndte vi os tilbage til vognen. Hestene blev trukket frem, så snart vi kom, og få minutter efter var vi atter på landevejen.

Ved daggry havde det begyndt at sne, og det sneede nu stærkt. Luften var så tyk af dagens mørke og den tætte sne, at vi kun kunne se et ganske kort stykke for os. Skønt det var

overordentlig koldt, var sneen kun til dels frossen, og med en lyd, som om vi befandt os på en med små muslingeskaller overstrøet strandbred, blev den til mudder og vand under hestenes hove. De gled og snublede undertiden en fjerdingvej ad gangen, og vi blev nødt til at holde stille for at lade dem hvile sig. Den ene hest faldt tre gange på den første station og rystede så stærkt og blev så bange, at kusken til sidst måtte stige ned og trække den.

Jeg kunne hverken spise eller sove og blev så nervøs af disse forsinkelser og den langsomhed, hvormed vi rejste, at jeg følte en ufornuftig lyst til at stige ud og gå, men jeg gav dog efter for min ledsagers bedre forstand og blev, hvor jeg var. I al denne tid var han holdt ved frisk mod af en vis glæde over det hverv, han havde påtaget sig, og var oppe og nede ved ethvert hus, vi kom til. Tiltalte folk, han aldrig før havde set, som gamle bekendte. Løb ind for at varme sig ved enhver ild, han så. Snakkede og drak og vekslede håndtryk i enhver skænkestue. Var venskabelig mod enhver fragtkusk, hjulmand, grovsmed og bommand, men syntes dog aldrig at spilde tid og satte sig altid op på kuskesædet igen med sit årvågne ansigt og sit forretningsmæssige: "Af sted, min gut!"

Mens vi næste gang skiftede heste, kom han ud fra stalden med et tykt lag våd sne på sig, der dryppede ned fra ham, og plaskede og vadede gennem sneen til op på sine våde knæ, som han så tit havde gjort, siden vi forlod St. Albans, og talte til mig, mens han gik ved siden af vognen.

"Vær ved godt mod. Det er helt sikkert, at hun er kommet her igennem, miss Summerson. Der er nu ikke mindste tvivl tilbage om klædedragten, og den er blevet set her."

"Men stadig til fods?" spurgte jeg.

"Men stadig til fods. Jeg mener, at den herre, De nævnte, er målet, og dog synes jeg ikke om, at han bor i den egn af landet, hvor hun er kendt."

"Jeg ved så lidt om det," sagde jeg. "Der kan måske være en eller anden her i nærheden, som jeg aldrig har hørt tale om."

"Det er sandt. Men hvad De så gør, så giv Dem ikke til at græde, bedste miss, og gør Dem så få sorger som muligt. Af sted, min knægt!"

Det sneede uophørlig hele dagen, en tyk tåge faldt tidlig på og lettede eller klarede intet øjeblik. Mage til veje havde jeg aldrig set. Undertiden var jeg bange for, at vi havde forvildet os og var kommet ud på pløjede marker eller i moserne. Når jeg tænkte på, hvor længe jeg havde været ude, forekom det mig som et ubestemt langt tidsrum, og jeg syntes på en underlig måde aldrig at have været fri for den ængstelse, hvoraf jeg nu led.

Alt som vi kørte videre, begyndte jeg at ane, at min ledsager havde mistet sin tillidsfuldhed. Han var den samme som før mod alle folk på landevejen, men han så alvorligere ud, når han satte sig på kuskesædet. Jeg så hans finger igen og igen gå urolig hen over hans mund et langt stykke vej. Jeg hørte ham spørge kuske på diligencer og andre køretøjer, som vi mødte, om, hvilke passagerer de havde set i andre diligencer og køretøjer, som var forude. Deres svar opmuntrede ham ikke. Han gav mig altid et beroligende svar med sin finger og løftede øjenlåget i vejret, når han satte sig op igen, men syntes at være forlegen, hver gang han sagde: "Af sted, min knægt!"

På et skiftested betroede han mig til sidst, at han havde tabt sporet af dragten for så lang tid siden, at det begyndte at undre ham. Det betød, intet, sagde han, at tabe et sådant spor en kort stund, når man så igen fandt det og så fremdeles, men her var det forsvundet på en uforklarlig måde, og vi havde ikke siden stødt på det.

Dette bestyrkede den frygt, der var opstået hos mig, da han begyndte at se på vejviserne og forlade vognen ved korsveje et kvarter ad gangen, mens han undersøgte dem. Men jeg måtte ikke tabe modet, sagde han, da det var muligt, at den næste station kunne bringe os på sporet igen.

Den næste station var imidlertid ligesom den foregående. Vi fandt intet spor. Her lå en rummelig kro, en ensom, men hyggelig og solid bygning, og da vi, før jeg vidste af det, holdt inde i en stor port, hvor værtinden og hendes smukke døtre kom hen til vogndøren og bad mig stige ud og forfriske mig, mens hestene blev gjort færdige, fandt jeg, at det ville være uvenligt at afslå det. De førte mig ovenpå i et opvarmet værelse og lod mig være alene.

Det lå i et hjørne af huset, husker jeg, og jeg havde udsigt til to sider, på den ene til en staldgård, der vendte ud til en bivej, og hvor staldkarlene spændte de trætte heste fra den tilsølede vogn, og bagved gården til selve bivejen, ud over hvilken skiltet hang og svajede frem og tilbage. På den anden side til en skov af mørke fyrretræer. Deres grene var tyngede af sne, som faldt sagte ned i hvide hobe, mens jeg stod ved vinduet. Natten begyndte at falde på, og dens sørgelighed blev forøget ved modsætning af skæret fra ilden, der glødede og glimtede på vinduesruden. Mens jeg så ud mellem træernes stammer og

fulgte de smudsige pletter i sneen, hvor tøen sænkede sig ned i den og undergravede den, tænkte jeg på det gamle moderlige ansigt, der stod så smukt til de døtre, der for nylig havde budt mig velkommen, og på min egen moder, der måske lå i en sådan skov og var døden nær.

Jeg blev forskrækket, da jeg så dem alle sammen omkring mig, men huskede, at jeg, før jeg tabte sans og samling, af yderste evne havde stræbt ikke at være det, og det var dog en lille trøst. De understøttede mig med puder på en stor sofa foran kaminen, og derpå sagde den godhjertede værtinde, at jeg ikke måtte rejse videre den nat, men skulle gå i seng. Dog dette gjorde mig så bange for, at de ville opholde mig her, at hun snart tog sine ord tilbage og kun forlangte, at jeg skulde hvile mig.

En god, kærlig skabning var hun. Hun og hendes tre smukke pigebørn havde så travlt med mig. Jeg skulde få varm suppe og kyllingesteg, mens Bucket tørrede sig og spiste på et andet sted, men jeg kunne ikke spise, da et pænt bord kort efter blev dækket ved kaminen, hvor nødig jeg end ville gøre dem imod. Imidlertid kunne jeg dog nyde lidt ristet brød og en smule varm kryddervin, og da denne forfriskning virkelig gjorde mig godt, var det dog et slags vederlag.

Nøjagtig efter den halve times forløb kom vognen rullende frem i porten, og de førte mig ned, opvarmet, forfrisket, styrket af deres venlighed, og sikker på, forsikrede jeg dem, ikke at besvime mere. Da jeg var kommet ind i vognen og taknemlig havde taget afsked med dem alle, steg den yngste datter – en blomstrende pige på nitten år, der, som de havde fortalt mig, var den første af dem, der skulle giftes – op på vogntrinnet,

bøjede sig ind og kyssede mig. Jeg har aldrig set hende siden, men endnu i denne time tænker jeg på hende som på en veninde.

De gennemsigtige vinduer med ilden og lyset, der så så varme og klare ud i sammenligning med det kolde mørke udenfor, var snart forsvundne, og igen knuste og masede vi den løse sne. Vi kom møjsommeligt nok fremad, men de dårlige veje var ikke stort værre, end de hele tiden havde været, og vejen til den næste station var kun et par mil. Min ledsager, der sad på kuskesædet og røg sin pibe – jeg havde i den sidste kro tænkt på at bede ham gøre det, da jeg så ham stå ved en stor ild i en hyggelig sky af tobaksrøg – var årvågen som altid og lige så hurtig nede og oppe igen, hver gang vi kom til en menneskebolig eller et menneske. Han havde tændt sin lille blændlygte, der syntes at være hans yndling, for vognen havde lygter. Og nu og da vendte han den ind imod mig for at se, hvordan jeg havde det. Foran på vognen var der et vindue til at slå ned, som jeg dog aldrig lukkede, da det syntes ligesom at udelukke håbet.

Vi kom til stationen, uden at have genfundet det tabte spor. Jeg så ængstelig på ham, mens vi holdt for at skifte, men af hans endnu alvorligere ansigt, mens han stod og iagttog staldkarlene, så jeg, at han ikke havde fået noget at vide. Men et øjeblik efter, mens jeg lagde mig tilbage på sædet, så han ind til mig med sin brændende lygte i hånden som et ivrigt og helt andet menneske.

"Hvad er det?" sagde jeg og fo'r op. "Er hun her?"

"Nej, nej. Bild Dem ikke noget ind, kære. Her er ingen. Men jeg har fundet det."

Den krystalliserede sne sad i hans øjenbryn og hår og lå i striber på hans frakke. Han måtte først ryste den af sit ansigt og trække vejret, før han kunne tale til mig.

"Hør nu, miss Summerson," sagde han og bankede med sin finger på forlæderet, "De må ikke ængste Dem over, hvad jeg nu vil gøre. De kender mig. Jeg er inspektør Bucket, og De kan stole på mig. Vi har kørt en lang vej. Det er det samme. Fire heste frem til næste station opefter! Hurtig!"

Der blev et røre i gården, og en mand kom løbende ud fra stalden for at få at vide, "om han mente opefter eller nedefter?"

"Opefter, siger jeg! Opefter! Er det ikke engelsk? Opefter?"

"Opefter?" sagde jeg forbavset. "Til London! Vender vi tilbage?"

"Miss Summerson," svarede han, "tilbage, sporenstregs tilbage. De kender mig. Vær ikke bange. Jeg vil følge den anden."

"Den anden," gentog jeg, "hvem?"

"De kaldte hende jo Jenny, ikke sandt? Jeg vil følge hende. Kom med de to par heste for en krone til mands. Skrub jer, siger jeg!"

"De vil da vel ikke opgive den dame, vi søger? De vil da vel ikke svigte hende i en sådan nat og i den stemning, som jeg ved, hun må være i?" sagde jeg i den stærkeste bevægelse og greb hans hånd.

"De har ret, kære. Nej, det vil jeg ikke. Men jeg vil følge den anden. Skynd jer her hen med hestene, lad en mand ride forud til næste station og lad ham sende en anden forud igen og bestille fire heste hele vejen igennem. Kære, gode miss, vær ikke bange!"

Disse befalinger og den måde, hvorpå han løb omkring i gården og skyndte på folkene, voldte en almindelig tummel, der næppe virkede mindre bedøvende på mig end den pludselige forandring. Men da forvirringen var på sit højeste, galoperede en rytter af sted for at bestille skifte, og vore heste blev satte i rask trav.

"Kære frøken," sagde Bucket og sprang op på trinet og så ind til mig, "De må undskylde, hvis jeg er alt for fortrolig. Ængst og plag Dem ikke mere end højst nødvendigt. Jeg siger ikke mere for øjeblikket, men De kender mig. Ikke sandt, hvad?"

Jeg bestræbte mig på at svare, at jeg vidste, at han langt bedre end jeg var i stand til at bestemme, hvad vi burde gøre, men var han også vis på, at dette var det rigtige. Kunne jeg ikke rejse alene videre for at opsøge – jeg greb igen i min sorg hans hånd og hviskede til ham – min egen moder.

"Kære frøken," svarede han, "jeg ved det, jeg ved det, og tror De, at jeg vil bedrage Dem? Jeg er inspektør Bucket. De kender mig, ikke sandt?"

Hvad kunne jeg svare ham andet end ja?

"Så vær da ved så godt mod, som De kan, og stol på, at jeg lige så lidt vil svigte Dem som sir Leicester Dedlock, baronet. Er I færdige der?"

"Alting færdigt, sir?"

"Nu, så af sted da. Af sted, gutter!"

Atter var vi på den sørgelige vej, ad hvilken vi var kommet, og kastede dyndet og den optøede sne til siderne, som om det spredtes af et møllehjul.

58. En vinterdag og en vinternat

Endnu stadig lidenskabsløst, som det sømmer sig dets stand, forholder det Dedlock'ske palads sig mod den ynkeligt stolte gade. Af og til ses pudrede hoveder ved de små vinduer i forstuen for at se på det ubeskattede pudder, der hele dagen falder ned fra himlen, og i det samme drivhus findes der en ferskenblomst, der vender sig eksotisk bort fra det ødelæggende vejr udenfor hen mod ilden i den store kamin. Det hedder, at mylady er taget ned til Lincolnshire, men snart ventes tilbage.

Men rygtet, der har så travlt, vil ikke tage ned til Lincolnshire. Det vil absolut flagre og sladre omkring i byen. Det ved, at den stakkels ulykkelige mand, sir Leicester, er blevet skammeligt behandlet. Det hører, kære barn, forskrækkelige ting. Det gør denne verden af flere miles omkreds ganske lystig. Ikke at vide, at der er noget galt på færde i det Dedlock'ske hus, er at erklære sig selv for et nul. En af tryllerinderne med ferskenblomstfarvede kinder og hals som en benrad kender allerede alle de væsentlige omstændigheder, som vil komme for dagen i overhuset, når sir Leicester forlanger skilsmissedom.

Hos juvelererne Blaze & Sparkle og kræmmerne Sheen & Gloss er og vil det i flere timer være tidsalderens emne og århundredets betegnende træk. Skønt disse etablissementers velynderinder er så ophøjet uransagelige, bliver de dog vejet og

målt med samme omhu som enhver anden handelsartikel og opfattes fuldkomment på denne ny måde af den mest uøvede medhjælper bag disken. "Vore folk, mr. Jones," siger Blaze & Sparkle til medhjælperen, når de antager ham, "vore folk er får – kun får. Hvor to eller tre går hen med deres mærke, der følger de andre efter. Hold øje med disse to eller tre stykker, mr. Jones, så har De hele flokken." På samme måde taler Sheen & Gloss til *deres* Jones for at vise ham, hvordan han skal bære sig ad med at fange de fine folk og bringe det som Sheen & Gloss måtte ønske, i mode. Efter lignende ufejlbare principper indrømmer boghandler Sladdery, den store ejer af glimrende får, endnu samme dag: "Ak ja, sir, der går unægtelig visse rygter om lady Dedlock blandt mine høje forbindelser. Mine høje forbindelser, ser De må (have noget at tale om, og det gælder kun om at få en historie i gang blandt et par damer, som jeg kunne nævne, så går den i Dem alle. Det selv samme, som jeg ville have gjort med disse damer, hvis De, sir, havde bragt mig en eller anden nyhed, som De ønskede afsat, har de i dette tilfælde gjort af sig selv, fordi de kender lady Dedlock og måske nærer en smule uskyldig misundelse mod hende. De skal få at se, at dette emne vil blive meget yndet blandt mine høje forbindelser. Havde det været en spekulation, ville det have bragt penge ind. Og når jeg taler sådan, kan De være sikker på, at jeg har ret, for jeg har gjort det til min opgave at studere mine høje forbindelser og trække dem op som et urværk."

Således trives rygtet i hovedstaden og vil ikke drage ned til Lincolnshire. Klokken halv seks efter normaluret på krigsministeriet har det endog aflokket den højvelbårne mr. Stables et par ord, som efter al rimelighed vil fordunkle alle de

gamle ytringer, hvorpå han så længe har støttet sin konversationelle anseelse. Dette glimrende indfald går ud på, at da han altid havde troet, at hun var det bedst dresserede fruentimmer i det hele stutteri, havde han ikke kunnet gøre sig nogen forestilling om, at hun ville bryde ud. Det modtages med umådeligt bifald i væddeløbskredsene.

På samme måde går det til ved fester og gæstebud. På firmamenter, som hun ofte har forskønnet, og blandt stjernebilleder, som hun endnu i går fordunklede, er hun stadig det fremherskende emne. Hvad er det? Hvem er det? Hvornår skete det? Hvordan skete det? Hun diskuteres af sine dyrebare veninder med alle de fineste talemåder, der er i mode, med det sidste ny ord, den sidste ny maner, den sidste ny dræven og den polerede ligegyldigheds fuldkommenhed. Et mærkeligt træk ved dette er, at det er så begejstrende, at flere mennesker, som ellers aldrig lukker munden op, lukker munden op derom og virkelig siger gode ting. William Buffy bringer et af disse indfald med fra det sted, hvor han spiser til middag, ned til underhuset, hvor føreren for hans parti rækker det omkring med sin snustobaksdåse for at holde folk tilbage, som gerne ville gå, og det med så god virkning, at formanden, hvem det selv er blevet hvisket i øret under den ene flig af hans paryk, tre gange, uden at man bryder sig om det, råber: "Stille dernede ved skranken!"

Og den ikke mindst forbavsende omstændighed er den, at folk, som står på grænsen af Sladderys høje forbindelser, folk, som ikke ved og aldrig har vidst noget om hende, mener, det er af væsentlig vigtighed for deres gode navn og rygte at lade, som om hun ligeledes er deres emne, og at detaljere hende ud på

anden hånd med det sidste ny ord og den sidste ny maner og den sidste ny dræven og den sidste ny polerede ligegyldighed osv., osv., vel kun på anden hånd, men det synes dog alt sammen så godt som nyt i underordnede systemer og af svagere stjerner. Findes der nogen skribent, kunstner eller videnskabsmand blandt disse småkræmmere, hvor ædelt af ham da at understøtte de svage søstre på sådanne majestætiske krykker!

Sådan går vinterdagen uden for det Dedlock'ske palads. Hvordan står det til inde i det?

Sir Leicester ligger i sin seng, kan tale lidt, skønt kun med besvær og utydeligt. Det er blevet ham pålagt at holde sig rolig og hvile sig, og man har givet ham et opiat for at dulme hans smerter, for hans gamle fjende er meget hård imod ham. Han kan ikke sove, skønt han undertiden synes at falde i en sløv, halvt vågen døs. Han lod sin seng flytte nærmere hen til vinduet, da han hørte, at vejret var så barskt og hans hoved ligger sådan, at han kan se sneen og sludet. Han iagttager dem i deres fald den hele vinterdag igennem.

Ved den mindste larm i huset, der holdes så stille som muligt, griber han efter griflen. Den gamle husholderske, der sidder hos ham, ved, hvad han vil skrive, og hvisker: "Nej, han er endnu ikke kommet tilbage, sir Leicester. Det var sent i aftes, da han rejste. Han har kun været en kort tid borte."

Han tager hånden til sig igen og ser atter på sneen og sludet, indtil de ved at blive set så vist på, synes at falde så tykt og hurtigt, at han nødes til at lukke øjnene et minut for den svimlende hvirvel af hvide fnug og isklumper.

Han begyndte at se på dem, så snart det blev lyst. Det er endnu tidligt på dagen, da han finder det nødvendigt, at hendes værelse sættes i stand til hende. Det er meget koldt og fugtigt. Lad der blive lagt godt i kaminerne. Lad dem vide, at hun ventes. Hav den godhed selv at sørge for det. Alt dette skriver han på sin tavle, og mrs. Rouncewell adlyder med et tungt hjerte.

"For jeg er bange for, George," siger den gamle dame til sin søn, der venter nedenunder for at holde hende med selskab, når hun har en smule tid tilovers, "jeg er bange for, at mylady aldrig mere sætter sin fod inden for disse mure."

"Det er en sørgelig anelse, moder."

"Og heller ikke inden for Chesney Wolds mure."

"Det er endnu værre. Men hvorfor?"

"Da jeg så mylady i går, så hun ud, som om fodtrinene på Genfærdets Gangsti næsten havde trådt hende ned."

"Nå, nå! Du gør dig selv bange med gamle ammestuehistorier, moder."

"Nej, jeg gør ikke. Jeg har nu i tresindstyve år været i denne familie og har aldrig før næret nogen frygt for den. Men den store, gamle Dedlock'ske familie nærmer sig sin undergang."

"Det vil jeg ikke håbe, moder."

"Jeg takker Gud for at have levet længe nok til at kunne være hos sir Leicester i al denne sygdom og sorg, for jeg ved, at jeg hverken er for gammel eller for affældig til ikke at være et mere velkomment syn for ham end enhver anden i mit sted. Men fodtrinene på Genfærdets Gangsti vil træde mylady ned, George. De har mangen en dag været bag ved hende, og nu vil de skride hen over hende og træde hende ned."

"Ja, kære moder, jeg siger endnu en gang, at det vil jeg ikke håbe."

"Ak, jeg ikke heller, George," svarer den gamle dame, mens hun ryster på hovedet og åbner de foldede hænder. "Men hvis jeg har ret, og han skal underrettes om det, hvem skal da sige ham det?"

"Er disse værelser hendes?"

"Ja, det er myladys værelser, netop som hun forlod dem."

"Ja," siger rytteren og ser sig om og taler med mere dæmpet stemme, "nu begynder jeg at forstå, hvordan du er kommet på disse tanker. Værelser får et sørgeligt udseende, når de, som disse, er indrettede til en person, man er vant til at se i dem, og denne er borte, uden at nogen anden end Gud ved, hvor."

Han er ikke langt fra sandheden. Ligesom enhver skilsmisse antyder den store endelige, sådan hvisker tomme værelser, der mangler en kendt nærværelse, sørgmodigt om, hvordan dit værelse og mit engang skal være. Myladys pragt har et hult udseende, skummel og forladt, som den er, og i det indre kabinet, hvor Bucket i aftes gjorde sine hemmelige efterforskninger, har sporene af hendes klæder og smykker, ja endog spejlene, som tilbagestrålede dem, mens de udgjorde en del af hende selv, et øde og tomt udtryk. Så mørk og kold vinterdagen også er, er det dog mørkere og koldere i disse forladte sale end i mangen en hytte, som kun med nød og næppe kan holde vejret ude, og til trods for at tjenerne dynger bål op på kaminristene og stiller sofaerne og lænestolene inden for de varme glasskærme, som lader det røde lys skyde igennem til de fjerneste kroge, hviler der dog en tung sky over værelserne, som intet lys kan drive bort.

Den gamle husholderske og hendes søn bliver nede, indtil alt er færdigt, og derpå går hun igen ovenpå. Volumnia har imidlertid indtaget mrs. Rouncewells plads, skønt perlehalsbånd og sminkekrukker, hvor meget de end egner sig til at forskønne Bath, kun er en mådelig trøst for den syge under de nærværende omstændigheder. Da Volumnia ikke synes vidende om – og virkelig heller ikke ved – hvad der er på færde, har hun fundet, at det er en kilden opgave at finde på passende talemåder, og bruger forstyrrende glatninger af sengelagenerne, møjsommelig træden på tåspidserne, en årvågen titten ind i sin slægtnings øjne og den opirrende hvisken til sig selv: "Han sover!" For at vise sin misbilligelse af denne overflødige udtalelse har sir Leicester harmfuldt skrevet et "nej" på tavlen.

Volumnia afstår derfor lænestolen ved sengen til den gamle husholderske og sætter sig lidt længere borte ved et bord. Hun sukker sympatisk. Sir Leicester iagttager sneen og sludet og lytter efter de fodtrin, som han venter. For hans gamle tjenerinde, der ser ud, som om hun var trådt ud af en gammel skilderiramme for at ledsage en bortkaldt Dedlock til en anden verden, synes tavsheden at være fuld af genlyden af hendes egne ord: "Hvem skal sige ham det?"

Han har om morgenen været under sin kammertjeners hænder for at kunne lade sig se og ser også så pyntelig ud, som omstændighederne tillader det. Han støttes af puder, hans grå hår er børstet som sædvanlig, hans linned er ordnet indtil pertentlighed, og han er indhyllet i en anselig slåbrok. Hans lorgnet og hans ur ligger tæt ved ham. Det er nødvendigt, mindre måske for hans egen værdigheds end for hendes skyld,

at han synes at være så lidt urolig og så meget sig selv, som det er muligt. Fruentimmer vil snakke, og Volumnia, skønt en Dedlock, er ingen undtagelse. Han lader hende blive her, derom kan der næppe være nogen tvivl, for at hindre hende i at snakke på andre steder. Han er meget svag, men han holder modig stand mod sygdom på legeme og sjæl.

Da den skønne Volumnia hører til de livlige pigebørn, der ikke ret længe kan holde sig tavse uden at udsætte sig for den fare at blive grebet af dragen kedsommelighed, tilkendegiver dette uhyres nærmelse sig snart ved en række umiskendelige gabninger. Da hun mærker, at det er umuligt at undertrykke disse gab på nogen anden måde end ved samtale, siger hun mrs. Rouncewell smukke ting om hendes søn og erklærer, at han er en af de skønneste skikkelser, hun nogen sinde har set, og har et lige så soldatermæssigt ydre, som, hvad var det nu, han hed, hendes yndlingsgardist – den mand, hun forguder – den sødeste af alle skabninger – han, som faldt ved Waterloo.

Sir Leicester hører så forundret på denne hyldest og stirrer så forvirret, at mrs. Rouncewell finder det nødvendigt at forklare sig.

"Miss Dedlock taler ikke om min ældste søn, sir Leicester, men om min yngste. Jeg har fundet ham. Han er kommet hjem."

Sir Leicester afbryder tavsheden med et hæst råb. "George? Er Deres søn George kommet hjem, mrs. Rouncewell?"

Den gamle husholderske tørrer sine øjne. "Gud være lovet, ja, sir Leicester."

Viser denne opdagelse af en borteblevet, denne tilbagekomst af en person, som så længe har været forsvundet, sig for ham

som en kraftig stadfæstelse af hans forhåbninger? Tænker han: "Mon jeg ikke med den hjælp, jeg har, skal få hende tilbage, hende, som har været borte i færre timer, end han har været borte i år?"

Det nytter ikke at bede ham være rolig. Nu vil han tale, og han gør det. Med en tyk rallen af lyd, men dog tydelig nok til at forstås, siger han: "Hvorfor har De ikke sagt mig det, mrs. Rouncewell?"

"Det skete først i går, sir Leicester, og jeg var bange for, De ikke var vel nok til at høre tale derom."

"Hvor er Deres søn George, mrs. Rouncewell?" spørger sir Leicester.

Mrs. Rouncewell er nødt til at indrømme, at han befinder sig der i huset.

"Bring ham herind. Hent ham straks!"

Den gamle dame kan ikke undgå at søge ham op. Så vidt han er i stand til det, lægger sir Leicester sig lidt til rette for at tage imod ham. Da han har gjort dette, ser han igen på den faldende sne og slud og lytter igen efter tilbagevendende fodtrin. En mængde halm er blevet strøet på gaden for at dæmpe larmen dernede, og hun kunne måske køre op for døren, uden at han hørte vognhjulene.

Han ligger således og glemmer tilsyneladende sin nyere og mindre overraskelse, da husholdersken kommer tilbage, ledsaget af sin søn rytteren. George nærmer sig sagte sengen, bukker, retter sig og står, helt rød i ansigtet, og skammer sig inderligt over sig selv.

"Gode Gud, det er altså virkelig George Rouncewell!" udbryder sir Leicester. "Kan De huske mig, George?"

Rytteren er nødt til at se på ham og skelne den ene lyd fra den anden, før han ved, hvad han har sagt, men efter at have gjort dette og fået lidt støtte af sin moder, svarer han: "Jeg måtte virkelig have en meget dårlig hukommelse, sir Leicester, hvis jeg ikke kunne huske Dem."

"Når jeg ser på Dem, George, ser jeg noget af en dreng på Chesney Wold, som jeg godt – meget godt mindes."

"Om forladelse, sir Leicester," siger rytteren, "men vil De ikke tage min arm og rejse Dem op? De vil komme til at ligge mageligere, hvis De vil tillade mig at flytte Dem."

"Vær så god, hvis De vil."

Rytteren tager ham i sine arme som et barn, løfter ham med lethed op og vender ham med ansigtet mere hen mod vinduet. "Tak skal De have. De forener Deres moders venlighed med Deres egen kraft," svarer sir Leicester. "Tak skal De have."

Han tilkendegiver ham med hånden, at han ikke må gå. George bliver rolig stående ved sengen og venter, til der bliver talt til ham.

"Hvorfor ville De holde Dem skjult?" Sir Leicester bruger nogen tid til at stille dette spørgsmål.

"Jeg har sandelig ikke stort at rose mig af, sir Leicester, og jeg – jeg ville endnu, sir Leicester, hvis De ikke var så upasselig – hvilket jeg dog håber ikke vil vare længe – opfatte det som en gunst at måtte være ukendt af de fleste. Dette kræver forklaringer, som ikke er meget vanskelige at gætte, men som ikke ville være på deres rette sted her og ikke gøre mig synderlig ære. Hvor forskellige meninger der end kan være om en mængde ting, tror jeg dog, sir Leicester, at alle vil være enige om, at jeg ikke har stort at rose mig af."

"De har været soldat," bemærker sir Leicester, "og en brav soldat."

George gør sit militære buk. "Jeg har gjort min pligt, sir Leicester, det var det mindste, jeg kunne gøre."

"Jeg er langtfra vel, George," siger sir Leicester, som næppe kan vende øjnene fra ham.

"Det gør mig meget ondt at høre og se det."

"Det er jeg vis på. Nej. Foruden min ældre sygdom har jeg haft et pludseligt og slemt anfald, noget, som bedøver –" han forsøger at føre den ene hånd ned ad den ene side, "og forvirrer –" her rører han ved sine læber.

Med en deltagende mine bukker George igen. De tider, da de begge var unge mænd – rytteren er noget yngre end sir Leicester – og så hinanden nede på Chesney Wold, viser sig for dem og gør dem begge bløde.

Sir Leicester har åbenbart på sin ejendommelige måde besluttet, før han igen hensynker i tavshed, at sige noget, der ligger ham på hjertet, og søger at rejse sig lidt mere op imellem sine puder. George, der mærker dette, tager ham igen i sine arme og bringer ham i den stilling, han ønsker. "Tak, George. De er som et andet jeg for mig. De har ofte båret min bøsse på Chesney Wold. De forekommer mig så bekendt under disse sælsomme forhold, meget bekendt." George har lagt sir Leicesters sunde arm over sin skulder, idet han løfter ham op, og sir Leicester tager den kun langsomt tilbage, mens han siger disse ord.

"Jeg ville have tilføjet," vedbliver han straks efter, "med hensyn til dette anfald, at det uheldigvis indtraf samtidig med en lille misforståelse mellem lady Dedlock og mig. Jeg mener

ikke, at der var nogen uenighed imellem os – det var der ikke – men kun en meningsforskel om visse omstændigheder, der alene var af vigtighed for os selv, og som en kort tid berøver os myladys selskab. Hun har fundet det nødvendigt at gøre en rejse, hvorfra hun, som jeg håber, snart vender tilbage. Gør jeg mig forståelig, Volumnia? Ordene står ikke ganske til min rådighed, når jeg skal udtale dem."

Volumnia forstår ham, og han udtaler sig også med langt større tydelighed, end man ville have holdt det for muligt for et minut siden.

"Derfor, Volumnia, ønsker jeg at sige i Deres nærværelse – og i nærværelse af min gamle husholderske og veninde, mrs. Rouncewell, hvis sanddruhed og troskab ingen kan drage i tvivl – og i nærværelse af hendes søn George, der vender tilbage som et kært ungdomsminde fra mine forfædres hjem på Chesney Wold – for det tilfælde, at jeg skulle få et tilbagefald, for det tilfælde, at jeg ikke skulle komme mig, for det tilfælde, at jeg skulle miste både mælet og evnen til at skrive, skønt jeg håber det bedste –"

Den gamle husholderske græder uden at sige et ord; Volumnia er i den største bevægelse og har de friskeste blomster på sine kinder! Rytteren står i en ærbødig, opmærksom stilling, med korslagte arme og hovedet lidt bøjet.

"Derfor ønsker jeg at kalde Dem alle til vidne – idet jeg på det højtideligste begynder med Dem, Volumnia – på, at jeg uforandret står på samme fod med lady Dedlock, ikke har nogen som helst grund til at beklage mig over hende og altid har næret den inderligste kærlighed til hende. Sig dette til

hende selv og alle andre. Siger De mindre end dette, gør De Dem skyldig i forsætlig falskhed imod mig."

Volumnia forsikrer skælvende, at hun skal opfylde hans pålæg bogstaveligt.

"Myladys stilling er alt for ophøjet, og hun selv alt for smuk, alt for talentfuld og selv de bedste af sine omgivelser alt for overlegen i de fleste henseender, til at hun ikke skulle have fjender og bagtalere. Sig dem derfor, ligesom jeg nu siger Dem det, at jeg ved den fulde brug af min forstand og hukommelse ikke tilbagekalder nogen som helst bestemmelse, jeg har truffet til hendes bedste, jeg tager intet tilbage af det, jeg har skænket hende. Jeg står uforandret på samme fod med hende, og skønt jeg, som de ser, er i stand til det, hvis jeg var sådan sindet, tilbagekalder jeg dog ingen bestemmelser, jeg har truffet til hendes fordel og lykke."

Hans formelle ordning af ordene kunne til enhver anden tid, sådan som det ofte har været tilfældet, have haft noget latterligt ved sig, men denne gang er den alvorlig og rørende. Hans ædle inderlighed, hans troskab, hans ridderlige værnen om hende, hans højmodige sejr over hans egne krænkelser og hans egen stolthed for hendes skyld er hæderlige, mandige og sande. Intet mere værdigt kan gennem sådanne egenskabers glans ses hos den simpleste håndværker. Intet mere værdigt kan ses hos den mest ædelbårne gentleman. I et sådant lys stræber de begge opad, hæver de sig begge i vejret, stråler begge støvets børn lige meget.

Overvældet af anstrengelse, lægger han hovedet tilbage på puderne og lukker øjnene, dog ikke over et minut, da han atter begynder at iagttage vejret og at lytte efter de dæmpede lyde.

Ved ydelsen af disse småtjenester og den måde, hvorpå de modtages, er rytteren blevet indkvarteret der som nødvendig for ham. Der er ikke blevet sagt noget, men det følger af sig selv. Han går et par skridt tilbage for at være ude af syne og stiller sig som skildvagt bag sin moders stol.

Dagen begynder nu at hælde. Tågen og sludet, hvori sneen nu har opløst sig, er blevet mørkere, og ildens skær begynder at afspejle sig mere levende på væggene og bohavet. Dunkelheden tiltager. Den klare gas viser sig pludselig i gaderne, og de halsstarrige tranlygter, som endnu holder sig der, blinker, deres livskilde er halvt frosset og halvt optøet, de gisper som gloende fisk, hvad de også er. Verden, som har rumlet hen over halmen og ringet på klokken for at få noget at vide, begynder at tage hjem, begynder at klæde sig på, at spise til middag, at diskutere sin kære veninde sammen med alle de sidste ny moder.

Nu bliver sir Leicester dårligere, urolig, ængstelig og forpint. Volumnia, der med en prædestineret duelighed til at gøre noget galt, har tændt et lys, får ordre til at slukke det igen, da det endnu ikke er mørkt nok. Og dog er det meget mørkt. Så mørkt, som det bliver hele natten. Lidt efter gør hun igen et forsøg. Nej! Sluk det igen. Det er endnu ikke mørkt nok.

Hans gamle husholderske er den første, som fatter, at han stræber at holde sig selv i den tro, at det ikke endnu begynder at blive sent.

"Kære sir Leicester, min ærede herre," hvisker hun sagte, "jeg må til Deres eget bedste og af pligtfølelse tage mig den frihed at bede Dem ikke at ligge her i det ensomme mørke og vente og længes. Lad mig trække rullegardinerne ned, tænde lys og gøre det lidt hyggeligt for Dem. Kirkeklokkerne vil derfor lige godt

angive tiden, og natten ligefuldt gå. Mylady kommer derfor lige godt tilbage,"

"Jeg ved det, mrs. Rouncewell; men jeg er svag – og hun har været så længe borte."

"Ikke så meget længe. Ikke fire og tyve timer."

"Men det er en lang tid. Åh, det er en lang tid!"

Han siger dette med en stønnen, som skærer hende i hjertet.

Hun ved, at det ikke er noget tidspunkt til at lade det plumpe lys falde på ham. Hun holder hans tårer for alt for hellige til at blive set, endog af hende. Hun bliver derfor siddende en kort tid i mørket uden at sige et ord og begynder derefter at liste sig sagte omkring, idet hun snart rører op i ilden og snart stiller sig ved det mørke vindue for at se ud. Omsider siger han med genvunden fatning: "De har ret, mrs. Rouncewell. Man bliver ikke værre, fordi man sender bud efter præsten. Det bliver sent, og de er ikke kommet. Tænd lys!" da dette er sket, og vejret er lukket ude, kan han kun lytte.

Men de mærker, at så syg og modfalden han også er, klarer han dog op, når de foregiver at ville se til ilden i hendes værelser for at være sikre på, at alt er færdigt til hendes modtagelse. Så kummerligt dette foregivende end er, holder dog disse hentydninger til, at hun ventes, håbet ved lige hos ham.

Midnat kommer og med den den samme tomhed. Der er få vogne på gaden, og af andre sene lyde der i nabolaget, er der ingen, med undtagelse af en mand, der er så nomadisk drukken, at han forvilder sig ud i den kolde zone og går og skælder og brøler på stenbroen. I denne vinternat er det så stille, at det at lytte til den dybe tavshed er det samme som at se ud i det tykkeste mørke. Høres der nogen fjern lyd, da går den

som et svagt lys gennem mørket, og alt bliver kun dumpere end før.

Tjenestetyendet har fået lov til at gå i seng – hvortil det ikke er uvilligt, da det har været oppe hele den foregående nat – og kun mrs. Rouncewell og George holder vagt i sir Leicesters værelse. Volumnia har til sidst måtte søge sengen, mens natten sniger sig hen – eller snarere, den synes at gå rent i stå, mellem klokken to og tre – da de mærker en stærkere og stærkere uro hos ham efter at høre noget om vejret nu, da han ikke kan se det. George patruljerer derfor regelmæssigt hver halve time hen til de så omhyggeligt eftersete værelser, strækker sin march ud til forstuedøren, ser sig om og bringer den bedste rapport, han kan, tilbage om den værste af alle nætter, for endnu stadig er det slud, og selv fortovene er fulde af islag.

Vejret bliver ikke bedre. Fra portalen, fra tagrenderne, fra murene, fra enhver karnis og pille drypper den optøede sne. Den har, ligesom for at søge ly, sneget sig ind i karmen til den store dør, ind under den, i vindueshjørnerne og i hver revne og sprække, og der fortæres den og dør. Den falder endnu. På taget, på tagvinduet, selv gennem tagvinduet og dryp, dryp, dryp, med genfærdets gangstis regelmæssighed, ned på stengulvet neden under.

Rytteren, hvis gamle minder vækkes af den ensomme storhed i et fornemt hus – ikke noget nyt for ham, der engang har kendt Chesney Wold – går op og ned ad trapperne og gennem de største værelser, mens han holder sit lys en arms længde ud fra sig. Idet han tænker på sin i de sidste uger så afvekslende skæbne, sin landlige ungdom og de to tidsafsnit i hans liv, der på en så underlig måde er bragt sammen gennem

det udstrakte, mellemliggende rum; idet han tænker på den dame, der er forsvundet fra disse værelser, som endnu indeholder alle kendetegnene på hendes nærværelse her for kort siden; på den myrdede mand, hvis billede står så levende for hans sjæl. Idet han tænker på husets herre ovenpå og på det anelsesfulde: "Hvem skal sige ham det?" ser han sig om og grubler over, hvad han ville gøre, om han nu fik øje på noget, som han ville have hele sin dristighed nødig at gå hen til, lægge sin hånd på – for at opdage, at det var en indbildning. Men alt er tomt som mørket oppe og nede, mens han igen går op ad den store trappe, tomt som den trykkende tavshed.

"Er alt endnu stadig rede, George Rouncewell?"

"I den fuldkomneste orden, sir Leicester."

"Intet budskab?"

Rytteren ryster på hovedet.

"Intet brev, som måske kan være blevet overset?"

Men han ved, at der ikke findes noget sådant håb, og lægger hovedet ned uden at vente på svar.

Meget fortrolig med ham, som han selv sagde for nogle timer siden, lægger George ham i en mageligere stilling den sidste del af den lange tomme vinternat, og lige så kendt med hans ikke udtalte ønske, slukker han lyset og trækker gardinerne op ved det første daggry. Dagen kommer som et spøgelse. Kold, farveløs og uden noget bestemt præg sender den en stråle af et dødningeagtigt skær forud for sig, som om den råbte: "Se, hvad jeg bringer Dem, I, som våger der! Hvem skal sige ham det?"

59. Esthers fortælling

– Klokken var tre om morgenen, da husene uden for London endelig begyndte at udelukke landet og omgive os med gader. Vi var kommet ad veje, der var i en langt værre tilstand end de, vi havde kørt på om dagen, eftersom det siden den tid havde på en gang både sneet og tøet, men min ledsagers energi var stadig den samme. Den havde, som det forekom mig, ikke hjulpet mindre end hestene til at skaffe os fremad og ofte understøttet disse. De var blevet stående udmattede midtvejs på bakkerne. De var blevet pisket gennem strømme af oprørt vand. De havde snublet og var blevet indviklet i seletøjet, men han og hans lille lygte havde altid været rede, og når uheldet var overstået, havde jeg aldrig hørt nogen forandring i hans koldblodige: "Af sted, knægte!" den sikkerhed og tillidsfuldhed, hvormed han havde ledet vor tilbagerejse, kunne jeg ikke forklare mig. Uden vaklen, havde han ikke engang ladet holde for at spørge sig for, før vi var nogle få mil fra London. Nogle ganske få ord her og der var da nok for ham, og sådan kom vi mellem klokken tre og fire om morgenen til Islington.

Jeg vil ikke dvæle ved den spænding og ængstelse, hvormed jeg i al denne tid tænkte på, at vi med, hvert minut lod min moder længere og længere bag os. Jeg tror, jeg nærede et kraftigt håb om, at han måtte have ret og ikke kunne andet end have et tilfredsstillende øjemed med at forfølge denne kvinde, men jeg plagede mig selv med at tvivle om dette og drøfte det på hele rejsen. Hvad følgen ville blive, når vi fandt hende, og

hvad der skulle opveje denne tidsspilde, var ligeledes spørgsmål, som jeg lige så lidt kunne undertrykke, og min sjæl var ganske forpint af at dvæle så længe ved sådanne tanker, da vi holdt stille.

Vi standsede i en hovedgade ved en holdeplads. Min ledsager betalte vore to postilloner, der var så fulde af mudder, som om de var blevet trukket hen ad vejen ligesom vognen selv, og idet han kort sagde dem, hvor de skulle køre den hen, løftede han mig ud af den og ind i en droske, som han valgte blandt mængden.

"Men hvor De er våd!" sagde han.

Det havde jeg ikke mærket noget til. Men den smeltede sne havde banet sig vej ind i vognen, og jeg var steget ud to eller tre gange, når en hest, der var faldet, lå og sprællede og skulle hjælpes op, og fugtigheden var trængt igennem mine klæder. Jeg forsikrede ham, at det ikke havde noget at sige, men kusken, der kendte ham, lod sig ikke afholde fra at løbe ned ad gaden hen til em stald, hvorfra han kom tilbage med en favnfuld ren og tør halm. De rystede den ud og stoppede den godt ned, omkring mig, og jeg fandt den varm og velgørende.

"Nå, bedste frøken," sagde Bucket med hovedet ind ad vinduet, da vogndøren var blevet lukket, "nu skal vi nok få fat på denne person. Det vil måske vare noget, men bryd Dem bare ikke om det. De er da vel så temmelig overbevist om, at jeg har en eller anden hensigt med dette, ikke sandt?"

Jeg tænkte kun lidt på, hvilken det kunne være – tænkte kun lidt på, om hvor kort en tid jeg bedre skulle fatte den, men jeg forsikrede ham, at jeg havde tillid til ham.

"Det kan De også," svarede han. "Og jeg vil sige Dem noget! Har De kun halvt så megen tillid til mig, som jeg har til Dem, efter at jeg har lært Dem at kende, så er det nok. De er ikke til mindste ulejlighed! Jeg har aldrig set noget ungt fruentimmer i nogen stilling i samfundet – og jeg har dog set adskillige der var højt på strå – opføre sig sådan, som De har opført Dem, siden De blev kaldt op af Deres seng. De er et mønster, ser De, det er De," sagde Bucket med varme. "De er et mønster."

Jeg svarede ham, at det glædede mig meget, hvilket det virkelig også gjorde, at jeg ikke havde været ham til byrde, og at jeg håbede heller ikke at blive det nu.

"Kære frøken," svarede han, "når en ung dame er lige så mild, som hun er modig, og lige så modig, som hun er mild, da er det alt, hvad jeg forlanger, og mere, end jeg venter. Da bliver hun en dronning, og det er omtrent det, De selv er."

Med disse opmuntrende ord – de var virkelig opmuntrende for mig i denne forladte og angstfulde stilling – satte han sig op på kuskesædet, og vi kørte atter videre. Hvorhen vi kørte, vidste jeg dengang lige så lidt, som jeg senere fik det at vide, men vi syntes at opsøge de smalleste og sletteste gader i London. Hver gang jeg så ham give kusken et vink, var jeg forberedt på, at vi ville komme ind i en endnu dybere labyrint af sådanne gader, og vi gjorde det også altid.

Undertiden kørte vi ud i en bredere gade eller kom til et større, bedre oplyst hus end de øvrige og blev da holdende ved kontorer som de, vi havde besøgt, da vi begyndte vor rejse, og jeg så ham da holde råd med andre. Undertiden steg han ned ved en porthvælving eller et gadehjørne og viste på en hemmelighedsfuld måde lyset i sin lille lygte, hvilket hidkaldte

lignende lys for forskellige mørke kroge, som lige så mange insekter, og da blev der på ny holdt råd. Efterhånden syntes vi at indskrænke vor søgen inden for stadig mere snævre og mageligere grænser. Enkelte vagthavende politiofficianter kunne nu sige Bucket, hvad han ønsker at vide, og underrette ham om, hvor han skulle gå hen. Endelig blev vi holdende, mens han havde en længere samtale med en af disse folk, som jeg på grund af den måde, hvorpå han af og til nikkede, holdt for tilfredsstillende. Da den var ude, kom han hen til mig og så meget ivrig og opmærksom ud.

"Hør, miss Summerson," sagde han, "De bliver ikke forskrækket over, hvad der kommer, det ved jeg godt. Det er ikke nødvendigt for mig at gøre Dem opmærksom på andet, end at vi nu er på sporet, og at De kan blive mig til nytte, før jeg selv ved af det. Jeg vil nødig bede Dem derom, men vil De ikke gå et lille stykke?"

Jeg steg naturligvis straks ud og tog hans arm.

"Det er ikke så let at holde fodfæstet," sagde Bucket, "men giv Dem tid."

Skønt jeg så mig forvirret og hastig om, idet vi gik over en gade, syntes jeg dog, at jeg skulle kende stedet. "Er vi i Holborn?" spurgte jeg ham.

"Ja," svarede Bucket. "Kender De denne sidegade?"

"Den ligner Chancery Lane."

"Den er også døbt sådan," sagde Bucket.

Vi gik ned ad den, og mens vi arbejdede os gennem islaget, hørte jeg urene slå halv seks. Vi gik videre, så hurtigt vi kunne, indtil en person indhyllet i en kappe, der mødte os på det smalle fortov, blev stående og trådte til side for at gøre plads for mig. I

samme øjeblik hørte jeg et forundret udråb og mit eget navn blive nævnt af Woodcourt. Jeg kendte hans stemme så godt.

Det var så uventet og så – jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det, enten glædeligt eller smerteligt – at møde den efter min feberagtige, omflakkende rejse og i nattens mørke, at jeg ikke kunne holde tårerne tilbage. Det var, som om jeg hørte hans stemme i et fremmed land.

"Kære miss Summerson, at De skulle være ude på denne tid og i et sådant vejr!"

Han havde af min formynder hørt, at jeg var blevet kaldt bort i et eller andet ualmindeligt ærinde, og sagde mig det for at undgå en forklaring. Jeg meddelte ham, at vi for nylig havde forladt en droske og gik – men da var jeg nødt til at se på min ledsager.

"Ja, ser De vel, mr. Woodcourt," han havde hørt navnet af mig. "Vi skal i øjeblikket om i næste gade – inspektør Bucket."

Uden at ænse mine forestillinger havde Woodcourt i en hast taget sin kappe af og var i færd med at lægge den om mig. "Det var et godt træk," sagde Bucket og hjalp ham, "et meget godt træk."

"Må jeg følge med Dem?" sagde Woodcourt, jeg ved ikke, om til mig eller til min ledsager.

"Ih bevares!" udbrød Bucket, "det kan De naturligvis godt."

Alt dette blev sagt på et øjeblik, og de tog mig imellem sig, indhyllet, som jeg var, i kappen.

"Jeg kommer lige fra Richard," sagde Woodcourt. "Jeg har været hos ham siden klokken ti i aftes."

"Er han syg?"

"Nej, nej, tro mig, ikke syg, kun ikke helt vel. Han var nedtrykt og mat – De ved, hvor udmattet han undertiden kan blive – og Ada sendte naturligvis bud efter mig. Da jeg kom hjem, fandt jeg hendes brev og gik lige derhen. Nå, Richard blev så livlig efter en kort tids forløb, og Ada var så overbevist om, at det var min skyld, skønt Gud skal vide, at jeg kun havde ringe del deri, at jeg blev hos ham, til han havde sovet trygt nogle timer, så trygt, som hun selv nu sover, vil jeg håbe!"

Den venlige og fortrolige måde, hvorpå han omtalte dem, hans åbenbare hengivenhed for dem, den taknemlige tillid, som jeg vidste, han havde indgydt min yndling, og den trøst, han var hende, – kunne jeg skille alt dette fra hans løfte til mig? Hvor utaknemlig måtte jeg ikke have været, hvis det ikke havde mindet mig om de ord, han havde sagt til mig, dengang han var blevet så rørt over forandringen i mit udsende: "Jeg modtager ham som et pant, og det skal være mig helligt!"

Vi bøjede nu ind i en anden smal gade. "Mr. Woodcourt," sagde Bucket, der undervejs nøje havde stirret på ham, "vort ærinde fører os til en papirhandler her, mr. Snagsby. Hvad, kender De ham?" hans blik var så skarpt, at han straks så det.

"Ja, jeg kender lidt til ham og har besøgt ham på dette sted."

"Nej virkelig, sir?" sagde Bucket. "Så er De nok så god at tillade, at jeg lader miss Summerson blive et øjeblik hos Dem, mens jeg går ind og taler et par ord med ham?"

Den politibetjent, med hvem han havde talt sidst, stod bag ved os. Jeg vidste ikke af det, før han talte, da jeg havde sagt, at jeg hørte nogen skrige.

"Bliv ikke forskrækket," svarede han. "Det er Snagsbys tjenestepige."

"Ja, ser De," sagde Bucket, "pigen lider af krampe og har haft et temmelig slemt anfald i nat. En højst ubehagelig omstændighed er det, da jeg gerne vil have nogle oplysninger af hende, og hun må bringes til fornuft, enten på den ene eller anden måde."

"I ethvert tilfælde ville de ikke være oppe endnu, hvis hun ikke var dårlig, mr. Bucket," sagde den anden mand. "Hun har været temmelig angrebet hele natten."

"Ja, det er sandt," svarede han. "Mit lys er brændt ud. Vis Deres et øjeblik."

Alt dette blev sagt hviskende et par døre fra det hus, hvorfra jeg svagt kunne høre skrigen og stønnen. I den lille lyskreds gik Bucket nu hen til døren og bankede på. Døren blev åbnet, efter at han havde banket to gange, og han gik ind, mens vi blev stående ude på gaden.

"Miss Summerson," sagde Woodcourt, "hvis jeg, uden at trænge mig ind i Deres fortrolighed, kan blive i Deres nærhed, så lad mig det."

"De er alt for god," svarede jeg. "Jeg har ikke nødig at ønske at skjule nogen hemmelighed, der hører mig selv til, for Dem. Hvis jeg har en sådan, er det en andens."

"Jeg forstår Dem. Stol på mig. Jeg skal kun blive så længe i Deres nærhed, som jeg kan undgå at krænke den."

"Jeg stoler fuldstændig på Dem," sagde jeg. "Jeg ved og føler dybt, hvor helligt De holder Deres løfte."

Efter en kort tids forløb skinnede den lille lyskreds igen, og Bucket nærmede sig os med sit alvorlige ansigt. "Vær så god at komme ind, miss Summerson," sagde han, "og sæt Dem ved kaminen. Af de oplysninger, jeg har modtaget, ved jeg, at De er

læge, mr. Woodcourt. Vil De ikke se ind til denne pige og søge at bringe hende til sig selv igen? Hun har et brev, som det er mig meget om at gøre at få fat i. Det er ikke i hendes kommode, og jeg må tro, at hun har det på sig, men hun er så stiv og fortrukken, at det er vanskeligt at håndtere hende uden at gøre hende fortræd."

Vi gik alle tre ind i huset sammen. Skønt det var koldt og råt, var der dog en beklumret luft derinde, fordi folk havde været oppe hele natten. I gangen bag ved døren stod en sørgmodigt udseende lille mand i en grå frakke. Han syntes at have et af naturen høfligt væsen og talte venligt.

"Nedenunder, mr. Bucket," sagde han. "Damen må undskylde det forreste køkken. Vi bruger det til dagligstue. Det bageste er Marys sovekammer, og der ligger hun og tager i en frygtelig grad på vej, den stakkel."

Vi gik ned, ledsagede af Snagsby. Det var den lille mand. I det forreste køkken sad mrs. Snagsby med meget røde øjne og et meget strengt udtryk i sit ansigt.

"Lille kone," sagde Snagsby, da han trådte ind bag efter os, "for – rent ud sagt – dog et øjeblik at undgå, ubehageligheder i løbet af denne lange nat, her er inspektør Bucket, mr. Woodcourt og en dame."

Hun så meget forbavset ud, hvilket hun også havde grund til at blive, og så i særdeleshed vist på mig.

"Lille kone," sagde Snagsby og satte sig i den mest afsides krog ved døren, som om han tog sig en frihed, "det er ikke usandsynligt, at du vil spørge mig om, hvorfor inspektør Bucket, mr. Woodcourt og en dame besøger os på denne tid. Jeg ved det ikke! Jeg har ikke den mindste forestilling derom. Om

også nogen ville sige mig det, ville jeg dog næppe forstå det, og jeg vil derfor helst være fri for at høre det."

Han så så ulykkelig ud, mens han sad og støttede sit hoved på sin hånd, og jeg syntes at være så lidt velkommen, at jeg lige ville til at gøre en undskyldning, da Bucket i det samme selv tog sig af sagen.

"Hør nu, mr. Snagsby," sagde han, "det bedste, De kan gøre, er at følge med mr. Woodcourt ind og se til Deres Mary –"

"Min Mary, mr. Bucket!" udbrød Snagsby. "Bliv ved, bliv ved! Det vil snart blive revet mig i næsen."

"– og holde lyset," vedblev Bucket, uden at rette sine ord, "eller holde på hende eller vise Dem nyttig på den måde, det bliver forlangt af Dem, hvilket intet levende menneske er villigere til at gøre end De. De er jo en dannet og høflig mand og har netop et hjerte, der kan føle for andre. – Er de så god, mr. Woodcourt, at se til hende og, så snart De kan få brevet fra hende, at lade mig få det?"

Da de var gået, bad Bucket mig sætte mig i en krog ved ilden og trække mine våde sko af. Han lagde dem derpå til tørre på kamingitret, mens han hele tiden talte.

"De må ikke tabe modet over denne mangel på gæstfri mine hos mrs. Snagsby her, da hun lider under en fuldstændig misforståelse. Det vil hun nok opdage, og det snarere, end det vil være behageligt for en dame som hun, der i almindelighed ellers forstår at ordne sine tanker, når jeg nu forklarer det for hende." Med disse ord henvendte han sig, stående ved kaminen med sin våde hat og sine våde tørklæder i hånden og selv en dynge af fugtighed, til mrs. Snagsby. "Det første, som jeg vil sige Dem som en gift kone, der har, hvad man kalder

yndigheder, ikke sandt – "Tro mig, hvis al den dejlighed etcetera" – De kender godt visen, for det nytter ikke, at De vil fortælle mig, at De og godt selskab er fremmede for hinanden – yndigheder – tillokkelser, ser De, som burde give Dem mere tillid til Dem selv – det første er, at De har skyld her."

Mrs. Snagsby så temmelig forskrækket ud, blev lidt mildere og stammede: Hvad Bucket mente?

"Hvad jeg mener?" gentog han, og jeg så af hans ansigt, at han, mens han talte, lyttede efter opdagelsen af brevet, hvad der gjorde mig meget nervøs, for deraf vidste jeg, hvor vigtigt det måtte være. "Jeg skal sige Dem, hvad jeg mener, madame. Gå hen og se Othello. Det er netop en tragedie for Dem."

Mrs. Snagsby spurgte, slået af sin samvittighed, hvorfor.

"Hvorfor?" spurgte Bucket. "Fordi det vil gå Dem galt, hvis De ikke ser Dem for. Lige i dette øjeblik ved jeg, at Deres sind ikke er ganske frit med hensyn til denne unge dame. Men skal jeg sige Dem, hvem denne unge dame er? Nå, hør nu. De er, hvad man kalder en intellektuel kone med en sjæl, der er for stor for Deres legeme, når De ophidser den, og De kender mig og husker, hvor De sidst så mig, og hvad der blev talt om i den kreds. Ikke sandt? Jo! Meget vel. Denne unge dame er den unge dame."

Mrs. Snagsby syntes at forstå hentydningen bedre, end jeg dengang gjorde.

"Og Viskelæderet – han, som De kalder Jo – var blandet med ind i den samme sag, og afskriveren, som De kendte, var blandet med ind i den. Og Deres mand var, uden at vide mere af det end Deres oldefader, – af sin bedste kunde, den afdøde mr. Tulkinghorn – blevet blandet med ind i den, og kort sagt, hele

huset var blandet med ind i den. Og dog kan en gift kone med Deres yndigheder lukke sine øjne – og stjerner tillige – og gå hen og løbe sin fint formede pande mod væggen. Jeg skammer mig over Dem!"

Mrs. Snagsby rystede på hovedet og holdt lommetørklædet for øjnene.

"Og tror De, det er det hele?" sagde Bucket ophidset. "Nej, hør nu, hvad der sker. En anden person, som også er blandet med ind i denne sag, en person i en elendig tilstand, kommer her i aftes, og man ser, at hun taler med Deres tjeneste pige og leverer hende et papir, som jeg ville give hundrede pund for at eje. Hvad gør De? De skjuler Dem og holder øje med Dem og farer løs på tjenestepigen, skønt De ved, hvad hun er udsat for, og hvor let hun kan få det, på en så overraskende måde og med en sådan strenghed, at hun går fra sig selv og bliver ved at være fra sig selv, mens et liv kan afhænge af denne piges ord."

Han mente så ganske, hvad han nu sagde, at jeg uvilkårligt foldede hænderne og syntes, at stuen løb rundt med mig. Men den standsede. Woodcourt kom ind, rakte ham et papir og gik atter ud.

"Hør nu, mrs. Snagsby, det eneste, hvorved De kan gøre det godt igen," sagde Bucket med et hurtigt blik på papiret, "er at lade mig tale et par ord under fire øjne med den unge dame her. Og ved De nogen hjælp, som De kan yde herren derinde i køkkenet, eller kan De tænke Dem noget, som bedre end alt andet kan bringe pigen til sig selv, så gør Deres bedste, så snart De kan." Øjeblikkelig var hun ude, og han lukkede døren. "Nå, bedste miss, er De rolig og ganske sikker på Dem selv?"

"Ja," svarede jeg.

"Hvis håndskrift er dette?"

Det var min moders, skrevet på et krøllet og sønderrevet, af fugtighed plettet stykke papir, der var lagt klodset sammen som et brev og adresseret til mig hos min formynder.

"De kender hånden," sagde han, "og er De rolig nok til at læse det for mig, så gør det, men – pas nøje på hvert ord!"

Det var skrevet i brudstykker til forskellige tider. Jeg læste som følger:

"Jeg kom til huset i en dobbelt hensigt. For det første for, hvis jeg kunne, at se et kært væsen endnu engang – men kun for at se hende – ikke for at tale med hende eller lade hende vide, at jeg var i nærheden. Min anden hensigt var at undgå forfølgelsen og forsvinde. Bebrejd ikke konen hendes delagtighed deri. Den hjælp, hun ydede mig, ydede hun mig, efter at jeg havde forsikret hende, at det var til det dyrebare væsens eget bedste. Du husker hendes døde barn. Mændenes samtykke købte jeg, men hun hjalp mig frivilligt.

Jeg kom." – "Det blev skrevet," sagde min ledsager, "mens hun hvilede sig der. Det styrker min formodning. Jeg havde ret."

Det følgende var skrevet noget senere.

"Jeg har vandret en lang vej og i mange timer, og jeg ved, at jeg snart må dø. Disse gader! Jeg har intet andet øjemed end at dø. Da jeg forlod mit hjem, havde jeg et værre, men jeg blev frelst fra at føje denne ny brøde til det øvrige. Kulde, fugtighed og udmattelse er tilstrækkelige til at forklare min død, men jeg dør af andre årsager, om jeg end lider af disse. Det var retfærdigt, at alt, hvad der havde opretholdt mig, svigtede, og at jeg skulle dø af rædsel og samvittighedsnag."

"Fat mod," sagde Bucket, "der er kun nogle få ord tilbage."

Disse var skrevet endnu senere og efter al sandsynlighed i mørke.

"Jeg har gjort alt, hvad jeg kunne for at forsvinde. Således vil jeg snart blive glemt og gøre ham mindst skam. Jeg har intet hos mig, hvorpå jeg kan genkendes! Dette papir giver jeg nu fra mig. Stedet, hvor jeg vil lægge mig hen, hvis jeg kan nå så langt, har ofte været i mine tanker. Farvel! Tilgiv!"

Bucket understøttede mig med sin arm og førte mig venlig hen til en stol. "Frisk mod! Hold mig ikke for hård imod Dem, men så snart De føler Dem i stand til det, må De tage Deres sko på og være færdig."

Jeg gjorde, hvad han bad mig om, men sad længe der og bad for min ulykkelige moder. De var alle beskæftigede med den stakkels pige, og jeg hørte Woodcourt give dem anvisninger og ofte tale til hende. Omsider kom han ind sammen med Bucket og sagde, at da det var af vigtighed, at der blev talt mildt til hende, mente han, det var bedst, at jeg bad hende om de oplysninger, som vi ønskede. Der var ingen tvivl om, at hun jo nu kunne svare på vore spørgsmål. Disse spørgsmål, sagde Bucket, var, hvordan hun var kommet til brevet, hvad der var sket imellem hende og den person, som havde givet hende det, og hvor denne person var gået hen. Idet jeg, så godt jeg kunne, holdt fast på disse punkter, gik vi ind. Woodcourt ville være blevet udenfor, men fulgte på min bøn ind med os.

Den stakkels pige sad på gulvet på det sted, hvor de havde lagt hende. De stod rundt omkring hende, skønt i nogen afstand for at hun kunne få luft. Hun var ikke smuk og så mat og afkræftet ud, men hun havde et lidende og godt ansigt, skønt det endnu stadig var lidt vildt. Jeg knælede ned på gulvet ved

siden af hende og lagde hendes stakkels hoved på min skulder, hvorpå hun slyngede sin arm om min hals og brast i gråd.

"Min stakkels pige," sagde jeg og lagde mit ansigt mod hendes pande, for også jeg græd og skælvede. "Det kunne synes grusomt at plage Dem nu, men der afhænger mere, end jeg kunne fortælle Dem i en hel time, af at vi får noget at vide om dette brev."

Hun begyndte ynkelig at forsikre, at hun ikke havde ment noget ondt dermed, mrs. Snagsby!

"Det er vi alle overbevist om," sagde jeg. "Men sig mig, hvordan de fik det."

"Ja, kære dame, det skal jeg og jeg skal sige sandhed. Jeg skal sige sandhed, mrs. Snagsby!"

"Det er jeg sikker på," sagde jeg. "Men hvordan gik det til?"

"Jeg havde været ude i et ærinde, kære dame, længe efter at det var blevet mørkt – meget sent – og da jeg kom hjem, så jeg en simpelt klædt person, der var helt våd og tilsølet, stå og se op ad vort hus. Da hun så mig gå hen til døren, kaldte hun mig tilbage og spurgte, om jeg boede her. Da jeg svarede ja, sagde hun, at hun kendte et par steder her i nabolaget, men havde forvildet sig og ikke kunne finde dem. Åh, hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre? De vil ikke tro mig! Hun sagde intet ondt til mig, og jeg sagde sandelig heller intet ondt til hende, mrs. Snagsby!"

Det var nødvendigt, at hendes madmoder nu og da beroligede hende, hvilket hun også, må jeg tilstå, gjorde med stor sønderknuselse.

"Hun kunne altså ikke finde de steder?" sagde jeg.

"Nej!" udbrød pigen og rystede på hovedet. "Nej! Kunne ikke finde dem. Og hun var så træt og mat og elendig, å, så elendig, at havde De set hende, mr. Snagsby, havde De bestemt givet hende en halv krone."

"Ja, Mary, mit barn," sagde han, uden først at vide, hvad han skulle sige. "Det håber jeg, at jeg havde."

"Og dog talte hun så godt for sig," fortsatte pigen og så på mig med opspilede øjne, "at det fik ens hjerte til at bløde. Og så spurgte hun mig, om jeg kendte vejen til kirkegården? Og jeg spurgte hende, hvilken kirkegård? Og hun sagde den fattige kirkegård. Og derpå fortalte jeg hende, at jeg selv var et fattigt barn og havde været på sognet. Men hun sagde, at hun mente en fattig kirkegård ikke ret langt herfra, hvortil man gik ind gennem en hvælving og op ad en trappe og gennem en gitterport."

Mens jeg så hendes ansigt og opmuntrede hende til at blive ved, lagde jeg mærke til, at Bucket modtog denne forklaring med et blik, som forekom mig foruroligende.

"Ak Gud, ak Gud!" råbte pigen og pressede håret tilbage med hænderne. "Hvad skal jeg gøre, hvad skal jeg gøre! Hun mente den kirkegård, hvor den mand blev begravet, som tog sovedrikken – som De kom hjem og fortalte os om, mr. Snagsby – som forskrækkede mig sådan. Åh, nu bliver jeg igen forskrækket. Hold på mig!"

"Nu har De det meget bedre. Sig, sig mig mere."

"Ja, det vil jeg. Ja det vil jeg! Men vær ikke vred på mig, så er De en sød dame, for jeg har været så syg."

Vred på hende, stakkels sjæl!

"Så! Nu skal jeg, nu skal jeg. Derpå spurgte hun, om jeg kunne sige hende, hvordan hun skulle finde derhen, og jeg svarede ja og fortalte hende det, og hun så på mig med et par øjne, næsten som om hun var blind og selv var ved at blive borte. Og så tog hun brevet frem og viste mig det og sagde, at hvis hun bragte det på posthuset, ville det blive lagt hen og ikke ænset eller sendt af sted, men hvis jeg ville tage imod det og sende det af sted, ville buddet blive betalt i huset, og til det svarede jeg, ja, når der ikke var noget ondt i det, og hun sagde nej – intet ondt. Og så tog jeg det, og hun sagde, at hun ikke kunne give mig noget, og jeg sagde, at jeg var fattig selv. Og så sagde hun: Gud velsigne Dem! Og gik."

"Og hun gik –?"

"Ja," udbrød pigen, idet hun foregreb spørgsmålet, "ja! Hun gik den vej, jeg havde vist hende. Så gik jeg ind, og mrs. Snagsby kom bag på mig og tog fat i mig, og jeg blev forskrækket."

Woodcourt førte hende blidt bort fra mig; Bucket pakkede mig ind, og straks efter stod vi ude på gaden. Woodcourt tøvede, men jeg sagde: "Forlad mig ikke nu!" og Bucket tilføjede: "De må hellere blive hos os. Vi kan måske komme til at trænge til Dem. Spild ikke tiden!"

Jeg har de mest forvirrede minder om denne vandring. Jeg husker, at det var hverken nat eller dag; at morgenen gryede, men at gadelygterne endnu ikke var slukkede; at det endnu stadig sneede, og at gaderne var fulde af snesjap. Jeg husker, at nogle enkelte børn kom forbi os. Jeg husker de våde tagrygge, de tilstoppede og overstrømmende rendestene og tagrender, de dynger af sværtet is og sne, vi gik hen over, de smalle gårde, vi

kom igennem. Samtidig husker jeg, at den stakkels pige endnu stadig syntes tydeligt og lydeligt at fortælle mig sin historie; at jeg kunne mærke, hvordan hun støttede sig på min arm; at husenes smudsige facader fik menneskelige skikkelser og så på mig; at store vandsluser syntes at åbne og lukke sig i mit hoved eller i luften, og at de uvirkelige ting var mere legemlige end de virkelige.

Omsider stod vi under en mørk og ussel hvælving, hvor en lygte brændte over et jerngitter, og hvor morgenen mat banede sig vej. Gitret var lukket. På den anden side af det var en begravelsesplads – et skrækkeligt sted, hvor natten kun rørte sig ganske langsomt, men hvor jeg dunkelt kunne skelne hobe af vanærede grave og ligsten, omgivet af smudsige huse med nogle få døsige lys i vinduerne, og fra hvis mure en tyk fugtighed brød frem ligesom en sygdom. På trappen ved gitret i den rædsomme fugtighed, som piblede og plaskede ned overalt på dette sted, så jeg med et skrig af medynk og rædsel et fruentimmer ligge – Jenny, det døde barns moder.

Jeg sprang frem, men de standsede mig, og Woodcourt bad mig med den største inderlighed, endog med tårer, at høre et øjeblik efter, hvad Bucket sagde, før jeg gik hen til skikkelsen. Jeg gjorde det, synes jeg. Jeg gjorde det. Det er jeg vis på.

"Miss Summerson, De vil forstå mig, når De vil tænke Dem om et øjeblik: De skiftede klæder i hytten."

"De skiftede klæder i hytten." Jeg kunne gentage ordene i mine tanker og vidste, hvad de i og for sig havde at sige, men jeg forbandt ingen mening med dem i nogen anden henseende.

"Og en vendte tilbage," sagde Bucket, "og en gik videre. Og den, som gik videre, gik kun videre et bestemt stykke vej, som

de var blevet enige om for at narre os, og skød derpå en genvej og gik hjem. Tænk Dem et øjeblik om!"

Også dette kunne jeg gentage i mine tanker, men jeg havde ikke mindste forestilling om meningen af det. Foran mig, på trappetrinene så jeg det døde barns moder ligge. Der lå hun med den ene arm slynget om en af stængerne i gitterporten og syntes at omfavne den. Der lå hun, som for så kort tid siden havde talt med min moder. Der lå hun, en ulykkelig, husvild, sanseløs skabning, hun, der havde bragt min moders brev og var den eneste, som kunne give nogen oplysning om, hvor min moder var; hun, der skulle vise os vej for at bringe hende, som vi havde søgt så længe, frelse og forløsning; hun, der var kommet i denne tilstand på en eller anden måde, der stod i forbindelse med min moder, hvem jeg ikke kunne finde, og som måske i dette øjeblik var uden redning. Der lå hun, og de standsede mig! Jeg så, men fattede ikke det højtidelige og medlidende udtryk i Woodcourts ansigt. Jeg så ham stå med bart hoved i den barske luft med ærbødighed for noget. Men jeg var ude af stand til at fatte alt dette.

Jeg hørte dem endog sige til hinanden:

"Skal hun gå derhen?"

"Ja, det er bedst, hun går derhen. Hendes hænder bør være de første, som rører ved hende. De har større ret til det end vore."

Jeg gik hen til gitret og bukkede mig. Jeg løftede det tunge hoved op, strøg det lange, våde hår til side og drejede ansigtet om. Og det var min moder, kold og død.

60. Perspektiv

– Jeg går nu over til andre afsnit af min fortælling. Af den godhed, som alle mine omgivelser viste mig, hentede jeg en trøst, som jeg aldrig kan tænke på, uden at blive rørt. Jeg har talt så meget om mig selv, og der står endnu så meget tilbage, at jeg ikke vil dvæle ved min sorg. Jeg blev syg, men det varede ikke længe, og jeg ville endog have undladt at nævne dette hvis jeg havde kunnet undertrykke mindet om deres deltagelse.

Jeg går over til andre afsnit af min fortælling.

Under min sygdom opholdt vi os endnu i London, hvor mrs. Woodcourt efter min formynders indbydelse havde indfundet sig for at blive hos os. Da min formynder fandt mig frisk og munter nok, til at vi igen kunne tale sammen på vor gamle måde – skønt jeg godt kunne have gjort det før, – hvis han ville have tilladt det – tog jeg atter fat på mit arbejde og satte mig ved siden af ham. Han havde selv fastsat tiden til det, og vi var alene.

"Dame Trot," sagde han og modtog mig med et kys, "velkommen igen i Brummeriet, kære veninde. Jeg har en plan at meddele Dem, lille kone. Jeg agter at blive her, måske et halvt år, måske længere, ligesom det kan falde sig. Kort sagt, rigtig at slå mig til ro her."

"Og imidlertid forlade Bleak House?" spurgte jeg.

"Ja, Bleak House må lære at passe på sig selv."

Jeg syntes, at hans tone klang sørgmodig, men idet jeg vendte mine øjne mod ham, så jeg hans ansigt opklaret af et af

de klareste smil.

"Bleak House," gentog han, og nu mærkede jeg, at hans tone ikke klang sørgmodig, "må lære at skøtte sig selv. Det er så langt borte fra Ada, og Ada trænger så meget til Dem."

"Det ligner Dem, formynder," sagde jeg, "at tænke derpå. Hvilken glad overraskelse for os begge!"

"Og dog er den ikke så aldeles uegennyttig, min ven, hvis De agter at lovprise mig for denne dyd, for da De næsten altid ville ligge på landevejen, kunne De kun sjældent være hos mig. Og desuden vil jeg gerne under stakkels Ricks underlige tilstand høre så ofte og så meget fra Ada, som jeg kan, og ikke alene fra hende, men også fra ham, den stakkels fyr."

"Har De set mr. Woodcourt i formiddag, formynder?"

"Jeg ser mr. Woodcourt hver formiddag, Dame Durden."

"Siger han stadig det samme om Richard?"

"Aldeles det samme. Han kan ikke sige, at han har nogen egentlig legemlig sygdom, tværtimod, han tror det egentlig ikke. Men dog er han ikke rolig for ham, og hvem kan vel være det?"

Min søde pige havde i den sidste tid besøgt os hver dag, ja undertiden to gange om dagen, men vi havde stadig forudset, at dette kun kunne vare ved, til jeg ganske var blevet mig selv igen. Vi vidste helt vel, at hendes varme hjerte var lige så fuldt af hengivenhed og taknemlighed mod hendes fætter John, som det nogen sinde havde været, og vi frikendte ganske Richard for nogen mistanke om, at han helst ville holde hende fra os, men på den anden side vidste vi også, at hun holdt det for en del af sin pligt mod ham at være sparsom med sine besøg i vort hus.

Min formynders fine følelse havde snart indset dette, og han havde søgt at forklare hende, at han fandt, hun havde ret.

"Den kære, ulykkelige, vildfarende Richard!" sagde jeg. "Når skal han dog vågne af sin forblindelse?"

"Endnu er han ikke på vej til det," svarede min formynder. "Jo mere han lider, des mere vil han blive mig fjendsk, da han har gjort mig til hovedgrunden til sine lidelser."

Jeg kunne ikke bare mig for at udbryde: "Hvor ufornuftigt!"

"Ak, Dame Trot, hvor megen fornuft skal man vel finde i Jarndyce-kontra-Jarndyce! Ufornuft og uretfærdighed øverst, ufornuft og uretfærdighed i hjertet og på bunden, ufornuft og uretfærdighed fra begyndelsen til enden – hvis den overhovedet nogen sinde får ende – hvordan skulle stakkels Rick, der stadig bevæger sig i dens nærhed, kunne pille fornuft ud af den? Han plukker lige så lidt druer af torne eller figen af tidsler, som ældre mænd gjorde det i gamle dage."

Hans blidhed og overbærenhed mod Richard, hver gang vi talte om ham, rørte mig så meget, at jeg altid meget snart blev tavs ved dette emne.

"Lordkansleren og vicekansleren og det hele kanslerretsbatteri af svære kanoner ville sagtens blive uendelig forbavsede over en sådan ufornuft og uretfærdighed hos en af deres parter," fortsatte min formynder. "Når disse lærde herrer begynder at avle mosroser af det pudder, de sår i deres parykker, vil jeg også begynde at blive forbavset!"

Han afbrød sig selv og vendte øjnene mod vinduet for at se, hvad vinden var, og støttede sig imidlertid på ryggen af min stol.

"Nå ja, lille kone! For at blive ved, min ven: Denne klippe må vi overlade til tiden, tilfældet og gunstige omstændigheder. Vi må ikke lade Ada strande på den. Hverken hun eller han kan tåle den fjerneste udsigt til igen at skilles fra en ganske bestemt ven, og derfor har jeg indstændig bedet Woodcourt og beder nu indstændigt Dem, min ven, ikke at tale om dette emne med Rick. Lad det hvile! I næste uge, næste måned, til næste år, tidligere eller senere vil han se med klarere øjne. Jeg kan vente."

Men jeg havde allerede afhandlet det med ham, tilstod jeg, og det havde Woodcourt også, troede jeg.

"Det har han sagt mig," svarede min formynder. "Meget vel. Han har nedlagt sin protest, og Dame Durden har nedlagt sin, og der er intet videre at sige derom. Men nu kommer jeg til mrs. Woodcourt. Hvordan synes de om hende, min ven?"

Til svar på dette spørgsmål, der kom så underlig pludseligt, sagde jeg, at jeg syntes meget godt om hende og fandt hende langt behageligere end før.

"Det finder jeg også," sagde min formynder. "Mindre af stamtræet? Ikke så meget om Morgan ap – hvad er det nu, han hedder?"

Det var netop det, jeg mente, indrømmede jeg, skønt han var en meget uskadelig person, selv den gang vi hørte mere om ham.

"Men alligevel må han dog helst blive mellem sin hjemstavns bjerge," sagde min formynder. "Jeg er enig med Dem, og kan jeg derfor gøre noget bedre end at beholde mrs. Woodcourt her i nogen tid?"

"Nej og dog –"

Min formynder så på mig og ventede på, hvad jeg havde at sige. Jeg havde intet at sige, i det mindste havde jeg intet i mine tanker, som jeg kunne sige. Jeg havde en utydelig forestilling om, at det måske havde været bedre, om vi havde haft en anden husbeboer, men jeg kunne næppe have forklaret hvorfor, ikke engang for mig selv, eller om også for mig selv, så dog ikke for nogen anden.

"De ser," sagde min formynder, "at vort hus ligger på Woodcourts vej, og han kan besøge hende her så ofte, han har lyst, hvilket er behageligt for dem begge, og vi kender hende, og hun holder af Dem."

Ja, det var ganske vist. Jeg havde intet at sige derimod. Jeg kunne ikke have foreslået en bedre ordning, og dog var jeg ikke ganske rolig i mit sind. Esther, Esther, hvorfor ikke? Esther, tænk dig om!

"Det er virkelig en meget god plan, kære formynder, og vi kunne ikke have gjort noget bedre."

"Er det sikkert, lille kone?"

"Ganske sikkert." Jeg havde haft tid til at tænke mig om et øjeblik, efter at jeg havde foreholdt mig selv denne pligt, og var ganske sikker i min sag.

"Godt, det skal ske. Enstemmigt vedtaget."

"Enstemmigt vedtaget," gentog jeg og tog atter fat på mit arbejde.

Det var et tæppe til hans læsebord, som jeg broderede på. Det var blevet lagt til side aftenen før min sørgelige rejse og ikke siden taget frem igen. Jeg viste ham det nu, og han beundrede det højlig. Da jeg havde forklaret ham mønstret og hele den

store virkning, der lidt efter lidt ville komme frem, syntes jeg, at jeg kunne vende tilbage til vort forrige emne.

"Dengang vi talte om mr. Woodcourt, før Ada forlod os, sagde de, kære formynder, at De troede, han ville prøve et andet land i længere tid. Har De siden talt med ham om det?"

"Ja, lille kone, temmelig ofte."

"Har han bestemt sig til det?"

"Det tror jeg næsten ikke."

"Måske har der åbnet sig en anden udsigt for ham?"

"Å – ja, – måske," svarede min formynder, der begyndte sit svar meget snedigt. "Om et halvt års tid eller så skal der ansættes en fattiglæge et sted i Yorkshire, det er i en frugtbar egn og har en behagelig beliggenhed med vandløb og gader, købstad og land, møller og moser og synes at give en sådan mand gode udsigter! Jeg mener en mand, hvis forhåbninger og formål – som de fleste menneskers vistnok undertiden gør – ofte en tid kan ligge oven over det sædvanlige standpunkt, men for hvem det sædvanlige standpunkt dog vil være højt nok, når det kun viser sig at være en vej til at gavne og tjene andre. Alle ædle ånder er ærgerrige, tror jeg, men den ærgerrighed, som roligt betror sig til en sådan vej, i stedet for krampagtigt at søge at flyve hen over den, er af den slags, jeg sætter pris på. Og af den slags er Woodcourts."

"Får han da denne plads?" spurgte jeg.

"Ja, lille kone," svarede min formynder og smilede, "da jeg ikke er noget orakel, kan jeg ikke sige det med sikkerhed, men jeg tror det. Han nyder stor anseelse, der var folk fra egnen, som led skibbrud med ham, og, underligt nok, jeg tror, at den

bedste mand har den bedste udsigt. De må ikke tro, at det er nogen indbringende forretning.

Det er en såre, såre simpel sag. En plads, hvormed der er forbundet en hel del arbejde og kun en ringe løn, men man må håbe, at den vil føre til noget meget bedre."

"De fattige der på stedet vil velsigne valget, hvis det falder på mr. Woodcourt, formynder."

"De har ret, lille kone. Det er jeg sikker på, at De vil."

Vi talte ikke mere derom, og han sagde heller ikke et ord om fremtiden på Bleak House. Men det var også den første gang, jeg havde sat mig ved siden af ham i min sørgekjole, og dette forklarede det, troede jeg.

Jeg begyndte nu at besøge min søde pige hver dag i den mørke, kedelige krog, hvor hun boede. Formiddagen var min sædvanlige tid, men hver gang jeg havde en time at undvære, tog jeg min hat på og skyndte mig til Chancery Lane. De blev til enhver tid begge så glade ved at se mig og blev i almindelighed så opmuntrede, når de hørte mig åbne døren og gå ind – da jeg var ganske som hjemme der, bankede jeg ikke på – at jeg aldrig var bange for at komme til ulejlighed.

Ved disse lejligheder fandt jeg ofte Richard fraværende. Til andre tider skrev han eller gennemlæste dokumenter ved sit bord, der var så dækket med papirer, som aldrig blev rørt af nogen anden. Undertiden overraskede jeg ham ved døren til Vholes kontor. Undertiden mødte jeg ham der i nærheden, drivende omkring og mens han bed sig i neglene. Ofte traf jeg ham vandrende i Lincoln's Inn tæt ved det sted, hvor jeg først havde set ham, men ak, hvor forandret, hvor forandret!

At de penge, Ada havde bragt ham, smeltede bort ligesom det lys, jeg plejede at se brænde i Vholes kontor, når det var blevet mørkt, vidste jeg meget godt. Det havde fra begyndelsen af ikke været noget stort beløb. Han havde haft gæld, da han giftede sig, og jeg kunne nu ikke mere tage fejl af, hvad der blev forstået ved, at Vholes skulder var presset mod hjulet, hvilket jeg endnu stadig hørte, at den var. Min søde pige var den bedste husmoder, man kunne tænke, og søgte at spare på enhver mulig måde, men jeg vidste, at de hver dag blev fattigere og fattigere.

Hun skinnede som en dejlig stjerne i den usle afkrog og smykkede og prydede den, så at den blev ligesom et andet sted. Skønt hun var blegere, end hun havde været hjemme, og lidt mere stille, end jeg ville have fundet det naturligt, mens hun endnu var så fuld af liv og håb, var hendes åsyn dog så frit for enhver sky, at jeg næsten troede, at hendes kærlighed til Richard gjorde hende blind for hans ødelæggende løbebane.

Med denne mening gik jeg en dag ud for at spise til middag hos dem, og da jeg drejede ind, i Symonds Inn, mødte jeg den lille miss Flite, som kom ud derfra. Hun havde været der for at aflægge en stadsvisit hos myndlingerne i Jarndyce-kontra-Jarndyce, som hun endnu stadig kaldte dem, og havde haft den største tilfredsstillelse af denne ceremoni. Ada havde allerede fortalt mig, at hun indfandt sig hver mandag klokken fem med en lille ekstrasløjfe på sin hat, som aldrig ellers fandtes på den, og med sin største pose med dokumenter på armen.

"Bedste veninde!" begyndte hun. "Hvor henrykt! Hvordan har De det? Hvor glad ved at se Dem! Og De vil besøge vore interessante myndlinger i Jarndyce-kontra-Jarndyce? Det kan

jeg lide! Vor skønhed er hjemme og vil blive henrykt over at se Dem."

"Richard er altså ikke kommet endnu?" sagde jeg. "Det glæder mig, for jeg var bange for at komme lidt vel sent."

"Nej, han er ikke kommet hjem endnu. Han har haft en lang dag i retten. Jeg var der med Vholes, De holder ikke af Vholes, håber jeg? Hold ikke af Vholes! Farlig mand!"

"Jeg er bange for, at De ser Richard hyppigere nu end før?" sagde jeg.

"Bedste veninde," svarede miss Flite, "hver dag og hver time. De husker, hvad jeg sagde Dem om tiltrækningskraften ved kanslerens bord? Næst efter mig selv er han den trofasteste part i retten. Han begynder ordentlig at more vort lille selskab. Et meget venskabeligt selskab er vi, synes De ikke?"

Det var ynkeligt at høre dette af hendes stakkels vanvittige læber, skønt det ikke overraskede mig.

"Kort sagt, min meget ærede veninde," fortsatte miss Flite, idet hun med en lige så beskyttende som hemmelighedsfuld mine nærmede sine læber til mit øre, "jeg må betro Dem en hemmelighed. Jeg har valgt ham til eksekutor af mit testamente. Udnævnt, indsat og beskikket ham. I mit testamente. Ja."

"Nej virkelig!" sagde jeg.

"Ja," gentog miss Flite i sin blideste tone, "til eksekutor og skiftekommissær i mit bo – kanslerretstalemåder, min bedste. Jeg har betænkt, at hvis jeg skulle gå bort, vil han kunne holde øje med min dom, da han er så ordentlig til at give møde."

Jeg kom til at sukke ved at tænke på ham.

"Én gang," sagde miss Flite og sukkede ligesom jeg, "havde jeg haft i sinde at udnævne, indsætte og beskikke stakkels Gridley. Også en meget ordentlig mand, min fortryllende pige, meget eksemplarisk, forsikrer jeg Dem! Men han gik bort, den stakkel, og jeg har derfor udnævnt hans eftermand. Tal ikke om det. Det er noget, jeg betror Dem."

Hun åbnede forsigtig sin sypose en lille smule og viste mig et sammenlagt stykke papir, som indeholdt den omtalte udnævnelse.

"Atter en hemmelighed, bedste veninde. Jeg har forøget min fuglesamling."

"Nej virkelig, miss Flite?" sagde jeg, da jeg vidste, hvor meget det glædede hende at se sin fortrolighed modtaget med interesse.

Hun nikkede flere gange, og hendes ansigt blev mørkt og forstemt. "To til. Jeg kalder dem myndlingerne i Jarndyce-kontra-Jarndyce. De er indsatte i det samme bur som alle de andre, i bur med Håb, Glæde, Ungdom, Fred, Ro, Liv, Støv, Aske, Ødselhed, Mangel, Undergang, Fortvivlelse, Vanvid, Død, List, Dårskab, Ord, Parykker, Pjalter, Pergament, Bytte, Præcedenser, Vrøvl, Skinke og Spinat!"

Den stakkels sjæl kyssede mig med den sørgeligste mine, jeg endnu havde set hos hende, og gik. Den måde, hvorpå hun remsede navnene på sine fugle op, som om hun var bange for at høre dem endog fra sine egne læber, bragte mig til at gyse.

Dette var ikke nogen opmuntrende forberedelse til mit besøg, og jeg kunne godt have undværet Vholes selskab, da Richard, der kom et par minutter bag efter mig, bragte ham med, for at han skulle deltage i vort måltid, skønt det var meget

simpelt, var dog Ada og Richard begge ude af stuen nogle minutter for at hjælpe hinanden med at få det, vi skulle spise og drikke, i stand. Denne lejlighed greb Vholes til at føre en kort samtale med mig med dæmpet stemme. Han kom hen til vinduet, hvor jeg sad, og begyndte med Symonds Inn.

"Et kedeligt sted, miss Summerson, for et liv, der ikke hører til faget," sagde Vholes, mens han smurte ruden til med sin sorte handske for at gøre den klarere for mig.

"Der er ikke meget at se her," sagde jeg.

"Og heller ikke meget at høre," svarede Vholes. "Af og til kommer her en smule musik, men vi jurister er ikke musikalske af os og jager den snart bort igen. Jeg håber, at mr. Jarndyce er så rask, som hans venner kan ønske det?"

Jeg takkede.

"Jeg har ikke den fornøjelse selv at være optaget blandt hans venner," sagde Vholes, "og jeg ved, at man undertiden på sådanne steder ser med ugunstige øjne på mænd af vort fag. Vor simple fremgangsmåde er imidlertid, trods fordelagtige og ufordelagtige rygter og alle slags fordomme, at gennemføre enhver ting åbenlyst. Hvordan finder De mr. C.s udseende, miss Summerson?"

"Han ser meget dårlig ud, forfærdelig nedtrykt."

Vholes stod bag ved mig med sin lange, sorte skikkelse, som næsten nåede helt op til loftet i disse lave værelser, og pillede på filipenserne i sit ansigt, som om de var prydelser, og talte så koldt og roligt, som om der ikke fandtes nogen menneskelig lidenskab eller følelse i hans natur.

"Mr. Woodcourt besøger nok mr. C.?" fortsatte han.

"Mr. Woodcourt er hans uegennyttige ven," svarede jeg

"Men jeg mener som hans fagmæssige konsulent, som hans læge?"

"Som sådan kan han kun udrette lidt for et nedbøjet sind," sagde jeg.

Richard var så mat og dog så heftig, så blodløs og udtæret, at det forekom mig, som om han svandt hen for sin rådgivers øjne, og at denne havde noget tilfælles med en vampyr.

"Miss Summerson," sagde Vholes, mens han ganske langsomt gned sine hænder mod hinanden, som om det omtrent var lige meget for hans kolde følesans, om hans handsker var af lammeskind eller ikke, "det var et meget ubesindigt giftermål af mr. C."

Jeg bad ham fritage mig for at tale nærmere derom. De var blevet forlovede som ganske unge, sagde jeg ham – lidt opbragt – mens deres udsigter havde været langt klarere og lysere, og før Richard havde givet efter for den ulyksalige indflydelse, som nu formørkede hans liv.

"Ja," indrømmede Vholes. "Men ifølge min grundsætning altid at gå åbenlyst til værks må jeg med Deres tilladelse, miss Summerson, sige, at jeg anser det for et højst ubesindigt giftermål."

"Det ville blive et helt andet ægteskab, et langt lykkeligere og bedre ægteskab, et i alle henseender helt forskelligt ægteskab, mr. Vholes," sagde jeg, "hvis Richard kunne lade sig overtale til at vende ryggen til denne ødelæggende proces, hvori De er hans sagfører."

Med en lydelig hoste eller snarere et gisp i en af sine sorte handsker bøjede Vholes hovedet, som om ikke engang han ganske kunne modsige dette.

"Det kan være, miss Summerson," sagde han, "og jeg indrømmer gerne, at den unge dame, der har antaget mr. C.s navn på en så ubetænksom måde – De vil sikkert ikke blive vred på mig, fordi jeg endnu en gang siger dette som en pligt, jeg skylder mr. C.s forbindelser – er en højst elskværdig ung dame. Forretninger har hindret mig i at færdes synderligt i samfundet, undtagen i min fagmæssige egenskab, men jeg tror mig i stand til at se, at hun er en højst elskværdig ung dame. Skønhed forstår jeg mig vel ikke på, og jeg har lige fra dreng aldrig skænket den nogen synderlig opmærksomhed, men også i dette punkt tør jeg sige, at den unge dame er lige så udmærket. For dette, har jeg hørt, holdes hun af kontorbetjentene i kollegiet, og det er noget, som de forstår sig bedre på end jeg. Med hensyn til varetagelsen af mr. C.s interesser –"

"Å, hans interesser, mr. Vholes!"

"Undskyld," svarede Vholes i den samme kolde og lidenskabsløse tone, "mr. C. har visse interesser, ifølge visse, under processen omtvistede testamenter. Det er et udtryk, vi bruger. Med hensyn til varetagelsen af mr. C.s interesser, sagde jeg Dem, miss Summerson, den første gang jeg havde den fornøjelse at se Dem, på grund af mit ønske om, at alt skulle ske åbenlyst – jeg brugte disse ord, for jeg noterede dem bagefter i min dagbog, som kan fremlægges, når det skal være – sagde jeg Dem, at mr. C. havde opstillet det som en grundsætning selv at ville varetage sine interesser, og at det, når en klient havde opstillet en grundsætning, som ikke var af en umoralsk – det vil sige ulovlig – natur, var det min pligt at gennemføre den. Jeg har gennemført, og jeg gennemfører den fremdeles. Men jeg vil

ikke på nogen måde smykke noget for nogen af mr. C.s forbindelser. Lige så åbenhjertig, som jeg var imod mr. Jarndyce, er jeg imod Dem. Jeg betragter det som en fagmæssig pligt at være sådan, skønt det ikke kan påhvile nogen. Jeg siger uforbeholdent, hvor ubehageligt det end kan klinge, at jeg holder mr. C.s anliggender for at være i en meget slet stilling; at jeg holder mr. C. selv for at være i en meget slet stilling, og at jeg opfatter dette som et højst ubesindigt giftermål. – Om jeg er – her, sir? Jo tak, jeg er her, mr. C., og nyder fornøjelsen af en meget behagelig samtale med miss Summerson, hvorfor jeg er Dem særdeles taknemlig."

Han brød således af for at svare Richard, der tiltalte ham, da han i det samme trådte ind i stuen. Nu fattede jeg Vholes omhu for at frelse sig selv og sin anseelse alt for godt til ikke at indse, at vor værste frygt kun holdt skridt med hans klients udvikling.

Vi satte os til bords, og jeg havde lejlighed til nøje at iagttage Richard uden at forstyrres af Vholes – der havde trukket sine handsker af for at spise – for skønt han sad lige over for mig ved det lille bord, tvivler jeg dog på, at han, hvis han i det hele taget så op, en eneste gang vendte sine øjne bort fra sin værts ansigt. Jeg fandt Richard mager og mat, åndsfraværende i sit væsen og skødesløs i sin påklædning. Nu og da fremtvang han en vis munterhed, og til andre tider sank han hen i en sløv tankefuldhed. I hans store, klare øjne, der plejede at være så livlige, lå der en sygelighed og uro, som helt havde forandret ham. Jeg kan vel ikke sige, at han så gammel ud. For ungdommen findes der en ødelæggelse, som ikke ligner alderdom, og Richards ungdom og ungdommelige skønhed var præget af en sådan ødelæggelse.

Han spiste kun lidt og syntes ikke at bryde sig om, hvad det var, viste sig langt utålmodigere, end han ellers plejede at være, og var opfarende selv mod Ada. Først troede jeg, at hele hans forrige glade væsen var borte, men undertiden lyste det ud af ham, ligesom jeg enkelte gange havde set kortvarige glimt af mit eget gamle ansigt se ud på mig fra spejlet. Hans latter havde heller ikke ganske forladt ham, men den lignede genklangen af en glad lyd og det er altid sørgeligt.

Og dog glædede han sig på sin gamle, kærlige måde lige så meget som før over at have mig hos sig, og vi talte muntert om gamle dage. Dette syntes ikke at more Vholes, skønt han undertiden frembragte en gispen, som jeg tror var hans måde at smile på. Han rejste sig kort efter måltidet og sagde, at han med damernes tilladelse ville vende tilbage til sit kontor.

"De hænger også altid i Deres forretninger, Vholes!" udbrød Richard.

"Ja! Klienternes interesser bør aldrig forsømmes. De er det alt overvejende for en forretningsmand som jeg, der ønsker at bevare et godt navn blandt sine fagbrødre og i samfundet i det hele. At jeg nægter mig fornøjelsen af den nærværende behagelige samtale, sker ikke ganske uden hensyn til Deres egne interesser."

Richard forsikrede, at det var han ganske vis på, og lyste Vholes ud. Da han kom tilbage, sagde han os mere end en gang, at Vholes var en god fyr, en pålidelig fyr, en mand, der gjorde, hvad han foregav at gøre, virkelig en meget god fyr! Han var så påståelig i denne henseende, at jeg anede, at han havde begyndt at tvivle på Vholes. Derpå kastede han sig udmattet på sofaen, og Ada og jeg tog af bordet, for de havde intet andet

tjenestetyende end en kone, som gjorde rent hos dem. Min søde pige havde et lille piano og satte sig stille til at synge nogle Richards yndlingssange, efter at lampen først var blevet sat ind i det andet værelse, da han klagede over, at den skar ham i øjnene.

Jeg sad imellem dem ved siden af min søde pige og blev ganske tungsindig ved at lytte til hendes yndige stemme. Jeg tror, at det samme var tilfældet med Richard. Jeg tror, at han af den grund havde ladet lampen tage bort. Da hun havde sunget i nogen tid og af og til rejst sig op for at bøje sig ned til ham og tale med ham, kom Woodcourt ind. Han satte sig hos Richard og udforskede halvt spøgende, halvt alvorligt, men let og naturligt, hvordan han havde det, og hvor han havde været hele dagen. Kort efter foreslog han at ledsage ham på en kort spadseretur til en af broerne, og da det var en luftig, måneklar aften, og Richard gerne gav sit samtykke til det, gik de ud sammen.

Min søde pige sad endnu stadig ved pianoet, og jeg sad siden af hende. Da de var gået, lagde jeg min arm om hendes liv. Hun lagde sin venstre hånd i min, lod sin højre hånd blive liggende på tangenterne og glide hen over dem uden at anslå nogen tone.

"Kæreste Esther," sagde hun, "Richard har det aldrig så godt, og jeg er aldrig så rolig for ham, som når han er sammen med Woodcourt. Det har vi Dem at takke for."

Jeg gjorde min yndling opmærksom på, at dette næppe kunne være tilfældet, da Woodcourt var kommet i hendes fætter Johns hus og havde kendt os alle der, og da han havde holdt af Richard, og Richard altid havde holdt af ham, så … osv.

"Sandt nok," sagde Ada, "men at han er os en så hengiven ven, det skylder vi Dem."

Jeg fandt det bedst at lade min søde pige have sin vilje og ikke tale mere derom. Det sagde jeg og sagde det i en henkastende tone, da jeg mærkede, at hun skælvede.

"Kæreste Esther, jeg ville så gerne blive en god kone, en rigtig god, rigtig god kone. De skal lære mig det."

Jeg lære hende! Jeg sagde intet mere, for jeg mærkede, at den hånd, som svævede hen over tangenterne, rystede, og jeg indså, at det ikke var mig, der burde tale, men at det var hende, som havde noget at sige mig.

"Da jeg blev gift med Richard, var jeg ikke blind for det, der forestod ham. Jeg havde i lang tid været fuldkommen lykkelig hos Dem og aldrig kendt til uro og sorg, mens jeg nød så megen kærlighed og omhu, men jeg fattede den fare, i hvilken han svævede, kære Esther."

"Det ved jeg, det ved jeg, søde Ada."

"Da vi blev gift, nærede jeg et svagt håb om, at jeg måske kunne overbevise ham om hans vildfarelse. Om, at han som min mand måske kunne komme til at se den i et nyt lys og ikke give sig så fortvivlet hen til den, som han gør, for min skyld. Men selv om jeg ikke havde næret dette håb, havde jeg alligevel ægtet ham, Esther. Alligevel!"

I det øjeblikkelige tryk af den hånd, som aldrig var stille – et tryk, som udsprang af udtalelsen af disse sidste ord og forsvandt med dem – så jeg en stadfæstelse af hendes alvorlige tone.

"Tro ikke, kære Esther, at jeg ikke ser, hvad De ser, og ikke frygter, hvad De frygter. Ingen kan fatte ham bedre end jeg.

Den største visdom, som nogen sinde har levet i verden, kunne næppe kende Richard bedre, end min kærlighed kender ham."

Hun talte så beskedent og blidt, og hendes skælvende hånd vidnede om en sådan bevægelse, som den gik frem og tilbage på de stumme tangenter. Min søde, søde pige!

Jeg ser ham hver dag i den værste stemning. Jeg iagttager ham, når han sover, kender enhver forandring i hans ansigt. Men da jeg ægtede Richard, var det min faste beslutning aldrig, hvis himlen ville hjælpe mig, at vise ham, at jeg sørgede over, hvad han gjorde, og derved gøre ham mere ulykkelig. Når han kommer hjem, stræber jeg efter, at han ikke skal læse nogen uro i mit ansigt. Når han ser på mig, gør jeg mig umage for, at han skal se, hvad han elsker hos mig. Jeg ægtede ham for at gøre dette og det holder mig oppe."

Jeg mærkede, at hun skælvede endnu mere. Jeg ventede på, hvad der endnu skulle komme, og syntes nu, at jeg begyndte at vide, hvad det var.

"Og endnu noget mere holder mig oppe, Esther."

Hun holdt inde et minut, dog kun med at tale. Hendes hånd var endnu stadig i bevægelse.

"Jeg ser lidt ud i fremtiden og ved ikke, hvilken stor hjælp der endnu kan blive mig til del. Når Richard da fæster sine øjne på mig, ligger der måske noget ved mit bryst, som er mere veltalende, end jeg har været, som har større evne til at vise ham hans rette bane og vinde ham tilbage."

Nu standsede hendes hånd. Hun trykkede mig i sine arme, og jeg slyngede mine om hende.

"Og selv om hint lille væsen skulle svigte, vil jeg dog stole på fremtiden. Jeg ser langt ind i den gennem år og år og tror, når

jeg er blevet gammel eller måske er død, vil en smuk kone, hans datter, lykkeligt gift, være stolt af ham og være til velsignelse for ham, eller en ædel mand, lige så smuk, som han selv før var, og langt lykkeligere, vil vandre i solskinnet med ham, ære hans grå hår og sige til sig selv: "Jeg takker Gud for, at dette er min fader, som blev ødelagt af en fordærvelig arv, men bragt til sig selv ved mig!"

Da søde pige, hvilket hjerte var ikke det, som bankede så stærkt imod mit!

"Disse forhåbninger holder mig oppe, kæreste Esther, og jeg ved, at De vil det, om De end ind i mellem viger bort fra mig for en frygt, som opstår, når jeg ser på Richard."

Jeg søgte at opmuntre min yndling og spurgte hende, hvad hun var bange for? Hulkende og grædende svarede hun:

"At han ikke skal opleve at se sit barn!"

61. En opdagelse

– De dage, jeg tilbragte i den usle afkrog, som min søde pige lyste op i, kan aldrig blegne i min hukommelse. Nu ser jeg den aldrig og ønsker heller aldrig at få den at se igen. Jeg har kun været der en gang siden, men for min erindring skinner en vemodig glorie over stedet og vil altid vedblive at skinne der.

Der gik naturligvis ikke en dag, uden at jeg gik derhen. I begyndelsen traf jeg Skimpole der nogle gange. Han sad og spillede ørkesløst på pianoet og talte i sin sædvanlige livlige tone, men mens jeg nærede en stærk tvivl på, at han kunne være der uden at gøre Richard fattigere, følte jeg samtidig, at der lå noget i hans letsindige munterhed, som var alt for uforeneligt med, hvad jeg kendte af Adas indre liv. Jeg så desuden tydeligt, at Ada delte mine følelser, og besluttede derfor at gøre Skimpole et hemmeligt besøg og på en fin måde tvinge ham til at forklare sig. Det var hensynet til min søde pige, som gav mig mod.

En formiddag begav jeg mig altså, ledsaget af Charley, til Somerstown. Da jeg nærmede mig huset, fik jeg stor lyst til at vende om igen, for jeg følte, hvilket fortvivlet forsøg det var at ville gøre indtryk på Skimpole, og hvor højst rimeligt det var, at han ville slå mig aldeles af marken. Imidlertid syntes jeg dog, da jeg nu engang var der, at jeg så også ville udrette mit ærinde. Jeg bankede på Skimpoles dør med skælvende hånd – bogstavelig med hånden, for dørhammeren var borte – og fik, efter lang parlamenteren, adgang af en irlænderinde, der havde

været nede i kælderen, da jeg bankede på, optaget af at sprænge låget af en vandtønde med en ildrager for at bruge det til at gøre ild med.

Skimpole, der lå på sofaen i sit værelse og spillede på fløjte, blev henrykt over at se mig. Men hvem skulle modtage mig, spurgte han. Hvem ville jeg helst have til ceremonimesterinde? Ville jeg have hans komediedatter, hans skønhedsdatter eller hans følsomhedsdatter? Eller ville jeg have alle tre døtre på en gang i en fuldstændig urtekost?

Allerede halvt overvundet, svarede jeg, at jeg ønskede at tale med ham alene, hvis han tillod det.

"Med glæde, bedste miss Summerson! Naturligvis," sagde han og flyttede sin stol tæt hen til mig og satte sit mest fortryllende smil op, "naturligvis er det ikke forretninger. Så er det mig en fornøjelse!"

Jeg svarede, at jeg vistnok ikke var kommet i en forretningssag, men dog heller ikke alene for fornøjelses skyld.

"Så hentyd ikke til det, bedste miss Summerson. Hvorfor skulle De hentyde til noget, som ikke er fornøjeligt? Jeg gør det aldrig, og De er dog i enhver henseende et langt fornøjeligere væsen end jeg. De er fuldstændig, jeg kun ufuldstændig fornøjelig, og når jeg derfor aldrig hentyder til en ubehagelig sag, bør De så meget mindre gøre det. Dermed er det afgjort, vi vil tale om noget andet."

Skønt jeg var forlegen, tog jeg dog så meget mod til mig, at jeg kunne sige, at jeg alligevel ønskede at tale om mit emne.

"Jeg ville anse det for en fejltagelse," sagde Skimpole med sit luftige smil, "hvis jeg kunne tro miss Summerson i stand til at tage fejl. Men det gør jeg ikke."

"Mr. Skimpole," sagde jeg og forsøgte at fange hans blik, "jeg har så ofte høre Dem sige, at De er ukendt med livets sædvanlige anliggender –"

"De mener vore venner fra banken, pund, shilling og hvad er det nu, den yngste kompagnon hedder? Penny!" sagde Skimpole lystig. "Ikke mindste anelse om dem!"

"– at De måske," fortsatte jeg, "på grund af dette vil undskylde min dristighed. Jeg tror, at De bør vide, at Richard er fattigere, end han nogen sinde har været."

"Ak Gud," sagde Skimpole, "det er jeg med, siger man mig."

"Og i meget fortrykte omstændigheder."

"Et aldeles parallelt tilfælde!" sagde Skimpole med henrykt ansigt.

"Det volder naturligvis for øjeblikket Ada megen hemmelig ængstelse, og da jeg tror, at hun sørger mindre, når der ingen krav gøres på hende af gæster, og da der allerede i forvejen altid tynger en sorg på Richards sind, har jeg påtaget mig den frihed at spørge – om De – ikke ville –"

Da jeg med megen møje var kommet til sagen, tog han begge mine hænder og foregreb med et strålende ansigt og på den livligste måde mit spørgsmål.

"Lade være at gå derhen? Naturligvis, bedste miss Summerson, naturligvis, forsikrer jeg Dem. Hvorfor skulle jeg gå derhen? Går jeg et sted hen, går jeg derhen for min fornøjelses skyld. Jeg går aldrig noget sted hen for at sørge, da jeg er skabt for glæden, sorgen kommer til mig, når den trænger til mig. Nu har jeg i den sidste tid kun haft meget lidt glæde hos vor stakkels Richard, og Deres praktiske skarpsindighed vil sige Dem hvorfor. Vore unge venner har

allerede, idet de har tabt den guddommelige poesi, der engang var så fængslende hos dem, begyndt at tænke: "Dette er en mand, som trænger til pund." Det er jeg. Jeg trænger altid til pund, ikke til mig selv, men fordi kræmmerne vil have dem af mig. Dernæst vil vore unge venner, jo mere egenkærlige de bliver, begynde at tænke: "Dette er den mand, som fik pund – som lånte dem," hvilket jeg gjorde. Jeg låner altid pund og sådan mister vore unge venner, – nu ganske reducerede til prosa – hvilket er meget beklageligt – deres evne til at volde mig fornøjelse. Hvorfor skulle jeg da besøge dem? Dumt!"

Gennem det strålende smil, hvormed han så på mig, mens han ræsonnerede sådan, frembød han nu et forbavsende billede af uegennyttig velvilje.

Jeg var meget forvirret, men overvejede, at når først hovedpunktet var vundet, gjorde det kun lidt til sagen, hvor sælsomt han fordrejede alt, hvad der førte til det. Desuden var der endnu et punkt, som jeg havde besluttet at omtale, jeg fandt, at jeg ikke burde lade mig afvise.

"Mr. Skimpole," sagde jeg, "før jeg ender mit besøg, må jeg tage mig den frihed at sige, at jeg blev forundret ved for kort tid siden at høre fra den bedste kilde, at De vidste, med hvem den stakkels dreng forlod Bleak House, og at De ved den lejlighed modtog en gave. Jeg har ikke nævnt det til min formynder, da jeg var bange for, at det uden nødvendighed skulle såre ham, men jeg må sige Dem, at jeg blev meget forundret."

"Hvad, blev De virkelig forundret, bedste miss Summerson?" svarede han spøgefuldt og trak sine smukke øjenbryn i vejret.

"Meget forundret."

Han betænkte sig lidt med et venligt og snurrigt udtryk i ansigtet. Derpå slog han det hen og sagde i sin mest indtagende tone:

"De ved, hvilket barn jeg er. Hvor kunne De blive forundret?"

Jeg ville ikke gerne indlade mig alt for omstændeligt på dette spørgsmål, men da han bad mig derom – han var så nysgerrig efter at høre mere derom – gav jeg ham med de mildeste ord, jeg kunne bruge, at forstå, at hans opførsel syntes at tyde på ligegyldighed for forskellige moralske forpligtelser. Det morede ham meget at høre dette, og med ukunstlet naturlighed sagde han: "Nej virkelig?"

"De ved, at jeg ikke giver mig ud for at være ansvarlig. Jeg har aldrig kunnet gøre det. Ansvarlighed er en ting, som altid har været for højt – eller for lavt for mig," sagde Skimpole. "Jeg ved ikke engang hvilket, men da jeg har fattet den måde, hvorpå den kære miss Summerson, der altid udmærker sig ved sin praktiske forstandighed og klarhed, har fremstillet denne sag, skulle jeg næsten tro, at det væsentligst var et spørgsmål om penge, hvad!"

Jeg var uforsigtig nok til at indrømme dette.

"Nå! Så indser De altså," sagde Skimpole og rystede på hovedet, "at det er mig en ren umulighed at forstå det."

Da jeg rejste mig for at gå, svarede jeg, at det var forkert at lade sig bestikke til at svige min formynders tillid.

"Bedste miss Summerson," svarede han med en ejendommelig oprigtig munterhed, "jeg kan ikke bestikkes."

"Ikke af mr. Bucket?" spurgte jeg.

"Nej, ikke af nogen. Jeg sætter ikke mindste pris på penge. Jeg bryder mig ikke om dem, jeg forstår mig ikke på dem, jeg

trænger ikke til dem, jeg gemmer dem ikke – de bliver straks borte for mig. Hvordan kan jeg bestikkes?"

Jeg vidste, at jeg var af en anden mening, skønt jeg ikke havde evne til at drøfte spørgsmålet.

"Tværtimod," sagde Skimpole, "jeg er netop den mand. Som i et sådant tilfælde kommer ovenover sagen. Jeg er ophøjet over den øvrige menneskeslægt i et sådant tilfælde. Jeg kan handle som en filosof i et sådant tilfælde. Jeg indsnøres ikke af fordomme som et italiensk spædbarn af bind. Jeg er så fri som luften. Jeg føler mig lige så ophøjet over mistanken som Cæsars hustru."

Jeg havde intet at svare til hans talemåder og tog derfor afsked. Men Skimpole, der var i det ypperligste humør, ville ikke vide af, at jeg gik hjem, kun ledsaget af "lille Coavinses," og fulgte mig derfor selv hjem. Undervejs underholdt han mig meget behageligt og forsikrede mig, da vi skiltes, at han aldrig skulle glemme den fine takt, hvormed jeg havde regnet det med vore unge venner ud for ham.

Da jeg ikke mere fik Skimpole at se, kan jeg lige så godt straks slutte med, hvad jeg ved af hans historie. Imellem ham og min formynder blev forholdet efterhånden ret køligt, især på grund af de omtalte årsager, og fordi han, hvad vi senere fik at vide af Ada, ganske hjerteløst lod min formynders forestillinger med hensyn til Richard uænsede. At han var i en stor gæld til min formynder, havde intet at gøre med deres skilsmisse. Han døde omtrent fem år senere og efterlod sig en dagbog med breve og andre materialer til sin levnedsbeskrivelse, der blev udgivet og viste, at han havde været et offer for en sammensværgelse af menneskeslægten mod et elskværdigt

barn. Det blev rost for at være en meget behagelig læsning, men jeg læste aldrig mere af den end den sætning, hvorpå mine øjne tilfældigvis faldt, da jeg lukkede bogen op. Det var denne: "Jarndyce er, ligesom de fleste andre mennesker, jeg har kendt, den legemliggjorte egenkærlighed."

Og nu kommer jeg til det afsnit af min historie, der vedrører mig selv, og til en omstændighed, på hvilken jeg var aldeles uforberedt, da den indtraf. Hvilke små længsler der end nu og da måtte være opstået i mine tanker angående mit eget stakkels gamle ansigt, så var de dog kun opstået som noget, der henhørte til et afsnit af mit liv, der nu var forsvundet – forsvundet ligesom min barndom. Jeg har ikke skjult nogen af mine mange svagheder i denne henseende, men nedskrevet dem lige så tro, som min hukommelse har genkaldt sig dem. Og jeg håber og agter at gøre det samme lige til det sidste ord i disse blade, som jeg nu ser, jeg ikke har langt til.

Måneder svandt, og min søde pige var, holdt oppe af de forhåbninger, hun havde betroet mig, den samme skønne stjerne i sin usle afkrog. Richard hjemsøgte, mere og mere mat og udtæret, retssalen hver dag, sad der ørkesløst så lang som dagen var, til trods for at han vidste, at der ikke var den fjerneste udsigt til, at sagen ville blive nævnt, han hørte til stedets faste inventar. Jeg gad vide, om nogen af herrerne huskede ham, sådan som han var, da han første gang kom derhen.

Han var så fordybet i sine fikse ideer, at han i sine livlige øjeblikke plejede at tilstå, at han aldrig ville have trukket frisk luft nu, hvis Woodcourt ikke havde været. Kun Woodcourt kunne af og til bortlede hans opmærksomhed nogle få timer ad

gangen og vække ham, når han sank hen i en legemlig og åndelig døs, som i høj grad foruroligede os og gentog sig mere og mere, mens månederne gik. Min søde pige havde ret i at sige, at han kun fortsatte sine vildfarelser så fortvivlet for hendes skyld. Jeg tvivler ikke på, at hans higen efter at vinde tilbage, hvad han havde tabt, blev end stærkere ved hans sorg over hans unge kone. Den fik efterhånden karakteren af spillerens vanvid.

Jeg kom der til alle tider. Var jeg der om aftenen, kørte jeg i almindelighed hjem med Charley i en droske. Undertiden mødte min formynder mig der i nærheden, og da vi gik hjem sammen. En aften havde han sagt, at han ville møde mig klokken otte. Jeg kunne ikke gå fuldt så punktlig, som jeg ellers plejede at gøre, for jeg havde noget at sy for min søde pige og havde endnu nogle sting tilbage, før jeg var færdig. Men det var kun nogle få minutter over det fastsatte klokkeslæt, da jeg tog min lille sykurv på armen, gav min yndling det sidste kys for den aften og skyndte mig ned ad trappen. Da det var mørkt, fulgte Woodcourt mig.

Da vi kom til det sædvanlige mødested – det var tæt ved, og Woodcourt havde ofte før ledsaget mig – var min formynder der ikke. Vi ventede en halv times tid og gik frem og tilbage, uden at han viste sig, og vi blev da enige om, at han enten måtte være blevet forhindret i at komme eller havde været der og var gået igen, og Woodcourt tilbød at følge mig hjem.

Det var den første vandring vi havde gjort med hinanden, med undtagelse af de meget korte til det sædvanlige mødested. Vi talte hele vejen om Richard og Ada. Jeg takkede ham ikke med ord for det, han havde gjort – min påskønnelse af det var

dengang hævet over ethvert ord, men jeg håbede, at han ikke var helt ukendt med, hvad jeg følte så inderligt.

Ved vor hjemkomst så vi, at både min formynder og mrs. Woodcourt var ude. Vi stod i det samme værelse, hvor jeg havde ført min rødmende pige ind, dengang hendes ungdommelige bejler, hendes nu så forandrede ægtefælle, var hendes unge hjertes valg. Det samme værelse, hvor min formynder og jeg havde set dem gå bort i solskinnet i deres håbs og forjættelses friske blomst.

Mens vi stod ved det åbne vindue og så ud på gaden, talte Woodcourt til mig. Jeg mærkede straks, at han elskede mig. Jeg mærkede straks, at mit arrede ansigt var uforandret for ham. Jeg mærkede straks, at det, jeg havde holdt for medlidenhed og deltagelse, var opofrende, ædel og trofast kærlighed. Ak, for sent at vide det nu, for sent! Det var den første utaknemlige tanke, der opstod hos mig. For sent!

"Da jeg vendte tilbage," sagde han, "da jeg kom hjem, ikke rigere, end da jeg rejste bort, og fandt Dem netop opstået fra sygelejet og dog så gennemtrængt af venlig hensyn for andre, så fri for enhver egenkærlig tanke –"

"Å ti, mr. Woodcourt, ti!" bad jeg ham. "Jeg fortjener ikke Deres lovtaler. Jeg nærede dengang mange egenkærlige tanker, mange!"

"Himlen skal være mit vidne, mit livs elskede, at mine lovtaler ikke er en elskende mands lovtaler, men sandhed. De ved ikke, hvad alle Deres omgivelser ser i Esther Summerson, hvor mange hjerter hun rører og vækker, hvilken hellig beundring og hvilken kærlighed hun indgyder."

"Mr. Woodcourt," udbrød jeg, "det er en stor ting at indgyde kærlighed, en meget stor ting! Jeg føler mig stolt og æret derved, og at høre det bringer mig til at fælde disse tårer, halvt af glæde og halvt af sorg – af glæde, fordi jeg har indgydt den, af sorg, fordi jeg ikke bedre har fortjent den, men jeg tør ikke tænke på Deres kærlighed."

Jeg sagde dette med modigere hjerte, for mens han roste mig sådan, og jeg hørte hans stemme dirre af overbevisning om, at det, han sagde, var sandt, ønskede jeg at blive det mere værdig. Det var endnu ikke for sent til det. Skønt jeg den aften lukkede det uforudsete blad i mit liv, kunne jeg dog hele mit liv igennem gøre mig værdig til det. Og det var en trøst og en tilskyndelse for mig, og jeg følte en værdighed opstå hos mig, som stammede fra ham, mens jeg tænkte sådan.

Han brød tavsheden.

"Det ville kun være et ringe bevis på den tillid, jeg nærer til den kære pige, der altid vil være mig lige så kær som nu," og den dybe inderlighed, hvormed han sagde dette, gav mig både styrke og fik mig til at græde, "hvis jeg efter hendes forsikring, at hun ikke tør tænke på min kærlighed, ville tale mere om den. Dyrebare Esther, lad mig sige, at den kærlige forestilling om Dem, som jeg tog med, da jeg rejste, hævede sig op til himlen, da jeg kom hjem. Jeg har altid håbet at skulle kunne sige Dem dette i det første øjeblik, hvor lykken syntes at smile til mig. Jeg har altid frygtet for, at jeg forgæves skulle sige Dem det. Både mit håb og min frygt er gået i opfyldelse i aften. Jeg bedrøver Dem. Jeg har sagt nok."

Noget, som lignede den engel, som han holdt mig for, syntes at træde i mit sted, og jeg var så sørgmodig over det tab, han

havde lidt. Jeg ønskede at komme ham til hjælp i hans sorg, ligesom jeg havde ønsket det, dengang han udtrykte den første deltagelse for mig.

"Kære mr. Woodcourt," sagde jeg, "før vi skilles i aften, har jeg endnu noget at sige. Jeg ville aldrig kunne sige det, som jeg gerne ville – aldrig – men –"

Jeg måtte igen tænke på at gøre mig værdigere til hans kærlighed og på hans sorg, før jeg kunne gå videre.

"Jeg påskønner dybt Deres ædelmodighed og skal mindes den lige til min dødsstund. Jeg ved godt, hvor meget jeg er blevet forandret. Jeg ved, at De ikke er ukendt med min historie, og jeg ved, hvor ædel den kærlighed er, som er så trofast. Det, De har sagt mig, kunne ikke have rørt mig så meget fra andre læber, for ingen andre kunne give det et sådant værd for mig. Det skal ikke være spildt – det skal gøre mig bedre."

Han skjulte sine øjne med sin hånd og vendte hovedet bort. Hvordan skulle jeg fortjene disse tårer?

"Skulle De under vor fortsatte omgang – mens vi plejer Richard og Ada og, som jeg håber, under mange lykkeligere livsforhold – nogen sinde se noget hos mig, som De med rette kan tro er bedre, end det plejer at være, så tro, at det stammer fra denne aften, og at jeg skylder Dem det. Og tro aldrig, kære, kære mr. Woodcourt, tro aldrig, at jeg glemmer denne aften, eller at mit hjerte, så længe det slår, kan blive ligegyldigt for den stolthed og glæde at have været elsket af Dem."

Han greb min hånd og kyssede den. Han var igen sig selv igen, og jeg følte mig endnu mere opmuntret.

"Af det, De for nylig fortalte," sagde jeg, "tør jeg måske håbe, at Deres bestræbelser er lykkedes for Dem?"

"Ja. Understøttet af mr. Jarndyce, sådan som De, der kender ham så godt, let kan forestille Dem, at han har understøttet mig, har jeg været så heldig at få, hvad jeg søgte."

"Himlen velsigne ham derfor," sagde jeg og rakte ham min hånd, "og himlen velsigne Dem i alt, hvad De foretager Dem!"

"Det vil gå mig så meget des bedre på grund af dette ønske," svarede han. "Det vil gøre, at jeg tiltræder mine ny pligter som et helligt hverv, De har overdraget mig."

"Ak," udbrød jeg uvilkårligt, "hvad skal der blive af Richard, når De er borte?"

"Jeg har ikke nødig at rejse endnu, og selv om det var tilfældet, ville jeg dog aldrig forlade ham."

Der var endnu en ting, som jeg holdt for nødvendig, at omtale, før han forlod mig. Jeg vidste, at jeg ikke ville være den kærlighed, som jeg ikke kunne modtage, værdig, når jeg tav.

"Mr. Woodcourt," sagde jeg, "det vil glæde Dem at høre af mine læber, før jeg siger Dem godnat, at jeg i fremtiden, der ligger lys og klar for mig, vil være meget lykkelig og tilfreds, uden savn eller ønsker."

Det var ham en kær meddelelse, svarede han.

"Fra min barndom," sagde jeg, "har jeg været genstand for den utrætteligste godhed hos det bedste af alle menneskelige væsener, til hvem jeg er knyttet så fast ved ethvert hengivenhedens, taknemlighedens og kærlighedens bånd, at alt, hvad jeg kunne gøre inden for et helt livs område, ikke ville kunne udtrykke en eneste dags følelser."

"Jeg deler disse følelser," svarede han. "De taler om mr. Jarndyce."

"De kender hans dyder," sagde jeg, "men få kan kende hans karakters højhed sådan som jeg. Alle dens bedste og mest ophøjede egenskaber har aldrig vist sig klarere for mig end i den fremtid, han har skabt mig, og som jeg er så lykkelig ved. Havde Deres inderligste hengivenhed og agtelse ikke allerede tilhørt ham, ville De, tror jeg, være komne til at tilhøre ham ved denne forsikring og ved den følelse, den for min skyld ville have vakt hos Dem."

Han svarede med varme, at det ville de. Jeg rakte ham igen min hånd.

"God nat," sagde jeg. "Far vel."

"Det første til vi ses i morgen. Det sidste som et farvel for altid til dette emne imellem os?"

"Ja "

"God nat. Far vel!"

Han forlod mig, og jeg blev stående ved det mørke vindue og iagttog gaden. Hans kærlighed havde med al dens standhaftighed og ædelmodighed dog vist sig så pludseligt for mig, at han ikke havde været et minut borte, før min styrke veg fra mig, og gaden skjultes for mig af mine frembrydende tårer.

Men det var ikke angerens eller sorgens tårer. Han havde kaldt mig sit livs elskede og sagt, at jeg altid ville være ham lige så kær som nu, og jeg var til mode, som om mit hjerte ikke kunne rumme triumfen over at have hørt disse ord. Min første forvirrede tanke var døet hen. Det var ikke for sent at høre disse ord, for det var ikke for sent at begejstres af dem til at være god, trofast, taknemlig og tilfreds. Hvor let var ikke min bane. Hvor meget lettere var den ikke end hans!

62. Endnu en opdagelse

– Jeg havde ikke mod til at se nogen den aften. Jeg havde ikke engang mod til at se mig selv, for jeg var bange for, at mine tårer skulle gøre mig bebrejdelser. Jeg gik op på mit værelse i mørke og lagde mig til at sove i mørke. Jeg trængte ikke til lys for at læse min formynders brev, for jeg kunne det udenad. Jeg tog det der, hvor jeg gemte det, og gentog dets indhold ved dets eget klare lys af oprigtighed og kærlighed og lagde mig til at sove med det på min pude.

Jeg stod op meget tidlig om morgenen og kaldte på Charley for at hun skulle gå ud med mig. Vi købte blomster til frokostbordet og kom hjem og ordnede dem og gav os så meget at gøre som muligt. Vi havde været så tidlig på færde, at jeg endnu fik tid nok til at høre Charley i hendes lektier, før vi spiste frokost, og Charley, der ikke havde forbedret sig det mindste i det gamle mangelfulde punkt, grammatikken, skilte sig ved dem med glans, og vi var begge to særdeles dygtige. Da min formynder kom ind, sagde han: "Men, lille kone, De ser jo mere blomstrende ud end Deres egne blomster!" og mrs. Woodcourt foredrog og oversatte et stykke af Mewlinnwillinwodd, som udtryk for, at jeg lignede et bjerg, som solen skinnede på.

Dette var alt sammen så fornøjeligt, at jeg håber, at det gjorde mig endnu mere lig det bjerg, som solen skinnede på. Efter frokosten afventede jeg lejligheden og ventede til jeg så min formynder alene inde i hans værelse – værelset fra i går

aftes. Derpå gjorde jeg en undskyldning, fordi jeg måtte gå derind med mine husholdningsnøgler, og lukkede døren efter mig.

"Nå, Dame Durden," sagde han. Posten havde bragt ham adskillige breve, og han sad og skrev. "Mangler De penge?"

"På ingen måde, jeg er godt forsynet."

"Der har aldrig været mage til Dame Durden til at få penge til at strække."

Han lagde pennen fra sig og lænede sig tilbage i sin lænestol og så på mig. Jeg har ofte omtalt hans klare ansigt, men jeg syntes, at det aldrig var forekommet mig så klart og så godt. Der var en ophøjet glæde i det, som bragte mig til at tænke, "han har gjort en mere end almindelig, kærlig gerning i dag."

"Der har aldrig," gentog min formynder tankefuldt, mens han smilte til mig, "været mage til Dame Durden, til at få penge til at strække."

Han havde endnu aldrig forandret sit gamle væsen. Jeg elskede det, og det så højt, at da jeg nu gik hen til ham og satte mig på min sædvanlige stol, der altid stod ved siden af hans – for undertiden læste jeg for ham, og undertiden talte jeg med ham, og undertiden arbejdede jeg stille ved siden af ham – kunne jeg næppe få mig til at forstyrre det ved at lægge min hånd på hans skulder. Men jeg mærkede snart, at jeg slet ikke forstyrrede det.

"Kære formynder," sagde jeg, "jeg ville gerne tale med Dem. Har jeg været forsømmelig med noget?"

"Forsømmelig, min ven?"

"Har jeg ikke været, som jeg gerne ville være, siden – jeg bragte svar på Deres brev, formynder?"

"De har været alt, hvad jeg har kunnet ønske, kære Esther."

"Det glæder mig at høre. De ved, at De sagde: Er dette husmoderen på Bleak House? Og jeg sagde ja."

"Ja," sagde min formynder og nikkede. Han havde omslynget mig med sin arm, som om der var noget at beskytte mig imod, og så mig smilende ind i ansigtet.

"Siden den tid," sagde jeg, "har vi kun talt en gang om denne sag."

"Og da sagde jeg, at det blev mere og mere tomt på Bleak House, og det var sandt, min ven."

"Og *jeg* sagde," mindede jeg ham frygtsomt om, "at dets husmoder blev tilbage."

Han holdt mig endnu stadig omslynget på den samme beskyttende måde og med den samme klare godhed i sit ansigt.

"Kære formynder," sagde jeg, "jeg ved, hvor nær De har taget Dem alt, hvad der er hændt, og hvor god De har været. Da der nu er gået så lang en tid, og De endnu i morges talte om, at jeg igen var så rask, venter De måske af mig, at jeg igen skal bringe sagen på bane. Måske bør jeg det også. Jeg vil være husmoder på Bleak House, når De ønsker det."

"Se engang," svarede han muntert, "hvilken sympati der må være imellem os! Jeg havde intet på hjertet, med undtagelse af stakkels Rick – og han er en stor undtagelse. Da De kom ind, var jeg ganske opfyldt af den. Hvornår skal vi give Bleak House dets husmoder, lille kone?"

"Når De vil."

"I næste måned?"

"Ja, kære formynder."

"Den dag, da jeg gør det gladeste og bedste skridt i mit liv – den dag, da jeg skal være et stoltere og mere misundelsesværdigt menneske end noget andet menneske i verden – den dag, da jeg giver Bleak House dets lille husmoder – skal altså være i næste måned!"

Jeg lagde min arm om hans hals og kyssede ham, netop ligesom jeg havde gjort den dag, da jeg bragte ham mit svar.

Tjenestepigen kom ind for at melde Bucket, hvilket egentlig var overflødigt, for Bucket så allerede over hendes skulder. "Mr. Jarndyce og miss Summerson." Sagde han noget forpustet, "med enhver mulig undskyldning for påtrængenhed beder jeg Dem tillade, at jeg lader en person bringe herop, som er ude på trappen og gør indvendinger mod at blive derude, da han frygter for at blive genstand for bemærkninger i min fraværelse. Tillader De altså? Mange tak. Vær så god at flytte os det stykke møbel herop, hvad?" sagde Bucket og vinkede ud over rækværket.

Dette besynderlige forlangende bragte os en gammel mand med en sort kalot på hovedet, og som ikke kunne gå, hvorfor han blev båret ind af et par dragere og sat i stuen tæt ved døren. Bucket affærdigede straks dragerne og lukkede med en hemmelighedsfuld mine døren i lås.

"Ser De, mr. Jarndyce," begyndte han, idet han lagde hatten fra sig og åbnede et foredrag med en svingning af sin uforglemmelige pegefinger, "De kender mig jo, og miss Summerson kender mig jo også. Denne herre kender mig ligeledes, og hans navn er Smallweed. Diskontofaget er i særdeleshed hans fag, og han er, hvad man kunne kalde vekselerer. Det er jo det, De er, ikke sandt?" sagde Bucket og

bukkede sig lidt, mens han talte med manden, der var overordentlig mistroisk imod ham.

Han syntes at ville gøre indvendinger imod denne omtale af sig, men fik i det samme et heftigt anfald af hoste.

"Hør engang, moralske væsen," sagde Bucket og udnyttede anfaldet, "De skulle lade være at sige imod, når der ingen grund er til det, så kom sådant noget ikke over Dem. Nu henvender jeg mig til Dem, mr. Jarndyce. Jeg har underhandlet med denne herre på sir Leicester Dedlock, baronets, vegne og er både på den ene og den anden måde kommet meget i hans hus. Hans hus er det samme, som forhen beboedes af skibsinventariehandler Krook, en slægtning af denne mand. De har nok set ham, mens han levede?"

Min formynder svarede: "Ja."

"Nu vel, De må da vide," sagde Bucket, "at denne mand har arvet Krooks efterladenskaber, for det meste noget skrimmelskrammel, hvoriblandt en masse makulatur, som ingen, Gud velsigne Dem! kan have mindste nytte af."

Buckets listige øjekast og den mesterlige måde, hvorpå det lykkedes ham, uden noget blik eller ord, hvorimod hans årvågne tilhører kunne gøre indsigelse, at underrette os om, at han fremstillede sagen i overensstemmelse med en tidligere aftale, berøvede os enhver fortjeneste af fuldkomment at forstå ham. Vanskeligheden for ham forøgedes endda ved, at Smallweed både var døv og mistroisk og iagttog hans ansigt med den skarpeste opmærksomhed.

"Blandt disse mange bunker af gamle papirer begynder denne herre, da han har tiltrådt arven, at rumstere, forstår De nok," sagde Bucket.

"Hvilket? Sig det en gang til," råbte Smallweed med skingrende, gennemtrængende røst.

"At rumstere," gentog Bucket. "Som en klog mand og som den, der var vant til selv at passe Deres egne sager, begyndte De at rumstere med de papirer, De havde arvet. Ikke sandt?"

"Jo naturligvis," råbte Smallweed.

"Naturligvis," sagde Bucket i en konverserende tone? "Og det havde været en stor fejl af Dem, hvis De ikke havde gjort det. Og sådan fandt De tilfældigvis, ikke sandt," fortsatte Bucket og bøjede sig ned til ham med et udtryk af spøgefuldt drilleri, som Smallweed ingenlunde gengældte, "og sådan fandt De tilfældigvis et papir, underskrevet Jarndyce. Ikke sandt?"

Smallweed stirrede urolig på os og nikkede tvært.

"Og da De nu i ro og mag så dette papir nærmere efter – alt sammen til sin tid, for De var jo slet ikke nysgerrig efter at læse det, og hvorfor skulle De vel også været det? – hvad opdagede De så, at det var andet end et testamente? Det var det snurrige af det," sagde Bucket med det samme livlige udtryk som før, skønt den modfaldne Smallweed stadig syntes lige utilbøjelig til at goutere spøgen. "Hvad opdagede De så, at det var andet end et testamente?"

"Jeg ved ikke, om det er gyldigt som testamente eller som noget som helst andet," snerrede Smallweed.

Bucket stirrede et øjeblik på den gamle mand, der var gledet ned og sunket sammen i sin lænestol som en bylt, som om han havde stor lyst til at fare løs på ham, men fortsatte alligevel at bøje sig ned til ham med den samme venlige mine, mens et glimt af hans ene øje iagttog os.

"Ikke des mindre," sagde Bucket, "blev De lidt tvivlrådig og urolig i Deres samvittighed derover, da De har en meget øm samvittighed."

"Hvad? Hvad er det, De siger, at jeg har?" spurgte Smallweed med hånden til øret.

"En meget øm samvittighed."

"Nå! Vel, bliv ved."

"Og da De havde hørt tale en hel del om en berømt kanslerretssag af samme navn, og da De vidste, hvor opsat Krook var på at købe alle slags gamle møbler og papirer og bøger uden nogen sinde at ville skille sig ved dem, og stadig ville lære sig selv at læse, så begyndte De at tænke – og De har såmænd aldrig haft mere ret i alle Deres livfødte dage – "Guds død, ser jeg mig ikke for, kan jeg måske komme i forlegenhed på grund af dette hersens testamente."

"Pas nu på, Bucket, hvordan De føjer Deres ord," råbte den gamle mand ængsteligt med hånden til øret. "Tal rent ud af posen! Ingen af Deres fordømte underfundigheder. Løft mig op, for at jeg bedre kan høre. Å Gud, jeg er blevet rystet i stumper og stykker!"

Bucket løftede ham også op i en fart, men så snart han kunne høres for Smallweeds hoste og afskyelige udråb: "Å, mine ben! Å Gud! Der er intet vejr i min krop! Jeg er værre end den sladrende, snadrende brandstok af en so hjemme," fortsatte Bucket på samme skæmtefulde måde som før.

"Og da jeg nu tilfældigvis har min gang i Deres hus, så gør De mig til Deres fortrolige, ikke sandt?"

Jeg tror, det ville være umuligt at gøre en indrømmelse med større uvilje og mere nødtvungent, end Smallweed

indrømmede dette, hvoraf det var klart, at Bucket var den allersidste, som han kunne være faldet på at gøre til sin fortrolige, hvis han på nogen mulig måde kunne have undgået det.

"Og jeg indlader mig på sagen med Dem – vi bliver snart enige om den – og styrker Dem i Deres velgrundede frygt for, at De vil bringe Dem selv i en meget fæl knibe, hvis De ikke rykker ud med dette hersens testamente, og følgelig aftaler De med mig, at det skal udleveres til mr. Jarndyce uden vilkår. Skulle det vise sig at være af værdi, ville De ganske stole på ham, med hensyn til Deres godtgørelse. Sådan var det jo, ikke sandt?"

"Ja, det var aftalen," indrømmede Smallweed gnaven.

"Og på grund af det," sagde Bucket, idet han med et lagde sit venlige væsen til side og blev strengt forretningsmæssig, "har De nu testamentet hos Dem, og det eneste, De nu har tilbage at gøre er at rykke ud med det."

Efter at have tilkastet os et blik fra den iagttagende krog af sit øje og givet sin næse en triumferende gnidning med sin pegefinger, stod Bucket med øjnene fæstede på sin fortrolige ven og med hånden udstrakt for at modtage dokumentet og overgive det til min formynder. Det blev fremtaget meget nødigt og med mange ord fra Smallweeds side om, at han var en fattig, vindskibelig mand og overlod det til Jarndyces æresfølelse, om han skulle tabe ved sin redelighed. Lidt efter lidt fremtog han af en brystlomme et plettet, gulnet papir, der var meget svedent udenpå og lidt forbrændt i kanterne, som om det en gang var blevet kastet på ilden og hurtigt snappet igen. Bucket skyndte sig med en taskenspillers behændighed at

bringe dette papir fra Smallweed over til Jarndyce, og idet han rakte min formynder det, hviskede han mellem fingrene:

"Var ikke blevet enige om, hvad De ville have for det. Skændtes og snakkede frem og tilbage derom. Jeg bød Dem tyve pund derfor. Først skældte de gerrige børnebørn ham ud, fordi de ikke kunne lide, at han levede så urimelig længe, og derpå skældte de hinanden huden fuld. Gud, der er ikke en af familien, som ikke vil sælge den anden for et pund eller to, med undtagelse af den gamle dame, og det er endda kun, fordi hun er for fjollet til at slutte en handel."

"Mr. Bucket," sagde min formynder, "hvor meget eller hvor lidt dette dokument end kan være værd for nogen skylder jeg Dem alligevel tak, og har det nogen værdi, forpligter jeg mig at sørge for, at mr. Smallweed bliver belønnet i overensstemmelse dermed."

"Ikke efter Deres fortjeneste, hører De," sagde Bucket til en venskabelig forklaring for Smallweed. "Det skal De ikke være bange for, men efter dokumentets værdi."

"Det er netop det, jeg mener," sagde min formynder. "Jeg beder Dem lægge mærke til, mr. Bucket, at jeg ikke selv undersøger dette dokument. Rent ud sagt, har jeg for mange år siden forsvoret at indlade mig på den hele sag, og jeg væmmes ved at tænke på den. Miss Summerson og jeg vil straks overlevere dokumentet til min sagfører, og dets tilværelse skal blive meddelt samtlige vedkommende."

"Mr. Jarndyce kan ikke tale fornuftigere, forstår De," svarede Bucket til sin ledsager. "Og da det nu må være Dem klart, at ingen vil blive forurettet – hvilket må være en stor lettelse for

Deres samvittighed – kan vi skride til den ceremoni at bære Dem hjem igen."

Han lukkede døren op. Kaldte dragerne ind, bød os godmorgen og gik med et meget sigende blik og en bøjning af sin pegefinger.

Vi gik ligeledes, nemlig til Lincoln's Inn, og det så hurtigt som muligt. Kenge var ikke optaget, og vi traf ham ved hans bord i hans støvede stue med de indholdsløst udseende bøger og aktbunkerne. Efter at Guppy havde sat stole til os, tilkendegav Kenge den forundring og glæde, han følte ved det usædvanlige syn at se Jarndyce i sit kontor. Han drejede sin lorgnet, mens han talte, og var mere Konversations-Kenge end ellers.

"Jeg håber," sagde han, "at miss Summersons venlige indflydelse," her bukkede han for mig, "har fået mr. Jarndyce," her bukkede han for ham, "til at tilsidesætte lidt af sit nag til en sag og til en domstol, der er – hvad skal jeg kalde det? – der indtager Deres naturlige plads i den majestætiske kolonnade af vort fags piller?"

"Jeg er tilbøjelig til at tro," svarede min formynder, "at miss Summerson har set for meget af virkningerne både af domstolen og af sagen til at ville gøre sin indflydelse gældende til fordel for dem. Ikke des mindre er de for en stor skyld i, at jeg er her. Før jeg lægger dette dokument på Deres pult, mr. Kenge, må jeg sige Dem, hvordan det er kommet i mine hænder."

Det gjorde han kort og tydeligt. "Det kunne ikke," sagde Kenge, "være udviklet klarere og bestemtere, om det havde

været en retssag." – "har De nogen sinde set engelsk rettergang være klar og bestemt?" sagde min formynder. –

"Å fy!" sagde Kenge.

I begyndelsen havde han ikke syntes at lægge synderlig vægt på dokumentet, men da han så det, lod det, som om han fattede større opmærksomhed derfor, og da han havde åbnet det og læst lidt af det gennem sin lorgnet, blev han forbavset. "Mr. Jarndyce," sagde han, idet han vendte øjnene fra det, "har De læst det igennem?"

"Nej, jeg har ikke," svarede min formynder.

"Men, bedste herre," svarede Kenge, "det er et testamente af en senere dato end noget af dem, der er fremlagte i retten. Det synes at være skrevet helt igennem med testators egen hånd og er udfærdiget og attesteret i behørig form. Og selv om det har været bestemt til at tilintetgøres, hvilket muligvis kunne holdes for godtgjort ved disse spor af ild, er det dog ikke blevet tilintetgjort."

"Nu vel," sagde min formynder, "hvad vedkommer det mig?"

"Mr. Guppy!" råbte Kenge. "Undskyld, mr. Jarndyce. Meld mr. Vholes i Symonds Inn min kompliment. Jarndyce-kontra-Jarndyce. Ønsker at tale med ham."

Guppy forsvandt.

"De spørger, hvad dette vedkommer Dem, mr. Jarndyce. Havde De gennemlæst dette dokument, ville De have set, at det forværrer Deres udsigter, skønt De endnu er meget gode, meget gode," sagde Kenge og slog venligt og overbevisende ud med hånden. "De ville endvidere have set, at Richard Carstones og miss Ada Clares, nu mrs. Richard Carstones, udsigter er blevet meget væsentlig forbedrede derved."

"Kenge," sagde min formynder, "kunne alle de rigdomme, som processen har bragt ind i denne skammelige kanslerret, tilfalde mine unge slægtninge, ville jeg være meget tilfreds. Men vil De forlange, at jeg skal tro, at der kan komme noget godt ud af Jarndyce-kontra-Jarndyce?"

"Fordom, bedste mr. Jarndyce, fordom. Dette land er et meget stort land. Dets naturretssystem er et meget stort system!"

Min formynder tav, og Vholes kom. Kenges anseelse i faget frembragte et udtryk af beskedenhed hos ham.

"God dag, mr. Vholes? Hav den godhed at tage Dem en stol her ved siden af mig, og gennemlæs dette dokument."

Vholes adlød denne opfordring og syntes at læse hvert eneste ord på papiret. Det syntes ikke at bringe ham i spænding, men han kom ikke i spænding over noget. Da han omhyggeligt havde undersøgt det, trak han sig tilbage i en vinduesfordybning med Kenge og talte temmelig længe med ham. Det overraskede mig ikke at se, at Kenge var tilbøjelig til at modsige ham, før han endnu havde sagt ret meget, for jeg vidste, at to mennesker endnu aldrig havde været enige om noget i Jarndyce-kontra-Jarndyce. Men han syntes alligevel at overbevise Kenge under en samtale, der lød, som om den kun bestod af de ord: "Generalskattemester," "generalregnskabsfører," "beregning," "sagens genstand" og "omkostninger." Da de var færdige, kom de tilbage til Kenges bord og talte højt.

"Ja, men er det dog ikke et mærkeligt dokument, mr. Vholes?" sagde Kenge.

"Meget mærkeligt."

"Og et meget vigtigt dokument, mr. Vholes?"

"Meget vigtigt."

"Og som De siger, mr. Vholes, når sagen kommer på listen i næste retstermin, vil dette dokument være en uventet og interessant omstændighed ved den," sagde Kenge med et majestætisk blik på min formynder.

"Og hvornår," spurgte min formynder og rejste sig efter en pause, under hvilken Kenge havde klingret med sine penge og Vholes pillet på sine filipenser, "hvornår er den næste retstermin?"

"Den næste retstermin falder i næste måned," svarede Kenge. "Vi vil naturligvis straks skride til at foretage alt fornødent med hensyn til dette dokument og samle de nødvendige beviser. Og De vil naturligvis modtage vor sædvanlige meddelelse om, at sagen står på retslisten."

"Som jeg naturligvis skal skænke min sædvanlige opmærksomhed."

"Endnu stadig," sagde Kenge, mens han førte os gennem det ydre kontor ud til døren, "endnu stadig med Deres oplyste forstand tilbøjelig til at gentage en almindelig fordom? Vi er et blomstrende samfund, mr. Jarndyce, et meget blomstrende samfund. Vi er et stort land, mr. Jarndyce. Dette er et stort system, mr. Jarndyce, og kunne De ønske, at et stort land skulle have et lille system? Nej aldrig, aldrig!"

Han sagde dette oppe på trappen, idet han sagte bevægede sin højre hånd, som om den var en murske af sølv, hvormed han udbredte sine ords cement på systemets sammensætning og befæstede det for tusinde menneskealdre.

63. Stål og jern

Georges skydebane er til leje, inventaret er solgt, og George selv er på Chesney Wold, hvor han ledsager sir Leicester på hans rideture og rider tæt ved hans venstre side på grund af den usikre hånd, hvormed han fører sin hest. Men i dag er George ikke sådan optaget. I dag rejser han til jernværksegnene længere nord på for at se sig om.

Da han kommer ind i jernværksegnene, er der ikke længere sådanne friske, grønne skove som de på Chesney Wold, men kulgruber og aske, høje skorstenspiber og røde mursten, vissent grønsvær, ødelæggende bål og en tung sky af røg bliver karakteristiske for landskabet. Blandt sådanne genstande rider rytteren og ser sig om og søger stadig efter noget, som han er kommet for at finde.

Omsider holder rytteren, sværtet af støvet fra kulvejene, sin hest an på den store kanalbro i en travl by, der runger af jern og indeholder flere bål og mere røg, end han hidtil har set, og spørger en arbejder, om han kender navnet Rouncewell der i egnen.

"Ih, herre," siger arbejderen, "tror De, jeg kender mit eget navn?"

"Er det da så vel kendt her, kammerat?" spørger rytteren.

"Rouncewells? Det var også noget at spørge om!"

"Hvor kan jeg finde det?" spørger rytteren.

"Er det banken, fabrikken eller huset?"

"Hm! Rouncewell lader til at være sådan en stor mand," mumler rytteren og stryger sig om hagen, "at jeg halvvejs kunne have lyst til at vende om igen. Jeg ved ikke rigtig, hvad jeg vil. Tror De, at jeg kan træffe mr. Rouncewell i fabrikken?"

"Det er ikke let at sige, hvor De kan træffe ham. På denne tid af dagen træffer De måske ham eller hans søn der, hvis han er i byen, men hans leverancer fører ham alle vegne hen."

Og hvor er fabrikken? Kan han se de skorstenspiber – de højeste? Ja, dem kan han se. Nå, så har han kun brug for at holde øje med disse skorstenspiber og ride ganske lige ud, så vil han snart se dem nede i en sidegade til venstre, omgivet af en stor brandmur, der danner den ene side af gaden. Det er Rouncewells fabrik.

Rytteren takker arbejderen og rider langsomt videre, mens han ser sig om. Han vender ikke om, men sætter sin hest, som han har stor lyst til selv at give foder, ind i en gæstgivergård, hvor nogle af Rouncewells folk spiser til middag, som staldkarlen fortæller ham. Nogle af Rouncewells folk er for nylig gået fra arbejde for at spise og synes at oversvømme den hele by. Det er nogle senefulde, kraftige karle, disse Rouncewells folk, og lidt sodede med.

Han kommer til en port i brandmuren, ser ind af den og opdager indenfor en uhyre masse jern i ethvert stadium og i en umådelig afveksling af skikkelser: Som stænger, kiler, plader, kasser, kedler, aksler, hjul, drev, krumtappe, skinner. Snoede og vredne i excentriske og bagvendte former som særskilte dele af maskiner. Hele bjerge af gammelt jern ligger sønderslåede og rustne. Fjerne ovne gløder og bobler af nyt jern. Strålende fyrværkerier af det spruder omkring under damphammerens

slag. Rødglødende jern, hvidglødende jern, koldt og sort jern. Overalt smag af jern, lugt af jern og en babylonisk lyd af jern.

"Det er et sted, hvor et menneske kan få hovedpine," siger rytteren og ser sig om efter et kontor. "Hvem kommer der? Han ligner mig meget, sådan som jeg var, før jeg var udvokset. Det må være min brodersøn, hvis der ellers findes noget, som hedder familielighed. Deres tjener."

"Deres tjener igen. Søger De nogen?" "Undskyld. Er det ikke den unge mr. Rouncewell?"

"Jo."

"Jeg søgte Deres fader. Jeg ville gerne tale et par ord med ham."

Den unge mand svarer ham, at han er kommet i et heldigt øjeblik, da hans fader netop er til stede, og fører ham hen til kontoret. "Ligner mig meget, før jeg var udvokset – ligner mig som pokker!" tænker rytteren undervejs. De kommer til en bygning i gården med et kontor i etagen ovenpå. Ved synet af en mand i kontoret bliver George ganske rød i hovedet.

"Hvilket navn skal jeg nævne for min fader?" spørger den unge mand.

Ganske opfyldt af forestillingen om jern, svarer George i sin fortvivlelse: "Stål," og bliver forestillet som sådan. Han lades alene i kontoret med den omtalte mand, der sidder ved et bord med regnskabsbøger foran sig og nogle ark papir, der vrimler af hærskarer af tal og tegninger i de særeste skikkelser. Kontoret er et simpelt værelse med vinduer uden gardiner og vender ud til jernperspektivet nedenfor. På bordet ligger nogle stykker jern imellem hinanden, som med forsæt er blevet sønderbrudt for i forskellige egenskaber at prøves i forskellige perioder af

deres tjenestetid. Alt er dækket med jernstøv, og fra vinduerne ser man røgen stige tungt op fra de høje skorstenspiber for at blande sig med røgen fra et dampende Babylon af andre skorstenspiber.

"Jeg er til Deres tjeneste, mr. Stål," siger manden, da hans gæst har taget en støvet stol.

"Nå ja, mr. Rouncewell," svarer George og bøjer sig forover med den venstre arm på sit knæ og sin hat i hånden, meget forsigtigt mødende sin broders øje, "jeg er næsten bange for, at jeg ved dette besøg snarere vil blive holdt for næsvis end for velkommen. Jeg har tjent som dragon i mine dage, og en af mine kammerater, som jeg holdt meget af, var, hvis jeg ikke tager fejl, en broder af Dem. Jeg tror, De havde en broder, som gjorde sin familie nogen sorg og løb bort og ikke gjorde andet godt, end at han blev borte?"

"Er De også helt sikker på," svarer jernværksejeren med forandret stemme, "at Deres navn er Stål?"

Rytteren stammer og ser på ham. Hans broder springer op, kalder ham ved navn og griber begge hans hænder.

"Du er mig for klog!" udbryder rytteren, mens tårerne styrter ud af hans øjne. "Hvordan har du det, kære, gamle kammerat? Jeg kunne aldrig tro, at du ville være blevet halvt så glad ved at se mig, som du er. Hvordan har du det, kære, gamle kammerat, hvordan har du det?"

De trykker hinandens hænder og omfavner igen og igen hinanden, idet rytteren til sit: "Hvordan har du det, kære, gamle kammerat?" stadig føjer den forsikring, at han aldrig havde troet, at hans broder ville være blevet halvt så glad ved at se ham, som han er.

"Det var så langt derfra," erklærer han, sluttende sin fuldstændige fortælling af alt, hvad der er gået forud for hans ankomst, "at jeg kun tænkte meget lidt på at vise mig. Jeg havde ment, at hvis du på nogen måde kunne tåle at høre mit navn, kunne jeg med tiden måske have fået mig til at skrive et brev. Men det ville ikke have forundret mig, broder, hvis du ikke havde holdt det for velkomment nyt at høre fra mig."

"Vi skal vise dig, hvad slags nyt vi holder det for, George," svarer hans broder. "I dag er det en stor festdag hjemme, og du kunne ikke være kommet mere belejligt, du gamle, solbrændte soldat. Jeg har truffet den aftale med min søn Wat, at han i dag om et år skal gifte sig med så smuk og god en pige, som du nogen sinde har set på alle dine tog. I morgen rejser hun til Tyskland for at få en smule politur sat på sig, og denne tildragelse højtideligholder vi som en fest, og du skal være dens helt."

George overvældes først så ganske af denne udsigt, at han meget alvorligt modsætter sig den foreslåede ære. Han lader sig imidlertid overtale af sin broder og sin brodersøn – for hvem han gentager sin forsikring, at han aldrig kunne have troet, at de ville være blevet halvt så glade ved at se ham – og føres hjem til et elegant hus, i hvis hele indretning man ser en smuk blanding af forældrenes simple vaner med de vaner, som hører til deres børns forandrede stilling og bedre kår. Her bliver George sat i stor forlegenhed al sine niecers dannelse og talenter og sin tilkommende niece Rosas skønhed og af disse unge damers venlige hilsener, som han modtager ligesom i en drøm. Han røres ligeledes smerteligt af sin nevøs ærbødige opførsel og har en ynkelig følelse af, at han selv er en døgenigt.

Der hersker imidlertid meget munterhed og glæde. Selskabet er meget hjerteligt, og George holder sig kækt og martialsk, og hans løfte om at komme til brylluppet og være brudens forlover modtages med almindelig jubel. Det løber rundt i Georges hoved den nat, mens han ligger i stadssengen i sin broders hus og tænker på alle disse ting og ser billederne af sine niecer – de har været så imponerende den hele aften i deres bølgende musselinskjoler – valse på tysk maner hen over hans overdyne.

Næste morgen lukker brødrene sig inde i jernværksejerens værelse, hvor den ældste giver sig til med sin vante klarhed og forstandighed at udvikle, hvordan han tror, at han bedst kan bruge George ved sine forretninger: Men da trykker George hans hånd og afbryder ham:

"Broder, jeg takker dig en million gange for din mere end broderlige modtagelse og en million gange til for dine mere end broderlige hensigter. Men mine planer er lagt. Før jeg imidlertid taler videre om dem, ønsker jeg at rådføre mig med dig om et familieanliggende. Hvordan," siger rytteren og lægger armene over kors og ser på sin broder med uovervindelig fasthed, "hvordan skal jeg få moder til at kradse mig ud?"

"Jeg forstår dig ikke rigtig, George," svarer jernværksejeren.

"Jeg siger, broder, hvordan skal jeg få moder til at kradse mig ud? for gøre det må hun."

"Kradse dig ud af hendes testamente, mener du vel?"

"Ja, naturligvis. Kort sagt," siger rytteren og lægger endnu bestemtere armene over kors, "jeg mener – få hende til – at kradse mig ud."

"Men, kære George," svarer hans broder, "er det da så uundgåelig nødvendigt, at det sker?"

"Aldeles! Jeg kunne ikke gøre mig skyldig i den lavhed at komme tilbage og ikke få det gjort. Så kunne jeg aldrig være sikker på, at jeg ikke gik min vej igen. Jeg har ikke lusket mig hjem for at berøve dine børn, om ikke dig selv, broder, Jeres ret, jeg, som for længe siden har forbrudt min! Skal jeg blive og holde hovedet i vejret, må jeg kradses ud. Nå, du er kendt for din skarpsindighed og dømmekraft, og du kan sige mig, hvordan det skal bringes i stand."

"Jeg kan sige dig, George," svarer jernværksejeren sindigt, "hvordan det ikke skal gøres, og dog, som jeg håber, være lige så fyldestgørende for dig. Kast dit øje på moder, se på hende, tænk på, hvor rørt hun var, da hun opdagede dig. Tror du, at der findes noget hensyn i verden, som kunne få hende til at gøre et sådant skridt mod sin yndlingssøn? Tror du, at der er nogen udsigt til hendes samtykke, som kunne opveje den krænkelse, det ville volde hende, den kærlige, gamle kone, at foreslå det? Tror du det, tager du fejl. Nej, George, du må finde dig i ikke at blive kradset ud. Og jeg tror," der breder sig et smil ud over jernværksejerens ansigt, mens han ser på broderen, som sidder meget skuffet og grubler, "og jeg tror, at du dog kan komme næsten lige så godt ud af det, som om det skete."

"Hvordan det, broder?"

"Da du er så bestemt derpå, kan du jo ved testamentet råde, som du selv vil, over alt, hvad du bliver så uheldig at arve, ikke sandt?"

"Jo!" siger rytteren og giver sig igen til at gruble. Derpå spørger han indstændigt og lægger sin hånd på sin broders arm: "Ville du have noget imod, broder at sige det til din kone og dine børn?"

"Ikke det mindste."

"Tak. Du ville måske heller ikke have noget imod at sige dem, at skønt jeg unægtelig er en landstryger, er jeg dog kun en landstryger af den forfløjne slags og ingen simpel karl?"

Jernværksejeren undertrykker et skæmtefuldt smil og samtykker.

"Tak, mange tak, det tager en sten fra mit hjerte," siger rytteren og hæver brystet og lægger en hånd på hvert knæ, "skønt jeg havde sat mig så fast i hovedet at blive kradset ud."

Brødrene ligner i høj grad hinanden, mens de sidder sådan ansigt til ansigt, men en vis massiv naturlighed og mangel på kendskab til verdens skikke er ganske på rytterens side.

"Og nu," fortsætter han, idet han ryster ærgrelsen af sig, "nu til mine planer. Du har været så broderlig at foreslå mig at komme til dig og tage plads blandt frugterne af din udholdenhed og forstand. Jeg takker dig hjerteligt. Det er mere end broderligt, som jeg før sagde, og jeg takker dig hjerteligt derfor." Han trykker længe hans hånd. "Men sandheden er, broder, jeg er et – jeg er et slags vildt ukrudt, og det er for sent at plante mig i en ordentlig have."

"Kære George," svarer den ældre og vender sit alvorlige, kraftige ansigt mod ham og smiler tillidsfuldt, "overlad det til mig, og lad mig prøve på det."

George ryster på hovedet. "Du kunne vistnok gøre det, hvis nogen kunne, men det lader sig ikke gøre. Det lader sig ikke gøre. Derimod træffer det sig på den anden side sådan, at jeg kan være sir Leicester til en smule nytte efter hans sygdom, og at han hellere vil modtage denne hjælp af vor moders søn end af enhver anden."

"Nå ja da, kære George," svarer jernværksejeren med en skygge på sit åbne ansigt, "hvis du foretrækker at tjene blandt sir Leicester Dedlocks hustropper –"

"Der har vi det, broder!" afbryder rytteren ham. "Der har vi det. Du synes ikke om planen, men det bryder jeg mig ikke om. Du er ikke vant til at stå under kommando, men det er jeg. Hos dig er alt i orden og under disciplin. Hos mig trænger derimod alt til at holdes dertil. Vi er ikke vant til at gå frem på samme måde eller til at se tingene fra det samme synspunkt. Jeg vil ikke tale videre om mine kasernemanerer, eftersom jeg var så temmelig i mit es i aftes, og de desuden næppe vil blive ænset her, når jeg først vel er borte. Men jeg vil dog komme bedst ud af det på Chesney Wold, hvor der er mere plads til ukrudt end her, og desuden vil den kære, gamle kone blive glad. Derfor modtager jeg sir Leicester Dedlocks tilbud. Når jeg kommer næste år for at være forlover, eller når jeg i det hele taget kommer, skal jeg nok være så fornuftig at lægge hustropperne i baghold og ikke lade dem manøvrere på din grund. Jeg takker dig endnu en gang hjerteligt og er stolt af at tænke mig Rouncewell'erne, sådan som de vil blive grundlagt af dig."

"Du kender dig selv, George," siger den ældre broder og gengælder hans håndtryk, "og måske kender du mig bedre, end jeg selv gør det. Følg dit eget hoved! Når vi blot ikke helt bliver adskilt igen, så følg du dit eget hoved."

"Vær dog ikke bange for det!" svarer rytteren. "Men før jeg vender næsen hjem igen, vil jeg bede dig vise mig den tjeneste at læse et brev igennem for mig. Jeg tog det med for at afsende det herfra, da Chesney Wold måske netop nu kunne være et sørgeligt navn for den person, til hvem det er skrevet. Jeg er

ikke synderlig vant til at skrive breve, og det er mig meget om at gøre, at dette brev skulle være både ligefremt og dog fint."

Med disse ord rækker han jernværksejeren et brev, der er tæt skrevet med temmelig blegt blæk, men med en smuk, flydende hånd, og jernværksejeren læser, som følger:

> Miss Esther Summerson!
>
> Da inspektør Bucket har underrettet mig om, at et brev til mig er blevet fundet blandt en vis persons papirer, tager jeg mig den frihed at meddele Dem, at det kun var nogle få linjer fra udlandet, hvorved jeg fik underretning om, hvornår, hvor og hvordan jeg skulle aflevere et deri indlagt brev til en ung og smuk dame, som dengang levede ugift i England. Dette gjorde jeg efter pligt og skyldighed.
>
> Jeg tager mig endvidere den frihed at meddele Dem, at det kun blev givet bort af mig som en prøve på en håndskrift, og at jeg ellers ikke, med mindre jeg i forvejen var blevet skudt igennem hjertet, havde udleveret det, der yderligere forekom mig at være det uskadeligste af dem, jeg havde i mit eje.
>
> Jeg tager mig endvidere den frihed at skrive, at hvis jeg kunne have troet, at en vis ulykkelig mand levede, kunne og ville jeg ikke have haft ro, før jeg havde opdaget hans tilflugtssted og delt min sidste skilling med ham, hvilket lige så vel havde været min pligt som min glæde. Men han var officielt meldt druknet og faldt også ganske vist over bord om natten i en irsk havn få timer efter skibets ankomst fra Vestindien, hvilket jeg selv hørte af både officerer og menige der om bord, det blev også officielt stadfæstet.

Jeg tager mig endvidere den frihed at sige, at jeg i min ringe egenskab af menig soldat er og altid skal vedblive at være Deres i et og alt hengivne og beundrende tjener, og at jeg holder de egenskaber, som De fremfor alle andre ejer, for alt for ophøjede over denne skrivelse.

Jeg har den ære at være

George

"Lidt stift," siger den ældre broder, idet han med et forlegent ansigt lægger brevet sammen igen.

"Men dog ikke anderledes, end at det jo kan sendes til et mønster af en ung dame?" siger den yngre.

"På ingen måde."

Det bliver altså forseglet og lagt hen for at bringes på posthuset med dagens jernkorrespondance. Da det er gjort, tager George hjertelig afsked med familien og gør sig klar til at sadle og sidde op. Men hans broder, der nødig vil skilles så tidlig fra ham, foreslår at køre med ham i en let, åben vogn til det sted, hvor han vil bede om natten, og blive sammen med ham der til om morgenen, mens en tjener rider det stykke af vejen på den gamle, grå, fuldblods fra Chesney Wold. Da tilbuddet med glæde modtages, følger derpå en behagelig køretur, et behageligt middagsmåltid og en behagelig frokost, alt sammen i broderligt fællesskab. Derpå trykker de endnu en gang hinanden længe og hjerteligt i hånden, hvorefter jernværksejeren vender sit ansigt mod røgen og bålene og rytteren sit mod det grønne landskab. Tidligt på eftermiddagen høres den dæmpede lyd af hans tunge, soldatermæssige trav på,

grønsværen i alléen, da han med en indbildt klingren og raslen af våben og oppakning rider ind under de gamle elmetræer.

64. Esthers fortælling

– Kort efter at jeg havde haft denne samtale med min formynder, lagde han en morgen en forseglet konvolut i min hånd og sagde: "Dette er for næste måned, min ven." Jeg fandt to hundrede pund i den.

Jeg begyndte nu i al stilhed at træffe de forberedelser, som jeg mente var nødvendige. Jeg indrettede mine indkøb efter min formynders smag, som jeg naturligvis kendte rigtigt godt, og ordnede min garderobe for at behage ham, hvilket jeg ikke tvivlede om ville lykkes mig. Jeg gjorde alt dette så stille, fordi jeg ikke var ganske fri for min gamle frygt for, at Ada ville blive lidt sørgmodig over det. Jeg var ganske sikker på, at vort bryllup ville blive så simpelt og stille som muligt. Måske skulle jeg kun sige til Ada: "Har du lyst til at komme og se mig blive viet i morgen, lille ven?" måske ville vort bryllup blive lige så fordringsløst som hendes, og jeg slet ikke have behov for at tale derom, før det havde fundet sted, og det forekom mig, som om jeg, hvis jeg havde valget, ville synes bedst derom.

Den eneste undtagelse jeg gjorde, var mrs. Woodcourt. Jeg sagde hende, at jeg skulle giftes med min formynder, og at vi havde været forlovede i nogen tid. Det vandt hendes højeste bifald. Hun kunne aldrig gøre nok for mig og var mærkværdig blid nu i sammenligning med, hvad hun havde været, da vi først lærte hende at kende. Der var ingen ulejlighed, som hun jo ville have påtaget sig for at være mig til nytte, men jeg behøver vel

ikke at sige, at jeg ikke ulejligede hende mere, end at det smigrede hendes velvilje uden at sætte den på prøve.

Dette var naturligvis ikke en tid, i hvilken jeg kunne forsømme min formynder, og jeg kunne naturligvis heller ikke forsømme min yndling. Jeg havde derfor nok at gøre, hvilket jeg var glad over, og Charley var aldeles ikke til at se for lutter sytøj. At omgive sig med store bunker af det – kurve fulde og borde fulde – arbejde lidt og tilbringe en hel del tid med at stirre med sine store runde øjne på, hvad der var at gøre, og bilde sig ind, at hun var i færd med at udrette det, se det var Charleys store vigtighed og glæde.

Imidlertid kunne jeg ikke være enig med min formynder med hensyn til testamentet, men nærede nogle sangvinske forhåbninger om Jarndyce-kontra-Jarndyce. Hvem af os der havde ret, vil snart vise sig, men jeg nærede unægtelig forventninger. Hos Richard voldte opdagelsen et udbrud af liv og lyst til forretninger, som mandede ham op for en kort tid, men han havde tabt endog håbets spændstighed og forekom mig kun at have dets feberagtige ængstelighed tilbage. Af noget, min formynder sagde en dag, da vi talte herom, indså jeg, at mit bryllup ikke ville finde sted, før efter den retstermin, som det var blevet os sagt, vi skulle afvente, hvilket var mig ret kært, når jeg tænkte på, hvor det ville glæde mig, hvis jeg blev gift, efter at Richard og Ada var kommet i lidt bedre omstændigheder.

Retsterminen var ganske nær forestående, da min formynder kaldtes bort fra byen og rejste til Yorkshire i et ærinde for Woodcourt. Han havde i forvejen sagt mig, at hans nærværelse der ville være nødvendig. Netop som jeg en aften var kommet

hjem fra min søde pige og sad midt iblandt alle mine ny kjoler og så på dem og tænkte, kom der et brev til mig fra min formynder. Det bad mig om at komme ud på landet til ham og angav, i hvilken diligence der var bestilt plads til mig, og på hvilken tid om morgenen jeg skulle forlade byen. I en efterskrift var tilføjet, at jeg ikke ville blive mange timer borte fra Ada.

Jeg ventede dengang alt andet end at skulle på rejse, men efter en halv time var jeg færdig og tog af sted til den fastsatte tid tidlig næste morgen. Jeg kørte hele dagen og kunne hele dagen ikke fatte, hvad jeg skulle så langt borte. Snart syntes jeg, at det måtte være i dette, og snart, at det måtte være i et andet øjemed, men aldrig, aldrig, aldrig kom jeg sandheden nær.

Det var aften, da jeg nåede målet og traf min formynder. Dette var mig en stor trøst, for hen ad aften havde jeg begyndt at være bange for – og det så meget mere, som hans brev havde været meget kort – at han måske var syg. Imidlertid var han rask, og da jeg igen så hans venlige ansigt være så klart og så godt, sagde jeg til mig selv, at han havde øvet en ny kærlighedsgerning.

Aftensmaden stod færdig i hotellet, og da vi var blevet ene ved bordet, sagde han:

"Nå, lille kone, de er vist dygtig nysgerrig efter at få at vide, hvorfor jeg har ladet Dem komme hertil?"

"Ja, formynder," svarede jeg, "uden at holde mig for en Fatime eller Dem for en Blåskæg, er jeg virkelig lidt nysgerrig efter at få det at vide."

"For altså at sikre Dem Deres nattero, lille ven," fortsatte han muntert, "vil jeg ikke vente til i morgen med at sige Dem det. Det har været mit inderligste ønske på en eller anden måde at

vise Woodcourt min påskønnelse af hans menneskekærlighed mod den ulykkelige Jo, hans uvurderlige fortjeneste af Richard og Ada og hans værd for os alle. Da det var blevet afgjort, at han skulle bosætte sig her, faldt det mig ind, at jeg måske kunne bede ham om at modtage et eller andet fordringsfrit og passende lille sted, hvor han kunne bruge som sin bolig. Et sådant sted lod jeg da opsøge, og et sådant sted fandtes også på meget billige vilkår, og nu har jeg sat det i stand til ham og gjort det beboeligt. Men da jeg så på det i forgårs, da det hed sig, at det var færdigt, mærkede jeg, at jeg ikke forstod mig nok på husvæsenet til at se, om alt var, som det skulle være, og jeg sendte derfor bud til den bedste lille husholderske, som det var muligt at få, for at hun skulle komme og meddele mig sine råd og meninger. Og der sidder hun," sagde min formynder, "og ler og græder på en gang!"

Fordi han var så kærlig, så god, så beundringsværdig. Jeg prøvede på at sige ham, hvad jeg tænkte om ham, men kunne ikke få et ord frem.

"Stille, stille!" sagde min formynder. "De gør for meget af det, lille kone. Hvorfor hulker De, Dame Durden, hvorfor hulker De?"

"Det er af den inderligste glæde, formynder, med hjertet fuldt af taknemlighed."

"Godt, godt. Det glæder mig, at det har Deres bifald. Det tænkte jeg nok. Jeg mente, at det ville være en behagelig overraskelse for den lille husmoder på Bleak House."

Jeg kyssede ham og tørrede mine øjne. "Nu ved jeg det!" sagde jeg. "Jeg har for længe siden set dette i Deres ansigt."

"Nej virkelig, lille ven?" sagde han. "Hvilken Dame Durden til at læse i et ansigt!"

Han var så munter, at det ikke varede længe, før jeg også blev det og næsten skammede mig over at have været anderledes. Da jeg gik i seng, græd jeg. Jeg må tilstå, at jeg græd, men jeg håber, at det var af glæde, skønt jeg ikke var helt sikker derpå. Jeg gentog to gange hvert eneste ord i brevet.

Det blev den dejligste sommermorgen, og efter frokosten gik vi ud arm i arm sammen for at se på det hus, hvorom jeg skulle afgive min vægtige husholderskebetænkning. Vi gik ind i en blomsterhave gennem en låge i en sidemur, hvortil han havde nøglen, og det første jeg så, var, at alle bedene og blomsterne var afstukket og plantede netop ligesom mine egne bede og blomster hjemme.

"De ser, lille ven," sagde min formynder, idet han med et glad ansigt blev stående og iagttog mine blikke, "at jeg, da jeg vidste, at der ikke kunne være nogen bedre plan, har lånt Deres."

Vi gik videre gennem en smuk lille frugthave, hvor kirsebærrene tittede frem mellem de grønne blade, og æbletræernes skygger spillede på græsset, hen til huset selv, et landsted, et rigtig landligt sted med dukkeværelser, men et yndigt, fredeligt, dejligt sted, omgivet af et rigt og smilende landskab, hvor vandet blinkede i det fjerne, snart overgroet af sommerplanter og snart drivende en klaprende mølle og på sit nærmeste punkt tindrende frem gennem en eng i nærheden af den lille by, hvor cricketspillere samlede sig i glade klynger og et flag vajede over et hvidt telt og krusedes af den lette vestenvind. Og mens vi gik igennem de smukke værelser, ud af de små, landlige verandadøre og gennem de smækre søjlegange, der

kransedes af jasminer, gedeblade og vedbend, genkendte jeg i betrækket på væggene, bohavets farver og ordningen af alle de mange nydelige genstande, *min* smag og *mine* små luner, *mine* små opfindelser og manerer, som de plejer at le af, mens de roste dem.

I min beundring for, hvad der var så smukt, kunne jeg ikke finde ord nok, men mens jeg så på alt dette, steg der dog en hemmelig tvivl op i min sjæl. Ville han blive lykkeligere derved? Ville det ikke have været bedre for hans sindsro, om jeg ikke var blevet bragt ham sådan for øje? For skønt jeg ikke var sådan, som han troede, elskede han mig dog meget højt, og det kunne vække sørgelige minder hos ham om, hvad han havde tabt. Jeg ønskede ikke, at han skulle glemme mig – han havde måske ikke gjort det, endog uden denne påmindelse – men min bane var lettere end hans, og jeg kunne have forsonet mig dermed, hvis han derved var blevet lykkeligere.

"Og nu, lille kone," sagde min formynder, hvem jeg aldrig havde set så stolt og glad, som mens han viste mig disse ting og lagde mærke til, hvordan jeg syntes om dem, "nu sidst af alt navnet på dette hus."

"Hvad hedder det, kære formynder?"

Han førte mig hen til indgangen, som han hidtil havde undgået, og sagde, idet han blev stående et øjeblik, før vi gik ud:

"Mit kære barn, gætter De ikke navnet?"

"Nej," sagde jeg.

Vi gik ud af indgangen, og over den viste han mig navnet: *Bleak House*.

Han førte mig hen til en bænk imellem bladene tæt ved, og idet han satte sig ved siden af mig og greb min hånd, talte han

sådan til mig:

"Kære pige, i det forhold, der har været imellem os, håber jeg at have vist, at Deres lykke i sandhed har ligget mig på hjerte. Da jeg skrev det brev til Dem, hvorpå De bragte mig svaret," sagde han med et smil, "havde jeg min egen lykke for meget for øje, men dog også Deres. Om jeg under andre omstændigheder kunne have drømt den gamle drøm om igen, som jeg så ofte drømte, mens De var ganske ung, den, engang at gøre Dem til min hustru, derom har jeg ikke behov for at spørge mig selv. Jeg drømte den om igen og skrev mit brev, og De bragte mig svaret. Hører De efter, hvad jeg siger, mit barn?"

Jeg var kold og rystede stærkt, men ikke et af hans ord gik tabt for mig. Mens jeg sad og så vist på ham, og solens stråler, som skinnede blidt frem mellem løvet, faldt på hans blottede hoved, var jeg til mode, som om det klare skær, der var bredt ud over ham, måtte ligne englenes stråleglans.

"Hør mig, min lille ven, men tal ikke. Nu er det mig, som skal tale. Når det var, at jeg begyndte at tvivle på, om det, jeg havde gjort, virkelig ville gøre Dem lykkelig, gør intet til sagen. Woodcourt kom hjem, og jeg nærede ingen tvivl mere."

Jeg slyngede mine arme om hans hals, lod mit hoved hvile ved hans bryst og græd. "Hvil let og tillidsfuldt her, mit barn," sagde han og trykkede mig blidt ind til sig, "jeg er nu Deres formynder og Deres fader. Hvil tillidsfuldt her."

Beroligende som løvets sagte raslen, venlig som det frugtbare vejr og strålende og velgørende som solskinnet, fortsatte han:

"Forstå mig ret, min kære pige. Jeg tvivlede ikke om, at De ville blive tilfreds og lykkelig med mig, da De var så kærlig og Deres pligter så tro, men jeg så, med hvem De ville blive

lykkeligere. At jeg gennemskuede hans hemmelighed, til trods for at Dame Durden var blind for den, er intet under, for jeg kendte langt bedre end hun alt det gode, som aldrig kan blive anderledes hos hende. Nu vel, jeg har længe været indviet i Allan Woodcourts fortrolighed, skønt han først i forgårs, nogle timer før de kom, blev indviet i min. Men jeg ville ikke, at min Esthers lysende eksempel skulle gå tabt. Jeg ville ikke, at den mindste tøddel af min kære piges dyder skulle blive ubemærket og uhædret. Jeg ville ikke, at hun skulle være et blot tålt medlem af Morgan ap-Kerrigs stamme, nej, ikke for lige så meget guld, som alle bjergene i Wales vejer."

Han bøjede sig for at kysse mig på panden, og jeg hulkede og græd på ny, for jeg var til mode, som om jeg ikke kunne bære den smerteblandede glæde over hans ros.

"Stille, lille kone! Græd ikke. I dag er det en glædesdag. I mange, mange måneder har jeg ventet på den," sagde han stolt. "Endnu nogle ord, Dame Trot, og jeg er færdig. Da jeg var fast besluttet på ikke at bortkaste et atom af min Esthers værd, gjorde jeg mrs. Woodcourt til min fortrolige. "Hør, frue," sagde jeg, "jeg ser tydeligt, ja, jeg ved det, at Deres søn elsker min myndling. Jeg er endvidere helt sikker på, at min myndling elsker Deres søn, men vil ofre sin kærlighed for en følelse af pligt og hengivenhed, og ofre den så helt, så fuldstændigt og så samvittighedsfuldt, at De aldrig ville ane det, om De også iagttog hende dag og nat. Derpå fortalte jeg hende hele vor historie – vor – Deres og min. "Kom nu," sagde jeg, "kom nu, og bo hos os. Kom og se mit barn hver time på dagen. Sæt, hvad De ser, imod hendes stamtræ" – og jeg meddelte hende det fuldstændig, for jeg foragter at skjule det mindste af det – "og

sig mig, når De roligt har overvejet sagen, hvad der er den sande, ægte fødsel." Men ære være hendes gamle walisiske blod!" udbrød min formynder med begejstring. "Jeg tror, at det hjerte, som det får til at banke, ikke slår mindre varmt, mindre beundrende, mindre kærligt for Dame Durden end mit eget!"

Han løftede ømt mit hoved og kyssede mig, idet jeg klyngede mig til ham, igen og igen på sin gamle, faderlige måde. Hvilket lys gik der nu ikke op over hans beskyttende væsen overfor mig.

"Kun et ord endnu. Da Allan Woodcourt talte til Dem, min ven, talte han med mit vidende og samtykke, men jeg gav ham ingen opmuntring. Nej, disse overraskelser skulle være min løn, og jeg var alt for gerrig til at give slip på en stump af dem. Han skulle komme og underrette mig om alt, hvad der var foregået, og det gjorde han. Jeg har intet mere at sige. Kæreste veninde, Allan Woodcourt stod ved siden af Deres fader, da han lå død – og stod senere ved siden af Deres moder. Dette er Bleak House. I dag giver jeg dette hus dets lille husmoder, og ved Gud, det er den skønneste dag i hele mit liv!"

Han rejste sig og rejste mig op med sig. Vi var ikke længere alene. Min mand – jeg har nu i fulde syv år kaldt ham ved dette navn – stod ved siden af mig.

"Allan," sagde min formynder, "modtag af mig som en frivillig gave den bedste hustru, en mand nogen sinde har fået. Hvad kan jeg sige mere om Dem, end at jeg ved, at De fortjener hende? Tag samtidig med hende det lille hjem, hun bringer Dem. De ved, hvad hun vil gøre det til, Allan. De ved, hvortil hun har gjort dets navne. Lad mig undertiden dele dets lyksalighed, og hvad ofrer jeg? Intet, intet."

Han kyssede mig igen, og nu stod tårerne i hans øjne, idet han med mere bevæget stemme sagde:

"kæreste Esther, efter så mange års samvær er også dette en slags skilsmisse. Jeg ved, at min fejltagelse har voldt Dem nogen sorg. Tilgiv Deres gamle formynder, sæt ham igen ind i hans gamle plads i Deres hjerte, og udslet det andet af Deres hukommelse. Allan, tag min skat!"

Han gik bort hen under det grønne løvtag, men idet han blev stående uden for i solskinnet og vendte sig om imod os, sagde han:

"Jeg vil være at finde et eller andet sted her i nærheden. Vinden er vesten, lille kone, stik vesten! Ingen må takke mig mere, for jeg vender nu tilbage til mine pebersvendevaner, og skulle nogen lade denne advarsel uænset, løber jeg bort og kommer aldrig mere igen!"

Hvilken lykke, hvilken fred, hvilken glæde, hvilket håb, hvilken taknemlighed, hvilken salighed var der ikke den dag! Vi skulle have bryllup før månedens udgang, men hvornår vi skulle komme og bosætte os i vort eget hus, afhang af Richard og Ada.

Næste dag rejste vi alle tre hjem sammen. Så snart vi var kommet til byen, gik Allan straks hen for at se til Richard og bringe ham og min yndling vort gæstebudskab. Så sent det også var, agtede jeg at besøge hende nogle minutter, før jeg lagde mig til at sove, men jeg måtte først hjem med min formynder for at skænke te for ham og indtage min gamle plads ved hans side, for jeg kunne ikke lide at tænke på, at den så snart ville være tom.

Da vi kom hjem, hørte vi, at en ung mand havde været der tre gange i løbet af dagen for at tale med mig, og at han, da han ved

sit tredje besøg var blevet underrettet om, at jeg ikke ventedes hjem før klokken ti om aftenen, havde svaret, at så ville han komme til den tid. Han havde tre gange afgivet sit kort: *Mr. Guppy*.

Mens jeg, som naturligt var, grublede over hensigten med disse besøg, og da jeg altid forbandt noget naragtigt med tanken om denne gæst, kom jeg til at fortælle min formynder om hans frieri og om hans senere omslag. "Når så er," sagde min formynder, "vil vi ganske vist modtage denne helt." Der blev derfor givet ordre til at vise Guppy ind, når han kom igen, og næppe var den givet, før han igen indfandt sig.

Han blev noget forlegen ved at se min formynder hos mig, men fattede sig dog og sagde: "God dag, sir!"

"God dag, hvordan har De det?" svarede min formynder.

"Mange tak, så tåleligt. Tillader De, at jeg forestiller min moder og min specielle ven, mr. Weevle. Det vil sige, min ven har gået under navnet Weevle, men hans rigtige og sande navn er Jobling."

Min formynder bad dem tage plads, og de satte sig.

"Tony," sagde Guppy efter et forlegent ophold til sin ven, "vil De begynde?"

"Gør det selv," svarede vennen noget skarpt.

"Nu vel, mr. Jarndyce," begyndte Guppy til sin moders store glæde, som hun viste ved at puffe til Jobling med sin albue og blinke ad mig på den mærkværdigste måde. "Jeg havde troet, at jeg måske skulle træffe miss Summerson alene, og var ikke ganske forberedt på Deres ærede nærværelse. Men miss Summerson har måske meddelt Dem, at der ved tidligere lejligheder er foregået noget imellem os?"

"Ja," svarede min formynder smilende, "miss Summerson har rigtignok gjort mig en sådan meddelelse."

"Det," sagde Guppy, "gør sagen lettere. Jeg har udstået min læretid hos Kenge & Carboy, og, som jeg tror, til samtlige vedkommendes tilfredshed. Jeg er nu – efter at have underkastet mig en eksamen, der er tilstrækkelig til at pine sjælen af et menneske på grund af en masse nonsens, som man kan undvære at vide – blevet optaget i sagførerstanden og har løst min bevilling, hvis De måske ønsker at se den."

"Mange tak, mr. Guppy," sagde min formynder. "Jeg vil ingenlunde benægte – jeg tror at bruge en juridisk talemåde – bevillingens tilstedeværelse."

Guppy lod altså være at tage noget op af lommen og fortsatte uden dette.

"Selv har jeg ikke kapital, men min moder har lidt formue i skikkelse af en livrente," her virrede Guppys moder med hovedet, som om hun ikke noksom kunne glæde sig herover, holdt sit lommetørklæde for munden og blinkede igen til mig. "og jeg vil aldrig kunne mangle nogle få pund rentefrit til mine forretninger, hvilket altid er en fordel, indser De nok," sagde Guppy med følelse.

"Ganske vist en fordel," sagde min formynder.

"Jeg har nogle forbindelser," fortsatte Guppy, "i retningen af Walcot Square, Lambeth. Jeg har derfor lejet mig et hus der i nabolaget for, som mine venner mener, en spotpris. Skatterne er en bagatel – brugen af møblerne følger med i lejen, og jeg agter snart at etablere mig der."

Her virrede Guppys moder lidenskabeligt med hovedet og smilte skælmsk til enhver, der ville se på hende.

"Der er seks værelser foruden køkkenet," sagde Guppy, "og det er efter mine venners mening en bekvem lejlighed. Når jeg taler om mine venner, mener jeg især min ven Jobling, der, som jeg tror," her så Guppy på ham med en følelsesfuld mine, "har kendt mig fra barndommens dage."

Jobling stadfæstede dette ved en slæbende bevægelse med sine fødder.

"Min ven Jobling vil yde mig sin hjælp i egenskab af skriver og bo der i huset. Min moder vil ligeledes bo der, når hendes nuværende lejemål i Old Street Road er udløbet og ophørt, og følgelig vil der ikke være mangel på selskab. Min ven Jobling er af naturen aristokratisk i sin smag, og da han desuden kender de højere kredse, billiger han ganske de planer, jeg nu er i færd med at udvikle."

Jobling sagde "ja vel" og trak sig lidt tilbage fra Guppys moders albue.

"Jeg har nu, da De er indviet i miss Summersons fortrolighed, ingen grund til at sige Dem – moder, jeg beder dig være stille – at miss Summersons billede er indpræget i mit hjerte, og at jeg har gjort hende et ægteskabstilbud."

"Det har jeg hørt," svarede min formynder.

"Omstændigheder, hvorover jeg ikke var herre, men lige det modsatte, svækkede en tid indtrykket af dette billede, men miss Summersons opførsel var højst gentil, ja, jeg kan tilføje, højmodig."

Min formynder klappede mig på skulderen og syntes at more sig meget.

"Jeg er nu selv kommet i en sådan sindsstemning, at jeg ønsker gensidighed i højmodig opførsel. Jeg ønsker at vise miss

Summerson, at jeg kan hæve mig til en højde, som hun næppe tror mig i stand til. Jeg finder, at dette billede, som jeg troede var revet ud af mit hjerte, ikke er revet ud af det. Dets indflydelse på mig er endnu stadig frygtelig, og idet jeg giver efter for den, er jeg villig til at overse alle de omstændigheder, hvorover ingen af os var herre, og at forny det tilbud til miss Summerson, som jeg havde den ære at gøre på et tidligere tidspunkt. Jeg tillader mig at lægge huset i Walcot Square, forretningen og mig selv for miss Summersons fødder."

"Det er i sandhed meget højmodigt, sir," sagde min formynder.

"Ja, jeg ønsker også at være højmodig. Jeg antager ikke, at jeg ved at gøre miss Summerson dette tilbud kaster mig selv bort, og heller ikke mener mine venner det. Imidlertid indrømmer jeg, at der findes omstændigheder, der kan synes en modvægt mod mine små mangler, og således tilvejebringes der en billig og ligelig balance."

"Jeg påtager mig," svarede min formynder og smilte, idet han ringede på klokken, "på miss Summersons vegne at svare på Deres tilbud. Hun påskønner meget Deres gode hensigter og ønsker Dem godaften, og at De må leve vel."

"Åh!" sagde Guppy med et dumt blik. "Vil det sige antagelse, forkastelse eller overvejelse?"

"En bestemt forkastelse, hvis De tillader."

Guppy så vantro på sin ven og sin moder, der pludselig blev meget opbragt, og så derefter ned på gulvet og så op på loftet.

"Nej virkelig?" sagde han. "Og så synes jeg, Jobling, at De gerne, hvis De er den ven, De giver Dem ud for, kunne føre min

moder ud, i stedet for at lade hende blive siddende, hvor hun ikke hører hjemme."

Men mrs. Guppy nægtede på det bestemteste at lade sig føre ud. Hun ville ikke høre tale derom. "Å, gå væk med Dem," sagde hun til min formynder. "Hvad vil De? Er min søn Dem ikke god nok? De burde skamme Dem over Dem selv. Ud med Dem!"

"Min gode kone," svarede min formynder, "det er lidt urimeligt at forlange, at jeg skal gå ud af min egen stue."

"Det bryder jeg mig ikke om," sagde mrs. Guppy. "Ud med Dem! Er vi Dem ikke gode nok, så gå og skaf Dem en, der er bedre. Gå hen og søg efter ham."

Jeg var aldeles uforberedt på den hurtighed, hvormed mrs. Guppys spøgefuldhed kunne gå over til den største vrede.

"Gå hen og find en, der er god nok til Dem!" gentog mrs. Guppy. "Ud med Dem!" Intet syntes at forundre eller ophidse Guppys moder så meget, som at vi ikke gik ud. "Hvorfor går De ikke? Hvad bliver De efter?"

"Moder," afbrød hendes søn hende og stillede sig foran hende og skød hende tilbage, hver gang hun ville trænge sig hen mod min formynder, "vil du tie?"

"Nej, William, nej, jeg vil ikke! Ikke, før De går."

Guppy og Jobling tog imidlertid Guppys moder, der begyndte at blive temmelig grov, hver ved sin arm og førte hende meget mod hendes vilje ned ad trappen, mens hendes stemme hævede sig en etage højere, for hver etage hun kom ned, og mens hun påstod, at vi straks skulle gå og finde en, der var god nok til os, og fremfor alt, at vi skulle gå.

65. Et nyt livs begyndelse

– Retsterminen var begyndt, og min formynder modtog fra Kenge underretning om, at sagen ville komme for om to dage. Da jeg stolede så meget på testamentet, var jeg lidt i spænding, og Allan og jeg blev derfor enige om at gå hen i retten den formiddag. Richard var overordentlig bevæget og så mat og modfalden, skønt han var mere åndelig end legemlig syg, at min søde pige nok kunne trænge til hjælp. Men hun så fremad – nu kun et ganske kort stykke – efter den hjælp, der ventede hende, og holdt stadig modet ved lige.

Det var i Westminster, sagen skulle for. Ganske vist var den blevet foretaget vel hundrede gange der, men jeg kunne ikke frigøre mig for den tanke, at den måske dog nu ville føre til et resultat. Vi tog hjemmefra straks efter frokost for at komme i god tid til Westminster Hall og gik sammen derned igennem de livlige gader.

Mens vi undervejs lagde råd op om, hvad vi kunne gøre for Richard og Ada, hørte jeg nogen råbe: "Esther, kære Esther! Esther!" det var Caddy, der stak hovedet ud af vinduet i den lille vogn, som hun plejede at leje for at køre omkring til sine elever – hun havde så mange – netop som om hun ville omfavne mig på hundrede skridts afstand. Jeg havde skrevet et brev til hende for at fortælle hende alt, hvad min formynder havde gjort, men havde ikke haft tid et øjeblik til at gå hen og besøge hende. Vi vendte naturligvis om, og det kærlige væsen var så henrykt og så overmåde glad ved at kunne tale om den aften, da hun havde

bragt mig blomsterne, og så fast besluttet på at klemme mit ansigt med hat og det hele mellem sine hænder, og i det hele at tage på vej, som om hun var tosset, mens hun kaldte mig ved alle mulige venlige navne og fortalte Allan, at jeg havde gjort, jeg ved ikke hvad for hende – at jeg blev nødt til at sætte mig ind i den lille vogn og berolige hende ved at lade hende sige og gøre alt, hvad hun ville. Allan, som blev stående ved vinduet, var lige så glad som Caddy, og jeg lige så glad som dem begge to, og det undrede mig, at jeg endelig kom af sted igen, leende og rød og alt andet end pæn. Jeg så efter Caddy, der kiggede ud ad vognvinduet efter os, så længe hun kunne øjne os.

Derved kom vi et kvarters tid for sent, og da vi kom til Westminster Hall, fandt vi, at dagens forretninger allerede var begyndte, og, hvad værre var, at retssalen var propfuld lige til døren, så at vi hverken kunne høre eller se, hvad der foregik inde i den. Det syntes at være noget pudsigt, for undertiden hørtes der en latter og undertiden råbet: "Stille!" det forekom mig, at det måtte være noget tiltrækkende, for alle skubbede og trængte sig frem for at komme nærmere. Det lod til at være noget, som gjorde juristerne lystige, for uden for trængslen stod nogle unge sagførere med parykker og bakkenbarter, og når en af dem fortalte de andre noget, stak de hænderne i lommerne og lagde sig næsten dobbelt af latter og stampede i gulvet i forstuen.

Vi spurgte en herre, der stod i nærheden af os, om han vidste, hvilken sag der var for, og han svarede, at det var Jarndyce-kontra-Jarndyce. Vi spurgte ham da, om han vidste, hvad der foregik i den, hvortil han svarede, at det vidste hverken han eller

nogen, men, så vidt han havde opfattet det, var den forbi. Forbi for i dag, spurgte vi ham. "Nej," sagde han, "forbi for altid."

Forbi for altid!

Da vi hørte dette noget uforklarlige ord, så vi fulde af forbavselse på hinanden. Kunne det være muligt, at testamentet havde gjort udslaget, og at Richard og Ada skulle blive rige? Det syntes for godt til at være sandt. Ak ja, desværre!

Vor spænding varede kun kort, for trængslen begyndte at tage af, og folk strømmede hede og forpustede ud og førte en masse fordærvet luft ud med sig, men ikke des mindre var de meget lystige og så snarere ud, som om de kom fra komedie eller fra en taskenspiller end fra en retssal. Vi trådte til side og spejdede efter et ansigt, vi kendte, og straks efter blev store bundter papir båret ud – bundter i poser, bundter, der var for store til at kunne rummes i nogen pose, umådelige masser papir i alle skikkelser og ingen skikkelser, umådelige masser, under hvis byrde bærerne vaklede, og som de for øjeblikket kastede fra sig på gulvet i forstuen for at gå ind efter flere. Endog disse skrivere lo. Vi så på papirerne, og da vi overalt så Jarndyce-kontra-Jarndyce, spurgte vi en officielt udsende person, som stod midt iblandt dem, om sagen var forbi. "Ja," svarede han, "nu var den endelig forbi," og dermed gav også han sig til at le.

I dette øjeblik så vi Kenge komme ud fra retten med en venlig værdighed udbredt over sig og lyttende til Vholes, der gik ærbødigt ved siden af og selv bar sin pose. Vholes var den første, som så os. "Det er miss Summerson," sagde han. "Og mr. Woodcourt."

"Ja så! Nej virkelig!" sagde Kenge og tog med den mest forekommende artighed til hatten for mig. "Glæder mig at se Dem. Er mr. Jarndyce her ikke?"

Nej. Han kom der jo aldrig, huskede jeg ham på.

"Ja," svarede han, "det er også lige så godt, at han ikke er her i dag, for hans – tør jeg i min gode vens fravær sige, hans uovervindelige særhed? – kunne måske være blevet styrket, vel ikke med føje, men dog måske være blevet styrket."

"Hvad er da sket i dag?"

"Hvad behager?" sagde Kenge forekommende.

"Hvad er der sket i dag?"

"Hvad der er sket?" gentog Kenge. "Det er sandt. Ja. Å, det er ikke meget. Vi er blevet standsede – pludseligt standsede – lige på – skal jeg sige dørtærsklen?"

"Er testamentet blevet godkendt, sir?" spurgte Allan. "Vil De ikke sige os det?"

"Overmåde gerne, hvis jeg kunne," svarede Kenge, "men vi kom ikke til det."

"Vi kom ikke til det," gentog Vholes, som om hans dæmpede, kolde røst var et ekko.

"De må tænke på, mr. Woodcourt," sagde Kenge, "at det har været en stor sag, en langvarig sag, en indviklet sag. Jarndyce-kontra-Jarndyce er ikke uvittigt blevet kaldt et monument i kanslerrettens praksis."

"Og tålmodigheden har i lang tid siddet oven på det," sagde Allan.

"Det er virkelig meget godt sagt, sir," sagde Kenge med et nedladende smil. "Meget godt sagt! De må endvidere tænke på, mr. Woodcourt, at på disse mangfoldige vanskeligheder,

sammenstød, smertelige fiktioner og formaliteter i denne store sag er der blevet brugt flid, dygtighed, veltalenhed, kundskaber, intelligens, en høj grad af intelligens. I mange år er – hm – hvad jeg ville kalde advokaturens blomster og – hm – jeg drister mig til at tilføje, uldsækkens modnede høstfrugter – blevet ødslede på Jarndyce-kontra-Jarndyce. Har almenheden nytten og landet æren af disse store evner, må de også betales med penge eller penges værd."

"Undskyld mig, mr. Kenge," sagde Allan, for hvem et lys pludselig syntes at gå op. "Vor tid er knap. Er det meningen, at man har fundet, at sagens hele genstand ville gå med til omkostninger?"

"Den! Jeg tror det," svarede Kenge. "Mr. Vholes, hvad siger De?"

"Jeg tror det," sagde Vholes.

"Og at processen sådan hæves og forsvinder?"

"Sandsynligvis," svarede Kenge. "Hvad, mr. Vholes?"

"Sandsynligvis," sagde Vholes.

"Min elskede pige," hviskede Allan, "det vil knuse Richards hjerte."

Der var sådan en angst i hans ansigt, og han kendte Richard så nøje, og jeg havde selv set så meget til, hvordan Richard gradvis var blevet svagere og svagere, at det, min søde pige i sin anende kærligheds fylde havde sagt mig, nu klang i mine øren som en ligklokke.

"Hvis De ønsker at tale med mr. C.," sagde Vholes, "kan De træffe ham i retssalen. Jeg forlod ham der, han hvilede sig lidt. Farvel, sir. Farvel, miss Summerson." Da han rettede sit langsomt ødelæggende blik på mig, mens han bandt sin pose

til, før han skyndte sig ud med den efter Kenge, hvis konversationelle nærværelses velgørende skygge han nødig syntes at forlade, frembragte han en gispen, som om han slugte den sidste mundfuld af sin klient, og hans sorte, tilknappede, usunde skikkelse gled hen til den lave dør for enden af forstuen.

"Min elskede pige," sagde Allan, "overlad mig for en kort tid det pant, du betroede mig. Gå hjem med denne efterretning og kom så siden til Ada."

Jeg ville ikke tillade, at han hentede en vogn til mig, men bad ham straks opsøge Richard og lade mig gøre, som han ønskede. Jeg skyndte mig hjem, traf min formynder om meddelte ham efterhånden den efterretning, jeg bragte med. "Lille kone," sagde han, ganske rolig for sit eget vedkommende, "at være blevet processen kvit på hvilke som helst vilkår er en større lykke, end jeg havde ventet. Men stakkels Rick! Stakkels Ada!"

Vi talte om dem hele formiddagen og overvejede, hvad der muligvis kunne gøres. Om eftermiddagen fulgte min formynder mig til Symonds Inn og forlod mig ved døren. Jeg gik ovenpå. Da min yndling hørte mine fodtrin, kom hun ud i den lille gang og lagde sine arme om min hals, men fattede sig straks og sagde, at Richard flere gange havde spurgt efter mig. Allan havde fundet ham siddende som en stenstøtte i et hjørne af retssalen. Da han var kommet til sig selv, var han faret op, som om han med en barsk røst havde villet tale til dommeren, men var blevet hindret deri, idet hans mund var fuld af blod, og Allan havde bragt ham hjem.

Da jeg kom ind, lå han på sofaen med lukkede øjne. Der stod lægemidler på bordet. Værelset var gjort så luftigt som muligt, der var rullet ned, og alt var roligt og stille. Allan stod bag ved

ham og iagttog ham alvorligt. Hans ansigt forekom mig at være helt farveløst, og nu, da jeg så ham, uden at han så mig, så jeg for første gang rigtig, hvor udtæret han var. Men han var smukkere, end jeg i lang tid havde set ham.

Jeg satte mig stille ved siden af ham. Da han lidt efter slog øjnene op, sagde han med mat stemme, men med sit gamle smil: "Dame Durden, kys mig, min ven!"

Det var en stor beroligelse og overraskelse for mig at finde ham munter og tillidsfuld til trods for hans svage tilstand. Han glædede sig mere, sagde han, over vort forestående giftermål, end han kunne finde ord til at sige det med. Min mand havde været en skytsengel for ham, og han og Ada velsignede os begge og ønskede os al den lykke, som livet kunne skænke. Jeg var næsten til mode, som om mit hjerte skulle briste, da jeg så ham gribe min mands hånd og trykke den til sit bryst.

Vi talte så meget som muligt om fremtiden, og han sagde flere gange, at han måtte være til stede ved vort bryllup, hvis han bare kunne stå på benene, men Ada ville nok finde på råd til at få ham med. "Ja, ganske vist, kæreste Richard!" men da min yndling svarede ham så forhåbningsfuldt og så så himmelsk, så skøn ud i tillid til den hjælp, der ventede hende – da følte jeg – følte jeg –

Han havde ikke godt af at tale for meget, og når han tav, tav vi andre også. Mens jeg sad ved siden af ham, lod jeg, som om jeg syede noget for Ada, da han altid havde gjort løjer med mig, fordi jeg var så flittig. Ada støttede sig på hans pude og holdt hans hoved på sin arm. Han slumrede ofte, men hver gang han vågnede uden at se Woodcourt, spurgte han først efter ham.

Det blev aften, og da han så op, stod min formynder ude i den lille forstue. "Hvem er det, Dame Durden?" spurgte Richard mig. Døren var bag ved ham, men på mit ansigt havde han kunnet se, at der var nogen derude.

Jeg så på Allan, og da han nikkede "Ja," bukkede jeg mig ned til Richard og sagde ham det. Min formynder så, hvad der foregik gik straks sagte forbi mig og lagde sin hånd på Richards. "Å," sagde Richard, "De er en god mand, De er en god mand!" og brast for første gang i gråd.

Min formynder, denne type på en god mand, satte sig på min plads og lod sin hånd blive liggende på Richards.

"Min kære Rick," sagde han, "skyerne har fjernet sig, og det er nu klart. Vi kan se. Vi var forvirrede, Rick, mere eller mindre. Men hvad gør det? Hvordan har du det, min kære dreng?"

"Jeg er så mat, men jeg håber at blive stærkere. Jeg må begynde et nyt liv."

"Ja, rigtigt. Vel talt!" udbrød min formynder.

"Jeg vil ikke begynde det på den gamle måde nu," sagde Richard med et tungsindigt smil. "Jeg har fået en lære, en streng lære, men De kan være sikker på, at jeg har lagt mig den på hjertet."

"Godt," sagde min formynder, der så gerne ville trøste ham, "godt, godt min dreng!"

"Jeg tænker på," fortsatte Richard, "at der var intet på jorden, som jeg så gerne ville se som Deres hus – Dame Durdens og Woodcourts hus, Kunne jeg blive flyttet derhen, når jeg begynder at komme til kræfter, føler jeg ligesom, at jeg ville snarere ville blive rask der end på noget andet sted."

"Det har jeg også tænkt, Rick," sagde min formynder, "og vor lille kone med. Hun og jeg har talt om det, og jeg er sikker på, at hendes mand ikke vil have noget imod det. Hvad tænker du på?"

Richard smilte og løftede sin arm op for at røre ved ham, mens han stod ved hans hovedgærde.

"Jeg siger intet om Ada," sagde Richard, "men jeg tænker på hende og har tænkt særdeles meget på hende. Se på hende! Se, hvor hun bøjer sig over den pude, som hun så hårdt kunne trænge til at hvile sig på, den dyrebare engel, min stakkels pige!"

Han trykkede hende i sine arme, og ingen af os talte. Lidt efter slap han hende, og hun så på os og op mod himlen og bevægede læberne.

"Når jeg kommer ned til Bleak House," sagde Richard, "vil jeg have meget at sige Dem, og De meget at vise mig. For De tager jo derned, ikke sandt?"

"Utvivlsomt, kære Rick."

"Tak! Det ligner Dem. Det ligner Dem," sagde Richard. "Men det ligner Dem alt sammen. De har fortalt mig, hvordan De har husket alt, hvad Esther plejede at synes om. Det vil være ligesom at komme til det gamle Bleak House igen."

"Og der vil du også komme, håber jeg, Rick. Jeg er jo også alene nu, og det vil være en velgerning at besøge mig. En velgerning at besøge mig, min ven!" gentog han til Ada, idet han lod sin hånd glide sagte hen over hendes gyldne hår og førte en lok af det til sine læber. Jeg tror, han lovede ved sig selv at tage hende til sig, hvis hun blev alene.

"Det var jo alt sammen en forvirret drøm?" sagde Richard! Og greb ivrigt begge min formynders hænder.

"Intet andet, Rick. Intet andet."

"Og De, som er så god en mand, vil glemme den og tilgive og beklage drømmeren og være mild og opmuntrende, når han vågner?"

"Ja, det vil jeg. Hvad er jeg selv andet end en drømmer, Rick?"

"Jeg vil begynde et nyt liv," sagde Richard med et lysglimt i sine øjne.

Min mand gik lidt nærmere hen til Ada, og jeg så ham hæve sin hånd højtideligt for at advare min formynder.

"Når skal jeg forlade dette sted for at gå til den skønne egn, hvor de gamle dage er, hvor jeg skal få kræfter til at sige, hvor meget Ada har været for mig, hvor jeg skal blive i stand til at genkalde mig mine mange fejl og vildfarelser, hvor jeg skal forberede mig til at blive mit ufødte barns vejleder?" sagde Richard. "Hvornår skal jeg komme derhen?"

"Når du er blevet stærk nok til det, kære Rick."

"Min elskede Ada!"

Han søgte at rejse sig lidt op. Allan løftede ham så meget op, at hun kunne holde ham ind mod sit bryst, hvilket var det, han ønskede.

"Jeg har gjort dig meget, meget uret, min egen ven. Jeg er faldet som en stakkels forvildet skygge på din vej, jeg har giftet dig med fattigdom og sorg, jeg har spredt din formue for vindene. Kan du tilgive mig alt dette, min Ada, før jeg begynder mit ny liv?"

Et smil opklarede hans ansigt, da hun bøjede sig for a kysse ham. Han lagde langsomt sit ansigt til hendes bryst, trak sine arme tættere sammen om hendes hals og begyndte med et

afskedssuk sit ny liv. Ikke dette liv, å nej, ikke dette! Det, som forsoner med dette.

Da alt var blevet stille, kom den stakkels fjollede miss Flite sent om aftenen til mig og fortalte mig, at hun havde givet alle sine fugle deres frihed.

66. Nede i Lincolnshire

Der hviler en dæmring over Chesney Wold i disse forandrede tider såvel som over en del af familiehistorien. Sagnet siger, at sir Leicester har betalt nogle, som kunne tale, for at tie, men det er en flov historie, som kun sniger sig mat hviskende om, og enhver klarere gnist af liv, den viser, dør snart hen. Det vides med vished, at den smukke lady Dedlock ligger i gravmælet i parken, hvor træerne hvælver sig mørkt oven over det, og uglen om natten får skovene til at runge, men hvorfra hun blev bragt hjem for at blive lagt blandt genlydene på dette ensomme stod, eller hvordan hun døde, er alt sammen en hemmelighed. Nogle af hendes fordums venner sagde engang tilfældigvis, da verden forsamlede sig, at det undrede dem, at asken af de Dedlock'er, der er skrinlagte i gravmælet, ikke gjorde opstand mod hendes vanhellige selskab. Men de hensovede Dedlock'er tager det meget roligt og har aldrig ladet sig forlyde med at ville gøre indsigelser.

Fra bregnerne i dalen og langs med ridestierne imellem træerne nærmer undertiden lyden af hovslag sig dette ensomme sted. Da kan man se sir Leicester – affældig, bøjet og næsten blind, men endnu med et værdigt udsende – komme ridende, ledsaget af en kraftig mand, der stadig holder sig på hans venstre side. Når de kommer til et vist sted foran døren til gravmælet, bliver sir Leicesters tilvante hest stående af sig selv, og sir Leicester tager hatten af og bliver holdende nogle øjeblikke, før de rider videre.

Endnu raser krigen med den formastelige Boythorn, skønt med ubestemte mellemrum, snart hedt, snart koldt, og flimrende som en ustadig lue. Sandheden skal være, at da sir Leicester bosatte sig i Lincolnshire, viste Boythorn tydeligt, at han ønskede at opgive sin vejret og gøre, som sir Leicester ville, men sir Leicester, der opfattede dette som en indrømmelse til sin sygelighed eller sin ulykke, tog det så ilde op og blev så majestætisk vred derover, at Boythorn så sig i den nødvendighed at måtte begå et groft ejendomsindgreb for at bringe sin nabo til sig selv igen. Sådan fortsætter Boythorn med at opslå frygtelige plakater på den omtvistede vejstrækning og med sin fugl på hovedet i sit hjems helligdom at deklamere mod sir Leicester. Sådan trodser han ham, ligesom før i den lille kirke ved at lægge en venlig uvidenhed om hans tilværelse for dagen, men der mumles om, at når han er mest glubsk mod sin gamle fjende, er han i virkeligheden mest eftergivende, og at sir Leicester i sin uforsonlige værdighed kun lidt aner. Hvor meget han og hans modstander har lidt sammen ved de to søstres skæbne, og hans modstander, som nu ved det, er ikke den mand, der skal sige ham det. Sådan fortsættes striden til begges tilfredsstillelse.

I et af skovfogedhusene i parken, det samme hus, der kan ses fra herregården, og hvor mylady fik øje på skovfogedens barn, dengang det regnede så stærkt, har den kraftige mand, den fordums rytter, sin bolig. Nogle relikvier fra hans forrige stand hænger omkring på væggene, og en lille, halt mand, der gør tjeneste i stalden, kender ingen anden fornøjelse her i livet end at holde dem strålende blanke. Altid har den lille mand travlt med uden for døren til et eller andet vognskur at pudse

stigbøjler, bidsler, kindkæder, beslag på seletøjer, kort sagt, alt, hvad der af pudseligt kan findes i en hestestald, og fører sådan et gnidende liv. Ikke des mindre er det en vanfør lille mand med busket hår, ikke ulig en gammel hund af køterrace, der har lidt hård medfart i sine dage. Han lyder navnet Phil.

Et smukt syn er det at se den statelige gamle husholderske, der nu er blevet noget tunghør, gå i kirke ved sin søns arm og – hvad kun få gør, for nu er der kun sjældent selskab på herregården – at lægge mærke til begges opførsel imod sir Leicester og til hans imod dem. Midt om sommeren får de fremmede, og da viser der sig en grå kåbe og en paraply, der før var ukendte på Chesney Wold, imellem løvet. To unge damer kan man da undertiden se lege i afsides savgrave og afkroge i parken, og fra rytterens dør kruser røgen af to tobakspiber sig i den duftende luft. Da hører man en fløjte slå triller inde i huset til den begejstrende melodi: "De britiske grenaderer", og sent på aftenen hører man en barsk, ubøjelig stemme, mens to mænd spadserer frem og tilbage sammen, udbryde: "Men jeg tilstår det aldrig for den gamle tøs. Disciplinen må holdes ved lige."

Den største del af herregården er nu tillukket, og den forevises nu ikke længere for fremmede, men alligevel vedligeholder sir Leicester sin sammenskrumpede majestæt i den store selskabssal og hviler sig på sin gamle plads foran myladys portræt. Omgærdet om aftenen af høje skærme og kun lysende på dette sted, synes lyset i selskabssalon efterhånden at skrumpe sammen og svinde ind, indtil det til sidst helt skal ophøre. Og om kort tid vil det også være helt slukket for sir Leicester, og gravmælets fugtige dør, der slutter så tæt og ser så genstridig ud, vil have åbnet sig og modtaget ham.

Volumnia, der i tidens løb er blevet rødere, hvor hendes ansigt er rødt, og gulere, hvor det er hvidt, læser i de lange aftener for sir Leicester og nødes, for at skjule sin gaben, til at bruge allehånde små kunstgreb, af hvilke det vigtigste og virksomste er, at hun tager perlehalsbåndet mellem sine rosenrøde læber. Udtværede afhandlinger om Buffy- og Boodle-spørgsmålet, der viser, at Buffy er uplettet og Boodle lumpen, og at landet går til grunde, fordi alting er Boodle, og intet er Buffy, eller kunne frelses, når alting blev Buffy og intet Boodle – det må være en af delene, det kan ikke være noget tredje – udgør hovedemnet for hendes læsning. Sir Leicester bryder sig ikke stort om, hvad det er, og synes ikke at følge det synderlig nøje, undtagen for så vidt, at han altid bliver lysvågen, så snart Volumnia vover at holde op, for da gentager han med velklingende stemme hendes sidste ord og tillader sig med et vist mishag at spørge, om hun føler sig træt. Imidlertid har Volumnia under sin fugleagtige hoppen omkring og pikken i papiret fået fat på en afhandling om hende selv for det tilfælde, at "noget skulle ske" hendes slægtning, og denne afhandling er en passende skadesløsholdelse for en om end nok så lang forelæsning og holder endog dragen kedsommelighed i skak.

Fætrene er lidt bange for Chesney Wold i dets nuværende ensomhed, men indfinder sig dog lidt i jagttiden, hvorpå geværer knalder i buskadserne, og nogle få klappere og skytter venter på de gamle mødesteder efter nogle enkelte forknytte fætre. Den svagelige fætter, hvem det øde sted gør endnu svageligere, synker hen i en gyselig modfalden tilstand. I sine geværløse timer sukker han i bodfærdige sofapuder og

forsikrer, at et sådant fordømt gammelt fængsel er tilstrækkeligt til at gøre det af med et menneske for stedse.

Sådan er Chesney Wold. Så meget af det er overladt til mørke og tomhed. Så lille forskel er der, hvad enten sommersolen skinner, eller vinteren nærmer sig. Altid er det så skummelt og ubevægeligt. Nu vajer intet flag om dagen, ingen lysrækker tindrer om aftenen. Der er ingen familie, som kommer og går. Ingen gæster opliver de kolde, blege værelser. Intet liv rører sig der. Lidenskaben og stoltheden er, endog for den fremmedes øje, døde bort på stedet og har overgivet det til en sløv ro.

67. Slutningen af Esthers fortælling

– I fulde syv år har jeg været husmoder på Bleak House. De få ord, jeg har at føje til det, jeg har nedskrevet, er snart ført i pennen, og da skal jeg og den ukendte ven, til hvem jeg skriver, skilles for altid, dog ikke uden mange kære minder på min side, og heller ikke, som jeg håber, uden nogle på hans eller hendes.

De lagde min yndling i mine arme, og i mange uger veg jeg ikke fra hende. Det lille barn, der skulle udrette så meget, blev født, før græstørven blev lagt på dets faders grav. Det var en dreng, og jeg, min mand og min formynder gav ham hans faders navn.

Den hjælp, min kære veninde havde gjort regning på, blev hende til del, skønt efter den eviges visdom i et andet øjemed. Skønt det blev barnets og ikke dets faders hverv at lyksaliggøre og genoplive dets moder, var dets evne dog mægtig nok til det. Da jeg så den lille, spæde hånds styrke, og hvordan dens berøring kunne læge min yndlings hjerte og fremkalde håb hos hende, kom jeg til en ny bevidsthed om Guds godhed og kærlighed.

De trivedes, og efterhånden så jeg min søde pige gå ud i min have og vandre omkring der med sin spæde på armen. Jeg var gift dengang. Jeg var den lykkeligste blandt de lykkelige.

På den tid kom min formynder til os og spurgte Ada, om hun ville hjem med ham.

"Begge steder er dit hjem, min ven," sagde han, "men det ældste Bleak House gør krav på forrettigheden. Når du og din dreng er stærke nok til det, må du komme og tage dit hjem i besiddelse."

Ada kaldte ham "kæreste fætter John", men han sagde nej, nu måtte det være formynder, og han knyttede en gammel forestilling til dette navn. Altså kaldte hun ham formynder og har siden altid kaldt ham sådan. Børnene kender ham ikke under noget andet navn – jeg siger børnene. Jeg har to små døtre.

Det er vanskeligt at tro, at Charley – der endnu stadig har runde øjne og slet ikke er grammatikalsk – er blevet gift med en møller i vort nabolag, men sådan er det, og i dette øjeblik ser jeg, når jeg slår øjnene op fra min pult, hvor jeg sidder og skriver ved mit sommervindue, at møllen begynder at gå. Jeg vil håbe, at mølleren ikke forkæler Charley, men han holder meget af hende, og Charley er noget forfængelig af dette parti, for han står sig godt og har været meget søgt. Når jeg ser på min lille pige, kunne jeg let finde på at tro, at tiden havde stået lige så stille i syv år, som møllen gjorde for en time siden, for Charleys søster, den lille Emma, er ganske, hvad Charley før var. Med hensyn til Charleys broder Tom, da er jeg virkelig bange for at sige, hvor vidt han i skolen kom i regnekunsten, men jeg tror, at det var til decimalerne. Men hvad det nu var, så er han i lære hos mølleren og er en god, skikkelig fyr, der altid er forelsket i en eller anden og undser sig ved det.

Caddy Jellyby har tilbragt sin sidste ferie hos os og var lige så sød som ellers og dansede ud og ind af huset med børnene, som om hun aldrig i sit liv havde givet undervisning i dans. Caddy

holder nu selv en lille vogn, i stedet for at leje en, og bor nu en mils vej vest for Newman Street. Hun arbejder meget strengt, da hendes mand, en fortræffelig mand, er blevet halt og kun kan arbejde meget lidt. Men alligevel er hun mere end tilfreds og udretter alt, hvad der påhviler hende, med den bedste vilje. Jellyby tilbringer sine aftener i hendes ny hus med hovedet mod væggen, ligesom han gjorde i hendes gamle. Jeg har hørt, at mrs. Jellyby følte sig meget krænket ved sin datters simple giftermål og næringsvej, men jeg håber, at hun har overvundet det. Hun er blevet skuffet med hensyn til Borriobula-Gha, der mislykkedes som følge af, at kongen af Borriobula-Gha fandt på at sælge alle dem, der overlevede klimaet, for rom, men hun har slået sig på kvindens ret til at blive medlem af parlamentet, og Caddy fortæller mig, at denne mission medfører en endnu vidtløftigere brevveksling end den forrige. Nær havde jeg glemt Caddys stakkels, lille pige. Nu er hun vel ikke længere sådan en lille mide som straks, men hun er døvstum. Jeg tror ikke, at der gives en bedre moder end Caddy, der i sine fritimer lærer sig utallige døvstumme kunster for at bøde på sit barns savn.

Ret som om jeg aldrig skulle blive færdig med Caddy, mindes jeg om Peepy og gamle Turveydrop. Peepy er kommet ind i toldfaget, hvor det går ham overmåde godt. Gamle Turveydrop, der er apoplektisk, bærer endnu sin holdning til skue omkring i byen, gør sig endnu til gode på sin gamle vis, og de tror endnu stadig på ham ligesom før. Han er standhaftig i sin protektion af Peepy, og man siger, at han har testamenteret ham et fransk taffelur, der står i hans påklædningsværelse – og ikke tilhører ham.

For de første penge, vi lagde op, udvidede vi vort smukke hus og indrettede et lille Brummeri udtrykkelig til min formynder, hvilket vi indviede med stor pragt, da han kom ned og besøgte os. Jeg søger at skrive alt dette i en let tone, fordi mit hjerte bliver fuldt ved at nærme sig slutningen, men når jeg skriver om ham, vil mine tårer have deres vilje.

Jeg kan aldrig se på ham uden at høre den stakkels kære Richard kalde ham en god mand. Mod Ada og hendes smukke dreng er han den kærligste fader. Mod mig er han, hvad han altid har været, og hvilket navn kan jeg give dette? Han er min mands bedste og kæreste ven, vore børns yndling, genstand for vor inderligste kærlighed og ærefrygt. Og dog er jeg, mens jeg ser op til ham som til et overordnet væsen, så fortrolig og utvungen overfor ham, at jeg næsten undres over det. Jeg har ikke mistet mine gamle navne, lige så lidt som han sit, og heller ikke sidder jeg, når han er hos os, på noget andet sted end på min gamle stol ved siden af ham. Dame Trot, Dame Durden, lille kone! – ligesom før, og jeg svarer: Ja, kære formynder! – ligesom før.

Jeg har ikke set vinden være østlig et eneste øjeblik siden den dag, da han førte mig hen til indgangen. Jeg sagde engang til ham, at nu syntes vinden aldrig at være østlig, og han svarede, nej. Den dag havde den for altid taget afsked med det hjørne.

Jeg finder, at min yndling er smukkere end nogen sinde. Den sorg, der lå i hendes ansigt – for nu er den der ikke mere – synes at have renset endog dets uskyldige udtryk og at have givet det et guddommeligt præg. Når jeg undertiden ser hende i den sorte kjole, som hun endnu stadig går med, undervise min

Richard, bliver jeg til mode, som om det var så godt at vide, at hun mindes sin kære Esther i sine bønner.

Jeg kalder ham min Richard! Og han siger, at han har to mødre, og at jeg er den ene.

Vi har ikke penge i banken, men er stadig kommet godt ud af det og har mere end nok. Jeg går aldrig ud med min mand, uden at høre folk velsigne ham. Jeg går aldrig ind i noget hus uden at høre hans ros eller se den i taknemlige øjne. Jeg lægger mig aldrig til at sove om aftenen uden at vide, at han i dagens løb har lindret smerter og trøstet en eller anden medskabning i nødens time. Jeg ved, at der fra uhelbredeliges leje ofte i det sidste øjeblik er opsendt en tak for hans tålmodige omhu. Er det ikke at være rig?

Folk roser endog mig som lægens hustru. Folk holder endog af mig og gør så meget af mig, at jeg bliver ganske skamfuld. Jeg skylder ham, min kærlighed, min stolthed, alt! De holder af mig for hans skyld, ligesom jeg gør alt i livet for hans skyld.

Mens jeg for et par aftener siden, efter at have haft travlt med at sætte alting i stand til min yndling, min formynder og lille Richard, der skulle komme dagen efter, sad ude ved indgangen fremfor alle indgange, den kære, uforglemmelige indgang, kom Allan hjem og sagde: "Hvad gør du her, min søde lille kone?" og jeg svarede: "Månen skinner så klart, Allan, og aftenen er så smuk, at jeg har siddet her og tænkt."

"Hvad har du da tænkt på, min ven?" spurgte Allan.

"Hvor du er nysgerrig!" sagde jeg. "Jeg undser mig næsten ved at sige dig det, men jeg vil dog gøre det. Jeg har tænkt på mit gamle udseende – sådan som det var."

"Og hvad har du så tænkt om det, min flittige bi?"

"Jeg har tænkt på, at det syntes mig umuligt, at du kunne have elsket mig højere, selv om jeg havde beholdt det."

"Sådan som det var?" sagde Allan smilende.

"Sådan som det var, naturligvis."

"Min kære Dame Durden," sagde Allan og trak min arm gennem sin, "ser du dig aldrig i spejlet?"

"Det ved du jo godt. Du ser mig jo gøre det."

"Og ved du da ikke, at du er smukkere, end du nogen sinde har været?"

Det vidste jeg ikke. Jeg er ikke engang sikker på, at jeg nu ved det. Men det ved jeg, at mine søde små kæledægger er meget nydelige, og at min yndling er dejlig, og at min mand er smuk, og at min formynder har det klareste og velvilligste ansigt, og at de godt kan undvære ret megen skønhed hos mig – selv om –

Om "Bleak House"

Forfatter: Charles Dickens (1812-1870).
Org.udgave: *Bleak House.* I 20 hæfter, udgivet af forlaget Bradbury & Evans, London marts 1852 – september 1853; bogudgave fra samme forlag 1853.
Denne udgave baseret på: Charles Dickens Værker: *Bleak House* I+II. Oversat fra Engelsk ved L. Moltke. 5. paany gennemsete Udgave. Udgivet af Forlaget Lyset A/S, København 1910.
Oversætter: Ludvig Moltke (1805-1872).
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter frontispice af Hablot K. Browne ("Phiz") (1815-1882): *Chesney Wold, Home of Sir Leicester Dedlock*, i førsteudgaven.

ISBN 978-87-7979-905-9

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-132-9 (Ølstykke 2007).

© 2023 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: **John Doe** og **Richard Roe** er betegnelser for ukendte personer.

Note 2: **Shrub:** En drik af brændevin, citron og sukker. Red. anm.